

АРХИВЪ

ЮГО-ЗАПАДНОЙ РОССИИ,

ИЗДАВАЕМЫЙ

КОММИССИЕЮ ДЛЯ РАЗБОРА ДРЕВНИХЪ АКТОВЪ,

*состоящей при Кіевскомъ, Подольскомъ и Волынскомъ Генераль-
Губернаторѣ.*

ЧАСТЬ СЕДЬМАЯ,
ТОМЪ II.

Акты о заселеніи юго-западной Россіи.

КІЕВЪ.

Типографія Г. Т. Корчакъ-Новицкаго, Михайловская улица, домъ № 4.

1890.

Печатаво по распоряженію Предсѣдателя Кіевской Археографической Коммисіи.

ОГЛАВЛЕНІЕ.

Стр.

Предисловіе: „Населеніе юго-западной Россіи отъ 2-й половины XV в. до Люблинской уніи (1569 г.)“	1—210
I. Люстрація Кіевской земли, около 1471 г.	1 —
II. Запись о раздачѣ волостей королемъ Казимиромъ Ягайловичемъ боярамъ житомирскимъ и кіевскимъ 1482—1491 гг.	
III. Грамота кор. Александра Ягайловича намѣстнику житомирскому, заключающая въ себѣ пожалованіе Андр. Пряжовскому села Трибисовъ въ Житомирскомъ повѣтѣ 1501—1505.	10
IV. Грамота Евстафія Дашкевича съ обозначеніемъ границъ Никольскаго Пустыннаго мон. въ Бѣлобережѣ, до 1535. .	11
V. Отрывокъ люстраціи г. Овруча 1519	11 —
VI. Опрежденіе границъ староства Винницкаго 1530	12
VII. Описаніе Браславскаго замка въ люстраціи 1552 г. . . .	19
VIII. Описаніе Кременецкаго замка въ люстраціи 1552 г. . .	23 —
IX. Подтвержденіе Сигизмундомъ III (1529 г., апр. 10) слѣдующихъ актовъ объ опредѣленіи границъ г. Кременца: 1) межеваго акта, даннаго старостою Крем. Ст. Фальчевскимъ 1556 года, янв. 11; 2) грамоты Н. А. Збаражскаго 1561 г., янв. 8 и 3) грамоты Андрея Ивановича королевскаго дѣяка 1563 г., янв. 28	35
X. Люстрація Кременца 1563.	42 —
XI. Люстрація Барскаго староства 1565 г.	128 —
XII. Люстрація староства Хмельницкаго 1565 г.	135 —
XIII. Люстрація Каменецкаго староства 1565 г.	165 —
XIV. Описаніе мѣстечекъ и сель, принадлежащихъ къ Барскому староству въ люстраціи 1565 г.	215 —
XV. Люстрація Ратненскаго староства 1565 г.	272
XVI. Люстрація Любомльскаго староства 1564 г.	321
XVII. Описаніе границъ Кіевскаго воеводства 1566 г.	364

XVIII.	1) Грамота кор. Сигизмунда I Черкасскому старостѣ В. Тышкевичу объ освобожденіи Черкасскихъ мѣщанъ отъ новыхъ пошлинь, введенныхъ Евст. Дашкевичемъ. 2) Судебное рѣшеніе кор. Сигизмунда-Августа между город. Черкасскими и старостою Онিকেемъ Горностаемъ, 1546 г., мая 6; въ послѣдній актъ включено—3) Судебное рѣшеніе королей Сигизмунда I и Сигизмунда-Августа, данное въ Берестѣ на сеймѣ 1544 г. авг. 14	366
XIX.	Показаніе числа жителей Владимірскаго повѣта, по поводу сбора поголовной подати, 1567 г., янн. 14.	377
XX.	Инвентарь имѣній кн. А. П. Масальскаго при передачѣ ихъ кн. Вл. Андр. Збаражскому въ Луцкомъ повѣтѣ, 1570 года, авг. 12.	
XXI.	Жалованная грамота кор. Стефана Баторія Богушу и Ивану Липлянскимъ на имѣнія въ Киевскомъ повѣтѣ 1578 г.	383
XXII.	Тяжба между старостою Винницкимъ и Звенигородскимъ Юріемъ Струсемъ и кн. Янушемъ Острожскимъ, владѣльцемъ Айсина, иначе Липовца, о нападеніи послѣдняго на м. Буки, принадлежащее первому, 1603 г., окт. 13	385
XXIII.	Люстрація Винницкаго староства 1616 г.	388
XXIV.	Тарифа подымной подати воеводства Браславскаго 1629 г.	394
XXVI.	Данныя, извлеченныя изъ присяжныхъ показаній о количествѣ дымовъ въ городахъ и селахъ, подлежавшихъ оплатѣ подымнаго во время войнъ Хмельницкаго 1648—1655 гг.	428
XXVII.	Назначеніе кор. Владиславомъ IV комиссіи для разсѣдованія жалобъ города Браслава на притѣсненія старостъ, бывшія причиною упадка этого города, 1639 г., мая 18.	497
XXVIII.	Исчисленіе дымовъ въ городахъ и селеніяхъ Подольскаго воеводства, по случаю взиманія подымной подати въ 1661 г.	501
--	Исчисленіе дымовъ въ Летичевскомъ повѣтѣ по поводу взиманія подымной подати, 1668 г.	524
XXIX.	Исчисленіе поселеній и дымовъ воеводства Браславскаго, по случаю взиманія подымнаго и млиноваго налога въ 1664 г.	538
	Указатель личный.	556
	Указатель географическій.	592

Замѣченныя опечатки.

<i>Стр.</i>	<i>Строка.</i>	<i>Напечатано.</i>	<i>Должно быть.</i>
12	9 сн.	союзниками	союзники
24	13 сн.	замкѣ	замкѣ,
57	5 св.	(Звенигородъ	Звенигородъ
—	6 сн.	П. Потоцками	и Потоцкими
83	5 св.	добродержавцами	добродеревцами
89	9 сн.	з мирской	змирской
96	11 св.	Свергъ	Сверчъ
99	1 св.	Малынь	Малыкъ
111	6 св.	собственные	собственныя
116	15 сн.	частныхъ владѣльцевъ	частнымъ владѣльцамъ
132	2 сн.	Колтычаево	Колтыгаево
152	6 сн.	пастбище	пастбища
173	13 сн.	Чичерена	Чичерска
177	13 сн.	Іоаннѣ	Іоаннѣ IV
178	16 сн.	битвѣ,	битвѣ.
183	18 сн.	Павенецъ	Павелецъ
190	12 св.	ближайшемъ	ближайшемъ
204	4 сн.	, быть можетъ;	; быть можетъ,
206	5 сн.	нужно быть неособенно точнымъ	нужно быть особенно точнымъ

Населеніе Юго-Западной Россіи отъ второй половины XV в. до Люблинской уніи (1569 г.).

Разсказъ объ исторической судьбѣ населенія юго-западной Россіи, начатый нами три года тому назадъ (по поводу изданія Коммисіею 1-го тома актовъ о колонизаціи), былъ доведенъ тогда до второй половины XV в., т. е. именно до той эпохи, съ которой начинается главная часть дошедшихъ до насъ актовъ историко-географическаго содержанія, издаваемыхъ Коммисіею.

Тогда намѣченъ былъ нами путь дальнѣйшаго хода исторіи заселенія юго-западнаго края и обѣщано было исполненіе указанной схемы. Акты, издаваемые въ настоящемъ (2-мъ) томѣ, обнимаютъ дѣйствительно время до второй половины XVII в.; но наше объясненіе къ нимъ прервется на 1569 годѣ, т. е. на знаменитомъ актѣ Люблинской уніи; мы и теперь не можемъ перейти за эту черту самой важной и характерной эпохи въ цѣлой исторіи заселенія Украйны. Главнѣйшая причина того есть обширность предмета, постепенно возрастающая по мѣрѣ появленія новыхъ матеріаловъ для изслѣдованія его; прибавимъ къ этому продолжающіяся разно-

II.

гласія по главнымъ вопросамъ въ этой, столь важной отрасли историческихъ познаній о нашемъ отечествѣ,—разногласія, которыя заставляютъ иногда изслѣдователя развивать и документировать и такія положенія, которыя, при другомъ порядкѣ вещей, слѣдовало бы считать очевидными и не требующими доказательствъ.

I.

Внѣшняя историческая судьба населенія Южной Руси 1471—1569 г.

Въ дальнѣйшемъ изложеніи исторіи населенія южной Россіи насъ будутъ интересовать главнымъ образомъ украинные повѣты. Подъ именемъ украинскихъ нужно разумѣть повѣты, дѣйствительно граничившіе со степями; такими признаемъ: Кіевскій, Житомирскій, Каневскій, Черкасскій, Винницкій, Браславскій, Хмѣльницкій, Барскій, Каменецкій и Летичевскій). Правда, къ украиннымъ можно бы причислить Остерскій и Овручскій повѣты Кіевского воеводства; но эти послѣднія мѣстности отчасти закрывались съ юга названными выше повѣтами; населеніе ихъ не было такъ истребляемо массами и не вызывало особыхъ мѣръ для новаго заселенія.—Исчисленные 10 повѣтовъ принадлежали въ XVI в. къ двумъ государствамъ; а именно первые 6—къ Литовско-русскому вел. княжеству, а послѣдніе 4 (Барскій, Хмѣльницкій, Каменецкій и Летичевскій)—къ Польскому королевству. Это обстоятельство давало бы намъ возможность сравненія колонизаціонныхъ мѣръ въ двухъ государствахъ, но, къ сожалѣнію, нѣкоторая разновременность люстрацій и различіе положенія повѣтовъ затрудняютъ это сравненіе. Во всякомъ случаѣ нашему изслѣдованію подлежатъ какъ тѣ, такъ и другіе.

Изъ нижеслѣдующаго увидимъ, что со второй половины XV в. до пол. XVI замѣчается пониженіе успѣховъ колонизаціи южно-

русскихъ окраинъ, сравнительно со временами Витовта и Олельковичей. Такія неблагопріятныя явленія были результатомъ какъ внѣшнихъ, такъ и внутреннихъ событій жизни Литовскаго государства вообще и южной Руси въ особенности.

Судьба украиннаго южно-русскаго населенія тѣсно связана съ судьбою Кіевскаго княжества, ибо прежде въ составъ его входила вся южная Украина, за исключеніемъ западнаго Подолья. Въ 1471 году умеръ Кіевскій князь Семень Олельковичъ, князь на столько могущественный и любимый русскимъ населеніемъ, что въ самыя цвѣтушія времена правленія вел. князя Казимира могъ быть соперникомъ этого послѣдняго и кандидатомъ на великокняжескій престолъ. Понятно, что по смерти кн. Семена польская партія въ Литовскомъ государствѣ поспѣшила уничтожить послѣдній остатокъ политической самобытности Русской земли: кіевскій княжескій престолъ, существовавшій со временъ доисторическихъ, осбняемый вѣковою священною памятью Владиміра св. и Владиміра Мономаха, наконецъ былъ упраздненъ навсегда. Братъ и законный преемникъ кн. Семена, Михайль—князь В. Новгорода, былъ не только устраненъ, но 10 лѣтъ спустя казненъ именно въ Кіевѣ предъ воротами зѣмка. Самое Кіевское княжество было обращено въ воеводство (или правильнѣе раздроблено на повѣты). Первымъ воеводою назначенъ католикъ Мартынъ Гаштольдъ. Тщетно кіевляне воспротивились такому распоряженію; прогнанный воевода явился опять съ войскомъ и завоевалъ, такъ сказать, Кіевъ для польско-литовской партіи. Уже тогда католичество и полонизмъ отождествлялись въ умахъ и языкѣ населенія; по словамъ лѣтописи, кіевляне не принимали воеводы потому, что онъ не только не былъ князь, но главное—„ляхъ бѣ“.

Какое вліяніе на судьбу населенія южныхъ окраинъ имѣло это уничтоженіе Кіевскаго княжества? Повидимому, оно должно бы имѣть благотворное значеніе въ дѣлѣ защиты и колонизаціи степей; государство объединенное должно бы обладать бѣльшими силами и бѣлье сосредоточенною властію, чѣмъ прежде, раздроб-

ленное на удѣлы. Но на дѣлѣ вышло не то. Для мѣстныхъ Кіевскихъ князей защита украины и заселеніе ея было дѣломъ жизни самого княжества, интересомъ главнѣйшимъ и преобладающимъ; для государства-же Литовскаго, съ его отдаленнымъ центромъ среди инородческой Литвы, для государства, подпавшаго подъ вліяніе католическихъ интересовъ и польской культуры, южно-русскія дѣла являлись почти чужими; со временъ Казимира всѣ помыслы литовскаго правительства направлялись къ западу; подчиняясь чужимъ интересамъ, оно истощало свои силы въ борьбѣ съ Московскимъ государствомъ, также отчасти вызванной уніею Литвы съ Польшею. Времена Ольгерда и Витовта,—времена энергической самобытности, прошли для него безвозвратно. Южная Русь должна была отбиваться отъ азіатскихъ варваровъ собственными силами, но уже лишена была необходимой для того самостоятельности и единства силъ въ лицѣ Кіевскаго князя. Мало того: государство Литовско-русское, благодаря личной уніи съ Польшею, мало по малу (въ теченіи XV и XVI в.в.) проникалось особенностями польскаго государственнаго строя, т. е. узко-сословною организаціею населенія, которая совсѣмъ не годилась для такого боеваго состоянія, въ какомъ жили южно-русскія окраины. Въ теченіи дальнѣйшихъ замѣтокъ уяснятся внутреннія причины неуспѣха заселенія этой страны, истекавшія изъ указанныхъ сейчасъ особенностей Литовскаго государства. Мы увидимъ, что ослабленная государственная власть даетъ недостаточныя средства для защиты страны, принижаетъ городскія общины, передавая ихъ средства, а вмѣстѣ съ тѣмъ и свои важныя обязанности въ неумѣлыя и большею частію своекорыстныя руки мѣстныхъ старостъ; сосредоточенныя силы государства мельчаютъ, переходя мало по малу къ частнымъ землевладѣльцамъ, которыхъ заботы о заселеніи пустынь парализовались стремленіемъ къ развитію повинностей поселенцевъ въ свою частную пользу.

Мы увидимъ наконецъ, что такое состояніе дѣла уже до Люблинской уніи вызвало внутреннюю необходимость издательство "Либрис" и "Литерс"

т. е. усилій, предпринятыхъ самимъ народомъ колонизовать страну на свой собственный рискъ, даже вопреки цѣлямъ правительства и интересамъ частныхъ землевладѣльцевъ. Таковы внутреннія причины ослабленія колонизаціи южно-русскихъ украинъ въ XV и 1-й половинѣ XVI в. Но повторяемъ, онѣ уяснятся болѣе въ дальнѣйшемъ теченіи нашего разсказа, когда намъ придется говорить о способахъ колонизаціи.

Другое обстоятельство, дѣйствовавшее сразу разрушительно на успѣхн заселенія, это—новые сильнѣйшіе удары, нанесенные южной Руси магометанскимъ востокомъ въ концѣ XV и началѣ XVI в. и недостаточно сильный отпоръ этимъ ударамъ со стороны Литовскаго государства, не смотря на союзъ его съ Польшею. Хотя татарскія нападенія простирались иногда и на внутреннія области Литовскаго государства, но главною и постоянною цѣлію набѣговъ татаръ была южная Русь, заслонявшая собою прочія провинціи государства. Опустошенія южной Руси въ XIV в., особенно погромы въ началѣ этого вѣка были страшны и губительны; но затѣмъ нападенія татаръ ограничивались преимущественно однимъ Подольемъ. Витовтъ и Кіевскіе князья могли, хотя съ трудомъ, залечивать раны, наносимыя русскому населенію варварами. То были отдаленные враги; они не могли каждый годъ, каждый мѣсяцъ съ далекихъ береговъ Волги являться подъ стѣны Кіева и Житомира. Теперь часть орды поселилась въ близкомъ сосѣдствѣ съ южною Русью—въ Крыму и на нижнемъ Днѣпрѣ. Пока этотъ новый улусъ былъ только гнѣздомъ хищниковъ, южная Русь не терпѣла отъ него слишкомъ значительныхъ бѣдъ; но въ 60-хъ годахъ XV в. произошелъ среди магометанскаго міра переворотъ, имѣющій не малое значеніе въ исторіи восточной Европы. Татарскія орды, до сихъ поръ опустошавшія Россію, какъ онѣ ни были страшны, мало по малу превращались въ простыя разбойничьи шайки, наносившія населенію лишь временный вредъ. Но когда единовѣрцы ихъ—турки окончательно укрѣпились на материкѣ Европы (съ завоеваніемъ Константинополя), то преж-

ніе временные хищническіе набѣги кочевниковъ получаютъ новый смыслъ и систематическое значеніе подъ верховнымъ руководствомъ главы магометанства—турецкаго султана. Крымскій улусъ призналъ верховную власть царградскаго падишаха въ 1478 г.; тотчасъ послѣ этого для южной Руси наступила новая эпоха татарскихъ опустошеній, эпоха, соединенная съ именемъ Менгли-Гирея, истиннаго основателя могущества Крымскаго ханства. Она лишена мрачной славы кровавыхъ погромовъ Батыея, Тамерлана или Эдигея, но зато отличается систематичностью, постоянствомъ и такъ сказать безотвязностью татарскихъ, а потомъ и турецкихъ набѣговъ. Результаты сказались тотчасъ-же. Прежнія христіанскія поселенія, уживавшіяся въ самомъ Крыму съ татарскимъ владычествомъ (генуэзская колонія Кафа), теперь падаютъ и населеніе ихъ подвергается поголовному истребленію. Въ важнѣйшихъ сопредѣльныхъ пунктахъ съ Литовскимъ государствомъ захвачены прежнія литовскія, или основаны новыя магометанскія укрѣпленія (Очаковъ въ 1492 г., Тягинь—тогда-же); южная граница государства, обозначенная писцами кн. Семена Олельковича по берегу Чернаго моря, отодвигается далеко къ сѣверу. Вообще въ дѣйствіяхъ Менгли-Гирея виденъ уже государственный смыслъ и цѣли, очевидно, подсказанныя изъ Константинополя. Съ конца XV в. начинается и непосредственное участіе турокъ въ походахъ на южную Русь, то вмѣстѣ съ татарами, то отдѣльно. Продолжаются иногда старыя набѣги и заволжскихъ татаръ; но главная роль въ опустошеніи южной Руси принадлежитъ Крымскимъ хищникамъ, которые совершали свои привычныя походы на южную Русь уже для двойной цѣли: ради временной добычи, и въ угоду турецкому султану. Опустошительныя наѣзды XV в. были памятны южно-русскому населенію еще во 2-й полов. XVI в. При самомъ Менгли-Гиреѣ они повторялись (во время борьбы Литвы съ Москвою) почти ежегодно. Уже на другой годъ послѣ того, какъ крымскій ханъ сдѣлался вассаломъ турецкаго султана, именно въ 1479 г. „пришли татары на Подолье; наши услышавши о томъ, пошли къ

нимъ на встрѣчу и татары скрылись въ Черномъ лѣсу; когда-же наши возвратились восвояси, татары вышли изъ Чернаго лѣса и много зла сотворили на *Подольѣ и около Браслава* (Густ. лѣт.). Но это было только предвѣстіемъ знаменитаго опустошенія южной Руси въ 1482 году, со времени котораго она обратилась опять почти въ пустыню, почти въ такое же состояніе, въ какомъ была при Батыѣ. Менгли-Гирей подступилъ къ *Кіеву* изъ-за Днѣпра, конечно, опустошивши предварительно все *Заднѣпровье*, которое съ тѣхъ поръ представляетъ дѣйствительную пустыню и до послѣдней четверти XVI в. о немъ прекращаются почти всякія историческія свидѣтельства. Прощедши черезъ Днѣпръ, ханъ овладѣлъ Кіевомъ; воевода Кіевскій Иванъ Ходкевичъ со всѣмъ семействомъ попался въ плѣнъ (гдѣ и умеръ); тогда не было пощады ни церквямъ, ни монастырямъ, ни лицамъ духовнымъ; многіе были перебиты, многіе погибли въ пещерахъ; цѣнныя святыни изъ Св. Софіи были разграблены и потомъ отосланы въ Москву¹⁾. Къ этому же времени относится опустошеніе и правобережной части Кіевской земли, которая потомъ, въ ноловинѣ XVI в. не могла оправиться и жители приписывали еще тогда печальную судьбу своихъ поселеній Менгли-Гирею. Тогда, т. е. въ 1545 г. королевскій дьякъ Левъ Потѣевичъ Тышкевичъ, описывая украинныя зámки, на вопросъ свой, обращенный къ житомирцамъ: кто издавна обязанъ былъ давать подводы и стаціи? услышалъ отъ землянъ и мѣщанъ слѣд.: когда въ прежніе годы городъ былъ въ цѣлости и села сидѣли на своихъ селищахъ, тогда мѣщане давали стаціи и подводы отъ нихъ ходили до Чуднова и Звягля, а въ другую сторону до Кіева; села Романовъ, Коростешовъ, Ловковъ и Крошня, которыя потомъ розданы землянамъ, помогали имъ. Но царь Менгли-Гирей

¹⁾ Въ рукописномъ помянникѣ Кіево-Печерской лавры, который начатъ вновь послѣ разоренія монастыря Менгли-Гиреемъ, стоитъ слѣдующая замѣтка: „первый уписъ (помянникъ) изгорѣлъ 6911 (1483) плѣненіемъ киевскимъ безбожнаго царя Менкирѣя и съ погаными Агаряны; тогда и сію божественную церковь опустушиша и вся святыя книги и иконы пожгоша; мы жъ, по днехъ нѣсколькихъ, изъ ихъ поганьства изшедше, и пакы начахомъ имена писати, ихже помняше, еже исперва написаны быша“.

взялъ городъ Житомиръ и опустошилъ его при королѣ Казимирѣ; тогда король, видя опустошеніе и обѣднѣніе этого города, освободилъ мѣщанъ отъ стацій и подводъ ¹⁾.—Дѣйствительно, сравнивая древнѣйшее описаніе Кіевской земли (ок. 1471 г.) съ люстраціями 1545—1552 годовъ, находимъ, что многія селенія, обозначенныя въ первой, во вторыхъ или вовсе не обозначаются, или являются пустыми селищами. Предѣлы пустыни со временъ Менгли-Гирея подвинулись далеко на сѣверъ, за Рось: украинныя зѣмки остались среди нихъ уединенными оазисами. Пока былъ живъ старый король Казимиръ, государство употребляло хотя нѣкоторыя средства защиты и новаго заселенія страны; по крайней мѣрѣ зѣмки были возстановляемы. Но окрестная страна и въ тѣ времена была опустошаема безнаказанно, что доказывается слѣд. лѣтописнымъ фактомъ, записаннымъ подъ 1486 годомъ: „татары безъ милости плѣнили *Подоліе и Русскую землю, въ теченіи трехъ годовъ*, безъ всякаго отпора“ (Густ. лѣт.). Не забудемъ, что король Казимиръ совмѣщалъ въ своихъ рукахъ скипетры Польскаго королевства и в. кн. Литовскаго и такимъ образомъ располагалъ для защиты украинъ двойными могучими средствами. Связь Литвы съ Польшею, по мнѣнію польскихъ писателей, могла оказать огромную услугу для защиты южной украины союзными силами. Но факты, которые бы могли быть приведены въ довазательство этой мысли, показываютъ только, что Польша иногда (но далеко не всегда) принимала участіе въ защитѣ *собственныхъ предѣловъ*, т. е. тогда, когда татары напали на части Подолія и Волини, принадлежавшія Польшѣ. Слѣдуя безпристрастію старыхъ русскихъ лѣтописцевъ, приведемъ и мы эти факты: въ 1489 г. „послѣ многихъ плѣненій нашей земли отъ татаръ, послалъ противъ нихъ Казимиръ сына своего Іоанна Альбрехта, который соединился съ Русью и съ Подолянами и пошелъ противъ татаръ къ Коперштину. Увидѣвши ихъ, татары исполнились и пошли противъ нашихъ и начали стрѣлять „взгору“, такъ что и небо отъ стрѣлъ ихъ затмилось и много тогда нашихъ

¹⁾ Арх. Ю. Р. VII. Томъ I. стр. 135.

людей и коней поразили стрѣлами; но наши подбѣжали къ нимъ и въ рукопашную побили ихъ до 15 тысячъ; не мало взяли въ плѣнъ живыхъ, и, покончивши съ этими, обратились на другихъ (занимавшихся грабежомъ русскаго лагеря); наши напали на нихъ нечаянно и убили изъ нихъ до 10 т., въ томъ числѣ самаго царика. Послѣ этой побѣды, татары опять собрались и пришли въ безчисленномъ множествѣ, когда была уже зима...; наши, нашедши слѣды, пошли за ними утоптанною дорогою и догнавши ихъ утомленныхъ въ снѣгу, легко поразили и побили ихъ“ (Густ. лѣт.). Черезъ два года послѣ того (въ 1491 г.) приходили заволжскіе татары на Волинскую землю въ числѣ 10 т.; они много зла сотворили въ *Волинской землѣ* и въ *Лядской*: въ Володиміръ пожгли церкви Божіи, великую церковь Пречистой мурованую (каменную) и городъ (мѣсто), а людей по городамъ, и по селамъ и по дорогамъ безъ числа посѣкли и въ полонъ побрали. Но Волинцы и Ляхи, собравшись вмѣстѣ, Божію помощію и пречистой Его Матери догнали ихъ не далеко отъ Заславля, побили поганыхъ и полонъ отполонили; немногіе изъ нихъ убѣжали, и тѣ отъ холода перемерли, не дошедши до своихъ улусовъ. Надъ Волинцами былъ старостою кн. Семень Юрьевичъ Гольщанскій. Тогда видимо помогъ Богъ христіанамъ надъ погаными; нашихъ убито менѣе десяти (?), а ихъ поганцевъ 8000“ (Кіевск. лѣт.).

Такія союзныя дѣйствія двухъ большихъ славянскихъ государствъ (причемъ, однако, очевидно главная роль принадлежала южно-руссамъ) въ дѣлѣ защиты восточной Европы отъ варваровъ, именно выставлялись уже тогда, какъ главный мотивъ уніи Литвы съ Польшею (Stryik. II, 404). Въ дѣйствительности же столь отчаянные проявленія союзныхъ дѣйствій поляковъ съ русскими, и притомъ только въ защиту собственно Польскаго государства, были рѣдкими случаями. Въ обыкновенномъ теченіи дѣлъ вся тяжесть борьбы падала на одну южную Русь съ нѣкоторымъ участіемъ Литвы, или безъ этого участія. Иногда собственнымъ силамъ Волини и Украйны удавалось одерживать блистательныя побѣды,

но большею частію страна была безнаказанно опустошаема. Вотъ фактъ, показывающій незначительность участія Польши и печальные результаты его. Въ 1494 г. татары опустошали *Волинь* огнемъ и мечемъ; король Альбрехтъ послалъ на нихъ лишь нѣсколько жолнеровъ, которые были побиты большими полчищами татаръ *подъ Вишневцемъ* (Густ. лѣт.). А вотъ факты единичныхъ усилій южной Руси въ борьбѣ съ варварами. Въ 1495 г. „приходили татары Перекопскіе (сынъ царя Менгли-Гирея) въ *Волинскую землю* и едва не взяли гор. Корца; но кн. Семень Юрьевичъ, староста Луцкій, маршалокъ Волинскій земли, съ Литвою и съ Волинцами, поразилъ часть ихъ, а прочіе татары побѣжали отъ Корца“ (Кіев. лѣт.). Въ 1496 г. „приходили въ *Волинскую землю* сыновья Перекопскаго царя Менгли-Гирея со всею ордою Перекопскою и много зла сотворили Волинской землѣ: сожгли церковь и монастырь св. Николы въ Жидичинѣ и взяли безчисленный полонъ, а многихъ побили; они осадили въ гор. Ромномъ кн. Семена Юрьевича, Василя Хреботовича—намѣстника Володимірскаго, кн. Константина Острожскаго и всѣхъ Волинцевъ. Сначала татары начали показываться не въ большомъ числѣ; русскіе, не замѣчая множества ихъ, сказали сами себѣ: „сотворимъ нѣчто мужественное“, и выѣхали противъ нихъ изъ города и бились крѣпко съ ними и убили отъ нихъ нѣсколько. Тогда выступило множество татаръ; князь Семень, увидѣвши, что невозможно стоять противу такихъ силъ, возвратился въ городъ. А половцы (татары) городъ сожгли и, взявши небольшой окупъ съ города, со всѣмъ плѣномъ вѣрнулись во свояси“ (Лѣт. Кіев.). Въ 1497 г. марта 23 приходили татары и турки въ *Волинскую землю* и воевали вокругъ Кременца; они, взявши около 400 душъ плѣна, возвратились во свояси. Собрался кн. Михайло Острожскій со своими людьми и догналъ ихъ за Полоннымъ; онъ избилъ ихъ всѣхъ, плѣнъ весь возвратилъ и вернулся съ похвалою во отечество свое“. Въ томъ же году приходили Перекопскіе татары и взяли множество плѣна въ *Олешской волости* и въ *Мозырской*; догнали ихъ князь Михайло и кн. Константинъ Острожскіе съ дворянами

великаго князя въ субботу на другой недѣлѣ по великомъ дни въ землѣ Браславской на р. Сорокѣ, на Кошиловскихъ седищахъ, а другихъ догнали въ верховьяхъ Упи рѣки и могилы Пѣтуховой; избили ихъ всѣхъ до конца и плѣнъ весь отплѣнили; убили царевича Акманлу, а всѣхъ ихъ убито 340; изъ нашихъ погибъ одинъ челоувѣкъ и то изъ простыхъ (Кіев. лѣт.). Такъ южная Русь при случаѣ удачно справлялась съ татарскими полчищами сама; защищали ея предѣлы не поляки, а кн. Семень Юрьевичъ, кн. Острожскіе и „волынцы“. Въ томъ же 1497 г. встрѣчается болѣе крупный фактъ, на которомъ легко провѣрить степень дѣйствительнаго участія Польши въ дѣлѣ защиты страны отъ магометанскихъ народовъ. Со времени знаменитаго пораженія при Варнѣ 1444 г., Польша въ теченіи 50 л. боялась предпринимать какое-бы-то ни было серьезное дѣйствіе противъ Турціи. Но вотъ въ 1497 г. польскій король, повидимому, рѣшился на новое большое предпріятіе, объявивъ, что цѣлю похода было возвратить отъ турокъ Бѣлгородъ и Килию; король (Альбрехтъ) склонилъ къ участію и великаго кн. Литовскаго Александра, взявъ съ него слово скрыть отъ русскихъ и литовцевъ цѣль похода. Такое странное условіе объяснилось потомъ тѣмъ, что умыселъ совсѣмъ другой былъ, а именно скрытою цѣлю похода было не завоеваніе Бѣлгорода, а захватъ Волошской земли въ пользу брата короля Сигизмунда, — захватъ христіанской сосѣдней и дружественной страны, обреченной на жертву своекорыстныхъ стремленій Ягеллоновъ. Понятно, что литовско-русское войско, дошедши со своимъ великимъ княземъ до крайнихъ предѣловъ степей за Браславль, отказалось слѣдовать дальше. Польское же ополченіе потерпѣло извѣстное постыдное пораженіе отъ Волоховъ въ Буковинѣ. Однако расплачиваться за это пришлось опять южной Руси, именно той части ея, которая непосредственно была подчинена Польшѣ: въ 1497 г. Стефанъ забралъ большой плѣнъ въ Галиціи и продалъ татарамъ и туркамъ (по сказанію Стрыйковскаго до 10 т.); затѣмъ въ іюлѣ пришли татары и также безъ милости надѣлали бѣдъ огнемъ и ме-

чемъ на *Подольѣ* и на *Волынѣ*. Король Альбрехтъ повелѣлъ посполитой шляхтѣ собираться подѣ Судомиромъ; она собралась и, собравшись лупила (грабила своихъ) людей, а татары, поплѣнивши землю и выведши безчисленное множество христіанъ въ плѣнъ, возвратились домой; шляхта же надѣлавши въ окрестностяхъ Судомира почти такихъ же бѣдъ, какъ татары, возвратилась во свояси“ (Густ. лѣт.). Въ такія бѣдствія вовлекало южную Русь мнимое содѣйствіе Польши въ защитѣ южно-русскихъ предѣловъ.

Съ тѣхъ поръ нападенія турокъ приводили Польшу въ панической страхъ; такъ когда въ 1498 году послѣ татаръ, „пришли | чрезъ Волошскую землю турки въ *Подоліе*, въ числѣ около 70 т.; то начавши отъ Днѣстра, они пустошили огнемъ и мечемъ страну около Галича, Жидичева, Дорогобыча и Самбора. Они еще больше зла надѣлали бы, ибо никто имъ не противился, еслибы не самъ Богъ отогналъ ихъ, напустивъ на нихъ безмѣрную зиму и снѣга, чего они не привыкли терпѣть; перемерзло у нихъ тогда 40 тысячъ людей; остатокъ же тѣхъ, которые спаслись отъ мороза, перебилъ Стефанъ, воевода Волошскій... Въ то время былъ такой страхъ и трепеть въ Польшѣ, что жители хотѣли, оставивши свою землю, уходить въ другія страны“ (Густ. лѣт.). Этотъ страхъ тѣмъ болѣе напрасенъ, что правитель маленькой страны—Валахіи не боялся вступать въ открытую борьбу съ турками и одерживалъ надъ ними иногда побѣды.

Рядъ нападеній XV в. завершился измѣнительнымъ опустошеніемъ польской части южной Руси въ 1499 году, „когда Менгли-Гирей, помогая Москвѣ, послалъ сына своего Ахматъ-Гирея съ иными сыновьями и со множествомъ татаръ на *Волынѣ*; они поплѣнили страну около Вѣлза, Красника, Туробина, Краснаго Ставу, Люблина, Урендова; сожгли Владиміръ и Берестіе и пр.; опустошили огнемъ и мечемъ край до самой Вислы. Собрался идти на нихъ король Альбрехтъ, но не имѣлъ достаточной силы и вернулся въ Краковъ; татары же отвели весь плѣнъ въ свою землю; въ сентябрѣ они опять пришли въ Польшу и по обычаю своему поражали

огнемъ и мечемъ страну отъ Берестя до Опатова; король опять пошелъ на нихъ, но татары уже отошли съ плѣномъ въ свою землю“ (ibid). Такимъ бѣдствіямъ подвергались южно-русскія окраины самой Польши.

Если она не могла защитить свои собственные предѣлы, то Литовскому государству нечего было ожидать отъ нея себѣ помощи. Обращаясь опять къ Литвѣ, видимъ, что, не получая помощи отъ Польши, и будучи не въ состояніи защитить южныя границы своего государства, Литовскій великій князь прибѣгъ къ крайнимъ и унижительнымъ для государства средствамъ, а именно: въ 1500 г. великій князь Александръ предложилъ Менгли-Гирею поголовную дань, по 3 деньги съ каждаго человѣка, съ земель Кіевской и Подольской¹⁾, чѣмъ и подалъ поводъ хану смотрѣть на южную Русь, какъ на собственный улусъ, а так. обр. возбудилъ въ татарахъ новыя притязанія и новыя мотивы къ нападеніямъ. Столь же мало удачною была попытка противопоставить одну татарскую орду другой; это нисколько не спасло страну отъ повторительныхъ опустошеній; даже болѣе: южная Русь, въ слѣдствіе того, сдѣлалась ареною междоусобной борьбы татаръ двухъ главныхъ ордъ: въ 1501 г. на поляхъ около Кіева рѣзались между собою Заволжскіе и Крымскіе татары (Шахматъ съ Менгли-Гиреемъ); первые—союзниками польскаго короля приглашали его къ совокупному нападенію на Крымцевъ; но въ то время Александръ былъ уже избранъ королемъ Польскимъ и былъ въ Краковѣ; поляки, по случаю коронаціи его, „творили себѣ утѣшеніе“ (Густ. лѣт.). Такимъ образомъ Польша допустила полное пораженіе Крымцами своего союзника, тщетно ожидавшаго помощи, когда орда его гибла въ степи отъ голода и холода и, конечно, грабила Кіевскую страну. Несчастныя побитыя союзники были схвачены въ Кіевѣ и отправлены въ качествѣ плѣнника въ Вильну.

---

¹⁾ Акты З. Р. I, № 183.

Послѣ этого, въ началѣ XVI в., набѣги Крымцевъ приняли особенно широкіе размѣры и охватывали огромный районъ, достигая до центра государства, т. е. до Вильны ¹⁾.

Само собою разумѣется, что путь татаръ въ эти отдаленныя страны шель черезъ южную Русь, на которую и падали первые ихъ удары: въ 1503 г. осенью на р. Ушѣ потерпѣло поражение русское войско подъ предводительствомъ князей Оед. Ив. Ярославича, Юр. Ив. Дубровицкаго и Григорія Глинскаго, который былъ въ то время старостою Овруцкимъ и въ этой битвѣ былъ убитъ. Тогда-же и на Подольѣ пришлось мѣстнымъ украинникамъ отразить нападеніе татаръ ²⁾.

Въ такомъ положеніи засталъ дѣла новый король и великій князь Сигизмундъ; ханъ Менгли-Гирей въ торжественномъ манифестѣ (1506 г.), не боясь обличеній во лжи, объявилъ все государство Литовское, особенно-же южную Русь, своимъ исконнымъ владѣніемъ, которое лишь пожаловано его предками великимъ князьямъ Литовскимъ, подъ условіемъ дани. Новый король принужденъ былъ въ 1507 г. заключить мирный договоръ съ Менгли-Гиреемъ. Но, не смотря на то, что Крымскій ханъ уже не былъ (при Вас. Іоанновичѣ) союзникомъ Московскаго великаго князя, миръ съ Литвою не удержался даже въ теченіи одного года; набѣги продолжались до самой смерти Менгли-Гирея (1515 г.); такъ въ 1507 году приходили татары опять въ Русскую землю; въ 1508 г. когда они снова посѣтили Русь, то кн. Конст. Острожскій поразилъ ихъ и отнялъ плѣны. Съ тѣхъ поръ во все 40-лѣтнее царствованіе Сигизмунда не видимъ ниодного случая общихъ и рѣшительныхъ

---

¹⁾ Въ 1503 г. Батый-Гирей, сынъ Менгли-Гирея, пришелъ подъ Слуцкъ; татары, обложивши Слуцкъ, распустили загоны подъ Клецкъ и Несвижъ; замокъ въ Клецкѣ сожгли. Тогда же вновь татары поплѣнили землю до Новгородка (Густ. лѣт.); въ 1505 г. Менгли-Гирей добрался до Минска, загоны его доходили до Вильны (*ibid.*). Въ 1506 г. сыновья Менгли-Гирея поставили свой лагерь подъ Лидою и оттуда распускали свои загоны (*ibid.*). Въ 1510 г. Менгли-Гирей дошелъ до Вильны и много плѣну набралъ (*ibid.*). Нападенія повторились въ 1512 и въ 1515 г.

²⁾ Stryik. II, 319.

предпріятій противъ татаръ и турокъ. Все вниманіе вел. князя и всѣ силы государства были обращены на борьбу съ Москвою; татары по прежнему хозяйничали въ южной Руси. Въ 1516 г. 40 т. татаръ расположились у Бужска. и распустили загоны по *Волынѣ* и *Подолью* и отвели въ плѣнъ около 50 тыс. человекъ.

Так. обр. хотя Сигизмундъ опять соединилъ въ своихъ рукахъ скипетры Польши и Литвы; но и такой союзъ съ Польшею мало приносилъ пользы Руси и Литвѣ; даже болѣе: взаимная борьба Литвы и Польши за часть Подолья, захваченную поляками, подавала поводъ къ обоюднымъ подозрѣніямъ въ подводѣ татаръ и турокъ и измѣнѣ; такъ подъ 1519 г. Кіев. лѣтопись заноситъ слѣдующій интересный, хотя не совсѣмъ ясный фактъ: „татарѣ съ поляками зрадившия (согласившия) нашихъ (по друг. сп. Русь) подъ Сокалемъ поразили, а другихъ въ Бугѣ потопили“¹⁾. До нѣкоторой степени у Стрыйковскаго этотъ фактъ, объясняется тѣмъ, что поляки не послушались здраваго совѣта предводителя русскихъ кн. Константина Острожскаго²⁾; русскіе легко могли увидѣть въ этомъ измѣну (можетъ быть не безъ нѣкотораго основанія). Въ награду за такое поведеніе въ 1524 т. турки и татары опустошили немилосердно земли Львовскую, Саноцкую, Бѣльскую и Подольскую; поляки „не осмѣлились выйти къ нимъ на встрѣчу, помня Сокальское пораженіе“³⁾.

Памятная побѣда надъ татарами 1529 г. одержана единичными силами Руси, именно кн. Константиномъ Острожскимъ, кн. Юріемъ Семеновичемъ Слуцкимъ, Ѳедоромъ Сангупковичемъ Владимірскимъ, кн. Иваномъ и Александромъ Вишневецкими, кн. Александромъ Чарторыйскимъ, Андреемъ Немиричемъ воеводою Кіевскимъ и Остафіемъ Дашкевичемъ старостою Черкасскимъ и Каневскимъ. Изъ литвиновъ участвовалъ только Юр. Ник. Радзивиль, въ качествѣ старосты Гроденскаго. Ополченіе всѣхъ силъ

¹⁾ Издан. Кіев. Коммис. 1888 г, стр 75.

²⁾ Stryikow. II, 392.

³⁾ Ibid. II, 393.

русскихъ земель собралось въ Кіевѣ и гнало татаръ на 40 миль до Ольшаницы; татаръ было болѣе 34 т. Тогда отняли у нихъ плѣнниковъ 80,000 (sic) и положили на мѣстѣ (будто-бы) 24,000 ¹⁾. Тогда же другую побѣду надъ ними одержалъ кн. Юрій Слуцкій вмѣстѣ съ Евстафіемъ Дашкевичемъ у Канева и Черкасъ ²⁾. Наоборотъ, походъ, предпринятый поляками въ 1529 г. подъ Очаковъ (куда они „ходили въ козацтво“), кончился совершеннымъ пораженіемъ ихъ отъ хана татарскаго (будто бы вслѣдствіе измѣны) ³⁾. Послѣ новыхъ вторженій татаръ, наконецъ въ 1533 г. въ Константинополѣ былъ заключенъ миръ между турками, татарами и волохами съ одной стороны и Польшею и Литвою съ другой. Съ того времени начинается и идетъ на цѣлое столѣтіе то ненормальное состояніе вещей, при которомъ правительство Литовское настаиваетъ, чтобы украинные люди не задирали татаръ, а между тѣмъ татары совершали по прежнему свои опустошительные набѣги. Такъ обр. положеніе украинниковъ сдѣлалось вдвойнѣ тяжкимъ: они одни продолжали защиту страны подъ угрозою со стороны собственнаго правительства; тогда настала приснопамятная дѣятельность козачины, иногда руководимая мѣстными старостами, какъ въ Литовской украинѣ, такъ и въ Польскомъ Подольѣ. Такъ въ 1534 г. татары опять опустошили *Волынь*; при этомъ одинъ загонъ ихъ разбилъ Венжикъ, „козакъ Хмельницкій“ ⁴⁾. Въ 1541 г. Бернатъ Претвичъ, староста Барскій, въ отмщеніе татарамъ за опустошеніе *Винничицкихъ* волостей, вторгнулся въ Перекопъ съ Черемисами (осѣдлыми Барскими татарами), перебилъ и потопилъ татарскихъ женъ и дѣтей ⁵⁾. При такихъ обстоятельствахъ окончилось царствованіе Сигизмунда I; при немъ украинскіе зámки оставались въ небреженіи, какъ засвидѣтельствовалъ люстраторъ 1545 г.; лишь въ

¹⁾ За цифры, сообщаемыя Стрыйковскимъ, конечно, нельзя ручаться.

²⁾ Strykow. II, 394.

³⁾ Ib. II, 395.

⁴⁾ Ib. II, 397.

⁵⁾ Ib. II, 399.

Польскомъ Подоліи королева Бона заботилась объ укрѣпленіи своего Бара. Предпріятія украинныхъ старостъ не встрѣчали поддержки.

Наступательное движеніе на самый центръ татарскихъ улусовъ было преждевременно, когда не доставало силъ защитить свои внутреннія страны отъ новыхъ татарскихъ опустошеній, которыя продолжались и въ началѣ царствованія Сигизмунда-Августа; такъ въ 1549 г., при новомъ нападении татаръ на *Волинь*, былъ набранъ ими большой плѣнъ; въ числѣ плѣнныхъ былъ и кн. Вишневецкій съ женой ¹⁾. Въ 1550 г. по Кіев. лѣт. ²⁾, или въ 1551 г. (по люстраціи ³⁾) Девлетъ-Гирей подступилъ къ *Браславлю* среди перемірія, когда послы его были у короля и вели переговоры о мирѣ. Поэтому въ Браславлѣ сидѣли безопасно: люди разошлись изъ замка по пашнямъ и по пасѣлкамъ. Ханъ пришелъ со всѣмъ своимъ войскомъ, со вспомогательнымъ отрядомъ турецкихъ янычаръ и съ артиллерію; то было 2 сент. Въ городѣ заперлись женщины и дѣти, а мужчинъ было только 50 и то малопригодныхъ къ оборонѣ. Началась осада. Лѣзли на приступъ преимущественно турки, а татаръ принуждали къ тому палками. Въ Браславлѣ отличался мужествомъ землянинъ Кудряшко; онъ ободрялъ остальныхъ и тянулъ ихъ за руки на стѣны. Пальба продолжалась въ среду, четвергъ и пятницу; затѣмъ непріатели хотѣли взять городъ штурмомъ, но узнавши, что въ немъ воды нѣтъ, рѣшились взять его жаждою. Старосты въ то время не было, намѣстникомъ его оставался панъ Слупица; онъ да еще Романъ Красносельскій, Сергѣй Оратовскій, Трушенко и Митько Золотаръ рѣшили сдаться. Въ субботу ханъ прибылъ къ замку, забралъ орудія и порохъ, побралъ въ плѣнъ людей, а въ воскресенье, запаливъ замокъ и городъ, ушелъ. Тѣ люди, которые во время осады были внѣ города, также были переловлены по лѣсамъ. Осталось изъ нихъ только 200,

---

¹⁾ Ibid. 403.

²⁾ Изд. Кіев. Ком. 1888.

³⁾ См. № VII.

которые во время прибытія люстраторовъ въ 1552 г. сидѣли и ждали возобновленія замка, „не желая разстаться съ своими отчинами, ради великихъ тамошнихъ выгодъ“¹⁾.

Въ такомъ опустошенномъ видѣ застаютъ Украину люстраціи половины XVI в. Люстраціонные акты единогласно свидѣтельствуютъ, что важнѣйшая причина неуспѣховъ колонизаціи заключается въ продолжающейся необезпеченности Украины отъ татарскихъ набѣговъ; изъ люстраціи 1545 г. узнаемъ, что Житомирскіе крестьяне „по селищамъ не смѣютъ жить ради татаръ“, что многіе Житомирскіе земляне „сгибли отъ татаръ, не оставивши потомства“. Люстраторамъ 1552 г. повсюду (въ повѣтахъ Житомирскомъ, Каневскомъ и Черкасскомъ) жители заявляли, что въ селахъ крестьяне не живутъ, а лѣтомъ и зимою живутъ въ городахъ, или нѣкоторые зимуютъ въ городѣ, а лѣтомъ живутъ въ селѣ; напр. село Вороново (въ Канев. пов.) считаетъ у себя 15 семействъ крестьянъ, которые „зимуютъ при замкѣ и городѣ, а лѣтуютъ тамъ на островѣ“. Въ с. Тулиблѣ (тогоже пов.) 9 семей; но они „зимуютъ и лѣтуютъ при замкѣ“; тоже находимъ въ сѣлахъ: Подсычахъ и Колтыгаевѣ²⁾. Замки по прежнему остаются оазисами среди пустынь. Села и города превратились въ селища и городища, которыя лишь юридически принадлежатъ владѣльцамъ ихъ съ извѣстною группою крестьянъ. Все населеніе повѣта ютится при замкѣ и въ острогѣ.

Въ люстраціяхъ Подольскихъ не отмѣчается такого повсемѣстнаго запустѣнія, но и здѣсь въ эпоху, ближайшую предъ описаніемъ 1565 г., татарами разрушено множество селъ и мѣстечекъ; такъ въ 1558 г. татары разрушили въ староствѣ Хмельницкомъ между прочимъ села: Кумановцы, Кочановку, Кожуховъ, Гуминцы, Недвидовку, Заселово; сверхъ того мѣстечко Улановъ не могло осѣсться „потому, что его татары часто навѣщали“³⁾. Въ Каменецкомъ ста-

¹⁾ См. N VII.

²⁾ Архивъ Ю. Р. ч. VII-я Т. I. стр. 98, 99, 135.

³⁾ См. № XII стр. 156, 157, 161, 163.

роствѣ въ то-же время опустошены: м. Летичевъ, с. Кричице, Рашенцы ¹⁾; въ староствѣ Барскомъ, также въ 1558 г., „с. Щодрову, Поповцы и другія села татары разрушили до грунту и людей изъ нихъ немало въ неволю побрали“ ²⁾. „С. Кудіовцы сидитъ на татарскомъ шляху; королева Бона пожаловала его землянамъ Кудіевскимъ для заселенія; они и набрали было до 20 крестьянъ, но татары въ 1558 г. разрушили его, такъ что теперь тамъ нѣтъ ни одного человѣка, а живутъ только три землевладѣльца“. Неизвѣстно когда разрушены татарами с. Берлинцы, и Козловъ. Въ 1564 г., при управленіи Мартына Гербурта, въ староствѣ Барскомъ татары опустошили села: Маниковцы, Межировцы. Въ 1569 г. показано опустошенными отъ татаръ на Подольѣ 35 сель. Вообще же надо имѣть въ виду, что татарскія опустошенія совершались въ разныхъ пунктахъ южной Руси ежегодно, что и Польское Подолье, несмотря на неприступныя укрѣпленія Каменца и сильный замокъ Бара, было опустошаемо не менѣе Литовской Украйны; показаніе люстрацій 1565 года о большей населенности этой страны, сравнительно съ Литовскою Украйною по люстраціямъ 1545 и 1552 г., не даетъ вѣрныхъ основаній для сравненія, ибо множество сель въ Польскомъ Подольѣ основано, или заселено въ годы, ближайшіе предъ люстраціею; напр. за 5 лѣтъ (Яковле), за 9 (Шершеневцы), за 6 (Селяковцы) ³⁾; многія розданы только королевою Боною, Сигизмундомъ-Августомъ ⁴⁾, старостою Мартыномъ Гербуртомъ ⁵⁾. Наоборотъ многія имѣнія представляютъ пустыни, хотя пожалованы еще въ 1-й пол. XV в. Но не будемъ умножать примѣры изъ люстрацій, потому что вслѣдъ за тѣмъ именно люстраціи будутъ служить для насъ главнымъ матеріаломъ для изобра-

---

¹⁾ См. № XIII. стр. 181, 199. Сл. *Źród. Dziejowe*, XIX, 219—228.

²⁾ См. № XIV, стр. 237, 241, 264, 265, 271.

³⁾ *Ibid.* стр. 262, 279.

⁴⁾ *Ibid.* стр. 266, 267.

⁵⁾ *Ibid.* стр. 269.

женія состоянія Украйны въ пол. XVI в.,—состоянія поистинѣ печальнаго.

Но въ 50-хъ и 60-хъ годахъ XVI в.. т. е. во вторую половину правленія Сигизмунда-Августа, лѣтописныя извѣстія о набѣгахъ татаръ становятся гораздо рѣже, что, по всей вѣроятности, совпадаетъ съ ослабленіемъ могущества хановъ послѣ Менгли-Гирея при его дюжинныхъ преемникахъ. Отчасти имѣетъ значеніе и то, что новый король довольно энергически (въ началѣ правленія) взялся за исправленіе украинныхъ замковъ и упорядоченіе отношеній среди тамошнихъ жителей. Главнѣйшею же причиною являеть усиленіе козачины въ при-днѣпровскихъ и при-бужскихъ степяхъ (о чемъ скажемъ въ своемъ мѣстѣ). Слѣдуетъ думать, что въ упомянутыя два десятилѣтія до Люблинской уніи колонизація въ украинныхъ повѣтахъ сдѣлала гораздо большіе успѣхи, что и подтверждается частными актами объ основаніи или существованіи новыхъ селъ и мѣстечекъ въ степяхъ¹⁾. Но документальнымъ подтвержденіемъ этого могли бы быть люстраціонные акты 1570—71 годовъ, которыхъ мы не имѣемъ.

Мы поставили для себя рамкою настоящаго очерка Люблинскую унію 1569 и потому не продолжаемъ разсказа объ исторической судьбѣ украиннаго населенія за этотъ предѣлъ. Намъ слѣдовало бы только подвести итоги на счетъ гипотезы о пользѣ союза Литвы съ Польшею для взаимной защиты ихъ отъ варваровъ. Въ замѣнъ этого предпочитаемъ привести фактъ, хотя и выходящій за предѣлы настоящаго этюда, но именно потому наиболѣе характерный. Въ 1569 г. Литва и Польша составили уже одно государство, а юго-западная Русь непосредственно подчинена Польшѣ. Тогда уже мы вправе ожидать, что беззащитность южныхъ предѣловъ миновала навсегда, что громадное сплоченное государство въ силахъ будетъ дать отпоръ Крымскимъ хищникамъ, что уже не будетъ нужды въ услугахъ степныхъ добровольцевъ-козаковъ,

---

¹⁾ Архивъ Ю. Р. Ч. VIІ-я Т. I. № XX, XXI, XXV.

что вообще наступитъ миръ и процвѣтаніе въ безпокойныхъ южныхъ окраинахъ. Но вотъ фактъ, относящійся къ 1575 году. Въ этомъ году заключено было перемиріе между Польшею и Турціею и татарами, но въ томъ же году татары „нанесли вредъ въ земляхъ *русскихъ, волынскихъ и подольскихъ*: кромѣ побитыхъ стариковъ и малыхъ дѣтей, тогда взято въ плѣнъ (по показанію Стрыйковскаго) 55,340 человекъ, захвачено коней 150,000, скота 500,000 и овецъ 200,000, кромѣ прочихъ вещей: золота, серебра и разнаго домашняго скарба“. Предводителями татарскаго ополченія были 7 сыновей хана съ огромными толпами (отъ 10 до 15 тысячъ каждая); сверхъ того Добруджинскими и Бѣлгородскими татарами (до 10000) предводительствовалъ Бакай; наконецъ зять хана съ 12 т. и Дерви-Мурза съ 10 т. шли позади войска. Громадныя полчища увели весь плѣнъ безнаказанно; а Литовско-польское войско не осмѣлилось вступить въ генеральную битву, а лишь „урывало, гдѣ могло“¹⁾. Если это сказаніе признать преувеличеннымъ, особенно въ цифрахъ плѣнниковъ, во всякомъ случаѣ набѣгъ 1575 г. напоминаетъ времена Батгя, Эдигея и Менгли-Гирея; онъ показалъ русскимъ и литовцамъ, сколько пользы получили они въ замѣнъ потери ими своей политической самостоятельности въ 1569 году.

---

¹⁾ Stryik. II, 422.

II.

Ослабленіє успѣховъ колонизаціи въ 1-й пол. XVI в.; свойства историческихъ матеріаловъ; географическій обзоръ украинскихъ повѣтовъ.

При изложенныхъ выше обстоятельствахъ, неудивительно, что въ половинѣ XVI в. мы застаемъ южную Русь въ состояніи вторичнаго запусѣнія.

Приступая къ изложенію результатовъ колонизаціи, достигнутыхъ южною Русью до Люблинской уніи, мы должны сдѣлать невольную оговорку на счетъ пригодности для означенной цѣли того историческаго матеріала, какимъ должна довольствоваться наука.

Для сличенія населенности южной Руси XVI в. съ населенностію ея въ вѣкѣ XV-мъ и вообще для исторіи заселенія служатъ преимущественно такъ называемые люстраціонные акты¹⁾.

Люстрація есть описаніе государственныхъ имуществъ, для цѣлей финансовыхъ и военныхъ. Въ нее входитъ описаніе цент-

---

¹⁾ Цѣлямъ исторической статистики населенія, кромѣ люстрацій, служатъ также акты другихъ родовъ, каковы: ревизіи (т. е. спеціальныя люстраціи нѣкоторыхъ поселеній), тарифы (т. е. исчисленіе дымовъ при взиманіи податей), инвентари и отчасти акты частныхъ сдѣлокъ. Важнѣйшіе изъ этихъ актовъ вошли въ т. I ч. VII-й Арх. и въ настоящей томъ. Всѣ эти источники заслуживаютъ особаго и подробнаго изслѣдованія; здѣсь касаемся вопроса о нихъ лишь мимоходомъ.

рального замка и города, состоянія его укрѣпленій и выгодности, или невыгодности его естественнаго положенія, перечисленіе его матеріальныхъ боевыхъ средствъ (пушекъ, ружей, пороху), продовольственныхъ средствъ, находящихся въ замкѣ; далѣе люстрація касается обязанности „подданныхъ“ извѣстнаго округа, приписаннаго къ замку, исправлять укрѣпленія замка, давать стражу и отправлять военную службу; затѣмъ въ ней перечисляются экономическія средства замка (доходы старосты): доходы отъ промысловъ (охоты, рыболовства), торговля и судебныя пошлины и корчемные доходы. Ради послѣдней цѣли люстраціи знакомятъ съ численностью мѣстнаго городскаго населенія; но указанія люстрацій по этому пункту становятся тѣмъ бѣднѣе, чѣмъ большими правами пользуется городъ, особенно получившій магдебургское право; тогда горожане освобождаются отъ большей части податей и повинностей и ихъ экономическій бытъ становится не интереснымъ для цѣлей люстраціи. Наконецъ люстрація перечисляетъ села, приписанныя къ замку, нерѣдко съ поименнымъ исчисленіемъ жителей.

Во времена болѣе древнія Литовско-русскаго государства, когда всѣ частныя землевладѣльцы (князья, паны, земляне и бояре) получали имѣнія на условныхъ правахъ военной и другихъ службъ, люстраціи должны были касаться (и касались) и этихъ земель. Но съ полнымъ торжествомъ шляхетства (послѣ Люблинской уніи) признано было основнымъ началомъ, что люстрированье шляхетскихъ имѣній есть нарушеніе коренныхъ правъ высшаго сословія, есть какъ-бы покушеніе обратить ихъ вновь въ имущества служебныя.

Отсюда истекаетъ существенный недостатокъ люстраціонныхъ актовъ для цѣлей исторической статистики населенія: показанія ихъ обнимаютъ лишь часть населенія, которая съ теченіемъ времени (съ прогрессивнымъ уменьшеніемъ королевскихъ имѣній) становится все менѣе значительною. Въ этомъ существенно отличаются люстраціи Западной Россіи отъ писцовыхъ книгъ Московскаго государства.

Къ этому внутреннему недостатку нашего матеріала присоединяется другой внѣшній. -

Главная масса люстрацій дошла до насъ лишь отъ пол. XVI в., такимъ образомъ мы вовсе были-бы лишены средствъ опредѣлить постепенное движеніе населенія за предшествующее время. Но по счастью до насъ дошелъ отрывокъ древнѣйшей описи Кіевщины, которую мы относимъ (приблизительно) къ 1471 году на нижеуказанныхъ основаніяхъ. Эта древнѣйшая изъ дошедшихъ до насъ люстрацій юго-западной Руси, сохранилась въ Литовской метрицѣ въ видѣ отрывка безъ означенія даты, подъ названіемъ „на Руси“. Въ ней опись Кіевскихъ городовъ и сель начинается прямо безъ всякихъ обычныхъ предварительныхъ формъ люстраціонныхъ актовъ. Точно также и конецъ акта не снабженъ никакими заключительными формулами и подписями.

Соображенія, взятая изъ содержанія акта, не оставляютъ, по нашему мнѣнію, ни малѣйшаго сомнѣнія, что люстрація относится ко временамъ Казимира, приблизительно къ 70-мъ годамъ XV в., когда по смерти Семена Омельковича въ 1471 году Кіевское княжество обращено въ воеводство. При такомъ обращеніи княжества въ провинцію, всего необходимѣе было привести въ извѣстность имущественныя права государства въ новоприсоединенномъ удѣлѣ. Въ актѣ о князѣ Семенѣ вездѣ говорится, какъ о человѣкѣ жившемъ весьма недавно, почти современникѣ: „а князь Семень увель былъ на нихъ новину: сѣно косити, на толоку ходити, а ставъ сыпати, а того де имъ и(зъ) старины не бывало, то новина на нихъ“. Другое имя, которое постоянно вспоминаетъ актъ, есть имя великаго князя Витовта. Напр. „село Цветковъ, а въ томъ селѣ атаманъ и два человѣка: одинъ слуга, другой коланъный. А за великаго князя Витовта подымщину даивали на третій годъ“. „Село Соколчо: а въ томъ селѣ 20 человѣка, а все слуги, на войну ходять, а въ ловы ходять, а подымщину даивали за великаго князя Витовта на 3-й годъ... А ставу не сыпывали, то имъ князь Семень увель было новину, а болкуновщину даивали на

пріѣздъ князю великому Витовту“.—Замѣтимъ, что никакихъ другихъ именъ актъ не воспоминаеть. Если-бы опись составлена была при Александрѣ, то невѣроятно, чтобы въ ней юридическія отношенія опредѣлялись по эпохѣ великаго князя Витовта и князя Семена, минуя цѣлый періодъ великаго князя Казимира.

Рѣшительнымъ доказательствомъ принадлежности акта XV-му в. служить сличеніе этой описи съ послѣдующими люстраціями Кіевщины, т. е. опитями XVI вѣка и именно первой половины его. Такое сличеніе указываетъ ясно, что первый актъ не соотвѣтствуетъ времени короля Александра, къ которому относится распространеніе панскаго землевладѣнія на Украинѣ. Эпоха Александра должна быть признана рѣшительною и поворотною въ этомъ важнѣйшемъ историческомъ движеніи. Напр. въ древнѣйшей описи, при описаніи двора великаго князя Грежанаго, говорится, что къ этому двору тянутъ 7 данниковъ, изъ которыхъ каждый держитъ извѣстную землю (участокъ), за которую платитъ оброкъ; въ томъ числѣ „Малафѣй держалъ Трибѣсовщину“. Въ описи 1545 года, при описаніи Житомирскаго замка, находимъ, что въ числѣ землянь, оставшихся при этомъ замкѣ есть Презовскіе: Богданъ, Жданъ, Семень и Васько; у нихъ отчинное имѣніе Презовъ, а „особливое имѣніе выслуженое Богданово, што отецъ его Андрей выслужилъ, на имя Трибѣсовъ“. Точно также села Ловковъ и Крошня, стоящія въ нашей описи въ числѣ великокняжескихъ къ городу Житомиру, въ 1545 году принадлежатъ уже частнымъ лицамъ, а именно Крошня принадлежитъ Грицку Вороничу: „отецъ его Ивашко Вороничъ выслужилъ, а другое имѣніе Ловково отецъ Стецковъ (Воронича) Гневошъ выслужилъ на короли Александрѣ“. А такъ какъ великій князь Александръ былъ королемъ отъ 1501 по 1505 годъ, то наша опись, въ которой означенныя имущества принадлежатъ еще в. князю, относится ко временамъ болѣе раннимъ, т. е. къ XV вѣку¹⁾.

¹⁾ Въ архивѣ Кіевской комиссіи для разбора древнихъ актовъ сохраняется въ нозднѣйшей выписи, данной при королѣ Станиславѣ Августѣ, польская транскрипція

Дальнѣйшее разсмотрѣніе содержанія акта съ цѣлю сличенія его съ люстраціями XVI в. даетъ нѣсколько новыхъ основаній для признанія за нимъ принадлежности къ XV вѣку. Такое сличеніе указываетъ, что по древнѣйшей люстраціи страна была гораздо населеннѣе, чѣмъ по люстраціямъ пол. XVI в. А именно города, упоминаемые въ этой описи, суть: Житомиръ, Чудновъ, Вѣница (Винница). Изъ нихъ Вѣница, именуемая въ XVI в. обыкновенно Винницею, въ этомъ послѣднемъ вѣкѣ уже не причисляется къ Кіевскому воеводству, но при существованіи Кіевскаго княжества находилась въ составѣ этого послѣдняго. Населеніе городовъ не исчисляется и не перечисляется; но по нѣкоторымъ даннымъ, сообщаемымъ въ древней люстраціи, очевидно, что населенность городовъ была несравненно большая, чѣмъ въ срединѣ XVI в. Такъ въ Житомирѣ указывается 20 корчемъ; между тѣмъ по люстраціи полов. XVI в. въ г. Житомирѣ исчисляется 52 мѣщанскихъ дома и жители говорили тогда люстраторамъ, что городъ ихъ прежде былъ въ состояніи нести повинности въ пользу замка и государства; но потомъ когда Менгли-Гирей царь при королѣ Казимирѣ взялъ городъ, то онъ пришелъ въ упадокъ „и теперъ (1545 г.) мы горчаки—40 или 50 человекъ не только стадій и подводъ давать не можемъ, но и сами не имѣемъ чѣмъ питаться“¹⁾. При 20 корчмахъ въ городѣ нельзя предположить въ немъ 40 или 50 домовъ обывателей.

одной (послѣдней) части того-же акта. Въ выписи сказано, что упомянутая люстрація составлена при королѣ Александрѣ. Но такъ какъ при королѣ Станиславѣ Августѣ въ королевской канцеляріи книги Литовской метрики были именно въ томъ видѣ, въ какомъ онѣ нынѣ хранятся, то издававшій тогда выпись очевидно опредѣлялъ время составленія люстраціи по догадкѣ, ибо (какъ сказано) въ подлинникѣ оно не обозначено. Упомянутая выпись была напечатана (польскими буквами) въ I томѣ VI-й части Архива юго-западной Россіи, № 2), при чемъ актъ помѣченъ 1501 годомъ, вѣроятно на томъ основаніи, что великій князь Александръ избранъ польскимъ королемъ въ 1501 году. Думаемъ, что ни эта дата, ни дата, сообщенная канцеляріею короля Станислава Августа, не могутъ быть признаны нами за обязательныя.

Издаемъ теперь этотъ актъ вполнѣ, т. е. съ тою его частью, которая напечатана была въ I т. VI-й части Архива юг.-зап. Россіи,—издаемъ въ томъ русскомъ (подлинномъ) текстѣ его, какой занесенъ въ Литовскую метрику.

¹⁾ Арх. Ю. Р. Ч. VII, т. I стр., 135.

Если переписчикъ актовъ Литовской метрики при канцлерѣ Сапѣгѣ не измѣнилъ цифръ, то въ Чудновѣ, гдѣ показано 53 корчмы, надо предположить почти втрое больше жителей, чѣмъ въ Житомирѣ; да и дѣйствительно древняя опись прибавляетъ: „а на месте (въ городѣ) людей полно“. Неслужилое населеніе, тянувшее къ замку (кромѣ мѣщанъ), указывается въ Чудновѣ такъ: „тѣхъ людей, которые землю пашутъ, 32 человекъ; а тѣхъ, которые еще воли не высидѣли, много“ („досыть“). Служилое населеніе изчисляется только въ Житомирѣ, а именно: „въ Житомирѣ слугъ 15 вмѣстѣ съ голтями“; замѣтимъ, что въ 1545 г. въ этомъ городѣ было 11 слугъ, а въ 1552 г.—7.

Села и сельца приписываются къ тому или другому городу; округъ города съ селами называется *волость* (наименованіе, впрочемъ, уцѣлѣвшее и въ 1-й пол. XVI в.). Кромѣ сель въ описи встрѣчаются *дворы*, т. е. частныя имущества съ хозяйственными заведеніями въ нихъ; въ XVI в. такіе дворы въ украинскихъ повѣтахъ Литовскаго государства уже исчезаютъ. Къ дворамъ приписаны *приселки*, напр. „къ тому-жъ двору Грежаному приселокъ Хлупинцы..., къ Грежаному приселокъ Солодиръ, къ Грежанамъ приселокъ Шушковичи“.

Слѣдующія села, уже не упоминаемыя въ послѣдующихъ люстраціяхъ, показаны населенными по древней описи: Терпсеевъ, Глевака, Цвѣтковъ, Гуляльники, Водотыинъ, Скочищевъ, Головчинъ, Почуйково, Ртищевъ, Иноходковцы, Евдадьевъ, Радостовъ, Охремовцы, Онтоновъ, Вчерашнее, Слобода. Всѣ они въ районѣ Кіевскаго повѣта. Нѣкоторыя не именуется б. м. потому, что перешли къ частнымъ владѣльцамъ; но нѣкоторыя несомнѣнно заустѣли. Такъ о селахъ Ходорковѣ и Сокольчѣ въ люстраціи 1545 замѣчено, что они „заустѣли отъ давныхъ лѣтъ“; между тѣмъ въ древней описи отмѣчено въ с. Сокольчѣ 20 человекъ и 5 новыхъ; въ с. Ходорковѣ 7 человекъ, 8-й—атаманъ и 5 чел. новыхъ. Точно также въ Житомирскомъ повѣтѣ по описямъ XVI в. показаны пустыми селищами: Жерденевъ, Звинячее, Котельня; а между тѣмъ

по древней описи всѣ они населены, особенно Котельня, имѣвшая 24 человекъ (хозяина). Населенность сель повидимому опредѣляется въ описи вполне; если такъ, то села заключали въ себѣ обыкновенно небольшое число людей; напр. „село Глезаха, а въ томъ селѣ 8 человекъ“; „село Цвѣтковъ, а въ томъ селѣ отаманъ и два человекъ“; „село Скочищевъ, а въ томъ селѣ 7 человекъ“. „Село Ходорково, а въ томъ селѣ 7 чел., 8-й отаманъ“. Исключеніе составляютъ село Сокольча, въ которомъ 20 чел. и село Сопоговъ, въ которомъ 55 человекъ. За то нерѣдки села, въ которыхъ живетъ отаманъ самъ-третей; даже есть села, гдѣ повидимому сидитъ одинъ; напримѣръ „селище Вчерашнее, а на томъ селищѣ отаманъ сидитъ“. Но надо замѣтить, что эти люди не крестьяне послѣдующихъ временъ, владѣвшіе маленькими наделами, а хозяева, владѣвшіе каждый значительнымъ участкомъ земли; такой участокъ впоследствии могъ быть обращенъ въ цѣлое имѣніе, жалуемое королями землянину; такъ нѣкій Малафей держалъ землю Трибѣсовщину, которая впоследствии была пожалована землянину Презовскому, какъ цѣльное имѣніе. Очевидно, что поселенецъ, владѣвшій такими обширными участками, долженъ быть окруженъ немалымъ числомъ зависимыхъ отъ него людей, рабочихъ.

— Что касается до сословнаго положенія населенія, то и въ этомъ отношеніи опись существенно отличается отъ послѣдующихъ люстрацій; здѣсь можетъ быть скрывается главнѣйшая причина большихъ успѣховъ колонизаціи въ XV в. Въ описи указываются слѣдующія qualificаціи населенія: мѣщане, слуги, куничники, коланные, люди новые (не высидѣвшіе воли), бортники, данники, тяглые, голтяи, поланицы или поляники, ловцы, сочники, есачники, наконецъ челядь. Не говоря о мѣщанахъ; здѣсь различаются 3 рода классовъ: а) слуги, б) „люди“, которыхъ другое общее имя—тяглые; тѣ и другіе лица свободныя; наконецъ в) челядь—несвободные. Большинство сельскаго населенія составляютъ *слуги*. Это лица сельскаго состоянія, получающія участки подъ условіемъ военной службы и освобожденныя отъ податныхъ обязанностей.

Они встрѣчаются и въ люстраціяхъ XVI в., но далеко не въ такомъ количествѣ. Иногда все населеніе села состоитъ изъ однихъ слугъ; напр. „село Гуляльники: а въ томъ селѣ 11 человекъ, а отаманъ и всѣ слуги на войну хаживали, а иного ничего не знали“... Въ Житомирской волости слугъ меньше, сравнительно съ данниками; но и здѣсь есть села, исключительно занятые слугами; напр. „къ Жытомиру-жь селище Жерденевъ, а въ томъ селищи три человекъ—все слуги“. Так. обр. государство XV в., не расточая своихъ средствъ въ пользу частнаго землевладѣнія и распоряжаясь само бѣльшею частію территоріи, наполняетъ села такимъ элементомъ, который приноситъ ему непосредственную пользу для защиты страны. Въ XVI-мъ же вѣкѣ сельское населеніе работаетъ уже или на землевладѣльцевъ-пановъ, или на старость. Съ другой стороны сами поселенцы, пользуясь льготами отъ экономическихъ повинностей, охотно шли въ эти опасныя мѣста и будучи заняты только военною службою, приобрѣтали боевыя привычки; они не походили на тѣ беззащитныя массы безоружныхъ крестьянъ, которыхъ потомъ татары угоняли тысячами на Черноморскіе рынки для продажи. Слуги XV в. замѣняли собою послѣдующую козачину, съ тою разницею, что не состояли въ оппозиціи съ государствомъ и служили ему по общему нормальному строю. Они не требовали никакихъ сословныхъ привилегій и даже нѣкоторые изъ нихъ временно давали подымщину. И остальное—тяглое населеніе стоитъ весьма близко къ служилому: оно состоитъ изъ людей свободныхъ, занимающихъ большіе участки (какъ уже упомянуто) и владѣющихъ ими на правахъ наслѣдственнаго пользованія, за дань, или за подымщину. Бобыли („голтя“, „поляники“) служили, наконецъ, самымъ удобнымъ элементомъ для набора изъ нихъ временныхъ военныхъ дружинъ.

Собственно экономическія выгоды государство извлекало изъ своихъ частныхъ дворовъ, населенныхъ несвободною челядью.

Не вдаваясь въ подробное изученіе столь важнаго акта, какова опись XV в., мы отмѣчаемъ только тѣ черты ея, которыми уясняются особенныя свойства колонизаціи XV в.

Нужно помнить еще, что опись 1471 года есть отрывокъ; въ ней нѣтъ описанія Черкаскаго, Каневскаго, Браславскаго повѣтовъ, а также сѣверныхъ повѣтовъ Кіевщины и наконецъ самого Кіева; поэтому неудивительно, что въ ней не перечисляются многія мѣстности повѣтовъ Кіевскаго воеводства, упоминаемыя въ послѣдующихъ люстраціяхъ.

Дальнѣйшее движеніе люстраціоннаго дѣла въ южной Руси до 1545 г. намъ неизвѣстно; но отсюда нельзя заключать, что въ указанный промежутокъ вовсе не совершалось люстрацій: до насъ дошелъ отрывокъ люстраціи Овруцкаго повѣта 1519 года.

Въ 1545 г. была предпринята и совершена общая люстрація южной Россіи, по распоряженію молодаго короля Сигизмунда-Августа и по совѣту Литовской Рады, именно съ цѣлію привести въ лучшее состояніе украинныя, Подольскіе и Волынскіе замки, „которые уже съ давняго времени нуждаются во вниманіи и работахъ правительства“. Этотъ трудъ былъ порученъ королевскому дьяку Льву Патѣвичу Тышкевичу и совершенъ имъ съ успѣхомъ, не смотря на противодѣйствіе со стороны высшихъ классовъ Волыни и Украйны; въ іюлѣ были описаны Волынскіе замки (Луцкъ, Владимиръ и Кременецъ), въ августѣ украинныя (Винница и Браславль), и наконецъ Житомиръ.—На общемъ Виленскомъ сеймѣ 1551 г. сеймующіе чины просили короля Сигизмунда-Августа, чтобы пограничныя замки исправлялись и содержались на счетъ казны (Просьба 7). Но король сурово отвѣчалъ, что „не радъ это слышать, какъ будто земскіе чины больше короля и Рады прилагаютъ заботливости о государствѣ; только королю и никому другому не принадлежитъ право заботиться о потребностяхъ государства и король не желаетъ впередъ слышать о такихъ вещахъ“¹⁾. Однако въ постановленіяхъ того-же сейма вопросъ объ украинныхъ замкахъ рѣшенъ такъ (пунктъ 7): „рука непріятелей усиливается, а украинныя замки пришли въ большой упадокъ и тре-

---

¹⁾ Ак. Зап. Рос. II, № 11 (стр. 26).

буютъ заботливаго поправленія; для этой цѣли подданные (крестьяне) свѣтскихъ и духовныхъ владѣльцевъ, которые издавна были привлечены къ повинности поправленія замковъ, мостовъ и къ сторожевой службѣ, остаются при этой повинности на вѣчныя времена; король изберетъ нѣсколько достойныхъ особъ, которыя-бы ежегодно объѣзжали замки и ревизовали состояніе ихъ¹⁾.

Въ силу такого постановленія, совершенно новое общее описаніе южно-русскихъ земель въ 1552 г. Тогда, кромѣ выше исчисленныхъ замковъ, были описаны повѣты: Кіевскій, Черкасскій, Каневскій, Чернобыльскій, Остерскій и Мозырскій. Люстраціи 1552 года, уступая въ нѣкоторыхъ отношеніяхъ описямъ 1545, въ другихъ отношеніяхъ имѣютъ надъ ними преимущества; именно заключаютъ въ себѣ поименное перечисленіе городского и отчасти сельскаго населенія, съ указаніемъ—туземное оно, или пришлое, а иногда съ отмѣтками, откуда пришли переселенцы²⁾.

Для сужденія объ окончательныхъ успѣхахъ колонизаціи въ южно-русскихъ частяхъ Литовскаго государства до Люблинской уніи, всего лучше могли-бы служить люстраціонные акты 1570 г.; но они, къ сожалѣнію, остаются неопубликованными и намъ неизвѣстны. Лишь нѣкоторыми изъ нихъ пользовались частныя лица, не издавая ихъ³⁾.

Что касается до тѣхъ частей южной Руси, которыя до уніи 1569 г. входили въ составъ Польскаго королевства, то люстраціи ихъ начались со времени конституціи Піотрковскаго сейма 1562 г., которою предписано было производить описаніе королевскихъ имѣній черезъ каждые 5 лѣтъ для того, чтобы опредѣлить, увеличились-ли, или уменьшились королевскіе доходы⁴⁾. Этою цѣлю опредѣляются всѣ отличительныя свойства люстраціонныхъ актовъ

---

¹⁾ Ак. Зап. Рос. II № 11 (стр. 44, 45).

²⁾ Люстраціи 1552 г. частію изданы въ I томѣ VII ч. Архива, частію издаются теперь.

³⁾ См. Słow. geograf. król. Polsk. passim.

⁴⁾ Volum. leg. II, 618 (18), п. 35.

Польскаго Подолья, по сравненію ихъ съ Литовскими. Съ 1564 г. производилась общая люстрація коронныхъ воеводствъ, въ томъ числѣ Подольскаго. Для нашей цѣли въ особенности важны люстраціи Барскаго, Хмельницкаго и Каменецкаго староствъ ¹⁾. Люстраціи польскія превосходятъ полнотою люстраціи литовскія; они заключаютъ въ себѣ обстоятельное описаніе селъ, съ указаніемъ иногда на время заселенія и судьбу села. Но есть и пункты, въ которыхъ польскія люстраціи уступаютъ литовскимъ: въ нихъ совсѣмъ нѣтъ описанія военныхъ силъ страны, т. е. нѣтъ ни описанія замковъ, ни ихъ вооруженія. Другой слабый пунктъ польскихъ люстрацій, это отсутствіе въ нихъ указаній въ составѣ городскаго и сельскаго населенія на количество вновь пришедшихъ поселенцевъ и мѣстъ, откуда они выпли. Эта особенность въ высшей степени понижаетъ достоинство такихъ актовъ для нашей спеціальной цѣли, т. е. изслѣдованія движенія колонизаціи. До нѣкоторой степени, недостатокъ этотъ восполняется тѣмъ, что, при описаніи селъ, большею частію опредѣляется количество людей, сидящихъ на льготѣ, т. н. „свободныхъ“, а такими обыкновенно были новые поселенцы. Но этими указаніями опредѣляется только степень потребности въ колонизаціи, и не уясняется ни одно изъ существенныхъ свойствъ ея.

Третья особенность польскихъ люстрацій къ невыгодѣ этихъ послѣднихъ, это то, что онѣ не касаются землевладѣльческаго класса, за исключеніемъ только такихъ частныхъ владѣльцевъ, которые не долго предъ тѣмъ получали замковыя имущества на условномъ правѣ, или такихъ, права которыхъ представлялись сомнительными и въ этомъ смыслѣ подлежали люстрированію. Нѣкоторыя литовскія люстраціи, особенно старѣйшія, касаются такъ или иначе всѣхъ владѣній повѣта.

Существенныя дополненія къ свѣдѣніямъ, сообщаемымъ люстраціями, даютъ *тарифы*. Но, къ сожалѣнію, акты этого рода

¹⁾ Онѣ издаются теперь въ первый разъ; см. № XI, XII, XIII, XIV, а также XV, XVI

для украинских повѣтовъ бывшаго Литовскаго государства дошли до насъ лишь отъ XVII в.; для повѣтовъ же Польскаго королевства онѣ существуютъ, начиная съ конца XV в.¹⁾ Между тѣмъ какъ въ люстраціяхъ сообщаются свѣдѣнія только о коронныхъ поселеніяхъ, въ тарифахъ перечисляется населеніе всѣхъ городовъ и сель, въ томъ числѣ и частно-владѣльческихъ, съ весьма важными указаніями на сословное раздѣленіе общества. Въ слѣдствіе этого мы можемъ сообщить несравненно болѣе полныя свѣдѣнія о Польскомъ Подольѣ, чѣмъ объ украинскихъ Литовскихъ повѣтахъ.

Представимъ сначала сводъ данныхъ для этихъ послѣднихъ въ одной общей таблицѣ по люстраціямъ 1545—1552 и затѣмъ отдѣльно въ другой таблицѣ сводъ данныхъ для Польскаго Подолья по люстраціямъ 1565 и тарифамъ 1530—1569 годовъ.

Таблица числа поселеній и населенности украинскихъ Литовскихъ повѣтовъ 1545—1552 года.

Наименованіе повѣтовъ.	Число поселеній.				Ч И С Л О Д О М О В Ъ .										
	Городскихъ.	Сельскихъ			Восныхъ.	Земле-владѣльц.			Мѣщанъ.			Крестьянъ.		Козаковъ.	Итого.
		Сель.	Селищъ (пустыахъ).	Всѣхъ.		Нововъ.	Варъ.	Духовенствъ.	Общин.			Замковъ.	Частн.		
									Замк.	Частн.	Итого.				
Кіевскій (1552) . .	1	25	15	41	76	9	5	11 ²⁾	173	159	69	35 ³⁾	133	—	670
Житомирскій (1552).	1	59	—	60	7	13	—	?	52	—	—	—	226	—	298
Каневскій (1552) .	1	21	5	27	55	3	7	?	124	—	—	—	50	—	239
Черкасскій (1552) .	1	—	7	8	248	4	5	?	188	32	3	—	—	250	730
Винницкій (1552) . .	1	19 ⁴⁾	15	35	2	33	3	8	—	359	—	4	601	—	1010
Браславскій (1545).	1	—	36	37	—	21	14	?	229	—	160 ⁵⁾	—	28	—	452

¹⁾ См. А. Jabłonowskiego: „Polska XVI w. pod względem geograficzno-statystycznym, T. VII (Źródła dziepowe T. XIX). Warszawa 1889.

²⁾ Свѣдѣнія о числѣ духовенства случайны

³⁾ О 6 населенныхъ селахъ свѣдѣній нѣтъ.

⁴⁾ Люстрированы далеко не всѣ.

⁵⁾ Выѣстъ съ домами духовенства.

Таковъ сводъ данныхъ, представляемыхъ люстраціями 1545—1565 гг. для всѣхъ украинскихъ повѣтовъ Литовскаго государства. Если бы признать, что люстраціи сообщаютъ полную картину населенности страны, то мы пришли бы къ такимъ неутѣшительнымъ выводамъ: обширная страна, нынѣ занятая губерніями Кіевскою, частію Подольскою и Волинскою, губ. Полтавскою и частію губ. Херсонскою и Екатеринославскою, на всемъ громадномъ пространствѣ заключаетъ въ себѣ всего 208 населенныхъ мѣстъ (изъ нихъ 6 городскихъ поселеній). Но и изъ этого незначительнаго числа около 80 поселеній суть „селища“, т. е. поселенія пустыя, не имѣющія постоянныхъ осѣдлыхъ жителей; бѣльшая часть ихъ эксплуатируется владѣльцами посредствомъ временныхъ промысловъ. Число населенія опредѣляется домами (семействами) для всей Украйны въ 3399 домовъ. Если принять каждое семейство состоящимъ изъ 5 душъ, то все населеніе 6 повѣтовъ состояло бы изъ 17000 душъ обоюга пола. Оговариваемся снова, что это число во всякомъ случаѣ должно быть далеко ниже дѣйствительнаго по двумъ причинамъ: а) упомянутой односторонности люстраціонныхъ актовъ и б) того обстоятельства, что Украйна уже тогда наполнялась бродячимъ населеніемъ (козаками), которое не поддавалось никакимъ переписямъ. Но и увеличенная вдвое приведенная сумма остается слишкомъ ничтожною. Во всякомъ случаѣ эти общія цифры не даютъ читателю полнаго представленія о населеніи Украйны, что принуждаетъ насъ сообщить нѣсколько деталей по повѣтамъ, оставляя подробное разсмотрѣніе видовъ поселеній и разрядовъ жителей до слѣдующей главы.

Для повѣтовъ Польскаго Подолья мы, кромѣ люстрацій, имѣемъ и другія, гораздо болѣе полныя, данныя, что тотчасъ же отражается на итогахъ, получаемыхъ нами изъ этихъ источниковъ и, во всякомъ случаѣ, не можетъ служить точнымъ показателемъ разницы колонизаціонныхъ успѣховъ въ двухъ государствахъ.

Таблица числа поселеній и населенности украинныхъ повѣтовъ
Польскаго Подолья (по тарифамъ 1530—1570 гг.).

П О В Ъ Т Ы.	Число населенныхъ мѣстъ.						Число населенія.					
	Городскихъ 1530—70 г.			Сельскихъ.			Число город. домовъ. 1570— 1578 г.		Число сельскихъ лановъ ²⁾ .			
	Королев.	Частн.	Вѣхл.	1530	1542	1565— 1566 ¹⁾	1569 ¹⁾	Королев.	Частн.	1530	1542	1569 въ цѣломъ воеводствъ.
Каменецкій . . .	3	8	11	153	179	406	336	968	1002	497	517	1422
Межибожскій . .	1	5	6	57	63			211	718	200	205	
Летичевскій . .				17	18					75	75	
Зиньковецкій и Барскій . . .	1	—	1	62	65			371	—	151	155	
Хмельницкій . .	1	—	1	?	16			334	—	?	?	

Сопоставимъ съ этою таблицею другую, составленную на основаніи только люстрацій 1565 г. Разница данныхъ той и другой таблицы покажетъ намъ приблизительно различіе между объемомъ данныхъ, захватываемыхъ люстраціями, и дѣйствительнымъ географическимъ состояніемъ страны за извѣстную эпоху.

П О В Ъ Т Ы.	Число поселеній.			Число населенія (домовъ).				
	Город- скихъ	Сель.	Пустыхъ селищъ.	Пановъ.	Мѣщанъ.	Крестьянъ.		И т о г о .
						Королев.	Частныхъ.	
Хмельницкій . . .	1	25	4	15	320	182	281	798
Барскій	2	36	10	25	321	528	120	994
Каменецкій . . .	3	44	5	31	214(?)	323	619	1187

¹⁾ Со включеніемъ Червоногородскаго повѣта.

²⁾ Полагаютъ, что для вывода числа населенія число лановъ надо множить на 10, ибо ланъ занимали обыкновенно два хозяина. Но въ число хозяевъ не включаемъ ремесленниковъ и мельниковъ.

Переходимъ къ болѣе детальному разсмотрѣнію этихъ данныхъ по повѣтамъ.

Кіевскій повѣтъ, простиравшійся по обоимъ берегамъ Днѣпра, по Ирпени, среднему и нижнему Тетереву, Стугнѣ, нижней Деснѣ и Трубежу, заключалъ въ себѣ слѣд. *поселенія*: *Городъ Кіевъ* состоитъ изъ замка и мѣста; замокъ обнесенъ деревянною стѣною, состоящею изъ 133 городень (нѣкоторыя по 4 сажени) и 15 башень. Внутри замка помѣщаются: постройка для командующаго (въ самой стѣнѣ), три церкви русскихъ, 4-я латинская; два монастырскихъ дома (Печерскаго и Пустыннаго) и два частныхъ. Подъ замкомъ 30 домиковъ десятниковъ.

Подъ замкомъ же внизу (на Подолѣ) раскинулось „мѣсто“ (городъ); оно состоитъ изъ домовъ мѣщанъ, находящихся подъ городскимъ магдебургскимъ управленіемъ (такихъ 173), изъ домовъ мѣщанъ, состоящихъ подъ замковымъ управленіемъ (159); изъ домовъ мѣщанъ частновладѣльческихъ: бискупскихъ (16), Печерскаго монастыря (9), Софійскаго (3), Пустыннаго (4); изъ домовъ самихъ землянъ и мѣщанъ землянскихъ (37); домовъ жолнерскихъ (42); поповскихъ (11). Если присоединить сюда 30 домовъ десятниковъ подъ замкомъ и 3 дома внутри замка, то количество всѣхъ домовъ въ городѣ будетъ 486¹⁾. По этому числу домовъ трудно опредѣлить число жителей въ Кіевѣ, особенно со включеніемъ приплаго населенія—жолнеровъ, которыхъ конечно было не 42, судя по числу десятниковъ. Церквей въ городѣ (вмѣстѣ съ замковыми) было 13, (православныхъ—11, католическая—1, армянская—1); при церквахъ были „шпитали“ (богадѣльни) русскіе, лядскіе и армянскіе (судя по числу церквей ихъ было 13). Все это группировалось на Подолѣ; на горахъ помѣщались лишь монастыри: Печерскій, Софійскій и Пустынный; около нихъ можно предположить кое-какія поселенія людей, служащихъ монастырю, но во всякомъ

1) Надо полагать, что всѣ эти разряды домовъ помѣщались въ раздѣльных мѣстахъ, потому что при перечисленіи напр. мѣщанъ замковыхъ упоминается армянскаго попа домъ; очевидно изчисленіе домовъ совершается подрядъ въ извѣстной мѣстности.

случаѣ незначительныя: когда (въ 80-хъ годахъ XVII в.) воевода Кіевскій кн. Конст. Острожскій заводилъ отъ королевскаго имени новую слободу на верхнемъ Кіевѣ, то это поселеніе основалось около самаго Софійскаго монастыря¹⁾.

Кіевскій *повѣтъ*, очевидно, опустошенъ съ юга и запада; населенныя части его простираются болѣе по лѣвую сторону Днѣпра, чѣмъ по правую. Люстрація Кіевскаго повѣта (1552) принадлежитъ къ числу наименѣе удовлетворительныхъ по полнотѣ и точности данныхъ: въ ней, при изчисленіи поселеній, на ряду съ селами Кіевскаго повѣта, именуются поселенія, принадлежавшія Кіевскому замку и Печерскому монастырю въ другихъ повѣтахъ и даже воеводствахъ. Находимъ возможность извлечь изъ нея лишь слѣд. скудныя данныя.

Замку принадлежатъ села:

Демидовцы: въ немъ домовъ	7	
Петровцы	16	
Лугава на р. Деснѣ въ 1 верстѣ отъ Остра ²⁾	12	
Незводичи	} на Днѣпрѣ	Свѣдѣній нѣтъ.
Погребы		
Милославцы		
Заушане—въ Овруц. волости ²⁾		
Борщовцы	} на Трубежѣ	
Иванковцы		

Другую половину замковыхъ имуществъ составляютъ села (замковыя) *опустѣвшія*, а именно: Куликовъ, Попадичи, Рославичи, Янковичи, Юрьевичи, Невоселово, Иванковичи (изъ нихъ прежде выходило 146 панцырныхъ слугъ; въ 1552 г. всѣ онѣ пусты); села: Кривое, Ходорково и Соколча запустѣли отъ давныхъ лѣтъ³⁾. Уже изъ этого примѣра можно видѣть степень запустѣнія повѣта.

¹⁾ Арх. Ю. З. VII, 1, № XXXV.

²⁾ Это село едвали относится къ Кіевскому повѣту.

³⁾ Первые два въ 1554 г. отданы воеводою Кіевскимъ, княземъ Пронскимъ Кіевскому боярину Федору Тытѣ.

Изъ поселеній незамковыхъ люстрація даетъ свѣдѣнія лишь о селахъ Печерскаго монастыря и митрополичьихъ; а именно: села Печерскаго монастыря:

Навозъ, въ немъ „человѣкъ“ (семей)	44
Мнево	6
Кгдень	3
Сороковичи.	10
Глубово	11'
Опитковичи	7
Новоселки	2
Таросовичи.	6
Сваремле	7
Деряжичи	8
Сѣрки	2
Осарынчи	2
Вышевичи } Шибеное } Забудчи }	на Тетеревѣ (опустошены татарами).
Слободка—на Деснѣ	14
Дубечна „ „	7
Погребы „ „	4
Всего въ Печерск. селахъ. . . 133	

Остальныя села Печерскаго монастыря лежатъ внѣ предѣловъ Кіевскаго повѣта. Сель митрополичьихъ было только три: Багриновъ (въ немъ прежде было 15 службъ; въ 1552 г. оно было пусто); Раховская пустошь, отданная митрополитомъ за службу Панкевичу, и Михалчики (гдѣ была одна служба), отданное слугѣ церковному Мильковичу. Всего пустыхъ сель (монастырскихъ и замковыхъ) 15 (на 25 населенныхъ). Сверхъ того въ повѣтѣ находились три монастыря: Гнилецкій, Зарубскій и Выдубицкій. Люстрація не упоминаетъ ни объ одномъ поселеніи повѣта, принадлежащемъ частнымъ свѣтскимъ владѣльцамъ. Отсюда, однако, нельзя

заключать, что такихъ въ немъ вовсе не было; съ одной стороны есть несомнѣнныя указанія на частновладѣльческія имѣнія въ другихъ актахъ 1-й пол. XVI в., помимо люстрацій ¹⁾, съ другой— въ самой люстраціи 1552 года перечисляются панскія и боярскія фамиліи, которыя не могли не имѣть владѣній въ своемъ повѣтѣ. Именно въ числѣ домовладѣльцевъ Кіева упоминается 9 слѣд. панскихъ фамилій: Горностая, п. Коташовой, кн. Сенскихъ, Тиши, Дублянской, Вялковича (Волковича?), Суриновича, Проскуриной и Павши, и сверхъ того пять боярскихъ домовъ; думать надобно, что это полное число ихъ, потому что каждый панъ и бояринъ или жилъ въ городѣ, или имѣлъ по крайней мѣрѣ тамъ домъ, опасаясь нападеній въ селахъ.

Граница между повѣтами Кіевскимъ и *Житомирскимъ* представляетъ наиболѣе опустошенную мѣстность. Здѣсь именно пролегало продолженіе Чернаго татарскаго шляха, который южнѣе отдѣлялъ широкою полосою пустынь Винницкій и Браславскій повѣтъ отъ Каневскаго и Черкаскаго. Уже нѣтъ упоминаній о поселеніяхъ по верхней Роси и по Стугнѣ; Бѣло-церковскій замокъ заложенъ около 1550 года ²⁾ воев. Кіевскимъ кн. Фридр. Пронскимъ; наши акты указываютъ въ первый разъ Бѣлоцерковскій замокъ подъ 1565 годомъ ³⁾. Кіевскій повѣтъ сходилъ съ Житомирскимъ лишь въ одномъ пунктѣ, именно въ м. Ивницѣ, половина которой тянула къ Кіевскому замку, а половина къ Житомиру. Со стороны Житомирскаго повѣта пограничныя поселенія въ 1545 и 1552 г. лежатъ въ развалинахъ и составляютъ городища или селища, каковы: Жерденевъ, Звиняче, Хворощня и др. не смотря на то, что первыя два еще задолго передъ тѣмъ были пожалованы дворянину Луцкому Лозовицкому ⁴⁾. Пустуетъ Котельня,

¹⁾ Изъ нихъ узнаемъ о существованіи селъ: Триполья, Бышева, Гостомля, Витачева, Хабнаго, Хотова, Глѣбова, и др.

²⁾ Słown. geogr. kr. Polsk. I, 174.

³⁾ Акты Юж. и Западн. Рос. Т. II.

⁴⁾ Ар. Ю. З. VII. I. № XII.

о которой люстраторы 1545 г. писали, что это „городище, сказываютъ, вельми доброе, мало не такъ какъ Житомирское“¹⁾.

Прочіе предѣлы повѣта, примыкающіе къ повѣтамъ Хмельницкому, Луцкому и Овруцкому были болѣе безопасны и менѣе опустошены. По этимъ предѣламъ и около Житомирскаго замка тѣснились всѣ поселенія повѣта. Другимъ центромъ поселеній былъ замокъ Чудновскій, попавшій уже въ частное владѣніе.

Немногочисленные поселенія этого повѣта состоятъ изъ гор. Житомира, нижеуказанныхъ селищъ, тянувшихъ къ нему, изъ м. Романова и его волости, которая, однако, попавши въ частное владѣніе кн. Острожскихъ, тянула къ Чуднову; а Чудновъ въ свою очередь, прежде входившій въ составъ Кіевской земли (по люстраціи 1471), теперь, какъ владѣніе кн. Острожскихъ, примыкалъ къ Волыни.

Хотя Житомирскій замокъ и найденъ люстраторами 1545 и 1552 гг. далеко не въ томъ состояніи, чтобы давать надлежащую защиту окрестному населенію, однако подъ его стѣнами—въ городѣ тѣснилось все населеніе цѣлаго повѣта; здѣсь не только постоянно проживали паны и земляне цѣлаго повѣта, но и всѣ крестьяне ихъ, которые не смѣли жить по своимъ селамъ изъ страха предъ татарами.

Со включеніемъ этого временнаго, сельскаго населенія, городъ Житомиръ заключалъ въ себѣ слѣд. классы жителей (числа указаны въ дымахъ, т. е. хозяйствахъ, а для пановъ—въ фамиліяхъ, т. е.—семействахъ).

	Число дымовъ или фамилій.	
	1545	1552
Пановъ и землянъ	22	13
Людей ихъ (крестьянъ).	104	226
Мѣщанъ	49	52
Стрѣльцовъ и слугъ замковыхъ	11	7
	186	298

¹⁾ Ibid. № XVII.

Полагая на домъ 5 лицъ об. пола, получимъ слѣдующее поголовное число жителей почти всего повѣта:

	Число дымовъ или фамилій.	
	1545	1552
Пановъ и землянъ	110	65
Мѣщанъ	245	260
Слугъ замковыхъ	55	35
Крестьянъ	520	1130
	930	1400

Таково, говоримъ, приблизительное населеніе всего повѣта, ибо крестьяне почти всѣхъ сель временно проживали въ городѣ. Отдѣляя отъ этихъ итоговъ число крестьянъ, получимъ для города собственно такія числа: дымовъ и семействъ въ 1545 году—82; въ 1552—72; жителей въ 1545 г.—410; въ 1552—360.

Таково скромное число населенія города единственнаго въ повѣтѣ и весьма важнаго какъ для цѣлой Украины, такъ и для Волыни, для которой онъ служилъ передовымъ защитнымъ пунктомъ. И это не удивительно; хотя послѣ Менгли-Гирея замокъ ни разу не былъ взятъ татарами, но опустошенія окрестной страны были постоянны и мѣшали городу поправиться. Небольшое количество жителей должно было нести на своихъ плечахъ всю тяжесть ремонта и защиты замка. Мѣстные старосты, не имѣя сами почти никакихъ доходовъ, притѣсняли мѣщанъ мытами за въѣздъ и выѣздъ изъ города для торговыхъ цѣлей. Мѣщане заявляли люстраторамъ, что если имъ не дадутъ льготъ, то они всѣ разбредутся по другимъ сторонамъ.

Сель, приписанныхъ къ замку вовсе нѣтъ, а есть лишь 10 сслищъ (пустыхъ сель), которыя также принадлежали прежде землянамъ, но владѣльцы ихъ погибли отъ татаръ, не оставивши наслѣдниковъ, а потому и опустѣвшія села ихъ, какъ выморочныя, перешли опять во власть вел. князя и въ держаніе мѣстнаго старосты. Таковы:

Голечищевъ, Звинячее, Жердненевъ, Чавчино, Хворошня, Иляшовъ, Олубѣсовщина, Котельня, Ивница, Поповичи.

Села частныхъ владѣльцевъ (также только селища), были слѣдующія: 1545 1552

<i>Тышкевича:</i> Слободище: въ немъ хозяевъ	}	?	
Бердичевъ			
Рудники			
Селець Дужій			
Чартолѣсцы (нын. Пулины)			
Берновка (нын. Бѣлополье)			
Кодня			
Озеране			
<i>Кмитича:</i> Коростышовъ			8 10
<i>Кн. Сенскихъ:</i> Ставокъ			
<i>Олизара Волковича:</i> Топорище	}		10
Волинцы			
Волосовъ			
<i>Гарас. Андреевича Халецкаго:</i> Колодыево	}	15	4
Ивановичи			
Вильско			
Хотеничи.			
			5
<i>Стрибиля:</i> Пилиповичи	}		
Студена Вода			
Сторосельцы			
Злебенинцы			
<i>Вороничей:</i> Трояновцы	}	24	3
Мократица			
Крошня			
Ловковъ			
			10
<i>Немирича:</i> Чернеховъ			11 3
<i>Презовскихъ:</i> Презовъ			3
Трибѣсовъ	}	2	
Скоморохи			

	1545	1552
<i>Корчевскихъ:</i> Корчовъ: въ немъ хозяевъ	} 4	10
Миниковичи		
<i>Мошковичей:</i> Жезловъ	} ?	?
Хомутовъ		
<i>Щеневскихъ:</i> Щеневъ	0	0

Сверхъ упомянутыхъ здѣсь сель, въ 1552 г. отмѣчается нѣ-
сколько другихъ, а именно:

<i>Олз. Волковича:</i> Шершевичи: въ немъ „людей“	2
Городицско	9
Солдыри	5
Старовичи	4
Татаровичи	3
Глышкевичи	4
<i>Стрибыля:</i>	
Кичеровское } селища	8
Ворлоковское }	
Ворсицкое }	
Новосельское }	
<i>Тыши</i> (село не поименов.)	5
<i>Гывошевичей</i> (также).	13
<i>Горностая:</i> с. Тулинское	12
<i>Стечка Филиповскаго</i>	2
<i>Вороны:</i> сел. Ивановцы	?
Сел. Шумскъ (неизвѣстно чье).	7

Принадлежавшую прежде къ Житомиру волость *Романовскую* (съ м. Романовомъ) выпросилъ себѣ бывший староста Житомирскій Дмитрій Кмита; но потомъ жена его сына Богуфала продала ее вн. Константину Острожскому; въ 1545 г. держала эту волость вдова вн. Ильи Острожскаго; тогда волость заключала въ себѣ 80 службъ людей. Въ люстраціи 1552 г. Романовъ опять показанъ за Дм. Кмитю и заключалъ въ себѣ 50 дымовъ.

Каневскій повѣтъ въ XVI в., захватывая на правомъ берегу Днѣпра нижнее теченіе Роси, а на востокъ всю страну до Путивльскихъ границъ Московск. госуд. по рр. Удою, Сулѣ, Пслу и Хоролу, на сѣв. примыкалъ къ Кіевскому повѣту (около Телехтемирова), а на югѣ къ Черкасскому въ Мошнахъ; но ни на в., ни на зап. не имѣлъ опредѣленныхъ границъ. Всѣ поселенія его боязливо тѣсняты около Каневского зѣмка по Днѣпру и Роси. Поселенія эти слѣдующія:

Г. Каневъ. Зѣмокъ этого города, вновь отстроенный при Евстафіѣ Дашкевичѣ около 1535 года, въ ширину на 45^{1/2} саж., а въ длину на 18, состоялъ изъ 23 городенъ и 6 башенъ. Въ зѣмкѣ помѣщались: церковь св. Спаса, ветхій домъ старосты, избы пушкарскія и помѣщенія для драбовъ въ стѣнѣ съ необходимыми хозяйственными постройками, но все это очень ветхо. Зѣмокъ стоитъ на высокой горѣ надъ Днѣпромъ. Въ городѣ (мѣстѣ) помѣщаются дома бояръ (7), слугъ зѣмковыхъ старыхъ (13), слугъ замковыхъ новыхъ (34), мѣщанъ (124), тѣхъ изъ драбовъ, которые живутъ осѣдло (7) и частновладѣльческихъ людей (40). Всего въ городѣ тогда было 225 домовъ.

Села Каневского пов. исчисляются такъ: 1) замковыя:

<i>Вороново</i> на Днѣпрѣ въ немъ семей	15
<i>Осетровъ</i>	0
<i>Царево</i>	}
<i>Валы</i>	
<i>Терпсеевъ</i> на Роси	
<i>Пеховъ</i> } на Медвѣнцѣ	
<i>Репеховъ</i> }	
<i>Городище</i>	?

Телехтемирово, пожалованное Евстафію Дашкевичу, отъ него записаное Печерскому монастырю, отъ котораго вымѣнено королемъ къ Кіевскому зѣмку 9

2) Частновладѣльческія (земянскія):

<i>Ходорово</i> на Днѣпрѣ (въ 1552 держалъ его кievлянинъ Онковичъ)	0
<i>Дердева</i> (держалъ Морозовъ)	0
<i>Каменка</i> — <i>Балакиря</i> (покинуто на церковь <i>Телехтемировскую</i>)	0
<i>Григоревъ</i> — <i>Богуша Морозовича</i>	0
<i>Подсычи</i> —пана <i>Служки</i>	6
<i>Тулибле</i> —княгини <i>Путивльской</i>	6
<i>Ярилово</i> на <i>Роси</i> , бывшее замковое, но доставшееся монаст. <i>Пустынному</i>	?
<i>Колтыяцево</i> , также бывшее замковое, но по смерти <i>Евст. Дашкевича</i> перешедшее въ <i>Пустынному мон.</i> ¹⁾	6

Кромѣ указанныхъ были еще „селища“, т. е. запустѣвшія села, а именно:

Бувковъ — *Балакиря*, *Мошины*, половину которыхъ держалъ *Морозовичъ*, *Черленковъ*—монастыря *Пустыннаго*, *Копонче*—пожаловано тому-же монастырю отъ князя *Корецкаго*, *Товарово*—княжень *Глинскихъ*, *Совинъ* на *Роси*—монастыря *Пустыннаго*, отданное ему п. *Бабинскимъ*, *Ождилово*—бывшее замковое, отдано зем. *Ельцу*, а отъ него держалъ зем. *Канев. Драбъ*, *Саркланово*, бывшее замковое, отдано *Евстаф. Дашкевичемъ мон. Пустынному*, и наконецъ *Арагеевъ*—*Печерсяго монастыря*. Всего на правой сторонѣ Днѣпра селищъ 26. Къ нѣкоторымъ изъ нихъ (шести) приписаны жители, но они всѣ „зимуютъ и лѣтуютъ“ при замкѣ. Повидимому эти жители не обрабатываютъ земель своего селища даже находомъ; они тянутъ вмѣстѣ съ мѣщанами; постоянные жители есть только въ *Телехтемировѣ*. Каждая группа частновладельческихъ крестьянъ, не смотря на малочисленность, имѣетъ своего отамана. Въ остальныхъ селищахъ совсѣмъ нѣтъ населенія, владѣльцы сдаютъ уходникамъ земли этихъ селищъ для рыболовства, бобровыхъ гоновъ и для пасѣкъ (съ рыбы пану 6—8 часть,

¹⁾ Ар. Ю. Р. Ч. VII, т. I, № XI.

отъ бобровъ $\frac{1}{2}$; за пасѣку 12—8 грошей); но и пасѣки многія пусты. На замковыхъ селищахъ люди замковые за пасѣки не платятъ ничего. О земледѣліи упоминается, и то условно, только относительно селища Кононча („а з пашни, *кды пашутъ*, десятина“).

Огромная часть повѣта лежитъ на лѣвой сторонѣ Днѣпра, по р. Сулѣ, Удою, Снепородку, Пелу и Хоролу до Путивльской границы (Москов. госуд.). Здѣсь вовсе нѣтъ поселеній, а только „уходы“. Значительная часть ихъ принадлежала городу, какъ общинѣ, и мѣщанамъ, какъ частымъ лицамъ въ отдѣльности. Люстраторы объясняютъ эту зависимость заднѣпровщины отъ Канева тѣмъ, что в. кн. Литовскій—Гедиминъ, будто бы завоевавшій Кафу, весь Перекопъ и Пятигорскихъ Черкасъ, часть послѣднихъ съ княгинею ихъ привелъ съ собою и посадилъ на Снепородѣ и на Днѣпрѣ, гдѣ теперь городъ Черкасы; послѣ и Снепородскіе Черкасы поселены на Днѣпрѣ-же близъ Канева; но они и потомъ не перестали владѣть своими отчизными угодьями по рѣкамъ „Сѣверскимъ“. Не смотря на такую мнимую древность правъ горожанъ на уходы, многіе изъ нихъ присвоены то старостою (отъ устья Сулы до Переволочны), то землянами, которые выпросили ихъ у короля, какъ ничьи („за пусто“). Остальныя принадлежатъ замку (земля Лубны и др.), слугамъ замковымъ, боярамъ (Пирятинская земля принадлежитъ боярину Чайкѣ; на Пслѣ всѣ уходы занялъ бояринъ Драбъ) и церквамъ (двумъ Каневскимъ и Зарубской). Уходниками были мѣстные козаки, которые, впрочемъ, не всегда спрашивались у владѣльца, а „тамъ живутъ на мясѣ, на рыбѣ, на меду, зъ пасекъ, зъ свепетовъ, и сытятъ тамъ себе медъ, яко дома“. Староста сдаетъ замковые уходы большей частью чужегородцамъ—Кіянцамъ, Могилевцамъ. Вся эта мѣстность, однако, наполнена „городищами“ и „селищами“, которыя свидѣтельствовали о прежней заселенности края и приманывали къ себѣ хищниковъ—кладоискателей, „копачей“. Этимъ ремесломъ занимались преимущественно драбы (постоянное войско, составлявшее гарнизонъ Ка-

нева). Они, бродя по той обширной пустынь, раскапывали могилы (курганы); ища тамъ обручей и перстней, выкидывали „мощи погребенныхъ, навлекая мщеніе за то на живыхъ и невинныхъ“. Не вполне исчезнувшее населеніе этой страны есть *Сѣверская Русь*, сохранившая свое древнее названіе у тогдашняго поколѣнія: рѣки той пустыни именуются „Северскими“, уходы—„Сиверскими“.

Староста лично производитъ ежегодные ловы въ продолженіи 3-хъ дней на Супоѣ; здѣсь право охоты принадлежитъ ему вмѣстѣ съ мѣщанами и боярами какъ Каневцами, такъ и Телехтемировцами и Колтягяевцами, которые отправляются вмѣстѣ съ нимъ и даютъ ему на этотъ случай подъемное содержаніе (стацію), за что потомъ, послѣ старостинскихъ лововъ, они имѣли право ловить тамъ безошлинно („безъ выти“). Но староста въ 1552 г. и эту мѣстность сдавалъ уже чужегородцамъ.

Населенность Каневского повѣта такова:

<i>Князья и паны:</i> княгиня Путивльская, п. Служка, кн.	
Капуста	3
<i>Бояре</i> въ городѣ (Богущъ Некрашевичъ, Чайка, Кристи- ная (?), Андрей Богдановичъ, Микита Драбъ, Богущъ Моро- зовичъ, Проскуриная)	7
<i>Слуги</i> замковые въ городѣ старые (13) и слуги новые (34)	47
Пушкаръ	1
Мѣщанъ	124
Драбовъ, имѣющихъ дома	7
Крестьянъ живущихъ въ городѣ	50
<hr/>	
Итого семействъ 239	

Таково все постоянное населеніе повѣта.

Сверхъ того бываютъ въ Каневѣ люди прихожіе, козаки нео-
сѣлые, въ неодинаковомъ количествѣ каждый годъ. Эти козаки раз-
дѣляются на два вида: одни изъ нихъ, не отходя „въ козацтво“
на поле или рѣкою внизъ, служатъ „въ городахъ“ по найму у
бояръ или мѣщанъ; они не обязаны давать старостѣ ничего. Про-

чіе (которые отправляются въ козацтво) даютъ старостѣ колядки, и сѣна косятъ ему по два дни на лѣто долоками. Ни тѣ, ни другіе не имѣютъ собственной осѣдлости въ городѣ. Козакъ и здѣсь, какъ на сѣверѣ (напр. въ вотчинахъ Соловецкаго монастыря), — батракъ, человекъ бездомный, бобыль. Они не считаются въ числѣ мѣстнаго населенія и противоплагаются ему; напр., „когда случится *Каневцамъ или козакамъ* достать непріятельскихъ „языковъ“ (плѣнныхъ), коней и проч., то изъ этого старостѣ что-нибудь одно лучшее: конь, збура, языкъ“.

Мѣщане занимаются земледѣліемъ по полю, около города, гдѣ хотятъ; лишь незадолго предъ 1552 г. кн. Владиміръ Путивльскій, вышедши изъ Москвы, началъ съ этихъ мѣщанскихъ пашень брать десятину. Но пашня эта весьма незначительна: въ 1552 г. въ десятину поступило только 10 копѣ жита и 10 копѣ ярины; стало быть всего урожая во всемъ городѣ было лишь по 100 копѣ того и другаго.

Черкасскій повѣтъ простирается по бассейнамъ рр. Тясмина, Ворсклы, Орели, Самары и обоихъ Ингуловъ, и по Днѣпру со включеніемъ пороговъ.

Поселенія этого повѣта таковы: *Г. Черкасы* состоятъ изъ замка, на горѣ, надъ Днѣпромъ, весьма не объемистаго, именно длиною 30 саж., шир. 17 саж., съ 4 башнями. Около 1550 г. начатъ былъ на другомъ болѣе удобномъ мѣстѣ новый замокъ изъ земляныхъ укрѣпленій и выведенъ въ вышину на 7 локтей, толщиною $7\frac{1}{2}$; но черкасцы не захотѣли переселяться туда изъ стараго замка, находя, что тамъ жить не безопасно. Въ замкѣ находится церковь св. Николая; одна черная изба, да помѣщеніе для военныхъ снарядовъ.

Городъ („мѣсто“) окруженъ острогомъ, построеннымъ изъ дубоваго дерева и колевъ толстыхъ и частыхъ; острогъ простирается въ ширину на 360 саж., а въ длину на 420 саж.; въ немъ продѣлано только двое воротъ: нагорный и надольный и 1 фортка.

Въ острогѣ помѣщаются дома пановъ (4), бояръ (5), городовыхъ слугъ (23), мѣщанъ (188), мѣщанъ, заложившихся за старосту (32) и заложившихся за частныхъ владѣльцевъ (3). Всего въ городѣ съ домою старосты 256 домовъ.

Сель къ замку нѣтъ; за землевладѣльцами состоятъ слѣд. села: за Домонтомъ *Мошны*—пустое селище ¹⁾, за Келбовскимъ *Лебединъ*, за Грибуновичемъ *Глинскъ* (на Ворсклѣ), за Зубрикомъ въ Звенигородщинѣ селища: *Михлево*, *Личинцы*, *Горловцы* и на Тясминѣ *Радивоновцы*. Это село (Радивоново, нынѣ Жаботинъ) пожаловали Федору Глинскому кн. Олелько и кп. Семень, а за тѣмъ когда жалованная грамота сгорѣла въ Кіевѣ при нашествіи татаръ, то права на Радивоново подтверждены Богдану Глинскому ²⁾ в. княземъ Александромъ въ 1495 г. При Глинскомъ несомнѣнно было населеніе въ его Черкасскихъ владѣніяхъ, ибо въ 1495 году в. кн. Александръ приказывалъ черкасскому намѣстнику Кмитѣ, чтобы онъ не судилъ людей кн. Глинскаго ³⁾. Но въ полов. XVI в. ни въ одномъ изъ сель постоянныхъ жителей нѣтъ: селищами пользуется или самъ владѣлецъ для охоты (ходить „въ ловы“), или сдаетъ ихъ пришлымъ людямъ—„уходникамъ“, т. е. людямъ промышляющимъ рыболовствомъ, пчеловодствомъ и охотою. Всего чаще уходники становятся въ степяхъ пасѣками; за пасѣку они обыкновенно платятъ 12 грошей въ годъ. Владѣніе пасѣками не означало, впрочемъ, лишь временной, одногодичной эксплуатаціи; подъ пасѣкою разумѣлись б. ч. громадныя хутора, гдѣ владѣлецъ иногда имѣлъ обширныя пашни, необозримыя луга, занимался скотоводствомъ и пр.—Участки для рыболовства обыкновенно сдаются „съ выти“, т. е. за извѣстную часть улова. За право охоты или одновременно платятъ 5—6 грошей, или на цѣлый годъ—12 грошей.--

¹⁾ Очевидно Мошны составляли границу между Черкасскимъ и Каневскимъ поветами, ибо половину ихъ держалъ бояринъ Морозовичъ къ Каневскому замку.

²⁾ Ак. Зап. Рос. I, № 129 и 158.

³⁾ Ibid. № 130.

Кромѣ упомянутыхъ селищъ на обѣихъ сторонахъ Днѣпра къ Черкасамъ принадлежитъ огромная полоса степей по рр. Ворсклѣ, Орели и Самарѣ, а на правой степь по р. Тясмину и обоямъ Ингуламъ. Здѣсь Черкасцы пользуются уходами для ловли рыбъ и бобровъ. Всѣхъ такихъ уходовъ 28. Въ число ихъ входятъ и пороги Волнечъ и Ненасытець и кромѣ того: уходъ Кременчугскій, уходъ на Тавани, Бозовлукъ. Нѣкоторые изъ нихъ громадны, напр. Тясминскій уходъ обнимаетъ весь бассейнъ этой рѣки отъ истоковъ до устья. Вообще Черкасскими уходами заняты были всѣ сѣверныя части нынѣшнихъ губ. Екатеринославской и Херсонской и южная часть Полтавской губ. Нѣкоторые уходы именуется въ то же время и *станами*: уходъ и станъ Еланскій, уходъ и станъ Воловскій. Изъ всего числа уходовъ прежде старостѣ принадлежали только 5 (Дубослей, Еланскій, Протолчъ, Ненасытець и Волнечъ); всѣ прочіе принадлежали Черкашанамъ-боярамъ и мѣщанамъ, которые слововъ своихъ давали старостѣ только поклонъ (по 30 рыбъ отъ ватаги, и по 1 бобру отъ бобровой ловли). Но староста Ив. Хрцоновичъ, при которомъ происходила люстрація 1552 г., завладѣлъ всѣми уходами и сдавалъ ихъ Кіевлянамъ, Чернобыльцамъ, Мозырцамъ, Петриковцамъ, Быховцамъ, Могилевцамъ; онъ бралъ съ нихъ, кромѣ поклону предъ отправленіемъ на добычу, опредѣленную часть добычи (именно 8-ю) при возвращеніи уходниковъ домой—вверхъ Днѣпра. Такихъ уходниковъ набиралось, во всѣхъ уходахъ до 300 человекъ.

Среди этихъ огромныхъ степей помѣщаются довольно многочисленныя уходы *частныхъ владѣльцевъ*, именно: на Днѣпрѣ—кн. Домонта (Мошны), кн. Путивльскаго (Бѣловець), монастыря Пустыннаго (три стана въ Бѣлобережьѣ, на у. Сулы и въ Пивовѣ), монастыря Печерскаго (на у. Самары и одинъ на Тясминѣ); боярина Черкаскаго Зубрика, купленный у кн. Путивльскаго (на Тясминѣ). Нигдѣ въ этихъ обширныхъ степяхъ нѣтъ слѣдовъ постоянныхъ поселеній, даже нѣтъ селищъ (кромѣ одного селища Бузыковскаго на Тясминѣ). При общемъ господствѣ охочничьихъ

промысловъ, земледѣліе, однако, существуетъ, но безъ всякаго права поземельной собственности: „пашутъ мѣщане и бояре на полѣ, гдѣ кто хочетъ“.

Населенность Черкаскаго повѣта въ 1552 г. можетъ быть приведена къ слѣд. цифрамъ:

Князей и пановъ (князь Василій Домонтъ, Иванъ Зубрикъ, Михайло Грибуновичъ, Янъ Келбовскій (изъ В. Польши)	4
Бояръ (изъ нихъ 4 брата Потаповича)	5
Слугъ городовыхъ	25
Пушкарей	2
Мѣщанъ подлежащихъ повинностямъ (тяглыхъ) 188. Мѣщанъ городовыхъ (не тяглыхъ, подчиненныхъ старостѣ) 32.	
Мѣщанъ заложившихся за частныхъ владѣльцевъ 3; всего	223
Населеніе непостоянное:	
Козаковъ—„прихожихъ“ на зиму около	250
Рота драбовъ вновь прибывшихъ	100
Рота („почотъ“) драбовъ давнѣйшихъ	60
Службниковъ старосты „пріѣзжихъ молодець“	50
Мѣстныхъ (Черкасцовъ и Каневцевъ)	11
<hr/>	
Итого въ городѣ	730
Изъ этого числа постоянныхъ жителей (семействъ)	257

Къ западу отъ Каневскаго и Черкаскаго повѣтовъ къ Винницкому и Браславскому простирается обширная пустыня, занимающая весь водораздѣлъ между Днѣпромъ и Бугомъ. Пустыня состояла изъ двухъ половинъ: восточной—Звенигородской и западной—Уманской. Въ первой прежде стоялъ Звенигородскій замокъ, окруженный сельскими поселеніями, но разоренный татарами и потомъ долго не возобновлявшійся.

Винницкій повѣтъ, наиболѣе укрытый изъ всѣхъ украинныхъ повѣтовъ, былъ защищенъ съ юга Браславскимъ, а съ зап. Хмельницкимъ повѣтами. Сосѣдство съ Польскимъ Подолемъ не было, однако, вполне безопасно; такъ посессоръ почти единственнаго

зѣмковаго села (Вонючина) жаловался люстраторамъ, что это село терпитъ постоянные убытки отъ зѣмка и волости Хмельницкой, откуда совершаются наѣзды, поджоги и грабежи.—Съ востока повѣтъ имѣлъ вполнѣ необезпеченную границу: по этой границѣ проходилъ знаменитый Черный шляхъ татарскій—дорога черной и грозной памяти. Такому опасному положенію отнюдь не соотвѣтствовало достоинство укрѣпленій замка Винницы: онъ въ 1545 г. находился почти въ развалинахъ и нѣсколько исправленъ къ люстраціи 1552 года. Онъ состоялъ изъ 30 городень и 5 башенъ, простирался на 24 сажени въ длину и 23½ въ ширину. Внутри такого тѣснаго пространства стояла церковь Покрова Богородицы, нѣсколько помѣщеній въ башняхъ и 20 погребовъ землянскихъ и мѣщанскихъ для сохраненія пожитковъ ихъ во время осады.—Городъ („мѣсто“) окруженъ острогомъ, который обязаны исправлять всѣ вмѣстѣ, т. е. мѣщане и волощане.

Въ городѣ („мѣстѣ“) находилось домовъ:

	Число домовъ.	
	1545 г	1552 г
Боярскихъ	21	33
Мѣщанскихъ (со слугами).	140	359
Крестьянъ боярскихъ и поповскихъ	112	31
Поповскихъ домовъ		6
	<hr/>	
Итого	273	429

Села въ повѣтъ: королевскія:

	Число хозяевъ	
Вонючино и Новоселица	50	
Межиково	70	4

Частновладельческія:

Гуцинцы Ив. Горносталя	25	
Лѣтино (Литинъ) Сем. Кумитича	100	141
Полтевцы (Полтава) его-же	20	10
Петничаны } Мизка Степановича	} 110	53
Демидовцы }		

1545 г. 1552 г.

Махновцы (Михна Якубовича)	60	
Микулинцы } Микулинскихъ	60	80 ¹⁾
Почапинцы }	20	19
Овдеевцы		1
Стрижовка } Кошины, потомъ Аксака	90	80
Яново }		16
Супруновъ Микулинскаго въ заставѣ у Бабинскаго	40	40
Каменогоры Дубицкой	30	30
Ятковцы два села Куницкаго		20
Черленковъ вдовы Александра Дмитровича		
Якушинцы Бориса Коцуба	60	80(?)
Гумовцы и Байкувъ	0	0
Дешковцы Вас. Дешковскаго	40	
Новоселки Микулинскаго въ заставѣ у Дим. Красносельскаго		10
Новоселица Михна Якубовича		15

Итого въ 22 селахъ всѣхъ крестьянъ. 850 601

Но этотъ списокъ далеко не полонъ; люстрація прибавляетъ въ концѣ: „прочія села не позволили себя описывать, по отсутствію пановъ и урядниковъ, въ особенности же главнаго урядника—замковаго старосты“ (см. перечисленіе селищъ, лежавшихъ на границѣ съ Кіев. воеводствомъ въ актѣ 1570 г. въ ч. VII, т. I. Арх. ю.-з. Р. № XXV). Въ перечисленіи сельъ обязанныхъ постройкою замка, упоминаются сверхъ того села: Семаково, Демидово, Цвѣтковъ, Предуровцы, Погребнице, Святковцы, Яневцы, Турбовъ, Цаборовъ, Коморовъ, Перхуновичи (Тыши Быковскаго), Повторцы (Семена Клитича). Села эти несомнѣнно лежали въ повѣтѣ Винницкомъ. Къ этому списку акты XVII в. присоединяютъ еще нѣсколько названій, напр. Циковъ, Глипскъ и др. (см. Słown. geogr. król. Polsk. подъ словомъ—Korosteszow.“) Жители состоятъ

¹⁾ Вместе съ другими двумя селами Боровомъ и Новоселицей.

во перв. изъ временныхъ поселенцевъ, живущихъ въ городѣ ради защиты его и управленія; таковы староста, и люди „понежные“ (состоящіе на жалованьѣ): 2 пушкаря, которые дѣлають порохъ изъ готовой селитры. Во вторыхъ—изъ бояръ или землянъ; таковы: Сем. Кмитичъ, Ив. Горностай, Ив. и Андрей Лущичи, Мизко Степановичъ, Ив. Вороновицкій, Кордышъ Скобейковичъ, Вас. Дешковскій, Борисъ Кочубъ Якушинскій, Петръ Таборовскій съ братією, Лавринъ и Иванъ Яцковскіе, Дубицкіе, Сасины - Микулинскіе, Михно съ братомъ Губинскіе, Семакъ Постоловскій, Ив. Матейковскій, Куницкіе, Дм. Красносельскій, Михно Якубовичъ. Всего 19 фамилій. Въ 1552 г. упоминаются сверхъ того: Онацкевичи, Комаръ, Байбуза-Кутецкій, Зяловскій, Шандыревскіе, Гомончики, Кошчи, Аксаковы-Стрыжевскіе, Бокіи, Поповичъ, Мокрејскій, Коморовскій, Путь, вдова Мацѣйшина; и того 14 фамилій, а всѣхъ вмѣстѣ съ предыдущими 31 фамилія. Нѣкоторые изъ нихъ въ повѣтѣ не живутъ, занимая должности въ другихъ повѣтахъ; такъ Михно Якубовичъ держитъ Рогачевъ отъ королевы (Боны). Бояре обязаны, кромѣ военной службы, давать подымщину со своихъ крестьянъ на наемъ сторожей для замка, отъ каждаго человѣка по 2^{1/2} гроша; всего выходитъ 25 копъ грошей; иногда больше „когда люди осядутъ, а когда люди разойдутся, то меньше“. Сверхъ того они обязаны исправлять каждый свою городню въ замкѣ, а башни всѣ вмѣстѣ складчиною. Отъ каждаго села они обязаны давать подводы „чехрою“ (поочереди) до Браслава, но не далѣе.

Городское—мѣщанское населеніе, очевидно, живетъ здѣсь въ лучшихъ условіяхъ, чѣмъ на Днѣпрѣ, что доказывается необыкновеннымъ увеличеніемъ его отъ 1545 до 1552 года; въ этомъ послѣднемъ году мѣщанскаго населенія оказалось болѣе, чѣмъ въ Кіевѣ (не считая мѣщанъ частно-владѣльческихъ), именно (при 359 домахъ) по крайней мѣрѣ 1725 душъ. Городская община сохранила здѣсь главное колонизаціонное значеніе, всасывая въ себѣ бродячіе козацкіе элементы. Козаки живутъ осѣдло въ городѣ, смѣшиваясь съ мѣщанами, такъ что выдѣлить ихъ изъ общей массы городского

населенія можно только по прозваніямъ; такъ среди мѣщанъ находимъ здѣсь: Сашка Федоровича козака, Низоваго Петрушу козака, Конона Кузменка—козака богатаго и козака Семена Криво-пуста.—Этимъ, однако, не исключалась возможность существованія и козацкаго населенія въ собственномъ смыслѣ: здѣсь, какъ и на Днѣпрѣ, т. н. обвѣстки отъ козаковъ составляютъ особый доходъ старосты: „когда какой козакъ пріѣдетъ въ Винницу, то даетъ подстаростѣ обвѣстки 3 гроша“. Очевидно, это—бродячее, степовое населеніе, промышлявшее рыболовствомъ и охотою. Несомнѣнная примѣсь козацкаго элемента видна и въ крестьянскомъ населеніи землевладѣльческихъ сель; на это указываетъ сравнительно огромное число крестьянъ въ повѣтѣ; указывая на эту особенность повѣта, сами землевладѣльцы оговариваются, что число это—лишь мнимое, ибо-де крестьяне отличаются бродяжничествомъ и ничего не даютъ въ пользу владѣльцевъ, готовые каждую минуту сняться и уйти прочь. Всѣхъ крестьянъ (сельскихъ и городскихъ) 962 хозяина, или 4810 душъ.

Самый южный изъ Литовскихъ и вообще украинныхъ повѣтовъ—*Браславскій*, примыкалъ на сѣверѣ къ Винницкому, а на западѣ къ Барскому повѣту, граница съ которымъ шла по р. Мурафѣ, т. е. приблизительно по нынѣшней границѣ Ямпольскаго уѣзда съ Могилевскимъ; на юго-западѣ Браславскій повѣтъ отдѣлялся отъ Молдавіи р. Днѣстромъ на всемъ протяженіи отъ устья Мурафы до Ягорлыка; но ни на югѣ, ни на востокѣ не имѣлъ опредѣленныхъ границъ, будучи такъ образомъ весь открытъ со стороны степей и кочевьевъ Очаковской орды и отчасти чрезъ Днѣстръ со стороны Молдавіи.

Замокъ Браславскій, до его разоренія Девлетъ-Гиреємъ въ 1551 году, былъ столь малъ, что едва могъ вмѣстить въ себѣ (во время осады) третью часть жителей; люстраторъ проектировалъ увеличить его, пристроивши небольшое пространство между ярами, идущими съ одной стороны отъ Буга, съ другой отъ Бувки. Городъ заключалъ въ себѣ (по люстраціи 1545 года) 389 однихъ

мѣщанскихъ домовъ (государств. и частновладѣльческихъ¹⁾); часть его была поселена за рѣчкою Пучевкою (Щуцковою), чрезъ которую въ 1545 г. не было моста къ замку, такъ что мѣщанамъ былъ весьма труденъ доступъ въ замокъ пѣшкомъ, а конемъ и возомъ вовсе нельзя было проѣхать; воду въ замокъ должны были носить кругомъ на цѣлую $\frac{1}{4}$ мили,—такъ что „при внезапномъ наступленіи непріятеля мѣщане никакъ не могутъ послѣдно укрыться въ замокъ и должны достаться въ руки врага“ (предсказаніе, исполнившееся вскорѣ—въ 1551 г.).—*Села* (исключительно частно-владѣльческія) расположены на рѣкахъ: Бугѣ,—каковы: Сковушинъ, Облинъ, Собранъ (Совранъ) при устьѣ Саврани въ Бугѣ; на Собѣ: Айсынъ (Гайсинъ), Зейденевцы, Зятковцы, Кузминцы, Рахновъ, Карповцы; на Угорскомъ Тыкачѣ и вообще въ Звенигородщинѣ: Романовцы, Данковцы, Якубовцы, Мошуровъ, Соколовъ, Митковцы; по правую сторону отъ Буга,—на Мурахвѣ: Корачовцы, Носковцы; на Каменицѣ: Хруцовал; на Днѣстрѣ: Калауръ; и сверхъ того: Бобровъ, Ночкишинъ, Войтовцы, Яры (мож. быть Яруга на Днѣстрѣ), Удычское устье Черное, Телиловцы, Ориничи, Ермолинцы, Михалковцы, Копестыринъ, Щуровцы, Дровное, Коцинцы. Къ этому списку Винницкая люстрація присоединяетъ слѣд. селища пустыя п. Коцичей, лежація въ Браславскомъ повѣтѣ: Пальчиковъ, Чозовъ, Плисковъ, Хановъ, Осипковъ, Воробьевцы, Хвальковъ, Черемошны, Иголковъ, Игнатовцы, Шпековъ. Деремчинцы, Кобылюю; а также село Дубицкаго: Жарновища (съ 3 челов.). Всѣ эти села, однако, по показанію ихъ владѣльцевъ, суть пустыя селища. Если такъ, то все населеніе Браславскаго повѣта заключалось въ городѣ и состояло изъ семей:

Боярскихъ	33
Людей ихъ (бояръ) и семействъ поповскихъ	160
Семействъ мѣщанскихъ	229

Всего: 422

¹⁾ По люстраціи 1552 г., городъ, до разоренія его въ 1551 г., заключалъ въ себѣ до 730 домовъ, перьвей греч. 7 и 1 латинскую.

Въ составѣ боярскаго класса различаются, во перв., *старшіе земляне* (т. е. несомнѣнные бояре); ихъ было 21 семья (18 фамилій), а именно (въ 1545 г.): Ив. Кошка съ братомъ Андреемъ, Исай Жабокрицкій и сынъ его Василій, Романъ Красносельскій, Сергѣй Оратовскій, Богд. Слушица, Шандырельскій, Клочовскій, Ив. Ильговскій, Юхно-Красносельскій, Петръ Братковичъ, Прачко-Бушинскій, Юха Копевскій, Дмитръ Бупинскій, Василій Романовичъ, Митко Лѣтковичъ, землянка Ульяна Скундыриха, Жіяловскій, Буницкій, Остафей Шепковичъ, землянка Милка, Федора Семашковна. Но, кромѣ этихъ, многіе, не будучи „урождѣнными“ боярами—шляхтою и неизвѣстно откуда пришедшіе, называются боярами, держатъ подъ собою селища безъ пожалованія государскаго, и за эти селища иногда не несутъ никакой службы. Старшіе бояре братьею ихъ не называютъ. Такихъ „подлѣйшихъ“ бояръ 14, а дворищъ подъ ними 28. Дѣйствительно, фамиліи ихъ далеко не аристократическія, какова: Кудренко, Мишка Хортъ, Митко Золотаръ, Комаръ, Козаръ, Дмитръ Звиноградецъ и т. д. Многіе изъ нихъ носятъ названія отъ селищъ, которыми владѣютъ на Собѣ, на Мурафѣ, на Днѣстрѣ, на Бугѣ, Саврани, на Угорскомъ Тыкичѣ, т. е. въ мѣстахъ открытыхъ и опасныхъ; это, очевидно, особый видъ козаковъ, осѣвшихъ на мѣстѣ и овладѣвшихъ большими участками въ частную собственность. Чтобы объяснить возможность такого оригинальнаго класса, какъ „подлѣйшіе бояре“, надо имѣть въ виду слѣдующее. Къ югу и востоку отъ Браслава простирается пустыня; дорога относительно безопасная лежитъ только до Винницы; прежде шель прямой путь къ Черкасамъ, Каневу и Кіеву; но на вопросъ ревизора объ этой дорогѣ мѣстные люди отвѣчали, что начиная отъ Браслава всѣ села, по которымъ проходилъ прежній путь, запусѣли „отъ поганства“; теперь нигдѣ нельзя ѣздить, кромѣ какъ на Винницу; но что если отстроить замокъ Звенигоронскій и снабдить замки людьми пенежными, которые бы жили тамъ постоянно зимою и лѣтомъ, тогда отъ татаръ сдѣлается безопаснѣе, села могутъ вновь осѣсть и староста будетъ обезпеченъ отъ здѣшнихъ „противниковъ“ (т. е. козаковъ).

Когда именно былъ разоренъ Звенигородъ, сказать трудно; кн. Константинъ Острожскій, получившій въ пожалованіе замки *Звенигородскій, Винницкій и Браславскій*, въ 1516 г., съ согласія короля, уступилъ ихъ своему племяннику кн. Сангушкѣ. Если это не было „in partibus“, то (Звенигородъ существовалъ еще въ 1516 г. и запустѣніе его относится ко времени 1516—1545 г. Во всякомъ случаѣ въ половинѣ XVI в. было прекращено прямое сообщеніе между Черкасами и Каневомъ съ одн. стор. и Винницею и Браславлемъ—съ другой. Въ этихъ пустыняхъ (Звенигородщинѣ и Уманщинѣ), въ замѣнъ правительственной колонизаціи, началось новое заселеніе путемъ частной инициативы и предприимчивости. Предпринимателями явились *козаки-землеладельцы*,—классъ, съ которымъ мы здѣсь въ первый разъ сталкиваемся подъ его собственнымъ именемъ, между тѣмъ какъ несомнѣнно, что въ Каневскомъ и Черкасскомъ повѣтахъ владѣльцы громадныхъ Заднѣпровскихъ пустынь первоначально были такіе же козаки. Здѣсь—въ Звенигородщинѣ первыми осадниками явились Базановичи: въ 1542 г. владѣль здѣсь селищами Романовкою и Дымковцами, по привилегіи Сигизмунда I, „земенинъ Браславскій звенигородецъ“ Стефанъ Базановичъ съ братомъ своимъ Ѳедоромъ; въ 1545 г. его имущества принадлежали уже п. Козару. Другой Базановичъ Дмитрій „козакъ Звенигородскій“, еще до 1545 г. владѣль селеніями: Соколковымъ, Мытковцами и Мошуровымъ. Впослѣдствіи его потомками населены здѣсь *Буки*, какъ со всею справедливостію слѣдуетъ заключить изъ запутанной тяжбы объ этихъ имѣніяхъ между Бѣлоцерковскимъ староствомъ съ одн. стор. и Калиновскими п. Потоцкими (наслѣдовавшими эти имѣнія отъ Базановичей)—съ другой¹⁾). Потомки козака Звенигородскаго Дмитрія: его сынъ Богданъ и внуки Ѳедоръ Богдановичъ, Михаилъ Богдановичъ, дочь Ѳедора Елена и сынъ Михаила Гордѣй,—владѣли несомнѣнно обширною частію Звенигородщины, которую и уступили въ 1592 г. Струсю (отъ котораго

¹⁾ Ар. Ю. Р., VII, т. I., № XX.

она досталась въ 1604 г. Калиновскому). М. Буки „заведено“ именно Оедоромъ. Не смотря на такія обширныя владѣнія, владѣльцы ихъ (предшественники магнатовъ Калиновскихъ и Потоцкихъ) продолжали именоваться „козаками“.

Вообще на этой далекой окраинѣ границы классовъ общества смѣшивались: козаки входили и въ составъ мѣщанъ, но за то сами мѣщане, будучи богатыми землевладѣльцами, несли боярскую службу: „прежде, при князѣ Константинѣ Острожскомъ, бояре обязаны были являться на службу со всѣми своими людьми, а мѣщане, которые держатъ пасѣки, должны были становиться о дву-конь въ сбродъ; а теперь все это смѣшалось: не только у мѣщанъ, но и у иного боярина на службу государскую коня нѣтъ и поистинѣ даромъ живутъ при замкѣ“.

Изъ *людей пенежныхъ* (на жалованьѣ) было въ Браславлѣ только 3 пушкаря; но, по мнѣнію люстратора, требовалось еще 3. Эти пушкарни вездѣ иностранцы, но въ Браславлѣ русскіе. „Не мѣшало бы (говорить ревизорѣ), что-бы между этихъ русскихъ пушкарей одинъ былъ ляхъ или чехъ, ученый пушкарь, для лучшей справы и стрѣльбы“. Вскорѣ послѣ люстраціи Браславль снабженъ былъ сильнымъ гарнизономъ. Что касается до *сельскаго населенія*, то всѣ селища за землянами, а потому „не разберешь, гдѣ государственное, а гдѣ землянское; какія бы выгоды владѣльцы не получали съ этихъ селищъ, все показываютъ „въ пустѣ“ и службы къ замку никакой не хотятъ исполнять“. Если вѣрить показаніямъ землевладѣльцевъ, то крестьянскаго населенія въ цѣломъ повѣтѣ совсѣмъ нѣтъ, въ чемъ, какъ видно, люстраторъ сильно сомнѣвался. Правда ревизія указываетъ за самозванными боярами 28 дворницъ, но въ городѣ ли эти дворниця, или по селамъ—не показано. Если по селамъ, то эти 28 дворницъ приходятся на 26 селищъ.

Несомнѣнно, что частныя владѣнія приносили доходы владѣльцамъ и потому заключали въ себѣ немалое населеніе, хотя временное. Это временное населеніе—*козаки*, присутствіе которыхъ, по мнѣнію люстратора, не приноситъ пользы повѣту; ихъ недѣля

было бы вовсе унять, еслибы не люди пенежные. Они особенно наполняют опустѣвшую Звенигородщину. Возстановленіе Звенигородскаго замка проектировалось какъ для защиты отъ татаръ, такъ и отъ козаковъ: тогда „козаки не посмѣютъ входить въ турецкую землю и дѣлать зацепки“. Трудно угадать былъ-ли такой взглядъ на козаковъ мнѣніемъ мѣстныхъ жителей, или такъ разсуждалъ лишь чиновникъ.

Во всякомъ случаѣ на Бугѣ козачество развито было не мѣнѣе, чѣмъ на Днѣпрѣ. Занятіемъ козаковъ, какъ и вездѣ, было здѣсь пасѣчничество, рыболовство и охота. Для этого козаки снимали „уходы“ или на казенныхъ (старостинскихъ) земляхъ, или у частныхъ владѣльцевъ. Особенное, специальное названіе ихъ въ этихъ мѣстахъ было *Болоховцы* ¹⁾,—названіе, обращенное какъ бы въ нарицательное. Этимъ именемъ обозначаются тѣ украинники, предшественники козаковъ, которыхъ поселенія извѣстны были подъ именемъ „Болоховской земли“ въ до-татарское время.

Польское Подолье состояло изъ нѣсколькихъ повѣтовъ, которые въ теченіи XVI ст. не разъ мѣняли свои имена, число и границы: въ половинѣ XVI в. въ немъ различались повѣты Каменецкій, Межибожскій, Летичевскій, Хмельницкій, Зиньковскій (съ 1542 г.—Барскій) и Червоногородскій ¹⁾. Но изъ нихъ Межибожскій и Летичевскій слились въ одинъ, а Червоногородскій нельзя признать за украинный и потому онъ не входитъ въ наше разсмотрѣніе.

Взятое въ цѣломъ Польское Подолье помѣщается между Бугомъ (отдѣляясь отъ него на востокѣ довольно узкою полоскою),

---

¹⁾ Арх. Ю. Р., ч. VII, т. I., № LXXXIV.

¹⁾ Въ послѣдствіи, въ концѣ XVI в., установилось раздѣленіе Подолья на три повѣта: Каменецкій, Летичевскій и Червоногородскій. Причина неясности вопроса о числѣ повѣтовъ заключается въ неточности отношеній староствъ къ повѣтамъ; когда староства окончательно превратились въ имущества частно-правныя, тогда только возникъ споръ, признавать-ли напр. Барскій повѣтъ повѣтомъ, или староствомъ. До появленія карты г. Яблоновскаго не беремся опредѣлять границы повѣтовъ съ точностію.

и среднимъ теченіемъ Днѣстра. Съ востока оно совершенно закрыто отъ степей Винницкимъ, а съ ю. в Браславскимъ повѣтами; ни одна орда не могла достигнуть этого угла, не пройдя напередъ во всю длину упомянутые повѣты Литовской Украины. Съ з. эта часть Подолья примыкала къ населеннымъ внутреннимъ предѣламъ Галиціи. Лишь съ юга Днѣстръ отдѣлялъ ее отъ Волошской земли, чрезъ которую и вторгались турецкія полчища. Такая укромность Подолья хотя не спасала его отъ жестокихъ опустошеній (какъ мы видѣли выше), но во всякомъ случаѣ была важнымъ условіемъ ббльшаго успѣха колонизаціи этой страны: ежеминутныхъ вторженій мелкихъ ордъ (что дѣйствовало особенно разрушительно на государственный бытъ Украины) съ этой стороны не было. Но вообще Подолье правильно раздѣляютъ по условіямъ положенія и защиты на двѣ части: Поднѣстровье и Побужье. Первое, въ которомъ лежалъ *Каменецкій повѣтъ*, было заселено и укрѣплено съ глубокой древности: населенность и культура, возстановленные здѣсь Коріатовичами и Витовтомъ, пустили уже глубокіе корни. Здѣсь стоялъ Каменецъ: это *antemurale Christianitatis*, по тогдашнему выраженію, представляло неприступную твердыню, равной которой не было тогда на всей территоріи Польши. Вообще Каменецкій повѣтъ можно-бы не включать въ число украинскихъ, благодаря именно его древнему заселенію и защитѣ Каменца, также основаннаго при Коріатовичахъ.

Къ концу XVI в. твердыни Каменца собрали вокругъ себя значительное населеніе; въ 1570 году въ городѣ было 645 домовъ. Другой городъ того-же повѣта—Смотричъ и въ 70-хъ годахъ былъ не очень виднымъ поселеніемъ (91 домъ). Частновладѣльческіе города (мѣстечки) этого повѣта, отличавшіяся впослѣдствіи (въ 70-хъ годахъ) числомъ и величиною, каковы (Гродекъ имѣвшій въ 1570 году 196 домовъ), Чемеровцы (185), Кудринцы (168), Сатановъ (135), Чернокозинцы (112),—по описи 1530—42 года представляютъ еще незначительныя селенія. Обширныя частновладѣльческія волости по среднему Днѣстру и Смотричу заклю-

чаютъ въ себѣ довольно большое количество и сельскихъ поселеній, именно въ волостяхъ Гродецкой и Чернокозинской. Но чѣмъ ниже по Днѣстру, тѣмъ дѣло измѣняется къ худшему; такъ Дунаевецкая волость уже напоминаетъ украинныя пустыни; находящіеся здѣсь древніе города Бакота и Ушица лежатъ въ развалинахъ.

Приводимъ общій перечень поселеній Каменецкаго повѣта (съ указаніемъ количества плуговъ) по тарифамъ 1530—42 гг. ¹⁾.

Число плуговъ 1530 г.

Лысечь	2	Устье Чвиклѣевское	3
Жванецъ	3	Соколъ	6
Дунаѣвцы	4	Мокша	2
Зеленцы	deserta	Панѣвцы	4 ^{1/2}
Бална и Новоселка	5	Зобровцы	3
Тарнава	5	Кобачовцы	4
Вирбка	4	Татары	2 ^{1/2}
Ступинцы	1	Островчинцы	9
Игуменцы	6	Подгородье	2
Княже	2	Гавриловцы	7
Борисковцы	4	Ходоровцы	7
Колчеѣвцы	6	Княгининъ	11
Калинье	2 ^{1/2}	Кадеѣвцы	4
Безносковцы	5 ^{1/2}	Новосельцы	10
Супронковцы	2	Нагоржаны	6
Уробиѣвцы	(1542 — vast.)	Крогудецъ	1
Богавыча	5	Рѣпинцы	2
Колибаѣвцы	2	Бѣла	2 ^{1/2}
Чвиклѣевцы село	2	Фредровцы	3
Чвиклѣевцы нѣм. права	2	Ласковица	6

¹⁾ См. Яблоновскаго: „Polska XVI w.“ (Źródła dziejowe, XIX). За болѣе раннее время тотъ-же писатель, имѣвшій въ рукахъ „registrum fomalium“ 1493 и „designatio castrorum“ 1494 г. (см. Podole u schylku XV w.“ въ Ateneum 1880, т. II и III), изъ этихъ актовъ сообщаетъ только, что въ 1493 году во всемъ Подольѣ было 216 селъ и въ нихъ 2354 дыма (стр. 535). Дальнѣйшее движеніе населенія Подолья опредѣляется податными реестрами 1565—66, 1569 г., алфавитнымъ реестромъ селъ воеводства Подольскаго 1578 и 1583 гг. (всѣ эти акты изданы въ указанномъ томѣ Źródła dziejowe), а также люстраціями 1565 г, издаваемыми нами.

Должекъ	12	Бабинцы	—
Хропотова	1	Просятковъ	1
Руда	4	Калюсъ . . . . . (1542 deserta)	2
Пудловцы . . . . . (1542 deserta)	2	Студешица . . . . . (deserta)	
Зинковцы	5	Глясечна	3
Чюлковцы	1	Кулавы	8
Голосковъ	1	Черпавѣда	2
Киптинцы	2	Лучниковцы	2 1/2
Орманы	1 1/2	Ярмолинцы	5
Вишнёвецъ	4	Лосковцы	2
Гричковъ	3	Копынь	3
Кудеринцы	4	Скенцы	3
Доляновцы	7	Олексинцы	3
Зилинцы	1 1/2	Сѣкиринцы	8
Мельница	11	Харзовцы Charzowcze)	1
Ольховецъ	9	Шлатовцы	2
Устье	10	Чернокозинцы	7
Подфилишье	1 1/2	Загукое	2
Залуچه	1	Глѣбовъ . . . . . (deserta)	1
Поклаки . . . . . (1542 denuo locata)	1	Ушица	8
Цыганы	5	Тымковъ	1
Милевцы	2	Кривцы (Krzywce)	deser
Ходзѣвцы	3	Бакота	3
Ягельница	2	Триховцы	3
Смайковцы	6	Солонковцы	5
Мизковъ	1 1/2	Соколовцы	1 1/2
Зальсье	1 1/2	Косовцы . . . . . (1542—deserta)	1
Миколаѣвцы	2	Гроссова	3 1/2
Лостовцы	5	Чистовцы	2
Лестковцы . . . . . (deserta).		Майниковцы	3
Войтковцы	} 6	Тышиловцы	2
Борисковцы		Кривковъ	5
Пищалинцы	7	Ничиня	1 1/2
Паніовцы	4	Каралчѣевъ } (1542 noviter locat).	
Ходиковцы	1	Роговцы }	
Зальсье (друг.)	4	Фурмановцы . . . . . (deserta)	
Звиаче . . . . . (noviter locatum).		Зальсье	4
Голенищовъ	4	Нефедовцы	1
Свирчовцы	1	Ячковцы . . . . . deser	
Маскитовцы	10	Кривцы (другое)	—
Васильковцы или Берлинцы	2 1/2	Блищенѣвцы	1 1/2

Голозубинцы	(deserta).	Колодродка	9
Черныи (Чернче)	7	Зезолинцы	2
Смотричь	3	Михалковцы	2
Чирна	—	Вирбка	2
Погеремцы	4	Гродекъ Бедриховъ	4 ¹ / ₂
Касперовцы	} (peste desertata).	Яромирка	1
Горигляды		Сисковцы (noviter locata).	.
Печерно	3	Остатковцы	—
Ольховець	6	Завалье	7
Усятинь	2	Квяговъ (?)	1
Вахновцы	2	Стрыёва (1542 deserta)	} 5 ¹ / ₂
Преврочье	3	Иваничовцы	
Милеёвцы	9	Борцовъ	(1542 — deserta).
Пятничаны	2	Сатановъ	1
Домановъ	4	Борцовка	1
Синковъ	6		

Сверхъ того въ 1542 году:

Плуги 1542 года:

Андрониковцы	1	Мышковъ	(deserta).
Борзаковцы	1	Нивра	2
Брезаны	2	Олешковцы	1
Бучая	deserta.	Подчалинцы	1
Чинкова	1	Савиццы	2
Деревяна	—	Сапоговъ	} deserta.
Ярославъ	1 ¹ / ₂	Стрѣлковцы	
Карапчѣевъ другой	1 ¹ / ₂	Сугай	1
Кохаёвцы	1	Теремцы	1
Комановъ	1	Толсте	1
Козминь	} ?	Волковцы	1
Кошковцы			
Лехновцы			
Михалковъ			

Итакъ, въ Каменекомъ повѣтѣ находимъ 179 поселеній (изъ нихъ въ 1542 г. 15 были пустыми), а въ нихъ 517 плуговъ.

Остальные три повѣта Подолья (Межибожско-Летичевскій, Барскій и Хмельницкій) можно отнести уже къ Побужью, хотя южные предѣлы Барскаго повѣта спускаются до Поднѣстровья.

Изъ нихъ самый закрытый и, подобно Каменецкому, болѣе обезпеченный, повѣтъ Летичевскій (вмѣстѣ съ Межибожскимъ) представляетъ довольно густо населенную часть Подолья. Въ гор. Летичевѣ послѣ татарскаго опустошенія въ 1558 г. вновь осѣло 156 человекъ.

Населенность прочихъ городовъ въ 1530—1569 г. не опредѣляется; въ 1570—78 гг. было: въ Летичевѣ 211 домовъ, въ Межибожѣ 273; Плоскировъ (Проскуровъ) имѣеть въ 1530 г. 10 плуговъ, а въ 1578 г.—23 дома; Черный Островъ, имѣвшій въ 1530 г. лишь 5 плуговъ, въ 1578 г. имѣеть уже 84 дома; Зиньковъ (который въ 70-хъ годахъ уже причислялся къ этому повѣту) имѣлъ тогда 275 домовъ.—Прочія населенныя мѣста въ 1530—42 г. исчисляются такъ ¹⁾:

а) Въ Межибожскомъ повѣтѣ:

Плуги 1530 года:

Голосковъ	9	Западинцы	3
Масовцы	8	Лесановцы	2
Пироговцы	9	Иккава	?
Пархановцы	4	Ильятка	4
Глезновъ	6	Плоскировъ	10
Копыстинъ	10	Черноостровъ	5
Гринѣвцы	3 ^{1/2}	Голишинъ	6
Климашовцы	1	Грузовица	deser.
Думшинцы	1	Коржовцы	6
Печища	1	Ярославка	7
Моломолинцы	2 ^{1/2}	Яниковцы	4
Ходковцы	2	Богдановцы	6
Редыминцы	2	Прелука	1
Микытинцы	3	Русановцы	3
Trczenyecz(?)	8	Головчинцы	3
Спичинцы	1 ^{1/2}	Пилявцы	deser.
Митковцы	4	Волосовцы	1
Терешовцы	3	Колыбане	3 ^{1/2}
Речинцы	1 ^{1/2}	Давидковцы	3
Игнатовцы	4	Ивнотинцы (?)	1 ^{1/2}
Десковцы	1	Рожычна (sic.)	3

¹⁾ Źródła Dziejowe, XIX, 166—168.

Судковцы	5 ¹ / ₂	Засятковцы	} deserta.	
Стушинцы	3	Пашковцы		
Аркадіёвцы	3	Клитлена		
Булгаковцы	(1542 des.) 1	Пархановны Напольные	} 1542 года.	
Ходаковцы	1	Грабовцы		
Перегинка	2	Матиновцы		3
Васильковцы	1	Мелешовцы		1
Свинна, иначе Монастырь	3 ¹ / ₂	Плоска, ин. Климовцы		1
Przeadrowcze (?).	2	Весденка		—
Тыравинцы	1	Жоравлинцы		desert.
Бахматовцы	1			

Итого, Межибожскій повѣтъ въ 1542 г. заключалъ въ себѣ 63 поселенія (изъ которыхъ 8 были пустыми) и въ нихъ 205 плуговъ.

б) Въ Летичевскомъ повѣтѣ:

Плуги 1530 года:

Вирбка	11	Радзеёвцы	2
Багриновцы	9	Волковинцы	2
Голенищовъ	2 ¹ / ₂	Свѣчна	1 ¹ / ₂
Поповцы	8	Бухновцы	3
Дьяковцы	11	Чесь	10
Гарбашовъ	4	Станиславъ	} deserta.
Снятовка	4 ¹ / ₂	Марковцы	
Щодрова	5	Кердановцы	
Сусловцы	3		

Так. обр., въ Летичевскомъ повѣтѣ находимъ 17 поселеній (изъ нихъ три пустыхъ), а въ нихъ 75¹/₂ плуговъ.

Средину между Поднѣстровьемъ и Побужьемъ занимаетъ повѣтъ, главнымъ городомъ котораго былъ *Зиньковъ*; но когда древній *Ровъ* восстановленъ былъ изъ развалинъ корол. Боною, то во главѣ повѣта сталъ *Баръ* (новое имя Рва). Повѣтъ спускался къ Днѣстру полосою между Калюсомъ и Мурафою и принадлежалъ къ числу наименѣе обезпеченныхъ со стороны степей, хотя и закрытъ былъ Браславскимъ повѣтомъ. Это тотчасъ сказалося въ спискѣ его поселеній 1530—1542 г. роковыми отмѣтками: „deserta“, и незначительностію прочихъ поселеній, кромѣ Слободки, Деражни и

Ивановцевъ. Рѣзкій характеръ пустыни имѣеть особенно область Ладавы.

Поселенія этого повѣта въ тарифахъ 1530—1542 ¹⁾ перечисляются такъ:

Плуги 1530 года:

Нетечинцы	. 3	Вербовець	} deserta.	
Мукаровъ	. 6	Ольховець		
Мукаровъ (др.)	. 1	Хрептіевъ	. 1	
Деражня Юрковича	. 13	Куриловцы	. 4	
„ Друнковича	. 5	Плепелинцы (sic)	deserta.	
„ Почешинной	. 9	Кузелова	} deserta.	
Зайцы	. 4	Минковцы		
Новосельце	. 8	Чюлковцы	. 1	
Охримовцы	. 2	Бибехи	. 3	
Мокутинцы	. 9 ^{1/2}	Крутибородинцы	. 1 ^{1/2}	
Зынечковцы	. 4	Сухотынцы	} deserta.	
Малеєвцы	. 2 ^{1/2}	Голузинцы		
Пскова Лука	. 2	Масныки	. 2 ^{1/2}	
Слободка	. 21	Долиняны	deser.	
Ровъ (въ 1542 г. Баръ)	(deser.)	Зайцы	. 5	
Юлтушковъ	(deser.)	Губаровъ	deser.	
Янецъ	. 1 ^{1/2}	Соколецъ	. 2	
Карычинцы	. 3 ^{1/2}	Поповцы	deser.	
Бѣликовцы	. 3	Вояковцы	. 4	
Ивановцы	. 9	Калушинцы	deser.	
Коморовцы	. 1	Гринечка	. 5	
Бозуковцы	. 5	Галчинцы	} deserta.	
Дашковцы	deserta.	Крушковцы		
Карачеевцы	. 1	Бокутинцы (sic.)		
Ладава	deserta.	Нестеровцы		
Ильшовцы		Лучинцы		
Вережатинцы	} deserta.	Лоєвцы	} 1542 года.	
Конышовъ		Карычинцы		. 3
Струга		Глушковцы		. 5
Владеевцы		Зайковцы		. 3
Козловъ		Армаки		. 1
Берлинцы	Севередіевцы	deser.	} 1542 года.	
Немыя				

¹⁾ Źródła Dziejowe, XIX, 169—170.

Итакъ, въ Зиньковскомъ (Барскомъ) повѣтѣ въ 1530 году заключалось 65 поселеній (изъ нихъ 30, т. е. около половины пустыхъ), а въ нихъ 155 плуговъ.

Наконецъ *Хмельницкій повѣтъ* занимаетъ сѣверо-восточный уголь Подолья и хотя представляется закрытымъ со всѣхъ сторонъ, однако населенъ не болѣе Барскаго: по тарифамъ 1530—42 годовъ въ немъ только 16 поселеній; но по люстраціи 1565 г. здѣсь уже до 30 населенныхъ мѣстъ. Для сличенія съ этою послѣднею (напечатанною нами) приводитъ списокъ поселеній за 1530—42 годы ¹⁾:

Иовче, Трибуховцы, Винниковцы, Лысогорцы, Зиновцы, Куликовъ, Жоравно, Дубова, Крутневъ, Брезни (Березна?), Юладовцы, Кожуховъ, Квириловцы, Задраниковцы, Игуменцы, Черленевцы.

Так. обр., Хмельницкій повѣтъ не можетъ быть введенъ въ общую систему исчисленій населенности въ 1530—42 годы, по отсутствію указаній числа плуговъ; они не указаны потому, что въ то время всѣ доходы Хмельницкаго повѣта были отданы на постройку новаго замка (Хмельника). Во всякомъ случаѣ число поселеній въ немъ самое незначительное, именно 16.

Беря общія цифры для 5 повѣтовъ, находимъ въ Польскомъ Подольѣ (говоря точнѣе—въ Каменецкомъ и Межибожскомъ повѣтахъ) большое количество поселеній, сравнительно съ Литовскими повѣтами. Но не говоря о томъ, что различіе источниковъ (тарифъ и люстрацій) даетъ для сравненія несоизмѣримыя величины, цифры даютъ не совсѣмъ вѣрное впечатлѣніе. Прежде всего надо имѣть въ виду, что почти половина поселеній дышетъ эфемерною жизнью, заключаая въ себѣ отъ 1 до 5 поселенцевъ; даже въ 1569 г. на Каменецкій повѣтъ приходилось 78 такихъ селъ, въ которыхъ насчитывалось отъ $\frac{1}{2}$ до 3 плуговъ. Так. обр., переходъ единственнаго поселенца грозилъ прервать каждую минуту жизнь такого села. Дѣйствительно, уловить традицію поселеній на пространствѣ даже полустолѣтія, трудно: нынѣ это село, завтра—пустыня, съ

¹⁾ Źródła Dziejowe, XIX, 171.

тѣмъ чтобы послѣзавтра, давъ пріютъ вакому-нибудь переселенцу, снова начать невѣрное существованіе.

Какъ естественное послѣдствіе предыдущаго, является значительное количество совсѣмъ пустыхъ поселеній, въ которыхъ или нѣтъ крестьянъ, но сохраняется дворъ владѣльца, или вообще нѣтъ никакой осѣдности (истребленной врагами), или такихъ, которыя заводятся вновь, но еще не получили поселенцевъ. Такихъ сель въ 1530—1542 г. было:

въ Каменецкомъ пов.	15,	т. е.	8 ⁰ / ₀ .
„ Межибожскомъ „	8,	„	12 ⁰ / ₀ .
„ Летичевскомъ „	3,	„	17 ⁰ / ₀ .
„ Зиньковскомъ „	30,	„	48 ⁰ / ₀ .
„ Хмельниц. (1565) „	4,	„	18 ⁰ / ₀ .

Такое неблагоприятное состояніе дѣлъ мало измѣнилось и потомъ; въ 60-хъ годахъ XVI в. поселенія находятся въ состояніи хроническаго разоренія. Вотъ для примѣра списокъ сель за 1569 г. по цѣлому Подольскому воеводству, которыя, хотя и значатся населенными, но съ отмѣткою *desertata Tartarorum* (sic), а именно: Куриловцы, Струга, Лоевцы, Гринечка, Блищеновцы, Михалковцы, Соколовцы, Жоравинцы, Лехновцы, Жучковцы, Зягловка, Монастырь, Бебехи, Зинковцы, Нетечинцы, Рожична, Волковцы, Корытна, Унаровъ, Павликовцы, Калюсъ Нижній, Голозубинцы, Немеринцы, Доброгоща, Олексинцы, Куровва, Охримовцы, Базуковцы, Лошковцы, Бубновка, Мартинковцы, Пустоловка, Мартинковцы (др.), Мордина. Итого, 35 на 336 селеній, т. е. одна десятая часть.

Во всякомъ случаѣ, любопытно было - бы объяснить фактъ множества и дробности поселеній, составляющей характерную черту Подолья. Объясненіе, по нашему мнѣнію, самое достовѣрное, дается характеромъ и источниками мѣстнаго землевладѣнія, котораго коснемся ниже, а здѣсь отмѣтимъ лишь слѣдующее. Утверждаютъ, что на Подольѣ было меньше мелкаго шляхетства, чѣмъ на Волыни; можетъ быть это и такъ; но, сравнительно съ украинскими повѣтами Литовскаго государства, здѣсь, на Подольѣ, не-

сравненно больше мелких частных владѣльцевъ. Въ тарифахъ и люстраціяхъ пол. XVI в. приводится до 176 фамилій по Подольскому воеводству, при чемъ каждая фамилія могла состоять и состояла изъ нѣсколькихъ отдѣльныхъ владѣльцевъ. Полагая по меньшей мѣрѣ два владѣльца на одну фамилію, получимъ, 352 владѣльца на 336 поселеній воеводства (въ 1569 г.). Слѣдуетъ однако помнить, что здѣсь были и церковныя владѣнія, напр. обширныя владѣнія католическаго епископа (до 10 сель), мон. св. Николая, нѣкоторыхъ правосл. церквей (протопопа Каменецкаго). Нужно также имѣть въ виду, что западное Подоліе, не менѣе Волыни, было страной обширныхъ магнатскихъ владѣній: западныя части его (которыя именно намъ слѣдуетъ выдѣлить изъ итоговъ нашего изслѣдованія, какъ не относящіяся къ украиннымъ мѣстностямъ) заняты владѣніями такихъ „можновладцевъ“, какъ Язловецкіе (владѣвшіе болѣе чѣмъ 30 поселеніями). Почти все западное Подоліе относится къ магнатскимъ имуществамъ. Так. обр. мелкія владѣнія сосредоточиваются въ среднихъ и восточныхъ— собственно украинскихъ повѣтахъ. Здѣсь иногда цѣлая многочисленная фамилія владѣетъ 1 или двумя плугами; а часто остается со всѣмъ безъ крестьянъ.—Всѣ они, однако (изъ цѣлей политическихъ болѣе, чѣмъ культурныхъ) получили участки земли для заселенія и поневолѣ держатся на мѣстахъ, не имѣя другаго выхода.

Населенность Подолья не можетъ быть выведена съ полною точностію, не смотря на кажущуюся полноту относящихся сюда данныхъ, ибо нельзя установить точнаго метода для вычисленія, не имѣя твердыхъ основаній для опредѣленія отношенія числа „плуговъ“ къ числу жителей. Въ источникахъ иногда два крестьянина (хозяина) соотвѣтствуютъ одному плугу; напр. въ 1565 г. въ Деражнѣ считается 7 плуговъ, „1—отсутствуетъ, потому что 2 человека убѣжали“¹⁾; иногда даже 3 крестьянина полагаются въ 1

¹⁾ Źródła Dziejowe, XIX, стр. 195.

плугъ; напр. въ Лукѣ тогда же 1 плугъ пустуетъ, потому что „tres smetones fugam dederunt“¹⁾; иногда же напротивъ 1 плугъ занимаетъ 1 крестьянинъ; такъ тогда же въ Гавриловцахъ „три плуга пустуютъ, потому что три крестьянина убѣжали въ Валахію“²⁾.

До какой степени шатко это основаніе для счисленія населенія, показываетъ слѣд. примѣръ: въ 1565 г. въ с. Нагоржанахъ: „два плуга уничтожились, потому что въ предшествующемъ году въ этомъ селѣ была моровая язва, отъ которой умерло около 60 (sic) человѣкъ“³⁾.

Болѣе точности надо было бы ожидать отъ сличенія цифръ тарифъ и люстрацій за одинъ и тотъ-же годъ (когда такое совпаденіе есть). Такъ у насъ есть люстраціи и тарифы 1565; въ первыхъ изчисляются поименно жители коронныхъ селъ; во вторыхъ указывается въ тѣхъ же селахъ число плуговъ. Однако и здѣсь мы находимъ большое разнообразіе. Возьмемъ примѣры: с. Щодрова по люстраціи имѣетъ 16 „господаровъ“, по тарифу—7 плуговъ; Карачинцы Римовы—19—7; Глѣбовъ—15—8; Крутибородинцы—6—3; Новосельце—21—10.

Полагая среднимъ числомъ по 2 хозяина на 1 плугъ, считаемъ возможнымъ положить на 1 плугъ десять душъ об. пола.— При такомъ расчетѣ было бы сельскихъ жителей въ 1530—1542 гг.

въ Каменецкомъ	пов.	5170	душъ.
„ Межибожскомъ	„	2050	„
„ Летичевскомъ	„	750	„
„ Зиньковскомъ	„	1550	„

въ Хмельницкомъ (по люстраціи 1565 г.) (463 хоз.) 2315.

Городское населеніе за указанные годы не можетъ быть опредѣлено по недостатку данныхъ; въ 1570 г. находимъ въ городахъ:

¹⁾ Ibid.

²⁾ Ibid. стр. 194. См. еще стр. 191 (Климковцы).

³⁾ Ibid. стр. 192.

Каменцѣ . . .	(645 домовъ)	3225	душъ.
Смотричѣ . . .	(91)	455	„
Летичевѣ . . .	(211) ¹⁾	1055	„
Межибожьѣ . . .	(273)	1365	„
Барѣ	(371)	1855	„
Хмельникѣ . . .	(334)	1670	„

Въ 1565 г. (по люстраціи) было:

въ Хмельникѣ (270 дом.)	—1350	душъ.
„ Барѣ . . . (290 дом.)	—1450	„

Выдѣляя одни собственно-украинные повѣты (Летичевскій, Зиньковско-Барскій и Хмельницкій), получаемъ такія общія цифры населенія ихъ за 1530—1565 г.:

Летичевскій . . .	1530	душъ.
Зиньковскій . . .	3000	„
Хмельницкій . . .	3985	„

Всего . . . 8515 душъ.

Сравнивая однородные повѣты Польскіе и Литовскіе, напр. Хмельницкій и Винницкій находимъ, что въ послѣднемъ въ 1545 г. было крестьянъ 4250 (а съ городскими крестьянами 4810) и городскихъ жителей 1365 (въ 1552 г. 2145), а всего 5615, что значительно превосходитъ населеніе Хмельницкаго повѣта (3985) и приближается къ населенію Каменецкаго. Другихъ, болѣе полныхъ, данныхъ для сравненія относительно Литовскихъ повѣтовъ мы не имѣемъ.

Болѣе обильныя свѣдѣнія, которыя мы имѣемъ для исторіи заселенія Подолья, позволяютъ намъ привести нѣсколько данныхъ для опредѣленія *постепеннаго движенія успѣховъ заселенія* за 100 лѣтъ. А именно число сельскихъ и крестьянскихъ участковъ цѣлаго воеводства выражается въ слѣд. цифрахъ:

---

¹⁾ Въ 1558 г. (см. выше) въ немъ было 156 домовъ, т. е. 780 душъ.

Г О Д Ы.	Число селъ.	Число дымовъ, плуговъ, или лановъ.
1493	216	2354 дымовъ
1530—1542	374	1030 плуговъ
1563	—	2440 лановъ
1565—66	406	?
1569	336	1422 „
1576	—	1424 „
1578	650	? „
1583	421	2021 „
1588	—	2112 „

Представленныя цифры во всякомъ случаѣ не даютъ твердыхъ оснований для выводовъ, однако съ нѣкоторою вѣроятностію указываютъ:

а) Что въ теченіи ста лѣтъ какъ число селеній, такъ и обработанныхъ участковъ возрасло почти въ два раза (если принимать дымъ за хозяйство одного крестьянина, а плугъ и ланъ за два хозяйства).

б) Что увеличеніе числа селеній не всегда сопровождается увеличеніемъ числа народонаселенія (напр. 1530—42 г.), чѣмъ и подтверждается наша мысль объ искусственномъ увеличеніи поселковъ чрезъ раздачу земель польскимъ шляхтичамъ.

III.

Способы заселенія.

Недостаточность успѣховъ колонизаціи объясняется несоотвѣтствіемъ мѣръ и способовъ колонизаціи съ силою опустошеній. Что касается до Литовской украины, то со времени уничтоженія Кіевского княжества здѣсь ослабляются правительственныя мѣры для защиты страны (разумѣемъ постройку и исправное содержаніе замковъ); ослабляются городскія общины чрезъ разложеніе ихъ личныхъ и имущественныхъ средствъ; искусственно развивается землевладѣльческій классъ въ ущербъ городскимъ общинамъ и государственныхъ средствъ; наконецъ сюда надо присоединить невниманіе къ частной свободной колонизаціи, такъ называемой козацкой. Въ нижеслѣдующихъ страницахъ мы должны точнѣе и подробнѣе обозначить указанные способы колонизаціи.

Правительственная колонизація. Замки. Служилое населеніе. Постройка и надлежащее содержаніе замковъ было важнѣйшимъ условіемъ успѣховъ колонизаціи. Замокъ и примыкающій къ нему городъ (острогъ) были не только главными, но часто единственными постоянными поселеніями повѣта; при нашествіи враговъ все окрестное населеніе, оставляя свои жилища на произволь судьбы, сбѣгалось въ острогъ и замокъ; послѣ опустошительнаго набѣга замокъ, выдержавшій осаду, оставался одинокимъ оазисомъ среди пустыни. Мѣстные жители ставятъ постройку замковъ въ тѣснѣйшую связь съ возникновеніемъ селъ: „еслибы замокъ Звенигород-

скій былъ опять возстановленъ (говорили Браславляне въ 1545 г.), то и села могутъ осѣсть“. Съ паденіемъ Звенигородскаго замка всѣ села отъ Браславскихъ границъ до Черкасъ были уничтожены. Поэтому главнѣйшею задачею правительства должно было служить укрѣпленіе степныхъ границъ постройкою замковъ, или какъ говорили на сѣвврѣ, острожковъ, и снабженіе ихъ постоянными гарнизонами. Дѣятельность этого рода не только начата была, но и велась довольно успѣшно еще въ древнѣйшія времена при первыхъ князьяхъ Рюриковичахъ, которые уже опоясали южную границу укрѣпленіями по Сулѣ, Роси, Деснѣ и Трубежу. Затѣмъ тоже было задачею дѣятельности Ольгерда и Витовта (какъ указано уже нами въ своемъ мѣстѣ), причемъ кольцо укрѣпленій было даже раздвинуто далѣе къ югу (до береговъ Чернаго моря). Въ такомъ же состояніи поддерживались укрѣпленныя мѣста и при кіевскихъ князьяхъ Олельковичахъ.

Но съ паденіемъ кіевского княжества указанная дѣятельность государства, видимо, ослабѣла: не только отдаленныя укрѣпленія Черноморскія (Очаковъ и др.) были завоеваны татарами и остались въ ихъ рукахъ, но и болѣе внутренніе замки или совершенно упали и были уничтожены, или поддерживались плохо. Виленское правительство смотрѣло на Русь и Волынь какъ бы на чуждыя страны; оно выходило изъ апатіи лишь тогда, когда чрезъ нихъ врагъ вторгался во внутреннія литовскія области. Исправленіе замковъ и защита ихъ были предоставлены собственнымъ средствамъ мѣстнаго населенія, съ весьма незначительнымъ и случайнымъ участіемъ центральнаго правительства. Въ этомъ отношеніи оно далеко уступаетъ Московскому правительству, которое признало защиту границъ отъ татаръ самою жизненною своею задачею; а задача тамъ была еще труднѣе: приходилось защищать огромное пространство отъ Волги до Днѣпра.

Въ Литовскомъ государствѣ отъ временъ кіевскихъ князей Рюриковичей и первыхъ Литовскихъ уцѣлѣли три линіи замковъ: сѣверная—по Деснѣ, Днѣпру и Припети; другая средняя—отъ

устье въ Десны въ глубь страны къ верховьямъ Роси и Тетерева; третья южная—отъ нижняго Днѣпра чрезъ верхній Бугъ до Днѣстра. Линія по Сулѣ, т. е. на лѣвой сторонѣ Днѣпра, была совершенно оставлена. На первой изъ упомянутыхъ находились замки: Любечь, Мозырь, Овручъ; на второй: Остеръ, Кіевъ и Житомиръ; на третьей: Каневъ, Черкасы, Звенигородъ, Винница и Браславль (линія заканчивалась въ Польскомъ Подольѣ Баромъ и Каменцемъ).

Вотъ все, что уцѣлѣло изъ прежнихъ укрѣпленій древне-Кіевскаго и древне-Литовскаго періода. Но и указанные линіи въ XVI в. уже были прорваны во многихъ мѣстахъ широкими брешами; такъ въ средней линіи прежніе города—Бѣлгородъ, Василевъ, Котельня, Гуляльники, Раствавица существуютъ или въ видѣ пустыхъ городищъ, т. е. остатковъ насыпей, по которымъ люди XVI в. удивлялись ихъ прежней величинѣ и значительности, или въ видѣ селищъ, или наконецъ въ видѣ открытыхъ селъ¹⁾.

На третьей линіи, какъ сказано, вовсе нѣтъ укрѣпленій по Сулѣ; а на правомъ берегу Днѣпра уже нѣтъ Звенигорода, о чемъ съ такимъ сожалѣніемъ говорятъ жители Браслава люстраторамъ 1545 года, указывая, что чрезъ такой прорывъ прекращается непосредственное сообщеніе при-Бужскихъ замковъ съ Черкасами и Каневомъ, и что возстановить Звенигородскій замокъ совершенно необходимо. Но и уцѣлѣвшіе замки содержались довольно небрежно.

Общій типъ замка представлялъ зданіе весьма немудрой и необширной постройки; онъ состоялъ изъ стѣнъ дубовыхъ или сосновыхъ, раздѣленныхъ на участки или городни, въ разныхъ городахъ различной высоты и не одинаковой длины (до 4 сажень, какъ въ Кіевскомъ замкѣ). Стѣны обмазывались снаружи глиною; иногда замокъ строился въ двѣ стѣны, между которыми набивалась глина. Углы замка состояли изъ „вежъ“, т. е. башенъ, число которыхъ соразмѣрялось съ обширностію замка (5, 6, въ Кіевѣ даже 15). Башни были 6-ти-угольные и 4-хъ-угольные. „Стрѣльба“

¹⁾ Арх. Ю. Р. Ч. VII, т. I. № XVII.

въ нихъ (т. е. амбразуры) устраивалась въ три линіи: внизу, въ серединѣ и вверху башни. Вообще замокъ представлялъ разширенный типъ жилаго двора.

Внутри замка находились помѣщенія для храненія оружія и пороха (шихлеры); около стѣнъ пристраивались два-три жилища (свѣтлицы и коморы) для постоянныхъ служилыхъ людей; затѣмъ церкви—одна или нѣсколько (въ Кіевѣ 4), погреба для имущества сбѣжавшихся въ осаду, а въ большихъ замкахъ даже нѣсколько домовъ для служилыхъ людей и особо важныхъ лицъ повѣта (въ Кіевѣ 4 дома). Необходимую принадлежностью внутренности замка былъ колодезь, ибо осажденные могли разсчитывать только на воду внутри укрѣпленія; но во многихъ замкахъ не могли добраться до почвенной воды и колодезей или вовсе не было, или они не давали достаточно воды. Существенную принадлежность замка составляетъ подъѣздной подъемный мостъ, ведущій черезъ ровъ къ воротамъ замка.

Вооруженіе замка состояло изъ орудій („дѣль“), гаковницъ, кіевъ желѣзныхъ, „изъ которыхъ стрѣляютъ“, и пуль къ нимъ. Въ каждомъ замкѣ сохранялся запасъ желѣза, свинцу, селитры, сѣры, камня и бревенъ (для удара по взлѣзающему непріятелю). Въ „свирнѣ“ хранился провіантъ, т. е. правильнѣе долженъ бы храниться. Но и въ самомъ исправнѣйшемъ, т. е. Кіевскомъ замкѣ ревизоры 1552 г. нашли сваленную громаду „мяса свиного, сгнившаго, что и собаки не ѣдятъ“.

Новая постройка замка должна была совершаться на правительственныя средства, а поправка на средства мѣстнаго староства и всего окрестнаго населенія. Но центральное правительство лишь изрѣдка заботилось объ этомъ серьезно.

Наибольшее вниманіе было обращено на *Кіевскій замокъ*; послѣ разрушенія его Менгли-Гиреемъ въ 1482 г. Казимиръ IV прислалъ сюда Богдана Андреевича, бывшаго воеводу Троцкаго съ 40 тысячнымъ войскомъ. Тогда начато было возстановленіе замка посредствомъ наряда рабочихъ изъ Полѣскихъ волостей

поддѣпровскихъ и задесенскихъ, откуда было пригнано 20 тысячъ топоровъ. Окончаніе работъ совершенно при воеводѣ Юріѣ Пуятитѣ, подъ надзоромъ Богдана Шепелевича, который „Кіевъ выше поднялъ, хорошо застроилъ и на мѣрѣ его поставилъ“. Новопостроенный замокъ успѣлъ сгнить въ 1-й половинѣ XVI в., когда вообще украинныя мѣста оставались въ небреженіи. „Есть (говоритъ Михалонъ) знаменитый городъ и крѣпость Кіевъ, который, впрочемъ, пренебрегается, какъ и другіе“.—При воеводѣ князѣ Пронскомъ въ 1541 г. опять приступлено было къ его перестройкѣ и опять посредствомъ натуральныхъ работъ при-днѣпровскихъ (Бѣлорусскихъ) волостей, что возбуждало въ тамошнихъ жителяхъ ропотъ и непослушаніе; жители Свислоцкой волости, сгоняемые на работу, явились въ Кіевъ только въ половинномъ числѣ (35 вмѣсто 60), и не пригнали по Днѣпру требуемыхъ матеріаловъ: и самъ державца Свислоцкій не явился съ ними. Прибывшіе, срубивъ 15 городень, разбѣжались и оставили невыстроенными остальные 23. Потомъ замокъ кое-какъ оконченъ и предсталъ предъ люстраторами въ половинѣ XVI в. новенькимъ и довольно исправнымъ (см. „Słown. geogr. kroł. Polsk.“, слово Kiów). Тѣмъ не менѣе уже люстрація 1552 г. отмѣчаетъ, при описаніи этого замка, нѣсколько существенныхъ неисправностей.

Житомирскій замокъ пришелъ въ совершенный упадокъ съ того времени, когда „Менгли-Гирей царь взялъ городъ и опустошилъ при Казимирѣ королѣ“¹⁾. Но при великомъ князѣ Александрѣ замокъ, повидимому, былъ, уже въ довольно исправномъ состояніи: въ немъ были уже тогда такія большія пушки, что „ребята малые, влезая въ нихъ, играли тамъ въ бабки“²⁾. Великій князь Александръ, отправляясь съ войскомъ къ Браสลаву, повѣсилъ на башнѣ огромный колоколъ ратный, выше роста человѣческаго; очевидно никакихъ другихъ, болѣе существенныхъ улуч-

---

¹⁾ Арх. Ю. Р. ч. VII, т. I. стр. 135.

²⁾ Ibid.

шеній замокъ не требовалъ тогда. При Сигизмундѣ I, во время управленія Житомиромъ старосты Дмитрія Александровича Кмиты, замокъ сгорѣлъ отъ случайной причины; оставшееся имущество, именно металлъ отъ колоколовъ и пушекъ, иконы и прочее разобрали сосѣдніе владѣльцы; болѣе всѣхъ воспользовался князь Константинъ Острожскій, забравши уцѣлѣвшія вещи въ свой Полонскій замокъ: всего онъ отвезъ 20 возовъ вещей изъ Житомира. Возстановленіе замка начато бискупомъ Познанскимъ Янупемъ и княземъ Пронскимъ. При старостѣ князь Богуслѣвъ Оедоровичъ Корецкомъ въ 1544—45 году новая отстройка замка была окончена; она произведена на счетъ государственной казны; распоряженіе постройкою было поручено пану Семену Бабинскому.

Такимъ образомъ замокъ, вновь отстроенный предъ самой люстраціей 1545 года, однако найденъ люстраторами въ состояніи весьма неудовлетворительномъ: крыши на башняхъ дыривыя; вездѣ протекаетъ дождь; „покрытіе на всѣхъ обланкахъ весьма худо, только по одному гвоздю прибито въ доскѣ и еще году нѣтъ... а дыры есть и на многихъ мѣстахъ каплетъ“. Пушекъ на башни уставить нельзя, а обращаться съ ними пушкарямъ крайне неудобно. „Глины положено мало; всей глины едва будетъ на ладонь“. При добываніи ея вся замковая гора попорчена въ трехъ мѣстахъ глубокими ямами, гдѣ можетъ скрыться нѣсколько человѣкъ и оттуда штурмовать замокъ. Объемъ замка умалень такъ, что между откосомъ горы и стѣною замка оставлено свободное пространство, которымъ можетъ воспользоваться непріятель, а когда осажденные, стануть обороняться камнями и колодками, то „это все останется тутъ-же подъ стѣною и не можетъ скатиться съ горы“.

На башняхъ и обланкахъ нѣтъ никакихъ матеріаловъ для обороны, ни камня, ни кола, ни колодокъ; „такъ просто замокъ начерно выстроенъ и брошенъ“. Жители рассказывали люстраторамъ, что часто когда находятъ вѣтеръ, то сдираетъ верхи. Новоотстроенный замокъ остался безъ подъѣзднаго моста, потому что Бабинскій перенесъ воротную башню на другое мѣсто и поставилъ

ее выше; так. обр. приходилось ставить новый мостъ выше прежняго на ростъ человѣка; и его уже нельзя было установить на простыхъ столбахъ, а слѣдовало строить на фундаментѣ; отъ постройки такого моста рѣшительно отказались мѣстные бояре и мѣщане по своему убожеству; тѣ и другіе представили королевскія грамоты, освобождающія ихъ отъ мостовой работы. При постройкѣ замка было рѣшено и мостъ строить на казенный счетъ; и уже были приготовлены столбы для него и договорены рабочіе (за 30 копѣ грошей); но затѣмъ староста кн. Корецкій представилъ вел. князю, что мостъ долженъ быть выстроенъ работою землянъ и мѣщанъ; все, что было уже приготовлено для моста, пропало. Мѣщане дѣйствительно приступили было къ постройкѣ моста и даже совсѣмъ окончили свою половину, но намѣстникъ князя-старосты все сдѣланное ими порубилъ и пожегъ. При люстраторахъ въ 1545 г. нельзя было не только возомъ проѣхать въ замокъ, но и пѣшій долженъ пробираться ползкомъ; „при нашествіи непріятеля окрестные обыватели, не имѣя возможности пробраться въ замокъ, должны будутъ со своимъ имуществомъ утекать до лѣсу“. Воды въ замкѣ нѣтъ; правда, подъ замкомъ есть рѣчка Каменка, но спускъ къ ней съ высокой горы весьма труденъ и небезопасенъ отъ непріятеля; строитель-бискупъ провелъ было въ замокъ воду изъ рѣчки Рудавки, но для этого ровъ около замка отъ города очень малъ.—Провіанту въ замкѣ нѣтъ ни зерна; мѣщане отозвались, что у нихъ у самихъ ничего нѣтъ; они сами ѣздятъ покупать продукты на Волынь и на Подолье, за что съ нихъ берутъ мыта непомѣрныя; староста также заявилъ, что ему не только не съ чѣмъ запереться въ замкѣ отъ непріятеля, но нечего ѣсть и въ мирное время. Доходовъ у замка никакихъ, кромѣ двухъ мельницъ: на Тетеревѣ и на Каменицѣ. Мѣщане ничего не даютъ на замокъ, кромѣ того что сѣно косятъ одинъ день въ году.—Вооруженіе замка состояло въ 1545 году изъ одной небольшой пушечки, которая стояла на башнѣ, двухъ сарпатынъ желѣзныхъ неокovanýchъ, которые стояли на землѣ, и 3-го, который хранился въ за-

пасѣ, 27 гаковницъ, годныхъ къ стрѣльбѣ, и 11 гаковницъ обгорѣлыхъ негодныхъ, изъ старосвѣтскаго кѣа, негоднаго для стрѣльбы, и 17 ручницъ обгорѣлыхъ и непоправленныхъ. Пороху всего вѣсомъ около 3 камней, а ручного пороху нѣтъ ни зерна, между тѣмъ какъ въ немъ-то была особенная надобность, потому что всѣ земляне и мѣщане имѣютъ свои ручницы и хорошо умѣютъ стрѣлять, а пороху не имѣютъ. Олова нѣтъ ни куска. Пушкарь одинъ, да и тотъ отказывается служить за такое жалованье, какое онъ получалъ (6 копѣ гр.). Замокъ слишкомъ великъ для такого малаго числа людей, которые его окружаютъ, и которые не могутъ его оборонить въ часъ осады.

Въ 1552 году замокъ предсталъ предъ новыми люстраторами далеко не въ лучшемъ и не въ исправнѣйшемъ видѣ: около замка въ нѣкоторыхъ мѣстахъ, „дыры подъ стѣною, такъ что кошки или даже песь подъ стѣну можетъ пролѣзть“; кое-гдѣ глина поотпадала на пядь, а въ другихъ мѣстахъ и на двѣ пяди отъ земли. По прежнему не было въ замкѣ ни воды, ни колодезя. Единственная пушечка пришла въ окончательную негодность: въ ней двѣ дыры. Только новый въѣздной мостъ, построенный на государственнй счетъ, составляетъ замѣтное улучшение.

Замокъ Браславскій, сожженный воеводою Волошскимъ (по другимъ свѣдѣнїямъ самими мѣстными жителями), былъ вновь укрѣпленъ великимъ княземъ Александромъ, въ 1497 году, при личномъ присутствїи его, когда онъ прїѣзжалъ сюда со всею землею Литовскою, отправляясь въ походъ по тайному договору со своимъ братомъ королемъ Польскимъ. Съ тѣхъ поръ онъ стоялъ безъ исправленїй около 50 лѣтъ, когда, наконецъ, при управленїи князя Ильи Константиновича Острожскаго, вел. князь (Сигизмундъ I) приказалъ вновь перестроить замокъ на свой счетъ, выдавши для того 700 копѣ грошей изъ государственнаго казначейства. Староста, получивши эти деньги, построилъ двѣ части замка своими людьми, а третью часть принудилъ дѣлать насильственно мѣстныхъ землянъ и мѣщанъ. Укрѣпленіе въ 1545 году состояло изъ 26

деревянныхъ городень и 6 башень (изъ нихъ 11 городень, и двѣ башни построены землянами и мѣщанами „за мученіемъ князя Ильи“). Работу князя Ильи додѣлывалъ князь Пронскій. Результаты такого строительства были печальны. Башни лишены помостовъ, городни дверей, кое-гдѣ недостаетъ крыши, такъ что „дождь протекаетъ и зданіе гніетъ“. Замокъ не имѣлъ ни сторожей, ни кликуновъ, ибо издавна сторожовщина шла съ нѣкоторыхъ селъ, которые запустили; подстароста нанималъ только двухъ слугъ, которые смотрѣли за воротами. Воды въ замкѣ нѣтъ; стали копать колодезь, да не докопались. Нуженъ былъ мостъ черезъ рѣку Пуцовку, ибо мѣщанамъ, которые живутъ за Пуцовкою, пѣшимъ трудно взобраться на замковую гору, а возомъ и конемъ взѣхать совсѣмъ нельзя.—Замокъ былъ очень малъ по количеству жителей; не только половина ихъ, но и 3-я часть не могла помѣститься въ немъ со своимъ имуществомъ въ случаѣ нападенія. Староста предлагалъ для расширенія замка замѣнить деревянные городни плетневыми; лишь бы потолоце ихъ обмазать глиною: „тогда досыть твердости будетъ“... Замокъ былъ вооруженъ двумя пушками большими, четырьмя полевыми и 28 гаковницами; нѣкоторыя пушки дырявы; колеса у нихъ плохи и шины пораспадались; ручницъ нѣтъ ни одной, а только кіи старосвѣтскіе. „Провіанту нѣтъ ни зерна, и никто не знаетъ, откуда его достать“.

Такое состояніе замка и было причиною взятія его Девлетъ-Гиреемъ въ 1551 году: колодезя въ замкѣ не было и тогда; „безводье“ принудило къ сдачѣ немногочисленныхъ защитниковъ замка; оружіе было забрано ханомъ, а самый замокъ и городъ сожжены, такъ что люстраторамъ 1552 года нечего было описывать въ немъ¹⁾. Впрочемъ, въ томъ же 1552 году Сигизмундъ Августъ исправилъ замокъ и снабдилъ его сильнымъ гарнизономъ²⁾.

Замокъ Вѣница на рѣкѣ Бугѣ, вновь построенный въ 1512 г., окруженъ былъ, по обычаю, деревянною стѣною, состоящею изъ

¹⁾ См. № VII.

²⁾ *Słown geogr. król. Polsk.* I, 333.

30 городень и 3 башень (въ 1552 году ихъ было уже 5). О состоянїи зѣмка въ 1545 году ревизоръ отзывается такъ: „Я радъ бы описать, какая городня хороша, и какая худа, и что слѣдуетъ исправить, но и во всемъ зѣмкѣ нечего похвалить: онъ весь опалъ и погнилъ, обмазка вся поопала; всходовъ и дверей нѣтъ. Къ тому же онъ очень малъ и сдѣланъ изъ тонкаго дерева. Не только людямъ во время прихода непрїятеля негдѣ запереться, но и скотъ страшно запереть; я (говоритъ ревизоръ) съ начала жизни не видывалъ такого простаго и слабаго замка украиннаго“.

Ревизоръ усмотрѣлъ другое, гораздо удобнѣйшее, мѣсто для новаго зѣмка, недалеко отъ стараго; тамъ рѣка Бугъ образуетъ луку, обтекаемую почти со всѣхъ сторонъ рѣкою; но земляне и мѣщане заявили, что не въ состоянїи строить вновь или перестраивать зѣмокъ; „што можемъ людьми своими уробити, того ся не одмовляемъ, а на прибавленіе того зѣмку и твердѣйшую а моцнѣйшую роботу не будетъ ли ласки и помощи господарскіе“. Въ 1558 г. новый зѣмокъ былъ, дѣйствительно, построенъ и мѣщанамъ приказано было переселяться къ нему¹⁾.

Въ 1545 г. городъ былъ вооруженъ двумя пушками небольшими литыми. Изъ одной можно стрѣлять, хотя у ней конецъ оторвался и заправленъ желѣзомъ; она стоитъ на мосту; а другая пушка на башнѣ; изъ нея не безопасно стрѣлять. Кромѣ пушекъ есть 26 желѣзныхъ гаковницъ. Къ этимъ орудїямъ пуль каменныхъ, облитыхъ желѣзомъ, было 19, а для гаковницъ 40. Что касается до провіанта въ крѣпости, то староста заявилъ люстраторамъ 1545 года, что не задолго передъ тѣмъ онъ привезъ изъ своихъ имѣній нѣсколько десятковъ возовъ живности, муки, гороху, крупы, мяса и пшена, а болѣе не знаетъ—откуда взять; нѣтъ при зѣмкѣ ни пашни, ни огородовъ; есть двѣ мельницы, но онѣ „когда великая вода,—не мелютъ; а когда вода высохнетъ, тогда опять молотъ не могутъ“. Земляне заявили ревизору, что „когда насту-

¹⁾ А. Ю. и З. Р. II, № 132.

питъ опасность, то каждый для себя привезетъ провизию въ замокъ, а теперь, когда нѣтъ надобности, то никто ничего не держитъ“.

Замокъ Каневскій былъ вновь отстроены при Евст. Дашкевичѣ „добродержавцами“, т. е. жителями Полѣвскихъ при-днѣпровскихъ волостей, въ 1535 году. Однако черезъ 17 лѣтъ, т. е. къ 1552 г. онъ пришелъ уже въ ветхость: дерево погнило и по-опадало; по бланкамъ нельзя ходить; „что не попадало, то отъ вѣтру колышется“. Изъ волостей при-днѣпровскихъ было пригнано сверху Днѣпра дерево на исправленіе замка, но оно покидано на берегу недалеко отъ воды; часть его уже снесла вешняя вода; остальная часть погнила отъ воды, а остальное разобрано жителями и сожжено. Староста отозвался, что онъ не имѣетъ средствъ прибрать это дерево. Около замка гора, съ которой легко непріятелю обстрѣливать его внутренность; на этой горѣ валы; то было „стародавнее городище“, въ 1552 г. уже покинутое и не защищаемое.

Наконецъ *Черкасскій замокъ*, наиболѣе важный по своему боевому положенію внутри степей, въ XV в. содержался съ большею исправностію; по крайней мѣрѣ въ эпоху повсемѣстнаго опустошенія Украины Менгли-Гиреемъ въ 1482 году, онъ не только уцѣлѣлъ, но Черкашине, подъ предводительствомъ Матвѣя Кмиты, разбили татаръ. Замокъ поддерживался и въ началѣ XVI в. при Ев. Дашкевичѣ, который „исправилъ Черкасскій замокъ, приспособилъ его къ долговременной оборонѣ, установилъ конную стражу, которая производила разѣзды въ степяхъ“¹⁾. Но при преемникахъ Дашкевича и этотъ замокъ подвергся одинаковой участи съ прочими украинскими замками. Около 1549 г. пришлось перестраивать его вновь обыкновеннымъ способомъ обязательнаго труда „добродеревцевъ“, т. е. жителей верхнихъ подднѣпровскихъ волостей, подъ руководствомъ Могилевскаго державцы Федора Баки. Однако поправка оказалась далеко не вполне удовлетворительною: двѣ

¹⁾ Słown. geogr. Król. Polsk. I, str. 304.

городни не накрыты; все зданіе зѣмка понижено, такъ что человѣкъ, стоящій на землѣ, можетъ палкою достать до бланкованья. Мостъ передъ зѣмкомъ утлый, наклонился и долженъ быть перенесенъ на другую сторону. Гора подъ зѣмкомъ начала обваливаться; съ другой стороны — отъ степей ровное мѣсто, незащищенное рвомъ. — Ревизоры 1552 г. нашли, что староста на свои личныя потребности забралъ значительную часть свинцу, селитры и сѣры. Равн. обр. онъ забралъ все хранившееся въ зѣмкѣ жито частію въ свою пользу, частію роздалъ въ долгъ. Въ люстраціи все это отмѣчается какъ дѣло обыкновенное и только возлагается обязанность на старосту вернуть взятые вещи какъ можно скорѣе.

При такомъ состояніи дѣла укрѣпленія границъ въ Литовскомъ государствѣ, неудивительно, что Московское правительство сочло необходимымъ вмѣшаться въ него, ради собственной защиты отъ общаго врага. Но это, разумѣется, возбудило лишь соперничество въ Литовскомъ правительствѣ. Въ 1556 году князь Дмитрій Вишневецкій, отъ имени Московскаго правительства, основалъ укрѣпленіе на островѣ Хортицѣ. Вслѣдъ затѣмъ знаменитый князь — козакъ вошелъ въ сношеніе и съ королемъ Сигизмундомъ-Августомъ, обѣщая держать этотъ зѣмокъ отъ его руки, лишь бы ему скорѣе прислали военную помощь людьми и оружіемъ. Король призналъ важность этого зѣмка въ порогахъ, впрочемъ лишь для того, „чтобы усмирить вредныхъ лихихъ людей и успокоить государство“, то-есть не для защиты отъ татаръ, а отъ своихъ же козаковъ. Однако, ни людей, ни оружія въ помощь Вишневецкому дано не было, и его зѣмокъ былъ взятъ татарами. Непостоянный князь авантюристъ, вѣроятно раздраженный этимъ, захватилъ было Черкасы и Каневъ на имя Московскаго царя, но возвратилъ по приказанію Московскаго правительства. Изъ письма короля Сигизмунда-Августа къ Вишневецкому узнаемъ „объ умыслѣ великаго князя Московскаго строить города на нашемъ (Литовскомъ) грунтѣ“¹⁾. Мысль эта не была оставлена и въ 1559 году, когда король

¹⁾ Ак. Юж. и Зап. Рос., II, № 130.

письмомъ изъ Кракова спѣшили увѣдомить свою Виленскую Раду, что, по извѣстіямъ изъ Кіева, великій князь Московскій собирается строить замокъ на урочищѣ Монастырищахъ между Черкасами и островомъ Хортицею. Подтвержденія этихъ слуховъ приходили и непосредственно изъ Москвы отъ бывшихъ тамъ Литовскихъ пословъ. Король требуетъ отъ пановъ совѣта, что дѣлать, если Московскій царь дѣйствительно приступитъ къ постройкѣ замка „на нашемъ грунтѣ“¹⁾.

Такъ уже въ половинѣ XVI вѣка Московское правительство стремилось взять въ свои руки дѣло защиты и заселенія Днѣпровскихъ пустынь. Какъ извѣстно, борьба за Ливонію, а потомъ смутное время надолго оставили эту мысль безъ исполненія.

Обращаемся къ Польскому Подолью. Здѣсь люстраторы не оставили намъ свѣдѣній о состояніи тамошнихъ замковъ. Извѣстно, что государственныхъ укрѣпленій было въ тѣхъ мѣстахъ немного, именно: Каменецъ, Баръ и Хмельникъ. *Каменецъ* былъ для цѣлой Польши первокласною крѣпостью, и единственнымъ каменнымъ укрѣпленіемъ во всей южно-русской Украинѣ. Но для надлежащей оцѣнки участія въ этомъ дѣлѣ польскаго правительства, надо припомнить то, что было сказано нами о первоначальномъ основаніи этого города Коріатовичами; равнымъ образомъ слѣдуетъ имѣть въ виду, что Польша заботливо поддерживала укрѣпленія этого города не ради защиты южной Украины отъ татаръ и турокъ, но преимущественно для предупрежденія попытокъ Литвы возвратить себѣ Каменецъ. Равнымъ образомъ и колонизація этой части Украины совершалась подъ явнымъ вліяніемъ политической тенденціи. Намъ нѣтъ нужды говорить здѣсь о Каменцѣ и его укрѣпленіи, какъ предметѣ довольно извѣстномъ.

Что касается до *Бара*, то начало его подъ этимъ именемъ относится лишь къ 1537 году. Нѣкогда на томъ же мѣстѣ былъ

---

¹⁾ Ак. Юж. и Зап. Рос. Ц, № 134.

замокъ *Ровъ*, который былъ сожженъ татарами въ 1452 году, приче́мъ мѣстный староста Сбигнѣвъ Рей и множество жителей взяты въ плѣнъ. Опустѣвшая мѣстность, носившая по старой памяти тоже имя Ровъ, была отдана въ „заставу“ (залогъ) и подвергалась безнаказанно новымъ опустошеніямъ татаръ, пока наконецъ въ 1537 году не была выкуплена изъ залога королемъ Сигизмундомъ и подарена женѣ его Бонѣ Сфорца. Она „воздвигла здѣсь замо́къ и городъ, укрѣпила его, по обычаю той страны, деревянными стѣнами, и дала ему имя по названію своего отечественнаго (итальянскаго) города Бара“; такъ гласила надпись на доскѣ, вложенной въ стѣну; надпись прибавляетъ, что королева „наполнила жителями страну опустошенную и совершенно пустынную“. Дѣйствительно, Бона привела свое любимое владѣніе, свою вторую Италію, въ возможный порядокъ, при помощи четырехъ щедрыхъ привилегій (1538—40 г.), данныхъ ея супругомъ-королемъ Сигизмундомъ. Но щедрость короля и королевы были не равны для всѣхъ новыхъ поселенцевъ Бара: заводи настоящій Баръ—центральный, названный потомъ Польскимъ, король даетъ поселенцамъ свободу отъ всякихъ податей на 15 лѣтъ, даетъ имъ магдебургское право, три ярмарки и ежегодные торги, право собирать мостовщину, выкопать прудъ и завести село и т. д. Въ этотъ главный Баръ были призваны польскіе поселенцы. Впрочемъ, едвали бы и эти привилегіи привлекли сюда колонистовъ изъ Польши, если-бы не было слѣдующихъ фактовъ: Бона на свой счетъ наняла нѣсколько сотъ пѣшихъ и конныхъ жолнеровъ и столько-же работниковъ. Этотъ наемный людъ, конечно, составилъ зерно будущаго польскаго поселенія центрального Бара.—Когда потомъ рядомъ заводили другой русскій Баръ, то дана была новая привилегія, но гораздо менѣе щедрая, а именно: жители стараго Рова, бѣжавшіе отъ татаръ и скрывшіеся въ сосѣднія села Юлтушковъ и Зинковъ, но желающіе возвратиться на старое мѣсто въ городъ, освобождаются отъ податей только на 6 лѣтъ, а прочіе новые поселенцы изъ русскихъ, армянъ и жидовъ — на 12 лѣтъ. Такія же умаленныя привилегіи даны

были и третьему Бару, такъ называемому Горнему, или Черемисскому 1).

Что касается до замка, построеннаго Боною, то онъ, очевидно, не отличался особою прочностью, потому что успѣлъ сгнить въ теченіи 28 лѣтъ. Въ 1565 г. воздвигался новый замокъ въ Барѣ при помощи обязательнаго труда крестьянъ, изъ селъ принадлежащихъ старосту. Такой тяжкій трудъ заставилъ разбѣжаться значительную часть крестьянъ этихъ селъ въ сосѣднія страны: „ideo (говорить поборца 1565 г.) aratra de prefatis villis minuuntur—eo, quod nova arx Varensis extrugitur (sic) et homines ob magnam oppressionem fugantur“ 2).

Замокъ *Хмельникъ*, сыгравшій видную историческую роль при Предславѣ Ляндскоронскомъ, но затѣмъ пришедшій въ упадокъ, былъ исправленъ въ 1534 г. при Янѣ Тарновскомъ, который и „мѣсто“ (городъ) окружилъ валомъ.

Вотъ все, что сдѣлано было правительствами двухъ государствъ по части укрѣпленія своихъ южныхъ степныхъ границъ. Изъ представленнаго очерка и единогласнаго свидѣтельства современниковъ видно, что дѣятельность польско-литовскихъ властей въ этомъ отношеніи была весьма недостаточна.

Для управленія замками и для защиты ихъ и окрестнаго населенія правительство должно было имѣть въ нихъ и содержать *служилыхъ лицъ*, а слѣдов. непосредственно участвовать въ увеличеніи населенія края.—Какъ въ древнюю (Рюриковскую) эпоху безопасность и заселеніе страны поддерживались отчасти князьями и ихъ посадниками, которые являлись съ своими дружинами, такъ теперь древнія дружины должны были замѣняться тѣми служилыми лицами, которыхъ помѣщало государство въ мѣстныхъ замкахъ. Однако, размѣры и польза этихъ однородныхъ явленій въ двѣ различныя эпохи совершенно неодинаковы. Государство, со времени

---

1) Staroż. Polska, Baliń. i Lipinsk. T. II, str. 1033—1035.

2) Źródła Dziejów, XIX, str. 197.

уничтоженія удѣловъ, сосредоточиваетъ всѣ свои силы въ центрѣ и удѣляетъ очень мало вниманія окраинамъ.

Въ украинныхъ замкахъ XVI в. служилыя лица раздѣляются на пришлыхъ людей и мѣстныхъ слугъ (изъ постоянныхъ жителей повѣта).

Къ числу первыхъ принадлежатъ: а) старосты, ихъ замѣстители и ихъ личные слуги; б) пушкари и войска на жалованьѣ, временно пребывающія въ томъ или въ другомъ замкѣ (жолнеры и драбы).

Что касается до *старостъ*, то эта должность жалуема была заслуженнымъ лицамъ въ видѣ награды. Сначала они именовались намѣстниками, затѣмъ повсемѣстно старостами. Лишь въ Кіевѣ обязанности мѣстнаго старосты принадлежали воеводѣ. Въ большихъ замкахъ, кромѣ старосты и его намѣстника, были *городничіе* завѣдывавшіе ремонтомъ и охраненіемъ замка. Все это были кормленщики, и выборъ ихъ сообразовался не всегда съ военными качествами украиннаго коменданта, а часто съ прежними заслугами—дѣйствительными или мнимыми.

Это таже система кормленія, какую мы одновременно встрѣчаемъ и въ Московскомъ государствѣ; но форма ея здѣсь гораздо отяготительнѣе для населенія, чѣмъ въ Москвѣ; здѣсь она вполне приближается къ частному, хозяйственному пользованію повѣтомъ и его жителями. Отсюда понятно, что иногда старосты не только не были собирателями населенія, колонизаторами, но были причиною запустѣнія повѣтовъ: жители заявляли, что разбѣгутся всѣ врозь отъ притѣсненій старосты.

Доходы, ради которыхъ выпрашивалось кормленіе, могутъ быть раздѣлены на экономическіе, судебные и административные. Первые состояли въ пользованіи замковыми государственными имѣніями частію на нужды замка, частью въ личную пользу, въ полученіи извѣстной доли отъ промысловъ населенія, каковыми были мельницы, а въ Черкасахъ и Каневѣ преимущественно такъ на-

зываемые „уходы.“ Здѣсь, въ особенности, возможны были злоупотребленія: Каневскіе и Черкасскіе старосты большую часть уходовъ отняли въ свою пользу и начали сдавать ихъ чужегороднымъ промышленникамъ. — Къ промысламъ приравнивается всякая случайная добыча, полученная кѣмъ либо изъ мѣстныхъ жителей; такъ чужегородецъ, вернувшійся изъ татарскаго плѣна въ Черкасы на конѣ, котораго онъ конечно стащилъ въ ордѣ, обязанъ отдать этого коня старостѣ, за что этотъ послѣдній долженъ одѣть и обуть бѣглеца. Изъ добычи, полученной черкашениномъ у татаръ (коней, сбруи или „языковъ“, то есть плѣнниковъ), лучшая вещь поступаетъ въ пользу старосты. Пригнавшій изъ степи заблудившихся коней, даетъ старостѣ по 12 грошей отъ каждаго коня, самъ же получаетъ съ хозяина коней по 30 грошей. Второй разрядъ экономическихъ доходовъ старосты составляютъ пошлыны: „мытъ, об(в)ѣстка,“ помѣрное и „караванъ.“ Первые берутся отъ каждаго торговца, приѣзжающаго въ Черкасы для продажи товара; помѣрное берется съ продажи хлѣба внутри города (между мѣстными жителями); караванъ есть таксированные подарки отъ мимоидущихъ каравановъ въ орду и изъ орды. Это такъ сказать транзитная пошлына. Третій видъ экономическихъ доходовъ старосты есть исключительное право на извѣстные промыслы, а именно: корчмы и право охоты („ловы“) въ извѣстныхъ мѣстахъ и въ извѣстное время съ помощію отъ населенія.

Доходы судебные состоятъ въ „пересудахъ,“ то есть пошлынахъ отъ каждаго судебного дѣла и „з мирской куницы,“ то есть пошлыны отъ дѣлъ, по которымъ послѣдовало примиреніе до суда.

Изъ административныхъ доходовъ отмѣчаются свадебныя „куницы,“ при выходѣ замужъ дѣвицы или вдовы. Въ украинныхъ повѣтахъ Польскаго Подолья сюда относятся пошлыны отъ невѣнчанныхъ браковъ и „безбожные разводы,“ то есть пошлыны отъ добровольнаго прекращенія брачнаго сожителства. Тѣ и другія уже встрѣчали порицаніе отъ люстраторовъ XVI в. Къ тому же разряду относится и „повежное:“ староста получаетъ повежнаго

12 грошей отъ каждаго, заключаемаго имъ въ тюрьму „хотя бы и невинно.“

Есть нѣсколько разрядовъ другихъ доходовъ, которые не упоминаются въ люстраціяхъ, но наиболѣе важны и отяготительны, напримѣръ — полученіе старостою наслѣдства отъ каждаго умершаго, хотя бы и остались наслѣдники.

Управленіе литовскихъ украинныхъ замковъ, обыкновенно, вручалось магнатамъ Волынской, отчасти Кіевской земли, которые лишь въ рѣдкихъ случаяхъ жили въ управляемомъ замкѣ, а обыкновенно они замѣняли себя *наместниками* или *подстаростами* изъ своихъ личныхъ слугъ; так. обр., государственный характеръ управленія уже совершенно утрачивался.

Кромѣ Волынскихъ князей и пановъ, въ украинскіе, особенно Днѣпровскіе, замки нерѣдко назначаемы были выходцы изъ Москвы; таковы: кн. Пронскій въ Кіевѣ, другой кн. Пронскій— въ Черкасахъ, кн. Путивльскій—въ Каневѣ. Старосты этого втораго разряда были полезнѣе первыхъ; принадлежа, подобно первымъ, къ одной вѣрѣ и національности съ управляемымъ населеніемъ, они не имѣли, какъ тѣ, никакихъ стороннихъ личныхъ интересовъ въ новомъ отечествѣ, помимо пожалованнаго имъ замка.

Совсѣмъ другія послѣдствія являлись тогда, когда въ XVI в. ополяченные Ягеллоны начали назначать въ украинные замки поляковъ, литвиновъ - католиковъ и выходцевъ изъ западно-европейскихъ странъ. Такъ въ 1552 г. Черкасами и Каневомъ управлялъ нѣкто Хрщоновичъ; ранѣе того Черкасскимъ старостою былъ Янтъ Пенько. Кіевляне, по уничтоженіи Кіевского княжества, получили наместника въ лицѣ ополяченнаго литвина и возмутились особенно тѣмъ, „яко ляхъ бѣ.“ Дѣлами Житомир. замка одно время управлялъ бискупъ Познанскій. Нечего и говорить о старостахъ въ замкахъ польскаго Подоля; всѣ они почти безъ исключенія были поляки и католики. Совершенно чуждые мѣстному населенію, они приводили съ собою въ южно-русскіе замки своихъ земляковъ и

так. обр. были первыми проводниками чужероднаго населенія въ русской окраинѣ.

Старосты управляли не всегда каждый однимъ замкомъ; часто по два и болѣе замковъ одновременно поручались одному лицу, что дѣлало рѣшительно невозможнымъ дѣйствительное личное управление ими; правители довольствовались полученіемъ дохода съ нихъ, проживая въ своихъ родовыхъ имѣніяхъ. Обыкновенно соединялись для управления Браславъ и Винница, Черкасы и Каневъ.

Продолжительность управления старостъ сообразовалась не съ достоинствомъ ихъ управления на мѣстѣ, а съ личностью старосты: его родовитостью, значеніемъ и богатствомъ. Вообще въ этомъ отношеніи дѣйствовали двѣ противоположныя системы: безсрочность (или пожизненность) владѣнія и крайняя краткосрочность его; обѣ системы, одинаково вредныя для интересовъ защиты и заселенія украинъ. При первой жители отдавались въ безконтрольную власть „владѣльца,“ при второй правитель не успѣвалъ сдѣлать ничего прочнаго для края. Важнѣйшіе замки украинъ, поступавшіе въ безсрочное владѣніе магнатовъ могли быть передаваемы владѣльцами въ пользу третьихъ лицъ по частнымъ сдѣлкамъ и изъ цѣлей частныхъ; великій князь лишь утверждаетъ эти сдѣлки, какъ утверждаетъ переходъ и частныхъ вотчинъ. Такъ великій князь Александръ пожаловалъ „за службу“ князю Константину Острожскому замки Браславъ, Винницу и Звенигородъ; это было почти установленіемъ новаго удѣла. Потомъ когда князь Острожскій попался въ Московскій плѣнъ, эти замки были розданы „въ держанье“ нѣкоторымъ князьямъ, но при возвращеніи его изъ плѣна, отданы опять королемъ Сигизмундомъ тому же Острожскому; а онъ въ 1517 году переуступилъ ихъ „сестренцу своему“ (племяннику) князю Роману Сангушковичу. Король утверждая эту сдѣлку, прибавилъ: мѣщане города Браслава не могутъ пользоваться магдебургскимъ правомъ; ихъ будетъ судить князь Романъ, какъ было

и при кн. Константинѣ ¹⁾). Вообще Браславскими и Винницкими старостами до Люблвнской уніи были слѣд. лица: князь Константинъ Ивановичъ Острожскій—1491—1529 (съ 1517 г. онъ, какъ упомянуто, передалъ управление Роману Сангушко), кн. Илья Константиновичъ Острожскій 1529—1541, князь Семень Глѣбовичъ Пронскій 1541—1542, князь Ѳедоръ Андреевичъ Сангушко 1542—1550, князь Богущъ Ѳедоровичъ Корецкій 1550—1579.

Въ другихъ случаяхъ управление старость было весьма кратковременное. Такъ въ Черкасахъ были старостами: въ 1501 г. Мих. Халецкій, въ 1503 Сенко Полозовичъ, въ томъ-же 1503 Евст. Дашкевичъ; затѣмъ, послѣ долговременнаго управленія Евстафія Дашкевича († 1535), быстро (всего на пространствѣ 17 лѣтъ) чередуются между собою: Василій Тышкевичъ, Янъ Пенько, князь Андрей Глѣбовичъ Пронскій (1540), Оникѣй Горностай, Іос. Михайловичъ Халецкій, Вас. Петр. Загоровскій, кн. Дмит. Сангушко. Во время люстраціи 1552 Черкасами управлялъ нѣкто Ив. Хрщоновичъ.

Изъ старость, управлявшихъ украинными замками въ концѣ XV и въ 1-й полов. XVI в., не много такихъ, которые оставили замѣтный слѣдъ въ исторіи южно-русскаго населенія. Не говоря о кн. К. И. Острожскомъ, дѣятельность котораго имѣетъ болѣе общегосударственное, чѣмъ мѣстное значеніе, изъ остальныхъ можно отмѣтить лишь три-четыре лица, памятныхъ въ украинскомъ бытописаніи. Это именно тѣ, которые отличались достоинствами, цѣнными для пограничья, т. е. беззавѣтною удалю, неуклонною враждою къ татарамъ, нѣкоторою долею авантюризма и даже хищничества.

Болѣе даровитые изъ нихъ не справлялись съ тогдашними видами политики Виленскаго и Краковскаго правительства, вели борьбу съ татарами на свой счетъ и страхъ, ходили „въ козаки“, т. е. совершали быстрые набѣги по-козацки, и въ послѣдствіи въ

¹⁾ Ак. Юж. и Зап. Рос., т. II, № 104. См. тамъ-же пожалованіе замка Черкасъ кн. Андрею Глѣб. Пронскому, № 150.

народномъ и книжномъ преданіи получили наименованіе (совершенно неправильное) козацкихъ гетмановъ.

Таковъ былъ въ началѣ XVI в. знаменитый герой степей, Черкасскій староста Евстафій Дашкевичъ, который, во время борьбы Литвы съ Москвой, когда каждое изъ этихъ государствъ натравляло татаръ на другое, сталъ на болѣе высокую точку зрѣнія, т. е. вида общую громадную опасность для обоихъ государствъ со стороны магометанскаго міра, не церемонился соединять подъ своимъ предводительствомъ украинскихъ козаковъ обѣихъ враждующихъ странъ, именно Путивльскихъ—Московскихъ и своихъ—Черкасскихъ. Слѣдуя пути, по которому послѣ него шелъ знаменитый князь—козакъ Димитрій Вишневецкій, Дашкевичъ только такимъ способомъ могъ одерживать побѣды, прославившія его имя; мы уже упоминали о его славномъ участіи въ битвахъ 1527 года. Онъ участвовалъ въ походѣ Ляндскоронскаго подъ Очаковъ и наконецъ въ 1532 году сумѣлъ защитить свой замокъ, когда Сайдетъ-Гирей осаждалъ его въ теченіи 30 дней, имѣя при своей ордѣ 1500 турецкихъ янычаръ и 50 пушекъ. Важность этого подвига станетъ для насъ изумительною, когда мы припомнимъ, что такое были тогдашніе украинные замки и въ какомъ состояніи они находились. Дашкевичу приписывается, но вполнѣ неосновательно, организація т. н. городовыхъ козаковъ въ правильныя ополченія для защиты украины; несомнѣнно, что проэктъ о томъ онъ представлялъ королю на сеймѣ; въ самомъ дѣлѣ, онъ не разъ пользовался услугами козаковъ во время своихъ походо́въ; но эта служба со стороны козаковъ была добровольная, совпадавшая съ ихъ собственными инстинктами и интересами. Обязательныхъ же служилыхъ людей у старосты было немного; мѣщане годились лишь для обороны, а не для отдаленныхъ предпріятій въ степяхъ. Естественно было Дашкевичу желать обратить козаковъ къ постоянной службѣ государству, построить для нихъ новыя укрѣпленія въ Днѣпровскихъ порогахъ и сдѣлать ихъ осѣдлыми и обязанными служить. Но несомнѣнно также, что ничего подобнаго исполнено

не было, какъ это ясно обнаруживается изъ люстраціи 1552 г.¹⁾. Бродячее населеніе степей продолжало пользоваться даромъ громадными богатствами окрестной страны, не неся никакихъ обязанностей. Въ случаѣ опасности, козаки сами стекались подъ защиту Черкаскаго замка и, въ свою очередь, вмѣстѣ съ мѣщанами, защищали его.

Военныя заслуги Дашкевича не подлежатъ сомнѣнію; но гражданская его заслуга для заселенія обширныхъ пустынь его староства весьма сомнительна. Въ этомъ отношеніи онъ не стоялъ выше другихъ своихъ собратьевъ—старость, ведя постоянную борьбу съ городскимъ населеніемъ изъ-за доходовъ, отнимая произвольно отъ городской общины ея имущества и вводя въ свою пользу новыя повинности. Сверхъ того, онъ довольно неумѣренно расходовалъ замковья имущества, щедро одаряя ими монастыри. Все это не могло привлекать новыхъ поселенцевъ въ столь опасную окраину, куда могли манить людей лишь чрезвычайныя экономическія выгоды. Послѣ смерти Дашкевича Черкаскаго община (бояре и мѣщане) предъявила королю весьма серьезные обвиненія на своего знаменитаго старосту²⁾.

Если такой правитель, какъ Дашкевичъ, оказывался плохимъ колонизаторомъ пустынь, то нѣтъ надобности говорить о его ближайшихъ дюжинныхъ преемникахъ: Василіѣ Тышкевичѣ, нѣкоемъ Пенькѣ и слѣдовавшихъ за ними. И Тышкевичъ, и Пенько въ свое краткое управленіе успѣли прославиться только враждою и тяжбою со своимъ собственнымъ городомъ, продолжая захваты общинныхъ имуществъ, начатыя Дашкевичемъ. Потребовалось вмѣшательство короля и кievскаго воеводы. Лишь одинъ изъ преемниковъ Дашкевича напомнилъ опять лучшія стороны дѣятельности этого послѣдняго; но то былъ уже не типъ кормленщика-правителя, а чистый типъ козака: мы говоримъ о кн. Дмитріѣ Вишневецкомъ.

¹⁾ Арх. Ю. Р., Ч. VII, т. I, стр. 82.

²⁾ См. № XVII.

Изъ старость Польскаго Подолья оставили слѣдъ въ украинской исторіи только Предславъ Ляндскоронскій—староста Хмельницкій, и Бернатъ Претвичъ—староста Барскій. Первый, хотя литвинъ родомъ, но европеецъ по образованію, путешествовавшій по Европѣ и Палестинѣ, тѣмъ не менѣе больше многихъ другихъ украинныхъ старость оказался на мѣстѣ, отличаясь беззавѣтной козацкой удалю; онъ въ 1516 г., въ отмщеніе за набѣгъ Менгли-Гирея, „ходилъ въ козаки“ подѣ Бѣлгородъ, захватилъ тамъ турецкія и татарскія стада и разбилъ своихъ преслѣдователей—татаръ у Овидеева острова; за такіе подвиги онъ удостоился чести занесенія въ списокъ мнимыхъ козацкихъ гетмановъ. Претвичъ былъ родомъ „слезакъ“ (силезецъ), т. е. происходилъ изъ тѣхъ западно-европейскихъ авантюристовъ, которымъ давала пріютъ Украина. Въмѣсто благодарности за его дѣйствительные подвиги по защитѣ границъ, польское дворянство преслѣдовало его и настаивало на удаленіи, какъ чужеземца; онъ и дѣйствительно былъ переведенъ (въ 1552 г.) на староство Теробовльское.

Какъ бы ни были удовлетворительны въ военномъ отношеніи такіе западные пришлецы, они приносили мало пользы для прочной колонизаціи управляемыхъ ими провинцій. Они водили за собою своихъ слугъ, б. ч. земляковъ; такъ въ Черкасахъ, въ 1552 г. при старостѣ Хрщоновичѣ, очевидно изъ поляковъ, ревизоры нашли „почоть служебниковъ старостиныхъ“—50 молодцовъ приѣзжихъ и тутошнихъ, которые ему съ дѣтства служатъ; такихъ оказалось тогда 11. Этимъ путемъ старосты вводили чужеродные элементы и тѣмъ поселяли въ Украинѣ національный и религіозный разладъ. Въ Житомирѣ, послѣ хозяйничанія бискупа Познанскаго, естественно найти католическую церковь, въ которой впослѣдствіи не оказалось никакой надобности и она была упразднена.

Предыдущимъ изъясняется, почему въ украинныхъ замкахъ между служилыми лицами, подчиненными старостѣ, находимъ много иноземцевъ и иновѣрцевъ; таковы, въ особенности, *пушкарі*, изъ числа которыхъ избирались и „зекгармистры“ (часовщики); ихъ

обыкновенно немного: въ самомъ большомъ замкѣ (Кіевскомъ) ихъ пять; изъ нихъ одинъ (Станиславъ Масарчикъ), вѣроятно, чехъ; два поляка (Якубъ и Валентый), 4-й Павелъ Немець (нѣмецъ) и лишь одинъ—Павелъ Русинъ. Въ Каневѣ былъ только одинъ Семень Нѣмецъ изъ Кролевца (Кенигсберга); онъ, повидимому, осѣлся на постоянное жительство: имѣетъ въ Каневѣ жену и дѣтей. Въ Черкасахъ также одинъ и притомъ русскій—Ворона, родомъ изъ Минска, заслужившій полное одобреніе со стороны ревизора, какъ „коваль и стрѣлецъ добрый“. Но въ Черкасахъ же проживалъ прежній (давній) пушкарь нѣмецъ женатый, уже безъ службы. Въ Винницѣ—два пушкаря: Станиславъ Свертъ, „полякъ изъ Ежева, и нѣмецъ Каспаръ изъ Филякунова“. Лишь въ Браславѣ при ревизіи 1545 г., всѣ три пушкаря оказались русскими, но ревизоръ нашелъ необходимымъ, чтобы, увеличивши ихъ число вдвое, помѣстить между ними одного ляха или чеха „для лучшей sprawy и стрѣльбы“.

Если нѣкоторое образованіе, требовавшееся отъ артиллериста, дѣйствительно недоставало русскимъ, то совершенно непонятно, почему бы обыкновенныя обязанности солдата (жолнера или драба), были успѣшнѣе исполняемы поляками, чѣмъ русскими, особенно украинцами, при ихъ испытанной храбрости и полной мѣстной опытности. Между тѣмъ гарнизоны укрѣпленій повсюду почти исключительно состояли изъ поляковъ. Единственнымъ объясненіемъ этого остается слѣд.: такіе короли, какъ Сигизмундъ I и Сигизмундъ-Августъ, будучи уже истинными поляками и живя постоянно въ Польшѣ, желали вообще удерживать крѣпости литовскаго государства въ польскихъ рукахъ.

Понятно, что при племенной отчужденности и соперничествѣ пришлого населенія съ туземнымъ, этотъ видъ заселенія края не приносилъ странѣ никакой пользы.

Постоянныя жолнерскіе полки были содержимы не во всѣхъ замкахъ и не всегда; въ пол. XVI в. мы находимъ ихъ въ Кіевѣ, гдѣ многіе изъ жолнеровъ осѣлись домами, повидимому, ихъ собствен-

ными. Такихъ домовъ люстрація 1552 г. насчитываетъ въ Кіевѣ болѣе 40 (кромѣ 30 домовъ десятниковъ подъ замкомъ). Имена жолнеровъ—домовладѣльцевъ приводятся въ люстраціи и указываютъ намъ на составъ этого класса; тутъ находимъ: ляха Стасевъ домъ, ляха Маржовъ домъ, Яна ляха домъ, и другіе, хотя безъ означенія прямо національности домовладѣльца, но съ именами и фамиліями, несомнѣнно польскими; изъ всѣхъ 42 именъ можно отмѣтить какъ русскія, только два имени:—„Носка Кравца домъ“ и „Сорко Литвинъ“.

Затѣмъ подвижныя роты находимъ еще въ Черкасахъ; въ 1552 г. тамъ была новопривывшая рота изъ 100 драбовъ, подъ начальствомъ ротмистра Петра Розбисскаго, заключавшая въ себѣ 20 копейщиковъ и 60 стрѣльцовъ съ ручницами; тамъ же была подобная рота изъ 60 драбовъ „давнѣйшихъ“; наконецъ, тамъ же былъ „почетъ“ (отрядъ „служебниковъ“ старосты, которые ему служили съ дѣтства)—50 молодцовъ изъ пріѣзжихъ и 11 изъ мѣстныхъ жителей Черкасъ и Канева. Так. обр., пріобрѣтеніе постоянныхъ войскъ для замка зависѣло и отъ центрального правительства, и отъ личности мѣстнаго старосты. Подобныя роты драбовъ были и въ Каневѣ, ибо указывается въ Каневѣ 7 домовъ драбскихъ, между прочимъ поручника; но общей численности драбовъ не указывается. На примѣрѣ Канева видимъ, что часть этого пришлаго населенія осѣдалась въ украинскихъ городахъ на постоянное мѣстожителство, преимущественно чрезъ женитьбу на мѣстныхъ мѣщанкахъ и бояркахъ, и, так. обр., въ общій національный и соціальный составъ населенія просачивался мало по малу чужеродный элементъ; впрочемъ, по именамъ и фамиліямъ Каневскихъ драбовъ домовладѣльцевъ видно, что они уже акклиматизировались на Украинѣ; тутъ были: Теребунецъ, Мартинъ Щербатый, Карась. Нѣкоторые изъ нихъ входили въ составъ землевладѣльческаго класса; такъ въ томъ же Каневскомъ повѣтѣ образовалась мѣстная землянская фамилія Драбовъ (съ обращеніемъ должности въ прозваніе).—Но остальные временно стоящія роты чужеземцевъ вели

себя. какъ подобааетъ пришлецамъ: туземное населеніе обвиняло ихъ предъ люстраторами въ хищничествѣ, раскапываніи древнихъ могилъ на бѣду живымъ и невиннымъ людямъ.

Въ другихъ повѣтахъ невидно такихъ постоянныхъ войскъ на жалованьѣ; ревизоры Браслава въ 1545 г. просили, чтобы замки были снабжены „людьми пенежными“, которые будто бы въ состояніи какъ защитить отъ татаръ, такъ и укротить своеволіе домашнихъ козаковъ. Мы говорили уже, что вскорѣ послѣ люстраціи Браславъ былъ снабженъ сильнымъ гарнизономъ.

Въ прежнія времена замки держались и безъ этихъ пришлыхъ польскихъ ротъ, при помощи мѣстнаго населенія, изъ котораго часть отдѣлялась для постоянной военной и другой службы замку. То были члены городской и сельскихъ общинъ, ничѣмъ не отличавшіеся отъ горожанъ, кромѣ того, что, въ замѣнъ денежныхъ податей, они предназначались исключительно для службы; благодаря своему назначенію, они получали наименованіе *бояръ* и *слугъ*. Но такъ какъ бояре мало по малу освободились отъ замковой службы и сдѣлались землянами, то здѣсь обратимъ вниманіе только на *слугъ*. Люди, назначенные для ремесленныхъ услугъ замку, оставались въ классѣ мѣщанъ (замковыхъ) и къ слугамъ не причисляются; что касается до слугъ собственно, то мы видѣли, какая масса ихъ была въ XV в. въ селахъ Кіевского княжества. Теперь, когда множество государственныхъ селъ или роздано частнымъ землевладѣльцамъ или уничтожено татарами, слуги сосредоточены только въ городахъ при замкахъ и въ значительно меньшемъ количествѣ. Такъ въ Каневѣ есть слуги замковые старые и новые; первыхъ только 13, вторыхъ 32. Новыхъ слугъ, очевидно, староста набиралъ уже не только изъ мѣстныхъ жителей; въ Каневѣ есть между ними и бывшіе драбы и пушкари; прозвища ихъ показываютъ, что сюда принимались охотно и восточные выходцы (Азикъ, м. б. еврей, Толукъ и проч.), и западные (поляки); между ними не точно разграниченъ классъ военно-служащихъ отъ ремесленниковъ (есть кравецъ, коваль, шинкаръ). Еще болѣе такой сбродный составъ

слугъ видѣнъ въ Черкасахъ; тутъ есть Малынь-баша, Иванъ Турчинъ, Щасный драбъ и др. Такимъ путемъ иноземные элементы проникали въ составъ высшаго мѣстнаго класса, ибо слуги могли превращаться въ бояръ, а бояре въ землянь.

Въ трехъ повѣтахъ Польскаго Подолья слуги замковые, именуемые уже *служками*, существуютъ не только въ составѣ городского населенія, но и сельскаго (исключительно замковыхъ селъ); обязанность ихъ служить замку „вонемъ“, но уже не стояко на войнѣ, какъ при разныхъ послугахъ замку, напр., ѣздить съ письмами и проч. Такъ въ г. Русскомъ Барѣ, подъ рубрикою: „служки“ отмѣчается такъ: „тамъ есть три козака, которые ничего не даютъ, только исполняютъ замковыя службы на коняхъ и сами“ (между ними Радуль Сербинъ); въ Черемисскомъ Барѣ служки (16), „не получаютъ никакихъ привилегій на вольности, только староста для своей и общественной надобности увольняетъ ихъ отъ всякой дани“, они держатъ сторожу на окраинѣ и ѣдутъ туда, куда подстароста укажетъ. Говоря о служкахъ слободки Селища, люстрація 1565 г. объясняетъ намъ, кто попадалъ въ служки: „служекъ—*коланныхъ*, т. е. забѣднѣвшихъ людей, обращаютъ на обыкновенные замковыя службы“¹⁾; так. обр., классъ, открывавшій дорогу къ привилегированному положенію, слагался изъ элементовъ, непригодныхъ для правильнаго крестьянскаго быта. Говоря объ обѣднѣвшихъ крестьянахъ Деражни Дворецкой²⁾, которые поэтому освобождены отъ податей, люстрація прибавляетъ: „Михайло конемъ служить, Войтко токарь... только временно работаетъ для двора, что нужно“. Здѣсь они за службу не вполнѣ освобождены отъ податей; именно, должны давать подымное и пушкарровщину. Въ положеніе слугъ входили здѣсь иногда пришлые и иноземцы: Сербинъ, Волошинъ³⁾, Чехъ⁴⁾. Къ сельскимъ слугамъ причислялись всегда атаманъ села и десятникъ.

---

¹⁾ См. стр. 222.

²⁾ См. стр. 223.

³⁾ См. стр. 226.

⁴⁾ См. стр. 179.

Вотъ общее число замковыхъ слугъ Польскаго Подолья, по люстр. 1565 г.

Хмельницкій повѣтъ.

	Число служекъ.
Винниковцы	7
Дубова	2
Трибуховцы	1
Ювче	11

Барскій повѣтъ.

Г. Баръ Русскій	3
Баръ Черемисскій	16
Селище	8
Биликовцы	6
Лука Слободецкая	3
Ивановцы	6
Карачинцы Римовы	3
Суловцы	1
Поповцы	1
Деражня Дворецкая	4
Деражня Калинская	5
Деражня Лука	2
Повутинцы	4
Мукаровъ	4

Каменецкій повѣтъ.

Должекъ	5
Смотричъ м.	6
Гусятинъ м.	3
Шаравка м.	39

Всего въ трехъ староставахъ число слугъ достигаетъ до 140.

Въ заключеніе о правительственной колонизаціи въ обоихъ государствахъ слѣдуетъ сдѣлать такіе общіе выводы:

1) Косвенныя мѣры къ развитію колонизаціи, т. е. защита страны укрѣпленіями и установленіе государственнаго порядка въ управленіи, были несовершенны и недостаточны.

2) Прямая мѣра правительственной колонизаціи, т. е. призывъ служилаго населенія въ украины, были неповсемѣстны, ограничившись весьма незначительными размѣрами, а въ національномъ отношеніи приносили вредъ, вводя безъ нужды въ украинное население чужеземный элементъ.

Городская колонизація и городское населеніе. Поселеніе вокругъ замка называется *мѣстомъ* (городомъ). Подобно замку оно окружено укрѣпленіемъ—*острогомъ*, т. е. валомъ, на которомъ поставлена деревянная ограда изъ дубовыхъ кольевъ, съ необходимымъ числомъ воротъ. Острогъ примыкалъ къ замку, составляя какъ бы добавку къ нему съ одной стороны. Впрочемъ, укрѣпленія острога рѣдко была защищаемы; обыкновенно, при нападеніи неприятеля, люди оставляли свои жилища и стекались всѣ въ замокъ. Величина острожнаго укрѣпленія обыкновенно была незначительна, такъ что не могла вмѣстить всего населенія городской общины; такъ въ Чернобылѣ „широкость“, т. е. длина всего укрѣпленія вокругъ составляла 370 сажень; здѣсь острогъ могъ вмѣстить въ себѣ не болѣе 50 домовъ; остальные 35 помѣщались за острогомъ.

Изъ представленныхъ выше таблицъ мы знаемъ, что число населенія городскихъ общинъ въ пол. XVI в. было незначительно; а именно жителей об. пола было:

въ г. Кіевѣ	2000	въ г. Браславлѣ	1945
„ Житомирѣ	260	„ Хмельникѣ	1350
„ Каневѣ	720	„ Барѣ	1450
„ Черкасахъ	1115	„ Смотричѣ (70 дом. ¹)	350
„ Винницѣ	1795	„ Летичевѣ	760

Не смотря на безотносительную незначительность городскихъ общинъ, онѣ должны были служить и отчасти служили главнѣй-

¹) Арх. Ю. З. Р., V, I, № 3.

шею опорю колонизаціи страны: въ нѣкоторыхъ повѣтахъ (Черкасскомъ и Каневскомъ) городское населеніе заключаетъ въ себѣ почти все населеніе повѣта; въ другихъ (Кіевскомъ и Браславскомъ) огромное большинство населенія повѣта; въ Винницкомъ—¹/₃ населенія; въ повѣтахъ Польскаго Подолья (кромя Каменецкаго) болѣе половины всего населенія. Отсюда ясно, какую важную роль занимаетъ городская колонизаціа среди прочихъ видовъ заселенія въ полов. XVI в.

Въ древнюю (рюриковскую) эпоху и отчасти при первыхъ литовскихъ князьяхъ, система защиты страны и успѣхи ея заселенія заключались не столько въ дружинахъ и княжескихъ замкахъ, сколько въ городахъ и городскихъ общинахъ. Городъ, какъ главная община, заключалъ въ себѣ главную массу населенія земли; онъ владѣлъ окрестною странюю и составлялъ всегда готовое боевое ополченіе, которое далеко превышало дружины и численностію, и патриотизмомъ. Болѣе богатые и болѣе безопасныя общины тѣмъ самымъ привлекали къ себѣ болѣшую массу населенія.

Въ центральныхъ частяхъ Литовскаго государства, а въ Польскомъ королевствѣ тѣмъ болѣе, такой порядокъ дѣлъ давно уже измѣнился: города превращены въ мѣщанскія общины, которыя м. б. экономически богатѣли (впрочемъ, главн. обр., въ пользу чужеземцевъ — евреевъ и нѣмцевъ), но политически падали. Что же касается до украинскихъ городовъ, то здѣсь еще въ пол. XVI в. можно видѣть слѣды прежняго земскаго значенія городской общины, но за то еще болѣе очевидные признаки разложенія этого понятія.

Мы должны здѣсь указать то и другое а) въ отношеніи къ личному составу городскихъ общинъ и б) въ отношеніи къ имущественнымъ средствамъ ихъ.

Въ южныхъ при-днѣпровскихъ и отчасти при-бужскихъ городахъ еще въ полов. XVI в. сохраняется понятіе о цѣлостности городской общины, не смотря на разнообразіе класснаго состава ея населенія; впрочемъ, разнообразіе классовъ не было еще велико: кромя „пановъ“, которые никогда не были членами мѣстной

общины, всѣ мѣстные жители суть или бояре и слуги, или мѣщане (въ томъ числѣ и частновладѣльческіе). Всѣ эти разряды, взятые вмѣстѣ, обыкновенно обобщаются въ общемъ географическомъ терминѣ (Черкашене, Каневцы). Всѣ они имѣютъ общія повинности и права: укрѣпленія замка „всѣ мѣщане и бояре (Черкаскіе) обязаны исправлять“; сторожей къ острогу „нанимаютъ мѣщане и бояре“; „сторожу на полѣ обязаны держать складчиною всѣ какъ бояре, такъ и мѣщане“; служить въ военныхъ походахъ (конно, сбройно) обязаны и бояре и мѣщане, съ тою только разницею, что послѣдніе выступаютъ въ походъ не иначе, какъ съ самимъ старостою. Собственно спеціальныя повинности мѣщанъ суть только подводная, т. е. колядки и доставленіе сѣна ¹⁾).

Подобную же общность повинностей, простирающуюся не только на мѣщанъ и бояръ, но и на людей ихъ, видимъ въ Каневѣ; въ военный походъ идутъ Каневцы—какъ мѣщане, такъ и бояре со своими подданными, и церковные крестьяне, а также и гости (т. е. пришлое населеніе); „обязаны Каневцы—мѣщане и бояре—ѣздить съ старостою на охоту (въ ловы) на Супой и ловить тамъ съ нимъ три дни“. Исправлять замокъ и мостъ обязаны (въ Каневѣ) „тутошніе мѣщане, земляне и подданные ихъ и церковные всѣ“ ²⁾).

Рядомъ съ такою общностью повинностей видимъ и общность правъ: владѣніе окрестною землею принадлежитъ Черкашенамъ какъ боярамъ, такъ и мѣщанамъ въ совокупности: въ Черкасскомъ повѣтѣ, „кромѣ 5 старостинскихъ уходовъ, всѣ прочіе уходы хаживали Черкашене какъ бояре, такъ и мѣщане“ ³⁾). Но объ имущественныхъ правахъ общинъ скажемъ сейчасъ отдѣльно. Цѣлой городской общинѣ, въ составѣ всѣхъ классовъ ея, принадлежитъ право защиты своихъ интересовъ судебнымъ и административнымъ порядкомъ: тяжба города Черкасъ со старостою, которую рѣшали короли Сигизмундъ I и Сигизмундъ-Августъ въ 1544 г., ведена

¹⁾ Арх. Ю. З. Р., VI, I, стр. 81—82.

²⁾ Ibid. стр. 94—95.

³⁾ Ibid. стр. 85.

отъ имени боярѣ, слугѣ и мѣщанѣ: „жаловали намѣ боярѣ, и слуги, и мѣщанѣ“, глоритѣ король¹⁾); между тѣмѣ спорѣ города со своими старостами касался самыхъ разнообразныхъ (какѣ частныхъ, такѣ и общественныхъ) правѣ, которыя, так. обр., являются общими для всего городского населенія безѣ различія классовѣ.

Подобную же общность повинностей и правѣ можно видѣть даже въ такомѣ западномѣ повѣтѣ, каковѣ Житомирскій, гдѣ, впрочемѣ, въ значительной степени уже развилось частное землевладѣніе²⁾).

Въ городахѣ, не получившихъ магдебург. права, управленіе государственныхъ органовѣ было общее для всѣхъ классовѣ. Но несомнѣнно, что городскія общины, и не получившія магдебургскаго права, имѣли свои общіе органы самоуправленія: на сходкахѣ (древнихъ вѣчахѣ) они избирали себѣ войта, общаго для мѣщанѣ королевскихъ и частныхъ;—такѣ это было въ Браславѣ. Если же признать, что въ этомѣ городѣ уже введено магдебург. право (пріостановленное въ 1517 г.), то такое обобщеніе мѣщанѣ королевскихъ и частныхъ въ одномѣ управленіи еще интереснѣе.—Но въ 1545 г. паны уже заявляли люстратору, что они находятъ въ томѣ для себя великій вредѣ и просили, чтобы для частно владѣльческихъ мѣщанѣ былѣ поставленѣ особый войтѣ (общій для мѣщанѣ всѣхъ владѣльцевѣ). Ревизорѣ нашелѣ эту просьбу уважительною особенно по тому, чтобы люди панскіе „не приставали къ волѣ и своеволю мѣщанѣ королевскихъ, а были бы за одно со своими панами“. Впрочемѣ и тогда не предполагалось вполне отдѣлить частно-владѣльческихъ людей отѣ мѣщанѣ въ отбываніи повинностей: „при отправленіи общихъ работѣ войтѣ королевскій долженѣ увѣдомитѣ войта панскихъ мѣщанѣ, который и высылаетѣ своихъ мѣщанѣ“.

Таковы остатки древне-общинной цѣлостности городовѣ, дожившіе на Украинѣ до пол. XVI в.

¹⁾ См. № XVII (стр. 371, 372).

²⁾ Арх. Ю. З. Р. VII, I, стр. 125.

Однако, не только въ Житомирскомъ, Кіевскомъ и другихъ болѣе или менѣе центральныхъ повѣтахъ, но даже въ Черкасскомъ и Каневскомъ, уже давно началось разложенеіе городской общины на отдѣльные классы, что совпадаетъ съ развитіемъ частнаго землевладѣнія и обусловливается имъ преимущественно. Князья и паны, которыхъ въ украинныхъ повѣтахъ было не много и которые большею частью были пришлые, никогда не включались въ общую массу городской общины. Въ XVI в. дошла очередь выдѣленія до бояръ, потомъ слугъ. Будучи освобождены отъ податей и повинностей, кромѣ личной военной, и получая за службу надѣлы изъ замковыхъ имуществъ (помѣстья), они мало по малу теряли всякую связь съ прочими жителями городской общины и тянули за собой своихъ „подданныхъ“ (крестьянъ). Житомирскіе мѣщане уже при в. кн. Александрѣ жаловались, что ихъ однихъ принуждаютъ дѣлать мостъ передъ замкомъ, „а которые люди живутъ (въ городѣ) княжескіе, панскіе и боярскіе, тѣ не хотятъ съ ними дѣлать этотъ мостъ ¹⁾“; тогда же мѣщане жаловались на разныя обиды бояръ, старостинскихъ и боярскихъ слугъ.

Въ процессѣ выдѣленія бояръ отъ мѣщанъ играетъ значительную роль дарованіе городу магдебургскаго права; такъ въ Кіевѣ объ общихъ повинностяхъ бояръ и мѣщанъ уже нѣтъ и помину ²⁾.

За выдѣленіемъ бояръ и слугъ, въ составѣ городской общины остаются одни т. н. мѣщане, которые собственно и исчисляются какъ городское населеніе.

Однако, и въ составѣ класса мѣщанъ уже нѣтъ древне-русскаго единства; въ немъ различаются: а) мѣщане собствено; б) мѣщане, оставшіеся подъ замковымъ присудомъ или вновь попавшіе въ этотъ разрядъ; наконецъ в) мѣщане частновладѣльческіе—церковные и свѣтскихъ владѣльцевъ.

---

¹⁾ Арх. Юг.-З. Р. VII, I, стр. 131 и 132.

²⁾ Арх. Юг.-З. Р. VII, I, стр. 111.

Различіе первыхъ двухъ разрядовъ утверждалось особенно тамъ, гдѣ было введено магдебургское управленіе, какъ въ Кіевѣ. Магдебургское устройство до пол. XVI в. изъ украинскихъ городовъ введено было только въ Кіевѣ, Каменцѣ и нѣкоторыхъ другихъ городахъ Польскаго Подолья. Въ Браславѣ, послѣ дарованія его, оно было взято королемъ назадъ. Это устройство городовъ, какъ извѣстно, было соединено съ освобожденіемъ мѣщанъ отъ всякихъ службъ и повинностей въ пользу государства, вромѣ извѣстныхъ податей, и съ полною или неполною свободою отъ замковаго присуда. Но положеніе украинскихъ городовъ было таково, что нельзя было, тотчасъ же, освободить привилегированныхъ мѣщанъ, по крайней мѣрѣ, отъ нѣкоторыхъ повинностей; такъ въ Кіевѣ военная и сторожевая повинность возлагаются на всѣхъ мѣщанъ¹⁾; съ друг. стор., нельзя было обойтись безъ людей, которые бы всегда были готовы къ исполненію дѣйствій, вызываемыхъ постояннымъ военнымъ положеніемъ. Невозможно также было обойтись безъ людей, обязанныхъ доставлять въ замокъ продукты ремесль, рыболовства и пр. По этой послѣдней причинѣ, и послѣ дарованія магдебург. права, въ городахъ оставалось не мало людей, непосредственно подчиненныхъ замку и называемыхъ *замковыми мѣщанами*: въ Кіевѣ почти равное число мѣщанъ общинныхъ и замковыхъ. Въ прозваніяхъ послѣднихъ сохранились слѣды ихъ частной (ремесленной) службы замку: плотникъ, чоботарь, пострыгачъ, сокольникъ, бондарь, лучникъ, сѣдельникъ, кравецъ, кузнецъ, рыболовъ, купнсеръ, замочникъ, калачникъ, пастухъ, колесникъ, бражникъ, бобровникъ, стрѣлецъ, золотарь.

Замковые мѣщане есть еще въ Черкасахъ; но тамъ этотъ классъ образовался въ силу злоупотребленій старостъ; тамъ они „съ городомъ не тянутъ стацій и подводъ, потому что закрываются старостою“²⁾.

¹⁾ Арх. Ю.-В. Р., VII, I, стр. 111.

²⁾ Арх. Ю.-В. Р., VII, I, XIV.

Введеніе магдебургскаго права, съ одной стороны, и усиленіе панскаго права—съ другой, вызвало и другое различіе въ личномъ составѣ городскихъ общинъ, а именно: въ городахъ живутъ *моди, зависимые отъ частныхъ владѣльцевъ*. Здѣсь разумѣются постоянные жители города, а не тѣ сельчане, которые убѣжали изъ своихъ сель предъ татарскою грозою и живутъ въ городѣ или только зимою или круглый годъ, но какъ временные жильцы. По старому общему правилу всѣ частно-владѣльческіе люди, какъ горожане, такъ и сельчане, живущіе въ городѣ, включались въ составъ общины по отправленію повинностей и пользованію городскими выгодами. Такой порядокъ сохранялся еще въ самыхъ южныхъ украинскихъ повѣтахъ Каневскомъ и Черкасскомъ; въ Каневѣ, (по люстр. 1552 г.), „подданные землянскіе и церковные, которые живутъ при замкѣ, въ городѣ и по островамъ, а также гости обязаны быть послушными замковому присуду, давать, вмѣстѣ съ мѣщанами, подводы и стаціи, а во время надобности, ходить въ погоню противъ непріятельскихъ людей; только подачки даютъ своимъ господамъ“. Тамъ же ремонтъ замка обязаны производить „тутошніе мѣщане, земляне и подданные ихъ и церковные всѣ“. Сторожей для острога нанимаютъ „всѣ мѣщане, бояре и подданные ихъ, складываясь по грошу отъ каждаго дому“. Относительно полевой военной службы сдѣлана только та разница для „мѣщанъ тяглыхъ“, что они за прочую тяглую службу уже не обязаны ѣздить въ поле безъ старосты (прочіе ѣдутъ и безъ него). „Сторожовщины вносятъ мѣщане по 2 гроша, а подданные князей, землянъ и церковные — по 3 гроша“ Въ Винницѣ двory мѣщанъ господарскихъ и землянскимъ переписываются вмѣстѣ. Но такое включеніе въ общину частно-владѣльческихъ людей въ города въ пол. XVI в. относится только къ самымъ южнымъ городамъ Украйны. Въ прочихъ городахъ панское право взяло уже рѣшительный перевѣсъ надъ общиннымъ. Частновладѣльческіе горожане, наравнѣ съ частновладѣльческими крестьянами, переходя въ исключительную власть пановъ, тѣмъ самымъ извлекались изъ среды

городскаго общиннаго управленія, суда, повинностей и правъ. Примѣръ переходнаго состоянія указанъ выше на городѣ Браславѣ (въ 1545 г.), примѣромъ же полнаго преобладанія панскаго права могутъ служить Житомиръ и Кіевъ. Въ этомъ послѣднемъ уже нѣтъ никакихъ общихъ повинностей частно-владѣльческихъ мѣщанъ съ мѣщанами магдебургской общины.

Въ украинныхъ городахъ Польскаго Подолья установилась другая разница личнаго состава городскихъ общинъ, именно *по національностямъ*. Такъ въ Барѣ было три общины: городъ Польскій, городъ Русскій и городъ Черемисскій, или Горній Баръ. Первые два почти равны; третій нѣсколько меньше. Въ немъ живутъ „люди татарскаго народу“. Каждая городская община сидитъ на отдѣльномъ мѣстѣ: Польскій Баръ сидитъ въ парканѣ; Русскій—на предмѣстѣѣ, именно между Польскимъ и тѣмъ мѣстомъ, гдѣ предположено было строить новый каменный замокъ; Черемисскій—по другой сторонѣ р. Рва за ставомъ. Впрочемъ, въ каждомъ изъ этихъ городовъ есть значительная примѣсь другихъ національностей, особенно русскихъ, какъ въ Польскомъ, такъ и въ Черемисскомъ городахъ. Въ этомъ послѣднемъ было 45 домовъ поляковъ и русскихъ. Важнѣе разница ихъ по повинностямъ: жители польскаго и русскаго городовъ платятъ чиншъ по 15 грошей съ дому, а черемисы (служилые татары) ничего не платятъ; наоборотъ, имъ платится изъ доходовъ староства 200 злот. ежегодно. Так. обр., здѣсь національное раздѣленіе город. общины отчасти совпадаетъ съ раздѣленіемъ служебнымъ и правовымъ.

Въ Каменцѣ—„тroyкій народъ людей и тroyкій обычай права: поляки *autoritate praeeminent* и судятся правомъ магдебургскимъ; Русь судится правомъ и обычаями русскими и имѣетъ своего войта; армяне судятся армянскимъ обычаемъ и имѣютъ своего войта“¹⁾. Общая повинность всѣхъ есть только сторожевая, въ которую включаются и паны, имѣющіе свои дома въ городѣ. Для этой

¹⁾ См. № XIII, стр. 165 и 166.

цѣли складываются всѣ по 16 грошей въ годъ. Во всемъ остальномъ между тремя общинами одного города нѣтъ ничего общаго, а существуетъ, напротивъ, постоянное соперничество и вражда.

Кромѣ указанныхъ общихъ условій разложенія одной город. общины на части, разрушеніе цѣлости личнаго состава общинъ совершалось другими путями: часть мѣщанъ закладывалась за старосту, т. е. поступала въ замковые слуги, освобождаясь отъ общегородскихъ повинностей, но продолжая пользоваться имущественными выгодами, о чемъ постоянно, но безуспѣшно, жаловались напр. черкасскіе мѣщане. Другая часть мѣщанъ выходила въ состояніе частныхъ землевладѣльцевъ, освоивъ при этомъ значительные участки и общинныхъ имуществъ. Такъ Черкашене жаловались королю, что и мѣщанинъ черкасскій Зубриковичъ *) пасѣнки мѣщанскія на себя забралъ и не позволяетъ ими пользоваться; и другіе тамошніе черкасскіе жители, будучи ихъ поплечниками, тянули издавна вмѣстѣ съ ними всякія городскія повинности, теперь отъ нихъ откинулись, и хотя вмѣстѣ съ ними пользуются всякими городскими пожитками, а тяглы вмѣстѣ съ ними исполнять не хотятъ. Въ Черкасахъ прежде былъ такой обычай: „какой прихожій человѣкъ или старостинскій слуга женится на дочери какого-либо мѣщанина, то такой получалъ право пользоваться вмѣстѣ съ мѣщанами всѣми городскими пожитками, но за то и долженъ былъ помогать имъ въ равной части во всѣхъ службахъ и податяхъ; а теперь (при Евст. Дашкевичѣ) такіе люди, пользуясь город. выгодами, ни въ чемъ имъ не помогаютъ“.

Такое разложеніе личнаго состава городскихъ общинъ должно было отразиться весьма невыгодными послѣдствіями для успѣховъ колонизаціи. Торговля и ремесленная промышленность, ставшая единственнымъ удѣломъ главной части городскихъ общинъ, побуждаетъ ихъ избѣгать, по возможности, увеличенія конкуренціи, неизбѣжной при увеличеніи город. народонаселенія. Льготы, даруемыя

*) Въ люстраціи онъ уже включается въ разрядъ бояръ и крупныхъ землевладѣльцевъ

государствомъ, могли привлекать новыхъ поселенцевъ только тогда, когда городъ основывается вновь, т. е. пока еще не сложилось общество, для котораго выгодно противодѣйствовать дальнѣйшему расширенію населенности. Мѣщане, оставшіеся подъ замковымъ присудомъ, мало по малу потеряли всякую возможность распоряжаться общегородскими дѣлами, превращаясь въ казенныхъ крестьянъ. Тоже, въ большей степени, относится къ частно-владѣльческимъ мѣщанамъ. Лишь въ южныхъ по-днѣпровскихъ городахъ (Черкасахъ и Каневѣ), гдѣ городскія общины и въ пол. XVI в. сохранили отчасти свою цѣлостность, новые приливы населенія (козаки) примыкали къ городамъ; но ко времени Люблинской уніи, при установленіи сословныхъ порядковъ, и это уже сдѣлалось невозможнымъ.

Весьма вредное вліяніе для успѣховъ колонизаціи имѣеть и раздѣленіе городскихъ общинъ по національностямъ, допущенное въ Подольѣ: всякое увеличеніе одной общины на счетъ другихъ встрѣчало въ этихъ другихъ соперничество и противодѣйствіе.

Рядомъ съ разрушеніемъ единства личнаго состава городскихъ общинъ идетъ разрушеніе ихъ *имущественныхъ общинныхъ правъ*, какъ отчасти видно уже изъ предыдущаго. XVI-й вѣкъ и на Украинѣ застаеть уже и въ этомъ отношеніи разрушеніе стараго русскаго земскаго строя, когда городскія общины, составляли одно юридическое лицо, владѣвшее окрестною землею и когда отъ нихъ въ зависимости были всѣ сельскія общины округа. Лишь остатки такого состоянія городскихъ общинъ можно наблюдать еще въ XVI в. въ украинныхъ повѣтахъ. Здѣсь между боярами и мѣщанами не было еще (какъ сказано выше) той рѣзкой грани, какая впоследствии была проведена между шляхетствомъ и мѣщанствомъ; оба класса составляли одну общину, владѣющую землею; такъ въ Черкасскомъ повѣтѣ „всѣми уходами пользовались Черкасцы, какъ бояре, такъ и мѣщане“; бобровые гоны по рѣкамъ „хоживали Черкасцы мѣщане и бояре“¹⁾. Вся земля округа

¹⁾ Арх. Юг.-З. Р., VII, I, стр. 85.

считалась во владѣніи города, за исключеніемъ немногихъ еще частныхъ владѣній, пожалованныхъ правительствомъ изъ тѣхъ же общегородскихъ имуществъ. Когда въ XVI в. начались споры и тяжбы между мѣщанами и старостою, то здѣсь въ первый разъ возникаетъ вопросъ о правѣ отдѣльной собственности. Когда в. князь спросилъ черкасскихъ мѣщанъ, имѣютъ ли они собственные земли и уходы, то они отвѣчали: „своего ничего не маемъ; одно Божіе и господарское“. И это совершенно понятно. Огромныя пустыни приписаны были къ замку и городу и ни въ чемъ частномъ владѣніи не состояли. Городскія общины, личный составъ которыхъ постоянно мѣнялся, не могли претендовать ни на какую частную собственность въ округѣ; но за то считали своимъ правомъ пользоваться всею окрестною странюю. Въ этомъ смыслѣ нельзя назвать всю страну и казенною собственностью. Еще въ люстраціи 1552 г. замѣчено: „палутъ черкашене мѣщане и бояре на поли, где хто хочеть“. Относительно Канева въ люстраціи 1552 г. читаемъ: „земли по полямъ мѣщанамъ на папню издавна была свободна, но недавно кн. Владиміръ Путивльскій, вышедши изъ Москвы, началъ на тѣхъ земляхъ съ папенъ мѣщанскихъ брать десятину. Пасѣвки замковья людемъ государскимъ вольны— безъ платы“¹⁾. Уходы и селища въ Каневѣ въ половинѣ XVI в. уже розданы частнымъ владѣльцамъ и монастырямъ; но остались еще и тогда уходы „мѣстскіе“ (городскіе). Право на „сѣверскіе“ уходы люстраторы приписываютъ именно каневцамъ (членамъ гор. общины) на основаніи якобы происхожденія этихъ послѣднихъ съ лѣваго берега Днѣпра²⁾.

Въ Браславѣ люстраціи 1545 г. указываетъ двоякое владѣніе землею у мѣщанъ: частное—это владѣніе пасѣками; „иная пасѣвка стоитъ больше трехъ селищъ; при нѣкоторыхъ пасѣвахъ земли на цѣлую милю, а самое малое на $\frac{1}{2}$ мили; тамъ у него (мѣщанина) папня, спускныя ставы, множество пчель, всякій звѣрь,

¹⁾ Ibid, I, стр. 97—98.

²⁾ Ibid, 103

сады, роскошные огороды и всякія другія выгоды. Въ зѣмли, дубравы и сѣнокосы такой пасѣбки никто не имѣетъ права входа; никто не можетъ взять даромъ ни дровъ, ни стебля травы, а все за поклономъ. Отъ этого (замѣчаетъ ревизоръ) государю никакой пользы и службы нѣтъ. И нѣтъ вѣдома отъ кого такіе особые удѣлы они получили и кто имъ заводилъ и граничилъ“. Но люди, имѣющіе такія пасѣбки, пользуются, въ свою очередь, „мѣщанскими землями и пашню пахутъ“ (на общинныхъ земляхъ). Так. обр., пахатная земля вблизи города остается на прежнемъ общинномъ правѣ владѣнія.

Въ Житомирѣ, гдѣ землевладѣльческой элементъ сдѣлалъ уже большіе успѣхи, для городской общины отдѣлена земля въ длину на милю, а поперекъ на $1/2$ мили: „тое поле мѣщаномъ вольно пахать; а земляне и подданные ихъ, которые пахутъ, тые даютъ на зѣмокъ десятину“¹⁾. Правительственные органы (старосты) не считали эту землю ни своею—арендною, ни казенною, а довольствовались еще тѣми доходами, въ видѣ пошлинъ, которые обозначались въ люстраціонныхъ актахъ, а также непосредственными доходами фольварочнаго хозяйства. И частныя владѣнія еще не были изъяты отъ общегородскихъ повинностей, и крестьяне частныхъ владѣльцевъ подлежали общему присуду старосты²⁾.

Даже въ Польскомъ Подольѣ, гдѣ успѣхи польскаго права разрушили старо-русскій городской бытъ, остатки его замѣтны; такъ о русской части гор. Бара люстраторы замѣчаютъ: „и другіе, которые теперь не сѣютъ, могутъ потомъ орать и сѣять, когда будутъ въ состояніи, потому что тамъ поля покупать не нужно; но если кто имѣетъ плугъ и воловъ, то можетъ орать, сколько хочеть“³⁾.

При такихъ условіяхъ городскія общины прочно осаживались вокругъ зѣмковъ, не смотря на вѣчную опасность отъ враговъ и

¹⁾ Арх. Юг. Р., VII, I, стр. 146.

²⁾ Ibid. I, стр. 96.

³⁾ См. № XI.

ненадежность укрѣпленій, вокругъ которыхъ они ютились. Пусть городъ взятъ татарами, пусть $\frac{3}{4}$ городскихъ жителей отведено въ тяжкую неволю; остальные держатся на мѣстѣ даже вовсе безъ защиты, сидятъ, „ожидалъ замка и не желая уходить ради великихъ тамошнихъ выгодъ“, какъ это и случилось въ Браславѣ¹⁾. Только городскія общины могли и должны были заботиться объ увеличеніи мѣстнаго населенія. Увеличеніе массы городскихъ жителей не грозило этимъ общинамъ уменьшеніемъ ихъ имущественныхъ средствъ при громадномъ пространствѣ невоздѣланныхъ дикихъ степей. Это не то, что исключительно промышленныя и торговыя городскія общины и не частное шляхетское владѣніе, результатомъ котораго рано или поздно долженъ былъ явиться крѣпостной трудъ. Съ другой стороны, городскія общины должны были желать увеличенія населенія, потому что почти вся тяжесть защиты страны падала на нихъ. Постоянные гарнизоны, т. н. драбы и жолнеры, были весьма немногочисленны, и увеличеніе этого рода населенія было вовсе не желательно для городскихъ жителей.

Но изложенныя имущественныя выгоды общиннаго владѣнія въ пол. XVI в. уже обращались, мало по малу, въ преданіе, по мѣрѣ разрушенія самаго общиннаго владѣнія.

Мы видѣли выше, что право пользованія окрестною землею, иногда цѣлою странною, было основано для городскихъ общинъ на одномъ томъ простомъ фактѣ, что земля эта никому еще не принадлежала; она была приписана къ извѣстному замку, будучи государственною въ томъ смыслѣ, въ какомъ вся территорія принадлежитъ государству; а въ степяхъ, гдѣ не проведено было ясныхъ границъ, даже и государственнаго характера владѣнія установить нельзя.

Но въ XVI в. мѣстные старосты, а за ними и великіе князья начинаютъ руководствоваться идеею о частныхъ правахъ казны на такія земли. И это идетъ рука объ руку съ освобожденіемъ

---

¹⁾ См. № VII (стр. 21).

мѣщанъ отъ замковыхъ повинностей и тяглы. Надо чѣмъ нибудь содержать укрѣпленія и держать въ нихъ постоянныхъ служилыхъ людей. Поэтому старосты двоякимъ образомъ сокращаютъ прежнія общинныя права: 1) часть земель извлекаютъ совсѣмъ изъ общиннаго пользованія для собственной частной эксплуатаціи и 2) съ тѣхъ земель, которыя остались въ пользованіи общины, взимаютъ доходъ не въ видѣ государственнаго налога, а въ видѣ частной ренты.

Въ такомъ обращеніи общинной земли въ казенную, громадную роль играетъ дарованіе городу магдебург. права, при чемъ обыкновенно точно отмѣрялась земля подъ общее владѣніе города, и притомъ въ весьма ограниченномъ объемѣ, такъ какъ городъ долженъ былъ пользоваться лишь ремеслами и торговлею.

Но тотъ же процессъ совершается, хотя и медленнѣе, и въ прочихъ городахъ. Такъ въ Черкасахъ прежде (въ XV в.) староста исключительно владѣлъ только 4 уходами (Дубослей, Еланскій, Протолчь, Ненасытець и Волнечъ). Прочіе уходы по Днѣпру, Орели, Тясмени, обоимъ Ингуламъ и Самарѣ (всего 28) принадлежали городской общинѣ—боярамъ и мѣщанамъ. Но въ 1552 г. староста владѣеть уже всѣми этими уходами и отдаетъ ихъ пришлымъ чужогородцамъ: кіевлянамъ, чернобыльцамъ, мозырянамъ, петриковцамъ, быховцамъ, могилевцамъ и другимъ за плату („поклоны“).

Процессъ такого разрушенія общинныхъ имущественныхъ правъ городовъ и вмѣшательства старостъ въ частныя права горожанъ можно видѣть изъ тяжбы между черкашенами и ихъ старостами.

Черкашене жаловались, что во время управленія замкомъ Евст. Дашкевича, онъ ввелъ слѣд. притѣснительныя новины: 1) многихъ изъ братіи ихъ взялъ въ свою мочь, освободивъ тѣмъ ихъ отъ общаго участія въ послугахъ и подачкахъ; остальные мѣщане обязаны одни давать подводы подъ гонцовъ и пословъ; 2) заставилъ мѣщанъ работать на него каждый день, а именно: возить дрова, косить сѣно, волочить неводы и т. д.; 3) староста беретъ себѣ половину отъ доходовъ пчеловодства, рыболовства и

звѣроловства; 4) мѣщанамъ принадлежало право уходовъ на Звонцѣ, право рыболовства на Сулѣ и звѣроловства по всему Днѣпру; староста отнялъ у нихъ эти доходы и началъ отдавать эти промыслы чужимъ людямъ, взимая съ нихъ поклоны; 5) право вывоза продуктовъ пчеловодства и рыболовства для продажи въ Кіевѣ староста отнялъ у мѣщанъ и присвоилъ себѣ исключительное право покупки за произвольную цѣну; 6) право на добычу, взятую съ татаръ, напр. панцыри, коней и самыхъ татаръ, староста присвоилъ себѣ; 7) козаки, которые издавна занимались добычею у татаръ, давали часть „выемки“ старостѣ, а Дашкевичъ все присвоилъ себѣ; когда козакъ пріѣдетъ къ воротамъ съ поля, или хочетъ выѣхать изъ города „на дѣло свое“, то староста не велитъ ни впускать, ни выпускать; 8) городскую корчму, которая извѣка, при кор. Казимирѣ, принадлежала городу, староста отнялъ; 9) по прежнему обычаю въ день Рождества Христова мѣщане, собравшись по пяти или по шести персонъ носили старостѣ одну куницу шерстью, а Дашкевичъ бралъ съ каждаго изъ нихъ, не исключая наймитовъ и козаковъ, по куницѣ или по лисицѣ, а за неимѣніемъ того, по 12 грошей съ головы; 10) когда мѣщанинъ умретъ, или его возьмутъ татары, то староста бралъ себѣ все имущество его отъ его жены и дѣтей; 11) прежде городскую службу исправляли особые есачники и жители селъ Мошны и Домонтова, а именно возили на замокъ дрова, нашивали воду и „вликовали“ (сторожили по ночамъ); староста всю эту службу возложилъ на мѣщанъ; 12) прежде за проводъ купцовъ Колинскихъ и другихъ мѣщане получали проводное; Дашкевичъ присвоилъ это себѣ¹⁾).

Этотъ примѣръ показываетъ, что отсутствіе ясныхъ разграниченій общинной и частной собственности отъ государственной подаетъ поводъ для старосты присваивать себѣ права и на личные имущества гражданъ (движимыя вещи, наслѣдство; по послѣдующимъ жалобамъ оказывается, что староста беретъ уже только половину наслѣдства).

¹⁾ См. № XVII.

Въ Каневѣ отстраненіе городскихъ общинъ отъ пользованія окрестною землею совершалось еще съ бѣльшею быстротою; здѣсь часть земель роздана старостами церквамъ и частнымъ владѣльцамъ, а часть, бывшая издавна во владѣніи мѣщанъ, взята исключительно на старосту; такъ „на Жжицѣ рѣкѣ уходъ городской былъ издавна; потомъ отданъ слугѣ замковому“; „отъ Володины горы до Лубенъ земли мѣщанскія; но уже ходятъ тамъ на старосту половинники козаки“. „На р. Многѣ земли пусты, не ходитъ изъ выти никто, а мѣщанъ староста не допускаетъ“. „Гдѣ Хороль рѣчка въ Пселѣ впала, уходы всѣ на замокъ, но теперь пусты; половинники не ходятъ, а мѣщанамъ ходить тамъ староста не дозволяетъ“¹⁾).

Въ Браславѣ люстраторы (какъ мы видѣли уже) ставятъ вопросъ объ основаніяхъ правъ мѣщанъ на ихъ земли, спрашиваютъ: кто ихъ пожаловалъ, кто заводилъ?

Другой способъ разрушенія общинныхъ правъ представляетъ раздача общинныхъ земель частныхъ владѣльцевъ. Такъ гор. Житомиръ въ пол. XVI в. доведенъ до крайняго убожества: „бо вси—калики, инши ни вола не мають“; а прежде, до XVI в., городская община владѣла обширными земельными имуществами—рудами и селищами около рѣчки Гуйвы, рудкою Малявкою, рудою Руйною, Б. и М. Жерделевомъ и пр. Все это досталось въ руки одного землянина Лозовицкаго²⁾).

При такомъ разрушеніи личнаго состава и имущественныхъ правъ городскихъ общинъ (впрочемъ, въ пол. XVI в. далеко не законченномъ), эти общины уже не могли быть центромъ и главнымъ базисомъ колонизаціи. Ни староста, ни сами мѣщане уже не имѣютъ интереса въ увеличеніи массы горожанъ. Цѣли государственныхъ мѣръ колонизаціи мало по малу склоняются къ развитію частнаго землевладѣнія, чтб въ такихъ широкихъ размѣрахъ будетъ потомъ практиковаться послѣ уніи 1569 года.

¹⁾ Арх. Ю. З. Р., VII, I, № XV.

²⁾ Ibid. № XII.

Землевладельческая и крестьянская колонизация. Мы коснемся здѣсь громаднаго вопроса о развитіи частнаго землевладѣнія въ украинныхъ повѣтахъ лишь вскользь, по скольку это необходимо для уясненія колонизаціоннаго движенія въ XVI в. Частное землевладѣніе находилось въ рукахъ церковныхъ учрежденій и свѣтскихъ лицъ. Первыхъ не будемъ касаться въ отдѣльности, ибо изъ нихъ для украинныхъ повѣтовъ важны только Печерскій и Пустынно-Николаевскій монастыри, Кіевская митрополія и владѣнія Каме-нецкаго и Кіевского католическихъ бискупствъ ¹⁾).

Свѣтскій землевладельческій классъ состоитъ изъ пановъ и бояръ. Въ составѣ перваго класса находятся князья, паны и земяне. Князья и паны, больш. частію (какъ сказано уже) пришлые люди изъ Москвы, Литвы и Волыни; бояре вышли изъ среды мѣстныхъ жителей, не отличаясь прежде ничѣмъ отъ мѣщанъ, кромѣ постоянной личной военной службы. Различіе между панами (и земянами) и служилыми боярами еще весьма ясно въ приднѣпровскихъ повѣтахъ; оно менѣ замѣтно въ прибужскихъ и почти совсѣмъ исчезаетъ въ Польскомъ Подольѣ.

Число землевладельцевъ по люстраціямъ пол. XVI в. располагается по повѣтамъ неодинаково; въ повѣтахъ Литовскаго государства численность ихъ постепенно возрастаетъ отъ юго-востока къ сѣверо-западу; а именно въ Черкаскомъ ихъ только 9, въ Каневскомъ—10, въ Житомирскомъ—13, въ Кіевскомъ—14; въ Винницкомъ уже 36, въ Браславскомъ—35. Въ отдѣльности число бояръ преобладаетъ въ южныхъ днѣпровскихъ повѣтахъ надъ числомъ пановъ (12 и 7); въ прочихъ Литовскихъ повѣтахъ, наоборотъ, число пановъ беретъ рѣшительный перевѣсъ надъ числомъ бояръ (75 и 22). Въ Польскомъ Подольѣ роль бояръ можетъ быть приписана только посессорамъ королевскихъ имѣній, которые въ украинныхъ повѣтахъ Подолья обязаны еще были службою замку; такихъ насчитывается здѣсь до 40 (при общемъ числѣ владѣльцевъ—до 200).—Личный составъ земледѣльческаго класса въ Литов-

¹⁾ См. перечисленіе имѣній мон. Николо-Пуст. въ Ак. Зап. Р., III, № 49; сл. ib. II, № 88, 110, 112, 233.

скихъ украинныхъ повѣтахъ въ пол. XVI в. указанъ уже нами выше при географическомъ обзорѣ повѣтовъ. По указаніямъ люстрацій во всѣхъ 6 повѣтахъ вмѣстѣ было тогда до 117 панскихъ и боярскихъ фамилій¹⁾. Изъ нихъ княжескихъ очень немного; именно въ Кіевскомъ и Житомирскомъ повѣтахъ только одна—кн. Сенскихъ, въ Каневскомъ двѣ—кн. Путивльскихъ и Калусты въ Черкаскомъ тоже двѣ—кн. Домонтовъ и Глинскихъ, въ Винницкомъ и Браславскомъ ихъ вовсе нѣтъ (если не считать утратившихъ княжескій титулъ Короткихъ и Козаровъ). Составъ панскихъ фамилій довольно пестръ: коренныя фамилія Кіевщины сосредоточиваются въ Кіевскомъ и Житомирскомъ повѣтахъ; это: Горностаи, Тыши, Волковичи, Сурины, Проскуры, Вороничи, Стрыбыли, Немиричи. Въ южно-днѣпровскихъ повѣтахъ составъ ихъ совсѣмъ сбродный: часть ихъ выдвигается изъ мѣстныхъ бояръ, слугъ и мѣщанъ; таковы: Служки, Зубрики; часть состоитъ изъ пришлецовъ, именно изъ Польши: Келбовскіе (изъ В. Польши), Драбы; они получали на Украинѣ положеніе пановъ б. ч. чрезъ женитьбу на дочеряхъ мѣстныхъ землевладѣльцевъ. Наконецъ, значительная часть происходитъ отъ восточныхъ инородцевъ; такъ просьба кор. Сигизмунду въ 1546 о возстановленіи чести бояръ, опозоренной мнимымъ участіемъ ихъ въ бунтѣ черкасцевъ противъ старостъ, подана отъ имени слѣд. черкасскихъ бояръ: Ивана Зубрика, Берендея, Малыкбаши, жидка Семашковича и Васки Ременя²⁾. Древнѣйшія землянскія гнѣзда нужно искать въ при-бужской украинѣ. Здѣсь есть и фамилія центральной Кіевщины: Кмиты, Горностаи; но большая часть принадлежитъ собственно Браславщинѣ. Здѣсь кромѣ стариннаго гнѣзда старорусскихъ владѣльцевъ, извѣстныхъ со временъ Витовта и Свидригайла³⁾, остальная масса землянъ обязана своими

¹⁾ Для Литовскихъ повѣтовъ показанія люстрацій будутъ дополнены ниже свѣдѣніями изъ источниковъ другаго рода.

²⁾ А. Ю. и З. Р., II, № 127.

³⁾ См. Арх. Ю. Р., VII, т. I, № XI.—Микулинскіе и Якушинскіе получили свои имущества отъ Витовта и Свидригайла, Шашкевичи—отъ Сем. Олельковича, Мелешки (Мелешковецъ)—отъ кн. Корецкаго.

отчинами пожалованіямъ вел. кн. Александра и отчасти другихъ великихъ князей. Такъ братья Леоко и Кондрать Тивоновичи получили с. Щорбовъ (близъ Погребищъ) отъ Александра. Вообще въ Браславщинѣ болѣе извѣстныя фамиліи были слѣд.: ¹⁾ Балабаны (владѣльцы Балабановки) Чурилы (Джурилы), Байбузы (Райгородка, Кропивны и Байбузовки), Кошки (ключа Краснянскаго и Шпиковскаго), Шандеровскіе (Шандеровки и Тростянки), Мормилы (изв. съ 1533), Караческіе, Фащевскіе (вл. Цыбулева), Клещовскіе (вл. Тыврова и Дзвоники), Булаи, Дешковскіе, Облинскіе, Галицкіе или Матѣйковскіе (всѣ послѣдніе получили фамиліи отъ соотвѣтствующихъ имъ названій селъ). Важнѣйшія владѣнія были здѣсь: а) кн. Короткихъ, изъ которыхъ послѣдній въ родѣ Григорій Олехновичъ Коротко продалъ въ 1595 г. кн. Збаражскому свои обширныя владѣнія надъ Бугомъ и Собою (ключъ Ладыженскій); братъ его Богущъ Олехновичъ, такъ же не оставившій мужескаго потомства, передалъ свою часть дочерямъ, бывшимъ въ замужествѣ за Житынскимъ и Красносельскимъ. б) Слупицы, получившіе имущество отъ Витовта, владѣли обширнымъ краемъ отъ Лобачова до Батога и Бершады. За сдачу Браслава Девлетъ-Гирею въ 1551 г. Богданъ Слупица былъ признанъ измѣнникомъ и его имущества конфискованы и отданы кн. Заславскимъ. Но братъ Богдана Григорій (или Жданъ) и сынъ Семень успѣли возвратить себѣ эти имущества и подѣлили ихъ между собою. в) Кн. Козары (потомки Кости Кошиловнча, получившаго пожалованіе отъ Витовта и Яна—Альбрехта) владѣли Облиномъ, Пашковцами, Совранами, Бесѣдками, Карачовцами, Деренковцами, Кошиловцами, Олешковцами, Урвиживотами и Храпаками; документы ихъ сгорѣли въ Винницеомъ замкѣ и возобновлены кор. Стефаномъ Баторіемъ въ 1581 г. ²⁾ Кромѣ упомянутыхъ, сюда проникали и богатые польскія фамиліи, благодаря щедрости королей, которые жаловали имъ замковыя

¹⁾ Дополняемъ здѣсь списокъ именъ, сообщаемыхъ лѣтописаніи. См. еще о Гопицтерипскихъ и Зьяновскихъ. Ак. Юж. и Зап. Рос. II, № 125 и 126.

²⁾ См. Kwiaty и Owose (Руликотскаго). Wydał Jgnacy Trusiewicz. Kiów. 1870.

имущества; такъ нѣкоторое время здѣсь владѣль Язловецкій Сокольцемъ, Климятиномъ, Городищемъ, Вроновичами, Ружичемъ, Чижинцами, Вонячиномъ, Литиномъ, Микулиничами, Стрижавкою и Дешковцами ¹⁾).

Вообще Браสลавщина выдается изъ прочихъ украинскихъ земель Литовскаго государства какъ численностію, такъ и относительно богатствомъ своихъ частныхъ владѣльцевъ.

Не смотря на это, именно здѣсь былъ пріютъ для развитія класса землевладѣльцевъ другого рода, который мы назвали козацко-панскимъ. Козаки-паны на свой собственный рискъ заводили колоніи въ степяхъ и нерѣдко достигали громадныхъ успѣховъ. Такихъ въ Звенигородщинѣ и Браславщинѣ люстраціи насчитываютъ (какъ мы видѣли) 14 фамилій. Въ прочихъ повѣтахъ Литовской украины богатыхъ фамилій, которыя бы владѣли огромными пространствами и большимъ количествомъ крестьянъ, въ пол. XVI в. вовсе нѣтъ; въ наиболѣе панскомъ повѣтѣ Житомирскомъ самая богатая фамилія Вороничей владѣла въ 1545 г. 24 домами крестьянъ; между тѣмъ въ Браславскомъ въ 1552 г. наиболѣе крупнымъ владѣльцемъ былъ Кмитичъ, имѣвшій 141 домъ крестьянъ; изъ остальныхъ нѣкоторые владѣютъ 90, 75, и т. д. домами. Въ Черкасскомъ и Каневскомъ повѣтахъ у землевладѣльцевъ или вовсе нѣтъ крестьянъ, или самое ничтожное число ихъ (напр. 6 у кн. Путивльскаго). Вообще въ украинскихъ повѣтахъ Кіевщины въ пол. XVI в. частное землевладѣніе далеко еще не есть преобладающая форма въ социальномъ и колонизаціонномъ смыслѣ (оно гораздо болѣе развито въ сѣверныхъ повѣтахъ Кіевщины: Любечскомъ, Остерскомъ, Овруцкомъ, Мозырскомъ).

Напротивъ, въ повѣтахъ Польской украины частное землевладѣніе приняло широкіе размѣры еще со временъ Ягайла и Яна Альбрехта (о чемъ скажемъ подробнѣе ниже), подъ явнымъ вліяніемъ искусственныхъ мѣръ. Установить точный перечень фа-

---

¹⁾ Лит. Метр, IV, 13, 8.

милій, владѣвшихъ именно въ украинныхъ повѣтахъ Подолья чрезвычайно трудно; поѣтому приведемъ общій списокъ ихъ по цѣлому воеводству (не ручаясь за его полноту) за 1565 — 1569 годы.

А именно:

Посессоры коронныхъ имѣній:

Сѣнявскіе.	Кумановскіе.
Кердашовскіе.	Верезинскіе.
Сахно.	Солтаны
Ивоня.	Сковротки.
Стршемескіе.	Чеклинскіе.
Вороничи.	Добруховскіе.
Згерскіе.	Писковскіе
Русановскіе.	Творовскіе.
Черленевскіе.	Добромирскіе.
Милецкіе.	Козяровскіе.
Коротки.	Каминскіе или Маржечки.
Жуковскіе,	Костисевскіе.
Кожуховскіе.	Мормузовскіе.
Понятовскіе.	Гусовскіе.
Бѣлокуры.	Елтухи.

Владѣльцы-собственники:

Гинторъ.	Горецкіе.
Збирковскіе.	Лестковскіе.
Доминиковскіе.	Каралчовскіе.
Грабинскіе, иначе Сляковскіе.	Дьяковскіе.
Вержейскіе.	Поляновскіе.
Претфичи.	Гарныши.
Доманковскіе.	Коричовскіе.
Пясецкіе.	Васильковскіе.
Карапчевскіе.	Талафусы.
Вольскіе.	Ярмолинскіе.
Гербурги.	Чоханскіе.
Судковскіе.	Бучапкіе.
Ляндскоронскіе.	Хочимирскіе.
Гронцкіе.	Еонки.
Корицкіе.	Колбусы.
Костшевскіе.	Залѣскіе.
Яцимирскіе.	Турскіе.
	Вильковскіе.

Радецькіє.
Володїївськіє.
Лоївськіє.
Сечехи.
Торськіє.
Семашко.
Добекъ.
Сверчи.
Сковородинськіє.
Шусовськіє.
Ясовськіє.
Поляновськіє.
Костюки (Кощуки?).
Чвикловськіє.
Ультринецькіє.
Марцинковськіє.
Васильковськіє.
Ольшовськіє.
Ожга.
Монастырськіє.
Гродецькіє.
Бернассовськіє.
Струси.
Езерковськіє.
Гослицькіє.
Кочминськіє.
Снитовськіє.
Мишовськіє.
Виталичовськіє.
Свирчовськіє.
Завадськіє.
Скотницькіє.
Селеховськіє.
Ясинськіє.
Пилавськіє или Подчашіє.
Винарськіє.
Войницькіє.
Игнатовськіє.
Подлѣськіє.
Цсарськіє.
Блудницькіє.
Берлинськіє.
Лосковськіє или Семаковськіє.
Кудеевськіє.
Надольськіє.

Чеплеевськіє.
Козноховськіє.
Куриловськіє.
Торлиновськіє.
Ивановськіє.
Кемличи.
Милановськіє.
Детрихи.
Зеленецькіє.
Вонички (?).
Секержинськіє.
Черменськіє.
Подфилипськіє.
Бѣганськіє.
Крепськіє.
Поляновськіє.
Незаблтовськіє.
Сверчковськіє.
Закржевськіє.
Кн Вишневецкіє.
Мелецькіє.
Жоровецкіє.
Стржалковськіє.
Кедзерськіє.
Лабеты.
Сухочапськіє.
Калиновськіє.
Лютюмирськіє.
Сметанки.
Язловецькіє.
Гаворовськіє.
Плюскировськіє.
Ковальськіє.
Срочицькіє.
Кощуки.
Борзаківськіє.
Прусскіє.
Вориславськіє.
Щиборъ.
Виталчовськіє.
Ластовськіє.
Угринецькіє.
Чюлковськіє.
Зберковськіє.
Пилатовськіє.

Куровскіе.	Домбровскіе.
Малеївскіе.	Ярмолинскіе.
Якимовскіе.	Потоцкіе.
Горбовскіе.	Яшовскіе.
Свѣчинскіе.	Ходіевскіе.
Скальскіе	Хометовскіе.
Добржинскіе.	Осмольскіе.
Бѣлецкіе.	Чацкіе.
Галицкіе.	Борщовскіе.
Костржевскіе.	Гойскіе.
Бухновскіе.	Кучовскіе.
Островскіе.	Творовскіе.
Лясковскіе.	Венжикъ (Vęzyk).
Войницкіе.	Харзовскіе.
Боровскіе	Сулимы.
Льсогорскіе.	Буржинскіе.
Влодекъ	Голнскіе
Овсянковскіе.	Горайскіе.
Морозовскіе.	Людзицкіе.
Ржечинскіе	Епископія Кам. (7 сел.).

Не претендуя на безусловную полную списковъ владѣльцевъ въ повѣтахъ литовскихъ и польскихъ, мы тѣмъ не менѣе въ правѣ сдѣлать совершенно безошибочный выводъ о громадномъ перевѣсѣ численности пановъ и земянъ въ Польской украинѣ надъ числомъ ихъ въ Литовской; выше уже было замѣчено, что въ западномъ Подольѣ (не входящемъ въ наши расчеты) сосредоточивалось крупное землевладѣніе и что главная масса владѣльцевъ толпилась въ восточныхъ — украинскихъ повѣтахъ Польскаго Подолья. Изъ приведенныхъ именъ очевидно здѣсь полное преобладаніе приплага польскаго элемента.

Для исторіи колонизаціи въ высшей степени важно знать, какимъ образомъ явилась эта масса владѣльцевъ, т. е. ознакомиться съ главными *источниками частнаго землевладѣнія*.

Какъ въ Литвѣ, такъ и въ Польшѣ основнымъ источникомъ землевладѣнія было *пожалованіе* государств. земель частнымъ лицамъ, въ Литвѣ преимущественно боярамъ мѣстныхъ замковъ. На

боярскую службу отдѣлялись участки земли съ глубочайшей древности; но это были или помѣстья, или краткосрочныя кормленія (напр. очередное годичное владѣніе волостями для бояръ Кіевской земли¹⁾). Мало по малу частныя права помѣщиковъ усиливались; съ дарованіемъ же недвижимыхъ имуществъ независимо отъ службы, бояринъ-помѣщикъ становился земляниномъ. Это есть главный и преобладающій источникъ, рѣшительно зависѣвшій отъ системы, усвоенной государствомъ. Въ центрахъ Литовскаго государства переходъ къ такой системѣ совершился весьма давно, во всякомъ случаѣ не позже XIV в., но для Украины такой переворотъ наступилъ лишь съ конца XV в. При Казимирѣ IV положено было начало раздачи государственныхъ земель частнымъ лицамъ; усиливается она при Александрѣ и Сигизмундѣ; но, конечно, не доходить еще до такихъ колоссальныхъ размѣровъ, какъ послѣ уніи 1569 г.

Пожалованіе исходило или непосредственно отъ великихъ князей, или (чаще) являлось результатомъ *раздачи* замковыхъ сель *мѣстными воеводами и старостами*. Въ числѣ прочихъ мѣръ управленія замками, старостамъ принадлежала власть раздавать во временное пользованіе служилымъ боярамъ участки земли, для правильнаго отправленія службы. Черезъ послѣдующія утвержденія вел. князей такія раздачи превращались въ пожалованія.

Кромѣ пожалованія и надѣла, надо указать, какъ на особый источникъ, на *захватъ* сель замковыхъ и городскихъ общинныхъ, часто узаконяемый послѣдующими грамотами.

Совсѣмъ другой родъ источниковъ землевладѣнія находимъ на самой южной окраинѣ степей; это *замка* (оккупанція) свободныхъ и пустынныхъ земель въ самыхъ опасныхъ мѣстахъ Украины. Такая оккупанція долго обходилась безъ всякаго добавочнаго титула. Здѣсь можно видѣть чистый типъ землевладѣльческой колонизаціи.

---

¹⁾ См. наше изслѣдованіе: „Помѣстья Литов. государ“ (Чт. въ Об. Нест. Лѣт., т. III).

Изложеніе исторіи возникновенія частнаго землевладѣнія на развалинахъ государственнаго и общиннаго, выходитъ за предѣлы главной темы настоящаго очерка. Для литовскихъ повѣтовъ считаемъ здѣсь возможнымъ привести лишь нѣкоторые примѣрные случаи; но относительно повѣтовъ Польскаго Подолья находимъ необходимымъ (на основаніи неизданныхъ документовъ) сгруппировать по возможности всѣ доступные намъ факты пожалованій, по особенной важности здѣсь землевладѣльческой колонизаціи.

Сначала приведемъ общую таблицу, показывающую взаимное отношеніе между числомъ сель, сохранившихся при замкахъ въ пол. XVI в., и числомъ сель, отошедшихъ отъ замковъ, по люстраціоннымъ актамъ.

НА ИМЕНОВАНИЕ ПОВѢТОВЪ.	Число замковыхъ сель.		Села, отошедшія отъ замка.	
	населенныхъ.	пустыхъ.	церковныхъ.	свѣтскихъ владѣльцевъ.
Кіевскій	9	10	20	
Житомирскій (1545)		9	—	36
Каневскій (1552).	6	1	9	10
Черкасскій (1552)	—	—	—	7
Винницкій (1545).	3	—	—	29
Браславскій (1545).	—	—	—	36
Хмѣльницкій (1565)	8	—	—	21
Барскій (1565).	23	—	—	35
Каменецкій (1565)	2 м. и 13 сель.	—	—	36

Почти всѣ безъ исключенія, означаемыя въ люстраціяхъ села частныхъ владѣльцевъ и церковныхъ, были прежде замковыми, ибо сель, не состоявшихъ ни въ какомъ отношеніи къ замку, люстраціи вовсе не касались. Въ люстраціяхъ польскихъ села этого рода прямо именуются „отошедшими отъ староства“. Но источники владѣнія б. ч. и прочихъ сель, оставшихся за предѣлами люстра-

ціи были тѣже; только пожалованіе ихъ совершенно гораздо раньше и права владѣльцевъ успѣли вырости до правъ собственниковъ-землянъ. Для указанія источниковъ правъ владѣльцевъ приведемъ данныя отдѣльно по повѣтамъ.

Выше было отмѣчено, что въ Житомирскомъ и Кіевскомъ повѣтахъ многія села, принадлежавшія по люстраціи 1471 къ замку, состоятъ уже за панами по люстраціямъ 1545 и 1552 гг.; напр. въ 1-мъ изъ этихъ повѣтовъ отъ замка отошли сс. Романовъ, Коростышовъ, Ловковъ, Крошня. О Романовской волости, въ которой въ 1545 г. было до 80 службъ, люстраторы замѣчаютъ, что ее упресли себѣ „за пустое“ (т. е. ложно объявивши королю, что она пуста) староста Житомирскій п. Дмитрій (Кмита); потомъ владѣль сынъ его Богуфаль; но, по смерти его, жена его продала кн. Константину Острожскому; въ 1545 г. волость принадлежала женѣ кн. Ильи Острожскаго, которая держала ее къ Чуднову; жители жаловались, что для Житомира нѣтъ отъ этой волости никакой помощи и работы. Дворъ Коростышовъ выпросилъ себѣ у короля также „за пустое“ Крышт. Кмита¹⁾; а въ томъ дворѣ было 18 слугъ путныхъ замковыхъ, отъ которыхъ прежде шла служба, подати и сторожа на замокъ; а Кмита роздалъ Коростышевскія земли на дани и получалъ ихъ уже въ свою пользу. Сверхъ того къ Коростышову примыкала земля боярская Бѣликовщина; но Кмита вытѣснилъ боярина Бѣлика и лишилъ тѣмъ замокъ службы, слѣдовавшей съ той земли. С. Ловковъ выпросилъ себѣ Стецко Ворона, отецъ Запольскихъ, и посадилъ его на дани; а на замокъ также съ этого села уже нѣтъ ни службы, ни податей; мало того, „дѣти этого Ворона живутъ постоянно въ Хмельникѣ (т. е. въ границахъ другаго государства), а сюда въ Житомиръ приѣзжаютъ только затѣмъ, чтобы выбрать дань, которую и вывозятъ въ Хмельникъ; сами они никогда не защищаютъ Житомирскаго замка, а потому пользы отъ нихъ никакой нѣтъ“. Фольваркъ

¹⁾ Привил. 1499 г. въ Метр. Литов. (См. Słown. geogr. kròl. Polsk.), гдѣ, однако, именуются два данника и ихъ товарищи.

замковый Крошню „выслужилъ Ивашко Ворона; въ этомъ фольваркѣ было 20 службъ въ пользу замка; а теперь ничего уже нѣтъ; Ворона посадилъ жителей на дани, которую себѣ беретъ, да еще вступается и въ бобровые гоны замковые, и захватилъ землю городскую служебную Кузмы Малаго, на имя Алексѣевщину, выдавая ее за принадлежность Крошни“. Селище замковое Скрылевцы Вас. Тышкевичъ отнялъ и присоединилъ къ своему Слободицкому замку. Выше былъ упомянутъ переходъ значительныхъ общинно-городскихъ имуществъ г. Житомира (В. и М. Жерделева) къ Лозовицкому. Въ этой исторіи отчужденія замковыхъ и городскихъ имуществъ обращаетъ на себя вниманіе то обстоятельство, что кромѣ пожалованія, хотя бы испрошеннаго неправильно, часто является на сцену и простой захватъ. О чистомъ захватѣ общинно-городской земли говоритъ грамота кор. Александра, данная по жалобѣ житомирцевъ (и внесенная въ люстрацію 1545 г.): „жаловались они (житомирцы) на боярина житомирскаго Онушка Калениковича, что онъ землю ихъ собственную и выходъ у нихъ отнялъ и житою засѣялъ“¹⁾.

Всѣми такими способами уменьшались, какъ правительственныя средства обороны замка, такъ и имущественныя средства городскихъ общинъ, безъ пользы для колонизаціи края. Житомирцы заявляли люстраторамъ, что они обнищали отъ непосильныхъ службъ; прежде, когда Романовъ, Коростешовъ, Ловковъ и Крошня принадлежали замку, то эти волости имъ помогали. „А потомъ, когда Менгли-Гирей царь завоевалъ городъ при кор. Казимирѣ, тогда господарь король, видя обѣднѣніе этого города и опустошеніе сель, освободилъ мѣщанъ отъ стацій и подводъ; но грамоты на эту льготу погорѣли; а теперь-де мы горчаки, 40 или 50 чел., не только стацій и подводъ давать не можемъ, но и сами не имѣемъ чѣмъ питаться и чѣмъ кормить коней“. Въ 1545 г. вся городская община: бояре (замковые) и мѣщане, просила снова

¹⁾ Сл. жалов. грам. (видригайла на с. Бурковцы Каленику Мъшовичу 1437 г. Ак. Юж. и З. Р., I, № 19.

тѣхъ же льготъ, „плачливе челомъ біючи“; если льгота будетъ дана, то „другіе многіе могутъ придти къ тому замку и осѣдать; а теперъ не хотятъ люди къ тому замку сходиться, и мы-де сами, при такой неволѣ, удержаться при томъ замкѣ не можемъ и пойдемъ всѣ прочь“¹⁾. Такіе отрицательные результаты для колонизаціи имѣла раздача общинныхъ земель частнымъ лицамъ.

Выше было упомянуто, что люстрація Кіевского повѣта умалчиваетъ о частныхъ свѣтскихъ владѣніяхъ; но изъ фрагментарныхъ указаній актовъ узнаемъ о нѣсколькихъ дворянскихъ гнѣздахъ въ этомъ повѣтѣ во 2-й пол. XV и въ 1-й полов. XVI в.

Еще кн. Олелько и кн. Семень пожаловали кн. Богдану Глинскому въ Олевской волости с. Бобровое и въ Завской волости—Голубѣевъ; кор. Александръ подтвердилъ это пожалованіе въ 1495 г. Сверхъ того, отецъ Богдана купилъ с. Некраши на р. Красной въ Кіев. повѣтѣ и Жукинъ на Деснѣ. С. Жукинъ, послѣ измѣны Глинскихъ, было пожаловано въ 1552 г. кор. Сигизмундомъ Ольбрехту Гаштольдѣ²⁾. Ивану Дашкевичу Глинскому кор. Александромъ были пожалованы: Ставокъ („въ Житомирѣ“) и подлѣ Кіева—Гостомль, а также данники въ Загальцахъ и Запрудичахъ³⁾. Упомянутый Богданъ Оед. Глинскій владѣль, сверхъ того, с. Гатнымъ, которое въ 1500 г. записалъ мон. Николая Пустын.⁴⁾ Ивану Глинскому въ Олевской волости принадлежало с. Суцаны, которое, послѣ измѣны Глинскихъ, было пожаловано королемъ кн. Оедору Ив. Корецкому⁵⁾.

Кромѣ татаръ Глинскихъ, владѣли здѣсь и другіе татарскіе роды; такъ толмачъ Султанъ Албѣевъ въ 1509 г. продалъ монастырю Николо-Пустынному Полукнязевскую землю, тянувшую къ Халепю противъ Кіева за Днѣпромъ⁶⁾.

¹⁾ Арх. Юг. Р. Ч., VII, т. I., № XVII.

²⁾ Ак. Юж. и З. Рос., I., № 129, 158 и 72 (въ актѣ № 122 вм. Бобровое, стоятъ Боровое).

³⁾ Ibid., № 171.

⁴⁾ Ibid., № 178.

⁵⁾ Ак. Зап. Р., II, № 37.

⁶⁾ Ак. Юж. и Зап. Рос., I, № 48.

Обширныя владѣнія Евст. Дашкевича въ Кіев. повѣтѣ достались сестрѣ его, а потомъ дочери ея—женѣ Олизара Волковича. (1536); это именно: сс. Жебровичи, Волевщина, селище Лука на Раствавицѣ, Носовъ на Каменецѣ ¹⁾). Сигизмундъ I пожаловалъ Филону Армянину селище Пустовское въ Бѣлогородскомъ десяткѣ Кіевского повѣта, а землянину кіевскому Васку Жеребятичу тотъ же король пожаловалъ селище Чатаново въ Милославичахъ ²⁾).

Села, принадлежавшія другимъ фамиліямъ, сидѣли отдѣльными группами, или оазисами среди окружающихъ степей и лѣсовъ, въ слѣд. мѣстахъ: въ низовьяхъ р. Стугны-*Триполье* (имѣвшее тогда 6 чел. населенія) было пожаловано кор. Александромъ кіевскому боярину Данилу Дѣдковичу, родоначальнику Трипольскихъ, по ходатайству кіев. воеводы кн. Дм. Путятича; потомъ хотя Триполье было обратно взято на замокъ, но, по приказанію кор. Сигизмунда, возвращено въ 1542 г. сыну Данила Василию. На низовьяхъ же Стугны утвердились владѣнія Юршевичей, именно *Обуховъ*. Еще Свидригайло, между 1430 и 1436 г., пожаловалъ Станку Ганковичу Юршѣ землю между рѣками Лукавицею (нынѣ Кобриноу), Красною, Бобрицею, Стугною и Гороховатою съ населенными мѣстами: Лукавицею съ городищемъ (нынѣ Обуховъ), Веприноу, Хворошней и Глевакою (Германовка). Юрша былъ старостой Луцкимъ потомъ Браславскимъ и воеводоу Кіевскимъ. У сына его Ивашка Юршина, намѣстника Владимірскаго, Кіев. князь Александръ Владиміровичъ отнял было эти имѣнія, но возвратилъ ихъ по приказанію в. кн. Казимира. На единственной дочери Ивашка Юршина женился Олехно Монвидъ Дорогостайскій и получилъ за нею упомянутыя имѣнія въ качествѣ „пустыхъ селищъ“ (это было уже послѣ нашествія Менгли-Гирея); отъ сына его Петра (бывшаго кухмистромъ Литов. въ 1499 г.) владѣнія по Стугнѣ получили названіе Кухмистровщины. Потомки его въ 1556 г. подѣлились между собою, и Кіевскія владѣнія

¹⁾ Ак. Юж. п Зап. Рос. I, № 117.

²⁾ Ibid, II, № 124.

(„Кухмистровщина“) достались на долю Яна, правнука Монвидова. Малолѣтній сынъ его Павелъ попалъ въ опеку къ дядѣ Петру и былъ посланъ за границу учиться. Когда распространился слухъ, что онъ тамъ умеръ, то дядя продалъ Кухмистровщину кн. Константину Острожскому, при которомъ вновь заселились мѣста по Стугнѣ, а именно: Васильковъ, Перегоновка, Деремежня, Красна, Глевака (Германовка) и, на мѣстѣ древней Лукавицы, Обуховъ, названный будто бы по имени Обуха—крестьянина, жившаго на Лукавицѣ, но, по опасности отъ татаръ, переселившагося на другую сторону рѣки ¹⁾).

Древніе *Гуляльники* въ нач. XVI в. были пожалованы кор. Александромъ Филиппу Ивашковичу (Ивашковичи, по словамъ Руликовскаго, были Кіевскіе армяне). Достовернѣйшая исторія, впрочемъ, начинается лишь съ 1560 г., когда Кіев. воевода кн. Острожскій, распоряжается Гуляльниками опять какъ замковымъ имуществомъ и отдаетъ ихъ нѣкому Мотовидлу на „осаdstво“; заселеніе дѣйствительно совершилось и мѣстность прозвана новымъ именемъ Мотовиловки. Но она вновь запустѣла и снова отдана, въ качествѣ пустыни Яну Аксаку, подвоев. Кіев., уже въ 1595 ²⁾).

Другія дворянскія гнѣзда помѣщаются на Унавѣ и Ирпени; здѣсь сидѣли потомки Семена Полоза, ключника Кіевскаго, который получилъ пожалованіе отъ кор. Александра въ 1499 г. Ему и его потомкамъ (Харленскимъ) принадлежали здѣсь, *Бышовъ*, *Гостомль* и *Витачовъ*. Фамилія Полозовъ скоро угасла; но ея женская линія связала эту фамилію съ Кмитами. Тому же Полозу было пожаловано *Хабное* въ Завшской волости (т. е. Заушьѣ, мѣстности за р. Ушею). Ивану Полозовичу принадлежали: о—въ Кучуковъ на Днѣпрѣ, бортная земля Мутишинская на Трубежѣ, которая „держится своимъ знаменемъ, судеревь съ пана Яцько-

¹⁾ См. Słown. geogr. król. Polsk. подъ словомъ Obuchow; сл. Wolf. „Senator. i Dugnit.“ Str. 231, 243 и др.

²⁾ См. Słown. geogr. krol. Polsk.—Motowidłowka. Аксаки старая овруцкая фамилія происходила отъ Федора Аксака, который въ 1517 г. владѣлъ уже Норинскомъ.

вою землею Лозкиною и съ Остролучаны“. Эти имѣнія Полозовичъ въ 1517 г. записалъ м-рю Пустынному¹⁾.

Въ 1555 г. кн. Пронскій, воевода Кіев., отдалъ замковья селища *Ходорковъ* и *Кривое* (на Ирпени) Ѳедору *Тышитъ*, „боярину Кіев., слугѣ господарскому пограничному“. Это владѣніе въ послѣдствіи разрослось на всю окрестность, а въ центрѣ его—Ходорковѣ явился замокъ новаго обширнаго дворянскаго гнѣзда Тышей-Быковскихъ; около замка кристаллизовалась мѣстная колонизація.

Мѣстность на Ирпени и Унавѣ, около *Фастова*, попала въ срединѣ XVI в. во владѣніе нѣкоего Андрея Макаровича Ивашенцевича, который владѣлъ здѣсь *Рутюю* и *Глѣбовымъ* на Ирпени; захвативъ зѣмли Фастова, онъ ок. 1560 г. заложилъ ихъ за 15 широкихъ руб. Кіев. католическому бискупу Николаю Пацу, что потомъ послужило началомъ большихъ владѣній Кіевской католической каеодры. Здѣсь встрѣчаемъ интересный примѣръ столкновенія двухъ источниковъ землевладѣнія—захвата и пожалованія и побѣды перваго надъ вторымъ: тѣже Фастовскія имѣнія были пожалованы въ 1568 г. нѣкому Богушу Гулькевичу, который, однако, долженъ былъ по суду уступить ихъ бискупу (Як. Воронецкому). Преемникъ этого бискупа, кн. Збаражскій — Верещинскій польскими писателями изображается, какъ колонизаторъ и устроитель тѣхъ пустынь; онъ, владѣя, кромѣ Фастова, Глѣбова и др., еще *Черногородкою*, основалъ здѣсь и въ Фастовѣ замки и далъ отпоръ цѣлой Крымской ордѣ подъ предводительствомъ самаго хана. Впрочемъ, это случилось уже въ 1593 г.

Мѣстность замковаго села *Демидова* на Ирпени въ началѣ XVI в., именовалась Хоминщиной будто бы отъ Хомы осочника, жившаго тутъ; онъ и его товарищъ Бачило были первыми колонизаторами мѣста этого, такъ что къ 40-мъ годамъ XVI в. село Демидовъ уже существовало и имѣло 17 человекъ. Въ 1571 г. это село отдано королемъ Яну Быстриковскому, потомъ (1583 г.)

¹⁾ Ак. Юж. и Зап. Рос., I, № 66.

попало во владѣнія кн. Острожскому, при которомъ на Демидовскихъ земляхъ возникъ Дымеръ.

Въ 30-хъ годахъ XVI в. находимъ указанія на владѣнія Черкасскихъ бояръ Грынковичей въ Радостовѣ надъ Быстрикомъ, въ Остапковѣ, надъ рѣками Раставицей, Гуйвой и Гуевкой, именно: *Бтловъ, Остапковцы, Лъсуновцы, Новоставки и Черемогиную* ¹⁾).

Неумѣренная раздача коронныхъ имуществъ въ Киевскомъ повѣтѣ при Александрѣ и Сигизмундѣ I совершалась не столько самими королями, сколько мѣстными воеводами, къ великому ущербу благосостоянія городской общины, такъ что въ 1523 году городъ Киевъ обратился съ челобитною къ королю о прекрщеніи такихъ дѣйствій. Король, удовлетворяя жалобѣ горожанъ, прислалъ грамоту къ Киев. воеводѣ Андрею Немиричу ²⁾). Но это отнюдь не воспрепятствовало самому королю и его преемникамъ быть расточительно щедрыми къ своимъ слугамъ на счетъ госуд. имуществъ.

И въ другихъ украинскихъ повѣтахъ развитіе частнаго землевладѣнія происходило изъ тѣхъ же источниковъ. Вездѣ мѣстные старосты прежде всего пріобрѣтали себѣ на мѣстѣ лучшія части замковыхъ имуществъ; были случаи перехода въ частное владѣніе мѣстныхъ державцевъ цѣлыхъ повѣтовъ съ ихъ замками; такъ въ 1566 г. король пожаловалъ державцѣ Чернобыльскому Филону Кмитѣ замокъ *Чернобыль* въ замѣнъ его Винницкихъ имѣній (Литина и др. ³⁾).

Въ южныхъ замкахъ старосты особенно ревностно раздавали государственныя земли мѣстнымъ боярамъ и церквямъ. Такъ въ Каневскомъ пов. важнѣйшее изъ селъ *Терехтемирово* отдано королямъ мѣстному старостѣ Евст. Дашкевичу, а отъ него монастырю Печерскому; с. *Колтычаево* было замковое, но послѣ смерти Дашкевича досталось мон. Пустынному (очевидно, будучи предварительно

¹⁾ Частн. копія Смѣлянскаго архива.

²⁾ См. Ак. Юж. и Зап. Рос., т. II, № 108, стр. 132. Сл. пожалованіе, данное воеводою Андреемъ Немиричемъ Николо-Пустынному монастырю на о-въ Трухановъ въ Ак. Юж. и З. Р., I, № 98.

³⁾ *Źródła, Malinowskiego, II, str. 322.*

пожаловано старостѣ); селище *Кононче* отдано кн. Корецкимъ монастырю Пустынскому; село замковое *Ождилово* отдано дворянину Ельцу. Раздача мѣстнымъ боярамъ, впрочемъ, не означала здѣсь полнаго отчужденія имущества; бояре продолжали служить замку въ видѣ повинности съ даннаго имущества; но обыкновенно уже въ другомъ поколѣннн бояринъ становился земляниномъ, успѣвая освободится отъ служебныхъ обязанностей къ замку, при помощи великокняжескаго пожалованія. Такъ исчезали замковыя имущества: въ самыхъ южныхъ повѣтахъ, именно въ Черкаскомъ и Браславскомъ вовсе нѣтъ замковыхъ селъ, а въ Винницкомъ лишь 3.

Частное землевладѣніе въ Черкаскомъ повѣтѣ извѣстно со временъ Глинскаго, т. е. съ княженія в. кн. Витовта: „къ вел. кн. Витовту Кестутевичу пріѣхалъ служити татаринъ кн. Ленса, да крестился, и по крещеніи имя ему Александръ, а отчина у него была *Глинскъ*, да *Глинщина*, да *Полтава*. А у кн. Александра сынъ кн. Иванъ, а у к. Ивана дѣти: кн. Борисъ, да кн. Ѳедоръ, да кн. Семень. А у кн. Бориса дѣти: кн. Левъ, да кн. Василей, да кн. Иванъ Великой“¹⁾. Потомки этихъ Глинскихъ кн. Богданъ и Григорій Ѳедоровичи—братья въ 1498 г. подѣлили между собою свои Черкаскія владѣнія (*Глинскъ*, *Бльскъ*, *Ворскль* и иные сѣверскія вѣтчины) такъ: Богдану досталась Сѣверъ-Сульская страна и р. Сула съ верху до устья, а Григорію досталась Сѣверъ-Глинщина, и въ Ворсклѣ (sic), и Мерля рѣчка съ верху до устья; а на рѣчки Удой-Сѣверъ и городище *Полтвинъ* и рѣчка Куренка²⁾. Сестра Юрія Глинскаго Аграфена, вышедшая замужъ за Байбузу около 1537 г., наслѣдовала имѣнія Глинскихъ на Ворсклѣ и Глинщину, а затѣмъ уступила ихъ въ 1550 г. зятю своему Михаилу Ивановичу Грибунову³⁾. Владѣніе Байбузъ на Ворсклѣ продолжалось и послѣ уніи 1569 г. Въ 1579 г. между ними и Келбовскими

¹⁾ Родословная кн., изд. во Врем. О. И. и Др. Р., кн. X, стр. 84.

²⁾ Дворц. Разряды, т. II., стр. 900.

³⁾ Ibid.

возникъ споръ о правѣ на Глинскъ и Ворсклу. Затѣмъ (въ концѣ XVI в.) Глинскъ, Бѣльскъ и земли по Ворсклѣ перешли къ Проскурамъ ¹⁾. Обширныя владѣнія Глинскихъ по Ворсклѣ, Сулѣ и Удаю, хотя въ люстраціяхъ и рисуются преимущественно пустынными, но въ 70-хъ и 90-хъ годахъ XVI в. население въ этихъ вотчинахъ было; и именно не пришлое, не вновь явившееся тогда (чрезъ призваніе со стороны новыхъ владѣльцевъ); оно именуется въ актахъ „севрюками“: Польскіе паны въ 1638 г. предъявляли московскимъ боярамъ: „листъ кн. Мих. Вишневецкого, старосты Черкасаго (1570, нояб. 15), который вызволяетъ севрюковъ Байбузиныхъ Ворскольскихъ отъ податей всякихъ городовыхъ“, и „листъ судебный межъ севрюками Ворскольскими п. Проскуриными и п. Байбузиными вотчины ихъ на Ворсклѣ“ (1590, іюля 14 ²⁾).

Еще кн. Семень Олельковичъ пожаловалъ *Мошны* боярину Ершевичу: „а въ томъ его именіи люди были ясачные, къ Черкасамъ служили ясачную службу, а тыми разы тыхъ его людей поганьство татарове побрали, а иншіи до Черкасъ пошли“. Сынъ Ерша Васко Ершевичъ билъ челомъ в. кн. Александру, „абыхмо ему дозволили въ томъ его имѣніи людъ садити за ся“. В. князь жалуетъ его и приказываетъ Черкаскому намѣстнику Кмитѣ Александровичу, чтобы онъ людей, которыхъ осадить Ершевичъ, „въ ясачную службу не вернулъ и далъ имъ впокой; нехай они ему служатъ по тому, какъ и въ иншихъ боярѣ Кіевскихъ люди господаромъ своимъ служатъ“ ³⁾. Изъ люстрацій мы уже знаемъ, что Мошны въ пол. XVI в. принадлежали частію Морозовичамъ (къ Канев. повѣту), частію кн. Домонтамъ (къ Черкаскому).

Примѣромъ развитія частновладѣльческихъ правъ на государственныхъ имуществвахъ можетъ служить исторія с. *Климатина* въ Черкаскомъ пов.: оно первоначально дано было только „въ

¹⁾ Ibid. стр. 901.

²⁾ Ibid. стр. 901.

³⁾ Изъ Метр. Лиг.; см. Słown. geogr. królew. Polsk. подъ словомъ „Moszny“.

держанье“ Кіевскому боярину Еску Косткиничу; когда этотъ послѣдній умеръ, не оставивши сыновей, то вдова его продолжала держать имѣніе, вышедши замужъ за нѣкоего кн. Смагу; очевидно, второй мужъ отправлялъ службу за это имѣніе. Но по смерти этихъ новыхъ супруговъ, держаніе, хотя и перешло къ дочери, однако признавалось незаконнымъ, и Кіевскій бояринъ Пражовскій считалъ себя въ правѣ просить себѣ это имѣніе, какъ выморочное; воевода Кіевскій Юрій Ходкевичъ не призналъ почему-то нужнымъ удовлетворить притязаніямъ Пражовскаго и „привернулъ“ село къ Черкасскому замку. Въ такомъ видѣ дѣло оставалось до 1510 г., когда кор. Сигизмундъ I пожаловалъ Климятинъ Михаилу Павшѣ, а этотъ въ 1512 г. записалъ его мон. Николая Пустыннаго, что утвердилъ и король въ 1514 г.¹⁾

Въ Звеннгородщинѣ, до опустошенія ея, были свои боярскія фамиліи, владѣвшія здѣсь преимущественно на основаніи пожалованій в. кн. Александра. Такъ здѣсь была фамилія Васкевичей; но когда Федько Васкевичъ былъ убитъ татарами, не оставивши наслѣдниковъ, то в. князь въ 1502 г. пожаловалъ второму мужу его вдовы Грынку Васкевичу имѣнія его: *Мліево, Орловичи и Литиницы* (Илинцы?). Не имѣя дѣтей муж. пола жена Грынка, въ 1531 году, передала упомянутыя имѣнія и сверхъ того болото Рденское (а также имѣнія въ Кіевскомъ повѣтѣ) зятю своему Ивану Зубриковичу. Передача сдѣлана за позволеніемъ Кіевскаго воеводы Андрея Немировича и въ 1533 г. утверждена королемъ. При этихъ передачахъ Зубрики, которыхъ Черкашене называютъ мѣщанами (разумѣется не безъ основанія), захватили и укрѣпили за собой значительную часть общинныхъ городскихъ имуществъ, въ частности болото Рденское (извѣстную Ирдынь), пасѣнки и уходы. Въ 1540 г. городъ возбудилъ тяжбу о томъ, ссылаясь на старожильцевъ; Зубрикъ, съ своей стороны, утверждалъ, что то держали его предки еще при кор. Александрѣ; воевода Анд. Немировичъ

¹⁾ Ак. Юж. и Зал. Рос., I, № 57, 59 и 71.

рѣшилъ въ пользу Зубрика, а король въ 1541 г. утвердилъ его декретъ. Споръ возобновился въ 1555 году и рѣшилъ его королевскій комисаръ Вацлавъ Миколаевичъ съ Черкасскимъ старостою Іозефомъ Галецкимъ, въ присутствіи игумена и двухъ братій Никольскаго Пустыннаго монастыря, землянъ черкасскихъ кн. Василія Домонта и Михаила Грибуновича и землянина овручскаго Ивана Философовича. Мѣщане утверждали, что Зубрикъ „забраняетъ ихъ уходы на землѣ *господарской спольной ихъ мѣской Черкасской*“. Декретъ опять состоялся не въ пользу города; иного исхода и нельзя было ожидать при главныхъ судьяхъ—полякахъ, для которыхъ городское владѣніе имѣніями въ повѣтахъ было уже дѣломъ непривычнымъ и удивительнымъ. Въ 1561 г. Вас. Зубрикъ передалъ имѣнія свои Мглѣвъ, Родивоново, Орловичи, Илинчицы (sic) и болото Рденское зятю своему Филону Балакеру, „землянину Мозырскому“ ¹⁾).

Так. обр., „государственная общинно-городская земля“ переходила въ частныя руки безъ видимой пользы для колонизаціи.

Въ при-бужскихъ Литовскихъ повѣтахъ, какъ уже замѣчено, частныя владѣнія возникали и путемъ свободной оккупаціи; но громадное значеніе королевскаго пожалованія видно и здѣсь изъ приведеннаго выше факта ввѣдренія Язловецкихъ въ Браславщину, овладѣвшихъ было здѣсь всѣми замковыми имуществами. Однако, раздача при-бужскихъ имѣній владѣльцамъ-полякамъ встрѣчала еще въ пол. XVI в. отпоръ и протестъ со стороны представителей Литовскаго государства: такъ въ 1538 г. Литовскій сеймъ, въ числѣ другихъ жалобъ, послалъ Сигизмунду I протестъ противъ пожалованія замковаго села Вонячина „нѣякому слежаку“ (силезцу) Претвичу (т. е. знаменитому Барскому старостѣ), „какъ будто бы это село принадлежало коронѣ Польской“. Оказывается, что это село прежде принадлежало Евст. Дашкевичу, но по смерти его взято на замокъ и отдано Сигизмундомъ королевѣ Бонѣ, которая

¹⁾ Частныя копіи Смѣлянскаго архива.

дала его „во временное держанье“ Претвичу; такъ заявлялъ король, оправдываясь предъ сеймомъ ¹⁾).

Впрочемъ, въ началѣ XVI в. частныя владѣнія находились еще въ зависимости отъ государственной власти; мѣстные правители не только жаловали, но и отнимали ихъ произвольно; такъ сс. Выперсовичи, Пятничаны и Остолопожь находились издавна во владѣніи предковъ нѣкогого Миска Степановича. У которыхъ отнялъ ихъ Кмита Александровичъ; но король Александръ приказалъ возвратить ихъ владѣльцамъ, а Сигизмундъ I подтвердилъ это распоряженіе въ 1510 г. ²⁾).

Развитіе землевладѣнія въ Польскомъ Подольѣ, при помощи указаній неизданныхъ матеріаловъ метрики ³⁾), можетъ быть представлено въ слѣд. данныхъ, относящихся только къ повѣтамъ Каменецкому, Барскому и Летичевскому ⁴⁾:

При кор. Ягайлѣ были пожалованы: Кучкова (1433), Мельница и Свиняче (1421—Витовта и подтв. Владислава 1439), Ольховець и Михаловцы (1403), Княжа — Лука (1408), Сапановъ (1428), Тлусте (1418), Багриновцы (1428), Новая Руда (1422), Карачинцы (1431), Шаржинцы (?) (1431), Шаравка (1431), Балвановцы (1431), Кумановъ (1434), Сатановъ, Яблонь и другихъ девять сель (1434), Степанковцы (1431) и др. При преемникѣхъ Ягайла до Казимира (1447 года) пожалованы: Вербовець и Литновцы (1439 и 1442), Куржелево (?) (1437), Баховица и Киптинцы (1439), Просятковъ (1441), Михалово сельце и сельце Миколаево (1439), Волковичи (1442), Окуневцы и Воеводицы (1444), Хребтевичи (1436), Василевцы (1441), Чермна и Окнинъ (1442 и 1514), Чернокунды и Юкашовцы (1440), Лехновцы (1441), Юрковцы

---

¹⁾ Ак. Юж. и Зап. Рос., I., № 101, стр. 101.

²⁾ Ак. Южн. и Зап. Рос., II, № 100.

³⁾ Лит. Метр., Кн. Переп., В., № 8 и 17. Свѣдѣнія представлены въ 1564 г. по поводу ревизіи правъ на землевладѣніе.

⁴⁾ Больше древними данными дополняемъ свѣдѣнія, сообщенныя въ первомъ нашемъ очеркѣ исторіи колонизаціи.

(1441), Ушица (1436), Супрунковцы (1436), Сребрна (1442), Туровцы и Голосковъ (1440), Ломази на р. Лядавѣ (1448), Бахлинъ и Сербовцы (1442), Короуль на Днѣстрѣ (1442), Лопушно (1442), Супрунковцы (1440 и 1443), Печарно и Бласковицы (отъ Витовта), Гугринъ (отъ Витовта), Черный Островъ (отъ Витовта), Плоскировъ (отъ Владислава и Казимира), Агдашевъ (1448). Наконецъ, развитіе частныхъ землевладѣльческихъ притязаній дошло до того, что нѣкто Христофъ Лясовскій представилъ въ 1564 году грамоты Владислава Ягайла и королевы Ядвиги дѣдичные (съ правомъ потомственнаго владѣнія) на всю *землю Подольскую* и мандатъ того же короля къ Подольской шляхтѣ de praestanda obedientia. Такъ какъ претендентъ не могъ объяснить ревизорамъ, когда и какъ Подольская земля перешла опять во власть короля, то ревизоры признали его грамоты ничтожными; однако, онъ апеллировалъ къ королю, но тщетно; чтобы такая претензія не показалась слишкомъ странною или вполнѣ нелѣпою, напомнимъ, что Буцацкій имѣлъ грамоты Владислава и Казимира на весь Червоногородскій повѣтъ, а Струсь—грамоты Владислава-Ягайла, Владислава Варнскаго и Казимира на всѣ Хмельницкія пустыни.

Дальнѣйшее развитіе землевладѣнія при королѣ Казимирѣ видно изъ слѣд. примѣровъ: между 1447 и 1492 годами были пожалованы слѣд. имѣнія на Подольѣ: Лѣсковцы (1461), Трубочинъ и Свиняче (1458), Песче (?), Каменна, Княжа, Новаковцы (1470), Борисово Дворище (1458), Вѣчинцы на р. Ушицѣ (1456), Карповцы (1453). В. кн. Александръ пожаловалъ: Макаровъ Татарскій (1502), Войсиновичи и др.. Сигизмундомъ 1-мъ розданы: Петничаны, Семановцы, Мичковцы, Подгорье, Мукаровъ, Позноховъ, Недведевъ (1527), Лодыжинцы, Черленевцы, Русановичи, Свѣчна, Карачева Лука, Давидковцы, Рогозно, Свидеревъ, Багриновцы, Березаны, Мартиновичи, Кнегининъ и др. При томъ же королѣ королева Бона роздала: Голузинцы, Козеровцы, Черновцы и др.. Сигизмундомъ-Августомъ пожалованы: Криничница, Семяковцы, Селище, Хлудовцы, Немиричи, Городище или Стар. Триховцы, Кочановка, Предзивничка, Керда-

новцы, Иковля, Гермаки, Доброшевцы, Ивановцы, Гербовцы, Кумановцы, Внучковцы, Маркушовичи, Снетовъ, Калинчи, Борокъ, Камѣнка, Зембовицы, Куриловцы, Марковцы, Субутинцы, Гуминцы, Сушинъ, Улановъ.

Въ раздачѣ Подольскихъ земель участвовали и Литовскіе великіе князья въ тѣ времена, когда они овладѣвали цѣлымъ Подольемъ. Уже выше упомянуто было имя Витовта при раздачѣ нѣсколькихъ селъ. Въ 1438 г. Свидригайло пожаловалъ села Бѣликовцы и Слободку въ Летичевскомъ повѣтѣ Григорію Стреченевичу¹⁾. Изъ дѣла объ обмѣнѣ Язловецкимъ своихъ Браславскихъ имѣній на Подольскія (дѣла, представленнаго ревизорамъ 1564), оказалось, что одно изъ этихъ имѣній Коссовъ было пожаловано Свидригайломъ кн. Черниговскимъ. И здѣсь раздавали не только государи, но и мѣстныя власти—воеводы и старосты, напр., Бучацкій (Березну Чеплеевскому, Шаравку Претвичу²⁾ и т. д.).

Так. обр., безошибочно можно утверждать, что за весьма незначительными исключеніями, вся масса частныхъ владѣній возникла чрезъ пожалованіе и захватъ государственныхъ имуществъ.

Что побуждало великихъ князей и королей къ такой раздачѣ? Почему государственная власть не могла воспользоваться сама громадными средствами своими и общинными для блага, защиты и колонизаціи украинъ?

Побужденія къ тому были не совсѣмъ одинаковы для Литвы и Польши.

Въ Литвѣ, кромѣ подражанія польскимъ государственнымъ порядкамъ, могли дѣйствовать слѣд. соображенія: для центрального правительства несомнѣнно было выгоднѣе образовать изъ землевладѣльцевъ большую подвижную армію, которую можно было двинуть къ какимъ угодно границамъ, что особенно было важно во время роковой борьбы съ Московскимъ государствомъ. Мѣстныя

---

¹⁾ Ак. Юж. и Зап. Рос., т. I, № 20.

²⁾ См. стр. 202.

ополченія городскихъ и сельскихъ общинъ совершенно не годились для этой цѣли и нигде не употреблялись, кромѣ защиты своей мѣстности и погони въ ближайшихъ степяхъ. Какую огромную важность для правительства имѣло это обстоятельство,—показываетъ военная перепись 1565 года¹⁾, по которой въ Кіев. повѣтѣ отмѣчено только два владѣльца, способныхъ явиться въ войска съ извѣстнымъ числомъ коней и драбовъ; а въ Волынской землѣ около 200 такихъ ополченцевъ, кромѣ князей и пановъ.

Быть можетъ при этомъ имѣлись также въ виду и колонизаціонныя цѣли; быть можетъ правительство желало рассадить между немногими королевскими замками массу мелкихъ частныхъ замковъ и привлечь подъ защиту ихъ сельское крестьянское населеніе. При этомъ къ дѣлу защиты страны привлекалась частная инициатива, дѣйствующая не на счетъ государства.

Въ актахъ Литовскаго государства эта цѣль не выражена ясно. Для повѣтовъ же Польскаго Подолья справедливость требуетъ признать, что колонизаціонный мотивъ занималъ видное мѣсто среди побужденій къ раздачѣ коронныхъ имуществъ. Напр. въ Хмельницкомъ повѣтѣ м. Улановъ было пожаловано Македончикамъ съ цѣлію „населять пустыню Улановъ, на шляху татарскомъ, надъ потокомъ Синеводою“; затѣмъ когда они не смогли этого исполнить, то промѣняли Улановъ Сѣнявскому, воеводѣ Русскому, который успѣлъ основать замокъ и населить мѣстечко²⁾. С. Окнинъ въ Каменецкомъ повѣтѣ было отдано кор. Сигизмундомъ Мацѣю Редецкому съ цѣлію заселенія; но владѣльцы не могли этого исполнить³⁾. Пожалованіе иногда обусловливается именно тѣмъ, чтобы село было заводимо „на пустынь“⁴⁾.

Но указанные мотивы могли быть и здѣсь только второстепенными; главнымъ-же было, очевидно, побужденіе политическое,

---

¹⁾ Арх. Ю. З. Р., VII, I, № XXIII.

²⁾ См. стр. 163.

³⁾ См., стр. 192.

⁴⁾ См. стр. 207.

вполнѣ ясно обнаруживающееся въ люстраціяхъ 1565 года; такъ люстраторъ Хмельницкаго повѣта, приступая къ перечисленію сель, отошедшихъ отъ замка, замѣчаетъ, что „эти села недавно розданы королемъ его м. извѣстнымъ панамъ и шляхтичамъ *польскимъ*, которые и держатъ ихъ по привилегіямъ, предъявленнымъ на Варшавскомъ сеймѣ“¹⁾. Почему въ русской украинѣ имѣнія раздаются именно полякамъ, когда, разумѣется, было не мало охотниковъ и изъ русскихъ получить ихъ? Отвѣтъ ясенъ.

Но каковы бы ни были побужденія, руководившія великими князьями Литовскими и королями Польскими при раздачѣ земель въ частныя руки, результаты колонизаціи не увѣнчали ихъ успѣхами. По люстраціямъ въ пол. XVI в. во всѣхъ 6 украинныхъ Литовскихъ повѣтахъ было лишь 206 сель и въ нихъ крестьянъ 1088 домовъ, т. е. 5440 душъ (изъ нихъ 195 приходится на замковья села); эти цифры могутъ быть повышены, но не болѣе какъ вдвое. Въ Польской Украинѣ (благодаря болѣе полнымъ даннымъ тарифъ) получаемъ не столь скромныя цифры; а именно въ 1565—66 гг. сель насчитывается здѣсь около 400 (и замковыхъ и частныхъ), а въ нихъ жителей об. пола 9520 (безъ Хмельницкаго повѣта; а если присоединить сюда цифры Хмельницкаго повѣта за 1565 г. (2135 д.), то общее число крестьянъ здѣсь будетъ 11655 душъ. Впрочемъ, изъ этого числа по крайней мѣрѣ $\frac{1}{3}$ должна быть отчислена къ замковымъ селамъ.

Въ такихъ скромныхъ цифрахъ выразился весь результатъ частной землевладѣльческой колонизаціи почти за два съ пол. вѣка.

Но эти общія цифры далеко не даютъ полнаго понятія о значеніи частно-владѣльческой колонизаціи. Между украинными повѣтами была большая разница по степени ихъ безопасности и потребности въ заселеніи. Оказывается что частное землевладѣніе ютилось преимущественно въ повѣтахъ наиболѣе закрытыхъ и (относительно) безопасныхъ; въ самыхъ южныхъ и степныхъ

¹⁾ См. стр. 154.

или вовсе нѣтъ частновладѣльческихъ крестьянъ, или ничтожное число ихъ. Вообще изъ свѣдѣній, сообщаемыхъ люстраціями, видно, что число владѣльческихъ крестьянъ, весьма ничтожное въ юго-восточныхъ повѣтахъ литовско-русскаго государства, постепенно возрастаетъ къ западу, достигая значительной высоты въ повѣтѣ Винницкомъ и въ повѣтахъ коронныхъ. Во многихъ случаяхъ владѣльческія села остаются совершенно пустыми.

Такъ въ Каневскомъ пов. селище Ходорово, прежде Мелечево, а потомъ кievлянина Онковича, пусто; только бобровъ гонятъ тамъ половинники. Сел. Дердево Богуша Морозова—пусто; сел. Каменка Балакиря—пусто, покинуто на церковь Терехтемировскую Зарубскую. Въ такомъ же положеніи находятся селища: Бувковъ, Мошны, Кононче, Товарово, Осетровъ. Огромныя пустыя пространства за Днѣпромъ по Сулѣ, Сулицѣ, Удою, Пслу и по Путивльскому рубежу, попавши частію въ панское владѣніе, тѣмъ не менѣе оставались пустынями; тамъ владѣли: Морозовъ, Чайка, Драбъ, Чабановичъ, Бродовичи, Колотвиновичи, церкви Каневскія св. Василія и Спаса и мон. Николо-Пустынный.—Точно также владѣнія частныхъ лицъ по Ворсклѣ, Самарѣ и Орели въ Черкасскомъ повѣтѣ оставались пустынями (за немногими исключеніями, указанными выше).

Частное землевладѣніе пряталось подальше, въ болѣе безопасныя страны—въ повѣтъ Житомирскій и Винницкій, гдѣ не было столь настоятельной нужды въ защитѣ страны. Но и здѣсь частное землевладѣніе не оказало такой помощи для колонизаціи, какую можно было бы ожидать отъ нея: когда и сюда достигала татарская гроза, то мелкіе и ничтожныя замки пановъ не выдерживали напора неприятелей; собственно о частновладѣльческихъ замкахъ въ селахъ вовсе не упоминается. Замки сохранялись, но не всегда лишь въ городскихъ поселеніяхъ, попадавшихъ въ частное владѣніе (напр. Чудновъ кн. Острожскихъ). Вслѣдствіе такой незащитности при нападеніяхъ татаръ гибли и крестьяне, и сами паны. Такъ въ Житомирскомъ повѣтѣ отмѣчено люстраціею, что вла-

дѣльцы нѣсколькихъ селищъ сгибли отъ татаръ, не оставивши отродковъ и староста держить эти имѣнія къ замку; таковы селища: Голечищевъ, Звинячье, Жерденевъ, Чавлино, Хворощня, Иляшовъ. Олубѣсовщина, Котельня („городище, сказываютъ, вельми доброе, мало не такое, какъ Житомирское“) и, наконецъ, Ивница, половина которой тянула къ Житомиру, а другая—къ Кіеву.

Для избѣжанія подобной участи въ бѣльшей части украинныхъ повѣтовъ въ пол. XVI в. (какъ замѣчено было выше) люди по селамъ вовсе не жили, а жили лѣтомъ и зимою со своими панами въ городѣ при замкѣ; въ селища же свои наѣзжали временно для обработки земли и другихъ промысловъ, а иногда и вовсе не вѣзжали въ нихъ, боясь татаръ. Такъ въ Житомирѣ, въ 1545 г., всѣ крестьяне всѣхъ частныхъ селъ живутъ „въ мѣстѣ Житомирскомъ, а на селищахъ не смѣютъ передъ татарами жити“; только люди п. Тышкевича первые рѣшились тогда пойти въ свое село Слободище. Въ 1552 г. села житомирскихъ пановъ уже раздѣляются на два вида: первыя имѣютъ постоянное населеніе; вторыя, по прежнему, временно пустуютъ: крестьяне съ ихъ владѣльцами хотя въ селахъ бываютъ („мѣшкаютъ“), но ради полоху татарскаго лѣтомъ и зимою обыкновенно (*ustawicznie*) въ домахъ въ городѣ живутъ („*żywut*“); очевидно, что крестьяне лишь временно, лѣтомъ, во время обработки полей, отлучаются въ село. Въ Каневскомъ повѣтѣ за нѣкоторыми селищами числятся жители, но „зимуютъ и лѣтуютъ при замкѣ“; по видимому, они не обрабатываютъ земель своихъ селищъ даже находомъ. О земледѣліи упоминается только въ селищѣ Конончѣ: „зъ пашни, *кды* папуть, десятина“. Постоянные жители есть только въ Терехтемировѣ. Въ остальныхъ селищахъ совсѣмъ нѣтъ жителей; владѣльцы ихъ сдаютъ свои земли стороннимъ уходникамъ для рыболовства, бобровыхъ гоновъ и для пасѣкъ.

Так. обр., частно-владѣльческіе крестьяне невольно примыкали къ тѣмъ же городскимъ общинамъ; искусственное развитіе частнаго землевладѣнія ослабляло имущественныя средства мѣстныхъ зам-

ковъ и городскихъ общинъ, безъ всякой пользы для развитія колонизаціи. Владѣльцы находили выгоды въ эксплуатаціи этихъ пустынь посредствомъ пришлаго населенія — бродячихъ промышленниковъ и не имѣли особой надобности въ заботахъ о привлеченіи постоянныхъ жителей. Такъ въ Браславскомъ повѣтѣ землевладѣльцы показывали люстраторамъ 1545 г., что за ними вовсе нѣтъ крестьянъ, а между тѣмъ, владѣя пустыми селищами, они, очевидно, пользовались большими выгодами. Люстрація 1545 г. свидѣтельствуется такъ: „всѣ селища (Браслав. пов.) за землянами, за мѣщанами и за козаками... и хотя бы Богъ знаетъ какую пользу получали съ этихъ селищъ, однако же говорятъ: мы ничего не имѣемъ, и повинностей замковыхъ не хотятъ тянуть, и всѣ (селища) называютъ пустынями, а между тѣмъ осваиваютъ: „тамъ наше, а тамъ брата нашего“, а господарскаго нигдѣ не указываютъ“¹⁾. Въ тѣхъ повѣтахъ, гдѣ крестьянъ было значительное количество, такой успѣхъ дѣла отнюдь не зависѣлъ отъ доброй воли и заслугъ частныхъ землевладѣльцевъ. Ихъ личный интересъ состоялъ въ полученіи наибольшихъ доходовъ съ крестьянъ, а между тѣмъ колонисты могли быть привлечены только льготами. Это именно подтверждается примѣромъ Винницкаго повѣта, въ которомъ встрѣчаемъ наибольшій наплывъ сельскаго населенія въ частновладѣльческихъ имѣніяхъ. Здѣсь общая численность крестьянъ (со включеніемъ трехъ замковыхъ сель) простиралась въ 1545 г. до 850, т. е. сельскія общины, взятыя въ совокупности, въ три раза превышали число жителей городской общины. Исключивъ изъ этого числа населеніе замковыхъ сель (120), получимъ сумму частно-владѣльческихъ крестьянъ въ 730, что, сравнительно съ другими повѣтами, тоже не мало. Очевидно, что именно въ этотъ повѣтъ крестьяне были привлекаемы какими-либо особо выгодными обстоятельствами. Но какими же именно? Думаемъ, что ничѣмъ инымъ, какъ соединеніемъ двухъ условій, не существовавшемъ въ другихъ повѣтахъ:

¹⁾ Арх. Юг. Зап. Рос., VI, т. I, № VII.

богатствомъ южныхъ при-бужскихъ степей и относительно безопасности (повѣтъ былъ закрытъ съ юга-Браславомъ и Баромъ, а съ запада Хмельникомъ). Что здѣсь нельзя подозрѣвать особыхъ усилій со стороны владѣльцевъ, это видно изъ заявленія пановъ ревизору въ 1545 г.; именно, паны заявили слѣд.: „хотя они (паны) имѣютъ у себя такое множество крестьянъ, однако службы и пожитку съ нихъ мало; въ году только три дня служатъ, а кто не служить, тотъ даетъ по 6 грошей, а потому мужикъ богаче и пышнѣ пана. А это происходитъ отъ того, что польская граница недалеко: всякъ, кто захочетъ, идетъ прочь; выдачи ихъ и правосудія уже никакого нѣтъ; да еще приходя оттуда, крестьяне чинятъ злодѣйства и вредъ. При такой распущенности, мужикъ и самъ на себя и на пана ничего не дѣлаетъ; болѣе всего изучаетъ дорогу, куда утекать. Отсюда преступленія и разбои, ибо, не будучи занятъ работою, мужъ долженъ красть или разбивать, а жена производить чары. Для прекращенія прежде всего грѣха, а потомъ общественнаго вреда, необходима великая заботливость и милости государя, чтобы его вел. соблаговолилъ издать уставъ, какъ для пановъ коронныхъ, такъ и волынскихъ и подольскихъ: пусть бы поляки никакихъ людей (отчичей или неотчичей) отъ волынцевъ и подолянъ не принимали, а которые убѣгаютъ, тѣхъ выдавали подъ угрозою лишенія имѣній, а также, въ свою очередь, поступали бы паны волынцы и подоляне. Если это будетъ установлено, тогда скоро окажется, не будутъ ли люди исправнѣе въ работахъ и податяхъ своимъ панамъ, не будутъ ли смирнѣе въ своихъ злодѣйствахъ... А пока того не будетъ, ничего добраго тамъ быть не можетъ“.

Этотъ замѣчательный отзывъ люстраціи польскіе писатели могутъ толковать въ томъ смыслѣ, что крестьянинъ находилъ выгоду переходить отъ русскихъ владѣльцевъ къ польскимъ. Въ люстраціяхъ Польскаго Подоля содержатся и обратныя жалобы польскихъ пановъ о бѣгствѣ крестьянъ отъ нихъ за литовскую границу. Всѣ подобныя заявленія имѣютъ лишь тотъ смыслъ, что для частныхъ владѣльцевъ увеличеніе населенія въ ихъ имѣніяхъ,

безъ усиленія повинностей крестьянъ, вовсе не было желательнымъ явленіемъ; стремясь къ личнымъ выгодамъ, они предлагаютъ при-врѣненіе украинскихъ крестьянъ. Здѣсь зародышь той мысли, которая въ XVII в. привела къ развитію козачины и грозныхъ смуть.

Если иногда владѣльцы хлопотали объ облегченіи крестьянъ для большаго успѣха заселенія страны, то не на свой собственный счетъ, а на счетъ государства; такъ въ 1507 г. браславскіе земьяне просили кор. Сигизмунда прекратить взиманіе подымщины съ ихъ крестьянъ, пот. что имѣнія ихъ въ конецъ разорены татарами и владѣльцы не надѣются призвать новыхъ поселенцевъ, если съ нихъ будутъ взимать госуд. подати. Король согласился на это подъ условіемъ передачи въ казну всѣхъ частновладѣльческихъ корчемъ ¹⁾).

Другихъ свѣдѣній объ экономическомъ положеніи крестьянъ и ихъ отношеніяхъ къ владѣльцамъ въ литовскихъ украинскихъ повѣтахъ наши источники не даютъ. Считаемъ ненужнымъ пополнять эти свѣдѣнія сторонними аналогичными источниками.

Въ повѣтахъ Польскаго Подолья, благодаря болѣе полнымъ даннымъ о сельскихъ поселеніяхъ и крестьянскомъ населеніи въ нихъ, мы можемъ точнѣ опредѣлить общественныя условія крестьянской колонизаціи.

Первое условіе колонизаціи—безопасность для сельскихъ поселеній здѣсь такъ же не существуетъ, какъ и въ литовскихъ повѣтахъ. Даже въ сухихъ показаніяхъ люстрацій можно вычитать драматическія черты грозныхъ пограничныхъ бѣдствій; такъ въ Барскомъ стар. „слободку Селище татары въ 1564 г. два раза разоряли, дома крестьянъ попалили, дѣтокъ ихъ и многихъ самихъ хозяевъ побрали въ неволю, а другихъ побили; а нѣкоторые, спасаясь бѣгствомъ зимою, поотмораживали себѣ ноги, которыя потомъ

---

¹⁾ Ак. Зап. Р., II, № 26.

поотпадали у нихъ, почему множество ихъ перемерло“ ¹⁾). Въ с. Маниковцахъ тогда же татары произвели двукратное опустошеніе въ одинъ годъ, такъ что изъ 30 слишкомъ крестьянъ осталось только 11 ²⁾). Села Межировцы и Молоховъ, прежде заселенныя опустошены „do szczytu“.

Относительно бѣльшою безопасностью пользовались крестьяне замковыхъ сель, обыкновенно лежавшихъ не вдали отъ коронныхъ замковъ, куда жители и спасались при нападеніи. Замки панскіе существуютъ только въ западныхъ частяхъ Подолья и только въ большихъ поселеніяхъ у значительныхъ магнатовъ, напр. въ Гусятинѣ, Лысечѣ ³⁾).

Вслѣдствіе небезопасности крестьяне бѣжали изъ частновладѣльческихъ, а отчасти и изъ замковыхъ сель, за границу, т. е. въ литовскіе повѣты и въ Валахію; такъ изъ Межировець „люди прочь пошли за границу, и хотя староста Барскій посылалъ требовать ихъ обратно, но ихъ не выдали; изъ с. Молохова, послѣ опустошенія татаръ, люди также „поутекали“ ⁴⁾).

При такихъ условіяхъ крестьяне ведутъ иногда полукочующій образъ жизни: „никогда въ домахъ не живутъ, а въ лѣсахъ, развѣ только зимою“ ⁵⁾).

Любопытно знать, какимъ образомъ и почему въ страну, періодически опустошаемую, могли являться опять охотники селиться? Отвѣтъ даетъ намъ люстрація 1565, говоря о с. Вирбкѣ такъ: „это село давняго заселенія; хотя оно нѣсколько разъ было разрушаемо татарами, но всегда поселялись въ немъ опять люди, потому что земля хорошая и большая, имѣетъ много полей, лѣсовъ и воды“ ⁶⁾).

---

¹⁾ См. стр. 220 и 221.

²⁾ См. стр. 218.

³⁾ См. стр. 198 и 201.

⁴⁾ См. стр. 230.

⁵⁾ См. стр. 221.

⁶⁾ См. стр. 210.

Важнѣйшимъ препятствіемъ къ успѣшному заселенію Украины, кромѣ опустошеній турецкихъ и татарскихъ, было соперничество двухъ государствъ, между которыми была подѣлена тогдашняя украинная Русь; т. е. Польши и Литвы. Выше было упомянуто, какъ эта вражда двухъ государствъ, бывшихъ подъ одною державою, ослабляла силу противодѣйствія внѣшнимъ врагамъ. Но независимо отъ этого, пограничное населеніе двухъ украинъ вело между собою постоянную партизанскую войну. Такая война шла преимущественно между повѣтами Хмельницкимъ и Винницкимъ. Польскія люстраціи описывая Хмельникъ, сообщаютъ, что мѣстный „староста часто прощаетъ жителямъ не мало чиншу и другихъ даней или на выкупъ женъ и дѣтей у татаръ, или когда понесутъ большой вредъ отъ пограничныхъ непріятелей—отъ Волоховъ или отъ Литвы. Так. обр., чиншъ умалается частію ради милосердія, частію для того, что-бы люди не расходились на пограничныя слободы“¹⁾). Таже люстрація, описывая фольварочное хозяйство въ Хмельникѣ, говоритъ: „тамъ около Хмельника довольно полей и очень хорошихъ грунтовъ, было-бы только когда орать и сѣять,— было-бы только чрезъ кого управляться (съ работою); тамъ есть гдѣ основать фольварки и села, лишь-бы Господь Богъ послалъ миръ. Но тамъ отовсюду много бѣдъ на людей: татары часто грабятъ ихъ и берутъ въ плѣнъ; также козаки изъ Волыни забираютъ и ихъ самихъ и ихъ имущество; волохи—также. Сверхъ того старостамъ вредитъ въ дѣлѣ заселенія и то, что литовскіе паны заманиваютъ людей для заселенія новыхъ сель своихъ, въ которыхъ даютъ имъ свободу на все злое и не выдаютъ ни одного человѣка, который къ нимъ убѣжить. Наконецъ и жолнеры не содѣйствуютъ благосостоянію людей убогихъ. По этимъ причинамъ трудно тамъ быть хорошимъ доходамъ, если правительство не изыщетъ средствъ, какъ-бы защититъ и отъ главнаго непріятеля (татаръ), и отъ своевольныхъ волынцевъ, и упрямыхъ пограничныхъ

¹⁾ См. стр. 138.

литовскихъ пановъ“¹⁾). Описывая м. Улановъ въ Хмельницкомъ повѣтѣ, также люстрація рассказываетъ: „Тотъ Улановъ лежитъ при литовской границѣ, соприкасаясь съ Чудновскою волостью, принадлежавшею къ Острогу, при шляхѣ, которымъ ходили татары. Это мѣсто долго лежало впустѣ, какъ о томъ передавали обыватели тѣхъ окраинъ. Но Македончики (выходцы изъ Македоніи), увидѣвши, что тамъ мѣсто удобно для заселенія, ибо видно, что тамъ былъ замокъ и два большихъ вала и значительное пространство обходятъ глубокія болота, выпросили его себѣ, что-бы имъ тамъ было позволено построиться и селить людей; но это они потомъ получили привилегію отъ короля; но не были въ состояніи осуществить заселеніе, потому что ихъ часто навѣщали татары, а также литовскіе козаки не давали имъ покою“²⁾).

Такія же свѣдѣнія шли и со стороны литовской, именно изъ повѣта Винницкаго, какъ мы выше упоминали.

При подобныхъ условіяхъ колонизаціи, села, по степени прочности заселенія, могутъ быть раздѣлены на слѣд. разряды: 1) села давняго заселенія, 2) села вновь заселенныя на прежнихъ мѣстахъ, 3) села вновь заселенныя на „сыромъ корню“, 4) села, въ которыхъ живутъ владѣльцы безъ крестьянъ, и 5) селища пустыя, т. е. не имѣющія ни панской, ни крестьянской осѣдлости.

Изъ этихъ 5 разрядовъ сель на частновладѣльческихъ земляхъ рѣшительно преобладаютъ послѣдніе четыре; для примѣра беремъ Барскій повѣтъ по люстр. 1565 г.; въ немъ тогда было сель 1-го разряда—7; 2-го и 3-го—10; 4-го и 5-го—9. Напротивъ, на замковыхъ земляхъ больше давнихъ сель, населенныхъ тяглыми крестьянами, а именно 18 (изъ 22-хъ).

Впрочемъ, почти нѣтъ ясныхъ признаковъ для различенія сель давняго поселенія отъ новонаселяемыхъ. Село, дѣйствительно, существовало съ незапамятныхъ временъ, но оно разрушено тата-

¹⁾ См стр. 152 и 153.

²⁾ См. стр. 163.

рами или волохами и остался въ немъ одинъ или два поселенца, которые, въ свою очередь, совершенно разорены. Не только новые будущіе поселенцы, но и оставшіеся получаютъ опять льготу на извѣстное число лѣтъ. Въ люстраціяхъ такія села иногда называются селами давняго заселенія, но, по всей справедливости, должны быть причислены къ новозаселяемымъ. Далѣе, села, недавно посаженные на „суровомъ корню“, иногда называются селами давняго поселенія, если прошло уже 5—6 лѣтъ со времени ихъ основанія; въ бурной украинской жизни и это казалось уже стариною. Такъ, въ Барскомъ староствѣ изъ числа землянскихъ сель къ первому разряду причислено 14 сель¹⁾, между прочимъ с. Яковле; но изъ описанія этого села въ той же люстраціи узнаемъ, что его началъ населять 5 лѣтъ назадъ Андрей Быковскій на „суровомъ корню“; въ немъ крестьяне ничего не даютъ владѣльцу, потому что еще имѣютъ льготу 3 года²⁾. С. Верещатинцы, хотя пожаловано еще кор. Александромъ и имѣетъ 10 крестьянъ, но они ничего не даютъ, а владѣлецъ „держитъ ихъ только для того, чтобы кто-нибудь съ нимъ жилъ“. Изъ всѣхъ 26 частновладѣльческихъ сель Барскаго староства можно признать давними только 7.

Точно также и въ другихъ повѣтахъ замѣчается преобладаніе сель новыхъ предъ давними, преимущественно на частновладѣльческихъ земляхъ. Какъ величайшая рѣдкость отмѣчается, что нѣкоторыя изъ этихъ сель основаны давно—*citra memoriam hominum*, или за 60 л. предъ ревизією (Ивановцы, Хмельниц. пов.), или за 36 л. (Угловъ); всѣ прочія заселены весьма недавно (за 7 лѣтъ—Горбовцы, за 12 л.—Кочановка и т. п.). Но и давнія селища были вновь разрушаемы татарами и должны были начинать свою жизнь сначала (какъ мы уже замѣчали). Такъ владѣльцы Куриловскіе, по разрушеніи татарами ихъ села Русановець въ 1558 г., успѣли къ 1565 опять осадить 4-хъ человекъ; с. Кумановцы разрушено татарами также въ 1558 г., но затѣмъ вновь поселилось въ немъ 6 людей;

¹⁾ См. стр. 232

²⁾ См. стр. 262.

тоже случилось съ селами Кочановкою, Кожуховымъ ¹⁾). Изрѣдка замѣчается въ люстраціи, что то или другое село, со времени своего заселенія, остается въ покоѣ. Изъ предыдущаго становится понятнымъ существованіе 4-го изъ упомянутыхъ пяти разрядовъ сель, именно такихъ, гдѣ живетъ самъ владѣлецъ и, не имѣя крестьянъ, заводитъ фольваркъ, обрабатывая землю собственными силами: „сами себѣ на хлѣбъ, какъ могутъ, работаютъ“. Такъ с. Маркусовцы „стоитъ на татарскомъ шляху; въ немъ нѣтъ ниодного крестьянина; но сами владѣльцы Елтуха живутъ и сами себѣ на хлѣбъ работаютъ, по мѣрѣ возможности“ ²⁾. Въ с. Предивничкѣ „нѣтъ ниодного осѣдлаго человѣка; однако Кердановскій (владѣлецъ) тамъ построилъ домикъ... и сѣтъ понемногу хлѣба и косить сѣно, болѣе для прокормленія скота, чѣмъ для хлѣба“ (см. стр. 163). Но это уже чистый типъ землевладѣльческой колонизаціи, а не крестьянской,—типъ переходной: землевладѣлецъ жилъ въ ожиданіи крестьянъ и будущаго обязательнаго труда ихъ. Существованіе такихъ фольварковъ объясняется тѣми же причинами, какія будутъ сейчасъ указаны для селищъ пустыхъ.

Не всѣ владѣльцы жили въ своихъ фольваркахъ среди пустыхъ или опустошенныхъ селищъ; многіе изъ нихъ живутъ или въ городахъ, или другихъ населенныхъ селахъ; такъ пустынею Гавчинцами (въ Барскомъ пов.) владѣютъ Малышъ и Кунатовскіе, „а сами живутъ въ городѣ Барѣ“ ³⁾; с. Берлинцами владѣютъ въ 1565 г. Берлинскіе по пожалованію кор. Боны; село было опустошено сначала волохами, а потомъ татарами, „а сами владѣльцы живутъ въ Радзеіовичахъ“ ⁴⁾. Иногда владѣльцы не живутъ и въ населенномъ имѣніи, предпочитая болѣе безопасную жизнь въ городѣ; такъ нѣкто Закржевскій, владѣлецъ села Бахлина, послѣ

---

¹⁾ См. стр. 156 и 157.

²⁾ См. стр. 156.

³⁾ См. стр. 269.

⁴⁾ См. стр. 264.

опустошенія этого села татарами, началъ зазывать новыхъ поселенцевъ, но самъ жилъ въ Каменцѣ ¹⁾).

И въ томъ случаѣ, когда владѣлецъ жилъ въ своемъ пустомъ селѣ безъ крестьянъ, и въ томъ, когда онъ не жилъ тамъ, онъ могъ извлекать себѣ значительныя выгоды. Въ первомъ случаѣ, онъ имѣетъ фольваркъ, т. е. хозяйственное заведеніе, въ которомъ работа совершается руками его „челяди“, т. е. несвободныхъ и наемныхъ слугъ. Во второмъ случаѣ, владѣлецъ не занимается земледѣліемъ; но главный доходъ въ тогдашнихъ степныхъ окраинахъ повсюду давало не земледѣліе, а пчеловодство, скотоводство и рыболовство. Даже и тамъ, гдѣ земля обрабатывалась, продукты ея шли большею частію не на продажу, а для содержанія челяди и развитія скотоводства. Такъ въ Кунатковцахъ и Гучинцахъ владѣльцы Калиманы — плебеи не имѣютъ никакой осѣдлости, но имѣютъ тамъ пасѣки, косятъ сѣно для скота и лѣтомъ держатъ скотъ въ кошарахъ ²⁾). Въ Кудіовцахъ, послѣ татарскаго разгрома 1558 г. нѣтъ жителей, однако владѣльцы живутъ тамъ, занимаются земледѣліемъ и имѣютъ ставки „для живности“ ³⁾). Пустыня Козловъ, лежащая надъ Днѣстромъ при волошской границѣ, была прежде селомъ; но татары разрушили его до основанія; а потомъ волохи не позволяли селиться. Это—„имѣніе огромное; въ немъ много лѣсовъ, дубравъ, полей и сѣнокосовъ, но оно оставалось пустынею; только владѣльцы тамъ имѣли свои пасѣки, косили сѣно, загоняли скотъ на зиму и сверхъ того отдавали тамъ въ наемъ пастбище людямъ какъ изъ Руси, такъ изъ Валахіи. Подобнымъ же образомъ пользуется пустынею Доброшковцами владѣлецъ ея Матѣй Митко, или Малышъ: „тамъ онъ имѣетъ сѣнокосы, загоняетъ лѣтомъ скотъ въ кошары для выпаса; пространство тамъ большое и поля хорошія, лишь бы кто захотѣлъ поселиться но онъ (владѣлецъ) не имѣетъ тамъ никакой осѣдлости“ ⁴⁾).

¹⁾ См. стр. 213.

²⁾ См. стр. 264.

³⁾ См. стр. 265.

⁴⁾ См. стр. 271 и 272.

Въ разрядѣ пустыхъ имѣній есть нѣсколько такихъ, которыя пожалованы владѣльцамъ ихъ во времена весьма давнія, но до 1565 г. оставались незаселенными; такъ с. Кунатовцы пожаловано еще въ 1448 г.; съ тѣхъ поръ болѣе 200 л. владѣла имъ фамилія Кунатовскихъ, но имѣніе, тѣмъ не менѣе, оставалось пустынею. Равнымъ образомъ, Козловъ состоитъ „издавна“ во владѣніи Козловскихъ и былъ когда-то селомъ, но уже давно, послѣ разрушенія татарами, остается пустынею¹⁾.

Выгоды, получаемыя владѣльцемъ отъ земли безъ крестьянъ, при извѣстномъ богатствѣ природы Подолья, были столь значительны, что, очевидно, могли до значительной степени парализовать въ нихъ колонизаціонную энергію, особенно когда мы узнаемъ, что большинство и населенныхъ селъ было вновь заселяемо на льготѣ; съ нихъ владѣльцы или ничего не получали, или получали очень мало. Это приводитъ насъ къ рѣшенію вопроса: выгодно ли было владѣльцамъ заботиться о заселеніи своихъ имѣній крестьянами, т. е. къ разсмотрѣнію условій, въ которыхъ находился крестьянинъ къ замкамъ и панамъ въ украинскихъ повѣтахъ.

Высшая сумма повинностей крестьянъ слагается изъ слѣдующихъ поборовъ и работъ: 1) въ пользу государскаго замка крестьяне вносили а) *подымное* въ одинаковомъ количествѣ съ каждаго хозяина (2 гроша), б) *пушкарщины*, налогъ, первоначально введенный на содержаніе пушкарей, но потомъ назначенный вообще на потребности замка (тоже по 2 гроша); сверхъ того, в) всѣ давніе поселенцы, „по заведенному издавна обычаю, который превратился *in usitatum legem*“, платили *стагии* (овса по 3 третинника, жита по $\frac{1}{2}$, куръ по 2, мяса, сыру, хлѣба по установленной мѣрѣ, сѣна по два воза, прядива по 10 горстей; льготные или новые поселенцы платили половину того).—2) въ пользу владѣльца (короны, или частныхъ лицъ) крестьяне вносятъ или а) *поляховщину*, т. е. нормальный налогъ съ каждаго отдѣльнаго хозяйства въ видѣ

¹⁾ См. стр. 271.

сырыхъ продуктовъ (а именно: пшеницы по 4 третинника, овса по 19, куръ по двѣ, яицъ по 20); или *чинизъ* за участки земли, неодинаковый, смотря по величинѣ и качеству занятаго участка; (половину этого); в) всякій, имѣющій овецъ и свиней платитъ *дань баранью и вепровую* (отъ 20 овецъ одного барана и отъ 10—одного ягненка; отъ 20 свиней—одну); г) наконецъ крестьянинъ платитъ *дань пчелиную и поволовщину* (1-й годъ—десятую часть пчель; кто имѣетъ пасѣку, 2-й годъ—всѣ безъ исключенія вола или яловицу, 3-й годъ—крестьянинъ свободенъ отъ этой дани).

Эта высшая норма повинностей измѣнялась и понижалась по отношенію къ разнымъ разрядамъ крестьянъ; такими разрядами были „свободовые“, *тлямые, урочники, убоіе* и *слуги* (послѣдніе въ замковыхъ селахъ).

Пріемъ новаго поселенца происходилъ такъ: „когда человѣкъ придетъ изъ другой страны, то не тотчасъ садится на свободу (на льготу), но сначала пробуетъ, понравится ли ему; а потому пока, для выраженія подданства, даетъ за годъ лисицу, половину стаціи, десятину отъ овецъ, пчель и воловъ, а равно платитъ пушкаровщину и подымное наравнѣ съ другими“¹⁾. Въ силу этого такіе крестьяне назывались *лисичными*; но обыкновенно они не выдѣляются въ особый разрядъ и причисляются къ свободнымъ, т. е. сидящимъ на льготѣ.—Эти послѣдніе, т. е. сидящіе на льготѣ, отличаются отъ лисичныхъ тѣмъ, что даютъ обязательство владѣльцу оставаться въ его имѣніи безъ обозначенія срока; обязательство предполагается пожизненнымъ и даже потомственнымъ. Сроки назначались лишь для льготы; но въ люстраціяхъ не опредѣляются максимальные и минимальные термины свободы, ибо люстрація имѣла въ виду только указать, кому изъ наличныхъ крестьянъ сколько еще остается льготныхъ лѣтъ. Однако, изъ этихъ послѣднихъ указаній можно вывести, что общимъ срокомъ льготы было здѣсь 6 лѣтъ; говоримъ это на томъ основаніи, что болѣе

¹⁾ См. стр. 221.

крупныя цифры встрѣчаются рѣдко; хотя и встрѣчаются, напр., въ Хмельницкомъ повѣтѣ въ м. Улановѣ объявлена свобода для новыхъ поселенцевъ на 15 лѣтъ ¹⁾); но это можетъ быть объясняется особою важностію названной мѣстности для колонизаціи и чрезвычайными препятствіями для заселенія. Условія льготы были различны: обыкновенно „свободные“ платили подати въ пользу государства и замка, именно: подымное, пушкарровщину и половину стацій, но ничего не давали своему владѣльцу; иногда же (смотря по трудности колонизаціи) и государственныя подати, и повинности или уменьшались, или совсѣмъ не взимались съ новыхъ поселенцевъ: такъ въ Хмельницкомъ староствѣ въ с. Заселовѣ крестьяне не даютъ никакой подати ²⁾); иногда исполняютъ по 2 дня въ годъ работы ³⁾, иногда 4 дни и приглашаются на добровольныя толоки ⁴⁾). Въ эти дни они работаютъ или въ самомъ замкѣ, или въ старостинскихъ фольваркахъ или въ ставахъ староства. Всѣ эти повинности и подати въ пользу государства и замка возлагаются на частновладѣльческихъ крестьянъ только въ такихъ селахъ, которыя прежде были замковыми и отданы владѣльцамъ подъ условіемъ службы замку. Въ имѣніяхъ же лицъ, которые достигали полнаго панскаго права, крестьяне не обязаны замку никакими податями и работами.

Собственно самъ владѣлецъ часто ничего не получаетъ съ свободныхъ крестьянъ; напр. въ с. Верещатинцахъ нѣкоего Митковича крестьяне платятъ замку подымное и пушкарровщину и работаютъ по 4 дня въ году въ замковомъ фольваркѣ; но владѣльцу „ничего не даютъ; онъ держитъ ихъ только для того, что бы кто-нибудь съ нимъ жилъ ⁵⁾). Иногда въ пользу владѣльца такіе крестьяне работаютъ нѣсколько дней въ году, 3 дня (въ Казаровцахъ,

¹⁾ См. стр. 163.

²⁾ См. стр. 162.

³⁾ См. стр. 161.

⁴⁾ См. стр. 263.

⁵⁾ См. стр. 263, 156 и 157.

⁶⁾ См. стр. 266.

⁷⁾ См. стр. 268.

Рудѣ и др. ⁶⁾, 6 дней (въ Шелеховѣ ⁷⁾, 5 дней ¹⁾, иногда даже 1 день въ году; напр., въ с. Ивановцахъ 13 чел. крестьянъ, но они „ничего не не даютъ по той причинѣ, что сидятъ при границѣ непріятельской; а потому къ владѣльцамъ относятся только какъ сосѣди; но, во всякомъ случаѣ, для выраженія подданничества, работаютъ по 1 дню въ годъ“ ²⁾.

Есть, однако, разрядъ и такихъ свободныхъ, которые платятъ годичный чиншъ ³⁾. Этотъ разрядъ слагается изъ такихъ, сѣвшихъ на льготу, которые уже просидѣли значительную часть льготнаго времени и приближаются къ состоянію тяглыхъ, такъ что въ одномъ и томъ же селѣ есть просто свободные и „свободные новоосѣлые“.

Къ разряду свободныхъ могутъ быть приравнены т. н. *убогіе* или *коланные*, разрядъ, фигурирующій во множествѣ сель преимущественно Барскаго староства. По отправленію повинностей и уплатѣ податей они совершенно равняются льготнымъ; т. е. платятъ только подымное и пушкарровщину на замокъ ⁴⁾; разница только въ томъ, что ихъ положеніе опредѣляется состояніемъ, а не срочными годами льготы. Изъ этихъ убогихъ рекрутировался и классъ служекъ ремесленныхъ, а иногда и неремесленныхъ для замковъ, напр., въ Деражнѣ Дворецкой въ числѣ убогихъ обозначены: „Михайло конемъ служить; токарь Войтко свободенъ отъ всего, только иногда работаетъ для двора, что нужно; Иванецъ — пастухъ“ ⁵⁾. Здѣсь слуги прямо заключены подъ рубрику убогихъ.

Въ противоположность указаннымъ, разрядъ *тяглыхъ крестьянъ*, или *данниковъ*, состоитъ изъ двухъ видовъ: данниковъ и урочныхъ. Первые вносятъ поляховщину или дань владѣльцу (замку или частному лицу), вторые платятъ чиншъ. Дань берется сырыми продуктами; впрочемъ, съ оцѣнкою на деньги, чиншъ платятъ деньгами, которыми „откупаются“ отъ поляховщины. Чиншъ всегда меньше дани; онъ относится къ дани приблизительно какъ 2 къ 3.

¹⁾ См. стр. 158.

²⁾ Сл. — стр. 156.

³⁾ См. стр. 143 (Дубова Вель).

⁴⁾ См. стр. 223.

⁵⁾ См. стр. 243.

Поэтому урочные суть низшей, менее состоятельный класс крестьянъ. Вотъ въ этихъ повинностяхъ тяглаго класса и выражается нормальная высшая выгода, получаемая землевладельцами отъ крестьянъ.

Но слѣдуетъ имѣть въ виду, что между тяглыми и свободными крестьянами на владѣльческихъ земляхъ не было такого точнаго различія, какъ на замковыхъ: и тѣ крестьяне, которые именуются тяглыми, нерѣдко пользуются также льготами; напр., въ с. Лысогорцахъ „людей тяглыхъ 42, которыя хотя и давняго поселенія, но не даютъ ничего, только работаютъ нѣсколько дней, именно: два дня жнутъ, два дня пашутъ и косятъ и возятъ по 6 кошъ хлѣба съ поля въ гумно; даютъ десятину отъ пчелъ и поволовщину владѣльцамъ, а подымное и дань баранью на замокъ¹⁾).

Итакъ, частнымъ владѣльцамъ въ украинныхъ повѣтахъ доставалось мало выгоды отъ крестьянъ.

Для уясненія пропорціональнаго отношенія крестьянъ разныхъ разрядовъ, беремъ примѣръ Барскаго повѣта (по люстраціи 1565 г.) и включаемъ сюда и замковыя села, чтобы сравнить экономическія условія колонизаціи на государственныхъ и частновладѣльческихъ земляхъ, ибо повинности замковыхъ крестьянъ ничѣмъ не отличались отъ повинностей на земляхъ частновладѣльческихъ.

НАИМЕНОВАНИЕ СЕЛЪ.	РАЗРЯДЫ КРЕСТЬЯНЪ.						
	Тягле (данни- ки)	Уроч- ные.	Корчмы.	Свобод- ные	Служки.	Уборнѣ.	Всего.
а) <i>Замковыя:</i>							
Марьиновцы	11	—	—	—	1	—	12
Сл. Селище	13	3	—	11	9	—	36
Биликовцы	7	2	—	8	6	8	31
Головчинцы	9	—	—	2	—	—	11
Лука Слободецкая	18	2	—	7	3	—	30
Ивановцы	21	7	—	11	6	4	49
Межировцы	0	0	0	0	0	0	0

¹⁾ См. стр 161.

НАИМЕНОВАНИЕ СЕЛЬ.	РАЗРЯДЫ КРЕСТЬЯНЪ.						
	Тягле (данни- ки).	Уро- вне.	Котлы.	Свобод- ные.	Служк.	Уборг.	Всего.
Молоховъ	0	0	0	0	0	0	0
Карачинцы Римовы	19			4	3		26
Карачинцы Подлѣсныя.	11			6			17
Щодрова.	16			3			19
Сусловцы	9			4			13
Поповцы	10			8			18
Деражня Дворецкал.	16	1	3	8		4	32
Деражня Калинская.	32	2		8	5		47
Деражня — Лука.	22	2		5		3	32
Новосельцы	13	2	1	8			24
Выселокъ Новосельскій	13	4		7			24
Крутибородинцы	6			7			13
Покутинцы	13			3	4		20
Мукаровъ	—	27		5	3	5	40
Нещуровицы	6			10			16
Итого.	265	52	4	125	40	24	510
б) <i>Земляскія:</i>							
Шершенёвцы	10						10
Яковле				5			5
Верещатинцы.				10			10
Кунатовцы и Гучинцы.	0	0	0	0	0	0	0
Голодковцы				2			2
Берлинцы	0	0	0	0	0	0	0
Кудювцы	0	0	0	0	0	0	0
Глѣбовъ				15			15
Мукаровъ Малый.				2			2
Козировцы				5			5
Руда Паробоча.				7			7
Ременна				2			2
Куриловцы	15						15
Шеляховъ				15			15
Голозинцы				6			6
Подарнава				4			4
Поповцы	0	0	0	0	0	0	0
Гавчинцы	0	0	0	0	0	0	0
Сеняковцы				7			7
Яблоновка				7			7
Куватовцы	0	0	0	0	0	0	0
Козловъ	0	0	0	0	0	0	0
Гермаки				7			7
Добросковцы	0	0	0	0	0	0	0
Плоскировцы	0	0	0	0	0	0	0
Итого.	25	—	—	94	—	—	119

Эта таблица показываетъ: а) что изъ 22 сель замковыхъ только 2 пустыхъ; а изъ 26 сель частныхъ пустыхъ 9; т. е. въ первомъ случаѣ пустуетъ 11-я часть поселеній, во второмъ—3-я часть ихъ.

б) Въ 22 селахъ замковыхъ было крестьянъ 510 (хозяевъ), а въ 26 частныхъ—только 119; т. е. въ первыхъ на одно село приходится 23 крестьянина, во вторыхъ—по 4, 5.

в) Въ замковыхъ селахъ преобладаетъ разрядъ тяглыхъ крестьянъ болѣе или менѣе давней осѣдлости, а именно (считая тяглыхъ и урочныхъ вмѣстѣ) ихъ было 307, а свободныхъ 125; если же къ свободнымъ причислять и прочіе разряды (корчмарей, служекъ и убогихъ), то 103. Въ частныхъ селахъ, напротивъ, преобладаютъ такъ называемые слободные крестьяне, т. е. новые поселенцы; ихъ 94; между тѣмъ какъ тяглыхъ только 25. Очевидно, на панскихъ земляхъ крестьянское населеніе держалось только подъ условіемъ временной льготы.

Изъ предыдущихъ замѣтокъ становится яснымъ, почему частные владѣльцы прилагали такъ мало усилій къ привлеченію новыхъ поселенцевъ: извлекая значительныя выгоды изъ пустыхъ земель, они, въ случаѣ заселенія своихъ опасныхъ пустынь украинныхъ крестьянами, или не получали отъ нихъ ничего или получали очень мало; частновладѣльческія села находятся въ состояніи постоянного возобновленія жителей, вслѣдствіе непріятельскихъ опустошеній и ухода крестьянъ. Не успѣетъ кончиться льготный срокъ для прежнихъ поселенцевъ, какъ уже село опять опустѣло; новые поселенцы садятся опять на льготу.

Итакъ, колонизаціонныя намѣренія правительства, при раздачѣ государственныхъ земель въ руки частныхъ владѣльцевъ, далеко не достигали желаемыхъ результатовъ; именно, въ Приднѣпровьѣ частныя села остались совсѣмъ незаселенными; въ Прибужьѣ крестьянское населеніе явилось помимо воли и желанія владѣльцевъ, которые предлагали воспрещеніе перехода крестьянъ, т. е. введеніе крѣпостнаго труда, какъ единственно пригодный

способъ для усиленія колонизаціи въ украиняхъ. Въ Польскомъ Подольѣ крестьяне до времени держались льготами и притомъ въ незначительномъ числѣ; и здѣсь впадѣльцы указываютъ, какъ на главное препятствіе къ заселенію, на свободу перехода крестьянъ.

Недостатки правительственной, городской и землевладѣльческой колонизаціи вызвали усилія народныхъ массъ колонизовать южныя пустыни самостоятельно, на собственный рискъ; мы говоримъ о козацкомъ движеніи въ степи.

Козацкая колонизація. Послѣдній слой населенія украинскихъ повѣтовъ, упоминаемый люстриаціями (сдѣлавшійся потомъ не только первымъ, но и единственнымъ на Украинѣ),—это козаки. Съ конца XVI в. они заселили степи по обоимъ берегамъ Днѣпра, между Днѣпромъ и Бугомъ; они подвинули русское населеніе къ берегамъ Чернаго Моря. Эта самобытная народная колонизація шла и въ Московскомъ государствѣ впереди правительственной и общественной; но Московское государство успѣло воспользоваться ею для блага государства и по путямъ, проложеннымъ козаками, раздвинуло свои предѣлы до Азовскаго и Каспійскаго морей и на востокъ до Великаго океана.

Но въ 1-й полов. XVI в. козачество далеко еще не овладѣло своею важною историческою ролью. Козакомъ вообще назывался бездомный и безсемейный пришлецъ. Разумѣется, такой элементъ населенія считался вовсе непригоднымъ во внутреннихъ населенныхъ повѣтахъ, что и выражено въ Кременецкой люстриаціи такъ: „козаковъ, а также людей неосѣдлыхъ, прихожихъ не держать нигдѣ въ деревняхъ дольше трехъ дней; все село должно быть оповѣщено, когда какой козакъ придетъ или уйдетъ, ибо отъ такихъ людей дѣлается по селамъ много вреда. Еслибы кто пустилъ въ домъ такого козака, человѣка неосѣдлаго, не оповѣстивши всему селу, и держалъ бы его больше трехъ дней, а отпуская его не объявилъ всему селу, и еслибы отъ того произошелъ кому-нибудь вредъ, то всякій такой (хозяинъ) долженъ вознаграждать за тотъ вредъ и, сверхъ того, обязанъ заплатить три рубля „вины

злодѣйской“ (уголовнаго штрафа за кражу) по статуту земскому“¹⁾. Иного отношенія къ козакамъ нельзя было ожидать въ тѣхъ повѣтахъ, которые имѣли уже прочное населеніе и въ которыхъ стихіи общественной жизни уже сложились въ постоянныя, хотя и не совсѣмъ правильныя, формы.

Въ южныхъ же степныхъ повѣтахъ, нуждавшихся въ заселеніи, отношеніе къ козачеству могло быть иное; однако и тамъ (напр. въ Браславскомъ повѣтѣ, какъ указано выше) козачество признаваемо было элементомъ вреднымъ, противупобщественнымъ. Въ самомъ дѣлѣ трудно признать пригоднымъ для *колонизації* людей *неосѣдлыхъ*; заселеніе и неосѣдность—два понятія противоположныхъ. Если козачество сдѣлалось впоследствии главною колонизаціонною силою степей, то козакъ, очевидно, пересталъ быть простымъ бродягою. Такое превращеніе могло совершиться подъ влияніемъ правильныхъ и разумныхъ мѣръ государства, на пользу и благо самому государству; но если такихъ мѣръ не было, то оно могло совершиться и само собою, создавъ изъ козаковъ элементъ, враждебный шляхетскому государству и разрушительный для него.

Посмотримъ, какъ относилось къ козачеству Польское и Литовское государство.

Въ 1-й полов. XVI в. стихійныя бродячія элементы начали пріурочивать въ разныхъ мѣстностяхъ къ разнымъ классамъ общества; а именно:

Въ Польскомъ Подольѣ, гдѣ польскіе сословные порядки утвердились наиболѣе, козачество, какъ явленіе *sui generis*, было истреблено уже въ 1-й пол. XVI в.; оно отчасти пополняло собою ряды крестьянъ и служекъ. Такъ въ исконномъ гнѣздѣ козачины—Барѣ, именно—Русскомъ, люстрація подъ рубрикою „служки“ говоритъ: „тамъ есть три козака, которые ничего не даютъ, только на коняхъ и пѣшіе служатъ замку“²⁾, между тѣмъ здѣсь цѣлая треть города—Черемисскій Баръ, состоящая преимущественно изъ

¹⁾ См. стр. 114.

²⁾ См. стр. 133.

татарь, несетъ собственно козацкую, т. е. общинно-военную службу. Остальныя нѣкоторыя части главной массы бродячаго населенія примыкають къ крестьянскимъ сельскимъ общинамъ; такъ въ с. Куликовѣ (Хмельниц. староства) въ числѣ тяглыхъ крестьянъ видимъ Романа—козака ¹⁾; въ с. Летникѣ—корчмаря козака ²⁾, въ с. Лысогорцахъ, въ числѣ тяглыхъ крестьянъ, козака ³⁾, въ слободкѣ Селищѣ, въ числѣ осѣдлыхъ крестьянъ, Козачину ⁴⁾, въ числѣ льготныхъ—козака ⁵⁾. Во всякомъ случаѣ, отмѣтокъ о козачинѣ въ числѣ крестьянства не на столько, много, что бы признать, что здѣсь вся козачина поглощена крестьянскимъ состояніемъ. Между тѣмъ въ пол. XVI в. въ украинныхъ повѣтахъ Польскаго Подолья уже нѣтъ отдѣльнаго класса козаковъ; нѣтъ его ни въ Барскомъ, ни въ Хмельницкомъ повѣтѣ, гдѣ нѣкогда (въ нач. XVI в.) большія козацкія ополченія громили татарь подъ предводительствомъ Ляндскоронскихъ и Венжиковъ. Такое истребленіе здѣсь козачины не означаетъ особаго успѣха гражданственности въ Польскомъ королевствѣ, ибо бродячія массы, вмѣсто того, что-бы осѣсть на мѣстѣ, въ числѣ прочихъ мирныхъ классовъ, уходили отсюда въ Поднѣпровье: „Хмельницкіе“ нашли себѣ въ послѣдствіи сферу дѣятельности не въ Хмельникѣ, а въ Запорожѣ. Вытѣсняя козачину механически все далѣе въ степь, польское правительство приготавлило ту грозную силу, которая въ послѣдствіи разрушила государство.

Въ при-бужскихъ повѣтахъ Литовскаго государства козачество несомнѣнно существовало и въ пол. XVI в. въ значительномъ количествѣ ⁶⁾. Король Сигизмундъ-Августъ, въ грамотѣ 1560 г. ноября 14, пишетъ кіевскому воеводѣ кн. Острожскому и старостамъ браславскому и черкасскому, что дошла до него жалоба бѣлаго-

¹⁾ См. стр. 144.

²⁾ См. стр. 155.

³⁾ См. стр. 161.

⁴⁾ См., стр. 221.

⁵⁾ См. стр. 222.

⁶⁾ См. выше стр. 51, 58 и 59.

родскаго (Аккерманскаго) анчака о томъ, что изъ замковъ Кіевскаго Бѣлоцерковскаго, Браславскаго, Винницкаго, Черкаскаго и Каневскаго дѣлается великій вредъ подданнымъ турецкаго султана. Король приказываетъ, чтобы изъ Кіева, Черкасъ, Винницы и Браслава никто своихъ слугъ и козаковъ не посылалъ причинять „шкody“ турецкимъ подданнымъ ¹⁾). Въ люстраціяхъ повѣтовъ Польскаго Подолья 1565 г. содержатся жалобы, что успѣшному заселенію тамошнихъ мѣстъ препятствуютъ набѣги козаковъ изъ пограничныхъ повѣтовъ Литвы, т. е. Винницкаго и Браславскаго; такъ зѣмли м. Уланова, примыкающія къ Винницкому повѣту, оставались пустынею, потому что ихъ часто навѣщали татары и литовскіе козаки ²⁾). Однако и здѣсь козачество не было популярнымъ и было вытѣсняемо при помощи правительственныхъ мѣръ ³⁾). Тѣснимое, оно примыкало въ Прибужьѣ то къ городскому, то къ сельскому, а главное—къ землевладѣльческому классу. Не сложившись и здѣсь въ особый классъ, оно сослужило, однако, громадную службу для заселенія страны, именно, въ качествѣ особаго вида землевладѣнія. Далекo въ глубинѣ степей Браславщины разсѣялись пасѣки и заимки людей невѣдомо откуда пришедшихъ, не претендовавшихъ на панство и на обязательный трудъ крестьянъ.

Таково разнообразное значеніе козачины въ западныхъ повѣтахъ Украйны. Совсѣмъ въ иномъ видѣ выступило оно въ Приднѣпровьѣ, здѣсь оно не растерялось среди другихъ классовъ, но выступило отдѣльною, могучею силою.

Уже изъ люстрацій пол. XVI в. можно видѣть постепенное возрастаніе этой силы на Днѣпрѣ. И въ Каневѣ и въ Черкасахъ козаки именуются уже отдѣльно отъ прочихъ классовъ. Да и нельзя было съ ними не считаться по ихъ численности: въ Каневѣ не указывается опредѣленнаго числа ихъ, ибо приливъ и отливъ этого подвижнаго населенія измѣнялся съ каждымъ годомъ; но въ Чер-

¹⁾ Арх. Ю. З. Р., II, № 137.

²⁾ См. стр. 163.

³⁾ См. выше стр. 59.

казахъ люстраторъ даетъ приблизительное число временно-прихожихъ людей, именно указываетъ, сколько ихъ было въ годъ производства люстраціи: „въ эту зиму было ихъ разомъ около 250 чел.“. Эта цифра превышаетъ число мѣщанъ гор. Черкасъ всѣхъ разрядовъ (223). Так. обр., зимою населеніе города увеличивалось болѣе чѣмъ вдвое отъ прилива бродячаго населенія изъ степей.

Но между двумя южно-днѣпровскими повѣтами есть также разница въ отношеніи къ козачеству. Въ Каневѣ оно противопоставляется осѣдлому населенію, а его дѣйствія—интересамъ этого послѣдняго: люстраторы, очевидно, со словъ городскихъ жителей, отмѣчаютъ подъ особою рубрикою „вредъ отъ козаковъ“; даже болѣе чѣмъ отъ татаръ, именно: въ восточныхъ степяхъ, которыя городскіе жители могли эксплуатировать временными наѣздами, казаки овладѣли лучшими угодьями пчеловодства, охоты и рыболовства: „они живутъ тамъ (въ Сѣвирскихъ уходахъ) постоянно на мясѣ, на рыбѣ, на меду... сытять тамъ себѣ медъ, какъ дома“¹⁾. Проведя, так. обр., лѣто среди столь дикой роскоши, на зиму разсѣянное населеніе степей слѣзаетъ въ городъ и остается здѣсь до слѣдующей весны, чтобы опять уйти или въ степь („поле“) за Днѣпромъ, или внизъ рѣкою „въ козацтво“. Такъ совершалось оно правильные весенніе и осенніе перелеты отъ осѣдлаго состоянія къ бродячему. Однако и здѣсь началось уже приуроченіе этой подвижной массы къ гражданскому состоянію прочихъ классовъ общества; а именно: часть козаковъ остается уже на постоянномъ жительствѣ въ городѣ въ качествѣ слугъ у мѣщанъ и бояръ; остальные, продолжающіе лѣтомъ ходить „въ козацтво“, уже должны нести нѣкоторую службу начальству замка²⁾. Такъ уже здѣсь вольная колонизація стремилась примкнуть къ городской. Еслибы дальнѣйшія условія общественности Литовскаго государства не воспрепятствовали, можно было бы ожидать наилучшихъ результатовъ отъ такого сліянія козачины съ городскими общинами.

¹⁾ Арх. Юг. Р., ч. VII, I, стр. 103.

²⁾ См. выше стр. 46 и 47.

Это послѣднее явленіе составляетъ особенную характеристическую черту Черкаскаго повѣта. Никакихъ жалобъ на козаковъ, никакого противопоставленія ихъ горожанамъ здѣсь нѣтъ. Козаки входятъ уже тѣснѣйшимъ образомъ въ составъ городской общины; королевскія грамоты, адресованныя городу Черкасамъ, именуютъ и козаковъ въ числѣ прочихъ постоянныхъ жителей повѣта¹⁾; а одинъ изъ такихъ актовъ надписанъ: „отаману, войту и всѣмъ мѣщанамъ черкаскимъ“²⁾. Сами граждане г. Черкасъ, защищая свои интересы на судѣ короля противъ старостъ, защищаютъ, вмѣстѣ съ тѣмъ, и интересы козаковъ³⁾. Само собою разумѣется, что такое приуроченіе козачества къ городскимъ общинамъ становится все менѣе и менѣе возможнымъ, по мѣрѣ того, какъ приближается преобразование самой городской общины въ сословно-мѣщанскую по западно-европейскому образцу. Поглощеніе козачины городскими общинами должно было видоизмѣнить не только типъ козачества, но и характеръ мѣщанскаго города. Козаки, примыкавшіе къ городамъ, мало по малу основывались тамъ на постоянное жительство, обзаводились семействами, отвыкали отъ бродячей жизни, но, вмѣстѣ съ тѣмъ, отнюдь не хотѣли подчиняться общимъ податнымъ и административнымъ условіямъ мѣщанства. Въ концѣ XVI в. они уже превышали неизмѣримо своею численностью небольшую горсть мѣщанъ и оффиціально въ люстраціяхъ именовались „непослушными“. Они были уже при всѣхъ украинскихъ замкахъ. Все это вѣзвало безплодныя попытки правительства (Сигизмунда-Августа въ 70-хъ и Стефана Баторія—въ 80-хъ годахъ) къ образованію такъ назыв. „городоваго козачества“, особаго военно-служилаго класса, съ раздѣленіемъ на полки (по городамъ) и съ назначеніемъ отъ правительства (отъ руки короннаго гетмана) особаго начальника для нихъ⁴⁾. Всѣмъ извѣстно, что исторія привела

¹⁾ Ак. Южн. и Зап. Росс., II, № 138, 140.

²⁾ Ibid., № 123.

³⁾ См. № XVII.

⁴⁾ См. Ак. Южн. и Зап. Рос., II, № 149. Гораздо успѣшнѣе дѣйствовала мѣстная власть, соединяя иногда козаковъ въ одно ополченіе для борьбы съ татарами: такъ въ

къ иному результату: все городское и сельское населеніе обратилось въ козачину, все гражданское управленіе уступило мѣсто военному, но за то свободному и выборному. Для насъ пока достаточно замѣтить, что путемъ козацкой осѣдлости всѣ пустынные повѣты густо заселились въ теченіи немногихъ десятилѣтій.

Но пока, въ пол. XVI в., этого не случилось; превращеніе городовъ и селъ въ военные общины совершилось гораздо позже. Между тѣмъ волны свободнаго бродячаго населенія приливали съ сѣвера все болѣе и болѣе; онѣ не вмѣщались, такъ сказать, въ тѣсныхъ предѣлахъ городовъ и положили основаніе отдѣльной колонизаціи степей внѣ украинскихъ зѣмковъ,—за порогами Днѣпра, куда мы должны за нимъ послѣдовать.

Не всѣ козаки бросали бродячую жизнь, примкнувъ къ городамъ; по прежнему большинство козацкаго населенія уходило весною въ безграничныя степи, маняція къ завѣтнымъ берегамъ Чернаго Моря. Исчезая въ степи или въ порогахъ Днѣпра, что дѣлалъ тамъ козакъ, какую жизнь онъ велъ? Люстраціи лишь отчасти вскрываютъ предъ нами таинственную жизнь бродниковъ: козакъ разставлялъ охотничьи сѣти для безчисленнаго множества степной дичи; онъ ловилъ рыбу въ широкихъ плавняхъ Днѣпра и его притокахъ, которые были наполнены ею; въ глухихъ, невѣдомыхъ лѣсахъ по Самарѣ и Орели онъ стерегъ природныя борта и сытилъ медь. Но не въ этомъ только заключалось „козацтво“: другую, болѣе цѣнную добычу подстерегалъ козакъ въ безмолвныхъ степяхъ за Тясминомъ и Ворсклою. Тамъ, на встрѣчу русской козачинѣ, шла другая; другіе люди, также называемые козаками, выходили изъ татарскихъ улусовъ и турецкихъ крѣпостей (Очакова, Бѣлгорода). Тѣ и другіе были бездомные удалцы и луговые пираты; глубокая разница заключалась не въ нихъ са-

---

1575 кіевскій воевода отправилъ на встрѣчу татаръ къ устью Тясмина (у Чернаго лѣса) козаковъ кіевскихъ, черкасскихъ и каневскихъ; въ то время какъ татары опустошали поселенія около Снявы, козаки, подъ предводительствомъ Богданка, вторгнулись въ Крымъ за Перекопъ и опустошили окрестную страну.

михъ, а въ тѣхъ націяхъ, изъ которыхъ они вышли, и по характеру которыхъ опредѣлялись цѣли и значеніе дѣятельности козаковъ обѣихъ странъ: татарскіе козаки были только хищники, русскіе совершали свои набѣги съ двойною цѣлю: изъ видовъ личнаго грабежа и постоянного стремленія раздвинуть русскіе предѣлы на счетъ „поганства“. Въ числѣ доходовъ черкаскаго старосты стоитъ „доходъ отъ *бутынокъ*“: „когда черкашенинъ добудетъ бутынокъ, или „языковъ“ (плѣнниковъ) изъ людей непріятельскихъ, тогда староста получаетъ изъ этого бутынка (добычи) одну самую лучшую вещь: коня, збрую, или плѣнника, а остальные вещи и плѣнники идутъ въ пользу пріобрѣтателя. Также, когда приходятъ козаки изъ непріятельской земли съ добычею, то старостѣ одна наилучшая вещь“¹⁾. Итакъ, на пограничьи шла постоянная война; татарскія улусы и турецкіе предѣлы были для черкасцевъ постоянно землею непріятельскою, все равно, находится ли Виленское правительство въ мирѣ съ Турціею и Крымомъ, или нѣтъ. Набѣги ради добычи не считаются позорными—разбойничьими; это правильный доходъ отъ общепринятаго промысла, который государство обложило налогами. Этимъ ремесломъ занимаются не одни козаки, но и мирные граждане Черкасъ; для козаковъ оно составляетъ только спеціальныи, особенный ихъ видъ промысла, составляетъ самую сущность „козацтва“. Козаковали и сами старосты; не стыдились князья (изъ очень богатыхъ и могущественныхъ фамилій) вести жизнь бродниковъ; очевидно, тогдашнее лучшее русское общество видѣло въ козакованьи не презрѣнный промыселъ разбоя, а богатырство воина—піонера національнаго движенія на югъ—къ Черному морю. Какъ для этой важной цѣли, такъ и для промышленныхъ предпріятій, степовикамъ необходимо было найти точку опоры и пристанище въ самой глубинѣ степей; труднѣе становилось козакамъ примыкать, хотя временно, къ городскимъ общинамъ. Съ каждымъ годомъ скоплялась все большая масса ихъ въ степяхъ; необходимо было имъ свить себѣ постоянное

¹⁾ Арх. Юг. Рос., ч. VII, I, стр. 83.

гнѣздо внѣ района тогдашнихъ господарскихъ замковъ. Тогда зарождается т. н. низовая козачина; является на свѣтъ знаменитое Запорожье.

Несомнѣнно, что уже съ начала XVI в. бродячіе элементы въ степяхъ временно скоплялись въ массы для отпора татарамъ. Мертвыя степи поглотили навѣки эту исторію темныхъ битвъ; единицы и массы гибли въ степяхъ и въ порогахъ безслѣдно. Тамъ не было пристанища и защиты для нихъ ближе черкаскаго замка. Первое основаніе сплоченью бродячихъ козацкихъ силъ въ Запорожьѣ положено царемъ Іоанномъ Грознымъ: идя подъ Очаковъ, дьякъ Ржевскій въ 1556 г. соединилъ подъ своимъ начальствомъ днѣпровскихъ козаковъ, которыми предводительствовали отаманы Млинскій и Михаилъ Есковичъ. Тогда-же (какъ упомянуто выше) кн. Дмитріемъ Вишневецкимъ отъ имени Московскаго правительства было построено укрѣпленіе на о—вѣ Хортицѣ. Хотя въ 1558 г. Хортицкое укрѣпленіе имъ было оставлено предъ новымъ напоромъ татаръ; однако, дѣло, начатое Грознымъ и Вишневецкимъ не погибло: въ Запорожьѣ осталось гнѣздо той низовой вольницы, которая послужила потомъ зерномъ будущей Сѣчи. Въ 1561 г., когда кн. Дм. Вишневецкій просилъ короля о позволеніи ему вернуться въ границы Литовскаго государства, то, вмѣстѣ съ тѣмъ, прислалъ королю „листокъ“, писанный къ нему отъ козаковъ „съ Низу“, въ которомъ они просили, что бы имъ выданъ былъ охранный королевскій листъ, съ позволеніемъ возвратиться въ государство, съ тѣмъ что бы этотъ листъ былъ данъ на имя кievскаго воеводы. Король увѣдомилъ о томъ кievскаго воеводу и приказалъ, чтобы онъ дѣйствовалъ по соглашенію съ Вишневецкимъ, а именно: козаковъ принять; но если между ними найдутся тѣ, которые недавно разорили Очаковъ, то что бы они не останавливались въ украинскихъ замкахъ, а шли бы въ Могилевъ и Полоцкъ, откуда будутъ препровождены въ Лифляндію на слѣужбу, за что король обѣщаетъ имъ жалованье¹⁾.

¹⁾ Ак. Юж. и Зап. Р., II, 143.

Итакъ низовые дугари продолжаютъ и безъ Вишневецкаго, въ теченіи четырехъ лѣтъ, составлять сплоченную массу, имѣютъ, конечно своего предводителя, свое пристанище (б. м. на той-же Хортицѣ) и совершаютъ смѣлый и удачный набѣгъ на отдаленный Очаковъ. Въ 1561 году Вишневецкій эмигрировалъ опять изъ Московскаго государства. Но въ слѣдующемъ году этотъ истинный козакъ по натурѣ, не усидѣлъ спокойно дома, снова отправился искать приключеній, то на службѣ татаръ, то на службѣ московскаго царя. Въ 1563 г. онъ отправился завоевать молдавскій тронъ, но, будучи схваченъ и выданъ султану, былъ казненъ въ Константинополѣ.

Такимъ образомъ, несомнѣнно, что въ первый разъ возникаетъ осѣдность въ порогахъ при Грозномъ и Вишневецкомъ. Раньше вовсе нѣтъ слѣдовъ колонизаціи этихъ отдаленныхъ степей. Вишневецкій первый собралъ бродячихъ низовыхъ козаковъ въ одно войско; у него были уже атаманы козачьи, онъ указалъ путь движенія—Крымъ, Турцію и Молдавію; онъ же первый положилъ основаніе ихъ укрѣпленному лагерю на Хортицѣ, хотя и преждевременно. Съ того времени, степи до пороговъ и за порогами Московское государство считало своей территоріею и вслѣдъ за тѣмъ намѣревалось основать новое укрѣпленіе между Хортицею и Черкасами (какъ упомянуто выше¹). Польско-литовское правительство не признавало за московскимъ правъ на территорію до пороговъ; но степи за порогами, повидимому, оставались во власти Московскаго государства.

Съ тѣхъ поръ, жизнь Запорожья можетъ быть прослѣжена почти непрерывно въ XVI и нач. XVII в. Унія 1569 г. не только не уничтожила зародышей самостоятельнаго козачьяго общества на Низу, но оживила его дѣятельность и увеличила его составъ новымъ приливомъ гонимыхъ элементовъ русской національности, православнаго вѣроисповѣданія и крестьянскаго состоянія. Въ

---

¹) См. Ак. Юж. и Зап. Рос., II, № 134.

70-хъ и 80-хъ годахъ видны уже ясныя признаки прочной осѣдлости козаковъ въ порогахъ. Козакъ, захвативъ добычу на войнѣ или охотѣ, уже не спѣшилъ съ нею на сѣверъ, въ днѣпровскіе города, гдѣ прежде продавалъ ее и, проживъ въ свое удовольствіе зиму, на лѣто опять отправлялся за поисками добычи; теперь, по свидѣтельству очевидца (дяди лѣтописца Бѣльскаго - Орнишевскаго, который самъ предводительствовалъ козаками въ 1580 г. по назначенію отъ правительства)¹⁾, козаки хотя и возвращаются въ большинствѣ на зиму въ города, но на островахъ днѣпровскихъ оставляютъ уже стражу „въ куренѣ“ (т. е. въ земляномъ окопѣ), снабженномъ пушками, которыя отняты у турокъ; стража состояла изъ нѣсколькихъ сотъ человѣкъ. Численность козаковъ, собирающихся въ толпы, возросла уже до нѣсколькихъ тысячъ. Сообразно съ этимъ, возростала и дерзость ихъ предпріятій; они совершали походы на Очаковъ, Тегиню (Бендеры), Бѣлгородъ²⁾. Тогда въ обществѣ явилась мысль дать имъ правильную организацію, обративъ ихъ дѣятельность на постоянную пользу государства. Мысль эту высказывали нерѣдко частныя лица, болѣе просвѣщенные и болѣе знакомыя съ Украиною; такъ хроникеръ Бѣльскій указывалъ, что необходимо дать козакамъ постоянную осѣдлость на одномъ изъ острововъ Днѣпра, укрѣпивши его; для этого онъ указывалъ островъ Коханню, между порогами въ 40 миляхъ отъ Кіева; его избрали сами козаки для своей сторожи. Указывалъ также на о—въ Хортицу, ссылаясь на примѣръ Вишневецкаго, и на третій Томаковку, служащій преимущественнымъ мѣстомъ жительства козаковъ, главнымъ ихъ „замкомъ“—укрѣпленіемъ. Бѣльскій проектировалъ дать такимъ поселеннымъ козакамъ начальство отъ короля и назначить имъ жалованье (Bielsky, 718—719). Но польское правительство смотрѣло на этотъ вопросъ

---

¹⁾ Kron. Bielsk. 759 и 777.

²⁾ Въ 1574 г. совершенъ извѣстный походъ въ Молдавію Свирговскаго и Бастана съ 1200 чел., между которыми было 200 браславскихъ козаковъ. Въ 1577 г. походъ туда-же Подковы, Шаха и Конницкаго.

другими глазами: въ 1578 г. король поручилъ кievскому воеводѣ разогнать „лотровъ, собравшихся на Низу“; но самъ король заявлялъ татарамъ, что уничтожить козацкія поселенія на Низу трудно, ибо они находятъ себѣ пріютъ въ Московскомъ государствѣ. Въ 1583 году, дѣйствительно, когда козаки разорили новое турецкое укрѣпленіе Ягорлыкъ и совершили походъ подъ Бендеры, то король велѣлъ ихъ ловить на возвратномъ пути; но они ушли кievскою украиною за московскую границу (Albetrandi: Panowanie St. Batorego, 237, 239).

Для организаціи низоваго козачества не сдѣлано было ничего польско-литовскимъ правительствомъ, и вся заслуга послѣдующей колонизаціи степей козачиною безраздѣльно принадлежитъ самимъ народнымъ массамъ, которыхъ влекли сюда не жажда бродяжничества и разбоя, а глубокой и здравый историческій инстинктъ.

IV.

Направленіе колонизаціи и этнографическій составъ населенія южной Руси.

Не смотря на несовершенства способовъ колонизаціи южной Руси въ XVI в., заселеніе этой страны шло своимъ, хотя и медленнымъ, путемъ. Главнѣйшая роль въ этомъ великомъ историческомъ процессѣ принадлежитъ массамъ простаго народа, который наполнялъ собою городскія и сельскія общины (преимущественно на государственныхъ земляхъ), который, наконецъ, проложилъ новые пути колонизаціи степей чрезъ козачину. Стремленіе народа на югъ было столь энергично и устойчиво, что его не могли удержать и остановить періодическія истребленія жителей татарами, турками и волохами.

Въ высшей степени важно знать, откуда же шла эта неистощимая колонизаціонная струя и какой именно народъ давалъ и возобновлялъ колонизаціонные элементы степей.

Колонизація южной Руси направляется отъ сѣвера къ югу; именно: переселенцы, заселявшіе постепенно южную Русь, шли изъ Бѣлоруссіи, т. н. Литвы, т. е. сѣверо-западной части той же Бѣлоруссіи, Полѣсья и изъ Московскаго государства,—но ни откуда больше.

По люстраціоннымъ актамъ можно опредѣлить самые этапы переселеній. Оказывается, что Бѣлоруссія (и отчасти Московское

государство) снабжаютъ колонистами сначала сѣверныя—полѣсскія части Кіевщины (Мозырскій, Овруцкій, Любечскій и Остерскій повѣты); затѣмъ отсюда и отчасти непосредственно изъ Бѣлоруссіи идутъ поселенцы въ южныя, собственно украинныя, повѣты. Прослѣдимъ эти станціи переселеній и для этого начнемъ съ сѣверныхъ повѣтовъ.

Самый сѣверный изъ правобережныхъ повѣтовъ—Мозырскій ¹⁾ въ пол. XVI в. нуждался въ новыхъ поселенцахъ, не смотря на свое укромное и относительно обезпеченное положеніе. Въ составѣ мѣщанъ и крестьянъ гор. Мозыря въ 1552 г. указано множество людей *прихожихъ*; напр. Пронецъ прихожій, Гридко прихожій, Алексѣй прихожій, Данило прихожій, Василій прихожій, Степанъ прихожій, Елисей прихожій, Копоть прихожій и т. д. Всего съ такою отмѣткою можно насчитать здѣсь до 30 поселенцевъ. Откуда они пришли не указываются; но это можно безошибочно опредѣлить по другимъ указаніямъ; именно, въ меньшемъ количествѣ случаевъ, вмѣсто такой глухой отмѣтки, обозначается то мѣсто, откуда явился переселенецъ; напр., такъ: Андронъ Чичерянинъ, Василь Чичерянинъ, это переселенцы изъ Чичерена (теперь города Минской губ.); другіе пришли изъ Слуцка (также нын. Мин. губ.): Яцко Случанинъ, Мартинъ Случанинъ, Яковъ Случанинъ; бѣльшее число пришло изъ Глуска (м. также Мин. губ.); Хома Глушанинъ, Несынъ Глушанинъ, Василій Глушанинъ, Сухачъ Глушанинъ, Калита Глушанинъ. Не менѣе идетъ изъ Бобруйска: Сысой Бобруянинъ, Оксета Бобруянинъ, Занко Бобруенинъ, Булько Бобруенинъ, Проць Бобруйковичъ. Иные пришли изъ Турова: Семень Туровичъ, Гришко Туровичъ, Хилимонъ Туровичъ, Сава Туровичъ, Гринъ Туровичъ. Другіе изъ Литвы: Иванъ Литвинъ, Игнатъ Литвинъ. Наконецъ здѣсь же являются и москвичи не въ маломъ числѣ: Иванъ Москаль, Федко Московичъ, Денисъ Москалевичъ, Степанъ Москаль, Андрей Москаль.

¹⁾ Арх. Юго-Зап. Р., Ч. VII, т. I, N LXXXV.

Нужно замѣтить, что, кромѣ приведенныхъ, какъ глухихъ, такъ и опредѣленныхъ отмѣтокъ, нѣтъ никакихъ другихъ о мѣстѣ происхожденія колонистовъ; отсюда слѣдуетъ заключить, что никакая другая страна, кромѣ Бѣлоруссіи, Полѣсья и Москвы, не давала поселенцевъ для этой мѣстности.

Колонисты, минуя сѣверные повѣты, шли и прямо дальше, или переполняя ихъ, шли въ болѣе южные предѣлы Кіевщины, увлекая за собою и коренныхъ жителей сѣверныхъ повѣтовъ. Подвинемся и мы за ними къ югу. Въ Чернобыльскомъ повѣтѣ въ томъ же 1552 г. находимъ опять Глушанъ (Робка, Корнеець, Скороуба, Гринець, Олексеецъ, Сачка, Санецъ, Шетинъ), Туровцевъ (Ганонъ-Туровець, Михаилъ Туровець, Пилать, Еремей, Харко, Занько, Мартинъ, Павелъ и др. Туровцы же), Свислочанъ, Кричевцевъ (Яковъ Кричевецъ), Петриковцевъ (Семень), Чичерцевъ (Омелянецъ Чичершинъ), Мстиславцевъ (Гапонецъ), Москалей: Гарасимецъ Москаликъ, Митко Москаликъ, Но тутъ уже есть и Мозыряне (Купецъ). Изъ всѣхъ переселенцевъ въ Чернобылѣ отмѣченъ одинъ Волянecъ.

Такое движеніе колонизаціи изъ Бѣлоруссіи наблюдается и на лѣвомъ берегу Днѣпра; между остерскими мѣщанами находимъ туровцевъ (Гринъ), бобруянъ (Хведко) и москалей (Опанасъ Москаль, Хведко Москаль). И здѣсь, кромѣ упомянутыхъ, нѣтъ никакихъ другихъ указаній о мѣстѣ происхожденія колонистовъ, за исключеніемъ одного Волошенина (Данило).

Спускаясь, вслѣдъ за переселенцами, къ среднимъ украиннымъ повѣтамъ—Кіевскому и Житомирскому, видимъ, что колонистовъ для нихъ давали тѣже сѣверно-русскія земли съ присоединеніемъ повѣтовъ, уже нами пройденныхъ. Между Кіевскими мѣщанами въ 1552 г. именуются: Митко Полоцко (sic), Петрокъ Литвинъ, Сорко Литвинъ, Иванъ Литвиное (sic), Наумъ Черниговецъ, Андрей Мозырининъ, Пашко—тоже; нѣсколько москалей: Богданъ Москаль, Опанасъ Москаль. Но въ Кіевскомъ повѣтѣ къ указаннымъ колонизаціоннымъ элементамъ присоединяются въ значитель-

ной степени т. н. *севруки*, т. е. жители Сѣверщины,—этотъ главный элементъ заселенія южной Украины; въ числѣ кievскихъ мѣщанъ были: Каленикъ Севрукъ, Хомица Севрукъ, Охмать Севрукъ, Иванъ Себастьяновичъ Севрукъ, Ив. Мотыничъ Севрукъ, Карай Севрукъ, Томило, Машко и Шкода Севруки. Въ жалобѣ новооснованной кievской слободы, близъ ц. Софіи, колонисты говорятъ о себѣ, какъ пришельцахъ изъ разныхъ отдаленныхъ странъ, но въ числѣ ихъ именуются Шимко Мстиславецъ и Опанасъ Полочанинъ. Тутъ же именуется нѣкій Зигмунтъ, но это м. б. только прозвище.

Опять и здѣсь—въ Кіевѣ, между городскимъ и сельскимъ населеніемъ не указывается никакихъ другихъ инородческихъ примѣсей, за исключеніемъ армянъ, которые не въ маломъ числѣ вошли въ составъ жителей кievской городской общины.

Болѣе сложные колонизаціонные элементы попадали въ Житомиръ и его повѣтъ; именно здѣсь въ колонизаціонномъ движеніи участвуетъ уже и русское населеніе Волыни, какъ и слѣдовало ожидать, въ виду близкаго сосѣдства страны. Такъ между мѣщанами г. Житомира находимъ Марка изъ Полоннаго, Павла Свочка и Терешка, также Микиту Слесарева изъ Волыни, Занца изъ Корца, Иванца и Тишу изъ Луцка. Но и здѣсь преимуществуютъ пришлецы бѣлорусскіе, каковы: Селивонъ прихожій изъ Бобруйска, Степанъ Халеевичъ изъ Турова, Малый Случанинъ, Михаилъ Бобруянинъ, Кузма Бобруянинъ, Щербачъ изъ Бобруйска, Левонъ изъ Глуска, Павелъ изъ Копыля, Гридко изъ Копыля, а также изъ сѣверныхъ повѣтовъ Кіевщины: Максимъ изъ Мозыря, Гриманъ Мишковичъ изъ Овруча, Яновець изъ Овруча, Иванъ—оттуда же, Ёдець—также, Мацко изъ Овруча, Михаилъ изъ Овруча, Вакулка—оттуда же, Мартинъ изъ Овруча; так. обр., для Житомира ближайшею колонизаціонною станціею былъ сосѣдній Овручъ.

Въ составѣ частновладѣльческаго крестьянства, во всѣхъ случаяхъ, гдѣ указано происхожденіе колонистовъ, явленія остаются тѣже; такъ между людьми п. Тыши были: Яковъ Случанинъ,

Омельянь Глушенинь. Въ огромномъ большинствѣ прочихъ случаевъ отмѣчается просто „прихожій“ безъ обозначенія откуда.

Наконецъ, въ самыхъ южныхъ повѣтахъ—Черкаскомъ и Каневскомъ, поселенцы, прошедшіе нѣсколько колонизаціонныхъ этаповъ, уже утрачиваютъ въ своихъ прозвищахъ наименованіе бывшей родины ихъ. Однако, и въ г. Черкасахъ въ 1552 г. отмѣчено нѣсколько такихъ прозваній, и всѣ они указываютъ на Бѣлоруссію и Сѣверщину: Сидоръ Севрукъ, Гринець Мозырянинъ, Васко Черниговецъ. Другихъ указаній нѣтъ. Въ украинскихъ повѣтахъ, особенно въ лѣвобережныхъ частяхъ ихъ (нынѣшней Полтавщинѣ), направленіе колонизаціи можетъ быть опредѣлено и другимъ путемъ, а именно: пришлое населеніе шло сюда первоначально на время, для лѣтнихъ промысловъ рыболовства, пчеловодства и охоты; зимой же возвращалось назадъ—домой; это т. н. „уходники“; изъ числа ихъ нѣкоторые и осѣдали на югѣ на постоянное жительство. Мимо Кіева весною внизъ по Днѣпру, а лѣтомъ вверхъ совершался перелетъ этого подвижнаго населенія. Спрашивается, откуда же оно шло? Люстраціи отвѣчаютъ положительно: „уходники: мозырцы, могилевцы, рогачевцы, рѣчичане и иные чужеволостцы, которые рыбу ловятъ ниже Кіева, тые вси, идучи назадъ у верхъ, даютъ у Кіевѣ воеводѣ мыта десятую рыбу“¹⁾. Относительно каневскихъ уходовъ, при уст. Сулы, замѣчается: „сего году (1552) ходили тамъ кіяне, лони—могилевцы“²⁾. О черкаскихъ уходахъ по Днѣпру, Ворсклѣ, Орели, Тясмени, Ингулахъ и Самарѣ люстрація 1552 г. говоритъ: „староста теперешний уходы верху писанья вси дасть кіяномъ, чернобыльцомъ, мозырцомъ, петриковцомъ, быховцомъ, могилевцомъ и инымъ чужегородцомъ“³⁾.

Направленіе колонизаціи съ сѣвера на югъ, внизъ по теченію Днѣпра, не только опредѣлялось географическими условіями, но отчасти указывалось и нѣкоторыми правительственными мѣрами;

¹⁾ Арх. Ю.-З. Р., ч. VII, т. I, стр. 112.

²⁾ Ibid. 101.

³⁾ Ibid. 85.

именно, постройка замковъ въ южныхъ безлѣсныхъ степяхъ (Кіевскаго, Каневскаго, Черкаскаго) возлагалась на т. н. „добродеревцевъ“, т. е. жителей лѣсной полосы верхняго и средняго Днѣпра. Отсюда правительство сгоняло какъ самое населеніе, опытное въ плотничныхъ работахъ, такъ и матеріалы для постройки. Массы этого народа, узнавши невольно путь на благодатный югъ, не всѣ возвращались домой, или, возвратившись, вновь предпринимали уже добровольное переселеніе въ степи, гдѣ несмѣтное богатство рыбы, звѣрей, птицъ, меду, плодовъ, овощей и хлѣба сулило жизнь привольную, хотя и полную приключеній. Гнетъ сельскаго населенія, постепенно развивавшійся во внутреннихъ областяхъ Литовскаго государства, составлялъ, наконецъ, послѣднюю—соціальную причину направленія колонизаціи съ сѣвера на югъ.

Что касается до колонизаціи изъ Московскаго государства въ южно-украинныя повѣты, то разнообразныя причины, вызывавшія ее, могутъ быть сведены къ двумъ главнымъ, а именно: эмиграціи недовольныхъ изъ Москвы и правительственнымъ мѣрамъ Московскаго государства. Эмигрировали преимущественно лица вышшаго класса. Такое эмиграціонное движеніе, какъ извѣстно, усилилось въ послѣдніе годы правленія Іоанна III и особенно при Василии и Іоаннѣ. Эмиграція направлялась въ южно-русскіе повѣты Литовскаго государства, въ чемъ согласовались и желанія самихъ эмигрантовъ и намѣренія Литовскаго правительства. Сами выходцы избирали такія части государства, гдѣ надѣялись встрѣтить русское и православное населеніе; они избирали Волынь (какъ вполнѣдствіи кн. Курбскій), но преимущественно шли въ Кіевщину и именно въ ея южныя предѣлы, гдѣ предстояла имъ борьба съ татарами, т. е. съ тѣмъ же врагомъ, съ которымъ приходилось имъ бороться въ Москвѣ, и гдѣ представлялось мало шансовъ столкнуться со своими прежними соотечественниками и, слѣдов., подвергаться суровымъ искушеніямъ совѣсти измѣнника. Подобныя же соображенія заставляли и правительство Литовскаго государства испомѣщать ихъ на югъ—въ Черкасахъ и Каневѣ. Здѣсь видимъ

мы дѣйствующими: князя Путивльскаго, кн. Пронскаго и др. Для образца судьбы московской эмиграціи, приведемъ примѣръ изъ генеалогической исторіи одной вѣтви рода кн. Хованскихъ.

Въ 1609 г., декабря 27, Григорій Сафоновичъ Москвитинъ, сынъ боярскій, явился предъ житомирскимъ урядомъ и подалъ письменное заявленіе о томъ, что онъ, въ бытность свою въ Москвѣ дворяниномъ при дворѣ в. кн. Василя, зналъ тамъ кн. Ивана Хованскаго ясельничимъ, т. е. конюшимъ, а затѣмъ, по смерти его, сдѣланъ былъ ясельничимъ родной братъ его—кн. Петръ. Третій братъ Данило жилъ въ вотчинахъ своихъ и братнихъ; но этотъ Данило былъ введенъ въ немилость в. князя и съ Остаф. Дашкевичемъ выѣхалъ изъ Москвы, а когда Дашкевичъ сдѣлался старостою каневскимъ и черкасскимъ, то кн. Хованскій остался при немъ на службѣ рыцарской. Узнавши о томъ, п. Немировичъ, воевода кievскій, перевелъ его въ Кіевъ. Младшій сынъ его Михайло былъ застрѣленъ татарами при одной битвѣ, Дан. Хованскій умеръ въ глубокой старости; сынъ его Денисъ остался въ Кіевѣ; когда воеводою кievскимъ сдѣлался Альбрехтъ Пронскій, то татары напали на Кіевъ и взяли въ полонъ множество народу; при погонѣ за ними и отбитѣ полона, Дениса Хованскаго подстрѣлили, и онъ потомъ, недѣлю спустя, умеръ въ Кіевѣ, „гдѣ я и самъ въ товариствѣ з онымъ Хованскимъ и з *иными сыны боярскими*, служащими королю его милости, въ той потребѣ былъ“. Денисъ оставилъ 4 сыновей: Богдана, Павла, Ивана и Дмитрія, прозв. Грозу, которые были живы во время показанія; изъ нихъ Дмитро служилъ дому князей Острожскихъ ¹⁾. Въ этомъ разсказѣ сомнительна долговѣчность разсказчика; прочіе факты могутъ быть приняты за вполне достовѣрные.

Московское правительство, во времена Грознаго, направляло само своихъ подданныхъ въ южно-русскіе предѣлы Литовскаго государства: извѣстны походы кн. Дм. Вишневецкаго и дьяка

---

¹⁾ Кіев. Ц. Арх., Кн. № 11, л. 291 и слѣд.

Ржевскаго; были указаны уже попытки Московскаго правительства укрѣпиться на нижнемъ теченіи Днѣпра.

Указаннымъ направлениемъ колонизаціи уже отчасти разрѣшается вопросъ: *Къ какому этнографическому типу принадлежало это, повидимому, сбродное украинное население?* Что въ немъ должна быть примѣсь разныхъ инородческихъ элементовъ, въ томъ не можетъ быть сомнѣнія; но было ли въ немъ одно центральное зерно, или это была новая смѣсь русскаго, польскаго и восточнаго племенного начала (какъ иногда думаютъ)? Ниже будутъ представлены несомнѣнныя данныя, взятая изъ люстрацій полов. XVI в.; но напередъ не мѣшаетъ справиться со взглядами на этотъ вопросъ самихъ тогдашнихъ современниковъ—поляковъ и русскихъ. Полякъ Папроцкій въ своемъ стихотвореніи: „Panosza“ (изд. 1575) такъ изображаетъ достоинства населенія украинной Руси: „не думайте, что я льщу *русскимъ*; я недавно еще живу между ними и не съ ними воспитывался; но я тотчасъ оцѣнилъ ихъ славныя дѣла, которыя заслуживаютъ вѣчной памяти въ потомствѣ. Не одинъ разъ въ году эти достойные люди преслѣдуютъ татаръ и подвергаются опасностямъ войны. Какъ мужественные львы, охраняютъ они все христіанство; почти каждый изъ нихъ можетъ назваться Гекторомъ. Не имѣя отъ васъ (авторъ обращается къ полякамъ) никакой помощи, они доставляютъ вамъ такое спокойствіе, какъ откармливаемымъ воламъ. А вы, считая себя выше ихъ, выпрашиваете себѣ въ этихъ областяхъ имѣнія. Неприлично мудрому человѣку домогаться чужаго; не годится богатому пренебрегать убогимъ. У Подолянъ не различишь, кто панъ, а кто слуга; нѣтъ у нихъ ни на грошъ гордости...; слава этого народа распространена всюду, и останется за ними во вѣки вѣчныя, хотя бы Польша и погибла. Что дѣлалъ Геркулесъ, который побивалъ гидръ и не падалъ земныхъ боговъ, то на Руси съумѣетъ сдѣлать каждый. Самсонъ разорвалъ челюсти льву; подобные подвиги въ наше время русаку за обычай. Могущественный турокъ разинулъ на насъ пасть, и храбрые русаки не разъ совали въ нее руку. Устремился бы онъ

съ многочисленнымъ войскомъ на Польшу, но останавливаетъ его русская сила. Бросаются русскіе въ пропасть войны, пренебрегая опасностями“... и т. д. ¹⁾). Итакъ, полякъ восхваляетъ доблести украиннаго населенія, какъ русскаго, отличая его отъ поляковъ, именно, какъ націю, и изображая его достоинства, какъ національно-русскія. И это онъ говоритъ преимущественно о Подоліи, странѣ, гдѣ относительно скорѣе можно ожидать прилива польскихъ элементовъ. Гваньини, издавшій свое сочиненіе въ 1585 году, такъ говоритъ о національности населенія юго-западной Руси: „Волиняне суть люди храбрые и воинственные, они русскіе по языку, нравамъ и религіи“. Но для насъ интереснѣе свѣдѣнія, сообщаемыя имъ о населеніи собственно украинномъ: черкасскомъ и каневскомъ: „Удаляясь на полдень отъ Кіева (говоритъ онъ), встрѣчаемъ городъ Черкасы, расположенный на Днѣпрѣ; его жители называются черкасами и живутъ длинной линіею вдоль Днѣпра. Они русскіе и отличаются отъ тѣхъ, которые обитаютъ въ горахъ у Понта Эвксинскаго (т. е. отъ черкесовъ). Они люди воинственные и храбрые, часто ведутъ войну съ татарами перекопскими, живущими въ непосредственномъ ихъ сосѣдствѣ, вторгаются въ ихъ области и захватываютъ добычу. Выше Черкасъ на семь миль по Днѣпру встрѣчается гор. Каневъ, знаменитый воинственными людьми, живущими вокругъ него. Ниже черкасцевъ и каневцевъ нѣтъ никакихъ христіанскихъ поселеній, ибо степи, лишеныя поселеній и служація жилищами только для звѣрей, простираются на 40 миль до Очакова—укрѣпленія и города“. Таковы взгляды польскихъ ученыхъ XVI в. о національности южно-русскаго населенія; такіе взгляды, конечно, обязательны и для нынѣшнихъ писателей польскихъ и непольскихъ, ибо для первыхъ, какъ современниковъ, дѣло это было ближе и извѣстнѣе.

Издаваемые нынѣ люстраціонные акты въ полной мѣрѣ подтверждаютъ древній взглядъ на украинное населеніе, какъ исклю-

¹⁾ Переводъ принадлежитъ г. Кулищу; см. „Ист. возсоедин. Руся“, I, стр. 108—109.

чительно русское. Нѣкоторая инородческая примѣсь, неизбѣжная во всякой націи, нисколько не измѣняетъ вѣрности этого вывода.

Представимъ этнографическій обзоръ южной Руси по повѣтамъ сначала Литовскаго, а потомъ Польскаго государства.

Этнографическій составъ населенія *Каневскаго и Черкаскаго повѣтовъ* представляется въ люстраціяхъ въ слѣд. частяхъ: панское населеніе обоихъ повѣтовъ—русское, какъ видно ясно изъ приведенныхъ выше именъ и фамилій пановъ и бояръ. Важнѣйшій изъ частныхъ владѣльцевъ Черкаскаго повѣта—кн. Путивльскій—выходецъ изъ Москвы. Другая княжеская фамилія—Домонтовъ—обрусьвщая литовская. Но сюда проторгается уже польскій элементъ (въ незначительномъ числѣ), частію чрезъ женитьбу на русскихъ владѣлицахъ, частію путемъ службы (выше упомянуты Келбовскіе—выходцы изъ В. Польши). Среди слугъ большинство также русское; но здѣсь изрѣдка встрѣчаются также имена или польскія или ополяченныя: Валенътый, Янъ Дрabbъ, Янчко, Себестіанъ Бутъ, Радко Яцковичъ, Щастный Дрabbъ. Между слугами находимъ также (опять въ меньшинствѣ) и имена восточныя: Мишко Тербердеевичъ, Малыкъ Баша, Иванъ Турчинъ, и только. Если весь довольно многочисленный гарнизонъ гор. Черкасъ (до 214 чел.) причислить къ полякамъ (люстраціи не даютъ поименныхъ списковъ его), то это отнюдь не измѣняетъ дѣла; подвижное и временное населеніе вовсе не должно идти въ расчетъ. Численность его перевѣшивается количествомъ временнаго русскаго населенія—козацкаго (до 250), которое мы также не беремъ въ этнографическіе итоги. И въ Каневскомъ повѣтѣ драбы, повидимому, поляки, напр. Березовскій Енъ (Янъ?). Пушкари—нѣмцы: въ Каневѣ—„пушкарь Симонъ—нѣмецъ изъ Королевца (Кенигсберга), въ Каневѣ жену и дѣтей имѣетъ“. И въ Черкасахъ былъ прежде пушкарь—нѣмецъ—„давный немецъ жонатый Томасъ Козель“; но когда онъ самъ отказался отъ службы, мѣсто его занялъ „Ворона, родомъ изъ Минска“, очевидно, русскій. Но не эти единицы пришлого населенія даютъ основной типъ повѣту. Главное

т. е. городское населеніе, мѣщане, и въ Каневѣ и въ Черкасахъ, почти все состоитъ изъ русскихъ. Исключенія изъ общаго числа русскихъ, въ лицѣ нѣсколькихъ единицъ, идутъ въ пользу людей восточнаго происхожденія; напр. въ Каневѣ: Солтанъ Черемшенинъ, Лосищецъ Чемеришенинъ, Чувапъ Черемшенинъ, Федко Мордвиновичъ, Есенякъ Черемшенинъ. Въ Каневѣ есть люди и волошкаго происхожденія: Степанецъ Волошенинъ, Игнатъ Волошенинъ.

Немногочисленное количество каневскихъ крестьянъ, 50, (въ Черкасахъ ихъ нѣтъ вовсе) состоитъ все изъ русскихъ. Вообще, въ Каневскомъ повѣтѣ на 223 русскихъ имени можно насчитать 7 польскихъ, 1 нѣмецкое и 8 инородческихъ. Въ Черкасскомъ на 255 русскихъ именъ приходится 7 польскихъ, 1 нѣмецкое и 3 инородческихъ. Въ обоихъ повѣтахъ упоминается нѣсколько православныхъ церквей и ни одной католической.

Въ *Житомирскомъ повѣтѣ* этнографическій составъ землевладѣльческаго класса отличается безпримѣсною чистотою русскаго происхожденія; то были: Вороны, Тыши, Горностаи, Стрыбыли и проч. Слугъ въ Житомирѣ въ 1552 г. было 7; всѣ они прихожіе, но откуда, не обозначено; имена ихъ, однако, указываютъ на несомнѣнно русскую національность большинства. Степанъ Чорный, Иванъ Микуличъ, Климъ Мишковичъ, Микита Занковичъ, Горайнъ, Перехуновичъ; и лишь одинъ носитъ татарское названіе: Кучузь. Пушкари—нѣмцы. Мѣщанъ въ г. Житомирѣ въ 1552 г. было 52 хозяина; изъ нихъ отмѣчается: Богданъ Петковичъ отчичъ, судя по имени и прозвищу—сербъ и „Ходоръ Турчинъ отчичъ“, если не турокъ, то прихожій изъ Турціи. Затѣмъ все остальное большинство „прихожихъ“, какъ выше указано изъ Бѣлоруссіи, Полѣсья и изъ Волыни не только по мѣсту происхожденія, но и по именамъ и прозваніямъ—русское, каковы напр.: Вакулиха, Евсей, Терешко, Пантелей, Гирка, Селивонъ, Кѣзма, Максимъ, Степанъ, Ходоръ, Супронъ, Щербачъ, Иванъ Малый. Прозвищъ указывается очень не много, за то весьма характерныя для опредѣленій этно-

графическихъ, каковы: Скочко, Слесаревъ, Стырта, Нелѣповичъ, Кошель, Колесникъ, Епанча.

Что касается до сельскаго населенія, перечисленнаго также поименно въ люстраціи 1552 года, то въ чисто-русскомъ составѣ его самыя тщательныя и придирчивыя поиски не могутъ открыть иноземной и инородческой примѣси. Для примѣра приведемъ всѣ имена крестьянъ п. Олизара Волчковича; то были: Павелъ Сергѣевичъ, Федько Вороновичъ, Остапъ прихожій, Савко прихожій, Степанъ прихожій, Романецъ прихожій, Занько Козаковичъ, Гринецъ, Новакъ, Малютко Степановичъ, Харитонъ Лихичевичъ, Васько Бѣликовичъ, Микита Толкачевичъ, Минко Нестеровичъ, Яковъ Голенищевичъ, Василь Сорока, Занько Городецкій, Игнатъ Капуста, Толкачъ, Максимовичъ, Терешко Горячка (Горачка). Изъ числа именъ крестьянъ прочихъ житомирскихъ владѣльцевъ обратимъ вниманіе на характерныя русскія уменьшительныя формы: Данецъ, Василецъ, Павенецъ, Иванецъ, Хилецъ, Лукьянецъ, Нетелецъ. Среди прочихъ именъ крестьянъ преобладаютъ такія типическія южно-русскія формы, какъ Остапъ, Опанась или Панась, Пашко, Ходоть, Мефедко, Грынецъ, Евтухъ, Юшко.

Столь же характерны и немногочисленныя прозвища крестьянъ, приводимыя люстраціею: Толстый, Короткій, Ботвинье, Ласкунъ, Японча, Гирия. Чтобы довести точность этнографическихъ наблюдений до крайней степени, отмѣтимъ, что на всѣ имена крестьянъ всего повѣта встрѣчается одно не русской формаціи, именно Касперъ, и одно трудно опредѣлимое: Бендей—атаманъ селища Черняховскаго. Такой составъ житомирскаго населенія тѣмъ для насъ важнѣе, что этотъ повѣтъ—самый западный изъ повѣтовъ бывшей Кіевской земли. Естественно было бы ожидать, что здѣсь въ числѣ горожанъ и крестьянъ, пановъ и бояръ мы найдемъ наплывъ чужеземнаго, именно польскаго элемента.

Къ опредѣленію этнографическихъ признаковъ ведутъ также и факты, относящіеся къ вѣроисповѣданіямъ (весьма немногочисленные). Въ г. Житомирѣ было нѣкогда (въ XV в.) два католич.

костела Бож. Матери и св. Николая; но первый изъ нихъ, вѣроятно уже въ XV в., „запустѣль“, т. е., за неимѣніемъ прихожанъ, служба въ немъ прекратилась; второй въ пол. XVI в. уже вовсе не существовалъ, и селище Поповичи, принадлежавшее ему, обращено въ пользу замка ¹⁾). Очевидно, что во времена болѣе мирныя и благоденственныя католико-польское населеніе утвердилось было въ Украинѣ; но послѣ невзгодъ и опустошеній исчезло и не принимало участія въ усиліяхъ и трудахъ колонизаціи. Что касается до православныхъ церквей, то въ 1552 г. въ г. Житомирѣ ихъ было двѣ ²⁾).

Этнографическій составъ населенія *гор. Кіева* можетъ быть опредѣленъ довольно точно при помощи поименнаго списка жителей въ люстраціи 1552 г. Здѣсь изъ 450 домовъ, главная часть падаетъ на дома мѣщанъ, находящихся подъ город. присутіемъ (173) и замковымъ (150); меньшая—на дома мѣщанъ частновладѣльческихъ, незначительная (42) на жолнерскіе дома и самая малая на дома пановъ и духовенства. Что касается до пановъ и бояръ, то всѣ 14 фамилій ихъ несомнѣнно-русскія; это Горностаи, Тыши, кн. Сенскіе, Дублянскіе, Сурины и Проскуры.

Напротивъ, жолнеры, какъ по имени, такъ и по прямому обозначенію, принадлежатъ къ польской національности: „ляха Стасевъ домъ, ляха Маржовъ домъ, Бартошъ ляхъ, Яна ляха домъ, ляха Терликовскаго домъ, Шимка ляха домъ“. Изъ всѣхъ 42 домовъ жолнерскихъ, съ полною вѣроятностію можно считать русскими только два дома („Носка—Кравца, Мартина Следовъ домъ“) и одинъ домъ литвина. Всѣ прочіе жолнеры, хотя и не называются ляхами, но носятъ несомнѣнно польскія имена и фамиліи (Лукашъ, Янъ, Сарафенъ, Якубъ, Дхаровскій и др.). Польское населеніе—есть гарнизонъ, оно не входитъ въ составъ коренныхъ гражданъ. Къ польской же или м. б. чешской національности принадлежатъ и два пушкаря: Станиславъ Масарчикъ, Якубъ зекгармистръ (часов-

¹⁾ Арх. Югоз. Рос., ч. VII, т. I, стр. 151 и 152.

²⁾ Ibid, I, стр. 146.

щикъ). Изъ остальныхъ пушкарей—1 русский (Павель Русинъ), а другой нѣмецъ (Павель Немець). Всѣ коренные жители—мѣщане, за немногими исключеніями въ пользу восточныхъ элементовъ, носятъ русскія имена и фамиліи, не оставляющія никакого сомнѣнія въ ихъ національности; напр.: Данило Картавий, Митрошко, Оксюта, Шульгинъ, Семенъ Корытко, Толстоуховая, Данило Помело, Иванъ Нось, Миколай Дуботолка, Дмитръ Панамаревичъ, Степанъ Пиво, Гаврило Игуменъ, Андрей Кривый, Овьдутья, Степанъ Рагулькинъ, Василь Товстый, Марья Воронцова, Каленикъ Плотниковичъ, Максимъ Кобаковичъ, Иванъ Кошкодавъ, Сашко Колобакинъ, Сисой Хромый, Тарасъ Чорный, Корытко Убогий и т. п. Въ прозвищахъ нѣкоторыхъ изъ нихъ прямо указывается ихъ происхождение; черниговецъ, полоцкій и, въ особенности, севрюкъ, москаль. Но между мѣщанами есть нѣсколько домовъ *армянъ*; слово „орменинъ“ не есть только прозвище, указывающее на бывшее когда-то армянское происхождение предковъ, а предикатъ, точно обозначающій національность. Хотя только 6 мѣщанскихъ домовъ обозначены этою прибавкою, но, вѣроятно, армянъ было нѣсколько больше и они скрываются уже подъ фамиліями русскими, ибо есть попъ армянскій и шпитали армянскіе. Так. обр., русское население Кіева составляетъ почти 90%; остальные національности вмѣстѣ около 10%. Для этнографіи *Кіевскаго повѣта* люстраціонные акты представляютъ менѣе данныхъ; но зная, что этотъ повѣтъ простирался преимущественно на лѣвомъ берегу Днѣпра, мы не можемъ сомнѣваться въ исключительномъ господствѣ здѣсь русской національности. Впрочемъ, относительно нѣкоторыхъ сель повѣта есть весьма цѣнныя этнографическія данныя; напр., въ замковомъ селѣ Петровцахъ (на Днѣпрѣ, въ двухъ миляхъ отъ замка) перечисляются всѣ арендаторы земельныхъ участковъ съ именами, не оставляющими никакого сомнѣнія въ національности тѣхъ, кому они принадлежатъ: кто можетъ заподозрить атамана Микиту Вареника въ иностранномъ происхожденіи? Кто можетъ усумниться въ Опанасѣ Семибоковѣ, Митькѣ Дынченкѣ и пр.? Точно также отли-

чаются полною этнографическою выразительностію имена крестьянъ села Лутавы на Деснѣ; подъ начальствомъ атамана Уласа, тамъ жили, между прочимъ: Микита Мышченновъ, Каленикъ Созоновичъ, Мехедъ Кузминичъ, Никита Савостьяновичъ и др., съ подобными же чистокровными именами.

Къ выводу объ исключительномъ господствѣ русской національности въ Кіевѣ и въ Кіевскомъ повѣтѣ ведутъ также данныя о числѣ церквей и духовенства, разсѣянные въ люстраціи 1552 г. Въ самомъ Кіевѣ указывается 10 домовъ поповскихъ, съ поименованіемъ тѣхъ приходскихъ церквей, въ которыхъ они служили; то были церкви: Пречистенская, Никольская, Демидовская, Воскресенская, Никольская-Наберезская, Спасская, Борисоглѣбская, Белицкая (sic), Рождественская и Опанасовская. 10 приходскихъ церквей должны были имѣть и соответствующее число прихожанъ. Сверхъ того, въ Кіевѣ тогда были каѳедральная церковь (монастырь) Софійская и знаменитые монастыри Печерскій и Николая Пустыннаго. Въ повѣтѣ упоминаются монастыри Воздвиженія Честнаго Креста, Николы Межигорскаго, Михаила Выдубицкаго и запустѣвшіе отъ нападеній татаръ: монастырь Гнилецкій и Зарубскій (въ послѣднемъ „одинъ чернецъ стережетъ для пожару“). Въ параллель къ этимъ указаніямъ, люстрація сообщаетъ, что во всемъ повѣтѣ была лишь одна католическая церковь (въ замкѣ); изъ предыдущаго видно, что прихожанами этой церкви могли быть единственно пришлые жолнеры; а такъ какъ и въ прочихъ повѣтахъ Кіевщины не находимъ вовсе католическаго населенія, то кіевскій католическій епископъ не имѣлъ никакой другой паствы; каѳедра его была въ полной мѣрѣ *in partibus infidelium*.

Изъ при-бужскихъ повѣтовъ люстраціонныя данныя представляютъ возможность опредѣлить этнографическій составъ населенія лишь *Винницкаго повѣта*, но за то съ полною достовѣрностію. Землевладѣльцы Винницкаго повѣта принадлежатъ къ древне-русскимъ мѣстнымъ фамиліямъ, повидимому, безъ исключенія. Они извѣстны здѣсь со времени в. кн. Свидригайла (Кмиты, Микулин-

скіе и др.). Между ними нельзя отмѣтить ни одной фамиліи иноземной. Нѣкоторыя изъ нихъ, вѣроятно, возвысились изъ мѣстныхъ жителей другихъ сословіи; такъ между земьянами указанъ Ивашко Поповичъ. Выше мы отмѣтили попытку королей польскихъ внѣдрить здѣсь польское землевладѣніе и отпоръ, встрѣченный ими въ чинахъ литовскаго сейма. Лишь нѣкоторые изъ земьянъ суть пришлые, получившіе во временное пользованіе замковыя села; но они пришли изъ воеводствъ и повѣтовъ русскихъ; такъ замковое село Вонячинъ въ 1552 году держалъ знаменитый князь Дмитрій Вишневецкій; судя по этому примѣру, сюда, въ южныя украины шли тѣ изъ родовитыхъ людей русскихъ, которые по натурѣ своей были козаками, сами искали себѣ опасной дѣятельности въ пограничѣ, хотя это замѣчаніе относится менѣе къ Винницкому, чѣмъ къ другимъ украиннымъ повѣтамъ. Населеніе города Винницы состояло въ 1545 г. изъ 140 мѣщанскихъ и 112 крестьянскихъ домовъ, а въ 1552 г. изъ 359 мѣщанскихъ (со слугами) и 31 крестьянскихъ. Поименное перечисленіе хозяевъ въ люстраціи 1552 года даетъ слѣд. результаты: изъ 359 именъ лишь 9 могутъ быть не признаны за русскія, и при томъ съ нѣкоторой вѣроятностію; а именно, изъ этихъ девяти шесть могутъ быть отнесены къ польской національности, каковы: „Амброжей“ (Амвросій); ляхъ Станиславъ, Макаръ Ляшковъ зять, Вовчокъ Ляшковъ сынъ. Послѣднія изъ этихъ именъ могутъ быть, однако, прозвищами русскихъ людей; остальные нерусскія имена относятся къ сербской національности; таковы: Милецъ Сербинъ, Цветко Сербинъ. Всѣ остальные 350 именъ внѣ всякаго сомнѣнія принадлежать русской національности; не говоря уже о такихъ, которыя дополняются прямыми указаніями въ родѣ: „попадья“, „дбачиха“,—не можетъ быть сомнѣнія о національности такихъ людей, какъ Савка Киселенко. Остапъ Трубоворъ, Иванецъ Косой, Иванъ Безноско, Розмыслиха, Павелъ Гвоздинъ, Ониско Кривой, Левко Безкостый, Иванъ Русаковичъ, Дубинось и пр. Люстрація называетъ въ городѣ 5 поповъ и одного дьякона и не указываетъ духовныхъ лицъ никакого другого вѣроисповѣданія.

Сельское населеніе не перечисляется поименно; но въ нѣкоторыхъ изъ селъ указывается „церковь и попъ“ (с. Овдеевцы, с. Микулинцы, с. Почапинцы) ¹⁾.

Что касается до этнографіи *Браславскаго повѣта*, то достаточно вспомнить давно извѣстный фактъ, именно челобитную „всей шляхты рыцарства воеводства Браславскаго“ кор. Стефану Баторію 1576 г. о томъ, что жители этого воеводства, получивъ отъ короля грамоты на польскомъ языкѣ, заявляютъ, что они считаютъ это нарушеніемъ акта уніи и желаютъ получать грамоты изъ королевской канцеляріи на русскомъ языкѣ ²⁾. Проникновеніе польскаго элемента въ Браславщину начинается послѣ Люблинской уніи, въ концѣ XVI в., когда начался переходъ при-бужскихъ земель въ руки волынскихъ магнатовъ, которые повели за собою своихъ сателлитовъ-посессоровъ и управляющихъ изъ поляковъ.

Дѣлая общій обзоръ этнографіи украинныхъ повѣтовъ Литовскаго государства, приходимъ къ слѣдующимъ заключеніямъ:

1) *Русскіе* составляютъ не только преобладающей, но почти исключительный элементъ (болѣе 96%), именно въ составѣ землевладѣльческаго, городского и крестьянскаго классовъ. Они не составляютъ большинства лишь въ гарнизонахъ, которыми обладали, однако, не всѣ украинные замки. Русское населеніе Украины составилось въ значительной части изъ пришлыхъ элементовъ (бѣлорускаго и московскаго; въ при-бужскихъ повѣтахъ, вѣроятно волынскаго). Пришлые элементы, однако, претворялись постепенно въ особую этнографическую группу, замѣтно отличающуюся, напр., отъ кореннаго населенія Волыни. Это даетъ основаніе предположить, что далеко не все населеніе Украины сложилось изъ пришлыхъ людей, что въ основѣ его сохранялась древняя закваска туземнаго, кіевскаго и сѣверскаго, племеннаго начала. Кіевское населеніе не все поголовно было сносимо бурями татарскихъ

¹⁾ Арх. Югоз. Рос., ч. VII, т. I, № LXXIV.

²⁾ Ак. Зап. Рос., т. III, № 64.

опустошеній. *Сверцица* уцѣлѣла не только на Ворсклѣ, Сулѣ и Удою, но значительно распространилась и на правомъ берегу Днѣпра, какъ показываетъ большая примѣсь севрюковъ въ составѣ населенія города Кіева и легенда о происхожденіи населенія Канева и Черкасъ съ лѣваго берега Днѣпра, занесенная въ люстрацію.

Въ При-бужской украинѣ сохранились и мелкія древне-русскія этнографическія особи, каковы *Болоховцы*, впрочемъ, въ значеніи не столько племенномъ, сколько сословномъ.

Языкъ люстраціонныхъ актовъ можетъ считаться образцомъ южно-русскаго говора пол. XVI в.; украинное населеніе признается типомъ русскаго племени въ отличіе отъ польскаго.

2) *Поляки*, за исключеніемъ замковыхъ гарнизоновъ, составляютъ еще едва замѣтную этнографическую примѣсь въ южно-русскомъ населеніи, именно около 2% (за исключеніемъ Черкаскаго гарнизона). Они нашли себѣ пріютъ лишь въ служиломъ классѣ и въ составѣ городскаго населенія одного города Винницы (6 чел.). Въ гор. Кіевѣ только драбскіе дома принадлежатъ полякамъ. Достойно замѣчанія, что древній—рюриковскій Кіевъ заключаетъ въ себѣ болѣе значительное польское населеніе; извѣстно, что въ немъ одни ворота именовались „лядскими“. Слѣдуетъ заключить, что въ литовскую эпоху польскій элементъ въ населеніи этого города уменьшился; и это неудивительно послѣ того, какъ мы знаемъ судьбу Кіева до паденія княжества и опасное положеніе Украины послѣ того. Все незначительное польское населеніе Украины обязано своимъ внѣдреніемъ сюда исключительно искусственнымъ правительственнымъ и церковнымъ мѣрамъ, т. е. назначенію старостъ и набору жолнеровъ изъ поляковъ, а также присылкѣ лицъ католич. духовенства изъ уроженцевъ Польши.

3) *Литвины* вовсе не могутъ быть принимаемы въ расчетъ въ южно-русской этнографіи XVI в. Люстраціи указываютъ лишь 1 въ числѣ кіевскихъ жолнеровъ, двухъ — въ числѣ кіевскихъ мѣщанъ и 1 въ составѣ черкасскихъ землевладѣльцевъ.

4) *Сербы и волохи*, равно какъ и прочіе выходцы изъ Турціи, тѣснимые дома турками, эмигрировали, между прочимъ и въ южную Русь; впрочемъ, большая часть ихъ останавливалась въ предѣлахъ Польскаго Подолья, гдѣ можно найти ихъ въ составѣ и сельскаго и городского населенія. Изъ литовскихъ повѣтовъ они проникали не далѣе При-бужья и Житомира: среди городского населенія Винницы находимъ трехъ хозяевъ—сербовъ, а въ числѣ мѣщанъ Житомира—двухъ.

5) *Восточные инородцы*, татары и финны, занимаютъ бѣльшій процентъ (около 1%) въ составѣ южно-русскаго населенія, но процентъ далеко не столь значительный, какъ можно бы ожидать при постоянныхъ сношеніяхъ и ближайшемъ сосѣдствѣ южно-русскихъ повѣтовъ съ татарщиною: въ Каневскомъ повѣтѣ находимъ лишь двухъ въ составѣ служилаго класса и 6—въ числѣ городского населенія; въ Черкасскомъ — 3-хъ въ служиломъ классѣ и 5—въ городскомъ. Въ прочихъ повѣтахъ присутствіе ихъ не отмѣчается. Правда, въ числѣ владѣльцевъ Кіевскаго и южно-днѣпровскихъ повѣтовъ скрываются старинные татарскіе роды, но уже вполне обрусѣвшіе (кн. Глинскіе и др.). Достоинно замѣчанія, что татарскій элементъ въ южной Руси носитъ больш. част. фінскія наименованія: черемисовъ, мордвы, чувашей. Это наводитъ на мысль, что въ передовыхъ аванпостахъ татарщины, при движеніи ея къ западу, были выставлены отатарившіеся финны. Они, какъ племя, болѣе склонное къ осѣдлости и цивилизаціи, скорѣе татаръ примыкали къ русскимъ городамъ и постепенно ассимилировалась на Руси:

6) *Нѣмцы*—въ весьма незначительномъ числѣ (по 1—въ повѣтахъ Кіевскомъ, Каневскомъ, Житомирскомъ и Черкасскомъ) являются исключительно въ роли пушкарей, въ которой конкурируютъ съ ними лишь чехи и поляки.

7) Наконецъ *евреи* вовсе не упоминаются въ люстраціонныхъ актахъ. Какъ извѣстно, имъ было воспрещено жительство въ Кіевѣ, но ихъ нѣтъ въ составѣ городского населенія и прочихъ украинскихъ городовъ. Лишь въ служиломъ классѣ Черкасъ попадаетъ

еврейское имя, но, очевидно, уже не по національности, а по бывшему происхожденію лица, которое его носить. Изъ этого мы въ правѣ были бы заключить, что на всемъ пространствѣ Литовской украины въ пол. XVI в. не было евреевъ вовсе. Но изъ другихъ источниковъ узнаемъ, что и въ Кіевѣ въ кон. XV в. были мытники изъ евреевъ¹⁾ и именно изъ кіевскихъ „жидовъ“²⁾, на которыхъ жаловался в. кн. московскій в. кн. литовскому за грабительское притѣсненіе московскихъ каравановъ, идущихъ изъ Крыма; узнаемъ, что въ 30-хъ годахъ XVI в. въ Винницѣ былъ богатый жидъ Михель, покупавшій въ Валахіи по 2000 воловъ и торговавшій сукномъ съ волохами³⁾. Эти факты, противорѣчащія, повидимому, показаніямъ люстрацій (но относящіяся только къ г. Кіеву и Винницѣ), могутъ быть, по нашему мнѣнію, безъ труда примирены съ этими послѣдними. Факты, касающіяся гор. Кіева, всѣ относятся къ XV в., именно къ тому времени, когда, по уничтоженіи Кіевского княжества, в. кн. Казимиръ установилъ сборъ мыта въ свою пользу въ восточныхъ областяхъ государства: Кіевѣ, Брянскѣ и Путивлѣ, и отдалъ его на откупъ евреямъ⁴⁾; центральнымъ пунктомъ дѣйствія откупной системы въ этой части территории сдѣланъ былъ Кіевъ, и откупщики получаютъ наименованіе „кіевской жидовы“. Это не община болѣе или менѣе многочисленная, а двѣ — три фамиліи, постоянно повторяющіяся во всѣхъ актахъ; онѣ могли явиться сюда именно ради откупа. Впрочемъ, мы можемъ допустить, что нѣсколько еврейскихъ фамилій могли быть и старожильцами въ Кіевѣ со временъ древне-русскихъ, когда въ Кіевѣ еврейское населеніе было довольно многочисленное, ибо недаромъ тогда (въ Рюриковскую эпоху) одни изъ городскихъ воротъ именовались „жидовскими“. Но съ XVI в. полное отсутствіе евреевъ въ Кіевѣ утверждается вполнѣ тѣмъ, что въ тарифахъ

¹⁾ С. А. Бершадскій: Докум. и регесты къ ист. литов. евреевъ, т. I, №№ 10, 11, 13, 18, 22.

²⁾ Ibid. № 24, сл. № 44.

³⁾ Ibid. № 145.

⁴⁾ Ibid. № 10.

поголовнаго жидовскаго не встрѣчается ни Кіева, ни другихъ южно-русскихъ городовъ ¹⁾). Что касается до Винницы, то изолированный фактъ присутствія здѣсь еврея Михеля въ 1532 г. объясняется тѣмъ, что въ то время старостою винницкимъ былъ кн. Илья Кон. Острожскій, въ волынскихъ владѣніяхъ котораго (Острогъ, Дубнѣ) былъ одинъ изъ главныхъ и центральныхъ пунктовъ еврейской колонизаціи. Острожскій покровительствовалъ евреямъ и чрезъ нихъ велъ свои обширныя экономическія операціи. Впослѣдствіи и въ Винницѣ присутствіе евреевъ не отмѣчается.

Этнографическій составъ населенія *Польскаго Подолья*, подъ непосредственнымъ вліяніемъ Польши естественно терпитъ измѣненія, хотя и незначительныя, преимущественно въ составѣ землевладѣльческаго и городскаго классовъ.

Такъ въ *Барскомъ староствѣ* ²⁾, гор. Баръ (въ 1565 г.) состоитъ, какъ мы знаемъ, изъ трехъ городовъ: гор. Польскаго, гор. Русскаго и гор. Черемисскаго (Черемискаго), изъ которыхъ наибольшій—городъ Русскій. Но отнюдь не слѣдуетъ думать, судя по названіямъ, что въ первомъ живутъ только поляки, въ третьемъ—только татары. Что касается до польскаго города, то въ немъ перечисляется до 20 жидовскихъ домовъ и есть улица, специально именуемая „жидовскою“. Далѣе, среди христіанскаго населенія, можно съ полною достовѣрностью различить не мало русскихъ поселенцевъ,—напр. Иванко Руссекъ, Орпинка, Прокопъ Соленикъ, Казачекъ, Солоха и др. Въ Черемисскомъ городѣ, по словамъ люстраціи, „между черемисами живутъ поляки и русъ“ (именно 45 домовъ). Русскій городъ былъ сначала сельскимъ поселеніемъ, но потомъ получилъ права, дарованныя польскимъ мѣщанамъ; іъ немъ среди именъ, приведенныхъ въ люстраціи 1565 года, нельзя открыть ни одного ни еврейскаго, ни польскаго. Такимъ образомъ, и въ этомъ городѣ, который былъ со временъ Боны излюбленнымъ мѣстомъ поселенія для поляковъ, они занимаютъ значительное меньшинство, сравнительно съ русскими.

¹⁾ Сл. С. А. Бершадскій: „Литовскіе евреи“, стр. 346 и 348.

²⁾ См. № XI.

Составъ сельскаго земледѣльческаго класса въ Барскомъ повѣтѣ болѣе однородный, чѣмъ въ городѣ. Иностранческая примѣсь къ господствующему русскому населенію едва замѣтна. Беремъ первое попавшееся село—Карачинцы Римовы; въ немъ въ 1565 г. жили слѣд. тяглые крестьяне: Брайко Михайловъ, Гаврило, Селиванъ, Войтко, Дмитръ Маневичъ, Гаврилко, Кость Трусевичъ, Иванъ Сербиновичъ, Гаврило Козминъ, Васько Хведоровичъ, Хведоръ Трусевичъ, Клишко Старый, Василь Сербиновичъ, Иванъ Хведоровичъ, Аврамъ, Михно Степановичъ, Иванко Игнатовъ, Іолхимъ Бубень, Борисъ Гиревичъ. На льготѣ сидѣли въ томъ же селѣ: Хведоръ, Микита, Андрушко Яцковичъ, Гавришъ. Въ качествѣ служекъ были: Тинець, Михно Чоботаръ и Манило ватаманъ. Есть слѣды южно-славянскаго и восточнаго этнографич. элемента (Сербиновичи); одинъ изъ жителей с. Новосельцы „Яцко Царь, что изъ Турціи пришелъ года два тому назадъ“—(стр. 248) Изъ именъ польскаго строя въ цѣломъ повѣтѣ можно отыскать между крестьянами лишь 12; напр. въ селѣ Крутибородинцахъ „Бернатъ—мельникъ“; въ селѣ Нещуровичахъ—„Станиславъ ляхъ“, „Янко мазуръ“, „Андрей ляхъ“. На основаніи этихъ немногихъ именъ, такъ-же неосновательно говорить о польской колонизаціи въ Барскомъ староствѣ, какъ заключать о московской колонизаціи въ томъ-же краю на томъ основаніи, что въ селѣ Шелеховѣ жилъ крестьянинъ Хведоръ Московичъ. Этнографическій составъ сельскаго населенія можетъ быть представленъ въ слѣд. цифрахъ:

<i>Села замковыя.</i>	Русск.	Польск.	Инород.	Всѣхъ.
М. Голтушковъ	44	3	1	48
С. Маниковцы	11	0	0	11
Сл. Селище	27	0	0	27
С. Биликовцы	23	1	0	24
С. Головчинцы	13	0	0	13
С. Лука Слободецкая	25	0	3	28
С. Ивановцы	41	1	0	42

	Русск.	Польск.	Инород.	Всѣхъ.
С. Карачинцы Рымовы	24	0	2	26
С. Карачинцы Подлѣсные	15	1	0	16
С. Щодрова	19	0	0	19
С. Суловцы	13	0	0	13
Поповцы	14	1	0	15
Деражня Дворецкая	27	0	1	28
Деражня Калинская	47	0	0	47
Деражня — Лука	33	0	0	33
Новосельцы	21	1	1	23
Выселокъ Новосельскій	24	0	0	24
Крутибородинцы	13	1	0	14
Пекутицы	20	0	0	20
Мукаровъ	41	0	0	41
Нещуровичи	13	3	0	16
<i>Села частныхъ владѣльцевъ.</i>				
Шершеневцы	10	0	0	10
Яковле	4	0	1 (?)	5
Верещачинцы	10	0	0	10
Голодковцы	2	0	0	2
Глѣбовъ	15	0	0	15
Мукаровъ Малый	2	0	0	2
Козировцы	5	0	0	5
Руда Паробоча	8	0	0	8
Куриловцы или Свиногородцы	15	0	0	15
Шелеховъ	15	0	0	15
Голозинцы	?	?	?	6
Подарнава	?	?	?	4
Сеняковцы	6	0	1	7
Яблоновка	?	?	?	7
Гермаки	?	?	?	9
ИТОГО	600	12	10	648

Вообще этнографія сельскаго и городскаго класса въ Барскомъ повѣтѣ можетъ быть выражена такъ:

	Русск.	Польск.	Инород.	Всѣхъ.
Баръ Польскій	6	74	22 (евр.)	102
„ Русскій	123	0	1 (сербъ)	124
„ Черемисскій	41	4	50 (таг)	95
Сельскія поселенія	600	12	10	648
ИТОГО	770	90	83	967
% отношенія	80%	10%	9%	

Что касается до этнографическаго состава землевладѣльческаго класса въ Барскомъ повѣтѣ (по скольку даютъ матеріала люстраціи), то этотъ классъ состоитъ, большею частію, изъ лицъ русской и, меньшею, польской національности. Къ первымъ можно отнести: Бадовскаго, погибшаго въ Валахіи вмѣстѣ съ Вишневецкимъ, Андрея Быковскаго, Калимановъ, которыхъ люстрація называетъ плебеями и которые тѣмъ не менѣе владѣютъ двумя „пустынями“ — Кунатовцами и Гучинцами, Степана и Хведора Кудиевскихъ, Алексѣя Карачевскаго, Петра и Ивашка Юсковичей, тоже изъ рода плебеевъ, владѣльцевъ с. Ременной, Ничипора, Андроса, Харушка и Романа Шелеховцевъ, Василя Поповскаго, Уначковъ Гришка и Хведора, можетъ быть и нѣкоторыхъ другихъ. Съ полною вѣроятностію, судя по именамъ, нельзя отнести къ польской національности ни одной фамиліи: Василь, Несторъ, Ячко и Илья Голодовскіе, Мурза и Василь Берлинскіе, Райдко Морозовскій, Дмитръ и Юрій Козировскіе, Іолтухи, Богданъ Свиногородецкій, Степанъ, Гринецъ Ячковичи и Иванъ Сенковичъ Голозинскіе, Германъ и Степанъ Ильяшевичи, Семакъ Кунатовскій, Кунашъ, Братчина Кунатовскій, Ивашко и потомки Хведора Козловскаго, Терликовская, Миколай Карапчівскій; сомнительнымъ остается лишь Мадѣй Митковичъ. О присутствіи польскаго элемента мы заключаемъ только на основаніи слѣдующихъ словъ люстраціи 1565 г.: „Села землянскія, которыя, какъ шляхтичи польскіе, такъ и земляне или бояре рускіе держатъ на грунтѣ Барскаго староства, на пустыняхъ, пожалованныхъ имъ или издавна или вновь“¹⁾.

Переходя въ *Хмельницкій повѣтъ*, находимъ, что въ г. Хмельникѣ въ 1565 году насчитывается до 320 домовъ. Изъ нихъ 5 домовъ жидовскихъ; остальные домовладѣльцы: мѣщане, предмѣщане, урочники (оброчные), свободные (новые поселенцы) и 5 русскихъ поповъ, почти безъ исключенія могутъ быть отнесены къ русскому населенію, судя по именамъ ихъ; говоримъ—почти,

¹⁾ См. стр. 262.

потому что нѣкоторые характеризуются предикатами: „Волошинъ, Волошчичъ, Сербинъ“; но такихъ и есть только 4 имени; между предмѣщанами есть Степанъ Москаль. Прозвища всѣхъ остальныхъ типическія—русскія, съ оканч. на *овъ, инъ, ичъ, икъ, юта, енко*, или на *enie* (въ латинской транскрипціи, то есть въ русской на *еня*); напр. Илько Павловъ, Пронецъ Кречковъ, Филипъ Несторовъ, Данило Охримовъ, Мартинъ Савринъ, Карпъ Любчинъ, Гапонъ Копыловичъ, Михайло Хомичъ, Сенюта, Петро Пупенко, Иванъ Совеня. Нѣкоторые прозвища остаются, по старому обычаю, безъ прилагательн. окончанія: Дубленикъ, Балабанъ, Сидоръ Буря. О существованіи католическихъ церквей въ Хмельникѣ ничего не упоминается; наоборотъ, 5 поповъ русскихъ указываютъ на исключительное господство здѣсь греч. вѣроисповѣданія.

Составъ сельскаго населенія въ томъ-же повѣтѣ, по именнымъ указаніямъ лостраціи 1565 г., почти безъ исключенія—русскій. Для убѣжденія въ томъ достаточно лишь нѣсколькихъ примѣровъ; въ с. Винниковцахъ имена крестьянъ таковы: Клишко, Гавдѣй, Ивашко Олексинъ, Савка Малышъ, Супронъ, Сенко, Гришко, Ярмакъ, Трусъ, Андрушко, Харько, Яковъ Царенко, Гирька, Суссиха. И прочія села населены людьми, носящими, между прочимъ, такія имена и прозвища: Гречиха, Иванъ Горилка, Козакъ, Приведенъ, Мусей Москаль, Сокотуха, Чабанъ Проскурникъ, Козуленко, Кисель Литвинъ, Данило Пинчукъ, Клишко Пугачъ и т. д. Исключенія изъ этого представляютъ лишь нѣсколько именъ (преимущественно въ Улановской волости) польскаго склада: Францишко, Янъ Ляхъ, Макошъ Ляхъ, но такихъ наименованій, вмѣстѣ съ сомнительными, всего 7 на всѣ сотни именъ всѣхъ сель королевскихъ и частновладѣльческихъ. Столь же мало исключеній и для другихъ народностей: Сербинъ, Волошъ (всего 4 имени на весь повѣтъ).

Этнографическій составъ крестьянскаго населенія можетъ быть выраженъ въ слѣд. цифрахъ по селамъ:

	Русск.	Польск.	Ипород.	Всѣхъ.
<i>Села замковыя.</i>				
Винниковцы	56	0	0	56
Дубова	22	0	1	23
Куликовъ	20	0	0	20
Трибуховцы	15	0	0	15
Ювче	28	1	1	30
Чудиновцы	16	0	0	16
Бухни	11	0	1	12
Звиноховцы	9	1	0	10
<i>Села частныхъ владѣльцевъ.</i>				
Летинка	48	0	0	48
Румановцы	4	0	0	4
Ивановцы	13	0	0	13
Кумановцы	6	0	0	6
Горбовцы	6	1 (?)	0	7
Кочановка	3	0	0	3
Кожуховъ или Медвѣдевъ	29	0	1 (?)	30
Угловъ	7	0	0	7
Черленевцы	9	0	0	9
Крутневъ	7	0	0	7
Куриловцы	12	0	0	12
Лысогорцы	40	0	0	40
Гуминцы или Ивашковцы	8	0	0	8
Медвѣдовка	3	0	0	3
Заселово	15	0	0	15
М. Улановъ	65	4	0	69
ИТОГО	452	7	4	463

Вообще этнографическій обликъ городского и сельскаго со-
словія въ Хмельницкомъ повѣтѣ можетъ быть выраженъ такъ:

	Русск.	Польск.	Ипород.	Всѣхъ.
Г. Хмельникъ	316	0	4	320
Сельскія поселенія	452	7	4	463
ИТОГО	768	7	8	783
°/о отношенія	98°/о	1°/о	1°/о	—

Что касается землевладѣльческаго класса, то здѣсь находимъ уже иное явленіе: значительное число лицъ, которымъ розданы прежнія королевскія имѣнія въ Хмельницкомъ староствѣ, принадлежатъ польской націи. И это весьма понятно: то была преднамѣренная и систематическая роздача русскихъ украинскихъ владѣній польскимъ владѣльцамъ, какъ о томъ прямо заявляютъ люстраторы 1565 г.; таковы были здѣсь Мелецкіе, Свамировскіе, Чеплеївскіе, Пеговскіе, Згерскіе и нѣкот. др. Впрочемъ, новое—польское землевладѣніе отнюдь не вполне вытѣснило прежніе русскіе боярскіе роды; повидимому, сюда проникли и новые русскіе бояре; такъ Куриловцами и Левковцами владѣютъ Вороници, извѣстная кievская фамилія. Къ русскимъ же фамиліямъ мы должны причислить Василя Стрековича (влад. с. Лысогорець), Лаврина Бѣлокура (влад. с. Угловъ) Александра Коротко (влад. с. Горбовцовъ) и нѣкот. др.

Итакъ, въ Барскомъ и Хмельницкомъ повѣтахъ мы видимъ полное господство русскаго національнаго элемента, колонизирующаго Подолье (за исключеніемъ одной сотни польскихъ домовъ въ гор. Барѣ и нѣсколькихъ единицъ въ составѣ населенія другихъ городовъ и сель).

Нѣсколько иные результаты даетъ люстрація *Каменешаго староства*: сюда польская національность успѣла проникнуть въ значительно ббльшей степени, хотя и здѣсь, какъ увидимъ, составляетъ громадное меншинство. Выше было приведено мѣсто люстраціи, въ которомъ говорится, что гор. Каменецъ заключаетъ въ себѣ троякій народъ и троякіе обычаи права, именно: поляковъ, преимуществующихъ своимъ значеніемъ (правами), русскихъ и армянъ. Хотя поляки здѣсь *autoritate graeeminent*, но численностью едва ли. Въ люстраціи 1565 г. пропорціональное отношеніе между числомъ трехъ національностей въ Каменцѣ прямо не указано; но нѣкоторыя данныя для этого есть; напр. указаны отдѣльно шевцы польскіе, которыхъ 9, и шевцы русскіе, которыхъ 14. Въ остальныхъ случаяхъ указанія даются въ именахъ и прозваніяхъ мѣщанъ; такъ перечислено 14 суконниковъ; между ними: Богданъ

Русинъ, Кузма Писанчичъ, Сахно Русинъ, Хведоръ Тележичъ, Гречка, Андрей Поповичъ, Ромашко Сухорадъ, Гришко Ганковичъ, Миколаецъ,—имена, которыя не могутъ быть отнесены ни къ какой націи, кромѣ русской. Затѣмъ есть два имени сомнительныхъ, два, повидимому, несомнѣнно польскихъ и одно армянское. Изъ 56 пекарей, судя по именамъ, было 46 русскихъ и 8 поляковъ; остальные инородцы.

Въ другомъ гор. того-же староства—*Летичевъ* между 158 именами мѣщанъ съ увѣренностью можно найти только два польскихъ и одно воеточное. Напротивъ, въ 3-мъ город. поселеніи—*Смотричь* уже довольно значительная примѣсь польскаго населенія, именно 13 на 75 всѣхъ домовладѣльцевъ (мѣщанъ). При этомъ слѣдуетъ замѣтить, что „служками“ (6 чел.) были исключительно поляки и 1 чехъ. Главная же масса мѣщанъ несомнѣнно русская (Семко Поповичъ, Иванъ Гусаевъ, Андрей Самохвалъ, Иванъ Ворогусъ, Сенько Подгорный и пр.).

Въ селахъ Каменецкаго староства огромное большинство, конечно, русское; но примѣсь польскаго элемента есть и здѣсь, а именно:

<i>Въ селахъ замковыхъ:</i>	Русск.	Польск.	Инород.	Всѣхъ.
Триховцахъ	38	0	—	38
Переворочѣ	18	0	—	18
Киптигнахъ и Голосковѣ	19	6	—	25
Лясковицѣ	24	2	—	26
Должкѣ	40	5	—	45
Новоселицѣ	20	5	1	26
Татарицѣ	8	5	—	13
Кобачовцахъ	8	2	1	11
Подгородѣ	9	4	—	13
Гричковѣ	11	—	1	12
Горбачовѣ	44	4	—	48
Голенищевѣ	27	—	1	28
<i>Въ селахъ частныхъ владѣльцевъ:</i>				
Печарнѣ	?	?	?	10

	Русск.	Польск.	Инород.	Всѣхъ.
Кудинкѣ.	11	—	—	11
Городищѣ, или Ст. Триховцахъ	8	3	—	11
Чермной и Окнинѣ	?	?	?	20
Лосковцахъ Напольныхъ	27	4	—	31
Лѣтовѣ Дворищѣ.	21	1	—	22
Бѣлой	20	5	—	25
Чуковой Дубровѣ.	11	2	—	13
Карачковцахъ	9	1	0	10
Криничищѣ	?	?	?	30
Трулчинѣ	8	—	—	8
Лисечѣ	11	1	0	12
Гусятинѣ	43	6	1	50
Криничищѣ (другомѣ)	?	?	?	9
Кутковичахъ	?	?	?	29
Шаравкѣ	103	8	6	117
Перегинкѣ	27	0	0	27
Зулиццахъ	15	0	0	15
Зулицѣ Маломѣ.	2	1	1	4
Черешневкѣ	?	?	?	8
Мордынѣ	14	0	0	14
Кердановцахъ (Летич.)	6	0	0	6
Немирчахъ	4	0	0	4
Ролиныхъ	5	1	0	6
Бриндзовѣ	8	0	0	8
Мартинковцахъ	7	0	0	7
Марковцахъ	3	0	0	3
Багриновцахъ	?	?	?	20
Рудѣ	7	0	0	7
Петничанахъ	23	2 (?)	0	25
Бахлинѣ.	25	1	1	27
Брежанахъ	20	0	0	20
ИТОГО	704	69	13	912

Вообще, этнографическій составъ городского и сельскаго класса въ Каменецкомъ повѣтѣ (вмѣстѣ съ Летичевскимъ) представляетъ слѣд. картину:

	Русск.	Польск.	Инород.	Всѣхъ.
Г. Летичевъ	155	2	1	158
Г. Смотричъ	68	12	1	81
Сельскія поселенія	704	69	13	912
ИТОГО	927	83	25	1151
% отношенія	80%	7%	2%	—

Остальные 11° относятся къ лицамъ, о которыхъ въ люстраціяхъ нѣтъ этнографическихъ показаній.

Считаемъ необходимымъ сдѣлать здѣсь общее замѣчаніе о значеніи люстраціонныхъ цифръ для этнографіи. Для вывода абсолютныхъ итоговъ о числѣ населенія люстраціонные акты, какъ указано было выше¹⁾, малопригодны; но для этнографіи значеніе ихъ безусловно важно, потому что нѣтъ никакихъ основаній предполагать, что въ тѣхъ частяхъ территоріи, которыхъ люстраціи не касаются, національныя отношенія имѣли почему-либо иной видъ. Думаемъ, что процентныя отношенія, выведенныя изъ люстрацій, имѣютъ одинаковое значеніе для всего поселенія.

Переходя къ землевладѣльческому классу, находимъ, что въ этомъ повѣтѣ онъ большею частью польскій. Въ люстраціи 1565 г. перечисляются слѣдующія фамиліи: Срочицкіе, Вольскіе, Мармузовскіе, Ярмолинскіе, Добекъ, Псарскіе, Вильковскій, Скотницкій, Талафусъ, Островскій, Сверчъ, Черменскій, Претвичъ (Силезецъ), Гослицкіе, Надольскіе, Бѣлицкіе, Цюлковскіе, Буржинскіе, Цеплиовскіе, Цеклинскіе, Собоцкіе, Корицкіе, Закржевскіе, Скорошовскій. Нужно замѣтить, что все это владѣльцы имѣній, отданныхъ въ

¹⁾ См. выше стр. 22.

держаніе частнымъ лицамъ отъ короны; некоронныхъ имѣній люстраціи вовсе не касались. Въ этихъ послѣднихъ, нужно предполагать, русское землевладѣніе исчезло далеко не вполнѣ. Корона же раздавала свои имуществва почти исключительно полякамъ.

Детальное разсмотрѣніе этнографіи повѣтовъ Польскаго Подолья приводитъ къ слѣдующимъ общимъ выводамъ о національныхъ отношеніяхъ этого края.

Русскіе и поляки. Подолье населено русскимъ племенемъ лишь съ незначительною примѣсью польскаго элемента, именно въ составѣ землевладѣльческаго и городскаго классовъ; русское населеніе вообще составляетъ 89 %; а именно: въ городскомъ классѣ 80 %, сельскомъ 90 %; польскій же элементъ въ городскомъ классѣ составляетъ 10 %, а въ крестьянскомъ населеніи занимаетъ лишь 4 %.

Этотъ край тогдашніе люди, въ томъ числѣ сами поляки, считали типическою страню русскаго племени, какъ это видно изъ вышеприведенныхъ словъ Папроцкаго. Такой же взглядъ на этнографію страны высказывается и въ люстраціонныхъ актахъ; напр., при описаніи с. Окнина люстраторъ 1565 г. говоритъ, что тамъ не можетъ быть поселенія, потому что нѣтъ воды, и прибавляетъ: „а люди въ Руси не садятся иначе, какъ при водѣ и при лѣсѣ“¹⁾. Какъ и здѣсь, такъ и въ другихъ подобныхъ случаяхъ, терминъ Русь есть не географическій, а этнографическій терминъ.

Къ выводу объ исключительномъ господствѣ русской національности приводятъ статистическія данныя, относящіяся къ вѣроисповѣданіямъ, на этотъ разъ довольно полныя и обстоятельныя.

Въ тарифахъ 1530—42 гг.²⁾ перечисляются, отдѣльно отъ прочаго населенія, „попы“, по поводу взиманія съ нихъ особой подати. При этомъ, очевидно, надо имѣть въ виду не одно лицо

---

¹⁾ См. стр. 193.

²⁾ См. Źródła dziejowe XIX, стр. 50 и 51, 68—70. Сводъ нижеслѣдующихъ данныхъ принадлежитъ г. Яблоновскому.

священника, но цѣлый причтъ извѣстной церкви. Списокъ этотъ таковъ: въ Каменцѣ 12 поповъ, въ Межибожѣ 4 (Воскресенскій, Николаевскій, Пречистенскій, Михайловскій); въ Скалѣ 2, Язловцѣ 3; въ Летичевѣ, Хмельникѣ и Зиньковѣ присутствіе ихъ обозначено, но число не выставлено. Въ остальныхъ городскихъ и сельскихъ поселеніяхъ исчислено поименно 52 попа въ 1530 г. и сверхъ того 21—въ 1542 году; а всего (если считать въ трехъ упомянутыхъ городахъ по 1)—98 причтовъ и церквей.

Въ 1565 г. по такому-же поводу въ сельскихъ поселеніяхъ исчисляется 85 причтовъ, а въ 1566, сверхъ того, 31, а всего 116.

По тарифѣ 1565 г. въ городахъ показано: въ Каменцѣ 8 (1 протопопъ, и 7 поповъ), Хмельникѣ—3, (по люстр. 5) Летичевѣ—2, Смотричѣ—2, Червоногородѣ—1, Черномъ Островѣ—1, Филипковцахъ—1, Гусятинѣ—1, Кудринцахъ—1, Орининѣ—1, Гринковцахъ—1, Крыковѣ—1, Ступинцахъ—1, Давидковцахъ—1, Чемеровцахъ—1, Сатановѣ—1, Завальѣ—1, Ягельницѣ—2, Шаравкѣ—1.

Въ 1583 г. показывается въ Каменцѣ—5, Хмельникѣ—3, Барѣ—2, Скалѣ—3, Сатановѣ—2, Язловцѣ—2; въ прочихъ—31 мѣстечкахъ—по 1. Въ селахъ 204 изчислено 54 священника; а такъ какъ всѣхъ селъ тогда было 650 въ цѣломъ воеводствѣ, то по этой пропорціи количество причтовъ всего воеводства въ 1583 г. должно быть свыше 160¹⁾).

Г. Яблоновскій²⁾ пытается изъ этихъ цѣнныхъ данныхъ сдѣлать общіе статистическіе выводы о количествѣ православнаго духовенства на Подольѣ, сравнительно съ Волынью, и говоритъ: „На Подольѣ неожиданно оказывается число православнаго духовенства далеко превосходящимъ число волынскаго духовенства. Изъ того, что по алфавитному списку селъ 1583 г. на 204 села приходится 54 священника, получаемъ одного попа на 3,77 села. Еще больше: въ трехъ самыхъ западныхъ волостяхъ, за р. Збручемъ, въ 48

¹⁾ Źródła dziejowe XIX, стр. 50 и 51.

²⁾ Źródła dziejowe XIX, 50 и 51, 68—70.

селахъ находится 32 священника, т. е. 1 на 1,5 село. Вслѣдствіе этого мы имѣемъ право принять для Подолья норму: 1 попъ крайней мѣрѣ на 4 села“. Между тѣмъ, по его же исчисленію на Волини 1 попъ приходится на 5 селъ; при этомъ онъ открываетъ, что на Волини наименьшее число духовенства приходится на имѣнія кн. Острожскихъ—„этихъ ревнителѣй православія“ (по его словамъ), а наибольшее на имѣнія католическихъ бискуповъ (въ Торчинѣ, Садовой 1 попъ на 3 села). Наконецъ относительно Подолья г. Яблоновскій дѣлаетъ такое общее замѣчаніе: „показаніе случайное, но выразительное, что въ религіозномъ отношеніи лучше было (для православныхъ) подѣ непосредственною властью Короны“ (т. е. Польши).

Принимая съ признательностію изданные имъ цифровые факты и не споря съ его выводами о числѣ православнаго духовенства на Подольѣ, мы отнюдь не можемъ согласиться съ послѣднимъ общимъ замѣчаніемъ г. Яблоновскаго: еслибы принять его толкованіе фактовъ, т. е. еслибы различіе въ числѣ духовенства зависѣло отъ доброй воли владѣльцевъ, то выходило бы, что латинскіе бискупы занимались пропагандою православія на Волини, а католическіе паны на Подольѣ были горячими ревнителями греческаго исповѣданія, между тѣмъ какъ православные князья Острожскіе были гонителями православія. Если выводъ г. Яблоновскаго о перевѣсѣ Подолья надъ Волинію въ числѣ православнаго духовенства вѣренъ, то, конечно, онъ нуждается въ иномъ объясненіи. Мы не беремъ его сдѣлать, но, по общему смыслу явленій, можемъ безошибочно утверждать, что въ православной церкви содержаніе духовенства зависитъ болѣе отъ прихожанъ, чѣмъ отъ владѣльцевъ, что число духовенства опредѣляется состоятельностью и набожностію приходовъ (если нѣтъ прямого гоненія со стороны иновѣрныхъ владѣльцевъ), быть можетъ; вѣчная опасность украинскихъ жителей Подолья возвышала ихъ набожность, а легкая возможность приобрести состояніе и даже богатство въ столь обильной странѣ, особенно путемъ добычи отъ тѣхъ же татаръ, давала

возможность меньшему числу жителей содержать церкви и священника.

Изъ цифръ, изданныхъ г. Яблоновскимъ, а отчасти содержащихся въ люстраціяхъ, издаваемыхъ нами, можно сдѣлать другой выводъ, а именно слѣд.: число православнаго духовенства на Подольѣ постепенно но быстро уменьшалось во 2-й полов. XVI столѣтія, напр. въ 1530 г. было въ Каменцѣ 12 поповъ, въ 1565 г.—8, а въ 1583—5; въ Язловцѣ въ 1530 г. было 3 попа, въ 1583 г.—2.

Что касается до латинскаго духовенства, то тотъ же г. Яблоновскій, хотя и говоритъ, что „эту рубрику даже и приблизительно вычислить нельзя, потому что мы не имѣемъ абсолютно никакихъ данныхъ, которыя давали бы намъ хотя слабый намекъ“; однако, не смотря на то, онъ считаетъ возможнымъ предположить, что на Подольѣ было больше костеловъ католическихъ, чѣмъ на Волыни, и что можно признать, по крайней мѣрѣ, что ихъ было столько же, сколько городовъ и мѣстечекъ, а именно 40. Что касается до сель, то онъ же полагаетъ, что „костелы и монастыри еще рѣдко тогда встрѣчаются по селамъ“. На основаніи источниковъ, доступныхъ и намъ, смѣло можемъ сказать, что по селамъ они нигдѣ не встрѣчаются; изъ городовъ же Подольской украины съ полною вѣроятностью можно предположить ихъ только въ Каменцѣ, Барѣ, Смотричѣ и немногихъ другихъ.

Так. обр., не можетъ быть рѣчи ни о какой равносильной борьбѣ господствующаго русскаго населенія городовъ и сель украиннаго Подолья съ чужеродными примѣсами (за исключеніемъ Каменца, Бара и Смотрича). Польскій элементъ внѣдрился лишь въ землевладѣльческій классъ. Выше (при обзорѣни повѣтовъ въ отдѣльности) мы отказались отъ цифровыхъ этнографическихъ выводовъ относительно этого класса. Дѣйствительно, здѣсь открываются трудно разрѣшимые вопросы: 1) было ли польское панское населеніе Подолья кореннымъ польскимъ по происхожденію, или въ большинствѣ состояло изъ русскихъ, измѣнившихъ своей національности? 2) въ какой степени нужно признать вообще преобла-

даніе польскаго элемента въ панскомъ классѣ Подолья въ срединѣ XVI в.?

На оба эти вопроса пытается (хотя и мимоходомъ) дать отвѣтъ г. Яблоновскій въ своемъ почтенномъ трудѣ. „Въ той эпохѣ возрожденія Подолья, послѣ монгольской бури (говорить онъ), преобладали пришельцы: во первыхъ, *литвины*, а со времени присоединенія края въ Коронѣ—болѣе всего *шляхта червоно-русская*, очевидно, только *gente*—русская, а *natione* уже—поляки... Вотъ напр. старая кость русская Кирдеи (въ Орининѣ) и Чурилы (въ Куриловичахъ), а также дома Корчаковъ и Сасовъ. Тутъ за ними Бучацкіе и Язловецкіе..., нѣкогда владѣвшіе широкими пустынями даже до моря... Рядомъ съ этою группою—*дома и роды широко-польскіе*, но издавна окрѣпшіе на Руси: могущественные Одровонжи—„апостолы ея“ и начальники (владѣльцы Зинькова и Сатанова)... Затѣмъ—стражи Подольскихъ предѣловъ Ляндскоронскіе (влад. Харзовецъ, позднѣйшаго Збжезя), Свнявскіе (въ Межибожьѣ), Каменецкіе, Реи (въ Рову) и др.“ Так. об., обѣ послѣднія категоріи лицъ означаютъ поляковъ, только 1-я *gente* русская, а вторая и *gente* и *natione* польская. Прочія національныя примѣсы въ Подольскомъ панствѣ означаются такъ: „можно подозрѣвать волошскую кровь въ Талафусахъ. Армянъ не видно, упомянутый въ спискѣ 1493 г. Серкизь, владѣлецъ Переворочья, былъ родоначальникъ неизвѣстно какого рода... Ярмолинскіе какъ будто хорватскаго происхожденія“¹⁾. Итакъ, подольское панство происходитъ отъ червонорусскихъ дворянъ, изъ литвиновъ, изъ поляковъ и отчасти западныхъ и восточныхъ инородцевъ. Въ такомъ вопросѣ, въ которомъ преобладаютъ догадки и аналогіи, нужно быть не особенно точнымъ, что бы догадка имѣла какую нибудь вѣроятность. Не отрицая происхожденія одной части подольскаго дворянства изъ русской Галиціи, и именно въ западныхъ повѣтахъ Подолья (Червоногородскомъ и Каменецкомъ), мы полагаемъ, что

¹⁾ Яблоновскій, *Żród. dziej.*, т. XIX, стр. 120 и 121.

²⁾ *Ibid.* стр. 126.

одною изъ главныхъ колонизирующихъ силъ было волынское, кievское и браславское древне-русское боярство. Такъ люстраціями засвидѣтельствовано переселеніе одной вѣтви кievскихъ Вороничей въ Хмельницкій повѣтъ. Точно также видимъ здѣсь кievскихъ Немиръ и браславскихъ Коротко. Тарифы Подольской земли упоминаютъ въ числѣ владѣльцевъ кн. Вишневецкихъ и др. При ближайшемъ сосѣдствѣ Волыни и Браславщины съ Подольемъ было бы вполне невѣроятно, еслибы землевладѣльцы этихъ странъ не переходили въ Подолье. Что касается до выходцевъ изъ Польши, то, не отрицая многочисленности этого элемента въ подольскомъ панствѣ, мы и здѣсь должны поступать съ большою осторожностію; нельзя, напр., сопоставлять Одровонжей мнимыхъ *апостоловъ* Руси, (которая, однако, была крещена въ IX и X ст.) съ Ляндскоронскими, фамиліею литовскаго происхожденія.

Итакъ, вопросъ о происхожденіи подольскаго дворянства остается пока открытымъ въ главной своей части. Несомнѣнно только одно, что въ XV и XVI вв. множество польскихъ выходцевъ получили земельные надѣлы на Подольѣ отъ польскаго правительства.

Однако, утверждать, что уже въ пол. XVI в. всѣ подольскіе землевладѣльцы были поляками, было бы весьма далеко отъ истины. Тотъ же писатель, который относитъ превращеніе русскихъ галичанъ на Подольѣ въ поляковъ къ весьма древнимъ временамъ, говоритъ, что „изъ родовъ русско-литовскихъ остались на виду развѣ Немиры (въ Бакотѣ) и Карачевскіе (владѣльцы Карачева); другіе упали“. Однако, въ другомъ мѣстѣ, онъ же прибавляетъ, „мѣстный русскій характеръ еще не утратился и среди низшаго гнѣздоваго землянства; оно еще, очевидно, придерживается православнаго исповѣданія, о чемъ свидѣтельствуютъ греческія имена: Гарасимъ, Ивашко, Кузьма, Тымко въ фамиліяхъ Ходаковскихъ, Дьяковскихъ, Радзеіовскихъ, Васильковскихъ“¹⁾. Мы выше отмѣтили

¹⁾ Źródła dziejowe, XIX, стр. 126.

въ Барскомъ и Хмельницкомъ повѣтахъ гораздо бѣльшее число фамилій съ русскими именами и теперъ остаемся при томъ мнѣніи, которое получено нами изъ детального разсмотрѣнія этнографіи повѣтовъ Подолья, а именно: русскій элементъ преобладаетъ въ составѣ землевладѣльческаго класса Барскаго повѣта, конкурируетъ съ польскимъ въ Хмельницкомъ повѣтѣ и уступаетъ польскому въ Каменецкомъ и Летичевскомъ.

Татары. Мы видѣли, что въ литовскихъ украинныхъ повѣтахъ татарскій элементъ лишь отчасти проникаетъ въ землевладѣльческій и служилый классы; но тамъ нигдѣ нѣтъ сплошнаго татарскаго населенія, цѣлыхъ татарскихъ общинъ. Въ Польскомъ Подольѣ такое явленіе представляетъ 3-я община гор. Бара, т. н. Черемисская. Это первый опытъ въ южной Руси образованія служилыхъ татарскихъ дружинъ (въ послѣдствіи времени такъ распространенныхъ здѣсь, а въ Литвѣ извѣстныхъ со временъ Виговта). Правда, среди татарской общины Бара жили и поляки и русь, но главная сплоченная масса оставалась татарскою, что едва ли приносило пользу государству на границахъ съ татарщиною и при вѣчной борьбѣ съ нею. Здѣсь собственно татарскихъ домовъ было 50, т. е. около 250 душъ обоого пола. Въ остальныхъ городскихъ и сельскихъ поселеніяхъ примѣсь татарщины совершенно незамѣтна.

Армянская община въ гор. Каменцѣ, по недостатку данныхъ, не можетъ быть опредѣлена въ своей численности.

Евреи. Поименное перечисленіе жителей въ городахъ: Кіевѣ, Житомирѣ, Каневѣ, Черкасахъ и Винницѣ дало намъ основанія для положительнаго вывода, что евреевъ не было здѣсь ни единой души; а такъ какъ частно-владѣльческихъ мѣстечекъ въ повѣтахъ названныхъ городовъ еще не было, то мы въ правѣ были обобщить этотъ выводъ на всю Литовскую Украину. Не то въ повѣтахъ Польскаго Подолья. Для полов. XVI в. мы имѣемъ лишь фрагментарныя указанія въ люстраціяхъ; а именно въ 1565 г. было ев-

реевъ въ Хмельникѣ 5 домовъ; въ Барѣ Польскомъ 22 (въ Русскомъ Барѣ нѣтъ ни одного). Въ прочихъ городахъ и мѣстечкахъ присутствіе евреевъ не отмѣчено. Другіе результаты даетъ перепись 1578 года; тогда взято жидовскаго поголовнаго 531 зл.; но полагаютъ, что подъ именемъ головы жидовской надо разумѣть не буквально каждую особь, а семейство или хозяйство, и потому приведенную цифру надо помножить, по крайней мѣрѣ, на 5 для полученія полной суммы еврейскаго населенія Подолья ¹⁾. Городами, наиболѣе излюбленными для евреевъ въ это время, оказываются здѣсь Межибожье, гдѣ было 230 головъ, Баръ—съ 100 головъ и Сатановъ—съ 80.

Заканчивая исторію южно-русскаго украиннаго населенія до Люблинской уніи, считаемъ себя въ правѣ сдѣлать слѣд. общіе выводы:

1) Династическое соединеніе Литвы съ Польшею не дало никакихъ благихъ результатовъ для защиты юго-восточныхъ окраинъ обоихъ государствъ. Татарскія опустошенія Украины конца XV в. и начала XVI напоминаютъ своею губительностію Батыевъ погромъ.

2) Вслѣдствіе этого и въ силу невниманія литовскаго правительства къ дѣлу защиты и заселенія страны, успѣхи колонизаціи въ XVI в. менѣе замѣтны, чѣмъ въ XIV и XV вв. Польское правительство удѣляетъ болѣе вниманія колонизаціи Подолья, но исключительно землевладѣльческой и только съ цѣлями политическими, т. е. для полонизаціи края. Оттого результаты этихъ усилій далеки отъ желаемой высоты.

3) Правительство строило и содержало украинныя замки очень небрежно; непосредственное его участіе въ заселеніи края ограничивалось назначеніемъ старостъ (б. ч. изъ чужеземцевъ) и польскихъ гарнизоновъ, хотя и не во всѣ украинныя замки.

---

¹⁾ Яблоновскій: *Zródła dziejowe*, XIX, стр. 67.

4) Городскія общины, имущества которыхъ были роздаваемы частнымъ владѣльцамъ, бѣднѣли и безлюдѣли болѣе и болѣе.

5) Землевладѣльцы, получивши имѣнія отъ государства, могли заботиться о заселеніи ихъ лишь подъ условіемъ прикрѣпленія крестьянъ, не имѣя, въ противномъ случаѣ, никакихъ выгодъ отъ заселенія.

6) Не смотря на такія неблагопріятныя условія для колонизаціи, заселеніе страны шло, хотя и медленнымъ путемъ, преимущественно собственными силами народа, чрезъ развитіе козачины.

7) Вся масса народа, населявшаго Украину, принадлежала въ громадномъ большинствѣ къ русскому племени; южно-русская этнографическая основа всасывала въ себя пришельцевъ изъ Бѣлоруссіи и Москвы, такъ что до Люблинской уніи и въ Литовской и въ Польской украинѣ инородческая примѣсь едва замѣтна.

М. Владимірскій-Будановъ.

АКТЫ

о заселеніи юго-западной Россіи отъ
второй половины XV в. до Люблин-
ской унии (1569).

I.

Люстрація Кіевской земли. Около 1471 года.

На Рси. Село Терпсеевъ, а в томъ селе с отамономъ пять слугъ, а служба ихъ, толко на войну ходитъ. А подимъщину дей даивали за великого князя Витовта на трети годъ. А коли на войну ходять, тогда подимъщины не даютъ. А куничниковъ три: по шести куниць даютъ два ихъ, а третий куничникъ по три куници, а вси три голтяи; а три челвк новыхъ во воли не седели трехъ годъ, а два выседели. А въ томъ же селе пасека, а въ тон пасеце бчолы сто и шестеры.

Село Глевака, а в томъ селе 8 челвка; а тые люди на толоку хоживали до Белагорода, а иного ничего не знали, ни подымъщины не даивали; а некоторое службы не служивали. А в томъ же селе земля пустая подъблзная.

Село Цветковъ, а въ томъ селе отамонъ а два челвка, одинъ слуга, а другой коланъный. А за великого князя Витовта подымъщину давали на третий годъ.

Село Гуляльники, а въ томъ селе 11 челвка а отамонъ, а вси слуги, на войну хоживали, а иного ничего не знали; а подымъщину на третий годъ даивали за великого князя Витовта. А князь Семенъ увель былъ на нихъ новину—сено косити, на толоку ходити, а ставъ сыпати; а того дей имъ и старины не бывало, то новина на нихъ.

Село Водотыинъ, а въ томъ селе деветь слугъ конми служать, на войну хоживали, сено кошивали, ставъ сыпавали; а то дей князь Семепъ увель на нихъ новизну. А одинъ слуга девятый

службу служить издавна за великого князя Витовта, два кораямона меду; а два челвка новыхъ, ещо воли не выседели трехъ годовъ; а болкуновщину даивали на приездъ князя великого Витовта.—Слуги три на имя Олизаровичи из вековъ служатъ о дву конехъ и з слугою; а иное службы никоторое не служивали, а ни побору не даивали.

Село Скочищевъ, а в томъ селе семь челвка; а отамонъ, а вси слуги, на войну ходять, въ ловы ходять, а подымщину на третий годъ даивали, а иное службы никоторое не служивали. А в томъ же селе челвкъ седить на вроце, полкопы в годъ же даетъ; а чetyри челвки новыхъ, ещо воли не выседели; а новины былъ имъ князь Семень увель—сено косити и ставъ сыпати, а болкуновщину даивали на приездъ князю великому Витовту.

Село Соколчо, а в томъ селе двадцать челвка, а все слуги; на войну ходять, а в ловы ходять, а подымщину даивали за великого князя Витовта на третий годъ.—А пять новыхъ челвки, ещо воли не выседели, а сена не кошивали, а ставу не сыпавали; то имъ князь Семень увель былъ новину; а болкуновщину даивали на приездъ князю великому Витовту.

Село Головчинъ, а в томъ селе шесть челвковъ, все слуги, на войну ходять, в ловы ходять; а два новыхъ челвка, воли не выседели; а подымщину даивали за великого князя Витовта на третий годъ; а сена не кошивали, а ставъ не сыпывали,—то имъ былъ князь Семень новину увель; а болкуновщину даивали на приездъ князю великому Витовту.

Село Ходорково, а в томъ селе семь челвка, осмый—отамонъ; а вси слуги, на войну хоживали и в ловы хоживали, а подымщину даивали за великого князя Витовта, а сена не кошивали, а ставъ не сыпывали; то былъ имъ князь Семень новину увель; а болкуновщину даивали на приездъ князю великому. А пять челвка новые, ещо воли не выседели.

Село Почуйково, а в томъ селе десеть слугъ, на войну хоживали, а подымщину даивали на приездъ князю великому

Витовту, а сена не кошивали, а ставъ не сыпывали; а то былъ имъ князь Семень новину увель; а два челвки новыхъ, ещо воли не выседели.

Село Ртищевъ, а в томъ селе отамонъ и два слуги, на войну хоживали, а подымщину даивали на приездъ великому князю Витовту.

Село Иноходковци, а в томъ селе отамонъ самъ третей; а вси слуги, на войну хоживали, а подымщину даивали на третий годъ, а болкуновщину даивали на приездъ князю великому Витовту. А челвкъ новый, ещо воли не выседелъ.

Село Евдадыевъ, а в томъ селе шесть челвка, а все (?) отамонъ, а вси слуги, на войну ходять; а подымщину даивали за великого князя Витовта на третий годъ; а болкуновщину даивали на великому князю Витовту на приездъ. А в томъ же селе пасека, а в пасеце бчолы сорокъ и пятери.

Село Щербовъ, а в томъ селе слугъ тринадцать, а чотырнадцатый отамонъ; а половица межи ихъ убогихъ; а врочныхъ грошей дають две копе грошей; а которые врочныхъ грошей не дають, тые подымщину дають.

Село Радостовъ, а в томъ селе три челвки, а четвертый отамонъ; а вси ещо воли не выседели; одинъ челвкъ старый, а тотъ подымщину даетъ; а тые, выседевъ волю, подымщину жъ будутъ давати.

Селище Вчерашнее, а на томъ селищи отамонъ сидеть.

Село Охремовци, а в томъ селе четыре челвки, а пятый отамонъ; вси слуги, на войну ходять; а подымщину даивали за великого князя Витовта на третий годъ; иное дей службы никоторое не знаютъ.

Село Онтоновъ, а в томъ селе деветнадцать чельковъ, а десятый (sic) отамонъ; а вси слуги, на войну ходять; а подымщину даивали за великого князя Витовта на третий годъ; а болкуновщину даивали на приездъ великому князю Витовту. А в томъ же селе пасека есть, а в той пасеце сто бчолъ.

Село Слобода, а в томъ селе десять слугъ, на войну идуть и вроку дають чотыри копы грошей; а подымъщину не дають, а иныхъ никоторыхъ пошлинъ не знаютъ.

В городе у Веници—пушка, а две пицали, а корчомъ 15 на месте: дають наместику с корчмы по 15 грошей,—хто городъ держить.

А село к городу **Длезеновъ**, а в томъ селе 12 слугъ, на войну ходять, а подымъщины не дають, а есачныхъ 11 челвка, подымщину дають, а городъ робять.

Городъ Чудновъ. На городе три пушки, а две пицали, а челяди 2 парубка и три жопъки, а трое детей; воловъ 20, коровъ 6, свиней полътретьядъцать, а гусей есть же; а пашня есть—жито и пшеница и овесъ. А на месте людей полно. Корчомъ 53, а дають по полукопе грошей с корчмы. А тыхъ людей, которые землю пашуть, 32 челвки; а дають плату по 20 грошей с челвка; а тыхъ досыть людей, которые ещо воли не выседали; а коли выседаютъ, и они тако жъ будутъ платити платъ. А мытъце есть; с тымъ наместникъ городъ держить; а поведають—нагодъ совсимъ з десять копъ грошей придетъ того мытъца. А мещане вси на толоку ходять жита жати и сена косити.

А к городу к Чудному первое село **Сапоговъ**, а в томъ селе 55 челвка, подымщину дають; а три слуги на войну ходять.

Другое село **Тетеровва**, а в-томъ селе 10 челвка, подымщину дають, а на толоку на одну ходять, а городъ робять. В томъ селе Тетеревъце гоны бобровые два наймомъ гонивали осподарскимъ, а инде бортници гонять у Чудновское волости.

А ещо **Сипелевъци** к Чуднову жъ; а в томъ селищи девять челвковъ подымщину дають, а городъ робять, а на толоку ходять на одну. А в томъ селе три слуги на войну (ходять).

К Чуднову жъ селцо **Паневци**, а в томъ селци чотыри слуги, на войну ходять, а подымщину не дають.

К Чуднову жъ село **Гриневъци**, а в томъ селци три челвки подымъщину дають, а два слуги на войну ходять.

К Чуднову селцо **Яворовци**, а в томъ селци два слуги, на войну ходять; а одинъ челвкъ подымъщину даеть.

К Чуднову жъ **Напатъ** селцо; три слуги, на войну ходять.

А данниковъ и данъныхъ земель у Чуднове бортниковъ осмь: чотыри бортники на городъ дають дань, а чотыри на церкви дань дають; а вси тые данъники службу всякую служатъ на городъ; а с тыхъ земель хожоволо осмьнадцать ведерь меду.

Городъ Житомиръ: а на городе чотыри пушки великихъ, а пять тараницъ; а челяди два паробки, а две жонце, а трое детей малыхъ; а воловъ 15; гуси и куры есть; сеепое пашни досытъ по одномъ плузе, а по толоце по одной. У Житомиру у месте корчомъ двадцать; а с тыхъ корчомъ на годъ идетъ с нихъ по копе грошей плату. А мыта со осмь копъ грошей придетъ коли тихо, а и то половица на церковь каплану идетъ. В Житомири слугъ пятнадцать и з голтяи, а два челвка тяглыхъ подымъщину дають.

А к Житомиру село **Романово**, а в томъ селе двадцать и семъ данъниковъ, што дани дають; а тые данъники дають дванадесять колодъ меду; а иное люди новые; а итые дають коли ся медъ родить, а и тутъ мостъ чинивали, а две колоде меду и полтретья ведра меду у пустовскихъ земляхъ; а тые вси люди подымъщину дають. А в томъ же селе деветь поланицъ, што земли не держать, а подымъщину дають; а слуга одинъ, подымъщину не даеть. А вси тые люди данъники и поляници болъжуновщину дають с вола по три гроши; а с тихъ же людей со всѣхъ идетъ осмь колодъ овса на городъ; а ключнику идетъ отъ дани копа грошей; а с тихъ же земель данныхъ идетъ 24 куницы.

К Житамиру село **Ловковъ**, а в томъ селе десять данъниковъ, а дани дають три колоде меду и ведро, а две колоде меду на пустовскихъ земляхъ давно запустело; а неданъныхъ людей, што пашуть, осмьнадцать челвка; тые вси подымъщину дають; а

туть же челвки три, што подымъщины не дають; а ловъцовъ пять, што в ловы ходять,—тые подымъщины не дають.

К Житомиру село **Крошня**, а в томъ селе данъниковъ три, а дани дають колоду меду безъ дву ведеръ, а два ведра меду залегло на пустовъской земли, а полъныхъ дей двадцать челвки; тые вси подымъщину дають, што озле пашуть; а туть же ловцовъ четьри, а пять слугъ, подымъщины не дають.

К Житомиру **дворъ** с пашнею **Костешове**, (в) дворе шесть челяди, а воловъ осмь, а жито сееного (sic), а яръ. А к тому дворцу дванадцать челвка, а пять данъниковъ дани дають колоду меду и две ведре; а ловъцовъ четьри, а дви слуги; а съ тыхъ со всихъ людей четьри челвки подымъщину дають. А две земли пусты лежать, а дани с нихъ шло четьри ведры меду здавна; а на толоку ходять и окольная село (села?), а хлебъ и медъ госудорский.

К Житомиру село **Котелня**, а в тимъ селе новые люди двадцать и чотыри челвки; иные люди выседали, а иные не выседали; а которые волю выседали, тые подымъщину дають, с топоромъ и с косою ходять.

К Житомиру село **Бордвиговъ**, а в томъ селе чотыри слуги; трое сочниковъ,—новые люди, ещо воли не выседали; а коли волю выседять, они мають служити; а есачники имуть тяглы тягнути, какъ и иные люди.

К Житомиру жь село **Рудники**, а в томъ селе девять челвка, а все новые люди тяглые, ещо воли не выседали; а какъ волю выседять, и они будутъ подымъщину давати и на толоку будутъ ходити.

К Житомиру жь селищю **Жерденевъ**, а в томъ селищи три челвка все слуги.

К Житомиру жь село **Иванково**, а в томъ селе десять слугъ на войну ходять, а иного ничего не знаютъ; а чотыри челвки тяглыхъ, на толоку ходять; а подымъщину дають.

К Житомиру жь село **Звинячее**, а в томъ селе четьри слуги, а пять тяглыхъ подымщину дають.

Грежаный дворъ, а в томъ дворе шесть челвка, а осмь воловъ, чотыри коровы, а три назимки, семеро свиней, а гусей дванадцать; а папня есть жито. А в томъ селе у двори людей есть пять, а голтяевъ два, што земли не держать, на имя: Ючиню, Пашціоль; а данъниковъ семь: тивунъ Ходыка землю держитъ **Лазоревщину**, а с тое земли дани даеъ копу грошей, а полюдья две куницы. Олисей держитъ землю **Өилиповъщину**, а с тое земли дани даеъ тридцать грошей, а ведро меду, а две куницы полюдья. Игнатъ держитъ землю **Онътоновщину**, а даеъ с тое земли 30 грошей, а полюдья ведро меду а две куницы. Павелъ держитъ две земли данъныхъ, даеъ с тыхъ земель копу грошей, а полюдного две ведре меду, чотыри куницы. Малоеей землю держитъ **Трибесовщину**, а с тое земли даеъ чотыри ведра меду, а две куницы, а ловчему чотыри гроши, бобровнику три гроши. Левонъ держитъ землю **Ратоновщину**, а с тое земли хоживало семь ведеръ меду, а полюдья ведро меду, а две куницы, а ловчему чотыри гроши, бобровнику три гроши; ино тая земля много лѣтъ залегла пуста, ничего с нее не хоживало; в сий же годъ Левону дали из третину данъ давати, штобы тая земля пуста не лежала. Гринь держитъ землю **Тищинскую**, а с тое земли хоживало чотыри ведра меду, а полюдного ведро меду а три куницы, а ловчему чотыри гроши, а бобровнику три гроши; ино тая земля давно запустела, ничего з нее не хоживало; в сий же годъ Гриню дали из-стретины данъ давати, штобы тая земля пуста не лежала. Василь землю держитъ **Супруновщину**, а с тое земли хоживало тридцать грошей а ведро меду, полюдного две куницы, а ловчому чотыри гроши, а бобровнику пять грошей; а нанячи того не исполняеъ, занюжь приголтяевель.

К тому жъ двору к (Г)режаномъ приселокъ **Хлупинци**, а в томъ селе три челвки: Ходоръ землю держитъ **Жеровлевщину**, а дани даеъ десеть ведеръ меду, а полюдья два ведра меду а две куницы, а ловчому куница, а бобровнику пять грошей а пять восковъ. Иванъ землю держитъ **Белевскую**; а данъ идетъ съ тое

земли чотыри ведра, а полюдья ведро меду а две куници, ловчому чотыри гроши. Лука землю держить **Хлюпинскую**, а с тое земли дань идетъ пять ведеръ меду, а полюдья две ведре меду а две куници, а ловчому куница, а бобровнику пять грошей а пять ведеръ.

К Грежаномъ приселокъ **Солодирь**, а в томъ селе деи одинъ слуга, а три данъники: Тимошъ держить землю **Салодыревъ**, а с тое земли дани даетъ копу грошей, а полюдья две куници а две ведре меду, а ловчому куница, а бобровнику пять грошей, а пять восковъ. Якимъ кузнецъ землю держить **Лисовъщину** и с тое земли дани, а с тое земли дани идетъ сорокъ грошей а полюдья две ведре меду а две куници, а ловчому куница, а бобровнику пять грошей, и тыхъ восковъ (sic). Иванъ землю держить **Вепревъщину**, а с тое земли дани хоживало чотырнадцать ведеръ меду, а полюдья две куници а две ведре меду, а ловчому куница, а бобровнику 10 грошей, пять восковъ; а тая земля пуста лежала, в сий же годъ дали Ивану на третине дань давати, штобы тая земля пуста не лежала.

К Грежаномъ приселокъ **Шушковичи**, а в томъ приселку чотыри челвка: Олисей землю держить **Матѣевъщину**, а с тое земли даетъ десеть ведеръ меду дани, а полюдья две ведре меду а две куници, а ловчому чотыри гроши а бобровнику пять восковъ. Русинъ землю держить **Тимовъщину**, с тое земли дани идетъ три ведра меду, а полюдья две ведре а две куници, а ловчому чотыри гроши, а бобровнику грошъ. Павелъ землю **Глазовъщину**, а с тое земли, хоживало деи издавна колода меду, ино тая земля велми давно запустела была; ино ещо Грежаный Оедько далъ ему на полукопи, и онъ тое даетъ. Въ томъ же приселку земля пустая **Михоновъщина**, полазомъ ее лазять; а тутъ же другая земля пустая, полазомъ же лазять, а отчичъ малъ велми; а с тое земли здавна хоживало двадцать грошей издавна.

А ещо к Грежаномъ приселокъ **Мофоловичи**; в томъ селе три слуги, чотыри данъники: Игнатъ держить землю **Василевщину**, а с тое земли даетъ сорокъ грошей, а полюдья две ведре меду а

две куници, а ловчому десять грошей; а бобровнику пять грошей а пять восковь, а тивунцины ведро меду. Безнось держить зѣмлю **Занеевщину**, а с тое земли дани даетъ полкопы грошей. Юшковы дети отчину свою держать, а дани даютъ сорокъ грошей и пять грошей, а полюдья две ведре меду, а две куници, а ловчому куница, а бобровнику пять грошей а пять восковь. Гаврила держить церковную землю, а дани даетъ церкви осмь ведеръ, а службу служить на дворъ.

Литовская Метрика, кн. Записей А, № III (1440—1494), листъ 90—94¹)

II.

Запись о раздачѣ волостей королемъ Казимиромъ Ягайловичемъ боярамъ Житомирскимъ и Кіевскимъ. 1482—1491 гг.

Што король е. м. волости давалъ боярамъ Житомирскимъ въ **Клодовѣ**, апрѣль 2 дн., индиктъ 5.

Макару Володковичу волость **Виринъ** на годъ, послѣ первыхъ. Юшку Полковичу волость **Жолвяжъ** на годъ послѣ первыхъ. Сеньку Ралоновичу волость **Хотень** на сесь годъ. Петрушку Скипоревичу волость **Утешковъ** на сесь годъ. Владыцѣ Попковичу волость **Жолвяжъ** на годъ послѣ первыхъ. Сеньку Жеребятичу волость **Лопатинъ** на сюю осень, на окупъ съ татаръ. Воронѣ Ивашку волость **Хотень** на годъ, послѣ первыхъ

Въ **Городнѣ**, генваря 6 день, инд. 6. Былъ чоломъ королю е. м. бояринъ Кіевскій Пирхайло, штожь давно ему дана волость **Олевско**, и онъ тое волости ещо и до тыхъ мѣстъ не держалъ и

¹) Часть люстраціи (начиная съ описанія Житомира) напечатана, въ польской транскрипціи, въ ч. VI, т. I, № II.

билъ чоломъ королю его м., абы далъ ему тотъ годъ выдержати, отодвинувши иншихъ, а другіи бы годъ къ тому придалъ на окупъ, што жона его и дѣти у Ордѣ. Ино король е. м. тотъ годъ его первый далъ ему тую волость vybrати на сесь годъ, какъ часъ прийдетъ, отодвинувши иныхъ; а другій годъ ново придалъ его мил. ему тую волость vybrати на окупъ женѣ его и дѣтямъ, а кому первѣй его было дано, тыи мають послѣ его брати.

Литовская Метрика, кн. Записей А, № IV, f. 35 (6).

III.

Грамота кор. Александра Ягайловича намѣстнику Житомирскому, заключающая въ себѣ пожалованіе Андрею Пражовскому с. Трибисовъ въ Житомирскомъ повѣтѣ. 1501—1505.

Alexander, Bożą miłością krol Polski, wielki książę Litewski, Ruski, Pruski, Żmudzki y innych. Namiesnikowi Zytomirskiemu panu Dmitru Alexandrowiczowi. Bił nam czołom ziemianin Zytomirski Andrey Prażowski y prosił u nas siedliszcza pustego w Zytomirskim powecie na imie Trybysow, y powiedział przed nami, iż to zamkowi naszemu nie szkodno iest, a y ty o tymes za nim do nas pisał, iż to tak iest, iak on u nas tego prosił; ieńo kiedy tak iest, iak ty za nim do nas pisał, y my iemu te sielce Trybysy dali z wszystkim tym, co k temu sielcu należało, y iak k zamku naszemu to dierzano było, y ty by iemu w te sielce uwiązanie dał. Pisan w Minsku, augusta otmnasty dien, indykt piąty. Praw. mar. dwor, nam. Mer. y uten. kniaz Mich I.wow:

Кн. Киев. Ц. Арх. Житом. 1716 г. № 211 л. 317, акт. 207 (по выписи из метрики 1611 года, окт. 19).

IV.

Грамота Евстафія Дашковича, съ обозначеніемъ границъ владѣній Никольскаго Пустынскаго монастыря въ Бѣлобережьѣ, до 1535 г.

Остафеи Дашкевичъ чиню вѣдомо тымъ моимъ листомъ, кому ся сго всхочеть ведати албо чтучы слышати: повеленіемъ гдра его милости обштитывалъ есми боярь и мещанъ Черкасскихъ и козаковъ старыхъ людей об томъ, штожь которые входы даны пива (?) в **Белобереже** бобровые гоны, а ставене сетокъ и рыбные гоны по озерамъ прыданы на монастырь пустынски ещо за першыхъ державецъ Черкасскихъ, поколи знамя тымъ входамъ; и они сознали правду, што деи тымъ входамъ знамя на нихъ идучи по Ерданъ да по Мачилу, а на верхъ идучы по Быстрыцу, то пакъ не велелъ есми вступатися у тые входы и што (?) из старины и къ тымъ входамъ тягло и прыслухало... (*одно слово*) ни Чаркасѣцомъ, ни козакомъ на веки. А притомъ были панъ Тимохъ Проскура, а панъ Юхно Обернеевичъ. А про ле(пшую) справедливость и печать есми (свою) приложилъ и къ сему листу Писанъ у Черкасехъ, іюля 15, индикта... (?).

Архивъ Комиссіи для разбора древнихъ актовъ. Главн. опись № 15 (копія).

V.

Отрывокъ люстраціи гор. Овруча, 1519 года.

Копія описанія великаго мѣста Овру(ча) для посланія гонцемъ... иноръ кнежати Русьскому кор(о)лю (Жигм)унту пер(ш)ому, (лита) Божого 1519.

Место **Овручъ** лѣжачее собою наде Вручаемъ речкою, а отъ другои стороны река Норына, которая притекла подъ замокъ якобы на стрелбы... з шартѣтины надъ великомъ болотомъ, валомъ глубокимъ и острогомъ со сторонъ трохъ;... 3, брамъ во(рот)ныхъ—4,

деи баштъ—6, а три вежи великіе замковые ку стрелбе велми добрые боронити всего места. На горы великой дворъ его королевской милости, палями дубовыми и деи сосновыми воколо оставлены; на томже мѣстѣ потаянники деи на горѣ тоиже, шарпатины, гаковници и всяка бронь огниста замкова з кулями и порохоми находятся... ку оброне. (На) другои сторонѣ ровы; также на високои гори стоить каменная церковь Василевска; кажутъ люде старые, була колысь золотоверха, но деи отъ непамятныхъ литъ неприятели огнемъ спалена и совсимъ зопсована и розбита; в симъ великомъ ест мо (?) болши церквей, деи... сыи некоторые... Домовъ всѣхъ в Овручи з князичими и панскими 500 деи и много к тому...

По новѣйшей копіи съ древней, писанной на бумагу, съ обрывкомъ печати, и принадлежавшей сначала В. А. Стороженку, а потомъ проф. Станиславскому.

VI.

Опредѣленіе границъ староства Винницкаго королевскими комиссарами, 1530 г.

Roku tysiąc siedmset osmnastego, miesiąca augusti dwudziestego piątego dnia.

W roczki sądowe grodzkie Winnickie, cadenciey augustowej, dnia jedynastego tegoż miesiąca przypadające, a potym roku, miesiąca y dnia, wysz na akcie wyrażonych, reassumowane y sądzące się, przedemną, Jerzym Strzelnickim, woyskim Braclawskim, podstaroscim grodzkim Winnickim, y xięgami ninieyszemi grodzkimi Winnickimi, stanowszy oczewisto, sławetny pan Mikołay Wołkowicz, cechmistrz miasta jego kr. mc. Winnicy, dla wpisania do xiąg ninieyszich grodzkich Winnickich, list granięczny między starosto Winnickim a dobrami roznemi, w pograniczu zostającemi, przez commisarzow, od jego kr. mc. destinowanych; spisany, y przez krolów pol-

skich confirmowany, przystarzały y miejscami, iż niemożna y przeczytać, pozacirany, per oblatam podał, prosząc mnie urzędu, aby ten list graniczny do xiąg niniejszych przyjęty y wpisany był; który ja, urząd, czyniąc zadosic woli affectującego, tenże list przyiowski, czytałem y tak się w sobie ma: Jan Kazimierz, z Bożey łaski krol Polski, wielki xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Zmudzki, Jnflanski, Smolenski, Czernihowski, a Szwedzki, Godzki, Wandalski, dziedziczny krol. Oznajmujemy tym listem naszym wszem w obec y koźdemu, komu to wiedziec należy, iż produkowano przed nami konfirmacyo na pargaminie od świętey pamięci jego kr. mc. Władysława Czwartego, pana brata naszego... (daley niemożna przeczytac), z podpisem ręki krola jego mc. tegoż y pieczęcią tak że... (daley niemożna przeczytac) zawierającą w sobie potwierdzenie... (znowu niemożna przeczytać) ukraińskiego miasta naszego Winnicy... (znowu niemożna przeczytać) dziedzicznymi niegdź szlchetnych Dimitra y Anastazyi Dubickiego przez commisarzow, od świętey pamięci krola jego mc. Zygmunta Pierwszego naznaczonych, w teyże confirmaciy y samey oryginalney commissiyy mianowanych, z drugiey strony czyniono, cało y niwczym nienaroszoną, y proszono nas, abysmy tę confirmacyą tychże granic Winnickich mocą y powagą naszą krolewską stwerczic y zmocnic raczyli, która tak się w sobie ma: Vladislaus Quartus, Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Litvaniae, Russiae, Prusiae, Masowiae, Samogitiae, Czernihoviae, Smolentiae, Livoniaeque, nec non Suecorum, Gothorum Vandalorumque haereditarius rex. Significamus praesentibus litteris nostris, quorum interest, universis et singulis, productas fuisse coram nobis litteras papireas, commissio-nem certam et dislimitationem inter bona nostra regalia opidi Vinnica, in palatinatu Bracłaviensi consistentia, et inter bona haereditaria infra-scripta nobilium Simonis Alexandri Dmitrovicz et Anastasia Dubicka, per nobilem olim generosi Iwanowicz Matiam Lechnovicz Stryżowski, subdelegatum commissarios, et serenissimo olim Sigismundo Primo, antecessore nostro continentae, sanas, salvas, illesas sigillisque eorundem commissariorum munitas, supplicatuntque nobis, ut eas autoritate

nostra regia approbare et confirmare dignaremur. Quarum quidem litterarum, ruthenico idiomate conscriptarum, ea est, quae sequitur, series: Prykazaniem hospodara korola y welykoho kniazia jeho myłosty Zygmunta, my, ludy z ruki woŷta y miszczan Winnickich, Hnewoszkowycz, Iwanowycz, a, na mesce Matyasz Lechnowicza Stryżowskoho, Ołechno Uhrynowicz Mykuliński, wyznawajem tym łystom naszym: oczewysto załowały hospodaru korolu jeho myłosty pan Semen Kmytycz, imieniem sestry swoiey, paniey Jwanowey Dubyckoy, y od brata swoieho, pana Alexandra Dmytrowicza, na woŷta y meszczan Winnyckych, menujuczy... (tu dykcyi niestaje) y zemły ich z własnoy oyczyny zweczysty zabrały y k mestu Winnickomu przywłaszczyły, y krywdy, szkody, gwałty nemały podyłały, a meszczany Winnyckij powedyły, iżby tey zemły ich własnyie oyczyny zweczystyje; koto-ryie ony same y predki ich w pokoi derżały, y od ich prodkow nikotorych krywdy nemiwały; hdeż jeho myłosty hospodar raczył rozkazaty nikotorym sudiam jeho miłosty dwornym reczy ich z obochstoronnych posłuchaty, y jeho myłosty odkaz uczynyty; a tak onei sudie, wysłuchawszy reczy ich z obochstoronnych, hospodaru jeho myłosty odkaz uczynyły. A tak jeho myłosty hospodaru tak się wydiło, y na tom jeho myłost raczył tuju recz zostawyty, iż pan Kmytycz, y z sestroju y z bratom swoim, prez se majuty onoy zemły w derżaniu były do prawa, podłuh znaydenia starosty Braclawskoho y Winnyckoho kniazia Semena Pronskoho, a meszczane Winnyckie pred se o tych zemlach znowu prawo majut z nymy miti; ktoromuz prawu oczywisto sam jeho myłost hospodar raczył im rok złożyty pod straczeniem prawa o seredopostie, kotoroje seho roku było y w indiktie czetwertohonadciat, y do nas hospodar jeho myłost raczył pysaty, abychmo my na ony rok, od jeho myłosty oczewisto zložoni y w kommisiey jeho myłosty menowany, tak na toy zemli wyjechałysmo, tom meży nymy dosmotryły y sprawedliwost tomu nakoniec uczynyły, wedłuh obyczaju prawa y statutu zemskoho. A do nych hospodar jeho myłost też raczył pysat, prykazujuczy, ażeby ony ich na tot rok sudey swoich na tuju zemlu wyweły y same ku prawu

stały, y prawa dostojały, y były prawu posłuszni wo wsem; a kotoryby z nas, ludey, za nekotorymy inszymi sprawy, z nepospeszenstwom swoim, abo za choroboju swojeju, na onym prawe byty nemohł, tohdyby koho inszoho meszczane, w iego mesce, sudeju sobe wziały, tot bude miti takowujuż moc meży namy w toy reczy sudyty y sprawowaty, jako y z nas kotrych; a pak ły by pan Semen Knytycz, z bratom y sestroju swojeju, na tot rok opysany, sam y z dowodem swoim staty y sudey swoich wywesty y prawa dostoitni nechotił, jego myłost gospodar komisiey swojey hospodarskoy raczył nam tak nauku swoju hospodarskuju daty, abychmo my samy odny, na tey zemly wyiechawszy, w zemlach o zsto sia ony prawujut, nakoniec sprawedlywosty skazaniem czynyły, neodstupujuczy nyczym statutu zemskoho y neodkładajuczy bolszey toho na inszyi roki, ani do jego myłosty hospodara, żeby tyje poddanyie jeho myłosty wkrainnynie w tom sobe bezwynne ne szkodowały y prezto tak daleko załobamy swoimy do jego miłosty hospodara newtekalsia; yno my, podłuh nauki y rozkazania jeho myłosty hospodarskoho, na tot rok, od hospodara jeho miłosty złożony, tak na tuju zemlu wyiechały, a w tot (czas?) y miszczane Winnyckie także na tyie zemly wyiechały, a pan Semen Kmitycz y pani Dubickaja, a pan Alexander Dmitrowicz, jako samy na tuju zemlu ne wyjeżdżały y sudey swoich newywodyły; jakoż my sudeju ich kniazia Semena Pronskoho, starosty Braclawskoho y Winnickoho, obsyłały, aż jeho myłost z namy pospołu na tuju zemlu poiechał y tuju recz z namy czynył, podłuh nauki y rozkazania hospodarskoho, y jego myłosty odkazał: iż hde ja tam iechaty nechocz; ino my zdały panow Kmytyczow toho dnia na seredoposti w seredu do samoy noczy, a ony k nam samy newyjeżdżały y ludey swoich ne wysyłały, a nykoho też z sebe ne prysyłały y żadnoho wydania nam o sobie ne dały; yno my, baczaczy to, iż hdyż p. Semen Kmitycz, z sestroju y bratom swoim, oczewisto z meszczany Winnickiemi pered hospodarem jeho myłosty rosprawy miły, a hospodar kołol jeho myłost sam im oboim storonom rok praw pod straczeniem raczył złożyty, a ony na tot rok, od hospodara złożony, samy wyiechaty y

sudey swoich wywesty nechotily, podłuh obyczaja praw dawnych od jeho myłosty hospodara rozkazały meszczanom, aby nas po hranyciam toje zemli swoiey poweły y nam ich pokazaly; hdeż woyt z meszczany Winnickimi nas poweły, poczenszy od mostu y od bereha ryki Bohu, tojeu dorohoju, kotoraija ydet ku Jakuszyncom; tut meszczane powedyły, iż pana Semena Kmytyczã dworec nad rekoju Bohom stoyt na zemli miskoy; toju dorohoju pryiechały k rece Werbowcu až do hrebli pana Kaciubowy Jakuszynskoy; tut meszczane powedyły, iż potul majut z Kocubom hran po reczku Werbowec, y poweły nas wnyż toiey reczki Werbowca czerez wysznuju reczku, y pryweły na Krutoberezie, y odtol poweły promeżku nyw mijskich y Kociubowych, kotoryie nywy meszczane majut 'sulran z Kocubom; y od tych nyw poweły nas w dubrowu tymi hranyciamy, kotoryie kłał im Kuzma Szaszkowycz z Kocubem; z dubrowy pryweły nas na połenu y k bołotu Czernew; tut meszczane powedały, iż tut bywały ich senożaty meyskije, y odtol poweły nas k dorozu od pol Lencow ku zamku; tut meszczane powedały sobi po tuju dorohu hranyciu, zas meszczane nas czerez tuju dorohu perechrestnuju dorozkoju, kotoraija ydet od Deszkowec, czerez tuju dorohu, kotoraija ydet g Rowu od Jakuszyniec, y odtul pryweły nas na werchowynu Teterewki reczki, dołom toju reczkoju, po toj storoni reczki od Czerlenkowa až do samoho Bohu... reczki hranyciu sobe z Komarowom powedyły; y ku dowodu sia brały y postawily pered namy, podłuh obyczaju prawa zemskoho, osimnadciat swidkow postoronnych ludey y sohranyčnykow, na imia: zemianyn hospodarski p. Hrynko Komarowycz, Ołexa z Petnyczan pana Myskow czołowik, a druhiy z Petryczan že Iwan, a paniey Dubiełkoy czołowik Chomycia, pana Kordyszow czołowik Wasyl Potapczyc, pana Matyaszow Stryżawskoho czołowik Petruszko, paney Koszcynoiey czołowik Sanec, pana Demeckow Semen, czołowik Kondrat, pana Bohdanow Szaszkowicza czołowik Panko Luczynyk, pana Hrynka czołowik Hryn z Petnyczan, Dmytr Romanowycz, pana Myskow czołowik že Pawłyk Szulzyn syn z Petnyczan, Jewsiecz z Petnyczan že, czołowik Jewchim, pana Babynskoho czołowik Mysko Urmen-

czyk, z Petnyczan Mysko Jackowycz, pana Wasylew Romanowycza czołownik Michajło, Jasew syn; kotorych że my swidkow ich opytowały, jesłyby ony były swedomy, aby to była zemla ich meskaja; ono swidki ich wsi odnostayne przed namy powidały, iż dostateczne sut toho swidomy, szto to zdawna była ich zemla meyskaja y tot dworec pana Semenow y paniey Dubyskoy na meyskoy zemli stoiat. My, uhlanuwszy w statuty zemskom, podłuh woli hospodarskoy y podłuh statutu praw zemskich, wuyta y meszczan Winnickich z swidkami ku dowodu prysiahoju prypustyły y z szestioma swidkoma y zo wsich meszczan obrałysmo hodneyszoho ku prysiaże woyta Winnickoho Jacka Popenka y ludey ziemian hospodarskich suhranyczykow na imia: Wasyla Potapowycza czołownik pana Kordyszow, druhij czołownik pana Bohdana Szaszkowycza Panko Luczyk, paney Koszczynoiey czołownik Sanec Hłazkowycz, paney Dubyckoy czołownik Choma Temoftejewycz, z Petnyczan czołownik pana Myskow czołownik Ołexa Biłowerch, pana Matyasza Stryżawskoho czołownik Petruszko; y na tom prysiahu uczynyw woyt z swoimy swidki wysz menowanymy, iż to iest zemla własnaja mista Winnyckoho; gdyż meszczane z swidkami swoimy prysiahu uczyniły, my, podłuh obyczaja praw zemskich, onuju zemlu... (hic ob vetustatem dictio perlęgi nequit) na weczne czasy esmo wskazały y ohranyczyły. Kotoryeż hranyci tak se w sobe majut: nayperwe, poczawszy od mostu y od bereha reki Bohu, tojeju dorohoju, kotoraja ydet ku Jakuszyncom; pryiechawszy ku Jakuszyncom po konec hrebli k reci Werbowcu, u nyz toho Werbowcu czerez wyszniuju reku na Krutoberezye, kopec esmo zakopały, y, poiechawszy od Krutoho bereha meży nywamy na uworotech, prōmeżku nyw Kociubowych y meskich, druhij kopec zakopały; y przyszedszy od tych worotow berehom nywy Kociubowy, w duby hran poczyniły, y wdowż toiey nywy druhij kopec zakopały y w dubi hrani poczyniły; y od tych hran poszłysmo w dubrowu, hrani nowyie kładuczy prōmeżku tych hranyc, szto pan Kuzma Szaszkowycz meszczanom z Kociubom kłat; y pereyszedszy dubrowu, wyieżdżajuczy na połe Czernew, kopec iesmo zakopały y hrany położyły; od tohoż kopca, na tomże poli Czernewy, podli do-

rohы, kotoraja ydet od horoda k Mykulincom, na meży iesmo kopec zakopały; na tom że poli, pereyszedszy. bołotynu Czernew, druhi kopec zakopały; pereyszedszy połe Czernewo, prychodiaczy ku dobrowy, położylyesmo hrany w dubi na werchu, staryi hrany y kopec iesmo zakopały; y pryszedszy w dubrowu ku doroze, kotoraja ydet od Jakuszyneć ku ustiu Rowu, tut iesmo staryie hrany podnowyły, kotoryie hrany perwo seho, z rozkazania hospodarskocho kłały iesmo z neboszczykom panom Juchuom Koszkoju, bo tyie hrany były pokazeny, meszczane powedyły iżby od ludey pana Semena Kmytycza, y kopcy iesmo zakopały; y mało pereszedszy w tojże dubrowe, y przszyły iesmo ku doroze, kotoraia ydet od horoda ku Dymydowcom, y znaszły iesmo kopcy obapoł toiey dorohy rozkopanyje y pokazeny; meszczane powydyły, iż tyie kopcy pokazeny od ludey pana Kmytycza; my znouu tyie kopcy poprawyły y hrany ponowyły. J przshedłszy ku doroze, kotoraja ydet od Czerlenkowa do Jakuszyneć, y obapoł toiey dorohy kopcy zakopały, y hrany były w berezi, y taja bereza sozzena, y w dube były hrany położeny żełeza... (hic ob vetustatem dictio perlegi nequit) kładeny, y kotoryi tyj hrany były pokazeny y żełeza wybrany z duba... (et hic dictio perlegi non potest); my zasia kopcy obapoł toiey dorohy pozakopywały, a hrany ponowyły; y poczen od toiey dorohy Czerlenkowskoiey, aż do lisa, kotorym lisom idet reczka Teterewka, aż do toiey reczki, kotoryy hrany były pokazeny, w duby hrany poczynyły y my, tyie hrany zas teper znouu ponowyły, y w lisie na łypi hrany położyły, a druhuju u hrabi nad reczkoju hrany położyły; y odtol poszły lisom, dołom, Teterewkoju, hrany kładuczy, aż do ustia, hde Teterewka w Boh wpała. Y majut meszczane Winnyckije y potomkowe ich y po tym hranyciam wyszmenenym na weczynie czasy vse g miestu derżaty, a pan Semen Kmytycz, y pani Jwanowaja Dubyckaja, y brat ieho p. Alexander Dmytrowycz, y potomkowe ich ne majut w tojej zemli nyczym sia ustupowaty, any ich z mocy meszczan Winnickich w swoju moc braty. J też objawlały y żalowały pered namy wuyt y meszczane Winnickie, szto sia im mnozsze krywdy y wtisky, gwał-

ty, y hrabeży y zabrania zboża, y sina, y bydła, stałose od pana Semena Kmytycza, y od pani Dubyckoy, y pana Alexandra, y od ludey ich; ktorych że szkod teper nowo podylanych, krom perwych, menowyte powedyły o piatsot kop hroszey, y za to nas prosyły, abychmo na tomże roku, posle prysehy ich, im tyie nakłady y szkody wskażaly; nyżly my na tot czas im szkody ich tyje wskazu neczynyły dla toho, iż w komisyi hospodarskoy żadnoje nauki nam ne było, abysmo y o szkody ich na tom roku wskaż uczynyty meły. Juo my w tych rzeczach o ich nakłady y szkody dały to do hospodara krola jeho myłosty; w tom budet wıdaty jeho myłosty, raczył tak wczynyty. J nato iesmo wuytu y meszczanom Winnyckim dały sey nasz łyst sudowyi z naszymy peczatmy. Pysan w Winnyci, pod lito Bożoho Narożenia tysiacza piatsot trydciatoho hoda, misiacia maja dwadciat piatoho dnia, indicta czotyrydesiat szostoho. Nos igitur, supplicationi praefatae benigne annuendo, per insertas litteras, in omnibus eorum punctis, clausulis, articulis, conditionibus approbandas, ratificandas et confirmandas esse, duximus, uti quidem approbamus, ratificamus et confirmamus praesentibus... (więcey, ob vetustatem y dla zamazania wieczystego, przeczytac nie można caley faciaty). A tak za podaniem y oczewistą prozbą osoby podawajęcey, a przyięciem urzędu ninieyszego, do xiąg iest ingrossowany.

Книга Киев. Центр. Архива № 4603, л. 142, № 107.

VII.

Описаніе Браславскаго замка въ люстраціи 1552 г.

* **Браславль.** За держанья Князя Корецкого. Замокъ. Бра-славль Подольскій замокъ, с поветомъ своимъ особнымъ, съ ста-родавна великаго князства литовскаго; поветъ по границу Волоскую, по Днестръ.

Замокъ самъ надъ рекою Богомъ, на устьи рѣчки Пуцовки, на горе каменной, и былъ спалень перво отъ своихъ, а потомъ отъ

шестидесять летъ, за славное памяти короля Алексѣсандра, зарубленъ за ся на той же горе надъ Богомъ.

А гора тая замъковая отъ реки скала высока а прикра, яко утята; приступу тамъ нетъ, нижъли з другое стороны отъ поля гора тая замъковая ровна зыншею горою, которая прилегла близко тамъ черезъ ровъ.

Вышини тамъ отъ поля з рову до верху горы замъковое сажонъ 9, инде 10, а инде 11.

А наверху горы просторность плацу замъкого (sic) вдолжь сажонъ 36, а въпоперекъ сажонъ 28.

Колодез почато было тамъ на горе в замъку копати и непробито скалы.

Людей при замъку, в остроге, землянъ; мещанъ и волощанъ было домовъ венхъ семьсотъ и тридцати; церквей грецкихъ 7, осма латынская.

Седели безпечно на тотъ часъ за перемиремъ, которое есть гдрю напоуму с татари и турки, а за выездомъ недавнымъ комисарскимъ на границы ихъ, а затымъ ижъ послы царя Перекопскаго были того часу у гдря о миръ а о покой, а за таковымъ убежденемъ не мели о людехъ неприятилскихъ печали, ани доведыванья, ани осторожности, ани сторожи жадное на поли, ани въ острогъ, а и староста ихъ на тотъ часъ былъ отъехалъ прочъ; и въ таковомъ сплошенстве ихъ пришло на нихъ безъ вести царь Перекопскій теперешнній Довзлетъ, со всимъ войскомъ своимъ татарскимъ, и с почътомъ турецкихъ людей яничанъ и з делы, осени близко прошлое мца сентебра въторый день, в среду; и притянуль подъ замокъ о четвертой године на день, ночовавши отъ замъку у трехъ миляхъ; людемъ отъ замъку розышодшися по пашьянямъ а по пасекамъ; заперлися в замъку невесты а дети множсто ихъ, а мужовъ одно 50 и то малогонныхъ ку обороне, нижъли только одинъ с нихъ Кудрянко землянинъ; тотъ мощно ся працовалъ оборуону, и иншихъ на то напоминалъ, и, беручи ихъ за руки, водилъ

на бланки; добывали замьку все турцы; припуживано и татаровь, бючи ихъ палицами.

Делъ съ ними было великихъ и малыхъ о полтредцать; стрельно съ нихъ на замокъ съ чотырехъ сторонъ, а нашкодливей зъ дальшого шанцу зъ Забожя, мало переставаячи, въ среду, въ четвергъ и въ пятницу; убили въ замку двухъ мужьчинъ а жонку. Почали были ку замьку приметъ и туры чинити ку штурму; нижли слышачи безъводе въ замьку, понехали штурму; а в томъ земляне, которые были въ замьку, Слупица, наместникъ старостинъ, а Романъ Красносельскій а Сергій Оратовъскій а Трушенко а Митько Золотар, урадили податися зъ замькомъ цару и посылали съ тымъ до него Золотаря а Трушенку у пятницу с полудня, а потомъ навечоръ и самъ наместникъ Слупица пошолъ за ними; а назавътрее в субботу, вышодши царъ передъ замокъ, казалъ побрати зъ замьку перво дела, которыхъ было 4, а гаковъницы которыхъ было 30, и бочька пороху и въсякую бронь побрати казалъ. А затымъ люди в полонъ побралъ, и на завтрее в неделю, спаливши замокъ и место, пошолъ назадъ. А которые люди отъгодилися были отъ замьку часу обогнания, и тыхъ побрано по лесомъ, одно о двесте особу востадо, которые поутекали, которые жъ и теперъ ждуть замьку на томъ же местьцы, хотячи садитися зася на отъчизнахъ своихъ для великихъ пожитковъ тамошнихъ.

О пожиткохъ замьку Враславъского. Напервей пашня тамъ родить збожъе всякое завжды лепей, нижли при которомъ иншомъ замьку; конемъ и въсякому быдлу хованье тамъ роскошьное по дубровахъ и свинямъ по дубникахъ черезъ зиму; а тамъ радо ся быдло всякое тамъ множить.

Зубровъ, оленей, лисиць и иншого зверу множьство, и бобровъ по речькахъ, рыбъ, а звлаща верезубовъ; а рыбиць усходить тамъ рекою Богомъ зморя множьство великое; меду тежъ офитость великая, а предне доброго чистого белого, безъ бортей и безъ всякое працы великое, не только съ пасекъ, але готового, съ вететовъ видираючи.

Доходы старостины отъ меду. Кгды идутъ люди у Звинигородщизпу, або вышъшьне дубровы, меду брати отъ тыхъ с кажь-дого члвка по 12 грошей старосте.

Отъ зверины. Отъ воза зверины старосте печеня, а отъ кажь-дого зверати убитого грудина.

Отъ рыбъ. 3 рыбъ з Богу реки старосте десятая рыба.

Мыто. Отъ торговъцовъ подужьного по 2 грошей, а мыта отъ копы по 2 грошей.

Калъщизна. С корчомъ, кольке ихъ буди, со вьсего места на год 8 копь грошей. А за мыто и за горельку давано на год по 8 копь грошей. Отъ воскобойни 10 копь грошей.

Куницы. Змирская куница 12 грошей; девочая куница 12 грошей, а вьдовья 40 грошей; а кгды вдова съ статкомъ до иншого города замужъ идетъ, отъ нее выходного 2 копе грошей.

Присудъ. Пересудъ, децькованье, вижоване, вини водлугъ статуту.

Служьба земьская и мещанская. Земяне и мещане повинни вси ездити противъ людей неприятельскихъ съ старостою, або з наместьникомъ его.

Повинни тежъ мещане косити сено на замокъ на лете день толокою, за стравою старостиною; а хто не выйдець отъ того огурщины 12 грошей.

Сторожа замъковая. Сторожи и кликуны до замьку бывали перво съ сель найма зъ яс, а потомъ наймовано ихъ з доходовъ замъковыхъ.

Сторожа местьская. Сторожовъ до воротъ остроговыхъ обоихъ наймали земляне и мещане, складаючися вси, а даивали имъ по 80 грошей.

Сторожа польная. Сторожа на поли бывала отъ мещанъ на чотырехъ местьцахъ: первая на Сокольцы у польтори мили атъ замьку; другая далей, у польторы жъ мили, у Свеколчина рога; третья в трехъ миляхъ отъ замьку на Селницы, четвертая в другую сторону, в польторы мили отъ места, у Стулупове; на тыхъ чоты-

рѣхъ мѣстьцахъ урочистыхъ держивали мещане сторожовъ, по два человѣки на каждой сторожи; даивали каждому с них на тыдень по 12 грошей.

А далей, у двунадцати миляхъ отъ замъку, у Звинигородщизне на шляхох, держиваль сторожу староста по 6 члвковъ; а в тотъ часъ, кгда цар з войскомъ приходиль, не было сторожи жадное: а ни замъковое, а ни мѣстьское.

Подводы а стацея. Подводы а стацеи даивали мещане рядомъ вси: яко замъковые, такъ землянские.

Померное. Помирное землянские только люди даивали отъ меду отъ железника по 2 пнзи, то наместо хоживало войту, а кликуну, а отъ збожья отъ третинника по 2 пнзи.

Млыны. На Богу млын о трехъ колехъ, третее ступное на Пунъцовце, два ставъки з мутвицами; мерки с нихъ на замок, третя мельнику.

Литовская Метрика, кн. Переписей, А., № 6/78, л. 140.

VIII.

Описаніе Кременецкаго замка въ люстраціи 1552 года.

Замокъ Кремянецъ. За держанья пана Петра Семашка. Замокъ. Замокъ Кремянецкий мурованый, свирен воротный верхъ по vloки вробленъ.

Ушедши в городъ, направо, на стене мурованой городня: покрьтѣ, обланокъ и хоженье по нихъ—робота села Каменицького, и Носовицького, и Мирогощъского, и Стѹликовъского села пана Гневоша Еловицького, суди Кремянецъкого. Подле той городня села Березского пана Денисковича; а села Вербое пана Анддрея Куневъского. Подле той городня Лосятинская а Лидуховъская землянъ Михна, а Богдана, а Гаска, а Винка, а Гневоша Лидуховъскихъ. Подле тое городня Рядомльская а Борщовъская панов Гостскихъ, Григоря Болъбасова а Ивана Петрикевича. Подле тое городня

Ростоцкая, а Поречцкая; а Гаринская пна Ивана Болъбаса сел. Подле тое городня Корницкая, а Жижниковская, а Тихомльская, а Войниговская, а Ольшанская пановъ Федора, а Кунаша, а Григоря Сенютина пановъ Корницкихъ; тую городню одрало поветрее с одное стороны. Подле тои городня Кошлянская, а Подгайская, а Овнинская сель князя Дмитрея Вишневецкого. Подле тое городня Леховецкая а Миклашская а Жемелинская Григоря Сенюты. Подле тое городня Студеницкая князя Костентинова, а въ ней помосту нетъ. Городня Птицкая князя Костянтинова жъ, тая содрана. Городня Дворецкая Жославского не накрыта и помосту нетъ. Городни две Костенецкая а Мокренецкие князя Костянтина не накрыты и помосту нетъ. Городня Туровская зъ Суража а з Валева сел князя Мучъчиных; помосту нетъ в ней. Тутъ вежа мурованая отъ места, объланкованье, с трема верхи, меживязи плита; покрывал ее Фальчевский Станиславъ накладомъ гдрскимъ, а перед тымъ хто бы ее робиль, памети нетъ; бо тежъ и бискупъ Янушь ее збудовал, а передъ тымъ ее не было. Отъ тое вежи городня села Стожсковского, Анътоновского и Ургорьского селъ князя Матфея Четвертенского; верхъ побитье дираво. Городня Турейская села Михайла Еловича, села Белокринского а Минковьского села Сака Минковьского и Белокрыницкого. Городня Березецкая, а Почаевская а Савъчинская сел пана Ивана а пна Горайна Березецкихъ. Городня Андрушская а Збашковская пна Санка Андрушского а Михна Лосятинского. Городня Андрушская жъ другого села его, а Страколовская, а Новоставская Юхна Торокановского, а села Каменского пана Северинова Ермолинского; тая городня содрана. Городня Бобровская пна Григоря Толмача а села Лудвицского пана Пашука Лудвицского; помосту нетъ. Городня Дедерковская Занькова, а Сидорова, а Овсяникова Дерколовскихъ; помосту нетъ и покрытъя. Городня Кутская Сатковьского а Лесковская пановъ Войничовъ Федора а Климентия; покрытъя нетъ. Городня Шумская Степана Ивановичъ Богушевича; городня не накрыта, ни всходу, а ни помосту нетъ; одно стена мур стоитъ 5

сажонъ ее; селъ пна Ермолинского з Гулевъки, а з Семенова, а села Волчкѡвъцовъ пана Сениотина. Городня такъ же не справлена села Терновъского а Булижинского князя Жославъского. Городни такъ же голые две безъ веръху и помосту Везовецкая, а Дедковъская, а Панковъская, а Шеплевъская селъ княги Ильиное. Городня Таразская, и Залестцкая, и Коморинская селъ князя Вишьневецкого князя Дмитрея,—на то зознанье пна Цатино, а пна Иваша Бѣрезецкого передъ Потеемъ; было такъ же гола.

Городни з селъ королевтских Велейская, Лепесовъская, Дунавевъская, Шпиколовъская, Теневъская, а Колосовы з Рудки, з дворца с королева, а с Куликова; то королева ее милость побивала накладомъ своимъ из скарбу ее милости. Городень з: Кузминская а Красиловская князя Костянтинова а княги Ильиное, с чотырма верхи, але вси не накрыты. Подле тыхъ городень вежа тутъ же у брони у воротное назад, которую зовуть черленая вежа; покрывають ее кузминцы а Красиловцы; накрыта. Подле тое зася вежа воротная.

Личьба вежъ и городень: вежъ две а броня третья; а городень тридцать чотыри.

Потребуеть тотъ замокъ вежи на угле горы, с которое можетъ боронити всеѣ шии тое, што передъ замькомъ, над ровомъ; отъ той шии, іако велика и долъга, нижей описано; якожъ князь Янушъ небожъчикъ, бискупъ, и фуньдаментъ на тую вежу выкопаль и каменя тесаного наготоваль. Того каменя сто каменей зложено подъ замокъ на одномъ местъце, а еще две частей его не зложено. по горамъ отътуль, где его тесано.

Бронь замьковая. Дель спижьныхъ на колахъ, добре окованыхъ, под одною формою и одного лета справованы, року нарѡж. Бож. 1530, всихъ 14; куля въ всихъ—якъ гусипое ейце.

А въдлужъ вси по 13 пядей и по три пальци. А под гербами литовъскими обема. А с тыхъ дель чотыри не выполерованы. Форма до всихъ дель одна. Куль до дель железныхъ обливаныхъ свипомъ 6 кошъ.

Гаковъницы. Гаковъницъ всихъ десять; форма до нихъ одна; пороховницъ 10; куль гаковъничныхъ 54.

Ручъницы. Ручъницъ 33; форма до всихъ одна; пороховницъ ручничныхъ 29. Куль до нихъ пол одинадцаты копы.

Порохи. Пороху до дель, до гаковъницъ, до ручъницъ содного до всее стрельбы 5 полубарильковъ.

Салетра. Салетри може быти всее пять солянокъ.

Сера. Серы всее 8 солянокъ.

Свинець. Свинцу штука, што можетъ ее члвкъ одинъ поднати, а другая меньшей той.

Статки ку обороне. Уголья на порохъ две бочьки. Лопать железныхъ, што до вапна, 50 без одное; мотыкъ до мешанья вапна три; друкъвъ железныхъ до ламаня камня 2; свердель 1 до гаковницъ; копыть железная, што спижу мешають; заступъ железный же; железа 100 пинь.

Стрельба мествъцвая. Гаковъницъ две; аркабузовъ 26; ручъницъ 17; пороху всего полътора камня; серы полкаменя; свинцу камень; зброй 4 пляховыхъ.

Узводъ. Узвод у брони, а у него ланцухи два.

Мость. Мость черезъ перекопъ до шии 44 сажъни, а въ шириню 3 сажни; шии тоое, што передъ местомъ, отъ куль лацнейший приступъ ку замъку могло бы быти, або зашанцованье дель, тое шии вдольжъ сто семъдесять 6 сажонъ, а въ шириню тое шии 4 сажъни, а инде меньшей; на тую шию одно оденъ уездъ с конца.

Гора замъковая. На гору замъковую в долу до стены ни гдѣ в лука дострѣлити не може.

Просторонность в замку. Удольжъ замку семъдесять и полчетверта сажъня, а в шириню тридцать три сажъни.

Будоване в замку. У броне коморка, где воротный мештъкаетъ; ушедши у замокъ, на лево, подле брони светлица великая полшоства сажъня, скляныхъ оболонь 5.

Над бруною светлочька малая; в ней будоване деревеное, оболони скляные 3, столъ и з скринею и з зацепкою железомъ оправляные; двери в ней на завесохъ з нутренымъ замькомъ; а ведле нее выходъ; над тою светлочькою ковнатка малая кромь оболонь; а напротивъ ее светлочька, с печью и с коминомъ, кромь оболонь.

Еще вышшеи над тою светлочькою есть верьхъ брамы цеглою мурованый, а внутр тартицами футрованый.

Сходячи вже на долъ, перед великою светлицюю, есть коморка мурованая; в ней есть оболона одна скляная, а двери на завесахъ и з зацепьками и з замькомъ нутренымъ. А выходячи с тое коморки есть двери на завесахъ и з зацепькою до выходка. Межи тою коморою и великою светлицюю есть сѣн и коминъ мурованый, а въ нихъ двери на трехъ завесахъ и з замькомъ нутренымъ и з зацепкою. На долъ изшедши под тою жъ великою светлицюю суть 3 подклеты; в нихъ двери на завесахъ и з зацепьками.

При стене церковька руская свѣтого Михайла; в ней образ светое Пречистое, а два образы светого Михайла, крижъ серебряный позолотистый и евангелие серебромъ оправное, книга Пречого (sic), а шостоденецъ, уставъ, минея.

А подле церковьцы при муре никъчемна пуштькарня; а на противку ее есть истебка малая, не вельми добрая; межи ними сенка драмицами крыта.

Подле тое пекарни чистерня мурованая, праве ся наполю респала; двери на завесохъ.

Подле тои чистерни турма; в нее двери на завесохъ; поперекъ есть железа з двема замьки.

Кухня с коминомъ мурованымъ; в ней есть светлочька з белою печью, лавы, столъ, а двери на завесохъ и з двема зацепьками; у фортки ку месту двери на завесохъ, замокъ одень. Коморка кухарская; в ней двери на завесахъ и з зацепкою; у кухонныхъ дверей есть замокъ нутреный; звонокъ над кухнею. Кадей кухонныхъ две, а третя малая; бочокъ 5 а три бочьки, што

в них смола бывала. Подле тое кухни есть сажь на куры при муру драницами побитые, двери и з зацепкою.

Светлица на склепах ку месту з болонами, з лавами, и з столонь, и з печью, з мисникомъ, з дверми на завесахъ, в ней все сполное. Перед тою жь светлицою сени з мурованымъ коминонь, з облонами скляными, двои двери з нутрными замьками и завесами. Комната в тыхъ же сенехъ с коминонь мурованымъ, и з двема облонами скляными, и з выходомъ.

Наверху тыхъ избъ преречоныхъ и над склепы кганокъ есть сходячи на-долъ; при стороне есть коморка сторожомъ; двери в ней на завесахъ. Под тою жь склепъ есть мурованый з двоими дверми деревянными, а с третими железными. Под тымъ же склепомъ другий склепъ, а з него две пивъницы; двери вси на завесахъ.

А светлочька, тежъ и коморка и з сеньми, мешькане на буграбю; пекарня великая полъпета сажьня; противъ пекарни светлица; и з светлицы коморка, а над крмахомъ исъхованье а светлочька тежъ малая и с коморою по полъчетверта сажьня.

Пушъкари. Пушъкари 2, здавѣна оселые; Ганусъ немец а Матушъ полякъ, берутъ на рокъ по 12 копъ и по 20 грошей; а третий пушкар местьскый, даютъ на него плату з места 5 копъ грошей.

Колодяз. Колодяз почато копати, выкопано его 18 сажонъ, а еще его и четвертое части не выкопано.

Ровъ перед замькомъ глубини 5 сажонъ.

Будованье перед замькомъ. А перед замькомъ будованье деревяное: светлица и з сеньми зо всимъ; а у тыле тое светлицы светлочька, а бровар; в немъ котель у 6 ушатковъ и суд увесь; лазня деревяная а пивъница мурованая.

А под горою замьковою былъ дворець и еще стоитъ изба черная а кухня и стайня, и то все опалено.

Плитница. Печь передъ замькомъ вапняная, а въ цегельници печи 4; цегельница роскрадена за Гердыка.

Челяд невольная замъковая. В замьку невольное челяди: рыкунья Едвига, а ее дети: Малъгорета, 11 ей летъ, Барбара девька, 6 ей лет, детина Янъко 8 летъ, девька Галена 20 летъ, Ганна девька 17 летъ, Марушъка девька 15 летъ, детина 19 летъ. Острогъ коло дворьца и ворота робить волость.

Пожити замъковыя. Вины, пересуд, вижованье, децкованье, блудяги водлуг статуту.

Повежьное. Отъ злодея повежьного 12 грошей, а отъ члвка не въ такомъ учинку грошей 3.

Куницы. Свадебной куницы отъ девьки 12 грошей, а отъ вдовы пол копы, хотя бы с тое жъ волости вышла. Змирское куницы 12 грошей.

О доведане вестей. З росказанья королевое ее милости обобраю мужиковъ тяглыхъ 24 и въчинено ихъ слугами для посыланья и доведанья вестей и для ношенья листовъ гдежъ кольвекъ; а земли потомужъ под ними, якъ и под иньшими мужиками волостными; а иншимъ земли придано; имены сами, в которыхъ селахъ живуть, нижей стоятъ описаны.

Мыто. Млынъ дворца Кокоревьского две коле, а въ Дунаеве три кола мельчихъ, а четвертое ступьное, а въ Подлискохъ 3 кола, а въ Сапановъ 3 кола.

Мерьки. А отъ кожьдого вару семая мерка солоду, а окромъ того отъ кожьдого вару по полъчетверта гроша, а отъ кажьдое ручьки меду сытечи грошъ 1.

Отъ воза купецького хтожъ кольвекъ едеть, будь чужоземец, будь свой, по два гроши, а отъ воза зъ солью по три гроши.

Корчмы. Корчма у Дунаеве отъ кожьдого вару по 30 грошей зыску; то все, якъ млыны верху писаные, такъ мерки солодовые, такъ што и отъ варовъ берутъ, и мыто отъ воевъ, такъ тежъ и тую корчму запровано бывасть на годъ за триста копъ грошей.

А тепер войтъ Кремянецький отъ королевое ее милости к верной руде держить.

Померное. Отъ збожъя всякого померного отъ мерки по пнзю.

Къ тому еще и лазня местъская, на то войтъ привилей королевое ее милости в себе быти поведилъ на обое.

Коръчма горелчаная. Горелъка на замокъ; запродаютъ на год за 80 копъ грошей.

Платъ в мещанъ. 3 мещанъ плату с кожъдого по 6 грошей, а хто лан держитъ по 12 грошей. Того всего платъ выходитъ с тыхъ мещанъ, которые не горели, 34 копы и 27 грошей, а которые погорели, тые на воли еще 6 летъ за даниною королевое ее милости мають седети, а инъшие еще и не селилися.

Повиноватство волости всее. 3 волости всее с тяглыхъ людей приходитъ в дворища по 40 грошей литовъскихъ, овса по 4 мерки тамошньнихъ, то есть по три солянки, а еще с кожъдого дворища по грошу тому, хто цынщ носить до скарбу; а большей того жадное работы, ани подачьи в нихъ нетъ.

А особливе с кожъдого члвка приходитъ отъ вепровъ и отъ барановъ двадцатое, якожь и сего лета пришло вепровъ 14 а барановъ 47.

В месте церквей 5: церковь свтого Спаса, свтое Пречистое, Вскресеня Христова, свтого Николы, свтого Пятницы; а поповъ тежь при нихъ 5.

Мещане. Мещане под марборъскимъ правомъ в месте и на передместью.

А росписаныхъ на десятки для обороны часу потребы на замъку и въ месте:

Десятковъ всихъ 31, а домовъ триста семьдесятъ 6, а которые под присудомъ замъковымъ. Люди Запотоцъкие и отъ Липовицы присуду замъкового 55 домовъ.

А жидовъ всихъ подъ присудомъ замъковымъ же домовъ 50 без дву.

Живъности хлеба на старосту тамошънего, и на слуги замъковые, и на челядь невольную в замъку и по дворцомъ.

У Кокорове плугъ, а в Вели плугъ дворные; тыми двема плуги по тымъ дворцомъ орутъ.

А к тому мерки в млыновъ: в Цеценевъского в дву колъ, а въ Вели в дву колъ мельчихъ, а третего ступного, в Рудки с одного кола, а с Колосова в одногожъ кола; тые мерки на поживлене замъковое—6 колъ мельчихъ а ступное семое.

Слуги путные. Дворецъ Кокоревъскій: в немъ слуги пайма Гневошъ, а Федоръ, а Павелъ.

В селе Дворецъ подъле Кокорева слуга путный именемъ Сенько Воронко. Подъ нимъ ставъ спустный, на которомъ бы могъ быти и млынъ. Поводають, ижъ Герцыкъ ему далъ.

В Дунаеве найма Грицько Влизковичъ а Иванъ; дыми два а служба одна конъная.

В Лепесовъце пайма Климъко а Степанъ Усатый, Семень Семеновичъ, Мартин Пашъковичъ, Янъ Войтъ а Кудинъ.

В Колосове именемъ Сенько Волошенинъ а Яцъко Чеховичъ.

В Пшиколосе найма Ласко Ивановичъ.

В Жолобе найма Грицько Преворавичъ, Васко Михъновичъ, Скука Овъдеевичъ, Мартинъ Мишъковичъ, Матей ляхъ.

В Молочъкове найма Грицько а Превор Василевъскій, а Сенько Мельникъ.

А то бояре путные жъ, которые сели на Молочъкове на воли, еще и сами сядять, найма Василевские; а под ними людей 10 члвка осело на воли.

Войтъ Белозорскій Янко Тимовъскій, а за нимъ 6 члвка осело на воли

Кокоревъ дворецъ, купля королевое ея милости. Дворецъ Кокоревъскій, отъ замъку полътори мили; в немъ будоване: светлицы две и в сенями, кухня, пивъница, пекарня, лазня.

Ставовъ чотыри. Оденъ вышъшей церкви; если бы его подънесено вышей, мелъ бы ся на полъ мили.

На другомъ ставе, у самого дворца, суть два млыны: одинъ ступный об одномъ коле, а другой о дву колехъ мельчие; гребля у того ставу лиха и низка.

Третий есть ставъ за дворцомъ спустнымъ къ Дунаеву; гребля новая, высока, вдольжь сто сажонъ, нижъли на двоухъ мѣстьцохъ не заправлено, одно флоростомъ закидано.

За тою жъ греблю к Дунаеву есть четвертый ставъ спустный, который вже в мере стоять.

В томъ же Кокорове церковь светого Николы с попомъ, а дворищъ в томъ селѣ 19, а дымовъ только жъ, огородникъ 1, а на воли седять пять дымовъ, тамъ же вси на одной речъце.

Челядь невольная. В томъ же дворцы Кокоревскомъ най-мя Кгедрута жонька, Анна девъка, дочька ее, чотыри лета, Ягнешька девъка 19 летъ, Барбара девъка 15 летъ, Зофия девъка 10 летъ, Петрашъ детина 16 летъ, Якубъ детина 12 летъ, Павелъ детина 11 летъ, а Павелъ старый, жона его Доца, а дети ихъ: Петръ 15 летъ, а Мартинъ 11 летъ, а детя малое 5, девъка полъ 4 лета.

Быдло. Волось 6, быковъ 3, коровъ 7, яловиць 3, озимьковъ 6, телять двое, свиней 31, гусей 26, каплуновъ 6.

Село **Дворецъ** подле Кокорева жъ. В томъ селе дворищъ людей 19, а дымовъ 20, огородниковъ 5, а на воли седять 12.

Дворецъ Веля отъ замъку полтори мили.

Будоване в немъ: светлочька и коморка и з сеньми, а пекарня с коморкою жъ.

Челядь невольная. Барбара девъка 14 летъ, Катерина девъка 15 летъ, Стась 19 летъ, Лукашъ 18 летъ, Григор 15 летъ, Симонъ 7 летъ.

Быдло. Волось 12, коровъ 11, телять 11, быковъ 6, летосних телять 11, гусей 16, свиней 38, поросять 17, куриць 19, каплуны 1.

Уже тому третий годъ, якъ пна Семашька увязано, а дано ему с тыхъ веръху писаныхъ дворцовъ; с Кокорева а з Веля, отъ

всихъ статъковъ дворныхъ приплодокъ на кожъдое лето; и онъ отъ трехъ летъ беретъ на себе, а с чимъ взялъ, только с тымъ же маеть то подати тому, кому гсдрская воля будетъ дано.

Село Дунаевъ две мили отъ замъку. В томъ селе 2 млыны зъступные об одномъ коле, а другой млынъ о двухъ колехъ мельчихъ. Людей того села 11, дворищъ а дымовъ 14, огородниковъ 6, а на воли седять 16 дымовъ.

Село Рудка мила отъ замъку. В томъ селе ставъ ку живности замъковой, але вже пусть; дворищъ людей 14, а дымовъ 16, огородниковъ дымовъ 6, а на воли дымовъ 6 тамъ же седять.

Село Куликовъ две мили отъ замъку. В томъ селе дворищъ людей 2, а дымовъ дваждъ, огородниковъ 4, а на воли седять дымовъ 7.

Село Сапановъ отъ замъку мила. В томъ селе ставъ есть; на ставу млынъ о трехъ колехъ, одно ступное, а две мельчих, а людей дворищъ 21, дымовъ 22, огородниковъ 10.

Село Пелесовка отъ замъку 5 миль. В томъ селе ставъ, а на ставу млынъ ступный об одномъ коле, а мерки з него идутъ на войта Белозорского за датою королевое ее милости; а людей в немъ 20 и полътрета дворища, дымовъ 27, а огородниковъ 24,

Село Сапановъка Малая. На воли садяться 9 дымовъ, а воли на десять летъ.

Село Колосова отъ замъку мила. В томъ селе ставокъ невеликий ку живности замъковой, а дворищъ людей 8, дымовъ 10, а огородниковъ 8, а на воли седять 7 дымовъ.

Село Цеценевъцы отъ замъку две мили. А в немъ млынъ з двема кола спустные ку живности замъковой; людей дворищъ 17, а дымовъ 31.

Село Спиколосы отъ замъку мила. В томъ селе дворищъ людей 18, а дымовъ 26, огородниковъ три дымы, а на воли седять 6 дымовъ.

Село Титильковъцы тамъ же; а в немъ ставокъ невеликий; людей дворищъ 9, а дымовъ 19, огородниковъ 5.

Село Жолобъ полъ мили отъ замьку. В немъ людей дворищъ 16, а дымовъ 16, а на воли седять думы 3.

Село Вороновицкое 7 миль отъ замьку. В томъ селе на воли седит члвковъ дымовъ 25.

Село Ильеговцы 7 миль отъ замьку. В немъ дымовъ 4 на воли седять.

Село Велозорка в семи миль отъ замьку; на воли седять дымовъ тридцать три.

Село Осники в семи миль. На воли седять дымовъ двадцать семь.

Село Млыновъцы полъ мили отъ замьку. В томъ селе два дворища, а дымовъ дваждь, а пустыхъ 6, за тые два годы розышлися прочь.

Село Плешовька полътори мили отъ замьку. В томъ селе дымовъ 31, воля на два годы, огородникъ 1; еще мають седети полътора года и, выседѣвши, мають ся еще зъ старостою умавляти.

Село Горинка две мили отъ замьку. В томъ селе на воли седять дымовъ 30, а огородники 2; тое село королева се милость отъдала войту кремянецькому Скуйбеде; другой год воля посазоно, а еще 6 летъ воли.

Село Подлеци две мили отъ замьку. В томъ селе два млыны на гатсхъ, оденъ ступный, а другой мельчій. Людей дворищъ 29, а дымовъ толькождь; тые подлецане винни на вси млыны, колько есть в замьку млыновъ, камене давати с потребу; а тые млыны у своемъ селе гатьми поправляють весполокъ с передмещаны Кремянецькими и з людми села Жолобовьского.

Расходъ пнзей на замьку, што платитъ королева ее милость с тыхъже доходовъ и волостныхъ и местьскихъ: старосте тамошьнему пну Семашьку сто копъ грошей год в год и ктому теждь и вся челядь замьковая невольная едятъ с ключа и з старостою весполокъ. Плебану тамошьнему 20 копъ грошей; буркграбе, который

уставичне на замьку мешкаеть, Миколай Колачъковъскій, и ключи отъ воротъ мають, 17 копъ грошей.

Пушъкаромъ двомъ 24 копе и 40 грошей; тесли уставичьному замьковому 10 копъ грошей; воротному 3 копы грошей; ключънику 3 копе грошей; замьковому кухару 3 копы грошей; пекару 3 копы грошей; двомъ ключъникомъ 6 копъ; сторожомъ двомъ, што дрова рубаютъ, 6 копъ грошей; а двама возницамъ, што дрова и воду возять, 6 копъ грошей; ковалю уставичьному замьковому 5 копъ грошей.

Литовская Метрика, кн. Переписей, А. № 6/78, л. 143.

IX.

Подтверженіе кор. Сигизмундомъ III, 1589 г., апр. 10, слѣдующихъ актовъ объ опредѣленіи границъ города Кременца и сосѣднихъ владѣльцевъ: 1) межеваго акта, даннаго старостою Кременецкимъ Стан. Фальчевскимъ, 1539 г. окт. 10, 2) грамоты королевы Боны, 1556 г., янв. 11; 3) грамоты Никол. Андр. Эбаражскаго, старосты Кременецкаго, 1561 г. янв. 8 и 4) грамоты Андрея Ивановича, королевскаго дьяка, 1563 г. января 28.

Do urzędu y xiąg niniejszych radzieckich miasta jego kr. mosci przyszedłszy osobiscie, szlachetny Piotr Wakulczycki, radny y plenipotent miasta tego, podał do xiąg tych że ekstrakt dekretow y przywileiow, praw granicznych całosci gruntow miasta tego tyczących się, z sąsiedzkiemi dobrami graniczącymi, autentycznie z xiąg kancelaryi metryki koronney y pod pieczęcią wielką koronną wyięty, ręką j. w. kanclerza wielkiego koronnego y wielmożnego metrykanta koronnego podpisany, w niczym nie podeyżany, prosząc, aby pomieniony ekstrakt praw granicznych w też xięgi sposobem oblaty był wpisany; do ktorego żądania, urząd niniejszy, słusznie przychiłwszy się, tenże ekstrakt praw granicznych w też xięgi wpisać zadeklarował; który słowo od słowa przepisując, treść onego następująca: Stanisław Awgust,

z Bożej łaski król Polski, wielki książę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflant-ski, Smolenski, Siewierski y Czerniechowski. Oznajmujemy niniejszym listem naszym wszem wobec y każdemu z osobną, komu o tym wiedzieć należy, iż znayduie się w archiwum koronnym xięga, ruskim y polskim ięzykiem pisana, zamykająca w sobie dekreta, przywileie, konfirmacye, darowizny y inne, litt. T. oznaczona, y w niej sub folio 19 znayduie się potwierdzenie prawa na dobra niżej wyrażone, ktorego następujące brzmienie: Zygomont Treti, et c. Oznajmujem tym naszym listom wsim pospolite y każdomu z osobną, komukolwek to wedaty należyt: gdy nam pokazano czerez pewnych panow rad y uradników naszych jmenem szlachetnych Fedora a Iwana Łudwiskich, ziemian naszych zemli Wołynskoie powetu Kremianeckoho, y pry nem pewnych osob z ich peczatkami na rozhraniczenie jmienia tych Łodwiszczkich otczynoho y dydyznoho Łodwiszcz od mesta naszoho Kremianca y seł naszych Kremianeckich: Ceceniewec y Wielii, y na to list potwerczenie korolowoie jeie miłosty Bony; list nieboszczyka kniazia Mikołaja Zbarazkoho, starosty Kremianeckoho, kotory, za rozkazaniem korola ieho miłosty Zygomonta Awhusta, spolnie z nieboszczykom Iwanom Wołowiczem, tyiesz Łodwiszcza od pomenenoho sela naszoho Welii ohraniczył; lyst neboszczyka Iwana Wołowicza w toież słowo y pod toiuż datoiu; pokazano też list Andreja Iwanowicza, pisara naszoho welikoho kniazstwa Litewskoho, gdy, sprawuiuczy pomeru wołocznoju, w miste y wołosti Kremeneckoy kotorye gruntu tohc jmienia Łudwiskoho w pomeru zabrał y otmenu gruntami naszemi dał, czoho dey oni po otcu swoim Pawle y teper w spokoynom derzaniu y używaniu sut; y proszono nas, abychmo im tyie hranicy y grunt, otmenoiu danyie, naszym listom potwerdyli; kotorych listow my, ohledawszy y wysłuchawszy, a widiaczy byti całyie, peczatkami napełnenyie, roskazali iesmo tyie listy od słowa do słowa w ses nasz list wpisati, y tak sia w sobie maiut: Bona, Bożoiu miłostiu korolowaia Polska, naywyzsza knehyni Litowska, Ruska, Pruska, Zomoitska, Mazowecka, y innych. Oznajmujem sim naszym listom,

komu budet potrzeba toho wedati, szto powedył przed nami zemianin Kremianecki Paszko Łudwicki o tom, sztoż dey on perwo seho, maiuczy krywdy od meszczan naszych Kremianeckich w tom, iż oni, czerez hranicy jego zweczystyie perechodyaczy, w dubrowach, polach y senožatech jeho własnych jemu szkodę y krywdę welikiu delywali; żałował był o tom na nich staroste naszomu bywyszemu Kremianeckomu panu Stanisławu Falczewskomu, sztoż tot starosta nasz tamoszni pan Stanisław Falczewski, za żałoboiu ieho, tam na tyie zemli wyiezdzał y, obaczywszy hranicy ieho zweczystyie, meszczanom Kremianeckim w zemlu ieho perechodyty czerez hranicy nekazał, y opiat znowu tyie hranicy, obiechawszy, otnowił y w liste swoim opisał, na sztosz iemu y list swoy dał, kotory on przed nami pokładał y bił nam czołom, abychmo na to iemu list nasz dali y to iemu listom naszym potwrdili. A tak my, toho listu Falczewskoho ohledawszy y z niego dobre wyrozumewszy, słowo od słowa w ses list nasz wpisati iesmo rozkazali; kotory to tak sia w sobie malet: Ia, Stanisław Falczewski, starosta Kremianecki, a pry mne na tot czas byli zemianie hospodarskije: pan Iwaszko Deniskowicz, a pan Iacko Żabokrycki, a pan Hrycko Tołmaczowicz; żałował nam pan Paszko Ludwiski y powidił krywdy y szkody sobe w zemlach, w dubrowach, w senožatech od meszczan mesta Kremianeckoho y też od ludey jmieney krolowey jeie miłosti Cecenewa y Wili, iż dey ony czerez hranicy jego zweczystyie w zemlu jego Ludwickuju wchody maiut y dubrowy spustoszat y senožaty kosiat; y prosił nas, abychmo na tyie zemli wyiechali, y hranicy jego zweczystyie osmotreli, y kopce a znamia w derewie wodle starodawnych hrany poprawili, y w zemlu jego, iako meszczanom, tak y ludem wołosnym, czerez hranicy y kopcy wstupowati ne kazali; hdeż iesmo na zemlu Łodwiszczekuju wyiezdżali y hranyceju po uroczyszczach od imienia Ludwiszcz iezdyli, na perwey poczon hran od Warszawskoie doliny, hde sia zniała hran Borkowskaja y Cecenewskaja; poczawszy od tych hraney wałom do Welikoie Mohiły, kotoraja stoit wodle wału od Cecenewec a od Mohiły, prosto czerez dubrowy y pola, od zemli Wiliiskoie aż do

hrany meszczanskoie, do Trytrubskoie doliny; od Trytrubskoie doliny aż do Trochtrub; od Trochtrub prosto czerez dubrowu y pola aż do hranicy y kniazia Wasila Czetwertynskoho jmenia jeho Tylauki, hde hran od zamku Kremianeckoho y Tylauki y od jmenia jeho Ludwiszcz; hdez pan Iwaszko Deniszkowicz, buduczy pan toho jmenia Welii, to wyznał y z inszemi postronnemi szlachtami, iż tyie iest hrany od jmenia Ludwiszcz zwieczystyia. My też, baczaczy, wodle tych dawnych znakow y wodle wyznania tych ziemian hospodarskich, pry tych hranycach jeho iesmo zostawili y kopcy y znaki w derewach po tym mesciom, iako w liste opisano iest, poczyniti kazali, y ne maiut iako meszczanie, tak y lude wołostnyie, czerez tyie hrany w zemlu jeho wstupowati; y na to iesmo jemu dali ses nasz list pod naszemi peczatmi. Pisan w Kremiancy, pod lit Bożoho narożenia tysecza piasot trytcat dewiatoho, mesiacia octobra desiaty den, jndykta tretého A tak my, z łaski naszoie, na czołobitie toho zemianina Kremianekoho Paszka Lodwiszskoho y od pana Stanisława Falczewskoho, iż tak było czerez list jeho, do nas za tym Ludwiskim pisany, sprawu maiuczy, to iesmo udelali y tych hranicy po wroczysszczach tych wsich, iako w liste starosty naszoho pana Stanisława Falczewskoho opisano iest, jemu iesmo potwerdili y sim listom naszym potwerżaiem, maiet on jmenia swoiho po tych hranicach, iako w liste werchu opisano y wyobrażono iest, spokojne derżati y jeho używati po tomu, iak jeho do seho czasu derżał y używał, y na to iesmo jemu dati kazali ses nasz list z naszemi peczatmi. Pisan w Warszawie, lita Bożého narożenia tysecza piasot piasdesiat szostoho, mesiacia henwara perwohonadcat dnia. Ian Makowecki. Ia, Mikołay Andrejewicz Zbaraski, starosta Kremianecki, wyznawaju to, szto hospodar korol jeho miłost raczył roskazati czerez pisanie swoje listu swoiho hospodarskoho, abych ia, pospoł z dworeninom jeho miłosti hospodarskim panom Iwanom Wołowiczom, wsi hranicy seł, do zamku Kremianeckoho przysłuchaiuczych, obiechał, znaki y uroczysszcza na registr spisawszy, do skarbu hospodarskoho otosłał. A tak my, meży inszymi seły hospodarskimi, seło Wileyskoie y Ceceniowcy od zemenina hospo-

darskoho pana Pawła Łudwiskoho hranicy im od imienia iego Ludwiszcz czyneny czerez starostu bywshoho Kremianeckoho pana Stanisława Falczewskoho; poczynaet sia napered od dwoch kopcow, kotoryie stoiat nad dolynoiu Kołybanskoiu, po lewoy storone zemli pana Łosiatynskoho, Baszkoweckaja, a po prawey storone zamkowaja y meskaja dubrowa; y od tych kopcow, derzacy zemliu Ludwiskuiu po lewoy ruce, czerez dybrowu y pola do duba, w ktorom hran y poias, od toho duba do kopca, y doroha, kotoraia w hrest idet z Kremianca do Ludwiszcz; od toho kopca do duba, kotory stoit werchu dolyny Trytrubskoie, do duba, w ktorom biły hrani, ktoroho dey novo porubali poddanyie hospodarskyie z Weli; od toho duba porubanoho nepodaleku kopec, od toho kopca konczytsia hran Łudwiskomu z meszczany, a poczynaetsia tomuż Łudwiskomu z poddanemi Wiley-skimi y Ceenewskimi, od toho kopca na horu y niedoiezdziatszy hory kopec; od toho kopca prosto y ne podaleko w dube hran; od toho duba nepodaleko dolyny kopec; od tohoż kopca nad toiuż dolinkoju w dube hran; od toho duba, czerez tuiu dolinku do kopca; od toho kopca, yziezdziatszy na horu, w dube hran; od toho duba ne podaleko kopec koło duba osypan y w tym dube hran; od toho kopca y duba kopec y pen dubowy, w kotorym pne menił byti hran wyrubana; od toho kopca y pnia w dube poias y hran y podle toho duba kopec; od toho duba y kopca, pereichawszy dorohu Welczyskuiu, y wpodle toie dorohy kopec; od toho kopca y dorohy nad dolinoju w dube hran; od toho duba na uboczy kopec około duba osypan, od toho kopca y duba do Aniny mohiły, которaja stoit podle wału, y tym wałom k dorozie, которaja idet z Cecenewec do Ludwiszcz, podle toie dorohy na tom wału kopec; od toho kopca tymże wałom, y na tom wale nepodaleku doliny Warszawskoie w dube hran y poias; od duba na toiuż dolinoju Warszawskoju nepodaleku pen dubowy, toho dey bura złomiła; w tom pnie hran; od toho pnia na tomże wale, nad toju dolinoju dub, w kotorym hran, a od toho duba na dolinu Warszawskuju, na ktoroy dolinie ostatni kopec, y tut sia skonczyła zemla Łudwiskoho, a poczynała sia zemla pana Tołoma-

czowa Borkowskaia z poddanemi hospodarskimi seła Ceceniowec; iakoż, podpieraicy onych hranic swoich, pokazał pan Ludwiski list rozieżdny pana Falczewskoho, starosty Kremianeckoho, y druhij neboszczycy krolewoie jeie miłosty y wielikoje kniahyni Bony, kotorym jeie krolewskaia miłosc raczyła ony rozieżd pana Fałczewskoho, starosty Kremianeckoho, potwerdyti y z łaski swoje przy onych hranicach, od něho poczynnych, Łudwiskoho zostawiti. My, obiezdywszy onyie hranycy jeho y whlanuwszy onyie listy, tak krolewoie jeie miłosti, iako y Falczewskoho, y poddanym jesmo korolewskim rozkazali, aby ony czerez tyie hrany y znaki pewnyie w zemlu pana Ludwiskoho ne perechodyli y szkody jmenu jeho nie czynili; y na to iesmy panu Pawłu Ludwiskomu dał ses moy list rozieżdny z moimi peczatmi. Pisan w Kremiancu, lita Bożeho (narożenia) tysecza piatsot szestdesiat perwoho, miesiaca henwara osmoho dnia. Ia, Andrey Jwanowicz, diak jeho kr. mc. wyznawam tym moim kwitom, iż, sprawujucy pomeru, za rozkazaniem jeho korolewskoie miłosti w meste y wołosti Kremianeckoy, wzialismy pomeroiu ku grontu jeho korolewskoie miłosti seła hospodarskoho Nyżnje Weli zemli, ku tym zemlom zporucz prylehłyie, zemenina hospodarskoho Pawła Łudwiskoho od imienia ieho Łudwiszcz, na perwom meste, do pola skraynoho obrubu tegoż seła Nyżnye Welij, koncem do zemli seła hospodarskoho Wier (?) Niżnje Weli, a bokom do steny tylnoie toho obrubu y ku ieho zemli Ludwiskoie, a druhim końcem y bokom do tohoż seła Niżnje Weli dubrowy, na prorobok hodnoie, wołoka odna morgow dwadcat osm gruntu dobroho; na druhom mestcy, koncom do zemli seła hospodarskoho Cecenowecskoho, bokom do steny tylnoie obrubu Nyżnje Weli y do jego zemli Ludwiskoie, a druhym koncom y bokom do zemli toież Niżnje Welij pola y dubrowy, na prorobok hodnoie, wołoka odna morgow czternadcat; toie wseie zemli jeho, w pomeru wziatoie, wołoki try, morgow dwadcat; a za to odmenoju dano iemu gruntu hospodarskoho seła Niżnje Welij za stenoju tylnuju, koncom y bokom do ieho zemli Ludwiskoie, a drugim koncom do zastenku Cecenewskoho y bokom druhim do steny tylnoie obrubu tohoż seła Niż-

neje Weli, pola onemoho morgow piat; gruntu seredneho, na druhom mestcy, pry obrube mestckom senożatnom, koncem do rohu steny tylnoie, obrubu toież Niżneye Welij y do dubrowy, tomuż sełu na wyhon zostawlenoie, y bokom druhim do obrubu pry Łozkach Iabłonych mestckoho senożatnoho, do steny tylnoie dubrowy, na prorobok hodnoie wołoki dwie, morgow dwadcat piat; na tretim mestcy, pry dubrowe Ceceneweckoy, na wyhon tomu sełu zostanowlenoie, koncom y bokom do toież dubrowy, a druhim koncom y bokom do toież dubrowy, a druhim koncom do seliszcza Warszawki, y bokom druhim do zemli ieho starodawnoie Łudwiskoie dubrowy na prorobok hodnoie morgow dwadcat sem gruntu seredneho; a iż w neho lepszyi grunt robleny wziato, niżli jemu oddano, dla toho w toy odmene naddanoie iemu morgow piatnadcat gruntu seredneho; y na to daly jesmy jemu ses moy kwit z moieiu peczatiu. Pisan w Kremiancy, lita Bożoho narożenia tysecza piatsot szestdesiat tretého, miesiaca henwara dwatcat osmoho dnia. A tak my, prychilaiuczysia do konfirmacyi pospolitnoie hołownoie, na szczasliwoy koronacyi naszoy w Krakowe uczynenoie, y uważaiuczy prozbu od pzereczonych ziemian naszych Łudwiskich, słuszne uczynenuju a nam ku wypełnieniu należnuju, wyszey opisanoie prawo na hranicy y na grunty, w odmene do imenia ich Ludwiszcz danyie, y wsi reczy y artykuły w tych listach opisanyie, zwłaszcza, iesli toho byli y sut w spokojnom derżaniu y używaniu y nie iest to przeciw prawu, potwerżaiem y umacniaiem tym listom naszym, zostawuiuczy ich pry tych hranicach y gruntach, odmienioiu danych, podług prawa listow ich, a dla lepszioie wery y umocnienia do toho listu peczat nasz u koronnuju prytyśnuciu iesmo roskazali. Dan w Warszawie na soyme walnom koronnom, dnia desiatoho miesiaca aprila roku od narożenia Iezus Chrystowa tyszcza piatsot osmdesiat dewiatoho, a koronowania naszoho roku wtoroho. Sigmundus rex. Łauryn Piasoczynski, m. propria. Za sprawą y prełożeniem wielebnego j. mci xiędza Woyciecha Baranowskiego, podkanclerzego koronnego. Ktore to potwierdzenie, tak iako się w pomienoney xiędze znayduie, my onoż, od słowa do słowa wypisac y stronie portzebuiącej autenty-

cznie wydać roszkalismy, na co, dla lepszej wiary, pieczęć koronna iest przycisniona. Dan w Warszawie dnia dwudziestego czwartego miesiąca maja roku 1776, panowania naczego XII roku. Jan Borch, podkanclerzy koronny m. pria. Mieysce pieczęci mnieyszey koronney, na massie wycisniętey pod nadłożonym papirem, za sprawą y przełożeniem jasnie wielmożnego j. mc. pana Jana na Warklanach y Prelach hrabi Borchy, podkanclerzego koronnego, Człuchowskiego etc. starosty. Antoni Rogalski, metrykant koronny j. kr. mc., sekretarz, m. pria. Potwierdzenia prawa Ludwiskich w woiewodztwie Wołyńskim na dobra służące. Po ktorego to ekstraktu praw granicznych z Ludwiszczami, autentycznie wyjętego, w xięgi ninieysze wpisaniu, tenże ekstrakt rzeczony offerent nazad do siebie odebrał y z odebranego urząd swoy y jego kancellaryą zakwitował, iakoz y ninie kwituie.

Кн. Киев. Цент. Арх. № 1985, л. 296 на об.

X.

Люстрація Кременця 1563 года.

Miasto Krzemieniec, anno 1563.

Rynek pod zamkiem na dole, między gory. Ktorego placu rynkowego wymierzono iest morg 1 i przętow 9. Posrzod rynku kramnice miesckie: pierwsza pieresia tych kramnic przodkiem do zamku, a tyłem do domow rynkowych gurney strony; na tey stronie wszystkich kramow 24. Druga strona kramnic przodem do tychże kramnic a tyłem ku trzeciey stronie srzedniey; na tey stronie wszystkich kramow 24. Trzecia strona tych kramnic przodem do zamku, a tyłem ku drugiej piersej; na tey stronie kramow 11. Czwarta strona, tych kramnic przodem ku trzeciey stronie srzedniey, a tyłem do zamku; na tey stronie kramow 11. Tych wszystkich kramnic mieysckich 70. Podle kramnic ratusz.

Domy rynkowe. *Pierwsza strona rynkowa* poczyna się od ulicy Gorney: Matys Chrzyskowski placu przętow 2¹/_r; Czech zięc

Piecierblumow, 2^{1/2}; Matys Chrzyskowski 2^{1/2}; Fiedor Usica 3; Piotr Blum 3^{1/2}; Wojciech Gamrat 4^{1/2}.

Druga strona rynku: Plebanskiego przy kosciele placu prentow 8 (wolny); Michajłowej Skubedziney 4^{1/2}; teyże Michajłowej 4^{1/2}; Pa-weł Statko 4.

Trzecia strona rynku: Michajłowej Skubedziney placu prentow 5; Macko Koliba 2^{1/2}; Lurenc złotnik 2^{1/2}; Jan Mazur 2^{1/2}; Michajłowej Skubedziney 2^{1/2}; Płatnirka wdowa 2^{1/2}; Sebestyan Tasznik 2^{1/2}.

Czwarta strona rynku: Matys puszkarz placu prentow 2 (wolne); Jurkowa wdowa 2; Stas przychoży 2; Sienko Lichopiek 2; Ostapko Olchimowicz 2; Piotr Kolczyniec 2; Fiedor mytnik 2; Stephan Suchonos 2; Siemon Kolczyniec 2; Iarmoła Kuzniecyc 2.

Summa prentow sielidzbnych pod tymi domy prentow 79^{1/2}. Płacąc s każdego prenta, według ustawy j. kr. mc., pieniędzy po półosma, uczyni groszy 52^{1/4}, okrom dwu placow, plebanskiego przy kosciele a puszkarskiego, od płacenia wolnych.

Ulica Gurna. *Pierwsza strona* tey ulicy, idąc z rynku do parkanu, po prawie: Lecyk prsychoży placu prentow 1; Klimko Niemiec 1; Jan pisarz 2; Michno Chluboczanin 1^{1/2}; Wasko tokarz 1^{1/2}; Charyna reznik 1^{1/2}; Iwan Dudka 1^{1/2}; Chrycko bednarz 1^{1/2}; Kondrat ciesla 1^{1/2}; Jan Lach 1^{1/2}; Piotr Rabuszka 1^{1/2}; Iwan Maszkow 1^{1/2}; Liegeza rayca 2; Sarka żydowka 1^{1/2}; Chrycko Kuczewicz 1^{1/2}; Sidor Lencewicz 1^{1/2}; — 1) 3; Choleman przychoży 1^{1/2}; Żyd lekarz 1^{1/2}.

Druga strona tey ulicy, idąc z rynku, po lewie: Chryn Połumirko placu prentow 1^{1/2}; Bohdan ławnik 1^{1/2}; Ostapko Onackowicz 1^{1/2}; Andrey Pikalicz 1^{1/2}; Sozon przychoży 2; Sarka żyduwka 1^{1/2}; Charasym kusznirz 1^{1/2}; Łukasz pisarz 1^{1/2}; Chodor przychoży 1^{1/2}; Iwan Dudka 1^{1/2}; Pop Hałacinski 1^{1/2}; Onoszko dziesiętnik 1^{1/2}; Iwan Wołodymerow 1^{1/2}; Fiedzko Miskowicz 1^{1/2}; Moysiey Onackowicz 1^{1/2}; Iwan

---

1) Четрой означаются ниже усадьбы, владѣльцы которыхъ не названы въ люстраціи.

Mantowicz $1^{1/2}$; Miklasz lantwoyt $1^{1/2}$; Andrey przychoży $1^{1/2}$; Sarka żyduwka $1^{1/2}$; Daniło kuszniir 2; Jurko Piotrowicz 3; Jakow Turczyn 2; Isaczko żyd 2; Szmoyło Moszejowicz $2^{1/2}$; Bartko przychoży 2; Dawid żyd $2^{1/2}$; Iwan przychoży $1^{1/2}$; Jusko żyd $1^{1/2}$; Sienko przychoży $1^{1/2}$; Ochrym przychoży 1; Woyciech Wołowicz $1^{1/2}$; Osacko przychoży $4^{1/2}$.

Summa gruntow sielidzbnych pod tymi domy wymierzonych 86; Płacąc s każdego pręta, wedle ustawy j. kr. mci, po pięci pieniędzy, uczyni groszy 43.

Ulica Szrednia. *Pierwsza sciana* tey ulicy, idąc z rynku do parkanu, po prawey ręce: Staszko kowal placu prętow 2; Kondrat z Horynki 2; — 3; Andrey reznik $1^{1/2}$; Fiedor Droniewicz $3^{3/4}$; Misko piekarz $1^{1/2}$; Juchno reznik $3^{3/4}$; Liemiec kramarz $3^{3/4}$; Mimiec przychoży $1^{3/4}$; Michayło kozak $3^{3/4}$; Fiedziec Wierszyło $3^{3/4}$; Anton przychoży $1^{3/4}$; Heliasz Żukowicz „; Żukowa wdowa 2; Liezier żyd $1^{3/4}$; Saczko żyd $1^{1/2}$; Kalmien żyd $3^{1/2}$; Skolnego placu 2; Lieber żyd $1^{3/4}$; — $1^{3/4}$; — $1^{1/2}$; Gitla wdowa $1^{1/2}$; Awrusz żyd $1^{1/2}$; Owosia Szypryn $1^{1/2}$; Chackim żyd 1; Isaczko żyd $1^{3/4}$; — $1^{1/2}$.

Druga strona tey ulicy, iadąc z rynku do parkanu, po lewey ręce: Masko przychoży placu prętow $1^{1/2}$; Dawid przychoży $1^{1/2}$; Macko przychoży $1^{1/2}$; Mitko przychoży $1^{1/2}$; Misko przychoży $1^{1/2}$; Fiedzko przychoży $1^{1/2}$; Iwaszko przychoży $1^{1/4}$; Abram żyd $1^{1/4}$; — 2; Mikita przychoży $1^{1/2}$; kozak przychoży $1^{1/2}$; Sarka żyduwka $1^{1/2}$; Iwaszko przychoży $1^{1/2}$; Kumiec kuszniir 3; Andrey Baryłowski $3^{1/4}$; Michał krawiec $2^{1/2}$; Piesach żyd $1^{1/2}$; Jakim dziesiętnik $1^{1/2}$; Abram żyd $1^{1/2}$; Owotia żyd $1^{1/2}$; Izrael żyd 4; Misan żyd $1^{1/4}$; szkolnego $1^{1/4}$; Zylin żyd $1^{1/4}$; Ebreel żyd $2^{3/4}$; Marko Sarkowicz żyd $2^{1/4}$; doktor żyd $4^{1/2}$; Liew Isakowicz $1^{1/4}$; Osaczko Turczyn 2; Micko Hołowacz 4; szpital zydowski 2; Witoszyn żyd $1^{1/4}$; Jusko szkolnik $1^{1/4}$.

Summa sielidzbnych pod tymi domy prętow 111 $^{3/4}$. Płacąc od każdego pręta, wedle ustawy j. kr. mci, po pięci pieniędzy pięci, czyni groszy 55 g. 13 $^{3/4}$ p.

Ulica Żydowska. *Pierwszą stroną* tej ulicy, idąc z rynku do parkanu, po prawey ręce: Plebanie przy kosciele placu prętow 1^{1/2} (wolne); Jozef kowal 1^{1/2}; Biliiecki 3^{1/2}; Osinski mytnik 2^{1/4}; Pop Mikolski 2^{1/4} (wolne); — 1^{3/4}; Jlie wdowa 1^{3/4}; Misko krawiec 1^{3/4}; Ostrożanka wdowa 2; cerkownego 3 (wolne); szpitalu ruskiego 1; Wojciech przychoży 3^{1/2}; Tatiana wdowa 1^{1/2}; Todrys żyd 1; Lewusz żyd 1^{1/2}; Awrusz żyd 1^{1/4}; Iliasz żyd 1^{1/4}; Szczęsny żyd 1^{1/2}; Izrael żyd 1^{1/2}; Chaim żyd 1^{1/2}; Moysey Moszey Baciewicz 1^{3/4}; Piesny żyd 3; Filip przychoży 3; Moszey Baciewicz 1^{3/4}; Izrael Kapłanowicz 3; Jakub żyd 3; Wolczek żyd 3; Dawid Koczan 3; Jakub Dawidowicz 2^{1/2}; Mydła wdowa 2^{1/2}; Chaym Abramowicz 2^{1/2}; — 2^{1/2}; Achron Turczyn 1^{3/4}; Jenta żydowka 1^{1/2}; Chaym żyd 2^{1/2}; Smuyło Leyzowicz 3.

Druga strona teyże ulicy, idąc z rynku do parkanu, po lewey ręce: Peter Blum placu prętow 1^{1/2}; Cisko krawiec 1^{1/2}; Piotr Puszkarcz 3 (wolne); Gamratowa 3; Sarka żydowka 1^{1/4}; szwiec Szakolnik 2; Misko reznik 2; Gnoinska wdowa 2; Jusko bakałarz 2; Łukasz pisarz 2; Łukian korczmar 2; Beyła doktorka 2; Bley żyd 2; Chrycko Pokaziekowicz 2; Pinczuk żyd 2; Hrycko Pokaziekowicz 2; Proc kupiec 2^{1/4}; Zysla żyd 3^{1/4}; Smuyło mytnik 3; Peysa żyd 1^{1/2}; Feodor proskurnik 1^{1/2}; Misko kusznir 1^{3/4}; Jekaliec żyd 2; Strożak żyd 2; Gniewosz Ledochowski ziemianin 2; Abram żyd 1^{1/4}; Maior żyd 1^{1/2}; Smuyło doktor 1^{1/2}; Tołba żyduwka 3; pusty 3; Krimsky 1^{1/2}; — 1^{1/2}; — 1^{1/2}; Doktor żyd 1^{1/2}; Lesyk przychoży 2.

Summa siedzibnych pod tymi domy prętow 144^{1/4}. Płaty s koźdego pręta, wedle ustawy j. kr. mci, po piędzy pięci, czyni groszy, okrom czterech placow: koscielnego, cerkiewnego, popowskiego a puszkarskiego y piątego szpitalnego, ktore od płacenia wolne.

Ulica Woskresienska. *Pierwsza strona* tej ulicy, ydąc z rynku do parkanu, po prawey ręce. Ogrody: Maxym Kozyra placu prętow 4; Połuian Trochym 2; Stefan Baiewicz 2; Marcin Dibleym 5; LewTocholewsky 4; Jarocki 3^{1/2}; pop Olifer 2; Mychno Demkowicz 2; Wasko Dyakowicz 5; pop Hapon 2^{1/2}; Wasko Dyakowicz 3;

Andrey przychoży 2; pop Woskrzesenski Olifer 4 (wolne); Iwan Cholad 2; Jusko Leduchowski 2; Woyciech Liegedza 2; Trocyk Siedlar 2; Wasko Bałamut 2^{1/2}; Wasylia I. eszczynskiego 2; Lewi żyd 2; Bogdan żyd 2; Marko żyd 2; Szmuyło żyd 2; Matwij swiec 1^{1/2}.

Druga strona teyże ulicy, idąc z rynku do parkanu, po lewey ręce. Ogrody: — placu prętow 2; Jerwaszko strzelnik 2; Strzycharka wdowa 2; Ostrożanka 2; — 1^{1/2}; Iacko przychoży 1^{3/4}; Rubin żyd 2; Stasko wdowiec 1^{1/2}; — 1^{1/4}; — 1^{1/4}; Szczęsny żyd 1; Paweł Skrzypka 1; szwiec przychoży 1; przychoży 1^{1/2}; Maxym przychoży 1^{1/2}; switelnik 1^{1/2}.

Summa prętow siedzibnych pod tymi domy, to czyni 87^{3/4}. Płata s kożdego pręta, według ustawy j. kr. mc., po pieniądzy pięci, to czyni groszy 41, 17^{3/4} pieniądzy, okrom jednego placu na cerkiew Zmartwychwstania Chrystusowego wolni. Ogrodnych prętow 13^{1/2}, płaconc z kożdego pręta j. kr. mej po pułtrzecia pieniądza, to uczyni 3 gr. 3^{3/4} p.

Ulica Żolowowska. *Pierwsza strona* teyże ulicy, idąc z rynku do parkanu, po prawey ręce: Fabian zołotnik placu prętow 4; Chrycko reznik 2^{1/2}; Fesko przychoży 1^{1/4}; Stasko piwowar 1^{1/4}; Kiryło stadnik 2; Jacko Pobiwayło 2; Chacko rybołow 5^{1/2}; Misko Filipowicz 2; Kondrat Szebunka 2; Ławrynowa wdowa 2^{1/2}; Szaszko Suchonosowicz 2^{1/2}; Paszko przychoży 2^{1/2}; Andrey Bobowski 2^{1/2}; Błażko przychoży 2^{1/2}; Panas przychoży 2^{1/2}; Macko Słuchta 2^{1/2}; Woyciech Turczynowicz 2^{1/2}; — 2^{1/2}; Iwan Turczyn 3; Sawka Przenurski 2^{1/2}; — 3; Ciszko Chrytowicz 2^{1/2}; Piotr Siedkarz 2; Lucyk Chryniewicz 2^{1/2}; Suprun Chryckiewicz 2; Demytr przychoży 1^{1/2}; Chorain przychoży 2.

Druga strona teyże ulicy, idąc z rynku do parkanu, po lewey ręce: Illasz oleynik placu prętow 1^{1/2}; Marcin dziesiętnik 1^{1/2}; Misko ganczar 1^{1/2}; Juchno Lichowid 1^{1/2}; Łuczniczka wdowa 1^{1/2}; Wochna wdowa 1^{1/2}; Tomilic stadnik 2; Wasko Spikołowski 2^{1/2}; Lichopiek 1^{1/4}; Wasko szwiec 1^{1/2}; Iwan Soleynik 1^{1/2}; Szymko lach 1^{1/2}; Marcin Panfiliowicz 1^{1/2}; Charasym Dubowicz 1^{1/2}; — 3^{1/2}; Marcin Stankowicz 1^{1/2}; Stanko łucznik 1^{1/4}; Andrey Piernaczuw 1^{1/4}; Chrycko

szwiec 2; Chrycko stadnik 2; Chrycko rymar 2;— $3\frac{1}{2}$; Marcin Dziedzirkało $2\frac{1}{2}$; Łuczko Kołbasczyn $2\frac{1}{2}$; Daniło Koczereżka 2; Iwan litwin $1\frac{1}{2}$.

Summa siedzibnych pod tymi domy prętow $116\frac{1}{4}$. Płacąc z każdego pręta, według ustawy j. kr. mci, po pieniędzy pięć, uczyni groszy 58, $3\frac{3}{4}$ p.

Ulica Szrednia. *Piersza sciana* tey ulicy, idąc z rynku do parkanu, po prawey ręce: Ferenc przychoży placu prętow $1\frac{1}{2}$; Paweł bednarz $1\frac{1}{2}$; Jan Kołotany $1\frac{1}{2}$; Woyciech Mazur $1\frac{1}{2}$; Prosimka wdowa $1\frac{1}{2}$; Iwaszkowa wdowa $1\frac{1}{2}$; Choma stadnik $1\frac{1}{2}$; Macko Słuchta $1\frac{1}{2}$; Chanisowa wdowa $1\frac{1}{2}$; Mikłasz lantwoyt $1\frac{1}{2}$; Mikołay litwin $1\frac{1}{2}$; Waśko Lichopik $1\frac{1}{2}$; Chrycko Ubijkobyła $1\frac{1}{2}$; Senko Chołoiowicz $1\frac{1}{2}$; Jusko swiec $1\frac{1}{2}$; Wasiko oleynik $1\frac{1}{2}$; Omielian Kułbaska $1\frac{1}{2}$; Andrzej swiec. $1\frac{1}{2}$; Iwan Pilat $1\frac{1}{2}$; Iwan Stefanowicz $1\frac{1}{2}$; Iwan Suchonos $1\frac{1}{2}$; Misko Choltoiewicz $1\frac{1}{2}$; Łuczka przychoży $1\frac{1}{2}$; Paszko ganczarz $1\frac{1}{2}$; Dmytricka wdowa $1\frac{1}{2}$; Charasym Dubowski $2\frac{1}{2}$; Oleszko dziesiętnik $1\frac{1}{2}$; Marcin złotnik $1\frac{1}{2}$.

Druga strona tey ulicy, idąc z rynku po lewey ręce do parkanu: Paweł Lichowid placu prętow 3; Sorka żyduwka $1\frac{1}{2}$; Paszko kramnik $1\frac{1}{2}$; Wuska wdowa $1\frac{1}{2}$; Sienko Pieczka $1\frac{1}{2}$; Ostapowa wdowa $1\frac{1}{2}$; — $1\frac{1}{2}$; Ławryn reznik $1\frac{1}{2}$; Beyła żyduwka $1\frac{1}{2}$; Choma rymar $1\frac{1}{2}$; Senko reznik 1; Oweł żyd 1; Olexij Mazur 1; Izrael Sarczyn zięć 1; Ierko reznik $1\frac{1}{2}$; Trochym Suchonosow $1\frac{1}{2}$; Kuryło Bałamut $1\frac{1}{2}$; Mikita przychoży $1\frac{1}{2}$; Jarmolina wdowa $1\frac{1}{2}$; Surka żydowka $1\frac{1}{2}$; Jewka wdowa $1\frac{1}{2}$; Lucyk Iwanowicz $3\frac{1}{2}$; Jan Mazur 2; Misko Biykobyła 2; Andrey Biykobiłka 2; Waskowski boiaryn 2.

Summa siedzibnych pod tymi domy prętow $85\frac{1}{2}$. Płacone, według ustawy j. kr. mci, z każdego pręta po pieniędzy pięć, uczyni groszy 42, pien. $7\frac{1}{2}$.

Ulica Wiesniewiecka. *Piersza strona* tey ulicy, idąc z rynku do parkanu, po prawey ręce: Jan postrzygacz placu prętow 2; Paweł Lichowyd $1\frac{1}{2}$; Sarka żyduwka $1\frac{1}{2}$; Mikita Dzierun $1\frac{1}{2}$; Matys Baran 2; Jackowa wdowa 2; Demko szwiec 2; Omelian Drycz 2;

Ichnatowa wdowa 2; Makar Birczyc 2; Maxym ciesla 2; Marcin ciesla 2; Oleszko przychoży 2; Fendeł żyd 2; Senko Paszkowicz 1^{1/2}; Chawryło przychoży 1^{1/2}; Zundel żyd 1^{1/2}; Fedor Zankowicz 1^{1/2}; Kuzma kowal 1^{1/2}; Iwan Rynda 1^{1/2}; Marko Płuszczyk 3; Konon Stenkowicz 2^{1/2}; Fedor Med 2; Michayło przychoży 2; Daniło Konik 2; Chryckowa Ubikobylina 2^{1/2}; Iwaszko Mycewicz 2^{1/2}; Michno dziesiętnik 3.

Druga strona teyże ulicy, idąc z rynku do parkanu, po lewey ręce: Ian Kot placu prętów 1^{1/2}; Chrynczuk Kaleszko 4; Pawlik Pieczyn 3^{1/2}; Jakub Mazur 1^{1/2}; Misko Łucznic 1^{1/2}; Stefan Kołumicz 2^{1/2}; Fedor Białokorzec 1^{1/2}; tenże Fedor 1^{1/2}; Fed Kulhawy 1^{1/2}; Roman przychoży 1^{1/2}; Ostapko szwiec 1^{1/2}; Paweł Sciatko 1^{1/2}; Klimko Niechodko 3; Kuzma przychoży 3; Chrycko kowal 3; Omelian reznik 3; Antonowa wdowa 2^{1/2}; Borys krawiec 3^{1/2}; Iwan Ratny 3^{1/2}; Iwan kowal 2; Beyła żydowka 2; Bieprowa wdowa 1^{1/2}; Fendeł żyd 2^{1/2}; Owdzieiec Kochanowski 1^{1/2}.

Summa sielidziebnych pod tymi domy prętów 109^{1/2}. Płacąc z kożdego pręta, według ustawy j. kr. mc., po piędędzy pięć, to uczyni groszy 54, pien. 7^{1/2}.

W tyle za kościołem **ulica nad Potokiem** iedno pierzyio: Ian Siedlarz placu prętów 2; Marcin Tkacz 1^{1/2}; — 2; Stanisław szynkar 3.

Tey że pierzei za rowem uliczka nad Potokiem *Kalieniecka*: Chrynczuk Kalieczka placu prętów 3; Kalenik szwiec 1^{1/2}; Chrycko Białokurek 1^{1/2}; Adam liach 1^{1/2}; Sarka żydowka 1^{1/2}; Marko Kuzik 1^{1/2}; Andrey swiec 1; Gres rybołów 1^{1/2}; Stanisław Skowronek 1^{1/2}.

Summa pod tymi domy sielidziebnych prętów 23. Płacąc s kożdego pręta, według ustawy j. kr. mci, po pięci piędędzy, to uczyni groszy 11, 5 piędędzy.

Przedmiescie od Wisniowca, za parkanem **Ulica Żołobowska**. Pirsze z tamtey ulicy, idąc z mista do Żołoba, po prawey ręce. *Ogrody*: Michno prichozy placu prętów 4.

	Placu. Ogrodu.			Placu. Ogrodu.	
Kuryło Bałamut . pr.	1	2	Sasyn przychoży . pr.	4	16
Żaczko gonczar . „	1 ^{1/4}	1 ^{1/4}	Matyszka. . . . „	4	10
Jakub swiec. . . . „	6 ^{1/2}	—	Cisko przychoży . „	3	5 ^{1/2}
— . . . . . „	1 ^{1/4}	1 ^{1/4}	Marko Białorus . „	2	2
Fedor Słuszczanin. „	3	4	Demko Syinik . . „	3	5 ^{1/2}
Demko przychoży . „	5	10	Iwan Forakiewicz . „	2	10
Danyło Rudy . . . „	5	10	Kondrat przychoży. „	2	—
Danyło Chworak . „	6	16	Michno Przydoso-		
Senko Klimkowicz . „	4 ^{1/2}	11 ^{1/2}	wicz . . . . . „	3	4
Marko Ciesny . . . „	4	26	Iwaszko Trusiewicz „	4	11
Chryn Kozinski. . . „	5	21	Daniło Rudy. . . . „	2	2
Chrycko Kochanow-			— . . . . . „	2	3
ski . . . . . „	4	11	— . . . . . „	2	4 ^{1/2}
— . . . . . „	4	11 ^{1/2}	Peter Blum . . . . „	3	5
Tomiło gonczar . . „	5 ^{1/2}	28	Czech Zienc. . . . „	—	9
Mikita przychoży . „	4	20	Ziemiec przychoży. „	—	1 ^{1/2}
Pop Hapon, na cer-			Michno przychoży. „	2	2
kiew sw. Przeczysty „	5	20	Niechodko . . . . „	—	4
Chrycko przychoży. „	4	19 ^(woln.)	Karp przychoży. . „	3	4
— . . . . . „	5	15	Chrycko przychoży „	2	4 ^{1/2}
Iwaneć przychoży . „	3 ^{1/2}	13	Stefan Telesz . . . „	4	18

Summa siedliziebnych pod tymi domy prętow 118. Płacąc s każdego pręta, według ustawy j. kr. mci, po pieniędzy pięć, czyni groszy 59, oprócz jednego placu cerkiewnego, wolnego od płacenia. Ogrodnych prętow 346^{1/4}. Płacąc s każdego pręta, według ustawy j. kr. mci, po pułtrzecia piędniadza, czyni groszy 86, p. 5^{3/4}, oprócz jednego ogroda cerkiewnego, ktory od płacenia wolny.

Ulica Spikołowska (Tuniki teraz). *Piersza strona* tej ulicy, idąc z miasta, po prawey ręce:

	Placu. Ogrodu.			Placu. Ogrodu	
Sasyn przychoży . pr.	3	7	Woytko litwin . . pr.	2	2
Mikita przychoży . „	2	2	Fiedzina Kalinikow „	5	21
Stasko przychoży . „	2	2	— . . . . . „	1	3
Piotrasz przychoży „	1	2	— . . . . . „	1	3
Chawryło przycho-			Wasko przychoży . „	1	3
ży . . . . . „	1	2	Sczepan ganczarz . „	2	3
— . . . . . „	2	2	— . . . . . „	4	4
— . . . . . „	1	2	— . . . . . „	4	4
Onysko kusznir. . „	1	2	Pop Olichwir gum-		
Senko Położychwost „	2	2	na. . . . . „	—	9

Druza strona teyże ulicy, idąc z miasta, po lewey ręce:

	Placu. Ogrodu.			Placu. Ogrodu	
Fiedko przychoży . pr.	3	4	Senko diak . . . pr.	2	10
Stefan ganczarz. . „	3	8	Ziemiec Kiędzier-		
Onysko ganczarz . „	3	8	zawy. . . . . „	2 ^{1/2}	8
— . . . . . „	3	8	Kuryło Kaleniko-		
Fiedzina Kaliniko-			wicz . . . . . „	4	14
wicz . . . . . „	3	12	Maxym ganczarz . „	5	15
Marko Rynda . . „	3	3	Wasko przychoży . „	2 ^{1/2}	6
Senko Pokazieko . „	2	7			

Summa pod tymi domy sielidziebnych prętow 71. Płacąc z koźdego prętu, według ustawy j. kr. mci, po piędzy pięci, czyni groszy 35, p. 5. Ogrodnych prętow 180. Płacąc s koźdego pręta, według ustawy j. kr. mci, po piędzy pułtrzecia, uczyni groszy 45.

Przedmiescia od Saponowa (teraz Zapotoczce) za parka-
nem. **Ulica Wielka.** *Piersza strona* tey ulicy, idąc z miasta do ostroga, po prawey ręce;

	Placu. Ogrodu.			Placu. Ogrodu	
Maxym Kozaryu . pr.	—	1 ^{1/2}	Iwan Kozarowicz . pr.	3	4
Sawa woyt . . . „	1 ^{1/4}	—	Jurko przychoży . „	3	5
Małofi kowal . . . „	2	—	Iwan Bereżecki . . „	3	16
Roman Ignatowicz . „	1 ^{1/2}	—	Michayło przychoży „	2	6
Marcin Orszanin . . „	1	1	Andry przychoży . „	1	1 ^{1/2}
Charko Chrynowicz „	4	—	Liewon przychoży . „	2	4
Sawa woyt . . . „	2 ^{1/2}	—	Ciszko przychoży . „	3	6
Trochim Mikiticz . „	2	—	Lukiian dziesiętnik „	3	8
Misko dziesiętnik . „	2	—	Szmoyło żyd. . . „	2	3
Ignat strzelnik . . „	2 ^{3/4}	—	Matyszko Miei-		
Pop Pietnicki . . . „	2 ^{1/2}	—	tycz. . . . . „	2 ^{1/2}	—
Hawryło przychoży „	1 ^{1/2}	1 ^{1/2}	Misko przychoży . „	2	4
Olieyn Słuczaniu . „	2 ^{3/4}	—	Chryń Struchat. . „	3	5
Paszko Chaszwicki „	3	—	Mikita Czarny . . „	4	10
Peter Blum z miasta „	4	—	Marcin przychoży. „	2 ^{1/2}	3 ^{1/4}
Paweł Szczepano-			Chrycko sotnik. . „	3	5 ^{1/4}
wicz. . . . . „	3	—	Kupryian przychoży „	—	5 ^{3/4}
Oleksy Olechimowicz „	3	—	Andruszko przy-		
Ostrożanka wdowa. „	2	—	choży . . . . . „	—	3
Mikołay litwin.. . „	1 ^{3/4}	—	Ołtuch przychoży. „	—	4 ^{1/2}
Oliochym Słuczaniu „	1 ^{1/2}	—			

W tyle Wielkiej uliczka jedno pierzeią nad Potokiem:

	Placu. Ogrodu.			Placu. Ogrodu	
Micfiedz Krywopusk pr.	2	4	Fedor Onoskowicz. pr.	3	7
Jurko przychoży . „	—	7	Arysth Onoskowicz „	3	8
Mikita przychoży . „	3	7	Tenże Arysth . . „	—	6
Jandruszko Iwano-			Jewiec przychoży . „	—	3 ^{1/2}
wicz. . . . . „	4	12	Paszko Chruszwicki „	—	3 ^{1/2} *

	Placu. Ogrodu.		Placu. Ogrodu.
Olchym Słuczaniń. pr.	— 3	Fedko przychoży . pr.	— 4
Zinko przychoży . „	— 1	Jakow przychoży . „	— 3

Druga strona teyże ulicy Wielkiej, idąc z miasta do ostroga, po lewey ręce:

	Placu. Ogrodu.		Placu. Ogrodu.
Iwan Krowatnik . pr.	1 1	Karp Arystowicz . pr.	3 5 ^{1/2}
Iwan Moskwicin . „	— 2	Wasko Krasnik . „	3 5 ^{1/2}
Iwan Rudy . . . „	3 4	Makar Iwanowicz . „	3 5 ^{1/2}
Szczepan przychoży „	5 4	Remiia dziesiętnik „	3 ^{1/2} 7
Abram Dublemin . „	4 5	Chrynko Łukasze-	
Andrey Bublik . „	2 ^{1/2} 6	wicz . . . . . „	3 6
Kupryian dziesięt-		Kunasz Jackowicz . „	3 ^{1/2} 9
nik . . . . . „	3 ^{1/2} 9	Makar bondar . . „	3 7
Iwan Krywopysk . „	3 9	Abram żyd . . . „	2 5
Osay Omielianowicz „	3 12	Staszuk Zaporosza . „	— 4 ^{1/2}
Chyliec Niesterow . „	2 ^{1/2} 5	Mikołay litwin . . „	3 7
Furs przychoży . „	2 ^{1/2} 5	Bohdan kowal . . „	2 ^{1/2} 4
Jakim Aristowicz . „	2 ^{1/2} 5	Tenże Bohdan . . „	3 6
Chryń Przylipka . „	3 9	Lieško Onoskowicz „	2 6

Na teyże stronie pierzei za ostrogiem.

	Placu. Ogrodu.		Placu. Ogrodu.
Szmoyło żyd . . pr.	2 2	Liegeza burmistrz z	
Iwaniec przychoży . „	1 ^{1/2} 2 ^{1/2}	miasta . . . . pr.	— 1 ^{1/2}
Mateyko setnik . . „	2 3		

Summa pod tymi domami sieliedziebnych prętow 173. Płacąc s kożdego pręta, według ustawy j. kr. mci, po piędzi pięci, uczyni kopa 1, gr. 26, p. 5. Ogrodných prętow 352^{3/4}. Płacąc s kożdego pręta, według ustawy j. kr. mci, po piędzi pułtrzecia, uczyni kopa 1, gr. 28, p. 1.

Ulica Chruswicka. *Pierwsza strona* tej ulicy, idąc z miasta do ostroga, po prawey ręce:

	Placu. Ogrodu.			Placu. Ogrodu.	
Roman miecznik . pr.	2	5	Strzelnik . . . . pr.	—	5
Charko przychoży . „	—	5	Matys Czarny . . „	2	4
Tenże Charko . . „	—	1	Klim koliesnik . . „	5	—
Wołoski Sienkowiez „	3	6 ^{1/2}	Andruszko Sienko-		
Abram żyd . . . „	2	4	wicz . . . . „	5	4
Marcin Orszanin . „	—	6 ^{3/4}	Cimosz kuszniur. . „	3	4 ^{1/2}
Beyła doktorowa . „	2	2	Peter Blum z miasta „	—	7
Fedko przychoży . „	3	11 ^{1/2}			

Druga strona tej ulicy, idąc z miasta do ostroga, po lewey ręce:

	Placu. Ogrodu.			Placu. Ogrodu.	
Omacko Słucznanin pr.	2	3	Piotr Dubeykowiez pr.	3	4
Owocia żyd . . . „	2 ^{1/2}	—	Ławryn Omeliano-		
Matosz dziesiętnik. „	3	—	wicz. . . . „	2	3

Summa pod tymi domami sielidziebnych prętow 37^{1/2}. Płacąc z każdego pręta, według ustawy j. kr. mej, po pieniędzy pięciu, uczyni groszy 18, p. 7^{1/2}. Ogrodných prętow 76^{1/2}. Płacąc s każdego pręta, według ustawy j. kr. mej, po pieniędzy pułtrzecia, uczyni groszy 19, p. 4^{1/2}

Ulica Mała nad Potokiem. Jedną pierzeię, idąc od Potoku na Wielką ulicę, po prawey ręce:

	Placu. Ogrodu.			Placu. Ogrodu.	
Paszko Jesieiwicz pr. .	2	4	Iwan Gresznik . . pr.	4	—
Kuryło Miskowicz „	3	3 ^{1/2}	Andrey przychoży. „	2 ^{1/2}	4

Summa pod tymi domy sielidziebnych prętow 11^{1/2}. Płacąc s każdego pręta, według ustawy j. kr. mej, po pieniędzy pięciu, uczyni groszy 5, p. 7^{1/2}. Ogrodných prętow 11^{1/2}. Płacąc s każdego pręta,

według ustawy j kr. mei, po pieniędzy pułtrzecia, tuczyni groszy 2 p. 8^{3/4}.

Zapotocze, od Saponowa iadąc do parkanu, poczyna się od ostroga Saponowieckiego. a konczy się aż do drugiej strony ostroga, s przyiazdu Wielieyskiego:

Za ostrogiem:

	Placu. Ogrodu.			Placu. Ogrodu.	
Ilia przychoży . . pr.	1	1	Janko przychoży . pr.	2	1
Macko przychoży . . „	2	2	Paweł przychoży . „	2	—

W ostrogu:

	Placu. Ogrodu.			Placu. Ogrodu.	
Jurko przychoży . pr.	2	10	Opanas przychoży . pr.	4	—
Janko przychoży . „	2	8	Wasko Wanuszkuw „	4	—
Opanas swiec . . „	2	15	Żydowskiego skła-		
— . . . . . „	2	16	dowiska . . . „	2	—
Iwan Spara . . . „	4	8	Ilia Pinczuk . . „	2	1 ^{1/2}
Charyton przychoży „	2	1	Chwiedor Kalieka . „	2	1
Iwan Kalieka . . „	2	8	Iwan pastuch . . „	2	—
— . . . . . „	8	3 ^{1/2}	Chawryło Bokarow „	3 ^{1/2}	3 ^{1/2}
— . . . . . „	—	3 ^{1/2}	Chryc Odrykało . „	4	—
Macko przychozy . „	—	1 ^{1/2}	Paweł ataman . . „	3 ^{1/2}	—
Ilia Pinczuk. . . „	—	1 ^{1/2}	Iakow Bokar . . „	3 ^{1/2}	8 ^{1/2}
Szczepan przychoży „	2	6 ^{1/2}	Fiedor Mamiłowicz. „	2	8
— . . . . . „	—	4 ^{1/2}	ChryckoSzczerbacz „	5	—
Macko szwiec . . „	4 ^{1/2}	1 ^{1/2}	Senko Tobieczyn . „	6	3
Moroz Kalika . . „	5 ^{1/2}	—	Marcin przychoży . „	2	1
— . . . . . „	2	4	Fiedor Parchimo-		
Iwan swiec . . . „	4	4	wicz. . . . . „	2	4
Macko Iwantsiow . „	4	1 ^{1/2}			

	Placu, Ogrodu.			Placu, Ogrodu.	
Chawryto Michay- łow . . . . . pr.	4	12	Tenże Chasan . . pr.	4	—
Popowi Nikiforowi na cerkiew sw. Pi- ątku wolnych od płacenia. . . . . „	2	2 ^{1/2} (woln.).	Chwedor przychoży „	2	1 ^{1/2} (woln.).
Ten pop Pietnicki na czynczu. . . . . „	—	10	Daniło przychoży . „	2	1
Moysey przychoży. „	3	—	Chlim żyd . . . . „	—	4 ^{1/4}
Liegeza burmistr z miasta . . . . . „	—	7	Matwi kowal . . . „	2	2 ^{1/2}
Chasan boiarzyn . „	4	4 (woln.).	Iakusz żyd . . . . „	—	3
			Iusko żyd. . . . . „	2	—
			Naum przychoży . „	2	2 ^{1/2}
			Matwiy Dołchomud „	1	2
			Słoma żyd . . . . „	1	3
			— . . . . . „	2	1
			Prokop szwiec . . „	1	1

Summa pod tymi domy sielidziebnych prętow 99^{1/4}. Płacąc s każdego pręta, według ustawy j kr. mci, to czyni po pieniądze pięci groszy 49, p. 6^{1/2}, okrum trzech placuw: dwóch boiarskich, a iednego cerkiewnego, od płacenia wolnych. Ogrodných prętow 184^{3/4}. Płacąc s każdego pręta, według ustawy j. kr. mci, po pieniądze pułtrzecia, uczyni groszy 46, p. 1^{1/4}, okrom dwu ogrodu: cerkiewnego a ziemian-skiego, wolnych od płacenia.

Ulica Boiarska (na Zapotoczcu). *Pirsza strona* tey ulicy, idąc od Potcku pod górę zamkową, po lewey ręce:

	Placu, Ogrodu.			Placu, Ogrodu.	
Paszko Szerko . . pr.	2	1	Olchym przychoży. pr.	2	3
Ułasz szwiec . . „	1 ^{1/2}	1	Fiedzko przychoży „	1 ^{1/2}	2
Fiedor przychoży . „	2 ^{1/2}	2 ^{1/4}	Wasko przychoży . „	4	2
Iwaszko przychoży „	1	1	Łukasz piwowar . „	1	3
Chacko swiec . . „	1	1 ^{1/2}	Jełowickiego zie- mianina . . . . . „	3 ^{1/2}	4 (woln.).
Mysko przychoży . „	1	1 ^{1/2}			

	Placu.	Ogrodu.		Placu.	Ogrodu.
Szymon przychoży. pr.	2	3	Nieswiecki boiaryn. pr.	6	— (woln.).
Andrey przychoży. „	2	2	X. Zbarazkiego. „ „	2	— (woln.).
Wasko przychoży. „ „	—	4	— . . . . . „ „	—	6
Ray boiaryn. . . „	2	2 ^{1/2} (woln.).			
Piotr Dzinisko bo- iaryn. . . . . „	6	10 (woln.).			

Druga strona teyże ulicy, idąc od Potoku pod górę, po prawey ręce:

	Placu.	Ogrodu.		Placu.	Ogrodu.
Łaznia miescka . pr.	1	—	Andruzkiego zie-		
Wasko kuszniarz . „	1	2	mianina . . . . pr.	3	— (woln.).
Kuryło krawiec . „	1	—	Ambrozy Lach. : „	2	—
Dzienieś Borysowicz „	2 ^{1/2}	—	Leduchowski zie-		
Jakim przychoży . „	2 ^{1/2}	2 ^{1/2}	mianin . . . . „	3	— (woln.).
Matwy swiec . . „	1 ^{1/2}	1	Strakowicz . . . „	3	—
Misko przychoży . „	1 ^{1/2}	1 ^{1/2}	Nieswiecki boiaryn „	1 ^{1/2}	6 (woln.).
Oranska wdowa. . „	1 ^{1/2}	1 ^{1/2}	Pop Olifer . . . „	1 ^{1/4}	3 ^{1/2}
Żdan ciesla . . . „	4	6	Charasym przychoży „	1 ^{1/2}	2
Dmitrz przychoży . „	1	1 ^{1/2}	Pop Olifer . . . „	2	7
Omelian przychoży . „	1	—	Marcin przychoży . „	1	1
Iwan Bereżeckiego ziemianina . . . „	5	7 (woln.).	Lieniec piwowar. . „	1	1 ^{1/2}
Panow Chostskich. „	3	3 (woln.).	Iwan przychoży. . „	1	1 ^{1/2}
Obchan Mikicicz . „	—	5	Andrey kowal . . „	2	—
Pana Szumskiego . „	—	4 (woln.).	Sak przychoży . . „	1	1
Pana Sieniuty . . „	—	4 (woln.).	— . . . . . „	1	1
Pana Łosiacinskie- go . . . . . „	4	— (woln.).	Andrey kowal . . „	2	—
			Szpital polski . . „	1	3
			Maxym przychoży. „	2	2

	Placu. Ogrodu.		Placu. Ogrodu.
Jakub bednarz . . pr.	2 4	Folwarku zamko-	
Olesko szwicc . . „	2 4 ^{1/4}	wego . . . . „	6 4 (woln.).
Kondrat przychoży „	2 4		

Summa pod tymi domy sielidziebnych prętów 64. Płacąc s kōzdego prętu, według ustawy j. kr. mci, po pieniędzy pięci, uczyni groszy 32, oprucz domow 14 szlacheckich, folwarku zamkowego y szpitalnego, wolnych od płacenia. Ogrodnych prętów 86. Płacąc s kōzdego prętu, według ustawy j. kr. mci, po pieniędzy pułtrzecia, uczyni groszy 21, p. 5, oprucz ogrodow szlacheckich 13, a iednego przy folwarku zamkowym, wolnych od płacenia.

Zapotocza za parkanem s predmiescia Wisniowieckiego.

Ulica Zapotocka. *Pirsza strona* tey ulicy, idąc od parkanu do ostroga, po lewey ręce.

	Placu. Ogrodu.		Placu. Ogrodu.
Miszko lach. . . „	1 ^{1/2} 1	Ostapko przychoży „	4 11
Jwan Sarko . . „	1 ^{1/2} 2	Panko ataman . . „	4 11
Jwanowa wdowa . . „	2 3 ^{1/2}	Ostapko Saprano-	
— . . . . . „	4 4	wicz . . . . . „	3 5 ^{1/2}
Mikoła siedlarz. . „	2 4	Ópanas Saprano	
Sasynowa wdowa . . „	4 4	wicz . . . . . „	3 5 ^{2/3}
Chwedko Iwanowicz „	2 4	Daszko przychoży. „	3 4 ^{1/2}
Liemiec przychoży „	2 4	Wasko Rył . . . „	3 4 ^{1/3}
Paszko przychoży . „	2 ^{1/2} 4	Jurko Niescierowicz „	3 3 ^{1/2}
Moysey przychoży. „	2 ^{1/4} 3 ^{1/2}	Ziemiec Buchdanow „	3 ^{1/2} 18.
— . . . . . „	— 1 ^{1/2}	Andrusz przychoży „	2 2.
Michałowey Skube-			
dziney . . . . . „	8 15		

Ta strona za ostrogiem po lewey ręce:

	Placu.	Ogrodu.			Placu.	Ogrodu.
Stecko Kulikowicz. pr.	3	10	Pop Troiecki . . . pr.	3	15	(wols.)
Andrey Kulikowicz. „	2 ^{1/2}	16	Fesko Lach . . . „	3	15	
Chrynczuk . . . morgi.	—	2	Jusko przychoży . „	5	15	
Nescierz Krywopusk pr.	3 ^{1/2}	10				

Druga strona tej ulicy, idąc od parkanu do ostroga, po prawey ręce:

	Placu.	Ogrodu.		Placu.	Ogrodu.
Stas Jurkowicz. . pr.	2	3	Małafiey przychoży pr.	2	2
Cimosz przychoży . „	2	3 ^{1/2}	Opanas dyak . . „	—	8
Trochim dziesiętnik „	1 ^{1/2}	3	Zamkowy sad . . „	—	15
— . . . . . „	1 ^{1/4}	—	Zamkowego sadu. morg	—	1
Szczepan przychoży „	2	2	Ołtuch przychoży . pr.	2	2
Opanas dyak . . „	2	2	— . . . . . „	—	3
Owdziey przychoży „	2	2	— . . . . . „	2	2
Jermak wodowoz . „	2	2	Kuryło Pankowicz. „	3	8
Łukian Moysieie-			— . . . . . „	3	10
wicz . . . . . „	2	2	— . . . . . „	2	3
Białoszewski. . . „	2	3 ^{1/2}	— . . . . . „	1 ^{1/2}	3
Chryn przychoży . „	2	2	Nastazya wdowa . „	2	7
Kumec przychoży . „	1	1	Matys. . . . . „	2	3 ^{1/2}
Konon przychoży . „	2	2	Ciemko przychoży. „	2 ^{1/2}	10
Zinko przychoży . „	2	3	— . . . . . „	—	10
Fedor przychoży . „	2	2 ^{1/2}	Jacko przychoży . „	2	6
Kamieniecki boia-					
ryn . . . . . „	2	1 ^{1/2}			

Summa pod tymi domy sielidziebnych prętow wymierzonych 146. Płacąc s każdego pręta, według ustawy j. kr. mci, po piędęzdy pięciu, uczyni kope 1, gr. 13, oprucz dwu placu: cerkiewnego a boiarskiego, od płacenia wolnych. Ogrodnych prętow 361. Płacąc s kuźdego pręta, według ustawy j. kr. mci, po piędęzdy pułtrzecia, uczyni kopę 1, gr. 40^{3/4}, oprucz dwu ogrodu, cerkiewnego a boiarskiego, dwu sadu zamkowych od płacenia wolnych.

Ogrody y sady za ostrogem, ktore mieszczanom y przedmieszczanom należą, idąc s przedmiescia do Wielij, po prawey ręce:

Ogrody:

Sawa Przemierski . pr.	4	Andruszko przy-	
Skubedziney . . . „	10	choży . . . . pr.	9
Jwan turczyn . . „	4	Miefiedz przychoży „	8
Jwan Ryndicz . . „	13	Chryskowskiego. . „	8
Chrycko kowal. . „	10	Jan Gresko . . . „	8
Senko Taszkowic . „	6	Fabian Złot. . . „	10
Daszyna przychoży „	4	Jacko Lach . . . „	11
Ostapko przychoży „	4	Skubedziny . . . „	12
Ziemiec przychoży „	8	Białobockiego. . . „	10
Onysko Rynda . . „	9	Pop Troiecky . . „	10
Marko przychoży . „	7	Moysey przychoży. „	5
Daniło przychoży . „	9	Onacko przychoży. „	15

Ogrody, gumna y sady, poczynaiące się od domow przedmiejskich a konczo się po sciane główną obrębu mieskiego pod Wysokim, idąc z miasta do Wiszniowca, po lewey ręce:

Ogrody:

Michało przychoży. pr.	8	Chryckowa wdowa „	8	} A. N M U G
Jwan Rynda. . . „	18	Macko Plusczyk . „	8	
Andrus przychoży . „	12	Ostapko Olchym . „	4	
Jwan pługawy . , „	3	Procko stadnik. . „	8	
Jwaszko przychoży „	5	Senko Klimkowicz		
Konon przychoży . „	10	gumna y sadu . „	18	
Oleszko przychoży. „	8	— . . . . sadu „	3	
Chrycko przychoży. pr.	7			

Druga strona teyże ulicy Wisznioweckey, jadąc z miasta do Wiszniowca, po prawey ręce:

— ogrodu prętow 5; Dzimko szwiec ogrodu 4; — sadu 4; Demid przychoży ogrodu 4; Paweł Sciatkowicz sadu y gumna morg 1; Sawka przychoży sadu 3; Misko przychoży gumna 5; Charyna Andreiowicz gumna 3; Czech przychoży gumna 3; Nastasyia Okynina sadu y gumna 4; Pop Olifir ogrodu 8; Paweł przychoży sadu 4; Borys przychoży sadu 5; Sasynowa gumna 4; Paszko Przemieski gumna 7; Jwan Przemiski sadu 2; Łuczka Kulbaska gumna 2; Kołczyńiec gonczar gumna 2; Jarmolina wdowa ogrodu 2; Paszko, Ostapow brat, gumna 5; Senko Liemanowicz gumna 4; Wasko Spikołowski gumna 6.

Ogrody y sadły, ktore się poczynaia od parkanu, a konczą się pod gurą Zołobowską y Podlasecką, iadąc z miasta do Zołoba, po lewey ręce:

Chomina wdowa sadu prętow 5; Marko wrotny sadu 7; Łuczko Gnoiewsky sadu 5; Paszko reznik sadu 7; Mackowa wdowa ogrodu 4; Jwan przychoży ogrodu 4; Jwan setnik ogrodu 5; — ogrodu 3.

Jadąc do Zołoba, po prawey ręce:

Jwan Miciewicz ogrodu prętow 9; Pron Stadnikow ogrodu 8; Kuzma kowal ogrodu 9.

Za rowem, przy parkanie, koncem od parkanu y drugim koncem pod górę Wysokie:

Konon Micewicz ogrodu prętów 9; Jwaszko Micewicz ogrodu 3; Endrisowa wdowa ogrodu 3; Łuczka Kiełbasczyn ogrodu 4; Chrycycyko Ubikobylin ogrodu 4; Chryckowa wdowa sadu 9; Chrycoko ry-marz sadu 11; Konon Mlicewicz sadu 8; Suprun Chrychorow sadu 4; Chrycoko stadnik ogrodu 19; Jusko Bartoszewicz ogrodu 3; Marcin Złó sadu 15; Lucyk Chrymowicz sadu 14; Borys Kumec sadu 18; Gmitraszkowa wdowa ogrodu 8; Fedor Zankowicz sadu 16; Konon Micewicz ogrodu 10; Misko Plusczyk sadu 7; Jwanowa wdowa sadu 3; Kuzma kowal ogrody 5; Jwan Suchonos ogrodu 2; Omelian Suchy sadu 6; Wasko Ławrynów zięć ogrodu 4; Paweł Siatko sadu 25; Konczowa wdowa sadu 3; — sadu 5^{1/2}; Misko ganczar sadu 3^{1/2}; Pronkowa sadu 3; Sarka żyduwka sadu 9; Macko Kolybaba ogrodu 8; Jan Kot ogrodu 3; Wasko Spikołów sadu 16; Macko Słuchta sadu 20; Zyndeł żyd ogrodu 5^{1/2}; Jurko reznik ogrodu 4; Jurko Lichowicz sadu 6; Chaymowa żydowka ogrodu 6; Makar sadu 16; Omilian reznik sadu 4; Mikłasz lantwoyt sadu 8; Oleksy lach sadu 16; Misko Łucznik sadu 3; Ławrynowa wdowa sadu 3; Skulbedziney sadu 8; Wieryca Kuncza sadu 5; Senko Pieczka sadu 5; Marcinowa mazurka sadu 17; Jurko swiec sadu 8; Makar birczy sadu 7; Wasko Spikołowsky sadu 25; Paszko Pieczka ogrodu 8; Paweł Siatko ogrodu 9; Skobedziney sadu 12; Sobestyan Tusznik ogrodu 6; Płatnirka wdowa ogrodu 5; Fabian Złó ogrodu 5; Chrynczuk Kot sadu 23; Mikita Dzian sadu 5; Jan Postrygacz sadu 10; Janowa wdowa sadu 9; Roman Masnał sadu 12; Liorent Złó sadu 10; Paweł Łychowyd sadu 22; Mikita Dziarni sadu 6; Matys puszkarcz ogrodu 6; Fedur mytnik ogrodu 6; Skubedziney sadu 10; Woyciech Gamrat sadu morg 1 ogrodu pr. 10; tenże Woyciech ogrodu morg 1 pr. 10; Jan mazur sadu 7; Matys puszkarcz sadu 5; Oryna wdowa sadu 6; Senko Łychopiek sadu 9; Ostapko Olchomowicz ogrodu 6; Onysko Zień sadu 6; Stefan Suchonos ogrodu 5; Senko Koleczyniec sadu 5^{1/2}; Ciszko krawiec sadu 11; Łukian Cimoszowy ogrodu 4; Ostrozanka wdowa ogrodu 9; Mikłaszowa wdowa

ogrodu 18; Piotr kowal ogrodu 18; Oliksa z Bierzecz ogrodu 3; Miławska wdowa ogrodu 3; Ostap Onackowicz ogrodu 3; Andrey Prekolik ogrodu 6; Czarnowons sadu 4; Szczepanko łązebnik sadu 1; Misko rybołow ogrodu 6; Sarka żyduwka ogrodu 6; Jaroszko strze-
lnik ogrodu 32; Sachno reznik ogrodu 6; Fiedziec Dronienicz ogrodu 9; Białobockiego ogrodu 5; Piroiewski swiec ogrodu 16; Andrey Lizygemba ogrodu 10; Iwan Dudka ogrodu 2; Jakub Lichowid orgodu 6; Piotr Kolczyniec ogrodu 5; Bochdan krawiec ogrodu 6; Iwan Dudka ogrodu 2; Fiedor Osica ogrodu 12; Misko rybołow ogrodu 3; Pop Woskresenski Olifer ogrodu pr. 10 wolnych; Pop Mikolski Ostafi ogrodu 17 (wolne); Misko reznik sadu 8; Chryn Połumirko sadu 9; Misko zięc Pańkow sadu 7^{1/2}; Sozon reznik sadu 6; Jarmoła Kuziaczyc ogrodu 7^{1/2}; Osinskiego ogrodu 5; Misko Chłoboczak ogrodu 5; Iliasz przy-
choży 6; Czarny Szyrka ogrodu 7; Fedko Daniło ogrodu 7; Połumirko sadu 7; Chryn Połumiarek ogrodu 8; Onuszko dzie-
siętnik ogrodu 2; Pop Olifer ogrodu 3; Taras Bałamut ogrodu 3; Chacko Onoszkowicz ogrodu 6; Iliasz Żukow sadu 8; Andrey Le-
wonowicz ogrodu 4; Iwan Bublik ogrodu 4; Pieter Rabuszyn sadu 6; Sarka żyduwka sadu 16; Misko Moyseiowicz sadu 1; Kondrat ciesla
sadu 2; Iwan Lichopiek sadu 4; Liemiec krawiec sadu 8; Iliasz Żuko-
wicz sadu 10; Kozak przychoży sadu 8; Anton kramarz sadu 5; Mikita Onackowicz sadu 4; — sadu 1^{1/2}; Jan Chocholewski sadu 25; —
ogrodu 16^{1/2}; — sadu 11; — sadu 8; Senko Sarnik sadu 10; Bar-
tosz Liach ogrodu 2; Senko Sarnik ogrodu 10; Jwan Dolchomud ogrodu 10; — sadu 2; — sadu 2; — sadu 4; — sadu 5; Iwan Dołchomud
sadu 2; Chrycko Pokazieyko sadu 12; Leduchowskiego zimianina ogrodu 10 (wolne); Łukasz pisarz sadu 20; Liesek przychoży ogrodu 8; — sadu 10; Filip Chamieiewicz sadu 5.

Summa wszystkich gumienych, sadowych y ogrodu prętow 1749. Płacąc s kozdego pręta, według ustawy j. kr. mci, po pieniędzy puł-
trzecia, uczyni kop 7, gr. 17, p. 2^{1/2}, oprucz trzech ogrodow, cerkiewnych
dwuch a ziemianskiego iednego, wolnych, uczyni wszystkich rynkowych

sielidziebnych prętów 69 ¹/₂ Płacąc s każdego pręta, według ustawy j. kr. mci, po pieniądzy pułosma, uczyni groszy 52, p. 12.

Summa wszystkich ulicznych sielidziebnych prętów 750¹/₄. Płacąc s każdego pręta, według ustawy j. kr. mci, pieniądzy, uczyni kop 6, gr. 15, p. 1¹/₄.

Summa wszystkich z obojga przedmiescia sielidziebnych prętów 411. Płacąc s każdego pręta, według ustawy j. kr. mci, po pieniądzy pięciu, uczyni kop 3, gr. 25, p. 5.

Summa wszystkiego płatu rynkowych, ulicznych y przedmieskich uczyni kop 10, gr. 32, p. 7¹/₂. Ogrodow parkanowych y przedmieskich prętów 2729¹/₂; płacąc s każdego pręta, według ustawy j. kp. mci po pieniądzy pułtrzecia, uczyni kop 11, gr. 22, p. 1¹/₄.

Summa wszystkich Zapotockich sielidziebnych pręt. 309¹/₄; płacąc s każdego prętu, według ustawy j. kr. mci, po pieniądzy pięciu, uczyni kop 2, gr. 14, p. 6¹/₄. Ogrodow wszystkich Zapotockich prętów 171¹/₄; płacąc s każdego pręta, według ustawy j. kr. mci, po pieniądzy pułtrzecia, uczyni kop 2, gr. 47, p. 8.

Summa summarum wszystkiego płatu sielidziebnych, rynkowych, ulicznych, przedmieskich y ogrodnych prętów, z Zapotockiem, uczyni kop 27, gr. 17, p. 3. Oprócz domow ziemianskich, cerkiewn ch y zamkowych, od wszelakich podatkow wolnych, tak iako zosobna, pod opisaną każdej ulicy, iest naznaczone.

Morgi polne ku miastu wymierzone. Naprzud nad gorą Lipowicą, iedną pierzeią koncami do sciany główney obrębupod Wysokim, a drugimi koncami począwszy od pola sredniego aż do drogi Wisniowieckiej, morgow 20. Od tych morgow drugą pierzeią morgi pomierone koncami do pierszey pierzey do sciany głównej na zachod słońca położoney, drugimi koncami do wygonu sadow y do lasu miesckiego, morgow 24.

Summa wszystkich morgow do miasta wymierzonych 44; płacąc z każdego morga ¹) po groszu 1, p. 5, uczyni kopę 1, gr. 6.

---

¹) Подъѣйшимъ почеркомъ приписано: Morg 1 ма шнурув 5, а шуур ма прętów 6, прęt zaś ма łокци 7 y poł łокcia.

Wymierzenie włok ku miastu na gruntach starodawnych miesckich. Naypirszy obręb naprzeduieyszy pod Wysokim; granica włok tego obrębu:

Piersza sciana główna położona na zachod słońca do pola trzeciego tegoż obrębu sciany bokowey y do morgow wypustu mieskiego.

Druga sciana bokowa położona na północ ku lasu y ku sianożęciom dębrownym mieskim.

Trzecia sciana tylna położona na wschod słońca ku sianożęciom dombrownym mieskim.

Czwarta sciana bokowa położona na południe ku obrębowi miesckiemu, Łozowieckiemu y ku obrębowi wsi jego kr. mci Szpikołowskiej.

Te włoki tego obrębu rozmierzone we trzy pola: *Piersze pole* do sciany bokowey, obrębu tegoż na północ położoney, y do lasu na zamek zostawione; w tym polu rezow 67; w każdym rezie długości sznurow po 60; a w szyrz prętow po 6. Tak w każdym rezie morgow po 12.

W drugim polu szrednim rezow 67; w każdym rezie długości sznurow 36; a w szyrz prętow 10. A tak w każdym rezie morgow 12. Między dwiema polmi zostawioną rezow iedna na wygon.

Trzeciego pola skrajnego osobno ku tymże dwum polu granica:

Piersza sciana główna położona na północ ku lasu miesckiemu y ku morgom polnym miesckim.

Druga sciana bokowa położona na schod słońca do sciany tylney tegoż obrębu.

Trzecia sciana tylna położona na południe do sciany tylney obrębu wsi j. kr. mci Szpikołowskiej.

Czwarta sciana bokowa położona na wschod słońca do sciany bokowey obrębow wsi j. kr. mci. Zołobowskiej. W tym polu rezow 67; w każdym rezie długości sznurow 60; a w szyrz prętow po 6. A tak w każdym rezie morgow po 12.

Rozdawanie włok tegoż obrębu poczyna się od ściany boko-
wey Żołobowskiej na wschod słońca położoney:

Iwaszko Micewicz włok 1; Chrycko Przydosowicz 1; Tomiło
ganczar 1; Popowi Chaponowi na cerkiew sw. Przczystey 1 (woln.);
temuż popowi na czynszu 1; Jarmoła Kuziewicz 1; Liegiedza rayca 1;
Łukasz pisarz 1; Macko Plusezyk 1; Daszyna przychoży 1; Maxim
Kozara 1; Mikłasz lantwoyt, Jan mazur 1; Fiedziec Łucki 1;
Wasko Diakowicz 1; Sawa lantwoyt przedmiescki 1; Charko, zięc
Sawin, 1; Charasym kusznir 1; Andruszko przedmieszczanin 1;
Juchno Chrickowicz 1; Iwan swiec 1; Mychno Hładki 1; Daniło
Rudy 1; Daniło Wasilowicz 1; Onuszko dziesiętnik 1; Iwan
Daniłowicz 1; Machnik Pzydosowicz 1; Senko Klimkowicz 1;
Iwan Truskowicz 1; Cieszko, Onacko ganczarze 1; Sasyn gan-
czar 1; popowi Piątnickiemu na cerkiew sw. Piątku 1 (wolna);
popowi Mikolskiemu Ostapowi na cerkiew sw. Mikoły 1 (wolna);
popowi temuż Евстафовъ na czynsz 1; popowi Woskresen-
skiemu Oliferowi na cerkiew Zmartwychwstania 2 (wolnych); Radzko
Kalinikowicz 1; Lorenc Zło 1; Konon Senkowicz 1; Iwan Michay-
łowicz 1; Matys puszkarcz 1; Woyciech Gamrat 1; Ostapko Olchi-
mowicz 1; Połuian Trocki 1; Onasko Ryndicz 1; Masko Rynda 1;
Fedzimina Kołomin 1; Małyszka ganczar 1; Senko Kolczyniec 1;
Fedzina Kalinikowicz 1; Chrycko Pokazikowicz 1; Procyk siedlarz
1; Iwanec, dwornik pana Jeła, 1; Lecyk Odrykałowicz 1; Iwan Gro-
ziewicz 1; Ziemiec, zięc Bogdanow, 1; Opanas Szafranowicz 1; Mi-
chał kozak, Jandrey 1; Senko Pokazikowicz 1; Charkowa z zięciem
Omeli 1; — 1; — 1; — 1; na koscioł polski 3 (wolne); na szpital
polski 2 (wolne); na szpital ruski 1 (wolna)

W tym obrębie czynszowych włok gruntu podłego 56. Płacąc
s koźdey włoki, według ustawy j. kr. mci, po groszy trzydziesci, uczyni
kop. 28, oprucz włok 11, na koscioł katolicki trzech, na cerkwie
ruskie pięc, a na szpitale 3, ktore od płacenia wolne są.

Przy tym obrębie zascianek ziemie cerkowney zostały koncem
do sciany tegoż obrębu, bokiem do lasu mieskiego a drugim koncem

y bokiem do pola y dombrow Żołobowskich pola pasznego morgow 2. Ten sascianek dano popowi Chaponowi na cerkiew sw. Przeczystey bez płacenia swego.

Na drugim miescu przy tymże obrębie zascianek zostały uroczyszem w koncie za zamkiem, koncem do sciany głównej tegoż obrębu, bokiem y koncem i drugim bokiem do lasu zamkowego wielkiego, pola pasznego morgow 11, prętow 15. Płacąc s każdego morga po groszu iednym, uczyni groszy 11, p. 5.

Obręb Łozowiecky. *Granicy włok* tego obrębu:

Piersza sciana główna położona na północ do sciany bokowey obrębu pod Wysokim y ku dombrowom miesckim.

Druga sciana bokowa położona na wschod słońca do wygonu miesckiego.

Trzecia sciana tylna położona na południe ku sianożęciom dombrownym miesckim Żołobowskim y Szpikołowskim.

Czwarta sciana bokowa położona na zachud słońca do sciany bokowey obrębu wsi j. kr. mci Szpikołowskiego.

Te włoky rozmierzone we trzy pola: *Piersze pole* leży do sciany bokowey obrębu Szpikołowskiego, w tym polu rezow 30; w każdym rezie długości sznurow po 45, a w szyrz prętow po 8. A tak w każdym rezie morgow 12.

W drugim polu srednim rezow 30; w każdym rezie długości sznurow po 45, a w szyrz prętow po 8. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W trzecim polu kraynim rezow 30; w każdym rezie długości sznurow po 45, a w szyrz prętow po 8. A tak w każdym rezie morgow po 12.

Rozdawanie włok tego obrębu poczynasię od sciany bokowey obrębu Szpikołowskiego. Na woytowstwo miesckie od płacenia wolna 1 włoka, a wszistkich w tem obrębie czynszowych grunta podłego włuk 29. Płacąc s każdej włoki, według ustawy j. kr. mci, po

groszy trzydziesti, uczyni kop. 14, gr. 30, oprucz iegney włoki na woytowstwo wolney.

Obręb Chruszwicki od Saponowa. *Granica włok* tego obrembu:

Piersza sciana główna położona na południe do obrębu sciany bokowey wsi jego kr. moci Podliesieckiego.

Druga sciana bokowa do sianożęci położona na zachod słońca wsi j. kr. mci Podliesieckiey do sianożęci na zamek zostawionych.

Trzecia sciana tylna położona na północ do ziemi ziemianina j. kr. mci Stanisława Białokrynckiego imienia jego Biały Krinice.

Czwarta sciana położona bokowa na wschod słońca do lasu zamkowego.

Te włoki rozmierzone we trzy pola: *Pierwsze* pole leży do sciany bokowey na zachod słońca położone; w tym polu rezow 18; w każdym rezie długości sznurów po 38, a w szyrz prętów po 10. A tak w każdym rezie morgów po 12, prętów 200.

W drugim polu srednim rezow 18; w każdym rezie długości sznurów po 38, a w szyrz prętów po 10. A tak w każdym rezie morgów po 12, pręt. 200.

W trzecim polu krayniem rezow 18; w każdym rezie długości sznurów po 38, a w szyrz prętów po 10. A tak w każdym rezie morgów po 12, pręt. 200.

Dla tego się rezu przydało, że grunt nader podły.

Rozdawanie włok tego obrembu poczynasie od sciany bokowey Podliesieckiey. Wtym obrębie czynszowych podłego gruntu włok 17; Chawryło Michayłowicz włoka 1. Płacąc s koźdey włoki, według ustawy jego kr. mci, po groszy trzydziesti, uczyni kop 9.

Obręb sianożętny dąbrowny, *Zawale*, leży koncem do obrębu Łozowieckiego sciany tylniey y do wygonu mieskiego, a bokiem do obrębu sianożętnego wsi jego kr. mci Niszzey Wili, a drugim koncem do ziemi ziemianki jego kr. mci Michayłowey Skubedziney imienia iey Chorenky y bokiem drugim do obrębu sianożętnego Żołobowskiego.

Rozdawanie włók tego obrębu, po iedney włoce. W tym obrębie czynszowych włók 12, Płacąc s koźdey włoki, według ustawy jego kr. mci, po groszy dwanasci, uczyni kop 2, gr. 24.

Obręb dombrowny sianożętny u Łoz Jabłonnych (teraz nazywa się Kalinowcy) łąży koncem do sciany tylney obrębu miesckiego pod Wysokim, a bokiem do obrębu sianożętnego Zablockiego, a drugim koncem do ziemi ziemianina jego kr. mci Pawła Ludwickiego, odmianą mu za iego ziemie daney, i do dombrow wsi jego kr. mci Niższej Wili, y bokiem drugim do ziemi boiaryna jego kr. mci Fedora Chrychorowicza Nowosieleckiey y do wygonu miesckiego. Rozdawanie włók tego obrębu poczynasie od wygonu miesckiego y od ziemi Fedora boiaryna, po iedney włoce roznym ludziom włók 16; Wasko Andrzejowicz Martynowicz a Chryń Przyrorowicz na służbę putną od placenia wolna włoka 1; na zamek włók 4; Fedor Osica 1; tenże Fedor 1; Fedor mytnik 1; tenże Fedor 1; Ostapko Olchimowicz 1; Jarmoła Kuzimowicz 1; Lorens Zło 1; Woyciech ganczar 1; Jerzy Kozłowski 1; Misko Losciacinski 1;— 2.

W tem obrębie czynszowych włók 28. Płacąc s koźdey włoki, według ustawy jego kr. mosci, po groszy dwanasce, uczyni kop 5, gr. 36, oprucz zamkowych włók czterecl a piątey na służbe putne, wolnych od płacenia.

Obręb Zabłocki dąbrowny sianożętny za lasem zamkowym łąży koncem do obrębu sianożętnego za wałem y do sciany bokowej obrębu polnego pod Wysokim bokiem do lasa zamkowego, a drugim koncem do tego lasu zamkowego y do ziemi ziemianina jego kr. mosci Baszkowieckich y bokiem drugim do ziemie ziemianina jego kr. mosci Pawła Ludwickiego, odmianą mu za jego ziemie nowo daney.

Rozdawanie włók tego obrębu po iedney włoce. W tem obrębie czynszowych włók 19. Płacąc s koźdey włoki, według ustawy jego kr. mosci, po groszy dwanasce, uczyni kop 3, gr. 48. Przy tymże obrębie zascianek został uroczyszczem na dolinie Zab-

łockiey, leży koncem do sciany bokowey obrębu sianożętnego, bokiem do lasu zamkowego, a koncem drugim do tego lasu zamkowego y do Koszarycz y bokiem drugim do gory Sokoli y do ziemi ziemianina jego kr. mosci Stanisława Białokrinickiego imienia iego Białey Krinice dąbrowy na koszenie godney morgow 27. Ten zascianek dano popowi Oliferowi na cerkiew Zmartwychwstania Chrystusowego, wolny od płacenia.

Summa ze wszystkiego miasta płatu z prętow rynkowych, siedziebnych, ulicznych, przedmiskich, Zapotockich y prętow ogrodnych, parkanowych, przedmiskich y Zapotockich, także z włok, morgow y sianożęci miesckich polnych y zasciankow, uczyni kop 91, gr. 51, pien. 3.

Powinosc tego miasta. Naypierwey *z włok* miasta wymierzonych, ktore wszystkie uważane za grunt podły, mają płacic, według ustawy jego kr. mosci, z każdej włoki groszy 30.

A z domow w rynku od pręta po pieniądze połosma, a w ulicach od pręta pieniądze po 5.

Z ogrodow w miescie od pręta pieniądze po półtrzecia, a z morgow polnych na przedmiesciu po gr. 1, p. 5.

Sianożęci na dąbrowach obrębem rozmierzonych od morgu po pieniądze 4.

Zasciankow miesckich, kto ie przyjął, ma płacic do skarbu krola jego mosci potemu, iako w rejestrze na urzędzie zostawionym iest opisano.

A ten wszystek podatek, według ustawy jego kr. mosci, s pomiary nowej, w roku terazniejszym 1563-m postanowiony, mają począć do skarbu jego kr. mosci płacic w tymże roku terazniejszym 63-m.

A inaią poczynac ten podatek wydawac w każdy rok na czas pewny, to iest, od dnia sw. Michała święta rymskiego. Przy oddawaniu tych podatkow jego kr. mosci, niema urząd sobie więcey brac od nich, iedno z włoki po pieniądze 12.

A kto włoki nie trzyma, ten tylko od wrot dac powinien pieniędzy 2.

A z morgu polnego także y sianożęci prętu 1, a inszych żadnych powinosci pełnić, podatkow y statij dawac y z listy kr. jego mosci y urzędniczymi nad powinosc dawno iezdsic nie powinien, okromie tych placuw s powinosci ych tu wyżey y niżey opisanych.

Jedno do roboty gąci na reke Jkwie przy młynie Podlisieckim y Saponowskim mieszcianie y przedmieszcianie, według dawnego zwyczaju, poddanym wołosnym dopomagac, a ostrog dzielnicami około miasta robic powinni.

Z *karczem miesckich* y po siołach, w ktorych miud, piwo szynkuia, od gorzałki y z młynow, także z myta zamkowego y z browarow co trzyma na trzy lata na arędzie żyd Jakub Feleksowicz przychoży, do skarby jego kr. mosci w każdy rok, według arędy, 600 kop groszy; a czas wytrzymania tey arendy do Bożego Narodzenia w roku teraznieyszym 63-m; a od sołodowien miesckich, ktore trzyma tenże żyd Jakub Feliksowicz na arędzie, w każdy rok kup 150; a czas wytrzymania tey arendy tego oddania sw. apostołow Piotra y Pawła w roku teraznieyszym 63-m na pięć lat.

Okrom komory mytney i ważnego, także pomiernego y myta mostowego, obiestki od ludzi przyjezdzych, kupieckich y od kozakow.

Wolnosc miasta jego kr. mosci. Nayperwey praw y wolnosc, od jego kr. mosci temu miastu nadanych y uprzywileiowanych, we wszystkim mieszcianie używac maia po pierwszemu.

Lecz robotę parkanu miesckiego powinni będą opravowac y prękop około parkanu miesckiego kopac, wyprawuia z domow swych ku tey robocie kozdy za siebie, koleia.

Straż też miescie parkanie y na wieżach parkanowych aby mieszcianie, pod czas niebiespieczęstwa, koleia mieli y, według zwykłego obyczaju, w basztach albo w bramach miesckich, dwóch wrotnych także puszkarza obecnie chowali.

A sług miesckich s potrzebę mieli; a dla tego mają miec na pożytek swoy miescki strożowszcyne z dawna od mieszczan ustanowione z każdego domu po groszy 2^{1/2}.

A s kramow miesckich y z iatek mięsnych, to iest, od każdego kramu, z iakim kolwiek towarem lub żyd albo chrzescianin w rzędzie siedziec będzie, ma dac na każdy rok po groszy 4.

A z ławek w iatkach mięsnych od każdego łokcia po pieniędzy 2.

Przekupniowie, ktore się w miescie targem bawia, mają płacic każdy z osobna po groszy 2.

I ten podatek woyt miescki do rąk swych odbierac y z wiadomością burmistrza y radziec zapłatę, według umowy, tym sługom przereczonym ma czynic, i z tegoż, według ich dawnego zwyczaiu, y powinności pisarza miesckiego oni chowac, y baszty miesckie opravowac, y tenże most na ryce Jkwie naprawowac mają.

Postrzygalnia y woskoboynia mają raycy miec pożytek swoy, według pirwszego nadania jego kr. mosci.

Stacyi na posły y gonce żadnych mieszczanie dawac nie powinni, gdyżto wszystko z skarbu jego kr. mosci opatrono byc ma.

Powinni też mieszczanie ci miasta Krzemienieckiego wszyscy y każdy zosobna dla obrony, podczas niebiespieczeństwa od nieprzyaciela jego kr. mosci, strzelbę wszelakie, to iest, wszelakie hakownice, rusznice, sachaydaki y insza armata, rogatyny, co inszego ku tey obronie należy, w domach swoich miec; a kto nie może więcey, tedy iedne rusznice, rohatyne niechay ma, aprzez takowey obrony niechay w domu swym nie mieszka.

Wolność mieszczanom do łowienia ryb w rzece Jkwie, według dawnego zwyczaiu, ale do stawow żadnego wstępu mieszczanie miec nie mają.

Jazy też na miescach zwykłych mieszczanom stawic wolno w rzyce Jkwie na starych łowiskach.

Po drzewo na budowania, na drwa y na insze potrzeby swe miezczenie do lasuw miesckich iezdzic maia, gdzie wszystkimu miastu zdawna iest zawiedziono y naznaczone.

Wolno też miesczanom iezdzic po włosci, kupowac wszelakie rzeczy targowe y wicz na targ do Kremiencu, gdzieby na targu swym w Krzemieniu nie przedał, tedy wolno iemu y na obcych ynszych targach przedawac.

Sianożęci miesckich urząd zamkowy konmi swymi trawic y siana miesckiego też nie maia brac.

Komornicy w miescie tutesznem, ktory izbę albo komorę u gospodarza naymuia y pod terazniejszy czas postanowienia tego w miescie mieszkaią, i ci, ktore by potym do miasta przychodzili, o takowych koždy gospodarz ma dawac wiadomosc woytowi, iako urzędowi miesckiemu, a oni, według ustawy jego kr. mosci, powinni będą płacic do skarbu jego kr. mosci koždy rok po groszy 2.

Kunicy swadziebne od kożdey niewiasty albo dziewczki iednako ma byc dawano na woyta po dawneuu.

O miedze na włokach ku miastu pomierzonych zasciankach y sianożęciach miesckich, o *ispasz y popasienia* wuyt miescki sądzic y przesadu bierze za prace groszy 4.

Ludzie szlachetcy, przyjezdziac do miasta w dzien powszedni, oprucz targowego dnia poniedziałek, towarow swych porozni przedawac y szynkowac iem nie maia, iedno ogułem przedawac.

Kupcy przyjezdne skąd inąd s towarami swymi w rynku między kramami miesckimi nie maia stac, ale koždy pod domem miescic, stac i, według dawnych zwyczajow, towarami swymi targowac maia.

Targowe y mostowe, według dawnego zwyczajiu, na urząd miescki, ma byc brano od ludzi przyjezdzych na targ, to iest, od miary wszelakiego zboża y od słodu, od beczki, we cztyre korce postanowionej, po pieniądze 2; a od korca iednego po połpieniedza.

A mostowego od wozow wielkiego s towarem nałożonego pieniędzy 5; od wołu solnego pieniędzy 2. A insze wszelakie targowe, według zwyczaju dawnego, na urząd brano byc ma.

Woyt ma we wszystkim porządku doglądać y szłusnie a rządnie się sprawowac we wszystkich rzeczach y potrzebach mieszkich, ktore ma jego kr. mosci donosic.

A burmistrze y rayce we wszystkich sprawach woytowi dopomagac i onego we wszystkim posłusznymi byc mają.

Wszakże woyt żadnych spraw, przez zupełney namowy z raycami i inszymi mieszcany gówniejszymi w Rzptey tego miasta, stanowic i odprawowac niema; a za prace woytowi, według ustawy iego kr. mosci, włoka 1.

Osobliwie też woyt powinien będzie pożytkow kroła jego mosci przymnażac y tego postrzegac, aby sprawiedliwie i zupełnij dochody jego kr. mosci wydawane byli.

Wszakże wybrawszy czynsz s poddanych jego kr. mosci w miescie, do urzędu zamkowego, według zwyczaju, oddawac y przed starostą zamkowym liczbę s tego czynic mają.

Rzeznicy miasta Krzemienieckiego:

Cechmistrz Senko Piczka; Jurko dziesiętnik; Omelian Kielbaska; Chrycko stadnik; Mychno wrotny; Omelian Szulka; Chricko Pinczuk; Ławmachy Broda; Ostapko Olchymowicz; Paszko Olchymowicz; Chrycko Tołpiło; Chryn Andriewicz; Onuszko dziesiętnik; Andrey Lizigemba; Misko przychoży; Juchnik przychoży.

Powinnosc tych rzeźników:

Każdy z nich, według ustawy jego kr. mosci, na rok ma płacic do skarbu za kamień łoiu groszy 15.

A osobno na urząd zamkowy dnia targowego pieniędzmi za łopatkę od każdego bydłęcia, tak wołową, iako iałowiczą, powinien dac grosz 1; za wieprzową pieniędzy 5; za baranią, kozią y cielęcą po pieniądze 3. Pirszego od kamienia łoiu, to iest, po groszy 15; a na urząd groszy 2.

Do tego wszystkim poddanym jego kr. mosci y czyim kolwiek będzie wolno, według ustawy jego kr. mosci, tylko dnia targowego wozic do miasta na targ mięso wszelakiego bydłęcia bitego, począwszy od świętego Bartłomieia święta rzymskiego, aż do zapust wielkich, a targowe na urząd nie więcey iedno także mają dawać pieniędzmi.

A ktoby bydło zdechłe, szalone a rendowate na sprzedaż przywoził, a toby nań słusznie pokazano było, tego według prawa skarcac garłem, iako fałszera. Dla czego poddani krola jego mosci, biąc bydło we wsiach, mają oswiadczyć ławnikum; a kto kolwiek mięso na targ wiezie, ten i skure bydłęcia zabitego z sobą wzięc ma dla podeyrzania w złodzieystwie.

Żydowie też zwykli, nie mając na to wolności od krola jego mosci, mięso na iatkach między swoymi domy przedawac i onemi bezpiecznie w miescie szynkowac; lecz iż na ten czas w registr napisowac się rzeznicy niechcieli, przeto urząd zamkowy pilnie tego dozryc ma, aby każdy z tych reznikow żydowskich, używając tego rzemiosła, w registr się urzędowy wpisał i też powinność na sobie niosł, płacąc za kamień łoiu do skarbu jego kr. mosci po groszy 15.

A za łopatke z każdego bydłęcia, tak za cielęcią, baranią y kozią, według ustawy jego kr. mosci wyżey opisaney, pieniędzami na urząd dawac, żeby się w tym szkoda skarbowi jego kr. mosci y przeszkod rzeznikom miesckim nie działa.

Powinność tego miasta na podwody. Wszyscy mieszczanie miasta Krzemienieckiego będą powinni płacic, według ustawy jego kr. mosci, na podwody z każdego domu po groszy 2. A kto włoki trzyma, tedy osobno od włoki ma dac gr. 3; a z morgow przy miescie po pieniądze 4; a od pręta ogrodneho miesckiego pieniądze 1. A osobliwe kto iedwabnemi rzeczami targuie, powinien dac groszy 4; a kto suknem y inszemi kramami, towarami przekupuie, powinien dac groszy 2. Złotnik także groszy 2. A kto szynk karczmy trzyma,—od miodu grosz 1; od piwa grosz 1; każdy powinien dac grosz 1.

Rzemiesnicy, to iest, krawcy, kuszniarze, kotlarze, kowale, sluszarze, bednarze, kołodzieie, szewcy, rzymarze, garbarze, syromiętnicy, siedlarze, ganczarze, piekarze, ciesliowie, słodownicy i każdego rzemiosła, kto kolwiek używac będzie, w tym mieście mieszkając, ma dac z rzemiosła swego grosz 1.

Ale od towarzyszow nie powinien płacic; te pieniądze oddając, birczego y spizszego nie powinien wiency dac, iedno iedny pieniądz, bądź mało, bądź też wiele da; ktore to pieniądze podwodne oni oddawszy żadnych powinności podwodnych pełnic nie mają, iedno posłancow jego kr. mosci za zapłatu będą powinni dac, kiedy się trafi koni s potrzebe za listem jego kr. mosci, a będzie im płacono od tego, komu podwodę dawac, według ustawy jego kr. mosci, od każdego konia na milę po groszu iednemu, a od wozowey podwody od konia po pułtora grosza, a ode dwu koni z wozem po groszy trzy.

Włosc Krzemieniecka.

Wies Ceceniowcy. *Granica* włok przy tey wsi wymierzonych. *Pierwsza strona* główna położona na północ brzeg rzeki Wielii y ku sinożęciom na zamek zostawionym.

Druza sciana bokowa położona na wschod słońca ku ziemi sieliszcza Ceceniowskiego Macieiewi Łonskiemu, od starosty danego, y ku ziemiom dworzanina jedo kr. mosci Michayła Bohowitinowicza Szumbarckiego imienia iego Szumbarza.

Trzecia sciana tylna położona na południe ku ziemiom pana Bohowitynowicza Szumbarckiego y ku zascianku teyże wsi Ceceniowskiej y ku ziemiom ziemianina jego kr. mosci Wierzbycy.

Czwarta sciana bokowa położona na zachod słońca, do sciany bokowey na wschod słońca, do sciany bokowey obrębu wsi jego kr. mosci Niszey Wielii.

Te włoki rozmierzone we trzy pola. *Pierwsze* pole leży do sciany bokowey na wschod słońca położoney obrębu tegoż sioła; w

tym polu rezow 30; w każdym rezie długości sznurow po 55, pręt. 4; a w szyrz prętow po 6^{1/2}. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W drugim polu srednim rezow 30; w każdym rezie długości sznurow 55, pręt. 4; a w szyrz prętow po 6^{1/2}. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W trzecim polu krayniem rezow 30; w każdym rezie długości sznurow po 55, pręt. 4; a w szyrz prętow po 6^{1/2}. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W tey wsi naznaczono y wyrzezano siedlisko w polu sredniem nad rzeką Wieliją, maia się sadowic domy swemi stawic maia, a ulica uczyniona o osmiu przeciech.

Rozdawanie włok obrębu tey wsi poczyna się od sciany bokowej, na wschod słońca położoney:

Iwan Hrynczyz z Jurkiem Hrochowiczem włoka 1; Fiedzko Kozłowicz a Wasko prychoży 1; paszko Chrynczyz 1; Czarnysz Rozmieciekowicz 1; Mic Kozłowicz a Pietrasz Sydorowicz 1; Marcin Oleksicz na służbę, od płacenia wolna 1; Hiscier Mielnikowicz s Turczynem 1; Omelian Mielnikowicz z Micem Wleżłym 1; Konon Marcinowicz na służbie putney 1 (wolna); Jurko Kozłowicz, Sawka Fedkowicz 1; Mic Chrynczyz 1; Chat Pocalaykowicz 1; Iwan Żywotnikowicz z Mikitką 1; Oliszko Dzienisowicz 1; Chilie Chodakowicz 1; Abramiec Chodakowicz Abrynicz 1; Macko a Jeroma 1; Onacko Mielnikowicz a Wasko Dzienis: 1; Daszko Zaraiewicz 1; Na folwark zamkowy 6 (wolnych); Marcin Olexiewicz na służbie putney 1; Konon Marcinowicz 1; wolna na służbę putnę włoka 1 (wolna); . . . włoka 1 (wolna); . . . włoka 1 (wolna).

W tey wsi gruntu sredniego czynszowych włok 20.

Płacąc s koźdey włoki, według ustawy jego kr. mosci, czynszu po groszy 40; oprócz włok szesci na folwark zamkowy a czterech na służbę putnę wolnych od płatu.

Teyże wsi zascianek, na wygon zostawiony, leży koncem do rzeki Wielii, bokiem do zasciankow ziemianina jego kr. mosci Lwa

Hoholewskiego na czynsz iemu danego, a drugim koncem do ziemi ziemianina jego kr. mosci Pawła Łudwickiego, odmianą za iego ziemi daney, y bokiem drugim do siedliska Warszawskiego dombrowy na prerobek godney wł. 5.

Na drugim miejscu zascianek leży koncem do rzeki Wielii y do morgow na osadzenie ogrodniow przy folwarku zamkowym wymierzonych, przy których morgach y kopcy zakopano, bokiemi do sciany bokowey obrębu wsi kr. jego mosci Niższej Wielii, a drugim koncem do wału, który dzieli grunt jego kr. mosci z ziemią ziemianina jego kr. mosci Pawła Łudwickiego imienia iego Łudwisz y bokiem drugim do zascianku tej że wsi Ceceniowskiej na wygon zostawionego, przy tym zascianku y kopcy zakopano, ktorego wymierzono iest dombrowy na prerobek godny włok 11; a na pasznię rozrobionego gruntu włoka 1; y gruntu sredniego morgow 7.

Ten zascianek zawiedziono y podano iest na płath, albo na czynsz, ziemianinowi jego kr. mosci Lwu Wasilewiczu Choholewskiemu; ma on s tej włoki paszney, iak z gruntu sredniego, płacic, według ustawy jego kr. mosci, w każdy rok po groszy 40; a z morgu każdego po groszy $13\frac{1}{2}$. A gdy i tę iedenasci włok dombrownych rozrobi, będzie powinien czynsz do skarbu jego kr. mosci dawac, potem iako y s tej włoki polney wyszey spisaney; a ma począć s tej rozrobioney włoki czynsz płacic w roku terazniejszym 63-m o świętym Michaylie.

Na trzecim miejscu zascianek koncem do sciany tylney obrębu tej wsi Ceceniowskiej, bokiem do drogi, która idzie z Szumbarza do Wierzbice, a drugim koncem y bokiem do drogi, która idzie z Wilii do Matwiiowiec, dombrowy na prerobek godney gruntu sredniego włok 4, morgow 5. Płacąc s każdej włoki po groszy 40, a z morga po groszy $13\frac{1}{2}$, uczyni kop 2, gr. 46, pien. $\frac{1}{2}$.

Obręb dąbrowny tejże wsi leży koncem do ziemi ziemianina kr. jego mosci Jurachua Alexandrowicza imienia jego Wierzbicy,

bokiem do zascianka wsi kr. jego mosci Wyższej Wielii, a drugim koncem do sciany tylney obrębu teyże wsi Wyższej Wilii y bokiem drugim do obrębu dąbrownego teyże Wyższej Wielii, ktorey wymierzono iest dąbrowy na koszenie godney włok 5; a nizeczemney dąbrowy na koszenie niegodney włok 14. Płacąc s każdej włoki po groszy dwanasie, uczyni kopa 1.

Wszakże aby w wybieraniu tego podatku, z sianozęci ustanowionego, zamieszanie nie było, dla tego, przy oddaniu czynszu, mają płacic poddani tey wsi za te sianozęci s każdej włoki polney przyiętey po groszy 2, pien. 5.

Summa wszystkiego płatu tey wsi z włok polnych sianozętnych y zasciankow uczyni kop 17, gr. 55, pien. 9³/₄.

W tey wsi staw y młyn na rzece Wielii, ktory przedtym postanowieniem staroscie tutesznemu na pożytek y wychowanie iego od kr. jego mosci iest dany.

Przy tey że wsi Ceceniowskiey siedlisko leży koncem do rzeki Wielii, bokiem do sciany bokowey obrębu teyże wsi Ceceniowskiey, a drugim koncem do drogi, ktora idzie z Szumbarza do Wierbice, i bokiem drugim do ziemie pana Michayła Bohowityna Szumbarzkiego imienia jego Szumbarza, ktorego wymierzono iest gruntu dobrego włok 10, y morgow 9.

To siedlisko starosta Krzemieniecki kniaz Mikołay Zbarazki dał na służbę konną służebnikowi swemu Macieiewi Łonskiemu do wolei y łaski jego kr. mosci.

Wies Niższa Wilia. Granica włok przy tey wsi wymierzonych. *Pierwsza* sciana główna położona na południe do sciany główney obrębu Wyższej Wielii.

Druga sciana bokowa położona na zachod słońca ku ziemiam ziemianina kr. jego mosci Fiedora Hryckowicza Nowosielickim.

Trzecia sciana tylna położona na pułnoc ku ziemi ziemianinowi jego kr. mosci Pawła Łudwickiego imienia iego Ludwicz.

Czwarta sciana bokowa położona na wschod słońca ku ziemi ziemianina jego kr. mosci Lwa Choholewskiego iemu na czynsz nowo daney.

Te włoki rozmierzone we trzy pola. *Piersze pole* leży do sciany bokowey na zachod słońca położoney; w tym polu rezuw 40; w każdym rezie długości sznurów po 40; a w szyrz prętów po 9. A tak w każdym rezie morgów po 12.

W drugim polu srednim rezuw 40; a w każdym rezie długości sznurów po 40; a w szyrz prętów po 9. A tak w każdym rezie morgów po 12.

Trzeciego pola kraynego rezuw 10; w każdym rezie długości sznurów po 40; a w szyrz prętów po 9. A tak w każdym rezie morgów po 12.

Tegoż pola rezuw 4; w każdym rezie długości sznurów po 36; a w szyrz prętów po 10. A tak w każdym rezie morgów po 12.

Tegoż pola rezuw 12; w każdym rezie długości sznurów po 30; a w szyrz prętów po 12. A tak w każdym rezie morgów po 12.

Tegoż pola rezuw 4; w każdym rezie długości sznurów po 36; a w szyrz prętów po 10. A tak w każdym rezie morgów po 12.

W tey wsi naznaczono y wyrzezano siedlisko w polu srednim nad rzeką Wielią, mają się siedlic domy iedną pierzeią; gumna każdy czołem przeciwko sobie ma stawic, a ulica uczyniona na osmiu pręcich.

Rozdawanie włok tey wsi poczyna się od sciany bokowey, na zachod słońca położoney.

Iriasz Sachnowicz a Wasko Saycinowicz włok 1; Kosciuk Kupczyc s corką Domną 1; Sachno Radzinowicz z zięciem 1; Wasko Fiedorzycz z synami 1; Ostapko Ichnatowicz 1; Klisz Pinczuk 1; Fiedzina Borsczyk a Uscian przychoży 1; Paszko Mokroiewicz a Juszek Membrowicz 1; Hnat Makarowicz a Kuzma przychoży 1; Iwan Wołoszyn z synami 1; Jacko Chodorowicz z corką Tacią 1;

Roman Siechowicz 1; Marko Siechowicz a Iwaszko Martynowicz 1; Misko przychoży 1; Cimoszko Miskowicz a Wasko Senkowicz 1; Iwan Żuk z synem 1; Omelian a Andruszko Chomiczy 1; Choma Łucykowicz, Jurko kowal 1; Onacko a Osparko Łucykowicz 1; — 1; — 1; Misko Czerniec a Dorosz Turczyn 1; Jeroma Mekreiewicz 1; Macko, Fiedor a Waszko Chobkowicz 1; Mań a Parchym przychoże 1; Olieksi a Marko przychoże 1; Andrzej Chockowicz z bratem Moysieiem 1; Machno a Koscia przychoże 1; Dzieמיד a Miechnik Mokraiewicze 1; Iwan Czarnysz 1; Iwaszko a Pietrzyk przychoże 1; Choma a Sidor Chodorowiczy 1; Danieł a Matwiy 1; Ostap Szebunka z synem 1; Danyło Niekraszowicz 1; Ostapko Pietnowicz, woyt, na woytowstwo 1 (wolna); (нерозданныхъ) 3. W tey wsi czynszowych włok 39; płacąc s koźdey włoki, według ustawy jego kr. mosci po groszy czterdziescie, uczyni kop 26, oprucz iedney włoki na woytowstwo wolney.

Przy teyże wsi zascianek zostały przy scienie bokowey obrębu teyże wsi koncami obiema y bokiem iednym do dąbrow teyże wsi, a drugim bokiem do sciany bokowey tegoż obrębu pola rozrobionego włoka 1 gruntu sredniego; s ktorego zascianku mają poddani tey wsi płacic w koźdy rok po groszy 40.

Podlie tegoż zascianku dąbrowy, na wygon ku tey wsi zostawioney, kącem do sciany główney obrębu wsi jego kr. mosci Wierzchniey Wielii, bokiem do ziemie ziemianina jego kr. mosci Fiedora Hryhorowicza y do obrębu miesckiego sianożętnego, a drugim koncem do ziemie ziemianina jego kr. mosci Pawła Łudwickiego, odmianą mu za iego grunty daney, y bokiem drugim do ziemie tegoż Łudwickiego starodawney y do zascianku teyże wsi Niższey Wielii dąbrowy na przerobek godney włok 6.

Obręb dąbrowny sianożętny teyże wsi koncem do obrębu sianożętnego teyże Wyższey Wielii, bokiem do obrębu sianożętnego teyże Wyższej Wielii drugim koncem do ziemie kniaziuw Wiszniewieckich imienia ich Podhaieckiego y bokiem drugim

do obrębu miesckiego sianożętnego za wałem. W tym obrębie włók 20, s których na koszenie godnych włók 11; a zarosli, niegodnego do koszenia, włók 9. Płacąc s każdej włoki po groszy dwanasie, uszyni kop 2, gr. 12.

Wszakże aby wybieraniu tego podatku, z sianożęci ustanowionego, zamieszania nie było, dla tego, przy oddawaniu czynszu, maia płacic poddani tey wsi za te sianożęci s każdej włoki polney przyiętey po groszy 3, pien. 3.

Summa wszystkiego przychodu z tey wsi, z włók polnych, sianożętnych y zasciankow, uczyni kop 28, gr. 52.

Przy tey wsi na rzece Wielii staw y młyn, który wprzod tego postanowienia staroscie na pożytek y wychowanie iego od jego kr. mosci iest dany.

Wies Wielia. *Granica* włók przy tey wsi wymierzonych:

Pierwsza sciana główna, położona na południe, ku obrębowi wsi jego kr. mosci Niższej Wielii i ku rzeki Wielii pod tąż wsią.

Druza sciana bokowa, położona na wschod słońca, do obrębu sciany bokowey wsi jego kr. mosci Ceceniowskiej.

Trzecia sciana tylna, położona na pułnoc, do ziemie ziemianina jego kr. mosci Jurachna Alexandrowicza, imienia iego Wierzbice.

Czwarta sciana bokowa, położona na zachod słońca, ku dąbrowom misckim Krzemienieckim y do ziemie ziemianina jego kr. mosci Fiedora Hryhorowicza.

Te włoki rozmierzone we trzy pola: *Pirwsze pole* leży do sciany bokowey odrębu teyże wsi, na wschod słońca położoney; w tym polu rezow 55, pręt. 6^{1/2}; w każdym rezie długości sznurow po 55, pr. 4. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W drugim polu srzednim rezow 55; w każdym rezie długości sznurow po 55, pr. 4, a w szyrz prętow po 6^{1/2}. A tak w każdym rzezie morgow po 12.

W trzecim polu kraynim rezow 55; w każdym rezie długości sznurow po 55, pręt. 4, a w szyrz prętow po 6^{1/2}. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W teyże wsi w polu srednim nad rzeką Wielią naznaczono y wyrzezano siedlisko; mają się siedlic ludzie domy iedno pierzeią; gumna koždy czołem przeciwko siebie stawic mają; a ulica uczyniona na osmiu przeciech.

Rozdawanie włók poczyna się od sciany bokowey, na wschod słońca położoney:

Karp Dancowicz włoka 1; Iwan Karpowicz 1; Iwan diak, Asieyko Szeyko 1; Sienko Wasiliowicz 1; Fiedzko Wasiliowicz 1; Micko Masiewicz 1; Kondrat Siemuszkowicz 1; Szczepan Siemuszkowicz 1; — 2; Hawrylec a Iwan Chancowicy 1; Jacko Liewkowicz a Manko Rowkowicz 1; Jochwin przychoży a Sawko Chmielow 1; Tokar Anton 1; Sienko a Charym 1; Mikita 1; Liewko Wasilewicz a Stecko Chomicz 1; Iwan Michałczyszyn 1; Kuc Maciewicz 1; Machnik a Jerema Chancowi 1; Panko Skomoroch 1; Wasil Kupotczyn a Misko Jukowy 1; Iwan Andrieiowicz 1; Chryc Oscimiec a Fiedzina 1; Micko, Roman y Aniprzey przychoże 1; Isay, Wasko a Iwan przychoże 1; Symon Kuzma a Wasko przychoże 1; Protas ganczar a Chryń przychoże 1; Iwan Charymowicz a Kuzma 1; Dzieszko a Sierchey przychoże 1; Jasko Chamilicz 1; Chiliec przychoży 1; Fiedor Czarnysz 1; rużnym ludziom, po iedney włoce, włók 21.

W tey wsi włók czynszowych gruntu sredniego 55. Płacąc s kożdey włoki, według ustawy jego kr. wosci, po groszy czterdziesci, uczyni kop 36, gr. 40.

Przy tey wsi zascianek za scianą główną koncem do obrębu sianożętnego Ceceniowskiego, bokiem y koncem drugim do ziemie ziemianina jego kr. mosci Jurachna Alexandrowicza, imienia iego Wierzbice, y drugim bokiem do sciany tylney obrębu teyże wsi pola wyrobionego morgow 20. Płacąc s kożdego morgu po 13^{1/2} pieniędzy, uczyni groszy 26, p. 6^{2/3}.

Obreń dąbrowny sianożętny tey że wsi koncem do ziemie kniaziov Wiszniewieckich, imienia ich Kuszłowa, bokiem do obrębu

sianożętnego wsi jego kr. mosci Niższej Wielii, a drugim koncem do obrębu teyże wsi polnego y bokiem drugim do obrębu sianożętnego Ceceniowskiego; w tem obrębie włck 28; na koszenie godnych wlok 15, morg. 14, a niegodnych na koszenie wlok 12, morg. 16. Płacąc s tych na koszenie godnych z koźdey włoki po groszy 12, a z morgu po pien. 4, uczyni kop 3, gr. 5, pien. 6.

Wszakże aby wybieraniu tego podatku, sianożęci ustanowionego, zamieszania nie było, dla tego, przy oddawaniu czynszu, mają płacic poddani tey wsi za tę sianożęci z koźdey włoki polney przyiętey po groszy 3, pien. 4.

Summa przychodu s tey wsi, z wlok polnych, sianożętnych y zascianku, uczyni kop 40, gr. 12, pien. 2³/₄.

Wies Szpikołosy. *Granica* wlok przy tey wsi wymierzonych:

Pierwsza sciana głowna, położona na południe, do lasu, na wygon teyże wsi zostawionego, y do obrębu dąbrownego teyże wsi Szpikołozkiego.

Druga sciana bokowa, położona na wschod słońca, do obrębu mieskiego Łozowickiego.

Trzecia sciana tylna, położona na pułnoc, do obrębu mieskiego pod Wysokim y do obrębu dolnego wsi jego kr. mosci Żołobowskiej.

Czwarta sciana bokowa, położona na zachod słońca, do sciany bokowey obrębu wsi jego kr. mosci Rodzickiej.

Te włoki rozmierzone we trzy pola: *Pierwsze pole* leży od sciany bokowey, na wschod słońca położoney; w tym polu rezow 45; w koźdym rezie długości sznurow po 45, a w szerz prętow po 8. A tak w koźdym rezie morgow po 12.

W drugim polu srednim rezow 45; w koźdym rezie długości sznurow po 45, a w szyrz prętow po 8. A tak w koźdym rezie morgow po 12.

Przy tym polu srednim zostawiono na wygon wlok 5 dla tego, że grunt nikczemny gorzysty, kamienisty, na przerobki niegodny.

W trzecim polu krainiem rezow 45; w każdym rezie długości sznurów po 45, a w szyrz prętów po 8. A tak w każdym rezie morgów po 12.

W tej wsi naznaczono y wyrzezano siedlisko w polu średnim nad stawkiem teyże wsi; mają się siedlic domy iedną pierzeią; gumna każde czołem przeciwko sobie stawiając; a ulica uczyniona na 9-ciu przeciech.

A iż w polu średnim pięciem trafił się złe siedlisko, dla tego tym naznaczono w polu krainim.

Rozdawanie włók poczyna się od sciany bokowej, na wschod słońca położoney:

Kuzma Dzienisowicz włoka 1; Michno Kuzmich z Waskiem 1; Andruszko Steckowicz 1; Szczepan przychoży 1; Stecko Szostakowicz 1, wolna na woytowstwo od płacenia; Chryc Szostakowicz 1; Macko Waskowicz 1; Klimko przychoży 1; Fieryn przychoży Pudzinowicz 1; Fiedzko Iwanowicz z bratem Waskiem 1; Matyiasz Leciewicz 1; Wasko Daskowicz 1; Omelian Fiedkowicz 1; Fiedziec Fiedkowicz 1; Masko Jachnowicz 1; Marcin przychoży 1; Andrey Oliezarowicz 1; Fiedzko przychoży 1; Masiuk Borysowicz 1; Małyna Szostakowicz 1; Paszko Leciewicz 1; Malina Leciewicz 1; różnym ludziom, po iedney włoce, 22.

W tym obrębie gruntu średniego czynszowych włók 44.

Płacąc s każdej włoki, według ustawy jego kr. mosci, po groszy czterdzieście, uczyni kop 29, gr. 20, oprucz iedney włoki, od płacenia wolney na woytowstwo.

Zascianki przy tej wsi zostawione.

Na pierwszym mieyscu bokiem iednym do sciany główney obrębu teyże wsi, a koncem do obrębu dąbrownego teyże wsi, a drugim bokiem y koncem drugim do lasu, na wygon tej wsi zostawionego, pola rozrobionego średniego gruntu morgów 20, prętów 10.

Płacąc s każdego morgu, według ustawy jego kr. mosci, po pieniędzy 13^{1/3}, uczyni groszy 27, pien. 1.

Na drugim miejscu podle tegoż zascianku między rezy, które na wygon tej wsi zostawione, do pola średniego tejże wsi, a drugim bokiem do dąbrowy w tychże reżow y drugim koncem do pola krajnego obrębu tejże wsi, gruntu średniego pola rozrobionego morgow 16.

Płacąc s każdego morgu, według ustawy jego kr. mosci, po pieniędzy $13\frac{1}{2}$, uczyni groszy 21, pr. $3\frac{1}{2}$.

Na trzecim miejscu zascianek przy scienie tylnej tegoż obrębu Szpikołowskiego koncem do obrębu miesckiego pod Wysokim, a bokiem do pola średniego tejże wsi, a drugim koncem y bokiem do dąbrow, na wygon tej wsi zostawionych, gruntu średniego pola rozrobionego morgow 5. Płacąc s każdego morgu, według ustawy jego kr. mosci, po pieniędzy $13\frac{1}{2}$, uczyni groszy 6, pien. $6\frac{1}{2}$.

Obręb dąbrowny sianożętny tejże wsi koncem do obrębu wsi jego kr. mosci Rudzieckiej, bokiem do obrębu Szpikołowskiego najwyższego za lasem y zasciankow tejże wsi, a drugim koncem do drogi, która idzie z Krzemienca do Wyszniowca, y bokiem drugim do ziemi ziemianki jego kr. mosci Michajłowej Skubedziny, wsi iey Chorynki; w tem obrębie włok 25, s których na koszenie godnych włok 12, a złey na koszenie dąbrowy niegodney włok 13. Płacąc s tych włok na koszenie godnych, s każdej włoki po groszy 12, uczyni kop 2, gr. 24.

Wszakże aby w wybieraniu tego podatku, z sianożęci ustanowionego, zamieszanie nie było, dla tego, przy oddawaniu czynszu, mają płacic poddani tej wsi za te sianożęci s każdej włoki polney przyiętej po groszy 3, pien. 2.

Tejże wsi Szpikołowskiej obręb zwierzchni za lasem. *Granica* włok tego obrębu:

Pierwsza sciana główna, położona na pułnoc, ku dąbrowom y ku lasu tejże wsi Szpikołowskiej.

Druga sciana bokowa, położona na wschod słońca, ku dąbrowom tejże wsi.

Trzecia sciana tylna, położona na południe, ku dąbrowom teyże wsi y do obrębu sianożętnego Rudzickiego.

Czwarta sciana boczna, położona na zachod słońca, do sciany boczney obrębu wsi jego kr. mosci Kołosowskiej.

Te włoki rozmierzone we trzy pola: *Pierwsze pole* leży do sciany boczney, na zachod słońca położoney; w tem polu rezow 15, w każdym rezie długości sznurów po 36, a w szyrz prętów po 10. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W drugim polu srednim rezow 15; w każdym rezie długości sznurów po 36, a w szyrz prętów po 10. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W trzecim polu krayniem rezow 15; w każdym rezie długości sznurów po 36, a w szyrz prętów po 10. A tak w każdym rezie morgow po 12.

Rozdawanie włok tego obrębu poczyna sie (окончаниа нѣтъ въ оригиналѣ).

W tym obrębie gruntu sredniego czynszowych włok (имена мѣщанъ, получившихъ надѣлъ, не обозначены) 15.

Płacąc s koźdey włoki, według ustawy jego kr. mosci, po groszy czterdziesci, uczyni kop 10.

Summa przychodu s tey wsi obrębów obudwoch, z włok polnych sianożętnych y z zasciankow, uczyni kop 42, gr. 39, p. 1.

Wies Kołosowa. *Granica* włok przy tey wsi wymierzonych: *Pierwsza sciana* główna, położona na polnoc, ku obrębowi sciany główney wsi jego kr. mosci Szpikołowskiej.

Druga sciana bokowa, położona na zachod słońca, do sciany boczney obrębu wsi jego kr. mosci Dworeckiej.

Trzecia sciana tylna, położona na południe, do sciany główney obrębu wsi jego kr. mosci Dworeckiej y dąbrow wsi jego kr. mosci Rudki.

Czwarta sciana boczna, położona na wschod słońca, do sciany boczney obrębu Wyższego Szpikołowskiego y do dąbrow teyże wsi.

Te włoki rozmierzone we trzy pola: *Pierwsze pole* leży ku obrębowi Wyższemu Szpikołowskiemu, w tem polu rezow 22; w każdym rezie długości sznurow po 36, a w szyrz prętow po 10. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W drugim polu srednim rezow 22; w każdym rezie długości sznurow po 36, a w szyrz prętow po 10. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W trzecim polu krayniem rezow 22; w każdym rezie długości sznurow po 36, a w szyrz prętow po 10. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W tej wsi naznaczono y wyrezano siedlisko w polu srednim; mają się siedlic domy iedno pierzeią; gumna koźdy czołem przeciwko sobie stanowic mają; a ulica, uczyniona na 8 pręciech.

Rozdawanie włok poczyna się od sciany boczney obrębu zwierzchniego Szpikołowskiego:

Andrzej Pinczuk z synem Mordasem włok 1; Jakim Ignatowisz z matką 1; Sidor a Fedor Filipowicz 1; Misko Fiedzkowicz, Olchymiec przychoży 1; Fiedor a Hnat Waczynczyn 1; Fiedor Sienkowicz a Szczepan Waciut 1; Miska a Iwaniec Szczepanowicz 1; Furs Klimowicz a Andriiec 1; Jacko a Micko przychoże 1; Matwiy a Abramiec Filipowicz 1; Fiedzic y Ostafiec 1; Chrycko a Tarasiec 1; — 9.

W tym obrębie gruntu sredniego czynszowych włok 22. Płacąc s koźdey włoki, według ustawy jego kr. mosci, po groszy czterdziesci, uczyni kop 14, gr. 40.

Teyże wsi na wygon zostawiono zascianek koncem do sciany boczney obrębu wsi jego kr. mosci Dworeckiey, bokiem do sciany boczney obrębu Szpikołowskiego zwierzchniego y bokiem drugim do obrębu sianożętnego Dworzeckiego pola y dąbrowy gruntu sredniego włok 7.

Obręb dąbrowny sianożętny teyże wsi koncem do obrębu zwierzchniego Szpikołowskiego, bokiem do obrębu dąbrownego Rudzieckiego y do sianożęci, na zamek zostawionych, a drugim koncem

do ziemie kniaziuw Wiszniwieckich, imienia ich Kuszlina, y bokiem drugim do obrębu dąbrownego Dworzeckiego; w tem obrębie włok 20, ktorych na koszenie godney dąbrowy włok 5, morg. 15, a złey dąbrowy, na koszenie niegodney, włok 14, morg. 15.

Płacąc s tych włok na koszenie godnych, s każdej po groszy dwanasie, uczyni kopa 1, gr. 6.

Wszakże aby wybieraniu tego podatku, sianozęci ustanowionego, zamieszania nie było, dla tego, przy oddawaniu czynszu, mają płacic poddani tey wsi s każdej włoki polney przyjętey po groszy 3.

Summa wszystkiego płatu s tey wsi, z włok polnych, sianozetnych, uszyni kop 15, gr. 46.

Wies Rudka. *Granica* włok przy tey wsi wymierznych:

Pierwsza sciana główna, położona na południe, ku stawku puszarza zamku jego kr. mosci Krzemienieckiego Matysa Skrzynskiego.

Druga sciana bokowa, położona na zachod słońca, ku dąbrowom ktore zawiedzione za roskazaniem jego kr. mosci na pasznię dworną Lwowi a. Wszakowi Moysieiewiczom Kulikowskim.

Trzesia sciana tylna, położona na północ, ku dąbrowom y polam teyże wsi.

Czwarta sciana boczna, położona na wschod słońca, do sciany boczney obrębu wsi jego kr. mosci Szpikołowskiey.

Te włoki rozmierzone we trzy pola: *Pierwsze pole* do sciany boczney, na zachod słońca położoney; w tem polu rezow 26; w każdym rezie długości sznurów po 45, a w szyrz prętów po 8. A tak w każdym rezie morgów po 12.

W drugim polu srednim rezow 26; w każdym rezie długości sznurów po 45, a w szyrz prętów po 8. A tak w każdym rezie morgów po 12.

W trzecim polu krayniem rezow 26; w każdym rezie długości sznurów po 45, a w szyrz prętów po 8. A tak w każdym rezie morgów po 12.

W tej wsi naznaczone y wyrzezane siedlisko w polu srednim; mają się siedlic domy iedną pierzeią; gumna koźdy czołem przeciwko sobie stawic mają; a ulica uczyniona na osmiu przeciech.

Rozdawanie włok poczyna się od sciany boczney, na wschod słońca położoney:

Gordziej Scieckowicz z bratem Andruszem włok 1; Anton Cieleżycz z synem Hryckiem 1; Szczepan z bratem Sienkiem 1; Juchno Kudzinowicz z bratem 1; Jacko s Procykiem 1; Jesko z Chaltem 1; Ciżko Turczym 1; Andrzej kowal 1; Michno z Micem 1; popowi na cerkiew 1 (wolna); Ihnat z Hryckiem 1; Matysowi Skrynskiemu na puszkarstwo 2 (wolne); (волоки, розданныя разнымъ лицамъ, по одной; имена лицъ не выставлены въ оригиналѣ) włok 13.

W tej wsi gruntu sredniego czynszowych włok 23. Płacac s koźdey włoki, według ustawy jego kr. mosci, po groszy czterdziesci, uczyni kop. 15, gr. 20, oprócz dwu włok puszkarских a trzeciej na cerkiew, wolnych od wszelakich podatkow i powinności.

Przy teyże wsi zascianek za scianą tylną koncem do dąbrow wsi jego kr. mosci Żołobowskiej, bokiem do pola teyże wsi Żołobowskiej a drugim koncem do dąbrow teyże wsi Rudki y bokiem do sciany tylney tegoż obrębu Rudzieckiego, pola rozrobionego sredniego gruntu włok 2, morg. 18. Tego zascianku ku tej wsi na każdą włokę po trzy morgi przydano dla tego, że trzecie pole kraynie na dąbrowach wymierzono; mają oni tego zascianku używac bez czynszu do tego czasu, poki to trzecie pole rozrobiją; a gdy rozrobiją, mają s tego zascianku, według ustawy jego kr. mosci, płacic po temu, iako y iuszy poddani jego kr. mosci z zasciankow przyiętych gruntu sredniego płacą.

Na drugim miescu zascianek, zostały za scianą główną obrębu teyże wsi, koncem do obrębu Kołosowskiego sciany boczney, bokiem y koncem drugim do stawkow puszkarza zamkowego Matysa Skrynskiego y drugim bokiem do sciany główney tegoż obrębu Rudziec-

kiego pola y sianożęci gruntu podlego morgow 22; ten zascianek Matysowi Skrynskiemu, puszkarowi zamkowemu, przydano ku tym dwom włokam, wyżey naznaczonym na służbę puszkarską, bez płacenia.

Obręb dąbrowny teyże wsi koncem do obrębu wsi jego kr. mosci Szpikołozkiej przedniego za lasem, bokiem do obrębu dąbrownego teyże wsi Szpikołowskiej, a drugim koncem do sianożęci na zamek zostawionych i bokiem drugim do obrębu dąbrownego wsi jego kr. mosci Szpikołozkiej; w tem obrębie włok 13, morg. 10, s których na koszenie godney dąbrowy włok 6, morg. 5, a zły dąbrowy chrostu, na koszenie niegodney, włok 7, morg. 5. Płacąc s tych włok, na koszenie godnych, s każdej po groszy dwanasacie, a z morgu po pieniędzy 4, uczyni kop. 1, gr. 14.

Wszakże aby w wybieraniu tego podatku, z sianożęci ustanowionego, zamieszanie nie działo się, dla tego, przy oddawaniu czynszu, mają płacic poddani tey wsi za te sianożęci s każdej włoki polney przyiętey po groszy 3, pien. 1.

Summa podatku z tey wsi, z włok polnych y sianożetnych, uczyni kop. 16, gr. 34.

Wies Dworzec. Granica włok przy tey wsi wymierzonych:

Pierwsza sciana główna, położona na północ, ku stawkom ziemian jego kr. mosci Storobynskich y ku dąbrowom teyże wsi Dworzeckiey.

Druga sciana boczna, położona na wschod słońca, do sciany boczney obrębu wsi jego kr. mosci Kołosowskiey y do pola krayniego teyże wsi Dworzeckiey.

Trzecia sciana tylna, położona na południe, ku dąbrowom na wygon tey wsi Dworzeckiey y wsi Kokorowskiey.

Czwarta sciana boczna, na zachod słońca położona, do rzeki Ikwy pod toż wsią Dworzecką.

Te włoki rozmierzone we trzy pola: *Pierwsze pole* leży do sciany tylney obrębu wsi jego kr. mosci Kołosowskiey, na południe położo-

ney; w tem polu renow 27; w każdym rezie długości sznurow po 33, a w szyrz po 11. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W drugim polu srednim renow 27; w każdym rezie długości sznurow po 55, pręt. 4, a w szyrz prętów po $6\frac{1}{2}$. A tak w każdym rezie morgow po 12.

Trzeciego pola krajniego renow 18; w każdym rezie długości sznurow po 55, pręt. 4, a w szyrz prętów po $6\frac{1}{2}$. A tak w każdym rezie morgow po 12.

19-sta reza, w niey długości sznurow 45, a w szyrz prętów 8; czyni morgow 12.

20-sza reza, w niey długości sznurow 40, a w szyrz prętów 9; czyni morgow 12.

21-sta reza, w niey długości sznurow 18, a w szyrz prętów 8; czyni morgow 12.

22-ga reza, w niey długości sznurow 21, pręt. 2, a w szyrz prętów 17; czyni morgow 12.

23-cia reza, w niey długości sznurow 23, a w szyrz prętów 16; czyni morgow 12.

24-ta reza, w niey długości sznurow 23, pręt. $1\frac{1}{2}$, a w szyrz prętów 16; czyni morgow 12.

25-ta reza, w niey długości sznurow 23, pręt. $1\frac{1}{2}$, a w szyrz prętów 16; czyni morgow 12.

26-ta reza, w niey długości sznurow 21, pręt. 2, a w szyrz prętów 17; czyni morgow 12.

27-ma reza, między rzeką Jkwą y między stawem Kołosowskim, morgow 16.

W tej wsi naznaczono y wyrezano siedlisko w polu sredniem nad rzeką Jkwą; mają się siedlic domy iedną pierzeią; gunna każdy czolem przeciwko sobie stanowic mają; a ulica uczyniona na osmiu przeciech.

Rozdawanie włok tej wsi poczyna się od sciany boczney, na wschod słońca położoney:

Sienko Woronko na służbę putną wolnych od płacenia włok 2; Paszko Woronkowicz 1; Iwan Woronkowicz na służbę putne 1 (wolna); Ciszko Woronkowicz 1; Ławryn przychoży 1; Filip przychoży 1; Sienko przychoży 1; Fiedzko Faryanica a Macko Chnato-wicz 1; Iwan Pancewicz 1; Onacko a Fiedor przychoże 1; Cimko Attka przychoży 1; Klim Kopankowicz 1; Chnat Andreiowicz, Pa-weł Daniewicz 1; Kuryło przychoży 1; Fiedzko przychoży 1; Iwan Woronkowicz na służbę putno 1 (wolna); Charasym a Chawryło przychoży 1; Fiedor z bratem Sienkowiczy 1; — 1; Iwaniec Łuż-czyc a Cimko Fiedzkowicz 1; Matwi Opanasowicz 1; Karp a Marko przychoże 1; Jacko Illkowicz 1; Matwi podsadek a Fiedz Iwanowicz 1; Sidor przychoży 1; Olchim a Protas Ławrynowiczy 1.

W tey wsi czynszowych gruntu sredniego włok 23. Płacąc s koźdey włoki, według ustawy jego kr. mosci, po groszy 40, op-rucz trzech włok na służki putne, wolne od płacenia.

Obręb dąbrowny teyże wsi koncem do dąbrowy teyże na wy-gon zostawioney, bokiem do obrębu dąbrownego Kołosowskiego, a drugim końcem do ziem kn. Wieszniowieckich imienia ich Wiszniowca, a drugim bokiem do obrębu dąbrownego wsi jego kr. mosci Koko-rowa; w tym obrębie włok 21; dąbrowy, na koszenie godney, włok 7; a złey a nیکземney, na koszenie niegodney, włok 13, morg. 24. Płacąc s tych, na koszenie godnych, s koźdey włoki po groszy dwa-nascie, uczyni kopa 1, gr. 26, pien. 4.

Wszakże aby w wybieraniu tego podatku, z sianożęci ustano-wionego, zamieszanie nie działo się, dla tego, przy oddawaniu czyn-szu, mają płacic poddani tey wsi za te sianożęci s koźdey włoki polney przyiętey po groszy 3, pien. 2.

Summa wszystkiego podatku s tey wsi, z włok polnych y sia-nożętnych, uczyni kop 16, gr. 46, pien. 4.

Wies Kokorow. *Granica* włok przy tey wsi wymiorzonych:

Pierwsza sciana głowna, położona na wschud słońca, ku stawu teyże wsi.

Druga sciana boczna, położona na południe, ku ziemiom boiarzyna jego kr. mosci Macieia Woyciechowskiego, na czynszu iemu do skarbu kr. jego mosci danym.

Trzecia sciana tylna, położona na zachod słońca, ku dąbrowom teyże wsi y do ziemie ziemianina kr. jego mosci Bogdana Łosiacinskiego wsi iego Bogdanowskiey.

Czwarta sciana boczna, położona na północ, ku ziemiom ziemianina tegoż Bogdana Łosiacinskiego, odmianą mu za iego ziemie danym.

Te włoki rozmierzone we trzy pola: *Pierwsze pole* do sciany boczney, na północ położoney; w tem polu rezow 29; w każdym rezie długości sznurow po 60, a w szyrz prętow po 6. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W drugim polu szrednim rezow 29; w każdym rezie długości sznurow po 60, a w szyrz prętow po 6. A tak w każdym rezie morgow po 12.

Trzeciego pola krayniego rezow 3; w każdym rezie długości sznurow po 60, a w szyrz prętow po 6. A tak w każdym rezie morgow po 12.

Tegoż pola krayniego rezow 26; w każdym rezie długości sznurow po 41, a w szyrz prętow po 8 y po osmey części łokcia. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W teyże wsi naznaczone y wyrezane siedlisko w polu szrednim nad rzeką Jkwą; mają sie siedlic domy iedno pierzeią; gumna czolem przeciwko sobie stanowic mają; a ulica uczyniona na 8 pręcich.

Rozdawanie włok tey wsi poczyna się od sciany boczney, na południe położoney.

Kosciuk ataman włok 1; Paszko a Protas Kosciukowicz 1; Juchno Hawryłowicz z synem Waskiem 1; Zacharko, Dolisiey Jachnowicz 1; Micko Iwanowicz 1; Kuzma Klimkowicz 1; Kuzma Rad-

zinowicz 1; Ichnat Romanowicz 1; Dziemian Oliexicz z zięciem 1; Szczepaniec przychoży 1; Misko c Jackiem 1; Iwan Charsowicz z synem 1; Dziemko z Ołtachem 1; Kazychur Paweł a Aron 1; Jacko, Chricko, Taras y Andros 1; — 14.

W tej wsi grunta sredniego czynszowych włok 29. Płacąc s koźdey włoki, według ustawy jego krolew. mosci, po groszy 40, uczyni kop 19, gr. 20.

Obręb dąbrowny teyże wsi koncem do zascianku wsi jego kr. mosci Kołosowskiey, na wygon tej wsi zostawionego, bokiem do obrębu dąbrownego Dworzeckiego, a drugim koncem do ziemie kn. Wiszniowieckich imienia ich Zaliesiec y bokiem drugim do ziemie ziemianina jego kr. mosci Kamienieckiego imienia iego Popowiec y do dąbrow teyże wsi, na wygon zostawionych; w tem obrębie włok 20, s ktorzych na koszenie godnych dąbrowy włok 7; a złey dąbrowy, na koszenie niegodney, włok 13. Płacąc s tych włok, na koszenie godnych, s koźdey po groszy 12, uczyni kop 1, gr. 24.

Wszakze aby wybieraniu tego podatku, z sianożęci postanowionego, zamieszanie nie było, dla tego, przy oddawaniu czynszu, mają płacic poddani tej wsi za te sianożęci s koźdey włoki polney przyiętey po groszy 2, pien. 9.

Na gruncie teyże wsi Kokorowskiey zawiedziono i podano gruntu jego kr. mosci, przy tej wsi zostawionego, zascianku włok tej wsi obrębem rozmieronego na czynszu do skarbu jego kr. mosci boiarzynowi Macieiowi Woyciechowskiemu w tych granicach leżący: koncem do stawu Popowickiego do rzeki Jkwy, bokiem do sciany boczney sciany tylney y do lasu teyże wsi Kokorowskiey, a drugim koncem do ziemi ziemianina jego kr. mosci Bogdana Łosiacińskiego wsi iego Bohdanowskiey y bokiem drugim do ziemie ziemian jego kr. mosci Storożynskich; ktorego wymierzono pola przerobionego włok 4; a dąbrowy, na przerobek godney, gruntu sredniego włok 6. Ma on s tych włok polnych, iako z gruntu sredniego, według ustawy jego kr. mosci, płacic z koźdey włoki po groszy 40, co uczyni kop 2, gr. 40.

A gdy i te szesc włok dąbrownych rozrobi, będzie powiuen z nich tak, iako i s tych do skarbu jego kr. mosci czynsz płacic; a ma począc s tych włok rozrobionych czynsz płacic w roku teraznieyszem 63-m o świętym Michaylie.

Summa wszystkiego podatku s tey wsi, z włok polnych, sianożętnych y zascianku, uczyni kop 23, gr. 24.

Przy teyże wsi na rece Jkwie stawy y młyny 2, ktore żyd Jakub Feliksowicz od jego kr. mosci aręduie.

Wies Dunaiew. *Granica* włok przy tey wsi wymierzonych:

Pierwsza sciana główna, położona na wschod słońca, ku stawu y rzece Jkwie pod to wsią y ku ziemie ziemianina jego kr. mosci Bogdana Łosiacinskiego, wsi iego Bogdanowieckiey.

Druga sciana boczna, położona na południe, ku ziemiom tegoż Łosiacinskiego odmianą mu za iego ziemie daney.

Trzecia sciana tylna, położona na zachod słońca, do pol y dąbrow teyże wsi.

Czwarta sciana boczna, położona na północ, do ziemie pana Jerofieia Chostskiego, wsi iego Sawczycz.

Te włoki rozmierzone we trzy pola: *Pierwsze pole* leży do sciany boczney, na północ położoney; w tem polu rezow 22; w każdym rezie długości sznurow po 50, a w szyrz prętow po $7\frac{1}{4}$. A tak w każdym rezie morgow po 12, pr. $2\frac{1}{2}$.

W drugim polu srednim rezow 22; w każdym rezie długości sznurow po 50, a w szyrz prętow po $7\frac{1}{4}$. A tak w każdym rezie morgow po 12, pr. $2\frac{1}{2}$.

Dla tego do tych rezow przydano gruntu, że chrost y rowy nizeczemne.

W teyże wsi naznaczono y wyrzezano siedlisko w polu sredniem nad rzeką Jkwą; mają się siedlic domy iedną pierzeią; gumna każdy czołem przeciwko sobie stanowic mają; a ulica uczyniona na 8 przeciech.

Rozdzielanie włok poczyna się od sciany boczney, na połnoc położoney:

Maksim Dziemieszkowicz, Piotrasz a Wasko włok 1; Juszko, Waczko a Miluta przychoże 1; Cimosz Chucewicz a Orosip Filipowicz 1; Iwan Oliexa a Iwaniec przychoże 1; Chricko a Procyk Kozinski 1; Chrycko Hołub a Daniło przychoże 1; Chryc a Wasko Sienkowicz 1; Jesko Jemolniewicz a Fiedor Machnowicz 1; Choma Fiedorowicz y Andros 1; Stecko Dziemieszkowicz na służbę putną 2 (wolne); (волоки, розданныя, по одной, разнымъ лицамъ, не поименованнымъ въ актѣ) włok 11.

W tey wsi czynszowych gruntu sredniego włok 20. Płacąc s koźdey włoki, według ustawy jego kr. mosci, po groszy czterdziesci, uczyni kop 13, gr. 20, oprucz dwu włok na służbe putną, od płacenia wolnych.

Przy tym że obrębie zascianek, zostały za scianą tylną, koncem do doliny głębokiey, bokiem do sciany tylney obrębu teyże wsi, a drugim koncem y bokiem do drogi, ktora idzie z Dunaiowa do Łosiacina; pola rozrobionego gruntu podłego morgow 20. Płacąc s koźdego morga, według ustawy jego kr. mosci, po groszy 1, uczyni groszy 20.

Na drugim miejscu, nad rzeką Jkwą, za scianą główną obrębu teyże wsi gruntu podłego pola y sianożęci morgow 8. Płacąc s koźdego morgu po piniędzy 10, uczyni groszy 8.

Na trzecim miejscu za scianą tylną obrębu teyże wsi między dąbrow pola rozrobionego sredniego gruntu włok 2, morg. 6.

Ten zascianek ku tey wsi przydano na koźdą włokę po trzy morgi dla tego, że na wieluch miejscach w obrębie tey wsi na dąbrowach włoki pomierzone; mają oni tego zascianku używac bez czynszu do tego czasu, poki te włoki, na dąbrowach wymierzone, rozrobiają; a gdy rozrobiają, będą powinni poddani tey wsi czynsz do skarbu jego kr. mosci płacic tak, iako inszy poddani z zasciankow przyjętych gruntu sredniego płacą; sianożęci między dąbrowami

za lasem teyże wsi włok 3, morg. 20. Płacąc s koźdey włoki po groszy 12, uczyni groszy 44.

Wszakże aby przy wybieraniu podatku, z sianożęci ustanowionego, zamieszania niedziało się, dla tego, przy oddawaniu czynszu, mają płacic poddani tey wsi za te sianożęci s koźdey włoki polney przyiętey po groszy 2.

Summa wszystkiego podatku s tey wsi, z włok polnych, sianożętnych y zasciankow, uczyni kop. 14, gr. 32.

Przy tey wsi na rzece Jkwie staw y młyn, który żyd Jakub Filiksowicz od jego kr. mosci na arędzie trzyma.

Wies Plaszewka. *Granica* włok przy tey wsi wymierzonych:

Pierwsza sciana główna, położona na wschod słońca, do ziemie ziemianina jego kr. mosci pana Piotra Dzieńskiego, jmienia jego Beręgowskiego.

Drugą sciana boczna, położona na południe, ku ziemiam teyże wsi Plaszewki.

Trzecia sciana tylna, położona na zachod słońca, ku ziemiam teyże dąbrowy wsi.

Czwarta sciana boczna, położona na północ, do ziemie teyże wsi y do ziemie ziemianina jego kr. mosci Oleksieia Kozinskiego, wsi jego Iwania.

Te włoki rozmierzone dwiema pierzeiami: *pierwsza pierzeia* poczyna się od sciany boczney, na północ położoney, do ziemie teyże wsi; *pole pierwsze* tey pierzei, w niem rezow 30; w koźdym rezie długosci sznurow po 40, a w szyrz prętow po 9. A tak w koźdym rezie morgow po 12.

Drugie pole srzednie, w niem rezow 30; w koźdym rezie długosci sznurow po 40, a w szyrz prętow po 9. A tak w koźdym rezie morgow po 12.

Trzecie pole kraynie, w niem rezow 30; w koźdym rezie długosci sznurow po 40, a w szyrz prętow po 9. A tak w koźdym rezie morgow po 12.

Druga pierzeia, poczonszy od sciany tylney, aż do sciany siedlzbney. *Pierwsze pole* tej pierzei od sciany boczney y od ziemie ziemianina jego kr. mosci Oliksieia Kozinskiego, wsi iego Iwania; w tym polu rezow 30, w każdym rezie długości sznurow po 40, a w szyrz prętow po 9. A tak w każdym rezie morgow po 12.

Drugie pole szrednie, w niem rezow 30; w każdym rezie długości sznurow po 40, a w szyrz prętow po 9. A tak w każdym rezie morgow po 12.

Trzecie pole kraynie, w niem rezow 30; w każdym rezie długości sznurow po 40, a w szyrz prętow po 9. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W tej wsi naznaczono y wyrezano siedlisko w polu sredniem drugiey pierzei; mają się siedlic domy czółem przeciwko sobie; gumna za domami w tyle stanowic mają; a ulica uczyniona na 10 przeciech.

Rozdawanie włok tej wsi dwiema pierzeiami poczyna się od sciany boczney, na południe położoney:

Moroz a Wasko przychoży włok 1; Sawka z synem Steckiem 1; Andrey Masło woyt 1 (wolne); Oleszkowicz 1; Andrey Slonina 1; Andreyko Iwaszkiewicz 1; Maniuk z Mickiem 1; Jesko z Dzieńniem 1; Iwan Wieliczko 1; Matfij Nielubiec 1; — 22.

Drugiey pierzey rozdawanie: Jesko z Machnem włok 1; Łazko z Klimkiem 1; Ułaszyn a Paszko przychoży 1; Iwan Suszkowicz 1; Trusz krawiec z Opanasem 1; Maxim Mokrzejewicz 1; Jacko przychoży 1; Maxim Boki z Karpem 1; Roman a Chacyna 1; Iwan Charyn przychoże 1; — 20.

W tej wsi gruntu podłego czynszowych włok 59. Płacąc s kożdey włoki, według ustawy jego kr. mosci, po groszy trzy, uczyni kop 29, gr. 30, oprucz iedney włoki na woytowstwo, od płacenia wolney.

Przy tej wsi zascianku za scianą bocznią, po różnych miejscach, między dąbrowami podłego gruntu włoka 1, s kturey poddani tej

wsi Masło woyt a Ułaszko Chyszczycz mają płacic na każdy rok po groszy 30.

Na drugim mieyscu zascianku za scianą główną y druga boczna niewymorgowane y sciana boczna obrębu tey wsi nie dorobiona iest dla tego, że ziemianin jego kr. mosci Oleksiey Kózinski obrębu dorabiac niedopuscił y miernikow z gruntu tey wsi Plaszewskiey precz gwałtownie spędził y teraz ten grunt, sobie przywłaszczywszy, trzyma y używa ku szkodzie jego kr. mosci.

Sianożęci teyże wsi na błocie Saponowskim, nad rzeką Jkwą, koncem do sianożęci moskwicina Zacharyi, bokiem do sianożęci poddanych kn. Konstantina Ostrozkiego wsi Dubienskiey y do sianożęci ziemianina jego kr. mosci Stanisława Białokrynickiego, imienia jego Białe Kyrnice, a drugim koncem do ziemie ziemian jego kr. mosci Minkowskich y bokiem drugim do rzeki Jkwy włok 2, morg. 15. Płacąc s każdej włoki po groszy 24, a z morgu po pieniądze 8, uczyni kopa 1.

Wszak że aby przy wybieraniu tego podatku, sianożęci ustanowionego, zamieszanie nie było, dla tego, przy oddawaniu czynszu, mają płacic poddani teyże wsi za te sianożęci, s każdej włoki polney przyiętey, każdy z osobna po groszy 1.

Summa wszystkiego podatku s tey wsi, z włok polnych, sianożętnych y z zascianku, uczyni kop 31.

Wies Saponowo. *Granica* włok przy tey wsi wymierzonych:

Pierwsza sciana główna, położona na wschod słońca, brzegu rzeki Jkwy i po części przez też rzekę y do ziemie ziemian jego kr. mosci Bereżeckich, ymienia ich Bereżec.

Druga sciana boczna, położona na południe, ku ziemian teyże wsi y do ziemie tychże Bereżeckiey.

Trzecia sciana tylna, położona na zachod słońca, do ziemie ziemian jego kr. mosci Minkowskich, wsi ich Minkowicz, y do zascianku, tym że Minkowskim, na czynszu do skarbu kr. jego mosci danego, y do ziemie teyże wsi.

Czwarta sciana boczna, położona na połnoc, do ziemie teyże wsi y do ziemie moskwicina Zachary.

Te włoki rozmierzone we trzy pola: *pierwsze pole* leży do sciany boczney, na połnoc położoney; w tem polu rezow 51; w każdym rezie długości sznurow po 45, a w szyrz prętow po 8. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W drugim polu srednim rezow 51; w każdym rezie długości sznurow po 45, a w szyrz prętow po 8. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W trzecim polu krayniem rezow 51; w każdym rezie długości sznurow po 45, a w szyrz prętow po 8. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W tey że wsi naznaczono y wyrzezano siedlisko w polu srednim nad rzeką Jkwą; mają się siedlic domy iedną pierzeią; gumna koždy czołem przeciwko sobie stanowic mają; a ulica uczyniona na 8 pręciech.

Rozdawanie włok poczyna się od sciany boczney, na połnoc położoney:

Wasyl Baraszkowicz włok 1; Fiedzko Baraszkowicz z synem Chrykiem 1; Iliasz Waszkowicz 1; Fiedor y Chac Marcinowiczy na służbę putną 3 (wolne); Juchno Romanowicz z bratem Pankiem 1; Milieszko Kulicz z Mackiem 1; Charasym Zienkowicz z Jaskiem Klimkowiczem 1; Sienko Pankowicz 1; Michno Niescierowicz 1; Ułaszyn przychoży 1; Maksim Poroszkowicz 1; Ławryn s Kolenkiem 1; Fiedzko Radcowicz na służbę putną 3 (wolne); Sierchey Radcowicz 1; Wasko Fiedzkowicz 1; Ułaszyn Małyszczuk 1; Mykytka z Iwanom y Zacharko 1; Iwanec z Kononem 1; Dziemko a Jakim 1; Macko Ostapkowicz 1; Fiedor Ułaszyn woyt na woytostwo 1 (wolna); na cerkiew 1 (wolna); — 25.

W tey wsi gruntu podłego czynszowych włok 43. Płacąc s koźdey włoki, według ustawy jego kr. mosci, po groszy trzydziesci,

uczyni kop 21, gr. 30, oprucz na słuźki putne włok 6, siodmey na woytowstwo, a osmey na cerkiew, wolnych od płacenia.

Przy tey wsi zascianek zostały koncem do ziemie ziemianina jego kr. mosci Piotra Dzieńska, odmianą mu za iego ziemie naznaczoney, y do ziemie y dąbrow wsi kr. jego mosci Plaszewskiey, bokiem do ziemie ziemianina jego kr. mosci Bereżeckich, a drugim koncem do ziemie tych że Bereżeckich, odmianą im za ich ziemie daney, y do sciany tylney obrębu teyże wsi, bokiem drugim do ziemie ziemianina jego kr. mosci pana Michayła Jeła, imienia iego Jelca, pola rozrobionego włok 7, a dąbrowy, na przerobek godney, gruntu nadder podłego włok 14.

Ten zascianek ku tey wsi przydany dla tego, że grunt tey wsi, na włoki pomierzony, iest barzo podły i nikiemny, ktorego poddani używac niemogą.

Sianożęci nad rzeką Jkwą teyże wsi. *Na pierwszym* miejscu, za scianą główną, przy drodze, ktora idzie z Krzemienca do Kozina, włok 7; z ktorych na koszenie godnych włok 2, morg. 8, a błotnego, na koszenie nie godnego, włok 4, morg. 22. Płacąc s tych włok na koszenia godnych, s koźdey po groszy 24, a z morgu po pienny 8, uczyni gr. 54, pien. 4.

Na drugim miejscu, uroczyszczem na Bystrzycy, na koszenie godna włoka 1, s ktorey mają poddani płacic w koźdy rok do skarbu jego kr. mosci po groszy 24.

Na trzecim miejscu, nad rzeką Jkwą, podle ziemie ziemianina jego kr. mosci Stanisława Białokrynickiego, na koszenie godnych morgow 12.

Tych wszystkich sianożęci na koszenie godnych włok 3, morg. 20. Płacąc s koźdey włoki po groszy 24, a z morgu po pienny 8, uczyni kopa 1, gr. 28.

Wszakże aby przy wybiraniu tego podatku, z sianożęci ustanowionego, zamieszania nie było, dla tego, przy oddawaniu czynszu, mają poddani tey wsi za te sianożęci s koźdey włoki polney przyętey płacic po groszu 1. pien. 7^{1/2}.

A osobliwie, przy teyże wsi, nad rzeką Jkwą, uroczyszem na Pouchawce, sianożęci morgow 4; za którą sianożęc poddany tey wsi Wasko Baraszkwicz ma płacic s każdego morgu w koždy rok po pienędzy . . . . co uczyni groszy 3, pien. 2.

Summa wszystkiego podatku s tey wsi włok polnych y sianożętnych, także zasciankow, uczyni kop 27, gr. 25, pien. 2.

Przy teyże wsi na rece Jkwie staw y młyn, który żyd Jakub Filiksowicz od jego kr. mosci w arędzie trzyma.

Przy tym młynie powinni przedmieszczanie Krzemienieccy od Saponowa, pospołu s poddanemi Saponowskimi, gac robic y wode zostawowac.

Na gruncie teyże wsi zawiedziono y podano gruntu jego kr. mosci zostalego zascianku, za włokami tey wsi, na czynszu do skarbu jego kr. mosci Siemionu Zankowiczu y Siemionu Ławryszowiczu Minkowskim w tych granicach leżący: koncem do drogi, która idzie z Krzemienca do Łucka, przy tey drodze y kopcy zakopano, bokiem do ziemie ziemianina jego kr. mosci Piotra Dzieńska, odmianą mu za iego ziemie nowo naznaczoney, a drugim koncem y bokiem do ziemie tey wsi Saponowskiey, pola rozrobionego włok 2, a dąbrowy na prerobek godney gruntu podłego włok 2.

Na drugim miescu, przy obrębie teyże wsi, koncem do drogi, która idzie s Krzemienca do Łucka, bokiem y do ziemie ziemianina jego kr. mosci Michayła Malinskiego wsi iego Turiy y do kopcow starodawnych y nowozakopanych, a drugim koncem y bokiem do sciany tylney tegoż obrębu, pola rozrobionego gruntu podłego włok 6.

A na trzecim miescu, koncem y bokiem do sianożęci jego kr. mosci Andruzkich, a koncem drugim do sianożęci wsi jego kr. mosci Plaszewskiey y bokiem drugim do rzeki Jkwy sianożęci morgow 30.

Tego wszystkiego gruntu pola rozrobionego włok 8, a dąbrowy, na prerobek godney, podłego włok 2; sianożęci morgow 30.

Ma on z tych włók polnych, iako z gruntu podłego, płacic s każdej włoki po groszy 30, a sianożęci s każdego morgu po pieniądzy 8.

A gdy te dwie włoce dąbrownych rozrobią, będą powinni czynsz do skarbu jego kr. mosci płacic tak, iako s tych włók polnych wyszey opisanych; a ten podatek mają począć płacic z włók rozrobionych od roku terazniejszego 1563 o świętym Michaylie.

Wies Podlescy. *Granica* włók przy tey wsi wymierzonych:

Pierwsza sciana główna, położona na zachod słońca, do sciany tey że wsi y do rzeki Jkwy.

Druga sciana boczna, położona na południe, do dąbrowy teyże wsi y do ziemie Kulikowskiej, Uszaku Ofrosimowiczu, a Lwowi Zwierzowi moskwicinowi od jego kr. mosci danej.

Trzecia sciana tylna, położona na wschod słońca, do dąbrow tey że wsi.

Czwarta sciana boczna, położona na północ, do sciany tylnej obrębu mieskiego Chruszwickiego.

Te włoki rozmierzone we trzy pola: *Pierwsze pole* leży od sciany bocznej, na południe położoney; w tem polu rezow 49; w każdym rezie długosci sznurow po 44, a w szyrz prętow po 8^{1/2}. A tak w każdym rezie morgow po 12, pr. 12.

W drugim polu rezow 49; w każdym rezie długosci sznurow po 44, a w szyrz prętow po 8^{1/2}. A tak w każdym rezie morgow po 12, pr. 12.

Do tych rezow dla tego przydano, ze gury wysokie, ziemia zła, krzemienista.

W tey wsi naznaczono y wyrzezano siedlisko w polu srednim nad rzeką Jkwą; mają się siedlic domy iedną pierzeią; gumna każdy czołem przeciwko sobie stanowic mają; a ulica uczyniona na 8 pręcich.

Rozdawanie włók tey wsi poczyna się od sciany bocznej, na północ położoney:

Choma Daniłowicz włok 1; Iwaszko Daniłowicz 1; Jarmoła Bokar 1; Iwan Żukowicz 1; — 1; Kuryło Iwanowicz 1; Charyton Iwanowicz 1; Michał Kuryłowicz 1; Jew Kuryłowicz 1; Jakub przychoży 1; Puciło Wakulicz 1; Lewko Chomicz 1; Nikon Iwanowicz 1; Iwaniec Maksimowicz 1; Chrycko Paszkowicz 1; Fiedor Paszkowicz 1; Iwan Paszkowicz 1; Kuzma Paszkowicz 1; Fiedziec Juskowicz 1; Opanas przychoży 1; Iwan Zasiadko 1; Macko a Serchey 1; Koscia a Kolenicz 1; Fiedzko a Kolenicz 1; Filip Kuryłowicz 1; Senko a Hrycko 1; Michno a Piotr 1; Ostapko Iliez 1; Wasil Fiedorowicz 1; Jacko Pinczuk 1; Michno Piotrowicz 1; (волоки, розданныя, по одной, не поименованнымъ въ актѣ лицамъ) włok 14.

W tey wsi gruntu podłego czynszowych włok 49. Płacąc s koźdey włoki, według ustawy jego kr. mosci, po groszy trzydziesci, usznyi kop 24, gr. 30.

Zascianki tey ze wsi: *Na pierwszym* miejscu, koncem do drogi, ktora idzie s Krzemienca do Kozina, bokiem y koncem drugim do sianożęci Saponowskich, y bokiem drugim do obrębu wsi jego kr. mosci Saponowskiey, pola rozrobionego włoka 1, morg. 15, a dąbrowy, na przerobek godney, gruntu podłego włok 4. Płacąc s koźdey włoki polney, według ustawy jego kr. mosci, po groszy trzydziesci, a z morgu po pieniądze 10, uczyni groszy 45.

A gdy te włok 4 dąbrowne rozrobiają, będą powinni czynsz do skarbu jego kr. mosci płacic tak, iako y s tey włoki polney rozrobioney.

Na drugim miejscu, zascianek, uroczyszczem pod Koleskowką, koncem do dąbrowy miesckiey y do lasu teyże wsi Podliesieckiey, bokiem do sciany główney obrębu teyże wsi Podliesieckiey, pola rozrobionego gruntu podłego morgow 5; ten zascianek przyjął na czynszu pop Mikolski Ostafi; ma dac s tego zascianku do skarbu jego kr. mosci w koźdy rok po groszy 5.

Na trzecim miejscu, zascianek, uroczyszczem na gorze Łysiey, za scianą tylną obrębu tey wsi miedzy lasem Podliesieckim y Żoło-

bowskim pola rozrobionego gruntu podłego morgow 25. S tego zascianku mają wszyscy poddani tej wsi Podliesieckiej płacic w koždy rok do skarbu jego kr. mosci, s kożdego morgu po groszu 1, uczyni groszy 25.

Na czwartem miejscu, uroczyszczem u Gruszek, koncem do dąbrowy Żołobowskiej, bokiem do lasu tej że wsi Podliesieckiej, a drugim koncem do sciany tylney obrębu teyże wsi y bokiem drugim do dąbrowy tej że wsi, pola rozrobionego gruntu podłego morg. 12. S tego zascianku mają płacic poddani tej że wsi Mikołaj ataman a Fiedor Paszkowicz do skarbu jego kr. mosci z morga po piędzy 10, tego uczyni gr. 12.

Na piątym miejscu, zascianek nad rzeką Jkwą, koncem y bokiem do ziemie ziemianina jego kr. mosci Bereżeckich, a drugim koncem do sciany główney obrębu tey że wsi Podliesieckiej y bokiem drugim do rzeki Jkwy, sianożęci morgow 7; ten zascianek przyioł na czynsz Uszak Ofrosimow moskwicin; ma płacic w koždy rok do skarbu jego kr. mosci, z morgu po pien. 8, uczyni gr. 5, pien. 6.

Na szostem miejscu, nad rzeką Jkwą, koncem y bokiem y drugim koncem do rzeki Jkwy y do gaci mlinowey, a bokiem drugim do sianożęci ziemianina jego kr. mosci Choraina Bereżeckiego sianożęci, na koszenie godney, morgow 8; ten zascianek przyięli poddani kr. jego mosci Żołobowskiej Wasko Krzywoplask z synem Marcinem, z ktorego mają płacic w koždy rok z morgu po piędzy 8, uczyni groszy 6, pien. 4.

Obręb sianożętny tej że wsi koncem do rzeki Żyrowki, bokiem do sciany boczney obrębu miesckiego Chruszwickiego y do sciany główney obrębu teyże wsi Podliesieckiej polnego, a drugim koncem do młyna Młynowieckiego y bokiem drugim do rzeki Jkwy; w tem obrębie wszystkich włok 8, morg. 2, pr. 15, s ktorych na koszenie godnych włok 3, morg. 2, pr. 15, a błota złęgo, na koszenie niegodnego, włok 5.

Przy tym że obrębie na drugim mieyscu podle pola srzedniego nad rzeką Jkwą sianożęci, na koszenie godney, włoka 1. Sianożęci wszystkich, na koszenie godnych, włok 4, morg. 2, pr. 15. Płacąc s koźdey włoki po groszy 24, a z morgu po pieniędzy 8, uczyni kopa 1, gr. 38.

Wszakże aby przy wybieraniu tego podatku, sianożęci ustanowionego, zamieszanie nie było, dla tego, przy oddawaniu czynszu, mają płacic poddani tey że wsi za te sianożęci s koźdey włoki polney przyiętey po groszy 2.

Przy tey że wsi młyn na rece Jkwie, ktory od jego kr. mosci żyd Jakub Filiksowicz na arędzie trzyma.

Przy tym młynie mieszkanie z ludzmi tey wsi Podliesieckiey y Żołobowskiey powinni gacie robic y wode zostawowac.

Summa wszystkiego podatku s tey wsi, z włok połnych, sianożętnych y zasciankow, uczyni kop 27, gr. 47.

Przy tey że wsi Podlescach podano y zawiedzino iest gruntu jego kr. mosci Uszakowi Ofrosimowiczowi y Lwowi Zwierzowi moskwiciniowi, za roskazaniem y listem kr. jego mosci, ziemie na pasznią koźdemu z nich po beczek (sic!) 60.

W tych uroczyszczach, poczewszy od stawku Pieszanego Storozyńskich, sciana boczna przez gurę Sokolią; od gury Sokoliey przez las Wilczy kopcami y napisami, w drzewie położonemi; od lasu Wilczego przez Chorodisce do wału, a wałem przez drogę, ktora idzie z Bereżec do Żołoba, a przez gurę Masiuciną w sciane boczna Podliesiecką; tą sciana aż do gruntu ziemian jego kr. mosci Bereżeckich, do granic y kopcow starodawnych, dzierząc grunt poddanych jego kr. mosci Rudzieckich y Podliesieckich po prawey ręce, pola y dąbrowy, na prerobek godney, gruntu podłego włok 5, a gruntu Kulikowskiego, gdzie zagrodnicy pierwey iem nie podani siedzieli, morgow 10, pr. 1^{1/2}.

Dla tego iem więcey tego gruntu przydano, isz ziemia iest piaszczysta y miedzy gorami, z zaroslami lesnymi mało patrzebna.

A sianożęci na ich własne obezcie zawiedziono y podano włok dwie nad rzeką Jkwą, na błocie, przy drodze, która idzie z Krzemienca do Saponowa; mają oni te ziemie y sianożęci w granicach pomierzonych dzierzyć i na się używac, według listow y daniny kr. jego mosci.

Wies Zołob. *Granica* włok przy tey wsi wymierzonych:

Pierwsza sciana główna, położona na północ, ku dąbrowom teyże wsi y do siedlisk starodawnych.

Druga sciana boczna, położona na wschod słońca, do sciany boczney obrębu miesckiego pod Wysokim.

Trzecia sciana tylna, położona na południe, do sciany tylney obręby wsi jego kr. mosci Szpikołowskiej.

Czwarta sciana boczna, położona na zachod słońca, do dąbrow y do zasciankow teyże wsi Żołobowskiej.

Te włoki rozmierzone we trzy pola: *pierwsze pole* leży od sciany boczney, na wschod słońca położoney; w tem polu rezow 23; w każdym rezie długości sznurow po 48, a w szyrz prętow po $7\frac{1}{2}$. A tak w każdym rezie morgow po 12.

W drugim polu szrednim rezow 7; w każdym rezie długości sznurow po 48, a w szyrz prętow po $7\frac{1}{2}$. A tak w każdym rezie morgow po 12.

Tegoż pola rezow 16; poczynają się od sciany główney, a kończą się do lasu teyże wsi; w każdym rezie długości sznurow po 12, a w szyrz prętow po 10. A tak w każdym rezie morgow po 4.

Za lasem tegoż pola rezow 17; w każdym rezie długości sznurow po 20, a w szyrz prętow po $1\frac{1}{2}$. A tak w każdym rezie morgow po 8.

Trzeciego pola krajniego rezow 4; poczynają się od sciany główney, a kończy się do lasu teyże wsi; w każdym rezie długości sznurow po 12, a w szyrz prętow po 10. A tak w każdym rezie morgow po 4.

Tegoż pola rezow 19; w każdym rezie długości sznurow po 16, a w szyrz prętow po $7\frac{1}{2}$. A tak w każdym rezie morgow po 4.

Ku temuż polu krayniemu za lasem rezow 23; w każdym rezie długości sznurow po 20, a w szyrz prętow po $11\frac{1}{2}$. A tak w każdym rezie morgow po 8.

Rozdawanie włók tej wsi poczyna się od sciany boczney obrębu miesckiego pod Wysokim:

Marko Maruszowicz włók 1; Chyliec Maruszowicz 1; Wasko y Andryi Marciszowiczy na służbę putną 1 (wolna); Iwan Chrynicz 1; Ławryn Macieiewicz 1; Chryn Przeorowicz na służbę putną 1 (wolna); Iwan Marcinowisz 1; Nikora a Paweł Chocianowiczy, Sawka Łukianowicz 1; Marcin a Olchim Waskowiczy 1; Wasko Machnowicz woyt, na woytowstwo 1 (wolna); Andrzej kowal z bratem 1; Michno Fiedzkowicz 1; Jesko Iwanowicz 1; Procyk Marciszowicz 1; Chodzko Fiedorowicz 1; Mis Waskowicz 1; Prokop przychoży y Jacko Radkowicz 1; Onacko Chryckowycz 1; Paszko Chodzkowicz a Iwan Chrynkowicz 1; Struk Owdzieiewicz 1; Osciniec Marciszewicz 1; Ichnat Chayduk 1.

W tej wsi gruntu sredniego czynszowych włók 20. Płacąc s koźdey włoki, według ustawy jego kr. mosci, po groszy 40, uczyni kop 13, gr. 20, oprócz włók trzech, na służki putne dwu, a na woytowstwo trzeciej, wolnych od płacenia.

Zascianki tej wsi: *na pierwszym* mieyscu, koncem do sciany boczney obrębu teyże wsi, koncem do lasu teyże wsi, a drugim koncem do dąbrow Podlesieckich y bokiem drugim do dąbrow teyże wsi Żołobowskiey, pola rozrobionego gruntu podłego włók 1, morg. 5.

Ten zascianek przyiół mieszczanin Krzemieniecki Jarmoła Kuziewicz; ma płacic w koźdy rok do skarbu kr. jego mosci groszy 35.

Na drugim mieyscu, zascianek za lasem, koncem do zascianku wsi jego kr. mosci Rudki, a drugim koncem y bokiem do dąbrow tej wsi, pola rozrobionego gruntu sredniego włók 2.

Ten zascianek przyieli poddani tej wsi wszyscy, s którego mają płacic, według ustawy jego kr. mosci, w każdy rok groszy 80.

Na trzecim miejscu, zascianek za scianą tylną obrębu Podle sieckiego między dąbrowami tej że wsi Żołobowskimi gruntu sredniego pola rozrobionego włoka 1, morg. 5.

Ten zascianek przydano Waskowi y Andrzeiowi Marciszowiczom y Chryniowi Przeorowiczu na służbę putną bez płacenia.

Obręb dąbrowny tejże wsi koncem do sciany tylney obrębu miesckiego Łozowickiego, bokiem do obrębu dąbrownego miesckiegoż za wałem, a drugim koncem do ziemie ziemianki jego kr. mosci Michayłowej Skubedziney, imienia tej Chorynki, y bokiem drugim do drogi, która idzie s Krzemienca do Wiszniozca; w tem obrębie włok 10, morg. 1; s których na koszenie godney dąbrowy włok 6, morg. 1, a złey dąbrowy, na koszenie niegodney, włok 4. Płacąc s każdej włoki, na koszenie godney, według ustawy jego kr. mosci, po groszy . . . . , uczyni groszy 22, pien. 4.

Wszakże aby przy wybieraniu tego podatku, z sianożęci ustanowionego, zamieszania niebyło, dla tego, przy oddawaniu czynszu, mają płacic poddani tej wsi za te sianożęci s każdej włoki polney przyiętej po groszy 3, pien. 1^{1/2}.

Przy tejże wsi sady pomierzone:

Olchim Wasiliewicz sadu prętow 10; Sawa Łukianowicz morg 1, pręt. 12; Nikora Chacinicz morg 1; Proc Marciszewicz morg 1, pręt. 10; Andrzej a Michno Łukianow morg. 4; Prokop przychoży prętow 13^{1/2}; Marko Marciszowicz prętow 14; Chiliec Marciszowicz prętow 18; Olifier Andrzeiowicz morg 1; Onacko Hryhorowicz morg 1, pręt. 10; Fiedor Chodorowicz prętow 20; Konon Wasiliowicz prętow 20; Mis Iwanowicz morg 1; Ławryn Macieio-wicz prętow 25^{1/2}; Michno szwiec prętow 18; Chnat Chayduk morgow 2; Chrycko szwiec prętow 20; Paszko Fiedkowicz morg. 2; Wasko Machnowicz prętow 10; Iwan Krokosowicz prętow 22; Wasko Marciszowicz morg 1, pręt. 19; Chryn Kwokałowicz prętow 23;

Wasko Marciszowicz morg 1, pręt. 15; Marko Martysowicz prętow 4; Chryn Szczepanowicz a Iwan Maranowicz morg. 4.

Summa tych sadow wimierzonych prętow 919¹/₂. Płacąc s każdego pręta, według ustawy jego kr. mosci, po pieniędzy 2¹/₂, uczyni kop 3, gr. 49, p. 8³/₄.

Summa wszystkiego podatku s tey wsi, z włok polnych, sianozętnych zasciankow y s prętow sadowych, uczyni kop. 20, gr. 17, pien. 2³/₄.

Summa ze wszystkiej włosci podatku na jego kr. mosc z włok polnych, sianozętnych, z zasciankow, s prętow sadowych y z służeb, uczyni kop. 352, gr. 41, pien. 3¹/₄.

Summa tak z miasta, iako z włosci wszystkiej Krzemienieckiej, uczyni kop 444, gr. 32, pien 6¹/₄.

Powinnosc tey włosci. Napierwiew z włok tey włosci pomierzonych mają płacic, według ustawy jego kr. mosci, s każdej włoki gruntu sredniego pò groszy 40, a z gruntu podłego s każdej włoki po groszy 30; z morgow sianozętnych po groszy 8; z sianozęci na dąbrowach, obrębem rozmierzonych, od morgu po groszy 4; z zasciankow polnych, kto ie przyioł, ma płacic do skarbu jego kr. mosci po temu, iako w tem reiestrze postanowienia terazniejszego opisano.

A iż za terazniejszym postanowieniem nowym wyzwoleni y wyięci są poddani od przygonow y od dziesięcin, co było na nie od owiec y od swini dawac ustawione, y też od dawania owsow, ktorego oni powinni byli na staroste dawac s każdego domu po 4 miarki Krzemienieckie na każdy rok.

Tedy przedsią aby ten zamek Krzemieniecki, iako ukrainy, żywnosci był opatrzony, będą powinni dawac s każdej włoki na staroste żyta pułbeczki, a owsa pułbeczki; a ta pułbeczki postanowiona byc ma w miare dwu korcow Krakówskich, ktorych dziesięc w pułbeczek Wilienski, y ma byc dano na urząd pod cherbem. Ktory ten wszystek podatek, według ustawy jego kr. mosci, s po-

miary nowej, w roku niniejszym 63 postanowionej, mają począć poddani do skarbu jego kr. mosci płacić w roku terażniejszym 1563.

A wydawac na każdy rok ten podatek mają poczynac na czas pewny, to iest na święty Michał.

Przy wydawaniu tych podatkow y dochodow jego kr. mosci, nima urząd na się więcej piszczezo y birczezo od poddanych iedno z włoki po pieniądzy 12; a kto włoki nie trzyma, ten tylko od wrot powinien będzie dac pieniądzy 2. A z morgu polnego y sianożętnego pienidz. 1. Inszych żadnych powinności płacić podatkow, y stacyi dawac, y w podwoide nigdzie iezdzic powinien nad te podatki s powinności ich, tu wyżey y niżey opisane.

Jednoż sianożęsi zamkowe, rozdzieliwszy na woytowstwo rowno, mają oni pokosic, zrobic y w czas sprzątnąc; a sprzątnowszy, do zamku albo do folwarku odwiesc s każdego woytowstwa kolieią, kiędyż kolwiek urząd iem roskaże.

Sierebszczyzna za ufałą jego kr. mosci na poddanych aby nigdy od wołow y klacz nie brana była, iedno z włok, iednako s koźdey, nie uważaiąc różności gruntu dobrego y podłego.

Wolność poddanych kr. jego mosci. Naprzod paszni na zamek rozrabiac, ani iey wozic, niewodow dawac, ani stawow włoczyc, iazow zabiac y dworow budowac na urząd nie powinni; ale ktore wody, ziemie na zamek ostawione są, to urząd ma ogrodnikami, przy folwarku zamkowym na robote zostanowionemi, a będzie li porrzeba, y najmem zrobic y niewody ciągnąc, a poddanych na to z włosci niema przyniewolac żadnym obyczaiem; także koni urzędniczych poddani z włosci pasc, ani w stayni ich strzec niemają.

Sianożęci, też y dąbrow niekoszonych poddanych jego kr. mosci, urząd, konmi swemi napędziwszy, trawic y na swoy pożytek zaprzec dawac ich niema, gdyż im s tego podatek na jego kr. mosc postanowiono.

Będą też powinni poddani do sypania stawow, według dawnego zwyczaiu; lecz inaczezy nie mają byc wypędzony tylko po

iednemu szłeku s koźdey włoki, y to urząd zamkowy ma uważac, aby trudności y obciążenia w tem poddanym nie zadawał, bo gdzie by nie potrzeba na to wszystkiew włosci ruczac, tedy, na szęści miarne rozdzieliwszy, aby koźda część po tygodniu robiła, jakoby tym lżej poddanym jego kr. mosci było; a inszym żadnym sposobem urząd niema nad to ludzie tey włosci ku robocie wyganiac, ani od roboty za pokłonami swymi ich nie puszczać y inszych żadnych wymysłów ku pożytkowi swemu nad niemi nie czynic; a przy tey robocie koźdy woyt, miasto przystawa nad ludzmi woytowstwa swego, sam byc ma; a iesli że by woyt dla inszych trudności byc nie mógł, tedy ławnicy albo, kogo by mu się przystoynie zdało, na miesce swe wyprawic ma przystawem.

Gdzie też mogą byc młyn, aby wszędzie budowano; a poddani na młyn drzewo wypuszczac mają, iedno urząd s pieniędzy jego kr. mosci dochodowych cieslie albo młynarze naiąc y młyny nakładem jego kr. mosci stanowic mają.

Wolno tesz będzie poddanym jego kr. mosci wszelaki dobytek domowy, polny i lesny, y miód przasny, y inszy wszelki, i ktore kolwiek zwierze ubiwszy, w targu przedac; a iesliby w targu nie przedał, tedy w domu swoim albo gdziekolwiek także mu predac wolno będzie. A urząd jego kr. mosci aby pożytku swego tego iem zabraniać, ani tych wszelakich rzeczy u nich brac niema, iedno po cenie u nich tak, iako w targu, kupowac może.

Urzednicy ku wybieraniu podatkow kr. jego mosci aby do włosci nie iezdziłi, ale w zamku odbierali wszelaki dochody; ażeby poczynali wybierac o świętym Michaylie; ktory podatek aby konieczno do skarbu jego kr. mosci był wszystek oddany do Bożego narodzenia koźdy rok.

A iesliby kiedy od samego starosty, albo urzednika iego y sług krzywdy i uciski poddanym jego kr. mosci byli, dla tego rewizor po dostatku dowiadowac się y takowe krzywdy do jego kr. mosci donosic będzie

Żołnirze z rotami swymi, wchodząc do tej włości, aby ni iakich stacyi daremnych y łupieżstwa żadnego poddanym krola jego mosci nie czynili; a z ktorey by się roty szkoda iaka poddanym jego kr. mosci stała, tedy urząd ma o tym w skarbie wiadomosc czynic i szkodę uczynioną pod pieczęcią swą na rejestrze oznaymic; a oni rotmistrowi w skarbie jego kr. mosci z zapłaty za służbę iego za one szkody wytrącono y temu, komu szkode uczyniono, zapłacono byc ma.

Iesliby też od ktorego boiarzyna, popa, albo y od poddanych ich ktora kolwek krzywda poddanym jego kr. mosci działa się, tedy poddani jego kr. mosci we wszelakich krzywdach swych nie mają boiar y popow pozwy do sądu zamkowego pozywac, iedno taki koźdy, od kogo się krzywda poddanym jego kr. mosci stanie, powinien, za obesłaniem starosciny y złożeniem roku, usprawiedliwic sie przed starostą stanowszy koźdemu poddanemu jego kr. mosci, według uznania staroscinego, poddanym jego kr. mosci ukrzywdzonym dosyc uczynic ma. A ktoby, za pierwszym y drugim obesłaniem starosciny, poddanemu jego kr. mosci na skarge iego przed starostą sam się usprawiedliwic, albo s poddanych swych sprawiedliwosci czynic nie chciał, takowego starosta, za trzecim napomnieniem, iesli by się w tym czuc nie chiał, grabic ma, a poddanemu jego kr. mosci tym grabieżem, według żałoby iego, nagrode uczynic ma. Na wszelakiey też zchadzce, tak o szkody domowe we wsiach, paszniach y w lesiech, y iako też o wydarciu psczoł, wszyscy poddani jego kr. mosci, y ktoby się we wsi boiarzynem putnym byc mienił y excypował by się urzędem, y koźdy pop y popowicz, mają się stanowic na wszystkich schadzkach, w gromadzie zebranych, nie excypuiąc się urzędem ani władyką, a mają wszyscy spolnie winnego szukac. Lecz ktoby na pierszą, na drugą y na trzecią schadzkie nie stanął, ten ma temu uszkodzonemu wszystkie szkode iego nagrodzic, według dowodu, a winę złodzieyską na jego kr. mosc, według statutu, trzy rublie gr. płacic ma.

Winy na urząd. *Wina bita*, prawem przewidziona, groszy 12; a chociaż nie przewidziona, a za obżałowaniem iey poiedna, takoważ wina.

A iesli się stanie boy, a, nie skarząc się urzędowi, poiednają się, tedy ta wina groszy 6 na tem, kto iedna, to woyt y ławnicy urzędowi pod winą kopa groszy 18.

Win żadnych urząd na poddanych jego kr. mosci sługom swym wydawac niema.

Przesądu na urząd od rubla po groszy pięciu, to iest od gr. 10—połgrosze.

A dzieckowanie od mili grosz 1; *a kto się rozprawi*, ten tylko pamiętnego groszy 4; *od oglądania zbicia*, iesli z mieysca nie puydzie, gr. 2; *a poiedzichi*, tedy pomilne. Także *od przysłuchaniu przysięgi* widzowi płacic groszy 2; *a pisarzowi* urzędniczemu od dekrctu zapisnego grosz 1; *a komu potrzeba extractu* drugi grosz zań.

Od wydania roty do przysięgi grosz 1; a iesli nie przysięże, tedy tylko połgrosze winien będzie.

Kunicy swadziebne od koźdey, tak niewiasty, iako y dziwky, która zamąż do włosci y z włosci idzie, iednako ma byc dawano po groszy 12 litewskich; to iest na staroste groszy 10, a woytowi groszy 2.

A kunice wychodną, ktoby z ludzie wolnych s włosci precz wychodził, według zwyczaiu staroscie dac ma.

Kozakow, też ludzi nieosiadłych, przychożych, nigdziey we wsiach daley trzech dni nie chowac; y kiedy do kogo ktory kozak przydzie y także kiedy odchodziec będzie, aby wszystka wies o tym wiedziała, bo od takowych wielu szkody y złodzieystwa we wsiach dzieiąsię; a iesliby kto takowego kozaka, człowieka nie osiadłego, w dom do siebie przypusciwszy, wszystkiew wsi nie opowiedział y daley trzech dni u siebie chował, a puszczając go od siebie także wszystkiew wsi nie obiawił, a w temby się szkoda która kolwek komu stała, tedy takowy koźdy wszystkie te szkody sam nagrodziec ma, a nadto

winy złodziejskiej na jego kr. mosc, według statutu ziemskiego, trzy rubli groszy zapłacić powinien. Ktore te winy urząd do skarbu jego kr. mosci spełnic, odnosic y oddawac ma. Koni y bydła wszelakiego urząd za dochod kr. jego mosci, ani za winy y przesady niema grabic; ale gdzieby poddany powinności swey dosyc nie uczynił, a na czas naznaczony nie zapłacił, takowego wojt przed urzędem postawic ma, a urząd onego do więzienia posadzić y dotąd w więzieniu, acz zapłaci, trzymać ma.

Woytowi mają miec po iedney włóce wolney; a będzieli chciał który, ma byc y drugą przydano na czynszu, oszacowawszy wszystkie powinności y dochody, według gruntu.

A służba woytow takowa: z rozkazania urzędowego na robotę stawac, także czynszu y podatkow kr. jego mosci wyganiac, y przy oddawaniu podatku byc, poddanych do prawa przed urzędem, miasto dzieckiego, stawic, y przy robotach stawow, miasto przystawa, nad ludzmi woytowstwa swego stac; zepsowania włok nieprzyjętych, sciany, granicy y kopce na każdy rok między poddanymi jego kr. mosci poprawcwac y ponowiac pod winą kopa groszy. A gdzieby od ktorego sąsiada widział kopce abo granice zepsowane, ma to urzędowi opowiedziec pod tąż winą. A sądzie urząd poddanych ma o wszystkim dnia targowego, krom przyczyny krwawey y gwałtowney; o takowey winie, kiedyżkolwiek rozkaże urząd, wojt będzie powinien do prawa poddanego stanowic. A któryby s poddanych woytu posłuszen byc nie chciał y, za pozwaniem iego, przed urzędem nie stanął, po takowego swawolnego urząd ma z remienia swego dzieckiego posłać y od nieposłusznego dzieckowania na mile w obie stronie grosz; a przy sądzie wojt byc y sprawiedliwosci poddanemu dopomagac powinien. Winy na kr. jego mosc ma u wiadomosci miec, y rewizorom opowiadac, y tego strzec, aby urząd win y przesądow nad ustawie nie brał, a iesliby, za napomnieniem iego, tego urząd nie poprzestał, ma wojt rewizorowi opowiedziec to. Podczas też wybirania podatkow niema nicht długow swych odprawowac na poddanych kr. jego mosci. A woytow urząd o wszelaką winę sądzie,

tylko woytowstwa od nich odeymowac niema, asz pospołu z rewizorem, doznawszy winy, niesłuszno sprawe ich; y ktorego zrzuciwszy, woyta ynszego postanowic, człowieka teyże włosci niepodoyzrzanego, na ktorego poddani zezwolą. Ktorzy to woyt y ławnicy iedząc po wsiach sądow żadnych sądzic, pokłonow y wymysłów nad poddanymi czynic nie mają, pod winą do skarbu jego kr. mosci rublem groszy, iedno obiawiwszy gdzie kolwek szkodę kr. jego mosci urzędowi y rewizorowi opowiedzic, nic nie zakrywaiąc pod tąż winą. A kiedy woytowstwo komu daią, przysięgac mu nie potrzeba, gdyż iuż wina na woyta opisana. A iesli by, przy robieniu stawu, urząd od poddanych za robotę od kupy brał, ma woyt rewizorowi opowiedzic pod winą kopa groszy. A iesli by woyt włokę pustą komu niaiął, albo od urzędu naiętą przed rewizorem utaił, tedy za to garłem go karac, iako złodzieia; tak też y poddani pustych włok pachac nie mają, a ktory, nie wpisawszy się w regestrz, smiał by to uczynic, ten zboże to traci na urząd, a winy do skarbu jego kr. mosci rubl groszy zapłacic powinien. A iesli s poddanych ieden drugiemu miedze rozore y zepsuie, tedy urzędnik na miedze nie ma siedzic, przesądu y przeiazdu nie brac, ale woyt miedzę poprawi y weznie na tem, kto zepsował, na urząd groszy 12, a sobie za prace groszy 4.

Na pomoc toż woytu ławnicy we wsiach mają byc pod postuszenstwem woytowi, ktorych powinność między poddanymi szkod w spaszech y inszych rzeczach oglądac, ale nie sądzic; a za prace mu oglądownego grosz 1, y za tym że groszem to, co mu oswiadczono będzie, sprawiedliwie pod przysięgą zeznać ma.

Starosta y iego urzędnicy aby złodzieiow y inszych złoczyńcow karac kazali według statutu, iedno maiętnosci za wine złodzieyską nie brali, iako przed tym bywało, ale maiętnosc złodzieyska y każdego złoczyńce przy ziemi tego skaranego żonie y dzieciom zostawowac, a nie będzili żony y dzieci, tedy na tem inszego osadzic, tak też po umarłych y zbiegach aby koniecznie brac nie smieli.

A iesliby to, podczas wybierania podatkow, na jego kr. mosc się stanie, tedy z majątnosci pozostały, zapłaciwszy podatek, na ostatku majątnosci y na tem gruncie inszych godnych ku służbie ludzi osadzac, aby się tym pustki nie mnożyły. Maią też poddani, według zwykłego sposobu, ostrożnie około miasta stawic, iedno nie każdego roku, ale kiedy się od starosci popsuię i pognię; na ten czas s potrzeby pewney, rozdzieliwszy na części miarne, wszystkie włosc zarobic według potrzeby; a inszym żadnym sposobiem urząd włosci ku tey robocie wyganiac y wymysłów żadnych nad poddanymi przy tey robocie czynic nie ma, ani wykupienia od roboty nie brac. Ale woytowie sami maią w tym porządku doglądac, iakoby ostrog zawżdy, dla niebezpieczństwa od nieprzyaciela, według ich dawney powinności, dobrze był obwarowany, a urząd tym poddanych uciskac niema.

Wies Woroniewcy.

Stecko Piotrowicz, Matwiy a Jakub domy 3 (służba); Onacko, Hawrylic a Jusko 3 (służba); Bartrosz, Omelian a Piotr 3 (służba); Iermak a Fiedor przychoże 2 (służba); Hryn, Jiew a Jurko 3 (służba); Nikipor, Piotr a Sanko 3 (służba); Fiedor Iermakowicz, Onacko a Fiedziec 3 (służba); Mic, Sienko młynar a Niczypor 3 (służba); Taras a Wanko y Bucyk 2 (służba); Chryniec Wielki, Mikita Kłopot a Wasil 3 (służba); Omilan kowal a Omilan Matwieiowicz y Iwan 3 (służba).

W tey wsi domow 31, a służeb gruntu dobrego 13.

Wies Osniki.

Iwan Grom, Iwan Przywiezien, Iwan Radko domy 3 (służba); Brosim, Manko Stryczka a Manko Luty 3 (służba); Choma Chacynicz a Sienko Chomicz 3 (służba); Tomiło a Trochym Niekrasowicz, Fiedor 2 (służba); Kuryło Niekrasowicz, Piotr Raczko a Kuryło 3 (służba); Andrey ganczar, Gremiec Odowicz a Iwan Roskta 3 (służba); Chrycko kowal, Andrzey swiec a Wasko Iarobczyk 3 (służba); Ichnat Truchonowicz, Michno Iarobczyk, Iwan Kub 3

(służba); Michajło ganczar, Iwaniec Dubina 3 (służba); Cimosz Klimkowicz z bracią Sidorem 3 (służba); Iwan Udoroczyn, Pawlik, Oliksiy Stanko 3 (służba); Klim Dzienisowicz dym 1 (puł służby); Onisko Rybałka a Korniy Maniewicz 2 (puł służby); Andrey Maybroda, Iacko Tomachowicz 3 (służba); Iwan Żukowicz, Matwiy Chacynicz a Michajło 3 (służba); Iermak Korolko a Choma Tarabarka 2 (puł służby).

W tey wsi dymow 49, a służeb gruntu dobrego 16^{1/2}.

Powinnosc tych wsi. W każdy rok, w dzień świętego Michajła, mają dawac poddani tych wsi do skarbu jego kr. mosci s koźdey służby po kopie groszy, uczyni z służeb 29 y pośłużby kop 29, grosz. 30.

A na starostę s koźdey służby żyta połbeczki, a owsa pułbeczki; a ta pułbeczki ustanowiona byc ma w miare dwu korcy Krakowskich, który dziesięc w pułbeczku Wilienskim, y dana ma byc na urząd pod herbem.

A osobliwe wytowstwem wszystkim obudwoch tych wsi mają poddani sianożęci, na urząd zostawioną, włok pułtory siano pokosic, zrobic y w czas sprzątnąc.

Służki putne w tych wsiach. We wsi *Woroniewcach*:

Niemiera popówicz kon 1; Omilian 1; Iwaszko Domianski 1; Paszko 1; Marko Kucewicz 1.

We wsi Osnikach:

Kuc Iarobczyk kon 1; Fiedor, Piotr Żukowicz 1; Andrzej Dzienkowicz 1.

Powinnosc tych służek. Mają służyć służbę putną koźdy zosobna koniem s tych ziem ich, ktore oni, według dawnego porownania, pod sobą trzymają y iedziec mają z listy jego kr. mosci y z listy y posłancami urzędowymi za krzywdami poddanych koleią, kiedykolwiek urząd iem roskaże, a do tego podczas niebiespieczęstwa od nieprzyiaciela jego kr. mosci, na zamku byc y przy staroscie zamkowem, albo przy iego podstaroscim, przeciw nieprzyia-

cielowi kr. jego mosci z zamku ziezdzac y straż trzymac od ludzi nieprzyjacielskich tam, gdzie y przedtym strzegiwali y gdzie też iem od starosty albo od iego urzędnika roskazano będzie; y k temu s pieniędzmi podatkow y dochodow jego kr. mosci do Wilna do skarbu, także wszyscy iednego wyprawuiąc, w każdy rok iezdzie powinni będą. A na wojnę urząd jego kr. mosci zamkowy posyłać ich niema y inszych żadnych służbam powinności nad to teraznieysze postanowienie na nich nie wymyślac, ani ich im obciążac y przydawac, okrom woli y roskazania nadto od jego kr. mosci; a nawiązka iem, jako y przed tym bywało, według statutu.

Granica wsi Woroniewiec: poczawszy od rzeki Żerdzi, trzymając przez te rzeczkę grunt kniehini Jliney Kostantynowycza Ostrożskiej imienia Jampolskiego po lewey ręce aż ku ziemie Juchna Tarakanowskiego, wsi iego Ilkowiec, a po drugiey stronie tey rzeki grunt wsi Kolesca, co teraz Chasan na się trzyma, także dzierząc ten grunt Kolesiecki po lewey ręce dolina y kopcami do gruntu wsi kniazia woiewody Witebskiego Szybienny, i potem znakami y drogą dzierząc ten grunt po lewey ręce aż do uroczysza dobitego kopcami, także drogą goscincem dzierząc grunt drugiey wsi kniazia woiewody Witebskiego Białożorki po lewey ręce y potem znakami do dembu Chołowinskiego ku gruntu wsi jego kr. mosci Osnickiey.

Tego gruntu może byc wzdłuż na małą półmle, a w poprzek mniej niz na czwiere mile.

Przy tey wsi Woroniewcach dano sprawę, że kniehini Jlina Konstantynowicza Ostrożska trzyma na się wies Swiecie przez danyiny jego kr. mosci, prawa żadnego na to u siebie nie mając.

Przy teyże wsi jmienia jego kr. mosci Juchno Tarakanowski trzyma na się wies Ilkowcy, dano sprawę, że prawa żadnego na to niema od kr. jego mosci.

Granica Osnickiey wsi: poczawszy od rzeki Żerdzi, dzierząc po prawey ręce przez tę rzekę grunt kn. Jliney Ostrożskiej imie-

nia iey Jampolskiego asz do gruntu boiarzyna kr. jego mosci Jacka Chołowinskiego y ko gruntu boiarzyna kr. jego mosci Jałowickich do stawu ich Orzeszkowskiego; od tego stawu doliny y kopcami pewnemi dzierząc, grunt kn. woiewody Witebskiego po prawey stronie od imienia iego Jankowcow y dwoch Białozorek asz do gruntu wsi kr. jego mosci Woroniewieckiey.

Tego wszystkiego gruntu może byc wzdłuż na półmiliu, a w poprzek na drugą półmiliu.

Spisanie ziem ziemian krola jego mosci, ktore za terazniejszym nowym postanowieniem nowey pomiary, przy miescie y włosci Krzemienieckiey we włoki wzięte, y te, ktore grunty jego kr. mosci mieskie y wołostne za te ziemie ich odmianą iem podawane.

Napierwiy morgowanie ziemi Pawła Ludwickiego, ktora w pomiareg włok do wsi kr. jego mosci Niższej Wielii wzięta od imienia iego Ludwicz:

Na pierwszym mieyscu, do pola skrajniego obrębu teyże wsi Niższej Wielii, koncem do ziemi teyże wsi Niższej Wielii, bokiem do sciany tylney obrębu tey że wsi, a drugim koncem y bokiem do ziemi teyże wsi Niższej Wielii, dąbrowy, na przerobek godney, włoka 1 y gruntu dobrego morgow 28.

Na drugim mieyscu, koncem do ziemie wsi kr. jego mosci Ceniowskiey, bokiem do sciany tylney obrębu wsi Niższej Wielii y do iego ziemie Ludwickiey, a drugim koncem y bokiem do ziemie teyże wsi Niższej Wielii, pola y dąbrowy, na przerobek godney, włoka 1, gruntu dobrego morgow 14.

Tey ziemie iego, w pomiarze wziętey, włok 3 gruntu dobrego, morgow 12.

A za to odmianą dano mu gruntu krola jego mosci Niższej Wielii:

Na pierwszym mieyscu, za scianą tylną obrębu teyże wsi Niższej Wielii, koncem y bokiem do iego ziemie Ludwickiey, a drugim

koncem do zascianku wsi kr. jego mosci Ceceniowskiej y bokiem drugim do sciany tylney obrębu teyże wsi Niższej Wielii, pola rozrobionego gruntu sredniego morgow 5.

Na drugim miejscu, przy obrębie miesckim sianozętnem, koncem do ziemie boiar kr. jego mosci Baszkowieckich, a bokiem do iegoż ziemie starodawney, a drugim koncem do rogu sciany tylney obrębu teyże Niższej Wielii y do dąbrowy teyże wsi, na wygon zostawioney, y bokiem drugim do obrębu miesckiego sianozętnego u Łoz Jabłonych, dąbrowy, na przerobek godney, gruntu sredniego włok 2, morg. 25.

Na trzecim miejscu, przy dąbrowie, na wygon wsi Ceceniowskiej zostawioney, koncem y bokiem do teyże dąbrowy, a drugim bokiem do iegoż ziemie starodawney Ludwickiej y koncem drugim do siedliska Warszawskiego, pola y dąbrowy gruntu sredniego morgow 27.

A isz u niego lepszym rozrobionym gruntem wzięto, dla tego przydano mu w tey odmienie gruntu sredniego morgow 15.

Granica Bogdanowki. Morgowanie ziemie ziemianina kr. jego mosci Bogdana Łosiacinskiego, ktora w pomiarę włok ku gruntom kr. jego mosci wsi Kokorowa do pola skrajnego zaięta od wsi iego Bohdanowiec:

Na pierwszym miejscu, przy obrębie tey wsi Kokorowskiej, koncem do rzeki Jkwy, a bokiem do pol wsi kr. jego mosci Dworzeckiej, a drugim koncem do drogi, ktora idzie z Kokorowa do Dunaiowa, y bokiem drugim do sciany boczney obrębu teyże wsi Kokorowskiej y do iego ziemie starodawney, pola y dąbrowy morgow 12, pr. 10.

Na drugim miejscu, do pola skrajnego obrębu tey że wsi Kokorowskiej, koncem do drogi, ktora idzie z Dunaiowa do Kokorowa, bokiem do ziemie wsi kr. jego mosci Dunaiewskich y Dworzeckich, a drugim koncem do sciany tylney obrębu Kokorowskiego i do iegoż ziemie starodawney, y bokiem drugim do sciany boczney

obrębu teyże wsi Kokorowskicy y do jego ziemie starodawney y bokiem drugim do sciany boczney tegoż obrębu Kokorowskiego y do iegoż ziemie, pola y dąbrowy gruntu szredniego włok 7, morg. 2.

Na trzecim miejscu, przy obrębie wsi kr. jego mosci Dunaiowskicy, koncem do sciany główney obrębu teyże wsi Dunaiowskicy y do iego ziemie starodawney, bokiem do sciany boczney obrębu wsi Kokorowskicy, a drugim koncem do pol Dunaiowskich y bokiem drugim do drogi, która idzie z Dunaiowa do lasu y do pol Dunaiowskich, pola rozrobionego włoka 1, morg. 25, pr. 15.

Tey wszystkiey ziemie iego, w pomiare wziętey, gruntu dobrego włok 9, morg. 9, pr. 21.

A za to odmianą dano mu rezami wsi krola jego mosci Kokorowskicy y Dunaiowskicy:

Na pierwszym miejscu, koncem do dąbrowy wsi kr. jego mosci Dunaiowskicy, bokiem do obrębu teyże wsi sciany boczney, a drugim koncem do iego ziemie starodawney y bokiem drugim do iegoż ziemie, nowo iemu w odmianie za iego ziemie daney, pola y dąbrowy rezow 18; w każdym rezie morg. po 12, czyni gruntu szredniego włok 7, morg. 6.

Na drugim miejscu, rezami wsi Kokorowskicy koncem do ziemie iegoż starodawney, bokiem do sciany boczney obrębu teyże wsi Kokorowskicy, a drugim koncem do rzeki Jkwy y bokiem drugim do iegoż ziemie starodawney y do ziemie, odmianą mu za iego ziemie nowodaney, pola dąbrowy rezow 6; w każdym rezie morgow po 12, czyni gruntu szredniego włok 2, morg. 12.

Wszystkicy odmiany włok 9, morg. 18.

W tey odmienie przydano mu morg 8 y prętow 7, dla tego że gruntu iego w pomiare zajęto przyległego ku ziemi iego y podleyszym gruntem iemu oddano, niż u niego wzięto.

Granice Dunaiowskie. Morgowanie ziemie ziemianina krola jego mosci Ierofieia Hostskiego, która w pomiare włok ku wsi jego kr. mosci Dunaiowskicy zajęto od imienia iego Sawczycz:

W obrębie tej wsi Dunaiewskiej, w polu skrajniem, koncem do drogi, która idzie z Sawczyk do lasu Poczlewskiego, y do ziemie teyże wsi Dunaiewskiej, bokiem do teyże drogi, która idzie z Sawczyk do lasu, a drugim koncem do sciany tylney obrębu teyże wsi y do ziemie iegoż starodawney, y bokiem drugim do sciany boczney tegoż obrębu y do iegoż ziemie starodawney, pola y dąbrowy, na przerobek godney, włoka 1, gruntu dobrego morgow 19, pr. 15.

A za te ziemie iego, w pomiare: do wsi kr. jego mosci Dunaiewskiej wziętą, naznaczono mu odmiane gruntem krola jego mosci Dunaiewskim za scianą tylną obrębu teyże wsi Dunaiewskiej, koncem do drogi, która idzie z Bereżec do Łosiacina, y bokiem do tegoż ziemie starodawney, a drugim koncem do sciany tylney obrębu teyże wsi y bokiem drugim do dąbrow tej wsi Dunaiewskiej.

Dąbrowy, na przerobek godney, gruntu sredniego włok 1, morg. 25, a iż u niego lepszy grunt wzięto, dla tego przydano mu morgow 6, pręt. 15.

Morgowanie ziemie ziemianina kr. jego mosci Stanisława Białokrynickiego, która w pomiare włok ku miastu zaięta od imienia iego Biały Krynicy:

Do pola krayniego y sredniego, koncem do sciany boczney y do ziemie iegoż starodawney, bokiem ziemie przedmieszczan od Saponowa, a drugim koncem do drogi, która idzie z Krzemienca do Saponowa y do ziemie miesckiey, y bokiem drugim do sciany tylney obrębu tegoż miesckiego Chruszwickiego y do ziemie iegoż starodawney, pola rozrobionego gruntu sredniego morgow 35, a za to odmianą mu dano gruntem kr. jego mosci miesckim przy temże obrębie Chruszwickim.

Na pierwszym mieyscu, koncem do sianożęci boiar jego kr. mosci Uszaka Ofrosimowicza y Lwa Zwierza, nowo im daney, przy teyże sianożęci y kopcy zakopane, bokiem do drogi, która idzie z Krzemienca do Saponowa y do iego ziemie starodawney, a drugim koncem y bokiem do sciany główney tegoż obrębu Chruszwickiego

y do sianozęci zamkowej pola y chrusta, na sianozęc godnego, gruntu podłego morgow 20, pr. 15.

Na drugim miejscu, przy obrębie Saponowskim, koncem do iegoż ziennie, bokiem do gaci y do drogi, która idzie z Krzemienca do Saponowa, a drugim koncem do sianozęci Saponowskiey, przy teyże sianozęci y kopcy zakopano, y bokiem drugim do ziemi iegoż Białokrynickiey sianozęci morgow 18. Tey odmiany gruntu podłego włoka 1, morg. 8, pr. 15.

A isz u niego lepszym gruntem wzięto niżeli mu oddano, dla tego przydano mu w tey odmianie gruntu podłego morgow 3, prętow 15.

Morgowanie ziemie ziemianina krola jego mosci Choraina Bereżeckiego, która w pomiarę włok wsi kr. jego mosci Saponowskiey zaięta od imienia iego Berezec:

Pola skrajnego obrębu teyże wsi, koncem do sciany tylney tegoż obrębu, bokiem do drogi, która idzie z Krzemienca do Kozina, a drugim koncem do ziemie teyże wsi y bokiem drugim do sciany boczney tegoż obrębu, pola y dąbrowy, na przerobek godney, gruntu podłego włok 3, morg. 12. A za to odmianą dano mu gruntu krola jego mosci Saponowskiego koncem do sciany boczney tegoż obrębu Saponowskiego, a bokiem y koncem drugim do ziemie teyże wsi i bokiem drugim do ziemie iegoż starodawney, pola y dąbrowy gruntu sredniego włok 3, morg. 1, pr. 25.

W tey odmianie nie dodano mu, dla tego że lepszym gruntem oddano, nisz u niego wzięto.

Morgowanie ziemie ziemianina krola jego mosci pana Piotra Dzieniska, która pomiarę we włoki ku wsi kr. jego mosci Plaszewskiey zaięta od imienia iego Bereha:

Do pola skrajnego y sredniego obrębu teyże wsi, koncem do sciany boczney tegoż obrębu, bokiem i koncem do drogi, która idzie s Krzemienca do Łucka, i bokiem drugim do sciany tylney tegoż obrębu y do ziemie iegoż starodawney dąbrowy, na przerobek god-

ney gruntu podłego włók 3, morg. 20. A za to odmianą naznaczono mu gruntu kr. jego mosci Plaszewskiego.

Na pierwszym miejscu, za scianą tylną i boczną obrębu teyże wsi, koncem y bokiem do ziemie ziemianina kr. jego mosci Oleksieia Kozinskiego wsi iego Iwania, a drugim koncem do sciany tylney tegoż obrębu y bokiem drugim do drogi, która idzie z Krzemieca do Łucka y do ziemie iegoż starodawney, pola y dąbrowy, na prze-robek godney, gruntu szredniego włók 1, morg. 15.

Na drugim miejscu, za scianą boczną tegoż obrębu, koncem do drogi, która idzie z Krzemienca do Łucka, y do iego ziemie starodawney, bokiem do ziemie ziemian jego kr. mosci Minkowskich, nowo iem daney, a drugim koncem do dąbrow y pol teyże wsi Plaszewki y bokiem drugim do sciany boczney tegoż obrębu Plaszwskiego, pola y dąbrowy gruntu szredniego włók 6.

Dla tego mu w tey odmianie nie dodano, że lepszym gruntem, niż u niego wziętey y prawie przyległy grunt, ku iego ziemiom dano.

Morgowanie ziemie ziemianina kr. jego mosci pana Michała Bohowitina Szumbarckiego, która pomiarą włók ku gruntom kr. jego mosci wsi Ceceniowskiej zaięta od imienia jego Szumbarza:

Do pola skrajniego obrębu teyże wsi Ceceniowskiej, bokiem do sciany tylney tegoż obrębu, bokiem y drugim koncem do drogi, która idzie z Szumbarza do Wierzbice, y drugim koncem do sciany boczney tegoż obrębu Ceceniowskiego, pola rozrobionego gruntu dobrego morgow 6. A za to dano mu odmianą gruntu kr. jego mosci Ceceniowskiego, koncem do rzeki Wielii, bokiem do ziemie iegoż starodawney imienia iego Szumbarza, a drugim koncem y bokiem do siedliska Ceceniowskiego Macieiovi Lunskiemu, od starosty naznaczonego, pola y sianożęci, a gruntu podłego morgow 12.

A iż u niego lepszym rozrobionym gruntem wzięto, a iemu podłych, błotnych oddano, dla tego mu przydano w tey odmianie morgow 6.

Morgowanie gruntu kr. jego mosci siedlisk niżej mianowanych, o co pan Bohowitin kr. jego mosci prosi ku imieniu swemu Szumbarskiemu:

Na pierwey, siedlisko Szyszковского leży koncem do ziemie Michała Bohowitinowicza imienia iego Szumbarza, bokiem do drogi, która idzie z Szymbarza do Jampola, a drugim koncem do ziemie Wołodymierza Zabołockiego, moskwicina, imienia iego Lepiesowskiego, bokiem drugim do rzeki, która dzieli grunt kniehini Iliny z ziemią Wołodymierza Zabołockiego Lepiesowiecką, dąbrowey y po części przerobkow gruntu dobrego włok 24.

Morgowanie siedliska Warszawskiego, które leży koncem do dąbrow, na wygon wsi Ceceniowskiej zostawionych, y do ziemie ziemianina krola jego mosci Pawła Ludwickiego, odmianą mu za iego ziemie nowo daney, bokiem do rzeki Wieli, a drugim koncem y bokiem do drogi, która idzie z Ludwicz do Szumbarza, do ziemie ziemianki kr. jego mosci Hrehorowey Tołmaczowey; tego gruntu zarosli, lasu y dąbrowy, na przerobek godney, gruntu dobrego włok 16.

Morgowanie sianożęci wsi kr. jego mosci Ceceniowskiej nad rzeką Wielią:

Po iedney stronie rzeki brzegu od ziemie pani Bohowitynowey wzwyż rzeki długosci sznurow 11, a w poprzek sznurow 3.

A minąwszy siedlisko Warszawskie, po obu stronach w wierzch teyże rzeczki długosci sznurow 11, a w poprzek sznurow 3, czyni morgow 12.

Tey wszystkiey sianożęci morgow 23.

Miasta Krzemienca domow wszystkich, y z przedmiesciami rachuiąc, tysiąc. Dico (mowie) domow wszystkich przedtym bywało 1000.

Ian Izonkowski, pisarz skarbu X. L., ręką własną.

Добавочный отрывокъ той же люстраціи.

Anno 1563.—Te morgi rozmierzone we trzy pola.

Pierwsze pole leży do dąbrow tego sioła Ceceniowskiego w tem polu rez 10; w każdym rezie morgow po dwu.

W drugim polu szrednim rez 10; w każdym rezie morgow po dwu.

W trzecim polu krayniem rez 10; w każdym rezie morgow po dwu.

We wszystkich rezach czyni morgow 60.

Powinnosc tych ogrodnikow: służyć mają, wedle ustawy jego kr. mosci, po dwa dni w tydzień pieszo, a żony ich (w) lecie niewięcey iedno szesc dni do żniwa albo do pliewidła będo powinni.

Czeladz niewolna przy zamku Krzemienieckim:

W folwarku pod zamkiem: Jadwiga z synem Janem y z corką Małgorzata; . . . . z corką Barbarą; Hanica.

W Wielii: Maruszka z dwoygiem dzieci; Barbara z dwoygiem dzieci; Kuczyta z synem Szymkiem; Barbusza, Staciuk, Czerkas. Pietrusz.

W Kokorowie: Docia z synem Piotrem; Marcin z żoną; Bielik; Maruszka; Małgorzata; Jagnieszka stara; corki u niey dwie: Zofia y Karlina.

Bydła rogatego y nierogatego:

W Kokorowie: Wołow oremych 7; . . . . woł 1; krow doynych 4; krowa 1; podciołkow 3; swiń wielkich 10; podswinkow 2.

W Wielii: Wołow oronych 7; krow doynych 7; podciołkow 8; swiń wielkich 5; podswinkow 10; wieprzow karmnych 8.

Sianożęci, ku temu folwarku zostawione:

Na pirszem miescu, za sciano głowno obrębu Ceceniowskiego, koncem y bokiem do rzeki Wielii, a drugim koncem do ruczcia, który idzie z gur w rzekie Wielią, y bokiem drugim do teyże sciany głowney obrębu Ceceniowskiego sianożęci włoka iedna.

Na drugim miejscu, w dąbrowach Spikołowskich, koncem do
ziemie kniaziów Wiszniewieckich, imienia ich Zaliesce, bokiem do
obrzebu Spikołowskiego sianożentnego Dudzieckiego, i bokiem dru-
gim do ziemie ziemianki hospodarskiej Michałowej Skubiedziney,
sioła iey Chorynki, dombrowy, na koszenie godney, włok 7.

Na trzecim miejscu, na błocie Haponowskim, koncem do sciany
bokowej obrembu misckiego Chruszwickiego, bokiem do ruczaja,
ktory idzie s przedmiescia w rzekę Jkwe, i do sianożęci Podlisiec-
kich, a drugim koncem do rzeki Jkwy i bokiem drugim do sia-
nożęsi Moskwicz Kulikowskich, nowo im daney, sianożęci włok dwie.

Na czwartym miejscu, w obrembie misckim sianożętnym . . . .
. . . . . za zamkiem dombrowy, na koszenia godney, włok 4.

Tych wszystkich sianożenci, na folwark zostawionych, włok 14 ').

Книга Киев. Централн. Архива № 1965, стр. 1—191.

. XI.

Люстрація Барскаго староства. 1565 г.

Miasto Bar liezi nad rzeka Rowem, ktora ie obchodzi ze
trzech stron, ktore iest na troie rozszdzielone. Jedno zowa miasto
Polskie, ktore iest w parkanie. Drugie zowa Ruskie miasto, ktore
iesth iakobi przedmieszczie, miedzi miastem Polskiem, a thim mies-
czem, kedi chcza zamek murowacz. Trzecie zowa miasto Czeme-
riskie, s ktorich iako dochodi ida na zamek, tho sie wszithko
wipisze ordine suo.

Z miasta Polskiego požitki czy mieszczenie, wedluk przywileiu
szwego, do tego czaszu na swobodzie siedzieli; ktorim isz iusz swo-

---

*) Примѣчавія, написаныя позднѣйшимъ почеркомъ:

1) Sznurów łokci szeszdziest, a prętów łokci połosma.

2) We włoce wzdłuż łokci szesć tysięcy siedmset piędziesiąt; w morgu
łokci dwesć dwadziesć pięć.

3) W pięciu morgach wszystkich łokci wychodzi 1125.

boda wiszła, tedi, wedlug przywileiu szwoiego, maia plaszciz s każdego domu czinszu dorocznego po gr. piethnasczie; a iest domow stho y dwa, a dzierzawczow ich the sza imiona: Jan Chmiel, Izaak zid, dom piekarsowski, dom woitow w miesczkie gruncze, dom, w ktorom Broniowski mieskal, Kothowa, Stanisław Cziolek, Mosko zid, Wawriniecz, Kozłowa, Adamek, Bieiata, Olexeiowa, domi dwa Kowalczikowe, Mathus Przedmiezi, Olchowski, Bukowski Andrzej, Izrael zid, Christoffowa, dom Choroskowski, domy Baskowskie dwa, dom Dawidow, dom Wolczka zida, dom Chieklinskiego, dom Stanisława Barwierza, dom Grothow, Smoila zida, dom Jemielinskiego, Stanisława Swiethka.

Ulicza grodzka: Stanisław Chmiel, Jan Magnicz, Pawłowa Bednarka, Macziew Suchonosz, Iwanko Russek, Szczesni Chrcmi, Judaszow dom, Macziew Lenthwoith, dom Gosliczkiego, domi Mitkowie dwa.

Ulicza koscielna: Stepanko, Zacharczina, Jan Mazur, Thethlikowskiej, Fraczek Chmiel, Kozierowskiego, Orpinka, Kowalczikow, Paweł Kuszniierz, Jacob Niestoiko, Marczin Mazur, Jacobkowa, Gosliczkiego, Piotr Czarni, Tomasz garnczycz, Woicziecha Jakimowskiego, Procopa Solennika, Procopa Kramarza, Wawrzincza Chmiela, Stanisława Zuberka, Vegrzina Krawcza, Wawrzincza Nogaia, Kozaczkow, Piethniczcin.

Ulicza żydowska: Jacob Studniarz, Sebestian, Czimla zidowka, Zilnicza zidowka, Majjko zid, Jaczko krawiecz, Chwedecz Kapusthnik, Chawka zidowka, Faibisz zid, Sablika zid, Moseczko Wolczkow zid, Judka zid, Włodeiowskiego, Jan Kithlicz, Kosczina zidowka, Mareczko zid, Janek Strzelczowey, Miskowa Sewczowa, Jan Ridzowski, Strzalkowska, Michalowa puskarka, Andrzejowa Drziszczowa, Biskowa zidowka, Solocha, Dawid zid, Boskowi dwa, Nestor, Marczinowich dzieczi, Chaimczow, Abramow, Misko Szczesnicz, Smoilow, Mathissa Smarklia, Mathussa Rostuchin.

Summa domow w Baru, mieszczie Polskiem, tho iesth w parkanie, czini stho i dwa; s każdego bioracz czinszu po gr. piethnasczie, tho uczini zlotich piecdziesziath y ieden.

Na tho powinni mieszczenie przerzeczeni konie dobre chowacz, panczerze miecz, y insze zbroine ubiori. A s panem starosta, ku potrzebie, przeciwko nieprziaczielowi, winni iachacz, opatrziwszy miasto sthatecznymi, a wiernimi osobami pierwei, ktore zostawaia z Rusia y z sisi w miastheccku.

Thamże ktorzi dalieko paszieki maia, tho iesth za granicza mieczka (bo w grunczie opiszanim mijasteczku kto iaki sobie może požitek przywiesz, nicz wieczey, okrom czinszu, nie dawa, wiiawszi, hi rolia oracz mial), winni dacz przesz rok dziesziati pien psczol, als ieden rok miedzi dwiema wolni maia; ktorich sie bilo dostalo od nich anno 1563 pniow sesczdziesziath i dwa; kasdi pien miernie saczuiać za gr. dwadzieszczia, tho wszitko uczini zlotich czterdziesci i ieden i gr. dziesiecz; a wirachowawszi polowicze na ieden rok, uczini zlotich dwadzieszczia i gr. dwadzieszczia.

Ręcznicy: tlich biwa czassem wienczei, czassem mniey; kasdi s nich dawa po iednemu kamienu loyu, walor. kasdi z osobna gr. dwadzieszczia; na then czas ich tilko stherżey: Wawrziniecz, Maczko Suchonosz, Jacob, Maczko Szmarka. Czini zlotich dwa y gr. dwadzieszczia.

Summa požitkow, s miasta Polskiego zamkowi przichodzaczich, czini zlotich siedmdziesziat y czteri gros. dziesiecz.

Miasto Russkie, ktore iest yakobi przedmieszczie, miedzi miastem polskiem a miedzi tim miesczem, kedi zamek nowi murowacz maia, liezacze; tham liudzie za iednim prawem z miesczani polskimi siedza.

Czi, wedlie starego zwiczayu, bo pierwei iako wsziane (?) siedzieli, placza s domu kasdego po gr. piethnasczie. A iest wszitkich domow, s ktorich na then czas czinsze placza, stho dwadzieszczia y czteri,

A ktorzi rolie orza, daia owsza po trzy trzecinniki; thakowich iest na then czasz sto y sescz. Alie i czy drudzi, ktorzi therasz nie sieia, moga potem oracz y siacz, gdi sie zapomoga; poniewasz icz tham rol kupowacz nietrzeba, tilko maiacz plug a woli, może oracz, czo ktho chce.

A imiona thich, ktorzi z domow y z rol podathki dawaia, thi sza: Andrei Tereskowicz, Mathis Panaszowicz, Iwasko Żitlnik, Drosth Sienko, Hriniecz Dorobicz, Roman Izaiowicz, Roman Chri-kowicz, Syenko Marchay, Sachno Kostowicz, Vakuła, Onaczko dziesiatnik, Maxim Harbuszczic, Mikitha Wolossowicz, Mikita Hriskowicz, Steczko Kuderewzczic, Masko, Chrisko, Kunas Chriko-wicz, Chwedor Paszinek, Mathei Werbeczki, Wasko Derkacz dzie-siatnik, Mathei Kulaiowicz, Piszczelnik, Iwan Iwanichow. Iwachno Brat-kowicz, Konowicz, Chwedor Kulaiowicz, Mikita Żitnik dziesiatnik, Wasko Roskalewicz, Awram Hrimow ziecz, Michaiło Marchaj, Staiko Żitnik, Chwedor Chrimowicz, Mysz Proskornicz, Lasko Przilipkowicz; Wasko Rosdeimiec, Konon, Supron dziesiatnik, Petrik Czarni, Pro-porniczka wdowa, Marczinowa mielniczka, Ihnat Brathkowicz, Demko, Petrina Strzeliecz, Vakula, Ulian Lisniewicz, Skrzyipko dziesiatnik, Stachno Isaiowicz, Tithko Maximowicz, Brasko Issaiowicz, Tar-czicha wdowa, Żorka wdowa, Roman, Wassil Obilczowicz, Wasko Chwedorowicz, Iwasko Wolczkowicz, Hriczko dziesiathnik, Sawka, Panasz, Omelian, Sienko kotelnik, Sachno, Procop dziesiatnik, Jurko, Lochwin, Klikon Maczko, Luczka Omelianowicz, Omelianowa wdowa, Onaczko dziesiatnik, Kulay, Stepan, Daniło Roskaliewicz, Kosth, Pawło Roskaliewicz, Ihnath Roskaliewicz, Wasko Roskalie-wicz, Jerema, Ordeiko dziesiathnik, Danko, Panko, Sachno, Tarasz, Vasko Strach, Lawrin dziesiatnik, Klimko, Iwanko Siodelnik, Was-siel Woitowicz, Chwedor Wolczkowicz, Serchei, Wasko Wirwaniecz, Chariton dziesiatnik, Dmitr, Czarko Maximowicz, Thomko Stasso-wicz, Jow Maslenie, Chwedorowa wdowa, Thimosz, Syenko dzie-siatnik, Mathiasz, Josko, Thomek, Iwan Hulczicz, Stepan Woito-wicz, Sienyuta Woitowicz, Herman, Uhrin,

Summa z domow wissei napiszanych, ktorich iesth stho y sescz, w ktorich gospodarze mieszkajacy rolie orza, czinszu czini zlotlich piecdziesiath y trzy. Owsza od nich na ten czas dostalosie trzeciinnikow trzista y oszmnaszcie miarei wierchowathei. A isz tham wiethsza miara, nisz w Chmelniku, a k temu ludzi, ktorzi sie w koniach kochaia, wieczei, przetoz y zbore na targu biwa zawsdi drosza. A thak saczuieszie kazdi trzeciinnik owsza, iako w ten czas na targu bil, po gr. oszmy, tho uczini za owiesz przerzeczeni zlotich oszmdziesiat y sterzi y gr. dwadzieszia sterzi.

Domi, s ktorich gospodarze rol na ten czas nie orza, thilko z domow czinsz placza po gr. pietnaszcie,—a iest domow oszmnaszcie, a thi sza: Bochdan Siodelnik, Kuszma, Michnowa wdowa, Jaczko Zolotarz, Pawlicha wdowa, Hawrilo Bulaiowski, Luczka swiecz, Tarko swiecz, Jusko Kurticz, Skowalczikowego, Luczko swiecz, Klimko swiecz, Konopelka, Sobek mielnik, Wolowiczowa wdowa, Suslowski kowal, Makaricha wdowa, Sawlowskiego.

Summa z osminaszcie domow bes rol czini zlotich dziewiecz.

Pasieki. Tam ze ktori kolwiek przedmieszczanin ma paszieke, dawa w trzecim roku dziesiati pien pczol, als przesz roki, maiacz ieden rok miedzi dwiema wolni, wedluk zwiczaiu dawnego. A dawali in anno domini 1563 czy: Mikita Volosowicz pniow dwa; Matis Verbesz pniow oszm; Mikita Żitinic pniow trzi; Awram Ziecz Chrimow pien ieden; Michailo Marchai dwoie; Staiko Żitnik dwoie; Ssupron dziesiatnik oszmiori; Omelianowa wdowa siedmiori; Sthepan dwoie; Kosth troie; Phedor Hrinpwich dziesiecziori; Hordeiko dziesiatnik dziewieczori; Danko psczoli iedne; Chwedor Wolosowicz dziewieczori; Mathiasz siedmiori; Stepan Woitowicz troie; Herman dwoie; Uchrin dwoie; Kulay piecziori.

A tak od przerzeczonych pasiecznikow dziewiaczinaszcie dostalo sie anno suprascripto pniow s psczolami oszmdziesiath i sescz. Saczuiaz kazdi pien za gr. dwadzieszia, tho uczini zlotich piecdziesiath y siedm; a thak polowicze na rok ieden odzieliwszy, uczini zlotlich dwadzieszia y puldziewietha zlotego.

Sluskowe. Tham sza trzey kozaczi, ktorzi nicz nie dawaya, tylko na koniach y szoba zamkowych poslug pilnuia, czo im roskaza: Radol Serbin, Jurko Piekarczowicz, Lewko.

Summa wszitkich pozithkow s Ruskiego miasta na then czasz czini zlotich stho siedmdziesziat y piecz.

Ceremiskie miasto, albo *gorni Bar*, na drugi stronie rzeki Rowu za stawem. W them miasteczku, ktore zowa Gorni Bar, mieskaia czeremissowie ludzie tatarskiego narodu; a iesth ich domow pieczdziesziath e ultra; ktorzi czeremissowie zadnich podatkw nie dawaa, ani s domow, ani z rol, chocia ie orza, y owszem maia, wedlie swego przywileiu, wioske dla folwarkow szwiech y sthaw dobri na rzeczę Ladawie pod Joltuskowem miasteszkiem, ktorego spusth przedawaa, gdi trzi liata winida, za zlotich stho y oszmdziesziath, y mlin, s ktorego pozithek miedzi sie dziela; nad tho s proventum starosthwa Barskiego dawaa ym kasdego roku zlotich dwieszie moneti y liczbi polskie.

Miedzi thimi ceremissi mieskaia polaczi y rusz, ktorzi s kosdego domu placza czinszu dorocznego po gr. piethnasczie; a thego czinszu przichodzi woytowi thamtego myastha czeremiskiego dziedzicznemu grosz szosthi; a iesth domow sterdzieszi piecz; a isz gospodarze, w nich mieskaiaaczi, rolie orza, dawaya owsza po trzi trzezczinniki; alie do tego woyth nicz nyema.

Saniecz Waczowicz, Iwan Waczowicz, Paniecz Przeszniakowicz, Pantelion, Skibiczki, Malanka wdowa, Hriniecz, Mikitha, Jakim, Andrusko Przesniatowicz, Sienko Prośniakowicz, Symko, Maczko, Steczko, Stasz Sabielnik, Nestor Kuszniierz, Olexiei Lucznik, Luczka, Stasz, Czech Adam, Chilko, Serhei Presniak, Josko, Roman, Zdan Lucznik, Dranko, Jac. ko Swiniarz, Kunatowski, Siemasko, Philip czobotarz, Panasz, Jwanisz, Bochdaniecz czobotarzy, Roman Sepielicz, Makar kowal, Martin Michailo, Procz kowal, Olexandra, Awram, Ichnath, Pothap, Olexa Sumichno, Daniło.

Summa czinszu z miesczan miasteczka Czeremiskiego, defalcato sexto aduocati denario, czini zlotich oszumnasczie y gr. dwa-

dzieszcia y pultrzeczia; owsza trzeczinikow sto trzidziesci y piecz, do ktorego woyth nicz niema, kasdi valor. gr. oszm; tho uczini zlotich trzidziesci y sescz.

Sluzkowie. Acz nie sza uprzywileiowani zadnemi wolnoszczami, thilko dla potrebi szwei y pospolitey pan starosta czini ie wolnemi od daniei swelakiei; przethosz na then czasz nicz nie daia, thilko slusza na koniach, strzegacz na okrainie y jiada kedi im pan starosta abo podstharosci roskaze:

Iwasko, Lawrin, Hriniecz, Sienko Hermanowicz, Iwan Priszniak, Kwileczki, Andrzej Lentwoith, Sienko Pobereznik, Jacob Postrzigacz, Brosko, Bartossow dom, Casper Koth, Nieczai, Żachrei woznicz, Piotr Poherecznik, Syemak Żiemianin.

Powinnosc tego miasta. Czi mieszcianie s czeremieskiego czechu powinni ieden dzien w rok oracz, dzien zacz, dzien kossicz y tho sziano; czo pokossa, sgromadzicz.

Powolowszczizna. Tamże czi mieszcianie s czeremiskiego czechu iednego roku, racione tego czo bi powolowszczizne w kilku liath miał kaźdi dawacz, tedi wszitezi ogolem dawaia na zamek, wedluk przywileiu, w iednim roku wołow sescz; kaźdego rachuiacz za zlotich sterzi, tho uczini zlotich dwadziescia sterzi; a wirachowawszi trzeczia czescz na ieden rok, czini zlothich oszm.

Dan psczelna. Drugiego roku dziesieczinne psczelna daia, ktori szie od nich dostało anno domini 1564 pniow sterdzieseci y stheri; kasdi pien valor. gr. dwadziescia; tho uczini zlotich dwadziescia y dziewiecz y gr. dziesiecz. A wirachowawszi trzeczia czescz, uczini na rok zlotich dziewiecz y gr. dwadziescia y trzy y sęlag.

Trzeći rok maya wolni od wszelakich dani, okrom zern, gdi szie zrodzi.

Mitho. Tamże mitho biora w Barze od soli, ktora s Kolomiei woza ku Kiiowu, y od niktorich kupeczow, ktorzi z Woloch tamtedi

ieszdza do Bialli Russi, ktore arenduia na rok za zlotlich dzie-
wieczdziesziath.

Summa s Czeremiskiego miasta y s mitem czini zlotich sto
sesczdziesziat y dwa y gr. 15, den. 15.

Summa wszitkich pozithkow ze trzech miasth Barskich czini
na then czas na rok ieden zlotich czteristha y iedenascie y
gros. dwadzieszcia y piecz, den. 15.

Литов. метр. перепицеѹ В., № 12, л. 367—374.

XII.

Люстрація староства Хмельницького. 1565 г.

Capitaneatus Chmielnicensis. Miasteczko Chmielnik
nad rzeka Bohem, kthora ye wkolo obchodzy. Tham yesth mieszcza-
now na then czasch osiadlich stho sziedmdzieszianth, kthorzy rozno
czinsche placza. Przedmieszczanow iesth szesczdzieszianth y dwa,
ktorzi razno thak ze czinsche placza. Boczethnarowie albo schin-
karzowie placza czinschu dorocznego po gr. dwadzieszcia y siedm;
thakowych iesth na then czasch szescznascie. Thak ze y czy, ktorzi
maya passieki, albo psczoly, placza yako y kaczmarze; ktorich
paschiecznikow iesth na then czas trzidziesczy y thrzy, ktorich
the sza imiona:

Kaczmarze: Mathey Konczicz, Rymarz Olesko, Dmitr Opiathko,
Samoyło Czinkilenie, Massyntha Marozenie, Paweł Szerbało, Ław-
rin Czayczyn, Szamoylo Wawrinowicz, Kuzma Pustowoyth, Andrey
Kurbaba, Hiryna, Thychna, Iwan Radkowicz, Mythnik, Pawło
Waskowicz.

Pasziecznicy: Lukyan Lawrzinczik, Mykitha Rabczicz, Was-
syl Maskowicz, Dawidko Dorosczenie, Onysko Kochanczicz, Jako-
nicha Korzerzicz, Josko Kolothowka, Chwedor Suschik, Panasz
Suhak, Dawidowa Sypkowicz, Lukyan Selesth, Klimiecz Chwedor-
czicz, Charithon, Petrasch, Desko Mieloskowicz, Stheczo Chwedor-

czież, Jakow Scznezny, Luczka Mielekowicz, Petrusko Kadisz, Senko Doroszenye, Hawryło Kuznirz, Sythko, Ilko Pawłow, Pawel Mitha, Iwan Hyrycz, Mathey Korzeniowicz, Maszko, Karp Dorosko Hawryło Hlinczenie, Szydor Żabuzanow, Waszyl Dudzicz, Hawrisko Żabuzanow, Anton Podhodina.

Summa od kaczmarzow y od pasiecznikow czyny złotych stherdzieszczi y szterzy y gr. thrzy.

Thamze drudzy mieszczenie, ktorzy a ny passiek maya, a ny pywa schinkuya, yesth ych w lyczbye stho oszmdzieszianth y thrzey. Kazdy s nych placzy czynszu dorocznego po gr. thrzinasczye cum miedo; kthorych thy sza imiona: Andrey Borisz, Iwanko Bondzicz, Misko, Andrey Rowas, Ostapko Kopilowicz, Hapon Kopyłowicz, Borisz Dorosko, Borisz Konczicz, Olexa Konczicz, Domna wdowa, Proniecz Krzeczkw, Heszczak Trubiczinie, Anton Suchopar, Kunasz Czyszycz, Iwanko Szipczicz, Muszিয়ে Kadissow, Lukyan Wolokonko, Danilo Kreczenie, Danilo Swithlik, Jusko Koczerczicz, Mirziniecz Tarascicz, Anton Dublenik, Procop Balaban, Klimasz Selesth, Demian Maskowicz, Slabonik, Wakulicha, Wladiczicz, Kowal pastuch, Josko Balaban, Jakym Selesth, Kiziuk, Sawrasz Lucznik, Kuzmina, Michailo Chomicz, Zapyecz Czaplín, Iwan Masczenie, Chwedor Chomicz, Nechwed Chomicz, Czaplina, Iwan Kreczkow ziecz, Hanka wdowa, Jacobicha, Sydor Bura, Kowalewa Stepkowa, Marthym Korzeniewicz, Mikitha Pletusenie, Klimko Dronczicz, Chylimonycha, Proczko Sarnynka, Philip Nestorow, Herman Kochanczicz, Chwedor Iwankow, Hrimecz Skilczenie, Saricha, Martin Lisczenie, Hrinicz Rudeczenie, Charutha Czayczin, Hrinkowa wdowa, Hrinez Sokolenie, Hawrilo Selesth, Konon Myninczicz, Repeska, Mathwiy Sokolenie, Myziniecz Dronczicz, Hawrilo Kuzminey szin, Wassil Wakulycz, Dasko Kupilowicz, Chwedecy Dzidowicz, Kuzma Nestorow, Iwasko Kaplycz, Czornucha, Pawel Sozunow, Andrey Wakulicz, Jolthuch Klimczow, Stépan Wakulycz, Wassyl Oniskowicz, Chaban Stolthowczenie, Nechwed Klimczow, Iwan Kornaczenie, Danilo Ochrimow, Wakulicha, Hirycz, Anton Skalszenie, Iwan Sczuczyn, Dinisz

Szczuka, Iwasko Cholzanienie, Demko Sariczyn, Konon Kusnierzow ziesz, Mydelanicha, Lukanczowa, Wakulicz, Hrinko Muszyn, Iwasko Onyskowicz, Chwedor Stoltowszenie, Hrinecz Brekalenie, Klimko Marschalczenie, Steczko Hubarenie, Iwasko Deskow, Ławrik Sipkowicz, Omelian Marschalczenie, Hrinecz Marschalczenie, Hrinecz Gwozdik, Charutha Mieskowicz, Hrinecz Woloscicz, Iwan Juskowicz, Syemion Iliczycz, Iwan Brilik, Serhey Kalczenie, Misko, Woronicha, Iwankow Iwanczenie, Charutha Chwedczenie, Hrinecz Horaczenie, Hrinecz Sarziszin ziecz, Micz Hiricz, Demian Lukianowicz, Iwan Jakimienie, Szenko Rebigal, Iwan Chilmowicz, Steczko Bondiez, Horunecz, Nechwed Koczerzycz, Iwan Saprannik, Jarmak Krathow, Proczka, Martin Sawrin, Andrey Molodczenie, Chwedor Krathow, Krath Stary, Supron Kochanczycz, Andrey Chorusko, Androsz Slotuszyn.

Przedmieszczenie thakowi czinsz placzancz: Thereskowa, Olysziej Marmuzenie, Andrei Opyathko, Hapon Winnyk, Macziew Stachnowicz, Iwan Zlotarz, Mikitha Kasczenie, Hryn Hrinkow, Petrusko Wakulenie, Hrinkowa wdowa, Hawrilo Chodorczycz, Syenko Maczkow, Stasz Drabissin, Petro Pupienko, Sipczina, Stepan Moskal, Tharasz Mordasz, Wassyl Kalczenie, Seniuka Thurczakow, Dissa Zlotarzowa, Jurek Descziszin, Philip Klimczow, Jusko Dudzycz, Senyutha, Iliasz, Hridka, Maxim Naidaczycz, Sirczicha wdowa, Chwedor Vaskowicz, Procop Maskow, Mikitha Korothezenie, Steczko Jurkowicz, Wasiczkowa, Karp Lubczin, Steczko Czieslia, Procop Krawiecz, Iwan Sowenya, Iwan Wasynczenie, Waszyuk Karpowicz, Hrinecz Kopilenie, Josko Naidaczycz, Hawrilo Hlinczinie, Chwedor Spopowicz, Juchno Zlotarz, Ileyko Sczerbanowicz, Thurczak, Danilo Suchoparow, Martin Karpow, Miesko Wankowicz, Kloklina, Wol Olenczycz, Iwon Olenczycz, Jakow Korothezenie.

Summa czinszu od wszythkich, ktorzy besz passek y besch szinku zywia, czyny zlotich oszmdziesziath y dwa y gr. pułiedennastha.

Alie ysz woithowi, wedluk iego przywileju, ex hoc censu pecuniario ab omnibus oppidanis, nemine excipiente, cedit denarius sextus, — przethosz, odlączywszy iego czeszcz, zostaye na sthrone krolia jego mosci zlotich stho y piencz y gr. iedennasczie y denar. pulpienhta.

Dan y czena owscha. Czysz wszytchczy, tak miesczanie, yako i przedmiesczanie, quicumque suprascripti sunt, dawaya owsza kazdi sz nich po dwa trzecinniky, do ktorego woith niema nycz, miari chmielniczkiej wirchowathej; alie ysz tam w onych stronach niebarzo plathnie zboze, bo go kozdy moze myecz s potrzebe, kto chce; a wszakosz w Chmielniku pospoliczcie bywa trzecinnyk owsza po piaczi groszi; a tak tym sposobem przyszło by za owesz przerzczony zlotych siedmdziesziath y siedm, y groszi dziesiecz.

Aczkolwiek sie thu spolna czysz y wselyaka dannina kladzie, iako sluznie, na kazdy rok ma przyscz; a wssakosz ludzie szamy zoznawaly, isz pan Strubsch, starostha Chmielniczki, ludziom ubogim, ktorzy czastokroc, albo dziathki swoye odkupuiacz y zony w tatharow, abo skodi wielkie w passiekach y w dobythku podeimuya od nyeprzyacziol pogranicznych, od Wolochow, abo od Lythwi, a tak na mayethnoszczach swoych schkodza, czynsz y ynszich danyn niemalo odpuszcza ym, ktorego czaszem liedwie polowicze wozmie. A tho cziny folguyacz, czieszcza wszgledem mylosziedzia, a czeszczia themu, aby szie ludzie nie roschodzili na swobody pogranyczne.

Liudzyc, ktorzi na urocznym czinszu sziedza, robothe odkupuyacz, iesth ych oszm: Redka zlotarz, Sydor Wolosezicz, Jurko Kolothka; s tich kasdi dawa po zlotich dwa. Czieslina, Żabuzan, Marko Serbin, popadia Spaska, a czy dawaya po zlotemu iednemu; Paszko zloti ieden, y groszi dwadzieszcza i dwa.

Summa od urocznich cziny zlotych yedennasczie y gr. dwadzieszcza y dwa.

Swobodni, tho iesth na swobodzie sziedzaczy, ktorzy ieszcze na then czas nycz nie daya, a ny tesz robya, bo maya wolnoszcz

do lyath sterech, to iesth ad annum 1568. A wszakosz iesli szie osziedza, expirata unicuique seorsum libertate, e salua tranquillitate, beda powinny dawacz, yako y drudzy wyssey opissany, wedluk swoich maiethnosczy, ktorich the sza imiona:

Mieszczanie: Steczko Kadisson, Petrusko Krzinkuw ziecz, Roman Wakulicz, Chwedor Hanczicz, Kowal Jakow, Chwedina Rebegul, Slyaczki, Hawriliecz Joskow, Dawid Proczkow, Pasko, Blasko Jacobiszin, Demko Ericzowicz, Chwedor Wolosyn, Bochdaniecz.

Przedmieszczanye: Marthin Sirhiszin, Szusko, Demian Hridkow, Lazur Wakulenie, Iwan Pisczelnik, Hrisko Zlotuszin ziecz, Hapon Chwedorow, Żasko popowicz, Supron Konezicz, Wasiuk Dudycz.

Zydowie, czy dawaya czyńszu dorocznego rozno placaczcy: Chaczkielo zloty ieden, Dawid Chaczkielow ziecz zl. ieden, Smoylo Chaczkielow zl. ieden, Domania zl. ieden, Chinka zl. ieden i gr. dwadzieszcza y dwa.

Summa uczyny zlotich piecz y gr. dwadzieszcza y dwa.

Popow ruskich tamze iesth piecz; s nych czterzei daya czinszu po zlotemu iednemu, a piaty zamkowi wolien od czinszu.

Summa uczyny zlotich czteri.

Przeznaczeni: thich nie iesth zawsdy ustawiczna liczba; a wsakosz, ylie ich bendzye, kasdy sz nich dawa do zamku pulkamienya loyu; ktorich na rok nynieszy iesth dwa: Sydor y Hriniecz, czyni loyu kamien ieden, valor. gr. dwadzieszcza y czteri.

Browari zamkowe dwa, mostowe, gorzalki synkowanye, albo robienye, czyny tho wszythko arenda na rok zlotich stho y dziesiecz.

Podimne: tego ze wszy zimianskich na rok przychodzy zlotich siedm i gr. dziesiecz.

Dany wieprzowei s Chmielnika: thamze liudzie, ktorzy swinie chowaya, dawaya, gdy sie zer zrodzy, wieprza dziesiatego; a gdy zeru niemacz, thedy dwudziestego; ktorich ninieyszego roku dostalo

sie wieprzow z miasteczka pienczdziessiat y ieden; szaczyacz kazdego po zlotemu iednemu, tho ucziny zlotich takze wielie. Acz dawano tho sprawe z zamku, isz takowei daniny nie obraczaia na pieniadze, tilko na spize zamkowa dla ziwnosczy czassu zabiegow. A wsakosz sie thu szaczye, thak iako w inszych starosthwach: czini zlotich pieczdziesiat y ieden.

Dan psczelna: tham ze biora od pasiecznikow dziesiat psczo-ly, ktorych niezawdsi rowna danina dostawa sie; a wsakosz na rok niniejszy dostalo sie pnyow stho czterdziesci y dziewiecz; kasdi pien miernie kladacz moze szaczowacz na gr. dwadziescia; a them sposobem przydzie zan zlotich dziewieczdziesiat y dziewiecz y gr. dziessiecz.

Dan barania: biorano thesz tam barani od tlich, ktorzi owcze maia, alie ym tho odpuszczono po thym, iako ym bily tatarowie pobraly pliony; y do tich czassow niez nie brano, a pothym moze tho przyscz wszythko ad pristinum statum.

Powinnosc: czysz mieszczenie y przedmieszczenie, okrom wolnich als swobodnich, powinny pomagacz do zamku, budowacz, quoties opus fuerit; k themu dwa dni oracz, dwa dni kossicz, dwa dny zac w rok, dwa dny grabycz, y na tloke powinni, kiedi ich prossa.

Summa wszithkich pozitkow z miasteczka Chmielnika, zamkowi przychodzaczich, czyny zlotich steristha siedmdziesiat y dwa, y gr. dziewiethnascie, y drobnych sterzy.

Okrom powołowscizni, ktora w sziodmem roku dawai, przedmieszczenie, y czy, ktorzi bidlo chowai, od ktorych dostawa szewołow, czassu wibierania, citra ultra szto i czterdziesci, s ktorich kazdego szaczyacz za zlotich czteri, uczini, szosta czesz na yeden rok wyrachowana, zlotich 93, gr. 5.

Winnikowcze wiesz. W they wschy kmiecie na then czasz pocziesnich trzidziescy y trzy; kosdy s nich placzi czinszu do-rocznego po gr. dwadziescia y sescz i po dwa selagi, owsza po

sesczy trzeciinnikow miari zamkowej wierzchowathey; kasdi trzeciinnik valoris gr. pyecz; podymnego kasdi po gr. dwa; kur po dwoyigu, valor. gr. ieden, jaiecz po dziesziaczy, valoris denar. sescz. Ktorich imiona sza the: Klimko, Hawdei, Iwasko Olexin, Sawka Malisz, Supron, Syenko Onopcicz, Hrisko, Jarmak, Petrasz, Iwasko Jurkow, Luczka, Chwedor Charchanow, Hriniecz Jurkow, Thrusz, Andrusko, Charko Laskow, Hriniecz Hirzin, Heydia, Iwan Laskowicz, Chwedor Kononow, Jaczko, Steczko Kanonow, Kunasz, Horusko, Iwasko Laskow, Wolosz, Prokopiecz, Pawlik, Jakow Czarenko, Hrinko, Hirka, Sussicha.

Summa czynszu pienieznego od kmieczy poczieznich y s podimnim czyni zlotich thrzidziesci y ieden y gr. sescznascie. Za kuri y za iaicza zloty ieden y groszy szesnascie. Owsza trzeciinnikow stho dziewieczdziesiath y oszm; a ysz tham chocia ze miara wielka, alie niepoplathue zboze; a wsakosz wedlie targu, na on czas bedaczego, kladzye sie trzeciinnik ieden za gr. piecz; tho ucziny zlotich thrzidziesci y thrzy.

Summa. A tak wszitko, wspolek zgromadziwszy od przerzeczonych kmieczy, uczini zlotich sesczdzieszat y sescz.

Vrocny drudzi kmieczie. Przetho ysz zubozye sza, wolny od robothy y od dany owsza, alie za tho daya czynszu urocznego po zlotich dwa y podimnego po gr. dwa. A takowich iest sescz: Jaresko, Anton, Szenio Czarenko, Steczko Jurkow, Chwedor Jafferko, Procop.

Summa od kmieczy urocznich czynszu s podim. cziny zlotich dwanascie y gr. dwanascie.

Swobodni, alias ktorzy ieszcze, any czynszu zadnego nie daya, any thesz robya, tylko podimnego daya po gr. dwa: Lechuo, Andrusko, Waszyl Wataman, Waszil Czarewicz, Braiko, Żarka popadia, Jurowa wdowa, Martinicha wdowa, Sussicha wdowa,—czy maia po roku iednemu swobodi; Dimithko ma trzy liatha swobodi.

Summa podimnego od swobodnich cziny groszy dwadziescia y dwa.

Sluszkowie, ktorzy zadnego podathku nie dawa, any tesz robya, chiba sluzza, albo iada, gdzie y kolwie kaza: Wataman, Ilko, Dzula, Studenik, Dziesiethnik, Chwedor Mlinarz, Oliplir Mlinarz.

Karczmarz Thymko dawa lissow piecz, valoris kasdy po groszy dwadzieszcia y cztery; tho uczini zlotych sterzy.

Dan psczelna. Tham ze ktorzy psczoli maya, biora od nich dzieszathi pien s psczolamy na kasdi rok; ktorei dzieszecziny dostalo sie na rok nineiszy pnyow dwadzieszcia; saczuyacz kasdi pien za gr. dwadzieszcia, tho ucziny zlotich trzinascie y gr. dzieszecz.

Dan barania. Thamze ktorzy owcze maia, dawaya od nich dwudziestego barana; ktorei dwudzieszczischny sie dostalo na rok ninieiszy baranow trzidziesczy y ieden; szaczuyacz kasdego barana za groszi dwanascie, tho uczini zlotich dwanascie i gr. dwanascie.

Dan wieprzowa. Thamze ktorzi chowaya swinye, albo wieprze, dawaya od nich wieprza dziesziatego; a gdi zeru nicmasz, thedy dawaya dwudziestego wieprza. Ktorich wieprzow sie dostalo roku nynieyszego dwadzieszcia y ieden; kasdego saczuyacz po iednemu zlothemu, tho uczini zlotich dwadzieszcia y ieden.

Powolowszczizna. Thamze powolowszczizne w syodnim roku: als gospodarz kasdy wola iednego, albo krowe, albo czo bendzie miał na oborze, dawa, ktore od nich brano; auno dom. 1564 dostalo sie wolow thrzidziesczy y thrzy; kasdy valoris za zlotich stherzy, tho ucziny zlotich sto trzydziesczy y dwa, a wirachowawszy sostha czesch na ieden rok, thedi ucziny na ieden rok zlotich dwadzieszcia y dwa.

Summa wsytkich pozythkow z Winnikowiecz czyni zlotich sto pieczdziesziath y ieden y groszy dwadzieszcia y szesch.

Dubowa wiesz. W they wszy kmieczy poczieglich na ten czas iesth oszm; kazdy s nich placzy czinszu dorocznego po gr. trzynascie y po selegu; owsza po dwa trzeczinniki, valoris gr. 10 za oba; podimnego po gr. dwa; kur po dwoigu, valoris gr. ieden;

jaiecz po dziesiaczy, valoris denar. sescz. Hrethczicha, Lusznycha, Woynyczka, Szawka, Roman, Szienko Michnow, Arthim, Kusnierz.

Czynszu s podimnym od poczieznich kmieczy czyni zlotich sterzy y groszi dwa y drobnych pieniedzy dwanaszczie; summa za kuri y za iaicza czyny groźi dziesiecz y dwa selagi. Owsza trzeciinnikow sescznasczie; kazdi wedluk targu szaczuyacz po gr. piecz, tho ucziny zlotich dwa y groszy dwadzieszczia. A tak wszitko uczini zlotich siedm, gr. 3, denar. sescz. .

Swobodni, ktorzy nicz nye robia, tilko daia czinszu dorocznego po gr. dwadzieszczia y sescz, y dwa selagi; alie po trzech liath maya robicz y dawacz to, czo y superiores: Tichno, Lazor, Wasko Klimasko, Buhay, Chwedor Liszniszin, Spiczer.

Summa od swobodnych czyny zlotich piecz y groszi dziesiecz.

Drudzi swobodni, ktorzi nowo osziedly, thylko daya podimnego po gr. dwa, owsza po iednemu trzeciinnikowi, valoris gr. piecz; Serbka wdowa, Stoyczicha: obie dwie ubogie; Demko, Waszil Lysnicz, Mikitha, Iwan Horilko; czi maya po roku iednemu swobodi. Iwachno Woynczin ma trzy liatha swobodi.

Summa od swobodnich: podimnia groszi sternasczie, owsza trzeciinnikow siedm; kasdy valoris za groszi piecz, tho ucziny wszythko zlotich ieden groszy dziewietnasczie.

Sluskowie dwa, ktorzy nicz nie daya, thilko sluzia y yada, gdzie ym kaza: wattaman y dziesiathnik.

Dan barania. Tamze ktorzy maya owcze, dawaya od nich barana dwudziestego, ktorzy dwudzieszciszny dostalo szie na rok ni-nieyszy baranow piecz; kazdi valoris za gr. dwanaszczie; tho ucziny zlotich dwa.

Dan pszczelna. Tamze przepissu ałs dziesiecziny pszczelney dostalo sie na rok nywieyszy pniow iedenasczie; kazdi pien valoris gr. dwadzieszczia, tho ucziny zlotich siedm i gr. dziesiecz.

Dan wieprzowa. Tamze ktorzy swinie, wieprze chowaya, dawaja od nich, gdi zer iesth, dziesiathnego wieprza; a gdy zeru

niemacz, dwudziestego wieprza daia; ktorich sie dostalo roku ni-nieszego wieprzow piecz; kazdy valoris zlothy ieden, bendzie zlotich piecz.

Powolowscziżna. Tamze powolowscziżne, tho iesth kasdi gospodarz siodmego roku wola iednego, albo krowe, albo czo bendzie na oborze mial, dawa roku siodmego, ktore od nych brano. Anno domini 1564, dostalo sie wolow sternasczie; kazdi valoris za zlotich czter; tho ucziny zlotich piacdziesziath y sescz; a wirachowawszy szostha czescz na ieden rok, tho ucziny zlotich dziewiacz i gr. dzieszecz.

Summa wszitkich pozitkow ze wszy Dubowei czini zlotich thrzidzieszi y siedm y gr. dwadzieszczia y dwa i szelak.

Kulikow wiesz. W niey kmieczy pocziesnich piethnasczie; kazdy s nich placzy czinszu dorocznego po gr. dwanasczie, podimnego po gr. dwa, owsza po dwa trzecinniki, valoris kazdi po gr. piecz, kur po dwoigu, valoris gr. ieden, iaiecz po dziesziaczy valoris denar. sescz: Roman, Kozak, Lichwar, Pawel, Manko, Abram, Waszyntha, Priwiedon, Prokuda, Nestor, Radko, Muszিয়ে Moskal, Chweder, Sokothucha, Stepaniecz.

Summa czinszu y s podimnym od pocziecznikow czini zlotich sziedn; za kuri y za iaicza czini gr. dwadzieszczia; owsza trzecinnikow trzidzieszi, kazdy valoris gr. piecz, tho ucziny zlotich piecz.

Uroczny kmiecz ieden, rzeczony Madro, dawa w rok czinszu zlothy ieden.

Swobodni, ktorzi nowo osiedly, nicz nie daya, tilko podimnego po gr. dwa; a maia swobodi do liath sterzech; sza czy: Iwa-ko Androskow, Juszিয়ে, Chwedor Paruska, Pupynko Iwaszitha.

Summa czini groszi oszm.

Tamze wattaman, wolien od wszitkiego, respektu seruitiorum, ktore cziny do zamku.

Dan psczelna. Tamze od pasiecznikow przepiszu ałs dziesziecziny psczelney dostalo sie na rok nynieyszy pnyow dwadzieszczia

y czteri; kazdi pyen valoris gr. dwadzieszczya, tho uczyny zlotich sescznasczie.

Dan barania. Thamze ktorzi owcze maya, dawa dwudziestego barana; ktorey sie dostalo roku ninieyszego baranow piecz; kazdi valoris za groszi dwanasczie, tho uczyny zlotich dwa.

Dan wieprzowa. Ktorzy swinie albo wieprze chowa, gdy zer iesth, dawa dzyesziatego wieprza; a gdi zeru niemasz, thedy dwudziestego wieprza; ktorich sie dostalo roku ninieyszego oszm; kazdi valoris zloti ieden; cziny zlotich oszm.

Powolowsczizna. Powolowsczizne kazdi dawa gospodarz w siodmim roku wola albo ialowicze dobra, albo czo kolwiek ma na oborze; kthora od nich wibierano anno dni 1564; dostalo sie wollow piatnasczie; kazdego szaczuyacz za zlotich sterzy, tho uczini zlotich szesczdziesiath. A wyrachowawszy szostha czescz na ieden rok, ucziny zlotich dziesiecz.

Summa wszithkich pozitkow s Kulikowa czini zlotich czteridziesczy y oszm y groszi dwadzieszczia y oszm.

Tribuchowcze wiesz. W niej kmieczy poczieznich iesth dziesiecz, ktorzi placza czinszu dorocznego po gr. trzydziesczy; podimnego—po gr. dwa; owsza—po szesczi trzecinnikow, valoris kazdi za groszi piecz; kur podwoigu, valor. gr. ieden; iaiecz po dziesziaczy, valor. denar. sescz. Steczko Hriczkowicz, Olexa Haszyn, Denisz, Marko, Maslo, Maxim, Steczko Proskurnik, Iaczko, Mychailo, Iakym, thiwon, wolny racione servitiorum.

Czinszu od kmieczy poczieznich y s podimnym czini zlotich dziesiecz y gr. dwadzieszczia. Summa za kuri y za iaicza czini gr. trzinasczie y seliag. Owsza trzecinnikow szesczdziesiath, kazdi valoris za groszi piecz, tho ucziny zlotich dziesiecz.

Swobodny, ktorzy nowo osziedly, daya podimnego po gr. dwa kaszdi, a nycz wieczy: Andrusko, Olechno, Mikitha maya po trzy liata swobodi, a Klimko ma szescz liath swobodi.

Nad tho spustoszało ych dwadzieszcia y piecz, ktorzy do Lytwy na szwa wolía posly. Summa czyny groszi oszm.

Sluska ieden, ktori nicz nie daie respectu servitiorum, Olexa Czarenko.

Dan pszczelna. Thamze od pasiecznikow przepisu als dziesiecziny pszczelney na rok ninieyszy dostalo sie pniow dwadzieszcia y siedm; kazdi pien szaczuyacz za gr. dwadzieszcia, tho uczyny zlotich oszmnaszcie.

Dan barania. Thamze ktorzy chowaya owcze, dawaya dwudziestego barana; kthorich sie na rok ninieyszy dostalo baran ieden, valoris groszi dwanaszcie.

Dan wieprzowa. Ktorzi swinie chowaya, gdy zer iesth, dawaya od nich dziesziathego wieprza; a gdi nie masz zeru, thedi dwudziestego; na rok nynieyszy dostalo sie wieprzow thrzy; czyny za nie zlotich trzy.

Powolowszcizna. Powolowszcizne tez dawaa w sziodnym roku; yako y w ynszych wsziach, the od nich wiberano anno domini 1564; ktorei dostalo sie wolow iedenaszcie; kazdego saczuyacz za zlotich sterzy, tho uczini zlotich czterdzieszczy szteri. A tak wyrachowawszy szostha czeszcz na ieden rok, uczini zlotich sziedm y grosz dziesziecz.

Summa wsithkich pozitkow s Tribuchowiecz czini zlotich pieczdziesziath y gr. thrzy y seliak.

Jowcze wiesz. W niey kmieszzy poczieznich iesth na then czas dwadzieszcia; kazdi s nich czinszu dorocznego placza po gr. thrzidzieszczi; owsza—po seszczy trzecinnikow, valor. kazdi za gr. piecz, podimnego—po gr. dwa; kur—po dwoigu, valor. gr. ieden; iaiecz—po dziesiaczy, valoris denar. seszcz. Ktorich the sza imiona: Wasco Korpacz, Waszil Chomin, Jusko, Ihnat, Lawrin Wariwodzicz, Mylasz Myszko, Lawrin Miszko, Horon Mieczkow, Olexa Preyma, Andrusko, Iwachno Maximko, Ierema, Chwedor Maximko, Stepan,

Misz, Waszylko Juskowicz, Michailo, Wolosz Panthelion, Danila, Chwedko Pantelion.

Nad tho Kyrilo Chraczko, ysz zubozał, yesth swobodny od robothy y od dani owsza, thilko dawa czinszu dorocznego gr. sescznascie.

Summa od poczieznych czini: czinsu s podimnim zlotich dwadziescia y yeden, y gr. dziesiecz; za kuri i za iaicza czini gr. dwadziescia y sescz y dwa seliagi; owsza trzecinnikow sto y dwadziescia, valor. každi za groszi piecz, tho cziny zlotich dwadziescia; od zubożalego kmieczia czini gr. sesnascie.

Swobodni, tamże, ktorzy tylko podimnego dawaya po gr. dwa: Ostapko, dwa roki swobodi; Lawrin Balenski, dwa roki swobody; Żadan, rok swobodi; Zacharka, Iwasenie, po roku maya swobodi; Petrik Olexin, Szienko Kuzmienie, Kurilo, po dwu liath swobodi maya; Petro Dancziszin liath sescz ma swobodi.

Summa czini podimnego od swobodnych groszi oszmnascie.

Dan psczelna. Tamże na rok ninieyszy dziesiecziny psczelney dostalo sie pniow czterdzieczy y piecz; každi pyen saczuyacz na gr. dwadziescia, tho wsitko uczini zlotich thrzidziesczy.

Dan barania. Ktorzi owcze maia, daia od nich dwudziestego barana; ktorich sie na rok ninieyszy dostalo baranow dziewiecz; každi valor za gr. dwanascie, tho uczini zlotich thrzy y gr. oszmnascie.

Dan wieprzowa. Ktorzy thez swinie chowaya, gdy zer iest, dawaia wieprza dziesziatego; a gdi zeru niemasz, thedy dwudziestego; ktorich roku ninieyszego dostalo sie wieprzow siedmnascie; każdego szaczuyacz za zloti ieden, tho uczini zlotich siedmnascie.

Powolowszczizna. Powolowszczizne, yako y w ynszych wsziach, siodmego roku daya každi gospodarz, ktora od nich brano anno domini 1564; ktorei dostalo sie wolow dwadziescia; každi woł valor. za zlotich czterzi, tho uczini zlotich oszmdziesiath. A wirachowawszy szostha czesz na ieden rok, thedy tho ucziny zlotich thrzinascie y gr. dziesiecz.

Sluszkowie nycz nye dawaya, ani robya, thilko słuza, albo yada, gdzie ym kaza.

Kowal robi, czo trzeba, do mlina. Lopathka, Oblag, Brathko, Bochdas dziesiątnik, Jacob, Mielnik, Kosczyuk, Iwasko Kusnirz; Kurilo, Pawlik, sewczy.

Karczmarz daye czynszu dorocznego s karczmy zlotich piecz.

Summa wsitkich požitkow z Jowiecz cziny zlotich sto y dwanascie y gr. oszm y seliagow dwa.

Czudinowcze wiesz. W they wszy kmieczy poczieznich iesth na then czas oszm, s ktorich kaźdi z nich placzi czynszu dorocznego po gr. trzinascie y po selagu; podimnego—po gr. dwa; owsza—po dwa trzecinniki, valor. kaźdi za groszi piecz; kur—po dwoigu, valor. gr. ieden; iaiecz—po dziesziaczy, valor. denar. szesz. Na then czas sza czy: Iwanko Lysky, Żaszko, Iwaszko, Oliszei, Denisz, Petrasz, Nescziak, Andreyko, Iwanko Bobr dawa czynszu dorocznego zlothy ieden y gr. oszmnascie.

Summa od pociesznych czynszu s podimnim od pocieznych cziny zlotich sterzi, y gr. dwa, y sel. 12.

Za kury y za iaicza czini gr. dziesiecz y dwa seliagi; owsza trzecinnikow sesznascie, tho ucziny zlotich dwa y gr. dwadziesci. Od urocznego kmiecia czini zlothi ieden y gr. oszmnascie.

Swobodny, ktorzy sza wolny od wszelkiei daniny y od roboth acz do trzech liath, thilko podimnego po gr. dwa daia: Iwanko Kozulenko, Shusz, Lechno, Diczko, Kyziel Lytwan, Chwedor Kozulenko, Harasenie. Uczini od nich podimnego gr. sternascie.

Wattaman wolien od wszythkiego, respectu servitorum.

Dan pszczelna. Thamże dzieszcziezini pszczelnei na rok ninieyszy dostalo sie pnyow dwa; kaźdi saczuiaz na gr. dwadziescia, ucziny zloti icden i gr. dziesiecz.

Dan barania. Ktorzi oweze chowaya, dawaya dwudziestego barana; ktorich baranow na rok ninieyszy dostalo sie baran ieden valoris gr. dwanascie.

Powolowsczizna. Powolowsczizne, yako y w inszych wsziach, w sziodmim roku dawaia kaźdi gospodarz wola iednego albo ialowicze dobra, albo czo ma na oborze; ktora od nich wibierano anno domini 1564; ktorei dostalo szie wolow dziesiecz; kasdego wola saczuyacz po zlotich czterech, tho ucziny zlotich sterzidziesczy. A wirachowawszy sostha czesz na ieden rok, thedi tho ucziny zlotich szesz y groszi dwadzieszcia.

Dan wieprzowa. Ktorzy thesz swinie chowaia, gdy zer iesth, dawaia wieprza dziesiatego; a gdi zeru nie masz, thedy dwudziestego; ktorich sie dostalo roku ninieyszego dwa wieprza; kaźdego saczuiaz za zloty ieden, tho ucziny zlotich dwa.

Summa wsythkich požitkow s Czudinowicz cziny zlotich dziewiethnasci i gr. sziedmnascie y seliag.

Buchni wiesz. The wiesz pan Strusz, starosta Chmielniczki, dal dzierzecz na then czas nyeyakiemu . . . . . sluzebnikowi swemu; w ktorey uczynyl sobie folwark dla ziwnosci, y na tho chowa sobie plug wolow, bo ludzie robotny zacionguia do zamku; ktorich iesth szesz; ktorzi nie dawaia nicz wieczey za wszitek czinsz doroczny, thylko po szeszi trzeciinnikow owsza, valoris kasdi po gr. piecz; podymnego—po gr. dwa; kur—po dwoigu, valoris gr. ieden; iaiecz—po dziesiaczy, valor. denar. szesz. Ktorich tha sza imiona: Chwedor, Radol, Lesko, Onopko, Mondia, Iwasko.

Summa podimnego, za owiecz, za kuri, za iaicza, tho uczini zlotich szesz y gr. dwadzieszcia.

Swobodni, kthorzy nycz nie dawaya, tylko podimnego po gr. dwa: Wlath, Naum, Szenko, Olichwier, Iwan. Czy wsyści maya swobodi do trzech liath.

Cziny podimnego od nych gr. dziesiecz.

Wattaman wolen od wsythkiego, respectu servitorum.

Przypadle pozitlki z Buchniow. Thei wszy ludzie, iako y z ynszych, powinny dawacz psczelna dan y dziesieczine z owiecz y swiny, y tak że powolowsczizne, zwieczaiem onei krayni. Alie isz

ya bylo nyedawno thatarowie zburzily, przetosz w niei liudzie ies-
czie nye zapomogli w bidla, any w ynsze rzeczy. A wszakoż do-
stawało sie od nich w sziodmem roku wolow dwanaszcie, kaźdi
valor. ut supra, czo uczini, wyrachowawszi szosta czesz na rok
yeden, zlotich 6.

Summa požitkow na then czasz z Buchnow przychodzaczich
zlotich trzinaszcie.

Zwinohowcze wiesz. The wiesz dal pan Strusz, starosta
Chmielniczki, na ten czasz dzierzecz panu Brzezinskiemu, podsta-
roszkiemu swemu; w ktorei iest liudzie poczieglich siedm, daia
czinszu dorocznego po gr. dziesiaczi; podimnego—po gr. dwa; owsza—
po sesczy trzeciinnikow, valor. kaźdi groszi piecz; kur—po dwoigu,
valor. gr. ieden; iaiecz—po dziesiaczy, valor. denar. sesz. Procop,
Martin, Hisko, Lawrin, Panko, Hriniecz, Maniecz.

Czinszu s podimnim od siedmi poczieznikow czini zlotich dwa
y groszi dwadzieszcia y czterzi; za kuri y za iaicza cziny gr. dzie-
wicz y seliag ieden; owsza trzeciinnikow stherdziesy y dwa, valor.
ut supra, tho uczini zlotich siedm.

Swobodni kmiecie y zubożely thilko yedno dawaia podimnego
po gr. dwa: Klimko, Luczka, Maczko Mazur, maya do trzech
liath swobodi.

Czini od nich podimnego gr. sesz.

Dan pszczelna. Thamże dziesiecziny pszczelnei na rok ninieysz
dostalo sie pniow czterzi; kaźdy pien szaczuiacz za gr. dwadzieszcia,
tho ucziny zlotich dwa y gr. dwadzieszcia.

Dan barania. Ktho ma owcze, dawa dwudziestego barana od
nich; alie ych terasz zaden niema.

Dan wieprzowa. Kthorzy swinie chowaya, gdi zer iest, dawaia,
cd nich dziesiatego wieprza; a gdi nie masz zeru, thedi dwudzie-
stego; na rok nynieysz dostal sie wieprz ieden, valor. zloty
yeden.

Powolowsczizna. Powolowsczizne tesz dawaia w siedmym roku, iako y w inszych wsziach; the od nich wibierano anno domini 1564; ktorey dostalo sie wolow siedm; szaczuyacz każdego za zlotich czteri, tho uczini zlotich dwadzieszcia y oszm. A tak wirachowawszy szosta czescz na ieden rok, ucziny zlotich czteri y gr. dwadzieszcia.

Thamże stawek maly, na ziwnosc.

Tamże folwarczek ma, w ktorim na rok ninieiszy, przezly urodzai roku szuchego, bylo urodzayu: żytha kop dwadzieszcia y yedna, psenicze kop dziesiecz, owsza kop piethnascie, syana wozow 15. A wsakosz iest rzecz prawdziwa, isz ynszych liath biwalo tam zboża wszytkiego liepiei, nisz pulthorasta kop, thak że y sziano bywa dobrze wieczej; alie isz tam zboża malo przedawaya na targu, then tez dzierzawcza tho sobie na ziwnosc obracza, i iusz byl wimloczil wszytko zboże; przethosz telko sie thu kopa szaczuya, wedluk sprawy liuczkiei, każda za groszy dziesiecz, a siana wosz każdy za groszi trzy, tho wszithko uczyny zlotich szesnascie, y gr. dwadzieszcia y piecz.

Summa wszitkich požitkow z Zwinochowczow na then czas ucziny zlotich trzidziesci i pyecz, i gr. czternascie, den. 6.

Stawi thego starostwa. Stawow dwa w Winnikowczach; s nich iednego spustha zapredawai, gdi trzy liatha winidą, za zlotich sto; a drugiego stawu za zlotich sesczdzyeszciath; a thak wirachowawszy na rok ieden trzecia czescz, uczunya zlotich pieczdziesziath y trzy y gr. dziesiecz. Staw jeden w Jowczu predaia za zlotich trzysta; a tak na ieden rok trzecia czescz wirachowawszy, ucziny zlotich sto. Staw pod zamkiem na rzecze Bochu, ktorego nie spuszczaą dla mlynow; a tesz s niego pan starosta ziwnosc ma. Iest y inszych stawkow kylka y moglo bi yeh dosicz bycz, malych y wielkich, gdi by pan Bog pokoju użiczil swoego.

Summa że trzech stawow spusthnych uczini na ieden rok zlotich pulthorasta, y trzy zlothe, y gr. dziesiecz.

Młyny tego starostwa. Z mlina Chmielnickiego na rok niniejszy wimiaru dostalose zitha trzeciinnikow sto y sziedmdziesiath; psenicze trzeciinnikow trzidziesci; iagiel trzeczin. dwadzieszcza; siodu trzeczin. dwieszczie. Z dwu mlinow Wynnikowskich na rok niniejszy wimiaru dostalose zytha trzeczin. dwadzieszcza; psenicze trzeczin. dziesiecz; jagiel trzeczin. piethnasczie; siodu trzeczin. iedennasczie. Z mlinow Jowieczkich na rok niniejszy wimiaru dostalo sie zitha trzeciinnikow iedennasczie; psenisze trzeciinnikow dwa; jagiel trzeciinnikow ieden; siodu trzeciinnikow siedm.

Summa wszisthkiego wimiaru s mlinow przerzeczonych zitha trzeciinnikow dwieszczie i ieden; psenicze trzeciinnikow sterdziesci y dwa; jagiel trzeciinnikow trzidziesci y sescz; siodu trzeciinnikow dwieszczie y oszmnasczie.

Aczkołwek tak sprawe dawano zamku, ze sie tho wsythko obrocziło na potrzebe zamkowa, zwlaszcza w ten rok nieurodzaini, a wszakosz obyczaiem yusz zwiklim w ynszych starostwach, szaczuya sie thu kazde zboze, wedluk targu pospolitego, tho iesth: zitha trzeciinnik kazdi za gr. dziesiecz; psenycze trzeciinnik kazdi za gr. dwanasczie; siodu kazdi trzeciinnik za gr. dziewiecz; jagiel trzeciinnik kazdi za gr. oszmnasczie. Tho wszytko ucziny zlotich stbo siedmdziesiath y gr. dwadzieszcza y stery.

Dan barania ze wszy ziemianskich, ktorich takze wibieraia, yako y s zamkowich, barana dwudziestego.

Dostalo sie baranow: z Lissohorecz—sescz, s Czelenowczow—jeden, z Owsziankowicz—osmnasczie, z Duminky—piencz, s Kozuchowa—dziesiecz, z Sadranikowczow—szescz

Summa ze wszy ziemianskich baranow dannich czterdziesci y szescz; kazdego zaczuia cz za groszi dwanasczie, tho ucziny zlotich osmnasczie.

Folwarky pod zamkiem. Tham około Chmielnika yesth polya doszicz y grunthy barzo dobre; bilo by kedi oracz y siacz, kiedi bi

bilo czim sprawowacz, y iest kedy folwarkow y wszy przyczynycz, gdi bi pan Bog ucziczic pokoiu raczil. Alie zewsad tam na liudzy biedi dosicz: thatarowie ie czesto pobieraya, kozaczy z Wolinia takze pobieraia, i szamy y dobitek ych, Wolochowie takze k temu; y tho do oszadzienia liudzi panom starostom nie pomaga, ysz panowie lithewsczy zwabiaiacz liudzy na oszadzanie wszy nowich, w ktorich ym dawaya swobode do wsitkiego zlego; a zadnego czlowieka, ktori do nich ucziecie, nie widadza, skad nie male skazenie dobr w onych krainach; k temu y panowie zolnierze nie pomaga sie dobrze niecz liudziem ubogiem. A thak s tych przyczin trudno tam moga bycz dobrze naprawione pozytki, jeslisz zwierchnosc a rzecz pospolita nie naidzie tego, yako bi sie zabiegalo y nieprzyaczielowy glownemu, y swowolnym wolinczom, y upornym panom pograniecznym w Lithwie. Acz iest przestrzenstwa y serokosczy dosicz, alie bez liudzy trudno pozithek winaliescz.

Folwark na then czas tilko ieden u Chmielnika pod zamkiem, w ktorem ninieyszego roku barzo szie malo zboza urodzilo przez szuchocz czesczya, a czesczya przetho, ysz liudzi malo ma do roboty pan starosta; a ktemu ysz szie ym robycz nychcze. A thak nalozono: zytha—stogow ieden, psenicze—stogow dwa, jaczmienia—stogow dwa, owsza—stogow trzy, grochu—stogow ieden. Kthore ysz yusz bylo zmloczono, nie bylo czego probowacz. A thez tam nie barzo plathne zboze. A nie barzo tesz pysza wielie namlocza, bylie mieli czo yescz odednya do dnia. A wszakosz wedlic podobienstwa na kopi oszaczowacz moze, ktorich bylo zboza wsitkiego pospolitego na then rok osmseth kop trzidziesci i dwie; kazda szacziacz, wedlie czeny kraiu onego, za gr. szesz, uczyny za wszitko zboze zlotich szeszdziesiath y szesz, gr. dwanaszcie.

Obora. Wolow robotnich oszmnaszcie; krow doynich trzydziesci y trzy; byczkow dwuliethnich oszm; jalowek dwuliethnich dwie; stadnikow dwa; jalowek dwie; ozymczath dwadzieszcia y szesz; swiny pospolitich trzydzieszy; owiecz pospolitich oszmdziesziath y iedna.

O szianozeciach. Tych tam wimieracz nie trzeba, any sie do nich ubiegacz, bilie miał kym kossicz a sprawowacz y wozicz mogli, koszycz kiedi by chciał; alie isz therasz mało ludzi do robothy pan starosta ma, y tho nie robothnich. A ktemu isz bely trawi wigorzaly tego roku, bo tam iednak ludzie trawi nie kosza, ktora by nye myala bycz wisza nisz za koliana; przethosz na then rok tylko bylo sziana siedm sterth, ktorego ysz tam nie przedawaya, trudno ie bylo szaczowacz; a thesz ludzic zeznawali, ze ye zolnirze swemy konmy pokarmily. A wszakosz nietrzeba tam sziana kupowacz panu starosczie, bo go za sprawa dobra mógł myecz, kossicz dlya bydla y dlya kony, by ich tez chciał chowacz wyelye.

Summa summarum wszithkich pozithkow starostwa Chmielniczkiego czini na ten czas zlotlich thissiacz pieczsseth czterdziesci i piecz, groszi dwadzieszcia i dwa, den. czteri.

Wsi, odesłe od starostwa Chmielniczkiego, y wszy, ktore ni ktorzi sliachcziczy sluzebni zaszadzali na pustiniach Chmielniczkich y na pograniczu, thak ze thesz y wszy, ktore niedawno sza rozdane przez krola jego mosci pewnim panom y sliachcziczom polskym, kthore dzierza za przywileymy swoiemy, na Warszawskym szeymie okazowaniemy:

Lethinka wiesz. The dzierzy pan Mieleczki, starosta Grodziecki, w ktorei ludzie poczieglich iest trzidziesczy y oszm; daia czinszu dorocznego po gr. czternasczie y po dwa selagi; owsza—po dwa trzecinnikow, valoris kazdy za gr. piecz; podimnego—po gr. dwa; kur—po dwoigu, valoris gr. ieden; jaiecz—po dziesiaczie, valoris denar. sescz. Ktorich imiona sza the: Martin Wakulicz, Iwanko Skoczko, Makidon, Lawrinecz, Lechno, Misko, Thimiecz, Chwedor, Kalennik, Kurilo Semerko, Iwasko, Sawka, Konon, Juchno, Petrasz, Iwasko, Stepan, Lawriniecz, Olexa, Miczko, Kurilo Teresczicz, Lawrin, Jacob, Maxim, Wasko, Boehdan, Chylko, Żiniecz, Hapon, Andrei, Luczka, Hriniecz, Iwaszina, Demko, Steczko, Michailo, Wlaszin, Lasko.

Summa czinszu s podimnim od poczieznich cziny zlotich dwadziescia y ieden, y gr. trzy, y seliag ieden; za kuri y za iaicza czini zloti ieden, gr. dwadziescia, denar. dwanaszcie; owsza trzezcinnikow siedmdziesiath y sescz, kazdi valor. gr. piecz,—tho ucziny zlotich dwanaszcie, gr. dwadziescia.

Swobodny, ktorzy zadnego czinszu ieszcie nie daia, ktorich iest na ten czas ossm, okrom watamana, podimnie dawaia: Marko wattaman, Bakun dziesiatnik, Maczko Sluska, Stepan Sluska: wolny od wsytkiego, tilko podimnie dawaia. Wasko—do trzech liath, Iwan—do sesczy liath, Kostiuł—do czterech liath. Kalenniczka wdowa, Marka wdowa: zubożaly, tilko podimnego po gr. dwa placza.

Summa cziny podimnego od swobodnych gr. szesnaszcie.

Karczmarz kozak daie w rok czinszu zlotich dwa.

Dan barania. Ktori owcze ma, daie dwudziestego barana; dostalo sie ich na rok nyniejszy baranow siedm; saczuiaz kazdego po gr. dwanaszcie, ucziny zlotich dwa, y gr. dwadziescia y czterzy.

Dan wieprzowa. Ktorzy thesz swinie chowaya, gdi zer iest, dawaia wieprza dziesiatego, a gdi zeru niemasz, tedy dwudziestego. Alie sie thego roku nycz nie dostalo.

Dan pszczelna. Thamze ludzie dawaia dziesieczine od pszcioł, ktorei sie dostalo na rok niniejszy pniow piecz; kazdi saczuiaz pien za groszi dwadziescia, uczini zlotich trzy y gr. dziesiecz.

Powolowsczizna. Tham ze ludzie daia powolowsczizne roku siodmego, ktorei na then rok dostalo sie bylo, gdi ya wibieraño, wolow dwadziescia, szaczuiaz kazdego woła za zlotich sterzi, uczini na ieden rok, wirachowawszy szosta czescz, zlotich trzinaszcie y gr. dziesiecz. Thamze stawek maly niespusthny, tilko dla mli nika zostawiono, ktori tesz mali pozithek cziny, poniewacz przesicha. A wsakosz pierwei czynyl arenda zlotich dwa na kazdi rok.

Summa wsitkich pozitlkow z Lietinki cziny zlotich pieczdziesiath y dziewiecz i gr. szternaszcie.

Markusowsze wiesz. Thak iako ukazano prziviley na sey mie Warszawskym na the wiesz y dano na revisia, iesly na pustini

tha wiesz zasziadla, thedy sie z ogladania panow rewisorow nalazlo, isz tha wiesz sziedzi na tatarskym sliaku, w ktorei niemasz zadnego kmiecza, thilko szamy Joltuchowie mieskaya y szamy szobie na chlieb robia vedle moznoschy.

Ruszanowcze wiesz, thusz za zamkiem Chmielniczkim. The wiesz dzierza piecz Kurilowskich bracia rodzeny, w ktorei yusz po sburzeniu Tatarskim in anno domini 1558 poszadzili znowu czterech czlowiekow. Alie czinszu zadnego nye daia, y yeszcze maya wolnoscz hinc ad decursum piaczy liath. A czy sza: Pawel, Grzegorz, Josko, Olesko. A post expirationem libertatis beda takze powinny, iako i drugie wszy, ku starostwu naliezacze, wsitki pozithki y podatki dawacz. Sami tesz panowie aczkowiek tam mieskaia y folwarki maia, a wszakosz szamy swym dostathkiem na chlieb sobie robya, yako moga; pasziaki tez maia swoje, et c. A sluzo zamkowi Chmielniczkiemu y na wszelka potrzebi s panem starosta iada.

Iwanowcze wiesz. Tha wiesz zasiadla yusz od sesczidzie-siath liath, ktorza dzierza na then czasz dwa cohaeredes, w ktorei maia osziadlich liudzy thrzinasczie. A sza czy: Andreyko, Ihnath kowal, Sawka, Mikitha, Kosczia, Chwedor, Michailo, Nestor, Supron, Iwan, Chwedor drugi, Pron, Waszyl; ktorzy nicz niedaia s tei przycziny, ysz przy graniczi nieprzyaczielskiei siedza. A przetho ie sobie maia, yako szassiadi. A wszakosz, respektu poddannoschi, robia po iednemu dnyu w rok. A czy possessores villae prefatae robia swym dostatkem na ziwnoscz sobie. Stawek tez maly maia na ziwnoscz.

Kumanowcze wiesz. The wiesz dzierza trzei cohaeredes; bracia rodzeny, ktora tez byly Tatarowie popalyly in anno domini 1558. W ktorei, po spustoszenyu, yuz znowu osziedlo liudzi sescz, ktorzi ieszcze maia wolnoscz od podatkow y od roboth hinc ad decursum piaczy liath, iesli sie w pokoyu osziedza, bo tha wiesz przy sliaku Tatarskym liezy. Thedi thasz powinioscz na nych bedzie, yako y w zamkowych wsziach. Ktorich liudzi inniona sza the:

Stepan, Iwanko, Syesko, Jaczko, Iwasko, Iwan. Tam ze stawkow dwa malich na ziwnosc. Tamze kazdi s przerzeczonych braciey zossobna ma folwark swoy y czwarthy brath niedawno s niewoliej od Tatar wireczony wissedl. A wsakosz sami sobie na chlieb, iako moga, robya.

Horbowcze wiesz. Tha wiesz poczela sie szadzic na surowim korzeniu od siedmi liath. W ktorej ludzi osiadlo dopiero siedm, ktorzi ieszcze maya wolnosczy ad decursum liath piaczi. Potym thesz powinnoysz, iako na ynszych zamkowich wsziach, bedzie. Ktorich ludzi imiona sza the: Wanko, Casper, Tiniecz, Dimitr, Lawrin, Choma, Szawa. Tamze stawow malich dwa; yeden s nych ziwnosci moze nyecz dacz, alie drugi pusto liezy. Tamze Alexander Korothko z szynmy szwemy mieska y szamy sobie ziwnosci in sudore vultus sui szukaya.

Koczanowka wiesz. Tha wiesz na surowim korzeniu yesth zassadzona przez nieyakiego Swamirowskiego Stanislaw, rzeczonego Sliedi, dopiero od liath dwanaszie. Alie ysz ya byly Tatarowie in anno domini 1558 zburzili, przeto zaszie znowu poczela sie sadzic. W ktorej dopiero trzy kmiecie, ktorzi zadnego podathku nie daia, any robia, poniewasz na woliej yeszcze siedza. A wsakosz, iesly sie osiedza, tasz powinnoysz bedzie na nych, iako y we wsziach zamkowich. Imiona ich the sza: Hapon, Andrey, Supron. Tamze szam possessor tey wszy mieska, robiacz sam sobie na ziwnosc, yako nailiepy moze; y stawek sobie mali dopiero od dwu liath zastawil na zywnosc.

Kozuchow wiesz, albo **Niedzwiedziow**. Aczkowiek ta wiesz iest dawnego zassadzenia citra memoriam homium, a wsakosz ysz ya byly Tatarowie, anno quo immediate supra, zburzyly, przetho sie znowu poczela oszadzacz; w ktorej yusz osiadlich kmieczy iesth thrzydzieszy, alie ieszcze nicz nie dawaia, ysz wolnosci ieszcze nie wisziedzieli; alie post decursum annorum quatuor thasz powinnoysz na nich bedzie, iako we wsziach zamkowich.

A wsakosz robya po piaczi dni w rok. Ktorich imiona sza the: Dimitr, Iwan, Iwan drugi, Jossip, Iwan trzeci, Stepan, Hawrilo, Stepan drugi, Wasko, Michno, Milko, Serben, Andrei, Issay, Ihnath, Iwan czwarti, Andrei drugi, Seliwon, Prissa wdowa, Hrin, Olechno, Herman, Huniewiczza, Ulanowska, Kowal, Iwan piathi, Wasko, Olesiey Kusnierz, Steczko, Iwan sosti. Thamze possessores certi, szami mieskaia, y szamy sobie na chlieb robia, wedle moznosczy swey, folguiacz liudzom przerzeczonym, aby sie nie rosbiezely. Tamze tesz maia trzy stawki małe na ziwnoscz y pasieki swoye maia.

Uhlow wiesz. Tha wiesz zasziadla na surowim korzenyu dopiero od liath circiter trzidziesczy i sescz. W ktorei liudzie a prima locatione w pokoyu hactenus siedza; ktorich iesth siedm; daia czinszu dorocznego po gr. trzinasczie; owsza—po trzy trzecinniki, abo gr. dwanasczie. Ktorich imiona the sza: Sawka, Lohin, Wasko, Passen, Daniło, Wasko, Dmitr. Czinszu cziny zlotich trzy i gr. ieden; owsza za dwadzieszcza y ieden trzeszinnikow czyny zlotich trzy i gr. piethnasczie.

Dan psczelna. Thamze liudzie dawaiia dziesziathe psczoly; alie is ich nie maia na then czas, tylko ieden czlowiek, ktori dal od swoich psczol dwie raczce (?) miodu, valoris obye za zlotich dwanasczie. Thamze stawkow dwa malich na zywnosc. Thamze Lawrin Bialokur dzierzawcza they wszy szam mieska, maiacz folwarczek, w ktorem szam sobie na chlieb, czeliadza szwa y bydlem swoym wieczei, nyzli przerzeczonemy kmieczmy, roby. Pasieki thesz swoie ma y szianozeczi doszycz.

Summa z Uhlowa czyny zlotich osmnasczie, y gr. szescznasczie.

Czerlieniowcze. Tha wiesz poczelasie szadzycz na surowim korzeniu od sesczidziesiath lyath, citra vel ultra, y yesth a prima locatione hactenus w pokoiu. W ktorei iest kmieczy osziadlich dziewiecz, ktorich imiona sza the: Olexa, Charko, Chwedor, Jacob, Jaczko, Marko, Chwedor, Jurko, Steczko. Czi daia czinszu dorocz-

nego po gr. trzinasczie. Tho uczini zlotich trzy, y gr. dwadziescia i siedm. Czysz dawaia owsza po dwa trzecinniki, kazdi valoris gr. piecz., uczini zlotich thrzy. Thamze stawkow malich czteri na ziwnowsz. Thamze dzierzawczow tey wszy iest piecz, y kazdi sobie s nich zossobna na chlieb, wedle moznosci szwey, robi szam. Pasieki thesz swoje maia, y sianozeczi, liassow y pastwyk dossicz.

Summa s Czerlieniowczow czini zlotich sescz y gr. dwadziescia y siedm.

Pełczinka wiesz. Lawrin Skoworoiczicz swym y braciei swei ymieniem opowiadał szie przed pani rewisormi, ysz ym pan Mieliczki, bedacz na on czasz starosta Chmielniczkiem, dał dwie dziedzinie puste: Pełczinke y Zberezna. A isz thesz sie s tem nie okazowały naseymie Warschawskim blisko przeslem, proszył, aby ym tho na pothym ny skodzilo, chczacz sobie w thei rzeczy postapicz czaszu swego slusznie. W ktorey to pustiny yusz sobie postawily trzy domki y tamze mieskaia, robiacz sobie na chlieb, wedle moznosci swey.

Kruthniow wiesz. Tha wiesz iesth w dzierzawie Jacoba Czieplowskiego, ktora iesth dawnego zassadzenia y zawsdi w pokoyu byla, w ktorey kmiecie osziadlich iesth siedm. A sza szy: Rachlia, Pawel, Kuzma, Kunasz, Chwedina, Hawrilo, Andrey. Czi daia owsza po iednemu trzecinniku, valoris gr. piecz,—tho ucziny zloti ieden, gr. piecz; żytha po iednemu trzecinniku, valor. gr. dziesiecz,—czini gr. siedmdziesiath. Dawaia tez kasdi s nich przedziwa po dziesiaczi garseczy, valor. gr. ieden,—tho uczini gr. siedm. Summa ucziny zlotich trzi y groszi 22. Thamze mlinek iest przesuszny, nie uczini pożithku do roku z wymiaru, yedno czteri trzecinniki zboza pospolytego,—cziny zloti ieden, gr. osmnasczie. A ku swei potrzebie pan Czieplowski mielye. Thamze folwark iest, w ktorim bylo urodzayu zboza, tho iesth: żytha kop dziewieczdziesiath, psenicze kop sesczdziesiath, jaczmienia kop sto, owsza kop sto, prossa kop pieczdziesiath, thatarki kop czterdziesczy, grochu stog ieden. Ktore gumno

liekko szaczowacz moze na zlotich dziewiaczdzesiath y dwa. Syanozeczi moze bicz nie malo, bo tho iesth dziedzina wielka, przestrona; polia ma ossobliwie urodziwie, na ktorich y traw y pastwiska dozycz; liassi tesz ma; pasieke thesz ma dobra pan Czielowski.

Summa sumar. s Kruthniowa cziny zlotich dziewieczdzesiath y siedm y gros. dziesiecz

Kuriłowcze wiesz nad rzeka Bochem. The wiesz dzierza Woroniczowie, vigore privilegy sui, in conventione Warschawien. exhibiti, w ktorey na then czasz kmieczy poczieglich dwanaszie; a sescz ich spustoszalo. Ktorich imiona the sza: Iwan, Mielecko, Borisz, Hriniecz, Makar, Martin, Dmitr, Tinopiey, Victor, Olieffier, Steczko, Żupan. Czi daia owsza po dwa trzecinniki. A gdi ym wolia winidzie, hinc post decursum trzech liath, benda dawacz po czteri trzecinniki, valor. kazdi za gr. piecz; tho uczini zlotich oszm. Stawkow malich dwa na ziwnoscz. Mlinek tez do roku moze uczinycz pożytku zboza pospolithego trzecinnikow szescz; tho uczini zlotich dwa. Summa czini wszithkiego pożythku z mlinka y od kmieczy zlotich dziesiecz y gr. dwanaszie. Folwark thamze maia, alie na chlieb szami szobie, wedle możnosci swey, robia.

O **Liewkowczach**, dziedzinie thich ze Woronyczow, w inszych kxięgach iesth fol. (не указано).

Summa s Kuriłowskich czini zlotich dziesiecz, okrom' folwarku.

Liszohorcze wiesz. The wiesz dzierza potomkowie nyeiakiego Waszila Strzekowicza, na ktora lysthy ukazowali w Warschawie, na pieczdzesiath grziewien, na pustinia Winnikowieczkiei wszy Lissohorczach zapyssanich, w ktorei wszy iest na ten czasz liudzy poczieglich czterdzieszy y dwa, ktorzi aczkowiek sza dawnego zassadzenya, nie daya pożythku zadnego. Thylko robya pewne dny, tho iest dwa dni zna, dwa dny orża y kossa. A wsakosz sie ych spraga kilka na ieden plug, woza po szesczy kop zboza s polia do gumna. Dawaya thesz i dziesiathe pszioli, ktorich sie dostawa

dzierzawczom, citra vel ultra, pnyow dwadzieszcza, kazdi pien valoris gr. dwadzieszcza,—tho ucziny zlotich trzinaszczie y gr. dziesiecz. Podimne y dan barania dawaia na zamek Chmielniczki, o czym sie yusz napissalo wissey, y kylka dny w rok winny do zamku robicz. Ktorich imiona sza the: Haniecz, Iwasko, Hostilo, Supron, Ihuath, Tarasz, Bochdan, Andrusko, Kurilo, Danko, Lasko, Ostapko, Lawrin, Stepan, Roman, Chwedorecz, Oszanka, Waszyl, Jachno, Steczko, Kozak, Lechno, Lawrin, Iwan, Koszcza, Jarmak, Masko, Iwan Dmitrina, Brodsko, Jaczko, Stepaniecz, Dachno, Chwedor, Jeremey, Procopiecz, Iwan, Borisz, Bochdaniecz, Duma, Sawka, Herman. Tham ze stawkow malich trzy na ziwnosc. A ysz tei wszy sza trzei possessores, przetho kazdi s nich sobie folwarczek swoy ma. A wszakosz nycz wienczey nie urabia chlieba, iedno na ziwnosc, wedle pracyei y pilnosczy swei. Maia tez y pasieki swoye y sianożeczy dosycz, bo tho iest dziedzina przestrona. Dawaia thesz kmieczye w siodmym roku powolowsczizne dzierzawczom swoym, ktorich przidzie od nich wolow 42, kazdi valor. za zlotich 4. A wirachowawszi szosta czesz na ieden rok, tho uczini zlotich dwadzieszcza y oszm. •

Summa s Liszohorecz czini zlotich czterdzieszczi y ieden, gros. dziesiecz, oproz folwarkow, ktore dzierzawczy maia.

Humincze, albo **Iwaskowcze**. The wiesz dzierza Humienieczci, dwa bracia rodzony, nierosdzielny; ktora bili tatarowie in anno domini 1558 popalily. A wszakosz snowu iusz w nyey oszadzili na them ze grunczie, ktori iesth dawnego (citra memoriam hominum) wykopania, liudzi oszm, ktorzi dawnego podatku nie daia, ponyewasz nowo siedly y ieszcze maya woliey do kilka lyath; thylko dwa dny roboti, wedle naznaczenya, pomagaya. Ktorich imiona the sza: Iwan, Chwedko, Szienko, Lawrin, Sawka, Hrisko, Iwan drugi, Chwedor. Czysz ziemanie tamze w they wszy mieskaya, alie folwarki ubogie maya, thilko ziwnowocz, na ktora pracei swey y pynoszczi przykladaia.

Niedzwiedowa wiesz. Tha wiesz poczela szie byla szadzicz na surowem korzenyu dopiero od piaczinasczie liath; koja ysz thesz byla przez tatarow in anno domini 1558 zburzona, przetho znowu oszadilo czlowieka trzy, ktorzy ieszcze zadnego podatku nie daia przetho, isz maya wolia hinc do liath dziesziaczi. Imiona ich the sza: Jaczko, Kunasz, Iwan. Thamze iesth stawek małi na ziwnoszcz, y mlinek dla potrebi swei ma dzierzawcza. Na chlieb tes sobie roby wedlie moznosci y pilnosczy swey.

Popruszna wiesz. Na the wiesz y na Niedzwiedowa, wsgore napissana, ukazowal przywileie Piotr Pegowski na obudwu po piaczydziesziath grziwien. A tak ta Popruszna, koja sie byla poczela szadzicz in nova radice od liath dwudziestu, jesth zburzona eodem tempore, ut supra, a przetho y na ten czas pusto lieszy.

Zaszielowo wiesz. The wiesz poczal byl szadzicz in nova radice niebosczik Zgierski, w ktorey yusz byl oszadzyl ludzi poczrieglich czterdziesczy, citra vel ultra. Alie in anno 1558, y iego szamego y kmieszcza wszythki pobrali tatarowie; ktorego gdi byla iego malzonka wikupila, zaszie byl znowu oszadzyl ludzi piethnasczie, ktorzy ieszcze zadnego podatku nie daia, bo maya wolia, hinc ad decursum syedmi liath. A wszakosz, expirata libertate, benda powinny dawacz, yesly sie spokojem osziedza, owsza po dwa trzecinniki, psenicze po pultrzcinnika, pieniedzi po gr. trzinaszczie y po selagu. Insze rzeczi powinny beda zamkowy Chmielniczkiemu, iako y drugie wszy ziemianskie powiathu Chmielniczkiemu. A imiona ych the sza na ten czas: Jarmak, Sienko, Chwedor, Lukan, Sienko, Usthyn, Mikitha, Petrasz, Iwan, Demko, Misko Bilous, Misko Saczenko, Demko, Wasko Siodelnik, Czaban. Tham ze iesth stawek małi na zywnoszcz. Thamze pani Zgierska ma folwarczek, czesczia dla bidla, czesczia dla ziwnosczy swey, na który praczey y pynnosczy przykladacz musi, chcely chlieb ieszcz, bo w them krayu ludzie mala pomocz robotamy panom swoym czinia; a szuadz jako y saszedzy s niemy mieskaya.

Przedziwniczka. W they wszy nie masz zadnego czlowika osziadlego. Chiba tam ze zbudowal Kierdanowsky domek, miasto folwarku, dla bidla, tam ze potrossze sieie zboza, y syanozeczy, kossy wiezeci dla wichowania dobithku, nysch dla chlieba.

Piotrowa laka y z ynszimy, w inszych kxiebach napissano o nych fol. (не указано).

Ulanow myasteczko. Na ktorei na przeslim seymie Warszawskiem Maczedonczikowie ukazowali przywiliei swoy, ktorym dano ym belo oszadzacz pustinia Ulanow, przy sliakie thatarskiem, nad potokiem Sinowoda. Then Ulanow liezy przy granicze Lithewskiej, maiacz granicze swoye s Czudniowska wloszcza, ku Ostrogu naliezacza, przy sliaku, ktorym tatarowie do przemieszku sli; ktore mieszcze liezalo pusto przez niemalo liath, iako o thym zeznawaly obiwatelye onych krain. Asz przerzeczony Maczedonczikowie, obaczysz tam mieszcze niezle do oszadzenia wszy, bo znacz, ze tam zamek bywal, y waly dwa sza wielkie, mieszcze thez niemale obchodza blotha bagnisthe, uproszyli tho szobie, aby ym tam dopuszczono szie zbudowacz, y oszadzacz, nacz pothym y przywiliei od jego kr. mosezi otrzymali; alie, ysz oszadzeniu tam temu doszycz uczynycz nie mogli, bo ich tatarowie czesto nawiedzali, y kozaczy litewszczy thesz ym wskuracz nie dali, przethosz jego mocz pan s Zeniawi, woiewoda Ruski, dal przerzeczonym Maczedonczikom opatrzenie insse u Brzezan z maiethnosczy swoiey. A szam jego mocz poczal tham zamek budowacz y miasteczko oszadzacz, w ktorym iesth na then czas osziadlich liudzy szeszdziessiath y dziewicz. Alie ysz ym obieczano bilo dacz swobode kazdemu, wedluk zasiedzenia, do liath piaczinascie, przethosz sie wipisze kazdi iako dawno zasiadl. Kazdi s nich zasiadl od liath dwanascie: Iwan Drost, Holowka, Karaczisieta, Hawrilo, Maximowietha, Ustian, Andrusko, Mathwiei Czilka. A czy trzey od liath kazdi s nich zasiadli dziesiaczy: Kruczenietha, Kunasz, Strach. A od liath dziewiaci zasiedli: Iszay, Hapon, Iwan Bereczka. Od liath oszmi zasiadli:

Maliar Iwasko, Danilo, Iwaniecz, Hapon, Hesiutha, Chwedor woit, Musziei. Od liath sziedmy zasiedli: Jachno, Pawinta, Danilo Pinczuk. Od liath stereich zasiedli: Denko, Chrehor, Chwedko, Chwedor, Francisko. Od liath sesczy zasiedli: Jaczko, Dimitr, Radko, Jan Liach. Od liath trzech zasiedli: Klimko Puhacz, Makosz Liach, Stepan, Puszkarz Brosina, Jacub, Stepaniecz, Ichnathko, Thysko, Luczik, Iwaniecz. Od liath dwu zasiedli: Romaniecz, Iwan Przisiega. Od roku ziasiadly: Szawka, Procop, Chwedor Choienski, Waszyl, Ohoroni, Proczik, Panasz, Ostapko, Masko, Panasz, Olexa Tarasowicz, Andrei, Pawlyk, Olexiey wrothny, Simko, Iwan Szatuka, Petrik.

Przedmieszczenie za pothokiem Szinowoda od liath dwu poczeli szie sadzicz: Iwan Inochodecz, Makar Paniewski, Iwasko Dolo-teczki, Jurko, Iwan Bliznowoda, Zeniecz Zeliesko. Jeszcze ich nie postanowiono, po czemu benda miely czinszu dawacz dorocznego; tylko na ten czas, ktori s nich ma pszcioły, dawa dziesiathe; dostalo sie ich, anno presenti, pnyow dziewiethnascie, kazdi valoris za gr. dwadzieszcia,—tho uczini zlotich dwanascie, gr. dwadzieszcia.

Takze kto ma swinie, tedi ma dawacz gdi iesth zer, wieprza dziesiatego; a gdi zeru nicmasz, dwudziestego; ktorich na rok ni-nieyszy dostalo sie wieprzow oszm, kazdi valoris gr. trzidziesci,—tho czyny zlotich oszm.

Thak ze dziesieczine od owiecz benda powinny dawacz, ktori ie bendzie myal.

Powolowsczizne thesz s nich rasz wszietho anno domini 1563; dostalo sie wolow dwadzieszcia, a ialowicz dwanascie; szaczuyacz wola za zlotich czteri, a ialowicz za zlotich dwa, tho ucziny zlotich stho y czteri; wirachowawszy na rok ieden szostha czesz, tho ucziny zlotich sziedmnascie y gr. dziesiecz.

Summa požitkow na then czas Ulanowskich czyny zlotich thrzidzieszy y oszm.

Folwark. Tham rol pomierzacz na then czas nie trzeba, bo orze, kedy kto chce y yako wielie moze, by yeno mial czym; a

rolie szał barzo dobre. A wszakosz na then czas napierwei urzednik jego moszi pana wojewodzin, dla swey ziwnosczy, sział throche zboża, alie przez suchoscz roku malo pozal: bylo żytha kop sziedndziesiath, jaczmienia kop thrzydziesci, owsza kop piathdziesiath.

Stawkow dwa na pothoku Sinowodzie, alie blocziste, powiadaly ludzie, ze ich nygdy nie spusczano.

Mlinik nowo sbudowany, alie w thym roku przez suchoscz malo myeliono w nym, bo pothok przesuszny. A wsakosz wimierzono sz niego żytha trzeciannikow dwanaszczie, kazdi valor. za gr. dziesiecz; uczini zlotich cztery.

Thamze za Ulanowem ku Lithewskiej graniczy szał pustynie, na ktorich pierwei wszy bywali y mogli by bycz za pokoiem a za postanowieniem z Lithwa. Tho iesth: *Kozuchow*, *Lipathin*, *Taras-kowcze*, *Podgorosna*, *Holowczincze*, ktorych pol uzywaia ku Ulanowu.

Summa z Ulanowa na then czas czini zlotich czterdziesci y oszm, okrom folwarku ktori sie niesaczuye.

Pelczinka wiesz jus yest wisey napissana.

Лувос. мѣст., кн. непенуцѣ В., № 12, л. 437—463.

XIII.

Люстрація Каменецкаго староства 1565 г.

Capitaneatus Camieneczensis.

Miasto Kamieniecz liezi we dwu mil od granicze wołoskiej, ktore rzeka Smotricz miedzi skalami brzezisto szczokimy (sic) wkolo obchodzy.

Miasto Kamieniecz ma w szobie troiaki narod ludzki, trojaki obiczai prawa: Poliaczy autoritate preaeminent, a szadza sie prawem Maydemburskym; Rusz prawem y zwiczaiem ruskym sadza sie y woytha swego maya; Ormianie—obiczaiem armenskym y woytha tez

swego maia. Czy zadnich podatkow s domow swich na zamek nie daia; tylko strozne szobie skladaia wsyczy zpolecznie, s kazdego domu po gr. seszcznascie na rok, a to oddawayą na ratusch rayczom polskym, jako tym, ktorzi rzadu strega y miasta. Przykladaia sie thesz do tego strossnego i panowie sliachta, ktorzi tam domi swoje mayą. Na czo panowie polaczi chowayą strozok na bramach, na walech, y u rathusza ustawicznie stregaczich sesnascie, y czasem wedluk potrzebi wieczey.

Puskarzow dwu, surmacza na ratuszy, y kxiendza y pyssarza.

Kramarze: thich ilie kolwiek bendzie, kasdi winien dacz od kramnicze po gr. trzidziesci, ktorich iesth na then czas dwadzieszcza y dziewiecz. A thi sza imiona ich: Jan Pomahaiko, Bobrik Wartanowicz, Czaryk, Caspar Kirkor, Chrapaczewicz, Zlotohorlo, Denissowa, Serhiowa, Dawid, Wartens Charkow ziecz, Kurilo, Ilias Jankowicz, Popow, Bobukowicz, Tharasz, Withek, idem s drugiej kramnicze, Olexiowa, Andrei Iwaskowicz, Jacob Kosteiwicz, Czaplisz, Serhey Sachnowicz, Chaczko, Kirkor, Jurko, Malcherowa, Michno, Bartek Pieklo.

Summa czini od kramarzow s kramnicz zlotich dwadzieszcza, y dziewiecz. Nad tho iest pusti kram, ktori Chrehor buduye, ktori tesz czasu swego then ze possitek uczinicz moze.

Sukienniczi, kthorzy sukna drogie przedawaia,—czy placza po zlotich dwa, ktorich iesth dziewiecz na then czas. A thi sza imiona ich: Zacharka, Hrebor ormienyn, Withek, Putro, Jurek woith ormianski, Mathei Michalowicz z iednego utq., Jurias, Thaskowicz, Andrusko.

Summa czini zlotich sesnascie.

Sukienniczi, ktorzi prostem sukнем kupcza, placza czinszu dorocznego po gr. trzidziesczy. Thakowich iesth sternascie. A imiona ich thi sza: Symon rzeznik raycza, Axenti Borgossowicz, Thrainos, Mikolaiecz, Bochdan Ruszin, Kuzma Pisanczicz, Chwedor Thelezicz, Jurek, Hreczko, Andrei Popowicz, Sachno Russin, Mathei Malicz, Romasko Suchorad, Hrisko Hankowicz.

Summa od nich czini zlotich sternasczie.

Sewczy polsczi, ktorich czassem przybywa, a czassem tesz ubiwa; kazdi s nich dawa czynszu dorocznego po gr. dwadzieszczia y cztery. Na then czas sza czy: Marek, Berendi, Borzobohati, Thlumok, Buska, Niezgod Woicziech, Misko Maly, Vatgiel, Golanka.

Summa uczini zlotich siedm y gr. sescz.

Sewczy rusczi: tich tez czassem przybiwa, a czassem ubywa, a kazdi s nich dawa czinszu dorocznego po gr. dziesiecz. Na then czasz iest ich sternasczie, ktorich imiona thi sza: Chrus Malieczkiego ziecz, Wasko Martinow, Iwasko Miskowicz, Andruch Hiczka, Iwan Bielski, Misko Pasternakow, Procop Wolniczey, Misko Wolniczei czech mgr., Olexy, Andreikowa, Hricziua Wolniczei, Dimitr Marczerneho, Martinecz, Kuzma.

Summa czini zlotich czteri i gr. dwadzieszczia.

Jathki rzeznicze: s kasdei placza czinszu rocznego po zlotich czteri, ktorich na then czasz iesth dziewiecz, ktorich imiona ti sza: Symon raycza, Choczinski, Szczesnego ziecz, Iwan Gaska, Simon Przisziezniuk, Gregorius, Jacob Ziskany, Morzyskopa, Pieklowa.

Summa czini od rzeznikow zlotich trzidzieszczi y sescz. Nad tho iest iedna iathka, s ktorei dawaia czinsz mnichom.

Piekarze: tich biwa czassem mnyei, a czassem wienczey, kasdi s nich placzi czinszu dorocznego po gr. oszm. A iesth ich na czasz then pyaczdziesziath y szescz. A nad tho iesth ieden, ktori dawa gr. czterzi, a drugi gr. dwa, ktorich thi sza imiona: Andreas Baran, Andreas Glowa, Chwedorowa, Bobr, Danilo, Dudka, Denissowa, Chwedor Rebrik, Hosko Bednarz, Harasim Korzen, Hrin, Ioannes na Barszczowski, Iwanko pastuch, Jurko Kozikow ziecz, Iwan za brona murowana, Jeremiej, Gregier, Iwan, Jaczko, Ilko, Iwaskowa, Sydor Przykliepka, Kostuchna, Sydor na walie, Tymko, Trochim, Szenkowa, Katrussa Bronnego, Semina Kolaczniczka, Luczniczka, Lewko, Martin, Michailo, Mikula, Nicolaus in domo Herborta, Stanislaus Mazur, Mathias Szamborski, Nadolniczka, Nadzieya, Nasta

Pathcztericha, Olexa krawiecz, Panas Kossikow, Petriczka, Petrykowna, Rebriczka, Romaniczka stara, Romaniczczina dziewczka, Stepan Holowka, Serhey, Semianowa, Stepan, Waszyl Holowka, Wolosz, Walkowa, Walenti. Hriczko daie gr. steri, Mirski za quartu daie gr. dwa.

Summa od piekarzow czini zlotich piethnascie y gr. sterzy.

Lanow miesczkich iesth pieczdziesiath y syedm, ktorich tak mieszczenie, yako y przedmieszczenie uzywaią, s kazdego placzą czinszu dorocznego po gr. dwanascie: Stanislaw Beduarcz—s lanu, Baccalarz ¹⁾, Symon raycza, Witlek raycza, Franczowski, Jacobowa, Stanislaus mlinarz, Woicziech wrothny, Szczesnego ziecz, Rąk, Chwedor Pasternakow, Thrainos, Kozub, Namiesnikow, Lechno, Jacob Balarz, Zablotni, Kaszuba, Morzeskapa, Petrowski, Maleczki, Jacobowa Krawczowa lanow dwa, Radzieczkich lanow piecz, Lenard Barwierz s lanu.

Pullanu kazdi s tich nyszy napyszanych dzierzy: Paulus Kunasczicz, Iwan Thilieziecz, Gaska, Malczerowa, Andrei Pyssarz. Ustiana, Protas Orszanyn, Ilia s Kuthorska, Lesko rzeznik, Triniakowa, Zyskany, Pop s Onofrya, Andrusko Krawczow, Misko Chaczienie, Chwedor Teleziecz, Lawrin Teleziecz, Procop Trzbior ziecz, Iwasko Lithwin, Mazur, Doscizina, Stepaniecz, Petrus Acialis, Jaczko Lechnow, Mikolaiecz, Witek, Woronka, Kudemski, Wassil Maniuka, Hriniecz, Semko Sithnikow, Trzeciennik, Andrei Szawicz, Kuzma Korozowka, Iwasko Luczicz, Pasierbka, Andrei Sawicz, Nieteczka, Zablotnego Uhrinowicz, Boris, Gnitar, Żydek, Miesopusth Kondratowski, Borzobohati, Luczczin Panasowski, Rucz Kowal, Korzan, Jurias Kothny, Marczin raycza, Michalkowicz Mathyow, Mathias wrothnego, Ilko, Kurilecz Strzelnik, Waszyl Klimkowicz, Mathwey Bochdanczey, Maczerny, Jenik.

Summa czinszu s przerzeczonych lanow y s pullanow cziny zlotich dwadzieszcia y dwa, y gr. dwadzieszcia y sterzy.

¹⁾ Далѣ при каждомъ имени обозначено: s lanu.

Ogrodi mieszkie, kthorich iesth piethnasczie; s nich placzą s kazdego czinszu dorocznego po gr. czteri: Iwan woith, Jerema, Ohorilko, Philip, Woloska, Żydek, Josko cum prziczina (?), Żidek s drugiego, Sobek, Ilko, Starodubczina, Sima Koluznikowicz, Juriczka, Lachno, Zamesniczka.

Cziny s nich czinszu zlotich dwa.

Człto, albo mitho kamienieczkie, ktore s kupczow, thak s tich, ktorzi s Turek do Moskwi, iako do Lithwy i albo do Lwowa iezdza, na zamek biorą; tho naietho panu Casprowi Wilkowskiemu za szesz seth zlotich monethi y lyczbi polskieji, y za kuffe mal-maziei valor. zlotich pieczdziesiath, y za pulkamienia pieprzu valor. zlotich dziesiecz do roku, to iest a die Assumptionis Marie anni 1564 usque ad aliud festum Assumptionis Marie anni 1565, cum ea conditione, ysz ieslybi ziemia Moskiewska byla othworzona, thedi ma poliepszicz więczei. A yesly thesz Tureczka albo Woloska ziemia bila zawartha, thedi ma bycz mu wcziniona folga, wedluk baczenia.

Tho ucziny zlotich seszcz seth y seszczdziesiath . . . . ; tho mitho dobrze więczei inszych lyath, gdi kupczy z ziemie Moskiewskiej volno idą do Thurek, iako tesz ormianie do nich, et c.

Mytho, ktore zdawna wibieraią w Bendrychowym grodku na starostwo Kamienieczkie od Lithwy, ktorzi tamtedi s Kolomiej szola iezdza, y od ynszych kupczow,—tho naietho na rok za zlotich sto.

Sochaczne: tho sie poczina od Wielkiej noczi, a thrwa az do miessopusth. A tak na kasdi targ wolno mieszczanom, ktori cheze, miesso przedawacz. A od kasdego bidleczą rogatego po gr. ied-nemu na zamek, a od barana po pulgr. Tho sochaczne anno 1564 naietho dwiema mieszczanom s Kamiencza—Chwedorovi y Jurkowi, do roku za zlotich pieczdziesiath moneti y lyczbi polskieji; czini zlotich pieczdziesiath.

Podimne, ktore dawaią ze wsy ziemianskich powiatu Kamienieczkiego, ucziny in summa zlotich dwieszcze osmdziesiath y oszm.

A nad tho iest wszy dwadzieszcia i dziewiecz, s ktorich nie dawaia podimnego propter continentiani officy.

Rusz, ktorzi rolie maya, dawaia, umownye wssiscezy in simul, czinszu dorocznego zlotich trzidziesczy.

Ormianie, skladaia czinszu dorocznego, umownie wsiscezy in simul, okrom sukiennikow y kramarzow, zlotich dwadzieszcia y czteri.

Pasziaki. S pasziek, na zamkowym polyu liezaczych, przichodzi czinszu dorocznego zlotich siedm.

Summa wsithkich pozitkow z miasta Kamiencza y ze czlem oboym y s podimnym wszy ziemianskich czini na then czas zlotich thysziacz trzystha y piecz, i gr. dwadzieszcia y czteri.

Pasne, ktore tam od wolow, ktore z Wołoch pedzą na przedaczą, albo tez s Podolia przez Smotricz, albo chocz ynszemi goszczinczami, biorą pieprzem i safranem a od niektorich tez pie-niadzmi, czo przinamnyey moze szaczowacz na zlotich czterdziesczy.

Trichowcze wiesz. W niey ludzie zdawna na slusbie siedza them sposobem: winny powosz do Kamiencza, do Liaticzowa, do Ploskirowa, s starosra albo s podstarosciem, na woynne wszelaka kazdi s chlieba wynien iachacz y na strasz s poberzeszniki, gdi po zlodzieia albo na gwalth wsseliaki winny yechacz, y z listhi. Podwode komornikow jegó kr. mosczy do Baru, do Miedziboza, do Kamiencza, do Lyaticzowa powinny. Zadnich podathkow pienieznych nie dawaia, jedno dzieszeczine od pszol na kasdi rok, ktori na pszoli; dostalo sie anno 1564 pnyow dwadzieszcia y ieden; kazdi rachuiacz po gr. dwadzieszcia, tho ucziny zlotich czternasczie.

Thamze ktori owcze chowa, dawa kasdego roku od nich dwudziestego barana; dostalo sie ich roku niniejszego baranow szesz-nasczie, a yagniath dziwieczioro; kasdego barana rachuiacz za gr. piethnasczie, bo tak za nich ludzie placzą, a dwoie iagniath za barana,—tho thedi wszitko ucziny zlotich dzieszecz i gr. puloszma.

Tham ze od swini, kto ie chowa, dawa na kasdi rok wieprza dwudziestego, ktorich sie dostalo roku niniejszego yedenasczie; kas-

degó miernie rachuiacz za grziwne, tho ucziny zlotich siedmnasczie i gr. osmnasczie. A imiona tich knieczzi są: Petrik wataman, Ziniecz, Wasko, Radko, Szenko, Thimiecz, Hriuko, Jolthusz, Kusthuk, Chwedor Kirnosz, Wasko Poddubek, Iwan Wasilowicz, Jaczko Wasilowicz, Wasilko stari, Chomicza, Olexa, Semion, Jurik, Semko, Iwan Kreczkow, Andrei Czorniszenie, Iwan Czornissow, Sydor Czornissow, Kosth Iwanowicz, Hriczko Krawiecz, Chwedor, Dmitr Steczkow, Misko Steczkow, Pawel, Sienko, Iwan Iwachnow, Iwan Kolthun, Isai Maximow, Wasko Maximow, Anton, Sawka, Pawlik Iwachnow. Jarmak dawa lissow dwu albo zlotich dwa.

Karczma tamze bila, s ktorei dawajia zlotich sescz y czteri kapluni, valoris kasdi za grossi pulthora,—tho uczini zlotich sescz y gr. sescz.

Summa wsistkiego pozithku s Trichowiecz na then czasz czini zlotich pieczdziesiath y gr. pulthora.

Pereworoczcie wiesz. Tha wiesz liezi nad potokiem rzeczonym Zwaniecz, mil czteri od Kamiencza. W niey kmiecie siedza na czinszu urocznim pienieznym,—dawa kazdi s nych po zlotich dwa, kur po dwoie, jaiecz po dwadziescia, podimnego po dwu groszu. A takowich iesth iedennasczie, okrom watamana, ktori czinszu nie dawa ratione servitiorum, alie ynsze daniny dawa: Radol wataman lib. od czinszu, Iwan, Hawris, Manko, Kurilo, Dmitr, Michailo, Petrika, Lawrik, Ilko, Procop, Petra Wachnowicz.

Czinszu czini zlotich dwadziescia y dwa, za kuri i za iaicza czini gr. oszmnasczie y szeliak.

Swobodni, ktorzy, za niewisiedzenien wolnosci, od czinszowey dani sa wolny, alie podimnego po gr. dwa dawajia: maiia swobodi: Dubrowa, Woythko, po czteri liatha; Dmitro, Andrey, Pasko, Jaczko Krawiecz, po sesczi liath; expirata libertate beda winni dawacz yako y drudzy.

Summa podimnego ze wsytkiei wszy czini gr. trzidziesci y czteri.

Dan barania. Thamze na kazdi rok, ktori chowa owcze, dawa od nich dwudziestego barana, ktorich sie roku ninieiszego dostalo baranow dziesiecz y iagniath sesczioro; kazdego barana rachuiacz za gr. piethnasczie, a dwoie iagniath tak ze,—thedi tho wssytko ucziny, zlotich sescz y gr. piethnasczie.

Dan wieprzowa. Tamze od swiny, ktori ye chowa, dwudziestego wieprza dawaią; na rok ninieiszy dostalo sie wieprzow dziesiecz; kazdi valor. za grziwne, tho czini zlotich sesnasczie.

Dan pszczelna. Thamze ktori chowa pszcoli, dawa na kazdi rok od nich, dziesiathy pien; dostalose na rok ninieiszy pnyow trzidziesci y siedm; kasdi rachuiacz na gr. dwadzieszczia, tho uczini zlotich dwadzieszczia i czteri y gr. dwadzieszczia.

Summa wsitkich pozitkow s Pereworothia na ten czas cziny zlotich siedmdziesziath y gr. dwadzieszczia y siedm y seliak.

Kiplineze albo **Kiplowcze** y druga **Holoskow** prziniei liezacza wioska. Tha wiesz liezi na dol rzeki Smotricza, milia od Kamiencza. W niey kmieciez siedza na czinszu pieniezny. A iest ich na obu stronach dziesiecz, okrom wattamana; kazdi s nich dawa po zlothemu iednemu y po gr. dwadzieszczia y trzy y po iednemu seliagu, kur po dwoie, jaiecz po dwadzieszczia; robia po dwa dny w tidzien, czo ym kaza, do folwarku zamkowego. Imiona tych kmieczy sza: Iwan wataman lib. od czinszu tantum, Susik Maxim, Iwan Kononowicz, Michaiło Hriniewicz, Chariton, Iwanko Charitonow, Barthocz Holoskowski, Iwan, Maczuda Bartossow, Sthasz, Dasko, Holoskowianie.

Summa czinszu czini zlotich siedmnasczie y gr. dwadzieszczia y trzy y seliag; za kuri y za iaicza czini gr. dwadzieszczia.

Swobodni, ktori za swoboda od dany czinszowej sza wolny, tilko na then czas roboti pomagaia w folwarku Kamienieczkiem: Andrei Michalowicz—rok ieden; Mirni Wattamanowicz, Hriczko po czteri liatha; Maczko Maczudow ziecz—piecz liath; Jacob Bar-

tossowicz—szesz liath; Pawel, Barthosow ziecz, Chwedor—po siedmi liath; Maczko—osm liath.

Thamze s paszek nyktorzi mieszcianie s Kamiencza dawaia, czinszu dorocznego zlotich piecz, ktorich thi sza imiona: Mathisz, Procop, Andrei Popowicz, Iwasko Kuczicz.

Czini zlotich piecz.

Dan barania. Thamze ktori chowa owcze, dawa od nich kasdego roku barana dwudziestego; w Kiplinczach zaden ych nyema, a s Holoskowa dostalo sie roku ninyeisseggo baranow czteri; kasdego saczuiaz po gr. piethnasczie, tho ucziny zlotich dwa.

Dan wieprzowa. Thamze kto ma swinie, na kazdi rok dawa od nich dwudziestego wieprza; dostalo sie roku ninieisseggo s Kipliniecz wieprzow czteri, a s Holoskowa wieprzow dwa; kazdego wieprza saczuiaz za griwne,—tho cziny zlotich dziewiecz i gr. osmnasczie.

Dan pszczelna. Thamze od pasiecznikow, ktorzi pszoli chowaja, dawaia od nich dziesiathi pien; dostalo sie ych s Kiplincza roku ninieisseggo pnyow dwadzieszcia y cteri, a s Holoskowa pnyow dwa; kazdi pien rachuiacz po gr. dwadzieszcia, tho ucziny zlotich sziedmnasczle y grossi dziesiecz.

Summa ze wszy Kipliniecz y z Holoskowa na then czas pozitkow czini zlotich pieczdziesziath y dwa, y gr. iedennasczie y seliag.

Liaskowicza wiesz. Tha wiesz liezi nie daleko Niestru, wsgore Choczimia, dwie mily od Kamiencza, nad rzeka Zbruczem. W niei kmieciez zadnei dany pieniznei nie daia, thilko robya do folwarku zamkowego: lieczie zna y kossa, a zymie drwa wosza ieden tidzien, a drugi sobye robya; wynny thesz naprawowacz gacz na rzezce Sbruczu dla mlina, gdy potrzeba, szamy. A yesth poczieznich liudzi na then czas dwadzieszcia y szesz; kasi dawa s nich podimnego po gr. dwu. Imiona tich kmieczy sza: Jaczko wataman lib. a labore tantum, Petras, Wassil Lissi, Iwasko Skorpan, Stepan, Iwan

Nestorowicz, Martin Czaban, Andrei, Ilko, Iwasko, Dawid, Klimko, Olexa, Hrehor, Lukian, Semko, Werisa, Pasko, Michailo, Chwedor, Masko, Josko, Stawrisz, Stepan, Hreor, Zacharczicz.

Czini podimnego zlotich ieden y gr. dwadzieszcia.

Pop tes dawa dziesieczine pszczelna y barani 25.

Dan barania. Thamze ktorzi owcze maia, daią od nich dwudziestego barana; alie anno domini 1564 odpuszczyl ym pan starosta w tim roku, bo ym bili poszdichaly.

Dan wieprzowa. Thamze od swiny, kto ie chowa, na kazdi rok dawa wieprza dwudziestego; na rok niniejszi dostalo sie ich dziesiecz; kasdego wieprza saczuiacz za grziwne, tho wsithko ucziny zlotich sesnasczie.

Dan pszczelna. Thamze od pasiecznikow, ktorzi pszoli maia, na kasdi rok biora dziesziathi pyen; dostalo szie roku ninieyssego pnyow oszmnasczie; kasdi rachuiacz po gr. dwadzieszcia, tho uczini zlotich dwanasczie.

Summa wsithkich pozitkow z Liaskowicze na then czas czini zlotich dwadzieszcia y dziewiecz, y gr. dwadzieszcia.

Dołzek wiezz, thuz za zamkiem Kamienieczkim. W niei yesth liudzi oszm, ktorzi zadney dany nye daią, thilko dwa dny robyą w tidzien; a dawaią od swinie kasdei po seliagu y podimnego po gr. dwa; dostalo sie anno domini 1564 zlotich trzi. A imiona ich sza: Hriczko Przigoda, Klimko, Stepan, Jaczko, Mathei, Bochdan, Semko Michaliecz, Chwedor Ostapkowicz.

Czini od nich wszitkiego zlotich trzi y gr. sescznasczie.

Nad to sza drudzi kmiecie, ktorzy placzą czinszu dorocznego po gr. dwadzieszcia i sesczi, y po dwa selagi. A takowich iesth trzidziesczy y ieden: Iwan Kolodziei, Karpo, Martin Skribka, Iwan Gerosz, Maczko Zmloczko, Miekolai Haska, Hawrilo Hriniewicz, Protas, Piotr Jeczminik, Dmitr, Jarosz, Sydor, Iwasko Jemiecz, Hriniecz, Josko Młodi, Iwan Diakowicz, Martinicha, Waszyl Klimkowicz, Jurko, Sawka, Ilnath Dolhi, Mysko, Rasko, Pawel Semiecz,

Lewko, Ihnath Soczewicza, Sydor Snyecz, Ihnath Żeńko, Stepan Ulitin, Jaczko. A czy dwa dają po gr. trzydziestci: Jurko stari, Iwach ziecz iego. Kasdi s nich winien prziwiesz drew dwa wozy przed Bozem Narodzeniem, a na Wielkanocz thesz dwa; oszm dny orza do roku; a czo y oni sami y ynsze wszy poorza, to ony wynny posziacz; groch pokoszcz y sgromadzicz; proszo pozacz y powiezacz; rzepe w folwarku zamkowym, poki iey staye, wikopacz; na thlokę o panskiei strawie winny (stawacz?) na zniwo, y kossicz, poki stawa zniwa y kossenya, dzien ieden w tidzien.

Summa od wszitkich czinzownikow czini zlotich 29, gros. 16, den. 12.

Śluszkowie, ktorzy tez nicz nie dają, tilko z listi, gdzie kaza, yada, a na graniczach strzegaya: Steczko wataman, Iwan Michalowicz, Nestor, Chwedor Berto, Lawrin. Thamze gdi sie traffi possel thureczky albo thatarski do Kamienca, kasdi s nich winien dacz, wedle swiczaiu, owsza, y sziana, y kuri, obyczaiem żwiklym; winny gacz stawicz y mlina nowego pod zamkiem.

Summa wsythkich pozithkow s tey wszy cziny zlotich thrzidziesci y trzy, y groszy dwa, y seliagow dwa.

Nowosielicza wiesz liezy nad potokiem Dolskiem, krora od liath piethnascie poczela sie sawodicz. W niei kmieciez winni yechacz, gdzie pan starosta s powozem kaze, na mil dwanaszie, takze z listi yechacz daleko, gdzie kaza; robyą oszm dny do roku; po czteri wozy drew na zamek prziwiesz powinny; zacz, poki sztawa, dzien w tidzien; kossicz tesz dzien w tidzien ieden, poki sstawa; a zadnei dany any podimya nie dawaią, bo dziedzine maią cziaszna. Imiona tich kmieciez sza: Kaliman, Piotr, Iwanko, Konon, Lewko, Thrus, Marko, Jacob, Andreiecz, Kałennik, Thit, Iwanko Kalennik, Senko, Hrehor, Bylana, Misko Czerewko, Daniło, Jan Lach, Hawriło, Jurko Czobotarz, Stasko, Sczeszny liach, Withko liach, Ambrosz.

Nad to dwa kmieciez na urocznim czinszu sziedza: Iwanko Luczczicz—czinszu dorocznego gr. pieczdziesziath y trzy, y seliag; Piotr Dziedusko—zlotich dwa.

Thamze od swini na kasdi rok dawaią po seliagu; dostalo sie anno 1564 gr. trzidziesci.

Summa czini zlotich czteri, gr. dwadzieszcia y trzy, denar. sescz.

Praeterea przerwczony kmieciez powinnoscz the maia, ysz kiedy sie traffi, isz do Kamiencza posel przydzie s postronnei ziemie, szipuion pewną miare owsza y kur po dwoigu na zamek dawaia. A bywa tego czassem kilka razow do roku.

Tatarziszca wiesz sziedzi na dol Smotricza, za zamkiem Kamienieczkiem, kthora pan starosta niedawne poczal szadzicz dla poslugi zamkowi. W niei kmieciez ieszcze na wolyei sziedza, a post expirationem libertatis benda winny thosz, czo y wiesz Dolzek, a nycz wieczy. Podimnego dawayą po gr. dwa na then czas; a po piączy wozow drew przywazią w rok na zamek. A imiona ich sza: Woicziech wataman lib.; Jaczko sluzy koniem; mayą swobodi: Andrei—dwa roki, Leczik—trzy liatha, Jaczko stari, Lenard—po piaczi liath; Chwedor, Mesko—po siedmi liath; Steczko, Jochno—po osmy liath; kazdy s nych podimnego dawa po gr. dwa.

Czo na czinszu dorocznego siedza: Adam—zloti ieden; Mothra wdowa—zloti ieden; karczmarz Pawel—zlotich piecz.

Summa wsithkiego pozithku na then czas s Tatarziszcz cziny zlotich siedm y gr. dwadzieszcia y sescz.

Kobaczowcze wiesz. Tha wiesz pod iednem watamanem, yako y Tatarziszca, siedzy y thesz powinnoscz winny: robia dwa dny w tidzien, a trzy thloka; drew po piac i wozow przywiesz do zamku w rok kasdi powinien: Jurko, Olexa, Hawrilo, Miska, Woythko; robia, alie czinszu ieszcze nie dawaiu.

Swobodny, ktorzy nycz nye daią dla wolnosczy, na ktorei yeszcze sza: maią swobodi: Olexa Boylko—trzi liata, Woythko Skrzypicznik—trzi liata, Miskowa—sescz liath, Janko—sziedm liath; Jan wozny; Ormianyn zubozal.

Czini od wssitkich podimnego gr. dwadzieszcia; dawaią od swinie po selagu na kasdi rok, czego sie na rok nyniejszi dostalo

gr. dwadzieszcia; owiecz y kury skladaya, gdi sie possel postrony do Kamiencza traffi.

Summa s Kobakowczow czini zlotich yeden y gr. dziesiecz.

Podgrodzie wioska za rzeka Smotriczem, przeciwno zamkowi Kamienieczkiemu. W niej kmiecie trzei, ktorzy zimie robią po dwa dny w tidzien, a liechie po trzy dny, a nycz nie dawaią: Chwedko, Dmitr, Ilko Ptassycz. Nad tho są drudzi, ktori placzą czinszu po gr. dwadzieszcia i sesczi y po dwa selagi, a robią po dwa dny w tidzien: Chwedor Czerewko, Katrussa, Panko, Franko, Mathei, Jacza Issaiowa. Czini zlotich piecz y gr. 10. Thamze czlowiek ieden na urocznim czinszu, imieniem Ziniecz, dawa zlotich dwa y roby dny czteri w rok winien, czo kaza, y na tloke powinny. Swobodny ieden: Ilko Ptassicz,—ieden rok ma swoboda, a pothym ma dawacz po gr. dwadzieszcia y sescz. Sewczy dwa: Ilnathi y Jaczko, winny obow do folwarku robycz zamkowego thaniey grossem, nysz w targu. A dawaya kasdi zossobna po gr. dwadzieszcia i sesczi y dwa selagi; tho ucziny gr. pieczdziesziath y trzy y selag. Thamze pan Soroczenski ma dwa ogrodi, s ktorich ma placzicz po gr. czteri; uczini gr. oszm.

Summa czinszu pienieznego s Podgrodzia na then czasz cziny zlotich dziewienecz y gr. iedennasczie, denar. sescz, okrom swobodnego kmiecia.

Thamze dworzisko iesth iedno, na ktorem mlinarz stari mieskal na then czasz, gdy tam mlin byl; alie y mlin spustoszal y mielnik dworzisko opuscil, ktore terasz dzierzi pan Jaczimierski mlodi,—nescitur quo iure, bo sie s tym na seimie nie pokazowal, a ny przeth pani rewessori. A okupowal do tego dworziska magnam partem fundi, y kmiecie sobie szadzy. A ludzie dawaly sprawe, ysz then mielnik nie miawal tak welie grunthu et c.

Thamze pan Wilkowski ma dworzecz swoy, niedawno nabithy, y rolia orza. Skad pozithek zginal, ktori pierwei bywal zamkowi; y staw swoy ma na potoku Olchowicze.

Smotricz miasteczko, nad rzeka Smotriczem, sterzi milie od Kamienca, ku Kamienieczkiemu starostwu nalezaczce. W niem iesth domow siedmdziesziath. S kasdego domu dawaią czinszu dorocznego po gr. dwanaszcie, a ktorzy rolią orza y syeya, dawaią po gr. dwanaszcie czinszu, a osobno z roli po dwa trzecinniki owsza, valor. kasdi za gr. sescz. Thakowich rolnikow iesth pieczdziesziath; a imiona tich, ktorzy rolie orza y domi mayą, thi sza: Sawa Lanthwoyth, Woythko Liach, Andrei Horbacz, Poluian, Procop, Anton, Ivan Peredmieiski, Bores Lazorowicz, Karp Horbaczowicz, Chwedor Lazorow, Stepan, Waszyl Chwedkow, Semko Popowicz, Chwedko Perehin, Jeremiei, Pasko Lazorowicz, Roman Dmitrowicz, Waszil Braykowicz, Woythko Nowak, Ivan Tolstika, Jan Liach, Pronicz, İwan Maskowicz, Ostapko, Chodor Lithwin, Senko Jacowczicz, Kurilo Jurinczicz, Lasko, Waszil Kalennikowicz, İwan Hiricz, Olexiei, Sawka, Paweł Postrzal, Jakym, Hawrilo Miskowicz, Demko Braikowicz, Sawka Chwodrowicz, Dmitr Danilowicz, Danilo, Waszil Supronowicz, İwan Panczowicz, İwan Hussak, Jurko Panczowicz, Dasko Panczow, Pilecz, Wassil Panczowicz, Andrei Duszno, Manuilo, Chwedor Pileczowicz, Adam Liach.

Summa czinszu s przerzeczonych domow cziny zlotich dwadzieszcia. Owsza trzecinnikow sto; saczuiacz kasdi trzecinnik za grossi sescz, tho uczini zlotich dwadzieszcia.

Nad tho są drudzi, ktorzi rolie nie orza, a placzą czinszu dorocznego gr. dwanaszcie tantum. Thakowich iesth na then czas dwadzieszcia: Bokar Woytko, Mykolay, Stas Sucidko, Andrei Samochwal, Woithko Kozub, Pawel Dziach, Sczeszni swiecz, Jakym Bordun, Jacob Halenczicz, Marczin, Jozeph liach, Petras Habdai, Mathei, Choma, İwan Vorahusz, Petrik Hrebennik, Senko Podhorny, Stash winnik, Jan Czarny, Janko lyach.

Cziny czinszu pienięznego od tich, czo roley nie orza, zlotich oszm. Czi wszisczi winny robicz trzy dny w rok, czo ym ros-kaza, y ktemu kossą trawi y spratayą sziano w stogi na uroczisczu.

Sza drudzi, czo na czinszu pienieznim dorocznem sziedza szdawna: Marczin Garczarz—gr. dwadziescia y sescz y dwa selagi, bo dawa grosze ploskie, ktore tak wielie czinia; Lawrin rolią orze, dawa zlotich sescz; Supron swiecz—gr. dwadziescia y sescz y dwa selagi; Michno winnik—zlotich czteri i gr. dwanascie; Stas winnik—od synkowania gorsalki zlotich czteri.

Summa ode sterech urocznich y od karczmarza gorzalczanego cziny zlotich sesnasczye y gr. piecz, denar. sescz.

Sluskowie, ktorzy dlia potrzeby konniem sluzą, a nycz nie dawają: Jan Czech, Rogowski, Jacob, Marczin Stadnik, Stasz Kowal, Mathysz. Czi wszisczi, okrom sluskow, robyą po trzy dny w rok.

Dan psczelna. Thamze ktori ma psczoli, dawa od nich dziesiathy pyen; dostalo sie roku nyniejszego pnyow dwadziescia y oszm; kasdi rachuiąc po gr. dwadziescia, ucziny zlotich osmnascie y gr. dwadziescia.

Dan wieprzowa. Thamze ktori ma szwinie, dawa od nych wieprza dziesiatyego; a pasie ye w liesiech, gdi sie zer zrodzi; a gdi zeru nie masz, thedy dwudziestego; dostalo sie roku nyniejszego wieprzow dwadziescia; kasdego szaczuyąc po gr. czterdziescy y oszm, tho uczini zlotich trzidziesci y dwa.

Dan barania. Thamze kto ma owcze, byorą od nich w trzeczym roku barana dwudziestego, ktore brano anno 1564. Dostalo sie baranow czterdziesci; kasdego rachuiąc po gr. dwanascie, tho ucziny zlotich seszcznascie. A wirachowawszy polowicze na ieden rok, bo tilko rok ieden miedzi dwiema wolny mają, tho uczini zlotich oszm.

Browar y słodownia panska. W they słodownie myesczanie słodi czina, y w tem browarzè pivo warza, a dawają y od słodu uczinienya y od uwarzenia pywa po sesnascie Litewskich, tho iesth po gr. dziesiecz i po dwa selagi. A moze uczinicz warow do roku sesczdziesiath; od kasdego bioracz po gr. dziesiecz i po dwa selagi, tho uczini zlotich dwadziescia i ieden y gr. dziesiecz.

Mitho tamze biorą od szoly,—od malego woska po dwa grosza, a od wiethssego woska po steri grosse; tho miernie saczuiaćz, moze ucziniez do roku zlotich dwanaszczie.

Summa wsithkich pozitkow Smotricza na then czasz czyni zlotich sto pyedziessiath y szesz y grossi piecz y denar. sesz.

Hriczkow wioska u Smotricza miasteczka. W niey kmieciezie dawaiā czinszu pienieznego po zlotich dwa polskich y owsza po seszcy trzeciinnikow; kur—po dwoie, valor. gr. ieden; jaiecz—po piethnasczie, valoris denar. dwanaszczie. A iest pocziesnich dziesiecz; a robiā sesz dny; kossą, a czo pokossą, to winny sgormadzicz y w steri zlozicz. Ktorich imiona thi sza: Petras wataman lib. ratione seruitij; psczoli y barani daw. 12; Olexa, Mikita, Lawrin, Iliasz, Semko, Dmitr, Teresko, Wolossik, Hawrilo Kochan, Chwedor Andreiowicz. Lewko ma rok swobodi; ktoremu gdi swoboda winidzie, będzie tos powinien, czo y drudzy.

Summa wsithkich pozithkow od kmieczy, computatis computandis, czini zlotich trzidzieszi i dwa gr. sesnasczie, denar. dwanaszczie.

Wataman Petras, liber od czinszu y od ynszych dany ratione poslug, alie dziesieczine psczelna y barany dawa. Powinny w rok szesz dny kossycz, y tho czo pokossa, winny sgrabycz, y w steri zlozicz¹⁾). Mlina Smotriczkiego winny poprawowacz, pospolu z Smotriczany, szath ochedoszycz y paszieki opatrowacz u Smotricza.

Dan psczelna. Tamze kto ma psczoli, dawa dziesiathi pien; dostalo sie roku ninieissego pniow dwadzieszczia; kasdi pien rachuiąćz za gr. dwadzieszczia, tho czyni zlotich trzinaszczie y gr. dziesiecz.

Dan barania. Tamze kto ma owcze, trzeczego roku dawa od nich dwudziestego barania; dostalo 'szie roku ninieyssego baranow oszm; szaczuiąćz kasdego barana za gr. piethnasczie, a na dwoie rosdzeliwszy, uczini na ieden rok zlotich dwa.

---

¹⁾ Это повторение предыдущаго относится къ тяглымъ.

Dan wieprzowa. Gdi sie zer zrodzy, dawaią od swini, ktore w liesiech passą, dziesiatego wieprza; a gdi zeru niemasz, thedi dwudziestego; dostalo sie roku niniejszego wieprzow oszm; saczuiącz kasdego miarnie za grziwne, tho ucziny zlotich dwanasczie i gr. dwadzieszcza y czteri.

Summa wsithkich pozitkow na then czas s Hriczkowa, czini zlotich sesczdziestiąth, gr. dwadzieszcza i denar. dwanasczie.

Liathiczow miasteczko miedzi rzekami Bohem a miedzi Wolczkiem, mil sternasczie od Kamiencza.

W them miasteczku, po sburzeniu tatarskym in anno domini 1558, yusz znowu oszadło ludzi za stawem sto y dziesiecz, a pod dworem s drugei strone stawu czterdziesczy y sescz, ktorem jego kr. moszci dzisieisczy dal byl swobodi ab anno, quo supra, ad decursum dziesiacy liath od wsselyaky daniny, excepta ratione miodu, wedluk starego zwiczayu. A wszakosz yusz, nondum expirata libertate, biora od nych po staremu czinszu po gr. trzinasczie i po selagu z domu kasdego, ktorego czinszu ma woith trzeci gr.; spisznego—po dwa selagi, do tego woith nycz nie ma; owsza—trzec. po dwa, valoris gr. dwanasczie; syana po wosowi, valoris gr. czteri.

Miasto za stawem, w ktorem domow sto y dziesiecz: Ihnath Chwedissowicz, Musiei Pultaranow, Jakim Kossikow, Pawel Buterko; Pawel Kiermosz, Hrika Nancziboh, Klimko Holowka, Karaka, Ulian Kardasz, Lewko Holowka, Roman Masło, Hawrisko, Lukian Chromy, Throchim Pannicz, Petras Jachnow, Holowka Procop, Chwedor Chiczka, Maxim Pannicz, Hriniecz Theszman, Olexi Patrika, Petrko Kardasz, Lawrinicha, Jurko Nancziboh, Hawrisko, Chomicza Pannicz, Mathei Pannicz, Jurko Gruczewy, Holowczina, Andrusko Jakusz, Grzesko Jakusz, Steczko Karbusz, Iwanicha, Jachno, Seliwon, Mykulka, Schawa Marsewicz, Jaczko Polizay, Pietr Owak, Iwasko Czobotar, Desko Kaliczicz, Krziwiczki, Andrei Dremlik, Iwan Piekło, Lasczicha, Sawka Lascziszin ziecz, Marko Rubuska, Iwasko Okremza, Mathei Okremza, Danilo Kohothko,

Chwedor Nancziboh, Onisko Luczin, Pawel Laskow, Zoraw Sidielnik, Sienko Luczczin, Chwedor Mnikowicz, Thur, Sienko Andruskow, Marko Martiniczicz, Petras Doctor, Luczka Masko, Pahuta, Hriniecz Kolibaniecz, Malko, Omelian Malkow, Mikiczina, Kistowa, Lukian Malkow, Procop Koszcziszin, Konon Pleska, Kurilo Lyubi, Iwasko Lewonow, Iwanko Wissoczki, Simon Martiniczicz, Lenoniaka, Philip Tarassow, Ostepezcicha, Rabuska, Andrusko Miska, Lawrin Lewonow, Kurilo Jorhi, Kurilo Iwaskow, Semion Kuzub, Siemienczicha, Josko, Iwanisz, Wasko Kolibanski, Iwan Rabuska, Polysz, Bochdan Gluchi, Lipski, Klimko Andruskow, Radko Simokow, Jaczko Zinczicz, Wasko Hubka, Naum ziecz Pultaranow, Ostapko Kusnirz, Duska Annyn, Michailo Jachnow, Hriniecz Stolbika, Sawka Chromy, Dziki Zaiacz, Iwasko Hubka, Trochim Hubka, Maxim Kardasz, Artim Hubka, Dasko Pultaranow, Petras Polezaj, Iwasko Czobotarz.

Miasto pod dworem, w ktorim domow na ten czas sterdziesci y szesz. Imiona ludzi w niem mieszkajaczi sza the: Lukian, Jakim, Marko, Romasko, Kowal, Sossy, Tomko, Jauko, Jarmak, Grzesko, Hriniecz, Procop, Iwanko, Iwasko, Wankutha, Liekman, Omelian, Daszczicha, Chwedkowieze, Lawrin, Boris, Sakula, Alexander, Josko, Pawlik, Karp, Sydor, Steczko Stolibik, Lewko, Konon, Charko, Josko Haraszczicz, Stepan, Martin, Raidko, Klimko, Kosczia Kowal, Hriniecz, Karpisceze, Iwan Harasowicz, Ihnath, Duska, Artim, Iwan Maslianka, Wasko Wielki, Hadir.

Summa czinszu ze wszithkich domow na obie stronie mieszkich, excluso denario advocati, cziny zlotich sterdziesci y szesz, denar. dwanaszcie; spissnego zlotich trzi, gr. czteri; owsza trzezczinnikow trzysta y dwanaszcie, kasdi po gr. sesczi,—tho ucziny zlotich szesczdziesziath y dwa, gr. dwanaszcie; za syano czini zlotich dwadzieszcia, grossi dwadzieszcia y cztery.

Swobodni dwa: Barthosz y Klimkowicz maią do liath trzech.

Slodownia dworska cziny arenda do roku zlotich dwanaszcie.

Dan pszczelna. Thamze daią na kasdi rok pszoli dziesiatlie, ktorich sie na rok ninieiszy dostalo pnyow sto sesczdziesiath. Saczuyacz miernie kasdi pyen za gr. dwadzieszcia, tho uczini wsithko zlotich sto y szesz, y gr. dwadzieszcia.

Powolowsczizna. Barana thesz dawaią dwudziestego na kasdi rok; alie kiedi dawaią powolowsczizne, thedi biwaią wolny od dani baranow; iako tego roku brano od iicich powolowsczizne, ktorą wi-beraya w piecz liath; a w piecz liath, als od kasdego gospodarza wolu iednego, exceptis liberis, ktorich bendzie sto pieczdziesiath y szesz. Kasdego miernie saczuiacz za zlotich czteri, tho ucziny zlotich sesczszeth dwadzieszcia y czteri. A wirachowawszy piathą czesz na ieden rok, thedi uczini na kasdi rok zlotich sto dwadzieszcia y steri, gr. dwadzieszcia y steri.

Dan wieprzowa. Wieprza tesz dawaią dwudziestego kasdego roku, ktore ym ieszcze odpuszczono dla zamozenia.

Dan barania. Baranow ze wszythkiei wlosci Liaticzowskiej czassu przeslego wibierania dostalo sie trzidziesci. Saczuiacz kasdego za grossi pietnascie, thedi, defalczuiacz pyatha czesz, respectu powolowcziszny, ut supra scriptum est, ucziny zlotich dwanascie.

Summa wsithkich pozitkow na then czas s Liaticzowa cziny zlotich thrzista oszmdziesiath y oszm, y gr. dziesiecz, y denar. dwanascie.

Horbaczow wiesz. Tha wiesz naliezi ku Liaticzowy, w ktorei kmieczy ossiadlich na czinszu iesth trzidziesci i sesz; kasdi s nich dawa czinszu dorocznego po gr. dwadzieszcia, owsza—po trec. iednemu, valoris gr. sesz; podimnego—po gr. dwa. Tho wszithko, computatis et (?) computandis, uczini zlotich trzidziesci y trzi y gr. oszmnascie. Imiona tich kmieczy sza: Omelian, Niemierko, Sekwon Czuczilo, Olexicha, Dasko, Misko Sereda, Chwedor Prys, Bakomiecz, Jaczko Chricz, Chwedor, Mezenie, Roman, Mathwei Zawiernik, Lukian, Chwedor Zawiernik, Ryłko, Ostapko, Jasko, Jaczko Sawszicz, Sawka Zolnirzowicz, Senko, Olexa, Pawlik, Josko Koczina,

Zolnierz, Iwan Dinissowicz, Andrusz, Iliasz, Chómka, Krawiecz, Jarmoła, Chwedusz, Dinisz, Michalko Mielnik, Thimko.

Nad tho kmieczy iest dziewiecz, ktorzi tilko dawa w roku po zlotich dwa kasdi, tho ucziny zlotich oszmnasczie; ktorich thi sza imiona: Olexa, Zawernik, Mirko, Malopiey, Josko, Żolnierz, Roman Krawiecz, Chwedosz, Fedor.

Swobodnich thrzy, a sluska czwarti, ktorzi nicz nie daia, —ma swobodi do liath trzech: Pawlik, Iliasz, Senko, Iwanko sluska.

Dan pszczelna. Thamze daia pszoli dziesiathe, ktorich sie dostalo na rok ninieyszy pnyow dwadziescia y siedm; saczuiacz kasdi pien za gr. dwadziescia, tho ucziny zlotich oszmnasczie.

Dan wieprzowa. Daia tesz wieprza dwudziestego kosdego roku, kto chowa swinie, ktore ym ieszcze odpuszczano dla zamozenya.

Dan barania. Barana thesz daia dwudziestego, yako sie yusz napissalo przy Liaticzowie y oszczowalo.

Powolowsczizna. Powolowsczizne dawaia piathego roku, kasdi gospodarz po wolowi iednemu; ktorich dostawa sie volow czterdziesci y piecz; kasdego saczuiacz miernie za zlotich sterzi, tho uczini zlotich sto y oszmdiesiat. A wirachowawszy pyatha czesz na ieden rok, tho ucziny zlotich trzidziesci y sesz.

Summa wsithkich pozithkow s Chorbaczowa na then czas czini zlotich sto y piecz y gr. oszmnasczie.

Hohieniszow wiesz. Tha wiesz przinaliezy ku Liaticzowu, w ktorei iest ossiadlich kmieczy dwadziescia; kasdy sz nich takze wszithko dawa, yako Horbassowanie, od ktorich computatis computandis uczini zlotich oszmnasczie i gr. dwadziescia. A imiona tich kmieczy sza: Dmitr, Han, Ihnath Reiczicz, Seliwon Kowal, Marko, Chwedor Markow brath, Chwedor drugi, Romaniecz, Iwasko, Plaskornicza, Ihnat, Sossiei, Mizinka wdowa, Waszyl, Senko, Senko drugi, Chwedecz, Luczka, Hriniecz, Chwedor brath iego.

Sza nad to trzei kmieczy, ktorzi siedza na urocznem czinszu, a robia nycz; daia s nich dwa po zlotich dwa, a trzeci zlotich

dwa i gr. dwadzieścia: Andruska—zlotich dwa, Wasko—zlotich dwa. Żuk—zlotich dwa i gr. dwadzieścia.

Summa uczini zlotich sześć i gr. dwadzieścia.

Swobodni, albo wolni czy do liath dwu: Martin, Iwanko, Luczka, Iwanko, Wolosz.

Summa uczini (*не показано*).

Dan pszczelna. Thamze ludzie daia pszoly dziesiątke na kosdi rok, ktorich sie dostalo na rok niniejszi pnyow dwadzieścia y dziewiecz; kasdi pien miernie saczuiąc po gr. dwadzieścia, tho uczini zlotich dziewiethnascie i gr. dziesiecz.

Dan barania. Barana dwudziestego dawaią kasdego roku, ktore sie includowali przy Liaticzowski summie.

Dan wieprzowa. Wieprza takze dwudziestego dawaią, kto swinie chowa.

Powolowsczizna. Powolowsczizne piatego roku dawaią, ktorei sie dostawa wolow dwadzieścia y trzy, kasdi valoris za zlotich czteri,—tho uczini zlotich dziewiecdziesiąt y dwa. A wirachowawszy piąta czescz na ieden rok, ucziny zlotich oszmnascie i gr. dwa-nascie.

Summa wsithkich pozitkow s Holienisczowa na then czas czini zlotich szeszdziiesiąt y trzy i gr. dwa.

Stawy thego starostwa. Staw pod Liaticzowem przedayą w czwarthem roku za zlotich czteri sta. Stawow dwa w Holienisczowie przedaią w czwarthem roku po zlotich w moneczie osmdziiesiąt Staw w Smotriczu aczkolwiecz iest niemali, alie zarosl barzo. A przetho spust iego bicz niemoze, tilko na ziwnoscz zamkowa w nyem lowia. W Tarcziczach stawek, w Nowosziolkach stawkow trzy, w Kiptinczach stawkow dwa; alie tich nie przedawaią, thilko ye na ziwnoscz obracaią.

Summa sz tich wszitkich stawow na ieden rok, widziliwszy trzecia czescz, ucziny zlotich sto oszmdziiesiąt i sześć y gr. dwadzieścia. Moglo bi ieszcze stawow bycz wieczei i dobrich, gdi

by nakładu nie zalowano, zwłaszcza w Smotriczu na thym miesczu, kedi sie rzeki schodza Smotricz z Wisniowka, y na ynszych stawow, thamze u wszi Hriczkowa moglbi tesz staw bycz dobri na Smotriczkim grunczie.

Mliny thego starostwa. Mlyn na stawie Liaticzowskym czini arenda do roku zlotich sto. Mlyn na rzece w Horbassowie czini arenda do roku zlotich pieczdziesiath y piecz. Mlyn w Holieniszowie moze uczinicz pozitku do roku zlotich dziesiecz. Mlin pod Kamienczem, w ktorem miesczanie Kamienieczczy mają trzecią miare, nie iest arendowany, tilko wimiar s niego idzie na zamek. A wsakosz miesczanie szwa trzecią miare aredują za zlotich sto y dwadziescia. Ergo duplum taxandum, czo do zamku idzie, ucziny zlotich dwiescie y czterdziesci. Mlyu, w ktorim ormianie mają trzecią miare, na rzece Smotriczu u walie, wissei Rusky bramy, tam tesz wimyerzaia na zamek. A wsakosz isz ormianie arendowali swa trzecia miare za zlotich oszmdziesiath, thedi thim sposobem moze in duplo ssaczowacz, tho iest na zlotich 160. Mlinek w Liaskowiczy nie chodzi po arendach, tilko s niego wimiar na zamek dla ziwnosci biorą. A wssakosz na rok niniejszi dostalo sie sz niego zita trzecinnikow pieczdziesiath, psenicze trziczinnikow dziesiecz, slodu trzecinnikow dziesiecz; szaczuiacz kazdi trzecinnik zitha za gr. dwanascie, a psenicze trzecinnik za gr. dwadziescia, a slod po gr. dziesiaczi, tho uczini zlotich trzidziesci. Mlinek nowi podzamkiem zbudowano, ktori dopiero roku nyniejszego poczal mliecz od swienta .s. Marcza y moze bycz dobrze poziteczny, gdi drugie kolo sbudują y trzeczich stepne moze bicz, iakosz yusz gotowano obiedwie kolie. A wedluk sprawi sluk zamkowych, moze uczinicz ten mlin pozitku na rok zlotich oszmdziesiath. Mlyn w Smotriczu na rzece Wisniowcze nigdi nieprzesusni uczini zlotich stho.

Summa z mlinow starostwa Kamienieczkiego na then czasz czini zlotich sziedmszeth siedmdziesiath y piecz.

O folwarkach thegos starostwa Kamienieczkiego. Tam folwarky acz moga bycz dobre, iakos tak iest y mogl bi ych prziczinicz

wieczei kto bi chciał. Alie thes ludzie nad stari zwiczay robicz wieczey nie chcą. A chociaĩ tam urodzay bywa barzo dobri y obsiti; alie w ninieisim roku barso malo zboza bilo w nich prze nieurodzay suchosci; thakze y na sianozeczciach trawi bili poschli.

Folwark przy zamku: wwieziono do gummna: żytha kop pulczwartastha, psenicze—czterdziesci, jeczmienia—dwiescie, owsza—trzystha, prossa—trzystha.

Czelyadz. (D)wornik mar. 4, (D)worha (?) mar. 2, (d)ziewok 2 mar. 4, (p)asterzow 2 starszych, mar. 4, (p)asterz mlodzi mar. 2.

Obora tamze: krow doynich dwadziescia, czeliath latosich dwadziescia, bidla pospolitego czterdziesci i czworo, owiecz trzistha, myedzi nyemy doynich 200.

Liaticzowski: wwiezono do gumna: żytha kop dwiescie sesczdziesiath, psenicze ozimei—czterdziescia, psenicze iarey—dwadziescia, ieczmienia—sto y dwadziescia, owsza—trzysta dwadziescia, grochu—pietnascie, tatharki—siedm, prossa—piecz.

Czeliadz: podstarosci mar. 10, dworha mar. 2, dziewczok 2 mar. 4, pasterzow 2 mar. 4.

Bidlo w tem folwarku pobrali tatarowie in anno domini 1558, gdi Liaticzow spalili. A wsakosz za szie pan starosta ninieiszi nagnal tam bidla rogatego pospolitego trzidziescie y owiecz stho s folwarku inszego; myedzi ktorem bidlem bilo krow doynich 20, a owiecz doynych 50.

Sianozeczi thego starostwa. Tam iest po dosicz na ktorich siana kossiwaiia, i biwa dosisz stogow, alie tego roku przesussa nieurodzaini. Tilko belo przy folwarku Kamienieczkiem sthert sescz, kasda na oszm kopicz. Na Hric.kowim polyu stherth trzi, w kasdei woskow pietnascie. Na Trichowieczkiem polyu nakossono woskow pultorastha. Za Nowosielcza wszia tam iesth sianozeczi dosicz; alie tego roku tilko bil woskow pultorastha. Tamze za Nowosielcza drugie sianozeczi przedaia mieszczanom Kamienieczkim, ktore wedluk sprawi tich, czo tego swiadomi, cziniawali insich liath nie

malo; a na rok niniejszi dostalo szię s nich tilko zlotich trzidzies-
 czi. Na Lathiczowskiej wloszi biwalo sziano sterth wieczey nisż
 dwadzieszia, w then czasz kiedi byli syanozeczci wolne; alie pod-
 starosci Liathiczowski dawal the sprawe, isz ich graniczami sziała
 odesło do wszi ziemianskich zwlaszcza syanozeczci na miesczu rze-
 czonem Olszanka; a thak roku ninieyszego, nie bilo szyanozeczci
 tilko sterth trzi wielkich, czesczia thes przetho, isz sussa wielka
 bila w tim roku; a niskich traw tedi tham ludzie koszicz nie
 umieją. Na poliach Smotriczkich sianozeczci, ktore zrabiają Smotri-
 czanie, Hriczkowianie y ludzie ze wszy Czermnei dzierzawi pana
 Sroczikiego; biwalo na niech siana dosicz inszych liath, alie w ten
 rok suchi nie bilo tilko stogow dwadzieszia, kasdi na sesczi kopiez.

A thak siana wszithkiego iest tego roku na przerzeczonych
 sianozeczciach sterth wielkich dziewiecz, stogow dwadzieszia, wozow
 trzysta czterdzieszi piecz. Saczuiąc natany kazda sterte za zlotich
 siedm, a osstok kazdi po zlotich piaczi, a wosz kasdi za gr. piecz,
 prziloziwshi ktemu trzidzieszi zlotich, czo od miesczan kamieniecz-
 kich za laki wszietho,—summa: to bi wsitko uczinilo zlotich dwies-
 czie pieczdziesiath y grossi piethnasczie. Alie na ziwnoscż koniom
 y bydlu odłoziwshi wozow 345 y stogow 20, ostatek, tho iest
 sterth 9, przedane ut supra, tho uczini zlotich 93. Bywa ynszych
 lyath thile dwoi sziana y za laki byora podstaro (*сырвано*).

Saczunek zboza przerzeczonego: zytha w przerzeczonych folwar-
 czech in summa iesth kop szesczszeth y dziesiecz; a tak pultori
 kopi dadza trzeciennik ieden, ktorich s przerzeczonego zboza ben-
 dzie czterista y siedm; saczuiąc kasdi trzec., wedlie targu pospo-
 litego, po gr. dwanasczie, tho wszithko computatis computandis
 uczini zlotich stho sesczdziesziath y dwa, y grossi dwadzieszia y
 cztery. Psenicze w przerzeczonych folwarczech in summa iest kop
 sto; a tak dwie kopie dadzą trzec. ieden, ktorich bendzie s prer-
 zeczonego zboza pieczdziesiat; saczuiacz kazdi trzec. po gr. dwa-
 dzieszia, uczini zlotich trzidzieszi y trzi y gr. dziesiecz. Jecz-

mienia w przerzeczonych folwarczech in summa iest kop trzista y dwadzieszcia; a tak pultori kopi prze nieplennosc, dadzą trzec. ieden, ktorich trzec. s przerzeczonego zboza bendzie dwieszczie y trzynasczie; saczuiacz kasdi trzec., wedlie targu pospolitego po gr. oszm, tho wszitko uczini zlotich pieczdziesziath y sescz y gr. dwadzieszcia y stherzi. Owsza w przerzeczonych folwarczech in summa iest kop sesczszeth i dwadzieszcia; a tak dwie kopie nie dadzą wienczei iedno trzeczin. pultora prze nieplennosc, ktorich trzeczen. bendzie s przerzeczonego zboza sterista sesczdziesziat y piecz; saczuiacz kasdi trzec., wiedle targu pospolitego po gr. sescz, to uczini zlotich dziewiethdziesiath y trzi. Tatarcki w przerzeczonych folwarczech in summa iest kop siedm, s ktorei nye namloczono wienczey thiiiko trzeczinik ieden, wedlie targu pospolitego, valoris gr. oszm. Prossa w przeczeczonych folwarczech in summa iest kop trzistha i piecz; a tak piecz kop dadza trzec. ieden, s ktorego zboza będzie trzec. sesczdział y ieden; saczuiacz kazdi trzeczinik, wedlie targu pospolitego po gr. dwadzieszcia, to uczini zlotich czterdziesci y gr. dwadzieszcia. Grochu w przeczeczonych folwarczech in summa iest kop pietnasczie, s ktorich nie namloczono wienczei yedno pultrzeczinika.

Summa za gumna starostwa Kamienieczkiego na rok ninieyszi, miernie szaczuiacz, uczini zlotich trzista oszmdziesiath i sescz, i gr. dwadzieszcia i sescz. A wirachowawszi piątą czescz na naszienie i na ziwnoscz robothnei czeliadzi, zostanie zlotich 309, gr. 14, d. 15.

Saczunek pozithku od bidla pospolitego, ktorego iest w przerzeczonych folwarczech in summa: krow doynich czterdziesci, a owiecz doynich dwieszczie i pięczdziesziath; kładacz sescz owiecz na pozitek yako od iednei krowi doyney, bedzei tem sposobem krow wszithkich yednako pozitecznich 82. Szaczuiacz pozitek od kozdei krowi na gr. 48, tho bi ucziniło zlotich 131, gr. 6. A wirachowawszi s tego mytho czelyadzi, o ktorei szie wissei napissalo, zlotich 53, gr. 6, zostanie zlotich 78.

Summa summarum wszithkich pozithkow na then czasz starostwa Kamienieczkiego czini zlotich trzi thissiacze sziedmszeth oszmdziesziath y ieden, gros. dziewiecz, denar. trzi, oprócz przypadlich pozithkow, tho iest przemith y zaberania na przechodziech, na czo chowayą poberezniki, oprócz wyn, ktorich sie tam dostawa nyemało od potwarczow i od zuchwałich, oprócz poiemscizni albo kunicz, oprócz rozwodow bezboznich y oprócz wichodnego, oprócz zerowczizni i paszienia owiecz. Czo wszithko kazdego roku uczini, niemałi pozitek.

Nad tho poniewaz lyudzie ze wszithkich wszi y z myasteczek, oprócz szamego Kamiencza, dawaią powolowsciznę w sziodmem roku zwiczaem Podolskiej ziemie, ktorey szię dostanie wołow przinamnyey dwiescie, kazdi valor. za zlotich czteri, czo uczini, wyrachowawszi szosta czesz na ieden rok, zlotich stho trzidziesci y trzi y gr. dziesiecz.

Wszi, odesle od starostwa Kamienieczkiego, ktore niedawnych czasow presz ich mscz krolie sza rozdane pewnim sliachcziczom, tak Polakom, iako y Russi, y wssi, ktore zaszadzone na pustinach Kamienieczkich y na pograniczu, krole za okazowanem przywilejem na seymie warszawskiem podlegli executii.

Krogulicz wiesz. Tak iako Jan y Lenard Srochiczki na the dziedzine ukazowali na seymie Warszawskiem wiecznoscz nowa, ktora ym odpadla. Tedi na rewisyey naliaslo sie, yz nie są they dziedziny in possessione, tilko zamek Kamienieczkie, s ktorego na they dziedzynie (bo tam osziadlosci zadney niemasz) y syanozeci kossą y polia zasziewayą. A thes bi barzo zlie bezs they dziedzini, nie tilko panu starosczie, alie y myesczanom Kamienieczkiem, y wsziam kroliewskiem, bo tham pastwiska swoye mayą.

Pieczarnie wiesz. Dierzawa iego moszci pana canczlerza ninieyszego. Alie isz thesz pan Jaslowieczki na thei wszi stare summi

ukazował na szeymie Warszawskiem, thedi nie iest iey in possessione, tilko pan canczlerz modo donationis od dzisieisego kroła iego mosczy, y dla thegos w they wszi revisia stala sie in hoc, qui sequitur, modo: kmieczy osziadlich iest dziesiesz, ktorzi dayą czinszu po gr. trzidziesci; owsza—po dwa trzec., valor. gr. dwanasczie; kur—po dwoye, valor. gr. ieden; iaiecz—po dwadziescia, valor. gr. ieden; chmielu—po iednemu trzec., valor. gr. piethnasczie,—tho wszithko uczini zlotich dziewietnasczie y gr. dwadziescia. Nad to swobodnich kmieczy hinc ad decursum liath siedmy yesth czteri. Vataman liber dlia sluzb, ktore cziny. Powolowszczine, exceptis liberis, daią roku siodmego, ktorey bendzie wolow dziesiecz; saczuiąz kasdego miernie po zlotich czteri, tho uczini zlotich czterdziesci; a tak sosta czesz wirachowawszi na ieden rok, uczini zlotich sesz, gros. dwadziescia. Barana dacz winni dwudziestego w rok, iesli ye chowali; wieprza dwudziestego, kiedi zir bywá, daya.

Summa s Pieczarnego uczini zlotich dwadziescia sesz, gr. dziesiecz.

Kudinka wiesz, w powiecie Lathic/owskiem liezacza, ktora bil poczal nowo szadzicz niebosczik Wolski, a therasz ya dzierzi Jan Piskowski; w ktorey kmieczy osziadlich iest iedenasczie; alie ieszcze maya swobodi do siem liath ab hinc, qua expirata; iesli sie w pokoyu osziedzą, benda powinni dawacz po iedney ruczcze miodu, ktorzi pzioli benda miecz. Na yarz, na ugor, na zyme po dwu dnyu w rok oracz albo robicz, czo ym kaza. Imiona tich kmieczy są: Demko, Iwanik, Borisz, Bochdan, Liechno, Pawel, Kuzma, Karp, Iwan, Pawlo, Jarmak. Thamze niebosczik Wolski sbudował stawek, ktori dopiero roku przeslego zastawiono na rzeczce Kudincze, y mlinek iesth thamze o yednim kolie, w ktorem tilko eiusdem ville incolae mielą. Thamze iest folwarczek, w ktorem czo kolwiek miewa urodzayu dzierzawcza, tho wszithko propriy laboris.

Herodisce, als **Stare Trichowcze**, wiesz, ktora lezi przy potoku Studenczu. The pó spustoszeniu tatarskiem napierwi poczal

szadziez pan Miczowski, pothym ya zaprzedal Lagiewniczkiemu; ktorą zasz Lagiewniczki panu Marmuzowskiemu, dzierzawczy terasz-nieyszemu, zaprzedal. W niey kmieciez zadnei dani nie daia, bo ieszcze mayą swobodi trzi liata; a post expiratam libertatem, benda powinni dawacz po gr. petnasczie, owsza po dwa trzec., jaiecz po dwanaszczie, kur po dwoye. Dan barania, y psczoli, y wieprze, y woli tak, yako ynsze wszi, w powieciez Kamienieczkiem benda po-winni. Imiona kmieczy są the: Hasko, Masko, Steczko, Maxim, Symko, Stanislaw, Stasko, Danilecz, Janko, Andreiko, Chrisko. Stawkow tamze trzi na rzecze Studzienczu, ktore zdawna tam ieszcze przed zburzeniem tatarskiem od kielku dziesziath liath bili (*непозбрано*) zbudowano tham zadnego nowo za dzierzawczow niniei-szych. S nich dwa przedawaią za zlotich sterdziesczy w monieczei trzeczi za zlotich dwanaszczie. A tak trzeczia czesz wirachowawszi na rok ieden, uczini zlotich piethnasczie y gr. dziesiecz.

Folwarczek tamze ma dobri, ktori swemi plugi sprawuye, a ludzie tez pomagaią, alie tego roku, prze suchosc, malo szie w nim urodzilo y tho dal sprawe dzierzawcza, iz nie liczacz zwozil do gumna; a wilozil zitha sthogow niemalich czteri, owsza sthog ieden, jeczmienia sthog ieden wielki, prossa sthog ieden. Saczuiaz miernie kazdi stog zboza za zlotich sescz, alie w onich stronach tanie zboze, tho uczini zlotich czterdziesczy y dwa, wkładaiącz w to yuz y wisziewek. Sianozeczi ma dosicz dzierzawcza ku swey potrzebie.

Summa s Trichowicz, albo s Horodiscze, uczini na then czas zlotich pieczdziesziath y dziewiecz y gr. dziesiecz.

Czermna wiesz y **Oknin**, dziedzina pusta, dzierzawa pana Sroczkiego. Oknin dziedzina, albo polie przy wszi Czermney, na ktorą stare summi s Smotriczkiego woiowstwa przeniesione sza do drugei summi starey, ktora na tey wszi bila y sapissana przez slawney pamieczy krola Sigmunta Maczieiowi Redeczkiemu, y poswo-lenie na oszadzanie thich wszi. A pothem odzierzal doziwoczcie pan

Stanisław Srociczki, ziecz przerzeczonego pana Maczieia Redeczkiego; a tak w they Czermney za nieboszcika Redeczkiego yusz bylo osziadlo kmieczy. A za dzierzawi pana Srociczkiego, yusz theras iest osziadlich dwadziescia seu ultra, ktorzi mu wieczy nie dawaję na then czasz prze to, isz swoboda im nie wisła, jedno we wszi Czermnei po dwoie kur y po dwa trzecinniki owsza. A na them Okninie, żadnem obicziaem nie moze bycz wiesz, bo wodi nie masz, any ze zrodla, any studnia bicz nie może, isz mieszcze gorzisthe; a liudzie w Russi nie ssadza sie nigdi, thilko przy wodzie a przy liessie; przetosz liudzie ze wszi Czermnei uziwaję rol y syanozeczci na thim tho Okninie. Przy tei revisiei jego moszci, pan starosta Kamienieczki zesnal pred pani revisori, ysz czy liudzie s Czermnei robię do Smotricza dwa dny w rok—syano kossa, y sami sie do tego prziznali. Tho thes jego moszcz pan starosta zeznal, ysz pan Srociczki ad omnem expiditionem bellicam, iuxta contenta privilegii sui, yest gothow zawsdi y na kazda potrzeba potoczna; a szam thesz ossoba swa zawsdi residue w Podoliu.

Loskowcze Napolne wiesz, nad potokiem Studzieniczą, którą krol iego m. Sigmunt sławney pamieczy dacz racziel frymarkiem panu Jarmolienskiemu za wiesz Hermaki iego dziedziczną, u Baru lieżęcza, która dzierzi pani Terlikowska. W niej iesth kmieczy osziadlich trzidziesci y ieden; s nich sescznaszcie dawaja po czteri trzec. owsza y po iednemu kurowi, lnu—po dziesziaczy garszi, iayecz—po dziesziaczy. A czo sie doticze czinszu pieniesznego, thedi yeszcze s nimi nie postanowiono, poczemu płaczicz maja, bo ym niedawno swoboda wisła; a robię dzien yeden w thidzien; a drudzi ieszcze maię swobodi do czterech liath, bo niedawno osziedli. Imiona ich są: Iwanko wataman, Hlobko, Luczik, Andrei, Jerema, Liemiecz, Dmitr, Hrisko, Chwedor Kowal, Jaczko Jemiecz, Kuczma, Andrey drugi, Iwan Herka, Jaczko Sczerban, Jurko, Timko, Jaczko, Andrei, Sachno, Klymko, Misko, Pasko, Man, Iwan Olexiowicz, Olexey, Samoyło, Jaczko, Woynik, Arsuta, Iwan Żehalko, Olexey

kusnierz. Tho wszitko uczini zlotich czternasczie, gros. steri. Thamze kto ma pszoli, dawa dziesiathi pien od nich; alie ym tego roku odpuszczone. Od swini, gdi sie zer zrodzi, dawaiia wieprza dwudziestego, czo swinie w liessiech passa; tego roku nie bilo. Powolowsczizne siodmego roku od nich biorą, która od nich iusz rasz brano; dostalo sie bilo wolow sescznasczie, kazdi valor: za zlotich cztery,—tho uczini zlotich sesczdziesthiath y cztery; a tak wirachowawszy czesz szosta na ieden rok, tho uczini zlotich dziesiecz y gr. dwadziescia. Sthawek tez iesth, ktori przedaia za zlotich oszmdziesthiath; a tak wirachowawszi trzeczia czesz na ieden rok, tho uczini zlotich dwadziescia sesz gr. dwadziescia.

Summa wszithkich pozithkow z Loskowicz czini zlotich pieczdziesziath ieden y gros. sternasczie.

Lethowo Dworzisze. Ta wiesz dopiero iesth zasadzona przez pana Dobka po dacie listhu doziwotnego, yemu danego, która tam niebiwala za luczkiei pamieci, okrom tego, ze tho miesczie zwano Lethowo Dworzisze; a wszak ze przed thim czassow dobrze przeslich mogla bicz niekiedi wiesz, bo polia tam bili wielkie y barzo dobre do urodzaiu y do pasthwiska. Na then czas. gdi pan Dobek poczal ossadzacz, a tez tam nye wielie dabrow, tylko polya szcere, a pusthe; w niey yusz oszadziel kmieczy dannich oszm, ktorzi daia czinszu dorocznego po gr. trzidziesci; kur—po dwoye, valor. gr. ieden; jaiecz—po dwadziescia, valoris gr. ieden; robia po piazci dni do roku, okrom thloki. Imiona ich są: Wataman lib., Steczko, Waszil, Jakiem, Szemko, Andreiko, Steczko Wlezo, Onaczko, Lechno.

Czini od nich zlotich oszm gros. sescznasczie.

Karczmarz dawa czinszu dorocznego s karczmi zlotich dziesiecz.

Swobodni: Jeremiej Wassilowicz, Anton Syenyuticz, Chwedor Mankowicz, Wassil Musiewicz, Sienko Turczin, Borisz, Kuzma Diduchowicz, Ussay, Hricz, Pawel Niedzwiedz, Lukyan, Janek, Franko, sluzi koniem. Tamze kto ma pszoli, dawa od nich dzie-

siati pien; dostalo szie roku ninieiszego pniow piecz, valoris kasdi za gr. dwadzieszcia; tho uczini zlotich trzi y gr. dziesiecz. Tamze kto chowa owcze, dawa barana dwudziestego, ktore poczeli dawacz anno 1564; dostalo szie baranow dziesiecz, kazdi valoris za gr. piethnasczie,—to uczini zlotich piecz. Stawki tamze są czterzi, ktore pan Dobek na dolinie, ktora ydzie srodkiem wszi, a lieżą ieden po drugiem immediate, sbudowal.

Folwark y dwor tamze nakladem niemalem sbudowal. W tem folwarku bil urodzay anno 1564: zitha kop oszmdziesiath, psenicze—trzidziesci, owsza—sesczdziesiath, jaczmenia—sesczdziesiath, grochu—piethnasczie, prossa—dwadzieszcia; ktore gumno natany saczuiaz, moze ucziniez zlotich oszmdziesziath na rok; a wirachowawshi piąta czesz na naszieni y na wichowanie czelyadzi robothney, y urzednikowi na mitho mar. 4, zostanie zlotich 57, gr. 18. A wszakosz alleguie pan Dobek, ysz po wiethszy czesci swim do bithkiem y swa czeladzą na then urodzay roby.

Summa pozitkow z Liethowa Dworiscza na rok uczini zlotich oszmdziesiath y czteri y gr. czternasczie.

Biela, wiesz pana Dobkowa, albo malzonki iego, na którą panu Wlodkowi, starosczie Kamienieczkiemu, na seymie Warszawskiem wiecznosczia odpadla. W niey kmiecie dawaya ieczmenia po trzi trzeczinniki, valor. gr. dwadzieszcia cztery; kur—po czworgu, valor. gr. dwa; jayecz—po dwadzieszcia, valor. gr. ieden; robia dwa dni w tidzien; a iest ich siedmnasczie. Imiona są ich: Panasz, Chwedko, Marczin, Matis Wozni, Wassiel Sczerba, Dumma, Konrad, Ihnath, Kliniko, Maczko Bednarz, Valenti, Sienko Dudik, Steczko, Siemion, Iwan Kunasow, Jeremko, Symko.

Tho wszithko uczini zlotich pietnasczie i gros. dziewiecz. Swobodni, ktorzi ieszcze są wolni od podatkow ratione swobodi, w ktorey ieszcze siedzą; a wszakze psczoli, barani, wieprze, dawaia: Wassiel hrabarz, Wassiel Jemiecz, Michailo ma swobodi dwa roki;

Janko Stadnik, Andrei stadnik—czteri liata; Sienko Krayni, Blasko, Andrei Socha—sluza koniem.

Thamze kto ma psczoli, dawa od nich dziesiathi pien; dostalo szie pniow roku 1564 czteri, valor. zlotich dwa y gr. dwadzieszcia. Tamze kto chowa owcze, dawa od nich dwudziestego barana; dostalo szie bilo baranow anno 1562 oszm, valoris zlotich czteri. Thamze od swini, ktore w liessiech paszaya, daya wieprza dwudziestego, ktorich szie roku ninieyszego dostalo piecz, valoris kazdi za grziwne,—tho uczini zlotich oszm.

Folwark, w ktorem, prze suchoscz anno domini 1564, malo szie urodzilo, tilko: zitha kop czterdziesci, psenicze — czterdziesci, owsza—trzidziesci, prosza tr. idziesci. Siana biwa dostatek. Ktore zboze nataniey moze saczowacz za zlotich czterdziesci siedm, gros. dwadzieszcia; a wirachowawszy pyata czesz na naszienie y na ziwnoscz czeliadzi robothney y dwornikowi mytha, mark. 4, zostanie zlotich 31, gr. 22. Stawek na pothoku Kroniczi na ziwnoscz.

Summa z Biley czini zlotich sesczdziesziath y yeden, y gros. dwadzieszcia i yeden.

Czukowa Dabrowa, wiesz pani Psarskiey, na ktorą doziwozie ukazowala y yesth iey in possessione. W niey kmieciez robia po dwa dni w thidzien, a po dwoie kur daia; a o czinsz y o inse danini ieszcze s nimi nie postanowiono, bo tego roku ym swoboda sie skonczila. Imiona ich są: Wataman lib., Andrei Oratni, Kalin, Phedor, Danilo, Lewko, Maczko, Iwanko, Pawel, Andrei Garnopolski, Chwedor Lisz, Valko, Mathei Latina, odkupnie y robothe, y kuri dawa, zlotich dwa y gr. dwadzieszcia.

Summa s tey wszy na ten czas cziny zlotich trzy y gros. ieden.

Karaczkowcze, albo **Karasziowa laka**, they ze panyei Psarskiei wiesz nad rzeka Smotriczem. W they wszi kmieciez tesz ieszcze niez nie daya, bo dopiero niedawno swobode wisziedzieli, s ktoremy yescze niez nie postanowiono, okolo podathkow; a wszakos

ieden ze tham iesth obiczay wszitkiem wsziam na Podolyu dawanya podathkow. Imiona ich są: Michailo Kowal, Woytlko Kupka, Siemko, Kunasz, Damko, Misko Czobotarz, Klimczicha, Martiniecz, Serhey, Wasko sluga.

Mlin na rzeczce Smotriczu, s ktorego sie dostalo, yako o thim dano sprawie od dzierzawcze, zboza pospolitego korczy, ałias trzeci-nika, dwadziescia, czo szaczowacz moze na zlotich dziesiecz.

Folwark tam ma dobri. Alie tego roku anno 1564, prze wielka szusza, prawie sie iusz zbosza nie urodzilo, thilko zitha kop dziesiecz, bo bylo wigorzalo, owsza kop dziesiecz, a ynsze zboza tak koszono, y w gromadi sgrabiono; siana thes miewa na swa potrzebe.

Cronicziska wiesz pana Wilkowskiego, ktora bil poczal oszadzacz przerzeczoni pan Casper Wilkowski na surowem korzeniu, nad rzeka Smotriczem, wissei miasteczka Smotricze, na gruncie Smotriczkim, w dabrowie; w niey yesth kmieczi trzidziesczy; s nich siedmnascie yusz od siedmi liat siedza, a oszm ich od lyath piaczi, a drudzi od trzech liath.

Trupczin wiesz, ktora dzierzi pan Czermiński. Tha wiesz niedawnego zasadnienya, od liath oszmnascie citra vel ultra na gotowem sielisczu; yedno ysz tam przez Wolochi czesto bywala spustosona, zwlaszcza ysz siedzi nad Nestrem o granicze s Wolochi, a wsakosz, yusz yako sie poczela sadzicz, yesth w ney kmieczi sthersei, ktorzi daya czinszu po gr. dwadziescia y cztery; owsza—po trzec. trzi, valor. gr. oszmnascie, kur—po dwoie, valor. gr. ieden; iaiecz—po dwadziescia, valor. gr. ieden; to uczini zlotich piecz y gr. dwadziescia sescz. Ktorich imiona są: Petrik, Zachara, Maslanka, Dimitr. Swobodni, ktorzi są tilko od czinszowey danini wolni respectu swobodi: Nikor, Iwan, Josko, Roman wataman lib. Powolowszizne czwartego roku dawaya, abo yako ym kaza; dostaye sie od nich wolow oszm, valor. ut supra; czwarta czescz uczini zlotich 8. Owce kto chowa, dawa od nich dwudziestego barana na kazdi rok. Thamze od swini, kthore w liesziech paszaia, gdi się

zer zrodzi, daya wieprza dwudziestego. Psczoli kto chowa, winien dacz od nich pien dziesziathi; alie szie ieszcze w nie nie zapomogli.

Summa s Czernei (sic) na ten czas czini zlotich trzinascie, gros. 26.

Balwaniecz wiesz, dzierzawa pana Skothniczkiego. Ta wiesz po danim prziviliegyu niemogla nigdi oszieszcz, abowiem ia z Wolinia kniaz Zbaraski Wladzislaw czestokroc burzi y sadzicz nie dopuszcza, myeniacz ya bicz ku ksziesthu Litewskiemu, a tak y the-ras pusto liezi then grunth.

Lisziecz wiesz, ktora dzierzi pan Talaffusz. Tha wiesz sziedzi od Niestru trzi milie, ktora bil niebosczik pan Irzi Talafus poczal zassadzacz y zamek bil zbudowal, alie go Wolochowie spustosily. W niey kmieczy iesth piecz, ktorzi daią czinszu dorocznego po gr. pieczdziesziath i dwa; owsza—po dwa trzec., valor. gr. dwanascie; kur—po dwoie, valoris gr. ieden; iaiecz—po dwadzieszcia, valor. gr. ieden,—tho wszithko uczini zlotich iedenascie y gr. dziesiecz. Kto-rich imiona są: Mikita vataman od czinszu lib., Panasz, Mathey, Iwanko, Waszieczko, Dyak. Swobodni, ktorzi są wolni od dau i czinszowej respectu libertatis: Borisz, Syma, Hryniec, Ochrim, Liepeska, Barthocz: maya swobodi do roku iednego. Thamze kasdi gospodarz, okrom swobodnich, dawa powolowszczizne roku sziodmeo, ktorei będzie wolow piecz; saczuiać kazdego wola za zlotich czteri, tho uczini zlotich dwadzieszcia; a wirachowawszi szosta czesz na ieden rok, uczini zlotich czteri. Thamze kto psczoli chowa, dawa od nich na kazdi rok dziesziathi pien; dostalo szie roku ninieyszego pniow czternascie; saczuiać kazdi pien za gr. dwadzieszcia, uczini zlotich dziesiecz y gr. dziesiecz. Barana thes dwudziestego winni dacz czy, ktorzi owcze chowaya. Od swini, ktore w lieszech paszaią, gdi szie zer zrodzi, dawaią wieprza dwudziestego; alie tego roku nie bil.

Summa czini zlotich dwadzieszcia czteri, gr. dziesiecz.

Folwark tesz tham ma dobri, alie tego roku prawie szie nicz nie urodzilo; y sianozeczci ma doszicz, lasszow y dabrow.

Krnicziszca wiesz, na grunczie Lathiczowskiem poszadzona, o ktora sliachethni Stanislaw Ostrowski, woith dziedziczn Lathiczowski, opowiadal szie przed pani revisormi, ze mu Tatarowie listh na wiesz przerzeczona in anno domini 1558 spalili, na ktorem bila stara summa, na the wiesz specificowana, dokladayacz thego, yz tez tho yus przelozil przed them przed jego kr. moszci w kilka liath po spaleniu; gdzie jego k. m., przichilayacz szie proszbam iego, roskazal mu dwoie doziwoczcie na thei wszi, myasto starey sumni, na ktora bi muszial przisziaz, napissacz; ktorego doziwoczcia ysz ieszcze do tego czasu s cancellarii niema. Thak dobrowolnie, we wszi przerzeczoni dopuszczil revisiey. Kmieczi osziedzlich iest dziewiecz, ktorzi daia czinszu po gr. trzinaszcie; owsza—trzec. po dwa, valor. gr. dwanaszcie,—tho uczini zlotich siedm, y gr. piethnaszcie. Tamze stawek mali niespusthni, thilko dla ziwnoszci, a wszakze moze szaczowacz na zlotich dwadzieszcia. Tamze folwarczek ma, w ktorem miewa urodzayu zboza pospolitego citra vel ultra kop dwieszcie; ktorego folwarczku pozithek moze przinamney szaczowacz na zlotich piecdziesziath na kazdi rok.

Summa s Krnicziszca wszitkich pozitkow na then czas czini zlotich siedmdziesziat y siedm, i gr. piethnaszcie.

Husziathin miasteczko nad rzeka Sbruczem, ktore iest w dzierzawie synow nyboszczika Swiercza, ktore nieboszczik Swiercz, dzierzacz w pewney summi starey, uczinil bil zamiane s nieboska iey m. krolowa Boną za Mankowcze wiesz, tho iesth the wiesz swoje, dziedzina u Baru, Mankowcze dal, ktora y dzisz ku starostwu Barskiemu naliezi, za wiecznoszcz thego Husziathina. A isz frimark, tedi szie revidowali the bona, in hunc, qui sequitur, modum. W them miasteczku ludzi iest gospodarzow piecdziesziath, kazdi z ossobna dawa czinszu dorocznego po gr. dziesiecz,—tho

uczini zlotich sescznasczie i gr. dwadzieszczia. Nad tho dawaia owsza trzeczin. po 2. A imiona ich the są: Lawrin wataman lib. od czinszu, Andrei, Lawrin Demkowicz, Iwasko, Ilko, Andreiko Tiliasko, Lewko, Plaskornicza, Thimko, Martina, Janko, Iwanko Suparowski, Kalennik, Andrusko, Lawrik, Knydan, Dorosiecz, Kuzma, Iwan Wolk, Stasko Beli, Hriczko, Proczik kowal, Maxim, Piotr krawiecz, Hricz, Petrasz, Hawrilo piwowar, Kunas Horiczin, Wasko Babicz, Paniecz, Dimitr, Hawrilo Stareczowski, Christhow, Jan Lach, Marthin, Greniecz, Hricz zamkowi, Thrusz, Moral, Thkacz, Leczik, Chwedor, Laniecz, Steczik, Josko, Kunasz Doliszin, Demian, Wolosz, Iwasko, Lawrinczow sin, Wocziech: robia sescz dni do roku, tho iesth orzą dwa dni,— ieden na wioszne, a drugi na yeszien; szna po dwa dni do roku y sgramadzaia w kopi; kossą dwa dni y tho, czo pokosza, sgramadzic y w sthogi sklascz. Tamze kazdi gospodarz dawa powolowscziznę roku siodmego, ktorich sie dostawa piecdziesziath; kazdego szaczuiaz za zlotich steri, thouczini zlotich dwiesecie; a wirachowawszi szostha czesz na ieden rok,uczini zlotich trzidziesci trzi y gr. dziesiecz. Thamze kto owcze chowa, dawa dwudziestego barana kazdego roku, ktorich dostawa sie po 40. Od swinie, ktore w liesziech paszą, gdi sie zer zrodzi, dawaya wieprza dwudziestego; dostawa sie ich po 30. Tamze od pszol, kto ye chowa, dawa pien dwudziesthy w trzecziem roku.

Sluskowie, ktorzi ratiōne servitiorum wolni od czinszu: Wozni, Holawka, Kusnierz.

Staw na rzezce Sbruczi yazem wyethi dla mlina, ktorego sie nie gordzi spuszcacz; tylko ludzie na niem lowią y dawaia trzeczia ribe panu.

Mlin na themze stawie, w ktorem kol macznich trzi, czwarthe stepne. Na themze foliusz, w ktorem foluya gunye y daya od sazenia po bilemu; a wsakosz ten mlin ogulem, y dwie slodowni, browar y palenie gorzalki (ludzie zeznawali) zebi arendowano za zlotich dwiesecie, bo mlin dobri, mielie ustawicznie trzemy koli.

Folwark thes tam iest (*неразобрано*) postawioni na druga strone rzeki przeciwko zamkowi; alie tak od pana Jaslowieczkiego, tutora dzieci Swierczowich, allegowauo, ze nie na Huszatińskiej dziedzinie ten folwark robiono, alie na Olchowieczkiej, ktora iest Huszatińtu contigua, mieniacz, iakobi po rzeke Sbrucz Huszatiński grunt miał bicz. Alie ludzie Huszatińsci tamze, na drugiej strone rzeki, kedi folwark iest, mają polia swe s starodawna y folwarki wkolo obszarow dworskiech; y kiedi bi sie ten frimark czofnacz miał nazad k stolu krolia iego moszci, trzeba sie tam rostopnie domaczacz zupełnego grunthu Huszatińskiego, poniewasz tam wioszek kielka szadza; ludzie powiadaia, isz na Huszatińskim gruncie; a possessores zasie powiedaya ze na ich; alie uno possessori oboiga dobr nemo contradicere potest.

Summa s Huszatińna czini zlotich dwieszcie y pieczdziesiat.

Kuthkowicze, wiesz, k temusz miasteczku nalieacza zdawna, ktora dzierza dwa possessorowie. Jedne czesz dzierza potomkowie Swierczowi; na ktorei polowiczi iesth ludzi osziadlich dziesiecz, s ktorich piecz nicz nie dawaia, tilko robia, czo im roskazą; a dwa płaczą czinszu dorocznego po gr. piethnasczie, owsza po steri trzecinniki; drudzi dwa dawaia po dwu zlotich; dziesiati nicz nie dawa, bo sluzi; jedenasti wataman liber ratione poslug, kthore czini. A tak od dannikow uczini zlotich piecz. Nad tho przerzeczonemu watamanowi niebosczik Swierz dal listh in anno domini 1561 na oszadzenie ludzi w thei ze wszi, quo ad eandem sortem, cum libertate annorum decem; qua expirata mieli by dawacz liudzie czinszu per. florenum unum, salvis certis laboribus, more aliorum kmetonum; a thakowich kmieczy dopiero dwa osziedli, ktorzi ieszcze nicz nie dawaia. Tamze powolowsczizne w sziodmim roku, barana dwudziestego kazdego roku i pszoli dziesiate; wieprze thakze powinni dawacz, ktorzi tho maya. Dostaie sie od nich wólow trzynasczie, valor. ut supra; s czego szosta czesz wirachowawszi na ieden rok, uczini zlotich oszm y gr. 20. Tamze stawek spusthni,

ktorego spusth przedawaią za sterdzieszi zlotich; a tak trzecia czesz na ieden rok uczini zlotich trzinasczie i gr. dziesiecz. Mlinnek tamze u thegos stawu o iednim kolie, w ktorzym huins sortis mielaya ludzie y skąd sie trafy, ktory moze uczinicz do roku pozithku zlotich dziesiecz.

Summa s czeszci Kutkowicz, na p. Czwercza naliezaczej, uczini zlotich trzidzieszy i siedm.

Druga czesz Kutkowicz pani Dietrichowej, w ktorey kmieczy iest osziadlich czterzey, ktorzy dawaya czinszu dorocznego po gr. pietnasczie; owsza—po sterzi trzecinniki, valor. gr. sesz; psenicze—po dwa trzecinniki, valor. kazdi po gr. dwadzieszia, kur—po dwoigu, valor. gr. ieden; iaiecz—po dwudziestu, valor. gr. ieden. Tho wszithko uczini zlotich dziesiecz y gr. dwadzieszia y cztery. Nad tho wathaman liber ratione seruitiorum. Tamze swobodnich kmieczy iest pietnasczie, ktorzi ratione libertatis, ktorą ieszcze maya do oszmiath, nie dawaya zadnich podathkow. Tamze sziodmego roku powolowszizne biora; dostawa sie wolow pietnasczie, kazdi valor. ut supra, uczini sosta czesz na ieden rok zlotich dziesiecz. A oth thich, czo maią owcze, biora dwudziestego barana, thakze i od swini dwudziestego wieprza. Psezoli także more aliarum villarum dawaią czy, ktorzi ie chowaya. Sthawki dwa in eadem sorte male, ktorich spusthi czinią zlotich dwadzieszia; a tak na ieden rok trzecia czesz uczini zlotich sesz y gr. dwadzieszia. Tamze mlinnek pierszemu podobni.

Summa s czeszci, ktora pani Dietrichowa dzierzi, uczini zlotich trzidzieszi y sziedm gros. czternasczie.

Sarawka, miasteczko, nad rzeka takze rzekacza, szdawna ku starostwu Kamienieczkiemu s przileglossciamy swemi naliezaczej; ktora niedawnich czasow dal bil jego k. m. prawem lennen niebosczikowi Prethwiczowi. A iz lenno nowe zle bicz dekretem seymu Warschawskiego nalieziono, przetosz panowie revisorowie, cziniącz dossicz uchwalic seymowej, reuidowaly to, czo ym pokazano.

Naprzod miasteczko, w ktorem mieszczenie dawaią czinszu do-
rocznego po gr. dwanaszcie y owsza po iednemu trzec; a thako-
wich iest peczdziesziath y trzy. A ymiona ich są: Sienko Babicz,
Ochrim Naliehacz, Jakob iach, Andrei Poszoley, Chedo Zuppin,
Ochrim Prosti, Iwaniecz, Symko liach, Stepan, Misko, Nestor,
Janko Chromi, Josko Kalenniczetha, Seman, Chedor Hasczicz, Pro-
cop Ttzezzinnik, Jasko Hrabaricz, Woynik Czerniewicz, Sawka,
Włosz, Chwedor Czorni, Lawrin, Olexa Czerniewicz, Marczin,
Tisko Pisczelnik, Siczicha, Janko Syczicz, Charko, Iwan Sydorczicz,
Iwan Czerniewicz, Barthosko, Iwan Luskalo, Hiniecz Woitowicz,
Matheiko Czeniowicz, Michalicha, Hawrisko Slodownik, Roman Ko-
wal, Timosicha, Niczipor Lichovid, Josko Sydorczicz, Tisko, Lazu-
r Pichowicz, Jacobko Zochnicz, Ihnathko, Philip Ihnatowicz, Liesko
Jeremicz, Jakiem, Mosiey, Manko, Jaczko Kraska, Hrziniecz Noska,
Michailo Woitowicz. Uczini od nich zlotich trzidzieszi y ieden y
gros. dwadzieszcia y czteri. Stassik Symka, Mathis Mlodi,—czy na
dani pienieznei sziedzą, ktora odkupuią ynsza danine, daia po zlo-
tich dwa; uczini od nich zlotich czteri.

Swobodni, ktorzi na wolnoszczia, ktora do pewnego czasu maya,
sza wolni od podathkow; alie gdi im swoboda winidzie, będą takze
dawacz iako y drudzi: Oliexieiko Jakimow—trzi liatha, Marko Sien-
kowicz—dwie lieczie, Andreiko Sienkow—dwie lieczie, Nestor Jaki-
mow—trzi liatha, Maczko Siczicz—dwie lieczie, Andrusko Micha-
lik—dwie lieczie, Gresko—dwie lieczie, Misko Luskalow—trzi
liatha, Jacob Zankow—dwie lieczie, Woinik Michalowicz—trzi
liatha, Jakim Kowalowicz—dwie lieczie, Hriniecz Popowicz—dwie
lieczie, Josko Dankow—dwie lieczie, Panas Thiskowicz—dwie lie-
czie, Jowicz—trzi liata, Wassicza—dwie lieczie, Roman Mo-
szeiko—dwie lieczie, Onaczko—trzi liata, Lawrin Moszik—trzi
liata.

Sluszkowie, ktorzi wedlie rzemiosla swego, a drudzi konmy do
zamku panu Prethfficzowi szluzą. A wszakosz thaz powinnozcz na

nich, yako na inszych, alie ym tho z laski odpuszcza pan Prethfficz: Panas ribolow, Kuriliecz pastuch, Woitek lentwoit, Stasko, Choma czieslia, Bulath, Lewczicha uboga, Panko, Blasko, Marko Zlotarenko, Iwan, Lewko ubogi, Hamza Serbin, Kumnatka kucharz, Chwedko mielnik, Mathis stari ubogi, Iwan mielnikow, Nielepko, Iwan woith, Zabronny, Iwan Tretinnik, Monka, Nowiczki, Czerkasz kusnierz, Walenti swiecz, Janko Piesko czieslia, Mathyecz wolowiecz, Ostapko Lichowid, Petrik kusnierz, Jurko siodelnik, Janko wozni, Ostapko, Janko ziecz wozniego, Macz, Stasz Ussati, Dmitr Ostaswicz, Baran, Lucas bednarz, Flader stari sluga.

Żidowie, ktorich iest na then czasz piecz: Lazarz—zlotich trzi, Nahim—zlotich trzi, Chiczko—zlotich trzi, Smonko—zlotich trzi, Piesak—zlotich dwa. Czini od zidow zlotich czternasczie. Tamze ieden czlowiek daie czinszu gros. dwanasczie.

Summa na ten czasz s miasteczka s Sarawki, okrom sluk y wolnich liudzi, czini zlotich pieczdziesziath y gr. sescz.

Perehinka, wiesz. W they wszi iest kmieczy osziadlich dwanasczie, ktorzi daya czinszu, po zlotich 2; kur—po dwoie, valor. gr. ieden; owsza—po trzec. iednemu, valor. gr. 6,—tho uczini zlotich dwadzieszczia y sescz, y gr. dwadzieszczia czteri. A imiona ich są: Dmitr, Sawka, Kurian, Hawrilo, Chedor Pissakow, Ihnathko, Chedor Kusnierzow, Sienko, Iwasko, Jurko, Chedor Ihnatowicz, Sienko. Nadtho swobodnich iest piethnasczie, ktorzi ieszcze nicz nie dawaią do wisczią swobodi: Karpiecz—rok ieden, Pasko—rok ieden, Marko—rok ieden, Hriniecz—rok ieden, Hriczko—rok ieden, Philip—rok ieden, Onupko—rok ieden, Dmitr—dwa roki, Choma—dwa roki, Lawrik—dwa roki, Iwanko—dwa roki, Wasko—trzi roki, Borisz—czteri roki, Sienka Kuznierzow—czteri roki, Sidor—siedm liath maią swobodi ieszcze.

Tamze daia dziesieczine psczelną, ktorei szię dostalo na rok ninieyszy pniow dwa, valor. gr. czterdzieszczi. Barana daią dwudziestego na kazdi rok; ktorich szie dostalo na rok ninieyszi piethna-

sczie, kazdego saczuiaż po gr. piethnasczie; tho wszithko uczini zlotich siedm y gr. piethnasczie. Wieprza dwudziestego daia, kiedi zer bywa. Powołowsczizne roku sziodmego daia kazdi gospodarz wola iednego, okrom tich, czo na swobode niedawno siedli; a tak przidzie wolow dziewietnasczie; kazdego szaczuiaż za zlotich sterzi, tho uczini zlotich siedmdziesiath sescz. A wirachowawszi szosta czescz na ieden rok, tho uczini zlotich dwanasczie gr. dwadziescia.

Summa wszithkego pozitku s Perekinki na ten czas czini zlotich czterdziesci oszm gr. dziewiecz.

Zulincze, wiesz. W they wszi kmieczy osziadlich iesth dwanasczie, ktorzi dawaja czinszu dorocznego po zlotich dwa, owsza—po trzeczniku iednemu, kur—po dwoie; tho wszitko uczini zlotich dwadziescia y sescz gr. dwadziescia czteri. Imiona ich są: Vasil, Jurko, Jachno, Ihnath, Olexa, Chwedor, Klimko, Chwedosz, Artim, Stepan, Kurilo, Czobotarz. Nad tho swobodnich trzi: Lazur—rok ieden, Iwasko—sescz lyath, Somian—oszm lyath. Thamze thes daia psczoli dziesiate, ktorich sie dostalo na rok ninieiszi pniow czteri, valoris zlotich dwa y gr. dwadziescia. Jako y w Perekincze, thakze dawaya wieprza dwudziestego. I powołowsczizne w sziodmim roku; dostawa sie wolow dwanasczie; kasdego szaczuiaż za zlotich sterzi, tho uczini zlotich czterdziesci oszm; a wirachowawszi szosta czescz na yeden rok, uczini zlotich oszm.

Summa wszitkich pozitkow Zulincza czini zlotich trzidziesci siedm gr. sternasczie.

Zuliniecz Mali, wiesz. W tei wszi dopiero kmieczy osziadlich iest piecz, bo ya nowo poczelo szadzicz, ktorzi ieszcze maią swobodi hinc ad decursum liath sesczi; a potim thas powinocz na nich, yako y w Szulinczu będzie. Imiona ich są: Philip, Chwedosz, Senko, Kaliman, Masz.

Stawy dobr przerzeczonich: stawkow iest sescz na rzezce Scharawcze, o ktorich te sprawie dano, ze bi ich spustow nie miano zaprzedawacz, thilko na ziwnocz obraczaia.

Mlinkow iest czteri, ku tem dobrom naliezaczich, na tichze stawiech, ieden po drugim, s ktorich dwa arendowano na rok za zlotich piecdziesiath. A ze dwu wimiar biora do dwora, ktore thes moga uczinicz zlotich przinamniei trzidziesci.

Summa wszitkich pozitkow s Sarawki, y z wiesek dwu, y z mlinow na ten czas uczini zlotich dwiesczie y piethnasczie, gr. dwadzieszcza dziewiecz.

A czo sie doticze wszy inszich, ktorich dotkniono w decrecie seimu Warszawskiego, acz niektore dzierzi pan Prethwicz y folwarki w nich ma, a wszakosz powiadano imeniem iego, abi mial wiecznoscz miecz na nie, ktora pokazacz obieczano, gdi tego czas będzie; a na then czas proszono panow revisorow, ut sup (*вырвано*) deret a reuisione tich wszi; a zachowali to do seimu.

Folwarki acz tes tam ma w Szarawcze ieden, a drugi przy wszi, a wszakosz yz to tam wszithko na ziwnoscz sie obracza, przetoz sie tu niekladko nycz pozithku z nich, a tez sie na czelyadz nicz nie defalcuie. A wszakoz dobra ziwnoscz dzierzawcza y s czelyadzą może sz nich myecz, bo sie tam okwiczie rodzi y iest gdzie sziacz.

Czereszniowka, wiesz w Barskiem starostwie, dzierzawa niebosczika Francziska Gosliczkiego, podstaroszcziego Barskiego, ktorego niedawno tego roku Tatarowie zabili; w ktorey kmieczy osziadlich iesth oszm; ktorzi w tey wszi, prawie na szurowem korzeniu, dopiero od lath trzech, zasziedli; a przeto ieszcze maia swobode hinc ad decursum liath dziewiaczi. Acz kolwiek tez niekiedi mogla bicz na them miesczu wiesz, alie temu pamieithnika nyemasz. Sluskow thamze dwa.

Mordinia, wiesz, dzierzawa Maczeia Nadolskiego, w ktorei iesth kmieczy osziadlich dopiero od sziedmi liath, na gothowem sielisczu, po nawalnosczi tatarskiej, na dziedzinie Liathiczowskiej, grunthu Holiemczowskiego, dziewiecz; ktorzi daią czinszu dorocznego po gr. dwadzieszcza y sescz, den. 6,—tho wszithko uczini computatis computandis zlotich dziewiecz, y gr. dwadzieszcza y ieden.

Imiona kmieczy są: Lewko, Konon, Malopiei, Waszyl, Stepan, Luczka, Jacob, Michailo, Brayko, Czernisz, Vataman lib. respectu seruitiorum. Nad tho swobodnich, ktorzi nowo osziedli, trzy: Maxim, Kuzma, Karasko. Dziesieczini pszelney (bo pszol zaden ynszi nyema tilko szam vataman) przislo od niego na rok niniejszi pniow piethnasczie; saczuyacz kasdi pien za gr. dwadziescia, tho uczini wszithko zlotich dziesiecz. Dan barania y pszelna et c. iako w Podoliu dawaia. Tham stawek iest, ktori w czwartem roku przedawaią za zlotich czterdziesczi; widzieliwszi trzeczia czescz na ieden rok, uczini zlotich trzinasczie i gr. dziesiecz.

Summa s Mordinia na then czasz czini zlotich trzidzieszi y trzy gros. ieden.

Sniethow, wiesz, dzierzawa Anni Nadolskiei modo aduitalitatis, ktore iey na seymie Warschawskiem dobre bicz y synowi iey Maczieiowi nalieziono, thilko strzoni summi grziwien trzidzieszi, iesli na pustini tha wiesz szassidla, dano na revisia; a przeto ex diligenti instigatione reuisoriali nalazlo sie, ze tha wiesz nowo sziadla przy Liathiczowie, na gothowich poliach, ktora tam nigdi niebiwala; w ktorey kmieczy osziedlich iesth na ten czasz stere, od oszmi liath na swobodzie sziedzacich, ktorą ieszcze maia do kielka liath. Imiona kmieczy są: Sienko, Kurilo, Iwasko, Pawel.

Kierdanowcze, wiesz, w Liaticzowskiem powiecie lezacza, dzierzawa Szawi Kierdanowskiego, w ktorei ludzie nigdi swobodi nie wisziedza, zwlascza yz czestho odchodza, ktorem ma swoboda wihodzicz, a na iech mieszcza zaszie drudzi na swobode, do liath kielkanasczie, wstepuią; a tak na then czasz niemasz ludzi osziedlich tilko sescz, ktorzi zadnego podatku nie daią, isz ieszcze maia swobode, chiba ze pomagaią panu swemu robotli nieczo, y snadz ym muszi wienczei folgowacz dla robotli, czinszu odstepuiacz. Imiona ich są: Lechno, Iwan, Chwedor, Michailo, Petrasko, Hapon. Tamze ma folwark, w ktorem na ziwnosc, wedlie mosznosci szwei,

robi. A do zamku Kamienieczkiego sluzi more aliorum nobilium terrae illius.

Swieczna, wiesz, w Liaticzowskiem powiecie lizacza, dzierzawa zdawna Swieczninskiego modo aduitalitatis, w ktorey niema zadnego czlowieka osziadlego, thilko tham s syni swemi mieska, robiacz szobie, wedlie moznosci szwei, na ziwnosc y do zamku Kamienieczkiego more aliorum nobilium prouinciae eiusdem sluzacz.

Niemierzicze, wiesz, ktora liezi pospołu s przerzeczoną Swieczną, dzierzawa Marka Marmuzowskiego, modo aduitalitatis cum nieczo (?); w ktorey iesth kmieczy osziadlich steri, ktorzi zadnego podathku nie daia, thelko robią pewnich roboth, czo im roskaza; a do liath trzech swobode od podatkw maią. Imiona kmieczy są: Stepan, Jacob, Serhey, Dmitr.

Folwark tez tam ma, w ktorem miewa urodzaiu, zboza pospolitego kop stho citra vel ultra; a wszakze na tho wienczej swem dobitkiem, nycz pomocza liuczka, roby.

Ralincze, wiesz, w Liaticzowskiem powiecie lezacza; dzierzawa Stanislawia Bieliczkiego, ktori mial liquidowacz summi, s ktori sie opowiadal w Warschawie abo na rocziech ziemskich Kamienieczkich, ktore isz ieszcze po seimie Warszawskiem nie bili sadzone; a on powiada, ze iest gothow czinicz terminaczie Warszawskiej dosicz. Thedi iednak panowie revisorowie, niechczacz nicz w tey rzeczy watpliwego zostawicz, uczinili za dobrowolnem dopuszczeniem revisia w przerzeczeni wszi; w ktorey kmieczy osziadlich iest piecz, szosti wataman, ktorzi nicz nie daią, isz ieszcze maią swobode, hinc ad decursum lyath trzech, poniewasz znowu the wioske na starem sielisczu po Tatarzech, in anno domini 1558 Liaticzow s przilegloszcziami yego woyuiaczich, poczeto szadzicz; ktorzi maią swobode do liath dwu, a potim podatki dawacz benda more aliorum villarum, na Podoliu bendaczim. Imiona ich the są: Philip wataman, Procopicha, Jurko, Sawka, Mathias, Semko. Tamze iest stawek mali na ziwnosc. Thamze ma folwarczek, w ktorem miewa

urodzayu zboza pospolitego kop dwieszcie citra vel ultra. Syana tes myewa dwie sterczie, czaszem wienzey.

Brindzow, wiesz, dzierzawa Stanislawia Ostrowskiego, ktora poczal szadzicz na gruncie Liaticzowskiem na surowem korzeniu, dopiero liath trzi, w ktorey nicz, iesth kmieczi osziadlich oszm,— ktorzi żadnego podatku nie dawaią, isz ieszcze maią swobodi, hinc ad decursum liath dzieszicz. Imiona kmieczi the są: Klimko, Ilko, Konon, Seremeth, Iwasko, Danilo, Panasz, Wolowicza.

Martinkowcze, wiesz, dzierzawa Cziolkowskich, ktora ieszcze za nieboszcika pana Lanczkorunskiego, na on czas starosti Camie-nieczkiego, od liath 30, citra vel ultra, y bila zawszdi w pokoyu, az do tego czasu; w ktorey iesth kmieczi osziedlich siedm, ktorzi dawaią czinszu dorocznego po dwa trzecinniki owsza, valoris gr. dwanaszcie, tho uczini zlotich dwa y gr. dwadzieszcza y czteri. Imiona kmieczi the są: Panas, Chedor, Haczko, Iwasko, Jossip, Maxim, Czornisz. Psczoli thesz dawaią dziesziate, alie ich nie maią, tilko trzey y to po trosse. Barani y insza dan dawaią more aliarum villarum. Dostanie sie od nich volow siedm, kazdi valor. za zlotich czteri; virachowawszi szosta czescz, uczini zlotich czteri gr. 10. Stawek iest spusthni, ktori w czwartem roku przedawaią za zlotich czterdzieszczi; na ieden rok trzeczia czescz uczini zlotich trzinaszcie i gr. dzieszicz.

Súmma s Martinkowcza czini na ten czas zlotich dwadzieszcza, gros. czternaszcie.

Markowcze, wiesz, dzierzawa Marka Burzinskiego, w ktorey ma kmieczi osziadlich trzi, ktorzi nicz niedawaią, pewne robothi robia; a ieszcze wolnosc maia od dawania podatkow do dwu lyath. Imiona kmieczi są: Onisko, Chomka, Iwasko. Tamze ma folwarczek, w ktorim miewa zboza pospolitego kop circiter dwieszcie; alie na tho swemi plugami y czelyadzą roby.

Wirbka, wiesz, dzierzawa Jacoba Czieplowskiego, ktori przy revisii they wszi, ktora sie dziala s stroni pustiniey, przed pani

revisormi producoval list od Cazimierza krolia anno domini 1412, s kotorego szie snaczi commutacia villae regalis Wirbka pro Damanow villa, tenuta cuiusdam Michals Piaseczki, na ktorey Wierbcze, tenze list obmawia, byly summi yakies stare, ktore nie sza specifirowane. A tak panowie revisorowie, przichiliayacz szie terminatum warschawskiego seymu, in simili odeslali przerweczonego Czieplowskiego na liquidacją. A czo szie tieze pustiniey tey wszi, thedi szie snaczi z listu przerweczonego, ze tho iesth wiesz dawnego zazadzenia. Chiba ze biwala przez tataro kielka razow zburzona, alie znowu zawzdi osziadali ludzie, przetho bo dzidzina dobra y wielka, mayacz pol, liaszow y wodi doszicz.

Bachrinowcze, wiesz, dzierzawa pana Czieklnskiego, na ktorey aczkolwiek ma stara summe. A wszakos iz w Podolskiem krayu dano na revisia, ktora szie stala in hunc, qui sequitur, modum: kmieczy osziadlich iest dwadzieszcia, ktorzi zadnego czinszu nie dawaiia. Tylko z nich dziesiecz dawaiia owsza po dwa trzec., valor. gr. dwanascie; psenicze po iednemu trec., valor. gr. dwadzieszcia, y robia, tho iest: orza ieden dzien, kossą y zna po dwu dniu w rok. Tho wsitko uczini zlotich czternascie y gr. dwadzieszcia. Drudzi dziesiecz ieszcze maiia szwobode do pewnich lyath. Aczkolwiek na them sielisczu mogla biwacz niekiedi wiesz, a wszakosz theras od liath trzidziesci, citra vel ultra, poczela szie sadzicz prawie na surowem korzeniu. Powolowszczizni, ktora more aliarum villarum dawaią, dostawa szie w sziodmim roku wolow pietnascie, valor. ut supra. Sosta czesz wirachowawszi, uczini zlotich dziesiecz. Tamze sza stawki dwa male, ktore pozitku zadnego nie czinia, poniewasz wodi nie maią ziwey. Mlinek tamze malo poziteczni.

W tey wszi mieskaia trzy bracza rodzeni Czieklnszi y maiia tam swe folwarczki; alie is ludzie przerweczoni mala ym pomoc dayą na robienie dla ziwnosci, przeto kazdi z nich, wedlie moznosci swey, dobitkiem szwim y czeliadzą omisliia szobie ziwnoscz.

Summa s Bachrinowicz, okrom folwarczku, ezini na ten czas zlotich dwadziescia y czteri, gros. dwadziescia.

Ruda, wiesz, pulmilie od Choczimia, nad potokiem Rudka w poliu liezacza, przy ktorey iesth lasz, Raskow rzeconi, dzierzawa pana Strussowa, starosti Chmielnickiego. The wiesz jego k. m. panu Strussowi dacz na wieznosc racziel frimarkiem za summe, ktora ten to pan Strusz y jego przodkowie z dawna mieli na czlie Trembowelskiem. Te wiesz ten ze pan Strusz przerzeconi, gdi mu bila tak dana na wieznosc, wikupil u potomkow Soboczkiego, tho iest, u zoni pana Jana Stogmyewa, ktora miala na thei wszi summi sto y dwadziescia grziwien, jako szie z listow okazuye, ktore przodkowie paniey they mieli picwsze od Alexandra Witulta, kiazeczia Litewskiego, a drugi od pana Stanislawo Lanczkoruskiego, quondam starosti Kamienickiego, na zazadzenie thei wszi dana, a pres krolia Zigmunta poczwierdzone. A tak ex revisione et inquisitione nalazlo szie, yz w tey wszi, gdi iey pan Strusz dostal, nie bilo wienzei liudzi osziadlich, jedno czterzey; a terasz ich iesth siedm, ktorzi ieszcze maia szwobode—trzey do lyath czterech, a dwa do roku; wataman wolni iest od podatkow; tilko ieden sz nich, ktori tam z dawna ziasidl, placzi czinszu dorocznego po gr. pieczdziesziath y trzi i po selagu, po iednemu kaplunowi, przedziwa po dziesziaczi garsczy, owsza po trzi treczinniki; a czy swobodni, czy gdi wisziedza swobode, thesz benda powinni dawacz tosz, czo y then dawnieyski kmiecz dawa. A imiona thich kmieczy te szą: Lazur wataman, Chedor Kudricz, Kusz, Sawka, Chwedor, Chwedor trzeci, Buza. Nad tho powinien thesz kazdi sz nich z ossobna zoracz roley na panska potrzebe, na ktorey szie moze wisziacz iaczmienia trzeczinnik ieden, tegosz zboza urodzay kazdi pro interesse suo do gumna panskiego sprzatnac. Nad tho thesz powinni kossicz y zącz y gromadzicz sziana. Psczoli dziesziate na kazdi rok, barana w trzeciem roku dziesziatego powinni

dawacz, yesli bi ie mieli; wieprza' dwadziestego, gdi zer. Thego wszitkego tego roku nye bilo.

Summa s Rudi czini zlot. dwa, gros. trzinasczie.

Piatniczani wiesz, nad rzeka Sburczem, ponizey Skaly, ktora dzierza panowie Korieczci za przywilejem szwoiem. W niey kmieczy iest osziadlich pietnasczie, ktorzi robia dwa dni w tidzien. A dawaia czinszu dorocznego po gr. trzidzi, kur po dwoie, valor. gr. ieden; jaiecz po dwadziescia, valoris gr. ieden. Tho wszitko uczini zlotich sescznasczie gr. dwa. Ktorich the są imiona: Sienko Zmorszko, Dmitr, Onuphey, Hriczko, Miecz, Waszil, Jaczko, Dinisz, Iwasko, Lowiecz, Steczko, Tarasz, Oliexa, Stasz Osztapko, Misko. Żoni ich powinni przaszcz w dworze. Nad tho swobodnich kmieczy, ktorzi ieszcze, ratione libertatis, nye daią zadnich pozitkow, ktorich iesth na then czas oszm: Sienko—steri liata, Choma—steri liata, Michailo Sobnieczi—trzi liata, Lukasz Demkowicz—trzi liata, Pasko—trzi liata, Jaczko—sescz liat, Steczko—steri liata, Piotr—steri liata maią swobodi.

Ogrodnikow dwa nicz nie dawaya, tilko robia kiedi ym kaza: Maxim, Andrey. Powolowsczizni nie dawaia, bo zaczyak robia.

Dan pszczelna. Tamze kto ma pszoli winien dacz na kazdi rok od nich dziesieczine, ktorey na rok ninieyszi dostalo sie pniow dwanasczie, kazdi valoris za gros. dwadziescia,—tho uczini zlotich oszm.

Dan barania. Kto ma owcze, dawa dwadziestego barana, ktorich sie dostalo anno presenti baranow piethnasczie, kazdi valoris gr. pietnasczie,—tho uczini zlotich siedm y gr. pietnasczie.

Folwark tam iest dobri, alie tego roku przez suchocz nie wiele sie w nim urodzilo. A wszakosz iest zita ozimiego kop sto y pieczdziesziath, jeczmenia kop dwiesczie, psenicze kop stho, owsza kop dwiesczie, prosza kop oszmdziesziath, tatarki kop pieczdziesziath. W kthorem folwarku isz iusz belo wimloczono, nie belo czego probowacz. A wszakosz moze natani ten folwark na kazdi

rok saczowacz na zlotich dwieszcze pieczdziesziath, zwlaszcza w tam thim krayu thanim; wyrachowawszi piątą czescz na naszienie y na ziwnoscz czeliadzi robothney y dwornikowi mitha marc 4, zostanie zlotich 193, gr. 18.

Summa summarum wszitkich pozitkow s Piatniczan czini na rok zlotich dwieszcza y piecz y gr. pięcz.

Bachlin, wiesz, nie dalieko Dniestru rzeki, ponizey Bakothi, ktora od trzidzieszcza liath y daly dzierzy niyaki Zakrzewski. A wszakosz po sburzeniu tatarskiem liezala przesz niemali czasz pustho, thilko tham ten Zakrzewski (szam mieskayacz w Kamienczu) uziwal syanozeczi y pasthwick y paszieki tam mial szwoie. Pasthwiska thesz naymowal tak lyudzom s kroliestwa, yako y z Woloski ziemie. Asz za thich czaszow pokoynich slachetni Stanislaw Zakrzewski poczal szadowicz the wiesz y dal lyudzom them, ktorzi tham przida mieskacz; swobode do dziesziaczi liath od wszeliakich podatkow; a pothim, gdi ym szwoboda winidze, benda dawacz czinszu doroczniego po gr. czterdzieszczi polskich, ktore czinia w moneczie polskiej gr. pieczdzlesziath y trzy y selag, owsza po dwa trzec. kamienieczkiei miari, kur po dwoie, valor. gr. ieden, jayecz po dwadzieszcza. Na then czasz są dwa dawnego oszadzenia, ktorzi dawaią, ut supra scriptum est; uczini od tich dwu zlotich 4, gros 14, den. 12: Iszayko Miwczicz, Wasziel Mumenko, Ichnath watamen, wolny ratione poslug.

Swobodni liudzie, ktorzi ieszcze zadnich podatkow nie dawaią asz do wiszcza swobodi, thilko panu szwemu sprzega pomagaią oracz do roku steri dni, zna dwa dni, kosza dwa dni y grabya. Czi maia do siedmi lyath swobodi: Wasziel Maslo, Michailo, Symko, Jaczko, Olexi Tresziak, Iwan Szenko, Iwaniecz Horczak, Dimithko, Jurgik. Czi maia do oszmi lyath swobodi: Trusch, Lyesko, Honaczko, Ilko, Daniliecz, Sawka, Raythko. Czi mayą do dziewiaczi lyat swobody: Lawriniecz, Syenko, Nahum, Petr Lach, Dimitr Chizny, Serhia, Awron, Iwona Zasiatko. Thamze yesth then obyczay, ysz

gdi ktori czlowiek sz ynszey strony, od szwego pana usedwszi, przidzie na Podolye, proszi onego pana, do ktorego wszi przidzie, abi mu dobrowolnye dopuscyl mieskacz y uziwacz pozitkow do czasu; thedi za tho dawa lissicze albo zlothi ieden. A thakowich yesth na then czasz trzy, ktorich imiona te są: Misko Nowakowicz, Josko Miskowicz, Ihnath Nowakowicz. Czini od nich zlotich trzy. Thamze, gdi wszitkiem ludziem swoboda winidze, będą powinni dawacz dwadziestego wieprza, barana dwadziestego, dziesiati pien psczol na kandi rok, ktho bendzie myal. Powolowsczizne thesz benda winni dawacz syodmego roku, alye yescze nie dawaly.

Summa summarum sz Bachczina na then czasz czini zlotich sziedm, gr. sternasczie, den. dwanasczie.

Brzezani, wiesz, którą pan Skoroszowski oszadzal, a teraz iest w dzierzeniu pana Stanislawia Lutomierskiego, na którą ma doziwoczcie pole (?). W nyei kmieczy na ten czas oszadlich iest dwadzieszcia, ktorzi dawaią owsza miare Kamienieczkiey wiechowatey trzeciinnikow po dwa, valor. gr. dwanasczie; kur po czworo, valor. gr. dwa. A imiona kmieczy the są: Hawriło, Andrey, Wasko, Haraszim, Hawrilko, Hołubiecz, Jaczkow, Dmitr, Brathko, Woythko, Stasz, Lesko, Chwedko, Iwan Watamanow, Martin Iwanow, Iwan Pantuz, Michailo Kuzmin, Artim mielnik, Marczin wozni, Kusko. Tho uczini zlotich dziewiecz gr. dziesiecz. Powołowsczizne w sziodmem roku, zwiczaiem ynszych wszi podolskich, powynni dawacz, ktorei przydzie od nich wolow dwadzieszcia; kazdi valor. za zlotich czteri; szosta czescz na rok ieden widzieliwszy, uczini zlotich trzinaszczie y gr. dziesiecz.

Powinnosc. Kmiechie przerzeczoni powinni zoracz roliei tak widlie na yarz, czobi trzi kłodi zboza mogli wsziacz, a takiesz nazime; y tho, gdi uroszczie, pozacz y zwozicz do gumna; k temu kosza sziano trzi dni, i tho maią zgromadzicz y w stogi zlozicz; a gaczi, ktora tam yest na rzecze Zbruczu, pilnowacz y opravowacz dlya mlyna. Mlyn, w ktory s tei wszi ludzie mielią: w niem koło iedno

mącze, a drugie stepne, ktori na rok moze saczowacz na zlotich dwadzieszcia. Thamze, kto ma owcze, albo swinie, dawa barana dziesiatego, albo wieprza od swyni. Thamze, kto bi myal pszoli, winien dacz od nich dziesziati pien.

Folwark tamze, w ktorem anno 1564 było urodzayu: zyta kop pultorasta, psenicze kop sesczdziesth, jeczmienia kop sto, owsza kop pultorasta, prosza kop piethnascie. Ktore gumno, saczuiącz wedlie plionu y targu pospolitego Kamienieczkiego, uczini zlotich 102, gr. 20. A wirachowawszi na dwornika marc 4, a piąta czeszcz na wisziewiek y na wichowanie czeliadzi, ktora szie extenduye y z mitem dwornikowi, na zlotich 88, gr. 16. Zostawa zlotich 14, gr. 4.

Summa wszithkich pozithkow z Brzezan czini zlotich 56, gr. 24.

Литов. метр, кн. переписей В., № 12, л. 465—516 на об.

XIV.

Описание мѣстечекъ и селъ, принадлежащихъ къ Барскому староству, въ люстраціи 1565 г. ¹⁾.

Capitaneatus Barenensis.

Tego starostwa pozitki sza rozdwoione na poly: zwlaszcza yz pewne dobra odlaczone sza starosczie na zywnosc, ktoremi starostowie, pro tempore existentes, pro arbitrio suo saffowaly. Drugie dobra k stolu j. kr. m. nalezące, mieswali w szwym saffowaniu certi administratores, a sacro r. m-te deputati; ktore dobra na ten czas pau starosta Barski dzisiejszi arendowal u kr. j. m., s ktorich, defalcatis defalcandis na slugi pewne zamkowe, ktorem mito ydzie s pozithkow krolewskich, mial bi dawacz, racione arendae, zlo-

---

¹⁾ Продолженіе акта, напечатаннаго выше подъ № XI.

tich thisziacz, za ktore, z roskazania j. kr. m., ma budowacz zamek murem z ynsza strone miasta, na ktori yusz kamienia nawózono niemalo na zakładania fundamentu y do wapna.

A przeto, pozitki dobr, k stolu j. k. m. naliezaczich, naprzod poczinaya sie tim obiczaiem:

Joltuskow, miasteczko. Tho miasteczko lezi nad Ladawa rzeka; w nim mieszczenie placzą s kasdego domu po gros piethnascie, a owsza po trzi trzecinniki; a iesth ich na ten czas sterdziesci y oszm osziadlich mieszcian. A imiona ich the sza: Jurko Pilipowicz, Iwan Philipow, Hricko, Isay, Iwan Mathczenie, Iwanowietha, Sichno, Hirka, Jasko Swiethlik, Iwanko Smolka, Wasiliecz, Thanasz, Dasko Hawrissowicz, Hawrisz Lissi, Wasko Taraszowicz, Stepan Czar, Wasil Turczinko, Sienko Sokolowicz, Chrisko Maszalski, Chrisko Mirczicz, Uhrin Studencicz, Stepan Kobelka, Wóitbek, Chwedor Pihulka, Andreiko Chromi, Lawrin Derazinski, Jerema Taraszowicz, Sawka Miczkowicz, Protasz Lawrinowicz, Roman Tiniewicz, Lesko Kaliencicz, Wasziel Sapraniak, Iwan woynik, Klimko Pantalowicz, Nastha wdowa uboga, Han Dinczowicz, Lesko Tereskowicz, Wolesko Tereskowicz, Siemak Haniow, Hawrisz Miczkowicz, Lelko Chodorenie, Hanynta Denekiel, Petrasz Wassilowicz, Bratko Ormiankow, Jerema Czarni, Stanislaw, Iwanko Christow, Mathei Werbeczki.

Summa czinszu czini zlotich dwadziescia y sterzi.

Summa owsza—trzecinnikow stho sterdziesci y sterzi; sacziacz kazdi po gr. oszmi, tho uczini zlotich trzidziesci y oszm, y gr. dwanascie.

Dan psczelna. Thamze od nich biora dziesieczine od psczol. Ktorey sie dostalo anno 1564 pniow oszmdziesziath y ieden; kasdi pien szacziacz za gr. dwadziescia,—tho uczini zlotich pieczdziesziath i sterzi; a wirachowawszi na ieden rok trzecia czesz, thedi uczini zlotich oszmnascie.

Powolowszczizna. Drugiego roku powolowszczizne dawaia wszithczy ogolem na zamek, wedluk priwieleyu, wolow sescz, kazdi valor. po

zlotich stherzi, tho uczini zlotich dwadzieszcia sterzy. Czini, trzecia czesz wirachowawszi, na rok zlotich oszm. A trzeci rok mają wlni od daniey thakowey, okrom tego, kiedi zer sie zrodzi, alie go tego roku nie bilo.

Powinnosc. Thamze liudzie, wedlie przywileyu, powinni w rok oracz dzien ieden, zacz dzien, kossicz dzien wszithczy i to sprzathnasz s polia, czo poszna y pokosza; a komorniczi powinni piecz. Nad tho mieszczenie powinni s panem starostą Barskiem przeciwko nieprziaczielom iachacz, gdi potrzeba, sbroinie.

Summa wszithkich poszithkow z Jolthusskowa na then czasz czini zlotich oszmdziesziath y oszm y gr. dwanasczie.

Przemowa o powinnosciach wszi stharosthwa Barskiego. W thich wszithkich wsziach nizei napiszanych starostwa Barskiego powinien kazdi czlowiek, ktori sie na swe gospodarstwo postanowi, abo rolia orze plugiem swoim, abo sprzagaiacz sie s drugimi, dacz polachowszczizni, tho iest s gospodarstwa swojego, psenicze po sterzi trzecinniki miari barskiej, obiczaiem onego kraiu wirchowatich, owsza po dziesziaczi trzecinnikow, kurow po dwoigu, iaiecz po dwudziesthu; puskarowczizni, als na potrzebe zamkowa, po gr. dwa podimnego, dwa gospodarza skladaia gr. pulpietha.

Preterea postanowiono tho bilo sdawna, za dzierzawi pana Starzechowskiego, abi kazdi gospodarz dawniejszego zasadzenia stacia dawal, czo ym iusz weslo in usitatam legem. I dawa kazdi gospodarz na kazdi rok owsza po trzi trzecinniki, zitha po pultrzecinnika, kur po dwoigu, iagiel po kuszowi, masla po kuszowi, po iednemu serowi, chleba po bochnowi, siana po dwa wozi, przedziwa po dziesziaczi garsczy; a swobodni, als nowothni, ktorzi woliei niewisziedzieli, dawaia przerweczeniei stacy kazdi po polowiczi.

Nadtho kazdi, ktori owcze chowa, winien dacz kazdego roku dwudziestego barana, a od dziesiecziorga—iagnie; takze kto ma swinie, thedi dawa dwudziestego wieprza, abo sie skladaia kilka ich na thakowa dan.

.. Nadtho dawaia insze danini tim sposzobem, tho iest: iednego roku dziesziate psczoli dawa kazdi, kto paszieke ma; drugiego roku kazdi gospodarz, ktori iedno bidlo chowa, tak ubogi, iako bogaczi, y sluskowie, y watamanowie, dawa wola abo ialowicze, abo thakie bidlie, iakie w szwoiei oborze ma, a trzeci rok wolni maia od thakowej dani psczelnei y bidliczei, tilko po iednei raczce miodu lipczowego w trzecim roku miodu kazda wiesz dawa.

A watamanowie we wszitkich wsziach nie dawaia polahowczizni, iuxta antiquum usum, tilko dan barania, wieprzowa, powolowszczizne, dzieszeczine psczelna et c., wedluk swiczayu.

Manikowcze, wiesz. Tha wiesz bila pierwei domu pana Swierczowego, na ktora szie pothem frimarcziel s krolem j. m. na miasteczko Husiathin, w stharosthwie Kamienieczkiem bedacze, y na insze k niemu wszi przilegle. A thi Mankowcze lieza nad rzeka Rowem, dwie mili od Baru, iusz prawie ostateczna wiesz, pod dombrowami, ktore od thei wszi ida asz ku poliem podolskiem przez mil dwanaszcie citra vel ultra. A tisz w nei czesto tatarowie biwaya.

W thei wszi przed them bilo ludzi wienczei iusz trzidzieszi, alie tatarowie anno 1564 wipalili y ludzi sz ney syła w niewolya pobrali na then czas, kiedi sliachetnego Francziska Gosliczkiego zabitho w poliu, bo po dwakrocze tego roku brali tatarowie. A tak na then czas w tey wszi ludzi osziadlich iesth iedenaszcie, ktorich the sza imiona: Dasko, Hamza, Klymko, Dmitr, Biel, Hriniecz, Iwasko Hultay—Ihnath, Danko, Sienkowa wdowa, Sienko watamanowicz, Wataman—liber., kthorzi dawaya wszithko iako w przemowie szie napisalo, okrom watamana, ktori polachowczizni nie dawa, tilko dan barania, psczelna, y wieprzowa, y powolowszczizne. Przethos od przerzeczonych iedenaszcie pocieszniokow, wedlie sposzobu, wiszei napiszanego, przidzie pszenicze trzecinnikow sterdzieszi y sterzy. A is w Barze na then czas bila psenicza drossa, nisz po sterdzieszi lithewskich, a wszakusz szie thu miernie kladzie, folguyacz ynszem czasom

y poddanem ubogiem, kazdi trzecinnik za gr. dwadziescia y trzy; owsza od wszitkich przichodzi thak polachowczizni, yako y staciei, trzecinnikow stho sterdziesci y trzy, kazdi valor za gr. oszm; zitha stacieinego trzecinnikow pulszosta, kazdi valor. za gr. piethnascie; kur tak dannich, yako y stacieinich sterdziesci y czworo, kazdi valor. za pulgrosza; jaiecz pulczwarti kopi y dziesiatek ieden, kazda kopa za gr. dwa, a dziesiatek za selag; jagiel kuszow iedenascie, kazdi kusz za pulgrosza; maslo kuszow iedenascie, kazdi kusz za dwa grossa; serow iedenascie, kazdi valor. den. novem; chlieba iedenascie, valor. kazdi za selag; puskarowcziszni gr. dwadziescia y dwa; podimnego, isz dwa gospodarza skladaya sie na pulpieta grossa, przichodzi gr. dwadziescia y sterzy y den. trzynascie cum medio; za przedziwo kazdi dawa po sterzi selagi. Siana wozow dwadziescia y dwa, kazdi wosz valor. za gr. trzi. Tho wszitko uczini zlotich oszmdziesziath y ieden y gr. iedenascie y den. sescznascie cum medio.

Dan barania. Thamze ktori owcze ma, winien dacz dwudziestego barana.

Dan wieprzowa. Od swini, kto ye ma, dawa kazdi dwudziestego wieprza, abo sganiaya stado ze wszitkhich wsi w iedno miescie y biora dwudziestego sludzy zamkowi.

Dan pszczelna y powolowczizna. Te thisz winni dawacz, yako sie w przemowie napissalo, y mioth takze trzeciego roku. Alie ym the danine na then rok po sburzeniu tatarskiem y na drugi prziszli odpuszczono. A wszakoz dostawa sie od nich wołow dwanascie, kazdi valor. za zlotich czteri. Pnyow pszol 30, kazdi za gr. 20. Tho wszitko, trzecia czesz wyrachowawszi, uczini zlotich 22, gr. 10.

Summa summarum wszitkich pozitkow na then czas s Manikowiecz czini zlotich oszmdziesziat y ieden y grossi iedenascie y den. sescznascie cum medio. A przyloziwszy powolowczizne y dan mydową, uczini pozitku przerzeczona wyesz zlotich 103, gr. 21, den. 16.

Okolicznosc thei wszi Manikowczow. Thei dziedzini wszierz początek bil sdawna od urocziska Juriowką rzeczonego, ktore iest na dol rzeki Rowu od Baru w mili, a od tey Juriowki do wszi Manikowiecz iesth grunth iey milią rowna. A od wszi Manikowiecz na dol potokiem Rowem sla granicza az do urocziska, rzeczonego Kamien, druga milia od wszi; a od Kamienia wzdlusz do urocziszca, albo dolini rzeczony Pulzi, pulmilie, a od dolini Pulzi do Jarowathej dolini, czwierz milie. Stamtąd do Dolhego liaska czwierz milie; a stamtad do Maximowa lyassa czwierz milie; stamtad ku potokowi, ktori zowa Suchi Wolczek (alie nie po samy pothok, bo na them pothoku Kudiuwsczi ziemianie oba brzegi zdawna dzierza, ktorzi sluza zamkowi Barskiemu) thes czwierz milie; stamtad do potoka, rzeczonego Woloczka, ktora wpada w Morachwe rzeke, czwierz mylie; stamtąd sla granicza wżgore Morachwą ku uroczisku Chrapkow czwierz milye. A od Chrapkowa zaszie do Juriowki yesth trzi czwierzi mylie. W okrak tedi wszitkiego gruntu yesth myl piecz. A isz tha, wiesz liezi nad rzeka Rowem, thesz granicza iei tilko po rzeke Row zawzdi bila, iako liud.ie starzi thak s thei wszi, iako y z insich, zeznawali, y nie mogli tam miecz dziedzicz przerzeczoni sthawu; asz gdi szie sthal frimark s kroliem j. m. na Husziatin, tedi pan Broniowski, economem starosthwa Barskiego bedacz, zbudowal tham sthaw dobri y nlin, o ktorim bedzie po wsziach napissano miedzi stawi.

Slobothka Sielischez, nad rzeka, rzeczoną Row, od Baru trzi milie; w thei wszi dawali liudzie po czterzi trzecinniki psenicze, owsza po dziesiaczi trzec.; kur po dwoie, iaiecz po dwadzieszcza; puskarowsczizni po gr. dwa; podimnego skladali szie dwa na gr. pulpietha. Stacya iako y Mankowczé powinni. Nad tho dawali iednego roku po wolowi iednemu, drugiego—dziesieczinne od pszol, ktori ie mial; a trzeciego roku rączke miodu lipczowego wsziszci. A ktori owcze mial, dawal dwudziestego barana; thakze y wieprza dwudziestego. Alie anno 1564 dwakroc z ye tatarowie burzili y

domi ym popalili, dziathki ich y gospodarzow wielie w nyewolyą pobraly, a drugie pobily. A ktorzi bili maiethnieyszi powikupowali szie. A niektorzi tez, uciekayącz zimie, poódmrazali szobie nogi, ze ym powpadali, prze czo ych syła pomarlo; przethos od nich the-ras ani wolow, ani pszol, ani miodu do dwu liath niemaia bracz.

Na ten czas yesth ich osziadlich trzinasczie y wataman czter-nasczie liber, y czy nigdi w domiech nie mieskaya, yedno w lie-sziech, chiba zimie. A wszakosz polachowscizne y stacia zwiklem obiczaiem, iako szie napiszalo w premowie, dawaia, valoris wszitko iako w Manikowczach. Tho wsitko uczini zlotich dziewiecdziesiat y piecz y gr. 24, den. pultora. A imiona ich the są: Andrusko Iliey, Panasz, Bud, Sienko, Malena, Mulka, Dinis przipuczien, Andrusko przipuczien, Kozaczina, Lieweczko, Jurko, Chwedor Zur-kow, Iwauko Filcowicz. Hanko wataman lib. od polachowscizne, alie miod, woli, pszoli, owcze, wieprze dawa.

Kmicznie uroczny. Drudzi kmiecie, ktorzi na then czas zubozeli, wiencz na urocznim czinszu sziedza do czasu,—ktorim czinszem polachowczizne odkupuia, a puskarowscizne i podimne y stacia dawaia, iako y inszi valor. ut supra. Tho uczini zlotich trzi-nasczie y gr. dwadzieszczia y dwa, den. pulpietha. A sza czy: Do-mian Nierodzicz—zlotich dwa; Ihnath Boczwina—zlotich piecz; Hanko Boczwiniak—zlotich dwa.

Lisiczni. Są drudzi, ktorzi daią po liscze, albo po zlothemu. A tho szie tak rozumie: kiedi ezlowiek przidzie z inszi kraini, thedi niezarasz osziedzie na swobode, alie pierwi kostue, iesli iemu podoba, a tak interim, racione poddanstwa, dawa w rok liske, stacy tesz polowicze i dzieszieczine z owiecz y pszol y wolu, iesli do tego przidzie, dawa. Takze puskarowscizne y podimne ut ceteri. Kowal, Ilko, Symko, Rzessothnik.

Summa czini od nich, computatis computandis, zlotich siedm y gr. dwa.

Swobodni kmiecie, ktorzi nicz nie daja, bo maia wolnosci; tilko stacy dawaia po polowiczi, respectu poczieglich; puskarow-szczizni po gr. dwu, podimnego po gr. dwu dawaia: Czi maia wolnosci po trzi lyatha: Wasko Mulczicz, Kozak, Tiniecz, Iwan Kozorenko, Janko Nierodzicz, Andreiko. Jossip ma swobodi do sesczi lyath.

Summa czini od nich wszitkiego, computatis computandis, zlotich piecz y gr. 29, den. ieden. cum medio.

Sluszkowie kolanni, als zubozaie liudzi, obraczaia na poslugi potoczne, ktorzi polachowzczizni ani inszych prerogatiw nie dawaia, tilko podimnego po gr. dwu, puskarowzczizni po gr. dwu. A iesth ich oszm: Strusz, Kosthian, Chwedor Jozipow, Stepan, Hanko, Sewczik, Minczuk, Ostapko. Czini od nich zlotich ieden y gr. dwa.

Summa wszitkich pozitkow Slobotki na then czas czini zlotich stho y dwadzieszcia y dwa y gr. dwadzieszcia, denar. sescz-nasczie cum medio.

Bilikowcze, wiesz, nad rzeka, rzeczona Row, od Baru piecz mil. W thei wszi kmiecie tem sposzobem placza, yako y w inszych, als yako sie wipiszalo w przemowie: naprzod polachowzczizni: owsza po dziesziaczi trzecinnikow, kazdi valor. gr. 8; psenicze po czteri trzecinniki, kazdi valor. za gr. 23; kur po dwoie valor. oboie za gr. . . . ; jaiecz po dwadzieszcia valor. den. 12; puskarowzczizni po gr. dwa; podimnego dwa gospodarza skladaia po gr. pulpietha; lnu po dziesziaczi garsczi valor. solidorum quatuor. Czisz dawaia stacyey: owsza po trzi trzecinniki, zitha po pultrzecinnika, kur po dwoie, siana po dwa wozi, chlieba po iednemu bochnowi; po iednemu serowi; jagiel po kuszowi; masla po kuszowi valor. ut in Manikowcze. A iest osziadlich dannikow siedm: Sieniuta, Wasko, Lawrin, Dmitr, Siesko, Prothas, Pilko als Kozub.

Czini od nich, computatis computandis, zlotich pieczdziesziath y ieden y gr. siedmnasczie, y den. dziesiecz cum medio.

Uroczni, tho iest kmiecie, ktorzi, zubozausi, odkupuia sie od polachowszczizni czinzem pienieznim. Thakowich iesth dwa: Roman dawa zlotich dwa; Steczko zlotich dwa i gr. dwadziescia. A puskarowsczizne y podimne y stacia dawaia iako inszi wiszey napissani. Tho uczini wszitko od tich urocznich, computatis computandis, zlotich siedm y gr. dwadziescia y dwa, den. trzy.

Swobodni, ktorzi ieszcze zadnego podathku nie daia, bo ieszcze na woli sziedza, tylko stacyey po polowiczi respectu dannikow, wiszey napiszanich, a podimnego po gr. dwa i puskarowsczizni po gr. dwa, dawaya. A takowich iest oszm: czy ieszcze maia swobodi po roku iednemu: Ostapko, Iwaniecz Okakow, Iwasko Brathkowicz, Romiesko, Chrisko; czy do dwu liath maia swobodi: Wasko Hriczow, Iwaniecz Lithwin, Panasz: Czini wszithkiego od nich zlotich sescz y gr. sescznascie y den. dwanascie.

Ubodzi, ktorzi prze swoje ubostwo nycz nie daia, tilko podimnego po gr. dwa, puskarowsczizni po gr. dwa: Oliexiei, Zdan, Iwaniecz Pastuch, Chrostkowa wdowa, Sabelnik, Mielnik Lyach, Wasko Kowal. Czini gr. dwadziescia y oszm.

Sluszkowie, ktorich iesth sescz, czy racione servitiorum, thakze nicz nie dawaia, tilko podimnego po gr. dwa, a puskarowsczizni takze po gr. dwa. Czini gr. dwadziescia y czterzi.

Dan barania: ktori owcze chowa, dawa dwudziestego barana na kazdi rok. Dostalo sie roku niniejszego baranow piecz; kazdi baran valoris gr. dwanascie. Tho uczini zlotich dwa.

Dan wieprzowa: ktori chowa swini, dawa dwudziestego wieprza. Dostalo sie ich na rok niniejszi wieprzow piethnascie, kazdi wieprz valor. po gr. trzidziesci y sescz. To uczini zlotich oszmnascie.

Dan miodowa: tham ze iest ten obiczai, iako y w inszych wsziach, is iednego roku biora od pasiecznikow pszoli dziesiate, drugiego roku kazdi dawa po wolowi kto bidlo chowa, trzeciego

roku tilko raczke miodu wszitka grommada sklada. A raczka miodu pospolicze na targu w Barze biwa za polskich zlotich sescz. A tak wirachowawszi trzeczia czescz na rok ieden, tho uczini zlotich dwa.

Dan pszczelna,—ktorei przy wibieraniu dostalozsie pniow trzynasczie; kazdi pien valor. gr. dwadzieszczia, tho uczini zlotich oszm i gr. dwadzieszczia. Wirachowawszi trzeczia czescz na ieden rok, uczini zlotich dwa gr. dwadzieszczia y sescz i den. dwanasczie.

Powolowsczizna. Thei szie dostalo od ludzi wolow sternasczie y yalowicza iedna, valor. kazdi wol za zlotich steri, a ialowicza za kope. Tho uczini, trzeczia czescz wirachowawszi na ieden rok, zlotich dziewiethnasczie i gr. dziesiecz.

Summa wszitkich pozitkow z Bilikowczow na ten czasz czini zlotich sto y iedenasczie y gr. dwadzieszczia y piecz, den. pultora.

Holowczincze, wiesz, we sterech miliach od Baru, iesth na then czasz w niei kmieczy dziewiecz poczieznich, okrom watamana. Daia poholowczizni: owsza trzeciinnikow po dziesieczci, psenicze po sterzi trzeciinniki, kur po dwoie, iaiecz po dwadzieszczia, puskarowsczizni po gr. dwa, podimnego skladaia dwa na gr. pulpietha. A stacia, more aliarum villarum, skladaia valor. ut in aliis villis. Iwacino, Wassiel Mateiczicz, Hanko Suhak, Olichwer, Demko, Palczicz, Inniecz, Syrophan, Wasko.

Summa czini od nich zlotich sesczdzieziath y sescz y gr. dziewiecz, denar trzinasczie cum medio. Wataman ten polachowczizni nie dawa, ani stacy, alie puskarowsczizne, podimnego, wieprze, woli, barani dawa, iako y drudzi. Lazar, ten na czinszu siedzi, dawa zlotich steri y stacia tak iako y drudzi. A tak wszitko computuiaz od niego uczini zlotich piecz, y gr. dziewiethnasczie y denar pultora.

Swobodni, ktorzi ieszcze woli nie wiszedzieli, ktorzi tilko podimnego po gr. dwa, puskarowsczizny po gr. dwa, stacy po polowiczi, respectu superiorum, dawaia; thakowich iest dway: Lawrin,

Drogan, wszisczi maia woli po trzi lyatha. Czini od nich zloti i gr. dwadzieszcia ieden den. trzi.

Danini przeszroczne. Powolowsczizni, ktora w trzecim roku biora, przislo wolow dziewiecz; kazdego saczuacz za zlotich czteri, uczini trzeczia czesz zlotich dwanaszczie. W drugim roku dawaia raczke miodu iedne wszisczi, valor. za zlotich sescz, uczini na ieden rok, trzeczia czesz wirachowawszi, zlotich dwa, gr. (неозначено).

Dan pszczelna. . . . roku od paszecznicow dostalo sie dzieszczini pszczelney pniow trzidzieszczi; kazdi rachuiacz za gr. dwadzieszcia; tho uczini wszitkiego zlotich dwadzieszcia; a wirachowawszi trzeczia czesz na ieden rok, przidzie zlotich sescz i gr. dwadzieszcia.

Dan barania. Thamze od owiecz, ktori ie chowa, dawa dwudziestego barana kazdego roku; ktorei dwudzieszczizni dostalo sie baranow oszm; kazdego rachuiacz za gr. dwanaszczie, tho uczini zlotich trzi i gr. sescz.

Dan wieprzowa. Ktori chowa swinie, dawa dwudziestego wieprza takze w kazdim roku, ktorich sie dostalo roku nyniejszego wieprzow oszm; kasdego rachuiacz po gr. trzidzieszcia y sescz, tho uczini zlotich oszm.

Summa wszitkich pozitkow s Holowcziniecz, na ten czas przychodzaczich, czini zlotich sto y siedm y gr. cztery.

Luka Slobodeczka, wiesz, nad rzeka Rowczem. W niey kmieczie, yako w ynszich wsziach, dawaia polahowczizne, tho iest: psecnicze trzeczinnikow cztery kazdi s nich, owsza trzec. dzieszczech, kur po dwoie, jaiecz po dwadzieszczia, puskarowsczizni po gr. dwa, podimnego skladaia sie dwa na gr. pulpietha. A iest na then czas osziadlich oszmnaszczie; imiona ich sza: Jan Barissowicz, Stepanowa wdowa, Sienko Petrassowicz, Hriniecz Petrassowicz, Stepanko Stari, Brailo Perechabniewicz, Proczko Romanowicz, Andrei Borszowicz, Man Zilicz, Olechno Lukanowicz, Olechno Brzczeka,

Chwedor, Hawrisz Kuzmin, Dmitro Hassan, Chwedor Miskowicz, Tiniecz Woinikowicz, Lawrin, Hriniecz. Czi wszisczi stacia, yako w inssich wsziach, dawaią sdawna, tho iest: owsza po trzi trzecziniki, valor. kazdi za gr. oszm; zita po pultrzeczinika, valor. gr. siedm cum medio; siana po dwa wozi, kazdi valor. gr. trzi; masla po musowi, valor. gr. dwa; serow po iednemu, valor. den. novem; chlieba po iednemu, valor. den. sex; iagiel po musowi, valor. den. novem; przedziwa po dziesiaczi garsczy, valor. gr. ieden y selag.

Summa od przerzeczonych kmieczi, computat. computan., uczini zlotich sto trzidziesczy y dwa, y gr. dwadzieszcza y pultrzeczia.

Kmiecie uroczni, ktorzi czinzem polahowczizne odkupuią, a kuri, iaicza, puskarowczizne, podimne y stacya, ut ceteri, dawaią: Danko—zlotich steri, Chiliecz—gr. trzidziesczy et c. Czini od nich wszithkiego zlotich oszm y gr. sescz, denar. trzy.

Swobodni, ktorzi ieszcze poholowsczizni nie dawaią, isz ieszcze na woli als na swobodzie sziedza; a wszakze, respectu dannikow, dawaia stacyey po polowiczi y podimnego po dwa gros, puskarowsczizni po dwa gr. A iesth ich siedm: Danko—sescz liath swobodi, Borisz Stepankow—czterzi liata swobodi, Iwanko Stepanow, Braiko Manowicz, Czarnotha—po dwa roky mayą swobodi, Olisiey—trzi liata swobodi ma, Wassiel dziesiathnik, ratione seruitiorum, liber od polahowsczizni, alie ynsza danine dawa. Czini wszithkiego od nich zlotich piecz y gr. dwadzieszcza y dziewiecz, den. pultora.

Sluskowie, ktorzi zadnich podatkow nie dawaią, okrom puskarowsczizni po dwa gr., a podimnego po dwa gros., a czo kaza, tho sluzą thak konni, iako y ssoba: Susz, Serbin, Woloszin. Czini od nich gr. dwanasczie.

Tamze iednego roku dawaią miodu lipczowego raczke iedne omnes insimul, ktorą dali anno 1564 valoris zlotich sescz,—tho uczini, wirachowawszi trzeczia czescz, zlotich dwa. A drugiego roku dawaią od dobitka powolowsczizne od kazdego, ktori bidlo chowa; ktorey czaszu wieberania prziszlo od nich, przikladaiacz k temu

watamana: wolow dostalo szie dwadzieszcia y dwa; a thak, kazdego wolu miernie szaczuiaz za zlotich steri, uczini zlotich oszmdziesziath y oszm; a trzecia czesz wirachowawszi na ieden rok, tho uczini zlotich dwadzieszcia y dziewiecz y gr. dziesiecz. A trzeciego roku dawaia dziesieczine pszelną; dostalo szie ich bilo anno 1563 pniow sterdziesci; kazdi szaczuiaz za gr. dwadzieszcia, tho uczini zlotich dwadzieszcia y sescz y gr. dwadzieszcia; a oddzieliwszi trzecia czesz na rok ieden, tho uczini zlotich oszm y gr. dwadzieszcia y sescz y selagow dwa. Thamze ktori chowa owcze, dawa dwudziestego barana kazdego roku; ktorey dwudzieszczizni dostalo szie anno 1564 baranow dziewiethnasczie y iagnath pieczoro; kazdego barana rachuiacz na gr. dwanasczie, a iagnie, ktore szie liczi za pulbarana, za gr. sescz,—tho wszitko uczini zlotich oszm y gr. oszmnasczie. Wieprza thakze powinni kazdego roku dawacz dwudziesthego, ktorich szie dosthawa niemalo; alie tego roku od nich niebrano prze zle powietrze na swinie.

Summa wszithkich pozitkow z Luki czini na then czas zlotich sto dziewieczdziesiat y sescz, y gr. czteri, y denar. puloszma.

Iwanowcze, wiesz. Tha wiesz iest pulmilie od Baru, a siedzi na slaku tatarskiem. W niey kmieciez poczieglich iesth na then czas dwadzieszcia i ieden, ktorzi dawaia pszenisze po czteri trzeciinniki, owsza po dziesziaczi trzeciinnikow, puskarowsczizni po gr. dwa, podimnego dwa skladaia szie na gr. pulpiethą, kur po dwoie, iaiecz po dwadzieszcia, przedziwa po garszi 10, stacyey: owsza po trzi trzeciinniki, zytha po pultrzec., kur po dwoye, jagiel po koszowi, masla po koszowi, po iednemu serowi, po iednemu chlebowi, syana po dwa wozi. Valor. omnia, ut in Manikowcze. A imiona ich sza the: Prokop. Omelian, Wasko Dadiowicz, Dinis Wasilicz, Ilias watamanowicz, Chwedor Jakowienie, Kurilo Maniewicz, Maniecz, Dawid, Wassil Manczow, Iwan Hriwaniewicz, Lewko Wolczkowicz, Liach Wolczkowicz, Konon, Iwasko Manczowicz, Chwedko Baranczenie, Jaczko Dawidowicz, Syenko, Stepan Barankowicz, Mathey, Jerema Kozelowicz.

Summa od rzeczonych kmieczy, computat. computan., uczini zlotich stho pieczdziesiat y czterzi, y gr. dwadziescia y dwa, den. trzinaszcie cum medio.

Są nad tho drudzi na urocznym czinszu, ktorzi miastho polachowscziszni als zboza dannego, daya uroczny czinsz pewni pieniezny; a wszakze nad tho daia ynsze danini, tho iest: kuri, iaicza, podimne puskarowsczizne y stacyą yako w ynszych wsziach. A iest takowich siedm: Dmistr Prothaszowicz—zlotich dwa, Iwasko Prothaszowicz—zlotich dwa, Artim Baranczicz—zlotich dwa, Hawrilo—gr. pieczdziesiath y trzi y selag, Iwan Kolibaba—gr. pieczdziesiath i trzi y selag, Hriniecz Sienczicz—gr. pieczdziesiath y trzi y selag, Chwedor Baranko—zlotich sescz.

Summa od urocznych czini wszitkiego pozitku, computat. computan., zlotich dwadziescia y oszm y gros dwadziescia y trzi, y denar. dziesiecz cum medio.

Swobodni, ktorzi zadney dany nye dawayą, ysz ieszcze na woly sza, chiba stacya, more aliarum villarum, respectu kmieczy dannich, po polowiczi, k temu podimnego po gr. dwa, puskarowsczizni po gr. dwa. A iesth ych z watamanem iedenaszcie: Demian, Danko—po roku maia swobodi; Kost Iwanowicz, Hawrisz Dawidowicz, Hriniecz Manczowicz, Lukian Sienczicz, Harasim Barankowicz—czy maia swobodi po trzi lyata. Sienko Lisczenie, Supron Waskowicz, Harassim—czy maia swobodi po czteri lyata; Chwedor Chriwanowicz lib., isz iesth watamanem, tilko od polachowsczizni, a od thich rzeczy, ktore s polachowsczizne, barani et c. dacz winien.

Summa wszitkiego za stacia y za ynsze rzeczy od swobodnych czini zlotich dziewiecz y gr. iedenaszcie y denar. siedm cum medio.

Sluskowie, ktorzi racione seruitiorum, sunt liberi od poholowsczizni, alie stacya daia po polowiczi, a podimnego po gr. dwa, puskarowsczizni po gr. dwa: Lechno, Kuzma Chriwanowicz, Wasylcha wdowa, Andrusko Mikiticz, Oliesko dziesiatnik, Mikitha.

Summa od sluskow czini zlotich piecz y denar. dziewiecz.

Ubodzi, ktorzi zadnego pozithku nye czinia, thilko podimnego po gr. dwa, a puskarowscizni po gr. dwa dawaia: Lewko Liesczenie, Chwedorowa wdowa, Hrehor, Chwedor Kolibabicz; czini od nich gr. sescznasczie.

Thamze, yako y w ynszych wsziach, yesth then obiczay, yz w iednim roku od ludzi biora powolowscizne; ktorych sie dostalo czasu wibierania wolow trzidziesci y piecz, kazdego miernie rachuiacz za zlotich steri, przidzie za nie zlotlich stho y sterdziesci; a wirachowawszy trzeczia czesz na rok ieden, uczini zlotich sterdzieszy y sesz y gr. dwadziescia.

Dan pszczelna. Thamze drugiego roku takze byorą od nich dziesieczine od pszol, ktorich sie bilo od nich dostalo puiow dwadziescia, iako ludzie zeznawali, wedluk pamieczy swei; za ktore, wirachowawszi na ieden rok trzeczia czesz, ucziny zlotich sterzi, y gr. trzinasczie, y seliak. Trzeci rok maia wolni od they dany, thilko sie wsziszi wespol skladaia na iedne raczke miodu, valor. zlotich sesz; then miod dawali anno 1564; czo, wirachowawszi trzeczia czesz, uczini zlotich dwa.

Dan barania. Thamze ktorzi owcze chowaią, dawaią dwudziesczine na kazdi rok; dostalo sie na rok ninieyszi baranow trzi; kazdego rachuiacz za gr. dwanasczie, tho uczini zlotich ieden y gr. sesz.

Dan wieprzowa. Thakze dawaią dwudziestego wieprza, ktori chowa swinie; abo zegnawszi sthado wieiskie, wiberania od nich wieprza dwudziestego, ktorich anno presenti dostalo sie oszm, valor. kazdi za zloti ieden y gr. sesz. Tho uczini zlotich dziewiecz, gr. oszmnasczie, denar (неозначено).

Summa wszitkich pozitkow z Iwanowicz na then czasz cziny zlotlich dwiesczie sesczdziesziath y dwa, y gr. iedenasczie, denary decem cum medio.

Wszii thegos klucza, ktore niedawno spustoszali:

Miedzirowcze, wiesz, ktora bila ossiadla miedzi dwema rzekoma, rzeczonemi Row y Rowiecz; ktora yusz spustoszała do szcethu, czeszcz przesz tatarı, a czeszcz precz posli za granicze; po ktorich gdi pan starostha Barski slal, nyechcziano ich widacz. A bilo w nyey czlowieka dwadzieszcia citra vel ultra. A to bilo spustoszenie anno 1564 za pana Marczina Herbortha, na ten czas starosti Barskiego bendącego.

Molochow, wiesz. The wiesz poczal bil pan Broniowski sadzicz, nizey Mankowczow wszi, na grunczie kroliewskiem, nad rzeka rzeczona Row; a yusz w niey bilo lyudzi dwanaszczie, alie przesz tatarı thakze spustossala, a drudzi tez poucziekaly.

O stawiech Barskiego starostwa. Na rzezce Liedawie, ktora pod Jolthuskow miasteczko idzie, są dwa sthawi (okrom thego, ktori dano czeremissom). Ieden s nich przedawaya za zlotich trzistha y pieczdziesziath; a drugi gorni, rzeczoni Liedawski, albo (*сырвано*) Rowski, za zlotich stho y oszmdziesziath. Sthaw w Nowoziołkach na rzezce Wolku,—uczini spusth iego w czwartim roku zlotich przinamniey pultorastha. Sthawi trzi w Derazney ieden po drugim. Sthawi wielkie na rzezce Wolku, ktorich wszitkich razem spusthi w czwarthim roku namneyi uczinia zlotich pulpiethasztha. Sthaw we wszi Slobothcze na rzezce Rowczu, ktorego spusth przedawaiia za zlotich sesczdziesziath. Sthaw w Mankowczach na rzezce Rowie, ponizei Baru, ktorego spusth w czwartim rokuuczini zlotich przinamniey dwieszczie.

A thak thich wszitkich stawow trzeczia czeszcz, wirachowawszi na ieden rok,uczini zlotich czteristha sesczdziesyath y trzy y gros dzieszicz.

Mliny. Mlin pod miastem Barem: w nim kol macznich dwie, a trzeczie stepne, na wymierze, s ktorego anno domini 1563 a pri a die iuly ad diem eandem in anno 1564 wimierzono zitha trzeczinikow stbo y dzieszicz, psenicze trzeczinikow trzidzieszczi y pul trzec., slodu trzeczinikow sziedmdziesziath, iagiel trzec. seszcz.

Młyn w Iwanowczach o iednim kole macznim; tego sthaw bil spusthny, a wszakos wimierzono s niego zitha trzecinnikow sescznascie, psenicze trzecinnikow piecz. Młyn Slobodeczki: w niem iedno kolo maczne, a drugie stepne; thego thes sthaw w thim roku bil spusthny, przethosz sz niego niewiele wimierzono, thilko zitha trzecinnikow pieczdziesiath, psenicze trzecinnikow sescznascie, iagiel trzecinnikow pulpietha. Młyn na sthawie Bothwinowskiem, abo Bielikowski, o iednim kole; wimierzono sz niego zitha trzecinnikow dwadziescia y oszm, psenicze trzecinnikow oszm. Mlin na sthawie Dominiczowskiem, abo Quintarowski o iednim kole, s ktorego wimierzono w ninieyszim roku zitha trzecinnikow oszmdziesiath y czteri, pszenicze trzecinnikow dwadziescia y stery. Młyn Manikowski, ktorego sthaw thesz spusthni bil w ninieyszem roku od s. Michala, przethosz thilko sz niego wimierzono zitha trzecinnikow oszmnascie, psenicze trzecinnikow dziewiecz, iagiel trzecinnika pulczwarta.

Summa wimiaru wszithkiego z mlinow przerzeczonych czini: zitha trzecinnikow dwiescie dziewieczdziesiat y siedm, psenicze trzecinnikow dziewieczdziesiath y pultrzecia, siodu trzecinnikow siedmdziesiath, iagiel trzecinnikow czternascie.

Ssaczuiaz kazdi trzecinnik zitha za gr. piethnascie, a psenicze trzecinnik za gr. dwadziescia y trzy, siod po gros dzieziasci, jagli po gros dwadziescia czteri, tho wszithko uczini zlotich dwiescie piesdziesiath y trzy, gros dwadziescia y oszm y den. novem.

O folwarkach. Folwarki tham mogli bi dobre bicz, bo iesth kedi oracz. Alie isz tham zboza malo przedawaia, przethosz thilko ku ziwnosci potrzebnei siewaia, a isz thesz w thim roku bila susza wielka, wiecz sie malo urodzilo zboza. Thilko wwieszono do guuna, ktore zowa Pissarskiem, na czeremiskiem miescie: zitha ozimego—kop pultorastha, psenicze ozimey—kop stho y trzidziesci, psenicze iarey—kop stho y trzidziesci, jeczmenia—kop dwiescie,

owsza—kop czteristha y sescz, grochu—kop trzidziesci. Insziech liath uradzalo szie thilie dwoy.

Obora; w niei bidla: krow doinich dwadziescia, czeliath liatoszciech dwadziescia, wolov pospolitich dwadziescia y dwa, jalowicz pospolitich dziewiethnascie, bilnik ieden, swini pospolitich czterdziesci; acz y ynszego bidla iest niemalo y owiecz; alie dano sprawe, zebi wlaszne bilo jego m. pana staroscino. Saczuiacz od kazdi krowi pozitek za grziwne, tho uczini zlotich trzidziesci y dwa.

Folwark drugi, ku temusz gumnu naliezaczi w Baru; w nim: zitha ozimego kop stho y sterdziesci, psenicze ozimiei—stho y dwadziescia, psenicze iarei—sesczdziesiath, owsza—dwiescie y trzidziesci, jeczmenia—stho, prosza—dwadziescia, grochu—dwadziescia; iesth thedi w obu gumnu pospolitego zboza wszithkiego kop thisziacz siedmszeth trzidziesci y sescz; saczuiacz kazda kope po gr. oszm, przidzie za wszithko zboze zlotich czterista sesczdziesiath y dwa y gr. dwadziescia y oszm.

Summa summar. wszithkich pozitkow, ktore aeconom jego kr. mci mial w swojei opiece, czini wszithkiego zlotich dwa thisziacza sescszeth czterdziesci y czterzy, gros dwanascie, den. quatuor cum medio.

Podimnego po gr. dwa y puskarowscizne po drugich dwa gr. ze wsi ziemskich, dawno zasziadlich, kmiecie dawaią, tho iest: s Iakowlia, s Weraeschacziniecz, s Holodkowiecz, s Hliebowa, s Mukarowa, s Kozirowczow, s Rudi Paroboczei, s Remienna, s Kurilowczow, s Helechowa, s Holozinczow, s Podernowa, s Ieniakowiecz, s Hermakow. I z inszych wsi, ktora sliachta okoliczna w Barskiej wlosci maia y niktore zasadzacz poczinaia, tedi ze wszithkich podimne, yako y s wiszi napisanich, powinni dawacz do zamku Barskiego. A wszakos ym yescze folguia dla oszadzenia. A s tich wiszei napisanich czini podimnego y puskarowscizni na then czas zlotich czternascie, gros. dwadziescia.

A wszakoz na wszithkie wszi, w Barskiej wlosczi albo w powiecie będących, moze się klasz na kazdi rok puskarowsczizni s podimmim przinamnyey zlotich 60.

Dobra, ktore byli naznaczone na opatrzenie y wichowane panu starosczie Barskiemu, ktore wszi są: zdawna thegosz stharosthwa:

Karaczincze Rimowe, wiesz. W ney kmiecie tem sposobem placzą na kazdi rok: naprzod dawa kazdi gospodarz pociezny psenicze czisthey miari Barskiej wierzchowati po stery trzecinniki, valor. kazdi trzec. za gr. dwadzieszcia y trzy; owsza po dziesiaczi trzecinnikow, valoris kazdi za gr. oszm; kur po dwoie, valor. oboie za gros ieden; jaiecz po dwadzieszcia, valor. den. dwanaszczie; przedziwa po dziesiaczi garsczi, valor. steri selagi; puskarowsczizny po dwa gros.; podimnego skladaią po dwa gospodarza po pulpietha gros. Nad tho kazdi gospodarz w kazdim roku dawa sthacy: zitha po pultrzcinnika, valor. za gr. puloszma; owsza po trzi trzec.; kur po dwoie, valor. ut supra; masla po kuszowi iednemu, valor. gr. dwa; serow po iednemu, valor. den. novem; jagiel po iednemu kuszowi, valor. den. novem, i chleba po iednemu, valor. denariorum sex; syana po dwa wozi, valor. kazdi wosz za gr. trzy. A iest na ten czas pociesznych dziewietnasczie; imiona ich the są: Braiko Michalow, Hawrilo, Seliwon, Woithko, Dmitr Maniewicz, Hawrilko, Kost Trussewicz, Iwan Serbiniowicz, Hawrilo Koszmin, Wasko Chwedorowicz, Chwedor Trussewicz, Klimko Sthari, Wasziel Serbinowicz, Iwan Chwedorowicz, Awram, Michno Stepanowicz, Iwanko Ilnatow, Iolchim Buben, Borisz Hirowicz.

Summa owsza czini trzecinnikow dwieszczie sterdziesczi y siedm, za ktori uczini zlotich sesczdziesziath y piecz i gr. dwadzieszcia y sescz; psenicze trzecinnikow siedmdziesziath y sescz, ktora, saczuiacz po gr. dwadzieszcia y trzy, uczini za nie zlotich pieczdziesziath y oszm y gr. oszm; zitha trzecinnikow puldzieszietha, za ktore uczini zlotich czteri y gros dwadzieszcia y pultrzcicia; kur dannich y z stacynemi siedmdziesziath y sescziuro;

masła muszow dziewiethnasczie; serow dziewiethnasczie; iagiel kuszow dziewiethnasczie; za len przidzie od nich gr. dwadzieszcia y piecz y selag; za iaycza gr. 12, den. 12; za chlieb gr. 6, den. 6; syna woskow 38, kazdi, ut premisum est, za gros. trzy. Tho wszithko ucziny zlotich oszm y gros trzynasczie, den. sescz; puskarowszczizni y podimnego czini od nich zlothich dwa, y gros dwadzieszcia, y den. trzinasc ie cum medio. Tho wszithko uczini zlotich stho czterdziesci y den. puliedenasta.

Robia czali tidzien zamkowi, czo roskaza, a sobie dwa thigodnia.

Swobodni, ktorzi ieszcze polachowszczizni nie dawaią, ysz na swobodzie są, chiba daia puskarowszczizne, y podimne thak, yako pociezni; a stacyey kazdi po polowiczie respectu dannikow: Chwedos, Mikitha, Andrusko Jaczkowicz, Hawrisz; czy ieszcze mayą swobodi po iednemu roku; czini od nich zlotich trzi y gr. iedenasczie.

Sluszkowie, ktorzi są wolni od dani ratione seruitiorum, tilko podimne a puskarowszczizne placza; czini od nich gr. oszm: Thiniecz y Michno czobotarz;—czini gros. oszm. Manilo, wataman, lib., od ynsey dani, alie dziesieczine pszczelną, powolowszczizne, y barany y wieprze dawa.

Dan barania. Tham ktori owcze ma, dawa na kazdi rok dwadziestego barana; ktorich się dostalo anno domini 1564 baranow sescz y yagniath czworo, ktore sie za pulbarana lyczi; kazdego barana rachuiacz za gr. dwanasczie, tho uczini zlotich trzi y gros. sescz.

Dan wieprzowa, ktora thesz dawaią kazdego roku, more aliarum villarum, the im tego roku odpuszczono.

Powolowszczizna. Thamze w iednim roku kazdi gospodarz dawa powolowszczizne, ktori iedno bidlo chowa; a thak się ich bilo dostalo dwadzieszcia y sescz; kazdego szaczuiacz za zlotich czteri,—tho uczini zlothich stho y czterzy; a wirachowawszi trzecia

czesz na ieden rok, tho uczini zlotich trzidziesci y cztery y gr. dwadziescia.

Dan pszczelna. Drugiego roku dawaia dziesieczine pszczelna, ktorich dostalo szie anno 1563 pniow dwadziescia, kazdi valor. za gr. dwadziescia,—tho uczini na rok ieden trzecia czesz zlotich steri, gros. trzinascie, den. sescz.

Dan miodowa. Trzeci rok maia wolni od dani; tylko daia, wszisczi insimul, iedne raczke miodu lipczowego; ktori dali anno 1564; valoris raczka za zlotich sescz; a wirachowawszi trzecia czesz na ieden rok, uczini zlothi dwa.

Summa wszitkich pozithkow s Karacziniecz Rimowich czini zlotich stho oszmdziesziat y siedm y gr. dwadziescia y dziewiecz, den. trzy.

Karaczincze Podlesne, wiesz. W ney iest na then czasz osziadlich kmieczy pocziesnich iedenascie ktorzi, tak polachowszczine, tho iest zboze danne y insze danini y stacya, yako y w Karaczinczach Rimowich, dawaia, valor. omnia iako thamze napissano; ktorich imiona the szał: Chwedor Hamel, Chwedor Dziewiecz, Panasz, Masko Oleskowicz, Stepan Daskowicz, Wasz Oleskowicz, Senko Andreiowicz, Dachno Andreiowicz, Hriniecz Lithwiniecz, Petrik Derazinski, Chwedos Dworeczki.

Summa uczini od nich wszitkiego pozithku, computatis computan., zlotich oszmdziesziat y ieden, gros. ieden, denar. sescznascie cum medio. Uroczni thamze iest kmiecz ieden: Chwedor, odkupuie polachowszczine, tho iesth zboze danne, czinszem pieniez-nem, dawa za tho zlotich czteri. A wszakze dawa puskarowszczine, podimne, y stacya, iako inszi z osiadlich, y kuri, y iaicza; czini od niego wszitkiego zlotich piecz, gros. siedmnascie, denarum poloszma.

Swobodni, ktorzi szał wolny, za niewitrzimaniem woli, od dany; a wszakze daia puskarowszczine po gr. dwa, podimnego po gr. dwa, y stacya, respectu dannikow, po polowiczi, tho iest: owsza po pul-

tora trzecinnika, valor. gr. dwanasczie; žitha po maczi, valor. gros. pulczwartha y den. pulpietha; po kurowi iednemn, iagiel po kuszowi iednemu, serow po iednemu, masła skladaya dwa, musz ieden, chleba po iednemu, valor. den. sescz; lnu po piaczi garszi, valor. den. dwanasczie; syana po wozowi iednemu, valoris gr. trzy kazdi wosz; ktorich iest piecz: Wasz Thomaszowicz, Lesko Andreiczow, maia swobodni po trzi liatha; Iwan Procopowicz, Chwedor Jarossowicz, Thomas Pisczelnik maia rok ieden swobodni. Czini od nich wszithkiego, computat. computan., zlotich trzy, gros. dwadzieszcza y dwa. Thomas, wataman, iako y w inszych wsziach, ratione seruitiorum, ktore czini, lib. od dani, okrom powolowsczizui, dzieszczeni psczelney y dani baraniey y wieprzowey; tho winien dacz.

Dan barania. Thamze na kazdi rok, ktorzi owcze chowaią, daia dwudziestego barana, ktorich sie dostalo roku nynieyszego barani dwa, kazdi valoris gr. dwanasczie,—tho uczini gr. dwadzieszcza y cztery.

Dan wieprzowa. Wieprza thesz daia dwudziestego; ktorich sie dostalo anno 1564 wieprzow piecz, kazdi valor. gr. trzidzieszczi y sescz,—tho uczini zlotich sescz.

Danini przesrocne: Powolowsczizna. Thamze iednego roku, kazdi gospodarz dawa powolowsczizni po wolowi iednemu, ktori bidlo chowa; przichodzi od nich wolow sescznasczie; kazdego szaczuiacz za zlotich czteri, tho ucziny zlotich sesczdziesziath y czteri; a wirachowawszi na ieden rok, uczini zlotich dwadzieszcza y ieden, gr. 10.

Dan psczelna. Drugiego roku dawa, ktori ma psczoly, dzieszcziathi pien; ktorich anno 1563 dostalo sie pniow oszmnasczie; kazdi valor. za gr. dwadzieszcza,—tho uczini, trzeczia czescz wirachowawszi, zlotich cztery.

Dan miodowa. Trzeci rok maya wolni od they dani, tylko myodu lipczowego pul iedney rączki dayą wszisczi, valoris zlotich

sescz; a wirachowawszi na ieden rok trzecia czesz thei troiaki dany, uczini zlothich dwa.

Summa wszithkych pozithkow s Karaczinczow Podliesznich czini zlothich stho dwadzieszcia y cztery, gros. pietnasczie, denarum sescz.

Kliucz Szodrowski, Barskiemu stharostwu naliezaczi:

Szodrowa, wiesz, nad rzeka Bohem od Baru oszm mil.—
Tham w tey Szodrowi y w inszych wsziach, ku niey naliezacziech, dawali ludzie poczieszni thim sposobem: naprzod polachowscizni kazdi dawal psenicze po sesczi trzecinnikow, owsza po dwanaszczie trzec., kuri y insze rzeczi thes, yako w inszych wsziach, dawali et c. Alie isz anno 1558 zburzili bili tatarowie thi wszi do grunthu y ludzi sz niech niemalo w niewolia pobrali; przethos pan starosta ninieyszi, oszadzaiacz znowu thi wszi, posthanowienie takie s ludzmy ucziniel, isz polachowscizni do czasu nie maia dawacz, tho iest ad decursum annorum trium a tempore anni praesentis; a na then czas dawaiia czinsz uroczny rozno, yako szie przy ktorem napisse. Dawa thes kazdi z nich puskarowscizni po dwa gr., podimnego dwa gospodarza skladaia szie na pulpietha grosa, kur po dwoie, iaiecz po dwadzieszcia; statya thes dawaiia, more aliarum villarum, valoris omnia iako w Karaczinczach Rimowich. A iest na then czas pocziesznich gospodarzow sescznasczie; ktorich the szaj imiona: czterei, czy dawaiia po piaczi zlothich: Iwan Iwaskowicz, Andrussko, Maxim, Anthon; trzei, czy inszi dawaiia po cztere zlothe: Harassim, Iwasko Rapotha, Thisko; piecz tlych inszych dawaiia po trzi zlothe: Daniecz, Iaczko, Stepan, Waszil, Onisko; czterzei thes inssich dawaiia po dwa zlothe: Olechrim, Omelian, Tomilo, Karp.

Summa czinszu czini od nich zlothich piecdziesziath y piec. Puskarowscizni s podimnem—zlotich dwa y gr. oszm. Za kuri danne y stacyne i za yayeza—zloti ieden y gr. 18. Za owiesz stacieyni, ktorego przichodzi trzecinnikow sterdziesczi y oszm; zitha trzec. oszm; za seri y za iagli: za maslo, za syano, woskow trzidziesczy

y dwa, za chliep, y za lien,—za tho wszitko uczini od nich zlotich dwadziescia y dwa, y gr. czternascie, y den. dwanascie. Wataman Miczko na ten czas wolien od dani obiczaiem inszich watamanow, tilko powolow., dan barania y wieprzowa, y psczelna dawa.

Swobodni kmieczy, ktorzi ieszcze na swobodzie siedza, nie daią wienczey tylko puskarowszczizni po gr. dwa, podimne po gr. dwa, kuri, iaycza y stacyey po polowiczi respectu dannikow. Wszicha wdowa s sinmi—do dwu liath swobodi; Sasko ma trzi liatha swobodi; Sawka ma dwie lieczy swobodi; czini od nich za wszithko zlothich dwa, gros. siedmnascie, den. trzinascie cum medio.

Dan wieprzowa. Thamze daya od swini, gdi zer iesth, wieprza dziesziatego; a gdi zeru niemasz, thedi dwudziestego; ktorich szie dostalo roku ninieyszego sescz; czini za nie zlothich siedm y gr. sescz.

Dan barania. Thamze na kazdi rok, kto chowa owcze, dawa dwudziestego barana; ktorich szie roku ninieyszego dostalo dwa, valor. oba za gr. dwadziescia steri.

Danini preszrocne. *Woli*. Thamze iest ten obiczay, yz kazdi gospodarz, then, ktori iedno bidlo chowa, iednego roku dawa wola iednego, abo thakie bidlie, iakie ma w swojej oborze; a tak, czasu przeslego wibierania, dostalo szie od wszithkich, nullo excepto, wollow dobrich siedmnascie; kazdego saczuicz za zlotich steri, uczini na ieden rok, wirachowawszi trzeczia czescz, zlothich dwadziescia y dwa y gr. dwadziescia.

Pszczoli. Drugiego roku dawaią przerweczeni kmieczy dziesieczine od pszcol; czasu przeslego wibierania dostalo szie pniow dwadziescia, kazdi valor. za gr. dwadziescia; tho uczini zlothich trzinascie, gr. dziesiecz; a na ieden rok trzeczia czescz, uczini zlothich czteri, y gr. trzinascie, y den. sescz.

Miod. Trzeci rok maią wolny, telko daya yedne raczke myodu lipczowego, koja maią dacz anno 1565 valoris zlotich sescz; a wirachowawszi na ieden rok trzeczia czescz, uczini zlotich dwa.

Summa summar. wszitklich pozitkow Szczodrowey na ten czasz czini zlotich stho dwadzieszczia y ieden, y gros ieden, den. trzinas-czie cum medio.

O stawie w tei ze wszi. Prizi rewisiei przerzeczeni wszi oddal iego m. pan starosta Barski mandat iego k. m. panom reuisorom, ktorim krol jego m. roskazacz racziel, przerzeczonem panom reuisorom, abi ogladali tho mieszczie, o ktorem pan starosta Barski, sprawie dawal przed krolem jego m., zebi tham mogl bicz sthaw dobri za nakladem. Pzetosz, panowie rouisorowie ogledowali to mieszczie, ktore iest barzo dobre lozisko do sbudowania sthawu, bo szie tam przy tey Szczodrowey schodza rzeki wielkie Boh y Wolk, a brzegi gorzisti; serokosz mieszcza tego, kedi bi mogl liacz sthaw, iest na pul milie; a tam miedzi brzegami, kedi bi groblia miala bicz, na podobienstwo iesth wszierz niespielna czwori sthay, zalial bi wzdlusz then sthaw pultori milie pewne, iesli niedaliey; a wszitko gruntu krolewskiego, acz na druga strone rzeki Boha iest grunth; stharosstwu Kamienizczkiemu naliezaczi, at tum unus dominus omnium. Miasteczka thes Liaticzowa czesz musziala bi szie s dolu winiescz ku gorze; a wszakos niebarzo domi kostowne maia. Mlin tes Liaticzowski choczaize bi szie podlal, thedi bi iey mogl na insze mieszcze przeniescz, abo nieprzenoszacz, tedi do mlina, ktoribi na them stawie mogl bicz sbudowan (bi chciały dwanaszczie kol, bo woda wielka w obu rzekach), mogli bi Liaticzowanie mielacz. Tilko bi nakladu zalowacz nie trzeba. Acz thesz tham przedtem poczelo belo groblia sipacz za nieboszcika pana Prethfficza, alie w dolie silnem nie bil bi staw tak dobri y tak osdobni; przetosz kto iei budowacz bendzie, muszi groblia na inszem miesczu wsgore rzeki stawiacz.

Suslowcze, wiesz, nie dalieko Szczodrowei. W tey wszi, yako y w Szczodrowei, tem sposzobem ludzie siedzą na czinszu pienieznym, ktorem odkupują do czaszu tego, iako y Szczodrowianie, polachowsczizne, als zboze danne; k temu czinszowi, kur po dwoie,

iaiecz po dwadzieszcza, podimnego po gr. dwa i pulpięta pieniądza, puskarowsczizni po gr. dwa y stacya, more aliarum villarum, daią; omnia valor. iako w Karaczinczach Rimowich. A iesth na ten czas osziadlich dziewiecz, ktorich the sza imiona: trzei ich daie po piaczi zlothich: Chedor Hnoienski, Omelian, Semian; piecz ich daie po cztere zlothe: Iwan, Marco Rudko, Stepan, Tisko, Karpo; ieden daie po trzi zlote: Jarmola; uczini od nich czinszu y za insze danini zlotich pieczdzieszciath y dwa, gros dwadzieszcza y ieden, denar pulczwartanasta.

Swobodni za swoia wolnoscza, ktorey ieszcze nie wisiedzieli, nye daią zadnego czinszu, thelko puskarowscziznei po gr. dwu, podimne po gr. dwa y pulpietha pieniądza y stacy respectu dannikow po polowiczi: Iwan ma rok swobodi, Thomilo sescz liath swobodi ma; czini od nich za wszithko zlothich ieden, y gr. dwadzieszcza, y ieden denar. Sydor sluzi koniem, nie daie nicz respectu seruity, tilko woli, pszozli, y wieprze dawa. Worobiei Nowothni nicz nie dawa, tilko podimnego gr. dwa, puskarowsczizni gr. dwa,—czini gr. czteri.

Dan wieprzowa. Tam od swini, ktore ie ma, dawa dwudziestego wieprza, ktorich szie roku ninieyszego dostalo trzi, valor. zlothich trzi y gr. 18.

Dan barania. Tamze od owiecz na kazdi rok dawaiia, kto ie chowa, barana dwudziestego, ktorich szie roku ninieyszego dostalo piecz; kazdego rachuiacz valor. gr. dwanasczie; tho uczini zlothich dwa.

Powolowsczizna. Kazdi gospodarz dawa iednego roku po iednemu wolu, thakze y dziesieczine pszelna; a trzeci rok miewaiia wolni, albo iedne lipczu raczke dayą omnes, more aliarum villarum. Dostalo się wolow iedenasczie, kazdi valor. zlotich czteri; pszozl oszmiori, kazdi pien za gr. dwadzieszcza; raczka miodu za zlothich sescz y gr. (неозначено); tho wszithko, trzeczia czescz wirachowawszi na ieden rok, uczini zlothich oszmnasczie y gr. 13, y denarum sescz.

Summa wszithkich pozithkow s Suslowiecz na then czas uczini zlothich siedmdziesiath y oszm y gros oszmnasczie, den. pultora-

Popowcze, wiesz, która thakze, iako y Szodrowa, pozitki czynila prze thim, nis ya tatarowie sburzili anno domini 1558. Alie na then czasz prze zubozenie possadzeni sza na czinszu urocznim, iako y w Szodrowei, do czaszu, asz szie zapomoga; nad tho daia kuri, yaicza, podimne, puskarowscizne y sthacyą, yako w ynszych wsziach, valor. omnia, iako indzie. A iesth w niej kmieczi poczeznich na ten czasz dziesiecz. Imiona tich kmieczi są: czterei ich dawa po piaczi zlotich: Sichno, Sawka, Jachno, Borisz; trzei ich dawaia po czteri zlothe: Chwedor, Sosthak, Nesthor; trzei ich dawaia po dwa zlothe: Andrusz, Andrusko, Pawel. Uczini czinszu od nich y za insze wszithkie danini zlotich piecdziesiat y czteri y gr. dziesiecz, denar. pietnasczie.

Swobodni, ktorzi za wolią, ktorei ieszcze nie wiszedzieli, wolny od dany, tylko podimne, puskarowscizne y stacyey polowicze respectu dannikow dawaya: Chwedor czteri lyata, Pawlowski siedm lyath, Wasko Rapaten rok ieden, Iwasko rok ieden, Artim Buhowicz rok ieden—mayą swobody. Czini od nich za wszithko zlotich czteri y gr. siedm, den. pultora. Iwan Radik konyem sluzi, Anton wathanan wolni ratione seruitiorum od dany; a wszakze dawaia woli, pszoli, wieprze, barany.

Dan barania. Tamze ktori oweze gospodarz chowa, dawa dwudziestego barana, ktorich szie roku niniejszego dostalo baranow trzi, a yagniąth dwoie, ktore za barana iednego licza; kazdego rachuiacz po gr. dwanasczie,—tho uczini zlotich ieden y gr. oszmnasczie.

Dan wieprzowa. Tamze gdi szie zer zrodzi, dawaia od swini, ktori ie chowa, wieprza dwudziestego, ktorich szie roku niniejszego dostalo cztery, kazdi valor. za zlothi ieden, gr. 6,—tho uczini zlotich czteri y gr. dwadziescia y cztery.

Danini przesrocne. Tamze iednego roku kazdi gospodarz dawa wola iednego, ktore maia dacz anno domini 1565. Drugiego roku dziesieczine od pszol, a trzeczi rok iedne raczke miodu lipczo-

wego wszisczi spolecznie dawaią pszoli y miod, thedi im odpuszczono po dwa roki, dlia thego zebisczie zapomogli znou, bo pierwei bilo w tey wszi kmieczy siedmdziesziath, alie ie bili tatarowie do gruntu spustossili. Alie wolow dostalo szie od nich sescznasczie, kazdi valor. za zlotich czteri,—tho, wirachowawszi trzeczia czeszcz, uczini na rok ieden zlotich dwadzieszczia y dwa, gr. dwadzieszczia.

Summa na ten czasz wszitkich pozitkow s Popowicz czini zlotich oszmdziesziat y siedm, y gr. dziewiethnasczie, denar. sescznasczie.

Kliucz Derazinski, ktorego wszi leza nad rzeka Wolczkiem:

Derazna Dworeczka, wiesz. W tei wszi, y w drugich iey przileglich, tem sposobem kmieczy dan dawaią: naprzod psenicze kazdi gospodarz po czteri trzecinniki, valor. kazdi trzec. po gr. dwadzieszczia y trzy; owsza po dziesiaczi trzecinnikow, valor. kazdi za gr. oszm; zitha pultrzcinnika, valor. kazdi trzec. za gr. puloszma; kur na kaplunienie po dwoie, valor. gr. ieden; iaiecz po dwudzieszczia, valor. gr. ieden; puskarowszczizni po dwa gros; podimnego dwa gospodarza skladaia szie na gr. pulpietha; przedziwa po dziesiaczi garsczy, valor. gr. ieden, den. sescz; ktemu sthacyey: owsza trzec. trzi, valor. kazdi po gr. oszmi; kur po dwoigu, valor. gr. ieden; jagiel kusz, valor. pulgros; masla kusz, valor. gr. dwa; po iednemu serowi, valor. pulgros; po iednemu chlebowi, valor. selag ieden; syana po dwa woszi, valor. po gr. trzi. A iest tham kmieczy osziadlich na ten czasz sescznasczie, ktorich imiona the są: Maxim, Misko, Sienko Juchnowicz, Andreiko, Dinis, Olexa, Herman, Jakim, Michailo, Philip, Stepan, Kuzma, Petrik, Sienko, Jakim drugi, Lechno. Czini od nich psenicze trzecinnikow sesczdziesziath y czteri; owsza dannego y stacynim trzecinnikow dwieszczie y oszm, zitha trzec. oszm, kur dannich y stacynich sesczdziesziath y czterey, iaiecz kop piecz y dwadzieszczia, puskarowszczizni y podimnego gr. sesczdziesziath y oszm, za przedziwo gr. dwadzieszczia y ieden, den. sescz,—jagiel kussow sescznasczie, serow

sescznascie, masla kussow sescznascie, za chliep gr. piecz, denar. sescz, syana wozow trzidziesci dwa, albo za nie zloitch trzi y gr. sescz. Tho wszithko uczini zlothich stho siedmnascie, gros. dwadziescia y siedm, denar. sescz.

Uroczni kmiecz ieden, rzeczoni Jurko Andruszcziz; then urocznim czinszem odkupie polachowszczizne, a dawa czinszu zlotich czteri; insze rzeczy, tho iesth kuri, iaicza, puskarowszczizne, podimnie y stacya, iako y inszi dawa. Czo wszitko, computat. computan., uczini zlotich piecz, gr. dziewiethnascie, denar ieden. Wataman Iwan, respectu seruitiorum, wolien od wszithkich podatkow, tylko woli, psczoli, barani y wieprze dawa.

Swobodni, ktorzi za swoboda, ktorei ieszcze nie wiszedzieli, wolni od polachowszczizni, tylko stacyey polowicze respectu pocziejnich, dawaia zwlaszcza owiesz y zitho. A podimnego po dwa gr.,—puskarowszczizny po gr. dwa, kur po iednemu, serow po iednemu, iagiel po kussowi, masla po pulkussa, po chliebowi iednemu, syana po wozowi iednemu, za lien po dwa selagi. Sienko ma swobodi trzi liata, Dmir ma swobodi trzi liata, Hapon ma swobodi trzi liata, Jan Chaharda pultora liata ma swobodi, Chwedor ma swobodi trzi liata, Hriniecz ma swobodi pultora liata, Dasko ma swobodi pultora liata. Czini od nich wszitkiego, computatis computan., zlotich sescz y gros sescz, denar. dwa.

Subozeli. Czi nizei napissani, iz zubożeli, tedi na then czasz wieczej podatku nie dawaia, tilko podimne, puskarowszczizne dawaia: Michailo koniem sluzi, Woitko tokarz liber od wszitkiego, tylko czaszem robi do dwora, czo potrzeba, Iwaniecz—pastuch, Michnik. Czini od tich czterech gr. sescznascie.

Powinnosc kmiczi przerzeczonych: robia ieden thidzien w folwarku, czo im kaza, a szobie dwa thigodnia, tlakze y we wszithkich wsziach w thim kluczu, k temu powinne thi wszi rasz w rok, kazda zosobna, wosz soli psziwiesz s Kolomyey na potrzebe zamkowa, za pieniadze pana staroscizne. A gdi pan starosta w

polie iedzie, przeciwko nieprziiaczelowi, winni wosz kazda wiesz swoy na spiszowani poslacz, tlakze thesz s podstarosciem.

Karczmarze. Jossip zlotich sescz, Naum zlotich sescz, Nanko zlotich sescz. Czini od nich zlotich oszmnascie.

Dan barania. Thamze ktori owcze chowa, dawa dwudziestego barana, ktorich sie roku nynieyszego dostalo sescz; kazdego saczuiaz po gr. dwanascie, tho uczini zlothich dwa y gr. dwanascie.

Dan wieprzowa. Gdi szie zer zrodzi, dawaia dwudziestego wieprza od swini, ktore pasza w liesiech. Dostalo szie roku nynieyszego wieprzow sziedm, valoris kazdi za gross trzidziesci y 6,— tho uczini zlothich osm y gr. 12.

Danini preszrocne. W thei wszi then iest obiczay, yz kazdi gospodarz iednego roku dawa wola iednego, drugiego pszoli dzieziate, a trzeci rok mają wolni; a wszakosz wszisczi skladaiają miodu lipczowego raczka, ktori daly anno domini 1564. Dostaniezcie od nich wolow dwadzieszcia y czteri, kazdi valor. zlothich czteri; pszol dwadzieszcia pniow, kazdi valoris za gr. dwadzieszcia; raczka miodu lipczowego za zlothich sescz. Tho wszitko, rosdzieliwszy na troie, przidzie na ieden rok zlothich trzidziesci y oszm, gros. trzinascie, denar. 6. Nad tho wszisczi kmiecie, spolecznie yz inszimi obywatelmi, skladaiają na kazdi rok ialowicze na kuchnia valor. zlotich dwa.

Summa wszitkiego z Deraznei Dworeczki na then czasz czini zlothich sto dziewiecdziesziath y dziewiecz, grosi pietnascie, denar. pietnascie.

Derazna Kalinska. W thei wszi kmiecie iesth pocziesznich trzidziesci y dwa, ktorzi tak dan wselaka dawaya, yako y w Deraznei Dworeczkiei, omnia valor., ut in eadem Derazna Dworeczka. A imiona ich the są: Jaczko, Panasz, Michno, Chwedor, Seliwon, Semyan, Petras, Hriniecz, Iwanko, Sawka, Wasko Hriniewicz, Jurko Stari, Chomka Jurczicz, Hriniecz Stepanowicz, Iwaniecz, Sawka Iwasczicz, Oliechier

Iliasz, Thit, Kosth, Olisiey, Iwan Andrey, Lawrinowicz, Hriniaszetha, Martin, Juchno, Iwan Symonowicz, Luczka, Chwedor Hladki, Michailo, Procz Symonowicz, Hrinynutha.

Summa od nich wszitkiego pozitku, computat. computan., czini zlotlich dwiesczie trzidziesczi y piecz, gros. dwadzieszcza y dwa.

Uroczni kmieciez dway, kthorzi thim czinszem pieniecznim odkupia polachowsczizne, als zboze danne y robothe, a wszakze podimne, puskarowsczizne, iaycza, kury y stacya, yako drudzi daya et c. Iwasko zlotich pulsostha, Steczko Hirowicz zlotich piecz. Przidzie od nich wszitkiego zlotlich trzinasczie y gr. dwadzieszcza y trzi, denar. trzy.

Swobodni, ktorzi na woli sziedzą y wolni są od dany, tylko stacyey po polowiczi respectu dannikow daya y owiesz y zito, podimnego po gr. dwa, puskarowsczizni po gr. dwa, jagiel po kussowi, chlieba po iednemu, serow po iednemu. A takowich iest oszm, valor. omnia, ut supra. Maią swobodi: Wasyol Panasowicz trzi liata, Jurko rok ieden, Semko Stepanowicz dwa roki, Konon trzi liatla, Masko ieden rok, Sawka Titow trzi roki, Pawel Miskow trzi lyata, Jakobicha wdowa z dzieczmi ma dwa roki. A thak computatis computan., wszitki pozitki od nich uczynia zlotlich siedm, gros. (неозначено), denar. sescz.

Sluskowie. Tilko daia stacya: owsza po iednemu trzeczinniku, zyta dwa ych skladaia po pultrzeczinnika, kur po iednemu, podimnego po gr. dwa, puskarowczizni po gros. dwa. A takowich iest piecz: Manko koniem sluzi, Syma koniem sluzi, Tiniecz koniem sluzi, Iwan Chunka; uczini wszitkiego pozitku od nich zlotich dwa, y gros. dwadzieszcza y ieden, denar. czteri; Pawel watanaman wolen od dani respectu poslug, tylko stacya: woli, barani, wieprze dawa, y pszoli. Mielnik tylko stacya dawa.

Dan barania. Tamze ktori owcze chowa, dawa dwudziestego barana na kazdi rok; dostaloszie roku nynieyszego baranow sescznasczie, yagniath czworo, ktore barani, kazdego rachuiacz po gr.

dwanascie, a iagnie, ktore za pul barana, za gr. sescz, tho uczini zlothich siedm, gros. sescz.

Dan wieprzowa. Dawaia tez od swini, ktore w lisziech passą, gdi sie zer zrodzi, wieprza dziesiatego, a gdi zeru niemasz, tedi dwudziestego, ktorich sie roku ninieyszego dostalo dziewietnascie, kazdi valoris za zloti ieden, y gr. sescz. Uczini zlothich dwadzieszcia y dwa, gros. dwadzieszcia y czteri.

Danini przeszroczne. Iest tez tam obiczay then, yz iednego roku kazdi gospodarz dawa wola albo ialowicze, gdi wolu niema; ktorich, gdi od nich wibierano, dostalo sie wolow czterdziesci, kazdi valor. za zlotich czteri, tho uczini zlotich (неозначено). Drugiego roku dziesieczine od pszczol; ktora gdi wibierana, tedi s tey wszi y s drugi, rzeczoni *Derazinski wisiolek*, dostalo sie pniow circitr. stho; kazdi saczuiacz za gr. dwadzieszcia, tho uczini zlothich (неозначено). Trzeciego roku dawaia lipczu raczke iedno, valoris za zlothich sescz.

Summa thich danin przesrocznich: A tak s tich trzech danin, wirachowawszi trzecia czesz na ieden rok, thedi uczini zlotich siedmdziesiat y siedm, y gros. sescznascie, denar. dwanascie. Jalowicze stacyna, kazdego roku, iedne wszisczi ogulem dawaia valoris zlotich dwa.

Summa wszitkich pozitkow s Kalienski Derazney cziny zlothich trzista sesczdziesziath y oszm, gros. dwadzieszcia y trzy y denar. ieden.

Derazna, Luka rzeczona. W thei wszi kmieczy iesth poczieznich dwadzieszcia y dwa, ktorzi tak dan wszelaka dawaia nicz nie wiimuiacz, yako y w Derazni Dworeczkiei, valoris, ut in eadem Derazna Dworeczka. Ktorich thi są imiona: Duma, Iwan Jurkowicz, Stepan Maskowicz, Iwan Sitkowicz, Olexa Chwedorowicz, Olexa Charitonowicz, Andreiko Damiankowicz, Czorius Jurkowicz, Petr Charitonowicz, Dmitr Chwedorowicz, Andreiko Sthari, Kuzma Chwedoszowicz, Pachutha, Jossip Kosteniowicz, Chwedor Kosteniowicz,

Lukian Demiankowicz, Hriniecz, Sechno, Zynow, Andrey Maczkowicz, Supron Sechnowicz, Michailo Zeniowicz. Tho wszitko, computatis computandis, od tich dwudziestu kmieczi y dwu uczini zlotich stho sesczdziestiatł y ieden, y gros iedenasczie, den. piethnasczie.

Uroczni czynsz dawaia czi dwa, ktorim polachowsczizne odkupuya, dla tego isz zubozeli, alie kuri y iaycza et c. dawaia y sthacya: Hrinyutha zlotich dwa, Kumisinieta zlotich dwa.

Summa wszitkiego od nich przidzie zlotich siedm y gr. 8, denar. dziewiecz. Wathaman Onophrey wolen od dany, alie woli, wieprze, barani, psczoli dawa.

Swobodni, ktorzi ieszcze za swoboda wolni od polachowsczizni, tylko podimne, puskarowsczizne y stacya dawaia, iako w inszych wsziach, a takowich iest piecz: Boris Jurkowicz ma swobodi trzy lyatha; Dinis Wasilowicz, Sawka Przichozi, Chwodor Pachuticz, Iwasko Hubicz maia swobodi do dwu lyath.

Summa czini wszitkiego od nich zlotich czteri, gr. siedm, den. 16.

Ubodzi, ktorzi tylko robya, czo kaza, a podimnego po gr. dwa placza: Sylocha wdowa nycz nie dawa, Kuzma kuznierz robi do dwora, czo potrzeba, wedluk rzemiosla, Jaczko czobotarz robi do dwora, czo potrzeba, wedluk rzemiosla. Czini od nich gr. dwanasczie.

Dan barania. Thamze kto owcze chowa, dawa dwudziestego barana; dostalo szie ich anno 1564 baranow oszm, a yagniath czworo; kazdego barana rachuiacz za gr. dwanasczie, a yagnie za gr. sescz, tho uczini zlotich cztery.

Dan wieprzowa od swini, ktore w liesziech pasza, gdi szie zer zrodzi, dawaia wieprza dziesiatego, a gdi zeru niemasz, thedi dwudziestego wieprza, ktorich szie dostalo tego roku dziesiecz; tho uczini zlotich dwanasczie.

Danini przeszrocne. Thamze kazdi gospodarz iednego roku dawa wola iednego; dostalo szie iey przinamniei wolow dwadziescia y sescz. Drugiego roku dziesieczine od psczol, ktorich dostalo szie

przinamniei pniow trzidziesci. A trzeciego roku miodu lipczowego raczke, valor. za zlotich sescz; then miod daly anno 1564. Tho wszitko, defalcata sorte tertia, na ieden rok uczini zlotich czterdziesci y trzy, gros. dziesiecz.

Dawaia wszisczi ialowicze stacya w rok rasz, valor. zlotich dwa.

Summa wszitkikh pozitkow z Luki Derazinski na ten czas czini zlotich dwiesczie trzidziesci y cztery, gros. dziewietnascie y denar. oszm.

Nowosielcze, wiesz. W niey kmieczi na ten czas iest trzinaszcze pocziesznic, ktorzi polachowscizne y stacya y insze danini, yako w Derazni, dawaia, omnia, valor., ut ibidem. Ktorich the są imiona: Isaiko, Pawel Masionka, Roman Chwedorowicz, Hriniecz Dimithkowicz, Mikita Zisczicz, Ihnath Zisczicz, Ulian, Panasz, Jacob, Simicha wdowa, Macziewy, Jurko Hawrilowicz, Wasko Chomeczicz.

Summa uczini od nich za wszitko, computat. computan., zlotich dziewieczdziesiat y piecz, y gr. 24, denar. pultora.

Uroczni: Manczicha zloti ieden tm., Droniecz dawal przed them czinszu po piaczi zlotich y stacya, alie mu te odpuszczono, bo mu zona oslepła na oczi.

Summa czini od nich zloti ieden.

Swobodni, ktorzi ieszcze za niewisziedzieniem woli są wolni od polachowscizni, tylko daia podimne, puskarowscizne, y stacye po polowiczy, respectu dannikow: Jaczko Czar, czo s Turek przised, liat dwie, Nanko rok ieden, Sawka roki dwa, Romaniecz lyata trzi, Simicha wdowa liath dwa, Daniecz rok ieden, Mathei rok ieden, Iwan rok ieden—maia swobodi.

Summa czini od nich wszitkiego, na pieniadzie szaczuacz, zlotich siedm.

Karczmarz Pawel Hawrilowicz s karczmi dawa zlotich sescz.

Dan barania, wieprzowa y psczelna et c. s druga wszia, niszey napiszana dawa.

Powolowsczizna. Powolowsczizni od tich ludzi dostawa sie wolow dobrich czternasczie, kazdi valor. zlotich czteri; s czego wiorachowawszi iedno czescz na trzeci rok, uczini zlothich oszmnasczie y gr. dwadzieszcia.

Summa wszitkich poszitkow z Nowoszelicz na then czasz czini zlotich stho dwadzieszcia y oszm, gros. czternasczie, denar. dwa.

Wisiolek nowosielski, wiesz, ktora na themze polyu Derazinskim zasyadla, yako y Nowosielcze. W niey kmieczy na ten czasz iest trzinasczie pocziesnich, ktorzi polachowsczizne y staczie y insze danini, iako w Derazniey, dawaia, omnia valor., ut ibidem. A iest pocziesnich trzinasczie, ktorich te szą imiona: Musiey Oliechwier stari, Stepan, Sieniuta Michalowicz, Iwan Jurkowicz, Wasziutha, Stepan Michailowicz, Andrusko Chwedorowicz, Steczko, Jakim, Andrey drugi, Michno, Andrei Pedaskowicz. Uczini od nich za wszithko, computat. computan., zlothich dziewieczdziesziath y piecz, gros. dwadzieszcia y cztery, denar. dwa.

Uroczni, ktorzi na czinszu zasziedli przez ubozenie swoje do czaszu y szą wolni od polachwsczizni y od roboti, a czinsz dawaia thim sposzobem: Jakiem Samsonowicz zloti ieden tantum, a podimnego po gr. dwa y pulpieta pieniadza, puskarowsczizni po gr. dwa; Olisiey Chweduskowicz zlotich dwa y stacya, yako drudzi kmiechie; Hawrilo Lapiczicz zloti ieden y stacya daie; czini od nich zlotich sescz, gros. trzinasczie, den. trzi. Wasko krawiecz niedawa tylko podimne, a puskarowsczizne gr. czteri, a robi do dwora, czo moze; czini od niego gr. cztery.

Swobodni, ktorzi na woli sziedzą, wolni od polachowsczizni, tylko podimne, puskarowsczizne y stacyey po polowiczi, respectu dannikow, dawaia. Maia swobodi: Andrei Olechwirowicz rok ieden, Sachno Michailowicz rok ieden, Chwedor Jurkowicz rok ieden, Michailo Pachutin rok ieden; Lewko Nowothni ma swobodi trzi lyatha. Mathicha wdowa, Sieniutha Lapiczne—maia po trzi lyata swododi.

Summa uczini od nich zlothich piecz, gros. 29, denar. dwa.

Dan barania. Tamże kto owcze ma, dawa dwudziestego barana; roku niniejszego dostało się z obu wsi, tho iesth: z Nowoszieliec y s Wisiolka baranów dwanaście y yagniath sesczioro; każdego barana rachuiacz za gr. dwanaście, a yagnie za gr. sescz,—tho uczini zlotich sescz.

Dan wieprzowa. Od swini, które w lieszech pasza, gdi się zer zrodzi, dawaia wieprza dziesziatego; a gdi zeru niemasz, thedi dwudziestego. Dostało się roku niniejszego wieprzów iedenascie y gr. piecz,—tho uczini zlotich trzinaszie; gros. iedenascie.

Danini przeszroczna. Tamże kazdi gospodarz iednego roku dawa po iednemu wolowi; drugiego roku dziesieczine od pszczol; trzeciego roku iedne raczke miodu lipczowego, ktorí dali anno domini 1564; dostało się, gdi wibierano, wolów dwadziescia y trzi, pszczol s they wszy y z Nowoszieliec dostawa się pniów trzydziesczy, kazdi valoris za gr. dwadziescia; raczka miodu z obu wsi za zlotich sescz. Tho wszitko, defalcata sorte tercia, na ieden rok uczini zlotich trzidziesci y dziewiecz, grosi dziesiecz. Jalowicze stacya, iedne z Nowosielczani, dawaia w rok spolecznie, valor. zlotich dwa.

Summa wszitkich poszitkow z Wisiolka uczini zlotich stho sescz-dziesziath, y dziewiecz, gros. ieden, denar. sziedm.

Klucz Krutiborodinski, tho iest wsi, nad rzeka Uszica y nad rzeka Studzienciem, niedaliek Kamienca lieżacze.

Krutiborodincze, wiesz. W they wsi kmiecie, yako ý w inszych, dan wszitke dawali, thak polachowscizne, iako y insze rzeczy, alie therasz dla czestich powozow, które miewaią do Baru, do Kupina, do Kamienca, y na insze mieszcza, y do Lwowa z ribami, tedi therasz sza wolni od dawania polachowscizni, als zboza danego, do czasu. Tilko daia puskarowscizni po gr. dwa, podimnego dwa skladaia gr. pulpieta, kur po dwoie, iaiecz po dwadziescia y stacya, more aliar. villar., dawaia. A imiona tych kmieci są: Danilo, Waszil, Iwan Kołotowka, Kuzma, Onusko, Chwedor.

Summa: a tak na ten czas, excipuiacz polachowsczizne, uczini to, czo dawaia, od wszitkich, computatis computandis, zlotich dziewiecz y gros. dwadzieszcza y cztery, denar. dziewiecz. Tamze ieden kmiecz, rzeczoni Boris; odkupuiaacz robothe, dawa zlotich dwa y ynsze rzeczy spolecznie, yako ktori s thich,—tho uczini zlotich trzy y gr. dziewietnasczie, denar. dwa.

Swobodni, ktorzi zadni rzeczy nie dawaia tilko puskarowsczizne, podimne, a stacyey po polowiczi respectu dannikow dawaia. Maia swobodi: Janko rok ieden, Sachno rok ieden, Stepan lyath trzy, Kalin lyath trzy, Piotr rok ieden, Jaczko rok ieden; Bernat mielnik ten takze dawa, iako ktori s thich. Czini od nich wszitkiego zlotich piecz, gros. dwadzieszcza y dziewiecz, denar. dwa. Tamze osziadlich dworzisz spustosalo oszm.

Dan barania. Tamze ktori owcze chowa, dawa dwudziestego barana. Dostalo szię roku ninieysego baranow dwadzieszcza y ieden, y yagniath pieczioro; barana kazdego rachuiacz za gr. dwanasczie, a yagnie za gr. sescz, tho uczini zlotich dziewiecz y gr. dwanasczie.

Dan wieprzowa. Tamze od swini, ktore w liesiech pasza, gdi szię zer zrodzi, dawaia dziesziatego wieprza, a gdi zeru niemasz, thedi dwudziestego; ktorich czaszu przeslego wibierania dostalo szię piecz,—uczini zlotich sescz.

Danini preszroczne. Tamze iednego roku kazdi gospodarz dawa wolu iednego, drugiego roku dziesziathi pien ze psczolami, trzeciego roku miodu lipczowego pul raczki. Przidzie wolow sternasczie, kazdi valor. za zlotich cztery; a psczol dostalo szię pniow dwadzieszcza y stery, kazdy valor. za gr. dwadzieszcza; pul rac. ki miodu za zlotich trzy.

Summa: tho wszitko, exclusa sorte tertia, na ieden rok uczini zlotich dwadzieszcza y piecz. A wszakosz, gdi wolnimi od daliekich powozow beda, tedi tosz powinni beda dawacz, czo y insze wszi; Bo tho tilko na czasz im odpuszczono bilo, czesczia dlia zlego

urodzaiu, a czesczia dlia dalekich powozow, dlia ktorich sie ich bilo niemalo rosbieglo ze wszi. A tak pothim moze s thei wszi wiethsi pozitek bycz, jakoż sie iednak do tego szami lyudzie y niektorzi sluzebniczi zamku Barskiego prziznawali, ze myano przerzczone lyudzi w ninyeyszem roku poszadzicz na urocznem czinszu; s kazdego dworziscza, myasto polachowsczizni, myely dacz po zlotich piecz, czo uczini zlotich trzidzieszczi; a them sposzobem ze wszithkiew wszi przydzie pozithku na rok zlotich 80, gr. 24, den. 13.

Pokutincze, wiesz. W thei wszi kmiecie, yako w yuszich, daja polachowsczizne—psenicze po czteri trzecinniki, kazdi trzecinnik po gr. dwadzieszczia y trzy; owsza po dziesiaczi trzec., kazdi trzec. po gr. oszmi; kur po dwoie, valor. obadwa kuri za gr. ieden; jayecz po dwadzieszczia, valor. za den. 12; puskarowsczizni po gr. dwa; podimnego dwa skladaia sie na gr. pulpieta; stacyą thes dawaia: zitha po pultrzcinnika, owsza trzec. trzi, kur po dwoygu, iagiel kusz, masla kusz, po iednemu serowi, po iednemu chliebowi, syana po dwa woszi, przedziva po dziesiaczi garsczi, valor. omnia, iako w inszych wsziach. A iesth tham kmieczy osziadlich na then czas trzinasczie; imiona thich kmieczy są: Issai, Olexa, Kurilo, Chweda Hrinzczina, Ihnath, Oliechwier, Roman, Chweda Iwanowa, Konon, Andrei Ribithow, Araszim, Luczka, Stepan. A thak wszithko szaczuiacz na pieniadzie, czini od nich zlotich dziewiedziesziat y piecz, gros. dwadzieszczia y cztery, denar. 2.

Sluszkowie: czi, respectu seruitiorum, wolni od polachowsczizni, thilko podimne, puskarowsczizne, powolowsczizne, psczoli, barani y wieprze dawaią, gdi wibieraią; Ilko, Misko, Petrik, Maxim—sluzą, czo y kedy y kiedi im roskaza. Czini od nich gr. sescznasczie.

Swobodni: czi wolni od polachowsczizni, tilko podimne, puskarowsczizne, y stacyey po polowiczi, respectu dannikow, daya; ktorich są imiona napissane: maya swobodi: Stepan rok ieden, Lechno

roki dwa, Michailo Isaikow lyath trzy. Czini od nich zlotich dwa, y gr. sescznaszcie, y den. 13.

Dan barania. Thamze ktori owcze ma, dawa barana dwudziestego. Anno 1564 dostalo szie baranow dwadzieszcia y yagniath dziesieczioro; kazdego barana rachuiacz na gr. dwanaszczie, a yagnie na gr. sescz,—tho wszitko uczini zlotich dziesiecz.

Dan wieprzowa. Od swini, ktore w liesiech pasza, dawaia wieprza dziesiatego; a gdi niemasz zeru, thedi dwudziestego; dostalo szie roku nynieyszego wieprzow siedm, valoris zlotich osm y gr. dwanaszczie.

Danini preszrocne. Thamze obiczai iest, iz iednego roku kazdi gospodarz dawa wolu iednego, drugiego dziesieczine od pszczol; trzeci rok miewaya wolny, tilko dawaia spolecznie trzecia czesz raczki miodu. Dostalo szie pniow miodu dwadzieszcia, kazdi valor. gr. dwadzieszcia; za trzecia czesz raczki miodu przidzie zlothi dwa; wolow dostaloszie od nich sescznaszcie, kazdi valoris za zlotich czteri. A tak, wirachowawszi thego wszitkiego na ieden rok, uczini zlotich dwadzieszcia y sescz, gr. 13, denar. sescz.

Summa tedi wszitkich pozitkow s Pokutiniecz na then czasz uczini zlotich stho czterdziesci y trzy, gros. dwadzieszcia y dwa, denar. trzy.

Mukarow, wiesz. W ney kmiecie, yako y w inszych wsziach, inszych lyath dawali polachowszczizne, tho iesth zboze danne; alie iz iusz po, dwoie lieczie zesli bily na urodzayu zboza, przethosz ye na then czasz poszadzone na urocznim czinszu, ktorym odkupuia polachowszczizne przerzeczona. A yesth kmieci na then czasz w they wsi dwadzieszcia y siedm; s nich dwadzieszcia y piecz s czalich dworzisz placza czinszu uroczniego po zlothich sesczy; sosti a dwudziesthi dawa zlotich piecz; ostateczni dawa zlotich trzy; stacya k temu dawaia, more aliarum villarum, valoris omnia, ut supra; ktorich kmieci the sza imiona. Semion Tupicza, Danilo Mis-kowicz, Iwan Sarpa, Sienko Andreiowicz, Chwedecz Andreiowicz,

Dmitr Danilowicz, Chwedor Kusmowicz, Kolieczko, Haniecz Danilowicz, Iwan Jacobowicz, Jaczko Pawlowicz, Bachuniecz, Tisko przichozi, Jaczko Nestorowicz, Roman Nestorowicz, Jura Stepanowicz, Wasko przichozi, Charecz, Michailo Borscz, Ostapko Hrinczowicz, Michailo Nestorowicz, Iwan Puska, Ochrim Horelkowicz, Panko Danilowicz, Wakulini synowie—kazdi s nich dawa po sesczi zlothich; Andrei Batski dawa zlotich trzy; Alexandro Nestorowicz, ten dawa zlothich piecz.

Summa czinszu pienieznego od kmieczy przerzeczonich czini zlotich sto pieczdziesiat y oszm. A insze danini na pieniadze szaczuiacz, uczini zlotich czterdzieszczi y cztery, gros. piecz, den. 4.

Swobodni, ktorzi ieszcze są wolni od polachowsecizni, tilko daia puskarowsecizne, podimne, stacyey po polowiczi, respectu danikow. A iesth ich piecz, ktorich the są imiona: Iwan Danilowicz rok ieden, Lukian rok ieden, Lasko roki dwa, Hrihor roki dwa, Hriczko sescz liath. A thak, computatis computan., uczini wszitko zlothich czteri y gros. siedm, den. sescznasczie cum medio.

Ubodzi, kthorzi mali pozithek czinia, bo thilko puskarowsecizni placza po gr. dwu, a podimnego po gr. 2: Danczicha, Popadia, Ohrinka wdowa, Marczin, Jacobiecz sthari; czini od nich gros. dwadzieszczia.

Sluskowie: czi są wolni, racione seruitiorum, od dani, tilko podimne, a puskarowsecizne placza: Luczka Hriniewicz, Hira Hawrilowicz, Wachno Horelkowicz,—czini od nich gros. dwanaszczie. Wasziuta wataman, lib. od podimnego, dawa woli, barani, pszczoli, swinie, yesli ma; thenze na swoim dworzisku, ktore mu widzielona przestrone, ma dwu czlowieku, ktorzi dawai podimne, y puskarowsecizne, y miodowa dan, woli y barani, y wieprze, iesli ma ktori; czini od nich gr. oszm.

Dan barania. Thamze ktori owcze chowa, dawa dwudziestego barana; roku ninieyszego dostalo szie baranow trzidzieszczi y oszm y yagniath sescziuro; barana kazdego rachuiacz na gr. piethnasczie,

a yagnie na gr. sescz, tho uczini zlotich sescznasczie y gr. dwa-
nasczie.

Dan wieprzowa. Od swini, ktore chowaia, dawaia wieprza
dwudziestego. A gdi szie zer zrodzi, dawaia dziesiatego. Dostalo
szie roku nynieyszego wieprzow sescznasczie, valoris kazdi wieprz
za gr. trzidzieszi y sescz; czini zlothich dziewietnasczie, gr. sescz.

Danini przeszroczne. Thamze trzeciego roku kazdi gospodarz
dawa wolu iednego albo ialowicze, drugiego roku dziesieczine od
psczol, trzeciego roku iedne raczka miodu lipczowego wszitka gro-
mada dawa; then dali anno domini 1564; przidzie wolow dobrich
trzidzieszi y stheri, kazdi valor. zlothich stery,—tho uczini zlotich
(неозначено); pszcol czaszu wibierania dostawa szie pniow sterdzie-
szi citra vel ultra, kazdi valoris gr. dwadzieszia uczini zlotich
(неозначено); raczka lipczu w trzeciem roku valor. zlotich 6. Tho
wszitko, wirachowawszi trzeczia czesz na ieden rok, uczini zlotich
pieczdziesziath y sescz, gros. sescz, den. 12.

Browar, w ktorim piwo robia sobie liudzie na szink, a placza
tak od urobienia piwa kasdego y wisinkowania po gr. dwadzieszia
y czteri. W tim roku uczinilo to pozitku zlotich oszmnasczie y gr.
dwanasczie.

Summa wszitkich pozitkow na ten czasz, z Mukarowa przy-
chodzaczich, czini zlotich trzista siedmnasczie, gros. dwadzieszia y
dziewiecz, denar. pietnasczie.

Niesczurowicze. Tha wiesz iesth poszadzona na gruncie
wszi Mukarowa yusz w powiecie Kamienieczkiem; w niey kmieczy
na ten czasz iesth pocziesnich sescz, ktorzi danine dawaia thim
sposzobem: naprzod psenicze dawaia na miare Barska po steri trze-
czinniki, owsza miari Kamienieczki po piethnasczie trzeczinnikow,
valor. kazdi za gr. sescz; a iesli ktori niema psenicze, tedi oszm
trzeczinnikow yeczmienia dawa; kur na kaplunienie po dwoie; jayecz
po dwadzieszia; puskarowsczizni gr. dwa; podimnego dwa szie skla-
daia na gr. pulpieta; lnu po dziesziaczi garszi y stacya more

aliarum villarum dawaia, tilko owiesz na miare Kamienieczka et c.; valoris cetera yako y w inszych wsziach, ogrom owsza. Imiona tych kmieczy sza: Milko, Omelian, Stanislaw lach, Sydor, Charko, Oliexa. A thak od nich wszithkiego, computuiacz na piniadze, przidzie zlotich czterdziesci y piecz y denar. dziewiecz. Wataman wolni od wszitkiego, tilko powolowscizne y danine psczelna, barania y od swini dawacz powinien, yako w inszych wsziach.

Swobodni: czy dawaia po liscze albo po gr. trzidziesci, y po trzi dni kossą, y po trzi dni szna w rok: Danilo, Dmitr, Hriczko, Petrik, Janko Mazur, Choma, Andrey Iyach, Iwanko pastuch, Jacowiecz; Iwan Wereha, wolni, dawa dwie liscze y sluszi, bo iest inszego pana; czini od nich zlotich iedenascie.

Powinnosc: kmieczy poczieznich. Powinni zac z czterzi dni, koscicz dni czteri w rok y tho, czo pokosza, sgrabicz y w stogi sklascz.

Dan barania. Thamze ktori owcze chowa, dawa dwudziestego barana. Dostalo szie ich roku nynieyszego siedm; kasdego rachuiacz za gr. dwanascie, tho uczini zlotich dwa y gr. dwadziescia y stery.

Dan wieprzowa. Od swini, ktore w liessiech passaia, daia wieprza dziesiatego, gdi szie zer zrodzi; a gdi zeru niemasz, tedi dwudziestego. Przyslego roku dostalo szie wieprzow piecz, kazdi valor. za zloti ieden i gr. 6,—uczini za nie zlotich sescz.

Powolowscizna. Dawaya powolowscizne w trzeczem roku kazdi gospodarz wolu iednego albo yalowicze. Dostalo szie czasu wibierania powolowscizni wolow siedm; kasdego saczuyacz za zlotich czteri, tho uczini zlotich (неозначено); a wirachowawszi trzeczia czescz na ieden rok, uczini zlotich dziewiecz, gros. dziesiecz. Thak y dzesieczine od psczol benda powinni dawacz, gdi ie benda mieli, yako y ynsze wszi, y miodu pulraczki; alie szie yescze w nie nie zapomogli.

Summa wszitkich pozitkow z Nyescurowicz na ten czas czini zlotich siedmdziesiath y stery, gros. czteri, den. dziewiecz.

Starwi, k temu ymienyu nalezaczce. Staw pod myasthem Barem wielki na rzece, rzeczony Row, ktorego acz spusthu nie zaprzedaia, a wszakosz go spuszczaia panowie starostowie, gdi trzi liata wichodza; y ribi, tak u brzega ziwczem, iako y slone beczkami, zaprzedaia, kazdego roku bo . . . . . stawicznie na nyem . . . . . ybithwi łowyą. A tak dali sprawie niktorzi, isz spusth iego moze saczowacz w czwartim roku za zlotich pultorastha, nad ziwnozecz pana staroscine. Staw w Derazney Kalinskiej, ktorego spusth przinamniey uczini w czwartim roku zlotich siedmdziesiath i oszm. Staw w Karaczinczach Rinowich, ktorego spust w czwartim roku zaprzedaiają za zlotich dwadziescia y trzy. Stawek w Szodrowey na potoku, ktori srodkiem wszi idzie, s ktorego urzednik ma ziwnozecz. Sthawi dwa w Popowczach na rzece, rzeczonei Kudinka, jednego s nich spusth zaprzedaia za zlotich siedmdziesiath, a drugiego za zlotich trzidziesci. Stawek pode wszia Suslowczami na potoku Suslowcze, ktorego spusth uczini zlotich dwadziescia. Stawi dwa w Krutiborodinczach na rzece Ussiczi, tho iest: gorni ieden y we wszi drugi, przedano za zlotich stho i dwadziescia. Tamze stawkow malich trzi na potoku Grinieczy, s ktorich spusth jednego zaprzedaiano za zlotich oszmnaszcie, a zwano go Klopowski, alie then spustossal; a dwu stawku drugich spusti uczinia zlotich trzidziesci. Stawek, rzeczoni Rossochati, thamze w Krutiborodinczach, w ktori dwie rzece wpadaiają; tego spust stoi przinamniey za zlotich stho y dwadziescia. Stawek w Pokutinczach na potoku Ussiczi, ktorego spust uczini zlotich sescznaszcie. Stawek Mukarowski, na rzece Studzienczu, alie nieprawie dobrze grobleiy opatrzone, ktorego spust cziny zlotich czterdziesci. Thamze liudzie w Mukarowie kosthem swim sbudowali dwa stawki, ktore ym pan starosta yusz odial, dopuscziwszy ym, pro una vice, thich stawkow spusthu za naklath, ktori uczinili. A tak gdi bendar in administra-

cione, p: starosti moga uczinicz czasu spusthu, yeden zlotich dziesiecz, a drugi zlotich oszmnaszcie.

A wirachowawszi s pr, rzeczonich stawow spusthnicz trzeczia czeszcz na ieden rok, uczini zlotich dwieszcie czterdzieszi y siedm y gr. dwadzieszia.

Mliny, k tem dobram naliezacze. Mlin w Derazni Dworeczki pod Dworem w stawu; drugi mlin ponizey Derazni na Wolczku rzeczoni; trzeci mlin w Kalinski Derazni; u tich trzech mlinow bili w tem roku stawi spustnie, przetosz nie mogli wielie uczinicz. A wszakosz, wedluk sprawe tich sluk zamkowych, ktorzi ich dogladaja, wimierzono s nich zitha trzecinnikow stho y piethnaszcie, kazdi valoris po gr. piaczinaszcie; psenicze trzecinnikow sesczdziesiath, valor. kazdi za gr. dwadzieszia y trzy; slodu trzecinnikow, piethnaszcie, valor. kazdi za gr. dziesiecz; jagiel trzecinnikow dwanaszcie, kazdi valor. za gr. dwadzieszia y czteri.

Summa: tho wszitko uczini zlotich stho y oszmnaszcie y gr. trzi. A wszakosz przypatruiaacz sie y ossadzie onich wszi wielky y bistrosczi wodzie, gdi spustu stawom niemasz,—moga wieczey uczinicz.

Mlin w Popowczach o dwu kol, nigdi nie preszusni na rzece Kudincze. Mlinik drugi Suslowski mali; s tich obudwu wimierzono zita trzecinnikow sterdzieszi y pulsziodma, a psenicze trzecinnikow pietnaszcie, slodu trzecinnikow siedm, jagiel trzecinnikow piecz, krom tego, czo szobie urzednik Szczodrowski na ziwnoscz zostawowal, bo sie tam bilo zlie urodzilo. Omnia valor., ut supra. Tho uczini zlotich wzitko sterdzieszi y ieden, gros. dwa, den. dziewiecz. Mlin w Krutiborodinczach wszi o iednim kolie, a drugie stepne. Drugi nizei Krutiborodinecz mlin na stawie, rzeczonim Rossochati, o iednim kolie; tich obu mlinarz ieden prziglada, a sza na rzece dobrei, nigdi nieprzesusnei; s ktorich, iako sie pokazalo z skarbow mlinarzowich y zamkowych registrow, w ninieiszem roku wimierzono zita trzecinnikow siedmdziesiath, psenicze trzecinnikow trzidzieszi, slodu trzecinnikow dwadzieszia, jagiel trzecin-

nikow oszm; wszitko valoris, ut supra, uczini zlotich siedmdziesziath y trzy, y gr. dwadzieszcia y dwa. Mlin Mukarowski arendowal nyaki sliachczicz, rzeczoni Niezabitowski, na rok za zlotich dwadzieszcia. Mlinik w Karaczinowczach Rimowich arenduie mielnik na rok za zlotich piethnascie.

Summa wszitkich poszitkow z dziewiaczi mlinow uczini na then czas zlotich dwieszcie sesczdziesziath y siedm.

O folwarkach, ku tim dobram naliezaczich. Tham w tim starostwie iest przestrzenstwa dosicz, ze nietilko folwarkow, alie y wszi moglbi prziczinicz wieczej, nizli ich iesth, gdi Pan Bog pokoiu uziczicz racziel; a therasz w tich folwarkach, ktore sza, acz iest kim robicz w nich, a wszakosz gdi iednego roku dobrze zasieia, tedi zboze w stogach chowaiacz dla przigodi w poliach, a czesczia thesz dla roku nieurodzainego, tedi drugich lith nie tak wielie siewaia, bilie dla ziwnosci zamku a folwarkow. A wszakosz ten rok bil tham barzo nieurodzainy.

W Derazenskim wwiesiono do gumna: zita ozimego kop oszmdziesziath, jarego zita — piecz, psenicze ozimiey — siedmdziesziath, jarei psenicze — siedmdziesziath, owsza — dwieszcie i trzidziesci, jeczmienia — dziewieczdziesziath, prossa — dziesiecz; grochu stok ieden, ktorego moze bicz trzec. dziesiecz; ktorego urodzaiu biwalo insich liath trzi kroc z wieczey. Bidla w tem folwarku, wiedlie inventarza starego, po panu Prethficzu niezostalo, iedno krow doinich oszm, wolow piecz y bidlnik ieden; acz tam iest bidla inszego dosicz, alie y urzedniczi y liudzie s tamtich wszi dali the sprawe, isz go insz za panow Herbutow nagnano.

Krutiborodinski: wwieszono do gumna: zita kop dziewieczdziesziath, psenicze — pieczdziesziath, owsza — sesczdziesziath, jeczmienia — pieczdziesziath, grochu — dziesiecz, syana woskow stho. Bidla, wedlie inventarza, w them folwarku, po nieboszcziku panu Prethficzu, niezostalo, nicz et cz.; y tam bidlo iest, alie zesznawali liudzie, isz go za ninieyszego pana stharosthi nagnano.

Szodrowski folwark. Tam przed zburzeniem tatarskim, ktorzi bili anno domini 1562, powiadano, isz byl folwark dobry, iakosz tak iesth, bo tam polia barzo dobre y dosicz ich, i ludzi do niego robotnich bilo dossicz we trzech wsziach; alie y wszi y folwark do grunthu bili tatarowie wipalili y bidlo sz niego pobrali. A thak dopiero therasz sznowu osziadaia, y wszi y folwark znowu pan starostha zakladacz poczal, y barzo malo tham siano w thim przeslim roku, bo do kielku liath maya umowe ludzie s panem starostha, ze niemaia tam na thim folwarku wielie zboza siewacz, tilko po kielka kloth zitha, ieczmienia y owsza dlia ziwnosci urzednikowej, y bidlu na wichowanie; a wszakosz urodzilo szie anno presenti: zita ozimego kop oszmdziesziath, psenicze—piethnasczie, ieczmienia—trzidziesci, owsza—sesczdziesziath, prosza—nicz.

Gumno w Mukarowie wszi. Tham w Mukarowie niemasz sbudowanego folwarku, tilko rolie, ktorich tam iest dosicz y dobrich, y wszi osziedlich iest dwie, s ktorich ludzie sprawiaya tam rolie y zasiewaia, y sprzathaia tamze do Mukarowskiego gumna. Alie isz ten rok bil prze suchosz nieurodzaini w onich stronach, tedi tesz tham zboza niewielie bilo; a druga przyczina, ze iusz ludzie przed tim siedli bili na urocznim czinszu do zamozenia, wiecz nie w tygodniach robili, iako tam iest obiczai—sobie dwa tegodnia, a panu trzeci—alie tilko pewne dni w rok umownei robotni maia. A tak anno presenti nazeto zita ozimego kop 100, psenicze—piecz, owsza—trzidziesci.

Saczunk. A thak w przerzeczonych folwarkach iesth pospolitego zboza kop thisziacz stho trzidziescz stho trzidziesci y piecz kop. Nad tho stoga ieduego grochu namloczono trzeczinnikow dzisziecz; saczuiacz kazda kope zboza pospolitego za gr. oszm, a trzeczinnik grochu kazdi za gros dwadzieszia, tho wszitko uczini zlotich trzista y dziewiecz y gr. dziesiecz.

O sianozeczniach. Thich tam wsedzie dosicz moze ich bicz na kazdi rok dosthatek, wedlie potrzebi, czo bi iemu kto mogl naço-

szicz, nie przedawa ich thesz ani trawa, ani sianem, przetosz sie y thu nietaxuia.

Przepadle pozitki, ktore, tak z miasth, iako y ze wszi, biora, ktorich we wsziach watanowie, a w miasteczkach woitowie pilnuia.

Poiemscziżna, tho iest, kiedi ktori czlowiek obiczaiem pogranicznym swowolnim wesmie sobie cziye dziewke, abo wdowe, abo opuszczona za zonke, isz snia chce mieskacz, dawa trzi grziwni na zamek.

Roswodi. A ktori thesz chce zone opuszczic abo zona meza, dawa ten, kto prziczine da do tego, grziwien trzi.

Kunicze thes dawaia, gdi ktora dziewke statecznie poymuia cza masz do ziemieski wszi, thedi swiklem obiczaiem krayni oney poczte dawaia na zamek.

Zeri, gdi sie zrodza w Dambrowach bywa thego pozitok wielki; alie tego roku rzadko gdzie sie bil, urodzil; przetos trudno tho oszaczowacz, czobi tho za pozitok uczinicz moglo; a wszakosz kazdego roku dostawa sie wieprzow nyeczno na ziwnosz zamkową, y pieniędzy szię takze nyeczno dostawa.

Summa s dobr starostwa Barskiego tich, ktore odlaczone bili na ziwnosz panu starosczie Barskiemu, czini zlotich trzi thisziaczie sto czterdziesczy y dziewiecz y gr. 29, denar piecz, oprócz pozitokow przypadlich.

Summa summarum wszithkich pozitokow, wsithkiego starostwa Barskiego, tak dobr, ktore oeconomowie jego k. m. sprawowaly, tak tez y tich dobr, ktore byli oddzielione na opatrzenie ziwnoszci panu starosczie, nihil excipiendo, czini zlotich piecz thisieczy siedm-szeth dziewieczdziesziath y czter, y gr. yedenasczie, y d. dziewiecz.

Oprócz wszi Serszeniowiecz, którą nyeiaki slyachezicz Badowski oszadzal na grunczie jego k. m. w polmielyu od Baru, nad rzeką Rowem, po ktorego zginienia w Woloczach przy Wisniowieczkym wziął the wiesz w sprawowanie swoje jego m. pan starosta Barski. I oprócz przypadlich pozitokow, ktorich sie tam wedlie czasu dostawa niemało.

Wszci ziemianskie, ktore thak sliachezcziz polsechi, yako y ziemianie, abo boiarowie ruschi, zosadzawszy na pustyniach, tak szdawna, iako y nowo nadanich, na gruncie starostwa Barskiego dzierza; na ktore isz niktorzi okazowali przywileie, na seymie Warsewskim deklarowano, isz niktore executy podliegli, a o niektorich roskazano szie dowiedziecz rewisorom, iesli ze na pustyniach zasadzone, a o niektorich, ieslisz posluge powinna zamkowi Barskiemu czinia; przetosz szie kazda napisse ordine suo y czo s ktorey za powinnozcz.

Serseniowcze, wiesz, w pulmiliu od Baru, przy tem miesczu, gdzie szie Row y Rowiecz rzeki schodzą. The nieboszczik Badowski, ktorego w Woloszech przy Wisniowieczkiem zabitho, od dziewiacci liath poczal bil oszadzacz, ktora iusz dzierzi na ten czas pan starosta ku Barowi, w ktorey kmieczy iesth osziadlich dziesiecz; dawaią psenicze po dwa trzecinniki, valor. kazdi za gr. dwa dziesczia trzi; owcza po sesczi trzecinnikow, kazdi valor. gr. ieden; iaiecz po dwadziesczia, valor. gros ieden; podimnego dwa skladaia, gr. pulpietha; puskarowscizni po gr. dwa; winni thes robicz dwa dni w tidzien do folwarku Barskiego. Imiona thich kmieczy są: Ozarko Olichnicz, Susz Olichnicz, Thiniecz, Iwasko Czerewko, Luczka Swiezanski, Ichnath, Iwan Onisczenie, Onisko Ky, Jachno Czorewko, Chwedor Panasowicz; uczini od nich na ten czas zlotich trzidzieschi y trzy, y gros. dwanaszczie, y den. dziewiecz.

Iesth tam stawiszcze na rzezce Rowie; bilbi staw dobri, bo szie tam rzeki dwie schodzą Row y Rowiecz y groblia iest stara, alie tak pustho liezi; a tesz bi ia, znowu sipacz trzeba.

Summa Sierseniowicz czini na then czas zlotich trzidzieschi y trzy y gr. pultrzinasta.

Jakowlie, wiesz. The wiesz pan Andrzej Bikowski od piaczi liath poczal ossadzacz na surowem korzeniu, nad potokiem Rowczem; w ney kmiecznie nicz nie dawaią, bo ieszcze maią swobodi do trzech lyath. A gdi ym swoboda winidzie, bendą winni dawacz

zita po iednemu trzecinniku, owsza pō iednemu trzec. panu swoiemu, a podimne y puskarowszczizne, more aliarum villarum, dawaią do zamku y therasz, kur po iednemu, iaiecz po dziesziaczi; powinni thesz trzi dni w rok oracz, dwa dni kossicz w zamkowym folwarku y robią. Imiona ich the są: Man Mansylo, Maruska wdowa, Iwan, Michno, Chwedor dawa lissicze, bo do czasu siedzi.

Folwarczek tamze ma, w ktorem plugiem swim orze y liudzie czisz iego plugiem szobie zaoriwayą.

Stawek mali na ziwnosc na pothoku Werbniczi.

Weresczaczincze, wiesz. The wioskę dzierzi sliachethni Maczciei Mitkowicz za przywileiem, ktore ma od Alexandra krolia, na mieszcze sginionego dani, za swiadecztwem y przyczinia Stanislai de Chodecz, r. p. marschalci et c., capitanei Podoliae generalis. A isz sine oneribus napissani, dan iest przezsz jego k. m. na reuisią. A tak jego m. pan starosta Barski dal dostateczna sprawe panom rewisorom, yz zawstdi sluzi ku kazdi potrzebie przeciwno nieprzyaczieliom koronnim, s panem starosta iedzi albo s podstarosciem Barskiem, czassem samowtor, czassem samotrzecz, wiedlie potrebi, y na stracz z inszemi ziemyani possila; tho tylko przerweczoni Maczey Mithkowicz opowiadal sie s them, iz za thego pana starosti przimuszono go, aby liudzie iego robili do zamku roboti niezwikle, tho iest wozenie kamienia y drzewa et c.; a ynszi starostowie zachowali go wedlie prawa iego.

W they wszi iest na ten czasz kmieczy osziadlich dziesiecz, ktorzi nicz nie dawaią, tilko ie dlia tego dzierzi, abi sz nim kto mieskal; chiba podimne y puskarowszczizne do zainku, ut alii, daią; robią tez czterci dni do roku, s powynnoszczi i z zwiczaiu dawnego, do folwarku zamkowego, a nycz wieczei nye powyuni; a czaszem ych tez na thlokie prossi. Imiona ich the są: Lechno, Jossip, Procop Parchonow, Stepanik, Borisz, Awram, Chwedor, Mikitha, Chwedorko, Danko. Czini od nich (*не означено*). Folwarczek tez ma, na

ktori plugi swemi y czeliadza swa robi, s ktorego tylko poziwienie ma; bidlo tez sobie chowa.

Kunatowcze y Huczincze. Thi dwye pustini dzierza nyaczi Kalimanowie plebei; jedna s nich iesth Kunatowcze nad potokiem, rzeczonym Moraska, a druga Huczincze nad potokiem, Niemieni rzeczonym; nie maia tam zadnei osiadlosci, tilko pasieki swoje, a siana dlia dobitka kossa, y lieczie tam bidlo miewaia w kossarach, a sluzu zamkowi Barskiemu obiczaiem inszych slug y na strasz iezdza.

Holodkowcze, wiesz. Tha wioska iest niedaleko od Baru, którą dzierza czterzey ziemianie: Wassiel, Nestor, Jaczko, Ilias Holodowscy; czy szdawna, z oiczow y s dziadow swich, the wiesz dzierza; y okazue szie tho z listhu ych granicznego, yz commissarze, ktorzi miedzi tha wszią a miedzi Bawem graniczili, zwali ya bicz ych dziedziczna. A wszakze szami szie prziznali do tego, ze zdawna s starostami Kamienieczkimi ku potrzebie polney yesdzali, a pothem s Barskimi y therasz wszelka posluge w onym krayu z ynssemi ziemiani czinia zamkowi Barskiemu. Na then czas maya dwu czlowieku ossiadlich: Waska, y Lechna; a Tatarowie ich dzie-szicz wszieli; czy nicz nie dawaią, tilko podimne a puskarow-szczizne na zamek. Folwarczki swoje maia ku swoei ziwnosci, na ktorich swa czeliadza robia. Maia thes swoje paszeki.

Berlincze, wiesz. The wiesz dzierza ziemianie Mursza y Wassil Berlinczi, na którą ym bila dala iei mocz krolowa Bona listh, myastho stharich listhow straczonich, za sprawa pana Starzechowskiego y pana Prethficza, ktorzi wiszwiathszali, yz tha wiesz bila ych dziedziczna; alie theras pustho liezi, bo ia pierwi Wolochowie, a pothim Tatarowie sburzili. Czis ziemianie maia tham szwoie pasziki; a szami w Radzieiowczach myeskaia, a wszakze zawszdi szluzu zamkowi Barskiemu po iednemu koniu ku kazdi potrzebie.

Kudiowcze, wiesz. Tha wiesz sziedzi przy potoku Morachwi, na slaku tatarskiem, na ktora iei mosczy krolowa Bona zapissala pewna summe ziemianom Stepanowi y Chwedorowi et ceteris Kudyowskiem dlya oszadzenya. A iz sza sluskamy Barskiemi, thedi sza odeslani na rewissia. Czisz bili oszadzili yusz kmieczy dwadziescia vel ultra; alie anno domini 1558 sza zburzeni przesz Tatarsi, ze therasz tham zadnego czlowieka niemasz, thilko trzy ziemianie tam mieskaia: Iwan, Stepan y Chwedor Kudiowsczi, ktorzi dlia swei ziwnosci szami orza szwemy plugamy.

Thamze maya trzy stawki, na temze potoku, rzeczouim Morachwi, dlia ziwnosci; moglbi y mlinek bicz.

Hliebów, wiesz. Na the wiesz Alexi Karaczowski otrzimal szobie wiecznosc od iego k. m. pana niniejszego cum oneribus, ze ma na woine iachacz circa expeditionem generalem k temu ma bicz na zamku Barskiem s poddannimi czasu najaszdu tatarskiego; nad tho ma pomagacz parkanow opravowacz, thak zamkowich, yako y myesczkich; w polie thosz ma yachacz s panem starostha Barskiem, czemu wszitkiemu doszicz czini; tho zeznawal jego moscz pan starosta Barski, yz samotrzecz sluzi.

W thei wszi iest czlowieka oszadlego piethnasczie, ktorzi nicz nie dawaia, tilko robia, orza dni (*не означено*) do roku, tez zasziacz maią; kossa czteri dni y tosz syano maią sgromadzicz panu szwemu. Imiona tich kmieczy the są: Lewko, Michno, Wacko, Nikon, Jurko, Iwaczina, Chwedor, Griga, Danilo, Niekrasz, Andrusko, Anton, Isayko, Panasz, Dinisz sluga. Puskarowsczizne po gr. dwa, podimnngo po gr. dwa dawaia, do zamku placza; czini zlotich dwa; alie sie o thim napissalo przy starostwie. Thamze ktori psczoli ma, dawa dziesziati pien ze psczoli panu szwemu; takze wieprza dwudziestego. Folwarczek thesz ma ku ziwnosci, bo w tim kraiu zitha nie przedaya. Stawek tez mali na ziwnosc ma.

Mukarow Mali, wiesz. The wiesz poczal zazadzacz na gruncie wszi, ku shtarostwu Barskiemu naliezaczei, Mukarowa Welkiego,

Raidko Morozowski, na ktori dlia ossadzenia zapissana mu iest summa grziwien trzidziesci, et onera omnia, more aliorum nobilium districtus Barensis, debet ferre. Ten Raidko ma trzi szini: Chwedora, Isaika i Olexeia. Kasdi sz nich ma folwarczek ku szwei ziwnosci, w ktorich ssamy szobie orsą. Maią osziadlich kmieczi dwu: Rossko y Stepan; czy nicz wieczey nie powinni, telko sescz dni do roku robia; podimnego po gr. dwa, puskarowsczizni po gr. dwa, do zamku dawaią; maiia thes dwie sadzawcze dlia ziwnosci. Puskarowsczizni y podimnego do zamku czini gr. oszm.

Kozirawcze albo **Wierzchlada**, wioska. The wioske iei mosczy krolowa Bona dopuszczila ossadzacz Dmitrowi y Jerzemu Kozirowskiem; na teize wszi zapissala ym y sinom ych summe grziwien pieczdziesiath, y s doziwocziem tak ym, iako y sinom ich. Czisz omnia onera i slusbe starosczie Barskiemu, more aliorum nobilium, powinni y czinia themu doszicz, bo ku potrzebie kazdi na dwu koniu przy starosczie sluzą y na strasz iezdza. Iest tam na ten czas osziadlich kmieczi piecz, ktorzi nicz nie daia, tilko im robia trzi dni w rok; a do zamku Barskiego takze trzi dni w rok; puskarowsczizne y podimne do zamku daią. Imiona kmieczi są the: Iossip, Hawrilo, Sothko, Philip, Hawrilo drugi. Maia folwarczek, ktori plugi szwemi y czeliadzą szwa sprawuyą ku szwei ziwnosci. Paszieki thes swoje maią. Puskarowsczizni y podimnego do zamku gr. dwadziescia.

Ruda Parobocza. The wiesz dzierza ziemianie, rzeczoni Joltuchowie, na ktorei dla ossadzania niebosczik pan Prethfficz, starostą Barskiem bedaczi, zapissal ym sesczdziesiath kop Podolski liczbi, w kazda licząc po gr. dwadziescia y sescz y po dwa selagi, tho uczini zlotich pieczdziesiath i trzi i gr. dziesiecz; a iego k. m. raczil ym dacz na nie doziwoczie. W ney iest kmieczi na then czas osziadlich siedm, ktorzi nicz nie dawaią, tilko robia tym ziemianom trzi dni, a do zamku—gdi pilna potrzeba, a dadzą ym znac, pomagaią robotni tak w zamku, yako y folwarku y okolo

sthawow czasu gwalu. Imiona kmieczy sza: Anton, Demian, Iossip, Wasko, Steczko, Andrusko, Sydor, Musiei. Dawaia podimnego po gros. dwa, puskarowsczizni po gr. dwa do zamku. Folwarczki maia ku ziwnosci, ktore plugami swemi y czeliadza swoia zarabiaia. Sadzawek maia dwie ku ziwnosci. Maia tez oba paszieki szwoie. Sluza zamkowi Barskiemu, more aliorum nobilium. Podimnego, puskarowsczizny czini gr. trzidziesci dwa.

Rzemienna, wiesz. Petran et Iwasko Juskowiczi, ex plebeo gu—e ex—ntes, okazali listh od dzisiejszego krolia, na seymie Piotrkowskiem, blisko przeslem, przez recze niebosczika pana Oczieskiego dani, ad intercessionem gnosi Martini Herborth, capitanei Baren., na sadzenie wszi, de nowa radice, in loco deserto, dicto uroczisko Rzemienne, pod pasziaka, rzeczona Kurilowa, wiecznie, cum oneribus, quae caeteri nobiles cap—tus Baren., usitato more, praestant, ipsis Iuskowiczom, et subditis eorundem, impositis, w ktorei to pustini sbudowali iusz szobie dworzecz po Podolsku, y dwa kmieczia oszadzili, ktorzi puskarowsczizne y podimne do zamku dawaia, more aliarum villarum. Podimnego i puskarowsczizni czini gr. oszm.

Kurilowcze albo **Swinohrodcze**. Tha wiesz, more aliorum nobilium, bila powinna poslugi dni pewnich do zamku Barskiego, tak okolo stawow, yako y roboth inszich pomagacz; a dzierzawcza tey wszi Bochdan Swinohrodeczki winien bel iachacz na strasz y insze poslugi zamkowi Barskiemu czinicz. Alie iz ten ziemianin yusz iest stari, a prawie emeritus miles, przetosz, anno domini 1564, wipuszczono iest i uczinion wolni przes jego k. m., na seymie Warszawskiem, blisko przeslem, ab omnibus oneribus et seruitute, areis, y od tego, yz na strasz yesdzicz niema, tilko ad expeditionem bellicam, y k temu gdi bi byla trwoga yaka, ma bicz w zamku Barskiem personaliter y s lyudzmi swoimi, a to tilko ad extrema tempora vitae illius. W nei iest na ten czas kmieczy osziadlich 15: Saiko, Man, Anton Bilous, Iwanuch, Iwasko, Hrisko,

Chwedor Sidorow, Tymosicha wdowa, Brathko, Ierema, Niciporicha, Iwan Timosowicz, Pawel, Andrei Breczka, Musieyko. Dawaia owsza po czteri trzecinniki panu swoiemu, a do zamku podimnego po gros. dwa, puskarowscizni po gros. dwa dawaia; stacy po iednemu trzecinniku panu swoiemu. Uczini owsza trzecinnikow siedmdziesziath y piecz, kazdi valoris za gros. oszm,—tho uczini zlotich dwadwadzieszia. A podimnego y puskarowscizni dawaia na zamek zlotich dwa,—o thim przy stharosthwie iest napisano. Summa sz Kurilowczow czyny zlotich dwadzieszia. Folwarczek ma maly, s ktorego ma ziwnosc czeladzią, bo tham rzedko kiedy zbozi przedawaja.

Selechow, wiesz. Tha wioska liezi nad potokiem Rowem, ktora dzierza ziemianie Niczipor, Chorusko, Andros, Roman Selechowcze. W ney kmieczy osziadlich piethnasczie, ktorzi nicz nie dawaia, tilko robia panom swim sescz dni, a do zamku podimne y puskarowscizne dawaja, y trzi dni robia do folwarku zamkowego. A panowie ich poslugi czinia obiczaiem zwiklem illius districtus Barenis. A tich kmieczy sza the imiona: Sienko, Demian, Jakowiecz, Iwasko, Olexa, Hawrilo, Luczka mielnik, Olexa tolkacz, Dmitrik, Iwaniecz Symkowicz, Iwanko Lithwinko, Chwedor Moskowicz, Chwedor Strilinkow, Hrehor, Petrik. Tamze iest ieden stawek, na potoku Rowczu; ten przedawaja czwartego roku za zlotich trzidziesci. Drugi stawek nowi, na potoku Strzeliczi; ieszcze go nigdi nie przedawano. Trzeci pusti. Mlinek tamze iest o iednim kolie, przesuszni iest, tilko s wioszni mielie; uczini trzecinnikow dziesiecz. Czisz ziemianie maia folwarczki szobie ku ziwnosci swoiey. Jego mocz pan starosta Barski dal swiadcetwo o nich, iz sluzą wedle powinności, ut alij nobiles. Puskarowscizne y podimnego czini zlotich dwa.

Holozincze, wiesz. The wiesz dzierzą Stepan, Hriniecz Jazkowiczowie i Iwan Sienkowicz Holozinczi, na ktora ukazowali (w) Warszowie listi wieczne, cum conditione, iz powinni wojnę pospolitą,

onera et seruitia castro Barensi, more aliorum nobilium, a tak iz jego k. m. raczil ych na rewisia odeslacz, s tey stroni, yesli szie doszicz dzieie oneribus, thedi pan starosta Barski zeznal pred pani rewisori, iz doszicz czinia powinności swei et seruitia consueta castro Baren. complent. Kmieczie ych, ktore maya, robia do zamku po trzi dni w rok, czo ym roskaza, y podimne dawaya: A iest ich sescz. Alie y szami panowie na strasz iezda y na kazda potrzebe s panem starosta w polie.

Podarnawa, wiesz, ktora liezi nad potokiem Liadawa, na ktora ukazal list nowi Herman Iliassewicz z Stepanem bratem swim pospolu i pissaniem granicz, przez pana Marczyzna Herbortá, starosthi Barskiego, dani, a przez jego k. m. potwierdzoni do ich ziwotha, s podpissaniem kziędza Padniewskiego, podcanc. koronnego. W tey wszi na ten czas iest nowo possadzonich kmieczy czterzei w dombrowie. Podimne placza na zamek y robothi pomocz vinni w rok dni trzi. Sami ziemianie pobudowali tam szobie dworcze, y orza rolia; maią thesz szianozeczi y bidlo chowaia; sluzo do zamku, more aliorum nobilium et c.

Popowcze, wiesz, ktora sziedzi nad potokiem Moraską, dzierza yą Wasziel Popowski y s bracia; w nei tilko szam Wasziel mieska, bo niedalieko od Niestra, a drudzi bracia mieskaia w Radiewiczach. Alie tham maia pasziki i syanozeczi, czasem tesz po trosze róliey orzę y siewaia. Sluzo do zamku Barskiego more aliorum nobilium; na strasz y w polie iezda.

Hawczincze, pustynia, nad potokiem, rzeczonim Niemya, ktorci polowiczę dzierzi sliachetni Maczei Mitko, albo Malisz, y stawek ieden: a druga polowicze—Semak Kunatowski s braczią Kunatowskiem, y stawek tez ieden, a ssami w Barze mieszczie mieskaia; alie tam syanozeczi kossą y bidlo tam zagarniaią dlia siana. Bila bi tam wiesz dobra, alie tamtedi sliak tatarski ydzie. Sluzo s tego do zamku Barskiego, ut alij nobiles districtus illius, tak pan starosta zeznal.

Sieniakowcze, wiesz. To seliscze, rzeczone Sieniakowcze, dane bylo na wiecznosc Romanowi Karaczowskiemu dla ossadzania wszi s poslugami do zamku Barskiego. A tak przerweczeni Karaczowski na tem miesczu, od liath sesczi, poczal wioske sadzicz na surowem korzeniu w dambrowie, przy potoku Uscze. W ney iesth kmieczy osziadlich na ten czas y s watanem siedm, ktorzi ieszcze maia swobodi do liath pyaczy; a expirata libertate, benda winni dawacz nieczo; podimnego y puskarowsczizne do zamku dawaia, more aliarum villarum. Imiona tich kmieczy sza: Charnutha Wolosz, Braiko Uchriniecz, Steczko watan, Karp, Michailo, Chrisko, Wassiel Tinczenie. Tamze dworecz nowi buduie szobie. Ma tez folwarczek, w ktorim dla ziwnosci szwei y czeladzi y bidlu, plugami szwemi orze. Stawkow dwa malich na ziwnosc; sz nich ieden przedawano po zlothich sesczdzieziath. Jego m. pan starosta zeznawal, yz poslugami szwemi czini doszicz, more aliorum nobilium w onei wlosczy.

Summa puskarowsczizni y podimnego s tey wszi zamkowi Barskiemu przichodzi gr. dwadzieszcia y oszm.

Jablonowka, pustinia. Hrisko y Chwedor, bracza rodzeni, synowie nieboszcika Unaczka, ukazali list, od dziesieiszego krolia jego m. ym dani, de data Warsowiae, in conventione generali, anno domini 1551, ad optionem Ioannus Ocziwski, na sadzenie wszi in locis desertis, dictis Jablonowka, lennem prawem, s zapissem summi trzidzieszczi grziwien, dla ossadzenia. A tak panowie rewisorowie, obacziwszy, iz lenno nowe, ktore decretem, in similibus ucziwionem, stacz nie moze, respectu summi, ktora dla ossadzenia zapissano, wszieli dostateczna sprawe, iz the wioske przerweczeni bracza poczeli sadzicz na surowem korzeniu, na miesczu niebiesiecznim; w ktorey iusz maya osziadlich kmieczy siedm, ktorzi puskarowsczizne y podimne na zamek Barski dawaia, more aliarum villarum mieskaia tamze y sami szobie na chlep robią. Puskarowsczizne czini y podimnego gros. dwadzieszcia y oszm.

Kunatowcze, pustinia. Tha liezi nad potokiem Ostriczą, gdzie do nyey drugi potok, rzeczoni Maraska, wpada, ktora y terasz pusto liezi; od Baru mil sescz. The pustynia dzierzą Kunasz Brathczina, y Semian Kunatowski przez pana Michala s Buczacza, staroste Podolskiego generala, przodkowi ich dana, s zapissaniem summi trzidziesci grziwien, anno domini 1448, którą s przodkow szwich dzierzą, y slusbe, more aliorum nobilium Barskiej wlosci, czinia. Maia swoje passieki, stawkow trzi maia, ktore ssami spuszcją. Nie orza ani szieią. Syanozeczi tez maia dossicz, ktorich nigdi nie kossa, bo dalieko od ludzi, przy graniczi Woloskiej.

Kozlow, pustinia, ktora liezi nad Niestrem, gdzie potok, Karaiecz rzeczoni, wpada w Niestr przy graniczi Woloskiej, od Baru mil dziewiecz, ktora dzierza ziemianie zdawna dziedziczi Kozlowczi: Iwasko i potomkowie Chwedora Kozlowskiego. Na tim miesczu biwala pierwi wiesz, alie przez Tatari do gruntu zburzona. A potim Wolochowie niedopuszczyli szie liudzion ssadzicz. Tha dziedzina iest dossicz przestrona, bo lyassow, dambrow y rol y syanozeczi dossicz; alie y therasz pusto liezi, tylko ze czy ziemianie tam maia szwe paszieki, syana kossa, y bidlo tam zaganiaią na zime, y nadtho liudzom tak z Russi, yako y z Woloch, (pastwisk)a zaprzedaiaia.

Czisz przerzeczoni Kozlowsczi ukazali list Swidrigala k/iażeczia, ze tha wiesz ich przodkom bila dana wiecznie s poslugami do zamku, yakosz y therasz sluzo, more aliorum nobilium, chocz tham niemieskaia.

Hermaki, wiesz. The wiesz dzierzi pani Terlikowska wdowa, w ktorey kmieczy osziadlich iest siedm, ktorzi tilko daia owsza po dwa trzecinniki y po iednemu dnyu do roku kossą, a po drugiemu orza; a dlia tego ich na ten czasak mali pozitek yz iesczieswobode maia do liath czterech; podimnego do zamku daia more aliarum villarum. Czini podimnego gr. dwadzieszczi y oszm. Nad tho sluskow iest dwa. Stawek tam iest, alie blothni y potok

mali y przesuszni ma; przy ktorem stawku iest mlinek, ktori telko czasu nabrania z mokroszczi przerzeczonego stawku mielle. Folwarczek takze barzo ubogi, poniewasz s przerzeczonych kmieczi mala pomocz na robothae.

Dobroskowcze, pustinia, nad potokiem, rzeczonim Przimoszczenicza. Na thei ma swe paszieki nieiaki Mathei Mithko, abo Malisz; na ktorei y sianozeczci swe ma, y bidło tam do kossarow na pasthwicko lieczie zaganya; przestrzenstwa tam dosicz, y rolia dobra, bi kto chczial osiecz; alie on tam zadnei osiadloszczi niema, ani szam mieska; sluzi zamkowi Barskiemu more aliorum nobilium onego powiathu.

Płoskirowcze, wyesz, s ktorei dzierzawcze, jako szię okazuje z registrow starich y z inventarza p. Orlikowego, wedluk postanowienia urzednikow nieboski krolowey starey, wynni sluziecz zamkowi Barskiemu, yakoz nyektorzi służą po dzis dzien. Thilko Mikolai Karapczyowski, dostawszi tam czesczi pewnei, niechcze sz niey poslugi czinicz, jako o them sprawie dawano z urzedu zamkowego. Czego yednak pan starosta dogledacz ma, abi sluzba zamkowi Barskiemu nie ginela, y prawem czinicz. Kmieczie ych dawaią puskarowsczizne y podimne na zamek Barski.

Литов. метр., кн. перенуцей В., № 12, л. 367—434.

XV.

Люстрація Рагненскаго староства 1565 г.

Capitaneatus Ratnensis.

Ratno, miasto, w ktorem domow myesczkiego prawa yest dwieszcze czterdzieszczi y dziewiecz, s ktorich czinszu dorocznego przychodzi po gr. trzi y laziebneho takze po gr. trzi. A ymiona, ktorzi w nich mieskaya, the są: Jaczko, Jan Krawiecz, Danilo Klimowicz, Pawel Kuszniierz, Stanislaw Dalycsz, Iwasko Kowalio-

wicz, Chwedeć Okrusko, Lewon, Choka, Iwan Ładanowicz, Kostyan Samarko, Pyotr rymarz, Maczniczi, Francziszek, Luczka pop, Maszyuk pop, Iwasko popowicz, Steczko, Kuzma krawiecz, Myskowski, Maxim, Liczowicz, Kuszewicz, Tyssowa, Pronczyk, Daniło, Joltuch kowal, Swołoszowskiego, Harasko, Iwasko Smunkowicz, Darasz Zdomislski, Pasko Greczka, Stanislaw Matiska, Hawrilo Mielechowicz, Kucz Drabiszcz, Olysyei, Miczko, Tysko, Schacz, Pawel, Mykolai, Waszil Koska, Janczuk, Jan Grad, Krawczowa, Niezipor, Olesko Kotowicz, Mathweyi, Bakun, Syenko, Barbara, Maszko Szycz, Fyło, Jurko Konycz, Sawka krawicz, Pasko Turowicz, Hynkowicz, Jurko, Joskowicz, Chwedecz kowal, Procop, Jaczynka, Symok Jaczinicz, Jendrzei Czieska, Sanka, Magolyna, Segezon, Hriniecz, Szesni, Kostyanowicz, Kostyan Samarko, Chwedecz Klopoth, Michal, Mathwey, Tymko, Chocz Yliczeniecz, Choma kusnierz, Iwasko Suskowicz, Lawrin, Tymko, Syenko, Usthyn, Kucz kowal, Chaczko, Chwedecz, Dydowicz, Kiczewiczi, Steczko, Kunach, Iwan Babyecz, Lewon, Syenko Kozka, Jocz, Doroszicha, Kuzma, Poniecz Hreczka, Samoylo, Piotrek, Iwan Czeslia, Sawka, Barwierz, Jan Dworeczki, Bochdan, Skatulnik, Pacz, Darmoyed, Kondrath, Mathwey, Ky swiecz, Iwasko Woronowicz, Lecz, This kusnierz, Iwan Knisch, Smarko, zyd Burko, Daniło Moławka, Mikita s Pleszczinskiego, Klyubko, Sachno zyd, Syenko Czwyry, Philip krawiecz, Lewko zid, Serhei Wihladko, Iendrzeiowa Wihladkowa, Danilo Wyhladko, Zelko Smoyłowicz zid, Chwedor Mołewicz, Josko Zukowicz, Thisz Haraburda, Maxim, Kathna Krawczowa, Hreczowa, Parchon, Dmythr, Petruła, Thimos Krasko, Miesko Piczewicz, Jendrzeiowa Piczewicz, Philip, Ihnat Miessicz, Nalieznik, s Zukowskiego, Chwedecz Lewoskowicz, Tysko Jakimowicz, Chwedecz, Czurilko, Proniecz Harasko, Jurko, Hulko, popadya Ilenska, Kaszian, Chursz, Neron, Karthna Slyuszarka, Pawel Cziesziło, Andros Skurko, Hriniecz Ttrzczinnikowicz, Hriniecz Borownik, Iwan Artiszowicz, Sydor Klymczicz, Szaron, Iwan Surmacz, Zanko dworeczki, Tyn, Choma, Masczyuk, Tisko Hyricz, Bochdan, Zdaskowskiego, Pyrog, Kucz Szało, Naum

Kuskowicz, Petrasz, Piotr Dmitrowicz, Philip, Hriniecz, Mythkowicz, Marko Dmitrowicz, Kudeła, Schacz Jurpikowicz, Ihnath Paskowicz, Kuskolup, Misko, Kowal, Jakym, Steczko Andruszow, Solwian, Iwan, Pasko Kołodzieiow, Kupina, Iwan Liczowicz, Kuroczka, Kuryan, Olexa, Miczkowa, Onisko Kałewicz, Hricz Budnyanka, Hucz Budnyanka, Joucza, Chocz Briczka, Thrusz Kapusta, Hricz Luczewicz, Maczko Czurko, Waszil, Jarthisz, Iwan Paskowicz, Danko Kapietz, Haczowa Parniewicz, Tomiło Smiołanczicz, Kornio, Nyszczeczko, Musko Baybowda, Ponka, Matthiasz. Mykołaiko, Petrasz, Hriniecz, Kuzma Baydowczicz, Zelman zid, Jakusz zyd, Hydel zyd, Josko Awraszowicz, Mathweyi Luczowicz, Lisczik, Benedict Matwieiowicz, Hriniecz Moławka, Mordisz zyd, Olysei Wakulin, Hacz Wakulicz, Mosyei zid, Panas z Israełowskiego, Luczik, Aaron Lewkowicz, Man Lewkowicz, Josko, dom skolni zydowski, Maszka, Phalko Pyeszak, Morgun Lewkowicz, Roman, Iwanko Strzelec, Martin Woronowicz, Panko Skatulnik, Janek wozni, Panko Koczewicz, Olexa, Panas, Haczko Kniszewicz, Olexa, Symek.

Summa czinszu s tich domow czini zlotich czterdzieszy i dziewiecz, y gr. dwadziescia y czteri.

Domow tamze pustich yest dwadziescia, s ktorich czinszu dorocznego daya po gr. trzi: Krawczowa, Wozna, Karpiska, s Thyszowskiego, Tymko, s. Saraiowskiego, Steczko, Matthis, Marczin, Daskowskie, Pasko, Symek Janczinicz, Procop, Żyberinski, Chwedor Mołewicz z domu i s placzu, Sawczinskie, Kuczowska, z Dobrzikowskiego, Jaczko.

Summa czini zlotich dwa.

Komornikow na ten czas yest czterdzieszy y trzy, ktorzi daya czinszu dorocznego po gr. yednemu, a laziebneho po gr. pul-tora,—tho czini, defalcowawszi barwierzowi laziebne, zloti ieden y gr. trzinascie.

Ogrodow, albo dworziszcz pustich, yest piecz, s ktorich dayą czinszu dorocznego po gr. trzi: Jaczko Danilo Klimowicz, Hrisza, Schezon, Matthis,—czini gr. piethnasczie.

Łanikow, albo ogrodow, na miesczkym grunczie yest dwadzieszia y czteri, s ktorich placzą czinszu dorocznego po gr. trzi: Jurkowski, Pyotr Dmitrowicz, Mysko Mołewicz, Hriczkowski, Truchoniowski, pop Woskrzeszienski, Thomikowski, Ikonyk, Bochdan, Oczkowski, Sydor s Turowskiego, Zelman, Pankowski, Trichimowski,—kazdi s czalego łanu; Thurowski, Miecznikowski, Borkowski, pop Woskrzeszinski, Stalmachowska,—kazdi s pul łanu; Maxim Piotrowicz, Korzeniowskie, Kalenikowski,—po pultora łanu. Antonowskie—trzi łanu.

Summa czini zlotich dwa y gr. dwanasczie.

Myesczanie wszisczi za yaicza, ktore byli zwikli dawacz na wyelka nocz do zamku, dayą zlotich dwa.

Pomyerne od korczow y czło szolne czini na rok arendą zlotich trzi.

Jathek rzezniczych yest sescz, s ktorich dayą czinszu dorocznego po gr. piethnasczie y łoyu szmalczowanego kamyeni po yednemu, kazdi valor. gr. dwadzieszia y czteri,—tho wszithko czini zlotich siedm i gr. dwadzieszia y czteri. Thamze drugich rzeznikow, w myesczie myeskaiączich, ktorzi tez w domyech rzesz robyą, kyedi chczą, yest ich trzi; dawayą od kazdego bidleczia, zabytego na targ, lopathke yedne myesza do zamku, ktori pozitek do roku moze uczinicz citra vel ultra zlotich sescz.

Gorzalku palienie y wolne synkowanie zyd arendowal do roku za zlotich stho i dwadzieszia.

Zydowye schoszu krolewskiego dayą do zamku na kazdi rok, yako szye z qwitow ych pokazało, zlotich piethnasczie.

Podimnego ze wszi ziemianskich do zamku przychodzi zlotich piecz y gr. dwadzieszia.

Targowe, które wybierają u wszi Raiowscza, ku starostwu Lubomielskiemu należące, bo tam yarmark bywa, na swyathky, pro interesse starostwa Rathnenskiego, dostaje się na rok citra vel ultra złotych piecz.

Mostowe u tegosz Raiowscza, na gruncie starostwa Rathnenskiego, dostaje się na rok citra vel ultra złotych trzi.

Czło szolne w mieszcze Rathnie bywało przed them, które do zamku odbierano, iż gdi rathnianie, y ktos kolwiek ynszi, przesz myastho Rathno wyosl szol do Lithwi, dawał od woza pewną liczbę tołpiatei szoly, albo y pieniędzmi odbierano; które czło solne czynywało do roku złotych dwanaszcie v. ultra, okrom szoli pewnei liczbi, którą na ziwnoszcz zamku wybierano. Tho thedi czło szolne yusz terasz zgynoło przeto, yz rzeką Bugiem spuszczaią szol do Brzeszcza Litewskiego na szklad, s ktorego yus szol ydzie po wszithkyei zyemi Litewskyei, a z ynąd lądem przywiezioney, nie dopuszczia przedawacz. A wszakosz yeszcze y terasz, gdi się trafia konni przyiechacz s szolyą, dawa od woza tolp pieczseth, czo na zamkową potrzebę obraczaya. A rathnyanie, yesli się ym traffy do miasta Rathna szoly przywieszcz, thedi na myesczu przedawaya, od czego nye powynni nycz dawacz.

Summa z miasta czini wszithkich pozithkow złotych dwieszcie dwadzieszcza y dwa y gr. . . . .

Mieliechi, wyesz, w ktorei sluskowie mieskaya, sluzący do zamku, czo ym kolwiek roskaza, y maya maiethnoszci szwe przy myesczye, albo w myesczye, tak domy, yako y ogrodi, zdawna, a szani, yz ye było przenieszono od myasta, myeskaia we wszi rzezoney Zdomiskie, albo Mieliechi. Czysz to sluskowie dawaya dwoyaki czynisz, yeden nowi, a drugi stary; a iest dworziszcz zdawna syedm, yako ony powyadaya, na ktorich się yusz lyudzi rozmnoziło doszcz. S piaczi dworziszcz czinszu starego dayą po złotych dwa, s szo stego grziwien pultori, s syodmego dworziszcz czinszu starego dayą gr. czterdzieszczi y oszm; za się s tich ze dworziszcz czinszu nowego

dayą ze trzech dworzisz po zlotich dwa, ze dwu dworzisz tegosz czinszu nowego dawayą po zlotich trzi, s yednego dworziszcz czinszu nowego dawayą zlotich oszm; thakze tez sz yednego dworziszcz dawayą czinszu nowego zlotich yeden y gr. oszmnascie. A the są: Mykitowo: starego czinszu zlotich dwa, nowego—zlotich oszm; Paska Romanczicza: czinszu starego zlotich dwa, nowego—zlotich trzi; Lecza Boyarzina: czinszu starego zlotich dwa, nowego—zlotich trzi; Markowskye: czinszu nowego zlotich dwa, starego—zlotich dwa; Jancza Proncza: czinszu nowego zlotich dwa, starego—zlotich dwa; Prancza Romanczicza: czinszu starego grziwien pultori, nowego—zlotich dwa; Kussowo: czinszu nowego grziwne iednę, starego—grziwne iednę.

Summa czinszu czini zlotich trzidzieszczi y piecz y gr. oszmnascie.

Czysz Mieliechowie sz nyeyekiego ostrowa, rzezzonego Kraysko, dayą myodu na kazdi rok lipiecznich (tho iest myarek nyewielkich, wedluk ych zwiczayu starego) trzidzieszczi. A gdi bi myodu nye mogli myecz, thedi placzą, yako na ten czas w targu bedzie. A tak tego roku byl myod w targu pospolitem yedna lypieczna po gr. oszmnascie, tho czini zlotich oszmnascie. Czyz Myliechowye s tegosz ostrowa, ku przerzeczonemu myodowi, dawayą czinszu dorocznego ogułem zlotich dziesiecz, y zyta macz trzidzieszczi, kazda valor. (yako na ten czas z nowego bylo w targu) za gr. dwadzieszczia; tho uczini zlotich trzidzieszczi.

Postupłanie lyudzie rzeknączi dzierzą ostrow nyeiaki, rzezconi Postupła, s ktorego placzą czinszu w rok zlotich trzi i gr. sescz.

Kosthyanowie lyudzie tak rzezconi sz nyeiakyei rolyei, ktora yest przy wszi Zabrodzyn, placzą czinszu w rok zlotich trzi i gr. sescz. Czyz Kostyanowie za yaicza wielkonoczne dawayą gr. sescz y spisznego gr. dwa; tho czini gr. oszm. Thamze yest dworziszcz sluzebne, s ktorego czinszu zadnego nye dayą, thilko koniem sluzą, gdi kazą. Powinni na osłup, gdi kazą.

Summa wszithkiego pozitku czini zlotich dziewieczdziesiąt y gr. oszm.

Samarowicze, wyesz, w ktorei kmieczy robothnich osziadlich na rolyach niepomiernich na łani, thilko myedzi blotli ostoweczki małe mayączich, a kazdi pod rownią, yest sesczdiesztyath y sescz, ktorzi czinszu dorocznego dawayą po gr. dwanaszie y stroznego po gr. pultrzeczia. A ymiona ych the są: Ostapko Mykulicz, Sesko Wankowicz, Panas Syłowicz, Maxim Syłowicz, Iwasko Syłowicz, Dymid Wandukowicz, Chwedecz Wandukowicz, Andrei Oreskowicz, Lisko Bakulin, Koşthyuk Puczewicz, Lucz Puczewicz, Zossym Wakulycz, Ostapko Wakulycz, Truchon Kaczewicz, Makar Hulewicz, Choma Wakulicz, Danilo Wakulicz, Saczko Sytkowicz, Lisko Cziskowicz, Nazarko Cziskowicz, Iwanko Mytewicz, Panas Mytewicz, Danko Mitewicz, Hrin Kozanowicz, Chwedecz Laniewicz, Iwasko Hutewicz, Machniężko Droniewicz, Steczko Jaczewicz, Mycz Wakulicz, Klymas Tharaszowicz, Waszil Taraszowicz, Nazarko Lendzicz, Stepan Thiszowicz, Radech Thiszowicz, Josko Droniewicz, Ihnath Droniewicz, Jurko Throsko, Jaczko Wasziliowicz, Lewon Waszilio-wicz, Selywon Juchowicz, Kunath Marschalkow, Onysieiko Marschalkow, Kuzmiez Onaczko, Supron Kuzmiez, Iwasko Chwedczow, Roman Kretowicz, Andreyecz Milowczicz, Niczewicz Kuzmin, Chwedecz Mityowicz, Awdeyko Mityowicz, Roman Mityowicz, Parchon Mityowicz, Pasko Kuszewicz, Muszyeiko Troskowicz, Denis Troskowicz, Hriniecz Pessikowicz, Artisz Ziniowecz, Steczko Kaczewicz, Chrol Buczewicz, Chwedecz Wandukowicz, Haczko Luczewicz, Ome-lyan Kussewicz, Josko Zyniewicz, Nazarko, Caczko Zyniow, Kunath Luchwin.

Summa czinszu y stroznego czini zlotich trzidzieszczi y yeden, i gr. dwadzieszczia y siedm.

Czysz kmieczie z nieiakiego ostrowa, rzeczzonego Therebyesz, placzą czinszu dorocznego zlotich trzi i gr. sescz. Czysz z drugiego ostrowa, rzeczzonego Czisthe, dawayą czinszu zlotich czter i gr.

dwadzieszcia i czteri. Czyisz za yaicza wielkonoczne, ktorich przed-them dawali pewną poczeth, myasto poklonu, dawayą w rok gr. dwadzieszcia y czteri. Czisz poklonu w myesziazczu lipczu dawayą gr. oszmnascie, a na yeszien takze oszmnascie; tho wszithko czini zloti yeden i gr. sescz. Czyisz byli zwikli zdawna, z dobrej wolyei, dawacz do zamku faskię myodu, ktorey za dlugiem zwiczayem, yz czaszem nie mogli myecz, brano sz nich kazdego roku za nyę, czo yusz za pewni czinsz dayą, zlotich czteri. Czyisz dawayą w rok, yz mayą wolne łowienie na yeziorach, nizei opiszanich, małem wlokyem, a stawyanyem wyersz, zlotich dwa. Czlowiek, w karczmiemyeskaiączy, dawa czinszu w rok od mieskania gr. piethnascie. Pop ruski daye w rok poklonu gr. czteri.

Summa wszithkich pozithkow ze wsi Samarowicz czini zlotich czterdzieszczi i oszm i gr. sescznascie.

Gluchi, wyesz, w ktorei dworzisz osziadlich yest dwadzieszcia, s ktorich czinszu dorocznego przychodzi ogulem zlotich syedm y gr. yeden.

Thamze s kazdego przereczzonego dworziszca dawayą w rok stroznego po gr. sescz; za szer y maslo po gr. trzi; kur po yednemu, valor. gr. dziewiecz. A the są dworziszca: Lazurowe, Demyana Potapa, Kowyeniowo, Stepanowo, Onisieiowskie, Lukyana Hrima, Iwancza Łazarowicza, Suproniowo, Jarmołowo, Nestora Hodorowicza, Chilkowo, Chotimowo, Szanioszowo, Chwedora Chodorowicza, Oniszieiowskie, Lukyanowskie, Andreiowo, Nestorowskie, Paczkowo, Nikona Nestorowicza; czinszu czini zlotich siedm i gr. ieden.

Summa wszithkiego czini: stroznego, za kuri, maslo y szeri zlotich sescz i gr. dzieciecz. Thamze yeden kmiecz s pewnego dworziszca placzi czinszu dorocznego gr. trzidzieszczi y spisnego gr. yeden; tho czini zloti yeden i gr. yeden. Nad tho yest dworziszce yedno, rzeczone Zachorowskie, s ktorego dayą czinszu dorocznego grziwien pultori y spisnego gr. ieden; tho czini zlotich dwa y gr. trzinascie. Czyz skladają myodu bobrowniczego ogulem pul lipiecz-

ney, valor. gr. dziewiecz. Czysz podymnego w rok ogulem dawayą gr. dwadzieszcia. Czysz za yaicza wielkonoczne w rok ogulem dayą gr. dwadzieszcia y czteri. Czysz poliudzia, ałs yako byli zwikli dawacz podstarosciemu poklon, gdi do nich zyezdzał na dziedzinę pewnich czaszow, ogulem w rok zlotich dwa. Czysz zwikli byli do zamku z dobrei wolyei dawacz na kazdi rok jastrzamba, ktori gdi byl wsedl w obiczai, yz szię byl czaszu yednego nie podobal yest oszczowan, za ktorego yusz y teras dayą gr. dziesiecz. Czis w trzecim roku, ałs przesz roky, dawayą stacyna jałowicze, valor. zlotich dwa, y wieprza, valor. gr. czterdzieszczi i oszm; tho na poły rozdzielywszi, na rok yeden uczini zlotich yeden y gr. dwadzieszcia y czteri. Czysz owsza dannego na kazdi rok skladayą ogulem kłod dwie (kazda kłoda mieszie w szobie korc czteri), alye yz zamkowa myara mnyeisza, nysz targowa, w ktorą lyudzie do zamku dań oddawayą, przeto takowei myari nye idzie szacunek, wedlie targu pospolitego, yedno wedlie dawnego obiczayu, przy ktorem ye zachowywayą, tho yest, in defectu owsza, kłodę kazdą placzą gr. sescz-naszcie; tho czini zloti yeden y gr. dwa. Czysz dawayą do zamku szyana szwei robothi, w rok ogulem wosków dziesiecz, kazdi valor. gr. ieden; tho czini gr. dziesiecz. Thamze z nieyakiego ostrowa, ktore szię ma rozumiecz za dworziszcze, rzeczone Podhioleyicze, dawayą czinszu dorocznego gr. czterdzieszczi i oszm, stroznego gr. sescz, za maslo y za szer gr. dwa, kura yednego, valor. d. dzie-wiecz; tho czini zloti yeden y gr. dwadzieszcia y pulsziodka.

Summa wszithkiego pozithku ze wszi Gluchow czini zlotich dwadzieszcia i sescz y gr. dziewiecz.

Dathin, wyesz, w ktorei kmieczi robothnich, na pomiernich roliach łanowich siedzączich, yest dwadzieszcia i sescz, ktorzi s kazdego łanu dayą czinszu dorocznego po gr. czterdzieszczi i oszm. A ymiona kmieczi są: Leczko Palitowicz, Josko Palitowicz, Klym, Chothko Machnowicz, Schaczko, Daniło Palitowicz, Waszil Matiszowicz, Chwedor Artimowicz, Waszil Lazarowicz, Lukyan, Chwedor

Lazarowicz, Iwan Haranowicz, Selywon, Sawka Manczicz, Jaczko Manczicz, Andros Klimowicz. Saczko Klymowicz, Haczko Sczurowicz, Tisko Zaniewicz, Lewon Zaniewicz, Iwan Miczowicz, Chwenko Miczowicz, Okyei, Steczko Jaczkowicz, Małosz, Iwasko Palytowicz.

Summa czynszu czini zlotich czterdziesci y ieden i gr. oszmnascie. Gromada za yaicza wielkonoczne dawa ogulem w rok gr. dwadziescia i czteri. S karczmi człowiek yeden dawa w rok gr. dwadziescia y czteri. Pop ruski dawa poklonu w rok gr. czteri. Zagrodnikow yest czterzei, s ktorich trzi dayą czynszu po gr. dwanascie, a czwarthi gr. oszm: Kowal, Steczko, Andrei, Saczko gr. oszm. Czini zloti yeden i gr. czternascie.

Powinnosci. Powynni na ostup w łowi y dr., gdi kaza; albo gdi szie odkupuya, dayą po gr. pięthnascie. Groblyei trzecia czesz w stawu oprawiacz; drzewa gotowiego uczioszanego na potrzebę zamkową po dwoye z lanu przywiascz; trzeszi konyem przywiesz s Chelma do mlina; mąkę do zamku odwozicz z mlina swego.

Summa wszithkich pozithkow ze wszi Dathinia czini zlotich czterdziesci y czteri i gr. dwadziescia y czteri.

Zamschani, wyesz. W tey wszi dworzisz, osziadlich yest yedennascie, s ktorich poboru, ałs czynszu doroczneho, placzą po gr. dwadziescia, spisznego po gr. yednemu, za dwa szeri y za musz masła po gr. trzi; kaplunow po dwa, valor. gr. dwa; lnu, ałs przedziwa, garsczy po dziesięczy, valor. gr. yeden; po byelscze, ałs wyewiorcze, yednei valor. pulgr. A imiona ich the są (dworzisze): Maliszowskie—myodu lipiecznich siedm; Iwana Małischowicza—miodu lipiecznich dwie; Olyszieiowskie—myodu lipiecznich pulsiodmi; Nielepkowskie—myodu lipiecznich dwie; Maczimnowskie—myodu lipiecznich pulpięti; Iwan Czełusthki—myodu lipiecznich pulczwarti; Byełeczowskie—myodu lipiecznich trzi; Stepana Ostaszowicza—myodu lipiecznich pulczwarti; Bakunowskie—myodu lipiecznich trzi; Droniowc—myodu lipiecznich pulpięti; Proncza Droniewiczza—miodu polyudzia lipiecznich dwie.

Summa czynszu y za ynsza danine: uczt, kuri, len, maslo, szeri, wyerwierki, spisne—czini zlotich dziesiecz y gr. pultrzeczia.

Myodowa dan troyakiem sposobem skladayą: jeden zową danni, albo yeszienni; drugi zową polyudziem, bo za przimnozeniem lyudzi, mnozi szię y dan; trzeci zowa bobrowniczi, yako szię przy ktorem napiszało. Myodu dannego, wiedlie starego zwiczayu y s polyudziem, skladayą lipiecznich czterdziesci y dwie, kazdi valor. gr. oszmnaście. Tho uczini zlotich dwadziescia y piecz y gr. sescz. Czisz, oddawszi myod danni, skladayą podannego gr. oszm. Thamze s sesczi dworzisz dawayą myodu lipczowego po pullipiecznei, ktorich będzie trzi, kazda valor. gr. oszmnascie; tho uczini zloti yeden y gr. dwadziescia y czteri. Czisz, przy oddawanyu tego myodu lipczowego, dawaią polipezu, albo poklonu gr. trzi. Owsza dannego thilko s dziesiączy dworzisz skladayą, po kłod dwie na myarę zamkową, w ktorą danni owyesz odbieraią, ktorich będzie dwadziescia, kazda valor., wedlie dawnego zwiczayu, za gr. sescznascie; tho czini zlotich dziesięcz i gr. dwadziescia. S tech ze dworzisz dziesiączy syana szwei robothi po pyaczi woskow dawayą, kazdi valor. (yako zdawna placzą) po gr. iednemu, a będzie woskow pieczdziesiąth; tho uczini zloti yeden y gr. dwadziescia. Bobrowniczego s przerzeczonych dworzisz iedennascie dawayą annualim po gr. dwa; tho czini gr. dwadziescia y dwa. Thamze czlowiek yeden, z uyemku, als s kowalcza rolyei, od dworzisca wyethei, dawa czynszu dorocznego gr. dwanascie. Thamze yescze yest dworzisce yedno, ałs dwanaste, rzeczone Lucznikowo, s ktorego dawaya czynszu urocznego gr. pięczdziesiąth, bobrowniczego gr. dwa, spisnego gr. yeden; tho czini zloti yeden y gr. dwadziescia y trzi. Gromada wszithka w rok ogulem składa myodu łowczego lipiecznich dwie, kazda valor. gr. oszmnascie; tho czini zloti yeden i gr. sescz. Thasz gromada ogulem w rok składa poklonu, gr. piethnascie. Thasz gromada polyudzia pienięznego składa annualim zlotich dwa. Czysz za yastrząba darownego, ktori ym uczinil czysz,

powynni dawają gr. dziesięć. Czysz za yaicza wyelkonoczne, ktore byli zwikli myasto poczti dawacz, skladają gr. dwadzieszcia i czteri. Czysz dawają trzeczego roku, als przesz roki, ialowicze stacyną, valor. zlotich dwa, y wyeprza, valor. gr. czterdziesci i oszm. Tho, rozdzieliwszy na poły, na ieden rok uczini zloti yeden i gr. dwadzieszcia i czteri. Thamze yest ostrow nyeiaki, rzeczoni Korowicz, s ktorego czisz lyudzie dawają czinszu dorocznego grziwien pultori y miodu lipiecznich dwadzieszcia, kazda valor. gr. oszmnaszcie; tho wszithko uczini zlotich czternaszcie i gr. dwanaszcie. Karczmarz s karczmi czinszu dorocznego dawa zlotich dwa y gr. dziesięć. Zagrodnik yeden placzi czinszu dorocznego gr. trzi. Thamze kazdi czlowiek, majączy sprzęzai wołow, dawa od nich, ałs od pary robothnich, po gr. yednemu, albo od kazdego wołu po pulgr.; czaszem szię tez dwa skladają na iedną sochę, ktorich na ten rok było dwadzieszcia y dziewiecz, od ktorich szię dostało gr. dwadzieszcia y dziewięć.

Summa wszithkiego pozithku ze wszi Zamschan czini zlotich syedmdziesziąth y szyedm y gr. pulczwarta.

Kremno, wyesz, w ktorei, quantum ad sortem cap—tus Rathensis, yest kmieczy robothnich osziadlich roznie dwadzieszcia i dziewięć, ktorzi dayą w rok stroznego po gr. sescz: Trochim, Maczko, Jarmol, Syekircziczkie, Josko, Iwan Charitonowicz, Josko Dolbenczicz, Jaczko, Ochrym, Maczko, Joltuch, Samosch, Pasko, Tarasz, Klym, Zanko, Sawka, Chodko Dolbenczicz, Maczko Sienczicz, Jaczko, Chacz, Nazar, Sawka, Waszil, Josko. Zaliesiecz, Hriniecz, Waszil Koziel, Sawka, Jaczko.

Summa stroznego czini zlotich pyęcz y gr. dwadzieszcia i czteri.

Thamze ze trzech dworzisz przichodzi myodu dannego lipiecznich dwadzieszcia y iedna; dworziszce: Syekyrcziczkie—miodu lipiecznich puloszmi; Charitona Syekirczicza—lipiecznich puloszmi; Lithwinczinskie—lipiecznich sescz. Szacziącz kazdą lipieczną po gr.

oszmnaszcie; tho czini złotych dwanaszcie i gr. oszmnaszcie. Po-
dannego, als poczti, po oddanyu myodu przereczonego, od tich
ze barthnikow w rok ogulem przichodzi gr. dwanaszcie. Tamze
nad tho są czteri dworziszca, s ktorich czinsz uroczni da-
wayą, ze dwu dworzisz placzą po złotych dwa, z drugich dwu
po gr. trzidzieszci; k temu wsziszci spisnego dawayą po gr. ied-
nemu, tho czini złotych sesz i gr. czteri. Gromada wszithka skła-
da poczty, którą zową polyudziem, zloti yeden i gr. oszmnaszcie.
Thasz gromada kazdego roku dawa wyepza, valor. zloti yeden i
gr. oszmnaszcie. Thasz gromada na wielkanocz sklada ogulem
yaiecz pulkopi, valor. gr. pultora. Garnczarz czinszu w rok od rze-
miesla dawa gr. dwanaszcie. Karczma, którą nowe zbodowano, czini
arendą do roku złotych pięcz.

Summa wszithkiego pozithku ze wszi Kremna czini złotych
trzidzieszci i trzi i gr. siedmnaszcie y d. dziewiecz.

Zastawie, wyesz, w ktorei dworzisz osziadlich yest dwana-
szcie, s kazdego poboru, albo czinszu dorocznego, dawayą po gr.
dwadzieszcia y spisnego po gr. yednemu. A ymiona kmieczy the
są (w tey wszi kmieczy myod dawayą dwoyem sposzobem: yeden
zową yeszienni, a drugi polyudziem): dworziszce: Syllowo—myodu
lipiecznich sesz, polyudzia lipiecznich dwie, Zanczowskie—myodu
lipieczną iedną, polyudzia lipiecznich dwie; Nicziporowskie—myodu
pullipiecznei, polyudzia dwie lipieczne; Joskowskie—myodu lipiecz-
nich pultori, polyudzia lipiecznich dwie; Saczkowskie—myodu lipiecz-
nich pultori, polyudzie lipiecznich dwie; Lasziczkie—myodu lipiecz-
nich pultori, polyudzie lipiecznich dwie; Proczkowskie—myodu li-
piecznich pultori, polyudzia lipiecznich dwie; Baykowskie—myodu
lipiecznich trzi, polyudzie lipiecznich dwie; Syenka Tolpiennika—
myodu lipiecznich dwie; polyudzie lipiecznich dwie; Choduth Olisko—
miodu lipiecznich trzi, polyudzie lipiecznich dwie; Syenko Oliszieya—
miodu lipiecznich pultrzechzi; Zuka Mezeikowicza—miodu lipiecznich
trzi, polyudzia lipiecznich dwie.

Sunma poboru, albo czinszu, czini zlotich oszm y gr. dwanaszcie.

S tich ze dwanaszcie dworzisz dawayą kazdego roku owsza po dwie kłodzie, ktorich będzie dwadzieszcia y czteri, kazda valor. gr. sescznaszcie; tho uczini zlotich dwanaszcie y gr. dwadzieszcia y czteri. S tich ze dworzisz dwanaszcie, dawayą za maslo y szeri po gr. trzi; szyana woskow po dziesiączy, kazdi valor. gr. ieden; lnu garszi po dziesiączy, valor. gr. ieden; kur po dwoye, valor. gr. yeden; wiewiorek po iedney, valoris pulgr. Tho wszithko uczini zlotich sescz i gr. sescz. Myodu danego od przerzeczonich kmieczy i s polyudziem przichodzi lipiecznich czterdzieszczi y dziewięcz, kazda valor. gr. oszmnaszcie; tho uczini zlotich dwadzieszcia i dziewięcz i gr. dwanaszcie. Czysz, po oddanyu dany mydowej, skladayą podannego gr. puldziewieta, a bobrowniczego gr. trzidzieszczi i oszm; tho uczini zloti yeden y gr. sescznaszcie y d. dziewięcz. S puldworziszca Boriszowskiego, ktorzi na niem mieskayą, dawayą w rok myodu lipiecznich dwie, kazda valor. gr. oszmnaszcie; podannego pulgr., bobrowniczego gr. yeden, lnu garszi pięcz, valor. pulgr., poboru albo czinszu gr. dziesięcz, spisnego gr. yeden, wiewiorke yedną albo pulgr.; owsza kłodę yedną, valor. gr. sescznaszcie; syana wozow pięcz, valor. gr. pięcz; kura yednego, valor. pulgr.; za szer y maslo gr. pultora. Tho wszithko uczini zlotich dwa y gr. pultrzinasta. Nad tho czlowiek yeden z dworziszca małego dawa w rok myodu lipiecznich trzi, kazda valor. gr. oszmnaszcie; bobrowniczego gr. dwa; kur dwoye, valor. gr. yeden; za szer y maslo gr. trzi; tho czini zlotich dwa. Thamze w miesiączu lipczu ze dwu dworzisz przichodzi myodu lipczowego lipieczna iedna, valor. gr. oszmnaszcie, i polipczu, albo poklonu, gr. yeden; tho uczini gr. dzyewyethnaszcie. Thamze czlowiek yeden na urocznem czinszu sziedzi, ktorego y s spisznem dawa, zloti yeden y gr. yeden. Thamze z drugiego dworziszca czinszu urocznego dawaią zlotich dwa i spisnego gr. yeden; tho czini zlotich dwa i gr. ieden.

Gromada wszithka za czesz sklada w rok gr. dwanaszcie y spisznego gr. yeden; tho czini gr. trzinaszcie. Thasz gromada poczti, ktora zewą polyudziem, kadego roku skladayą ogulem zloti yeden i gr. oszmnaszcie. Czysz za yaicza wielkonoczne, ktore pr. ed them myasto poczti dawali, skladayą gr. dwadzieszcia. Czysz zwikli byl kazdego roku dawacz iastrzaba, ktori, yako lyudzie zeznawaly, yz szię byl czasu yednego, yuz dawno przeslego, panu podstaroscziemu nyepodobal, ustawył lyudziom, abi gō pyeniadzmi placzily; na ktorego iastrzaba kazdego roku, yako za pewni czinsz, y z druga wszia, rzezona Zarzeczce, skladayą gr. dwanaszcie. Czyz lyudzie od sochi, als od sprzezaya wołow, ylie ych ktori chowa, dayą kazdego roku po gr. yednemu; alie tho nie moge bicz kazdego roku yednostaynie, bo ych bywa czaszem mnyei, czaszem wyęczei; ktorich soch na rok nynieiszi bylo trzidzieszczi y dwie, od ktorich szię dostało zloti yeden i gr. dwa. Thasz gromada z druga wszia, rzezona Zarzeczce, tak yako y na iastrzaba, w rok skladayą na poli yalowicze stacyną iedno, valor. zlotich dwa. Ribithwow, ktorzi mayą wolnie łowienie ryb ku swemu pozithku na iezyerzech, thylko wyrzschamy, yest ych dziesięcz, dawayą kazdego roku po gr. sescz; tho czini zlotich dwa. Kmyecie powynni powoz, zboze do mlynow odwozicz y ynsze rzezci.

Summa wszithkiego pozithku ze wszi Zastawya czini zlotich syedmdziesziąth i czteri y gr. dziewięthnaszcie.

Zalieszy, wyesz. W tey wszi dworzisz osziadlich yest dwadzieszcia, s ktorich poboru, ałs czinszu doroczneho rozno placzą: s yedennaszcia dworzisz placzą czinszu w rok po gr. dwadzieszcia y iednemu; ze trzech po gr. dwadzieszcia, s pięthnastego gr. czterdzieszczi; s sescznastego gr. czternaszcie. A ymiona ich the są (dworziszce): Romanowskie —myodu lipiecznich dwie; Boriszowskie —myodu lipiecznich dwie; Karpieczkie —myodu lipiecznich dwie (czy trzei skladayą myodu łowczego lipieczną iedną); Deniszowskie —myodu lipiecznich dwie; Raozi starego —myodu lipiecznich czteri;

Radzieiowej—myodu lipiecznich czteri; Lencziczkie—myodu lipiecznich dwie; Seliwoniowskie —miodu lipiecznich dwie; Kuriłowskie—myodu lipiecznich dwie; Ochrimowskie—myodu lipiecznich dwie; Koszcziczkie—myodu lipiecznich dwie; Iwana Kuczewicza—myodu lipiecznich oszm; Oliska Kuczewicza; Bobrowskie (czy trzei po gr. dwadzieszcia czinszu dayą); Baranowskie poboru gr. czterdzieszczi, myodu lipiecznich czteri; Abramowskie poboru gr. czternasczie, myodu lipiecznich piecz. Thamze ze dwu dworzisz skladają myodu łowczego lipieczną yedną; Deniszowskie y Baranowskie.

Summa czinszu pienieznego czini zlotich yedennasczie y gr. pięthnasczie.

S tich ze dworzisz sescznasczie dawaią owsza na myarę zamkowa kłod po dwie, kazda valor. gr. sescznasczie; syana wozow po dziesiączy, kazdi valor. gr. yeden; kur po troye, kazdi valor. pulgr.; za masło y szeri po gr. trzi; spisznego po gr. yednemu; przedziwa thilko trzinasczie dworzisz dawayą garsczy po dziesiączy, valor. gr. yeden. Tho wszitho uczini zlotich dwadzieszcia y pięcz y gr. dwadzieszcia y trzi. Nad tho yedno dworzisz niedawnych czasow spustoszało, s ktorego dawano myodu lipiecznich trzi y ynsze rzeczy, yako z wissich; ktore teraz człowiek yeden przyal s czinszu urocznego. Placzi za wsithko zlotich dwa. Z oszmnastego y dziewięthnastego dworziszca, ktore są mnyeiszze od wyskich, dawayą czinszu urocznego po zlotich dwa y spisnego po gr. yednemu y myodu lipiecznich po dwie, kazda valor. gr. oszmnasczi, y bobrowniczego po gr. yednemu. Tho wszithko czini zlotich sescz y gr. sescznasczie. Z dwudziestego dworziszca, ktore dwa mężowie trzimayą, dayą czinszu dorocznego zlotich dwa y s pisnego gr. dwa. Myodu danego s przereczonych dworzisz sescznasczie, kazdego roku przychodzi lipiecznich czterdzieszczi i pięcz, kazda valor. gr. oszmnasczie; tho uczini zlotich dwadzieszcia y siedm. Czysz s kazdego dworziszca dawayą bobrowniczego po gr. yednemu; tho uczini gr. sescznasczie. Gromada wszithka po oddanyu myodu skladaią poczti,

ktorą podannem zową, gr. dwadzieszcia y czteri. Thamze s pewnich dworziszc sesczi dawayą, wedlie starego zwiczayu, w miesiāczu lipczu myodu lipiecznich pięcz, kazda valor. gr. oszmnascie; k temu polipczu, albo poklonu skladaiaą gr. pięcz; tho wszithko czini zlotich trzi y gr. pięcz. Człowiek yeden z wyemku, als s stuki roleyei, dawa w rok gr. dwanascie. Thamze wszithka gromada myodu bobrowniczego, wedlie starego zwiczayu, sklada lipiecznich trzi, kazda valor. gr. oszmnascie; tho czini zloti yeden i gr. dwadzieszcia y czteri. Czysz stacyei pieniężnei skladają, w rok zlotich czteri. Thasz gromada stacyna jałowicze dawa w rok, valor. zlotich dwa. Czysz za yaicza wielkonoczne, ktore byli zwikli miasto poczti dawacz, a terasz yusz wesli w pewną dań, skladają ogulem gr. dwadzieszcia y czteri. Thamze lyudzie, ktorzi maią wołi robotne, dawaią od kazdego wołu po pulgr., als od sochi, w ktorą ku roboczcie zaprzagayą wołow parę, po gr. yednemu; ktorich soch na rok nyniejszi było trzidzieszczi y pulsochi; tho uczini zloti yeden y gr. dziewięcz. Thamze tez lyudzie, ktorzi mayą wolne stawianie wiersch na yezierzech, tey wszi przilieglich, y daią od tego gr. sescz. Alye ze się ych nie kazdego roku yednako trafya, przeto na rok nyniejszi biło yeh pięthnascie: Iwan Borsuk, Mikita Tiskow, Maczko Daskow, Karp Diniszow, Samson Kudinow, Chwedecz, Sawka Selechow, Kusz Onuskow, Artim Kuzmow, Chwedko Olexicz, Onisko Morosz, Chwedecz Boriskow, Lecz Manczinicz, Wasko Romanow, Lecz Piszarzow.

Summa czini zlotich trzi. Kmieczci powynni na ostup.

Summa s wszithkiego pozithku ze wszi Zaliesza czini zlotich dziewiecdziesziąth y dwa y gr. puldwanasta.

Schinow, wyesz. W nyei kmieczci robotnych, sziedzaczych na roliach pomiernich lanowich, yest dwadzieszcia i sescz, ktorzi czynszu doroczneho starego ogulem dawayą zlotich pięcz y gr. dziesięcz y spisznego gr. yeden. A ymiona ich the zsą: Jakym Lyewon, Hricz Maliszowicz, Droń, Hricz Petraszowicz, Luczka, Ralko, Ha-

szim, Iwanowicz, Dasko Kostukowicz, Procz Lewaniowicz, Iwasko Iwanowicz, Roman Zaniewicz, Thrusz, Steczko, Josko, Wołos Philipowicz, Abram Chomicz, Paczko, Batyło Nazarowicz, Waszil Chomicz, Kuczka Myrasz, Panas Kostukowicz, Andrey, Hricz Lewonowicz, Iwasko Wasziliowicz, Iwan Radostowski.

Summa czynszu starego czini zlotich pięcz y gr. yedennasczie.

Czysz kmiecie kazdi zossobna czynszu nowego dawayą po gr. trizdziesci; tho czini zlotich dwadziescia y sescz. Czysz kazdi zossobna dawayą myodu lipiecznich po dwie, ktorich będzie pięczdziesiath i dwie, kazda valor. gr. oszmnasczie; tho uczini zlotich trizdziesci y ieden y gr. sescz. Czysz za yaicza wielkonoczne, ktore byli zwikli dawacz myasto poczti, dawaya gr. dwadziescia y czteri Kmiecie powynni na ostup, od ktorego, gdi sie odkupuyą, placzą po gr. piethnasczie.

Summa pozithku wszithkiego ze wszi Schinowa czini zlotich sesczdziesiath y trzi y gr. iedennasczie.

Dubieczno, wyesz. W niei dworzisz iest sescz, na ktorich kmieci osziadlo dwadziescia i trzi, ktorzi placzą czynszu starego ze trzech dworzisz po zlotich dwa y spisnego po gr. yednemu; ze dwu dworzisz po gr. trizdziesci y spisnego po gr. yednemu; s sostego dworziszca gr. czterdziesci i pięcz i spisnego gr. yeden. Nad tho nowego czynszu, ktori stroznem zową, kazdi s chleba dawa po gr. sescz, kaplunow po muszowi, valor. gr. trzi. A ymiona ich the są:

Dworziszce Kwrethkowskie: Onanko, Syenko, Iwan Chmieiowicz, Kulbay, Dorosz Wakulin, Jaczko Bakunow. Czisz wsziesci starego czynszu placzą zlotich dwa, spisnego gr. yeden, myodu lipiecznich dwie.

Dworziszce Saprana Masla: Sacz Hawienkowicz, Kucz Sziska, Radko Szawankowicz, Schak Dudowicz, Onisko Dudowicz, Schithko Diskowicz. Starego czynszu od nich przichodzi zlotich dwa y spisnego gr. yeden.

Dworzisce Manczikowskie: Jarmol. Mrosz, Chacz, Weresko, Iwasko Romanowicz. Stargo czinszu od nich przychodzi zlotich pul-tora y spisnego gr. yeden.

Dworzisce Liszowiczowo: Thego dworziszcza połowicza pod panom, a z drugyei połowicze dayą starego czinszu w rok zloti yeden y spisnego gr. yeden: Lecz Oleskowicz.

Dworzisce Malinowo: Sacz Terechowicz, Chwedko, Żuk, Dinis Taraszowicz. Starego czinszu dawaią zlotich dwa y spisznego gr. yeden.

Dworzisce Hulewiczowo: Nykon Lyudkowicz, Luczka. Thego dworziszcza połowicza pod panem, a s drugyei połowicze płaczą czinszu starego gr. trzidziesci y spisnego gr. ieden.

Summa wszithkiego czinszu, tak starego, yako i nowego, za kapluni, maslo y szeri czini zlotich oszmnaszcie y gr. czteri.

Myodu dannego s yednego dworziszcza przychodzi lipiecznich dwie, valor. zloti yeden i gr. sescz. Czysh kmyeczcie, gdi czinsz przereczoni oddawaly, thedi dawali przedthem, gdi było więczej dworzisz osziadlich, poklonu gr. dwadzieszcia y czteri; alie na ten czas s tich dworzisz, poniewasz ich na dwor obroczone czteri dawno, thilko tego czinszu przychodzi gr. sescznaszcie. Gromada wszithka za yaicza wielkonoczne, ktore przedtem myasto poczti dawali, dawaią gr. dwadzieszcia i czteri. Czysh polyudzia, albo stacyei, w rok ogulem dawaią zloti yeden y gr. dwadzieszcia y pięcz. Czysh kazdego roku dawayą wieprza yednego, valor. zloti yeden y gr. oszmnaszcie. Karczma: na rok arenda czini zlotich pięcz. Zagrodnikow yest oszm, s ktorich czterzei dawaią czinszu dorocznego po gr. dwanaszcie; a drudzi czterzei po gr. sescz. Tharasz, Kudyn, Chwedecz Zasiadko, Misko Ihnatow,—kazdi po gr. dwanaszcie; Lewko, Martin, Onisko, Symon,—kazdi po gr. sescz.

Czini od zagrodnikow zlotich dwa y gr. dwanaszcie.

Ganczarzow yest dwanaszcie, ktorzi czinszn dorocznego dawayą po zlotich dwa: Chwedecz Taraszowicz, Małosz Chamczow,

Piotr Kuthkow, Waszil Samow, Andrei Berestancza, Iwasko Daskowicz, Joltuch, Klusz, Kaszyan, Mitko, Waska Krolyk, Sythko Kulbaiowicz. Czysz powynni dacz do dwora kazdi zossobna po dziesięć garnczow wielkich do mlika y po dwie dumezi w rok.

Summa czinszu uczini zlotich dwadzieszcia y czteri.

Garnczarzow drugich iest dwanaszczie, ktorzi czinszu dorocznego dawaią po gr. dwanaszczie: Jaczko Bakunow, Sawka, Staszuk, Panko, Onanko, Schiska, Onisko Nomkowicz, Martin Schisczicz, Iwan Oniskowicz, Weresko, Jarmol Morosz, Lecz,—czini zlotich czteri i gr. dwadzieszcia i czteri.

Nad tho wszisczi, tak czy, ktorzi dayą czinszu po zlotich dwa, yako i czy, ktorzi po gr. dwanaszczie dawayą, powynni na zamkową petrzebę dacz garnczow, czo potrzeba.

Thamze gromada sklada owsza pulklodi, als macz dwie, valor. gr. oszm.

Powinnosc. Knieczie wynui do Lublina, Crasnego Stawu, Chelmu, Lubomla, Hrubieszewa, Hrodla, Rathna yachacz; dranicz do zamku dadacz, czo potrzeba; glyni do zamku przywiesz, czo potrzeba; na łowi, ku niewodowi tez powynni.

Summa s wszithkiego pozithku ze wszi Dubieczna czini zlotich sesczdziestą i gr. siedmnaszcie.

Wieluncza, wyesz. W nyei acz dworziszcz yest trzinaszczie, alie thiiko z oszm dworziszcz placzą czinszu dorocznego po gr. dwadzieszcia; owsza ogulem ze wszithkich—klod czteri, kazda, wedlie obicayu starego y myari zamkowej, valor. gr. sescznaszcie; syana s kazdego woskow po dzieszyęci, kazdi valor. gr. yeden; kuř po troye, valor. gr. pultora; lnu garsczy po dziesięć, valor. gr. yeden; wyewiorek po trzi, valor. gr. pultora; szerow po dwa; maszla muszow po iednemu, valor. gr. trzi; spisnego po gr. iednemu. A ymiona ich the są: (dworziszcz): Therebieszowo—myodu lipiecznich pulczwarti; Charitonowo—myodu lipiecznich pulczwarti; Koroliszowo—myodu lipiecznich trzi; Truchoniowo—myodu lipiecznich trzi;

Ihnatowo—myodu lipiecznich trzi; Lawriszowo—myodu lipiecznich pultrzeci; Koczankowo—myodu lipiecznich pulczwarti; Serheikowo—myodu lipiecznich dwie.

Summa czinsu za sziano, owyesz, kuri, maslo y szeri et c. czinni zlotich dwanaszcie y gr. oszm.

Myodu danego, wedlie dawnego zwiczayu, yako na ktorego przinaliezi, przichodzi lipiecznich dwadzieszcia i czteri, kazda valor. gr. oszmnaszcie; tho uczini zlotich czternaszcie y gr. dwanaszcie. Czisz, po oddanyu miodu, dawaya poddanego gr. sescz, a bobrowniczego gr. sescznaszcie; tho wszithko uczini groszy dwadzieszcia y dwa. Thamze z oszmi dworzisz w miesiäczu lipczu przichodzi lipczowego myodu lipiecznich dwie y kuszow pulpyęta, ktore czinia pullipiecznei; a tak będzie wszithkiego lipiecznich pultrzeci, kazda valor. gr. oszmnaszcie; tho uczini zlotich yeden y gr. piętnaszcie. Czisz, po oddanyu myodu lipczowego, dawaią polipczio, als poklonu, gr. pultrzeezia. S tich ze oszmi dworzisz, ktorzi lipczowi miód dawaią, dawali przedthem czerwczu pewną miarę na zamek, a szobie tez ku pozithkowi kupowaly swemu; alije yz terasz w Polsce nieplathni czerwiecz, ustawiono na nie, abi dawali po gr. sescz; tho uczini zloti yeden i gr. oszmnaszcie. Thamze z dziewiętego y s d.iesiętego dworziszcia do tich czasow dawano czinsz uroczni, tho yest Androsz Tynon gr. czterdzieszczi; a s dworziszcia Chodorowego gr. trzidzieszczi; k temu oba dawali spisnego po gr. yednemu, kur po troye, valor. gr. pultora, za szer y maslo po gr. trzi. Alye lyudzie zeznawali yz czy, ktorzi na tich dworziszczach mieszkayą, mayą rol, syanozeczi y barezi doszicz; a tak od tich czosow będą powinni takze wszithko dawacz yako ktorzi z onich oszmi, a myodu polyudzia lipiecznich po dwie. Tho wszithko computat. comdutandis uczini od nich na rok zlotich pięcz y gr. dwa. Nad tho są dwie dworziszcia male, na ktorich lyudzie acz barezi po troszi mayą, alie się na miód z ynszemi skladayą, a czinszu dorocznego placzą; jeden dawa gr. trzidzieszczi, a drugi gr. czterdzieszcze y

oszm; k temu kur po dwoye valor. gr. yeden, za szer y maslo po gr. trzi; tho wszithko czini zlotich dwa y gr. dwadzieszcia y sescz. Nad tho s dworziszca Sambutowskiego dawayą cziuszu dorocznego, odkupniąc wszillkie rzeczi, zlotich trzi i gr. sescz y spisnego gr. yeden; tho czini zlotich trzi y gr. syedm. Thamze wszithka gromada sklada poddanego, als poczti, gr. oszm. Polyudzia, albo poklonu, dawayą u rok zlotich dwa. Gromada za yaicza wylkonoczne dawa w rok gr. dwadzieszcia i czteri. Czysz za wzgardzonege jastrzaba dawayą gr. dwanaszcie. Czysz, alternatim z drugą wsią, rzeczoną Zamschani, dawayą stacyną jalowiczę valor. zlotich dwa, y wieprza valor. gr. czterdziesci i oszm; a tak wydzieliwszy na rok yeden, uczini zlotich yeden, y gr. dwadzieszcia y czteri. Thamze wszithka gromada, trzimayą nyeiaki ostrow, rzeczeni Zamoch, a placzą sz niego kazdego roku zlotich yedennaszcie y gr. sescz. Zagrodnikow iest dwa; sz nich yeden placzi czinszu gr. dwanaszcie, bo ma rolyei stuczkę; drugi swiecz od mieszkania tez gr. dwanaszcie; tho czini gr. dwadzieszcia y czteri. Powynni na ostup.

Summa wszithkiego pozithku ze wsi Wyeluncza czini zlotich pyęcdziesiãth y dziewięcz y d. dziewięcz.

Thur, wyesz. W nyei lyudzi osiadlich yest doszicz, ktorzi thilko ze trzidziesci dworzisz placzą czinszu dorocznego, als poboru, po gr. dwadzieszcia y iednemu, spisnego po gr. yednemu, bobrowniczego po gr. yednemu, przedziwa garsczy po dziesiãczy, valor. gr. yeden; owsza na myarę zamkową kłod po dwie, valor. gr. trzidziesci i dwa; syana woskow po dziesiãczy, valor. gr. dziesięcz; kur po troye, valor. gr. pultora; za szeri i maslo, ktori zwikli zdawna dawacz, po gr. trzi; a myod yako się przy kazdem napisze. A ymiona dworzisz ssą: (dworziszce): Mischowo—myodu lipiecznich pulczwarti; Daniłowskie—myodu lipiecznich trzi; Hrinia Chomicza—myodu lipiecznich dwie; Jurka Comicza—myodu lipiecznich dwie; Zanka Taraszczicza—myodu lipiecznich dwie; Hawriła Taraszowicza—myodu lipiecznich trzi; Hrinia Woroni—myodu lipiecznich trzi;

Iwana Nestorowicza—myodu lipiecznich trzi; Manczini Starcza—myodu lipiecznich dwie; Nenkowskie—myodu lipiecznich piecz; Kuzmi Chamecza—myodu lipiecznich trzi; Chodora Chamecza—myodu lipiecznich trzi; Skrobowskie—myodu lipiecznich trzi; Jurka Chamecza—myodu lipiecznich trzi; Oliszieiowskie—myodu lipiecznich pulczwarti; Syenkowskie—myodu lipiecznich dwie y zmiennego pullipieczni; Sawki Czicza—myodu lipiecznich pulczwarti; Olexi Korczicza—myodu lipiecznich pulczwarti; Iwana albo Arosta—myodu lipiecznich pulczwarti; Kalisza Korczicza—myodu lipiecznich dwie; Jurka Perke—myodu lipiecznich pulczwarti; Dokuczinskie—myodu lipiecznich dwie; Lecza Chnidricza—myodu lipiecznich puldziewięti; Mań (*прозвище не означено*)—myodu lipiecznich dwie; Żymowskie—myodu lipiecznich dwie; Paskowo y Rudkowo—myodu lipiecznich dwie; Steczka Cziepka—myodu lipiecznich dwie; Andreya Lisznego—myodu lipiecznich dwie; Ihnata Kopczicza—myodu lipiecznich dwie; Droniowskie—myodu lipiecznich dwie; Kunczowski—myodu lipieczną yedną.

Summa czinszu y za wszithkie danyni czini wszithko zlotich syedmdziesiąt y gr. piethnasczie.

Myodu dannego od przerweczonich kmieczy przichodzi wespól y ze zmyennem lipiecznich oszmdziesiąt y oszm, kazda valor. gr. oszmnasczie; tho uczini zlotich pięczdziesiąt y dwa y gr. dwadzieszcza y czteri. Thamze wszisczi danniczi, przy dani yesziennei, skladayą myodu smyennego lipieczną yedną, valor. gr. oszmnasczie, y poklonu gr. pięcz; tho (uczini ?) gr. dwądzieszcza y trzi. Thamze czlowiek yeden daie powiecznego gr. dwa. Thamze w myesziączu lipczu ze czterech dworzisz przichodzi lipczowego myodu lipiecznich trzi, kazda valor. gr. oszmnasczie y polipeczu, als poklonu, gr. trzi; tho wszithko uczini zlotich yeden y gr. dwadzieszcza y siedm. Thamze gromada za yaicza wielkonoczne, ktore przedthem myasto poczti dawali, skladayą gr. czterdzieszczi. Thasz gromada kazdego roku dawayą, stacyną jalowicze, valor. zlotich dwa, y wiepza, valor. gr.

szterdziesci y oszm; tho uczini zlotich trzi y gr. oszmnascie. Czisz, przy oddawanyu stacyei, dawayą poklonu gr. dwadziescia i sescz. Thamze wszitlka gromada skladayą miodu bobrowniczego lipiecznich czteri, kazda valor. gr. oszmnascie; tho czini zlotich dwa y gr. dwanascie. Thamze, przy oddawanyu tego bobrowniczego, dawayą poklonu gr. siedm. Thamze wszitlka gromada za wzgardzonego jastrząba dawa gr. dwanascie. Karczma tamze arendą do roku czini zlotich czteri.

Dworziszca puste y zubożale. Nad lyczbę wissei napiszanych dworziszcz, yest syedm ynszych, s ktorich niektore popustoszale, a na drugich lyudzie zubożeli, s ktorich perwei przichodziło myodu dannego lipiecznich dwadziescia y czteri, y ynsze rzeczy wszithkie sz nich dawano, yako ex supra scriptis. Alie terasz thilko sz nich dawaią czinsz uroczni do czasu them sposzobem (dworziszce): Pieluchowskie—zlotich trzi y gr. sescz; Joska Pieluchowicza—gr. oszmdziesiath; Baskowskie—zlotich trzi i gr. sescz; Wasziła Praczk—złoti yeden i gr. oszmnascie; Kudinowskie—złoti yeden i gr. oszmnascie; Ostapka Perkowicza—zlotich dwa i spisnego gr. 1; Boriszowskie—złoti yeden i gr. oszmnascie.

Summa czinszu urocznego czini zlotich pięthnascie y gr. dwadziescia i siedm.

Nad przerzeczone wszithkie dworziszca są mnyeiszze dwie dworziszca, s ktorich dayą czinszu dorocznego po zlotich dwa i spisnego po gr. yednemu; tho czini zlotich czteri i gr. dwa.

Thamze lyudzie dawayą od kazdei sochi po gr. yednemu, als od pari wołow robothnich, ylie ich kto chowa, y bywa ich czasem mnyei, czasem wyenczei; a wszakze na ten rok było ich czterdziesci, od ktorich prziszło złoti yeden i gr. dziesięcz. Zagrodnikow yest syedm, s ktorich czterzei dayą czinszu dorocznego po gr. dwanascie, a trzei po gr. sesczi: Ihnath, Nestor, Kaczko, Samoyło,—po gr. dwanascie; Syenko Timonow, Jachim, Waszil—po gr. sescz. Czini zlotich dwa i gr. sescz.

Thamze lyudzie od wolnego łowienia ryb na izeierzach, ylie ich kolwiek będzie wpisanych w registr za opowiedzeniem, dawaia po gr. sescz. Acz kolwiek lyudzie szami na szię zeznawaly, yz bi nyemieli ryb lowicz, poniewasz yeziora arendowano. A wssakosz lyudzie z drugich wszi, ym przieglich y granicze sz niemi mayacz, tho yest, s Zerzicze i s Zalieszia, zeznawali pod przisięgami, ze ym tho iest dobrze wyadomo, yz Turzanie wedlie dawnego zwiczayu ryb łowia; ktorich bywa oszmdziesiath citra vel ultra; alie zebi szię czo watspkwie nie napiszało, thedi szię ich thilko kladzie sesczdziesiath, od ktorich na rok przydzie, zlotich dwanasczie. Drugich ribithwow, ktorzi na izeierzach wiersche stawiają, yest ich pięthnasczie, kazdi sz nich dawa do roku po gr. dwa; tho czini zloti ieden. Kazdi dannik pocziegli, ktorich iest trzidziesci, dawa chmielyu lipiecznei po iednei, ktorich będzie trzidziesci; a s tich lipiecznich będzie macz Rathnen. mieszkich trzi; kazdą maczę rachuyacz po gr. trzidziesci, uczini zlotich trzi. Kmyeczcie powynni na ostup, gdi kaza; albo gdi szię odkupuya, dawaia po gr. pięthnasczie.

Summa wszithkich pozithkow ze wszi Thura czini zlotich stho siedmdziesiath y oszm y gr. yedennasczie.

Kortilieszy, wyesz. W tey wszi lyudzie robothnich osziadlich iest doszicz, ktorzi ze dwudziestu dworzisz i yednego dawaya dan myodową (a zowa iedną dan iesennę, a drugą polyudziem) them sposzobem: (dworziszce): Niedzwiedziowskie—myodu lipiecznich dwie; Soczanskie—myodu lipiecznich dwie; Lithwinowskie—myodu lipiecznich pulczwarti; Miczka Wakuli—miodu lipiecznich pulczwarti; Kuczkwskie—myodu lipiecznich pulczwarti; Żuka Żaniewicza—miodu lipiecznich trzi; Truchoniowskie—miodu lipiecznich trzi; Jacoba Lobasza—miodu lipiecznich dwie; Iwana Liszowicza—miodu lipiecznich dwie; Kulbaiowskie—miodu lipiecznich dwie; Naumowskie—miodu lipiecznich pięcz; Nauma Andreiowicza—miodu lipiecznich pięcz; Kalennikowskie—miodu lipiecznich pięcz; Iwana Ma-

szowskiego—miodu lipiecznich pięcz; Saczkowskie—miodu lipiecznich pięcz; Maczkowskie—miodu lipiecznich dwie; Pancza Marka—miodu lipiecznich dwie; Pancza Jakima—miodu lipiecznich dwie; Mathwieiowscie—miodu lipiecznich pulczwarti; Borisza Lobaszowicza—miodu lipiecznich dwie; Mancziczkie—miodu lipiecznich oszm. Idem s Niemiатовskiego dawa miodu lipiecznich dwie.

Myodu dannego przichodzi s przerzeczonych dworzisz lipiecznich syedmdziesiath y trzi, kazda valor. gr. oszmnasczie; tho uczini zlotich czterdziesci y trzi y gr. dwadzieszcia y czteri.

Czysz, po oddanyu tego myodu, dawaya podannego gr. syedm, a bobrowniczego s kazdego dworziszca po gr. dwa; tho wszithko uczini zloti yeden y gr. dwadzieszcia y ieden. Thamze s siedmi dworzisz w miesiāczu lipczu dawayā myodu lipiecznich pulczwarti y kuszow pięcz, ktore cziniā pullipiecznei, szaczuiācz kazda lipiecznā za gr. oszmnasczie; k temu poklonu polipczowego gr. pulpięta; tho wszithko uczini zlotich dwa y gr. pulsiodmnasta. Thamze wsziszci danniczi myodowi skladayā myodu za bobrownicze lipiecznich trzi, kazda valor. gr. oszmnasczie; tho czini zloti yeden i gr. dwadzieszcia y czteri. Czysz drugiego poklonu podannego, po oddanyu przerzeczonego myodu, skladayā wsziszci gr. dwadzieszcia. Thamze s przerzeczonych dworzisz dziewiethnasczie dawayā poboru, als czinszu, dorocznego po gr. dwadzieszcia y iednemu; kur po troie, valoris gr. pultura; lnu garsczy po dziesiāczci, valoris gr. yeden; za szer y maslo po gr. trzi; po yednei wiewiorcze, valor. pulgr.; spisnego po gr. yednemu; tho wszithko uczini zlotich syedmnasczie y gr. dwadzieszcia y dwa. Thamze ze dwunasczie dworzisz dawayā owsza dannego po dwie kłodzie y szyana woskow po dziesiāczci, a s sesczi dworzisz po yednei kłodzie y siana woskow po piāczci, kazda kłoda, wedluk starego zwiczayu, valor. gr. sescznasczie, a wozek szyana po gr. yednemu; tho uczini zlotich dwadzieszcia y ieden.

Dworzisz, nad liczbe wissei opiszanich, pustich yest dwie, s ktorich przedthem przichodziło myodu lipiecznich dziesiecz y ynsze

rzeczi, jako z wissey opisanych; alie ye terasz na czinszu urocznem dzierzą: s yednego daią zlotich czteri, a s drugiego zlotich czteri y gr. puloszmnasta; tho uczini zlotich oszm y gr. puloszmnasta. Nad przerzeczone dworziszcza yest mnyeisich dworziszcz, ktore tez na urocznem czinszu trzimają, dziewięcz: ze dwu dayą po gr. trzidzieszczi, k temu s yednego dayą bobrowniczego gr. dwa; s drugich dwu dayą po zlotich dwa; zasz ze dwu dayą po grziwnie yednei, k temu s yednego stroznego gr. sescz; s szyodnego gr. sziedmdziesiãth; z oszmego gr. oszmdziesiãth; s dziewyatego gr. dwanasczie y bobrowniczego gr. dwa. Nad tho ze wszithkich dworziszcz spisnego dawają po gr. yednemu: Chodoszowskie, Serheyowe—po gr. trzidzieszczi. bobrownego gr. dwa; Kucharzowskie, Malisza Lencicza—po zlotich dwa; Nyemyatowskie—stroznego gr. sescz, Konyatinskie—po grziwne iednei; Kuzmýnskie—gr. syedmdziesiãth; Klopuczinskie—gr. oszmdziesiãth; Borisza Loboszowicza—gr. dwanasczie, bobrowniczego gr. dwa.

Summa czinszu z dworziszcz urocznich y s spisnuem czini zlotich pyetlnasczie y gr. syedm.

Thamze ze trzech uyemkow, ałs sthuk rol., dawają czinszu dorocznego po gr. dwanasczie y spisnego po gr. yednemu: Szawinskie, Panaszowskie, Roman—czini zloti yeden i gr. dziewięcz. Pop ruski dawa czinszu w rok y s poklonem gr. trzidzieszczi y czteri.

Thamze lyudzie poczegli dawają poklonu, ałs poludzia, na ktore się wsziszczi skladają, zlotich czteri. Czysz za yaicza wyclkocne dawają zloti yeden. Czysz, wmyasto iastrzãba, dawają gr. dwanasczie. Czysz dawają w rok stacyei ialowicę iedną, valor. zlotich dwa, y wyeprza, valor. gr. czterdzieszczi i os.m; tho uczini zlotich trzi i gr. oszmnasczie. Thamze czlowiek yedcu, na karczmie mieskaięczy wmiasto zagrodnika, dawa czinszu w rok gr. dwanasczie. Czysz lyudzie, yz mają wolne łowyenie ktorem kolwiek oby czayem ryb na blothnich ieziorkach, dawają wsziszczi kazdego roku zloti yeden. Thamze lyudzie dawają od kazdei sochi po gr. yed-

nemu, albo od wolu robotnego po pulgr., czego rok podlie roku nie moze się trafficz yednostainie; bywa czasem mnye, czasem tez wyenczei; a wszakos na ten rok było soch oszmdziesiąt; przisło od nich zlotich dwa y gr. dwadzieszcia. Thamze czlowieka yest dwanaszcie, ktorzi przedthem dawali chmyelyu szwei roboti lipiecznich po pultori, alye yz na nye podbitno więczei, dawaią terasz lipiecznich po trzi, ktorich będzie trzidzieszczi i sescz; s takowich lipiecznich dziesziączy będzie iedna macza myari mieszcziek Rathnen.; ktorich macz będzie trzi y lipiecznich sescz; kazdą maczę szaczuiącz za gr. trzidzieszczi, uczini zań zlotich trzi y gr. oszmnaszcie. Thamze lyudzie niektorzi, yz pokopali niemało rol, yuz od piączy lyath, nad zakazanie, s tey przyczini yz zwierz ploszayą, odkupuya u pana starosti crescentya s przerzeczonych rol nowich, dziesziąta kope, ktorą byerze, dziesziączyą gr., dlya tego yz swowolnie kopaią; czego się dostało na rok nyniejszi zlotich syedm y gr. dwadzieszcia y pięcz. Ale gdi bi the rolie pomierzil na lani, a postanowil ym czinzs pewni, uczinili bi lepszi pozitek, bo ych doszcz pokopaly lyudzie. Thamze lyudzie wynni ydz na ostup, gdi kaza, tho yest na zwierz s szieczami, od ktorego, gdi sie ktori chce odkupicz, wynien dacz gr. pięthnaszcie.

Summa wszithkiego pozithku ze wszi Korthiliecz czini zlotich sto y czterdzieszczi.

Zerzicze, wysz. W tey wszi acz yest osziadlich lyudzi niemało, a wszakze thilko ze czterech dworzisz placzą poboru, albo czinzsu dorocznego, po gr. dwadzieszcia; lnu garsczy po dziesziączy, valor. gr. yeden; owsza kłod po dwoie, kazda valor. gr. sescznaszcie; syana woskow po dziesziączy, kazdi valor. gr. yeden; kur po dwoie, valor. gr. yeden; za szer y maslo po gr. trzi; spisznego po gr. yednemu; a miód yako sie przy ktorem napisze. Dworziszcz: Nikona Duskowicza—miódu lipiecznich dwie; Miska Duskowicza—myódu lipiecznich dwie; Iwana Mielkowicza—myódu lipiecznich trzi; Chomynskie—myódu lipiecznich czteri.

Summa czynszu, y za wszithkie ynsze danyni, czini zlotich dziewięć y gr. dwa.

Myodu danego s przerzeczonych dworzisz przichodzi lipiecz-
nich yedennasczie, kazda valor. gr. oszmnasczie; tho uczini zlotich
sesz y gr. oszmnasczie. Czysz, po oddanyu miodu, dawaią podan-
nego s bobrowniczem gr. sesz. Nad przerzeczonie dworziszca są
ieszcze dwie pusthe, s ktorich przedthem przichodziło myodu dan-
nego z bobrowniczem i s polyudziem lipiecznich pulshosti y k temu
ynsze rzeczy, yako zwisyei napiszanich; alie terasz czynsz urocni
s nich dayą them sposzobem: Hrinia Duskowicza zlotich czteri,
Hrinia Mielkowicza zlotich trzi i gr. dwadzieszcia y ieden; tho
czini zlotich syedm y gr. dwadzieszcia y ieden. Thamze ze dwu
dworzisz w miesziączu lipczu dawaią myodu lipieczną yedną, valor.
gr. oszmnasczie; polipczu albo poklonu gr. ieden; tho wszithko
uczini gr. dziewięthnasczie. Nad liczbe wissei napiszanich dwor-
zisz, są mnyeiszze dworziszca czteri, s ktorich thilko czynsz urocni
placzą; ze dwu dworzisz po gr. trzidziesci y stroznego po gr.
sesz; s trzeciego gr. czterdziesci i oszm i stroznego gr. sesz;
s czwartego gr. czterdziesci; k temu ze wszithkich dayą spisnego
po gr. iednemu: Paska Maczowicza, Chwasthkowski—po gr. trzi-
dziesci i stroznego gr. sesz; Kykeziowskie—gr. czterdziesci i
oszm i stroznego gr. sesz; Andreya Duskowicza—gr. czterdziesci.

Czini wszithkiego i s spisznem zlotich pyecz i gr. dwa-
dzieszcia.

Nad tho sz nyeiakiego uyemku, als stuki rolyei, dayą w rok
czynszu gr. sesz. Thamze wszithka gromada sklada polyudzia zlo-
tich dwa. Czisz. dawaią w rok poklonu gr. oszm. Czisz za yaicza
wielkonocznie, ktore byli myasto poczti zwikli dawacz, dayą gr.
dwadzieszcia. Ribithwow, ktorzi mayą wolne łowienie na yezerczech
licchie maliemi syecziami, albo wyerschami, yest ich czterdziesci y
trzi, ktorzi placzą; w rok czynszu po gr. sesz; nad tho dwa dayą
po gr. trzi; nad tho yeden gr. czteri; tho wszithko uczini zlotich

oszm y gr. dwadzieszcia y oszm. Thamze lyudzie od kazdei sochi placzą po gr. yednemu, als od wolu robothnego po pulgr., czo rok podlie roku yednostaine bicz niemoze, bo czaszem mnyeı, a czaszem wyensci bywa; na ten rok było ich dwadzieszcia i pulpieti, od ktorich przislo gr. dwadzieszcia y pulpięta.

Summa wszithkiego pozithku ze wszi Zerzicze czini zlotich czterdziesci i dwa y gr. dwadzieszcia y pultrzecia.

Wiothelska wloscz, ku themusz starosthwu naliezęca.

Wiothli, wyesz, w ktorey dworzisz osziadlich yest trzidziesci y dwie, s ktorich pobor, albo czinsz doroczni, y myod, ktory dwoyakiem sposobem dayą: yeden zową lipczowe, a drugi danni, rozno dawayą, yako szię przy kazdem zossobna napiszalo: Olechwirowskie—lipczowego rączek trzi,—dannego wyader czteri, poboru gr. dwadzieszcia i trzi; Proczikowskie—lipczowego rączek trzi, danego wyader trzi, poboru gr. dwadzieszcia i trzi; Olichwira Dawidowicza—lipczu rączek trzi, danego dwie i trzi rączki, poboru gr. dwadzieszcia i trzi; Perkowskie—lipczu rączek trzi, danego wyader trzi; poboru gr. dwadzieszcia; Solomczinskie—lipczu rączek trzi, danego wyader trzi i rączek pultori, poboru gr. dwadzieszcia; Chomi Zawadzicza—lipczu rączek trzi, danego wyader pięcz, poboru gr. dwadzieszcia; Joska Zawadzicza—lipczu rączek trzi, danego wyader trzi, poboru gr. dwadzieszcia; Sydorowskie—lipczu wyadro iedno, danego wyader trzi i rączek trzi, poboru gr. dwadzieszcia; Noskowicza—lipczu rączek dwie, danego wyader dwie, poboru gr. dwadzieszcia; Bakunowskie—lipczu rączek trzi, danego wyader dwie i rączek trzi, poboru gr. dwadzieszcia; Stepana Kaplicza—lipczu rączek trzi, danego wyader pultrzecia, poboru gr. dwadzieszcia; Waszilia Kaplicza—lipczu rączek trzi, danego wyader pultrzecia, poboru gr. dwadzieszcia; Syllahi—lipczu rączek trzi, danego wyader pultrzecia, poboru gr. dwadzieszcia; Waszilya Lebedowicza—lipczu rączek trzi, danego wyader pultrzecia, poboru gr. dwadzieszcia; Noskowo—lipczu rączek trzi, danego

wyader dwie y rączek pultori, poboru gr. dwadzieszczia; Syenka Niedewkowicza—lipczu rączek trzi, dannego wyader pultrzeczia, poboru gr. dwadzieszczia; Jaczka Mynczicza—poboru gr. dwadzieszczia, lipczu rączek trzi, dannego wyader trzi, y rączek pultori; Szumowskye—lipczu rączek trzi, dannego wyader pulczwarta, poboru gr. trzinasczie; Diczkowski—lipczu rączek trzi dannego wyader dwie i rączkę iedną, poboru gr. trzinasczie; Howyenskie—lipczu rączek trzi, dannego wyader pultora y pulrączki, poboru gr. trzinasczie; Andreiowskie—lipczu rączek trzi, dannego wyader dwie, poboru gr. trzinasczie; Pukowskie—lipczu rączek dwie, dannego wyadro iedne, poboru gr. trzinasczie; Czorniszowskie—lipczu rączek trzi, dannego wyader pultora, poboru gr. trzinasczie; Andreia Uskowicza—lipczu rączek trzi, dannego wyader dwie, poboru gr. trzinasczie; Jaczka Mikiticza—lipczu rączek trzi, myodu wyader dwie i rączkę iedną, poboru gr. trzinasczie; Żełeskowo—lipczu rączek trzi, dannego wyader dwie i rączkę iedną, poboru gr. trzinasczie; Iwana Niedewkowicza—lipczu rączek dwie, dannego wyader pultora, poboru gr. trzinasczie; Thimosza Niedewkowicza—lipczu rączek dwie, dannego wyadro iedno, poboru gr. trzinasczie; Hrinia Żukowicza—lipczu rączek trzi, dannego wyader dwie y rączka yedna, poboru gr. trzinasczie; Holowczinskie—lipczu rączek trzi, dannego wyader pultora, y rączka iedna, poboru gr. yedenasczie; Lewoniewskie—lipczu rączek trzi, dannego wyader pulpięta, poboru gr. dwadzieszczia y czteri; Laniewskie—miodu lipczowego rączek dwie, dannego wyader dwie, poboru gr. oszmnasczie.

Summa poboru albo czinszu s przerzeczonych dworzisz czini zlotich oszmnasczie y gr. oszmnasczie.

Myodu dannego przichodzi wyader oszmdziesziat y dwie y rączka yedna. Około takowich pomiarow tak szie zachowiwa, yz trzi rączki czinią lipieczną yedną. A zasz rączek czteri czinią wyadro yedno, ktore zawzdi the lyudzie, gdi niemiodowno, placzą po gr. dwadzieszczia y czteri, a rączkę po gr. sescz; a tak sza-

czuyąc kazde wyadro po gr. dwadziescia y czteri, tho uczini zlotich sesczdziesti i pięcz, y gr. dwadziescia y czteri. Czysz oddawszi myod danni, dawayą podannego, als poklonu, z dworzisz trzidziesci po gr. trzi, a ze dwu po gr. pultora; tho czini zlotich trzi y gr. trzi. Myodu, ktori dayą w miesiäczu lipczu, przichodzi rączek dziewięczdziesiät i dwie, kazda valor. gr. sescz; tho uczini zlotich oszmnaszie y gr. dwanaszie. Po oddanyu lipczowego myodu, dawaią polipczu, als poklonu, po gr. pultrzeczia; tho uczini zlotich dwa i gr. dwadziescia. S tich ze przerzeczonych dworzisz dawaią powoznego po gr. czterdziesci, ktore biło uroslo na nie za niebosczikow panow s Thenczina s thąd, yz mieli powoz dalieki, a sznadz az do Thenczina y dalyee; ktoremu yz zduzacz nie mogli, prze niedostatek bidla, ustawiono za tho na kazde dworzisz, abi dawali po gr. czterdziesci; tho czini zlotich czterdziesci y dwa y gr. dwadziescia. S tich ze dworzisz przerzeczonych z oszmnaszie dawaią owsza kłod po dwie, sz yedennaszie dworzisz po yednei kłodzie, a ze trzech kłod po pultori myari szwei zwikle; ktory w tey wlosci lyudzie in deffectu owsza placzą kazdą klode po gr. dwanaszie, ktorich będzie pięczdziesiät i pultori klodi; tho wszithko uczini zlotich dwadziescia y gr. oszmnaszie. S tich ze dworzisz trzidziesci y dwu dawayą przedziwa garsci po trzidziesci, valor. gr. trzi; spysznego po gr. yednemu; kur po troye, valor. gr. pultora; po yednemu szerowi y po muszowi masla, valor. oboie gr. dwa; po yednemu powrozowi liczanemu, valor. gr. yeden; po yednei wyewioreze, valor. pulgr. Tho wszithko uczini zlotich dziewięcz y gr. oszmnaszie. Pochlebne tez dawaią, ktore się tak ma rozumiecz, yz the dworzisza thedi są wielkie, maiacz rol doszicz y szerokosci plyaczow, na ktorich wedluk rodzaju przibiwa y ubiwa lyudzi. A tak ktorzi przibędzie yz sie od oicza, na swoi chleb odszadz, thedi dawa pochlebneho gr. yeden, a na ynsze dani s przinczipalem onego dworzisza sklada się, bywa ych czasem na iednem dworziszu oszm, sescz . . . a czasem ich tez ubiwa; a wszakze na ten rok dostało sie zlotich dwa y gr. dwadziescia y

dwa. Nad liczbę wissei napiszanych dworzisz, yest ynszych syedm, na ktorich lyudzie yedni zubozali, a drudzi spustoszali, s ktorich przedthem przichodzilo myodu dannego wyader oszmnaszcie y rączek pulczwarti, a lipczowego myodu rączek trzinaszcie, y k temu ynsze rzeczi, yako ex supra scriptis, dawano. A terasz ye na czynszu urocznem oszadzono, s ktorich placzą them sposzobem: Kuriłowskie, Lythczinskie, Hriniofsko Kowalowe — po zlotich pięcz; Miczkowskie, Stepana Uskowieza — po zlotich pięcz i gr. pultora; Daskowskie — zlotich trzi i gr. dwadzieszcia y pulczwarta; Markowskie — tho na ten rok s skopezizni sziano, ktorego biorącz kope sziodmą, dostalo się kop żyta trzi, s ktorich będzie kore. dwa, kazdi kor. valor. gr. dwadzieszcia; tho czini zloti yeden y gr. dziesięcz.

Summa s pustich dworzisz czini zlotich trzidzieszczi y gr. pulsziodma.

Thamze wsziszczci danniczci miodowi, gdi do nich urzednik zyezdza dani, tak w miesiączu lipczu, yako y w yeszeni, odbieracz, dawaią wszithkiego poklonu gr. czterdzieszczi i oszm. Thamze wszithka gromada za yaicza wielkonoczne dawayę zlotich dwa i gr. dwanaszczie. Czysz wsziszczci dawaią w rok woszczenego zloti yeden i gr. czteri. Thamze wszithka gromada dawa w rok stacynich ialowicz dwie, valor. zlotich czteri, y wieprzow dwa, valoris zlotich trzi i gr. sescz; tho uczini zlotich syedm y gr. sescz. Thamze kazdi danik dawa chmielu po iednei rączcze, ktorich będzie trzidzieszczi y dwie; kładącz rączek trzi na yedne lipieczną, a lipiecznich dziesięcz czinią maczę yednę Rathen. mieszczką, a tak thilko iedna będzie macza y rączek trzi; kazda rączka valor. gr. yeden; tho uczini zloti yeden i gr. dwa. Thamze lyudzie dawayą od woza kazdego po gr. yednemu, ktorzi wozi mayą, czego szie na ten rok dostalo zloti yeden i gr. dwadzieszcia. Thamze, ktorzi mayą wolne łowienie rib na yezierzech nieplacza za tho niez, thilko powinni rib do zamku dacz połowicze, yesli ktori czo ułowi. Powosz powinni do Lublina.

Summa wszithkiego pozithku ze wszi Wyotel czini zlotich dwiescie dwadziescia y dziewiec y gr. pulczternasta.

Szodrohosc, wyesz, w ktorei kmieczy iest doszicz osziedlich, s ktorich niektorzi na poczieznich, a niektorzi na czinszowich dworziszczach osziedly. Thamze yest poczieznich dworziszcz oszmnaszcie, s ktorich dawa myodu, w miesiaczu lipczu, s kazdego dworziszcz rączek po trzi, ktorich będzie pięczdziesiąt y czteri, kazda rączka valoris gr. sescz; tho wszithko uczini zlotich dziesięcz y gr. dwadziescia y czteri. Oddawszi then myod, kazdi dawa polipczu, albo poklonu, po gr. pultrzecia; tho czini zlotich yeden y gr. piętnaszcie. Pothem w yeszieni z kazdego dworziszcz dawaya myodu wyader po dwie y rączek po pultori, ktorego będzie wyader czterdziesci y dwie y rączek trzi, kazde wyadro valor. gr. dwadziescia y czteri, a rączka za gr. sescz; tho wszithko uczini zlotich trzidziesci i czteri y gr. sescz.

Po oddanyu tego miodu, kazdi dawa podannego, als poklonu, po gr. trzi. Tho uczini zloti yeden y gr. dwadziescia y czteri. A imiona tich dworziszcz są: Blizniowskie, Chodorowskie, Swytlkowskie, Mankowskye, Howieniowskie, Mikiczinskie, Klodkowskie, Hawriłowskie, Seliwoniowskie, Laskowskie, Żachowskie, Kowałowskie, Churowskie, Tolwiczkie, Suthkowskie, Charowskie, Lukaszowskie, Andreia. S tich ze dworziszcz poczieznich s syedminaszcia dawaią poboru, als czinszu dorocznego, po gr. dwadziescia,— a z oszmnasztego gr. trzinaszcie. Nad tho ze wszithkich dawaya owszą po dwie klodzie, kazda valor. gr. dwanaszcie; spisnego po gr. yednemu; kur po troye, valoris gr. pultora; za szer y maslo po gr. dwa; po yednei wyewiorcze, valoris pulgr.; lnu po trzidziesci garsci, valor. gr. trzi; po yednemu powrozowi liczanemu, valor, gr. ieden; powoznego po gr. czterdziesci; tho wszithko czini zlotich pięczdziesiąt y pięcz y gr. siedmnaszcie. Pochlebne tez dawaią lyudzie czy, ktorzi szie na swoi chleb oddzielily, ktorich czasem ubiwa, czasem przybiwa, kazdi po gr. yednemu, od ktorich szie na rok nyniejsi

dostało złotych dwa y gr. sześć. Tamże jest jedno dworziszcze puste Karpiewskie, s którego czynszu urocznego placzą gr. yeden-naszcie, owsza pulklodi, valor. gr. sześć; powoznego gr. dziesięć, spisznego gr. yeden; tho wszithko uczini gr. dwadzieścia i osm. Tamże jest dworziszcze małych czterech, do ktorich iest po stucze rol, a placza sz nich them sposobem: Panczowo: powoznego gr. dziesięć, myodu wiadro yedno, valor. ut supra immediate, z uyemku gr. sześć. Lewoniowskie: myodu wyadro yedno, z uyemku gr. sześć. Czarnoczkie: zloti ieden y gr. oszmnaszcie; Klimowskie: zloti yeden i gr. sześć. Tho wszithko uczini y z miodem, ktorogo jest wyader dwie, złotych pięć y gr. czterech. Tamże ze dwu uyemkow, als sthuk rol, dayą czynszu po gr. dwanaszcie; tho czini gr. dwadzieścia y czterech. Tamże tego roku dwie dworziszcze spustoszali, s ktorich takowasz danyna wszithka szła, yako z oszmnastego dworziszcza; ktore dworziszcza obie poczeło na folwark sprawowacz zamkowi, yakosz bi dobrze z niem, bo tam pastwiska dobre dla bidla y szianozeczki doszicz. A wszakoz yesliże przydą in pristinum statum, thedi tenze pozitok z nich bicz moze, yako przedthem byl. Tamże wszithka gromada, po oddanyu dani, tak lipczowej, yako y yesiennei, dawa poklonu w rok gr. dwadzieścia y czterech. Tamże wsziszczci składowa woszcennego gr. dwadzieścia. Czyysz wssziszczci składową w rok yalowicz stacynich dwie, valor. złotych czterech, y wieprza, valor. zloti yeden i gr. oszmnaszcie; tho uczini złotych pięć i gr. oszmnaszcie. Czyysz za yaicza wielkonoczne, ktore dawaly przedthem wmyasto poczty, dawają zloti yeden y gr. sześć. Tamże ktorzi mają wolne łowienie ryb na yezierczach, dawają za tho w rok złotych czterech. Tamże lyudzie od woza dawają po gr. yednemu, czego szie na rok nynieiszi dostało zloti yeden y gr. dwadzieścia. Karczma arendą do roku czini złotych czterech. Zagrodnikow jest trzech, ktorzi dayą w rok po gr. dwa: Pasko, Maczko, Thisko; czini gr. sześć.

Summa wszithkiego pozitku ze wszi Szczodrohszcz czini złotych sto trzidzieszczci y yeden y gr. dwa.

Powiecie, wyesz. W nyei dworzisz osziadlich jest dwadzieścia, s ktorich poboru, als czinszu dorocznego, dawaia po gr. dwadzieścia, spisnego po gr. yednemu; kur po troye, valor. gr. pultora; za ser y maslo po gr. dwa; po yednemu powrozowi liczanemu, valor. gr. yeden, po yednei wyewiorcze, valor. pulgr.; przedziwa garsczy po trzidziesci, valor. gr. trzi; powoznego po gr. czterdziesci; myod y owiesz rozno daya, yako szie przy ktorem napiszalo. A ymiona dworzisz the szą: Dmitra y Andreya—lipczu trzi rączki, dannego trzi wiadra, owsza kłod dwie; Hrinia Chodorowicza—lipczu rączek dwie, dannego wyader dwie, owsza kłod dwie; Kondrata Dragi—lipczu rączek trzi, dannego wyader trzi, owsza kłod dwie; Ihnata Małowicza—lipczu rączek trzi, dannego wyader dwie, owsza klode iednę; Iwana Pichnowicza—owsza kłod dwie, lipczu rączek trzi, dannego wyader pultrzeczia; Nielepa Skrobowicza—lipczu rączek trzi, dannego wyader czteri, owsza kłod dwie; Palydla Czornisza—lipczu rączek dwie, dannego wyader dwie, owsza kłodę yednę; Lecza Czerczicza—lipczu rączek dwie, dannego wyader dwie, owsza kłodę yednę; Żuritha Kacza—lipczu rączek dwie, dannego wyader dwie, owsza kłod dwie; Szyeczka Kothowicza—lipczu rączek trzi, dannego wyader dwie, owsza kłod dwie; Szyenka Chodorowicza—lipczu rączek dwie, dannego wyader dwie, owsza kłodę yednę; Iwana Maszyuka—lipczu rączek trzi, dannego wyader dwie, owsza kłodę yednę; Czistika Kokoriki—lipczu rączek dwie, myodu dannego wyader dwie, owsza kłodę yednę; Ihnata Maziuthki—lipczu rączek trzi, dannego wyader dwie i raczek trzi, owsza kłod dwie; Kuzmi Hulicza—lipczu raczek dwie, dannego wyader dwie, owsza kłodę yednę; Waszila Lisczicza—lipczu raczek trzi, dannego wyader trzi, owsza kłod dwie; Sczothkowo—lipczu rączek dwie, dannego wyader dwie, owsza kłodę iednę; Abrahama Mynki—lipczu rączek trzi, dannego wyader czteri, owsza kłod dwie; Onuska Baxicza—lipczu rączek trzi, dannego wyader czteri, owsza kłod dwie; Maximowo—lipczu rączek dwie, dannego wyader dwie, owsza kłod dwie.

Summa poboru, albo czinszu, y ze wszithkiemi ynszemi dany-nami czini zlotich czterdzieszezi y sescz.

Myodu, ktori dawayą w miesiączu lipczu, przichodzi roku kazdego raczek pięczdziesiąth i yedna. kazda valoris gr. sescz; tho uczini zlotich dziesiecz y gr. sescz. Po oddanyu tego myodu, dawaią z kazdego dworziszca polipczu, albo poklonu, po gr. pultrze-czia; tho uczini zloti yeden i gr. dwadzieszczia. Myodu danego, albo yesiennego, wiedluk zwiczayu rozneho dawania, skladayą wyader pięczdziesiąth y iedna rączka, szacuiącz kazde wyadro za gr. dwadzieszczia i czteri, a rączkę (ktorich czteri czinią wyadro yedno) za gr. sescz; tho czini zlotich czterdzieszezi y gr. sescz. Podannego, als poklonu, po dani yeszienney, dawaią s kazdego dworziszca po gr. trzi; tho uczini zlotich dwa. Owsza, ktori rozno dayą, przichodzi s tich dworziszcz kłod trzidzieszezi i dwie, kazda valor. gr. dwanasczie; tho uczini zlotich dwanasczie y gr. dwadzieszczia y czteri. Thamze trzei czlowieka, wzgladem dzierzenia stuk rol niektorich, placzą czinszu dorócznego po gr. dwanasczie, a ieden z nich dawa spisznego gr. yeden; tho czini zloti ieden i gr. sescz. Pochlebnego od tich, ktorzi sie na szwe gospodarstwo od oyczow odlączili, ktorich na ten czas yest stho y trzidzieszezi, kazdi z nich dawa w rok po gr. yednemu; tho uczini zlotich czteri y gr. dziesiecz. Thamze wszithka gromada, po dani lipczowej i yeszienney, dawaią poklonu ogulem gr. dwadzieszczia y czteri. Za yaicza wylkonoczne, ktore wmyasto poczti przedthem dawali, skladayą roku kazdego zloti yeden i gr. dziesięcz. Thamze wszisczi spolecznie kazdego roku dawayą wosczennego gr. dwadzieszczia. Thamze wszithka gromada skladayą na kazdi rok wozowego gr. oszmdziesiąth i czteri. Czyz z nyéiakiego ostrowa, rzeczonego Gniezdzicza, dawayą w rok czinszu zlotich dwa. Thamze wszithka gromada dąwa w rok stacynich yałowicz dwie, valor. zlotich czteri, y wieprza iednego, valor. zloti yeden i gr. oszmnasczie; tho wszithko uczini zlotich pyęcz y gr. oszmnasczie. Czyz z kazdego dworziszca dawaią chmie-

lyu po yednei rączke, ktorich będzie dwadzieszcia, a uczinią macz dwie, kazda macza valor. gr. trzidzieszczi; tho uczini zlotich dwa. Thamze s kazdego dworziszca dawayą szuczi na nyewod po czteri szazenie. Kmieczie powinni do Lublina powosz, albo odkupuyą the droge.

Summa wszithkiego pozithku ze wszi Powyeczia czini zlotich stho trzidzieszczi i trzi y gr. oszmnaszcie.

Radostow, wyesz. W nyei kmieczy osziadlich iest doszcz, ktorzi thilko s siedmnaszcie dworziszcz poboru, albo czinszu, rozno placzą them sposzobem: s trzinaszcia dworziszcz placzą po gr. dwadzieszcia, a ze czterech po gr. czternaszcie. S tich ze syedmnaszcie dworziszcz dawayę powoznego po gr. czterdzieszczi, spisznego po gr. yednemu, przedziwa garsczi po trzidzieszczi, valor. gr. trzi; po yednemu powrozowi lyczanemu, valor. gr. yeden; kur po troye, valor. gr. pultora; za ser y maslo po gr. dwa; po yednei wyewiorecze, valor. pulgr. A dan myodowa, yako sye przy kazdem napiszało, dawayą: Howienia Kuzmi—lipczu raczek trzi, dannego wyader dwie i raczek trzi; Samszona Petra—dannego wyader dwie i rączek trzi, lipczu rączek trzi; Lukyanowo—lipczu raczek trzi, dannego wyader trzi y pulrączki; Kossilowo—lipczu rączek trzi, dannego wyader trzi; Kozlowo—lipczu rączek trzi, dannego wyader trzi; Wolkowo—lipczu rączek trzi, dannego wyader trzi y pulrączki; Tynczowo—lipczu rączek trzi, dannego wyader trzi; Żukowo—lipczu rączek trzi, myodu wyader trzi; Radkowo—lipczu rączek trzi, dannego wyader trzi; Romanowo—lipczu rączek trzi, dannego wyader dwie i rączek trzi; Wochnowo—lipczu rączek trzi, dannego wyader pultrzczia; Drobissowo—lipczu rączek trzi, dannego wyader pultrzczia; Mynka s Chodorem—lipczu rączek pultori, myodu dannego wyader dwie—s tich kazdi dawa poboru gr. dwadzieszcia. Jarmoti Paska—lipczu rączek trzi, dannego wyader dwie; Czorniszowo—lipczu non dat., dannego wyader pultora; Iwana Miczowicza—lipczu rączek dwie, dannego wyader pultora; Jaczowo—lipczu rączek trzi, dannego wyader dwie y raczek trzi, poboru dayą po gr. czternaszcie.

Summa poboru, albo czinszu dorocznego, y za wszithkie ynsze danyu czini zlotich trzidziesci i osm y gr. dziewięcz.

Thamze, wedluk starego zwiczayu, yako na ktore dworzisze przislusza, sklada y lipczowego myodu rączek czterdziesci y pulszosti, kazda valor. gr. sescz; tho uczini zlotich dziewięcz y gr. trzi.

Czysz polipczu, als poklonu, po dany lipczowey daway zloti yeden y gr. puldwanasta. Myodu danego s przerezconich dworzisz przichodzi wyader czterdziesci y czteri y rączka yedna; kazde wyadro, valor. gr. dwadziescia y czteri; tho uczini zlotich trzidziesci y pięcz y gr. dwanascie. Czysz po oddanyu dany miodowej yesziennei, sklada y s kazdego dworzisza po gr. trzi; tho uczini zlotich yeden y gr. dwadziescia y ieden. Thamze s sesczinaszie dworzisz daway owsza kłod po dwie, ktorego będzie kłod trzidziesci i dwie, kazda valor. gr. dwanascie; tho uczini zlotich dwanascie y gr. dwadziescia y czteri. Pustich dworzisz tamze, jest dwie: sz yednego przichodziło myodu dany yeszienney wyader dwie, y ynszi rzeczi ut ex supra scriptis; alie ye teras na czinszu urocznem dzierz y, placz y z niego zlotich czteri; a drugie jest dworzisze puste, ktore szamisz lyudzie thei wszi dzierz y, placz y z niego zlotich trzi y gr. szesz; tho uczini wszythko zlotich szyedm y gr. sescz. Pochlebno tez daway ktorzi szie na swe gospodarstwo oddzielay y, po gr. yednemu; a takowich na ten czas jest stho y sescz, od ktorich ucziniło zlotich trzi i gr. sescznascie. Thamze wsziszi dany, po dany lipczowey y yeszienney, daway poklonu zloti yeden y gr. sescz. Czysz za yaicza wielkonoczne, ktore przedtem myasto poczti dawali, daway zloti ieden y gr. sescz Czysz w rok sklada y woszczennego gr. siedmnascie. Czysz wozowego sklada y w rok zlotich dwa. Karczme nowo zbudowano, ktora czini arend y do roku zloti yeden. Thamze wszithka gromada dawa w rok stacynich yalowicz dwie, valor. zlotich czteri, y wieprza yednego, valor. zloti ieden y gr. oszmnascie; tho wszithko czini zlotich pięcz y gr. oszmnascie. Powinni powosz do Lublina.

Summa wszitłkiego pozithku ze wszi Radostowa czini zlotich stho y dwadzieszcia y gr. dwadzieszcia y dziewięcz y den. dziewięcz.

Przypadłe pozithki w starostwie Rathen. the szq:

W tem starostwye yz lyudzie wymni chodzicz na ostup, yako szye przy wsziach naznaczyło; yesli szie traffi, yz ktori nye idzie na ten ostup, thedi dawa gr. pięthnascie, yakosz y woly dacz, bo tham czasem myeskawiają na puszczi po kылka nyedziel, opuszcziwszy gospodarstwo.

Z wlosczi Wyotelskyei, lyudzie powynni yechacz do Lublina, s czem kolwiek roskazą; a gdi chczą the droge odkupicz, dawayą s tego dworziszcza, na ktore kolyey przydzie, pewni poczeth pyeniędzy, yako moze uproszicz u namiesthnikow pana staroszczinich.

Pomoczne, tho yest *przisząd*, gdi za ktorimy na wyszacz decret wynidzie, thedi wynien dacz gr. dwa, s ktorich yeden szedziemu, a drugi na zamek przichodzi.

Paszne w lyesziech, gdi postronni lyudzie naymuyą z bidlem varii generis, takze y na ynszych pastwiskach, placzą, yako kto moze nayącz.

Bledne bidło omuis generis, czo bicz nye moze, abi szie kiedi trafficz nye myało.

Zwyerz, ktori w puszczach lowyą, ktorego tam yest doszcz, bo tho starostwo ma lyaszow, borow, y puszczi doszcz, w ktorich zwyerz yest rozmaithi.

Kunicze—gdi dziewczka do ynszego panstwa ydzie zamąsz; then, czo yą poymuye, dawa gr. dwanascie. A gdi wdowa ydzie zamąsz, dawayą respectu tego, czo s soba byerze, gr. trzidziesczi.

Wyni, ktore thes sz nyeposlusnych y s zuffalich byerzą, s prawa skazane; a wsakos wyaczey sie obchodzą od jego moszczi pana woiewodi laskowosczia y sprawedliwem karanym, nysli wynamy karzą.

Wyhodne, tho yest gdi ktori czlowiek z Lithwi prziszedzi osziedzie w ktorei kolwiek wszi, na dworzisku, albo na zagrodzie, a yesli sie mu nye spodoba, przemieskawszi kylka lyath, a wynidz chce, thedi go wolno puszcą, alye dawa wychodnego marc. dwie, drudzi mnyei, wedlie moznosci y uproszenia. I ynszich pozithkow iest niemallo thak sz lyassow, yako y s czego ynego, ktore tham swiczayem oney krayni byerzą; ktore pozithky przypadle (okrom zwyerze, bo thego trudno saczowacz), thak yako sye po czesci s starich inwentarzow pokazuye, moze myerneye klaszcz na zlotlich czterdziesci. Bierano tez w tem starostwie przedthem ynsze wyni, yako:

Zmajerczizna, tho yest gdi szye lyudzie bez prawa przyacielskie zgodzili myedzi szobą o yakie krziwdi, thedi dawali po gr. piethnascie cit. vel ultra na zamek wyni.

Rozwodi, tho yest gdi sie ktoremu mężowi zona nyepodobą, albo mąż zenie, thedi then, ktori przisedl do urzędu zamkowego proszicz o rozwod, dawal marc. czteri, a drugi sedm posse.

Poczerewczizna, als gdi ktori czlowiek tam, yako na pograniczu Lyteuskym, tak wyarę z wdową albo z dziewczką checzal myes-kacz, thedi oba szli na zamek y dawaly pewna summę pyeniędzi, ze ym tego dopuszczono; y ynszich wymislow nyepoboznich bylo doszicz. Ale yz takowe rzeczi są przeciwyne panu Bogu y prawom pospolithem, y ku skazenyu obiczayow dobrich, przetoz jego m. pan Stanislaw Miskowski, woyewoda Krakowski a starosta myescza tego, strodze zakazal urzednikom szwem, abi takich rzeczi nye braly, y owszem aby karali swowolne wyezą y gardlem, yakosz tak czinią. Jakosz tho rzecz sluszna uczinicz raczil, gdyz yest strozem zakonu Bozego.

Barczy zamkowych iest nyemalo w borzech; na rok nyniejszi z Dubieczenskich barczy nabrano myodu lipiecznich sescz. Szaczuyąc kazdą lypieczną za gr. czsmnascie, tho uczini zlotlich trzi y gr. oszmnascie. W ynszich puszczach yest tez barczy zamkowych doszicz.

Alye yz przed them czasem, nyz panowie rewisorowie do Rathna przyachali, nye spodziewayącz szie podstarosci, abi myeli tak richlo przyachacz, odyachal byl z rejestrem do Krakowa, do pana swego, y ynsze urzedniki s szobą wziąwszy y slugi. A tak nye byl nykth, kto bi pewną sprawę dal, wylie s tich barczy nabrano miodu. A wszakosz nyektorzi lyudzie powiyadaly, yz bywa myodu po czesczi s tich tho barczy zamkowich.

Summa s tich barczy, ktore do wiadomosci przisly, czyny zlo-
tlich trzi, groszi oszmnascie.

Jeziora thego starostwa. W Szamarowiczach the ssą jeziora: Lukoye, na nyem toni niewodowich dziesięcz; Bronno, na nyem toni niewodowich dwie; Therebowiszca polowicza, na nyem tonia yedna; Czyste y z gałeziami zaplugawione, przeto niemasz toni zadnei.

W Gluchach ssą jeziora dwie: na yednem, wylkym niewodem, toni dwie; na drugim toni trzi; a zową ye Czersko y Lukoye.

W Zamschanach jezioro rzeczone Lubań, na nyem tonie nye-
wodowich syedm.

W Kremnie yeziora polowicza, na niem toni trzi.

Na Żuthowem tonia yedna.

W Zastawy ssą the jeziora: Mschani, na niem toni niewo-
dowich sescz; Radocziąsz, na niem toni oszm; Thissobol, na niem
toni sescz.

W Wylunczach jezioro Berezno, na niem toni dwie.

W Synowye są dwie yeziora, napoli s xiędziem Romanem,
na ktorich pro interesse cap—tus Rathen. toni sescz.

W Dubecznie the ssą yeziora: Dubieczno, na niem toni nye-
wodowich dwie; Lukoye, na nyem toni czteri; Mschan, na nyem
tonya yedna.

W Zalyeszyu jezioro yedno, rzeczone Tureczno, na nyem to-
nya yedna.

W Thurzi the są jeziora: Wyelechow, na nyem tonya jedna; Dulhoye, na nyem tonya jedna; Thur, na nyem toni dwadziescia zrabaią; a ostathka dla zarosznienia nie moga zrobicz.

W Kortiliesziech jezioro, na nyem toni czteri; a zową ye Lukowisz.

W Wyothlach są trzi jeziora: Bye, na nyem tony czterdziesci; Ploticze, na nyem toni dwie; Thuczno, na nyem toni dwie.

W Szodrochosci the są jeziora: Orzechowo, na nyem toni nyewodowich dwadziescia i oszm; Orzechowicz, na nyem toni dwanaszie; Szwyęthe, na nyem toni czteri; Blyzne na nyem tonya jedna; Sztribosch, na nyem tonya jedna.

Summa wszithkich jezior, wielkich y małych, iest trzidziesci.

The wszithkie jeziora, gdi zyma będzie dobra a połowna, uczinią pozitek wielki. A wszakos, wedluk zeznania niektorich urzednikow starich y lyudzi, wyari godnich, ktorzi tho zeznawali, yz za nieboszcika pana Swiecziczkiego naymowano na nych łowią za zlotich trzista, okrom pokłonow, pieprzow y rib, ktorze tez arendarze dawali. A wssakoz y na ten czas moga bicz myernie saczowane na zlotich trzista.

Mliny. W Kremnie na czesci Rathen. yest mlyn, thilko z wiosni mielye; a gdi rok szuchi, malo pozithku czini. A wszakze lyudzie s teyze wszi naymuya go po zlotich sescz.

W Thurze, albo w Zalieszyu, mlyn czini arendą do roku zlotich dwanaszie.

W Kortiliesziech mlyn czini arendę na rok zlotich dziesięcz.

W Radostowie mlyn, ktori lyudzie s tey ze wszi naymuyą na rok po zlotich dziesięcz.

W Wyothlach mlyn na rzecze Przypieci, w niem kol mącznich dwie, y drugi mlin na Niedwiednem napoři s panem Faliszewskym. Arendą oba do roku czinią zlotich pieczdziesyąth.

W Powyeczny mlyn, który poddani s tey ze wszi na kazdi rok naymuyą po zlotich dziesięcz.

Mlyni pod myastem Rathnem trzi, rzeczone Joskow, Woiczeczów y Andrzeiow; thich nie arendowano, thilko z nich wymiar byora; a tak yako się pokazało z rejestru mlynskiego anni 1563, wymierzono s tich trzech mlynow zyta myari myesczkiei Rathen. macz stho dwadzieszcia y puldziewieti; szaczuyąc kazdą macze, wedluk targu pospolitego, po gr. dwadzieszcia, tho uczini zlotich oszmdziesziąth i pięcz y gr. dwadzieszcia. Psenicze macz oszm y myarek mlynskich (ktorich dziesięcz czinią kor. yeden) dwye; szaczuyąc macze za gr. trzidzieszczi a myarkę za gr. trzi, tho czini zlotich oszm y gr. sescz. Szlodu macz dwadzieszcia i dziewiecz, kazda valor. gr. pięthnasczie; tho uczini zlotich czternasczie y gr. pięthnasczie. Tatarki macz oszm, kazda valor. gr. trzinaszczie; tho uczini zlotich trzi y gr. czternasczie.

Summa s tich trzech mlynow uczini zlotich stho i yedennasczie i gr. dwadzieszcia y pięcz.

Mlyn w Dathynyu dobri, yako sie okazało z rejestrow anni supra scripti, ze w nyem wymierzono zyta macz stho dwadzieszcia i sescz, kazda valor. gr. dwadzieszcia; tho czini zlotich oszmdziesziąth i czteri. Psenicze macz sescznasczie y myarek mlynskich sescz, kazda macza valor. gr. trzidzieszczi; tho czini zlotich sescznasczie y gr. oszmnasczie. Szlodu macz oszm, kazda valor. gr. pięthnasczie; tho czini zlotich czteri. Tatarki macz dwadzieszcia y sescz, kazda valor. gr. trinasczie; tho uczini zloti yeden y gr. czternasczie y d. dziewięcz.

Summa tego mlynu uczini zlotich stho y sescznasczie y gr. pultrzeczia.

Mlyn Szodrohoski, w nyem wymierzono zitha macz dwadzieszcia y trzi, kazda valor. gr. dwadzieszcia; tho czini zlotich pięthnasczie i gr. dziesięcz. Psenicze macz dwie, valor. zlotich dwa. Tatarki macz pultori y czwierz macze, valor. gr. dwadzieszcia y

dwa, y d. trzinasczie; tho wszithko uczini zlotich oszmnascie y gr. dwa, y d. trzinasczie.

Nyewyerski mlyn, s ktorego było wymiaru zyta macz czteri y myarek dwie, valor. wszithko zlotich dwa y gr. dwadzieszcia y czteri, alie się był zerwał; tho uczini zlotich dwa y gr. dwadzieszcia y czteri.

Summa wsithkich pozithkow s tich wsithkich mlinow czyny zlotich trzistha czterdziesci y sescz, y grosi dwadzieszcia y cztheri, i d. czteri.

Sziewba. S tich wszi niektorich wynni lyudzie, wedlie dawnego zwiczayu, dawacz w ieszieni zita po pewnei myarcze' na posziew, them obiczayem: W Zerziczach skladayą zyta lipiecznich dwanaszczie; tho uczini maczę yedną y lipiecznich dwie. W Zamschanach wszisczi' skladayą zyta lipiecznich dwadzieszcia y dwie, ktori czinia macz mieszkich Rathen. dwie y lipiecznich dwye. W Wylunczi skladayą zyta myari mieszkiei Rathen. macz oszm. W Zalieszuyu dworzisz oszmnascie skladaią wszisczi zita lipiecznich trzidziesci y sescz, ktore czinia macz mieszkich Rathen. tri y lipiecznich sescz; a dziewiethnaste puste, nye dawa. W Turze dworzisz trzidziesci dawaią zyta lipiecznich po dwye, ktorich będzie sesczdzieziąth, the uczinia macz Rathen. mieszkich sescz. W Kortiliesziech skladayą zyta lipiecznich trzidziesci y sescz, ktore czinia macz Rathen. mieszkich pulczwarti y lipieczną yedną. W Wyothłach wszisczi poddani społęcznie dawaią zyta myarek trzidziesci y tri, ktore czinia macz Rathen. yedennasczie. W Radostowye skladayą zyta myarek syedmnasczie, ktore czinia macz Rathen. pyęc y myarek dwye. W Powieczuyu yest dworzisz dwadzieszcia, s kazdego dawayą zyta po yednei myarcze, ktorich będzie dwadzieszcia; uczini macz Rathen. sescz y myarek dwie.

Thego wszithkiego zyta, wichodzi na myare Rathen. macz czterdziesci y oszm, valoris kazda za grosi dwadzieszcia; tho uczini zlotich trzidziesci y dwa.

Towari liesne. Wawrzyniecz z Wyeluncza, budnik y mistrz towarow lyesznich, dal sprawę około towarow lyesznich, czo tez y panowye rewisorowie ogladaly po czesczi, yz w lyesziech grunthu Wyeluniczkiego, ku themu starosthwu naliezączego, wyrobyly wanczoszu dwa zachcziki, als dwanasczie thisiączy, bo zachczik yeden ma w szobie czwierczy sescz tisziączy.

Thamze y popiol robi, ktorego yusz na ten rok poczital bycz gotowego łastow trzidziesci. Na the robote pan starosta Rathen. dawa przerzeczonemu mistrzowoy sz nich pieniędzy od sta dylow wanczoszu zlotich czteri, a od łastu popiołu wyrobienya takze zlotich czteri; y k temu themu to budnikowi przidawa, na kazdi rok, zyta macz dziesięcz na myarę miesczką Rathen., a na then datek, then budnik chowa szobie czeliadz ku przerzeczonei roboczcie; zadnei mu pomoczi nye powynni dawacz s zamku, thilko zgotowane thowari odwiescz lyudzmi krolewskiemy do rzeki Muchawcza, y tho nye dalyei, yedno przesz myl czteri.

Thenze budnik dał sprawę, y ze z lyszow krolewskich tego starostwa, tho yest Radostowskiego y Wyeluniczkiego, wypalyl popiołow anno 1562 lastow pięczdziesziąth, a zasz anno 1563 popiołu łastow stho, a tho wszithko za dziesieiszego pana starosti; ktori popyol w Gdansku roku przislego przedawano lasth yeden po zlotich trzidziesci y czteri. A czo szie doticze wanczoszu, thedi go nie przedawano za pana starosti nynieiszego. Za nyebosczika pana Swiecziczkiego, nyegdi starosti Rathen., wyrobyono popiołu łastow pięczszeth, a wanczoszu nycz nye robiono.

Szą yescze w tem starostwie lyszzi godne na popiol, na wanczosz, na klepki, na waszilki, na fiflie, a zwlaszcza lysz Marczinow, ktorego wzdlusz na milyę, a wszierz mnyey; u Thruthnyei lysz wyelki, przy wszi Schinowie lyezączy, u Korowicz lysz wyelki, u Swyętego lysz wielki za Thurem, u Wyotel lysz wyelki; w tich lyesiech yescze nye robiono zadnich thowarow, a yest drzewa doszcz godnego.

Folwarki, k temu starostvu naliežęze.

Podmieszczi. W nyem wweyziono do gumna: zyta ozymego kop trzysta syedmdziesiętł i trzi, jarego—pięcz, psenicze—dwadzieszcia i pultrzeci, jaczmienia—dwadzieszcia y pięcz, owsza—trzysta y siedmdziesiętł, grochu—trzidzieszczi i yedna, tatarcki—pyeczdziesiętł y trzi.

Obora: Krow doynich trzidzieszczi, czeliętł dwadzieszcia i sescz, bydła pospolit. dziesięcz, gęszci sesczdziesiętł.

Czelyadz: dwornik—marc. 4, dworka—marc. 2, dziewiek 3—zl. 6, pastuch1—marc. 2.

W Dubiecznie. Wweyziono do gumna: zyta ozimego kop czterista i czteri, zyta jarego—pultrzeci, owsza—trzidzieszczi y iedna, tatarcki—sto siedmdziesiętł y trzi, prosza—dwadzieszcia; grochu nyewiężanego stogow dwa.

Czelyadz: dwornik—marc. 4, dworka—marc. 3, dziewok 3—zl. 6, pastuchow 2—marc. 4.

Obora. Krow doynich dwadzieszcia y iedna, krow jałowich oszmnascie, jałowicz młodsieł trzinascie, nyenkow syedm, bieyāk yeden, ozymkow dwadzieszcia, czeliętł sescznascie, owiecz oszm, baran yeden, koz doynich trzinascie, kozłow starich dwadzieszcia, koziętł dwanascie, gęsze dwadzieszcia y oszm, kur pospolit. oszmdziesiętł. Saczunek pozitłku od bidła przerzeczonego, kładęcz pozitłek odedwu krow ialowich yako od iedney czeliyethney, od sesczi owiecz yako od yedney krowi, od czterech koz—thakze; będzie thim spossobem krow do pozitłku sesczdziesiętł y pięcz i saczuęcz od kazdei krowi nathaniei na gr. cztherdzieszczi y osm, to wsitłko, prziloziwsi y welne, ucziny zlotich sto y pięcz y gr. dwa; a wyrachowawszi na czelyadz zlotich 40, gr. 24, zostanie zlotich 64, gr. 8.

Sianozeczci. Przi Dubiecznie uręciszce, rzezzone Luczno, na nyem bywa stogow trzidzieszczi i trzi. W szamem Dubiecznie bywa stogow wielkich pięcz. U Czawli bywa stogow dziewięcz. Okolo Turskyego yeziora stogow pięthnascie. U Izdobek yest dwor dlya

łowu, y nasziekayą tham sziana na lugach stogow pięczdziesziąth. Woloszozari za Rathnem bywają syanozęczi; okolo yeziora, rzeczonogo Orzechowa, bywają syanozęczi; okolo dworcza bywają syanozęczi. Na tich syanozęcziach sziana bywa, stogow stho, citra vel ultra, ktore yako sprawe dano, zebi thilko myano przedawacz po gr. dwadzieszcia. Szaczuyąc stogow pięcz wyelkich przy Dubiecznie po zlotich pięcz, a małe, ktorich yest dwieszcie y syedm, po gr. dwadzieszcia (to ye tak pospoliczie przedawają), tho bi ucziniło zlotich stho szesczdziesziąth i trzi. A wszakoz, zostawuyąc na wichowane konyom y bidlu stogow 150 y sterth 2, przydzie za ostatek zlotich pięczdziesziąth y trzi, oprocz ynszich szianozęczi, ktore są tak nad rzeką rzeczoną Przypiecz, yako y nad ynszemy, y okolo yezior ynszich, ktori się nye myanowali wissey, na ktorich tez bywa sziana po czesczi.

Szaczunk zboza wedlie plionu y targu pospolitego. Żyta w przereczonych folwarcziech in summa yest kop syedmseth oszmdziesziąth y pulpięti. A tak wedluk probowanego plionu, y wedluk karbow urzedniczych—gdi omloczi kop dwie, będzie z nich macz, myari mieszczyei Rathen., pultori, ktorich s przereczonych kop żyta będzie macz pięczseth oszmdziesziąth y puldziewięthi; szaczuyąc kazdą maczę, ktora yest podobna Chelmskiemu korczowi, po gr. dwadzieszcia, tho uczini zlotich trzistha dziewięczdziesziąth y dwa i gr. dziesięcz. Psenicze w przereczonych folwarczech in summa yest kop dwadzieszcia y pultrzeci. Pylon yei takze uczini yako y żyto. A tak s tei psenicze będzie macz syedmnasczi; szaczuyąc kazdą maczę po gr. dwadzieszcia y oszm, tho uczini zlotich pyęthnasczie y gr. dwadzieszcia y sescz. Jeczmienia w przereczonych folwarczech in summa yest kop dwadzieszcia i pięcz; kładąc na yedną maczę kopę yedną, będzie s przereczonych kop takze wielie macz; saczuyąc kazdą maczę po gr. dwanasczie, tho uczini zlotich dziesięcz. Owsza w przereczonych folwarczech in summa yest kop czterista y yedna; s kazdei kopi będzie macza yedna; a tak s

przerzeczonych kop będzie macz także wylicie. Saczuyąc każdą maczę po gr. dziewięcz, tho uczini zlotich stho y dwadzieszcia y gr. dziewięcz. Tatarcki w przerzeczonych folwarczech in summa yest kop dwieszcie dwadzieszcia y sescz; wedluk probowania plionu, kładąc kop dwie na pultori macze, a tak s przerzeczonych kop będzie macz stho sesczdziesziąth y puldziesięthe. Szaczuyąc każdą maczę po gr. dwanascie, tho uczini zlotich sesczdziesziąth y syedm, y gr. dwadzieszcia y czteri. Grochu w yednem folwarku yest kop trzydzieszczi y yedna, a w drugim stogow dwa nyewiązanego, s ktorego grochu wszithkiego na podobienstwo będzie macz sesczdiesziąth y trzi. Szaczuyąc każdą maczę po gr. dwadzieszcia y oszm, tho uczini zlotich pięczdziesziąth i oszm, i gr. dwadzieszcia y czteri. Prosza w przerzeczonych folwarczech in summa iest kop dwadzieszcia, s ktorego będzie macz dziesyęc; szaczuyąc każdą po gr. dwadzieszcia, tho uczini zlotich sescz y gr. dwadzieszcia.

Summa za wsithko zboze sz gumien przerzeczonych cziny zlotich sesczseth siedmdziesziąth y yeden, gr. dwadzieszcia y trzi.

A wyrachowawszi piatą czescz na naszienie, zostanie zlotich pięczszeth trzidzieszczi y syedm, y gr. dwanascie, y d. dziewięcz.

Summa summar. wszithkich pozithkow starostwa Rathenskiego czini zlotich trzi thisiącze dwyescie y czterzi y gr. dwadzieszcia y trzi, den. trzinascie, okrom liesnich towarow i budowania komiąg, opocz przipadlich pozithkow, y opocz barczy panskich y lyaszow spustoszalich, ktore barthniczi zamkowi podbieraią, y opocz zwierza, ktorego tam yest doszicz.

Литов. метр., кн. перенуецъ В., № 12, л. 121—166.

XVI.

Люстрація Любомльського староства, 1564 р.

Capitaneatus Lubomliensis.

Luboml, miasto, w ktorem z domow, w mieszkym prawie lyezających, zaden czinsz nye idzie do zamku, bo y pleban byerze thilko z rol myesczkich.

Lanow starich na myesczkym gruncie yest trzinascie y pulpręta y obschar yeden; s kazdego łanu dayą czinszu dorocznego po gr. dwadzieszcia y czter: Ioannesz, Lucaszowski, Lawrisz Martinkowicz, Jaczko Awrasowicz, Ilyei—kazdi s czalego łanu; Chwedor Koszik—s pultrzeciū łanu; Kotowicz s Zapolya, Iwasko Hriczowicz, Pasko Horodko, Symon Torgowa—kazdi po pulłanu; idem z obszaru gr. trzidziesci; Iwancza Skibicz s pulłanu, idem s pultrzeciū prętow gr. pięcz; Kulisz s pulłanu, idem s pultrzeciū prętow gr. pięcz; Palczikowicz s pulłanu, Panas Popowicz, Jolchym, Schak Thimoszowicz—kazdi s pultrzeciū pretow po gr. pięcz; Jurko Pluticz, Petrasz, Hac, Schak—kazdi ze dwu prętow po gr. czter; Szawka Skybicz ze czterech prętow gr. oszm.

Summa czinszu z łanow uczini zlotich yedennascie y gr. trzinascie.

Nadtho łanow starego wymiaru na mieszkym gruncie yest szyedm, s ktorich zaden czinsz nie ydzie; tho yest dwa sz nich na plebanyą Lubomlską, a drugie dwa na woytowstwo są fundowane. Za się łanow trzi nyeiaki slyachethni Fłorian Łopateczki dzierzi, s ktorich zadnego czinszu nie daye, vigore libertationis a S. R. M. sibi concessa. The lani trzi ma Lopateczki: Pozarkowski lan, Skoralinski lan, Maczkowski, Byałediwosczowski—pullanki.

Tamze na mieszkym gruncie *nowo wikopanich pullankow* yest dwadzieszcia y oszm y obscharow dwa, s ktorich na folwark Lubo-

melski obroczone pullankow pięcz y obschar yeden; a z ostathka, tho yest z łanow puldwanastu, czins do zamku ydzie; s kazdego łanu placzą czinszu dorocznego po gr. dziesięcz: Iwancza Skybicz, Chwedecz Borodicz, Kozłowa, Jurko Pluticz, Chwedecz Łapczicz—kazdi s czalego łanu; Joldaczowski -s pultori łanu; Kudinowa—z obscharu gr. pięcz; Sawka Skibycz, Lucas Martinkowicz, Dasko Mateczkowicz, Zywyen—kazdi s pułanu; Jarmol, Lawris Martinowicz, Pleban, Syenko Drahel, Petrasz, Kulysz—kazdi s pułanu.

Summa czinszu czini zlotich czteri y gr. yeden.

Zawadziłowskie łanow pultora y obschar, Podmokłowsky lan—the na dwor zasiewają. Tych ze nowich rol nad tho, czo się napisało, przerzeczeni Florian Lopateczky dzierzi pullankow czteri, vigore juris praefati: Krawczikowski—łan, Dumynski, Horkawego—łan.

Manasterz, uroczisko, abo dziedina, thus pod myastem Lubomlem, ktore było dane panu Pyotrowi Goslawskiemu od jego k. m. nynyeiszezo do zywota; ktore doziwoczcie na seymie Warschaw. ukazowal y declarowano bicz dobre, alye gole; ma dawacz s niego nyeczno. Na ktorem Manasterzu myesczanie Lubomelszi dzierzą zdawna rolye s czinszu y po dzisz dzien, s ktorich s kazdego pułanu dayą czinszu po zlotich dwa do zamku: Omelyen Gorgełowicz, Iwaniecz Kyska, Maczko Pyrog, Padszadnowicz, Mroch, Haraszym—kazdi s pullanu po zlotich dwa; Tisko Phomicz, Wolyowacz, Zalipnowicz, Androsz, Hłuszewicz, Hyricz, Pozarko, Kwasza, Jarmol, Makarecz, Chwedecz Borodicz, Jan Glymarczik, Myczko, Chwediniowicz—kazdi s pullanu po zlotich dwa. Jan Stalmach s pullanu—zlotich dwa i gr. dziesięcz; Byalochwoszcz z obscharu—zlotich dwa; Hricz, Sanka, Drahel—kazdi z obscharu—po gr. trzidzieszczi; Augustyn s obscharu—gr. dwadzieszcza.

Summa czinszu s tich rol czini zlotich czterdzieszczi y oszm.

The łany y z obscharami y insze rolie, ktorich tam yest nad lyczbe wissei napiszanych kylka, w gruncie dobrem, arendowal u

przerzeczonego pana Goslawskiego jego m. pan canczlerz nynieiszi starosta Lubomelski, za zlotich stho, y urodziło się na tich obscharach (ktore są nad liczbe tich, czo ye lyudzie s czinszu orzą) zyta kop stho y oszm, ktorech czena będzie sie kladla przy folwarczech.

Tamze na miesczkym gruncie bylo rol lanow pyęcz w myescu, rzeczonem Byały Bcbr, lyeżączich, s ktorich tez przedthem, gdy ie mieszczenie dzierzely, bywał czynsz do zamku. Aye ze the łany na ten czas obroczo na wysz nowo poszadzoną, rzeczoną Skybi, przidawszi yeszcze do tego myesczkiego grunthu łanow oszm, ktore był nieboszczik pan Andrzej Dembyensky, szyn jego m. pana canczlerzow, będącz podstarosciem myescza onego, za consenszem jego k. m. zydom Lubomelskym, possessorom tich łanow, zaplaczil, videlicet dal Jaczkowi Afraschowy zlotich syedmdziesiãth, Ilyemu zlotich stho y dziesięcz y k tomu obyema dwa łani, na myesczkym gruncie lieżączie, ktore sbye nie includuyą w liczbe starich łanow, wzgorę napiszanich, przidal, czo, czisz zydownie, oblicznie stojącz przed pany reuisori, na zamku Lubomelskym zeznaly.

Tamze na miesczkym gruncie yest rol, ktore dzierzą Zapolczy, als kmyecie ze wszi rzeczonei Zapolie, lanow pyecz y prętow czteri. S kazdego łanu przichodzi czinszu dorocznego po gr. dwadziescia y czteri; a s prętha, ktorich yest dwanaszcie w lan, po gr. dwa: Onusko Ilkowicz, Lewko Rachelczicz, Onusko, Lucasz—kazdi ze czterech prętow—po gr. oszm; Onaczko Hriczowicz, Hriniecz Hriczowicz, Lucasz Olexicz—kazdi z ossmi prętow po gr. sescznaszcie; Onusko Ilkowicz s pultoru łanu; Iwaniecz Olexicz s pulłanu.

Summa czinszu s tich rol czini zlotich czteri y gr. oszm.

Pyekarzow, w myesczkym prawie sziedzączich, yest na ten czas rejestrowanich, in post. salua auctione et diminutione, dwadziescia, ktorzi dayą czinszu dorocznego po gr. sescz: Joltuch, Pawel, Olychwir, Wrothnikowa, Proczik, Jakowyecz, Drahel, Lasko, Sczesni, Hricz, Omelyan, Hriniecz, Panasz, Horoczko, Kozka, Bothwina, Haraszym, Tharasz, Panaska, Josko Chwedczenic.

Summa czini zlotich czteri.

Sewczow, mieszckiego prawa, yest na ten czas, salua in post auctione siu diminutione, dwanaszcie, ktorzi dayą czinszu w rok po gr. sescz: Iwan, Synieczko, Szczepan, Stach, Janko Czyuch, Sobiech, Mykita, Janiecz, Waszilecz, Chwedko, Huk, Haraburda.

Czini zlotich dwa y gr. dwanaszcie.

Rzezniczi yateczni, ktorich na ten czas yest czterzei, dayą w rok loyu grubego kamieni po czteri, kazdi kamien valor. gr. dwadzieszcia y czteri: Lawris, Budzinski, Phormusz, Hriniecz.

Czini zlotich dwanaszcie i gr. dwadzieszcia y czteri.

Laznia czini arendą do roku zlotich dwanaszcie y gr. dwadzieszcia y czteri.

Z ogrodow mieszczych, w mieszczie i przed myastem lyezających, rozno czinsz ydzie; a wszakze ogulem wszithkiego przychodzi zlotich dziesięcz y pulgrosza.

Żydowie Lubomelsczy schoszu krolewskiego na kazdi rok skladayą zlotich czterdzieszczi. Alye syę pan Goslawsky z lysthem od k. j. m. opowyadal, ze by mu then czinsz myano dacz.

Mosthowe Butmerskie arendą do roku czini zlotich dwanaszcie y gr. dwadzieszcia y czteri.

Summa pozithkow s Lubomla y czinszu s Manasterza dziezinki cziny zlotich sto sesczdziesiath y dwa, y grosi sescznaszcie, den. dziewiecz.

Skiby, wyesz, ktorą za nieboszika pana Maczieiowskiego poczeto było szadzicz przy uroczisku rzeczonem Byali Bobr, na pyączy łaniech, do ktorei yusz za nynieszego pana canczlerza, starosti Lubomelskiego, przilączono z mieszckiego gruntu ieszcze łanow oszm, o ktorich się wissei napiszało. A tho s tei prziczini, yz zadney wszi nyebyło, ktora bi myała blisko przilyecz folwarkowy Lubomelskiemu dlya zacziegu; yest przy nyei chrostow y dąbrow doszicz, s ktorich szóbie rol yescze wyenczei prziczinyayą y prziczinicz mogą czy lyudzie, ktorzi tam osziadayą. A poczeła syę ta wyesz statecznie

oszczędacz in anno domini 1563; yest tam yuz kmieczi osziadlich dziesięć, ktorzi yz yeszcze mają swobode dlya zbudowania, nye mają ustanowyonego czinszu. A wszakoz mogą bicz na takim czinszu y na roboczcie postanoweni, yako kmyecie we wszi Beresczach, bo rolie mają w grunczie dobrem y przestrono sziedzą.

Zawalye, wyesz, pod Lubomlyem lyeżacza, yakobi przedmieście, w ktorei kmieczi robotnych na łaniech yedennasczie, roznie syedżączich yest syedmnasczie, od ktorich s czalego łanu przychodzi czinszu dorocznego po gr. czterdziesci, owsza kor. po czteri, kazdi valor. gr. piętnasczie; kur po dwoye, valor. gr. dwa; jayecz po dwanasczie, valor. d. dwanasczie; za szer y maslo po gr. czteri. Nad tho s pullanka, nowo wykopanego, przychodzi czinszu dorocznego gr. trzidziesci y sescz. A ymiona kmieczi są: Marthyn Lyelek, Thymosz, Iwan Mithkow, Chwedko Karpiewicz—kazdi z łanu; Iwan, slioszarzow ociecz, Syenko, Chwedecz Niewstayko, Markar Hładkowicz, Sydor Hładkowicz, Onusko, Choma, Nestor, Gierutha, Roman, Ihnath, Hriniecz, Lucz Mithkowicz—kazdi s pulłanu; idem s pulłanu nowo wikopanego.

Summa czinszu czini zlotich piętnasczie i gr. dwadziescia y sescz; owssa korczy czterdziesci i czteri czini zlotich dwadziescia y dwa; za szer y maslo, kury y yaicza czini zlotich dwa y gr. trzinasczie y d. sescz.

Thamze nad tho yest pultora łanow—osziadlich, na ktorich sziedzą: pierwszy barthnik zamkowi, na łanie; kmiecz tez yeden na pulłanku; k temu wozni na obszarze. A czy trzei nye dayą nicz, wzgledem poslug pewnich, ktore czinią do zamku ustawicznie. Z ogrodow tamze, yz na niektorich orzą y szeją, a na niektorich thilko szyano zbierają, ktorich yest tak matich, yako y wielkich, w liczbie oszmdziesiąth y sescz, czynsz rozno placzą racione wielkosczi y małosczi; a wszakze przychodzi czinszu z nich zlotich sescznasczie y gr. pulosznasta. Nad tho yest ogrodow nowo zagrodzonych trzinasczie, s ktorich yeszcze nie byl czynsz postanowion. A

wszakosz z rejestrow pana staroszcinih moze szie po them okazacz, czo za pozitek z nich będzie: Truchon Kołodzyei, Iwan Mithkowicz, Steczko Hładkowicz, idem z łąki pod Wisniowim, Luczkowa wdowa, Wasko Wlazłowicz, Jaczko Steczowicz, Konon, Jolchim, Kupczenie Dimidecz, Chwedon, Supron, Lycz.

Pyekarzow tamze yest dziewiecz, ktorzi dayą czinszu dorocznego po gr. sescz: Łyelek, Bybik, Gosko, Wlazłowicz, Konon, Truchon, Miklas Wolkowicz, Jaczko Steczowicz, Chomina. Czini zloti yeden y gr. dwadzieszcia y czteri.

Summa wszithkiew pozithkow czini zlotich pięcdziesiąth i oszum, y gr. dwadzieszcia, y den. pięthnascie, okrom ogrodow nowich.

Jahodin, wyesz, w ktorei kmieczy robotnhich, kazdi sz nich na pullanku szyedząci, yest sescznascie, ktorzi czinszu dorocznego dayą po gr. dwadzieszcia y czteri; owsza korczy po dwa, kazdi valor. gr. pięthnascie; kur po yednemu, valor. gr. yeden; jaiecz po dziesiąci valor. pulgr.; za szer y maslo po gr. dwa. A ymiona kmieczy ssą: Marczin Czisz, Jurko Czisz, Lucas Czisz, Symko Czisz, Iwasko Andreiczenie, Korpacz, Hawriło, Ilyasz, Steczko Wahaniecz, Marko Pierkowicz, Grzesz, Barthosz Teleszowski, Stasz Kurczenie, Lawriniecz Karpaczenie, Janko Mathisczenie, Proniecz Schusko.

Summa czinszu czini zlotich dwanascie i gr. dwadzieszcia y czteri; owsza kor. trzidziesci i dwa, czini zlotich sescznascie; za szer y maslo, kuri y yaicza czini zloti yeden y gr. dwadzieszcia y sescz.

Zagrodnikow yest yedennascie, ktorzi dayą czinszu dorocznego po gr. sescz: Jacob Wilien, Mysko, Sydor, Maczina, Woythko, Olesko, Wawris, Chwedecz, Haczina, Martin, Stasz—z łąki gr. dwanascie. Czini zlotich dwa y gr. sescz.

Powynnosc. Wynni do Chelma, Lublina, Crasnego Stawu yachacz, na ktorego kolyei przydzie; z mlynow, ktore są okolo

nich, mąkę wozicz, gdzie potrzeba, y s folwarku Rymaczkiego zito wsithko do komyag odwozicz wynni; kazdi po dziesiąci beczech nc-wich na komiegi nagotowacz wynni.

Summa wszithkich pozithkow czini zlotich trzidziesci y dwa y gr. dwadziescia y sescz.

Raiowiszcze, wyesz. W nyei kmieczy robothnich yest piecz, ktorzi dayą czinszu dorocznego po gr. trzidziesci: Michno, Jochimiecz, Hricz, Iwaniecz Tabor, Maczko. Czini zlotich pyęcz. Komornik tamze yeden, ktori daye czinszu w rok gr. trzi. Karczmarz s karczmi czinszu dorocznego daye zlotich czteri. Targowe, ktore tam wybierayą na swyątki (bo tam yarmark bywa) pro interesse pu—tis cap—tus, poniewasch do starostwa Rathen. ydzie połowicza na rok, citra vel ultra, dostawa szię zlotich pięcz.

Summa wszithkiego pozithku czini zlotich czterdziescie y gr. trzi.

Lubochinie, wyesz, w ktorey kmieczy, roznie na dworziszczach dzyiesiąci sziedzącich, yest dwadziescia y czteri, ktorzi dayą czinszu dorocznego po gr. pulyedennasta, kur po dwoye, valor. gr. dwa; jaiecz po dziesiąci, valor. pulgr. A ymiona kmieczy the są: Schak s Kozłowskiego: myodu wyader pultrzeczia, owsza korc. czteri; Lysz s Czwałowskiego: myodu wyader dwie y prziczinku rączkę 1, owsza korc. czteri; Żuk y Karp: myodu rączkę yednę; Żuk Kebrowicz: myodu rączkę yednę; Mach: miodu rączkę yednę. Czisz wssiszi skladayą szyę na yedną rączkę myodu ossobno. Dronycz Neronowicz: myodu wyader dwie, prziczinku rączkę 1, owsza korc. czteri; Lawris Tarasczycz: myodu wyadro yedno i prziczinku rączkę 1, owsza korc. dwa; Iwanycz: myodu wyadro yedno, owsza kor. dwa; Stari Tywon: myodu wyader trzi i prziczinku rączką 1, owsza kor. czteri; Wasko Kowałow: myodu rączkę yedną; Żmynka: myodu rączkę yedną; Micho Markowicz z Mynką: myodu s prziczinkiem rączek sescz, owsza korc. czteri. Hricz z Mynczickiego: myodu rączek pięcz, owsza korc. czteri; Szyerdzien: myodu

rączek pięcz. Czi dwa składayą starzini owsza korc. czteri. Andreiecz s Zarubiczkiego: myodu wiader pultrzczia i prziczinku rączkę 1, owsza korc. czteri; Piotr Zarubicz: miodu rączkę iednę; Michno Suthka: myodu rączkę iednę; Andreiecz Zarubicz: myodu rączkę iednę; Hacz Zarubicz: myodu rączkę iednę; Chothka Zarubicz: myodu rączek pulschosti, owsza korc. dwa. Biczko s Nierunowiczkiego: myodu rączek pięcz, owssa macz pyęcz; Daniło: myodu rączek sescz, owsza macz pięcz; Żypa: myodu rączek pięcz, owsza macz pięcz—czi trzei składayą iednę rączkę myodu. Michno Leczkowicz: myodu rączek dziesięcz, owsza korc. czteri; Daniło y Androsz s przereczonych kmieczi składayą myodu rączek dweye.

Summa czinszu czini zlotich oszm y gr. dwanaszczie; za kuri y iaicza czini zlotich dwa.

Nad tho dwa kmieczia s pustich rol, odkupuyącz robotę, dayą czinszu po gr. trzidziesci: Kucz Kowaliowicz, Iwanko Raczko—czini zlotich dwa.

Od tich ze kmyeczi przereczonych przichodzi owsza korc. czterdziesci y pięcz, y macz, als czwierzci, trzi, kazdi kor. valor. gr. pięthnasczie,—uczini zlotich dwadzieszczia y dwa, y gr. dwadzieszczia i sescz, y d. pulpięta. Myodu dannego od barthnikow przichodzi na kazdi rok wyader, albo czwierzci, trzidziesci, kazda valor. za grziwyen dwie y rączek (kterich w czwierz biwa czteri) pultori, kazda valor. pulgrziwni; tho czini zlotich dziewięczdziesziąth y siedm y gr. sescz. Thamze s kazdego dworziszca, kterich yest dziesięcz, przichodzi podannego, als poczi po oddanyu przereczonego myodu, po gr. dwa; tho czini gr. dwadzieszczia. Thasz gromada daye w rok iałowicze staczyną, valor. zlotich dwa, i wieprza yednego, valor. za grziwne; tho czini zlotich trzi y gr. oszmnasczye. Thasz gromada owsza pasterskiego, als spasznego w rok ogulem dayą korc. czteri, kazdi valor. gr. pięthnasczie; tho czini zlotich dwa.

Zagrodnikow yest oszm, s kterich syedm dayą czinszu dorocznego po gr. dwanaszczie, a oszmi—gr. trzidziesci; tho czini zlotich

trzi i gr. dwadzieścia i czteri. Garnczarzow trzi, ktorzi dayą po gr. sescz, tho czini gr. oszmnascie.

Lyudzi, mayączich wolne łowienie na yezierze, themu ymienyu przilieglem, yest dwadzieścia, ktorzi w rok dayą po gr. sescz. Drugich ribithwow yest pyęcz, ktorzi dayą po gr. trzi: Petrasz, Kucz Kowaliowicz, Andros Zarubicz, Maczko Adamowicz, Jurchon Zarubicz, Hriniecz Zarubicz, Mosziei Zarubicz, Lucz Chothkow, Chaczko Dronczow, Manko Klymkowicz, Kucz Karmałowicz, Iwaniecz Dronczow, Raidko Dronczow, Petrasz Żuk, Lawris Steczkowicz, Żypa, Klymko Dronczow, Chwedko, Daniło, Michno: kazdi po gr. sescz. Żmyńka, Byczko, Suchopith, Kucz Liachowicz, Żaniecz: po gr. trzi.

Summa od wszithkich ribithwow czini zlotich czteri y gr. piętnascie.

Karczma nowozbudowana, ku ktorey są rolyę obscharow kylka przilączonych, czini w rok arendą zlotich dwadzieścia. A wszakze niewiediecz, yesli w tem czynszu wiecznie będzie stała. Kmyeczie wynni oracz do folwarku Lubomelskiego.

Summa wszithkich pozithkow czini zlotich stho sesczdziiesiąth y siedm, y gr. dziewiętnascie, y den. pulpięta.

Nudis, wyesz, w ktorey kmyeczi robotnich, roznie na dworzisz oszm sziedzączich, yest oszmnascie, ktorzi dayą czynszu dorocznego po gr. pulyedennasta, kur po dwoye, valor. gr. dwa; jaiecz po dziesiędzi, valor. pulgr. A ymiona knieczi są: Zaniecz Miczowicz: myodu ręczek syedm, owsza korc. czteri; Żuk Tywon: myodu ręczkè iedne, owsza korc. dwa; Mysko Awdeyko: myodu wyadro iedno, owsza korc. dwa; Panasz: miodu ręczek trzy, owsza korc. dwa; Chwedecz Stepanczicz: myodu ręczek sescz y prziczinku miodu ręczka iedna, owsza korc. yeden; Ostapko: miodu ręczkę iedne, owsza korc, yeden; Iwaniecz Nieławicz: myodu ręczkę iedną, owsza korc, yeden; Iwaniecz Iakowczicz: myodu wiadro iedno, owsza kor. yeden; Łukyan Olexicz: myodu wyader pultora, owsza kor, dwa; Waszil Olexicz: myodu

wyader pultora, owsza kor. dwa; St . . . k Palaticz: miodu wyader pultora i prziczinku rączka 1, owsza korc. czteri; Chwedecz Pałaticz: myodu rączkę yednę; Dmitr s Kurianowskiego: myodu wyadro iedno, owsza kor. dwa; Iwaniecz Pałaticz: myodu rączkę yednę; Hriniecz Orinczicz: myodu wyadro yedno, owsza korc. dwa; Żuk z Ławrikiem: myodu wyader pultora, owsza korc. czteri; Lukyan z Maskowskiego: myodu rączek pięcz i prziczinku rączka yedna, owsza korc. dwa; Syenko Maskowski: myodu wyader pultora, owsza kor. dwa.

Summa czinszu za kuri y yaicza czini zlotich syedm y gr. dwadzieszcia y czteri.

Od tich ze kmieczy przerzeczonich yako zdawna, wedlie dworzisz, na ktorego przichodzi, owsza kor. trzidzieszczi y czteri, kazdi korc. valor. gr. pięthnasczie; tho czini zlotich syedmnaśczye. Myodu danego od barthnikow przichodzi wyader, albo czwierczy, oszmnaście, kazda valor. za grziwien dwie, y rączek trzi (ktorich czteri czinią wyadro yedno); kazda rączka valor. za gr. dwadzieszcia y czteri; tho czini zlotich sesczdziesiąth. Czisz, po oddanyu myodu, z kazdego dworziszca podannego, albo poczti, dayą po gr. dwa; tho czini gr. sescznasczie.

Zagrodnikow yest sescz, s ktorich pięcz dayą po gr. sescz, a szosti gr. dwanasczie: Kuzma, Borisz, Steczko, Krethko, Syenko, Stasko—czini zloti yeden i gr. dwanasczie.

Młynarz, odkupuiącz robote powynną, daye w rok zloti yeden. Thamze thesarz od myeskania dawa w rok zloti yeden y gr. oszmnaście. Gromada w rok daye stacyną iałowiczą, valor. zlotich dwa y wyeprza, valor. gr. czterdzieszczi y oszm; tho czini zlotich trzi y gr. oszmnaście. Thas gromada daye w rok owsza pasterskiego korc. czteri, kazdi valor. gr. pięthnasczie, czini zlotich dwa. Mostowe, karczma, mlyn czini arendą w rok zlotich czterdzieszczi i czteri y gr. dwadzieszcia y czteri. Dwudzieszcizni od baranow, ktorą na kazdi rok byorą, dostało sie na rok nyniejszi baranow czteri, kazdi valor. gr. dwanasczie. I k temu, czo pieniądzmi odbierano, byorącz od kazdego barana, in def-

fectu vigenarii numeri, po pulgr., gr. czteri. Tho wszithko czini zloti yeden y gr. dwadzieszcia y dwa.

Ribithwow, wolne łowienie mających na yezierze, yest trzi, ktorzi dayą w rok po gr. sescz; tho czini gr. oszmnascie.

Powinnosc. Kmyecie powynni do folwarku zamkowego dziewięcz dni w rok, czo ym kaza robycz. Drew po piączy wozow w rok do zamku przywiescz. Na ostup tez powynni. Synozeczci swe sprawicz.

Summa wszithkich pozithkow s Nudisza czini zlotich stho czterdzieszczi y dwa y gr. dwa.

Zapolie, wyesz, w ktorei kmieczy robothnich, kazdi sz nich na czalem dworzisczu szyedzacy, yest dwadzieszcia, ktorzi dayą czinszu dorocznego po gr. dziewięcz, owsza po korczy czteri, kazdi valor. gr. pięthnascie; podannego po gr. yednemu; kur po dwoye, valor. gr. dwa; jaiecz po dziesięczy, valor. pulgr. A ymiona kmieczy są: Oleyko Naumiecz: myodu rączek syedm; Jaczko Turkowicz: myodu rączek czteri; Thymosz Starzicz: myodu rączek sescz; Syenko, Denis Schagaydak: myodu rączek pulsziodmi; Chwedecz Lucaszow: myodu rączek dwie; Proniecz Iwanczicz: myodu rączek dwye; Pawel Ilkowicz: myodu rączkę iedną; Mathweyi Hrinicz; myodu rączek dwie; Supron Onackowicz: miodu rączek dwie; Onaczko Janczicz: myodu rączek czteri; Grzesz: myodu rączek czteri; Thymosz Hriczowicz: myodu rączek dwie; Andreyecz Onuskowicz, Thisko Onuskowicz: myodu rączek dziesięcz; Waczek: myodu rączkę iedną; Chwedecz Onuskowicz: myodu rączek sescz; Boris Czwierko: myodu rączek trzi; Naum Senyn: myodu rączek trzi; Fylimon: myodu rączek dwic. Czisz wszisczi kmiechie przerzeczoni skladayą myodu rączek trzi.

Summa czinszu za kuri, yaicza y podannego, czini zlotich oszm y gr. dziesięcz.

Owsza dannego od kmieczy przerzeczonych przichodzi kor. oszmdziesięth, kazdi valor. gr. pięthnascie; tho czini zlotich czter-

dziesięci. Myodu danego od bartłników przichodzi na kazdy rok wyader, albo czwiercezi, syedmnasczie, kazda valor. za grziwyen dwie, y rączek pultrzezi, kazda valor. gr. dwadzieszcia y czteri; tho czini zlotich pięczdziesiąth i sescz y gr. dwanasczie.

Zagrodnikow yest oszmnasczie, ktorzi czinszu dorocznego dayą po gr. dziesiecz: Hacz, Bogusz, Wereha, Panas, Olichwir, Maczko, Stepan, Lucz, Wakula, Chwedecz, Supron, Miesko, Hricz, Zanko, Maxim, Mycz, Syenko, Ilkowicz, Chwedecz Gyza. Czini od zagrodnikow zlotich sescz.

Boyarow yest czterzezi, ktorzi dayą, w rok po zlotich dwa: Thomasz, Barthosz, Therebyeiko, Szczesna. Czini zlotich oszm.

Gromada w rok owsza spasznego daye korc. czteri, valor. zlotich dwa. Thas gromada daye w rok stacyna ialowicze, valor. zlotich dwa, y wycpra, valor. gr. czterdzieszczi i oszm; tho czini zlotich trzi y gr. oszmnasczie. Dwndzieszczizni od owiecz, ktora na kazdi rok wybierayą, dostalo się na rok nynieiszi baranow czteri y iagnie iedno; kazdi baran valor. gr. dwanasczie; tho czini zloti ieden y gr. dwadzieszcia y czteri.

Powinnosc z kmieczci. Powynni na swem folwarku rolie sprawicz, zaoracz i zasiącz zbozem panskym, y wszitek urodzai sprząthnącz do gumna; mąke s swich mlynow do zamku odwiescz; drew do zamku prziwiescz. Zagrodniezi dwa dni w tidzien pieszo robią. Pusczezi y lyaszow tham doszicz.

Summa wszithkikh pozithkow s Zapolya wszi czini zlotich stho dwadzieszcia i sescz y gr. czteri.

Kosniscze, wyesz, w ktorey kmyeczzi robotnich kazdi sz nich na czalem dworzisczu sziedząci, yest czterdzieszczi i sescz, ktorzi czinszu dorocznego dayą po gr. czternasczie, owsza korc. po yednemu, valor. gr. pięthnasczie; kur po dwoye, valor. gr. dwa; jaeicz po dziesiąci, valor. pulgr.: Josko Bacun: myodu rączkę iedną; Jaczko Paskowicz; myodu rączkę iedną; Thimos Kupicz s Zenkiem;

Myodu wyadro iedno; Chwedecz Ihnatow: myodu rączek pięć; Moszyei Thimoszowicz: myodu rączek trzi; Wasko Woloszow: myodu rączek trzi; Wolosz: myodu wyadro yedno; Naumiecz Paskowicz: myodu rączkę iedną; Chwedecz Pyasowicz: myodu rączek pięć; Sydor Piszekowicz: myodu rączek dwie; Thimos Pastuchowicz: myodu wyadro iedno; Hriniecz Tywon: myodu wyadro iedno y rączek dwie; Iwan s Sydorowskiego: myodu rączkę iedną; Iwaniecz Mielnik: myodu rączek dwie; Pastholka: myodu rączkę iedną; Mykita Wolkaczowicz: myodu wyader pultrzeczia; Helyas Sythka: myodu rączek pięć; Chodko: myodu rączek dwie; Daniło Michyowicz: miodu wiadro yedno; Maczko Hriczowicz: myodu rączek syedm. Iwaniecz Nielepkowicz: myodu rączek dziewięć; Olycz Ihnatowicz: myodu rączek trzi; Jaczko Chwedorowicz: myodu rączek syedm; Danilo Hursz; myodu rączek pięć; Iwan Chwedorow: myodu wyadro yedno; Zyenka Kupicz, Niczipor, Maczko Androszowicz, Iwaniecz Pyaszowicz, Pasko Holubko, Stepan Woronkowicz, Stepan Pastuchowicz, Karp Piczkowicz, Thimosz Czarnuszowicz, Maczina Nielepeczicz, Mykita Wereschicz, Andrei Chicz, Mychno Popienię, Tisko Ihnatowicz, Marthin Misthuk, Waszil Sawczicz, Iwaniecz Hriczowicz, Andrei Przustupa, Jaczko Syenkowicz, Maxim Hriczowicz, Lucz Grelycz: s tich zaden myodu nie daye.

Summa czinszu za kuri y iaicza czini zlotich dwadzieszcia i piecz y gr. dziewięć; owsza korc. czterdzieszczi i sescz czini zlotich dwadzieszcia y trzi.

Od tich ze kmieczy myodu dannego na kazdi rok przichodzi czwierzci dwadzieszcia i czteri, kazda valor. grziwien dwie, y rączek trzi, kazda valor. za gr. dwadzieszcia i czteri; tho czini zlotich syedmdziesiath y dziewięć y gr. sescz.

Zagrodnikow yest oszm; sz nich siedm dayą czinszu dorocznego po gr. dwanaszczie, a oszmi, tho yest stari karczmarz, daye gr. czternaszczie: Thelosz, Supron, Dimithko, Josko Syenkow, Jaczko Horko, Andrzej Susko, Wasko Stari, Hriniecz; czini zlotich trzi y gr. oszm.

Karczma na zagrodzie nowouczyniona, pospółu z mlinem i sfolyszem, do roku arendą czini złotych trzidziesci i oszm i gr. dwanaszcie. Komornikow yeszcz, ktorzi dayą czinsu dorocznego po gr. seszcz: Jaczko Slysoszarz, Naum, Nosthko, Hyra Proniecz, Chwedko Słuczewicz, Syenko Mosziewow; czini gr. oszmnaszcie.

Gromada daye w rok iałowicze stacyną, valor. złotych dwa, y wyeprza, valor. gr. czterdziesci i oszm; tho czyni złotych trzi i gr. oszmnaszcie. Thasz gromada, na kazdi rok sklada owsza pasterkiego, als spasznego, korc. czteri, valor. złotych dwa. Ribithwow. wolne łowienie na iezierzech maiańczich, yest na ten czas dwa, ktorzi do roku dayą po gr. dwadziescia y czteri; tho czini złoti yeden y gr. oszmnaszcie. Thamze naymuyą paszę bydłu, owczom y szwiniom w liesiech z ynszych wloszci, y wołom kupieczkiem, bo tam liaszci dobre, y dąbrowe, y legi. Puszczi doszcz y zwierza.

Powinnoszcz. Wynni w folwarku swem rolie wszithkie zaoracz y zasyacz zbozem panskym, pozacz i zwiesz do gumna, zmloczicz y do komyag odwiesz. Syanozczeci tez mayą pewne, ktore wynni pokoszicz y sprzathńcz, yako się godzi.

Summa wszithkich pozithkow s Kosniesz czini złotych stho siedmdziesziąth y seszcz y gr. dwadziescia y dziewięcz.

Hołowno, wyesz, w ktorei kmieczi robotnich, roznie sziedzączich, iest pięthnaszcie, ktorzi dayą czinszu dorocznego po gr. czternaszcie, kur po dwoyc, valor. gr. dwa; jaiecz po dziesiāci, valor. d. dziewiecz. A ymiona kmieczi ssą: Syenko Siekirczicz: myodu wiader dwie i prziczinku rączkę iedną; Maczko Siekirczicz: myodu wiader dwie; Wasko Jaczowicz: myodu wyader dwie; Kondrath: myodu wyader pultora; czy czterzi daią owsza po korczi czteri. Samoyło Sythka: myodu rączek seszcz, owsza korczi trzi; Michno Bohaczowicz: miodu rączek seszcz, owsza korczi trzi; Sannik Nielepezicz: myodu wyader dwie i prziczinku rączkę 1, owsza korczi czteri; Pasko Hlobko: myodu wyader pultrzecci i prziczinku rączkę 1, owsza korczi czteri; Maczko Orynczicz: myodu wyadro

iedno, owsza korczy cztery; Misz Poczewicz: myodu rączek pięć, owsza korczy trzi; Iwaniecz Michnowicz: owsza korczy trzi; Chwedecz Jaczowicz: myodu wyadro iedno, owsza korczy dwa; Trochim: myodu wyadro yedno, owsza korczy dwa; Nazarecz Kiyka: myodu wyadro iedno, owsza korczy dwa; Jarmol y Chiniecz: myodu wyader pultora, owsza korczy cztery; Piotr Kuchta: myodu wyadro yedno; Troniecz z Naumowskiego: myodu wyader dwie.

Summa czinszu y za kuri y za yaicza czini zlotich oszm y gr. puloszma.

Od tich kmieczy przerzeczonych przichodzi owsza korczy pięcdziesiąth, kazdi korzecz valor. gr. pięthnasczie; tho uczini zlotich dwadzieszcia y pięcz. Nad tho kmiecz ieden dawa czinszu dorocznego zloti yeden. Nad tho są kmieczy pięcz robothnich, na iednem dworzisczu myeskaiączy, et computantur za iednego czinszownika, ktorzi nye dawaią zadney dany, thilko powinni urobicz panu starosczie, na kazdi rok, szani wielkich czworo, a malich troye.

Zagrodnikow iest siedmnasczie, a komornikow dwa, ktorzi daią czinszu dorocznego po gr. sescz: Wakuła Siekirczicz, Piotr Szawczicz, Trochim Jaczowicz, Martin Sannik, Syenko Michnow, Syenko Siekirczicz, Syenko Jarmołów, Iwan Syekirczicz, Chwedko Tymoszew, Syenko Kuszniierz, Jowiecz. Szauczik, Miczik, Luczik, Martin, Kosczyuk, Roman, Filip, Nestor—czini wszithko zlotich trzi i gr. dwadzieszcia i cztery.

Myodu dannego od tich ze kmieczy przerzeczonych na kazdi rok przichodzi czwierezi, albo wiader, dwadzieszcia i pulszosta, każde wyadro valor. grziwien dwie; tho uczini zlotich oszmdziesiąth y yeden i gr. oszmnasczie. Czisz, po oddanyu myodu, skladają podanego, als poczti, gr. sescznasczie. Thaz gromada sklada owsza pasterskiego, als spasznego, w rok korczy cztery, valor. zlotich dwa.

Boyarow yest trzei, ktorzi czinszu zadnego nye dayą, thilko sz nich yeden daye myodu pultora wyader, a drugi wyadro, kazde valor. za grziwien dwie; trzeczi z ląki nyeiakiei daye gr. dwana-

szcie; tho wszithko uczini zlotich osm̄ y gr. dwanaszcy: Philip Syenkowicz, Chropoth, Zelesko.

Kowalyow yest dwa, ktorzi dayą czinszu dorocznego od rzemiasla po gr. pięthnaszie: Dawid, Jolchim,—czini zloti yeden.

Dzyekcziarzow iest dwa, ktorzi za wolnoscz w lyesziech dayą w rok po gr. dwadzieszcia y czteri: Arthisz, Chwedecz,—czini zloti yeden i gr. oszmnaszcie.

Ribithwow, wolne łowienie na yezierzech maiączich, yest trzei, ktorzi dayą w rok po gr. sescz; tho czini gr. oszmnaszcie: Martin, Luczik, Nestor.

Karczma y mlyn czini arendą do roku zlotich pięczdziesiąth y dwa liszi, kazdi valor. gr. trzidziesci; tho czini zlotich pięczdziesiąth i dwa.

Gromada w rok daye stacyna iałowicze, valor. zlotich dwa, y wieprza, valor. gr. czterdziesci i oszm; tho czini zlotich trzi i gr. oszmnaszcie. Dwudzieszczini od owiecz, którą kazdego roku wybierają, dostalo się na rok nyniejszi baranow dwadzieszcia i sescz, kazdi valor. gr. dwanaszcie; czo pyeniądźmi odbierano, in deffectu vigenarii numeri, gr. dwadzieszcia y dwa; tho wszithko czini zlotich yedennaszcie y gr. czteri.

Powinnosc. Powynny oracz sescz dny w rok, kazdi swem plugiem w Lubomelskym folwarku; komyegi budowacz; drew do zamku prziwiescz, kazdi po piączy wozow; syanozecz pewna w Lubomlu sprawicz.

Summa wszithkich pozithkow ze wszi Hołowna czini zlotich dwieszcie, y gr. pięthnaszie, y d. dziewięcz.

Rimacz, wyesz, w ktorey kmieczy robotnich yest syedmnaszcie, ktorzi dayą czinszu dorocznego po gr. sescz: Walenti, Daniło, Mołodeyko, Grzesz Drab, Janko . . . . , Maczko Kolpak, Szolka, Saniuk, Janko Wierchotraw, Stasz Kosz, Dzieczko, Sadam (?), Janko Jun (?), Bernath Jacobow, Pawel Nowoszad, Stas Skoruta, Janko.

Summa wszithkiego pozithku uczini zlotich trzi i gr. dwanaszcie.

Powinni robić w swem folwarku tak plugiem, iako szobą, gdi ym rozkazą.

Szaczko, wyesz, w ktorey dworzisz s starodawna iest oszmnascie, na ktorich lyudzi robothnich yest osziadlich doszicz. A wssakos thilko ze trzidziesthu podworza y s pięci poczrieglich czinsz ydzie. S dziewięci dworzisz placzą czinszu po gr. czternascie, kur po dwoye, iaiecz po dziesięci; za się ze dwudziestu y pięci podworza placzą czinszu po gr. pulyedennasta; acz yednema z nich do czasu prze zubozenie czinsz odpuszczono, a wszakze s drugim daye kur po dwoye, valor. gr. dwa; jaiecz po dziesięci, valor. pulgr. Na tho kmiecz yeden, odkupuiąc robote, dawa w rok czinszu zlotich dwa, kur dwoie, valor. gr. dwa; jaiecz dziesięć, valor. pulgr. Thocz: myodu wyadro yedno y prziczinku rączkę iedną, owsza s prziczinkiem kor. trzi; Nestor y Stecz: myodu rączkę iedną, owsza kor. yeden; Noszalowicz: myodu rączek czteri, owsza kor. trzi; Kuzma: myodu wyader pultora i prziczinku rączka 1, owsza kor. czteri; Iwan Tabor: myodu wyader pultora i prziczinku rączka 1, owsza kor. pięć; Jolchim: myodu rączka yedna, owsza kor. yeden; Radko Klymkowicz: myodu rączke iedną, owsza kor. yeden; Martin Bieliawicz: myodu rączek oszm, owsza s prziczinkiem kor. czteri; Thisko: myodu wyader pultora i prziczinku rączka 1, owsza kor. pięć;—s tich kazdi daye czinszu dorocznego po gr. czternascie. Jaczko Michaczowicz: myodu wyader czteri, owsza kor. sescz; Żuk Kochan: myodu wyader pultora, owsza kor. czteri; Selywon Malewicz: miodu rączek dziesięć, owsza kor. dwa; Iwaniecz Skibka: myodu rączek pięć, owsza kor. trzi; Woczuch: myodu rączek dziewięć, owsza kor. trzi; Hawrilo Puthko: myodu rączek sescz, owsza kor. dwa; Koza: myodu rączek yednascie, owsza kor. czteri; Chacz Selenkowicz: myodu rączek yednascie, owsza kor. pięć. Iwaniecz Iliwicz: myodu rączek yednascie, owsza kor. pięć; Żuk Kozaczicz: myodu rączek czteri, owsza kor. pięć; Denis Malkowicz: myodu rączek czteri, owsza kor. pięć

heden;—czy trzay skladają owsza korzecz yeden. Pasko Thiszowicz: myodu rączek siedm, owsza korczy czteri; Kucz Kuwerdyaczecz: myodu rączek siedm, owsza korczy czteri; Wasko s Haczowskiego: myodu rączek dwie; Chwedecz Zopicz: myodu rączek sescz, owsza korczy czteri; Wassil Urdimowicz: myodu wyadro iedno i prziczinku rączkę 1, owsza korczy dwa; Kalisz Hriczowicz: myodu wyadro iedno, owsza korczy dwa; Wassil Moskalowicz: myodu wyader dwie i prziczinku rączkę 1, owsza korczy dwa; Chwedecz Małoszowicz: myodu wyader pultrzeczia, owsza korczy czteri; Chwedko Luczow: myodu rączek trzi, owsza korczy trzi; Leczko Małowicz: myodu wyader pultora, owsza korczy czteri; Wałasko: myodu rączek dziesięcz, owsza korczy czteri; Iwaniecz Kiyko: myodu wyader pultora, owsza korczy czteri; Pychas s Krzemienskigo: myodu wyadro iedno, owsza korczy dwa; Iwan s Pichaszem: skladają miodu rączkę iednę; Turczin s Howieniczkiego: myodu rączek dwie; Syenka Kowedyaka z Lukowego boru: myodu wyader dwie.

Summa czinszu pieniezego cziņi zlotich dwanaszcie y gr. dwadzieszcia i puldziewięta.

Od tich ze kmieczi, ktorich iest trzidziesci y czteri, przychodzi kur sesczdziesiāth y oszmioro, kazdi valor. za gr. ieden; tho uczini zlotich dwa y gr. oszm. Od tich ze przychodzi iaiecz po dziesiādzi, valor. den. dziewięcz; tho uczini gr. siedmnaszcie. Czyz kmieczi na kazdi rok skladają owsza dannego korczy stho y sescz, kazdi korzecz valor. gr. pięthnaszcie; tho uczini zlotich pieczdziesiāth i trzi. Nad tho kmiecz yeden, odkupuiącz robote, dawa czinszu dorocznego złptich dwa. Myodu dannego od tich kmieczi na kazdi rok przychodzi wyader, albo czwierzci, pieczdziesiāth i sescz, kazda czwierz valor. za grziwien dwie; tho uczini zlotich stho siedmdziesiāth y dziewięcz y gr. sescz. Podannego od tich ze barthnikow przychodzi gr. trzidziesci y trzi. Gromada na kazdi rok dawa stacyey iałowicze, valor. zlotich dwa, y wieprza, valor. zlotich dwa, y wieprza, valor. gr. czterdziesci y oszm; tho uczini

złotich trzi y gr. oszmnascie. Tamze lyudzi robotnich yest czterdziesci y sescz, myeskajęczich diuerse na przerzeczonich dworzi-szczach, ktorzi odkupuięcz robothi, ktore powinni do folwarku zamkowego, ktori od nich yest w piączy milyach, ze szię ym było daleko przeiezdząc y złą drogą, zwlascza ze szolie them doliekyem przeiazdem szia bydla pszowaly;—a tak oni nad zwikli czinsz, ktori dayą, kazdi kmiecz zossobna postąpil dawacz na rok po zlotich dwa. A ymiona ych the są: Pasko Dedimowicz, Kalisz Kasziewicz, Pichasz, Wolasko Michno, Syelenkowicz, Iwaniecz Kijko, Woczusko, Iwaniecz Skibka, Lukyan Maławicz, Luczko Malkowicz, Pasko Tuszowicz, Hawriło Pristupa, Leczko Maławicz, Żytina, Jaczko Tywon, Wasko Małiszowicz, Tysko Bakunowicz, Nestor Sieczkowicz, Bochdan Sieczkowicz, Kuzma Zepicz, Radko Malkowicz, Chaczko Kozaczacz, Waszil Koza, Pasko Thissowicz, Chwedko Tuczow, Michno Miskowicz, Ihnath Bakunowicz, Choma Kowerdyaczicz, Turczin, Baran Nestorow, Chwedko Maliszowicz, Iwasko Małiszowicz, Chwedecz Syenkowicz, Onisko Liskow, Martin Bieławicz, Bakun Bieławicz, Jaczko Noszaliowicz, Nazarko Noszaliowicz, Pasko Toczewicz, Jolchim Wyeliczkowicz, Klymko Radkowicz, Iwaniecz Taborowicz, Lewko Iwanow brath, Pasko Wyeliczkowicz, Andreyko Moskaławicz, Syenko Kowerdyaczicz,—czini zlotich dziewięcdziesiath y dwa.

Tamze gromada sklada w rok owsza pasterskiego korczy czterj, valor. zlotich dwa.

Zagrodnikow yest siedm, ktorzi dayą czinszu dorocznego po gr. sescz: Jow, Iwan Maławicz, Chilko, Tymko, Maczko Drepka, Trochimowicz, Skibka, —czini zloti ieden i gr. dwanascie. Komornikow na ten czas yest trzi, ktorzi czinszu dorocznego dayą po gr. trzi: Daniło, Symon Passinek, Wdowicza,—czini gr. dziewięcz. Karczma arendą do roku czini zlotich pyęczdziesiath; s tey ze karczmi ku przerzeczonemu czinszowi karczmarz dawa liszow dwa, valor. zlotich dwa. Ribithwow, wolne łowienie na yezierzech maiączich, yest na ten czas trzidziesci y trzi, ktorzi w rok dayą

czinsu po gr. dziesięć y po dwieszcu byelicze dobre, als tokiethnicze, kazda valor. gr. trzi; tho uczini zlotich syedmnascie y gr. oszmnascie. Kmyeczie powynni syanozecz puwna sprawicz y zagradniczi.

Summa wszithkich pozithkow ze wszi Szaczko czini zlotich czterista y dziewiętnascie y gr. dwadzieszcia i dziewięć y d. dziewięć.

Kremno, wyesz, ktorei połowicza naliezi ku starostwu Rathen., a druga połowicza ku starostwu Lubomelskiemu, na ktorei połowicze kmyeczię, ylie ich kolwiek yest, dawaly czinszu dorocznego ogulem grziwien czteri, a pothem byli postapili ku pierwszemu czinszowi grziwien sescz, abi byli wolni od robienia klepek; ktori czinsz, tho iest grziwien dziesiecz, na kazdi rok dawają; tho czini zlotich sescznascie. Myodu dannego od barthnikow na kazdi rok przichodzi wyader oszmuascie, kazde valor. za grziwien dwie; tho czini zlotich pięćdziesiąt y siedm y gr. oszmnascie. Podannego od barthnikow ogulem w rok przichodzi gr. dwanascie. Karczma arendą do roku czini zlotich pięć. Dwudzieszczizni od owiecz, którą na kazdi rok dayą, dostało szie na rok nyniejszi baranow yedenascie y iagnię iedno, kazdi baran valor. gr. dwanascie, y k temu pieniedzi gr. dwadzieszcia; tho wszithko czini zlotich pięć y gr. oszm.

Summa wszithkich pozithkow s Kremua wszi czini zlotich oszmdziesiąt y czteri y gr. oszm.

Połapy, w ktorei kmieczi robotnich, na dworziszczach dwanascie roznie szyedzących, yest dwadzieszcia i sescz, ktorzi, non obstate differentia agrorum possessorum, dayą czinszu dorocznego po gr. czternascie, kur po dwoye, valor. gr. dwa; jaiecz po dziesięć, valor. pulgr. A ymiona kmieczi the ssą: Kalis Dmitrowicz: myodu rączek puloszni, Iwaniecz Dmitrowicz:—oba owsza korcezi sescz. Andreyecz Janczcz, Jaczko Nestorowicz:—oba myodu rączek

po pulosiodmi, y owsza społecznie korczy pięcz; Ianko Piotrowicz: myodu rączek yedennasczie, owsza korczy czteri; Jaczko: owsza korc. dwa; Iwan Kupicz: myodu rączek yedennasczie, owsza korc. czteri; Michalko: owsza korc. dwa; Stepan: myodu rączek sescz, owsza korc. trzi; Iwaniecz mielnik: myodu rączek sescz, owsza korc. trzi; Mysziecz: myodu rączek syedm, owsza korc. trzi; Hricz Lewoszewicz: myodu rączek siedm, owsza korc. dwa; Karp: owsza korc. dwa; Miczko Hriuiowicz: myodu rączek pulsiwodmi, owsza korc. trzi; Iwan Sydło: myodu rączek pięcz, owsza korc. czteri; Nyechrasch: myodu rączek trzi, owsza korc. yeden; Ilnath Junczicz: myodu rączek trzi, owsza korc. yeden; Thymosz: myodu rączek pięcz, owsza korc. dwa; Onaczko Tywon: myodu rączek trzi, owsza korc. yeden; Marko: myodu rączek trzi, owsza korc. yeden;—czy piecz skladają owsza starzini korc. czteri. Maczko Listhkwicz: myodu rączek czteri, owsza korc. czteri; Proniecz Pyszarzewicz: myodu rączek trzi, owsza korc. trzi; Jan Skubiętha: myodu rączek pięcz, owsza korc. dwa; Hanusza: owsza korc. dwa, a miód na pana podbieraia, ktorego nabrano rączek dwie; Waszil Kaliszowicz: miód rączek pięcz, owsza korc. dwa;—czy trzei starzini owsza skladają korc. yeden. Syenko Smoyłowicz: myodu rączek trzi, owsza korc. trzi.

Summa czinszu za kuri y iaicza czini zlotich czternasczie y gr. dziewiecz.

Owsza dannego od przerwczonych kmieczy przichodzi w rok korczy syedmdziesiath, kazdi valor. gr. piethnasczie; tho czini zlotich trzidziesci i pięcz. Myodu dannego od barthnikow przichodzi w rok wyader, albo czwierci, dwadziescia i dziewiecz, kazda valor. grziwien dwie, y rączka yedna, valor. gr. dwadziescia; tho uczini zlotich dziewięczdziesiath i trzi y gr. oszmnasczie. Od tych ze barthnikow podannego przichodzi gr. dwadziescia y sescz. Tamze s pustey rolyei, rzeczonei Kobrinska, dayą czinszu dorocznego zlotich dwa. Thamze sthuke teize rolyei poczeto na ten rok sziącz s skopezizni.

Zagrodnikow yest piecz, s ktorich czterzei dayą czinszu w rok po gr. dziesięcz, a pyathi, odkupuyąc robothę, daye zlotich dwa: Hricz, Jochim, Maliska, Mycz Sykita, Jaczko Podolnik,—czini zlotich trzi i gr. dziesięcz.

Gromada w rok stacyna iałowicze daye, valor. zlotich dwa, y wyeprza, valor. gr. czterdziesci i oszm; tho czini zlotich trzi i gr. oszmnascie. Nad tho, tamze dworzisze Joskowskie, als lan rolyei pusti, s ktorego tez wszithko dawano yako z ynszich; theras na na dwor orza.

Ribithwow, wolne łowienie na yezierzech małaczych, na ten czas yest dwa, ktorzi dayą w rok po gr. dwanascie: Syenko Smoyłowicz, Procop,—czini gr. dwadziescia y czteri.

Gromada owsza spaszneho, albo pasterskiego, sklada korc. czteri, valor. zlotich dwa. Dwudziesczizni od owiecz, ktorą annuatim dayą, dostalo sie na rok nyniejszi baranow trzidziesci i czteri, kazdi valor. gr. dwanascie, j iagniath pięczioro, kazde valor. gr. sescz; i k temu czo pieniadzmi odbierano, gr. trzidziesci i yeden; tho wszithko czini zlotich pięthnascie y gr. dziewięthnascie.

Powinnosc kmiczi. Kmyecie powynni dziwiecz dni oracz w rok kazdi swem plugiem; syanozeczi pewne pokoszicz i zgrabicz; drew do zamku po pięczy wozow przywiesz w rok. Stricharzowi, gdi wapno pały, powynni drew dodacz dostatek.

Summa wszithkich pozithkow s Połapow wszi czini zlotich stho siedmdziesiąth y ieden y gr. czteri.

Szwithasch, wyesz. W nyei kmiczi osziadlich yest doszicz, ktorzi thilko ze dwudziestu a s siedm dworzisz placzą czinszu dorocznego po gr. puldziewięta, za szer y maslo po gr. dwa, kur po dwoye, valor. gr. dwa; jaiecz po dziesięczy, valor. pulgr. Nad tho kmicz yeden wolien od czinszu, alie miód, szer i maslo, kuri y iaicza daye, valor. ut supra. A ymiona kmiczi the sza: Chodko: myodu wyader oszm i prziczinku rączkę iedną, owsza s prziczin-
kiem korc. pięcz; Martisz: myodu rączkę iedną, owsza korc. yeden;

Koziel: myodu rączkę iednę, owsza korc. yeden; Maczko Zebrowicz: miodu rączkę iednę, owsza korc. yeden; Jolchim: myodu rączkę iednę, owsza korc. yeden; Kozlik: myodu rączkę iednę, owsza korc. yeden; Michno Lukyaniecz: myodu rączkę iednę, owsza korc. yeden; Dacz Olexicz: myodu rączkę iednę, owsza s prziczinkiem korc. pięcz; Wacz Olexicz: myodu rączkę iednę, owsza korc. yeden; Luczko Nestor: myodu rączkę iednę, owsza korc. yeden; Iwanczik Klymkowicz: myodu rączkę iedną, owsza korc. pięcz; Pasko Klymkowicz: miodu rączkę iednę, owsza korc. yeden; Iwaniecz Szithczicz: miodu wyader pultora, owsza korc. czteri; Ihnath Somowicz: myodu wyader pultora, owsza s prziczinkiem korc. pięcz; Michno Swiecz: myodu wyader pięcz, k temu starzini rączek trzi, owsza korc. czteri; Proćop z Ostaszowskiego: myodu wyader czteri i prziczinku rączka iedna, owsza korc. czteri; Waszil Ziska: myodu wyader pięcz i prziczinku rączek czteri, owsza s prziczinkiem korc. pięcz; Jaczko Kulewicz: myodu rączkę iednę, owsza korc. pięcz; Andreiecz Olechwirowicz: miodu rączkę iednę, owsza korc. yeden; Panas Hlodka: myodu rączkę iednę, owsza korc. yeden; Lisko Kuzmicz: myodu rączkę iednę, owsza korc. yeden; Hrin Stryowicz: myodu rączkę iednę, owsza s prziczinkiem korc. pięcz; Klymko Prziliczicz: myodu rączkę iednę, owsza korc. yeden; Supron: myodu wyader pultora i prziczinku rączka iedna, owsza korc. pięcz; Ome-lyan: myodu rączkę iednę, owsza korc. yeden; Misko Radkowicz: myodu rączkę iednę, owsza korc. yeden; Iwanko Klymkow: myodu wyadro yedno; Roman Ky: myodu wyader pultora, owsza korc. czteri,—then wolyen od czinszu, alie ynsze rzeczy daie.

Summa czinszu czini zlotich syedm, y gr. dziewięthnasczie, i d. dziewięcz; za sseri y maslo, kuri y iaicza czini zlotich czteri y gr. pultora.

Owsza dannego od przerzeczonych kmieczy na rok przychodzi korc. syedmdzieszieth, kazdi valor gr. piethnasczie; tho uczini zlotich trzidzieschi i pięcz. Myodu dannego na rok przychodzi wyader

trzidziesci i sescz, kazde valor. za grziwien dwie, i rączka iedna, valor. gr. dwadzieszcia y czteri; tho wszithko czini zlotich stho i sescznascie. Podannego od tich ze barthnikow przichodzi gr. dwadzieszcia i oszm. Gromada w rok sklada stacyna iałowicze, valor. zlotich dwa, i wieprza, valor. gr. czterdziesci i oszm; tho wszithko czini zlotich trzi i gr. oszmnascie. Thaz gromada owsza spasznego, albo pasterskiego, w rok sklada korc. czteri, valor. zlotich dwa.

Zagrodnikow yest oszm, ktorzi dayą czinsu dorocznego po gr. sescz: Chyl, Waszil, Pawel, Man, Mykolay, Chweduk, Denisz, Olesko Ky,—czini zloti yeden i gr. oszmnascie.

Thamze lyudzi robotnich, na przerzeczonych dworziszczach mieskayących yest czterdziesci i yeden, ktorzi odkupuyą robote, ktorą bili powinni do zamku Lubomelskiego, a yze szie ym było dalieko przedzycz złą drogą, folguiacz bidlu swemu, w ktorem szkodę wielką myeli dlya zlich przejazdow, thedi nad zwikli czinsz postąpili w rok dawacz po zlotich dwa kazdi zossobna; a bendą wolni od zamkowych roboth; a na Schaczkim folwarku, ktori blisko mayą, będą powynni robicz dwa dni w tidzien. A ymiona tich kmieczy ssą: Ostapko Kuzmicz, Lisko Kuzmicz, Pasko Kułewicz, Thisz Hłodka, Pasko Derdenie, Chwedecz Daczewicz, Chwedecz Daczewicz, Chwedecz Leczkowicz, Chwedecz Iwanczikowicz, Miska Philipowicz, Pasko Schiszowicz, Iwanko Schiszowicz, Panas Charitonowicz, Iwasko Dudowicz, Małosch Stryowicz, Dimithr Buyakowicz, Kucz Oliszyci, Syenko Buchanowicz, Kucz Zaniowicz, Kucz Kaczkowicz, Chwedecz Dudczicz, Onasko Dudczicz, Iwan Dudczicz, Jow Ilnatow, Lawrisz; Iwan Litowicz, Roman Ky, Symon Ky, Josko Martiszow, Kuzma Stryowicz, Maczko Zebrowicz, Jolchim Ochrimowicz, Chwedecz Kozlik, Iwanko Kozlik, Kucz Buyakowicz, Syenko Ilnatow, Waszil Hawrilezicz, Lewon Kunachow, Martin Hrimow, Procop, Onusko Wieczkowicz, Piotr Kyowicz,—czini zlotich oszmdziesąth i dwa.

Karczmarz s karczmi arendą na rok daye zlotich dwadzieszcia y gr. dwadzieszcia i czteri. Tamze lyudzi, wolne łowienie na iezierze

Switaskym majączich, jest trzidziesci i piecz, ktorzi dayą czinszu w rok po gr. dziesięcz; tho wszithko uczini zlotich yedennascie i gr. dwadziescia.

Summa wszithkich pozithkow ze wszi Szwitasza czini zlotich dwiescie oszmdziesiąt i pięcz y gr. trzinaszie i d. dziewięcz.

Wisniow, wyesz, w ktorei kmieczy robothnich, roznie siedzączich na obscharach, als na stukach rol, jest czternascie, ktorzi dayą czinszu dorocznego po gr. dwanascie, za szer y maslo po gr. dwa, kur po dwoye, valor. gr. dwa; jaiecz po dziesiąci, valor. gr. dziewięcz. A ymiona kmieczy są: Josko: myodu rączek czteri, owsza korc. czteri; Chwedko: owsza korc. czteri; Wasko Petraszowicz: miodu rączek pięcz, owsza korc. trzi; Philip: owsza korc. trzi; Stecz: myodu wyader pultora, owsza korc. dwa; Lawrisz: owsza korc. dwa; Ilias Kaliszowicz: owsza korc. dwa; Maczko: miodu rączek dwie, owsza korc. czteri; Syenko: myodu rączek dwie, owsza korc. czteri; Martin Pitusko: myodu rączek czteri, owsza korc. dwa; Proniecz Pitusko: owsza korc. dwa; Hriniecz Orylko: myodu rączek dwie, owsza korc. dwa; Trochimiecz: owsza korc. dwa; Selywon: myodu rączek dwie, owsza korc. czteri.

Summa czinszu y za maslo y szeri, za kuri y iaicza czini zlotich syedm y gr. dwadziescia y ieden.

Owsza dannego od przerzeczonich kmieczy, na rok przichodzi korc. czterdziesci, kazdi valor. gr. piętnascie; tho czini zlotich dwadziescia. Myodu dannego na kazdi rok przichodzi wyader, albo czwierci, oszm, kazda valor. za grziwien dwie, i rączka iedna, valor. gr. dwadziescia y czteri; tho wszithko czini zlotich dwadziescia i sescz y gr. dwanascie. Podannego od kazdego kmiecia, tho iest gdi miód oddadzą, thedi dayą poklonu po gr. iednemu; tho czini gr. czternascie. Gromada w rok daye stacyna iałowicze, valor. zlotich dwa, y wieprza yednego, valor. gr. czterdziesci i oszm; tho czini zlotich trzi i gr. oszmnascie. Thasz gromada w rok sklada owsza pasterskiego korc. czteri, valor. zlotich dwa.

Dwudzieszczizni od owiecz, którą annualim dayą, dostało się na rok nyuiejszi baranow dziesięcz y iagniath czworo, kazdi baran valor. gr. dwanaszcie, a yagnie gr. sescz, k temu, czo pieniądzmi odbierano, gr. czter; tho czini zlotich czter y gr. dwadzieszcia y oszm.

Boyarow tamze yest dziesięcz, ktorzi acz mayą rol y barczy doszcz, alie zadnego podathku nie dawaya, thilko zaszedli na poslugach zamkowich.

Kmieczy wynni czter dni w tidzien robicz, czo kaza.

Summa wszithkikh pozithkow z Wiszniowa wszi czini zlotich sesczdziessiat i pięcz i gr. trzi.

Berescze, wyesz, w ktorey łanow osziadlich roznie yesth puldwadzista; s kazdego łanu czinszu dorocznego dayą po zlotich dwa, kur po dwoye, valor. gr. dwa; iaiecz po dziesięcz, valor. d. dzicwicz; Hriniecz Chromi, Bartosz: myodu wyadro iedno, Trochim Sepliwi, Syenko Zelazni, Pyorko Matiska, Marko: myodu rączek dwie, Smyotanka, Ihnatowa, Żuk Bobrownik, Waszil Myąszi, Hawriło: kazdi sz nich s czalego łanu. Noszal, Jacz: myodu rączek dwie; Dmithr Molodeiko: myodu rączek dwie: kazdi s łanu. Chacz, Bacun, Musziło, Bartos Dziecz, Ray, Mathweyi Onusko, Krołowie, Owerko, Schak, Iwasko Jaczow, Mlynarz: kazdi na pulłanu.

Summa czinszu za kuri y iaicza czini zlotich czterdziesci, y gr. szmnaszcie, y den. czternaszcie.

Podymnego od wszithkikh kmieczy na rok przichodzi gr. pulpięta. Myodu dannego przichodzi w rok wyader, albo czwierzci, pultrzeczia, kazda valor. za grziwien dwie; tho czini zlotich oszm. Czisz barthniczi dayą podannego w rok gr. czter. Thamze yeden kmiecz zboru Molczanowskiego daye miodu pulwiadra, valor. gr. czterdziesci i oszm, y podannego gr. yeden; tho czini zloti yeden i gr. dziewięthnaszcie.

Zagrodnikow yest siedm, ktorzi daią czinszu dorocznego po gr. sescz: Jarmol, Kulikowa, Kunasz, Syenko Gluchi, Nestor, Adam, Daniło,—czini zloti yeden i gr. dwanaszcie.

Karczma z Janem rolyei, k niei naliezącem, y z drugimi karczmami: Jahodinska i Rimaczka, y k temu mlinik i stawek Mniczowski arendowano do roku woytowi Berezeczkiemu za zlotich oszmdziesiąt. Tamze yest Jan rolyei osziedli, na ktorem sziedzi, nieyaki sliachczicz (ut asserit. de illo), koji s tego Janu nie dawa nicz, alieguyąc yakosz libertacyą, ktorei ani na seymie, ani przed pani revisori nie pokazowal. Tamze yest Valenti, woytl dawny Berezeczki, mayąc pewne rolye y powynnoszi swe, wedlie listhu jego k. m. yemu dannego, o czem się dostateczniei napiszało w drugich księgach revisorskich variarum actionum, fol. (*не указано*). Dwudzieszczizni od owiecz, koja annualim dayą lyudzie, dostało się na rok nyniejszi baranow dwadzieszcia, kazdi valor. gr. dwa-nasczie, y k temu piędzi gr. czteri; tho wszithko uczini zlotich oszm i gr. czteri. Tamze lyudzie, ktorzi po rzecze Bugu mayą wolne łowienie, dayą w ribne dni do zamku rib na dobrą miszę.

Summa pozithkow wsithkich z Beresczcz wsi czini zlotich stho czterdzieszi, y gr. dwa, y d. pięcz.

Jeziora starostwa Lubomelskiego the są: W Koszniszczach yezioro yedno wielkie, na ktorem niewodem wyelkym toni yest oszm. Tamze małe yezioro, na ktorem toni dwie. W Hołownie yest yezioro wielkie, na ktorem wielkym niewodem tony yest oszm. Tamze yezior małych trzi, na ktorich moze małym nyewodem łowicz; a the są: Mosno, Orzechowo, Szylny. Tamze drugich yezior małych trzi, alye na nich zadni niewod nyezydzie. W Schaczke yezior wielkich iest oszm rzeczonich: Czarne, Lycimir, Szumy-niecz, Premulth, Piaszczno, Kremno, Moszno, Dlugie, na ktorich wielkie niewodi chódzą. Tamze yezioro małe czteri, dwa Karasz-nicza, Ploticze, Kruhle, na nich małym niewodem łowią. W Switazu yest yezioro wielkie, na ktorem moze bicz tony pieczdziesiąt et ultra, bo yest bardzo dlugie i szerokie. Tamze yezioro małe, ktore zową Linowiecz, na nyem thoni dwie. W Lubochiniach są trzi yeziora, na ktorich wielkym niewodem łowią: Piszczno, Ostro-

wie, Domaszne; po czteri tonie na kazdem moze bicz, cit. vel ultra. Thamze czwarte yezioro zową Bite, na niem małym niewodem thoni dwie. W Nudiszu yezior dwie niewielkich, alic lyudzie powiadaly, yz nie ribne. W Kremnie yezior trzi, s ktorich thilko po polowiczi dwu ku Lubomelskiemu starostwu, a ostatek ku Rathen. przinaliezi; na obu wielkym niewodem łowyą; zową yedno Domaszne, na niem thoni trzi; drugie Lukoye, na niem toni dwie; trzeczie Lukisz niewielkie yezioro, na niem dwie thoni. W Rimaczu yezioro wielkie i ribne, na niem wielkym niewodem thoni oszm.

A tak yezior wielkich w starostwie Lubomelskiem dwadzieścia i iedno, na ktorich niewodami wielkimi robią, a mnyeiszich yezior yest dwanasczie, na ktorich małymi niewodami łowia; a wssakoz myedzi thimi wielkimi yeziori ssą czteri napřednieysze y ribnyeisz, tho yest: w Swiatazu, w Rimaczu, w Kosnischach y w Hołownie. The yeziora acz rozni arendarze roznie naymowali w nich łowią, bo szię okazowało s czirograffow starich od zidow, ze niektorzi, naymuiącz wsithkie ieziora, okrom Rimaczkiego, to, czo dawali pieniądzmi, pieprzem, safranem, rybami słonemi w boszkach, przechodziło summe czterech seth zlotich; a niektorzi, tez naimuiącz, łowią yuz po s. Andrzeyu, do rozesczia lyodu, y tho na iasnem lieczie nycz nie łowyli; y ynsze pewne contracti myeli, thedi dawali po zlotich trzista. A tak miernie kładącz, przerzeczone yeziora, wespolek z Rimaczkiem, uczinią na rok zlotich pulczwarta stha.

Stawy: W Raiowiszczu staw, ktorego spusth w czwartem roku czini zlotich stho i sesczdziesth; a tak trzeczia czesz na rok yeden widzieliwsi, uczini zlotich pieczdziesziąth y trzi y gr. dzieścięcz. W Lubochiniach stawek, na potoku, miedzi lyaszi, ktori kazdego roku naymuyę lyudzie s tei ze wszi po zlotich dziewięcz i gr. oszmnasczie. U Jahodina wszi stawek mały, miedzi lyaszem, ktori s tamteize wszi lyudzie naymuią y s mlynkiem, rzeconem Scholdra, na kaszdi rok za zlotich sescz. W Zapolyu stawkow dwa

malich, ktore na ziwnoscz obraczają. W Nudiszu stawek na ziwnoscz. Stawek w Połapach, ktorego spusth w czwartem roku czini zlotich oszm; a tak trzecia czesz na rok yeden widzieliwsi, uczini zlotich dwa y gr. dwadzieszcia. Stawek Koszniszczi w czwartem roku przedają za zlotich oszm; trzecia czesz na rok yeden widzieliwsi, uczini zlotich dwa y gr. dwadzieszcia.

Summa stawkow y z mlynkiem, rzezonem Scholdra, na rok yeden, uczini zlotich syedmdziesiãth y czteri y gr. oszm.

O korczu Lubomelskym cautio: korzec Lubomelski tak yest wielki, yako pultora Chelmskich.

Mliny starostwa tego: Mlyn konski pod zamkiem Lubomelskym arendowano do trzech lyath za psenicze korc. stho syedmdziesiãth i sesz y owsza tak wyelie, myari Lubomelskyei, pieprzu funtow dwadzieszcia i czteri, safranu funtow trzi. A tak trzecia czesz widzieliwsi na rok yeden, przidzie: psenicze korc. pięczdziesiãth i puldziewięta y miarek mlynskich (ktorich dziesięcz w korzec) pultori; kazdi korc. szacuiącz po gr. czterdzieszczi i pieczy, a myarkę za groszi pulpiętha, tho uczini zlotich oszmdziesiãth i siedm, y gr. dwadzieszcia i dziewięcz, y d. pulpięta. Owsza przidzie korc. takze wyelie; saczuiącz kazdi korc. po gr. pięthnasczie, a myarkę za gr. pultori, tho uczini zlotich dwadzieszcia i dziewięcz, y gr. dziewięcz y d. pulczternasta. Safran funth yeden, valor. zlotich pięcz. Pyeprzu funtow oszm, kazdi valor. gr. dwadzieszcia; tho czini zlotich pięcz i gr. dziesięcz. A tak wszithkiego pozithku na yeden rok ze mlina konskiego, uczini zlotich stho dwadzieszcia i siedm i gr. dziewięthnasczie. Mlyn rudzienski lyeszni, Zapolski, s folyuszmi i s stawkami, ku mlynom przerzeczonem naliezącemi, arendowano na rok za zlotich sesczdziesiãth i czteri,—mlyn y rudę, s ktorei dawano na potrzebę zamkową na kazdi tidzien soch oszm, kazda valor. gr. trzi, y k temu grobelne w Raiowisczu; wszithko arendowano na rok za zlotich stho czterdzieszczi i czteri. Mlyn Niwiczki pod myastem, na Zawalyu, arendowano woytowi Zawal-

skiemu za zlotich dziewięć y gr. oszmnascie. Mlyn w Beresczach na rzece Bugu, ktori za dobrem opatrzeniem, a gdi bi nakladu nie załowano na uczinienie dobrei grobliei a sliozii, bylbi bardzo dobri i poziteczni. Alie yz groblią ma bardzo slabą, y k temu czo yei biłi powynni mieszczenie opravowacz Lubomelszi z lyudźmi wyeiskiemu, tho niedawnych czasow wyprawiłi szobie przywilyei s cancelaryei jego k. m., ktorem wolnemi ye ucziniono od roboty, którą biłi zdawna około grobliei przerzeczenei powynni. A tak terasz, yz lyudzie wyeisczi, prze ynsze prace, niemogą szami dobrei grobliei naprawowacz, przetosz woda uchodząc gwałtowna, rwe groblią, y mlyn czasem sstawa. Pokazało sie z niektorego arendi, ze s tego mlyna dawał arendę na rok zlotich pultrzecia stha; alie na ten czas było myasteczko zgorzało, thedi lyudzie ubodzi, myelali szobie żyto w zarnach; a s starich rejestrow zamkowych pokazało się, yz ten mlyn szaczowano zita na korc. trzysta; a gdi szuchi rok, thedi na pulczwarta sta. A wszakosz abi nicz wążpliwego nye biło, kładzie sie thilko zytha korcei dwiescie i oszmdziesiąt, psenicze korc. dwadziescia, słodu korc. oszm. Saczuyąc kazdi korc. zita, po gr. trzidziesci y dwa, psenicze korc. za gr. czterdziesci i pięć, a słodu korc. yeczmiennego za gr. oszmnascie, tho wszithko uczini zlotich trzistha trzidziesci y trzi y gr. czternascie. Mlyn rzeczoni Buthmier, nyedalieko wszi Lubochni, na potoku dobrem, ktori, yako sie s starich inventarzow pokazało, moze uczinic zlotich dwadziescia. Mlynik w Połapach y folyusz, acz w suchem roku biwa przesuszni, a wszakosz, miernie szaczuyąc, moze na rok uczinic zita korc. oszm, kazdi valor. gr. trzidziesci i dwa; psenicze korc. trzi, kazdi valor. gr. czterdziesci i pięć; a folyusz, miernie szaczuyąc, moze uczinic zlotich dwa; tho wszithko uczini zlotich pyethnascie y gros ieden.

Summa s mlinow wsithkiego pozithku cziny zlothich siedmseth trzinnascie, groschi dwadziescia y dwa.

Towari liesne. Walenti, oyth Berezeczki, ktori zdawna thowari lieszne robia, zeznal po przisiegą przed pani reuisormi na zamku Lubomelskym, dwudziestego i piątego dnia miesiącza października: Iz za nieboszczika sławney pamieczy pana Jana s Thenczina, woyewodi Sandom., poczał z oiczem swem, robicz towari lyeszne, za ktorego szesliwego rozkazowania na Lubomlu niewielie lyaszow uszkodzono; acz za nieboszczika pana grabye starosti Lubomelskiego, wipalił popiołów, przez wszitek czas starostwa iego, lastow oszmseth, a wancoszu dwa zachcziki, tho yest dwanaszcie thisiączy; ktore thowari robiono w Hołowienskym, Nudiskym et c. liesiech; za tegosz pana grabye, wyrobil komiag dwieście; na niektorich spuszczo przereczzone towari, a niektore tez przedawano po zlotich trzidziesci. Zaszę za nieboszczika p. Stanisława Maczieiowskiego, starosti Lubomelskiego, tenze Walenti wirobil wancoszu sescz zachczikow, als trzidziesci i sescz thisiączy, a klepek czteri zachcziki, als dwadziescia i czteri thisiącze, popiołu łastow cit. vel ultra trzinaszcie seth. Za tegosz pana wyrobiono komyag bardzo wyelie, bo byl starostą lyath czternaszcie; a na kazdi rok wyrabyano ych cit. vel ultra trzidziesci, albo czterdziesci, y przedawano ych bardzo wyelie. Lyaszi wsitkie, ku starostwu Lubomelskiemu naliezące, za przereczonego nieboszczika pana Maczieiowskiego bardzo spustoszo, y bardzo mało drzewa godnego na thowari lyeszne yusz naydzie, chuba na klepki moze bicz doszcz. Zaszę za jęgo m. pana canczlerza, nynieiszego starosti Lubomelskiego, roku przeslego, tho iest anno 1563, thenze Walenti wipalił popiołu łastow czterdziesci; a drugi budnik, rzeczoni Czisz s Jahodina, wypalił thez popiołu lastow dwadziescia. Klepek roku przeslego spuszczo do Gdanska pięthnaszcie seth, als pultora thisiącza, komiag tegosz roku wyrobiono dwadziescia i dziewięcz; przedano ich dwadziescia i czteri, po zlotich pięczdziesiąt, a na drugich spuszczo przereczzone thowari. Roku nynieiszego, tho iest anno 1564, podstaroszei Lubomelski, ymieniem pana Graiowskiego, przereczonemu Czizowi zadal na wyrobienie y wipalenie popiołu łastow

trzidziesci y drugiemu woytowi Luczowi z Połap na drugą trzidziesci lastow. Thamze na rok nynieiszi wyrobiono komiąg piętnascie, s ktorich pan Graiowski zamowil dwanascie, a ostatek na potrzebę pana starosczinę zamowiono.

Przypadłe pozythky jako są: Błędne rzeczi, tho iest konie albo woły, takze y ynsze bidlo, czo bicz niemoze, abi się trafficz nyemyło.

Wyni tak z myasta jako y ze wszi, ktorich się dostawa nyemało, gdi wycza ssądzayą w myesczie albo po wsziach.

Wyhodne, als gdi z ynszego krayu przidzie człowiek y osziedzie we wszi, yesli szie mu nie spodoba, w rok albo w kilku puszczią go, alie wihodnego dawa zlotich dwa.

Kunicze, als gdi dziewczka ydzie za mąsz ze wszi krolewskiey do ynszego ymienia, thedi then, ktori ją poymuye, dawa wedluk zwiczayu gr. dwanasczi, a urzednikowi ręcznik; a gdi wdowe poymuyą, thedi daye gr. trzidziesci, respectu tego, yz y bidlo y dzieczi s szobą byerzi.

Paszne, na ktore się wkupuyą w lyaszi y w dąmbrowi z wolmi z owczami, y z ynszem bidlem tak zymie, jako y lyeecie.

Szarni y zwierz, ktori tam łowya w liesiech.

Thy požithki przypadle, okrom zwierzu, moze myernie saczowacz na kazdi rok na zlotich dwadziesczi.

Folwarki starostwa Lubomelskiego:

Zamkowi, w ktorem wweziono do gunna: żyta ozimego y z Manasterza kop dziewieczseth czterdziesci i sescz, po oddanyu dzie sieczizni plebanowy; psenicze kop pięczdziesiath i sescz, jaczmienia — stho y trzi, owsza—trzista i dwanascie, grochu—dwadziesczi, tatarcki niewiązanei brog yeden.

Obora thamze, w ktorei: wyeprow karmnich sescz, gęsi siedm, kur pospolit. siedmnascie, kaczek sescz.

Czelyadź: dwornik marc. 4.

Zapolsky: w niem wwieziono do gumna, po oddanyu dziesięczini: żyta ozimego kop stho i czternasczie, psenicze—oszmndziesiath i czteri, jeczmienia—czterdziesci i pięcz, owsza—stho y iedna, grochu—oszm, tatarcki—pięthnasczie.

Obora thamze, w ktorey: krow doynich dwanasczie, jałowich doynich syedm, czeliath lyatosich dwanasczie, czeliath ozymich dwanasczie, wolow trzi, bydlnik yeden, owiecz doynich dwadzieszcia i dwie, koz syedm, jagniąth i s kozleti dwadzieszcia i czworo, swini pospolit. trzinasczie, gęsi syedmdziesiath i pięcz, kaplunow trzidziesci, kur pospolit. pięczdziesiath.

Czelyadz: dwornik marc. 4, dworka marc. 2, dziewczek 2 marc. 4, pastuch 1 marc. 2.

Koszniszky, wyesz: w nyem wwyeziono do gumna: żyta ozimego kop pultrzeciastha, jeczmienia—dwadzieszcia i pultrzeci, owsza—dwieszczie, tatarcki—sescznasczie, grochu—pulczternasti.

Obora thamze, w ktorei krow doynich piethnasczie, jałowicz doynich oszm, czyeliath lyat. czternasczie, bydlnik yeden, owiecz sesczdziesiath i yedna, koz oszmnasczie, swini pospolit. czterdziesci i troye, kaplunow czteri, kur pospolit. stho, gęsi starich oszmnasczie, młodich dwanasczie.

Czelyadz: dwornik marc. 4, dworka marc. 2, dziewczek 2 marc. 4, pastuchow 2 marc. 4.

Szaczky: w nyem wwieziono do gumna: żyta ozimego kop stho i sesczdziesiath, psenicze—sescznasczie, jeczmienia—trzidziesci, owsza—dwadzieszcia, grochu—oszm, tatarcki—syedm, prosza—dwanasczie.

Obora thamze, w ktorei: krow doynich pięcz, czeliath lyat. pięczioro, owiecz dwadzieszcia i siedm, jagniąth dwadzieszcia i siedm, baran yeden, koz syedm, swini pospolit. dwadzieszcia, gęsi dwadzieszcia i czteri, kur pospolit. syedmdziesiath.

Czelyadz: dwornik marc. 4, dworka marc. 2, dziewczka 1 marc. 2, pastuchow 2 marc. 4.

Rimaczky: żyta ozymego kop dwieszcze dwadzieszcia i pięcz, jarego—puldziwieęti, jeczmienia—pultori, owsza—sescznasczie, grochu—czteri, tatarcki—dziesięcz, prosza—syedm.

Obora thanze, w ktorey: krow doynich pięcz, jałowich czteri, bydlnik yeden, czeliyąth lyat. pyęczioro, czeliyąth yałowskich dwoye, geszi dwadzieszcia i siedm, kur pospolit. sesczdziiesiąth, kaplunow czterdziesci.

Czelyadz: dwornik marc. 4, dworka marc. 2, dziewczka 1 marc. 2, pastuch 1 marc. 2.

Pozithek od bidla iest napiszan po szaczunku zboza.

Szianozeczci starostwa Lubomelskiego: w folwarku pod zamkyem brogow oszm, w folwarku Zapolskym brogow trzi, w folwarku Rymaczkym brogow dwa, tamze na polyu stogow trzi, w folwarku Koszniszczkym brogow syedm, na Grodzisku bywa sterth trzi, na Zmyiowiskach bywa cit. vel ultra stogow dwadzieszcia, na Szyedlisczu stog yeden, na Byałożorowskym ogrodzie stog yeden, na Zapolskym polyu sterth trzi, w Koszniczach na Kniathini stogow trzi, w Lubochiniach stogow sescz, w Swytaszu stogow dziesięcz, w Nudiszu stogow trzi, w Hołownie stogow trzi, w Kosnieszach stogow dziesiecz, w Zapolyu stogow oszm, w Szaczku stogow syedm; na Dzwynach, na Korithinach, pod Manasterzem, u Wiszniowa yest łąk dobrich nyemało, na ktorich bywaią syanozēczi, gdi ych ugori nie zaliegą.

Summa syana wszithkiego na roznich mieszczach nakoszonego było sterth wielkich sescz, brogow dwadzieszcia, stogow mnyeiszich siedmdziiesiąth y pięcz. Szaczuiącz kazda sterte za zlotich sescz, a stogi y brogi po zlotich cztery, thobi wszithko ucziniło zlotich czterzista i sescznasczie. Alie zostawuyącz na ziwnoscz koniom y bidlu stogow siedmdziiesiąth y pięcz, zostanie do przedania przinamnyey sterth sescz y brogow dwadzieszcia, valor. ut supra; tho uczini zlotich stho y sescznasczie.

Szacunek zboza przerzeczonego wedlie plionu y targu pospolitego: zita w przerzeczonych folwarczech in summa iest kop thsiazcz sescz seth dziewięczdziesiath y pięcz. A tak, wedluk probowania plionu, znaliazlo szię, yz z niektorego zyta ze sta y trzidziesci kop namloczono korczy pięczdziesiath i dwa, a z drugiego zyta, ktore do naszienia obierano, s kop dziewięczdziesiath, namloczono korczy pięczdziesiath; s niektorego tez podlieiszego s kop sesczdziesiath namloczono korczy dwadziescia i pięcz; a tak miernie saczuiaucz, moze klaszcz na korzecz yeden (katori yesth bez mała tak wyelki, yako czwierzien pięcz Thorunskich, bo czternaszie korc. Lubomelskich czinia Gdanski łasth yeden) kop dwie; thedi s przerzeczonych kop będzie korc. oszmseth czterdziesci y puloszma. Saczuiaucz kazdi korc. po gr. trzidziesci, tho uczini zlotich oszmseth czterdziesci y siedm y d. pięthnaszie. (Przidzie them sposobem lasth Gdanski za zl. 14).

Psenicze w przerzeczonych folwarczech in summa iest kop stho pięczdziesiath i sescz. A gdi plionu probowano, s dziesiazci kop namloczono korczy czteri. A tak z przerzeczonych kop będzie korczy sesczdziesiath i pultrzeczia. Saczuiaucz kazdi korc. po gr. czterdziesci, tho uczini zlotich oszmdziesiath y trzi y gr. dziesiecz. (Przidzie lasth Gdanski za zl. 18, gr. 20).

Jeczmenia w przerzeczonych folwarczech in summa yest kop dwiescie y dwie. A gdi plionu probowano ze dwu kop namloczono macz albo czwierzci trzi. A tak s przerzeczonych kop będzie korczy siedmdziesiath i pięcz y macz trzi. Saczuiaucz kazdi korc. po gr. oszmnaszie, tho uczini zlotich czterdziesci y piecz, y gr. trzinaszie, y d. dziewięcz. (Przidzie lasth Gdanski za zl. 8, gr. 12).

Owsza w przerzeczonych folwarczech in summa iest kop sescz seth czterdziesci i dziewięcz, s ktorich, wedlie plionu probowanego, kladacz kop oszm na pięcz korc., będzie korc. czterista y pięcz. Saczuiaucz kazdi korc. za gr. pięthnaszie, tho uczini zlotich dwiescie y pultrzeczia.

Grochu w przerzeczonych folwarczech in summa iest kop pięcdziesiąt y pulczwarti, s ktorich, wedlie plionu probowanego, kładąc kop trzi na korc. yeden, będzie korc. oszmnaszcie. Szaczuąc kazdi korc. po gr. trzidziesci i sescz, tho uczini zlotich dwadziescia y yeden y gr. oszmnaszcie.

Prosza w przerzeczonych folwarczech in summa yest kop dziewyęthnaszcie, s ktorich, wedluk plionu probowanego, kładąc kop pięcz na korc. dwa, będzie korc. oszm. Szaczuąc kazdi korc. po gr. trzidziesci, tho uczini zlotich oszm.

Tatarki w przerzeczonych folwarczech in summa iest kop syeddziesiąt y oszm; wedluk plionu probowanego, kładąc kop dwie na korc. yeden, będzie korc. trzidziesci y dziewięcz. Szaczuąc kazdi korc. po gr. sescznaszcie, tho uczini zlotich dwadziescia y gr. dwadziescia i czteri.

Summa za wsithko zboze ss folwarkow Lubomelskich, okrom sianozeci, cziny zlothich thisiąc dwiescie dwadziescia y dziewiecz, gr. pyęcz y d. dziewięcz, a vyrachowawszi piątą czescz na wisziewek, zostanie zlotich dziewięczszeth oszmdziesiąt y trzi, y gr. czternaszcie, y d. dziewięcz.

A wedluk Gdanskiey myari, poniewaz tam korzecz, tak wielki, ze ich korczy czternaszcie czinią Gdanski łasth, yako o them sami urzedniczi sprawe dawali y drudzi lyudzie, ktorzi stamtąd do Gdanska ze zbozem pliwaią,—a tak wedluk tego, yako się oszaczoowało targiem Lubomelskym, przisedlbi łasth Gdanski zyta za zlotich czternaszcie, psenicze łasth Gdanski, wedlie tego saczunku, przydzie za zlotich oszmnaszcie y gr. dwadziescia, jeczmenia łasth za zlotich oszm i gr. dwanaszcie.

Saczunek pozithku od bidła s folwarkow przerzeczonych, w ktorich iest krow doynich, czielietnich, trzidziesci y siedm, jałowich dziewięthnaszcie, owyecz stho y dziesięcz, koz trzidziesci i dwie; kładąc pozitek od kazdei krowi doyny na gr. czterdziesci y oszm, a od dwu yałowich pozitek, yako od yedney czielięthney,

od sesczi owiecz tak, yako od yedney krowi, a od czterech koz tak, yako od krowi, a tho yuz nad ziwnoscz urzednika s czeliadzą uczini zlotich stho y sescznascie y gr. dwadzieszcia y czteri; a wyrachowawszi na czelyadz zlotich 76, zostanie zlotich 40, gr. 24.

Wetna. W folwarkach przerzeczonych: yest owiecz starich stho y dziesięcz, a yagniath czterdziesci i dwoye; kładacz kazdei owcze starei kazde strzizenie zoszobna za gr. dwa, a od młodich owiecz kazde runo za gr. pultora, tho wszitliko uczini zlotich sescznascie y gr. dwadzieszcia y trzi.

Summa summarum wsithkich pozithkow starostwa Lubomelskiego czini zlotich czterzi thisiące pięcseth czterdziesci i siedm, y gr. dwadzieszcia y siedm, y d. piętnascie cum medio, okrom liesznich thowarow y robienia komiąg, y oprócz wszi, skyb i ogrodow nowich na Zawalyu, y oprócz przypadlich pozithkow, acz szię ych szaczunek wissey położyl.

Czarzin albo **Maczieiow**, wyesz, ktora i z drugimi, nizei napiszanemi, odesla od starostwa Lubomelskiego, ktora dzierzą potomkowyc nieboszcika pana Stanisława Maczieiowskiego, cast. Sandm. y starosti niegdi Luboml. W tey wszi było przedthem kmyeczi pięc braczyei rodzoney, y dawaly społęcznie czinszu dorocznego zlotich czteri, y myodu dawaly wyader trzi; a zwano the kmieciez sokolnikami, na czo ieszcze y teras list mayą od krolya Cazimirza, ktorego listhu essentia yest dostatecznie terminowana w księgach drugieh revisorskich variarum actionum fol (*не указано*). Za tich ze szokolnikow dziedzina przerzeczona była wielka, ktora pothym była zarosła; wszakosz gdi ją dano nyeboszcikowi panu Maczieiowskiemu, cast. Sandom., zegal lyudzi s tego Czarinia, ktorzi, będącz spędzeni, oszadzili szię pothim y dsisz sziedzą na szurowen korzenyu na Wolyei Czarziuskyei. A dworziszca ich albo rolyie, s ktorich zesli przerzeczoni lyudzie, na Czarziuskyei dziedzynie pan

Macziewski nieboszczyk przylączył ku Macziewowi miasteczku, nowo przezeń posadzionemu na themże gruncie Czarzyńskym; a na ostatku tej dziedziny Czarzyńskiej, wykopawszy łyżki, a polya poczyniwszy, posadził wyesz nową, którą przezwał Zaczerniecze.

Wolia Czarzin albo **Poczapi**, wyesz, w ktorej acz jest lyudzi osztylich nyemało, a wszakosz thilko s piąty dworzyszcz czinsu dorocznego dayą po gr. sesczdziestą, owsza po korc. yednemu, valor. gr. piętnascie; zyta po jedney kopie niemłoczonego, valor. gr. trzy; jaiecz po dziesiący, valor. d. dziewięć. A ymiona ich the są: Mychuo, Hniewosz, Haraszim, Kucz, Wasko.

Summa czinszu y za wsztyhkie danyni czini zlotich piętnascie, y gr. syedmnascie, y d. dziewięć.

Miodu dannego przichodzi wyader trzy, kazde valor. grziwicu dwye; tho czini zlotich dziewięć i gr. oszmnascie.

Themze nad tho drugich kmieczy, pozniei osztyzonych jest dwadziescia i yeden, którzy dayą czinszu dorocznego po gr. sescz, owsza po korc. yednemu, valor. gr. piętnascie; zyta niemłoczonego po kopie yedney, valor. gr. piętnascie; kur po troye, valor. gr. trzy; jaiecz po dziesiący, valor. d. dziewięć. A ymiona ich są: Waszyuk, Proniecz, Iwan, Syenko, Makar, Chwedecz, Sydor, Omylan Mieczkowicz, Czuryło Wołoszin, Lawrin, Mykitha, Iwan, Sydor Schisz, Hriniecz Czoboticz, Kuzma, Dawid, Hriniecz Dyzyszowicz, Kalisz, Andreyecz, Jakym, Mathweyi. Czinszu czini zlotich cztery y gr. sescz.

Za żyto y owiesz, kuri y yaicza czini zlotich dwadziescia y trzy, y gr. trzynascie, y d. dziewięć.

Nad tho trzey kmieczy, yz zubozeli, thedi odkupuiączy kuri, owyesz, yaicza y zyto, dayą za tho czinszu dorocznego po gr. trzidziesci: Omelian, Jurko, Danilo. Czini zlotich trzy.

Mlynek tamze iest na rzecze Wyznie nyepreszusni; w nyem kol mącznych trzy, a trzecie stepne, ktori moze na rok myernie szaczowacz na zlotich pięćdziesiątyh. Karczmarz s karczmi schin-

kownei daye czinszu dorocznego zlotich dwa i gr. dwanaszcie.

Summa wszithkiego pozithku s Wolyci Czarzinskyei czini zlotich stho y oszm y gr. szyedm.

Ruda Koszerska, wyesz. W nyei yest kmyeczi robothnich, roznie sziedzaczich, dwanaszcie, s ktorich szyedm dayą czinszu dorocznego po gr. dwadszesczia y czteri; s nich trzei po gr. dwanaszcie, sz nich yeden gr. trzidzieszi i sescz, sz nich ostathni zlotich dwa. A ymiona ich the są: Schuth: myodu rączek trzi; Myecz Hriczkow: miodu rączek pultori; Kucz Czarziniecz, Nazar: myodu rączek trzi; Dibien Iwasko: myodu rączek pultori; Kołodka, Misko Mielnikowicz: myodu rączek pultori—kazdi daye czinszu po gr. dwadszesczia y czteri; Wakuła s Zywczowskiego, Iwasko Woyciechowicz, Iwaniecz Mylyanowicz—po gr. dwanaszcie. Ostasz, Wasko y Jaczko—gr. trzidzieszi i sescz, myodu rączek trzi; Zaczko—zlotich dwa.

Summa czinszu czini zlotich dziesięcz.

Myodu dannego na kazdi rok przichodzi rączek pulczternasti, kazda valor. gr. dwadszesczia y czteri; tho czini zlotich dziesięcz i gr. dwadszesczia y czteri.

Zagrodnikow yest syedm, s ktorich sescz dayą czinszu po gr. trzi, a szyodmi daye gr. trzidzieszi: Weremko, Nikon, Syenko, Jow, Kosthuk, Throchim, Mylko—po gr. trzi. Czini zloti ieden i gr. oszmnaszcie.

Karczma arendą do roku czini zlotich dziesięcz. Stawek yest nie prawie dobri, a wszakosz gdi bi go poprawyono, daly bi lyudzisz niego na kazdi rok zlotich czteri i gr. dwadszesczia y czteri. Mlyn tam byl, w ktorem yedno koło mączne, a drugie folysz, ktorego przedthem zyduwe z Lubomla—Łasko y Michal, naymowały za grziwien czterdzieszi, alie terasz spustoszal dlya przerwania stawku. Barczy dworskich, na ten czas oszadlich, iest troye; moglo bi ych bicz więczei za dobrem gospodarstwem.

Summa wszithkiego pozithku z Rudi Koszerskyei czini zlotich trzidziesci i syedm i gr. sescz.

Stakor, wyesz, nowo przesz nyebosczyka pana Sandomirskiego, na gruncie Rudi Koszerskyei, yako lyudzie zeznawaly, poszadzona, w ktorey kmyeczci robotnich yest sescz; sz nich dwa dayą czinszu dorocznego po zlotich dwa; sz nich dwa po gr. sescz; pyąthi daye gr. trzidziesci; szosti gr. trzidziesci i sescz: Iwas Churszan, Iwasko Churszanow — po zlotich dwa; Danko, Throczo — po gr. sescz; Olesko — gr. trzidziesci i sescz; Misko Kulieszowicz — gr. trzidziesci.

Summa czinszu czini zlotich sescz y gr. dwadzieszcia i dwa.

Zagrodnikow yest czterzei; sz nich trzei dayą czinszu po gr. trzi, a czwarti gr. trzidziesci: Mykita, Steczko, Pyotr, Ihnath. Czini zloti yeden i gr. dziewięcz.

Dwudzieszczizni od owyecz, ktora annualim dayą, dostało szię na rok nynieiszi baranow dwa y iagnię yedno; kazdi baran valor. gr. dwanaszczie; tho czini zloti yeden y gr. dwanaszczie. Thamze yest pustich dworziszcz yedennaszczie, s ktorich lyudzie nyedawnich czasow poucziekale, ktorich dworziszcza y teras puste są. Thamze lyaszi na thowari lyeszne wipustoszoną.

Summa wszithkiego pozithku z Stakora wszi czini zlotich dziewięcz y gr. trzinaszczie.

Wiszoczko, wyesz, ktora yest przesz nyebosczyka pana Grabye, starosti niegdi Lubomelskiego, nad rzeką Bugiem na gruncie jego k. m., yako lyudzie zeznawaly, poszadzona, ktora terasz yest w dzierzawie synow nyebosczyka pana Maczieiowskiego, castellana Sand. W nyei kmieczy robotnich, na obszarzech rozno siedzących prawem Wołoskyem, yest dziesięcz; sz nich oszm dayą czinszu dorocznego po zlotich dwa, a dwa mayą ieszcze swobodi ad annum domini 1566, quibus expirata libertate, takze beda placicz: Piotr woyth, Iwasko, Jacoko stari, Olechno, Kucz, Naumiecz Budnik, Dmitr, Wasko; Michno Misiocz — swobodny.

Summa czinszu czini od wszithkich zlotich dwadzieszcia.

Dwudzieszczizni od owiecz, którą annuatim dayą, także y od swyni wyeprza dwudziestego, dostało szie na rok nynieiszi baranow dwadzieszcia y syedm, kazdi baran valor. gr. dwanaszczie; a wyeprow, wedluk ych zeznania, dostało szię oszm, kazdi valor. gr. czterdziesci y oszm; tho wszithko uczini zlotich dwadzieszcia y trzi y gr. oszmnaszczie.

Thamze yest lyaszow i borow doszcz dla towarow liesznych, bo tho yest dziedzina wyelka, alie ye bardzo pustoszą, panow Maczieiowskich. Anno 1563 wyrobiono komiąg oszm; przedano ych czteri po zlotich czterdziesci, yako lyudzie zeznawaly; a na rok 1564 yest gotowich na brzegu czternaszczie, a yescze na drugie gotowano drzewo.

Lozisko tam bardzo dobre yest do stawu na rzecze Nerethwi, y mlyn mogl bi dobri bycz.

Summa wszithkiego pozithku czini zlotich czterdziesci i trzi y gr. oszmnaszczie.

Komorow, wyesz, w ktorei thilko sluskowye albo boyarowie myeskaya, ktorzi powynni yachacz konmy, wozmi, gdzie ym kaza. A yest tich boyarow yedennaszczie, ktorzi dayą podymnego po gr. trzi.

Summa czini zloti yeden y gr. trzi.

Nowosziolki, wyesz, y s thą drugą, wissei napiszana, rzeczoną Komorow, yest w dzierzawye pana Faliszowskiego, w ktorei kmieczy yest pięcz, ktorzi za pana Faliszowskiego, poniewasz także byli na posludze, yako y Komorowanie, yz yezdiali bi na nadalszą drogę; a therasz obroczeni są na zaczyąg, yako ynszi kmyeczie, y k temu dayą podimnego po gr. trzi.

Summa czini gr. pięthnaszczie.

Oliesko, wyesz. Thego Oleska czescz pewną nyegdi ku starostwu Lubomelskyemu przinaliezaczą, dzierzą panowie Maczieiowschi, potomkowie nyeboscziaka pana Sand.; na ktorey czesczi yest

dworziszcz oszm, na ktorich yusz na ten czas lyudzi rospłodziło szie czterdzieszczi y dziewięcz. A wszakosz dań ydzie wedlie dawnych dworziszcz; dawają, s kazdego dworziszcza owsza po kłodzie yedney myari Luboml., valor. gr. szesczdziesiãtł, za szer y masło po gr. dwa; kur po dwoye, valor. gr. dwa; jaiecz po dziesiãczi, valor. d. dziewięcz. A ymiona ich the są: Tywon stari, Żuk Kunicz, Olichwir Poryowicz, Josko, Olichwir i Petrasz, Tharasz, Kosthuk, Ławrikowicz.

Summa za owyecz czini zlotich sescznasczie, za szer y masło, kury i yaicza czini zlotich yeden y gr. sescz.

Gromada w rok sklada stacyna iałowicze, valor. zlotich dwa. Thasz gromada owsza pasterskiego daye w rok kłodę yedną, valor. zlotich dwa. Zagrodnik yeden—Marczyn daye czinszu dorocznego zloti yeden. Karczma arendą do roku czini zlotich dziewięcz y gr. oszmnasczie. Thamze lyudzie mają szwe pewne syanozeczi za Masłowem, na ktorich nakaszaią ku panskyemu pozithkowy syana stherthę yedną wyelką. Powynni byli do folwarku Lubomelskiego po trzy dni orącz, na wyosze, na ugor y na zasziwek ozymi; jachacz byli powynni gdzie ym kazano, alye teras zacziagayą panom Maczieiowskim do ych folwarku po trzy dni w thidzien.

Summa wszithkiego pozithku z Oleska czini zlotich trzidzieszczi i yeden y gr. dwadzieszcza y ieden.

Moszur, wyesz, dzierzawa panow Maczieiowskich, ktora tez od starostwa Lubomelskiego iest odyęta; w nyei kmyeczi robothnich osziadlich yest yedennasczie, ktorzi czinszu dorocznego starego dayą po gr. dwanasczie. A ymiona ich the są: Chweder Szakuła, Steczko Swithko, Dmythr, Sawosz, Syenko, Bochdan, Iwasko, Desko, Jaczko, Kuryło, Wasko.

Czysz nowego czinszu, odkupuyącz powoz, ktori byli powynni wedlie obiczayu starego, tho iest odwiescz popiołu do komiag po lasthu yednemu, nad tho drzewa prziwiescz na budowanie zamku Lubomelskiego, postąpili ku przerzeczönemu czinszowy staremu,

kazdi z osobna dawacz czynszu w rok po gr. syedmd. iesziąth, kur po troye, valor. gr. trzi; jaiecz po dziesiączy, valor. d. dziewięcz; po yednemu szerowi, valor. gr. trzi; po yednemu popregowi, valor. gr. yeden.

Summa czynszu, tak starego, yako y nowego, czini zlotich trzidziesci y gr. dwa; za kuri, iaicza, seri, popregi czini zlotich dwa y gr. dwadzieszcia y pultrzeczia.

Zagrodnikow yest dwa, ktorzi dayą czynszu dorocznego po gr. sescz: Chwedko, Andreyecz,—czini gr. dwadzieszcie.

Rogowego tamze, ktore annuatim dayą od bidla wyelkiego po pulgr., a od ozimczath po selagu, dostało się na rok nynieiszi zlotich pyęcz, y gr. pięcz, y d. pięthnascie. Dwudzieszczizni od owiecz, którą annualim dayą, dostało się na rok nynieiszi baranow czternascie y kozlow trzi, kazdi valor. gr. dwanascie; jagniąth troye, kazdi valor. gr. sescz; tho wszithko czini zlotich syedm y gr. dwanascie. Thamze kyedi zer bywa, wszithka gromada ogułem dawa wyep. a yednego, valor. zlotich dwa. Lyaszi tam są dobre, do ktorich, gdi z ynszych wszi lyudzie zaganyaią swynie na zer, dawayą od kazdey po gr. yednemu. Staw bi tam byl dobri, na rzeczce rzeczoney Nyewiadomka, bo yest łozisko dobre, na uroczisku, rzeczonym Wyelkach.

Summa wszithkiego pozithku ze wszi Mossura czini zlotich czterdziesci y syedm, y gr. dwadzieszcia y czteri, y d. sescz.

Summa summarum wszithkich pozithkow s tich wszi, odeslich od starostwa Lubomelskiego, w dzierzawie panow Maczieiowskich bedących, czyny zlotich dwieszcie siedmdziesiąth y dziewięcz, gr. siedmnascie, den. sescz.

Литов. метр., кн. перепицеї В., № 12, л. 75—118.

XVII.

Описание границъ Кіевскаго воеводства, 1566 г.

Roku tysiąc siedmset pietnastego, miesiąca septembra trzynastego dnia. Na urządzie grodzkim w zamku jego kr. mosci Żytomirskim, przedemną Konstantym Didkowskim, namiesnikiem starostwa Żytomirskiego y xięgami ninieyszemi grodzkimi Żytomirskimi comparens personaliter, urodzony j. mc. pan Mikołay Chodakowsky, dla wpisania do xiąg ninieyszich grodzkich Żytomirskich extract excerptu rozgraniczenia woiewodztwa Kyowskiego z woiewodztwem Wołyńskim y powiatem Mozyrskim z metryk W. X. Litewskiego, z podpisem ręki jasnie oswieconego xiążęcia jego mosci Radziwiła, kanclerza W. X. Litewskiego, z pieszczęią większą tegoż W. X. Litewskiego, per oblatam podał tenoris sequentis: August Wtory z Bożey łaski krol Polski, wielki xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kiiowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflanski, Smolenski, Siewierski y Cernihowski, a dziedziczny xiąże Saski y elector. Oznaymuiemy tym listem ekstraktem naszym wszem w obec y koźdemu z osobna komu o tym wiedziec należy: iż suplikowali do nas przez panow rad y urzędnikow przy boku naszym rezydujących urodzeni Paweł Uszczapowski y Roman Chyniewicz Waskowski, upraszając nas o wydanie per extractum z metryki wielkiej W. X. Litewskiego excerptu rozgraniczenia wszistkich powiatow, w W. X. Litewskim za nayiasnieyszego antecessora naszego Zygmunta Augusta znaydujących się, y do xiąg metryki wielkiej W. X. Litewskiego ruskim pismem, roku tysiąc pięćset szesdziesiąt szostego, dnia piątego septembra dla pamięci wpisanego, między ktoremi y woiewodztwa Kijowskiego z powiatem Krzemienieckim y innemi znayduie się rozgraniczenie, ktorego excerptu series takowa: Woiewodztwo Kijowskie. Xięgi aby były rozłożone na trzech mieyscach dla dalekosci drogi y też iż nie iest szlachta częsta: pierwsze xięgi w Kijowie, a drugie w Żytomirzu. Granica

Kijowska z Krzemieniecką poczyna się od Honczarychy w Słucz, a Słuczą na doł ku Czartoryi paniey Simeaszkowej, starosciney Krzemienieckiey, a odtąd do Kołodeżney sioła Szaulina y daley Słuczą do Kamiennego sioła pana Babinskiego, w granicę Dąbrowską, trzymając po prawey powiat Kijowski, a po lewey ręce Pinski, Dąbrowicki grunt, a Dąbrowicką granicą aż do ustia rzeki Uborty, zajmując gruntow y granic Horodenskich y Turowskich, aż do Mozyrskiej granicy, trzymając po Uborty po prawey sioła biskupskie y kanonickie do Prypeti, Mozyrską granicą do Brahynskiej granicy, a Brahynską granicą do Dniepra, po lewey stronie puszczaiąc włosc Rzeczycką do Lubcza, a z Lubcza wniz Dnieprem po obudwoch stron Dniepra, a z rzeki Desny do Ostrowca, odtąd do Kijowa Dnieprem, dołem do Czerkas y Kaniewa y do Białey Cerkwi; odtąd przez pole prosto między Słobodyszczą y Piskową powiatowe granice aż do tey pięty mogiły Honczarychy; granica Kijowskiemu z Żytomirskim po Brusilów, od Brusilowa prosto przez dąbrowe do rzeki Teterewia y do imienia pana Kuchmistrzowicza Makalewicz, do sioła metropolitanskiego Worobyewicz, y odtąd na zameczek Chabne do rzeki Uszy, odtąd na sioło Muchoiedowicz, a od Muchoiedowicz do Sławeszni, a Sławesznią dołem aż do Prypeti, po prawey stronie powiat Kijowski, a po lewey Mozyrski; a przez rzekę Prypet, ostawując po lewey Rzeczyce ze wszystkimi granicami, a po prawey Brahyn ze wszistkim powiatem Kijowskim aż do Dniepra, przez Dniepr Lubeckimi granicami do Ostrza y do Kijowa; Mozyr y Owrucz iuż okolicznosc granic swoich ma; a w Mozyru gospodar sąd zasadza, a w Owruczym drugie xięgi. A z czwartey strony Żytomirza granica z Owruczym po sieliszczu Sernowicz, odtąd Lewną, w wierzch do sioła Isaykowicz, odtąd prosto do Baraszow, a od Baraszowa w Słucz, a tam iuż przyszli granice Wołyńskie. Braślaw y Winnica, tak iako na tenczas iest w swoich granicach, zostało. Koncluzya zas po wszistkich rozgraniczeniach powiatowych iest taka, że granicy mają bydz przez kasztellana y wszystek urząd każdego powiatu wyprostowane y kopcami bydz

rozumiejąc wodami żywemi y drogami gdzie nie może bydź, tedy kopcami osypywac ich — My tedy, krol, do pomienioney supliki łaskawie się skłoniwszy, ten excerpt z kancellaryi naszej wielkiej W. X. Litewskiego onym wydac y dla lepszey wiary pieczęć wielką W. X. Litewskiego przycisnąć roskazalismy. Dan z kancellaryi naszej wielkiej W. X. Litewskiego, roku panskiego tysiąc siedmset pietnastego, miesiąca sierpnia szesnastego dnia, panowania naszego dziewiętnastego roku. U tego ekstraktu, przy pieczęci wielkiej W. X. Litewskiego przycisnionej, podpis ręki kanclerskiej y sekretarskiej w te słowa: Karol Stanisław xiąże Radziwił, kanclerz wieiki W. X. Litewskiego. Locus sigilli. Grzegorz Jozef Roykiewicz, jego kromosci sekretarz. Ktory że to ekstrakt za podaniem osoby podawiającej do xiąg niniejszych iest zapisany.

Кн. Центр. Арх. № 211, л. 254 об., ак. № 157.

XVII.

1) Грамота кор. Сигизмунда I Черкаскому старостѣ Василю Тышкевичу объ освобожденіи Черкасскихъ мѣщанъ отъ новыхъ пошлинъ, введенныхъ Евстафіемъ Дашкевичемъ; 2) Судебное рѣшеніе кор. Сигизмунда-Августа между г. Черкасами и старостою Оникеемъ Горностаемъ, 1546 г. мая 6; въ послѣдній актъ включено судебное рѣшеніе королей Сигизмунда I и Сигизмунда-Августа, данное въ Берестѣ на сеймѣ, 1544, августа 14.

I. Stanisław-August z Bożey łaski Krol Polski, wielki xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Zmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflanski, Smolenski, Siewierski y Czerniechowski. Oznaymuiem tym listem ekstraktem naszym, iż w xiągach metryki kancellaryi naszej wielkiego xięstwa Litewskiego znajduie się list pisany do pana Wasyla Tyszkiewicza iako starosty Czerkaskogo w kriwdach wojta y wsich mieszczan Czerkaskich, zostawuiuczy ich przy staroy powinności y wyzwolaiuczy ot wsiakich poslin nowych ot nieboszczyka pana Ostafia Daszkowicza ustawlonych, za nayiasnieyszogo korola

jego miłości y wielikogo kniazia Litowskiego Zygmunta Pierwszego predecessora naszego wydany, y supplikowano nam iest przez panow rząd urzędników przy boky naszym rezydujących, abysmy ten list ekstraktem wydać pozwolili, który słowo do słowa wypisując, tak sie w sobie ma:— „Do Wasyla Tyszkiewicza. Prysli do nas woyt y wsie mieszczanie miasta naszoho Czerkaskoho czołombijuczci nam o tom, sztoż dey iak derżał ot nas tot zamok Czerkasy nieboszczyk pan Ostafiej Daszkiewicz, ino dey w tot czas krywdy sia welikiie im ot neho stali: naperwey w tom, iż katoraia bratia ich wespołok z nimi w posłuhach y podaczkach naszych tiahnuli, tych dey wsich pan Ostafiej u swoiu moc wziął, onych posluch y podaczok ich powinnych wolnimi wczynił y podwody pod honey y posły kazał im samym dawati y kozdogo dnia na sebe robiti, drowa woziti, sena kosity, newody wołoczyti y inszyie dey robotizny zamyślał, czoho oni peredytm s prodkow swoich nie powinni byli robity; a chto dey z nich zwer sobi tam ułowit, abo hde iechawszy ryby dobudet y bobra ubiiet, y on dey s tego wsieho polowinu sobie beret, czoho pered tym nebywało; a k tomu dey kotoryi uchody swoi zwieczystyi, na imia Zwoneć Bothar, oni k mestu miewali y toho używali, y na Sule ryby wolnyie łowlywaii y zwer po wsiemu Dniepru biwali, y pan Ostafiej dey tyi wsi dochody ich y pożytki ich ot nich otdalił y inszym dey ludziom obcym tego wżywati dopuszczał y z toho sobi pokłony birał; a kotory z nich kadiu medu abo ryby dobudet, y on dey nie dopuszczał im do Kiiewa woziti tego prodawati, y za to sobi żyta y inszych żywnostey kupowati, y to wsie sobi birał, iak dey chotieł, tak im to płatił; y pry tim dey kotoryi wchody swoi za Dnieprom oni miwali, y toho za perwych starostow tamosznych używali, to dey wsie pan Ostafiej sobi prywłaszczył, a szto dey oni peredytm karawon hostei woziwali, ino dey pan Ostafiej ustawił . . . . . brali ot . . . . . po . . . . . z . . . . . dawna nikoli ne bywało, a koli dey oni . . . . . pohanstwa tatar z starostoiu Czerkaskim . . . . wyiemka na neho bywała. Pancer abo kon, abo tataryn

. . . . . wsie na sebe birał, a szto dey też kozaki tam dobiwali, inszyie zdawna nektoroy wyimok starostie daiwali, a inszyie sobi brali, a pan Ostafiey dey na sebe przywłaszczył; a koli dey chto z nich przyidet k storożnym worotam z pola, abo choczet wyiechati z miasta na dzieło swoje, y on dey ne kazywał ich w mesto w czas podobny wypuszczati, y w tom dey oni nemauiu tiazkosc miewali; a k tomu dey kotoraiia korczma ich miestkaia zwieczystaia za otca naszoho Kazimiera y brata Alexandra sławnioie pamiaty koroley ich miłosti w Czerkasiach bywała, a on dey tuiu korczmu mocnie u nich otuiał y k rukam swoim ieie derżał; y za tym dey tot obyczay w nich bywał: koli pryidet den Bożoho narozenia, ino dey perednym oni, piat abo szest parsun sobrawszy sia, odnu kunicu szerstiu starostie noszywali, a pan Ostafiey dey z kożdoho z nich y z naymikow ich y z kozakow po kunicy abo po lisicy birał, a chtoby kunicy abo lisicy nie dał, tochdy s kożdooie hołowy po dwanadciati hroszey, a to dey wsie jm iest było; y kotory dey mieszczanin tamoszny zomret, abo ieho tatarowie wezmут, on dey wes statok ieho ot żony, ot detey sobi birał. A szto sia dotyczet roboty horodowoie, peredtom dey zdawna na zamok drowa wożiwali y wodu noszywali y klikowali osobnyie iesocznyki na imia Szaszko a Bedey y sioło Irnowy Moszny, a druhoie Domontrowo sioło, tyi dey wsi po nedeli hođ do hođu onuiu służbu na zamok służywali, a on dey tyi wsi służby, czoho oni perednym nikoli ne znawali, na nich ułożył, w czom że sia im krywda y tiazkość welikaia deiet. Prytom oni żałowali nam na słuhu Czerkaskoho Jacka Tyszkiewicza, sztoż dey, on buduczy u nas pry boku naszym, uprosił sobi uchody . . . . . , a to dey zdawna pasieki ich zwieczystyie . . . . . dey . . . . am swoim derżył, a oni żadnoho pożytku w tom sobi ne maiut. Dryhyi dey mieszczanin Czerkaski Zubrikowicz także pasieki mieszczanskiie na sebe zabrał y toho im używati zaboroniaiet; a k tomu dey kotoryi poddanyi naszym tamosznyi Czerkaskij, buduczy ich popiecznykami, zdawna pospoł z nimi wsiakije powinności miestskiie . . . . li, a teper

dey ot nich sia otkinuli, a pred sia pospołu s nimi wsiakich pozitkow miestских używaiut, a ich tiahłey powinnych pospoł z nimi połniti nechoczat; y ieszcze dey peredtom tot obyczay meży nimi bywał, iż kotoryi czołówek pryhożyi, abo sługa starosti, u ktoroho mieszczanina doczku poyimiet, tyi dey wsi mieli wsiakich pozitkow miestских z nimi używati y wo wsiakich służbach y podaczkach rownuju czast im pomahali, a tymi dey razy tych pozitkow pospołu z nimi używaiut, a w służbach y daczkoch miestских żadnoie pomocy im ne diełaiut; y też dey kotorych kupcow Kolinskich y inszych oni prowożywali, y s toho sobi prowadnoie miewali, to dey wsie pan Ostafiey na sebe obernuł. I bili oni nam czołom, abychmo miłoserdie nasze nad nimi uczynili, pry starynie ich zostawili y ne kazali im nad obyczay starodawnyi krywdu czyniti y nowin uwoditi. Pro—to szto sia dotyczet zachowania starodawnogo starost Czerkaskich, iak sia oni k mieszczanom tamosznim sprawowali, y ktoruiiu ustawu u służbach y podaczkoch zamkowych czym miewali, y iestli budut perszyi starosty Czerkaskij szto takowoho potrebnoho zamkowoho na nich prisłuchaiuczoho nebacznostiu swojeiu upustili y dosmotreti toho ne choteli y za kotorymi różnymi przyczynami to sia pochibilko, y pan Ostafiey o czom sia sprawiedliwe dowedawszy, perszoie sprawy poprawił y k zamku naszomu poszliny dawnyi przywernuł, my takoz choczem po tobi mieti y przykazuiem iako starostie tamosznomu, azby iesi pozitkow naszich szto budet zdawna na zamek nasz prysłuchało y wsiakich poszlin powinnych niczym ne wpuszczal y toho pilnie smotrel, zeby nikotoryi służby y daczki y inszych powinnozey y pozitkow . . . . . od zamku naszoho . . . . . y tak by iesi w tom sia sprawował . . . . . w potrzebach swoich ne był niczym naruszony . . . . . gospodaru teper y na przyszłoy czas żadnoie szkody w czas nebytnosti poddanyi naszymi nikotoroho obtiazenia w rzeczach nezwyczajnyh . . . . . ku tiazkostim ustanowleno bolszey toho nemieli y s . . . . . procz sia ne roschodili; kotorych ludey poplecznikow. ich pan Ostafiey w swoiu moc

wział y od posłuh y podaczok miestских powinnyh ich wyzwolił a . . . . jesi wsich k miestu pryłączył y kazał im tyi wsi potreby miestskiee pospoł połniti, aby oni odni tiazkosti y szkody w tom ne pryinowali; a . . . . . bowiem y ryba oni sobi ułowiat y bobra chto ubiet, w tom by iesi k nim sprawedliwe zachował podle dawnoho obycaia y wchodow ich zwezystyeh wzywāt im ne zaboroniał, a komu budet szto onych wchodow ich rozdano, tyi by nechay w służbach y daczkach im pomocnyi byli, a iesliby pomahati w tom im ne chotieli, aby iesi tyi wchody k miestu prywernuł y mieszczanom podał; też kotoryi mieszczenie Czerkaskyи pochoczat sobi med abo rybu y inszyi reczy swoi do Kiiewa na produżu prowaditi y s toho sobi żywnosti tam kupity, toho by iesi im ne zaboroniał y żadnoie krywdy y trudnosti w tom im nie czynił; a szto sia dotyczet wożenia korowanu, w toy reczy by jesi ich po staromu zachował y tiazkosti y drapieżstwa w tom by im nie było. K tomu szto by iesi w inszych rzeczach, iako w dobytkach tatarskich y wyiemkoch y w toy korczmie miestkoy, iesli budet peredytm kotoraia na miesto prysłuchała, y w onieh kunicach y lisicach, szto oni o Bożym narożeni dajut, y w iesocznicwie, po staromu ich zachował. A kotoryi mieszczanin tam zomret, a żonu y detij zostawit, w tych by iesi zmerłych statki ne kazał nikomu sia ustupati y sam ne ustupał. A szto, sia dotyczet pasiek ich zwieczystyeh na Tiasmieni y na inszych miescoch, chto budet ich derżati, a potreb miestских z nimi ne połniti, s takowymi by iesi sprawedliwost uczynił y krywdy nikomu w tom im czyniti ne dopuszczał. Daley iesliby kotoryi poddany naszymi Czerkaskij, abo ludi prychożyi y służy tyi, szto u neboszczyka pana Ostafia służyli y żony sobi w Czerkasiach poimowali, używaiuczy wchodow ich miestских, y w. poszliniech tamesznych miestских pomahati im ne chotieli . . . . . roskazał tych wchodow . . . . . miestskiee połnit. Szto sia też . . . . . y kotoryi pożytok s toho sobi mieli, w toy by . . . . . ich zostawił y wo wsiakich obycaiach y sprawach sprawedliwie sia zachowywał

y tak sia radił y postupował, iakoby wsi powinności hospodarskiie ne byli zaroneny y tyi poddany naszymi miasta Czerkas do żadnoy tiazkosti y ubożstwa ne przychodili y namby bołszy toho dokuki ne czynili konieczno".—My tedy, krol, do pomienioney suppliki łaskawie się skłoniwszy, wyż wyrażoni list stronie potrzebuiaćey ekstraktem z metryk naszych wydac y pieczęć wielkiego xięztwa Litewskiego przycisnąc roskazalismy. Dan w kancelaryi naszej wielkiego xięztwa Litewskiego, dnia piątego Pazdziernika roku Panskiego tysiącznego siedmsetnego dziewiędziesiątnego pierwszego, panowania naszego dwudziestego siodmego roku.—Ioachim Chreptowicz podkanclerzy wielkiego xięztwa.

II. Stanisław August z Bożey łaski krol Polski, wielki xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Zmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewierski y Czernihowski. Oznaymujem tym listem ekstraktem naszym, iż w xięgach metryki kancelaryi naszej W. X. Litewskiego znajduje się list do starosty Czerkaskiego et c., aby u boiar, a słuhy y mieszczan Czerkaskich nad ustawu ich niczoho bołszy ne wytiahał, za nayiasnieyszogo krola j. mosci y wielkiego xiążęcia Litewskiego Zygmunta Augusta predecessora naszego wydany, y supplikowano nam iest przez panow rad y urzędnikow przy boku naszym rezyduiaćeych, abysmy ten list ekstraktem wydac pozwolili, który słowo do słowa wypisuiąc, tak się w sobie ma: „Zyhimunt Auhust Bożiu miłostiu korol y weliki kniaz, staroste Czerkaskomu Onikiuu Hornostaiu, derżawcy Lubeszanskomu . . . . . starostom, szto y na potom budut . . . . . stwo budet derżaty. Szto tych czasow, buduczy tebe przy boku naszym . . . . . , załowali nam na tebe bojare y słuhi y mieszczane naszoho miasta Czerkaskoho o tom, iż ty im, nad starodawni ich ustawy, wtysnienia welikiie diełaiesz y nowiny im uwodisz konnyie y czołnowyie ne wodle staryny y poszliny ich nowymi obtiażaiesz, czoho dey pered tom nikoli ne bywało, y nadto hotowyie penezы za klikowszczynu oni tobe dajut, ty dey predsia na tom dosyt ne maiesz y ich samych ku klikaniu na zamku przyworoczaiesz, abo za sebe

naymowati im welisz, y tez w iech wchody zwiaczny korow upu-
skaiesz y koz; y inszych rzeczy dobrowolne prodawati im zaboro-
niaiesz; y posłom naszym, kotoryi do ordy chodiat, po dwa prowad-
niki dawati im kazesz y ynszyie obliażliwosti nad starodawny
obyczay im diekaiesz. Hdez ty pered nami powedił, iż ty ni
iakich kriwd y nowin jm ne czynisz, iako oni załuiut, odno wo
wsiem wodle ustawy naszoie, perwey im danoie, k nim sia zachowy-
waiesz. Tak że my maiuczy toho wedomost, iż perwey seho na
proszłom walnom soymie Beresteyskom ustawa nasza na wsi reczy
boiarom y słuhom y mieszczanom zamku naszoho Czerkaskoho ot
nas dana, iako sia starostowie naszymi Czerkaskii k nim, a oni k
starostam maiut sia zachowywati, kazali iesmo tuiu ustawu naszu
pered nami położyti, iakoż taia ustawa naszaia pered nami poło-
żona, na ktoroi wsiakii reczy szyrokiemi słowy sut wipisanyi. I my
toho listu ustawy naszoie ohledawszy, kazali iesmo słowo ot słowa
u seš nasz list upisati, kotoryi że tak sia w sobie maiet:— „Zikhi-
mont Bożiu miłostiu korol Polski, wieliki kniaz Litowski, Ruski,
Pruski, Zomoitski, Mazowiecki y innych. Smotрили toho dela syn
nasz miły Zikhimont Auhust Bożiu miłostiu korol y weliki kniaz
z pany radami naszymi welikoho kniazstwa Litowskoho: stoiali pered
ich miłostiu oczewisto załowali woyt y mieszczenie y wsie pospol-
stwo miasta Czerkaskoho na starostu swoieho Czerkaskoho na knia-
zia Andreia Hlebowicza Pronskoho, iż on im w tych uchodech,
kotoryi sut po Dniepru y po reczkam po Orelu y po dwoch Tias-
menjach, krywdy y nowiny czynit, horodzcow w tyie wchody ich
(stawiti) ne dozwołaiet, w kotoryi koli wchody oni chodiat . . . . .
. . . . ., on dey wsiego toho dobyszaiu połowinu ot nich beret y
sobie sposobom nezwyuczaynym nad starodawny obyczay ich prywo-
raczaiet . . . . . wodle ustawy y listu naszoho
potwerżonoho im perwey seho . . . . . zachowywaiet, iak ze
oni onyi list nasz pered ieho miłostiu starostoiu naszym y pered
pany radami naszymi pokładali; my tot list ich doczytawszy w ses
nasz list wписati kazali, kotoryi tak sia w sobi maiet:— „Starostie

Czerkaskomy kniaziu Andreiu Hlebowiczu Pronskomu, y inym starostom Czerkaskim, chto y napotom tot zamok nasz ot nas budet derzati. Szto perwey seho ne odnokrot żałowali nam woyt y mieszczanie y vse pospolstwo miasta naszoho Czerkaskoho o tom, iż ty mnohiie kriwdy y nowiny im czynisz y k poszlinam nezwyczajnym nad ztarodawni obczay ich priworoczaiesz y obtiaźliwosti welikiie im dielaiesz, czoho ony ne mohuczy terpet, o kołkonadcat sami z żonami y z dietmi swoimi z toho miasta naszoho Czerkaskoho do zamku Kaniewskoho wyszli y teper tam mieszkaiut, y tych czasow bratiu swoiu mieszczan tamosznych k nam o to czołom biuczy prislali y tyie krywdy y obtiaźliwosti swoi, kotoryie sia im ot tebe djeiut, czoho peredtom za perszych starost tam nebywało, nam opowedali, w kotoryi żo czas y słuźebnik twoy zdesia pry nas był, s kotorym oni pered pany radami naszymi tymi, kotoryi za rozkazaniem naszym toho meży nimi słučali, oczewisto mowili. Hde słuźebnik twoy powieðił, iż ty nikotorych kriwd im ne czynisz y nowin ne wwodisz, lecz na com perwey seho neboszczyk panu Andrey Jakubowicz Niemierowicza woiewoda Kiiiewski zastanowlenia meży nimi y starostoiu Czerkaskim predkom twoim panom Janom Penkom uczynił, szto k zamku maiet prislučhati, a czoho sia teź oni derzati y poźiwati maiut; tohdy ty wo wsem wodle toho zastanowienia y listu pana woiewody Kiiiewskoho k nim sia zachowywaiesz, a bołszye toho k żadnym poszlinam y powinnościam ich ne pryworoczaiesz; a sztoż oni s tym słuźebnikom twoim szeroko mowili. A tak my z wyroku naszoho na tom zostawili, na szto y oni przywolili, iż . . . . . zastanowena pana woiewody . . . . . wżo derzati weczne . . . . . toho ich . . . . . ne choczut . . . . . My ony list pana woiewody Kiiiewskoho kazali . . . . . w sem naszom listie do tebe wypisati, kotoryi żo tak¹⁾. . . . A proto choczem to meti y przykazuiem tobe, aźby iesi wżo czerez

---

¹⁾ Далѣ слѣдуетъ актъ, напечат. въ А. З. Р. въ т. II, № 195 и нами опускаемый.

to nikotorych kriwd y obtiaźliwosti im ne czynił y nowin ne wwo-
dił y wo wsem wodle toie ustawy y listu pana woiewody Kiiw-
skoho k nim sia zachował, a nad onuju ustawu k żadnym poszli-
nam y powinnościam nezwyczajnym ich ne pryworoczał y na wchody,
ną bobry, na rybu, na zwer ich z wyti, na czom sia umowiat, puskał
wodle dawnoho obyczaiu y postanowienia pana woiewody Kiewskoho;
a szto sia dotyczet tych poddanych naszych mieszczan Czerkaskich,
kotoryi byli dla kriwd z toho miasta Czerkaskoho do Kaniewa
wyszli, my dla toho posłali tam dworanina naszoho y kazali im
. . . . . pri tom dworaninu naszom za sia na otczyzynie do-
mowstwa do miasta Czerkaskoho z Kaniewa poiti; y ty by o tom
wiedał y . . . . . im sia postąpił, y statki ich, kotoryie budut
w nich . . . . . iesi y wo wsem wodłuh toho roskazania
naszoho y postanowienia pana woiewody Kiiwskoho k nim sia za-
chował, y nikotorych . . . . . kow prawnych z nimi ne poczynał,
y spokojne a łahodne z nimi meszkał, aby wžo . . . . . od
tych poddanych naszych k nam nieprichodiła. Pisan w Wilni pod
let Bożoho narożenia tysecza piatsot czotyrdesiat pèrwoho, meseca
oktobra semohonadcat dnia, indykta piatohonadcat. Michayło pisar".—
Kotoryi że to list nasz, wyszey opisanyi, hdy bił pered ieho mi-
łostiu synom naszym korolem y welikim kniazem położon y pro-
czytan, jeho miłost syn nasz wespołok z pany radami naszymi ra-
czył pytati tych mieszczan Czerkaskich: iestli by szto nad tuiu
ustawu nieboszczyka pana woiewody Kiiwskoho wyszey pisanuii, sta-
rosta ich teperesznyi, kniaz Andrey Pronski, im czynił? oni powiedili,
iż nad ustawu im niczoho ne czynit, odno dey taia ustawa iest nam
z tiazkostiu, aż bychmo dey mieli z tych uchodow naszych tak mnoho
dobyczy staroste dawati, y też iż by mieli horod robiti y oprawo-
wati; bo dey tuiu ustawu nieboszczyk pan woiewoda Kiiwski uczy-
nił k woli bratu swoiemu panu Penku, a ku naszoi tiazkosti. Pytał
też jeho miłost syn nasz z pany radami naszymi, iesliby mieszcza-
nie meli kotoryie własnij swoi zemli y wchody? oni powedili, iż
dey swoieho niczoho ne maiem, odno Bożie y hospodarskoie. Pytali

też ich miłość, szto by oni chcieli starostam urokom z tych uchodow, tak ot ryb, iako też y od bobrow dawat? oni powiedili, iż by niczoho ne byli powinni z tych uchodow starostam wodług staryny dawati, bo dey za to służył. Sztoż to wse jeha miłość syn nasz z pany radami naszymi nam dostatoezne otkazali. My baczecy na to iż nebożczyk pan woiewoda Kijewski perwey seho za roskazaniem naszym słuźnoie postanowienie y ustawu meży boiary y słuhami Czerkaskimi uczynił, y kaźduiu rzecz menowite w liste swoim opisał, kotoryi że my list perwey seho osobliwym listom naszym potwerdili, kotoryi iest w ses nasz list upisan, zostawili iesmo starost naszych y boiar, y słuł, y mieszczan Czerkaskich pry tey ustawie niebożczyka pana woiewody Kijewskoho, y to sim naszym sudowym listom im na obe storone potwerczajem, maiut sia oni wodle toie ustawy naszoie sprawowat y z nieie ni w czom wystupati, pod welikim a nemiłostiwym karaniem naszym, nemaiut. A wedże iestliby na potom kotoryie słułhi, abo inyi ludi dobryi, priiezdeczy do miasta Czerkaskoho, chcieli brat kotoryie ziemi pustkowskie z . . . . . takowym starosty maiut dawat do woli . . . . . budut powinni nikotorych tiagel a ni powinostey . . . . . ino po horodu konem pri starostach służyti maiut, a . . . . . starosty napotym dawat zemli na polach miestkich . . . . . tiahnuti maiut, ne maiut też wżo starosty ot seho czasu na . . . . . Czerkaskich ot tiahley y powinostey miestkich wyzwolaiu . . . . . kowoy priworoczat, niżli kotoryi mieszczanie pierwey seho ku słuźbie takowoy priniaty sut y kotoryi maiut listy naszy, ot miasta y ot tiahley miestkich wyzwolenie, tyi wżo k zamku służyty maiut y nikotorych tiahley y podaczok miestkich pospoł z mestom płatiti y tiahnuti ne maiut. Pisan na seymie walnym w Beresti, pod lety Bożoho narożenia tysecza piatsot sorok czetwertoho, meseca awhusta czetwertohonadcat dnia, indykta wtoroho. Spawa pana Hornostaiowa.—A tak my boiary, słułhy y mieszczane zamku naszoho Czerkaskoho z oczewistoho mowenia y stoiania yz toboiu pered nami hospodarom, w tych wo wsich rzeczach wodle toho listu naszohc perwszoho ustawy

Beresteyskoie zostawili y tym listom naszym zostawuiem, pod tym sposobom, iż maież w to ty, y na potom buduczysi starostowe toho zamku naszoho wo wsem wodle toie ustawy naszoie na sem liste naszom słowo ot słowa wpisanoie, ni w czom z neje ne wystupuiuczy, k boiãrom y słuham y meszczanom Czerkaskim sia zachowywati; niżli szto mieszczanie na tebe nam żałowali, iż ty ku storoży wiazniey ich priworoczaiesz y west do Kiiewa y przewodnikow do Tawani posłom dawati im welisz, my w tom z pany radami naszymi obmowiwszy, na tom tuiu rzecz zostawuiem, iż maiut mieszczanie w zamku Czerkaskim, koli toho potreba okazowati budet, wiazniey sterczy, y z toho sia nie wyłamowati; tak też west o ludech nepriiatelskich maiut dawati do Kijewa Czerkascy do Kaniewa, y Kaniewscy do Kijewa bez koźdoie wymowy; lecz oni czezez to posłom naszym przewodnikow do Tawani dawati ne maiut; y ty by o tom wedał, y w tych wo wsich rzeczach, wodle toho roskazania y listu naszoho k nim sia zachowywał. A szto sia dotyczet brania podwod, o kotoryi oni na tebe nam żałowaii, ty by tych podwod, iako iesi poczał, w nich brati nekazał; odno potomu, szto w ustawie naszey Beresteyskoy wpisano. Pisan w Wilni pod let Bożoho narożenia tysecza piatsot sorok szostoho, meseca maia szostoho dnia, jndikt czetwerty“.—My tedi, krol, do pomienioney suppliki łaskawie się skłoniwszy, wyżwyrážony list ekstraktem stronie potrzebuiącey wydac y pieczęc W. X. Litewskiego przycisnąc roskazalismy. Dan w kancellasyi naszey W. X. Litewskiego dnia czwartego miesiãca . . . . . roku panskiego tysiãc . . . . . szostego, panowania naszego . . . . . (Mieysce pieczęci Wielkiego Xieztwa Litewskiego).

Кн. Киев. Центр. Арх. № 5884, л. 1 об.—5, 7—8.

XIX.

Показаніе числа жителей Владимірскаго повѣта, по поводу сбора поголовной подати. 1567 г., января 14.

Лета Божего нарож. 1570, месеца сентебра 27 дня. Передо мною, Павломъ Григоревичомъ Оранскимъ, на тотъ часъ будущимъ подстаростимъ Володимерскимъ, мели мовене промежку себе панъ Иванъ Петровичъ Калусовскій, судя кгородскій Володимерскій, с паномъ Лавриномъ Богушевичомъ Иваницкимъ и сыномъ пана Иваницкаго, паномъ Лазоромъ, в той справе, што панъ Иваницкій былъ позванъ ку чиненю личбы до скарбу господарьскаго с податку поголовного; ино онъ, самъ не едучи, того сына своего пана Лазора до Вилны в той потребе отправовалъ и потребуючи ку той справе квиту князя Яна Маковецкаго, архидякона Варшавскаго, кустоша Виленскаго, писара скарбнаго короля его милости, а пана Яна Кградовскаго, тивона Дирвяньскаго, бирчихъ земьскихъ, с которымъ ихъ милость первой того пана Калусовскаго и пана Иваницкаго, будучи имъ бирчими поголовными в повѣте Володимерскомъ, з личбы и присяги и с пенязей у скарбъ господарьскій, черезъ руки ихъ милости даныхъ, квитовали и волными вчинили; и тотъ квитъ у пана Ивана Калусовскаго былъ, просилъ панъ Лавринъ Иваницкій, весполкъ з сыномъ своимъ паномъ Лазоромъ, пана Ивана Калусовскаго, судю кгородскаго Володимерскаго, абы ему и сынови его пану Лазорови того квиту зверилъ и взычилъ и его имъ далъ, чимъ бы ся у скарбу боронити мели, обещуючи ему за ся тотъ квитъ до рукъ его отдати, якъ сынъ его з Вилни назадъ зъездитъ; и то передо мною до книгъ вызнали: панъ Иванъ Калусовскій за прозбою пана Лаврина Иваницкаго и сына его пана Лазора то вчинилъ, а имъ ку потребе ихъ того квиту зверилъ и взычилъ, и его имъ далъ, чимъ бы ся у скарбу боронити мелъ; а для лепшое себе в томъ певности и для всякое пригоды, впередъ нижъ пану Иваниц-

кому и сыну его тотъ квитъ далъ, слово отъ слова в книги замковые вписать далъ; который квитъ такъ ся в себе маеть: я, Янъ Маковецкий, архидяконъ Варшавский, кустошъ Виленский, писарь скарбный короля его милости, Янъ Кградовский, тивунъ Дирвянский, бирчие земские, ознаяуемъ, ижъ панъ Лавринъ Иваницкий а панъ Иванъ Калусовский, бирчие податку поголовного в повѣте Володимерскомъ, учинили личбу до скарбу господарьского с податку поголовного, на сойме недавно прошломъ валномъ Виленскимъ уфаленого и постановленого, за листомъ господарскимъ черезъ нихъ выбраного з людей своихъ и з людей пановъ духовныхъ, князьскихъ, панскихъ и землянскихъ повету Володимерского; на которой личбе, водлугъ рейстровъ своихъ, положили, ижъ выбрали за обе рате первшого и другого податку от головъ жидовскихъ двухсот девятидесять пяти, по грошей двадцати двухъ, пенезей пяти; от голов, которыи гандлюють и ремества уживають, девяти, по грошей девяти; от головъ шинкарскихъ пятнадцати, по грошей шести; от голов простыхъ мещан ста осмидесять осми, по грошей чотыри, пенези пяти; от голов селскихъ дванадцати тысячи, по гроши три; от голов огородничихъ двухъ тысячи девятисот петидесять трохъ, по гроши полтора. Положили тежъ, ижъ выбрали з некоторыхъ именъ князьскихъ, панскихъ и землянскихъ первой раты толко, то естъ: от голов жидовскихъ ста семи, по грошей петнадцати; от голов, которыи гандлюють и ремества уживають, шестидесять, по грошей шести; от голов шинкарскихъ девяносто одно, по гроши чотыри; от голов простыхъ мещан тысяча пятисотъ шестнадцати, по гроши три; от голов селскихъ шест тысячи чотырохъсот осми, по гроши два; от голов огородничихъ шестисот тридцати осми, по грошу одному. Яко жъ тыхъ пановъ, князей и землян списавши, реестръ у скарби короля его милости zostавили. Выбрали тежъ второе раты, то естъ третего гроша от тыхъ, которые третью серебцизну за рокъ шестидесять пятый дали: от голов селскихъ двухъ тысячей чотырохсот двадцати трохъ, по грошу одному; от голов

огородничих чотырохъсот сорока троухъ, по пенези пяти. Якож квиты пановъ бирчихъ, которые тую серебщизну третью за рокъ шестьдесятъ пятый выбирали, отъ тамътыхъ землян побравши, у скарбе короля его милости zostавили; а с тыхъ пенезей серебщизныхъ панове бирчие податку серебщизного у скарбе оповедати будутъ повинни. Сума того всего выбрана чинить копь тысяча сто осмъдесятъ чотыри, гроши девятнацдцать, пенези пять; с которое сумы панове бирчие, водлугъ уфалы соймовое, взяли себе отъ каждого ста копь грошей по две копе гроши; чинить на паны бирчие копь двадцать три, грошей сорокъ одинъ, пенезь одинъ; а остатокъ пенезей, што ся з личбы оказало, дали до скарбу короля его милости в руки наши — копь тысяча сто шестьдесятъ, грошей тридцать осмъ, пенезей чотыре. Положили тежъ, иж коморникъ ихъ милости панов воеводичов Виленских Радивиловъ, Янъ Лебедь учинилъ передь нами личбу з ымѣня ихъ милости пановъ воеводичовъ Фалимицкого, на которой личбе положил, ижъ выбралъ первой раты, то есть: от голов реместничих одинадцати, по гроши шести; от голов селских двухъсотъ петъдесятъ девяти, по гроши два; от голов огородничих двухъсотъ шестидесяти пяти, по грошу одному; а второй раты: от голов ремесничихъ одинадцати, по гроши три; от голов селских трехъсотъ тринадцати, по грошу одному; от голов огородничихъ двухъсотъ шестидесятъ двухъ, по пенези пяти. Которого всего выбрана чинить копь двадцать одну, грошей сорокъ пять; а ижъ з ымѣней ихъ милости пановъ воеводичовъ дана есть до скарбу короля его милости третья серебщизна за рокъ шестьдесятъ пятый, тогда с того имѣнья Фалимицкого некоторые пенези с податку поголовного до нихъ не сут даны; але мы конец и скуточное обрахованье маемы учинить, около тое поголовщизны, з справцами именъ ихъ милости пановъ воеводичовъ, водлуг уставы короля его милости соймовой, у скарбе короля его милости, яко з ынших имѣней ихъ милости пановъ воеводичов, такъ и с того имения Фалимицкого.—Якож панове

бирчие, личбу вчинивши, и присягу вделали и реестръ с квитами противъными до скарбу отдали; а такъ мы пана Лаврина Ивановичкого а пана Ивана Калусовского з личбы и присяги и с пенезей, у скарбъ господарьскій через руки наши даных, квитуем и волными чинимъ симъ нашимъ квитом, ку которому печати наши приложили есмо. Поведили тежъ, ижъ немало пановъ князей и земянъ повѣту тамошнего того податку поголовного не выдали, которыхъ списавши на реестръ, до скарбу господарьского отдали. Писанъ у Кнышине, лѣта божего нарожена тысяча пятъсотного шестьдесятъ сегого, месеца генваря чотырнадъцатого дня.

Книга Києв. Центр. Арх., № 966, л. 265 об., ак. № 251.

ХХ.

Инвентарь имѣній кн. А. П. Масальскаго при передачѣ ихъ кн. Владисл. Андр. Збаражскому, въ Луцкомъ повѣтѣ. 1570 г., августа 12.

Лѣта Бож. нарож. 1570, месеца августа 12 дня. Ставши очевисто в замку господарьском Луцкомъ передо мною Иваном Хребтовичомъ Богуринскимъ подстаростим Луцкимъ, возный повету Луцкого Дахно Юнковичъ Гуляльницкий оповедалъ и до книгъ кгородскихъ тыми словы сознал, ижъ дей будучи мнѣ з уряду приданымъ на справы его милости князю Владиславу Андреевичу Збаразскому, державцы Ботоцкому, для увязыванья в тые имена, которые его милость князь Андрей Петровичъ Масалский, восполк з малжонкою своею кнегиною Ганною Богдановною Путятинною, в суме пенезей в двох тысячах копах грошей, на шест год его милости князю Владиславу Збаражскому завел и заставил; якож тых часов недавно минувых месеца августа осмого дня в олторок, маючи я при себе шляхту людей добрыхъ, то ест его милость пана Валенътого Въскринского, пана Криштофа Дудинского и пана Петра Дулин-

скаго, в тые семи имена, водлугъ листу заставного, за добровольнымъ позволенемъ а очевистымъ признанемъ на вряде господарскомъ в замку Луцкомъ его милости князя Андрея Масалскаго и малжонки его милости кнегини Ганны Путятеньны, то есть во ймене и в двор Ботинский в село Суско, в село Бодачовъ, село Носачовичи, в село Петрашевичи, село Олишковичи и в село Смердинъ, и тежъ у Чолницы ув одно дворище, его милости князя Владислава Андреевича Збаражскаго увезалъ, в моць и в держане его милости подал и поступил, то есть: село **Ботинъ** з дворомъ, з будованемъ, в которомъ дворъ светлицъ две старых, два зрубы новые недорубленные на светлицу и на пекарню; к тому пекарня старая непокрытая; двѣ клетки; клуня, стайня, кухня плетеная лозою а обора на быдло; а в том сели Ботине дворищъ пят, дымов девять оселых, напервей Миско дым, Гричина дым, Куний дым, Пилюкъ дым, Яцко дым, Мартинъ дым, Григор дым, Кунец дым, Тимош дым, Иван дымъ; а огородниковъ чотыри: Ярошъ, Бардица, Лукьянъ а Пашко. Село **Суско**: в том селе дворищъ девят, а дымов тридцат и три, то есть: Бабайко з Евтухомъ дымъ, Мартинъ дым, Иванъ Восковичъ дымъ, Васко з Михном дым, Андрей а Гацко дымъ, Мошко дым, Лецко с Томилом дымъ, Андрей Гацкович дымъ, Яцко з Еском дымъ, Сенко с Калеником и з Иванцом дымъ, Семень старецъ з Грицкомъ Бабаринцем дым, Еско дым, Иван Ганкович дымъ, Мацко с Костокком дым, Яцко з Миколаем дым, Грицко з Олешкомъ и з Дмитромъ дым, Яцъ Голузѣвичъ з Радкомъ дым, Иван Голузѣвич дымъ, Грицъ Бибиновичъ з Дѣмидомъ дымъ, Юхно дым, Сенко з Олешкомъ дым, Олихвер з Петрушком дым, Иванецъ Бабаричичъ з Степанцем дымъ, Кузма дымъ, Васко з Грицем Бибиновичем дымъ, Остапко дым, Олешко дым, Иван Шумович дым, Васко дымъ, Андрей дымъ, Исай дым, Федец з Демидом дым, Ванецъ дымъ.—Село **Бодачовъ**: в том селе дворищъ семь, а осмое пусто, а дымов девет: Грин Микита з Яцкомъ дым, Мапко з Андрушкомъ дым, Марко дымъ, Сепко дымъ, Харитон з Санкомъ дымъ, Дмитръ дым, Гордѣй

дымъ, Максим дым, Мелех мельникъ дымъ. Село **Носачевичи**: въ том селе двѣ дворища, а дымов шесть: Хведина з Хилимономъ дым, Яцко боярин дымъ, Антон з Иванцемъ дымъ, Юско дым, Иванецъ Федковичъ дымъ, Сенко дымъ. Село **Петрашевичи**: в том селе одно дворище, а дымовъ два: Игнат дым, Кузма с Куцыною дым. Село **Олешковичи**: в том селе одно дворище, дымовъ пят: Гриць а Харко дымъ, Савка дымъ, Саско дым, Гаско дымъ, Хома дымъ. Село **Смердинъ**: в которомъ дворищъ чотыри, а дымовъ осмъ: Хома с Хведкомъ дымъ, Михно дымъ, Остапко з Матфѣемъ дым, Гриць з Авдием дымъ, Аврашь дым, Данило з Остапкомъ дым, Антонъ дымъ, Яцко дым; ку тому селу сеножати, которые сут над рекою Стыром и подлегли под мѣсто Соколе. Притомъ дворъ в замку Луцкомъ, в которомъ дворе изба, сени и комора; а ку тому в Чолницы одно дворище зо всимъ на все, зъ землю, з пашнею, з боры, з лесы, з озеры, з лобы звериными и пташими, яко ся тое дворище в границах и обыдохъ своих само в себе маеть; на которомъ дворици человекъ на ймя Иванъ Суць; тое менованое дворище его милость князь Анѣдрей Масалский, з малжонкою своею кнегинею Ганъною Путятенною, его милости князю Владиславу Андреевичу Збаражскому, передо мною возным и перед шляхтою вышей менованюю, поступили въ мощъ и въ держанье его милости подали, с тых причин, иж его милост князь Андрей Масалский з малжонкою своею, водлугъ листу своего заставного, с тых вышей менованых именей своих двадцати и пяти чоловеков его милости князю Владиславу Збаражскому былъ не додал и водлугъ того листу его милости заставного людей, яко в ономъ листе описано, сполна не вышло, и того вышей менованого дворища в том листе его милости князя Андрея Масалского и малжонки его милости заставном не описано; але нагорожаючи за то его милость князь Андрей Масалский з малжонкою своею тое дворище к тым же именьямъ, вышей менованым, привернувши, в той же в суме менованой в двох тысячах копах грошей на шест год его милости князю Владиславу посту-

пил в моц и в держане его милости подал; а кгда рок в листе заставном описамый, то ест, шест годъ выйdet, повиненъ будетъ его милость князь Андрей Масалский з малжонкою своею оное дворище, с тыми вышей описаными именами своими въ его милости князя Владислава Збаражскаго выкупити. И просил его милость князь Владислав Збаражский абы то было записано. А так я тое очевистое сознание возного до книг кгородских записати казалъ.

Кн. Центр. Арх. № 2044, л. 432, ак. № 463.

XXI.

Жалованная грамота кор. Стефана Баторія Богушу и Ивану Липлянскимъ на имѣнія въ Кіевскомъ повѣтѣ. 1578 г.

Року 1578, месеца сентебра 7 дня. Передо мною, Андреемъ Киверецкимъ, подстаростимъ Луцкимъ, от его мил. пана Александра Жоравницкого, старосты, ключника кгородничого Луцкого, ставши очевисто, земляне господарские земли Киевское панъ Богушъ а панъ Иванъ Богушевичи Липленские оповедали привилей его кор. мил., даный имъ тепер ве Льове на осажане людьми прихожими именей ихъ отчизныхъ, в земли Киевской лежащихъ, Липлянь, Редаевщины а Рековщины и, показавши тотъ привилей господарский передо мною, просили, абы в книги кгородские уписанъ былъ; ино я его огледавши перед собою для вписования читати казалъ, который слово от слова такъ ся в себе маеть: Стефанъ, Болю милостю корол Полский, великий князь Литовский, Руский, Пруский, Мазовецкий, Жомойтский, Киевский, Волынский, Подляпский, Ифлянский и княжа Седмикгородское и иныхъ. Ознаймемъ симъ листомъ нашимъ всимъ посполите и каждому з особна, кому бы то вѣдати належало, так нинешнего, яко и напотомъ будущого вѣку

людемъ завѣжды: били намъ чоломъ земенитъ нашъ земли Киевское, шляхетный Богушъ Липленьскій самъ отъ себе и именемъ брата своего молодшого, шляхетнаго Ивана Богушевича Липленского и просилъ насъ абыхмо дозволили имъ во именахъ ихъ отчизныхъ в повете Киевскомъ лежащихъ, то есть в Липнех, в Редавщине а в Роковъщине слободу, для осажена людей тыхъ именей ихъ записати, и хто ся тамъ до помененыхъ именей ихъ зыйдетъ, тыми людьми з грунты Липлянские, Редаевские и Рековъские осаживати, села новые гдѣ на мѣстцахъ погожихъ уподобавши фундовати, корчмы для шинкованя трунъковъ и иныхъ вшелякихъ живностей мети и яко налелей пожитокъ розумеючи собѣ привлацати, докладаючи того и даючи намъ о томъ справу, ижъ и в привиле продка нашего, славное памети, короля его мил. Жигимонъта Августа отцу ихъ небощику Богушу Ленковичу на тые верху мененые имена на вечность дано есть, писано и доложено есть, штожъ он самъ, жона, дѣти и потомъ будучіе щадки ихъ мають тые имена держати и вживати вѣчно и ку своему лѣпшому а вжиточному обернути, яко самъ najlepей розумиючи, а с того всего службу земскую служити повинни. Якожъ онъ и тотъ привилей перед нами оказовалъ в которомъ неиначей, але такъ, яко и вышей тутъ поменено, описано есть, мы на его чоломъ бите з ласки наше господарское то вчинили и потъвержаючи оногo привиля, отъ менованогo продка нашего короля его мил. Жигимонъта Августа отцу ихъ на вичность на тые имена даногo, чогo если они и на сес часъ въ держаню суть, а яко то праву посполитому не есть противно, водле прозбы его слободу в помененыхъ именяхъ ихъ отчизныхъ в Липлянехъ, в Редавщине и в Рековъщине для осажена людьми прихожими вольными и ремепъниками закликати, и оные именья ихъ верхуменованные осаживати, села новые, гдѣ на мѣстцахъ погожихъ уподобавши фундовати и корчмы будовати а в нихъ шинкъ всякій мѣти и водле najlepшого уподобаня ихъ вшелякие и якимъ кольвекъ именемъ названые пожитки слущъные вынайдовати и прибавляти,

ведже без шкоды и переказы местамъ и пожиткамъ напиимъ господарскимъ, дозволили есмо и тымъ листомъ напиимъ дозволяемъ. И кгда они што тамъ в оныхъ вышей помененыхъ именахъ своихъ людей на воли, за симъ нинешнимъ дозволеннымъ листомъ напиимъ осядеть, и якъ оную волю тые люди ихъ выседаютъ, тогда они сами и потомъки ихъ с тыхъ всихъ новоосаженыхъ именей своихъ по выседеню воли намъ господару и потомъкомъ нашимъ королемъ Польскимъ и великимъ княземъ Литовскимъ службу земскую служити повинни будутъ вечными часы. А до того часу поколь воля не выйдець подлугъ права также и уфаль посполитыхъ за часомъ потребы рѣчи посполитое учиненыхъ заховатися они мають. И на то есмо дали ему сесь нашъ листь с подписомъ руки наше господарское, до которого на твердость и печать нашу коронную привесити есмо велѣли. Писанъ ве Львове лета Божого нароженья тысяча пятсотъ семдесятъ осмого року, месеца июля второгонадцат дня, панованя нашего року третего. Стефанусъ, рексъ. Лаврин Песочинский, писар. А такъ я, ведле прозбы ихъ, тот привилей господарский до книгъ кгородскихъ Луцкихъ увесь слово от слова уписати казалъ.

Кн. Кіев. Центр. Арх., № 2052, л. 564 на об., ак. № 832.

• XXII.

Тяжба между старостою Винницкимъ и Звенигородскимъ Юріемъ Струсемъ, и кн. Янушемъ Осторжскимъ, владѣльцемъ Айспна, иначе Линовца; о нападеніи послѣдняго на м. Буки, принадлежавшее первому.
1603 г., октябрю 13.

Выпис с книг кгородскихъ воеводства Браславского Вѣницкихъ.
Лѣта Божого нароженя тысяча шестсот третяго, месеца октябра третегонадцатого дня.

На рочкахъ судовыхъ кгородскихъ Вѣницкихъ, которые в року теперешнемъ месеца октябра осмого дня припале и судовне отпра-

вовани были, передъ нами Григоремъ Чечелемъ, подстаростимъ, а Михаломъ Ласкомъ судиею, урядниками судовыми кгородскими Вѣницкими, кгда ся приточыла справа за позвомя межи велможнымъ его милостию паномъ Юриемъ Струсомъ с Коморова, кашталяномъ Галицкимъ, старостою Вѣницкимъ и Звиногородскимъ, поводомъ, з ьдное, а ясене-вельможнымъ его милостию княжатемъ Янушомъ Острожскимъ, кашталяномъ Краковскимъ, яко дѣдичомъ, и урожонимъ его милостию паномъ Станиславомъ Ерданомъ з Закличина, яко державцою мѣста Тетѣва, позваными, з другое стороны, в которой справе, поводъ черезъ умоцованого своего пана Яна Ленского, давши сторону позваную до права черезъ возного приволати, по которого приволанью подѣнесь позовт на позваныхъ выданыи тыми слови: Юрей Струсъ с Коморова, кашталянь Галицкий, староста Вѣницкий и Звиногородский, ясневельможному княжати Янушови Острожскому, кашталянови Краковскому, старосте Черкасскому, Каневскому и Белоцерковскому, яко дедичови, а урожоному пану Станиславу Ердану з Закличина, подстаростему Белоцерковскому, яко держачому мѣста Айсина, прозываемого Липовца, с тых же и зъ иншихъ добръ в. м. рухомыхъ и нерухомыхъ зверхностию его кор. мил. и з владности уряду моего старостинского приказую, абы есте в. м. передъ судомъ моимъ кгородскимъ Вѣницкимъ на рочкахъ, кгородскихъ Вѣницкихъ, которые въ року теперешнемъ тисеча шестьсотъ третемъ, месеца октебра сегого дня припадуть и сужоны будутъ, у дворе его к. мил. Вѣницкомъ, очевидно и завито стали на жалобу и правное попиране мене самого, который на в. м. жалую, доведечи справедливость подданымъ его кор. мил. мещаномъ Вѣницкимъ державы моее, имени ниже описаннымъ, по декрете суду головного трибуналского, которымъ за неменованемъ кгрунту, на которомъ ся тая кривда стала, на онъ часъ отъ року волныхъ в. м. учинено, знову в. м. обудвухъ, яко дедича з держачымъ, поправуючися на позве позываю о то: ижъ в. м. року недавно прошлого, то есть месеца августа двадцать першого дня, въ року прошлымъ шестьсотъ первом, не контентую-

чися правомъ посполитымъ, слугъ, бояръ и подданныхъ своихъ з местечка Айсина и зъ иншихъ розныхъ маестностей своихъ, которыхъ было о двѣ тысячи, конно з возами, з рознымъ оружемъ, которыхъ имена и прозвиска в. м. сами лепей ведаете и ихъ знаете, наславши модно, кгвалтомъ на кгрунтъ мой власный до мѣстечка моего Буковъ, прозываемаго Струсь города, належачые по недалеку того мѣстечка Струсь города на пасеки помененыхъ подданныхъ мещанъ Вѣницкихъ, с которыхъ мнѣ кунци, то есть доходъ звыелый даваючыхъ, в тыхъ пасекахъ преречоныхъ у Матиапа Шелестенъка в. м. черезъ помененыхъ слугъ и подданныхъ своихъ узяли и пограбили сот ульевъ зо пчоломи и з медомъ пятьсотъ, каждый улей зо пчолою и з медомъ шадуеть собѣ по пяти копъ грошей литовскихъ, меду пресного готового ручекъ семь, каждая ручка меду коштовала по шести копъ грошей литовскихъ, кожухъ новый баранин, куплений за три копы грошей литовскихъ, сокера, рыдель, свердель, скобель, тесла, то все коштовало копъ три грошей литовскихъ. У Дениса взяли и пограбили есте ульевъ зо пчолою и з медомъ двѣсти, каждый улей коштовалъ по пяти копъ грошей, меду прѣсного готового ручекъ чотыри, каждая ручка коштовала по шести копъ грошей литовскихъ, муки житной полтретинъника, пшеничное осмачокъ двѣ, пшона осмачокъ двѣ, сало одно, солонины польтей пять, то все коштовало осмъ копъ грошей литовскихъ. У Хведора ульевъ зо пчолою и з медомъ сто, каждый улей шадуеть себе по пяти копъ грошей литовскихъ. У Мосуренка Семена взяли и пограбили есте ульевъ зо пчолою и з медомъ десять, каждый улей шадуеть собѣ по пяти копъ грошей литовскихъ. У Лаврѣна Бѣлоусенка ульевъ зо пчолою и з медомъ пятьдесятъ, каждый улей шадуеть собѣ по пять копъ грошей литовскихъ, до того меду прѣсного полубочковъ пяти, каждый шадуеть собѣ по дванадцати копъ грошей литовскихъ, черезъ звышъ помененыхъ слугъ, бояръ и подданныхъ своихъ гзявши и кгвалтовне пограбивши до пререченого местечка в. м. Айсина, прозываемаго Липовца, отправадивши и на пожи-

токъ свой, албо тамъ где есте в. м. хотели, обернули. В чомъ маючи я отъ в. м. жалъ, кривду, а тымъ подданнымъ своимъ шкоду не малую, вашу милость симъ моимъ позвомя позываю, про то приказую, абы в. м. на року звышъ помененомъ сами особами своими стали и тотъ безъправный грабежь з винами и з навезками поворочали и во всемъ ся наконецъ усправедливили. Писанъ у Вѣниці, (року) тысяча шестьсотъ третего, месеца августа двадцать осмого дня.—А по вычитанью того позву, поводъ, доведши достаточне року и позву, просиль, абы ся позваные на позовъ справовали; а умоцованый стороны позваное его мил. пана Краковскаго,—панъ Войтехъ Доманевскій поведиль, же панъ Ерданъ, будучи посесоромъ тыхъ добрь, вжо ся зрель своего права, которое тамъ мель, чого не голыми слобъ, але листовне показаль и просиль волности отъ речи и позву...

Прим. Дѣло окончилось аппелляцію въ трибуналь.

Съ подлинной выписи нач. XVII в.

XXIII.

Люстрація Винницкаго староства 1616 г.

Roku tysiąc siedmset dziewiętnastego, miesiąca octobris trzeciego dnia. Na urządzie grodzkim, w zamku jego kr. mosci Winnickim, przedemną, Wawrzyncem Stefanem z Ladzkich Kamionk na Malowszczyźnie Kamienskim, burgrabią Zakroczymskim, namiesnikiem starostwa, regentem grodzkim Winnickim, y xiegami niniejszemi grodzkiemi Winnickiemi, comparens personaliter, urodz. j. m. p. Krzysztof Moszczynski, burgrabia Winnicki, tot ekstrakt lustracyi starostwa Winnickiego, z xiąg skarbu koronnego wyięty y pieczęcią tegoż skarbu koronnego stwierdzony, ad acticandum do xiąg niniejszych podając per oblatam, o przyjęcie y do xiąg wpisanie prosit. A tak ia urząd, annuendo comparentis affectationi, przyiowszy czy-

tałem y iest pisany temi słowy: W wojewodztwie Braclawskim starostwo Winnickie. Tego starostwa possessorem j. m. p. Alexander Bałaban. Należało do tego miasta wsi kilka przedtym, y tak na miescie samym, iako y na tych wsiach summy starey przed unią było kop pięć tysięcy litewskich, ktore świętey pamięci krol August wziął był u xiążęcia Koreckiego, na onczas Braclawskiego y Winnickiego starosty, na wypłate pewnym żołnierzom na pewne zamki, ktorey summy sławney pamięci niebożczyk pan Halicki, Braclawski y Winnicki starosta, odłożywszy ją potomkom przerzeczzonego xiążęcia Koreckiego, to starostwo z rąk ich wykupując, transfusią na się otrzymał. Ta tedy summa wszystka kop pięć tysięcy, na ten czas służy j. m. panu Walentemu Alexandrowi Kalinowskiemu, Kamienieckiemu y Braclawskiemu staroscie, iako successori legitimo sławney pamięci j. m. p. Halickiego, ktora summa na wsiach tych, do Winnicy zdawna należących, y w posesiey pana starosty Kamienieckiego y teraz będących, to iest Miziakow, Hizinca, Niedzwiedka, Sannik nazwanych, zostawa się zupełnie, do ktorych wsi na mieysce Winnice samey miasta y wioski Wisienka nazwaney, Sałasze wies należy, na którą przedtym ta summa nie sציagała się; lecz teraz za wolą jego kr. mosci y zgodą Rzeczyposp. na przeszłym seymie, wnosi się. Na co produkował przed nami attestacyą z koła poselskiego y wielu inszych posłów przednich tak z korony, iako y z W. X. Lit., ktora attestacya z podpisem niżej mianuje się. Ale iż konstytucye seymu przeszłego żadne nie stanęły, dla tego o tem nic constitucyami niestanęło. Iednak słusznosc sama przy takiey woli j. kr. m. y zgodzie Rzeczyposp. iako na to była, taką daje w tey sprawie ważnosc, iakby te rzeczy skutkiem constitucyą stanąc miały, a lubo to j. m. p. starosta Winnicki produkował przed nami przywilej swoy, w ktorem iest mentia pewney części tey summy, ktorey za pewnym contractem, akty kancellariey wielkiey j. kr. m. raborowanym, dostac miał, one j. m. panu staroscie Kamienieckiemu wedle szacunku rewizorow, od j. kr. m. na to deputowanych, oddawszy (czego też iest niżej protestacya imie-

niem j. m. p. starosty Winnickiego uczyniona), ale iż dotychczas to do effectu swego za nieoddaniem summy nie przyszło, a in contrarium zas z takiej zgody Rzeczpospol. także łaski y woli j. kr. m. iż na tych wsiach przerzeczonych, do Winnice przed tem należących, a teraz w posesiey iego m. p. starosty Kamienieckiego będących, Sałasze do nich przyłączywszy, ta summa zostawa zupełnie. Przeto Winnice, albo starostwo to, do ktorego teraz, procz samey Winnice miasta y wioski Wysienki, więcey nic niemasz, lustraciey byc podległe znajdujemy. Attestacya z koła poselskiego na przeniesienie tey summy j. m. panu staroscie Kamienieckiemu dana: Jan Świętosławski z Świętosławia referendarz koronny, Kozienicki starosta, marszałek koła ryçerskiego na seymie walnym koronnym w Warszawie, roku tysiąc szescset piętnastego odprawowanym, wiadomo czynię, iż między petycyami wojewodztw koronnych z instrukcyi pewnych seymikow, na tymże seymie wniesiona była prozba od koła poselskiego o przyczynę do j. kr. m., aby summa stara pięć tysięcy kop groszy litewsk., przez krola świętey pamięci Zygmunta Augusta przed unię na starostwo Winnickie wniesiona, a teraz za dispozycjami j. m. p. Walentemu Alexandrowi Kalinowskiemu, staroscie Kamienieckiemu, służąca z przerzeczonego miasta Winnice, teraz iuż sądowego y z jurisdikciey Winnickiey, na sioła Miziakow, Chizince, Sałasze, słobody Cwizyn, Niedzwiedka, Sannik przeniesiona była, y aby to starostwo Winnickie, iako sądowe y ukraiinne, od tey summy wolne było, y na wsiach przerzeczonych j. m. panu staroscie Kamienieckiemu y iego potomstwu autoritate seymu tego assekurowana była, ktora prozba w kole poselskim zgodnie iest przyjęta y przez nią ze wszistkimi panu posłami ziemskimi, za zleceniem ich, krolowi iego mosci in praesentia senatus publice y wicznie przełożona. Iż tedy concluzya seymu niedoszła, na instancyą j. m. p. starosty Kamienieckiego tę attestacyą daję. Tego ieszcze dokładajęc, że j. k. mosc koła poselskiego taką zgodną intercessyą przyjąwszy, w responsie swym, na wszystkie petycyę wojewodztw koronnych y Litewskich w kole poselskim odprawowanym, na prze-

niesienie summy tey pozwolic raczył, którą attestacyą, ręką swą podpisaną, pod pieczęcią moją wydałem. Jan Świętosławski, referendarz koronny, marszałek poselski, Krzysztof Radziwił Olbrycht, Władysław Radziwił, Piotr Oźga, starosta Trembowelski, Samoel xiąże Koreckie, poseł wojewodztwa Kiiowskiego, Jan z Żółkwie Żółkiewski, Andrzej Gorski, podsędek Podolski, Mikołay Szyszkowski, sędzia ziemski Wielunski, Jan Gorayski, z Goraja, poseł wojewodztwa Sędomirskiego, Jan Axag, sędzia ziemski, poseł Kiiowski, Andrzej Skora, z Haja, podczaszy y poseł Kaliski, Andrzej Tuliowski, Mikołay Kopyczynski, podsędek Halicki, Stanisław Mosiński, poseł woiewodztwa Sieradzkiego, Piotr Komorowski, starosta Oswiecimski, poseł xięstwa Oswiecimskiego y Zatorskiego, Jan Małyński, poseł wojewodztwa Wołyńskiego, M. Makowiecki Przerebski, Mikołay Guiewosz, poseł woiewodztwa Sędomirskiego, rękami własnymi. Naprzod tedy, przy odprawowaniu lustracyi tey starostwa Winickiego, wniósł protestacyą urodz. Jerzy Steblowski imieniem j. m. pana Alexandra Bałabana, starosty Winnickiego, pana swego, że to starostwo lustracley teraznieyszey nie podległo z tych przyczyn: naprzod, iż summa pięć tysięcy kop litewskich od świętey pamięci krola Augusta iest onerowane, która summa pod extenuatią niepodpada, gdyż iest pięci kroc stu tysięcy złotych długu koronnego, ktorey summy trzecia część, to iest, szesnascie tysięcy szesdziesiąt szesc kop, groszy dwadziescia litewskich, według kontraktu roborowanego z jego m. panem Walentym Alexandrem Kalinowskim, generałem Podolskim, na Winnicy, a dwie części na Miziakowie, Sannikach, słobodzie Miziakowskiej, Chizyncach, Cwizynie przy j. m. panu staroscie Kamienieckim zostaja, ktore wsi od tego starostwa oderwane są. Co tak aktem kommisarskim od krola j. m. na to złożono, iako też y dekretami Radomskich y Lwowskich panow kommisarzow na zapłacenie woysku zkonfederowanemu naznaczonych, gdzie od trzeciej części tey summy j. m. p. starosta Winnicki złotych numero osmdziesiąt, według uchwały na on czas seymowey, a j. m. p. starosta Kamieniecki ode dwoch części swoich,

to iest od summy trzech tysięcy trzechset trzydziestu trzech kop, groszy dziesięciu litewskich, zapłacił, authentice comprobował, która summa y do tego czasu nie iest zniesiona, ale zupełne trzecia część zostawa. A iż nie iest zniesiona, tedy terazniejszey lustraciy to starostwo Winnickie nie podlega, y świadczy się, że tego starostwa ich m. pp. lustratorowie lustrować ani mogą, ani są powinni. Jednak on nie tak temere zabraniał tey lustraciy, ani przy protestaciy tak mordicus stanął aby lustraciy dopuscic nie miał, owszem tych którzy należą do tego, arędarza, urzędnika, pisarza, więc y mieszczany przysięgłe stawil, którzy pod przysięgą zeznawali, iż w tym starostwie pożytkow większych nad te, które powiedzieli, y niemasz y nieznayduje się: Miasto **Winnica**, stara y nowa osada; w tych obu osadach iest dymow pięćset, z których podatki żadne do zamku nie idą prócz owsa, którzy różnie dają z domu, co pospołu z czynszem żydowskim, który także różnie z domu dają, bogatsi po czerwonemu złotemu, ubozsi po złotemu iednemu, a iest ich numero pięćdziesiąt, czyni zł. dwiescie. Do tego straż od tatar odprawować, y przeciwko nieprzyziacielowi koronnemu przy panu staroscie Winnickim konno, z orężem wsiadac powinni. Inszych też pożytkow żadnych z miasta tego panu staroscie niemasz, prócz arędy młynow, gorzałek, browaru, która czyni w rok dwa tysiące. **Wysienka**, wies, nowa osada; w tey wsi chłopow osiadłych numero dziesięć, podatkow ni powinności nie odprawują żadnych, względem slobody, ktorey im pozwolono do lat pewnych, która im ieszcze nie expirowała, prócz drew, które na zamkowe potrzeby czasem swożą. Stawkow dwa niespustnych, które się na zamkową potrzebę obraćają. Folwarku w starostwie niemasz tam żadnego. Summa proventu starostwa tego zł. dwa tysiące dwiescie. Ale iż folwarku na żywnosc panu staroscie niemasz żadnego, prócz tey arędy, tedy się z tego, tak na wychowanie panu staroscie y czeladzi zamkowej, iako też na prochy, na ołowy, spiegi, bez których starostwo to, iako ukraiinne, byc niemoże, defalkuje zł. tysiąc sto. Przychodzi quarty zł. dwiescie dwadziescia, którą to quartę do Rawy wedleż tego

szacunku. Iezliże by w tym czasie przed oddaniem oney krol j. m. y Rzeczp. innego czego w tym niepostanowili, oddac będzie powinien, warunkow żadnych o tym z j. m. panem starostą Kamienieckim uczynionych, ani zakładow, ktore jużby ipso facto zniostysię, nieobawiając się. Przy odprawieniu lustracy starostwa tego mieszczanie Winnicy pokazali przed nami przywiley od świętey pamięci krola Augusta, przed unią miastu temu dany, gdzie ich wolnymi od wszelakich myt czyni, ktory potym krol świętey pamięci Stefan, także y krol j. m. dzisieyszy, de data w Warszawie in conventu regni vigesima octava maji anno millesimo quingentesimo nonagesimo tertio, confirmował. Ktorą lustracyą wojewodztwa Braclawskiego sposobem wysz mianowanym tak odprawiwszy, onę pod pieczęciami y podpisami rąk naszych do skarbu koronnego, przez urodz. pana Stanisława Kaszowskiego, pisarsa skarbowego, przy nas przez wszystkie czas lustracy zesłania skarbowego będącego, podawamy, wedle ktorey kwarty do Rawy oddawac będą powinni possessorowie dobr kr. j. m. y Rzeczypospolitey zwysz pomienionych. U tego ekstraktu, wyżej pieczęci skarbowey koronney, podpis temi słowy: Ex libris lustrationum palatinatus Podoliae anni millesimi sexcentesimo decimo sexti, penes thesaurum regni existentibus, extractum. Datum Warsawiae die vigesima septima mensis junij, anno domini millesimo septingentesimo primo. Correx[it] Modłkowski, m. pr. Który ekstrakt, za podaniem y oczewistą prozbą iego mosci podawającego, a za przyięciem urzędu ninieyszego, de verbo ad verbum do xiąg ninieyszich grodzkich Winnickich iest inserowany.

Кн. Киев. Центр. Арх. № 4604, л. 113, № ак. 77.

XXIV.

Тарифа подымной подати воеводства Брацлавскаго, 1629 года.

Roku tysiąc siedmset siedmnastego (inducentis), miesiąca septembris piętnastego dnia. W roczki sądowe grodzkie Winnickie cadentey septembrowey, a die sexta septembris w roku wysz na akcie mianowanym zaczętych y sądownie agitujących się, przedemną, Jerzym Strzelnickim, podstaroscim grodzkim Winnickim, woyskim Braclawskim, y xiegami ninieyszemi grodzkimi Winnickimi, comparens personaliter wielm. j. m. p. Michał Klitinski, skarbnik Podolski, ekstrakt oblatowany taryffy podymnego wojewodztwa Braclawskiego, za początkiem y aryngą ruską, na koncu karty iedney upomienionego, na brzegach obodwoch powydzieraney y pokorrygowaney propter antiquitatem, a ossobliwie na złożeniu do xiąg ninieyszich grodzkich Winnickich przez niegdy urodzonego j. m. p. Jozefa Bołchowskiego, sukcollectora od urodzonego niegdy j. m. p. Jana Dobrociesielskiego, miecznika y poborcy wojewodztwa Braclawskiego, podał; a potym tenże jmc comparens pomieniony ekstrakt do consensu całego wojewodztwa Braclawskiego, ut sit vestigium aliquod fortun, per desolationem cosaticam zruynowanych, ad acta praesentia podając mnie, urzędu, o przyjęcie onego prosił. A tak ia, urząd, annuendo affectationi jmc podawającego, pomieniony ekstrakt taryffy czytałem przyimując, y iest tenoris sequentis: wypis s knyh grodzkich Winnickich wojewodztwa Braclawskoho. Roku tysiacza szestsot dwadziat dewiatoho, misiacia noiabra szesnadcia-toho dnia. Na uradu y knyh nynesnych starostynskich grodzkich Winnyckich, przyszedszy y oczywisto postanowiwszy sia, urodzony pan Jozef Bołchowicz, succollector od urodzonoho jeho myłosty pana Jana Dobrociesielskoho, mecznyka y poborcy wojewodztwa Braclawskoho, na wyberanie poboru podymnoho prysiahłych y postanowlenych, dla wpisania do knyh nynesnych grodzkich Winnickich podał reiestr wyberania pobora podymnoho z wojewodztwa

tutosznoho Braclawskoho, prosiaczy, aby pryniat y do knyh wpisan był, ktoroho urad nyneszny pryniął, a tak se w sobe polskim pismom majet: Reiestr podymnego, constitutią seymu generalnego Warszawskiego w roku tysiąc szescset dwudziestym dziewiątym uchwalonego, a przez urodz. j. m. p. Jana Dobrociesielskiego, miecznika y poborce wojewodztwa Braclawskiego, tak iako każdy z ich m. pp. obywatelow, poczowszy od dnia pierwszego czerwca, za attestacyami ich mosciow y za wykonaniem przez atamanow juramentow w grodzie, od każdego dymu in genere po pułżłotego rachując, oddawał, wybieranego w Winnicy, roku y dnia wyżey mianowanego:

	Dymy.	Zł.	Gr.
Xiąże j.m. pan Krakowski z miasteczka <i>Buczaka</i> ¹⁾ .	109	54	15
J.m. pan Semen Baybuza, rotmistrz j. kr. mosci, z miasteczka <i>Raygroda</i>	194	97	—
P. Stanisław Faszczewski z wioski <i>Paniowki</i>	77	38	15
J.m. p. Kilian z Romanowa Swirski z sioła <i>Chrystynowa</i>	121	60	15
P. Adam Humiecki z dobr j. kr. mosci a dzierżawy swey sioła <i>Jastrzembiniec</i>	42	21	—
P. Krzysztofh Kozłowski z sioła <i>Dziunkowa</i>	5	2	15
P. Stanisław Skorkowski y p. Michał Wązłowski z miasteczka <i>Jusypowki</i>	30	15	7
P. Bohdan Juszkowski z wiosek <i>Kopijowki</i> y <i>Todorowki</i> .	23	11	15
P. Jan Bubnowski z dzierżawy swey miasteczka <i>Lewuch</i>	228	114	—
P. Wasyli Juszkowski z części starych <i>Kopiowiec</i>	10	5	—
P. Iwan Buszynski y pan Juszkowsky z <i>Kopiowiec</i> .	7	3	15
P. Julian z Romanowa Swierski z miasteczka (hoc loco nescitur iedna, czyli więcey, kart nie znay-			

¹⁾ Для удобства печати и изучения акта мы приводим числа не словами, а цифрами и выносим их в отдельные графы.

	Dymy.	Zł.	Gr.
dajesię, idcirco miasteczko nie specyfikuje się)			
swey wsi <i>Luliniec</i>	53	27	15
P. Daniel Boruchowski, komornik graniczny, z części			
<i>Rudowiec</i>	6	3	—
P. Olexy od dymow służyłych s <i>Czahowa</i>	12	6	—
P. Fedor Buszynski z <i>Busziniec</i>	1	—	15
P. Szymon Modzielowski z miasteczka <i>Sieliszcz</i>	1	—	15
P. Nikiphor Komar z części <i>Strzelczyniec</i>	5	2	15
P. Jan Kocz, sługa xięcia Zasławskiego, ze wsi			
<i>Buchnowiec</i>	12	6	—
P. Paweł Szczerowski z dzierżawy swey (tu miejsce			
zostawione, non specificatur jakiey) małych.	7	3	15
Xiąże Dominik Zasławski z wioski <i>Luzney</i> z pod			
<i>Pikowa</i>	15	7	15
P. Jan Lipski z dzierżawy swey wsi <i>Mączyniec</i>	23	11	15
P. Iwan Niemira z dzierżawy swey wsi <i>Niemierzyniec</i> .	6	3	—
Pp. Kosłowscy ze wsi <i>Kosłowiec</i>	9	4	15
P. Walenti Pracki z <i>Chomutyniec</i> z pod <i>Pikowa</i>	14	7	—
P. Jerzy Schowrotka ze wsi <i>Woytowiec</i>	41	20	15
P. Daniel Lipski z części dzierżawy swey <i>Lozney</i>	3	1	15
Pani Helena Macharzynska z dzierżawy swey <i>Roginiec</i>	16	8	—
P. Stepan Czerkies, sługa xięcia Zasławskiego, ze			
wsi <i>Lewoszwoki</i>	18	9	—
P. Konstanty Karpowski z dzierżawy swey wsi			
<i>Kutyjszcz</i>	12	6	—
J.m. p. pisarz ziemski Bracławski z połowicy miasteczka <i>Bortnik</i>	88	44	—
P. Ostaphi Szaszkiewicz z połowicy miasteczka			
<i>Bortnik</i>	41	20	15
Xiąże Dominik Zasławski ma dymy z pod <i>Pikowa</i>	9	4	15
Tenże z miasta <i>Pikowa</i>	429	214	15

	Dymy.	Zł.	Gr.
Tenże z miasteczka <i>Hlinska</i>	176	88	—
P. Mikołay Obodenski z <i>Demidowiec</i> y <i>Lidawy</i> . .	163	81	15
Xiąże j.m. p. Krakowski z miasteczka <i>Mankowki</i> .	204	102	—
P. Jerzy Curkowski z <i>Curkowa</i> z części <i>Demidowiec</i> .	41	20	15
Pani Tatiana z <i>Curkowa</i> Karkazonowna z <i>Dymidowiec</i> .	2	1	—
Pan Matwey Czarnata z dzierżawy swey połowicy miasteczka <i>Josipowki</i>	25	12	22
P. Maciey Bułajewski y części wsi <i>Woytowiec</i> . .	10	5	7
P. Waleryan Michałowski ze wsi <i>Holakow.</i>	84	42	—
P. Adam Wilga z nowej osady <i>Krasnego Stawu</i> wsi.	69	35	—
P. Filip Szandyrowski s <i>Trostenca</i> y <i>Szandyrowa</i> części swych	29	14	15
Xiąże Karol Korecki, kasztelan Wołyński, z miasta <i>Babina</i>	603	306	15
Pani Regina Olexiowa y p. Mikołay Snitowski z <i>Pietniczan.</i>	1	—	15
J.m. p. Thomasz Zamoyski, podkanclerzy koronny, z <i>Sciany</i> , alias <i>Jangrodu</i>	208	104	—
Xiąże Fedor Czetwertenski z miasteczka <i>Kopyliniec</i> .	322	161	—
P. Hrehory Roskowski z części wsi <i>Pietniczan</i> . .	3	1	15
Pani Zofia Kawecka, podsędkowa Kamieniecka, z <i>Strzyżawki.</i>	276	139	—
P. Jan Dzik z majątnosci j.m. pana podkanclerzego koronnego z <i>Starego Ziałowa</i>	59	29	15
P. Jan Rzeszotarski z dobr j. kr. mosci <i>Skurzyniec</i> z sioła	23	11	15
Tenże ze wsi zastawney sioła <i>Tiutkow</i>	35	17	15
P. Stepan Czarnecki z dzierżawy swey miasteczka <i>Czerniawki.</i>	323	161	15
Tenże z slobody swey nazwaney <i>Jangrod</i>	4	2	—
J.m. pan wojewoda Braślawski z miasta j. kr. m. <i>Lityna</i>	163	83	15

	Dymy.	Zł.	Gr.
P. Woyciech Przyborowski z <i>Miodowki</i> y wsi <i>Koziniec</i>	47	23	15
Xiąże Korecki, kasztelan Wołyński, z miasta <i>Starego Kalnika</i>	654	327	—
P. Kirik Przekładowski ze wsi <i>Talałaiewki</i>	37	18	15
P. Filon Niemiera, woyt Kalnicki, z dzierżawy swej wioski <i>Dąbrowiniec</i>	14	7	—
P. Lukasz Guzelfi z dzierżawy swej wsi <i>Pliskowa</i>	120	60	—
P. Kucharski z części <i>Sutisk, Szerszniowa</i> y <i>Borskowa</i>	65	32	15
Xiąże j.m. p. Wołyński z miasta swego <i>Nowego Kalnika</i>	504	252	—
P. Czesnik Braclawski z młynow w majątnosciach jego będących	16	8	—
P. Łukasz Guzelfi z wioski <i>Luliniec</i> z pod <i>Pikowa</i>	24	12	—
Xiąże j.m. p. Wołyński z miasta <i>Cybulowa</i>	416	208	—
Semen Gerelucha z dzierżawy swej miasteczka <i>Sobolowki</i>	264	132	15
Panowie Wasyl, Bohdan y Seweryn Oratowscy z miasta <i>Oratowa</i>	319	159	15
P. Adam Łazniewski z dzierżawy swej wsi <i>Szepliowki</i> z pod <i>Pikowa</i>	22	11	—
P. Iwan y Hrehory Juszkowcy, bracia rodzeni, z miasteczka ich (<i>необозначено</i>)	138	69	—
Pp. Wasyl y Iwan Komarowie ze wsi <i>Majanowa</i> y <i>Sutyski</i>	62	31	7
P. Michał Zaleski z części wsi <i>Michałowki</i>	12	6	—
P. Fedora Duszynska z części swej wsi <i>Michałowki</i>	4	2	—
P. Remian Gorczyński z dzierżawy swej wsi <i>Zakrzycza</i>	54	27	2
P. Alexander Komar od siebie y brata swego Jana młodszego z <i>Majanowa</i>	61	30	15

	Dymy	Zł.	Gr.
Xiąże j.m. p. Krakowski z miasta <i>Berszadzi</i> . . .	275	137	15
Xiąże p. Wołyński z miasteczka <i>Hubina</i>	190	96	15
P. Wojciech Chomętowski z dzierżawy swej wsi <i>Chomenek</i>	31	15	15
Xiąże p. Krakowski ze wsi <i>Bitek</i> z pod Daszowa . . .	208	104	—
P. Mornisz z dzierżawy swej wsi <i>Jurkowiec</i>	49	24	15
Xiąże j. m. p. Krakowski ze wsi <i>Krysztofowki</i> . . .	47	23	15
P. Mikołaj Kloniowski z części <i>Kuzminiec</i>	28	14	—
P. Krzysztof Kozłowski z słobody <i>Kozłowki</i>	52	26	—
P. Szczęsny Niedziałkowski z dzierżawy swej wsi <i>Pilichowki</i>	44	22	—
P. Stefan Kierdynowicz Dzusa z Lachowa ze wsi <i>Witwiniec</i>	44	22	—
J.m. pani chorążyna koronna z miasta <i>Grodka</i> . . .	513	256	15
P. Jan Kucharski z miasteczka <i>Woroszyłowki</i> y części <i>Janowa</i>	56	28	—
Dymitr Bosy z części swej <i>Ohyiowki</i> y <i>Stepanowki</i> . . .	27	13	22
P. Mikołaj Kozuchowski od dymow służyłych z <i>Cybulowa</i> miasteczka	40	20	—
P. Konstanty Deszkowski z części swej <i>Deszkowiec</i> . . .	8	4	—
P. Mikołaj Rokicki z dzierżawy swej części Was- kanowskiej z <i>Strzelczyniec</i>	4	2	—
Xiąże j.m. p. Krakowski z miasteczka <i>Zawadowki</i> . . .	159	79	15
Xiąże Dominik na Ostrogu z miasta <i>Lipowca Sta- rego</i> y <i>Nowego</i>	1100	550	—
P. Fedor Żytkiewicz z majątności małżonki swej z <i>Szandyrowa</i>	53	26	15
P. Kasper Krupka z części <i>Pietnicznan</i>	5	2	15
Tenże z majątności małżonki swej części wsi <i>Woytowiec</i>	16	8	—
P. Bohdan Kunicki y p. Jan Sokołowski z części <i>Kopijowiec</i>	30	15	—

	Dymy.	Zł.	Gr.
P. Ławrenty Stepanowicz z dzierżawy swey <i>Zwiosek</i> .	45	22	15
Xiąże Dominik na Ostrogu z miasteczka <i>Zozowa</i> .	240	120	—
P. Maciej Przeradowski ze wsi zastawney <i>Horodnicy</i> .	83	41	15
J.m. p. Tyszkiewicz, starosta Żytomirski, z sióła <i>Ziałowa</i>	34	17	—
Potomkowie Iwana Bratkowskiego z <i>Rachnowki</i> . .	14	7	—
P. Alexander Komar z części <i>Szerszniow</i> wsi. . .	4	2	7
P. Jozef Zahorski z dzierżawy swey <i>Kobyleckiego</i> .	31	15	15
P. Bohdan Łasko, skarbnik Braclawski, z <i>Woronowicy</i> y <i>Stepanowki</i>	60	30	—
J.m. p. pisarz ziemski Winnicki z sióła <i>Czerlenkowa</i> y <i>Rowca</i>	127	63	15
Xiąże j.m. p. Krakowski z miasta <i>Badowki</i> . . .	522	261	—
P. Mikołay Karkazan z części <i>Dymidowiec</i> . . .	1	—	15
P. komornik graniczny z dzierżawy swey miasteczka <i>Osiowki</i>	80	40	—
J.m. p. Adam Kalinowski, starosta Braclawski, z <i>Szczurowiec</i>	59	29	15
P. podstoli Braclawski z <i>Szandyrowa</i> , <i>Trostenca</i> y <i>Słobodki</i>	37	16	—
J. m. p. podkanclerzy koronny z miasta <i>Czerniowiec</i>	894	447	—
Xiąże Dominik z miasteczka <i>Nowego Zastawia</i> . .	386	193	—
Xiąże j.m. p. Krakowski z miasteczka <i>Sokolec</i> y sióła <i>Kuzminiec</i>	341	170	15
Pani Marusza Soszenska z dzierżawy swey wioski <i>Bułajewki</i>	45	22	15
P. Anna Ordyczowa z <i>Ordiczowki</i> , nazwaney <i>Derihoroda</i>	10	5	—
Xiąże j.m. p. Krakowski z miasteczka <i>Uscie Berszadzi</i>	120	60	—
Pan Roman Mikulinski z <i>Mikuliniec</i> , <i>Nowosielicy</i> y <i>Borkowa</i>	196	98	—

	Dymy.	Zł.	Gr.
Pani Anna z Mikuliniec Ruszkowska, z części swich <i>Mikulinieć y Borkowa.</i>	27	13	15
Xiążę j.m. p. Krakowski z miasteczka <i>Balanowki</i> .	361	188	15
Tenże z miasteczka <i>Gordyowki</i>	304	152	—
Tenże ze wsi <i>Dzwierczyniec</i>	35	17	15
Tenże ze wsi części swej <i>Nosowiec</i>	72	36	—
P. Jan Czerlenkowski z sioła <i>Jurkowiec</i>	26	13	—
Xiążę j.m. p. Krakowski z miasteczka <i>Cimy</i> . . .	137	68	15
Jeym. pani Halszka Kalinowska, staroscina Kamie- niecka, z <i>Bernaszowki</i>	46	23	—
P. podczaszy Bracławski z <i>Saborowa</i>	17	8	15
P. Alexander Bołgaryn z wioski <i>Kolibaniec</i>	9	4	15
Xiążę Dominik z miasteczka <i>Nowego Ostrożka.</i> . .	452	226	—
P. Stefan Baybuza z <i>Mielnikowiec</i> od dymu swego własnego.	1	—	15
P. woyski Bracławski z części <i>Szandyrowa y Trostenca.</i>	69	34	15
J.m. pani Kalinowska z miasta <i>Hulowiec</i>	712	356	—
Taż z wioski <i>Pisarzowki</i> z pod Hulowiec	22	11	—
Taż z sioła <i>Radawki</i>	44	22	—
J.m. p. starosta Bracławski z części wsi <i>Michałowki.</i>	51	25	15
P. Hordij Żytynski z części <i>Wstawy, Majanowa y</i> <i>Sutyski</i>	57	28	15
Xiążę Fedor Czetwertenski z dzierżawy swej <i>Sitkowiec.</i>	102	51	—
J.m. p. starosta Bracławski z części wsi <i>Wasiliowki.</i>	48	24	15
P. Hrehory Strzelnicki z dzierżawy swej <i>Strzelnik</i> z pod Krasnego	27	13	15
P. Iwan Kozuchowski (tu na tym mieyscu wies nie specyfikuje się locus...) <i>Zabokrzyckiey.</i>	7	3	27
Jeym. pani Daniłowiczowa z miasteczka <i>Stanisławowa.</i>	445	222	15
J.m. p. Krakowski z miasteczka <i>Zbaraza</i>	465	232	15
J.m. p. podkanclerzy koronny z sioła <i>Sledziow</i> w trakcie Krasnickim.	66	35	15

	Dymy.	Zł.	Gr.
Xiąże Dominik z slobodki <i>Nowostawku</i>	12	6	—
J.m. p. podkanclerzy koronny z wioski <i>Buszyniec</i>	55	26	15
Xiąże Dominik z slobody <i>Raykowiec</i>	13	6	15
J.m. pani podkanclerzyna koronna z <i>Krasnego Starego</i>	553	276	15
Xiąże Dominik ze wsi <i>Bohdanowki</i> z pod Pikowa	60	30	—
J.m. p. podkanclerzy koronny z sioła <i>Sadkowiec</i>	34	17	—
Xiąże j.m. p. Krakowski z slobody <i>Kataszina</i>	31	15	15
J.m. p. Marcin Wolinski z zastawy swey <i>Kirnasowki</i>	371	185	15
J.m. pani podkanclerzyna ze wsi <i>Łopatimiec</i> z pod Krasnego	17	8	15
Xiąże j.m. p. Krakowski z miasta <i>Niemierowa</i> y sioł jego	2294	1147	—
Tenże z sioła <i>Białousowki</i>	80	40	—
J.m. p. starosta Braclawski z slobody <i>Strzyżowki</i> <i>Nowey</i>	200	100	—
J.m. p. podkanclerzy koronny ze wsi <i>Meruniec</i>	30	15	—
Xiąże j.m. p. Krakowski z miasta <i>Daszowa</i>	536	268	—
P. Jarosz Raszkowski z majetnosei małzonki y potomkow <i>Białowych</i>	3	1	15
Xiąże j.m. p. Krakowski z sioła <i>Bubnowki</i>	123	61	15
Xiąże Dominik z sioła <i>Pariowki</i>	27	13	15
Jeym. pani podkanclerzyna koronna z miasta <i>Rohozny</i>	321	160	15
Xiąże j.m. p. Krakowski z miasteczka <i>Kniaży Krynicy</i>	248	124	—
P. Marek Komorowski z dzierzawy swey <i>Zali-</i> <i>wayszczyzny</i>	14	7	—
Jeym. pani podkanclerzyna koronna z miasteczka <i>Silnicy</i>	49	24	15
J.m. p. starosta z sioła <i>Czerepaszyniec</i>	106	53	—
Pan Stanisław Zacwilichowski z slobodki <i>Zacwilichowki</i>	46	24	—
Xiąże j.m. p. Krakowski z miasta <i>Ładyżyna</i> y sioł.	1294	647	—
Pani Olena Terleckiego Ławrynowa Kożuchowska z <i>Kożuchowki</i>	11	5	15

	Dymy.	Zł.	Gr.
Pani Marusza Pelczyna z części <i>Ohiołki</i>	9	4	15
J.m. p. Dmitra Jaroszynskiego (tu na tym mieyscu z podskrobaniem y przeskrobaniem papieru correctum) z sioła <i>Jaroszyniec</i>	16	8	—
J.m. p. Stepan Chmieliecki z miasteczka <i>Bałabnowki</i> y <i>Łukaszowa</i>	1006	503	—
Jeym. pani staroscina Kamieniecka (na tym mieyscu poprawiono) z <i>Iwanki</i> y <i>Sokołowski</i>	684	342	—
J.m. pani podkanclerzyna koronna ze wsi <i>Szpikowa</i>	174	87	—
Xiąże Dominik z sioła <i>Marynek</i>	16	8	—
Xiąże Stefan Czetwertenski podkomorzy z miasta <i>Żywotowa</i>	1689	844	15
Tenże z slobody <i>Komargroda</i>	300	150	—
Tenże z miasteczka <i>Kamienicy</i>	100	50	—
Tenże z sioła <i>Rosowki</i>	50	25	—
Tenże z miasteczka <i>Kosnicy</i> nowoosiadającego	40	20	—
Tenże ze wsi <i>Markowki</i>	50	25	—
Tenże z miasteczka <i>Kytaygroda</i>	94	47	—
Tenże z miasteczka <i>Tymonowki Wisznicy</i>	152	76	—
J.m. p. starosta Braclawski z sioła <i>Macochy</i>	151	75	15
Jeymc. p. podkanclerzyna z sioła <i>Stojanow.</i>	56	28	—
Taz z sioła <i>Onopkowiec</i>	19	9	15
J.m. p. Alexander Kruszelnicki z <i>Nosowiec</i> y <i>Michałkowiec</i>	110	55	—
Pani Marusza Budżekowa z części wsi <i>Michałkowki</i>	10	5	—
P. Alexander Żyrawski z dzierzawy swey <i>Kunki</i>	40	20	—
J.m. p. starosta Braclawski z wioski <i>Sannika</i>	39	18	15
Tenże z wioski <i>Orłowki</i> z pod Czerepaszyniec	6	3	—
Xiąże p. podkomorzy Braclawski z miasta <i>Nowey Czetwertnie</i>	340	170	—
J.m. p. starosta z sioła <i>Chwedkowki</i>	82	41	—
P. Wasyli Kunicki z sioła <i>Kapuszczan</i>	47	23	15

Xiąże j.m. p. Krakowski z miasta <i>Przyłuki</i> y siół do niego	1456	728	—
J.m. p. podkanclerzy z sióła <i>Noskowiec</i>	110	55	—
J.m. p. starosta Braclawski z sióła <i>Trostenca</i>	50	25	—
Tenże z <i>Hackowiec Wielkich</i> , sióła	48	24	—
Tenże z miasta <i>Adamgrodu</i>	765	382	15
Tenże z sióła <i>Junakow</i>	26	13	—
Jeym. pani staroscina Kamieniecka z miasta <i>Man-</i> <i>kowki</i>	649	327	15
Taż z slobody miasteczka <i>Woronnego</i>	103	51	15
Jeym. pani podkanclerzyna koronna z sióła <i>Uliby</i>	72	36	—
J.m. p. starosta Braclawski z sióła <i>Zuki</i>	80	40	—
Tenże z miasteczka <i>Kuniczego</i>	195	97	15
P. Jan Sokołowski z części <i>Jusipowki</i> gruntu Kub- lickiego	1	—	15
P. Alexander Kruszelnicki od służyłych od młynow w <i>Nosowcach</i>	9	4	15
J.m. p. starosta Braclawski z miasta <i>Nesterwaru</i> alias <i>Tulczyna</i>	751	375	15
J.m. p. podkanclerzy koronny z miasta <i>Tomaszpoła</i>	409	204	15
Jeym. pani podkanclerzyna z sióła <i>Rachnowiec</i> <i>Napolnych</i>	54	27	15
J.m. p. starosta Braclawski z sióła <i>Żurawlowki</i>	26	13	—
Tenże z sióła <i>Kryszczyniec</i>	34	17	—
Tenże z sióła <i>Zacharyaszowki</i>	22	11	—
Jeym. pani staroscina Kamieniecka z miasta <i>Bukow</i>	317	158	15
Taż z sióła nowoosiadających <i>Mytkow</i>	20	10	—
Xiąże p. podkomorzy Braclawski z miasteczka <i>No-</i> <i>wego Kamienca</i>	704	352	—
Jeym. pani podkanclerzyna koronna z <i>Skaziniec</i>	21	10	15
J.m. p. podczaszy koronny z miasta <i>Kublicza</i>	545	272	15
Tenże z miasteczka <i>Wężnego</i>	107	53	15

	Dymy.	Zł.	Gr.
Xiąże j. m. p. Krakowski z miasteczka <i>Woytowiec</i> .	453	226	15
J.m. p. starosta Braclawski z dobr j. kr. mosci miasta <i>Braclawia</i>	596	298	—
J.m. pani podkanclerzyna koronna ze wsi <i>Iwaniniec</i> .	15	8	—
J.m. p. starosta z miasteczka <i>Koziniec</i> alias <i>Ko- zuchrybtow</i>	271	135	—
Pani Ostaphia Hlibkowa z części <i>Juszkowiec</i> . . .	1	—	15
P. Eliasz Kleszczowski z <i>Sokoliniec, Tywrowa, Lubianca</i>	132	66	10
P. Konstanty Baybuza ze wsi <i>Wiszney Kropiwney y Mielnikowiec</i>	174	87	—
J.m. p. starosta Braclawski z miasta <i>Stawgroda</i> .	396	198	—
Tenże z sioła <i>Jankowiec</i>	15	7	15
Jeym. pani podkanclerzyna koronna z miasta <i>No- wego Krasnego</i>	290	145	—
J.m. p. wojewoda Braclawski z starey wsi <i>Lityna</i> .	156	78	—
Xiąże j.m. p. Krakowski z miasta <i>Pohrebiszcz</i> y ze wszystkiew włosci, do niego nalezacy, in genere.	7514	3757	—
J.m. p. starosta Braclawski z sioła <i>Michalkowiec</i> .	19	10	—
P. Jan Rosowski z slobody miasteczka <i>Rosowki</i> . .	33	16	22
Xiąże j.m. p. Krakowski z miasteczka <i>Samhorodka</i> .	682	341	—
P. podstarosci Winnicki z części <i>Woronowicy</i> . . .	21	10	15
P. Marciu Woystembski z części <i>Pietniczan</i> . . .	5	2	15
J.m. p. starosta z miasteczka <i>Batoha</i>	132	66	—
P. Stefan Kopczynski z malzonka swą z części <i>Dymidowiec</i>	11	5	22
P. Jan Ohyj Tyszkiewicz z majetnosci potomkow Jana Ohyja Tyszkiewiczza	12	6	3
P. Wasil Kleszczowski, rotmistrz j. kr. m., z <i>Dzwonychy y Tywrowa</i>	174	87	10
J.m. p. wojewoda Braclawski ze wsi <i>Woniaczyna</i> .	62	33	15
Tenże z sioła <i>Nowosielicy</i> do Litina, nalezacy . .	17	13	15

	Dymy.	Zł.	Gr.
P. Jan Pilka z dzierżawy swey słobody <i>Muszurowa</i> .	172	86	—
J.m. p. starosta Braclawski z miasteczka <i>Uscia</i> <i>Trostenca</i>	65	33	15
P. Hrehory Czezel z części <i>Czezelowiek</i>	2	1	7
J.m. p. starosta Braclawski z sioła <i>Chołodowki</i>	54	27	—
J.m. p. miecznik Braclawski z sioła <i>Worobijowiec</i>	45	22	15
J.m. p. wojewoda Braclawski z sioła <i>Ilkowiec</i> z pod Lityni	42	21	—
Tenże z sioła <i>Pultowiec</i> , do Lityni przynależących	84	42	—
Tenże z sioła <i>Czortkowa</i> , do Lityni przyległych	25	12	15
Jeym. pani podkanclerzyna koronna z sioła <i>Łuki</i>	85	42	15
Xiądz Marcin Załeski, rektor Winnicki, z połowicy <i>Piasczina</i>	165	82	15
P. Jarosz Zabokrzycki z części <i>Pietniczan</i>	3	1	15
J.m. p. Chmielecki z dzierżawy swey miasteczka <i>Nowego Międzyboża</i>	271	35	15
Pani podkanclerzyna koronna z sioła <i>Iwanowiec</i>	94	47	—
J.m. p. starosta Braclawski z miasta j. kr. mosci <i>Winnicy</i>	787	397	15
J.m. p. Ostaphi Deszkowski z części <i>Deszkowiec</i>	5	2	15
J.m. p. podkanclerzy koronny z miasta <i>Buszy</i>	360	180	—
Xiądz Andrzej Zatorski, pleban Czerniowiecki, ze wsi <i>Kosow</i>	51	25	15
J.m. p. Marcin Kalinowski, podkomorzy Podolski, z <i>Umania</i>	362	181	—
J.m. p. starosta z miasta <i>Umania</i> , dwóch części swych.	705	352	15
Tenże z miasteczka <i>Horodeckiey</i>	123	61	15
Tenże z miasteczka <i>Babanow</i>	108	54	—
P. Fedor Łasko z sioła <i>Borysowki</i> y części <i>Buszyniec</i> .	32	16	—
J.m. p. podkomorzy Podolski z części miasteczka <i>Babanow</i>	116	58	—

	Dymy.	Zł.	Gr.
J.m. p. Potocki, kasztelan Kamieniecki, z miasta <i>Braclawia</i>	813	406	15
Tenże z miasteczka <i>Nowego Potoka</i>	165	82	15
P. Jan Nahujowski z dzierżawy swej z sióła <i>Pietniczan</i>	4	2	—
P. Jozef Buszynski z dzierżawy swej słobody <i>Paaszowki</i>	20	10	—
J.m. p. starosta Braclawski z sióła <i>Medwedki</i>	26	13	—
Pp. Kordyszowie z młynow, u <i>Hliniancu</i> będących	2	1	—
P. Andrzej Miranowski z części swej <i>Zerdeniowki</i>	4	2	15
J.m. p. starosta z sióła <i>Chyżyniec</i>	110	55	—
Tenże z sióła <i>Wiszienki</i>	16	8	—
Tenże z sióła <i>Czeszynu</i> do Winnicy należącego	16	8	—
J. m. p. Jan Odrzywolski z dobr j. kr. mosci miasteczka <i>Haysyna</i>	137	68	15
Tenże z słobody miasteczka <i>Krasnohorki</i>	120	60	—
P. miecznik wojewodztwa Braclawskiego z <i>Borskowa, Wstawy, Satyski</i>	60	30	—
J.m. p. Chmielecki z majątnosci p. Jana Czerlenkowskiego, w opiece u niego będącego, z miasteczka <i>Czerlenkowa</i>	94	47	—
J.m. p. Kamieniecki z sióła <i>Nowosielicy</i> , do Braiłowa należący	21	10	15
J.m. p. starosta Braclawski z sióła <i>Satasz</i>	100	50	—
Tenże z sióła <i>Miziakowa</i> z dzierżawy swej	262	131	—
P. stolnik wojewodztwa Braclawskiego z <i>Kleszczowa, Pilawy</i>	215	107	20
J.m. p. podsędek Braclawski z miasteczka <i>Komorowa</i>	461	230	15
Pp. Iwan y Hrehory Jackowscy z części <i>Jackowiec</i> od swego młynka	—	1	15
Xiąże pan Wołynski z wioski <i>Braiłowki</i>	25	12	15
Xiąże j.m. p. Krakowski z słobody <i>Kamienicy</i>	14	7	—

In summa latens zł. trzydziści jeden, tysięcy dwie-
 scie osmdziesiąt osm y gr. szesc. U tóho re-
 gestru peczat prytysnena y podpis ruki tymi
 słowy: Jan Dobrojewski, miecznik y poborca
 Braclawski, Jan Szumowski sekretarz (więcey
 się niespecyfikuje, gdyż na tym mieyscu iedna
 karta, czyli więcey, nie znajduje się).

<i>Rachnowa</i>	147	73	15
P. Marten Grabski z majetnosci swey części <i>Dziur- skowa</i>	7	3	15
Xiąże Fedor Swiatopełkowicz Czetwertenski, z części swey <i>Stawy, Kopijowki, Todorowki, Kitaygroda</i> y slobody <i>Kamienney Gorki</i>	227	113	15
P. Mikołay Napadowski z dzierżawy swey sioła <i>Oszytkowa</i>	50	25	—
P. Floryan Potocki z majetnosci pana Mieleszkowy, rotmistrza j. kr. mosci, <i>Ziatkowiec</i>	196	98	—
Pp. Semen y Lawryn Czeczelowie z części <i>Cze- czelowki</i>	35	17	15
P. Mikołay Krasnosielski z części <i>Michałowki</i> wsi .	4	2	—
Pp. Roman y Tychon Mormyłowie z części sioła <i>Zerdeniowski.</i>	6	3	—
P. Piotr Szolgienia z dzierżawy swey sioła <i>Skibinieć.</i>	48	24	—
P. Prokop Popiel od siebie y od paniey Walickiey, corki swey	2	1	—
P. Dymytr Krasnosielski z dzierżawy swey <i>Oczeretney.</i>	60	30	—
Pp. Hrehory y Iwan Jackowscy z części <i>Jacko- wiec Małych</i>	2	1	—
P. Jakub Tilkowski z dzierżawy swey miasteczka <i>Koszowa</i>	2071	1035	15
Pp. uczesnicy wsi <i>Michałowki</i> y <i>Wasilowki</i>	11	5	15

	Dymy.	Zł.	Gr.
P. Bohdan Krasnosielski z <i>Krasnenkiego</i> y <i>Wasiłowki Małej</i>	89	44	15
P. Fedor Napadowski z dzierżawy swej sioła <i>Oleniowa</i> .	13	6	15
P. Iwan Juszkowski z części <i>Pietniczan</i>	3	1	15
P. Iwan Tałałay z części <i>Juszkowiec</i> , alias <i>Sabarowki</i> .	20	10	—
P. Mikołay Czarniawski z dzierżawy swej wsi <i>Andrusiowki</i>	63	31	15
P. Jan Grocholski z dzierżawy swej sioła <i>Burkowiec</i> .	22	11	—
P. Jan Diakowski z części swych <i>Ostolopowa</i> y <i>Pietniczan</i>	12	6	—
P. Semen Diakowski z części swych w tych że wsiach będących.	12	6	—
Pp. Stepan y Jerzy Juskowscy z sioła <i>Sabarowki</i> .	44	22	—
P. Jakob Piasoczynski, czesnik Braclawski, z slobody <i>Kosakowki</i>	16	8	—
Pani Regina Baybuzianka Bruslinska z <i>Ostapłkowiec</i> .	63	31	15
P. Michał Baybuza z części <i>Buszyniec</i> y <i>Niżney Kropiwney</i>	165	82	15
Pani Marusza z Czerlenkowa Krasnosielska z <i>Krzykowiec</i>	160	80	—
Pani Anna Sułkowska, podczaszyna Braclawska, z <i>Perpurowiec</i>	20	10	—
J.m. p. Alexander Mikulinski ze wsi <i>Poczapinieć</i> y <i>Rohu</i> .	128	64	—
P. Iwan Deszkowski z części <i>Deszkowiec</i>	29	14	15
P. Wasyl Krasnosielski, ze wsi <i>Wasilowki</i> y wsi <i>Krasnego</i>	88	44	—
P. Dmitr Krasnosielski z slobody <i>Jangroda</i>	5	2	15
P. Remian Gorczynski y p. Hregory Czeczcel z slobody <i>Stepanowki</i>	10	5	—
P. Hrehory Czeczcel z wiosek <i>Czeczelowki</i> y <i>Kuszczynieć</i> .	21	10	15
P. Jan Czerlenkowski z <i>Bochennik</i> y części <i>Czerlenkowa</i>	13	6	15

P. Fedor Pundur z dziedzicznej swej z miasteczka <i>Deszki</i>	191	95	15
P. Michał Deszkowski ze wsi <i>Siarowkowiec</i>	8	4	—
P. Kiryk Mączynski, z dzierżawy swej części <i>Bu-</i> <i>kowiec</i>	22	11	—
P. Wasyli Rohozinski z miasta <i>Kuny</i> y słobodki <i>Krasnopola</i>	636	318	—
P. Mikołay Deszkowski z części <i>Deszkowiec</i>	36	18	—
P. Wasyli Obodynski z <i>Obodnego</i> y <i>Jackowiec</i>	89	44	15
P. Wasyli Kordysz od siebie y synowca swego z <i>Hlinianiec</i> y <i>Kordyszowki</i>	77	38	15
Pani Kordyszowa z części swej <i>Busziniec</i>	6	3	—
P. Jozef Obodenski y potomkowie pana Gabriela Obodenskiego z miasta <i>Hliniec</i> y przysiołka <i>Ulanowki</i>	620	310	—
Pp. Matyasz y Gerzy Buszynscy z części <i>Rudowiec</i>	9	4	15
P. Dymitr Krasnosielski z części <i>Wasilowki</i> y <i>Mi-</i> <i>chałowki</i>	8	4	—
P. Mikołay Dymski z części swej wsi <i>Wasilowki</i>	10	5	—
P. Gerzy Kaznowski y p. Hrehory Hawratynski z <i>Strzelczyniec</i>	9	4	15
P. Jan Ohey Tyszkiewicz z części potomkow brata swego wsi <i>Michałowki</i>	3	1	15
Tenże z części swych <i>Wiszkowki</i> y <i>Michałowiec</i>	70	35	—
P. Fedor Komar z części <i>Strzelczyniec</i>	4	2	—
P. Bohdan Komar z części sioła <i>Strzelczyniec</i>	9	4	15
P. łowczy Braclawski (tu na tym mieyscu z pod- skrobanieciem poprawiono) z części swej <i>Pietni-</i> <i>czanskiej</i> (tudzież y liczba dissimili atramento poprawiona)	87	43	15
P. Wasyli Juszowski z <i>Juszkowiec Starych</i>	50	25	—
P. Bohdan Juszowski z tychże <i>Juszkowiec</i>	39	19	15

	Dymy.	Zł.	Gr.
P. Rohozinski z majętnosci pani Mieleszkowej z <i>Łuki</i> y <i>Omietyniec</i>	213	106	15
Pani Katarzyna Szaszkiewiczowa, z miasteczka <i>Wyszkowiec</i>	116	58	—
Taż z miasteczka <i>Tymonowki</i>	206	103	—
P. Iwan Hrehorowski, z części <i>Wasilowki</i>	1	—	15
P. Andrzej Szamlicki y p. Marcin Czarnowołoki z teyże <i>Wasilowki</i>	11	5	15
P. sędzia ziemski ze wsi <i>Brasliniec</i> y <i>Kochangrodu</i>	129	64	15
P. Paweł Paszkiewicz z słobody <i>Paszkowki</i> dzier- żawy swey.	3	1	15
Xiąże j. m. p. Krakowski z miasteczka <i>Terlicy</i>	281	140	15
P. Filon Dmitrowicz Krasnosielski z słobody <i>Ocze- retney</i>	32	16	—
Pani Katarzyna Żabokrzycka z <i>Torkowa</i> y części <i>Kuzminiec</i>	73	36	15
Pani Marusza Rokicka z części <i>Torkowa</i>	24	12	—
Pani Regina Olexiowa z dzierżawy swey miasteczka <i>Czahowa</i>	190	95	—
P. Alexander Pastołowski z części <i>Rudowiec</i> , alias <i>Busziniec</i>	1	—	15
P. Alexander Komar z sioła <i>Dziunkowa</i>	60	30	—
P. Maciey Zakrzewski z małżonką swą z sioła <i>So- lowiowki</i>	17	8	15
P. woyski Winnicki z <i>Jakuszyniec</i>	151	75	15
J.m. p. czesnik wejewodztwa Braclawskiego z sioła <i>Jaroszowki</i>	40	20	—
Pani Halszka Zaleska z synami swemi z <i>Worono- wicy</i> y <i>Soroczyna</i>	96	48	—
P. Tomasz Stradonowski z części <i>Maianowa</i>	34	17	—
P. Stanisław Krzybakowski z dzierżawy swey <i>Ko- zanki</i>	43	21	15

J.m. p. czesnik Braclawski z miasta <i>Zorniszcz</i> y <i>Piaseczyna</i>	977	488	15
Pani Anastazyja Sosnicka z częsci <i>Pietnicz</i> an	5	2	15
J.m. p. Maciey Przekładowski ze wsi <i>Kobyley</i> y <i>Siwowkowiec</i>	66	33	—
P. Marek Komorowski z dzierzawy swey wioski <i>Kurdelowki</i>	24	12	—
J.m. p. Jan Bratkowski z miasteczka <i>Nowego Janowa</i>	59	29	15
Xiąże j. m. p. Krakowski z miasteczka <i>Szumowki</i>	184	92	—
Jeym. pani chorążyna koronna z miasta <i>Granowa</i> , alias <i>Werbicza</i>	140	70	—
P. Adam Wilga z dzierzawy swey z miasteczka <i>Tetyowki</i>	770	385	—
J.m. p. wojewoda Braclawski z miasteczka <i>Bruslinowa</i>	199	99	15
Xiąże Dominik, na Ostrogu Zaslawski, z miasteczka <i>Petihor</i>	370	185	—
P. Adam Wilga z dzierzawy swey miasteczka <i>Ło-</i> <i>baszowa</i>	601	300	15
Tenże z dzierzawy swey <i>Kasperowki</i>	77	38	15
P. Jan Żulinski z dzierzawy swey a majętnosci pana podkanclerzego z <i>Borowy</i>	94	47	—
P. Michał Węzłowski z dzierzawy...			

Y już więcey teyże taryfy niewynayduje się, gdyż konca oney niema. (U tey taryfy, per oblatam podaney, pieczęci dwie terazniejszych grodzkich Winnickich: iedna z początku, druga na koncu). I tak taż taryfa, za podaniem y oczewistą prozbą podawającego j. mosci, a oczewistem przyięciem urzędu niniejszego, do xiąg niniejszych grodzkich Winnickich iest wpisana.

Кн. Киев. Ценпр. Арх., № 4602, л. 55, № акт. 55.

XXV.

Люстрація Овруцкаго староства, 1629 г.

. Starostwo Owruckie.

Ktorego possessorem j. m. pan Stephan Niemirycz, podkomory Kyowski, za consensum krola j. mosci, per ius cessum od niebozczyka w. j. m. pana Andrzeia Gurskiego, kasztellana Kamienieckiego, ktorego przywileiu data w Warszawie dnia XXV, miesiaca kwietnia, roku 1623.

Zamek. Ten lezy na gorze wysokiej, maiąc w sobie plac dosyc przestronny, do ktorego wchodząc, iest barzo zly most, y przezen nie chodzą. Bramy niemasz, ani wiez, ieno dwie wieze narozne, ale barzo złe, pochilone, pogniłe y nieprzykryte. Parkan, przez nieboszczyka pana Ruckiego dzierzawcę poczęty y do tego czasu nie tylko nie dobudowany, ale y do konca zgnił.

Armata. W inwentarzu anno 1570 opisano armaty, to iest: dział litych № 7, hakownic № 67, prochu hakowniczego beczułka pełna nieodbiiana, druga beczułka tez pełna, zosobna beczulek małych niepełnych № 6, zelezniakow № 12, kul dzielnich № 36, kul zelaznych hakowniczych № 200, ołowianych hakowniczych kul 400, ołowiu sztuka cała, ołowiu sztuk poczętych № 12, iakoby cetnerow 6, forma do działła litego 1, forma do dział zelaznych 1, forma do hakownic 5, prochownic czternascie nayduiesię na ten czas tylko.—Armaty podług lustraciy anni 1622: działło iedno spizowe z herbem swiętey pamieci krola Augusta, hakownic 9; o inszey armacie nie mogliśmy dowiedziec procz tego; a lustracia przeszła, anno 1622, wspomina 12; hakownic № 43 za przeszlego dzierzawcę xiążęcia Wiszniowieckiego zawieziono do Lubien—maiętnosci iego; zaczym donosimy do skarbu j. kr. mosci, aby to włożono na pana instigatora, zeby tę wszystkę armatę u potomkow niebozczyka xiążęcia Wiszniowieckiego, albo z kogo będzie należało,

prawem windikował. Do dozoru tej armaty są puszkarze dwa, którzy na urzędy swoje pręty mieyskę mają; wrotny przy zamku mieszka, od urzędu zamkowego przydany, ktoremu mieszczanie placą z dymu po groszy 2.

Delata. Lustracja anno 1616 po smierci xiążęcia Wiszniowieckiego zostawiła na prochy, ołow, strzelbę y poprawy zamku po flor. 700 na kazdy rok, z ktorych pieniędzy zadney poprawy, ani przysposobienia potrzeb koronnych przed nami nie pokazano. Lustracja zas anno 1622, za dzierzawy pana Andrzeia Gurskiego, kasztellana Kamienieckiego, nic nie zostawiła, zaczym porachowawszy ab anno 1616 usque ad annum 1622 przez lat 6 tę summe na kazdi rok po florenos 700 zostawioną, nie induciując w to provizyey podstarosciego, ktory na urząd swoy miał osobny folwarczek, uczyni florenos 4200, co do wiadomosci skarbu j. k. mosci donosimy, aby tę summę pan instigator prawem windikował.

Miasto Owrucz. Tego miasta polozenie nad rzeką Norynią, wałem y ostrogiem otoczone ze trzech stron, a z czwartey strony błota; do niego bram trzy z wiezamy, baszt 6. Przy tymze miescie naprzeciw zamku na gorze w przygodku dwor krola j. mosci, palami dębowemi ostawiony; około niego przekop głęboki od miasta. Budinek tego dworu opisany porządnie w lustraciy anno 1622, a potym nic nie przyczyniono.

Powinnosc miasta tego. Przedtym oddały (?) miasta tego, podług lustraciy anno 1626, było domow № 300; na ten czas nie znajduię się ich tylko № 244. Czinszu zadnego mieszczanie nie dają, procz podymnego po groszy 2, ktore pieniądze na wrotnego obracają. Miedzy temi 244 domow iest domow № 8, z ktorych placą po groszy 15; item domow № 4, z ktorych placą po groszy 12, pen. 9; item domow № 5, z ktorych placą po g. 7, pen. 9. Uczyni flor. 6, gr. 27, pen. 9. Komor w rynku iest № 30, od ktorych dają na rok po gr. 15; uczyni flor. 15.—Do groble y mlynow szarwarkiem odprawowac powinni. Do zniwa y kozby raz w rok powinni.

Podwodnych pieniędzy zadnych nie dawaia, ani koni w podwoły pod slugi staroscine dawac niepowiuni, ani podwod zadnich na prywatne potrzeby zamkowę. Od woza soli więcy nad sto tołp dawac niepowinni, ktora się na wychowanie zamkowę zostawię. Do strazy więzniow zamkowych, poniewaz podymne na wrotnego zamkowego daia, nie maia bydz przymuszeni. Pokładali przytym mieszczanie przywileie k. j. mosci teraznieyszego de data Warsawiae die 20 mensis marty roku 1595, ktorym krol j. mosc confirmue list krola s. pamieci Augusta miastu temu na dwa iarmarki nadany: jeden iarmarek na Pokrowę Panny Maryey, a drugi na dzien S. Mikoły ruskich swiat, ktore po tygodniu trwac maia, z wolnoszczami, w tym przywileiu nadanymi, wedlug ktorego y j. mosc pau dzierzawca zachowac ich ma.

Place y domy szlacheckie, czernieckie y popowskie. Placow y domow szlacheckich, czernieckich y popowskich iest w miescie barzo wiele, ktorzy się z iurisdictiony przysadu y powinności zamkowej wyłamuia; my iednak onych, według opisanja rewizyey dawnych, pod przysadem zamkowym zostawuiemy; a do tego do sypania groble, stanowienia mostu y gaci, do poprawienia około miasta rowu y okopu rowno z mieszczany powinni będą; sam tylko czynsz, względem gruntu, na ktorym siedzą, panom gruntu swego oddawac powinni będą.

Żydzi. W miescie iest dowow zydzowskich trzy, z ktorych zydzi powinności do zamku, rowno, iako y mieszczanie, oddawia; boznice sobie postawili w miescie za pozwoleniem p. starosty, iednak na to zadnego prawa od krola j. mosci nie maia.

Arenda karczm, mlynow y myta. Do tey aredy młynu pod miastem na rzece Noryni; w nim koł męczych № 3,—uczyni na rok, podług kontraktu przed nami produkowanego, a ręką pana starosty pisanego, f. 2400.

Folwark pod miastem. Na zrobieniu folwarku tego lustracja anno 1622 zastała poddanych ciągłych № 10, ktorzy podatkow

zadnych, prócz robocizny, nie oddawają, który to folwark na wychowanie podstarosciemu zostawujemy.

Wies y folwark **Ostrow**. W tej wsi włók osiadłych № 12; robią z włók dwa dni w tydzień. Czinszu pieniężnego nie dają tylko owsa po pułmiarki; dostają się go miarek 6, miarka po flor. 2, gr. 15; kur prostych dają po dwoje z włoki, przychodzi 24, po groszu 1¹/₂.

Crescentia. Uradzasię zyta kop № 250; ztąd umłotu mac № 83¹/₂; na wysiwek mac № 17¹/₂; na wychowanie podstarosciego nie się nie kładzie, bo mu się folwark pod miastem zostawuję; zostaje mac № 66, po flor. 3,—zl. 198. Pszenicy kop № 50, ztąd omłotu mac № 12¹/₂, na wysiw mac № 2; zostaje mac № 24, po fl. 2, groszy 15,—zl. 35. Tatarki kop № 140, ztąd umłotu mac № 23; na wysiwek mac 4; zostaje mac № 19, po flor. 10, groszy 10,—zl. 25, gr. 10. Siana sprzątaią wozow 20, po groszy 3,—zl. 2. Summa tej wsi z folwarkiem zl. 357, gr. 10.

Wies y folwark **Sirkowsczyzna**. Takies osobnym prawem chodziła; iednak terazniejszy pan starosta Owrucki do starostwa trzyma onę.

Budowanie. Budowanie folwarku tego opisane iest w lustracy anno 1622. W tej wsi poddanych ciągłych № 20; robią z włoki po dwa dni w tydzień, dają na rok czinszu z pułwłoczka po fl. 2, kur z pułwłoczka prostych po 2, po 1¹/₂ gr., zł. 1. Lnu dają z pułwłoczka po garsci 4, który się zostawuję na potrzebę czeladzi folwarkowej.

Crescentia. Uradzasię zyta kop № 150; ztąd umłotu mac № 46, na wysiwek mac № 10; zostaje mac № 36, po flor. 3, zł. 108. Owsa kop № 80; z tąd umłotu mac 20; na wysiwek mac 7; zostaje mac 13, po flor. 2, gr. 15, zł. 32, gr. 15. Tatarki kop 50; z tego umłotu mac № 12¹/₂; na wysiwek mac 4; zostaje 8¹/₂, po flor. 1,—zl. 10. Summa tej wsi y z folwarkiem flor. 151, gr. 25.

Miasteczka **Michajłow** y **Jarosławiec**. Te dwie miasteczka siedzą pospołu, które dzieli rzyka Brzostowiec nazwana. Michajłow wałem y ostrogiem otoczony, basztami; bram z wiezami do niego dwie; w nim dwor k. j. mosci, palami dębowemi ostawiony; brama z wieżą; w niej swietlic dwie; piekarnia y stajnia, y kleci dwie. W miasteczkach tych obudwu jest domow № 190, którzy różnie czynsz płacą: starszyzna, którzy się lepiej mają, po fl. 2 gr. 15; ubożsi po flor. 2; podleysi po 1 zł., 7 gr., 9 p. Insi po (złotu?) iednemu, drudzy po gros. 15, drudzy po 12, niektorzy po gr. 10, każdy według ubożstwa y przemożenia swego, co czyni na rok flor. 315. Do tego dorocznie dawaia iąłowic dwie, po flor. 5, gr. 10, wieprzow dwa do roku po fl. 2, gr. 15. Do tego powinni ci, którzy woły mają, orac na zimę dwa dni, a na iarzyne drugie dwa dni; którzy zas wołów nie mają, tylko to ci zawlec powinni; którzy ani wołów, ani koni nie mają, tedy siac powinni; siano powinni dzien kosic w rok y to sprzątnąc y do gumna zwiezc; ząc powinni trzy kopy na oziminę, trzy na iarzynę, y to wszystko do gumna zwiezc; podwoda kolejna zas w rok za mil 5; szarki do groble y mostow, według potrzeby y dawnego zwyczaju, powinni; a inszey powinosci nad to nie będą oddawac.

Folwark przy miescie, w którym swietlica y piekarnia, obory, stajnie y stodoła.

Urodzay. Uradza się zyta kop № 360; z tego omłotu mac № 120; na wysiwek mac 16; zostawa mac № 104, po flor. 3, zł. 312. Jęczmienia kop. 50; z tych omłotu mac 10; na wysiwek mac 3; zostaje mac 7, po flor. 3, zł. 21. Owsa kop 160; z tego omłotu mac 40; na wysiwek mac 10; zostawa mac 30, po flor. 2, gr. 15. Tatarcki kop № 160; z tych omłotu mac № 22; na wysiwek mac 3; zostaje № 19, po flor. 1, gr. 10. Siana wozow 40; woz siana po groszy 4, zł. 5, gr. 10. Na urzędnika nie się nie kładzie, dla tego, że przy Owruczu folwarczek zostawilismy podstarosciemu na wychowanie, który y tym folwarczkiem zawiaduję.

Wies **Biechowszczyzna**. W tey wsi lustracja anno 1622 wspomina poddanych ciągłych № 12; na ten czas poddanych tylko iest dziesięć, ktorzy czynszu zadnego nie dają, tylko robotę do folwarku, przy miescie Michajłowie będącego, odprawują dwa dni w tydzień.

Arenda karczm, młynow Michałowskich. Arenda z kapczyzno piwną, miodową, y gorzałczaną ze trzema mlinami, z ktorych ieden na rzyce Uszy, drugi na rzyce Szestyni, trzeci przy Międzyrzeczu miasteczku, czyni y z foluszami na rok (*не показано*).

Ruły. Rudy dwie na rzyce Zerewi czynią na rok zł. 400.

Słoboda **Międzyrzec**. To miasteczko zasiadło było in anno 1614, iako lustracja anno 1616 wspomina, ktorego było położenie nad rzeką Uszą y Międzyrzeczką po tey stronie ku miastu k. j. mosci Michajłowie, przy ktorym miasteczku po teyze stronie był także młyn postawiony; a iż potym, kiedy było osiadłości do sta domow, nastompili controuersie o własność gruntow, między Jerzym Moszczenickim, iako powodem, a j. moscią panem starostą, zaczym y dekreta trybunalskie około tego zaszli, tedy przeniesione iest to miasteczko y ze młynem na drugą stronę rzeki Usze. Poddani ci iednak, w tym miasteczku mieszkający, po obudwu stron rzeki gruntow zazywają, podług tego, iako y przed tym zazywali. Iz tedy te kontrowersie y dekreta trybunalskie zachodzili w sprawie o grunt k. j. mosci y Rp—tey, gdyż y lustracja anno 1616 seymem approbowana to miasteczko za dobra Rp—tey opisała, y młyn ten w prowent do quarty deducowała, którą quarte y dotąd płacono,— przeto, wzglendem gruntu miasteczka y młyna tego, zachowuiemy cale prawo k. j. mosci y Rzpltey, odsyłając do skarbu y p. instygatora koronnego, czego j. m. p. starosta popierac powinien.

Miasteczko **Kamiąka**. Ta słobodka zasiadła przed lat kilka y ieszcze iey wolności nie wyszły; leży nad rzeką Kamiąką dwie mile od Owruczego. Przy tym miasteczku iest młynek, który na rok czyni złotych 10.

Potasze. Wspomina lustracja anno 1622, iż w lesie Bołsunowski, na uroczysku Koszerze, budy byli na urobienie popiołów, na które iż już lasy są wypalone y budy spustoszone, dla tego się też w zaden procent nie kładą.

Boiarrowie w miescie y we wsiach. Z tych iedni z listami iezdzic, a drudzy woienną służbę słuzyc powinni.

Sioło **Moszki**, albo **Moszkowce**. Jan Duchowski z inszemi tey że wsi possessorami pokładali przed nami list z ekstraktem z metryki kancellariey większey W. X. Lit. krola świętey pamięci Augusta anno 1544, którym possessorom tey wsi na służbie ordynskiej przy zamku Owruckim zostawie, to iest na służbę woienną,— konia powinni po ordynsku, albo po petyhorsku, w pancerzu z misurką osadzac.

Sioło **Usary** na rzece Hrezli. Ci powinni konia iednego stawic pod czas woienny przy j. mosci p. staroscie; zosobna z barci dawaia miodu co rok kadz iedne, wiadro iedno; kadz po flor. 25,— facit zł. 31, gr. 7, pen. 9.

Tolkacze w teyze wsi. Na służbie nazwaney Losinska, z ktorey konia iednego na woynę przy p. staroscie powinni osadzac, ale iz tey sluzby połowice dostał zastawnym obyczaiem p. Parchom Trypolski y iest w iey używaniu, powinien p. starosta w to weyrzec, aby się iako dobra Rzpl—tey w ziemstwo nie obracały, zeby zwyyczajna sluzba Rzeczpospolitą y iego samego dochodziła.

Sioło **Korcówka**. To sioło zasiadło na służbie Haponowską albo Korczewską, podług przywileiu krola s. p. Kazimirza; powinni koniem iednym służbę ziemską boiarską do zamku Owruckiego odprawowac. Na teyze służbie w teyze wsi Korkoszka y Wierowka, którzy sobie pretenduia prawo ziemskie, wylamuiac się z powinności boiarskiej zamku Owruckiego, w co powinien weyrzec p. starosta.

Sioło **Hoszowo**. W tym siele iest służb Waszkowskich dwie, z nich powinni stawic na służbę Rzeczypospolitey przy panu staroscie; trzecia służba w teyze wsi Barany, z ktorey takze konia stawic powinni; czwarta Nowakowska, Kupca (?) Ziadzianowka nazwana, z ktorey takze konia stawic powinni.

Sioło **Uszczapy** z ostrowem Zaleznickim y rzeką Zlinią. Z gruntow tych odprawowano przedtym służbę pancerną koniem iednym. Teraz Artem Uszczap stanął przed nami, opowiadając się z szlachectwem swoim; my, nie czyniąc zadney disquisitiei o szlachectwie iego, poniewaz dobra Rp—tey, do przysądu zamku Owruckiego należące, trzyma, tedy na takiej służbie, iako y insze boiarowie względem tych dobr onego zostawuujemy.

Sioło **Szwaby**, albo **Zastawie**. W tym siele służba Barszczowszczyzna nazwana, z ktorey na potrzebę Rp—tey wojenną przy p. staroscie konia iednego stawic powinni.

Sioło **Paszyny** y **Wolkowce**. Boiarowie tey wsi służbę wojenną powiuni przy p. staroscie, iako inne wsie, odprawowac.

Niemierzyczy, Lewkowcy, Bulakowcy, Kubylicy, Heiowcy—ci się odzywali do prawa ziemskiego, nie chcąc podlegac jurisdicției zamku starostwa Owruckiego; iednak ich y dawne luśtracie opisali przy zamku Owruckim, y litispentia miedzy nimi a przeszłemi starostami zachodzi; tedy nie czyniąc o tym disquisitiei zadney, iz idzie o uymę służby Rp—tey zamku Owruckiego, odśylami ich do sądu iego krolewskiej mosci.

Summa summarum wszystkich prowentow starostwa Owruckiego czyni zł. 4561, gr. 28, pen. 9. Z tey summy podstarosciemu, ktoremu się zostawil folwarczek przy miescie Owruclu, przydaiemy fl. 60. Na poprawe zamku, przyczynienie armaty, prochow, ołowow na kazdy rok zostawuujemy fl. 200. Zostaię summa, z ktorey kwarta płacona ma bydz, zł. 4301, gr. 28, pen. 9. Przychodzi kwarty zł. 860, gr. 11, pen. 12.

Owrupiec y Szołomki. Dzierzy urodzony pan Lubasz Witkowski, podczaszy Kiiowski, za prawem doziwotnim krola j. mosci.

Budowanie. To było opisano w lustraciy anno 1622, ktore potym prędko po lustraciy za przeszlego possessora zgorzałi; za terazniejszego p. dzierzawce nowozbudowane iest na inszym miescu w tymze ostrogu, palami stawionym; ktore takie iest: są dwie izbie na przeciwko sobie z iedney sieni, z izdeb są komeata, z izbi stołowej alkierz; okna w izbach szklane; drzwi na zawiasach. Trzecie budowanie, w ktorym piekarnia niemała, ..., izba biała urzednicza; przeciwko piekarni staynia niemała; za parkanem, na drugą stronę rzeczki, browar y gumno, co wszystko kosztem y nakładem terazniejszego p. dzierzawce iest pobudowano.

Powinnosc poddanych. Lustracia anno 1622 poddanych roznie kładła: iednych w Szołomkach, drugich w Owrupiczach; terazniejszy pan dzierzawca poddanych częsc do Szołomek, a drugich do wsi Oszowa przeniosł, a role ich obrocił na folwark tuteczny. W Szołomkach iest poddanych № 30; ci zadnych czynszow nie dawaią, procz kur prostych,—kazdy z nich daie po dwoie, przydzie ich № 60, po gr. 1¹/₂. Robotę odprawuią dwa dni w tydzien do folwarku.

Folwark: crescentia. Żyta uradza się kop 260; z tego omłotu mac 65; na wisiwek mac 26; zostaię mac № 39, po zl. 3; owsa kop 150; z tych omłotu mac 37¹/₂; na wysiwek mac 15; zostawa na przedaz № 22 mac, po fl. 2, gr. 15. Tatarki kop № 140; z tych omłotu mac 23¹/₂; na wysiwek mac 4; zostawa mac 19¹/₂, po groszy 40,—zl. 26. Siana wozow sprzątaią № 25, po gr. 3,—zl. 2, gr. 15.

Młiny. Iest młyn pod dworem, ktory czini na rok z karczma z. 120.

Wies **Hoszow.** Przy tey wsi był folwark, ktorego crescentia lustracią anno 1622 w procent dedukowała; terazniejszy pan dzier-

zawca poddanych usadził na tim gruncie folwarkowym, przenioszczy ich czterech z Owrupicz na ten grunt; znajduiesię tedy w tey wsi poddanych ciąglich № 20, ktorzy czinszu zadnego nie dawaią, procz kur prostych po 2; przichodzi ich 40 po gr. 1 1/2. Robią dwa dni w tydzien do folwarku Owrupickiego; zagrodnikow iest 4, ci dzien w tydzien o stawie dworskiej robia.

Wies **Uhlennica**. W tey wsi poddanych ciąglich № 8, ktorzy zadnych podatkov nie dawaią, robia dwa dni w tydzien do folwarku Owrupickiego; zagrodnikow iest 6, ktorzy dzien w tydzien o stawie dworskiej robia.

Granice. Poddani z pomienionych wsi uskarzalisie przed nami, iz im nie mało gruntow odieto y odeymia do maiętnosci Norzinskiej y Bondarowskiej, dziedzicney pana starosty Owrukickiego; my, baczac to bydz z uciężeniem y wielką szkoda Hoszowa y Uhlenice, wielką uymą gruntow Rp—tey y k. j. m., wkładamy to na p. dzierzawce tych dobr, aby niedopuszczał poddanym tych wsi krzywd ponosic, y te grunty Rp—tey aby nie odwłocznie prawem vindicował.

Summa summarum prowentow z dzierzawy Owrukickiej flor. 376, gr. 22, pen. 9. Quarty przichodzi fl. 65, gr. 10, pen. 9.

Литов. метр. II. А., № 22, а, 172—175.

XXVI.

Данныя, извлеченныя изъ присяжныхъ показаній о колпчествѣ дымовъ въ городахъ и селахъ, подлежащихъ оплатѣ подымнаго во время войнъ Хмельницкаго.

1. Житомирскій повѣтъ.

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Число дымовъ 1650 года.	Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Число дымовъ 1650 года.
Анны-Алоизы Ходкевичевой.	Г. Черницы	70	Князя Владислава Заславскаго. Андрея Чечеля. Габріеля Свирскаго. Катерины Ставецкой. Князя Доминика Заславскаго. Стефана Закржевскаго. Мацея Поплавскаго. Князя Воеводы Краковскаго. Николая Прежовскаго. Катерины Домагацкой.	М Вильскъ	120
	Г. Несолоное	2		С. Поромянка	9
	С. Романовка	5		С. Колодѣвка	5
	С. Броники	13		С. Собичинъ	15
	С. Кропивная	5		С. Ивановичи	12
	С. Тупальцы	15		С. Грабовцы	2
	С. Лубчицы	10		С. Поплавка	4
	С. Жатковцы	21		С. Стрыбелъ	35
	С. Глинки	15		С. Городище	21
	С. Ужачинъ	15		С. Ршавка	20
	С. Могильная	6		С. Кропивная	10
	С. Старая Черница и Гульскъ	40		С. Зарубинцы	7
С. Боляновская	2	С. Горбулевъ	25		
С. Галы	10	С. Молодыловъ	22		
Николая Малынскаго.	С. Кулеши	35	Князя Николая Четвертинскаго.	С. Осеча	5
	С. Рукавичи	10		С. Вировка	3
Князя Николая Четвертинскаго.	С. Цвикль	13	Яна Заборовскаго.	С. Карповцы	30
	С. Ходорковъ	20		С. Юревича.	7
	С. Осоя	6		С. Горбулевъ	25
	С. Полочаниновъ	6		С. Молодыловъ	22
	С. Кощицовъ	8		С. Осеча	5
	С. Тайги	7		С. Вировка	3
С. Жаворовъ	3	Александра Цеклинскаго	М. Каменка	24	
С. Коршиловъ	6		М. Жороховъ	8	
С. Карповцы	30		М. Новое Поле	ни одного	
Александра Цеклинскаго	М. Каменка	24	Михаила и Гавріила Тышовъ-Быковскихъ.		
	М. Жороховъ	8			
	М. Новое Поле	ни одного			

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Число дымовъ 1650 года.	Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель	Число дымовъ 1650 года.
Григоріи Дипленскаго. Яна Филиповскаго. Андрей Севдзичскаго. Яна Стецкаго. Князя Льва Салѣги.	С. Видыборъ	12	Самуеля Чадовскаго. Даніела (или) лича. Андрей Суходольскаго. Касира Базилскаго. Петра, Александра, Яна и Стефана Трипольскихъ Марцина Кобылецкаго. Стефана Мошковскаго. Исаія Шваба. Катерины Богуцкой. Михаила Тыши Быковскаго. Станислава Скаржинскаго Марцина Кобылецкаго.	С. Кримгородъ	ни одного
	С. Свида	5		С. Войнаровка	”
	С. Горинь	6		С. Старики	8
	С. Няневщина	5		С. Сеховщина	5
	С. Рудня	10		М. Брагинь	70
	С. Флиновка	8		С. Микуличи	25
	С. Козары	4		С. Вележинь.	30
	С. Старые Ильинцы	25		С. Лиштвяны	27
	С. Радина	4		С. Черница	23
	С. Яновка	12		С. Кожаловка	ни одного
Его-же. Федора Трипольскаго. Станислава и Яна Славенскихъ. Гальшки Чаплицовой.	Г. Чернобыль	27	С. Кононовщина	”	
	Сл. Чернобыльская	35	С. Мицькущина	”	
	Сл. Старый Гороховъ	79	С. Угли	”	
	Сл. Товстый Лѣсъ	45	С. Комановъ	”	
	Сл. Коначовцы	59	С. Владиславовъ	50	
	Сл. Бобровицы	23	С. Андрияшовка	1	
	Сл. Жолнировка	27	С. Скородное	35	
	Сл. Разъѣзжая	20	М. Пятка	70	
	Сл. Рудня	26	С. Мошковцы	6	
	Сл. Соколовичи	24	С. Заставье	3	
С. Оначичи	19	С. Татариновка.	6		
	С. Повчъ	24	С. Горошки	ни одного	
	С. Рудня	ни одного	С. Глубочекъ	5	
	С. Половецкое	24	С. Рачки	5	
	М. Шершневъ	50			
	С. Соболевка	6			
С. Рихта	8				
С. Трощеница	2				
С. Горичевъ	ни одного				
С. Багриновичи	15				

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Число дымовъ 1650 года.	Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Число дымовъ 1650 года.
Анны-Алоизы Ходкевичевой.	С. Псищовъ	ни одного	Николая и Щенскаго Милевскихъ.	С. Къзарка	2
Ея-же.	М. Немильнос	37	Князя воеводы Краковскаго:	М. Мирополь	42
	С. Глумча	40	Отцовъ Доминикановъ	С. Лелевъ	27
	Большая и Малая,	18	Чернобыльскихъ.		
	С. Циль	ни одного			
	С. Кочичинъ	8	Князя Владислава Заславскаго.	С. Папівцы	3
Сусанны Вроновской.	С. Голіевка		Его-же.	М. Чарторый	6
Князя Владислава Заславскаго.	М. Старый и Новый Янушполь	133	Князя воеводы Краковскаго.	С. Дрснники	3
Его-же.	С. Дидковцы	6	Войцеха Ржевускаго.	С. Ясковцы	2
Его-же.	М. Старый и Новый Чудновъ.	120	Князя Владислава Заславскаго.	С. Шульки	3
Адама Радлинскаго.	С. Волосовка	3	Его-же.	С. Романовка	6
Князя Владислава Заславскаго.	С. Сербицовка	9	Криштофа Корицкаго.	С. Камешъ	4
Войцеха Ржецкаго.	С. Волица	4	Его-же.	С. Хижицы	5
Князя Владислава Заславскаго.	С. Дригловъ	7	Его же.	С. Троща	7
Самуиля Калусовскаго.	С. Гордіевка	3	Щенскаго Броховскаго.	С. Вороблевка	34
Князя Владислава Заславскаго.	С. Красноселка	20	Князя Владислава Заславскаго.	М. Краснополь	30
Ксеензовъ доминикановъ Чернобыльскихъ.	С. Кошоватая (Кошовка)	6	Ильи Бабицкаго.	С. Кисоричи	30
			Ксеензовъ іезуитовъ	С. Вольскъ	17
			Винницкихъ.	С. Новый Осовъ	10
				С. Замысловичи	43

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Число дымовъ 1650 года.	Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Число дымовъ 1650 года.
Александра Юковского.	С. Липное	12	Александра и Абрама Корчевскихъ.	С. Корчевъ С. Солицы	16 ни одного
Андрея Русиновскаго.	С. Кутыши	9	Екатерины Потоцкой.	Г. Бѣлиловка С. Дорогиновка М. Соколче С. Прушинцы	76 10 2 2
Гавріила Тыши-Быковскаго.	Ходорковъ и предмѣстья	31 ни одного	Мартина Вардинскаго.	С. Махаринцы	3
Катерины Домбровской-Лагевницкой.	С. Старосельцы	11	Магдалины Быковской.	С. Кривое	ни одного
Софіи-Серафимы Ярмолинской, игуменьи монастырей Корецкаго и Клинецкаго.	М. Кляницы С. Жолонь С. Балоевщина С. Воробіевичи С. Адамовичи С. Павловичи С. Оришки С. Куряны С. Мочульная С. Баршовъ С. Дерошниъ	80	Яна Замойскаго.	С. Быстрикъ	14
Михаила Гижовскаго.	С. Старосельцы		23	Станислава Яницкаго.	С. Спичинцы
Агнешки Соколовской	М. Лисовщина	40	Андрея Служевскаго.	С. Мошковцы Старые	12
Кристины Маковской.	С. Волчицкиъ	2	Яна Увилинскаго.	М. Червоная С. Малые Мошковцы	50 12
			Юрія Немрича.	М. Лугиъ С. Тесловка С. Глуховъ С. Лугинѣа С. Терехи С. Дивлинъ	46 2 11 1 11 2
			Самуила Подобинскаго	С. Городище	6

Кн. Центр. Арх. № 19, лл. 115—646 и № 20, лл. 61, 134 и 253.

2. Луцкій и Владимірскій повѣты.

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ь					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Пробоца Луцкаго и Острожскаго, Рамульта.	С. Людчинъ	—	—	25	—	—	—
Лукаша Погорелскаго.	С. Сухая Воля	10	4	3	—	1	—
Яна Коца.	С. Полоничное	—	10	6	2	—	—
Кн. воеводы Сендомирскаго.	С. Коршовъ	52	34	24	10	3	—
Аренд. Луки Ольшанскаго.	С. Вильбичи	28	10	10	—	—	—
Монастыря армянскаго.	С. Цепоровъ	23	15	17	—	13	—
Филиппа Бокія.	С. Печихвосты	33	20	20	—	12	2
Станислава Корчминскаго.	С. Дворецъ	33	26	26	23	18	—
Александра Кобецакаго.	С. Киверцы	—	16	6	—	—	—
Рейны Гостминской.	С. Перекалы	3	1	6	—	—	—
Посессора Петра Круша.	С. Жоравники и Воля Жоравницкая	58	10	15	—	—	—
Владыки Иосифа Мокосѣя Баковецкаго и его брата Антонія.	С. Порванчи	—	25	27	—	24	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ъ					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Юрія Бережницкаго.	С. Олпзаровъ	14	3	3	—	—	—
Антонія Мокося Баковецкаго.	С. Порванчи	—	19	—	—	—	—
Владыи Влад. Иосифа Мокося-Баковецкаго.	С. Порванчи	—	8	—	—	—	—
Андрея Еловцакаго.	М. Ляшковъ	—	15	13	—	—	—
Его - же.	С. Туриковичи	28	5	15	—	—	—
	С. Каменница		5		—	—	—
	С. Заболотье		5		—	—	—
	С. Подлузье		5		—	—	—
Андрея Братковскаго.	С. Свищовъ	—	7	14	1	5	—
Архимандрита Жидичинскаго	С. Жидичиня	51	20	—	—	10	8
	С. Клепачовъ	23	11	—	—	20	8
	С. Самоговъ	16	9	—	—	—	—
	Приселки: Жабче и Желѣзецъ	(8	1	—	—	—	—
		(1	1	—	—	—	—
	Г. Владиміръ (евр. населеніе)	—	39	—	—	29	—
	Г. Луцкъ:						
	Еврей	84	29	29	—	29	—
	Караимы	20	3	—	—	—	—
Андрея Лещинскаго.	Г. Торговица	—	46	18	—	7	—
	С. Подлוצы	—	33	—	—	—	—
	С. Баболки	—	(7	—	—	—	—
	С. Рудлевъ	—	(	—	—	—	—
Бискупа Луцкаго.	С. Городнипа	—	37	—	—	—	—
	С. Боратинъ и	—	25	—	—	—	—
	С. Буаны	—	30	—	—	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названіи городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ы м о в ъ					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Яна Штомы.	С. Богушовка	15	12	12	3	—	—
Александра Пирусскаго.	С. Лихачевка	—	—	—	—	—	—
Ивана Жабокрпки крпцкаго.	С. Жабокрпки	—	25	10	9	4	—
Старосты Овруцкаго Юрія Немпрпча.	Г. Немпрпча	37	22	37	—	10	—
Парульскаго, посессора.	С. Быковцы, ключа Рахмановскаго	68	50	—	15	—	—
Рафала Будзпшевскаго, пос.	С. Злочовка	69	63	41	30	19	—
Анны Запольской и Ядвиги Цисновской.	С. Войсичи	79	54	—	—	—	—
	С. Мосты	27	21	—	—	—	—
	С. Волька	20	19	—	—	—	—
Константина Порванецкаго.	Часть села Кнегинина	6	1	2	—	1	—
Войцеха Млодзяновскаго.	С. Подберезье	41	36	37	27	—	—
Епископа Луцкаго Андрея Гембицкаго.	Г. Торчинъ (евр. населеніе)	—	200	—	180	95	—
		—	8	8	—	8	—
Пос. Яна Желинскаго.	С. Городище.	—	8	6	4	4	—
Павла Гулевича-Воютинскаго.	С. Бѣлостокъ	—	33	—	—	—	—
	С. Бородиччи	—	61	51	—	—	—
	С. Охлоповъ	—	39	—	—	—	—
	С. Холоцевъ	—	9	—	—	—	—
Графа Владислава Лещинскаго.	С. Пляшова	—	15	—	—	—	—
	М. Пляшовка	—	13	—	—	—	—
	М. Рыдковъ	—	5	—	—	—	—
	М. Волиця	—	10	—	—	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
	М. Островъ	—	16	—	—	—	—
	М. Кутровъ	—	25	—	—	—	—
	М. Мирвъ	—	20	—	—	—	—
	М. Вулька	—	6	—	—	—	—
	М. Солоневъ	—	24	—	—	—	—
Епископа Луцкаго.	С. Русовъ	104	99	90	—	—	27
	С. Хотячовъ						
	С. Верховъ						
	С. Елиновъ "						
	С. Рогозчаны						
Кн. Федора Четвертинскаго.	С. Боротынъ	28	23	23	—	—	—
Марины Вельчонольской.	С. Бильче	6	4	1	3	—	—
Стефана и Томаша Гулевичей.	С. Перекалы	10	6	5	—	—	—
Анны Домбровской.	С. Хотынъ	—	7	—	—	—	—
Старосты Овруцкаго Владислава Немича.	С. Колмовъ	—	16	—	—	—	—
	С. Выгнанка	—	16	—	—	—	—
	С. Волпца	—	15	—	—	—	—
	С. Зборшовъ	—	13	—	—	—	—
Федора Дедеркала.	С. Дедеркалы	—	8	—	—	—	—
	С. Лешная	—	1	—	—	—	—
Андрея Кучевского.	С. Пулганы	8	—	14	—	—	—
Андрея Фирлея.	С. Голобовъ	96	81	—	—	—	—
	С. Волчицкъ	20	18	—	—	—	—
	С. Пушне	10	8	—	—	—	—
	С. Мосоръ	22	15	—	—	1	—
	С. Углы	14	13	—	—	—	—
	С. Выгнанка	6	2	—	—	—	—
	М. Мосоръ	117	110	—	—	—	—
	С. Осмиговичи	55	52	—	60(?)	(	40
С. Снявка	15	10	—	—	)	—	

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ						
		1648	1649	1650	1651	1653	1655	
Анны Гурковны Впрховской.	С. Вирховскъ	6	4	6	3	—	—	
Даніла Балабана.	С. Хорохоринъ	—	27	62	—	20	—	
Константина Гурка.	Часть с. Омеляной	2	—	—	1	—	—	
Бокія Печихвостскаго.	С. Бодачовъ	—	(	—	—	—	(	
	С. Смыковъ	—		19	—	5		14
	С. Навколыски	—		15	—	—		—
	С. Милятинъ	—		—	—	—		—
Кн. Федора Четвертинскаго.	С. Кнегининъ	41	35	35	—	14	—	
Доминикановъ Луцкихъ.	Часть с. Пулганова	30	21	14	—	—	13	
Ихъ - же.	Г. Луцкъ	24	18	20	—	—	—	
Яна Вылежинскаго.	Части сс. Перемыли и Гуменицы п цѣлаго Вербня	—	20	17	—	14	—	
		—	5	—				
		—	14	—				
Кн. Николая Чарторійскаго.	С. Тушебинъ	15	12	1	—	—	—	
Пос. Волбаса Ростоцкаго.	С. Бобровецъ и	—	10	(	14	8	—	
	С. Крутневъ	—	6					
Ростоцкихъ.	С. Ростовъ	—	63	51	}	34	—	
	С. Вел. Горынь	—	5	—				
	С. Мал. Горынь	—	1	—				
	С. Порычи	—	9	—				
Кн. Іереміи Вишневецкаго	С. Подберезье	7	{	6	27	—	—	
	С. Печихвосты	8		—	25	—	—	
	С. Стрыльче	2		124	—	12	—	—
	С. Матовъ	1			—	12	—	—
	С. Смыковъ	2			—	6	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ь					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Кн. Христини Вишневецкой.	Г. Яновъ	—	90	(45	—	—	—
	С. Велицкѣ	—	90	(	—	—	26
	С. Сельцо	—	(20	—	—	—	6
	С. Кухары	—	(	—	—	—	4
	С. Литогоща	—	12	—	—	—	—
	С. Полищы	—	12	—	—	—	—
	С. Орсоновичи	—	20	—	—	—	—
Жоравницкой.	С. Теслуговъ	—	45	40	53	—	—
	С. Боратинъ	—	14	12		—	—
	С. Добриводы	—	10	8		—	—
Пос. Вацлава Ростоцкаго.	Часть с. Лосятина	—	16	16	—	—	—
Яна Охлоповскаго.	Часть с. Охлопова	—	6	—	—	—	—
Адама Жабокрицкаго.	Часть с. Жабокрикъ	—	20	10	3	4	—
Пос. Юрія Подгороденскаго.	Часть с. Цегова	11	5	7	—	—	—
Михаила Шелнскаго	С. Колчинъ	19	14	6	11	10	—
Бабинской.	Часть с. Бабина	28	13	30	—	7	—
Николая Впложинскаго.	С. Браны	50	30	30	—	—	—
Наслѣдниковъ Василя Исерницкаго.	С. Левковичи	12	5	6	—	—	—
Павла, Николая и Мацея Лешницкихъ.	Часть с. Андруги	5	1	—	—	—	—
Теофила Собѣской.	М. Свинюхи	275	254	116	—	евр. 3	—
Андрея Ласка.	Часть с. Перекаль	—	6	—	—	—	—

Имена владельцев.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ы м о в ъ					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Батковскихъ.	С. Батковъ и Башаровка	49	24	—	—	4	—
Вацлава Гулевича-Воютинскаго.	С. Юшковцы	—	—	—	—	—	—
Грушвицкихъ	Часть с. Верховска	6	2	6	—	—	—
Григорія Лешницкаго, съ братьями.	С. Андруга	11	4	—	—	—	—
Радогоцкой.	Часть с. Ясениничей	22	19	6	3	—	—
Яна Гротовскаго и брата его Александра.	С. Борисковичи	10	10	12	—	—	—
Андрея Фирлея, гетмана короннаго.	С. Романовъ	91	87	87	—	—	—
	С. Воротневъ	77	73	61	—	—	—
	С. Звировъ	56	50	33	—	—	—
Староства Луцкаго.	С. Красное	32	20	20	—	—	—
Александра Чаплича.	Г. Киселинъ и два приселка	хр. 35	15	—	33	—	—
		евр. 37	20	—	—	—	—
		41	35	—	—	—	—
Корницкихъ.	С. Залужье	20	15	6	4	—	—
Староства Луцкаго.	С. Голешовъ	17	13	13	—	—	—
Ивана Колытовскаго.	Часть с. Колытова	20	15	10	6	5	—
Яна Мицовскаго.	Часть с. Мирогощи	—	17	—	—	15	—
Подкоморія Брацлавскаго.	Г. Ново-Островъ	хр. 100	80	45	30	18	—
		евр. 25	5	—	—	2	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель	Ч и с л о д ы м о в ъ					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Софїи Станиславской пос.	С. Грушвица	210	185	—	—	—	—
Александра Гулевича.	Часть с. Холонева	20	13	20	8	—	—
Жлгмунга Вылежпнскаго.	С. Смолява	27	7	—	—	—	—
	С. Перемиль	20	10	—	—	(14	—
	С. Гумницы	10	5	—	—		—
Зубцевскихъ.	С. Великіе и Малые Подгайцы	(21	15	—	—	—	—
Гавріила Стемповскаго.	С. Дубляны	30	18	35	—	—	—
	С. Лишня	30	9	—	—	5	—
	С. Илпбоки	12	8	—	—	—	—
	С. Свищовъ	31	14	14	—	5	—
Луцкаго каедральнаго востела св. Троицы.	С. Садовъ	43	40	—	—	—	—
	С. Высочно	44	37	—	—	—	—
	С. Воля	34	30	—	—	—	—
	С. Кошовъ	43	39	Съ при-селками	—	—	—
	С. Волька Кошовская	15	13		183	—	—
	С. Горзвинъ	41	39	—	—	—	—
	С. Жуковцы	38	35	—	—	—	—
	С. Городецъ	8	6	—	—	—	—
Дмитрія Рудецкаго.	С. Рудка	(74	(34	—	—	—	—
	С. Вороничи	(	(	—	—	—	—
Федора Трачевскаго.	Часть с. Люботова	4	1	—	—	—	—
	Г. Луцкъ (мѣщане)	—	—	182	—	50	30
Кн. Катерины Четвертинской.	С. Сускъ	35	30	33	—	—	—
	С. Олешковичи	6	5	5	—	—	—
	С. Носачевичи	8	4	3	—	—	—
	С. Смердинъ	—	12	7	—	—	—
	С. Пеграшевичи	—	3	—	—	—	—
Кн. воеводы Сендомпрскаго	С. Вел. Полонное	43	40	(107	—	—	—
	С. Оздовъ	26	24		(	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ы м о в ъ.					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
	С. Нагорки	15	14	} 107	—	—	—
	С. Городище	36	34		—	—	—
	С. Баевъ	55	53		—	—	—
Чеконской.	Часть с. Новоселокъ	—	7	—	7	3	—
Пос. Абрама Грабовецкаго.	С. Воютинъ	10	7	7	—	4	—
	С. Подберезье	13	7	6	—	—	2
Михаила Загоровскаго.	Часть с. Коньлы	12	9	9	—	4	—
Гроговской.	Часть с. Долгаго	10	5	5	—	—	—
Александра Цитнера.	С. Шпиколосы	42	40	—	—	} 53	—
	С. Фусовъ	33	30	—	—		—
	С. Книже	12	11	—	3		—
Хорунжого вѣрорного, въ посес. Притковскаго.	С. Корсовъ	30	25	(30	15	12	—
	С. Козья	21	14		(	5	—
Василія Беневскаго.	Часть с. Княжа	18	16	15	—	—	—
Криштофа Пстроконскаго.	С. Микитичи	12	7	6	—	2	—
	С. Подлужье	6	—	—	—	—	—
Маріаны Саноцкой.	С. Сельцо	54	5	—	—	—	—
Стрыбелей.	С. Омельно	71	40	30	—	—	—
	С. Сельцо	—	—	—	—	—	—
Якуба Ясинскаго.	С. Мыслинъ	38	34	—	—	—	—
	С. Красовъ	27	24	24	—	—	—
Несочинскихъ.	С. Кривичи	25	13	13	—	6	—
Юрія Речицкаго.	М. Стобухва	131	121	118	98	65	—
	С. Кречевичи	68	40	—	30	—	—
	С. Ломачовка	18	5	—	—	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ъ.					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Кн. Стефана Святополкъ-Четвертинскаго.	С. Годомичи	44	8	8	—	—	—
Того же.	С. Бужаны (заставное)	117	60	58	—	10	—
Того-же.	Г. Новая Четвертиня, съ принадлежащими къ ней селами	407	246	201	—	1	—
Того-же.	Г. Владимірець и принадлежащія къ нему 11 сель	545	175	—	175	—	—
Владислава Ленцинскаго.	Г. Берестечко (евреп).	—	19	—	30	12	—
Яна Гнатовскаго.	Часть с. Кнегинина	10	1	2	—	—	—
Каштеляна Венденскаго Генриха Кашевскаго.	Г. Мельница	—	57	100	—	35	—
	С. Змучъ	—	19	23	22	21	—
	С. Кривлинъ	—	14	—	—	—	—
	С. Змиринъ	—	10	—	—	—	—
Яна Кашевскаго (великоградцы Луцк.).	С. Рудка	—	2	—	—	—	—
	С. Вольничы	—	—	11	—	—	—
Януша Прусиновскаго.	С. Колчинъ	—	—	20	—	10	—
	С. Радомышль	120	82	50	—	12	—
Бискупа Луцкаго Николая Красицкаго.	С. Смолиговъ	25	22	22	—	10	—
Владычества Луцкаго.	С. Жабче	21	13	11	—	—	(14
	С. Колодежи	84	16	15	—	—	
Кн. воеводы Сендомирскаго	М. Голятинъ	—	30	—	—	—	—
	С. Голятинъ Старый	—	15	—	—	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ.					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
	С. Коямовици	—	3	—	—	—	—
	С. Нов. Ставъ	—	15	—	—	7	—
Константина Чаплича Шнаповскаго.	Часть с. Милостова и Плоскаго	16	13	11	3	—	—
		10	5	4	7	—	—
Гр. Андрея Лещинскаго.	М. Трояновъ	160	100	70	—	43	—
Илиѣ Бабинскаго.	С. Бабинъ	23	23	17	12	7	—
Елены Вылежинской.	С. Порскъ	62	47	27	—	—	—
Адама Свентоянскаго.	Часть с. Ледухова	5	3	—	—	—	—
Стефана Корытенскаго.	С. Свищовъ	—	—	—	—	—	(14
	С. Надцицы	—	—	—	—	—	
Канонника Луцкаго Себастьяна Фривича.	С. Кровать	15	10	10	—	—	—
	С. Вискупчи	—	5	—	—	—	—
	С. Скорче	2	2	—	—	—	—
Мечника Волынскаго Яна Кашовскаго.	Г. і ашовградъ	—	27	28	—	свр. 5	—
	С. Подрыжъ	—	38	—	—	—	—
	С. Ивановка	—	3	3	—	—	—
Кн. Катерины Четвертинской.	С. Линая	45	35	32	—	3	—
Самуила Бережецкаго.	С. Бережцы	13	7	8	—	—	—
Стефана Хреницкаго.	С. Лоцавши	46	40	19	—	—	—
Гулевичевой-Воютинской.	С. Зубильно	23	19	15	—	10	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ь.					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Гр. Андрея Лещинскаго.	С. Заботье	57	27	21	—	—	—
	С. Сухая Воля	46	18	15	—	—	—
	С. Колодни	30	20	20	—	—	—
	С. Вараши	69	40	32	—	11	—
	Г. Ковель	360	250	148	100	20	—
Федора Северука.	Часть с. Перекаль	—	—	—	—	—	—
Яна Фалибовскаго.	С. Звиняче	66	63	(65	—	(45	16
	С. Вольгуска	15	12		—		
Катерины Нарбуртовой.	Часть с. Кнегинина	4	—	2	—	1	—
Гр. Андрея Лещинскаго.	С. Поцеровичи	49	29	20	—	10	—
Николай Радогоскаго.	Часть с. Радогоць	8	4	3	1	—	—
	С. Козина	6	3	2	1	—	—
Братьевъ Цетнеровъ.	С. Крупецъ и при- селки: Старики	} 276	} 130	—	—	—	—
	Сребрна			—	—	—	—
	Баранья			—	—	—	—
	Михаловъ			—	—	—	—
	Сятно			—	—	—	—
Кондрата Андрузскаго.	С. Андруса	1	1	—	—	—	—
Раецкаго.	С. Обзеръ	22	17	—	—	—	—
Яроша Болбаса Росточкаго.	Часть с. Ростокъ	—	28	—	11	—	—
	С. Поричъ	—	1	—	—	—	—
	С. Вел. Горинь	—	1	—	—	—	—
	С. Мал. Горинь	—	1	—	—	—	—
Хорунжаго короннаго.	Г. Радивилловъ (еврей)	—	7	4	—	1	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ъ.					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Владислава Лещинскаго.	Г. Берестечко	315	150	—	45	—	—
Яна Кошовскаго.	Г. Кошовградъ (евреи)	—	—	5	—	5	—
Братьевъ Корытенскихъ.	С. Бѣлокриница и часть с. Корытна	30	2 13	—	—	—	—
Хорунжаго короннаго.	Г. Радивиловъ С. Парины С. Левитинъ С. Немировъ	— — — —	180	хр. 158 евр. 4	80	— евр. 1	— —
Андрея Лещинскаго.	Г. Колки alias Романовъ	376	246	153	—	42	—
Моисея и Константина Селюты.	С. Ольшаница С. Волоское С. Скrobotовка	33	39	—	1	—	—
Владыки Владимірскаго.	Волости Владимірская, Купичовская	—	85 78	—	—	—	—
Андрем Чаплича Шпановскаго.	М. Берескъ С. Вороничинъ	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Михаила Загоровскаго.	С. Лукое С. Навозъ С. Загоровъ С. Сускъ	20 30 10 8	12 20 6 6	11 27 7 7	— — — —	45	— — — —
Петра Пашинскаго.	С. Углы	—	25	25	—	14	—
Гр. Андрея Лещинскаго.	С. Островоки С. Любаховъ	— —	19 14	12 11	21	17	— —
	Г. Владиміръ (мѣщане)	—	65	55	—	33	15

Имена владельцев.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ т ѣ .					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Андрей Лагодовскаго.	Часть предмѣстья Владымира, Запятнича	20	13	8	—	—	—
Михаила Воронцоваго.	Часть Райгорода (Раймисто) Ясиновки а цѣлое с. Тристенецъ	41	30	2	—	—	—
Фридерика Шелинскаго.	С. Гриватки	25	15	15	—	—	—
Александра Мокосы Шибинскаго.	С. Шибинное	15	7	7	—	—	—
Катерины Смыковской.	Часть с. Смыкова	11	3	2	—	—	—
Константина Пузыны.	С. Добротинъ	35	143	70	—	20	—
	С. Ярославичи	3			—	60	—
	С. Городище	2			—	—	—
	С. Привередовъ	28			24	—	10
Ѳедора Яковичаго.	С. Бобичи	17	11	—	—	—	1
	С. Турошицъ	6	4	—	—	3	—
Рогалинской и наслѣд. ея.	Часть с. Пулганова и Мстышина	22	14	2	—	—	—
		40	36	37	—	4	3
Анны Охлоповской.	Часть с. Охлопова	12	11	18	—	—	—
Пос. Андрей Залевскаго.	С. Седмьрки	26	20	—	—	12	—
	С. Фалимичи	16	4	—	—	—	—
	С. Волица	20	11	—	—	—	—
Томаша Савѣги.	М. Муравица	76	42	—	36	свр. 10	—
	М. Дорогостан	132	12	—	—	—	—
	С. Дорогостан	215	102	—	62	—	—
Яна Кашовскаго.	Полов. с. Турычанъ и Ягодной	45	20	—	—	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ.					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Яна Ушака Кумановскаго.	Части сс. Лычекъ	10	4	—	} 50	43	10
	Тростенца	6	2	—			
	Воли Мыковской	15	11	—	—	—	—
	Пулганова	15	5	2	—	—	—
	Куликова	7	3	7	—	—	—
Андрей За- ленскаго.	С. Хмелевка и	} 41	} 36	} 10	—	1	—
	С. Подгайцы				6	—	—
	С. Хмелевъ				19	13	—
	С. Волоковичи				—	—	—
	С. Подгайцы				10	6,2	—
С. Мибуличи	56	40	32	32	—	—	
Гр. Андрея Лещинскаго.	Г. Колки (евреи)	—	18	6	—	6	—
Подгороден- скаго и Криш- тофа Козики.	С. Тердинъ	} 39	} 29	—	—	8	—
	С. Молчановъ			—	—	4	—
Кн. Дмитрія Вишневецкаго	С. Войковичи	67	65	—	—	—	—
	С. Хворостовъ	49	47	—	—	—	—
	часть с. Яковичей	21	20	—	—	—	—
Романа Заго- ровскаго.	С. Загоровъ	53	45	45	—	38	—
	С. Криmeshъ	54	20	—	17	7	—
Стемпковской и мужа ея.	Часть с. Омеляной	23	7	7	1	2	—
Александра Конецполь- скаго.	С. Сестратинъ	50	25	20	—	20	—
Адама Стемп- ковскаго.	Часть с. Лаврова	6	6	3	—	2	—
Иезуитовъ Ярославскихъ.	С. Пятигорщина	45	45	9	—	—	3
Томаша Непо- гойчицкаго.	С. Демидовъ	—	} 6	—	—	—	—
	С. Лешная	—		—	—	—	—
Гр. Андрея Лещинскаго.	С. Кононичи	45	35	—	—	6	5
	С. Медвѣжье Стар. и Новое	86	56	—	—	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ.					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Доминикановъ Каменскихъ.	С. Олбле	58	20	—	—	—	—
Яна Гулевича	Г. Гулевичевъ (еврей)	20	8	7	—	3	—
Беликорядцы Волынскаго, Яна Кашовскаго.	С. Колчинъ	40	—	20	11	10	—
Люци Кобецкой.	С. Квирцы	18	—	6	—	—	—
Яна Кобылскаго.	Части сс. Порска, Ставоча и Вульки	20	—	10	—	—	—
Марины Вилецкой.	Части сс. Бильча и Залужа	13 ^{1/2} 11 ^{1/2}	—	7 6	—	—	—
Марины Вилчопольской.	Часть с. Бильча	6	—	1	—	—	—
Елены Вылежинской.	С. Порскъ	63	—	27	—	—	—
Стефана Литынскаго.	Часть с. Порска	3	—	1	—	—	—
Андрей Еловицкаго.	С. Ляшчи	40	—	13	—	—	—
Луцкой епархii.	С. Пожарки	33	—	11	—	11	7
Луцкаго армянскаго костела.	С. Цепоровъ	23	—	17	—	—	—
Андрей Приемскаго.	С. Озденижъ	36	—	17	—	—	—
Аренд. Петра Фалибовскаго.	С. Угриновъ	64	—	26	—	14	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ы м о в ъ.					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Павла и Станислава Еничей.	С. Макотерты	41	—	31	—	—	—
Бискупа Луц. Андрея Гембицкаго.	С. Куты С. Буяны С. Литва С. Староселье С. Городинь С. Боратынь	178	—	144	—	—	—
Воеводы Краковскаго.	Г. Нов. Голятинь съ приселками	141	—	21	—	—	—
Бискупа Аргивенскаго Николая Красицкаго.	С. Смолиговъ	25	—	22	—	10	—
Андрея Еловицкаго.	С. Турниковичи С. Каменца С. Заболотье С. Подлуже	28	—	15	—	—	—
Яна Кашовскаго.	Г. Кашовградъ С. Вел. и Мал. Порижъ С. Ивановка С. Нужель С. Веиничи	34 122 3 27 25	— — — — —	28 54 3 10 11	— — — — —	— — — — —	— — — — —
Луцкихъ іезуитовъ.	С. Лыще С. Вотивъ	102 —	— —	58 —	— —	44 —	— —
Константина Бронцкаго.	С. Боратынь	28	—	23	—	—	—
Посес. Яна Стомы.	С. Солонскъ С. Богушова	16 15	— —	9 12	— —	1 —	— —

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ъ					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Еліаша Еловицкаго.	Г. Соколь	166	85	124	—	—	—
Еловицкаго.	Г. Соколь (еврей)	38	5	10	—	4	—
Кн. воеводы Сендомирскаго.	С. Угриновъ	64	60	26	—	14	7
Мартына Лобоса.	С. Загоровщина.	13	12	—	—	4	—
Кашт. Браслав. Гавр. Стемпковскаго.	С. Несвиць	68	68	—	—	8	—
	С. Мытицы	29	28	150	27	13	3
	С. Лавровъ.	76	49		—	17	—
	С. Рыкань.	22	17		—	17	—
	С. Лучицы	22	18		—	12	—
Яроша	С. Вербицно.	17	17		—	—	10
Калусовскаго.	С. Волька Глоботинская	3	3	—	—	—	—
Пропопа Венцковскаго.	Половина с. Витонижа	39	10	10	—	—	10
Александра Мелешка.	С. Калусовъ	—	27	—	—	18	—
Подком. Владим. Константина Пузыны.	Части сс. Свицова и Надчиць	) 2	5	—	—	5	—
			—	—	—	3	—
Катерины Зимницкой.	Части сс. Вольки Глуботинской и Хоболтова	6	5	—	3	—	—
		4	2	—	2	—	—
Воеводы Волын. кн. Адама Сангушка	Г. Камень	310	120	—	—	—	—
	С. Данники	34	13	13	—	—	—
	С. Перевисье	—	5	5	5	0	—
	С. Змѣинець	67	12	10	—	—	—
	С. Рокынь	36	21	21	—	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ѣ м о в њ.					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Вацлава Гулевича.	С. Куты	56	40	—	20	15	12
Станислава Корчминскаго. (державцы)	С. Красное	49	31	30	21	—	—
	С. Кальнятичи	15	8	—	6	—	—
	С. Ставровъ.	21	16	—	14	—	—
Семена Городисскаго.	Половина сс. Городища и Лаврова	23	15	13	2	2	—
		7	5	4	—	2	—
—	Г. Ковель (еврей)	80	20	20	—	20	—
Посес. Петра Муканскаго.	Г. Выжва	208	77	45	35	15	—
	С. Старая Выжва	102	32	35	—	16	—
Воеводы Познанскаго, Кристофа Опалинскаго и его жены.	М. Милновичи	106	90	—	—	20	—
	С. Ольшаница	15	11	—	11	5	—
	С. Годѣвичи	35	20	—	—	9	—
	С. Парыдубы	89	47	—	—	18	—
	С. Жилувъ	10	8	—	—	3	—
	С. Клевецкъ	45	30	—	—	9	—
	С. Туровичи	14	8	—	—	2	—
	С. Мощаное	70	50	—	25	18	—
	С. Шайно	134	94	—	—	15	14
	С. Гришковичи	20	13	—	—	—	5
	С. Красная воля	18	11	—	—	4	3
	С. Дубоводы	63	40	—	—	15	—
	С. Баховъ	46	25	—	15	20	—
	С. Облуицы	98	60	—	—	20	—
	С. Ольшинъ	33	19	—	—	5	—
	С. Скулинъ	109	49	—	—	20	—
	С. Былинъ	92	60	—	—	20	—
	С. Стебли	33	17	—	—	8	—
	С. Вербцы	4	3	—	—	1	—
С. Колодница	7	8	—	—	—	—	
С. Нойна	129	92	—	—	20	—	
С. Хотешовъ	145	80	—	15	8	—	
Воеводы Волынск. кн. Адама Сангуше а.	М. Кошары	62	58	50	—	—	—
	С. Городелецъ	26	18	11	—	—	—
	Ст. Кошары	(98	76	62	—	48	—
	Сух. Воля	(		10	—	8	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ы м о в ъ					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Воеводы Волынскаго вк. Адама Сангушка.	Г. Камень (еврей)	12	5	—	—	—	—
Анны Шостаковской.	С. Подгорцы	23	22	12	—	14	—
Андрея Заленскаго.	Часть с. Овадна	—	25	20	8	—	—
Братьевъ Бранскихъ.	С. Буден	33	3	—	—	—	—
Марины на Хубковѣ Семашковны.	М. Коблинъ	24	13	10	—	—	—
	С. Подгайцы	18	12	—	—	2	—
	С. Ужинецъ	24	15	—	—	11	—
	С. Озлювъ	26	14	—	—	7	—
	С. Арсычинъ	35	20	—	—	—	—
	С. Пекаловъ	23	15	—	—	6	—
С. Млыновъ	25	15	—	—	—	—	
Кн. канцлера Литовскаго.	Г. Олыка (еврей)	30	20	—	—	18	—
Килиана Вельгорскаго.	Г. Гороховъ	366	211	250	162	5	—
	С. Скобелекъ					—	—
	С. Марковичи					—	—
	С. Езерцы					—	—
С. Рачынъ	—	—	—	—			
Воеводы Киевскаго Адама Киселя.	С. Гнопнъ	—	44	75	—	27	14
	С. Могильная	—	53		—	18	11
	С. Турья	—	11		—	23	10
	С. Смолява	—	16	—	—		
	С. Поповъ Млынъ	—	1	—	—	1	—
	С. Свуйчовъ	—	25	—	—	14	7
	С. Волька и	—	—	55	—	8	—
	С. Ксенжее	—	43		—	—	—
	С. Колисчинъ	—	8	—	—	2	—
	С. Озютичи	—	18	55	—	10	5
	С. Тумпнъ	—	30		—	46	—
С. Губинъ	—	32	30		—		

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Константина Пузыны.	Часть с. Букуймы	40	27	27	19	—	—
Хорунжаго Новгородскаго, Николая Киселя.	С. Квасовъ	49	45	37	—	—	—
Юрія Костюшевича.	Часть с. Городельца.	7	5	1	—	—	—
Воеводы Волын., кн. Адама Александра Сангущка.	С. Ворокомль	132	80	80	} 120	—	20
	С. Видерть	64	40	40			
	С. Глушець	89	55	55			
Ледуховскихъ.	Часть сс. Ледухова и Корытна,	92	32	11	—	—	—
	М. Краснополь	35	30	9	—	—	—
	С. Рытковъ	140	80	56	—	—	—
	С. Хоцинъ и	18	6	6	—	—	—
	С. Стариви	21	13	7	—	—	—
		70	40	10	2	—	—
Яна Ивони.	Часть с. Ледухова	14	7	—	—	—	—
Михаила Завадскаго.	С. Малинъ	} 290	201	—	—	23	—
	С. Уѣздцы			20	7	—	
	С. Цельзы			17	15	—	
	С. Заблоце			—	3	—	
	С. Ставица			—	—	—	
С. Ворбинъ	—	—	—				
Николая Чарторійскаго.	С. Рыдомль	198	148	—	—	—	—
Воеводы Волынскаго.	С. Раховка	35	30	50	—	23	6
Марины Даниловичевой.	С. Хорупань	45	21	—	—	—	7
Геронима Ледуховскаго.	Часть с. Лосятина	25	6	6	—	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Кн. Николая Святополка Четвертинскаго.	Г. Соколь (иначе Курчичи)	224	—	120	—	—	—
Подстаросты Кременец. Марціана Яловицкаго.	С. Мылче	23	—	18	—	—	—
	С. Перятинъ	19	—	16	—	—	—
	С. Родка	2	—	2	—	—	—
	С. Загорцы	13	—	9	3	1	—
Братьевъ Болбасовъ Ростокскихъ.	Части сс.: Ростокъ, Вобровца и Крутнева	75	—	51	—	—	—
	)	58	—	14	—	—	—
Журавницкой.	С. Теслуговъ	45	—	40	} 53	—	—
	С. Боратынъ	14	—	12		—	—
	С. Добриводы	10	—	8		—	—
Подкоморія Брацлавскаго кн. Стефана Святополка Четвертинскаго.	С. Любче	—	—	2	—	5	—
	С. Переспа	30	—	3	—	3	—
	С. Немиръ	—	—	5	—	2	—
	С. Мыльскъ	)	—	37	2	2	—
	С. Рудка	)	—	—	—	—	—
	С. Омельно	—	—	30	—	—	—
	С. Годомичи	—	—	8	—	—	—
Станислава Козакевича.	С. Выхотинъ	8	—	4	—	—	—
	С. Рудка	—	—	—	—	—	—
Бискупа Луцкаго Андрея Гембицкаго.	Г. Торчинъ	320	—	209	—	8 сир.	—
Рейны Сенютиной Радостской.	Части сс. Омеляной и Ясениничей	) 19	—	15	—	—	—
Иеронима Сулковскаго.	Часть с. Городичей	7	—	1	—	—	—
Подкоморія Кремен. Данила Еловицкаго.	С. Михлинъ	48	—	27	—	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ .					
		1648	1649	1650	1651	1653	1655
Кн. Яна Друцкаго - Любецкаго.	С. Козинъ	—	—	7	—	—	—
	С. Любче	—	—	16	—	5	—
	С. Переспа	—	—	15	—	—	—
	С. Рудка	—	—	5	—	2	—
	С. Залозцы	—	—	12	—	11	—
	С. Тихотинъ	—	—	5	—	2	—
	С. Соловинъ	—	—	1	—	—	—
	Г. Луцѣъ	33	—	3	—	—	—
Кн. Катерины Четвертинской.	С. Боруховъ	71	—	59	—	—	—
Чечелей Новоселецкихъ.	С. Витковъ	35	—	19	—	—	—
	С. Подлиски	24	—	14	—	—	—
Михаила Загородскаго. Яна Писецкаго.	С. Коныль	9	—	9	—	—	—
	Части с. Кроватаго, Скорча и Десятинъ	10	—	10	—	—	—
		2	—	2	—	—	—
5		—	5	—	—	—	
Кн. Катерины Четвертинской.	С. Скорче	126	—	100	54	—	—
	С. Бискупичи	50	—	50	50	—	—
	С. Десятина	9	—	9	9	—	—
Кн. воев. Волынскаго, въ арендѣ Адама Ключнскаго. Посессора Ое дора Вѣлостокскаго.	С. Рыдомль	205	—	—	—	—	—
	С. Березовичи	46	—	29	—	—	—
Романа Загородскаго.	С. Малевъ и	27	—	23	—	9	—
	С. Ахматковъ	18	—	12	—	5	—
Братьевъ Ольшамовскихъ. Иезуитовъ Острожскихъ..	Часть с. Радомичей	8	—	6	—	—	—
	Части 14-ти сель принадлеж къ Книгининской волости	}	279	—	—	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	Сс. Полонное, Бавевъ, Оздовъ, Городище и Горка	107	—	—	—	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названіе городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ь.						
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658		
Казимира Нарушевича.	С. Сенець	}	—	60	—	—		
	С. Тудоровъ			55				
	С. Бокшинъ			10				
Самоеля Долмата Исайковскаго.	С Остриево	—	15	—	5	—		
Владислава Немирича.	С. Колмовъ и пр.	—	55	—	—	—		
Андрей Лещинскаго.	Г. Андреевъ (еврей сбора рабанскаго)	—	3	21	5	—		
Стефана Мышки Холоневскаго.	Часть с. Холонева	4	4	8	4	1		
Юрія Лады.	Часть с. Ружина	—	32	25	25	15 (1658)		
Станислава Варшицкаго.	М. Гривцовъ съ приселками	—	15	5	—	—		
Суфрагана Луцкаго.	С. Колодежно и С. Будици	}	—	30	—	17	14	
Анны Братовой.	С. Бочаница.							50
Кн. Адама Сангушка.	С. Залѣзцы и Часть с. Краснодубья	}	—	20	19	—	11	7
				12	12	—	5	
Гулевичевой Дрозденской.	Части сс. Ружина и Городельца	}	—	4	—	—	6	5
				1	—	—	—	
Луцкаго земскаго судьи.	С. Избужь	—	26	—	—	—		
	С. Трестенець	—	68	32	—	—		
	С. Яполока	—	37	—	—	—		
Киліана Вельгорскаго.	С. Старый Ставъ	—	10	—	—	—		

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ь				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Стефана Богдашевскаго.	С. Корыты	—	9	—	4	3 (1657)
Кн. Адама Сангушка, въ посессіи Лукаша Сокола.	С. Полица	65	40	28	—	13
Яна-Александра Даниловича.	Г. Хубковъ С. Быстричи и и 7 др. сель	180 } 390	126 339	— —	— —	— —
Того-же	Г. Андреевъ	328	202	25	5	—
Того-же.	Г. Тучинъ С. Коростатинъ и др.	457 } 397	292 266	— —	30 —	— —
Воеводной Виленской.	С. Лисиче	—	46	27	—	—
	С. Хомяковъ	—	27	16	—	—
	С. Превлова	—	17	13	—	—
Луцкаго Владычества.	М. Рожница и сельцо Топольное	— —	29 16	— —	— 11	— —
	Костела Тучинскаго	18	11	—	—	—
Самуила Хреницкаго.	Часть с. Русина	—	4	—	—	—
Шимена Папроцкаго.	С. Мшаки	—	13	—	4	—
Андрея Чаплича.	М. Берестъ и села, къ нему принадлеж.	—	170	—	—	28 (1657)
Александра Конецпольскаго.	Г. Лешневъ	—	30	—	5 евр.	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сельъ.	Ч и с л о д ы м о в ь				
		1648	1650	1651	1653	1655 — 1658
Кн. Феодора Четвертинскаго.	С. Сѣянцы и Часть с. Садокъ.	) —	37	27	—	—
Пос. Стан. Щуровскаго.	С. Волохи	—	6	—	—	6
Гулевича Воеутинскаго.	С. Бородичи	—	51	—	—	—
Старосты Калускаго.	С. Контевичи	—	10	—	—	—
Посессора Андрея Суходольскаго.	С. Дорогичичи	—	49	—	—	—
Криштофа Чаплича.	Часть с. Понебля, Корниловець и Рогачова.	} —	40	—	17	1 2
Анастаси Лозчанки Мышвиной.	С. Верхоставье С. Мирковъ С. Козятинъ и С. Лемешовъ	} —	29	—	—	—
Воеводы Кіевскаго Адама Кисели.	Г. Гоца С. Воскодавы С. Красноселье С. Терентьевъ С. Чудница С. Мнишинъ С. Игнатковъ	— — — — — — —	150 70 52 — — — —	)))))))	109 100	—
Монастыря Гостскаго.	С. Курозвоны	—	40	—	—	—
Посесси п. Яроша Бинскаго.	С. Перевисье	10	5	—	—	—
Яна Головинскаго.	С. Кривичи	—	13	—	6	—

Имена вла- дѣльцевъ.	Названіе городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ъ.					
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658	
Богдана Брат- ковскаго.	С. Городница.	—	19	—	—	—	
Даніила Стем- ковскаго.	С. Чаруковъ и	—	48	35	—	—	
	С. Вигуричи	—	32	30	—	—	
Того-же, въ посесси Яна Зелинскаго.	С. Шпрахи и	—	21	—	—	—	
	С. Городище	—	6	—	—	—	
Степана Бог- дашевскаго.	Часть с. Омелянаго	—	2	1	2	2	
Воеводы Волинскаго.	С. Тупалы	25	11	—	1	(1658) { 1	
	Часть с. Красно- дубья	7	7	—	5		1
Андрея и Евы Гостинскихъ.	С. Водерады и	—	9	—	—	—	
	Часть с. Тернковъ	—	4	—	3	—	
Галшки Смит- ковской.	Часть с. Окорска	—	7	—	6	9	
Наслѣдниковъ Юрія Рѣчиц- каго.	С. Верхи	—	47	25	5	(1657) 6	
	С. Грива	—	35	27	—		—
	С. Боровна	—	80	—	—		—
Лукаша Гуле- вича Воютинскаго.	С. Сельцо	17	—	—	—	—	
Посесс. и. Со- кола.	С. Чернаховъ.	—	18	27	6	6	
Даніила Мил- ковскаго.	С. Войница.	—	15	—	—	—	
Евы Венглин- ской и дѣтей ея.	С. Мстишинъ и	—	37	—	4	3	
	Часть с. Пулганова	—	2	—	—	—	
Наслѣдниковъ Станислава Соколовскаго.	С. Мосты, Ше- пель, Волька, Сель- цо, Войсечъ и За- болотье	}	—	100	—	—	
Декана Олыц- каго, Юрія Древинскаго.	С. Пашова		—	11	—	6	—

Имена владельцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сельъ.	Ч и с л о д ы м о в ъ				
		1648	1650	1651	1653	1655-1658
Томаша Сапѣги.	С. Дуксинъ и	—	87	—	} 30	—
	С. Кругови	—	6	—		—
Наслѣдниковъ Горанновъ.	С. Радовичи	52	32	—	—	—
	Часть с. Литина	9	7	—	—	—
Яна Краевскаго. (посессора).	С. Зимно и	—	26	—	—	—
	С. Горище	—	27	—	—	—
Щаснаго Черховскаго.	С. Доросинъ и С. Книжаи	) —	42	—	—	—
Старосты Калускаго Яна Замойскаго.	С. Хотинъ и	37	24	—	} 27	—
	С. Решоцеъ	41	32	—		—
Дзялынскихъ.	С. Соловинъ	24	20	—	1	—
Старосты Бѣлоцерковскаго Конст. Любомирскаго	Г. Полонное и къ нему 24 села	—	115	} 504	—	—
	С. Барановцы	—	302		—	—
	С. Барановцы	—	202		32	—
	Г. Любатовъ и къ нему 3 села	—	180		5	—
	Г. Острополь и къ нему 9 сельъ	—	17		—	—
	Г. Острополь и къ нему 9 сельъ	—	60		—	—
Яроша Гулевича Воютинскаго.	Часть с. Серхова	—	3	6	4	—
	С. Новый Ставъ	—	20	—	8	—
Доминикановъ Луцкихъ.	С. Вербяновъ	—	16	—	—	—
	С. Каршовцы и	—	10	—	—	—
	Часть с. Пулганова	—	14	—	3	0
Катерины Остророговой.	С. Селинь	—	60	—	—	—
Катерины Гулевичовны Окорской.	Часть с. Окорска	—	11	2	6	6 (1657)

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ.					
		1648	1650	1651	1653	1655 - 1658	
Маршал. короннаго графа Юрія Любомирскаго, генерала Краковскаго.	Г. Ст. Лабунь	—	23	}	—	—	
	Г. Нов. Лабунь	—	20		—	—	
	С. Ходаки	—	43		—	—	
	Г. Титковъ	—	24		—	—	
	Г. Микулинъ	—	12		—	—	
	С. Кисели	—	10		—	—	
	С. Корпиловка	—	4		—	—	
	С. Кречановка	—	16		—	—	
	С. Сасиновка	—	4		—	—	
	С. Новоселица	—	20		—	—	
	С. Роговичи	—	30		—	—	
	С. Свинная	—	50		—	—	
	С. Кохановка	—	12		—	—	
	С. Каменичи	—	50		} 449.	—	—
	С. Жлубачи	—	15			—	—
	С. Сушки	—	13			—	—
	С. Рожична	—	15			—	—
	С. Решновка	—	20			—	—
	С. Траволинъ	—	10			—	—
	С. Хролинъ	—	18			—	—
	С. Новачи	—	15			—	—
	С. Медвѣдовка	—	20			—	—
	С. Мужиловцы	—	11			—	9
	С. Жолудки	—	4			—	—
	С. Сягровъ	—	3			—	—
	С. Ночпалы	—	24			—	—
	С. Бережная	—	21			—	—
	Г. Ст. Судилковъ съ предмѣстьемъ	—	115			—	8
	С. Вѣлокриниче	—	53		—	—	
	С. Бережная	—	18		—	—	
	С. Лозчина	—	20		—	—	
	С. Красноселка	—	3		—	—	
	Криштофа Опаянскаго.	22 села, принадлежащихъ къ Ковельскому староству.	1369		541	—	—
Александра, на Дрожняхъ Гулевича.	С. Черемошна	}	30	20	—	—	
	С. Семеренки		} 21	}	8	} 20	
	С. Долгини						
	С. Гульчій Бродъ						
С. Дрожни							

Имена вла- дѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ь				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Гр. Андрея Лещинскаго.	Г. Чаргорискъ	—	210	—	—	—
	С. Заботье	—	21	—	5	—
	С. Сухая Воля	—	15	10	8	7
	С. Биричовка	—	36	—	—	—
	С. Поцеровичи	—	20	—	10	—
	С. Козлинич	—	18	—	—	5
	С. Хразы.	}	55	—	8	1658
	С. Подгайцы и С. Лозки					
Рогускихъ.	С. Богуринь	}	44	—	—	—
	С. Куняткова					
	С. Волица и					
	С. Поцлиска					
Яна Хлопиц- каго.	Часть с. Калнновеи	8	6	—	—	—
Вацлава Ко- зикп.	С. Бернешовъ и	—	22	10	—	—
	С. Замличи.	—	35	20	—	—
Андрея Лаго- довскаго.	Предмѣстье Вла- дим., Запачнич	—	8	—	7	—
Николая Чап- скаго.	С. Бортновъ.	21	21	—	—	—
Андрея Ка- шовскаго.	С. Тарнеи	38	38	—	—	—
Анны Миха- ловской.	С. Чаплинь	}	16	—	—	—
	С. Островъ					
	С. Космаки и					
	С. Речица					
Офиціала Луцкаго Алек- сандра Ра- мута.	С. Юшковцы	—	21	3	0	—
Яна Сапѣги.	С. Березолуны	30	15	—	5	—
Старосты Ка- лускаго.	С. Ильшень и	—	8	—	—	—
	С. Богдашовъ	—	20	—	6	2

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ы м о в ь				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Гавріила Гулевица.	С. Русниное Берестечко	—	2	—	—	—
	С. Лисинъ	—	3	—	—	—
Александры Ласинской.	С. Березолуки	26	15	—	1	—
	С. Матиовка	25	22	—	2	—
Стан. Мровинскаго.	С. Садки	40	27	—	3	—
Гр. Яна Замойскаго.	Г. Козлинъ	—	160	79	36	10
	С. Ремль	—	13	—	—	—
	С. Старыи	—	20	16	—	—
	Г. Дорогобужъ	—	74	50	—	—
	С. Подоляны	—	30	20	—	—
	С. Горбаковъ	—	17	20	—	—
	С. Дроздовъ	—	20	20	—	—
	С. Клинь	—	26	20	—	—
	С. Скаревъ	—	12	—	—	—
	С. Горбовъ	—	17	10	—	—
	С. Невирковъ	—	67	50	—	—
	С. Волкошовъ	—	40	40	—	—
	С. Липки	90	90	10	—	—
С. Хотанка	—	21	15	—	—	
Криштофа Шпота, посес.	С. Вел. Житинъ	—	68	40	36	14 (1658)
Гр. Яна Замойскаго.	М. Жорновно	140	110	100	364	—
	С. Сатіевъ	90	70	60		—
	С. Дядковцы (Дѣлковичи)	23	20	20		—
	С. Олибовъ	50	36	26		—
	С. Пьянь	89	80	70		—
	С. Залавье	69	44	40		—
	С. Городница	42	42	42		—
	С. Крупая	99	80	70		—
	С. Ставокъ	31	20	20		—
	С. Котовъ	77	70	30		—
	С. Волька Котова	25	24	15		—
С. Можковъ	34	9	9	—		
С. Перемиловка	29	17	17	—		

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Кашт. Волын. кн. Чартори- скаго.	Части с. Новоселокъ	--	15	—	8	4
	С. Передиль	—	40	—	30	—
Кн. Вацлава Святополкъ- Четвертин- скаго.	Г. Четвертиня	—	140	50	—	—
	С. Лысче	—	60	—	44	—
	С. Залубечъ	—	15	5	—	—
Яна Замой- скаго.	С. Ставки	}—	46	20	—	7 (1658)
	С. Студянка			—	—	
Кн. подкомор- я Луцкаго.	Часть с. Тростянца	—	30	—	—	—
Хорун. корон. Александра Конецполь- скаго.	С. Немировъ	}—	48	—	—	—
	С. Парисы					
	С. Гливятинъ					
Того-же.	Г. Радивиловъ	—	158	80	—	—
Посес. Захарія Антоновича.	М. Межиричъ	ни	од	но	го	—
Петра Круша.	С. Жоравники.	—	15	—	—	—
Елизаветы Бронницкой.	Часть с. Бронникъ	—	5	—	—	—
Андрея Ле- щинскаго.	С. Маневчи	—	30	—	—	—
	Ст. Колки	—	40	—	20	—
	С. Разнич	—	15	—	—	—
	С. Городокъ	—	50	—	36	—
	С. Карасинъ	—	30	—	—	—
Вацлава Гу- левича.	С. Лавровъ	}—	10	10	4	—
	С. Ваковцы				1	—
Захарія Анто- новича, посес.	С. Белмажъ	—	24	—	—	—
	С. Завидовъ	—	14	—	—	—
	С. Буца	—	70	23	0	—
	С. Борщовка	—	17	6	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Станислава Серебрисскаго.	С. Зарѣцкѣ	—	55	—	9	9 (1658)
Анны Глембоцкой.	С. Сморгва	39	15	10	—	4 (1657)
Гавриіла Стемпковскаго.	С. Воля Оконская	—	10	—	—	—
	С. Каменка	—	16	—	10	0
	С. Кукли	—	30	—	15	—
Пясочинской.	С. Жуковъ	—	30	22	—	—
	С. Меречовка	—	25	15	—	—
	С. Дятеловка	—	15	11	—	—
	С. Нагачовка	—	7	2	—	1
	С. Логавка	—	10	—	—	—
Рейны и Адама Корчевскихъ.	С. Сарны	168	4	—	3	—
Вацлава Линева.	Часть с. Линева	—	21	—	—	—
Яна Гулевича.	М. Гулевка (еврей)	—	7	—	3	—
Антоня Витонижскаго.	Части с. Витонича	44	20	—	14	10
	С. Окорска	22	11	2	6	9
	С. Иванчичъ	35	8	—	—	5
Ротмистра кор. Крштофа Салѣги.	Г. Несухонжи	—	160	—	133	103 (1657)
Кн. Самуила Корецкаго.	Г. Корець	—	882	746	10	—
	Г. Межиричъ	—	288	229	108	35
	Г. Ярунь	—	130	81	10	—
	Г. Красиловъ	—	31	24	15	—
	Г. Киликиевъ	—	81	50	22	—
	Г. Маренинь	—	70	42	—	—
	С. Кутки	—	33	20	6	—
	С. Фацовка	—	23	—	1	—
	С. Правотинъ	—	35	36	0	—
	С. Клецка	—	66	66	—	0
	С. Топча	—	22	22	—	0

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ъ				
		1648	1650	1651	1653	1655--1658
Того-же.	С. Речки	—	60	60	12	0
	С. Соличовъ (Волица)	—	12	7	—	—
	С. Козаки	—	74	31	5	—
	С. Головница	—	98	90	43	—
	С. Гвоздовъ	—	55	45	17	—
	С. Морозовка (Терезовка).	—	27	16	—	—
	С. В Поддубы	—	28	25	13	6
	С. М. Поддубцы	—	5	1	—	—
	С. Крыловъ	—	81	68	15	—
	С. Брыковъ	—	45	45	10	—
	С. Богдановщина	—	34	27	8	—
	С. Печибуды	—	42	20	—	—
	С. Вѣсядки	—	51	45	—	—
	С. Черноколы	—	36	20	—	—
	С. Сухая Воля	—	23	10	8	7 3 (1653)
	С. Селичовка	—	19	14	—	—
	С. Двхаровъ	—	0	—	—	—
	С. Бытень	—	66	—	38	13 (1657)
	С. Палчинъ	—	38	29	15	0
	С. Мужиловичи	—	21	12	9	—
	С. Косеневъ (Косиновъ)	—	85	61	—	—
	М. Деражня	—	56	33	13	0
	С. Кобылье	—	48	30	—	—
	С. Синча	—	25	14	10	—
	С. Каменка	—	55	4	1	—
	С. Горбаши	—				
	С. Даничовъ	—	60	20	4	3
	С. Желѣзница	—	34	21	0	—
	С. Сосники	—	12	2	—	—
	С. Коловерцы	—	71	40	7	—
	С. В. Хоручи	42	42	36	10	1
	С. Дывень	—	55	55	15	—
	С. Заставье	—	43	40	22	—
	С. Яновка	38	38	38	—	—
	С. Столнинъ	90	90	88	28	—
	С. Городище	—	65	61	46	—
	С. Сапожинъ	}	32	32	—	0
	С. Погорилица					
	С. Осташовка					
	С. Устье	—	80	55	3	—
	С. Сторожовъ	—	113	60	8	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ы м о в ь.				
		1648	1650	1651	1653	1655 — 1658
Того-же.	С. Совче (Сонча)	—	8	6	4	1
	С. Солпа	—	41	28	4	1
	С. Хмелевка	—	40	19	1	—
	С. Вирица	—	1	1	—	—
	С. Пилиповичи	—	54	18	2	0
	С. Молодевъ	—	28	23	—	—
	С. Лучицы (Лущичи)	—	45	26	—	—
	С. Каменка	—	7	2	—	—
	С. Мехіовка (Михѣвка)	—	14	12	3	—
	С. Кудиновичи	)	—	—	2	—
	С. Князь	)	19	—	—	9 (1657)
	С. Б. Деражни	—	40	33	13	0 (1655)
	С. Черница	53	53	50	—	—
	С. Користь	—	86	45	18	0
	С. Тростинець	9	9	9	9	—
	С. Пищовъ	—	24	12	—	—
	С. Дидовичи	—	53	34	—	1
	С. Богатое	—	41	17	0	—
	С. Кошеловъ	—	16	7	—	—
	С. Щикичинъ	47	47	25	6	11 (1658)
	С. Корищици	50	50	14	0	—
	С. Мал. Дераженка	5	5	5	1	0
	С. Невѣрковъ	17	17	14	0	—
	С. Мал. Харучка	)	9	9	—	1
	С. Мал. Солпа	)	—	—	—	1
	С. Харалуга	—	26	15	2	—
	С. Жеребиловка	)	—	20	4	—
	С. Гоіовка (Хилсвка)	)	—	—	—	—
	С. Тожирь	40	40	28	—	—
	С. Мал. Горбаши	—	13	4	1	—
С. Самострѣлы	—	54	54	14	—	
С. Глубочки	—	20	16	1	—	
С. Жолобно	91	91	18	—	8	
Воеводы Краковскаго кн. Доминика Заславскаго.	Г. Турискъ	—	160	119	44	34 (1658)
	С. Ставокъ	—	26	17	10	—
	С. Соловичи	—	35	—	—	—
	С. Залисець	—	27	17	11	—
	С. Харуша	—	20	—	—	—
	С. Тикочинъ	—	22	—	—	—
	С. Зарыбы	—	50	—	20	—
	С. Сельцо	—	19	18	5	—
	С. Бобли	—	83	32	14	—

Имена владѣльцевъ.	Названіе городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ь.				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Того-же.	С. Библинижъ	—	53	—	—	—
	С. Кустичи	—	24	19	—	—
	С. Мировичи	—	9	9	8	—
	С. Кульчинъ	—	14	—	—	—
Гр. Яна Замойскаго, старосты Калускаго.	Г. Ровно	20	20	—	—	—
	М. Александрія	—	286	70	8	—
	С. Корнинъ	—	42	—	—	—
	С. Глинки	—	15	12	4	—
	С. Святе	—	8	4	—	—
	С. Житинка	—	33	18	—	5 (1657)
	С. Голоденка	—	34	24	—	—
	С. Бармаки	28	28	28	12	—
	С. Арештовъ	—	31	20	8	6
	С. Квасиловъ	—	19	10	—	—
	С. Новый Дворъ	—	38	28	—	—
	С. Басовъ Куть	—	81	50	—	—
С. Танное	—	60	50	—	—	
С. Дворецъ	—	16	10	—	1	
С. Злотіевъ	48	48	30	—	—	
Александра Хребтовича.	Часть с. Багурина	)	70	47	26	—
	С. Коростова	)		10	2	—
Даніила Стемпковскаго.	С. Толпизинъ	)	40	27	—	—
	С. Хриники	)		—	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	Г. Локачи (евреи)	—	14	—	—	—
Юриі и Стан. Подгороднскихъ.	С. Вичинъ	45	30	—	—	—
Гр. Андрея Лещинскаго.	С. Ситница	45	25	—	15	—
Станислава Олешка.	С. Пюрковичи	}	70	—	—	—
	С. Дубно					
	С. Волохи					
	С. Борки					
	С. Мостище					
С. Вояры						

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ.				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Гр. Андрей Лещинскаго.	С. Рудники	74	64	—	30	—
Петра Фалибовскаго.	С. Недоселки	—	9	—	—	—
Кн. воеводы Краковскаго, гр. Доминика Заславскаго.	С. Довское	—	10	—	—	7 (1653)
	С. Торговище	—	23	—	6	—
	С. Растовъ	—	18	—	5	11 (1653)
Александра Чудновича.	С. Корчинъ	14	10	—	3	—
Константина Бронницкаго.	С. Вычовковъ	28	14	—	5	—
Канцлера Юрія Оссолинскаго.	Г. Тайкуры	—	—	30	—	—
	С. Посягва	47	47	—	12	—
	Ст. Мылскъ	24	24	—	—	—
	С. Мятинъ	29	29	—	—	—
Сусанны Горайновны Шелинской.	С. Липляны	83	83	—	—	—
		14	14	—	10	—
Генриха Кашовскаго.	С. Холпневъ	) —	37	—	11	—
	С. Славожицы				10	—
Галшии Вроновской.	С. Росоловка	—	—	—	—	—
	С. Бѣлаювка	—	—	—	—	—
	С. Ордынка	—	—	—	—	—
Горуховскаго благочинія.	С. Подлиски	} —	13	—	—	—
	Часть с. Стараго Горухова					
Франциска-новъ Корецкихъ.	С. Дуплинки	44	34	22	—	—
Яна Зайца.	С. Пивче	71	47	) 24	—	—
	С. Деревянче	25	16			

Имена владельцев.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Гр. Андрея Лещинскаго.	С. Куликовичи	) —	34	—	—	—
	С. Комаровъ					
Острожск. иезуитской кол- легіи.	М. Суражъ	—	5	—	—	—
	С. Зенки Дальніе	—	9	—	—	—
	С. Зенки Ближніе	—	0	—	—	—
	С. Ходаки	) —	0	—	—	—
	С. Оношковцы					
	С. Исерна	—	2	—	—	—
	С. Тетеревка	) —	0	—	—	—
	С. Андрушовка					
	С. Суражъ	—	4	—	—	—
С. Туровъ	—	7	—	—	—	
Романа Бебка.	С. Погорѣловъ	—	0	—	—	—
Станислава Заревскаго.	Часть с. Линева	5	5	—	—	—
Андрея Огія.	С. Огіевцы	—	0	—	—	—
Юрія Верх- нацкаго.	С. Верхняки	—	0	—	—	—
Яна Гулевича.	М. Гулевичовъ	—	50	—	6	—
	С. Радошинъ	—	20	—	—	—
	С. Поворскъ	—	20	—	—	—
	С. Езерное	—	5	—	3	—
	С. Рудка	—	3	—	—	—
Владыки Луп- каго.	С. Жолобовъ	—	14	—	—	8
Кн. Анны- Алоизы Ход- кевичевой, урожденной Острожской.	М. Берездовъ	289	23	—	—	—
	М. Хлопотинъ	388	28	—	—	—
	С. Правотинъ	31	21	—	—	—
	С. Синица	24	11	—	—	—
	С. Горица	) 66	40	23	—	—
	С. Берездовка					
	С. Сенниковъ	—	22	—	—	—
	С. Закриниче	38	12	2	—	—
	С. Столбы	15	15	0	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Той-же.	С. Гозанка	14	8	—	—	—
	С. Колодинцы	17	7	—	—	—
	С. Куриновѣа	11	4	—	—	—
	С. Монятинъ	15	6	1	—	—
	Г. Звигль	451	12	1	1	1
	Г. Нов. Острожекъ	545	130	30	10	3
	М. Домбровѣа	112	2	2	—	—
	М. Смолдировъ	226	110	20	10	—
	С. Рогачовъ	59	30	9	2	2
	С. Кононы	24	4	0	—	—
	С. Стрыкова	19	8	2	—	—
	С. Сусловъ	66	36	4	3	—
	С. Князь	32	3	3	1	0
	С. Завижъ	30	10	2	—	—
	С. Кормань	} 80	50	12	—	—
	С. Горка					
	С. Онисимовичи	9	4	0	—	—
	С. Клянѣа (Клинцы)	115	50	10	2	0
	С. Вылуски	26	6	0	—	—
	С. Юрковщина	28	22	5	—	—
	С. Вайки	20	15	4	—	—
	С. Филиповичи	90	50	—	2	0
	Г. Стар. Острогъ	183	50	2	—	—
	Г. Нов. Острогъ	513	16	16	15	15
	Г. Нов. Воля	393	100	—	—	—
	С. Плужное	146	90	28	—	—
	С. Борышовъ	187	100	50	—	—
	С. Войтовцы	33	8	} 25	—	—
	С. Билчинъ	52	17			
	С. Гнойница	69	45	22	—	—
	С. Калетиничи	18	14	—	—	—
	С. Яевцы	33	6	—	—	—
	С. Дебринъ	35	18	} 30	—	—
С. Мекоть	69	29				
С. Сокеринцы	50	25	} 15	—	—	
С. Корытница	29	72				
С. Б. и М. Боровица	56	35	17	—	—	
С. Вѣлотынъ	42	23	13	—	—	
С. Велбойни	240	82	72	—	—	
С. Мстышинъ	50	23	—	4	4	
С. Кривинъ	142	80	105	—	—	

Имена владѣльцевъ.	Названіе городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ .					
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658	
Той-же.	С. Колумль	32	32	105	—	—	
	С. Крупецъ	34	9	} 32	—	—	
	С. Баранье	43	28		} 68	—	—
	С. Бѣльцы	28	28	} 9		—	—
	С. Глинники	61	32			} 4	—
	С. Шаперники	10	9	} 6	—		—
	С. Улапиновка	7	4		—	—	—
	С. Долотче	35	27	6	—	—	
	С. Сосновка	9	6	—	—	—	
	С. Плоская	31	18	7	—	—	
	С. Красноселка	12	5	1	—	—	
	С. Кленачи	46	25	20	3	8	
	С. Радогоща	18	5	1	0	—	
	С. Корщизна	5	3	—	—	—	
	С. Плоская	22	7	} 16	—	—	
	С. Коршловка	25	8		} 13	—	—
	С. Загорцы	23	13	} 16		—	—
	С. Головли	54	16		—	—	—
	С. Коростовая	13	7	} 26	2	2	
	С. Поноры	9	3		—	—	—
	С. Ровки	30	13	—	—	—	
	С. Синница	21	15	—	—	—	
	С. Наравка	24	7	6	0	—	
С. Улажиновка	16	7	2	—	—		
С. Лидавка	6	6	—	2	—		
Часть с. Радогощи и Козина	} 10	5	0	—	—		
			0	—	—		
Матвѣя Рого- зинскаго и Василія.	С. Рогожно	21	12	11	—	—	
	С. Семеновъ	36	15	—	—	—	
Николая Кпр- дѣевича Дзюбы	С. Ляховъ	22	6	—	—	16 (1653)	
	С. Иляшовка	5	3	—	3		
Канцлера ко- роннаго.	С. Хреновъ	8	6	3	—	—	
	С. Глушонинъ	43	40	—	4	—	
Остафія Пя- сецкаго.	С. Иванковцы	—	7	—	—	—	
Канцл. Литов. кн. Станисла- ва Радивила	Г. Олыка	673	470	—	—	—	
	Волость Олыцкая	1615	1409	—	—	—	

Имена владельцев.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ъ.									
		1648	1650	1651	1653	1655 — 1658					
Кн. Албрехта Радвила.	С. Крупая Волость Крупская	} 556	406	—	—	—					
	С. Башлыкѣ		8	5	—	—					
	С. Литва		8	8	—	—					
Кн. воеводы Краковского.	С. Горайновка	}	5	5	—	—					
	С. Пелча		—	51	17	4	—				
Того-же.	С. Будеражъ	}	—	8	5	3					
	Г. Ст. Острогъ и предмѣстье.		—	120	—	—	—				
Александра Хребтовича.	С. Жолудзкѣ	}	60	50	30	5					
Каштел. Белзскаго Данила Ела-Малинскаго.	Г. Ново-Малинъ		} ни	од	но	го	—				
	Г. Шумскѣ съ 12-ю селами.										
	С. Шимоновъ										
	С. Завпзовъ										
	С. Угольцы	}						73	10	—	—
	С. Бухаровъ										
С. Ясковцы											
Архимандрита Мелецкаго Юсифа Чаплича.	С. Пясочно	}	—	50	—	—					
Кн. воеводы Краковского.	Г. Локачи		}	—	160	—	—				
	С. Уймы	—				—					
	С. Заставье	—				40	22	—			
Каштел. Венденскаго Генриха Кашовскаго.	М. Мельница	}	200	100	—	37	—				
	С. Змучье		—	24	22	21	—				
	С. Миринъ		}	—	36	—	—				
	С. Кривинъ										
	С. Рудка										
Яна Пясочинскаго.	М. Куневъ	}	—	5	2	—	—				
	С. Старики		—	5	2	1	—				
	С. Полуничная		—	4	1	—	—				
	С. Закриниче		—	3	1	—	—				
	С. Перерослое		—	0	—	—	—				

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Кн. Григорія Святополья Четвертинскаго.	С. Тростянецъ	61	43	19	22	9
	С. Серники	56	46	20	—	—
Софїи Красинской.	С. Забороль	}	31	—	—	—
	С. Рыканы					
	С. Тополе					
Елены Людви- ковой Пузы- новой.	С. Бруховичи	—	41	—	22	20
Софїи Коморов- ской (аренд.).	С. Новоставцы	40	28	—	8	—
Станислава Серебрискаго.	С. Караевичи	—	—	—	4	—
Архимандрита Дубенскаго мо- настыря Про- копїа Хмелев- скаго.	Г. Дубно, предмѣстье его Волиця	}	54	—	—	—
	С. Мятинъ					
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Басовка	—	2	—	—	—
	С. Мязочисель	—	9	—	3	—
	С. Стубель	18	8	—	8	—
	С. Головчичи Дубенск. волости	51	32	—	—	—
Войта Луц- каго, Андрей Загоровскаго.	С. Туличовъ	—	8	4	—	1
	С. Костюхновка	—	35	—	—	—
	С. Волчецкая Воля	—	15	—	—	12 (1658)
Юрїа Божке- вича.	С. Мятинъ, Дорого- стайской волости	12	7	—	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ѣ.				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Франциска- новъ Межи- рѣцкихъ.	С. Поповцы	.12	6	—	—	—
Кн. воеводы. Краковского Вацлава Доми- ника.	Г. Ст. Заславль	--	46	23	—	0
	С. Мокрець	—	18	8	—	1
	С. Голики	—	10	1	—	1
	С. Клембовка	—	8	3	—	—
	С. Мышковцы	—	1	1	—	—
	С. Криволука	—	1	1	—	0
	С. Тележинцы	—	10	—	—	—
	С. Мокрчикъ	—	3	—	—	—
	С. Сушно	—	20	5	—	--
	С. Кузминцы	—	3	2	—	—
	С. Мыслитинъ	—	30	—	—	—
	С. Сухожинцы	—	12	—	—	—
	С. Путринцы	—	8	—	—	1
	С. Павловичи	—	24	—	27	—
	С. Вербовецъ	—	9	7	—	1
	С. Мокіовцы	—	8	2	—	—
	С. Вилщаны	—	17	—	—	—
	С. Чотырбоки	—	8	6	—	—
	С. Волковцы	—	18	7	—	1
	С. Ничоговка	—	4	2	—	1
С. Пиляи	—	4	3	—	—	
С. Шульжинцы	—	18	—	—	—	
С. Лысинцы	—	2	—	—	—	
Самуила Хо- мяка.	Часть с. Смордвы	42	30	10	—	—
Яна, Николая и Криштофа Модревскихъ.	С. Русивль, Капу- стинъ тожъ	—	64	—	—	—
Евы Хомяков- ны Вышотрав- чиной, посес- сорши.	Часть с. Майкова	33	30	20	4	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1650	1651	1653	1655 — 1658
Старосты Олштинскаго Яна-Алек- сандра Да- ниловича.	С. Поташная	10	10	—	—	—
	С. Бѣляшовва	50	20	10	—	—
	С. Хотинь	52	30	—	—	13
	С. Моквинь	70	30	10	—	—
	С. Тышица	20	10	—	—	—
	С. Богуши	12	10	3	0	—
	С. Княже	20	15	—	—	10 (1658)
	С. Горловка	8	5	—	—	—
	С. Поляны	20	12	—	—	—
	С. Витковичи	20	15	—	—	—
С. Бранное	25	15	—	8	—	
Яроша Козлов- скаго.	С. Верховъ	202	124	—	—	—
Михаила Хо- ментовскаго.	С. Лебеди	30	13	5	1	—
Жигмунта Мысловскаго.	С. Бебчинцы	—	2	—	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Васковцы	—	18	3	0	—
	Г. Константиновъ	—	—	10	—	—
Бискупа Пре- мисскаго, Яна Балгиста За- мойскаго.	С. Вировъ, Лютеров- ка тожь	—	7	3	—	—
	Г. Заславль	9	2	—	—	0
Гуляницакаго.	М. Бѣлогородка	—	12	4	—	—
Яна Любашев- скаго.	С. Середецъ	} 180	30	—	—	—
	С. Панасовка					
	С. Низковцы					
Станислава Корчминскаго.	С. Цевеличи	—	21	11	15	5

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Андрея Ливневскаго.	С. Шупковъ	61	38	15	—	—
	С. Речпа	58	25	10	—	0
	С. Риштинець	42	40	—	—	—
	С. Бабинъ	36	12	12	—	—
Монастыря св. Бригиты въ Луцеѣ.	С. Голузи	48	48	—	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	М. Птиче	—	103	44	—	—
	С. Бѣлогородка	—	12	5	—	—
	С. Старики	—	7	2	—	—
	С. Билашевъ	26	17	10	—	6 (1658)
Петра Оноцкаго.	С. Точивки	—	18	3	6	—
Абрамовой Суходольской.	С. Нов. Дворъ	17	14	—	—	—
	М. Серкизовъ	22	15	—	—	—
	С. Дажва	17	14	—	—	—
	С. Ныры	20	11	—	—	—
	С. Теробечъ	9	9	—	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	М. Деражня	306	221	—	—	—
	С. Обговъ	} 279	205	107	—	—
	С. Иванъ					
	С. Радчинъ					
	С. Торокановъ					
Архимандрита Дермансе. мон. Иоанна Дубовича.	С. Дерманъ	—	88	16	30	—
	С. Пулмизочекъ	—	6	—	—	—
	С. Кунинъ	—	53	30	10	—
	С. Коршовъ	—	21	10	3	—
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Дворецъ	—	10	10	—	1
	С. Крухиничи	—	51	—	—	—
	С. Войница	—	21	—	—	—

Имена вла- дѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Зацвилехов- скаго.	С. Мыхля	—	8	—	—	—
Кн. Іереміи Вишневецкаго	М. Рахмановъ и его фольварекъ	—	38	—	—	—
	С. Обычъ	—	10	—	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	С. В. Шкаравка	—	2	—	—	—
	С. Мал. Шкаравка	—	1	—	—	—
Державы п. Станиславовой Ставской.	С. Залюбовка	) 28	23	—	—	—
	С. Брозовъ					
Станислава Гурскаго.	С. Милятинъ	128	128	110	—	18
	С. Михалковцы	33	33	33	—	7
	С. Жавровъ	68	68	—	—	3
	С. Глубочекъ	29	29	16	1	—
	С. Чернеховъ	29	29	27	—	6
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Плоская	—	43	—	—	—
	С. Негрибова	—	4	—	—	—
	С. Переросле	—	13	2	—	—
Старосты Ол- штынск. Яна- Александра Даниловича.	С. Боровая	60	40	17	—	—
	С. Голыши	30	15	—	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Улашинцы	—	6	2	—	—
	С. Колчинъ	—	—	11	10	5 (1658)
	Г. Н. Заславль	—	9	—	—	—
	С. Новосело	—	29	7	15	—
	С. Зеленая	—	8	—	—	2 (1658)
	С. Тарновка	—	30	4	—	—
	С. Подлиscy	—	8	7	—	—
	С. Родосельцы	—	80	16	—	—
	М. Закриниче	—	10	1	—	—
	С. Тоноровъ	—	8	—	—	—
	С. Шкуровцы	—	7	—	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Кн. воеводы Краковского.	С. Глинскъ	84	70	4	—	4
Того-же.	С. Вел. Мощаница	79	59	25	17	—
Того-же.	С. Жилинцы	16	6	—	—	5
Держава п. Захаріи Антоновича.	С. Погорѣльцы	—	126	—	7	—
	С. Студянка	—	28	—	—	—
	Часть с. Иваны	—	34	—	—	—
Кн. воеводы Краковского.	Г. Степанъ	—	410	304	151 п е в р. 20	45
Казимира Ела-Малинскаго.	С. Верба	}	18	0	—	—
	С. Бѣлогородка			5	—	—
	С. Столонецъ			—	—	—
Кн. воеводы Краковского.	Г. Степанъ (евреп)	52	25	—	20	—
Архимандрита Мелецкаго Іосифа Чаплича.	С. Космачовъ	—	48	43	—	2
Кн. воеводы Краковского въ державѣ п. Александра Вольскаго.	С. Кондратка	}	32	—	—	—
	С. Сосновка					
	С. Трусиловка					
	С. Лучничи					
	С. Жабовое					
	С. Былевъ					
	С. Сохновка					
С. Щуровка						
С. Топорець						
Того-же, въ державѣ п. Яна Прилуцкаго.	С. Мощаница	51	40	27	—	—
Того-же.	С. Ступно, ключа Дубенскаго	—	22	15	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названіе городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Бродовъ	—	22	11	—	—
Того-же.	С. Тотовичи, вол. Степанской	—	33	—	—	—
Архимандрита Милецкаго Иосифа Чаплича, владыки Луцк. и Острожск.	С. Комаровъ С. Соловьевъ С. Нецы С. Сыново	—	100	—	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Тышевичи	—	4	—	—	—
Того-же.	С. Будоражъ	—	18	8	3	—
Того-же.	С. Пилы	—	3	—	—	—
Того-же.	С. Бѣлашовъ, вол. Дубенской	—	70	10	—	—
Того-же.	С. Судобичи, вол. Дубенской	20	20	7	—	—
Самуила и Анны Черневскихъ.	Часть с. Гуляникъ	5	5	—	3	1
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Зозулинцы, вол. Дубенской	—	5	—	—	—
Кн. Захарія Четвертинскаго.	С. Передмостье (половина)	18	18	—	7	3 (1657)
Курбановскаго державцы.	С. Осоя	31	20	—	—	3 (1658)
Державы Александровой Голковской.	С. Мезочъ	73	44	37	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Збитинъ	—	35	26	—	—
	С. Волица	—	32	16	12	5

Имена вла- дѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ.				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Держ. всендза Злоцкаго.	С. Комаровка, ключа Степаньскаго и С. Бѣлые Береги	} —	21	—	—	— 0
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Пузырки	—	ни	од	но	го
Скарбинка Во- лынскаго Мар- тина Домбров- скаго.	С. Буремець С. Подгаецъ	} —	109	—	—	—
Адама Вилги.	С. Триски С. Гриценки	} —	ни	од	но	го
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Христовка С. Криворудка	20 10	6 6	4 1	— —	— —
Того-же.	Часть с. Грозова	—	18	5	6	—
Подстар. Луцъ. ЩаснагоЗбож- наго Лайщев- скаго (держ.).	С. Цинцевичи С. Кидеры	) —	98	—	57	—
Кашт. Чехов- скаго, Добе- слава Цеклин- скаго.	М. Корчикъ С. Комаровка С. Пошутинцы С. Деражня С. Курчикъ С. Кречковцы С. Городище	— — — — — — —	6 3 10 10 4 3 3	3 — 5 10 — 3 —	0 — — — — — 2	— — — 0 — — —
Держ. Одверта.	С. Гримячое.	—	16	5	2	—
Держ. Николая Лысаковскаго.	С. Устилугъ	78	38	—	—	10 (1658)
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Цурково, вол. Дубенска	—	33	—	—	—
Самуила Дры- мальскаго.	С. Пузырки	10	5	—	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названіе городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Кн. воеводы Краковского.	М. Ташокъ	—	120	50	4	—
Держ. Василия Черкаса.	С. Янушевка	32	12	4	—	—
Павла Гуцаго.	С. Перемишля	22	9	1	—	—
Держ. Самуила Глоговскаго.	С. Ваховъ	22	10	4	—	—
Кн. воеводы Краковского.	С. Сосновка	}	4	—	—	—
	С. Поляхова					
Того-же.	С. Кучмановка	—	4	—	—	—
Того-же.	С. Припутень	—	3	—	—	—
Того-же.	С. Зубаровъ	—	3	—	—	—
Того-же.	М. Славутинъ	—	90	19	6	—
Того-же.	С. Бачмаковка	56	26	15	3	—
	С. Минковцы	75	24	18	—	—
	С. Рудная	76	12	8	—	—
Державы Ленскаго.	Часть с. Головина	—	30	—	18	4
Кн. воеводы Краковского.	С. Волборова	—	40	—	—	—
Держ. Яна Головинскаго.	Часть с. Головина	—	6	5	0	—
Держ. Стефана Хоментовскаго.	С. Михновъ	40	12	—	—	—
	С. Лысогоръ	17	4	0	—	—
	С. Закружцы	12	4	—	—	—
Верната Вылежинскаго.	С. Туричаны	}	30	25	—	—
	С. Волька Дулѣбская					
Липской.	С. Дулѣбы	33	30	12	12	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Липная	66	30	15	—	—
Того-же.	С. Семидубы	50	29	8	—	—
Того-же.	С. Хотоневъ	—	8	8	1	1
Того-же.	С. Здолбица С. Здолбуновъ	}	116	32	9	—
				18	4	—
Того-же.	С. Новоселки	—	60	44	15	—
	С. Краево	—	30	—	12	5
Того-же.	Г. Базалия съ при- селками	—	42	—	—	—
	М. Красиловъ съ приселками	—	40	24	15	—
Григорія Че- челя.	С. Яворовцы, Кра- сильовскаго ключа	—	9	—	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Берестовичи	53	27	10	—	—
Того-же.	С. Чишовка	—	5	2	—	—
Посессіи Мар- тиновой Горе- ховской.	Часть с. Смидинъ	—	5	—	—	5 (1658)
Кн. воеводы Краковскаго.	Часть с. Данковцы	—	3	—	—	—
	С. Крапивная	—	5	2	—	—
	С. Кобыля	—	6	—	0	—
Того-же.	С. Свинярина	—	97	—	—	—
	С. Мачовки	—	16	—	—	—
	С. Панскій Мостъ	—	5	—	—	2 (1658)
Того-же.	С. Жолная С. Узносичи	) 10	10	5	—	2
Того же.	С. Пузырки	—	4	—	—	—
	С. Залуче	—	1	—	—	—
Того-же.	С. Головиннѣ	—	7	—	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ .				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Кн. воеводы Краковского.	С. Медвѣдовки	—	2	—	—	—
Того-же.	С. Завадинцы	—	15	8	4	—
	С. Шелвовъ	—	3	4	4	4
	С. Гнойничка	—	4	3	3	—
Того-же.	С. Конюшки	—	30	—	13	5
Того-же.	С. Медскъ Великій	—	61	—	—	—
	С. Медскъ Малый	—	19	—	—	—
Того-же.	С. Дубовка	—	10	—	—	—
	С. Заваличъ	—	4	—	—	—
	С. Лопушки	—	1	—	—	—
	Часть с. Вербче	—	2	—	—	—
Того-же.	С. Жилинъ	}	45	30	—	5 0
	С. Волька Жилинская					
Того-же.	С. Постоянно	—	90	25	35	—
	С. Стидыня	—	33	20	20	—
Того-же.	С. Перемѣнка	}	80	—	—	—
	С. Янковичи					
Того-же.	С. Рокитная, принадлеж. къ Степанскому фольварку.	—	75	—	—	—
Того-же.	С. Бычаль	}	80	—	—	—
	С. Кошовъ					
	С. Звижджъ					
Того-же.	С. Подлунная	}	10	—	—	—
	С. Трубичи					
Стефана и Павла Зарудскихъ.	С. Зличовка	}	ни	од	по	го
	С. Соголовка					
Кн. воеводы Краковского.	С. Трискинъ	—	25	18	—	—
	С. Ремчица	—	33	22	—	—

Имена вла дѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Кн. каштеляна Краковского.	Часть с. Головина	—	13	—	—	—
Романа Коша- товскаго.	С. Кошатова, вол. Ровенской	3	3	—	2	—
Стефана Хринницеаго.	С. Лопавши	46	19	—	—	—
Кн. воеводы Краковского.	С. Кричылскъ	—	80	40	—	—
Того-же.	С. Розважъ	—	30	7	1	—
Кн. Януша Острожскаго, каштеляна Краковского.	С. Мончинцы	}	16	5	3	—
	С. Черленовка					
	С. Дубица					
	С. Сорокодубы					
Кн. воеводы Краковского.	С. Клитенка Малая	—	4	—	—	—
	С. Зозулинцы	—	3	—	—	—
	С. Клична	—	5	—	—	—
	С. Великія Поповцы	—	3	—	—	—
	С. Глибокъ	—	1	—	—	—
	С. Мановець	—	2	—	—	—
Того же.	С. Ставокъ	}	115	—	10	—
	С. Узлазна				—	—
	С. Углищи				—	—
Того-же.	С. Хоровъ	—	50	21	10	10 (1658)
Того-же.	С. Любаши, Стенан- скаго влюча	—	45	29	3	—
Того-же.	С. Сморшки	—	14	—	—	—
Того-же.	С. Завалое	—	8	5	—	1 (1658)
Того-же.	С. Севруки	—	3	—	—	—
	С. Салиха	—	2	—	—	—
	С. Мица	—	2	—	—	—
Кн. Януша Острожскаго.	С. Люкче	—	26	—	12	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Румейки	—	15	11	—	—
Того-же.	М. Бережница	—	200	105	47	—
Того-же.	С. Городецъ	—	—	—	—	6
	С. Сваринъ	—	70	—	—	—
Кн. Григорія Святополь-Четвертинскаго.	С. Росники	—	10	—	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	М. Бережница (еврей)	—	5	—	—	—
Того-же.	С. Еремѣвка	—	3	—	—	—
Того-же.	Часть с. Урвенал	—	7	—	4	0
Того-же.	С. Короста	—	50	10	—	—
	С. М. Вербче	—	25	5	—	—
	С. В. Вербче, кл. Степанскаго	—	25	10	—	—
Того-же.	С. Лидава	21	4	—	2	—
Александра Линева.	Часть с. Линева	—	2	—	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Варковичи	—	43	} 32	—	—
	С. Молодава	—	11		—	—
Криштофа Сапѣги.	С. Селище	—	83	40	13	6
	С. Жалинки	—	42	30	3	0
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Писаревка	} 18	5	—	—	—
	С. Марковцы					
Того-же.	М. Шенеѳовка	—	3	—	—	—
Писаря зем. Лупк. Марка Гулевича.	С. Дулибы	56	40	—	12	—
	Часть с. Симоновъ	—	35	—	12	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ .									
		1648	1650	1651	1653	1655 1658					
Кн. Григорія Святопольскаго.	С. Черчичи	—	20	—	14	11 (1658)					
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Бутеки, влюча Стенанскаго	—	8	—	—	—					
	Часть с. Угносичей	—	19	5	—	—					
	С. Немовичи	}	103	23	—	—					
	С. Чудло										
	С. Велеховъ	—	5	—	0	—					
	Г. Дубно, предмѣст. Сурмичи	}	хр. 141 евр. 47 56	}	120	—					
	С. Подборцы						19	8	—	—	
	С. Косаровъ						—	—	—	—	
	С. Божковичи						395	38	33	—	—
	С. Листовинъ						сѣ	60	35	—	—
	С. Суймы						33	11	—	—	—
	С. Ивановичи						} при сел ка ми	9	—	—	—
	С. Дегиничи							18	6	—	—
	С. Руда							7	—	1	—
	С. Буца						12	23	0	—	
	С. Караблищи						38	—	5	—	
	С. Знесене						13	5	—	—	
	С. Залужье						15	10	—	0 (1658)	
	С. Кубраковка						3	3	—	—	
Кн. Януша Острожскаго.	С. Радовъ						—	21	—	1	—
Державы Петра Корицкаго.	Часть с. Дядковичей	6	1	—	—	—					
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Лавриновцы	—	6	—	—	—					
	С. Тростянецъ	—	12	5	3	—					
	С. Цвнтоха	—	3	2	0	—					

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ.					
		1648	1650	1651	1653	1655— 1658	
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Гульча	—	100	—	—	—	
	С. Волица	ни	од	но	го	—	
	С. Рипки	—	7	—	—	—	
Константина и Анны Гулевичей.	М. Стар. Острожець	}	—	48	—	12 5	
	С. Заблоце						
Кн. Януша Острожскаго.	С. Колки	}	ни	од	но	го	
	С. Строчковъ						
	С. Пашутинцы						
Кн. Адама Сангущка.	С. Войгоща	}	—	42	17 ³	—	
	С. Крымно						
	С. Бронница						
Андрея Фирлея.	С. Смидинъ	—	90	75	—	70 (1658)	
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Плисчина	}	—	43	—	—	
	С. Плесная						
	С. Ягодная						
	С. Понурка						
	С. Чепцы						
Апиолоніи Винской.	Части сс.: Ключка и Волицы	14	14	8	—	7	
Стефана Жеремскаго.	Части сс.: Ключка и Волицы	10	8	—	—	1	
Раковскихъ.	С. Божовъ	73	37	31	—	—	
Стефана Букоемскаго.	Часть с. Грушовна	7	3	—	—	2	
Ефросины Секлицкой.	Части сс.: Туличова и Ключка	}	7	4	—	—	1
				2	—	—	2
Овлочимской.	Части сс.: Ставокъ и Овлочина	26	17	—	10	4 (1658) 3 (1658)	

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ы м о в ъ.					
		1648	1651	1653	1655	1657— 1658	
Юрія Свенцицаго.	С. Гать	14	12	—	—	—	
Станислава и Яроша Ростоцкихъ.	С. Коростовая	65	50	2	2	—	
Малащинской.	С. Бутятичи	18	14	—	—	9	
Архимандрита Печерск. Кіев. Іосифа Тризны	С. Городокъ С. Обаровъ	} 200	150	36	—	—	
Старосты Черкаскаго Николая Киселя.	Часть с. Воцатина		7	4	—	—	2 (1658)
Яна Гулевича.	М. Гулевичовъ	35	} 32	6	—	—	
	С. Радоминъ и часть с. Уховецка	} 15		—	—	—	—
	С. Поворскъ			10	—	—	—
	С. Рудка	4		—	—	—	—
	С. Заночовка	3		—	—	—	—
	С. Вербное	6		—	—	—	—
Вацлава Калусовскаго.	С. Любитовъ С. Волька Любитовская	} 62	50	—	—	—	
Судьи земск. Луцкаго.	С. Холопечи		80	55	34	—	—
Судьи земск. Кременецк.	С. Шумбаръ	} 240	5	3	—	—	
Яна Ярмолинскаго.	С. Горбовцы		6	3	—	—	
	С. Темногайцы		7	0	—	—	
	С. Загайцы		8	3	—	—	
	С. Мизютинцы		4	0	—	—	
	С. Матвеевка		5	0	—	—	
	С. Пищатинцы		6	2	—	—	
	С. Гридковцы		1	0	—	—	
	С. Волица		4	—	—	—	
	С. Кошелевка		1	1	—	—	
	С. Примаровка		4	1	—	—	
	С. Новгородчицы		2	1	—	—	
	С. Иляшовка		2	3	—	—	
	С. Новый Ставъ		1	1	—	—	

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1651	1653	1655	1657— 1658
Того-же.	С. Семеновъ С. Даниловка С. Туровка	} --	ни	од	но	го
Владыки Луцкаго Юсифа Чаплича-Шпановскаго.	С. Песочно С. Сыновъ С. Подсыновки С. Нецова С. Соловьевъ С. Кошарова	} 220	156	—	—	—
Держ. Станислава Олешка.	С. Волохи С. Перковичи С. Дубно С. Борьковъ С. Мостица С. Бояры	} 70	66	—	1 — — — —	— — — — —
Станислава Корчминскаго.	С. Цевеличи	21	16	15	—	7 (1658)
Кн. Анны Алоизы, изъ Острога, Ходкевичевой.	С. Горица С. Берездовка С. Столбовъ С. Монаятинъ	) 40 15 6	23 ни 1	— од —	— но —	— го —
Держ. Мартина Миловскаго.	С. Должекъ С. Пашуки С. Котовка	34 9 1	24 8 1	5 — —	} 3	— — —
Ксендза Павловича и Данила Павловича.	Части сс.: Тесова и Хренова	) 76	67	—	—	—
Кн. Анны Алоизы, въ державѣ Казимира Брагницкаго.	С. Нараевка С. Улашпновка С. Кленачовъ	7 4 25	6 4 20	0 — 3	— — 8	— — —
Гавриила Подгороденскаго.	С. Вербое С. Руда С. Блазеньки	} 76	71	41	—	27 2 0 (1658)

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель	Ч и с л о д ы м о в ь				
		1648	1651	1653	1655	1657-1658
Ксендза схоластика Львовскаго Яна Чолгановскаго, державцы.	М. Тайбуры	--	30	—	—	—
Александра Хрептовича.	С. Богуринь	30	26	4	—	—
Томаша и Софiи Сапѣги.	М. Муравица	40	36	—	—	—
	С. Дорогостан	104	62	—	—	—
	С. Зобринь	45	35	—	—	—
Яна Погрошовскаго.	С. Серединцы	} 78	9	—	—	—
	С. Городище					
	С. Пашуны					
	С. Решневка					
Доминика Ела-Малинскаго.	С. Уѣздцы	40	20	7	—	—
Держ. Александра Велгорскаго.	С. Сѣнное	119	18	—	—	—
	С. Данчинь	38	8	—	—	—
	С. Кудринь	12	5	—	—	—
Катерины Буиновской.	С. Мокрый	8	3	—	1	—
	С. Хоровецъ	11	5	—	—	—
Андрей Эджарскаго.	С. Пруски	18	4	—	—	—
Баковецкихъ.	Часть с. Баковца	19	10	—	7	—
Александра Хрептовича.	С. Жолудзѣ	50	30	5	3	—
Кн. воеводы Краковскаго.	Г. Острогъ, предм. Сухая Воля Зарванская улица	120	80	—	—	—
Станислава Гурскаго ротм. королев.	С. Милятинь	128	110	—	18	—
	С. Жаврово	68	60	—	3	—
	С. Миховка	33	33	—	7	—
	С. Черниховъ	29	27	—	6	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1651	1653	1655	1657— 1658
Яна Одица Соколовскаго.	С. Столпецъ	18	10	—	—	—
	С. Комаровка	7	2	—	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Гримичое	16	5	2	—	—
Михаила Мин- ковскаго.	Часть с. Перекла- довичей	4	2	—	—	—
Іереміи Андре- евскаго.	С. Забороль	80	35	—	—	—
Францишка Цешковскаго.	Ч. с. Клечковичей	2	1	0	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Песчанка	17	3	—	—	—
	С. Микитинъ	20	7	2	—	—
	С. Дьяково	25	7	—	—	—
	С. Семаки	37	7	—	—	—
	С. Зубовщина	22	6	—	—	—
	С. Волица С. Чухели	10 4	3 ни	— од	— но	— го
Богумилы Ля- сотянки Де- нисовой и наслѣдник.	Часть с. Берега	33	15	19	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Сахновцы	8	3	—	—	—
Станислава Варшицкаго.	М. Грицовъ и прис. Губче	}	5	—	—	—
	Кургановка		—	—	—	—
	Мал. Онисковцы		—	—	—	—
	Вел. Онисковцы		—	—	—	—
	Москвитиновка		—	—	—	—
	Лутовка		—	—	—	—
	Саварець		—	—	—	—
	Гайворонка		5	—	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Плесное С. Плицинъ	}	43	3	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель	Ч и с л о д ы м о в ѣ.				
		1648	1651	1653	1655	1657— 1658
Того-же.	С. Ягодная С. Понурка С. Чепцы	} 43	3	—	—	—
Павловой Куликовской.	Части сс.: Тростенца и Лычекъ	) 78	47	43	19	—
Кашт. Брацл. Гавріила Стемпковскаго	С. Гнидава	43	30	16	—	—
Архимандріи Жидичинской.	С. М. Омсляничекъ	5	2	—	—	—
Балтазара Раецкаго.	С. Волковыя	—	—	—	—	—
	С. Волица	—	10	—	—	—
	С. Козиновка	6	—	—	—	—
	С. Радошовка	—	1	—	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Ремчицы	33	22	—	—	—
	С. Щуровцы, Ново-заславской вол.	7	3	—	—	—
	С. Восковичи	15	4	—	—	—
	С. Колки С. Троеи	— —	) ни	од	но	го
Кн. Анны Алоизы Ходкевичевой, воеводиной Виленской.	С. Смолдыровъ	110	20	10	—	—
	С. Кожушки	19	2	1	1	—
	С. Свьева	8	2	—	—	—
	С. Дворень	6	2	—	—	—
	С. Ждановець	4	ни	од	но	го
	С. Волковщина	8	4	—	—	—
	С. Орепа	21	8	1	1	—
	С. Завижъ	10	2	—	—	—
	С. Кормань С. Горка	)) 60	12	—	—	—
	Кн. воеводы Краковскаго.	С. Переменка С. Янкевичи	)) 80	30	12	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ъ				
		1648	1651	1653	1655	1657—1658
Кн. воеводы Кравовскаго.	С. Узлазное	60	20	} 25	—	7 (1658)
	С. Углище	18	9		—	
	С. Жалинъ	} 45	40	—	5	—
	С. Волька Жалин-ская				—	—
	С. Дыбовка	10	5	—	—	—
	С. Заваличи	4	1	—	—	—
	Часть с. Вербча	2	2	—	—	—
	С. Пески	} 90	50	15	—	—
	С. В. и М. Остальцы					
	С. Берестовець	27	10	—	—	—
	С. Городецъ	} 70	39	—	—	—
	С. Сваринъ, ключа Степанскаго					
	С. Звижджъ	24	18	—	—	—
С. Скопювъ	17	11	—	—	—	
С. Бучали	39	25	—	—	—	
Старосты	С. Билка	18	6	3	—	—
Ольштин. Яна Александра Даниловича.	С. Бережное	20	4	—	—	—
	С. Городище	26	4	—	—	—
	С. Орловка	5	2	—	—	—
	С. Поляны	20	4	—	—	—
	С. Лезяная	18	2	—	—	—
	С. Богушовка	10	3	—	—	—
	С. Князь-Село	15	3	—	—	—
	С. Витковичи	15	2	—	—	—
	Стар. Влад. Данила Стемпковскаго	С. Толпыжинъ	} 40	27	—	—
С. Хриники						
Андрей Го раина.	С. Чолница	40	25	6	—	—
Плебана Лукц. Матвѣя Поу- лавскаго.	Часть с. Нѣмецкаго	—	9	1	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ѣ.				
		1648	1653	1655	1657	1658
Софіи Себастьяновой Комаровской (державя).	С. Новоставки	28	8	—	—	—
Стефана Корытенскаго.	С. Вишневь С. Верпечь	} 30	18	—	—	—
Владимира Гулевпча.	Части сс.: Ощова и Печихвость С. Стрыльча		26 — 35	10 — 26	} 17	— — —
Андрея Жолкевскаго.	С. Голче	95	8	—		—
Оо. августин. Затурецкихъ.	Часть с. Затурець	10	5	—	—	—
Димитрія Урсула Рудецкаго	С. Рудка С. Вороници	} 34	8	—	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Звинячее С. Вольговка С. Черневъ		65 30	45 10	16 — —	— — —
Держ. Констан. Сошенскаго.	С. Яниговка	12	8	—	—	—
Наслѣдн. Яна Чаплинскаго.	С. Миловши	43	28	—	—	—
Держ. Михаила Завадскаго.	С. Свидники	28	18	—	—	—
Боев. Кіев. Адама Киселя.	С. Низкинич С. Вишковичи С. Полуцаница С. Дегтевь С. Суходолы	— — — — —	43 30 30 85	— — — —	— — — —	— 0 5 20
Архимандрита Печерск. Іосифа Тризны.	С. Гродекъ С. Обаровъ	} 150	36	—	—	—
			—	—	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ.				
		1648	1653	1655	1657	1658
Архимандрія Луцкой.	С. Дубище	15	5	—	—	—
Каштел. Венденскаго, Генриха Кашовскаго.	С. Холпневъ	20	11	—	—	—
	С. Володковщина	5	1	—	—	—
Держ. Верещинскаго.	С. Невольное	10	5	—	—	—
Райны Косинской (посессія)	С. Осовець	4	1	—	—	—
Подком. Брацлавской, вн. Катерины изъ Лешна.	С. Вишенки	45	23	—	—	—
Гавріила Гротовскаго.	Часть с. Миловшей	8	4	2	—	—
Анастасіи Мышки-Холоневской.	С. Верхоставь	} 29	18	—	—	—
	С. Козятинъ					
	С. Лемешовъ					
Кс. Шимона Брыскаго.	С. Тютковцы	29	20	—	—	—
Держ. Катерины Стефановой Городиской.	С. Жеребиловка	} 4	—	—	—	—
	С. Хпловка					
Рейны Голубовны Домбровской.	Часть с. Селищева	14	4	—	—	—
Модреевскихъ.	С. Русивль	} 40	5	—	—	—
	С. Капустинъ					
Кашт. Волян. вн. Николая Чартгорійскаго.	М. Клеванъ	—	50	—	—	—
	С. Колдыровъ	54	22	—	—	—
	С. Деревянъ	46	14	—	—	—
	С. Олпшовъ	35	20	—	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названіи городовъ, мѣстечекъ и селъ.	Ч и с л о д ы м о в ъ .				
		1648	1653	1655	1657	1658
Того-же.	С. Диковъ	20	10	—	—	—
	М. Бѣловъ	142	120	—	—	—
	С. Суховцы	39	12	—	—	—
	С. Рубче	35	16	—	—	—
	С. Яневичи	20	19	—	—	—
	С. Медковъ	42	14	—	—	—
	С. Смержовъ	30	8	—	—	—
	С. Грабонъ	84	14	—	—	—
	С. Оржовъ	49	8	—	—	—
	С. Олешва	18	5	—	—	—
	С. Жилза	8	2	—	—	—
	С. Холопы	110	45	—	—	—
	С. Мшаки	16	4	—	—	—
	С. Мочулины	16	16	—	—	—
С. Корчинъ	10	3	—	—	—	
Корол. ротм., Криштофа Сапѣги.	С. Зарѣчье	} 36	22	—	—	—
	С. Линевичи		—	—	—	—
	С. Доротице	41	28	—	16	—
Стольники Волын., Самупла Дол- мата-Исай- ковского.	С. Острыевъ	15	5	—	—	—
	С. Ворсинъ	} 23	21	—	—	—
	С. Яловичи					
Старосты Го- родельскаго.	М. Берескъ	} 195	141	—	28	—
	С. Стар. Берескъ				—	—
	С. Стыринъ				—	—
	С. Котова Воля				—	—
	С. Ворончинъ				—	—
С. Межилисье	—	—				
Подсудка Луц- каго, Вацлава Гулевича.	Части сс.: Бѣлополя	} —	21	—	—	—
	Защитова		11	—	—	—
	Езова		21	—	—	—
	Рокитницы		8	—	—	2
Андрея Ли- невскаго.	С. Шпановъ	97	51	0	—	—
Стефана и Александра Батковскихъ.	С. Шабаровка	21	6	—	—	—
	С. Волица	10	0	—	—	—

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1653	1655	1657	1658
Судьѣ земск. Владимірс. Станислава Корчминскаго (арен. и заст.).	С. Цевеличи	16	15	—	—	7
	С. Рылавиці	} 15	15	7	—	5
	С. Михаловець					
Кс. Яна-Карла Чолганскаго.	С. Колеснпеп	24	12	—	—	—
Александра и Катерины Хрипяицкихъ.	С. Буремль	21	11	0	—	—
Держ. Збигн. Любенецкаго.	С. Теремное	40	20	15	9	—
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Крухивичи	} 112	40	—	—	—
	С. Уймаца					
Держ. Войцеха и Александры Коморовскихъ.	Часть с. Яловичъ	15	8	—	—	—
Яна Дахновица Гатискаго.	Части сс.: Ватина и Ватинца	} 7	5	—	—	—
Судьѣ земск. Луцкаго.	С. Божковичи	151	70	—	—	—
	С. Холопечи	80	34	—	—	—
	С. Толмаховъ	26	9	0	—	—
	С. Опанасовка	} 171	38	—	—	—
	С. Лавриновъ					
Воев. Дербск. Самуила Лециискаго.	М. Рафаловка	—	ср. 3	—	—	—
Кашг. Волын. Николая Чарторійскаго.	С. Суховцы	39	13	—	—	—
Дорогы Петровой Козпки.	С. Фашковичи	} 101	70	—	—	—
	С. Волиця					
	С. Мокрець					

Имена владѣльцевъ.	Названіе городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ.				
		1648	1653	1655	1657	1658
Доминика Ела- Малинскаго.	С. Пелжа	27	15	—	—	—
Юрія и Але- ксандра Пу- зыповъ.	С. Стракловъ С. Волица Страк- ловская	} 43	19	5	—	—
Офиц. Луцъ. Николай-Але- ксандра Ра- мульта.	С. Колодежно С. Будыща	) 47	17	14	—	—
Кашт. Волын. кн. Николая Чарторійскаго.	М Клеванъ (еврей)	—	7	—	—	—
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Тотовичи С. Запудинцы С Голки	) 33 10	16 10	— —	— —	— —
Александра Глембоцкаго.	С. Завидовъ С. Деричинъ	) 55	43	—	—	—
Кн. Адама Александра Сангушка.	С Войгоща С. Крымно С. Бронница	} 42	31	—	—	—
Яна Блинов- скаго.	С. Секунъ	16	10	—	—	—
Андрея Чап- лича.	С. Озденижъ С. Березолупы	16 —	14 4	— —	— —	— —
Борейка Кне- рутскаго.	Часть с. Кнерута	15	4	—	—	—
Корнелія Тарновскаго.	С. Мощоное	2	ни	од	но	го
Кн. Албрехта Станислава Радвила, канцл. В. К. Лит.	С. Лудзинъ С. Бичинъ С. Амбуковъ	} 130	100	—	—	40 — 24

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ь				
		1648	1653	1655	1657	1658
Кн. воеводы Краковского.	С. Конюшеи	17	13	5	—	—
Дмитрія Рогозинскаго.	Части сс.: Рогозны и Волковой С. Семеновка	11	8	—	—	—
Кашт. Венден. Генриха Кашовскаго.	С. Славожичи С. Андросіевъ	24	10	—	—	—
		20	4	—	—	—
Гр. Самуила Лещинскаго.	С. Мпхѣвка ключа Корецкаго	12	3	—	—	—
Держ. Адама Лясоцкаго.	С. Волица, иначе Олчовка	7	1	—	—	—
Канцл. В. К. Литовск., кн. Албрехта Радивила.	С. Дидичи, Сильно и 31 село волости Олицкой	1187 (до 1633г.)	952	—	—	—
Станислава Фалибовскаго.	С. Новоселки	9	3	—	—	—
Старосты Калускаго.	С. Глузовъ	9	4	—	—	—
Александра Белгорскаго.	С. Олексинъ, Сѣнное, Данчинъ, Заровъ, Нов. Пшаповъ	79	29	—	—	—
Николаевой Олешинной.	С. Собошка, С. Нараевка	20	3	—	—	—
		10	ни	од	но	го
Матіаша Ивањицкаго.	Часть с. Древина.	18	13	—	—	2
Яна Ольшамовскаго.	Часть с. Передмостья	9	7	—	—	—
Николая Богдашевскаго.	С. Сарны, С. Доротици	42	3 10	—	—	6

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ѣ м о в ѣ				
		1648	1653	1655	1657	1658
Кн. воеводы Краковскаго.	С. Трубичи,	) 51	1	—	—	—
	С. Подлужная		10	—	—	—
Злотолинскихъ.	С. Злотолинъ.	16	8	—	—	—
Кн. канцлера Литовскаго.	М. Круная	109	74	—	—	—
	С. Яблонь	97	76	—	—	—
Кн. воеводы Браковскаго.	М. Бережница	105	42	—	—	—
	М. Степань	192	151	45	—	—
Стефана Кортенскаго.	С. Вишневь	) 18	14	—	—	—
	С. Верпеть					
Старосты Калускаго, Яна Замойскаго.	С. Богдашовъ	20	6	2	—	—
	Мартина Билскаго.	С. Друговъ	37	26	—	—
Кн. Николая Чарторійскаго, въ державѣ Каспра Растончи.	С. Рубче	16	6	—	—	—
Воеводы Волинскаго, кн. Адама Сангушка.	С. Боголюбово	46	28	28	—	—
Христинны Петровой Даниловичевой.	М. Яновъ	} 269	158	—	26	—
	С. Велицеъ,				6	3
	С. Сельцо,				9	—
	С. Кухари.				—	—
	С. Литошоца,				—	—
	С. Подлисы,				—	—
С. Арсановичи	10	—				

Имена владѣльцевъ.	Названія городовъ, мѣстечекъ и сель.	Ч и с л о д ы м о в ъ.				
		1648	1653	1655	1657	1658
Графа Константина Любомирскаго,	Города Полонное и Барановъ, Острополь и Любартовъ (евреи).	) —	3	—	—	—
		) —	ни	од	но	го
Криштофа Козиби.	Части С. Молчанова	—	4	—	—	—
Воеводы Краковскаго, Влад. Доминика Заславскаго.	Городъ Дубно и 33 его при-селковъ	395	255	—	—	—
Писаря земск. Владим. Юрія Гораина.	С. Езеры С. Яровица	—	13	—	—	—
		—	7	—	—	—

Извлечено изъ книгъ Кіевск. Центр. Архива: № 2491: лл. 245, 444—817, 1094; № 2492: лл. 118—1027; № 2493: лл. 5—79, 160—188, 242, 321, 658; № 2494: лл. 105—234, 294—307, 348—366, 414—978, 764—880; № 2495: лл. 276, 587; № 2496: лл. 28, 66—77, 109—117, 155—158, 181—184, 223—424, 510—534, 645—698, 706—677, 1211, 1320, 1364; № 2497: лл. 7—9. 23—30, 49, 62—100, 121—139, 151—158, 182, 202—181, 300—379. 488, 603, 644, 652; № 1018: лл. 949—999, 1021, 1040, 1052—1097, 1102, 1115; № 1019: лл. 454—491, 508—530; № 1021: лл. 483—682, 710—741, 784—791. 906; № 1203: лл. 748—755, 507, 897; № 1025: л. 262; № 1026: лл. 1212—1309¹⁾.

¹⁾ Въ вѣдственныхъ таблицы включено нѣсколько мѣствовостей Кременецкаго повѣта, внесенныхъ въ присяжныя показанія по Владим. или Луцкому повѣтамъ.

XXVII.

Назначеніе королемъ Владиславомъ IV комиссіи для разслѣдова-
ванія жалобъ города Брацлава на притѣсненія старостъ, бывшія при-
чнноу упадка этого города. 1639 г., мая 18.

Działo sie w miescie krola jegomosci Braclawiu, dnia dwudziestego
miesiaca sierpnia, to iest, w poniedzialek po swietych Bartłomieu
Apostole, roku teraznieyszego tysiac szescset trzydziestego dziewiątego.

Przed urodzonemi y szlachetnymi pany Olbrychtem Kochanow-
skim, sędzią, Sylwestrem Czerlenkowskim, pisarzem, Stefanem Russia-
nem, woiskim, sekretarzem krola jegomosci, urzędnikami ziemskimi
Braclawskimi, Janem Bedermanem, pisarzem krola jegomosci ruskim,
y Grzegorzem Ważynskiem, iako commissarzami a raczei inquizito-
rami, specjalnym krola jegomosci pana naszego miłosciwego commis-
siei listem, z kancellariei krola jegomosci wydanym, naznaczonemi y
deputowanemi, przy bytnosci szlachetnego Andrzeia Marcinowskiego,
woznego generała woiewodztw Kijowskiego, Wolynskiego y Braclaw-
skiego, oblicznie stanawszy, mieszczanie y pospolstwo miasta krola jegomosci
Braclawia, strona powodowa, okazali naprzod inquizitią przy pie-
częci kancellariei mnieiszei zadworney, ręką krola jegomosci pana na-
szego miłosciwego podpisaną, prosząc, aby, za przyięciem y przeczyta-
niem takowej inquizitiei, zwyż mianowani panowie commissarze, czyniąc
dosię powinności swojey, a przychilając się we wszytkiem do takowej
inquizitiei, jurisdikcią przy aktach temu podobnych zwycziną offun-
dowawszy, pokoi y bezpieczenstwo wszelakie obwołac nakazali. Ktorei
to inquizitiei tenor iest taky: Władysław IV, z Bożej łasky krol
Polski, wielkie xiążę Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Zmudzkie,
Inflanckie, Smoleńskie, Czernihowskie y Szwedzky, Gottsky, Wan-
dalsky dziedziczny krol. Urodzonym Stanisławowi Laskowskiemu,
czesnikowi Lomzińskiemu, instigatorowi koronnemu, Olbrychtowi
Kochanowskiemu, sędziemu, Michałowi Kropiwnickiemu, podsędkowi,
Stephanowi Russianowi, woiskiemu, sekretarzom naszym, Sylwestrowi

Czerlenkowskiemu, pisarzowi, ziemskiem Braclawskim, Mikołaiowi Swentopełkowi Czetwertenskiemu, Janowi Bedermanowi, pisarzowi naszemu dekretow ruskich, y Grzegorzowi Ważynskiemu, wiernie nam miłym, łaskę naszą krolewską. Urodzeni wiernie nam mili! Wzięliśmy pewną z roznych mieisc wiadomosc, ysz miasto nasze Braclaw pograniczne, na ktorego nam y Rzptei całosci y iako naywiększei osadzie, dla snadneyszego tatarskiem częstym incursiom dania odporu, tudzież y publicznych Rzptei płacenia podatkow siła należało, przez zbytnią starostow y arendarzew swych oppressyją w niwecz spustoszyć musiało, tak że co przedtym dwa tysiąca osady było, teraz ledwie nad dwiescie nayduie się, y że iuż y ci dla takich oprpressyi do ostatku roschodzie się zawzieli. My tedy, iako naywyższy miast naszych pan y obronca, z powinności naszej krolewskiej, chcąc ostatniei prawie miasta tego desolatii, a zatym obronie Rzptei y diminutiei prowentow skarbu koronnego, za tą desolatią pochodzącey zabiezc na wyrozumienie y wywiedzenie się spustoszenia takiego miasta tego, także y wszelakich krzywd, oppressyi, stacyi, exactyi, bicia y grabieży roznych, obywatelom miasta tego a poddanym naszym przez starosty tameczne poczynionych, pewnych tam inkwizitorow naszych zesłac umysliliśmy, iakosz ninieyszym listem, własną mocą y władzą naszą krolewską wier. ww., ktorych u sibile w tych sprawach dzielność, umiejętnosc y wiarę zaleconą mamy, za inkwizitorow w sprawie tey do pomienionego miasta naszego Braclawia zsyłamy, poruczając y rozkazując to wier. ww., abyscie iako nayprędzei czas sposobny do odprawienia aktu tego, między sobą upatrzwszy, wielmożnego Marcina Kalinowskiego, woiewodę Czernihowskiego, Braclawskiego starostę naszego, także arendarza iego y mieszczanow tamecznych, listem innotescentiei swei, dwie niedzieli przed terminem obwiesciwszy, do miasta naszego Braclawia ziachali y tam o wszytkiem miasta tego spustoszeniu, także o wszelkich in genere mieszczanom tamecznym poddanym naszym przez starostow ich roznych od czasu niemałego poczynionych krzywdach, mianowicie biciu, grabieżach, wyciąganiu powołowszczyzn, dziesięcin, do chłopskich robot

y ciężarów ich przymuszeniu, naprawianiu chorągwi na zubożenie y rozescie mieszczan tamecznych y stacyi roznych, tak na te chorągwie, iako y na pomienionego samego starostę y czeladzi iego od nich braniu, (od ludzi wiary godnych, obywatelow tamecznych poblizszych, od osob stanu szlacheckiego pod sumieniem, a od ludzi condiciei mieiskieji pod przysięgą) onych do siebie wezwawszy, pilną inquititią uczynili; urząd nowy dla lepszego miasta tego porządku obrali, pobyory seimowe, gdzie i na co po te czasy obrać, dowiedzieli się, y wszystkie krzywdy ich dostatecznie rozsądzi, kto takowei miasta tego desolatiei, zaczym y zmieszczania prowentow skarbu naszego był y do tychczas iest przyczyną, abysmy z takowei wier. waszych inquititii dostatecznie informowani być mogli, y lubo privatim, lubo cum ordinibus regni, iako nam to będzie należało, przestrzegli zawczasu, żeby te miasto z uimą zwyczajnych prowentow y obrony Rzeczyptei a osobliwie woiewodstwa tamecznego przez oppressię częste starostow ich, funditus zniesione nie było. Przy ktorei to inquititiei wiern. ww. effectualiter wszelakie bezpieczenstwo mieszczanom tamecznym a poddanym naszym, od wielmoznego woiewody Czernihowskiego, iako starosty tamecznego, arendarza y sług iego na zdrowiu y maiętnosciach ich zakładem swym osobliwym (ponieważ teraz, iako mamy wiadomosc, na gleity y listy upominające nasze, nic nie dbają) obwaruiecie y żeby iem takowych dalszych krzywd y ciężkoscii nad powinosc y konditią ich mieiską odtąd niewyrządzano y owszem w pokoju ich zachowano, y do nas iem w krzywdach swych udawac się nie zabraniano, surowie przykażecie. W czym wszytkiem sumnienie wiern. ww., abyscie żadnei stronie nie folgowali, obowiazujemy; do ktorego aktu niebytnosc dwu y więcei z wiern. ww. przeszkodą nie będzie. Dan w Leponach, dnia XVIII miesiaca maia, roku panskiego MDCXXXIX, panowania naszego Polskiego VII, a Szwedzkiego VIII roku. Vladislaus rex. Jac. Max. Fredro, regens cancellariae
Locus sigilli cancellariej minoris.

Po ktorym przeczytaniu inquititiei, stanowszy oczewiscie, szlachetny p. Hrehory Turowicky, iminiem wielmoznego jmc pana

Marcina na Husiatynie Kalinowskiego, woiewody Czernihowskiego, Braclawskiego, Litinskiego starosty, bronił takowej fundowania jurisdiciei z przyczyn y racyi niżej wyrażonych per modum controversiae podanych tenorem takim: Urodzony pan Hrehory Turowicky, umocowany j. mc. pana woiewody Czernihowskiego, iako niewinnie obwiononego, zachowawszy wszelakie obrony prawne wcale, zaniusszy solennem protestationem przeciwko Hrickowi Moskorodzie, Stephanowi Pampusze, Hryckowi Katrusze, Iwanowi Katrusze, Andrusikowi Zacharczenkowi, Michaiłowi Kołomyicznkowi, Hryckowi Zdannenkowi, Bohdanowi Hniewoszowi, Tymoszowi Nepeikowi, Semenowi Lubeczowi, Stephanowi y Dankowi Kurilenkom braci rodzoni, Dmitrowi Wasiutkowi, Stephanowi Periczenkowi, mieszczanom Braclawskiem, principałom y pomocnikom ich, isz przerweczeni principałowie z pomocnikami swemi pospolstwo buntuią, do tumultow excituią, od powinności wszelakiei powinnei buntami, przeciwko jmc panu woiewodzie Czernihowskiemu a staroscie Braclawskiemu tuteiszemu zawziętymi, odrażaią, przeciwko prawu pospolitemu commissie, za złym udaniem nieprawnie y niesłusznie z cancellariei jego kr. mosci, wyiednywaią y do szkod niemających jmc pana woiewodę Czernihowskiego przywodzą, ktorych sobie na tenczas na dwadziescia tysięcy kop groszy litewskich jmc pan woiewoda Czernihowski szacuje. Przetosz przerweczony umocowany jmc pana woiewody Czernihowskiego o takowy bunty przez przerweczonych pryncypałow ich pomocników, o commissie przeciwko prawu pospolitemu wyiednane, o szkody z tych tumultow pochodzące y o wine prawne, w prawie pospolitym opisane, a za takowe tumulty excitowane, przez principałow y adhaerentow tych tumultow popadłe, imieniem jmc pana woiewody Czernihowskiego raz y powtore swiadczył się y opowiadał (далѣ слѣдуетъ изложеніе доводовъ повѣреннаго Калиновскаго).

Изъ кн. Литовской Метрики IV. В. 41.

XXVIII.

Исчисленіе дымовъ въ городахъ и селеніяхъ Подольскаго воеводства, показанное подъ присягою, по случаю взиманія подъемной подати въ 1661 году.

Oblata regestru juramentorum ratione sexduplicis pensionis fumalium in officio castrens. capitan. Camenecen. in Podolia, anno Domini 1661, 11 septembris praestitorum et expeditorum.

- 11 *septembris 1661 an.* Ad officium praesens castrens. capitan. Camemenecens. in Podolia, personaliter veniens, honestus Joannes Tomaszenko, proconsul oppidi *Zynkow*, inhaerendo constitutioni novellae de contributione publica fumalium, in palatinatu Podoliae solvendorum, nec non et laudo eiusdem palatinatus Podoliae, quoad interesse tantum primae ratae sexduplicis pensionis attinet, juramentum corporalem in eam rotham, prout in praefato oppido *Zynkow* subditorum domus, praeter viginti, plures non sunt et non raperiantur, flexis ad imaginem Crucifixi genibus, praestitit. A doma iudaica cauponaria minori . . . . . 1.
- 14 *septembris 1661 an.*, laboriosus Daniło de villa *Krzykow*, possessionis g. Adami Zegorski, iuramentum corporale praestitit super fumos ¹⁾. . . . . 2.
- 15, laboriosus Wonton de villa *Swidova* gen. succamerrarij terr. Czerscens. praestitit domus . . . . . 12.
- 16, laboriosus Tymko Osadca de oppido *Tymkow* praestitit super domos et subditt . . . . . 4.
- Laboriosus Semko de villa *Bednarow* et *Szydłowse* sortis gen. Kawiecki p. s. f. . . . . 1.

¹⁾ Слова: «praestitit super fumos» или «domos» въ дальнѣйшемъ сокращены: p. s. f. или d, т. е. принесъ присягу на столько-то дымовъ или домовъ.

19 septimbr., laboriosus Wasil Siemaszkewicz de villa <i>Kapusciany</i> possessionis gen. Dąmbrowski p. s. d.	5.
Laboriosus Alexius Kulik de villa <i>Chreptiow</i> praestitit juramentum corporale s. d.	20.
20 sept., laboriosus Panko Rudyi de villa <i>Chodyowse</i> ex sorte g. Michaelis Chodyowski praestitit s. f.	3.
Laboriosus Olexa de villa <i>Brzezanki</i> praestitit super fum	2.
Laboriosus Andronik de villa <i>Muksza</i> s. f.	3.
Labor. Mikita de villa <i>Czarnokonce</i> sortis gen. Jaromirski praestitit s. f.	1.
21 sept., labor. Hryn de villa <i>Jackowce</i> g. Sophiae Chraśtowska praestitit s. f.	4.
Labor. Jla vatamanus de <i>Lasakowica</i> praestitit super domos et subditos ad dluem possibil (sic).	13.
22 sep., labor. Fedor Logoyda vatamanus de villa <i>Przewrocie</i> gen. capitanei Czmeltineus (sic) p. s. d.	3.
Honestus Andreas Biały de oppido <i>Zbrzezcie</i> magnifici succamerarii Podoliae p. s. d.	30.
Laboriosus Daniło de villa <i>Zabince</i> praestitit super domos fum.	3.
Labor. Dmiter de villa <i>Zahukowka</i> magn. succamerarii Podoliae p. s. d.	2.
23 septemb., labor. Hryhor. Hołowczenko de villa <i>Hlibow</i> gen. Złoczowski p. s. f.	2.
Labor. Hryn de villa <i>Karaczkowce</i> p. s. f.	3.
Labor. Dymitro de villa <i>Poboyna</i> gen. Stanisławski p. s. f.	4.
<i>Miendzyboz</i> —Hon. Wasil Fedorowicz, exceptis judeis, s. d.	204.
<i>Nowa Sieniawka</i> —Labor. Kostiuk s. d. p. juramentum	7.
Labor. Matfij de villa <i>Chmielowa</i> possessionis r. r. d. d. ordinis praedicatorum p. s. f.	19.
Idem labor. Matfij de villa <i>Olchowce</i> conventus praedicatorum Dominicanorum p. s. f.	8.
<i>Dawidkowce et Hussakowce</i> —Labor. Wasil Fedorowicz p. juram. s. f.	3.

<i>Boryskowce</i> —Labor. Maxym de willa <i>Boryskowce</i> ad fluvium Dniestr ex sorte gen. Biernaszowski p. s. subditt . . .	8.
Laboriosus Jwan Buyko de villa <i>Nefedowce</i> ex sorte gen. Chrzastowska p. s. f.	1.
24 sept., honestus Michayło de oppido <i>Skala</i> p. s. d. (exceptis judeis)	26.
Labor. Hrynec Szpaczenko de oppido <i>Czahor</i> p. s. f. . . .	16.
Labor. Daniło vatamanus de villa <i>Beznoskowce</i> ex sorte decanatus Camenecensis p. s. f.	3.
Labor. Mycko Husaczek de villa <i>Kolendziany</i> antiquae locationis p. s. d.	5.
Labor. Hryn Manczuk de villa <i>Czarnokonce</i> ex sorte gen. Korzeniowski p. s. d.	2.
Labor. Jwan Dunenko de praedio <i>Tataryszce</i> capitaneatus Camenecensis p. s. subdit	4.
25, labor. Lager de villa <i>Piatniczany</i> g. Piasecki p. s. p. f. et subdit.	1.
Labor. Michayło de <i>Jarmolince</i> p. s. f.	12.
Labor. Jwan de villa <i>Chodyowce</i> , sorte gen. Alexandri Chodyowski p. s. f.	2.
Labor. Fedor de villa <i>Zozulince</i> magn. succamerarii Podoliae p. s. f.	1.
Labor. Jwan de villa <i>Sinkow</i> . ejusdem succamerarii Podoliae p. s. f.	1.
Labor. Jwan Osadca de villa <i>Lastowce</i> ex sorte gen. Więtkowski p. s. f.	1.
Labor. Mac Szykuła de villa <i>Bilcze</i> p. s. d: (exceptis słobodzian)	20.
Labor. Gnyda vatamanus de villa <i>Myszkow</i> p. s. f.	9.
Labor. Onysko de villa <i>Torskie</i> p. s. f.	13.
Jdem pró villa <i>Hinkowce</i> p. s. f.	2.
Jdem pro villa <i>Chartanowce</i> p. s. f.	2.
<i>Hołowczynce</i> —Lab. Klim Hrobarenko p. s. f.	5.

<i>Myłkowce</i> —Jdem Klim p. juramentum s. f.	4.
Laboriosus Wasil de villa <i>Ostrowczyńce</i> p. s. f.	4.
Lab. Kuz de villa <i>Pokleki</i> p. s. f.	3.
Lab. Fedoraszko de opp. <i>Kalus</i> p. s. f.	15.
Lab. Jwan de <i>Nowoselka</i> ex sorte g. Christophóri Wołodiowski p. s. subdit.	1.
Lab. Jwan Pohrybny de <i>Warwuczynce</i> magn. palatini Ravensis p. s. f.	3.
29 sept. Lab. Fedor Petryczenko de willa <i>Sutkowce</i> gen. Bałaban p. s. f.	2.
Lab. Matwyi de villa <i>Mała Struga</i> pro oarte g.g. Wolanowskich p. s. f.	6.
Lab. Petran de villa <i>Wielka Struga</i> eorundem Wolanowskich p. s. f.	6.
Labor de villa <i>Rzepince</i> p. s. subditos	4.
Honestus Stephanus Bilik de op. <i>Satanow</i> juramentum corporale p. s. f.	84.
Lab. Hryn Lechnik de villa <i>Wartikowce</i> p. s. f.	2.
Super fumales, laboriosus Kostiuk Stary de <i>Sieniawka</i> p.	1.
Jdem pro villa <i>Kurowka</i> p. s. f.	2.
Lab. Ilko de <i>Jwanikowce</i> p. s. f.	4.
Lab. Roman Nahornik de oppido <i>Rozmetyńce</i> p. s. f.	2.
Jdem pro villa <i>Wierzchowce</i> p. s. f.	2.
Jdem pro villa <i>Borszczowka</i> p. s. f.	2.
Lab. Ihnat Cikoł de villa <i>Mukarow</i> p. s. f.	15.
30 sept., labor. Semen Horbulionia Podkopenko de villa <i>Olchowiec</i> possessionis integrae gen. Zacwilichowska p. s. f.	15.
Honestus Martinus Senfaber de opp. <i>Dunaygrad</i> p. juramentum s. d.	20.
Lab. Sema Zapaczenko de <i>Słoboda Dunaygrodzka</i> p. s. d.	2.
Lab. Jakow de villa <i>Woytkowce</i> p. s. f.	6.
Lab. Andrus juramentum p. s. f.	10.
<i>Rusanowce</i>	5.

Lab. Iwan de <i>Paniowce Zielienieckie</i> ex sorte successorum gen. Valentini Jeziorkowski p. s. f.	5.
Lab. Hryhor de villa <i>Maliowce</i> p. s. f.	3.
Labor. Semen woyt de villa <i>Krzywcze</i> (exceptis judaeis et nobilibus) p. s. f.	41.
Lab. Sema vatamanus de villa <i>Babince</i> (exceptis judaeis et nobilibus) p. s. f.	23.
Labor. Wasil Pirozek de villa <i>Rzeczynce</i> gen. Ostrowski, p. s. f.	1.
Lab. Wasil Makarenko z <i>Wysznych Paniowiec</i> p. s. d. . . .	10.
Lab. Nazarko Strylec de villa <i>Nizne Paniowce</i> p. s. d. . .	8.
Lab. Ulasi Maximenko de villa <i>Uscie</i> ex sorte m.m. Potockich p. s. d.	2.
Lab. Mikita de villa <i>Łastowce</i> ex sorte gen. Szaniawski p. s. d.	2.
Labor. Semen de villa <i>Uscie</i> ex sorte m. Palatinae Bełcen- sis p. s. d.	1.
Lab. Iwan Buszaroga de villa <i>Cwikłowce</i> p. s. d.	5
Lab. Fedor de villa <i>Durniakowce</i> gen. Pawłowski p. s. d.	1.
Lab. Klim de <i>Zubrowce</i> r.r. p.p. Dominicanorum (okrom słobod.) p. s. s. d.	2.
Lab. Maxim de <i>Czarnokozynce</i> (exceptis domibus nobilium, haidon., judaeorum et aliorum subditorum) p. s. f. . .	37.
Lab. Jakow de <i>Nowosiołka</i> p. s. f.	11.
Lab. Michayło de <i>Zalesce</i> p. s. f.	13.
Lab. Onufry de <i>Szestowce</i> p. s. f.	11.
Lab. Prokop de <i>Niwra</i> p. s. f.	5.
Lab. Filimon de <i>Jwanie</i> p. s. f.	2.
Lab. Ostafy de <i>Hroszowa</i> p. s. f.	9.
<i>Perchamowce</i> —Lab. Andrus Kuroczka vatamanus p. s. f. . .	6.
Lab. Ochrym de <i>Uscie</i> p. s. f.	8.
1 octocris 1661, lab. Iwan Błoznik de villa <i>Derewiany</i> gen. judicissae Podoliae p. s. d.	6.
Labor. Semion Logofet de villa <i>Szebutyniec</i> ex sorte gen. Chocimirski p. s. d.	2.

Lab. Dema de <i>Isakowce</i> ex sorte gen. Wierzchowski p. s. f.	1.
Lab. Hawryło vatamanus de villa <i>Kalinie</i> gen. judicissae Podoliae p. s. d.	5.
Lab. Panas de villa <i>Sokoł</i> ex sorte m.m. Potockich p. s. f.	5.
Lab. Dmitro de villa <i>Trychowce</i> p. s. f.	2.
Providus Stephanus Bereżecki de villa <i>Zalucze</i> p. s. d. . .	5.
Lab. Huryn de villa <i>Buczaiia</i> p. s. f.	3.
Lab. Hawryło de villa <i>Buczajka</i> s. f.	3.
Lab. Iwan de villa <i>Sokoliec</i> p. s. f.	3.
Lab. Michayło Wachnenko de villa. <i>Wachnowce</i> p. s. f. . .	3.
Lab. Nazarko de villa <i>Beznoskowce</i> ex sorte g.g. Sabentow p. s. d.	2.
Lab. Iwachno Bilaczek de villa <i>Korytzyńce</i> g. Radlinski p. s. f.	17.
Lab. Iwan Harasimenko de villa <i>Zawale</i> m.m. Potockich p. s. f.	16.
Lab. Fedor de villa <i>Nowosiołka</i> g. Strzałkowski p. s. d. . .	4.
Lab. Fedor de villa <i>Kołodrobka</i> magn. succamerariae Podoliae p. s. f.	3.
Lab. Stephanus de villa <i>Holoskow</i> s. f.	3.
3 octobr., lab. Olexy vathamamus de villa <i>Uszyca</i> s. f. . .	5.
Idem pro sorte in <i>Bakota</i> g. Zaniewski s. f.	1.
Labor. Hrynko vatamanus de villa <i>Bliszczanowce</i> , possessionis gen. Roźniatowski p. s. f.	7.
<i>Huszczynce</i> —lab. Manko Wołoszczyzenko p. s. f.	2.
Nobilis Alexander Kopystynski de villa <i>Pankowce</i> g. pocilla- toris Haliciensis p. s. f.	3.
Idem pro villa <i>Hrabowce</i> g. Trzeciak s. f.	2.
Idem pro villa <i>Lisanowce</i> , possessionis g. Biernaszewski, p. s. f.	2.
Idem pro villa <i>Zapadyńce</i> g. Trzeciak s. f.	3.
Lab. Pacio de villa <i>Kniaze</i> g. Boguszowa p. s. f.	3.
Lab. Jarema de villa <i>Wroblowce</i> ex sorte Nicolai Charzewski p. s. subditos	1.
Lab. Jasko de villa <i>Snitowka</i> ex sorte Ihnatowskiego p. s. f.	1.
Lab. Hryhor de villa <i>Worobiowce</i> ex sorte g. Żeromskiy, alias paniey Łabęckiey, p. s. f.	1.

Lab. Semko de villa <i>Probuźne</i> , p. s. f.	4.
Oppidum <i>Czarnoostrow</i> —honestus Iwan Hiptynczyk p. s. d.	30.
Lab. Roman de villa <i>Hruszowica</i> g. Watowski p. s. f.	1.
Lab. Iwan de villa <i>Martinowka</i> g. Rapacki p. s. f.	1.
Idem pro villa <i>Woytowce</i> p. s. f.	1.
Idem pro villa <i>Ostaszki</i> p. s. f.	2.
Lab. Iwan de <i>Ormiany</i> p. s. f.	1.
Idem pro villa <i>Tyszkowce</i> p. s. f.	3.
Lab. Trochym de <i>Pilawce</i> p. s. f.	3.
Lab. Nikifur de villa <i>Gruszka</i> s. f.	5.
Idem pro villa <i>Czabanowka</i> p. s. f.	4.
Lab. Olexy de villa <i>Łyskowce</i> p. s. f.	9.
Idem pro villa <i>Krzywożany</i> p. s. f.	1.
Lab. Gordy de villa <i>Ronkoszowa</i> p. s. f.	2
Idem pro villa <i>Rakołupince</i> p. s. f.	1
Lab. Miron vatamanus de villa <i>Supronkowce</i> collegii Camenecens.	
Soc. Jesu p. s. f.	3.
4 <i>Octobris</i> . Lab. Panko vatamanus de villa <i>Kołybaiowce</i> s. f.	1.
Honestus Sawa de ciuitate <i>Latyczow</i> s. f.	18.
Idem de villa <i>Harbusow</i> p. s. f.	8.
Idem de villa <i>Szczodrowa</i> p. s. f.	5.
Idem de villa <i>Markowce</i> , p. s. f.	2.
Lab. Adreas de villa <i>Holewiczow</i> p. s. f.	2.
Lab. Symon de villa <i>Popowce</i> p. s. f.	2.
Lab. Iwan de villa <i>Susłowce</i> p. s. f.	2.
Idem de villa <i>Kopytynce</i> s. f.	1.
<i>Bar</i> —honestus Prokop proconsul p. s. f. (exceptis domibus iudeo- rum, tantum de duobus propinatoriis)	102.
Lab. Iwan Beratynski de opp. <i>Joltuszkow</i> p. s. f.	22.
Idem pro villa <i>Joltuszki</i> p. s. f.	12.
Idem pro villa słobodka <i>Derazniey Kalinskiy</i> p. s. f.	3.
Idem pro oppido <i>Deraznia</i> p. s. f.	21.
Idem pro <i>Hatnia Deraznia</i> p. s. f.	20.

Idem pro villa <i>Iwanowce</i> p. s. f.	15.
Idem pro villa <i>Kalinska Deraznia</i> s. f.	12.
Idem pro villa <i>Łuka</i> p. s. f.	20.
Idem pro villa <i>Hołowczyce</i> p. s. f.	5.
Idem pro villa <i>Witkowce</i> p. s. f.	10.
Idem pro villa <i>Mankowce</i> p. s. f.	6.
Idem pro villa <i>Komarowce</i> p. s. f.	6.
Idem pro villa <i>Morozow</i> p. s. f.	4.
Idem pro oppido <i>Czemerysze</i> p. s. f.	10.
Famatus Prokop prokonsul de villa <i>Mołochow</i> p. s. f.	3.
Lab. Mikita de villa <i>Cwitowa</i> p. s. f.	6.
Lab. Wasil vatananus de villa <i>Karyczynce</i> g. Gdeszynski p. s. f.	6.
Lab. Andreas de villa <i>Zalesczyki</i> g. Chylinski p. s. f.	3.
Lab. Wasil de villa <i>Nagorzany</i> p. s. f.	15.
Lab. Panko de villa <i>Kołybaiew</i> p. s. f.	4.
Lab. Marko de villa <i>Kołaczkowiec</i> g. Sieniowski p. s. f.	1.
Lab. Kozman de villa <i>Sokol</i> ex sorte g. Łabencka p. s. f.	2.
5 octobris, lab. Dmitro de oppido <i>Kasparowce</i> sortis g. Stani- szewski p. s. f.	2.
Idem pro villa <i>Lisiczniki</i> ex sorte ejusdem s. f.	3.
Idem pro villa <i>Horyhlady</i> sortis ejusdem Staniszewski p. s. f.	1.
Lab. Gregory de villa <i>Szczytowce</i> possessionis Staniszewski p. s. f.	1.
Idem pro villa <i>Woniałynce</i> ejusdem s. f.	2.
Lab. Ostap de villa <i>Cwitowa</i> p. s. f.	4.
Lab. Andrus de villa <i>Zalesie</i> g. Chylinski s. f.	2.
6 octobris, lab. Olexa de villa <i>Ożierany</i> g. Bilski s. f.	3.
Lab. Jakow Hryszczenko de villa <i>Stoboda Nowosielska</i> ex sorte g. Warszawski p. s. f.	3.
Lab. Stefan de villa <i>Subocz</i> magn. ducis exercituum p. s. f.	3.
Lab. Iwas de villa <i>Szerszeniowce</i> ex sorte gen. Pauli Pruski p. s. f.	1.
Idem pro sorte g. Oscistawski s. f.	1.
Idem pro sorte g. Matthaei Pruski s. f.	1.
Idem pro villa <i>Charionowce</i> g. Pauli Pruski s. f.	2.

Idem pro sorte ibidem g. Woysławska	(?)
Lab. Jaremko de villa (не показано) g. Wyżycki, p. s. f.	6.
Reliquum abjūravit.	
Lab. Kondrat de villa <i>Wierzbowiec</i> g. Złoczowski p. s. f.	3.
Lab. Jakow de villa <i>Żytniki</i> ejusdem s. f.	2.
Lab. Maxim de villa <i>Olchowiec</i> ex sorte gen. Złoczowski p. s. f.	3.
Lab. Panko Bassarabenko de sorte Kosakowski ibidem in <i>Olchowiec</i> p. s. f.	4.
Lab. Stefan de villa <i>Paniowce Zielienieckie</i> ex sorte nobilis Garlinski et Raczynski p. s. f.	2.
Lab. Iwan de villa <i>Sokoł</i> ex sorte magnif. palatini Belzensis p. s. f.	1.
Lab. Marcin z <i>Uhrynkowiec</i> gg. Lastowieckich p. s. f.	5.
Lab. Iwan Mironenko de villa <i>Lysiec</i> g. Sokolnicki p. s. f.	3.
Lab. Kondrat vatamanus de villa <i>Hobuzynce</i> g. Sciniowski p. s. f.	2.
Lab. Iwan de villa <i>Skazince</i> g. Kosakowski p. s. f.	4.
Lab. Hryhor pro sorte ejusdem in villa <i>Wielka Struha</i> p. s. f.	4.
Lab. Lartio de oppido <i>Kaszperowce</i> ex sorte g. Skarzynska p. s. f.	6.
Lab. Tryfon de villa <i>Kudrowce</i> (excepta domo conflagrata et vatamani) p. s. f.	13.
Lab. Sawka de <i>Frydrowce</i> p. s. f.	4.
Lab. Stefan de villa <i>Kniahynin</i> ex sorte mag. Palatinae Belzensis p. s. f.	4.
Lab. Kondrat vatamanus de villa <i>Kniahynin</i> ex sorte g. Szyiska p. s. f.	4.
Lab. Onysko de villa <i>Olexince</i> p. s. f.	2.
Lab. Filip de villa <i>Dolne Kudrynce</i> p. s. f.	10.
Lab. Daniło de villa <i>Gorne Kudrynce</i> s. f.	7.
Lab. Stefan de villa <i>Lisowce</i> p. s. f.	10.
Idem pro villa <i>Kapustynce</i> p. s. f.	4.
Lab. Lesko de villa <i>Szypowce</i> p. s. f.	3.
Lab. Choma de oppido <i>Grodek Kulakow</i> p. s. f.	9.

Idem pro villa <i>Kużakowce</i> p. s. f.	4.
Idem pro villa <i>Koscielniki</i> p. s. f.	3.
Lab. Wasil Hayduk de villa <i>Dubrowiany</i> s. f.	4.
Lab. Mac de villa <i>Dupliszcze</i> gen. Miarkowski p. s. f.	2.
Honestus Stepan de oppido <i>Zwaniec</i> (exceptis tantum judaeis) p. s. d.	60.
Lab. Daniło de <i>Zwiniacz</i> p. s. d.	16.
Idem pro villa <i>Bedryhowce</i> p. s. f.	4.
8 octobris 1661, lab. Petro de villa <i>Milowce</i> g. subdapiferi Podoliae p. s. f.	19.
Lab. Andrus Mielnik de villa <i>Laskowce</i> (okrom dworu y dwoch pustych chat) p. s. f.	2.
Honestus Lewko Ochrymowski de oppido <i>Uładowka</i> p. s. f.	2.
10 octobris 1661, lab. Kondrat de villa <i>Mikołajówka</i> g. Pia- seczynski p. s. f.	1.
Idem pro villa <i>Żurawlino</i> p. s. f.	2.
Lab. Petrys de <i>Kulczeiowce</i> p. s. f.	4.
Lab. Olexy de villa <i>Wychwatniowce</i> mag. Potocki s. f.	2.
Lab. Fedor de villa <i>Furmanowce</i> s. f.	1.
Lab. Kostia de villa <i>Hrynczuk</i> s. f.	15.
Lab. Andrus de villa <i>Paszkowce</i> nob. Zaleski p. s. f.	1.
Lab. Iwan Purputrenko de villa <i>Radmince</i> nob. Kruszynski p. s. f.	2.
Idem pro villa <i>Jonaszynce</i> nob. Hlinecki s. f.	1.
Idem pro villa <i>Mołomolince</i> n. Komanacki s. f.	2.
Lab. Michayło Łyszenko de villa <i>Kuryłowce</i> gen. Pogroszowski p. s. f.	4.
Lab. Jarema de villa <i>Chodikowce</i> possessionis gen. Osimborowski p. s. f.	3.
Lab. Andrey Wołoszyniec de villa <i>Nowosiołka</i> p. s. f.	1.
Lab. Jurko Hryszyk de villa <i>Mielnica</i> g. Złoczowski p. s. f.	6.
Lab. Borys de oppido <i>Kitaygrad</i> (okrom cudzych poddanych) p. s. f.	8.

<i>11 octobr. 1661</i> , lab. Iwan de villa <i>Żwan</i> p. s. f.	15.
Lab. Dron vatamanus de villa <i>Braha</i> s. f.	8.
Lab. Matfyi de villa <i>Milowce</i> sorte g. Choynacka p. s. f.	2.
Opp. <i>Husiatyn</i> . Honestus Andry oppidan. Husiatinensis p. s. f.	58.
Idem super judaeorum fumos 4 et cauponaria	1.
Nobilis Paulus Krasovski pro villa <i>Olchowiec Napolny</i> ex sortibus g.g. Liniowski et Sokolnicka s. f.	3.
Lab. Semion de villa <i>Kucza</i> p. s. f.	8.
Lab. Dary de villa <i>Piesiec</i> p. s. f.	2.
Lab. Sidor de villa <i>Ihnatowce</i> p. s. f.	1.
Lab. Andrey de oppido <i>Zwinigrod</i> p. s. f.	14.
Lab. Gorda de villa <i>Ulatkowce</i> p. s. f.	2.
Idem pro villa <i>Babince</i> p. s. f.	1.
Lab. Daniło de <i>Podfilipie</i> gen. Pacowski s. f.	3.
Lab. Pawło de villa <i>Milowce</i> ex sorte per. illustris et admodum reverendi domini Michaelis Ulinski, praepositi Camenecensis, p. s. f.	3.
Lab. Thomas de villa <i>Czerce</i> episcopatus Camenecensis reliquis abjuratis, p. s. f.	2.
<i>14 octobris</i> , opp. <i>Jagelnica</i> .—Honestus Michayło Przenicki oppidanus Iagielnicensis (exceptis judaeis) p. s. f.	30.
Lab. Tymko Dołhanuik de villa <i>Jagelnica</i> p. s. f.	13.
Lab. Łuc Ptasznik de villa <i>Swidowe</i> s. f.	20.
Lab. Jacko de villa <i>Ilaszkowce</i> p. s. f.	4.
Lab. Tymko de villa <i>Bilinowka</i> g. Rozniatowski p. s. f.	1.
Op. <i>Studenica</i> . Honestus Andry Mielnik oppidanus Studenicensis s. f.	50.
Idem super judaeorum fumos	5.
Idem super domos cauponarias	3.
Lab. Petro de villa <i>Tymkow</i> p. s. f.	3.
Lab. Thoma de villa <i>Nagorzany</i> (exceptis pauperibus slobodzian) p. s. f.	15.
Lab. Malik de villa <i>Czabarowka</i> sortis gen. Osiecki p. s. f.	1.

15 octobris 1661, lab. Andrus de villa <i>Rosochaciec</i> gen. Łozowski p. s. f.	4.
Lab. Sidor de villa <i>Bucinowce</i> p. s. f.	2.
Idem pro villa <i>Mordynce</i> perillustri et admodum rewerendi domini Michaelis Ūlinski p. s. f.	3.
Lab. Olexy Sachnowski de villa <i>Bilieckie</i> p. s. f.	1.
Idem pro villa <i>Sachny</i> ad Latyczow. p. s. f.	2.
Laboriosus Atanasi de villa <i>Filipkowce</i> ex sorte g. Zaciwilkowska p. s. f.	1.
Lab. Dynis de villa <i>Tyraŋince</i> g. Trzeciakowa p. s. f.	
Lab. Iaremka de villa <i>Ułaykowce</i> g. Gołynski p. s. f.	10.
Idem pro villa <i>Berezowa</i> p. s. f.	2.
17 octobris, lab. Misko de villa <i>Matykwow</i> g. Zaciwilkowska p. s. f.	4.
Lab. Wasil de villa <i>Kudyowce</i> ex sorte regali gen. Zaciwilkowska p. s. f.	1.
Lab. Peter de villa <i>Michayłowce</i> possessionis g. Bogusz p. s. f.	8.
Lab. Marko de villa <i>Koniszczan</i> g.g. Boguszow p. s. f.	6.
18 octobr. 1661, lab. Fedor de villa <i>Domanow</i> p. s. f.	2.
Lab. Tymko Łack de villa <i>Stary Olchowiec</i> ad Husiatyn. d. s. f.	4.
Lab. Lewko de villa <i>Kuzmince</i> g. Gruszecki s. f.	1.
Lab. Ihnat de villa <i>Suchodoł</i> g. Scibor s. f.	1.
Idem pro villa <i>Czabarowka</i> ex sorte gen. Sokolnicki p. s. f.	1.
Lab. Stefan de villa <i>Gawryłowce</i> p. s. f.	15.
Lab. Kasiap de villa <i>Łoiowce</i> sortis g. Georgii Łoiowski p. s. f.	2.
Lab. Iwan de villa <i>Iwanie</i> possessionis g. Daniłowicz s. f.	2.
20 octobr. 1661, lab. Ostafy Lustenko de villa <i>Radiowce</i> s. f.	5.
Lab. Michayło de <i>Holożynce</i> p. s. f.	5.
Lab. Iwan de villa <i>Holołki</i> mag. capitanei Braclaviensis p. s. f.	1.
Lab. Lukian de villa <i>Bołhny</i> p. s. f.	1.
Lab. Gorasz de suburbio <i>Podgrodzie</i> ex sorte illustris et magnifici capitan. Camenecensis (exceptis domibus haydon., milit., subditor. spualiar.) p. s. f.	7.
Lab. Stefan Łysko de villa <i>Kutkowce</i> s. f.	5.

Lab. Klimko de villa <i>Zeniszkowce</i> p. s. f.	2.
Lab. Iwan de villa <i>Kuraszowce</i> p. s. f.	6.
Lab. Fedor de villa <i>Doliniany</i> g.g. Boguszow s. f.	2.
Lab. Iwan de villa <i>Chodorowce</i> p. s. f.	15.
Lab. Marko Budyn de opp. <i>Grudek Bedrychow</i> p. s. f.	2.
Lab. Hryhor de villa <i>Wasiutynce</i> p. s. f.	1.
Lab. Petro de villa <i>Paniowce Zielienieckie</i> ex sorte gen. Malinowski p. s. f.	2.
22 octobr. 1561, lab. Michayło de villa <i>Zoiowce</i> g. Humiecki p. s. f.	7.
Lab. Panko de villa <i>Borsukowce</i> s. f.	1.
Lab. Iwan de villa <i>Zabesie</i> ex sorte g. Grodecki s. f.	3.
Nobilis Semian Witwicki de villa <i>Nowosiołka</i> g. Stadnicki p. s. f.	4
Idem pro villa <i>Truste</i> s. f.	8.
Lab. Jaremy de villa <i>Bachtyn</i> g. Pawłowski s. f.	1.
24 octobr., lab. Fedor Maydanko watamanus de villa <i>Kozłow</i> nobilium Kozłowskich p. s. f.	5.
Lab. Dmitr Senenko de villa <i>Popowce</i> s. f.	1.
Lab. Dynis de villa <i>Ciolkowce</i> g. Grodecki s. f.	1.
Lab. Iwan Gryszczenie de <i>Dłużek</i> s. f.	13.
Famatus Gaspar Boreyko de opp. <i>Ssarygrad</i> s. f.	4.
Idem super domum cauponariam	1.
Idem super domos judaicas	2.
Lab. Iwan de villa <i>Zuka</i> p. s. f.	1.
Idem pro villa <i>Kocmazow</i> p. s. f.	2.
Lab. Iwan de villa <i>Skaryszow</i> p. s. f.	6.
Lab. Łukian de villa <i>Dołhowce</i> s. f.	3.
Lab. Matfij de villa <i>Tylince</i> s. f.	2.
Lab. Iwan de villa <i>Szatkowce</i> s. f.	6.
Lab. Wasil de villa <i>Politanki</i> s. f.	5.
Lab. Andrus de villa <i>Berezowka</i> s. f.	4.
Lab. Malik de villa <i>Plebanowka</i> s. f.	3.
Lab. Stec de villa <i>Przepiorczyne</i> s. f.	3.

Lab. Andrus Bereska pro villa <i>Leontowka</i> p. s. f.	3.
<i>Czerwonograd</i> . Famatus Samuel Minoski notarius civitat. Czerwonogradensis praestitit super fumos (excepta domo curiali arendatorea).	18.
Idem pro oppido <i>Uscieczko</i> p. s. f.	3.
Honestus Martinus Dyryboszczyk ex oppido <i>Czerniowce</i> antiquae locationis praestitit super domos (domos judaicas et cauponarias abjuravit).	30.
Lab. Wasil de villa <i>Iurkowce</i> g. Gołynski p. s. f.	4.
Lab. Sawka vatamanus de villa <i>Zinkowce</i> episcopatus camen. possessionis pro tunc g. Grodecki (exceptis haydonibus domesticis) p. s. f.	4.
Lab. Hrycko de villa <i>Iwaszkowce</i> possessionis gen. Żuk p. s. f. 28 octobris 1661, lab. Iwan de villa <i>Toropowa</i> g. Rosciszewski p. s. f.	2.
Lab. Kondrat de villa <i>Łozowcy</i> p. s. f.	3.
Lab. Ilias de villa <i>Konatowce</i> g. Chrząstowska p. s. f.	1.
Lab. Stefan de villa <i>Wołkowince</i> ad Bar p. s. f.	2.
Lab. Ioannes de villa <i>Tłuste</i> g. Krzeczowski p. s. f.	2.
Lab. Ihnat Tucharenko de <i>Stupince</i> m. palatini Braclavien. p. s. f.	
Lab. Fedor Misinczenko de villa <i>Szandarowce</i> g. Pruszkowski p. s. f.	6.
Lab. Iwan Lieniec de villa <i>Serby</i> ejusdem g. Pruszkowski p. s. f.	6.
Lab. Makary de villa <i>Koływyszne</i> x. Czerniowski p. s. f.	12.
Nobilis Ioannes <i>Czerleniowski</i> de villa <i>Czerleniowce</i> p. s. f.	1.
31 octobr., honestus Iwan Olesienko proconsul de oppido <i>Chmielnik</i> p. s. f. Iudaeos et domos cauponarios abjuravit	10.
Lab. Miron Iakowczenko de villa <i>Bahrynowce</i> p. s. f.	3.
Lab. Hawryło Iarmaszenko de villa <i>Winnikowce</i> p. s. f.	3.
Idem pro villa <i>Łyschorce</i> p. s. f.	2.
Idem pro villa <i>Huhły</i> p. s. f.	1.
Lab. Żadan de villa <i>Sulimirka</i> p. s. f.	1.
Lab. Stefan de <i>Kirniczane</i> p. s. f.	1.
Lab. Jasko de <i>Boryskowce</i> p. s. f.	2.

Lab. Iwanko de <i>Romanki</i> p. s. f.	4.
29 octobris 1661, lab. Ułaszynczyk Olexa de villa <i>Nowosiołka</i> gen. Wołodziowski p. s. f.	4.
4 nowenbris, lab. Hryhor de <i>Żuwy</i> p. s. f.	3.
Lab. Daniło de villa <i>Pudłowce</i> praestitit super desolationem, tamen propter retinendam possessionem pro uno fumo obtu- lit se soluturum	
Lab. Pronik de <i>Podgrodzie</i> ex sorte patrum Franciscanorum conventus Camenecensis p. s. f.	1.
Lab. Sema de villa <i>Żabince</i> p. s. f.	10.
7 novembris. Reliquum abjuravit non protuisse dare.	
Lab. Man de <i>Olczydaiow Niżny</i> p. s. f.	3.
Lab. Iwan Pokorylec de villa <i>Niszowce</i> p. s. f.	3.
Lab. Olexy de villa <i>Kukavica</i> possessionis g.g. Boguszow p. s. f.	2.
8 nowembris, lab. Prokop de villa <i>Olczydaiow Wyszny</i> magn. ducis Czartoriensis p. s. f.	?
Lab. Wasil de villa <i>Nemircze</i> possessionis ejusdem super fumos	?
Lab. Kostia de villa <i>Paniowce Zielienieckie</i> ex sortibus Zarem- binkich et Laskowskich p. s. f.	2.
10 nowembris, lab. Myś de villa <i>Piaseczna</i> g. Thelephus super desolationem; tamen firmandam possessionem pro uno fumo solitur. obtulit.	1.
11 nowembris, lab. Nikifor Megerdyczenko de villa <i>Kutyłowce</i> s. f.	3.
15 nowembris, honestus Nikolaus Januszowicz de <i>Nowy Kon-</i> <i>stantynow</i> p. s. f.	28.
Idem Januszewicz pro villa <i>Kożuchowce</i> p. s. f.	2.
Infideles Ahron et Majer judei de <i>Czarnokozince</i> s. f.	3.
16 nowembris, famatus Theodor Pawłowicz proconsul oppidi <i>Jazłowiec</i> praestitit super domos christianorum, una cum suburbio	94.
Idem super domos judaeorum	27.
Idem super domos cauponarias	4.
Providus Hrycko Mintis pro villa <i>Latawa</i> s. f.	4.

Idem pro villa <i>Szutormince</i> s. f.	11.
Idem pre villa <i>Sadki</i> p. s. f.	12.
Idem pro villa <i>Beremiany</i> p. s. f.	6.
Idem pro villa <i>Capowce</i> p. s. f.	4.
Idem pro villa <i>Duliby</i> p. s. f.	9.
Idem pro villa <i>Pomorce</i> p. s. f.	9.
Idem pro villa <i>Telebzdowka</i> p. s. f.	4.
Idem pro villa <i>Popowce</i> p. s. f.	3.
Idem pro villa <i>Hryhorowce</i> p. s. f.	4.
Idem pro villa <i>Połowce</i> p. s. f.	6.
Idem pro villa <i>Rzepince</i> p. s. f.	5.
Idem pro villa <i>Koszyłowce</i> quaemadmodum et pro aliis villis surrascrip., ad Jazłowiec spectantes, una cum praefato Theodoro Pawłowicz p. s. f.	2.
Lab. Iwan Dołhan de villa <i>Przewrocie</i> s. f.	3.
Lab. Miora watamanus de villa <i>Sokole</i> sorte g. iudicis terres- tris Podoliae p. s. f.	3.
Honestus Filip woyt de villa <i>Ozarynce</i> (exceptis 30 aliquot domibus cosacorum) p. s. f.	5.
Lab. Iwan de villa <i>Żwan</i> (exceptis 20 domibus cosacorum) p. s. f.	5.
Lab. Sawastian watamanus de <i>Hunkowce</i> (exceptis domibus 12 cosacorum.) p. s. f.	2.
Lab. Roman Szyika de villa <u><i>Hreczany</i></u> (exceptis cosacorum tribus domibus) p. s. i.	1.
Lab. Jasko de villa <i>Neteczynce</i> p. s. f.	3.
Lab. Hryhory de villa <i>Nizbrody</i> p. s. f.	3.
Lab. Wasil de oppido <i>Murachwa</i> p. s. f.	10.
Lab. Hawrysz de villa <i>Kopystyn</i> p. s. f.	3.
Lab. Iwan de villa <i>Grygorczynce</i> p. s. f.	3.
Lab. Stefan de villa <i>Rusawa</i> p. s. f.	2.
Lab. Makar de villa <i>Masiowce</i> p. s. f.	2.
Lab. Semian de <i>Orynin</i> p. s. f.	3.
1 decembris 1661, lab. Nester de villa <i>Deszkowce</i> ad Pilawce p. s. f.	1.

Honestus Albertus Mazur de oppido <i>Mohylow</i> s. f.	117.
Exceptis domibus cosacorum, quorum numerus est.	180.
Lab. Kostyn Słyszkowski de villa <i>Słyszkowce</i> s. f.	6.
Lab. Marko de villa <i>Hryhorowka</i> p. s. f.	7.
Idem pro villa <i>Bronnica</i> p. s. f.	8.
Idem pro villa <i>Nemia</i> p. s. f.	1.
Lab. Andry de villa <i>Gołynczynce</i> x. plebana Szarogrodzkiego p. s. f.	2.
Lab. Jacko de <i>Wysoczka</i> (una cum judeis) p. s. f.	14.
Lab. Skoropad pro villa <i>Sapohow</i> p. s. f.	1.
Idem pro villa <i>Piszczatynce</i> p. s. f.	10.
Idem pro villa <i>Korolowka</i> p. s. f.	2.
Idem pro villa <i>Szyszkowce</i> p. s. f.	2.
Idem pro villa <i>Stzałkowce</i> p. s. f.	4.
Idem pro villa <i>Skowiatynce</i> p. s. f.	2.
Idem pro villa <i>Olexince</i> p. s. f.	1.
Lab. Skoropad Pilip pro oppido <i>Borszczow</i> p. s. f.	?
Lab. Iwan de villa <i>Pilawce</i> g. Alexandri Woronicz p. s. f.	1.
Lab. Mathiasz de villa <i>Perekorynce</i> possessionis g. Andree Kawiecki p. s. f.	6.
Lab. Iwan Picenکو de villa <i>Zwaniac</i> p. s. f.	19.
Lab. Misko subditus de <i>Podgrodzie</i> sortis religiosorum patrum carmelitanorum conventus Camenecensis p. s. f.	2.
Lab. Andronik de villa <i>Łastowce</i> ex sorte g. Gruszecki s. f.	4.
Lab. Iwan de villa <i>Bobczyn</i> p. s. f.	8.
Lab. Zacharia de villa <i>Ruda</i> p. s. f.	10.
Lab. Hawryło de villa <i>Bilowce</i> p. s. f.	6.
Nobilis Simon Smolinski factor bonorum villae <i>Krzywcze</i> p. s. f.	2.
Gen. Ioannes Kawiecki advocatus Laticzoviensis pro villa <i>Woy-</i> <i>towce</i> alias <i>Krynyczyszczca</i> p. s. f.	1.
Lab. Filip de villa <i>Isakowce</i> sortis gen. subjudicis Podoliae p. s. f.	1.

- Lab. Iasko de villa *Humince* gen. Chocimirski super desolationem praestitit, nihilominus possessionem retinentam soluit a fumo . . . . . 1.
Lab. Hawryło de villa *Wiersniakowce* s. f. . . . . 1.
Ex actis castrensis capitaneatus Camen. Podoliae extractum.

(L. S.)

Correxit Radolinski.

Присяжныя показанія о селахъ, вполнѣ разоренныхъ въ томъ же староствѣ, данныя по тому же поводу.

Regestrum arbitratorum super desolationem eodem anno, quo supra, in officio castrensis capitaneatus Camenecensi in Podolia praestitorum

- Lab. Kurysz de villa *Szmarkowce* sortis r.r. p.p. ordinis praedicatorum conventus Czartkoviensis praestitit super desolationem¹⁾.
Lab. Semian de villa *Dziurdziowka* p. s. d.
Lab. Stefan de villa *Buchny* in districtu Laticzoviensi p. s. d.
Lab. Semko de villa *Jaromirka* g. Dziewanowski p. s. d.
Lab. Kost de villa *Zalisiej* g. judicissae Podoliae p. s. d.
Lab. Andronik de villa *Walckowce*, p. s. d.
Lab. Hryniec Szpaczenko pro villa *Hobarow* m. palatinae Bełzens. p. s. d.
Idem pro villa *Koszkowce* p. s. d.
Lab. Andreas de villa *Krzywe* ex sorte g. Biernaszowski p. s. d.
Lab. Iuryk de *Rutkowce* ad Kalus p. s. d.
Lab. Michayło de villa *Skazince et Kudziowka* g. Iarmolinski p. s. d.
Lab. Petran pro villa *Szczerbowce* ex sorte Volanowskich p. s. d.
Idem pro villa *Balabanowka* ex sorte eorundum p. s. d.
Lab. Hryn Lechnik pro villa *Bubnowka* p. s. d.

¹⁾ Слова: praestitit super desolationem въ дальѣйшемъ сокращены: p. s. d., т. е. принесъ присягу о разореніи.

Idem pro villa *Czachnowka* p. s. d.

Idem pro villa *Ziaince* p. s. d.

Idem pro villa *Szotomna* p. s. d.

Lab. Ilko pro villa *Pustołowka* et *Tarczynce* p. s. d.

Lab. Roman pro villa *Rzadka* et *Czabutynce* p. s. d.

Lab. Hnat Cikoł pro villae *Iar* et *Prisowka* p. s. d.

Lab. Hryn de villae *Sokiryńce* et *Boszyra* p. s. d.

Lab. Filip Krzywonos *Iuwki* et *Muszurowka* s. d. p. juramentum.

Lab. Klim Hrabarenko *Michunki* et *Podlesie* de *Międyboz* p. s. d.

Honestus Martinus Senfaber pro villas *Czarykow*, *Worobiowka*, *Panasowka*, *Siczynce*, *Kozywała*, *Staryki*, *Iwankowce*, *Seworohy*, *Hołozubince*, *Muszkotynce* p. s. d.

Lab. Fedor pro villa *Bakota* p. s. d.

Idem pro villagio *Bila* p. s. d.

Idem pro villa *Cybulowce* p. s. d.

Lab. Prokop vatamanus pro villas *Niwerka* et *Germakowka* p. s. d.

Lab. Martyn de villa *Kiptyńce* g. Chrzęstowska p. s. d.

Lab. Semko de villa *Hrynkowa* p. s. d.

Villae desolatae: honestus Iwan de *Czarnoostrow* super desolationem villarum *Klimkowce*, *Wodzinki*, *Pedosy*, *Bubnowka*, *Serhiowka*, *Bahałowka*, *Zachariowce*, *Bokiowka* praestitit juramentum.

Lab. Żadan Daderenko de villa *Seferowka* collegii *Barensis* p. s. d.

Idem pro oppido *Kuzelowa* p. s. d.

Idem pro villa *Szankowce* p. s. d.

Idem pro vila *Zalucze* p. s. d.

Lab. Iacko Kulczenko super desolationem villarum *Kornaczowka*, *Wołodryńce*, *Rakowce* et *Kalus* g. *Maszowska* praestitit juramentum.

Lab. Kozman ex *Uscie* sortis g. *Łabęcka* p. s. d.

Lab. Wasil de villa *Rozny* possessionis g. Chrzęstowska p. s. d.

Lab. Wasil Hayduk pro villa *Zaleszczyki* p. s. d.

Lab. Petro pro villa *Zalucze* g. *Podfilipski* p. s. d.

Lab. Iakow de villa *Nihinia* p. s. d.

Lab. Thomas de villa *Chropotowa* p. s. d.

Lab. Olexa vatamanus de villa *Bohawica* p. s. d.

Nobilis Ioannes Krzeszewski, sortis certae in villa *Beznoskowce* possessor, tacto pectore iuravit s. d.

Lab. Andreas p. s. d. villae *Susułowka* g. Łosowski.

Lab. Wasil de villa *Danikowce* g. Chocimirski p. s. d.

Lab. Iwan de villą *Stodolcze et Fustowoyte* p. s. d.

Lab. Łukian pro villa *Szersince* ex sorte m. cap. Braclav. p. s. d.

Lab. Stefan Łysko pro villas *Kipcze et Uscie* p. s. d.

Lab. Daniło pro villa *Turylecze* g. Gacowski p. s. d.

Villae desolatae ad opp. Grodek non spectantes: lab. Marko Budyn super desolationem villarum *Żurawlince, Szyszkowce, Serwatyńce, Onorowce, Ostapkowce, Kupince, Batakier, Bedrychowce* praestitit iuramentum.

Villae desolatae nobilium Barensum: nobilis Petrus Stepankowski super desolationem villarum nobilium Barensum *Łopatynce, Kurostawce, Kudionce, Zancze, Halczyńce, Bucnie, Michałowce, Stepankowce, Morozowce, Joltuska* praest. juram.

Nobilis Mrozowicki sup. desolationem villae *Borziakowce* p.

Nobilis Ioannes Węgrzynowski honorum *Jagelnica* administrator super desolationem villarum *Jarosławka et Latawa* praestitit.

Nobilis Daniel Mołczan super desolationem villae *Mołczany* praestitit.

Lab. Ilko sup. desolat. villae *Iwachnowce* g. Złoczowski pr.

G. Franciscus Dziewanowski possessor villae *Szyszkowce* super desolationem tacto pectore praestitit.

Lab. Jakow super desolationem villae *Mcleszowce* praestitit.

Nob. Catharina Czeplinska super desolationem villae *Berezna* praestitit.

Nob. Nicolaus Horbowski sup. desol. villae *Horbowce* praestit.

Honestus Iwan Olesienko proconsul de oppido Chmielnik super desolationem oppidi *Jurcza* praestitit.

Lab. Hawryło super desolationem villae *Hrebła* praestitit.

Idem super desolationem villarum *Kulikow*, *Łysohorce*, *Kuryłowce* et *Iwaszkowce* praestitit.

Lab. Marko super desolationem villae *Kormilcz* praestitit.

Nob. Snitowska super desolationem integrae villae *Snitowka* praestitit.

Nob. Ioannes Czerleniowski, nob. Kłopotowski tutor naturalis, super desolationem villae *Kłopotowce* praestitit.

Lab. Kochan super desolationem oppidi *Krzykow* ex sorte g. Simonis Kawiecki praestitit.

Lab. Paweł de villa *Laskowce* super desolationem villarum: *Sawiniac*, *Oderiowiec*, *Płoskirowiec*, *Cywkowce*, *puł Subarowa*, *Brahiłowskiacy*, *Brahiłowskiacy slobody*, *Sokolczyka*, *Kuckiacy slobody* et *Waszkowiec* g. Thomae Humięcki, venatoris Podoliae, haereditoriorum praestitit iuramentum.

Nobiles Fedor et Prokop Wołodiowscy sup. desol. villae *Wołodiowce* praestiterunt.

Lab. Filip Maslenko, subditus g. Christinae a Potok *Zamiechow*, super desolationem oppidorum: *Wankowce*, *Zamiechow*, *Tynna*, *Tarnawa*, et villarum: *Wankowce*, *Howory*, *Filipkowce*, *Ostłonow*, *Zubrowce* et *Zamaczynce* praestitit iuramentum.

Lab. Jakim super desolationem oppidi *Balina* et ei pertinentium *Słobodka*, *Miasteczko* et *Nowosielica* praestitit iuramentum.

Nob. Hedvigis Łabęcka super desolationem villae regal. *Szarkap* praestitit.

Lab. Hawrysz super desolat. villarum *Pokutyńce* et *Płoskirow* g. capitanei Szmeltynensis praestitit iuramentum.

Honestus Nicolaus Janiszowicz super desolationem villarum: *Werbka*, *Łuka*, *medietates Diakowiec*, *Hule*, *Kirdonowka*, *Finowce*, *Dymunka* et *Tesia* praestitit iuramentum.

Lab. Miron vatamanus super desolationem sortium in villa *Uscie* g. iudicis terrestres Podoliae praestitit juramentum.

Nob. Petrus Olęcki, famulus g. vice capitanei c. Camenec., super desolationem villarum: *Antonowce*, *Obligoriae*, *Buynołowce* et *Lechnowce*, haereditoriae, atque *Szyince*, tenutariae possessionis praestitit juramentum.

Idem super desolationem *Sliedzie* praestitit juramentum.

Lab. Roman Szyika super desolat. villarum *Ładawa* et *Nagorzany* ad *Jaroszew* praestitit juramentum.

Nob. Ioannes *Życinski*, famulus g. Stanislai Rogalski, pincernae Podoliae, super desolationem opp. *Kumanow* et villarum eis pertinentium praestitit juramentum.

Nob. Rylska super desolationem villae *Kuchaiowce* praestitit.

Lab. Ławer, subditus g. Bogucki, super desolationem villarum *Koczubiow* et *Krasnostawce* praestitit juramentum.

Lab. Wasil super desolat. *Michałkowce* g. Ostrowski praestitit.

Gen. Barbara Szeliska sup. desol. medietatis *Skotyminiec* et integrae villae *Olexince* g. Josephi Jeżowski possessionis praestitit.

G. Georgius Strzałkowski, palat. Podoliae, super desolationem villae *Micowce*, alias *Stare Horodyszczce*, praestitit.

Lab. Nester sup. desol. villae *Iwanowce* g. Szczecinski praestitit juramentum.

Lab. Jacko super desolationem villarum: *Winhniakowce*, *Ulanowce*, op. *Wierzbowiec*, *Żylince*, *Cyhany*, *Hłuboczek*, *Muszałowce*, *Durniaki*, *Michałkow*, *Szupayka*, *Stepankowce*, *Łoianowce* et *Holeniszczow* praestitit juramentum.

G. Catherina Woyciechowska sup. desol. villae *Vontonowce* praestitit juram.

Nob. Ioannus Charzowski, famulus g. Mariannae Boguszowa, sup. desolationem villarum: *Wałkowce*, *Małynicze*, *Wolica*, *Rososacz*, *Rużyczna Stara*, *Rużyczna Nowa*, *Mikitynce*, *Werbka*, *Krutoborodynce*, *Szulżyncze*, *Statkowce*, *Hule*, *Boguszow*, *Krzywokorzyncze*,

Kałowka, Supowka, Kocmazow, Zerebiłow et Snitkow, in districtu Camenecensi jacentium, praestitit juramentum.

Lab. Stefan sup. desolat. villae *Swistowka ad Bliszczanowce* praestitit jur.

Lab. Andreas sup. desol. villae *Chudaki* possessionis gen. jud. Kawiecki (?) praest. jur.

Gen. Mathias Gorka ex sortibus suis in villis *Zerdzie et Krasnostawce* super desolationem tacto pectore praestitit juramentum.

G. Ioannes Karsnicki, advocatus Laticz., sup. desol. *Lewkowiec* praest. juram.

Nob. Christophorus Studzienski super desolationem villarum: *Kitaygrad, Onuski, Szepinkow, Szelichow, Wołodiowce, Bramanow (?)*, *Mytki et Matiwce* praest. jur.

Lab. Kostia sup. desol. villae *Krzywce* g. succamerariae Czerscensis praestitit juram.

Lab. Fedor sup. desol. *Stawczynna Słobodka* g. Strzałkowski praest. jur.

Lab. Fedor Kuszniierz super desolationem oppidi *Smotrycz* praest.

Lab. Jakow Fedorenko super desolationem villarum: *Karapczeiow, Łysokurka, Nosakowce et Wołcza* g. Zamiechowski praestitit juramentum.

Idem sup. desolat. villarum *Kołybanie et Bohdanowce* ejusdem g. Zamiechowski praestitit juramentum.

Lab. Fed super desolationem villae *Kokoszany* praest. juram.

Lab. Hryn sup. desol. villae *Czabarowka* ex sorte loci praesentis praestitit.

(U)łaszowce . . . *żynce*—lab. Filip Krzywonos s. d. p. juram.

Lab. Kosciuk de *Sieniawka* s. d. p. juramentum.

Lab. Jacko sup. desol. villae *Wasilkowce* totius g. Hołynski et Przedlinska praest. jur.

Lab. Petro sup. desol. sortium in villis *Zerdzie et Krasnostawce* pr. jur.

Nob. Ioannēs Kozłowski sup. desol. oppidi *Berlince* et villae *Obuchowce*, possessionis g. Ioannis Caroli a Potok Potocki, pincernae Podoliae rothmistri s. p. mil., praestitit juramentum.

Hon. Wasil Fedorowicz de *Kopystyn*, *Kalinowka*, *Babince*, *Międzyboż* s. d. p.

(L. S.)

Correxit Radolinski.

Исчисленіе дымовъ въ Летичевскомъ повѣтѣ, по поводу взиманія подымной подати, 1668 г.

Actum in castro Laticzowiensi, feria quarta ante festum Nativit. Beatissimae Virginis Mariae proxima, anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo octavo.

Officium praesens castrense capitaneatus Laticzoviensis litteras revisionis infra scriptas fumalium quatuor et medii quinti palatinatus Podoliae, districtus vero Laticoviensis per. gen. Ioannem Karsznicki, advocatum privilegium Laticzoviensem, ad praesens vero revisorum juratum ejusdem districtus Laticzoviensis, una cum gen. Georgio de Wysoczek Buceń, vicesregentis castr. cap. Laticoviensis, peract. et expeditas manibusque eorundem propriis subscriptas. et per nobilem Andream Tarnawski famulum praefati gen. Karsznicki ad acticandum porrectas suscepit et in acta sua inscribi mandavit de tenore tali: My, revizorowie niżej podpisani, będąc wysadzeni do rewisy fumalium powiatu Łatyczowskiego palatinatus Podoliae die instituto relationis wojewodztwa Podolskiego, naprzod ziachawszy do miasta Latyszowa, prawie pustego, dnia dzisieyszego, to iest w wilią Wniebowstopienia Chrystusa Pana, stosując się ad mentem obywatelów wojewodztwa naszego et ad rellationem jmc. pana Piotra Bielowskiego, iako rewizora drugiego . . . wanego, jurisdictione swoją rewizorską powiatu Łatyczowskiego juxta laudum liquidowawszy, satisfaciendo legi publicae inhaerendoque laudo palatinatus Podoliae,

die decima sexta aprilis w Kamiencu Podolskim celebrowanego takim porządkiem: od woyny Braiłowskiej y Podhaeckiej podymne wybrane być ma z domow dwoch pieszych, a ze czterech domow, urząd jaki kolwiek mających, to jest z szesciu domow dym jeden . W miescie tedy Latyczowie nayduie się domow z chizkami trzydziesci, zruynowanych cale prawie przez tak częstego nieprzyziaciela tak dalece, ze tak rok wszystkie bydła penitus zabrane są; upatrując tedy eam ich calamitatem summamque eorum paupertatem, uznawany dymow szesc, z ktorych powinni będą podymnego wydac j. mc., quid laudum palatinatus Podoliae. Zas podymne, uchwalone in anno millesimo sexcentesimo sexagesimo septimo, pomienione miasto Latyczow dostatecznie wydało, podług commissyi Lwowskiej, do rąk j. m. pana Piotra Szczogowskiego, commendata na ten czas fortycy Barkiej, wespoł ze wsiami, na co kwit od onego mają; pługowe także rozne hyberny oddali do rąk j. mc. p. Sikierzynskiego, exactora na ten czas.

Wies *Horbasow* do starostwa Latyczowskiego—desolata; domow z chizkami, nowo zbudowanych z staremi, czternascie; uznalismy dymow czteri.

W. *Szczodrowa* ibidem desolata—domow osm; dymow dwa.

W. *Popowce* desolata—domow siedm; dymow dwa.

W. *Holeniszczow* tylko wroczyszczce devastata funditus; te wszystkie do starostwa Latyczowskiego.

W. *Markowce* desolata—domow osm nowobudowanych; dymow dwa.

W. *Woytowce* wroczyszczce, alias *Kryniczny*; iednakże przy klasztorze chłopkow kilka zostaje lub zruynowanych; iednak ad exemplum j. mc. p. woyt z puł dymu dym ieden declaruje wydac.

W. *Woytowce*, alias *Brydzow*, in circuitu starostwa Latyczowskiego, jm. pana Przyborowskiego—desolata wroczyszczce. Te wsi wszystkie wysz mianowane, do starosta należące, kiiana iednego.

W tymże miescie Latyczowie klasztornych poddanych iest z piętnascie, pola nic niemających; jednak tych ad arbitrum w.w. m.m. p.p. zachowujemy.

W. *Buchny* ab antiquo funditus desolata, wroczyzsze tylo.

W. *Sachny* p.p. Sachnowskich, y ta pusta ad praesens.

Także wies *Łozny* desolata pana Łoznowskiego,—słychac o dwóch chłopach, że w lesie mieszkają.

Wies *Rozny* j. mc. pana Zagurskiego pusta; iednak chłopow dwa w Nowym Konstantynowie mieszkają y tych gruntow zażywiają.

Miasto *Nowy Konstantynow* wiel. j. mc. pana Halickiego, w którym wyliczyliśmy domow starych y nowych czterysta y trzydziesci, staremi vagabundis osadzonemi; w którym to miescie, stosując się ad mentem wojewodztwa Podolskiego y relaciy j. mc. p. Bielowskiego declarowanej, z szesciu domow dym ieden uznaliśmy, siedmdziesiąt y osm dymow z szenkownemi y wieznemi dwiema z tegoż miasta; patrząc na calamitatem y ustawiczne od kozakow depopulacie y wybieranie częstey stacyi y upominkow, wynaydujemy kiiianow 8.

Wsi, do Nowego Konstantynowa należące, dziedziczne: *Łuka*, *Cies*, *Pedowce*—puste, tylko wroczyzsza.

Wsi krolewskie tegoż j. mc. p. Halickiego: *Chudynka*, *Kierdanowka*, *Duminki*, *Ule*, *Zieniskowce* uroczyzszezami tylko zostają.

W tymże Konstantynowie reszty zostaje sub exactore j. mc. p. Bielskiego złotych sto trzydziesci podymnego, lubo dali ratie, że konia za tę resztę pograbili, ale kwitu na to niepokazali.

Miasteczko *Nowa Sieniawa* jas. wielm. j. mc. paniey wojewodziny Bracławskiej, przez ustawiczne inkursye tatarskie, kozaekie przedtym y podczas wojny Braiłowskiej y Podhaieckiej, gdy woyska wszystkie blisko obozem stawali, summam desolationem uczynili, przez co nie siali na zime y na wiosnę chłopow siła przez poszło; iednak znajdowało się domow dziewiędziesiąt y cztery z mazankami; uważając onych pozostałych tantam calamitatem et magnam paupertatem y stosując się ad mentem laudi wojewodztwa Podolskiego, tudzież y

relaciy j. mc. p. Bielowskiego, wynalezlismy dymow czterdziesci, kiianow 10, na których kiianow przydaiemy *Czudynowce* j. mc. pana Karszewskiego pułdymu chłopow trzech, *Rusanowce* chłopow dwoch y *Spiczynce* chłopow dwoch, także o puł dymu w *Sieniawie* mieszkaiących.

Miasteczka *Stara Sieniawa*, w tymże trakcie na szlaku, j. mc. paniey woiewodziney Braclawskiej, takoważ depopulatio et devastatio przez kozakow y tatarow po wszystkie czasy aż do Braiłowskiej y Podhaieckiej woyny; wyliczylismy domow szescdziesiąt z szlacheckimi y zabiegłemi, z których dymow trzynascie wynalezlismy, a dla ubostwa onych pro praesenti kiian ieden.

Wies *Hilatka* j. mc. p. sędziego Podolskiego pusta, iednak. dym ieden.

Wsi, do *Sieniawy* y *Sieniawki* należące, w juramencie opisane, ad praesens wszystkie puste.

Miasteczko *Pilawce* j. mc. p. Czerminskiego, także przez ustawiczne woyny zniesione y w roku przeszłym 1667-mo, tak do Polski podczas Podhaieckiej, potem y z Polskiej powracaiące woyska, że tylko w zamoczku mazanki, których ubostwo y . . . . widząc, uznalismy dymow sześć.

Wies *Pilawce* j. mc. p. Woronicza, w ktorey nalezlismy dymow nowo pobudowanych y kilka starych niespalonych, wszystkich trzydziesci y cztery, z których wynalezlismy dymow szesc.

W. *Karpowce* tegoż j. mci pana Woronicza pusta.

Wies *Illaszowka* tegoż j. mci desolata, domow szesc wynalezlismy dymow dwa; z tych obudwuch wsiey dla ubostwa in praesenti kiian ieden.

Bar, miasto krola j. mci a starostwo jas. osw. xiążęcia j. mci Bogusława Radziwiła, summam tego miasta upatrując desolationem, przez tak częste woysk nieprzyziacielskich incursie, także przez uciśnienie per praesidianos, ustawicznie tam po kilku chorągwiey będących, y przez kozakow lewencow popalenie, także że nic na zimę nie sieli, a na wiosnę mało, dla czego rozchodzie się na wiosnę musieli. Considerando iednak fidem eorum intactam, przy takowym

mieyscu zostających, osobliwego respektu potrzebujących, po takowym tedy częstym popaleniu y spustoszeniu znajdują się domow z mazankami mieyskich sto trzydziesti y siedm, oprócz szlacheckich, więzých, czemeryskich y sług zamkowych, ktorzy miastu do żadnych nie są pomocni podatkw, tylko dla nieprzyacielskich inkursyi tułają się przy fortecy; tedy uznalismy dymow z miasta Baru dwadziescia y pięć, oprócz dwóch domow żydowskich szynkownych y pospolitych kilkunastu, ktorzy libertatibus, według constituciey świeżey, gaudent.

Wsi, należące do Barskiego zamku:

Wies *Bilikowce*, spustoszone przez ustawicznego nieprzyaciela koronnego y lewencow, ad praesens in hostico prawie będące, dymow dwa.

Wies *Komorowce* desolata; dymow cztery.

Karyczyńce, *Hetmanskie* nazwane, w lesie, dymow szesc.

Słobodka—dym ieden, *Hołowczyńce*—dym ieden, *Mankowce*—dymow dwa.

Iwanowce—dymow dwa. Te wszystkie wsi w ustawicznej depulaciei od tatarow, kozakow y lewencow zostają.

Medzirow, miasteczko spustoczone y spalone, dym ieden, do Miedzyrowa.

Woytowce wies puste, wroczyisko tylo zostaje.

Mołochicze wies, radzieckie, tylko uroczyisko puste.

Jottuszkow miasteczko licesi in hostico, dymow cztery.

Wies *Jottuszkow* także in hostico, dymow dwa.

Deraznia, miasteczko do Baru należące, podczas Braiłowskiej spalone y desolowane; znajdzie się domow własnych czternascie y szesc, oprócz sielskich, ktorzy dla lewencow przy miasteczku przytulili się; uważając tedy calamitatem tych ludzi, bo nie siali na zimę y na wiosnę mało co dla zabrania bydeł przez lewencow, dla czego rozchodzą się, przeto znajduiemy dymow osm y kiian ieden.

Wies *Deraznia Gatna* pusta, wroczyiszcze, tylko w lesie mieszkaia, aboli raczey tułaią się, oziwkami y sałasami, ktorych dwadziescia y szesc, także na zimę nie siali; uznalismy dymow osm y

kiiana iednego, przyłączywszy *Nowosiołki* obiedwie, ktorzy w tychże lasach przemieszkiwaią.

W. *Deraznia Kalinska*, także uroczyisko tylko, w lesie także ich kilkanascie przemieszkiwaią sałasami, a we wsi kilka chałup iest niespalonych, także przez tatarow, kozaków, lewencow y żołnierza, in praesidio w Barze będących, desolata; w ktorey dymow czterci uznalismy, kiiana iednego, na ktorego Czereszenkie j mc. p. Zabłockiego.

W. *Czereszenki* j. mc. p. Zabłockiego, commendanta Międzybozkiego, w ktorey domow starych y swiezo pobudowanych po Braiłowskiey siedmnascie; dla wielkiego ubostwa tych tedy ludziey dymow dwa wynayduiemy y na kiiana do Kalinskiey Derazni przydaiemy.

W. *Nowosiołka* druga, mała, pusta; w lesie Derazenskim y w Mykityncach przytulilo się kilka chłopow; przeto y tam dymow trzy na kiiana do Gatney Derazniey przydaiemy.

Wsi szlacheckie około Baru:

Karyczyńce, Brzostowskiego nazwane—dymow czterci.

Wies *Szyńce* j. mc. p. stolnika Łukowskiego—pusta, wroczyisko. Wies *Szelechow*—pusta, wroczyiszce.

Także wsi tę ab antiquo puste: *Orlince*, *Jaskowce*, *Jabłonowka*, *Szarki*.

W. *Matijkow* j. mc. p. Wołodiowskiego desolata; dymow dwa.

W. *Botwiny* j. mc. pana Myszkowskiego desolata; dym ieden.

W. *Serbinowce* ab antiquo desolata; wroczyiszce.

Wsi: *Korostowce*, *Łopatynce*, *Petranie*, *Stepanki*, *Kudyowce*, *Maliowce*, *Popowce*, *Myski*, *Kuzmince*, *Wroczyisko*, *Ladawa* alias *Bucnie*, *Wierzchowka*, *Mihołowce*, *Czemerisy*, *Joltychy*, *Morozow*, *Baranowka*, *Krutoborodynce*,—te wszystkie puste są.

Także *Przymoszczenica*, *Marianowka* puste . . . . . j. mc. pana sędziego Podolskiego przytulenia. . . . .

Chudaki wies pusta, ale ze kilka chłopow przy zameczku mieszkaią.

Wies *Szerszenie* puste oycow franciszkanow.

Wies albo futor oycow jezuitow pusta, wroczyzszce *Sepherowka*.

Wies *Daszkowce* ab antiquo desolata, wroczyzszce; *Nieteczynce*, *Ziemięzkowce*—y te ad praesens puste et in hostico.

Wies *Bohdanowce* possessionis j. mc. pana Krynickiego,—ob desolationem przez kozaki y tatarzy po Braiłowskiej y spalienie wszystkiej wsi, tylko starych kilka domow zostało się y lubo teraz z przychodzącymi ludźmi nowobudującymi się nachodzi się trzydzięci y kilka; uważając ich wielkie ubostwo, uznaliśmy dymow cztery y kiiana iednego z domow.

W. *Korżowce* j. mc. p. Karaczowskiego,—także przez spustoszenie tatarskie y kazackie od Braiłowskiej y Podhaieckiej tylko ieno gasas (sic) z domami przy cerkwie kilka zostało się; dym ieden.

W. *Jankowce* j. mc. paniej Głazowskiej takimże sposobem zwoiewana y spalona, a teraz się de novo radice budują; uznaliśmy dymow dwa.

W. *Michałkowce* j. mc. paniej Ostrowickiej tak przez kozakow iako y tatarow od Braiłowskiej y Podhaieckiej takroczonej spustoszona y od lewencow kilka kroć zdarta y spalona, że się ledwie domow szesc zostało się, a teraz nowo budują się. Przeto, przez takowe częste spustoszenie, uznaliśmy dymow dwa; z tych trzech wsiey: s Korżowiec, Jankowiec y Michałkowiec, kiian ieden.

Miasteczko *Michalpole* ad praesens, a przedtym *Mykitynce* nazwane, possessyi j. mc. pana Kazimirza Franciszka Rzewuskiego, stolnika Łukowskiego, podstarosciego grodzkiego Kamienieckiego, sloboda nowoosadzona,—ponieważ po Braiłowskiej na pierwszym siedlischczu spaleni, teraz swižo de nova radice posadzili się y siła ludzi z inszych majątnosciey, a osobliwie z majątnosciey welm. j. mc. p. Sieniawskiego, poblizu mieszkających dla trwog, k teyże fortece przytulili się y pobudowali się, dla ustawicznych trwog od lewensow y od tatar; ktorzych wyliczyliśmy chałupek sto dwadzieścia; z tych tedy wszystkich tylko siedm poddanych starożytnych Mykitynskich odzywało się. Przeto, uważając ludziew złą

naturę vagabundow, ktorzy się od slobody do slobody włóczą, niemniej to upatrując, iż cudzych poddanych z roznych majątnosci, a osobliwie, iako się odzywali poddani j. mc. pana Sieniawskiego, z pięćdziesiąt; tedy uznaliśmy (według starykow) dymow osm y kiianow na slobodzian dwa ad praesens.

W. *Rożyczna* j. mc. pana Marcina Bogusza dziedziczna przez tatar y kozakow podczas Braiłowskiej funditus spustoszona y wszystkich chłopow z żonami, dziecmi y statkami w Płoskirowie zabrano; także ostatek podczas Podhaieckiej woyny devastata; a że teraz z więzienia wyszedszy, kilka ich de nova radice z siedm chałupek nedopalonych pobudowali, przeto, uważając onych calamitatem, uznaliśmy dym ieden.

Miasteczko *Werbka* tegoż j. mc. pana Bogusza także przez kozakow y tatarow po Braiłowskiej y Podhaieckiej desolata y przez lewencow tak rok bydeł zabrania onych, że się w zameczku ludzie osiedzieli y poklicili; uznaliśmy dymow trzy.

Wies *Werbka* j. mc. pana Siekirzynskiego także spustoszona; a że przy zameczku drugiej Werbki chłopow kilka przituliło się, przeto uznaliśmy dym ieden, na kiiana; obiedwie Wirzbki z Rużyczną złączamy.

Miasteczko *Wołkowce* dziedziczne j. mc. p. Rzewuskiego, stolnika Łukowskiego, ob summam desolationem y spalenia funditus po Braiłowskiej y roku przeszłego kilku chałupek nowo teraz pobudowanych uznaliśmy dym ieden.

Miasteczko *Płoskirow*, starostwo natenczas, j. mc. pana Marcina Zamoyskiego, podczas Braiłowskiej przez tatarow y kozakow funditus zniszczone y spalone y wszystkie ludzie z żonami y dziecmi y ze wszystką substancją zabrane; tak dalece spalili, że tylko dwie chałupce zostały niedogorzałe, a że teraz poczeli się klicic ci, ktorzy z więzienia uciekli; uznaliśmy dym ieden. Do tego starostwa wsi: *Hlezniov, Hołyszyn, Iwankowce, Szarawka, Mackowce*—wszystkie puste, wrocyszczca.

Szarawka, miasteczko j. mc. pana Dulskiego dziedziczna, tak po Braiłowskiej iako y po Podhaieckiej popalone y spustoszone zostało; a że teraz nowo pobudowało się ze trzydziestu z niedogorzałych chałupek, y nie sieli nic na zimę a na wiosnę mało, bo bydła utracili; ob eam calamitatem uznalismy dymow dwa y kiiana iednego. Insze wsi do Szarawki należące wszystkie puste są ab antiquo.

Wioska *Meleszowce* j. mc. p. Przedzinskiego, quoniam maxima apparet desolatio przez spalienie tatarskie y kozackie y ludziew zabranie z żonami, dziecmi y dobytkami, tylko gospodarzow dwa bez żon zostało się, tedy uznalismy ad praesens dym ieden.

Miasteczko *Czarnyostrow* jas. osw. xiążęcia j. mc. Konstantego Wiszniowieckiego, quoniam apparet desolatio przez tak częste ordy y kozakow inkursiey po Braiłowskiej y Podhaieckiej, także y lewencow, bydeł zabranie, tylko w Ostrowcu w zameczku przytulili się: z temi wsiami, ktore niżej napisane, do Czarnoostrowa należące, puste, ponieważ chłopkowie tych wsiey przytulili się. Uznalismy z tego miasteczka y z tych pustych wsiey dymow trzydziesci y dwa, kiianow dwa. A że wsi, do Czarnego ostrowa puste należące, *Rużenica*, *Martynowka*, *Woytowce*, *Zacharow*, *Ostaszki*, *Pedosy*,—dym ieden.

Drugie też wsi jas. osw. xiążęcia j. mc. Dymitra Wiszniowieckiego, wojewody (Bełzkiego?): *Wodżiczki*, *Daniuwki*, *Chomince*, *Bazalówka*, *Wasiluwka*, *Klimkowce*, *Czabany*, *Łapkowce*, *Łozuwiki*, *Kreczki*, *Kuderzynce*, *Jachimowce*, *Serhyiowka*, *Bubnowka*, do powiatu Leczyńskiego należące, puste.

Wies *Czerepowa* j. mc. p. Olewskiego także przez tatar y kozakow desolata est, a że teraz nowo zaczęli się budowac y zbudowali chałupek dziesięć, tedy uznalismy dwa dymy.

W. *Hryniowce*, do Międzyboza należąca, dzierzawy j. mc. p. Łychowskiego natenczas, poniewaz podczas Braiłowskiej funditus zruynowana y spustoszona przez kozakow y tatarow,—dymow dwa.

Wsi *Paszkowce* y *Klimaszowce*, do Międzyboza, possessiey j. mc. p. Zaleskiego, także po Braiłowskiej y Podhaieckiej przez tatar

y kozakow spalone funditus, y zabranie poddanych y statkow ich clare apparet, uznawamy z oboch wsiey dymow czteri.

W. *Pieczyszczca, Arkadyowce y Chodkowce*, do Międzyboża należące, natenczas pesessyi j. mc. p. Chrzastowskiego, ponieważ także podczas Braiłowskiej wielkie spustoszenie y desolata przez tatar y kozakow, a potym podczas Podhaieckiey incursiey spalenie y zniesienie y bydeł zabranie, przez co na zimę nic nie siali, a na wiosnę mało, dla ktorey calamitatem uznalismy dymow cztery.

Wies *Tyrawince*, do Międzyboża, possessyi natenczas j. mc. p. Sudowskiego, dla takiego spustoszenia y spalenia tegoż czasu uznalismy dwa dymy.

W. *Ihnatowce* jch. mc. panow Ihnatowskich, na szlaku będąca, z pierwszey części, Dydikowskiej nazwaney, possessyi p. Adama Ihnatowskiego, z drugiey części Andryiowskiej pana Iozepha Ihnatowskiego, z części trzeciey Markowskiej ich mc. panow Skarzynskiego, j. mc. pana Szaszkiwicza y p. Janickiego, dla spustoszenia wielkiego, dla wszystkich trzech części dymow czteri uznalismy.

Wies *Snitowka* pusta,—dworkow cztery.

W. *Podlesne*, do Międzyboża p.p. Podlesnych, pod tenczas zwoiewana y zabrana od tatar, dymow dwa.

W. *Junaczynce*, pod tenczas przez tychże tatarow y kozakow zwoiewana y spalona, dym ieden uznalismy.

W. *Mołomolince*, do Międzyboża, possessyi j. mc. p. Piotra Kamionackiego, na tymże szlaku będąca, pod czas Braiłowskiej spalona, y zameczku dostawszy spalili y poddanych ze wszystkim zabrali cięż tatarowie; a potym, podczas Podhaieckiey, drugi raz zwoiewana, y ktorzy po pierwszych tatarach zostali się, wszystkich z statkami zabrano. Teraz niektorzy z niewoli pouchodziwszy, nic nie siawszy (bo niemieli czym), budowac się poczęli (y sam p. Kamionacki po spaleniu dworu w stajni przemieszkiwa); ob eam ich tedy calamitatem uznalismy dymow dwa.

W. *Dawidkowce*, do Międzyboża, possessyi j. mc. p. Biernaszowskiego, y ta przez tatar y kozakow podczas Braiłowskiej y Podhaieckiey

woyny także spalona, przez ktore spustoszenie nazimę nic niesiali y na wiosnę mało, dla ktorey ich calamitatem uznawamy dymow czterci.

W. *Parchomowce*, do Międzyboża, possessiey jas. wielmożney j. mc. paney woiewodziney Braclawskiej, także podczas Braiłowskiey spalona y zwoiewana, a że się teraz pobudowało kilkadziesiąt chałupiek, z domow osmiu uznalismy dymow dziesięc.

W. *Tereszowce* possessiey teyże wielm. j. mc. woiewodziney Braclawskiej, do Międzyboża należąca, ob summam desolationem et depopulationem podczas Braiłowskiey y w oblężeniu przez kilka niedziel będących, bydła y wszystkie statki pozbywszy, ledwie za okopem z duszami sami zostawszy (y domow osmiu niespalono), dopiero nowo poczeli się budowac, ktorych calamitatem widząc, dymow uznalismy, według juramentu, dziesięc.

W. *Jarosławka*, do Międzyboza. teyże jey mc. paniey woiewodziney possessiey, ponieważ także podczas Braiłowskiey zwoiowana y spalona, ze tylko niektorzy z dobytками w Międzybożu zostali, gdzie na dymow siedm zostawać, według juramentu, uznalismy.

Wies *Hołoskow*, do zamku Międzybozkiego należąca, przez woynę Braiłowską tatarow y kozakow funditus spalona y zruynowana; iednak że ludzie w Międzybożu utulili się y statki nie wszystkie stracili, a teraz de nova radice buduią się; tedy przy juramencie słusznie zostawac maia na dymow siedm.

W. *Hołowczynce*, do Międzyboża należąca, ob summam desolationem per tataros et kosacos po Braiłowskiey, gdyż tam sam soltan niedziel kilka z Ordą stał y onę wszystkę wypalił, aż teraz de nova radice pobudowali się, statki przy miescie Międzybożu y dobytki zachowawszy, uznalismy tam właśnie dymow siedm.

W. *Spiczynce*, do Międzyboża, possessyi j mc. p. Stanisława Zabłockiego, commendanta Międzybozkiego, pod czas teyże incursiey tatarskiey y kozackiey po Braiłowskiey, spalone y zwoiewane a poytm podczas Podhaieckiey zruynowane; jednak, upatrując teraz nowe ich osade, uznalismy dymow trzy.

W. *Kłowaczowka*, ad Międzyboż, possessyi natenczas jey mc. paniey Kamionackiey, także pod czas inkursie Braiłowskiey zwoiewana y spalona, teraz że nowo poklicili y pobudowali się; dymow dwa uznalismy.

W. *Pierohowce*, j. mc. v. Bielowskiego possessyi, także podczas Braiłowskiey funditus spalona y zwoiowana, gdyż tam sam sołtan stał niedziel kilka; a że teraz pobudowali się nowo, według juramentu dymow cztery uznalismy.

W. *Bachmatowce* tegoż j. mci, także wtenczas spalone funditus y zdezolowane, teraz świeżo pobudowali się; uznawamy dymow dwa.

W. *Buzulince*, ad Międzyboż, possessyi na ten czas j. mc. p. Smarzowskiego, tegoż czasu zwoiewana, teraz pobudowali się nowo; uznawamy dymow dwa.

W. *Masiowce* j. mc. p. sędziego Podolskiego, także pod tenczas przez kozakow y tatarow, stanowiskiem będących przez kilka niedziel, spalona y zwoiewana; teraz niektorzy przy miescie Międzybożu z bydłem utulili się y budowac się poczeli, ktorych calamitatem . . . uznalismy dymow dwa.

W. *Daszkowce*, ad Międzyboż, possessionis j. mc. p. Switeckiego, także pod ten czas oblężenia Międzyboża po Braiłowskiey spustoszona, iednak, według juramentow, dymow dwa uznalismy.

W. *Kopaczowka* possessiey j. mc. paniey Kaliskiey, także tegoż czasu zruynowana od tatar y kozakow; że się przy miescie utuliło kilka chłopow, tedy uznalismu dym ieden.

W. *Żurawlince*, ad Międzyboż, j. mc. p. Uleskiego dzierzawy, przez tychże tatar y kozakow, funditus spustoszona; a że teraz nowo pobudowali się, uznawamy dym ieden.

Wies *Spiczynce* jey mc. p. Pakosławskiey possessyi, do Międzyboża, także spustoszona y chłopi po spustoszeniu wszyscy precz poszli.

W. *Mytkowce*, do zamku Międzybozkiego, na szlaku, także pod czas oblężenia Międzybozkiey y Podhaieckiey woyny zwoiewana; propter eam desolationem uznalismy dymow dwa.

W. *Radymince*, ad Międzyboż, j. mc. p. Wozniakowskiego y jey m. p. Kruszynskiej ad praesens ich mc. panow obudwoch posesiesy, także podczas Braitowskiej y Podhaieckiej zwoiewana y spalona, tak że nic na zimę nie sieli y na wiosnę mało co, przez co chłopi precz rozeszli się; z zostających bardzo ubogich szesciu domow dym ieden uznalismy.

W. *Zapadynce* j. mc. p. Sudowskiego ad praesens possessionis, ad Międzyboż, przez częste inkursye od Braitowskiej y Podhaieckiej desolata, spustoszbna, przez co na zimę nie siali y na wiosnę, bo niemieli czym, y rozeszli się precz; jednak z owych ostalcow dymow dwa uznawamy.

W. *Grabowce* jey m. p. Trzeciakowy posesiesy, ad Międzyboż, także zwoiowana y spustoszona, na szlaku będąca; uznalismy dymow dwa.

W. *Lisanowce*, ad Międzyboż, jey mc. p. Uleskiej possessyi, zwoiowana y spustoszona pod czas Braitowskiej y Podhaieckiej; że nie siali nic, siła też poszło precz, oprócz dwoch, uprząż mających, a pieszych pięć; patrząc na tak wielkie ich spustoszenie y ubóstwo, uznalismy dym ieden.

W. *Hredczyńce*, ad Międzyboż, j. mc. p. Krynickiego possessyi, także zwoiewana pod czas Braitowskiej y Podhaieckiej; uznalismy propter desolationem et paupertatem eorum, że na zimę nie sieli y na wiosnę mało co; dymow trzy uznalismy.

W. *Siomaki*, tegoż j. mc. p. Krynickiego possessyi, do Międzyboża, także tychże czasow zwoiewana; mało co zostało dla ubostwa; przeto uznalismy dym jeden.

W. *Pankowce* j. mc. p. Bieniowskiego possessyi, do Międzyboża należąca, zruynowana y spustoszona funditus tych że czasow, tak że się chłopi rozeszli: jednak z tych ostalcow uznalismy dym jeden.

W. *Wołosowce* j. mc. p. Stanisława Zabłockiego, commendanta Międzybożkiego, także na tymże szlaku . . . upatrując calamitatem, wynalezlismy dymow trzy.

Wies *Czechy* tegoż j. mc. także na szlaku świeżo pobudowana, do Międzyboża, y przez te inkursye częste spustoszone będąc, których nowę osadę uważywszy, uznaliśmy dym ieden.

W. *Michunki Polne*—dym ieden.

W. *Michunki Lesne*—dymow dwa.

Wies *Daszkowce y Iwanowce*, że tylko pieszych kilka,—dym ieden.

W. *Rusanowce*, do Międzyboża, xiądza probosza Międzybozkiego possessy, pod czas oblężenia Międzybozkiego funditus zruynowana y spalona; a że teraz świeżo z sobą chłopow przyprowadził y do kilku starych przyłączył, ktorzy nowo się pobudowali y buduią, uważylismy dymow cztery.

W. *Lewkowce* j. mc. p. Karsznickiego dziedieczna, ab antiquo pusta, tylko wroczyssze.

Także *Żulince* j. mc. p. Ostrowskiego, *Antonowce* y insze wsi do Szarawki rożnych possessorow rożnemi przezwiskami nazwane, wszystkie ab antiquo depopulatae et desolatae uroczyssza.

Międzyboż, miasto, z *Trybuchowcami* y *Stawnicą*, przedmiesciami, na ten czas jasnie wielmożney j. mc. p. woiewodziny Bracławskiy, ktorego upatrując . . . . . desolationem summam przez te wszystkie czasy, tak przez żołnierza wiele razow na wojnę idącego, iako y przez woyska kozackie y tatarskie przedtym y po Braiłowskiy kilka niedziel oblężeniem, iako też y przez woyska nasze in obsidione, y potem przez tak częste inkursie tatarskie, kozackie y bydeł zabranie y expensa in praesidians po kilka razy kwarcianego woyska, przy fortycy zostaiących, iako y swoich żołnierzow zamkowych sustin . . . . . dzienny, quod majus fidem et conscientiam tamecznych obywatelow przeciwko Rzeczypospolitey swoiey . . . . . wotney y mieyscu tamtemu pogranicznemu, upatrując intactam iawno. Przeto, ea omnia in oculis mając, niemniey tak wiele domow szlacheckich, w miescie będących, enumerando, ktorych iest in genere trzydziesti pogorzałych, mieyskich y żydowskich, w przeszłym roku y terazniejszym; na Trybochowcach siedmdziesiąt y dwa; dragan-skich, ktorzy przy zamku służbą odprawuią, domow czterdziesti;

domow zas sielskich ludziey, ktorzy propter incursus częstego nieprzyaciela tam swoje mają chałupki, a tych iest trzydziesci y pięc. Stosując się tedy ad mentem woiewodztwa naszego, przez j. mc. pana Bielowskiego nam declarowaney, uznalismy z rewizyi naszej dymow sto trzydziesci, oprócz domow chrzescianskich dwoch a żydowskich także dwoch wjezdnych, item pospolitych żydowskich, które, privilegiami y swieżemi constituciami utwierdzone, wolne zostaią.

Wsi *Wysoczek*, alias *Berlince*, *Waskowce*, *Iwanikowce*, *Gru-szowiec*, *Berladka*, *Illaszowce*, *Kozłow*, w ktorey części pewne y po połowicy ma j. mc. pan Jery Bucen, in mortuis vicesgerent grodzki Latyczowski, te wszystkie wsi na ten czas puste, tylko uroczyzcza et in hostico zostaią; także. . . . .

Книга Киев. Центр. Архива № 5524.

XXIX.

Исчисление поселеній и дымовъ воеводства Брацлавскаго, по случаю взиманія подымнаго и млиноваго налога въ 1664 г.

Roku tysiąc szescset siedmnastego miesiąca septembris siedmnastego dnia.

W roczki sądowe grodzkie Winnickie cadentiej septembrowey, a die sexta ejusdem mensis, anno in actu contento zaczęte y sądownie ahitujące, przedemną Marcinem—Walentym na Kamionkach Kalinowskim, kasztelanem Kamienieckim, Winnickim starostą, y xięgami ninieyszemi grodzkimi Winnickimi, comparens personaliter, urodzony j. mci p. Stanisław Łupinski, taryffę, alias perceptarz, wybie-rania podymnego troyga y młynowego w wojewodztwie Bracławskim przez urodz. j. mci p. Mikołaja Dzika, poborcę na ten czas, w roku tysiącnym szescsetnym szescdziesiątym czwartym exequovanego, do xiąg ninieyszych grodzkich Winnickich ad acticandum podał, pro-sząc, aby była do xiąg przyjęta; którą ja, starosta grodu Winnic-kiego j. kr. mci, annuendo comparentis attestationi, przyiowszy,

czytałem y ingrossowac rozkazałem, ktorey tenor takowy sequitur: Perceptarz wybierania podymnego troyga y młynowego w wojewodztwie Braclawskim przezemnie, Mikołaja, Dzika poborce tegoż wojewodztwa, w roku tysiąc szescet szescdziesiąt czwartym. a naprzod a die decima sexta januarij.

Ze wsi *Chyżyniec*, dobr j. kr. mci, dzierżawy j. mci p. Domaniewskiego, chorążego Czerkiego, z dymow czterdziestu, młyn kamienia jednego wiesniaka,—gr. piętnascie.

Ze wsi *Salaszow*, dzierżawy tegoż j. mci p. chorążego Czerkiego, z dymow dwudziestu pięciu, młyn wiesniak kamien ieden gr. piętnascie,—summa zł. dziewięcdziesiąt osm, gr. piętnascie.

Ze wsi połowice *Kuzminiec*, p.p. Semena, Wasila, Andrzeja Czczelow, pana Kaznowskiego y p. Zabokryckiego, z dymow osmi,—summa zł. dwanascie.

Ze wsi *Perpurowiec* j. mci p. Sokołowskiego y paniey Zabrowskiey, z dymow iedynastu,—summa zł. szesnascie, gr. piętnascie.

Ze wsi *Dziunkowa*, części p. Jerzego Kleszczowskiego y p. Marcina Radziminskiego, z dymow siedmiu,—summa złot. dziesięć, gr. piętnascie.

Ze wsi *Tywrowa*, części tegoż j. mci p. Jerzego Kleszczowskiego, z dymow czternastu,—summa zł. dwadziescia jeden.

Ze wsi *Krzykowiec* j. mci. p. Leona Konstantego Obodynskiego z dymow szesciudziesiąt pięciu, z młynow korecznikow kamieni czterech, including w to część p. Karsznickiego,—summa zł. sto siedm, gr. piętnascie.

Ze wsi *Rogu*, majątnosci j. mci p. Wolinskiego, z dymow dwudziestu pięciu, z *Borkowa* z dymow dwudziestu dziewięciu, z *Mikulinińc* z dymow siedmiu, z *Nowych Mikulinińc* z dymow szesciu,—summa zł. sto, gr. piętnascie.

Ze wsi *Borowki*, dzierżawy jey mci pani Wasilowey Komarowey, z dymow siedmiu,—summa zł. dziewięć, gr. piętnascie.

Ze wsi *Mielnikowiec*, majątnosci j. mci p. Domaniewskiego, chorążego Czerskiego, z dymow dwudziestu pięciu, z młyna korecz-

nika kamienia iednego zł. jeden,—summa zł. trzydziesci jeden, gr. piętnascie.

Ze wsi *Strzelczyniec*, części p. Mączynskiego Alexandra, z dymow szesciu, z młyna walnika koła jednego zł. trzy,—summa zł. dwanascie.

Z teyże wsi p. Jakuba Komara z dymow trzech,—summa zł. cztery, gr. piętnascie.

Ze wsi *Horodnice*, dzierżawy j. mci p. Seweryna Kleszczowskiego, skarbnika Nowogrodzkiego, z dymow siedmiu, młyna korecznika zł. jeden, stępy gr. piętnascie,—summa zł. dwanascie.

Z miastecka *Lityna*, dobr. j. kr. mosci, dzierżawy j. mci p. Woyńłowicza, starosty Lityńskiego, z dymow trzydziestu, młyna korecznika zł. jeden,—summa zł. czterdziesci szesc.

Ze wsi *Brysleny*, tegoż starostwa, z dymow dwunastu, z młyna kcrecznika kamienia jednego zł. ieden,—summa zł. dziewiętnascie.

Ze wsi *Wóniaczyna* tegoż starostwa, z dymow jedynastu, młyn korecznik kamien jeden zł. jeden,—summa zł. szesnascie, gr. piętnascie.

Ze wsi *Pułtowiec* tegoż starostwa, z dymow szesnastu, młyna korecznika kamienia jednego zł. ieden, stępy zł. jeden,—summa zł. dwadziescia pięć, gr. piętnascie.

Ze wsi *Ilkowiec* tegoż starostwa z dymow czterech,—summa zł. szesc.

Ze wsi *Ostolopowa*, majętnosci ich mci p.p. Stefana y Dmitra Diakowskich, z dymow osmiu,—summa zł. dwanascie.

Z miasteczka *Skibiniac*, dzierżawy j. mci p. Alexandra Horaina, z dymow stu szesciudziesiąt, z młynow siedmiu koł walnikow po zł. trzy, korecznik ieden zł. jeden, stęp pięć po zł. iednemu, foluszow koł trzy po gr. piętnascie,—summa zł. dwiescie szescdziesiąt osm, gr. piętnascie.

Z miasteczka *Nowego Kuny*, dzierżawy jey mci pani Żytowieckiej, z dymow trzydziestu, z młynow dwóch kamieni korecznikow po zł. jednemu, stępy koło iedne,—summa zł. czterdziesci osm.

Ze wsi *Dzwonichy*, dzierżawy p. Krynskiego, z dymow jedenastu,—summa zł. szesnascie, gr. piętnascie.

Ze wsi *Wasilowki*, części do Zwonichy, z dymow pięciu,—summa zł. siedm, gr. piętnascie.

Z miasteczka *Moczulek*, dzierżawy j. mci p. Alexandra Zabokryckiego, czesnika Braclawskiego, z dymow dwudziestu, młyn korecznik kamien ieden zł. ieden,—summa zł. trzydziesci dwa.

Z miasteczka *Adamgroda*, alias *Tróstianca*, ich mci p.p. Sulimiskich, z dymow trzydziestu pięciu, młynow pięci kamieni walnikow po zł. trzy, a pięciu korecznikow po zł. jednemu, salva revisione,—summa zł. siedmdziesiąt pięć, gr. piętnascie.

Z miasteczka *Ziatkowiec*, majętnosci j. mci p. Piaseczynskiego, starosty Nowogrodzkiego, z dymow szesciudziesiąt siedmiu, z młynow korecznikow czterech po zł. jednym, wiesniakow dwoch po gr. piętnascie,—summa zł. sto szesc., gr. piętnascie.

Ze wsi *Ometyniec* tegoż, z dymow trzydziestu trzech, młyny kamieni trzy,—summa zł. pięćdziesiąt dwa, gr. piętnasci.

Ze wsi *Poczapinieć* j. mci p. Stefana Wolinskiego, z dymow trzydziestu pięciu, młyny dwa koreczniki po zł. jednym,—summa zł. pięćdziesiąt zctery, gr. piętnascie.

Z *Nowosieliec* tegoż, z dymow dwudziestu, a z *Mikulinieć* z dymow osmiu,—summa zł. czterdziesci dwa.

Ze wsi *Zabokrycza*, dzierżawy ich mci p.p. Skopowskich, z dymow dziesięci, salva revisione,—summa zł. piętnascie.

Z tegoż *Zabokrycza* j. mci p. Bosy, z dymow szesciu,—summa zł. dziewięć, salva revisione.

Ze wsi *Latanieć*, dzierżawy jey mci pani Wasilowey Komarowey, z dymow dziesięci, młyn wiesniak gr. piętnascie,—summa zł. piętnascie, gr. piętnascie.

Z *Czahowa*, dzierżawy p. Filipa Olekszyca, z dymow szesciu,—summa zł. dziewięć, salva revisione.

Z miasta *Buzowki* xięcia j. mci Alexandra Zaslawnskiego, wojewodzica Krakowskiego, z dymow dziewięciudziesiąt czterech, z młynow dwoch korecznikow po zł. jednym, stępy iedny zł. jeden,—summa zł. sto czterdziesci osm.

Z miasta *Tetyowa* tegoż xięcia j. mci, z dymow pięciudziesiąt trzech, na potężney wodzie młyn, koł trzy po zł. trzy, stęp dwie po zł. iednym,—summa zł. dziewięcdziesiąt, gr. piętnascie.

Ze wsi *Skibiniec* tegoż xięcia j. mci, z dymow trzynastu, młyn koło iedne, korecznik zł. jeden,—summa zł. dwadziescia trzy, gr. piętnascie.

✓ Z miasta *Petyhor* tegoż xięcia j. mci, z dymow szesciudziesiąt szesci, młyny dwa koreczniki po zł. jednym, stępy zł. jeden,—summa zł. sto szesc.

✓ Ze wsi *Kasperowki* tegoż xięcia j. mci, z dymow dwunastu, z młyna korecznika kamienia jednego, stępy iedne zł. dwa—summa zł. dwadziescia pięć.

Z miasta *Zobaczowa* tegoż xięcia j. mci, z dymow sta trzech, z młynow korecznikow kamieni trzech po zł. jednym, stępy dwoje po zł. jednym, foluszow dwa po gr. piętnascie,—summa zł. sto szescdziesiąt szesc, gr. piętnascie.

Z miasteczka *Zaszkowa*, dierzawy j. mci p. Swirskiego, z dymow trzydziestu iednego,—summa zł. czterdziesci szesc, gr. piętnascie.

Ze wsi *Kleszczowa* jey mci pani stolnikowey Braclaw., z dymow piętnastu, teyże części wsi *Wasilowa* z dymow siedmiu,—summa zł. trzydziesci dwa.

Ze wsiow: części w *Sokolnicach* z dymow osmi, w *Zubiancu* z dymow dziewięciu, w *Wasilowie* z dymow dziewięciu, w *Tyrowie* z dymow szesnastu, młyn kołwałnik zł. trzy, spolnie z p. Kleszczowskim, folusz koło jedne gr. piętnascie, majętnosci j. mci p. Mikołaja Zabokrzyckiego, podsędka Braclawnskiego, pana Ratowskiego, panny Jarantowskiey,—summa zł. szescdziesiąt szesc, gr. piętnascie.

Z miasteczka *Czerniawki* j. mci p. Marcina Czarneckiego z dymow trzydziestu, młyn korecznik kamien ieden zł. ieden, stępy iedne zł. ieden,—summa zł. czterdziesci siedm.

Ze wsi *Woronowicy*, na części j. mci p. Czarneckiego, dymow dziesięć, młyn wiesniak kamien ieden gr. piętnascie, stępy iedne zł. ieden,—summa zł. siedmnascie.

W teyże wsi p. Stefan Zaleski z dymow dziesięci, młyn wiesniak gr. piętnascie,—summa zł. piętnascie, gr. piętnascie.

Ze wsi *Kamionohorki*, majątnosci j. mci p. Jana Piaseczynskiego, starosty Nowogrodzkiego, z dymow dziesięci,—summa zł. piętnascie.

Z miasta *Monastyrzyszcz*, majątnosci jas. osw. xięcia j. mci Konstantego Wiszniowieckiego, z dymow pięciudziesiąt, młynow wiesniakow in numero szesci po gr. piętnascie; z miasteczka *Konełey* z dymow dwudziestu, z młynkow dwoch wiesniakow po gr. piętnascie; z miasteczka *Bosowki* z dymow trzydziestu iednego, młyn wiesniak gr. piętnascie; z miasteczka *Żubrychy* z dymow siedmiu; ze wsi *Zarubiniec* z dymow pięciu; z *Terlicy* z dymow dziewięciu, młyn ieden wiesniak gr. piętnascie; z *Deszczyki* z dymow szesci, młynek jeden wiesniak gr. piętnascie; z miasta *Daszowa* z dymow trzydziestu pięciu, młyn na potężney rzece, kamien ieden zł. trzy; ze wsi *Bilek* z dymow dziewięci; z *Krzysztopowki* z dymow dziesięci młyn wiesniak gr. piętnascie; z *Nosowki* z dymow osmi, młyn wiesniak gr. piętnascie; z *Diurzyniec* z dymow szesciu, młynek wiesniak gr. piętnascie; z *Jurkowiec* z dymow dziewięciu, młyn wiesniak gr. piętnascie. Summa dymow dwiescie pięć, od których zł. trzysta poł osma, a od młynow zł. dziesięć gr. piętnascie,—salva revisione summa zł. trzysta osmnascie.

Z miasta *Pohrebiszcz* tegoż xięcia j. mci, z dymow siedmiudziesiąt, młyn na Rosi kołowalnik zł. trzy, stępy iedne zł. jeden, z osobna młynki małe cztery wiesniaki po gr. piętnascie; z *Krupoderyniec*, wsi, z dymow szesci; ze wsi *Wasilowki* z dymow dwoch; z *Czeremosznego* z dymow pięci; z *Kuleszowa* z dymow czterech, młyn

wiesniak gr. piętnascie; z *Stepanowki* z dymow czterech; z *Leszczyniec* z dymow osmi, młyn kamień jeden gr. piętnascie; z *Starosciniac* z dymow siedmiu, młyn wiesniak gr. piętnascie; z *Morozowki* z dymow czterech, młyn wiesniak kamień jeden, gr. piętnascie; z *Sarandyniec* z dymow czterech; z *Zozuliniec* z dymow trzech, młyn wiesniak gr. piętnascie; z *Pawłowski* z dymow czterech, młyn wiesniak kamień jeden, gr. piętnascie; z *Małych* z dymow czterech; z *Popowiec* z dymow pięciu; z *Szermowki* z dymow szesciu; z miasteczka *Spiczyniec* z dymow piętnastu, z młynkow dwóch po kamieniu jednym; ze wsi *Bułajow* z dymow dziewięci; ze wsi *Żydowiec* z dymow osmiu; ze wsi *Dowiku* z dymu jednego; z miasta *Borszczehowki* z dymow szesciudziesiąt; z *Skibiniec* z dymow dziewięć; z *Kuryancza* z dymow dziesięci; z *Marmolowki* z dymow trzech; z *Kapustyniec* z dymu jednego; z *Hołochwastu* z dymow trzech; z *Bubenek* z dymow dwóch, młyn na Rosi wałnik kamień jeden zł. trzy; z miasteczka *Dziunkowa* z dymow piętnastu, z młynkow dwóch po kamieniu jednym. Summa dymow siedmset siedmdziesią dwa, od których zł. czterysta osm, a od młynow kamieni czterech po zł. trzy, stępy iedne zł. jeden, wiesniakow kamieni dwanascie po gr. piętnascie zł. szesc,—summa zł. czterysta dwadziescia siedm, salva revisione.

Z miasta jas. osw. xięcia j. mci Czetwertenskiego, podkomorzego *Bracławskiego*, z *Żywotowa* z dymow czterdziestu trzech, młyn na potężney wodzie kamieni szesc po zł. trzy,—zł. osmnascie, młyn wiesniak gr. piętnascie, stępy iedne zł. jeden; ze wsi *Skały*, w której dymow inszych niemasz, tylko młynek wiesniak gr. piętnascie; z *Telezyniec* z dymow trzech zł. cztery, gr. piętnascie,—salva revisione, summa zł. osmdziesiąt dziewięć.

Z majętnosci tegoż xięcia j. mci miasteczka *Rachnow*, dymow dwadziescia osmi, młyn koł walnych ctery po zł. trzy—zł. dwanascie, młyn wiesniak gr. piętnascie, stąg troje po zł. iednym, foluszow koł dwie po gr. piętnascie,—summa zł. pięćdziesiąt osm, gr. piętnascie.

Z majątnosci tegoż xięcia j. mci Czetwertenskiego, podkomorzego Braclawskiego, ze wsi *Sabarowa* z dymow czterech, młyn na potężney wodzie, kamien jeden zł. trzy;—summa zł. dziewięć.

Z miasteczka *Janowa y Janiowki* p. Baranowskiego miecznika Braclawskiego, z dymow trzech,—summa zł. cztery, gr. piętnascie.

Ze wsi *Pietniczán* ich mosciow o.o. jezuitov collegium Winnickiego, j. mci pana Lewoszynskiego, stolnika Podolskiego, y j. mci p. Krupki z dymow piętnastu,—summa zł. dwadziescia dwa, gr. piętnascie.

Z *Samuelowa*, majątnosci jey mci paniey Kalinowskiej, obozney koronney, z dymow dziesięci y młynarski dym,—summa zł. siedmnascie.

Z *Przeworki*, teyże j. mci paniey obozney koronney majątnosci, z dymow pięciu,—summa zł. siedm, gr. piętnascie.

Z *Pienkowiec* wsi, majątnosci teyże jey mci paniey obozney koronney, z dymow osmiu,—summa zł. dwanascie.

Ze wsi *Jackowiec* teyże jey mci paniey obozney koronney, z dymow czterech,—summa zł. szesc.

Z majątnosci j. mci p. Konstantego Soszenskiego, rotmistrza j. kr. mci, *Paryowki*, z dymow trzydziestu,—summa zł. czterdziesci pięć.

Ze wsi *Łuki* ich mci p.p. Jankowskich z dymow trzydziestu, młynow niemasz żadnych, summa zł. czterdziesci pięć.

Z miasteczka *Kniażey Krynicy* xięcia j. mci Fedora Czetwertenskiego, z dymow trzydziestu siedmi, z młynow wiesniakow dwoch po gr. piętnascie, stąg koł dwoch po zł. jednym,—summa zł. pięćdziesiąt osm, gr. piętnascie.

Ze wsi *Suprunowa* ich mci p.p. Sołtykow, z dymow dwudziestu czterech; młyn kołwalnik zł. trzy, stępy iedne zł. jeden,—summa zł. czterdziesci.

Ze wsi *Kamenohurki* xięcia j. mci Fedora Czetwertenskiego, z dymow dziewięciu,—summa zł. trzynascie y gr. piętnascie.

Ze wsi *Skurzyniec*, dzierzawy j. mci p. Czaplinskiego, podwojewodzego Lwowskiego, z dymow dwunastu, młyny dwa wiesniaki, koł dwie po gr. piętnascie, folusz koło jedne gr. piętnascie,—summa zł. dziewiętnascie, gr. piętnascie.

Ze wsi *Dzieszkowiec*, j. mci p. sędziego ziemskiego Bracławskiego część, z dymow pięciu, zł. siedm, gr. piętnascie.

Z teyże wsi *Deszkowiec*, j. mci p. Samuela Deszkowskiego, z dymow dwunastu,—summa zł. osmnascie.

Ze wsi *Trutkow*, dzierżawy j. mci pana Skopowskiego, z dymow dziewiętnastu, młyn wiesniak gr. piętnascie,—summa zł. dwadziescia dziewięć.

Ze wsi *Jurkowiec*, części tegoż j. mci p. Skopowskiego, z dymow jedynastu,—summa zł. szesnascie, gr. piętnascie.

Ze wsi *Borskowiec* części j. mci p. Stefana Dobrociesielskiego, woyskiego Winnickiego, z dymow dziesięci,—summa zł. piętnascie.

Z teyże wsi *Borskowiec*, część ich mci p.p. Żytynskich, z dymow dziesięci,—summa zł. piętnascie.

Ze wsi *Iodorowki* xięcia j. mci Fedora Czetwertenskigo, z dymow dwudziestu,—summa zł. trzydziesci.

Ze wsi *Nerodyniec* tegoż xięcia j. mci z dymow pięci,—summa zł. siedm, gr. piętnascie.

Ze wsi *Wyższy Woroszyłowki*, części j. mci pana Rzewuskiego, sędziego Lwowskiego, z dymow czterech,—summa zł. szesc.

Ze wsi *Jankowa*, na część j. mci p. Mikołaja Zestelinskiego, pisarza ziemskiego Bracławskiego, z dymu jednego,—summa zł. jeden, gr. piętnascie.

Z miasta *Sciany* j. mci pana wojewody Sędomirskiego, z dymow osmdziesiąt pięciu, z młynow trzech kamieni szesci na potężny wodzie po zł. trzy, stęp koł trzech po zł. jednym, foluszow trzy po gr. piętnascie,—uczyni summę zł. sto dwadziescia siedm, gr. piętnascie.

Restat z młynow od kamienia po zł. trzy, od stęp po zł. jednym, od foluszow po gr. piętnascie,—zł. dwadziescia dwa, gr. piętnascie.

✓ Z miasteczka *Woroszyłowki* j. mci p. wojewody Sędomirskiego, z dymow osmnastu, z młynow kamieni dwoch korecznikow po zł. jednym,—summa zł. dwadziescia dziewięć.

Z części *Sutyskiej* j. mci p. Stefana Dobrociesielskiego, woyskiego Winnickiego, z dymow pięciu,—summa zł. siedm, gr. piętnascie.

Z miasteczka *Werbicza* j. mci p. Sieniawskiego, z dymow dwudziestu, z młyna wiesniaka gr. piętnascie,—salva revisione, summa zł. trzydziesci, gr. piętnascie.

Z miasta *Grodka* tegoż j. mci p. Sieniawskiego, z dymow dwudziestu pięciu, z młyna korecznika kamieni dwoch po zł. jednym, stępy jedne zł. jeden,—summa zł. czterdziesci, gr. piętnascie, salva revisione.

Z miasteczka *Sebestyanowki* tegoż j. mci p. Sieniawskiego, z dymow piętnastu, z młyna wiesniaka kamienia jednego gr. piętnascie,—summa zł. dwadziescia trzy.

Z miasteczka *Łewuch* tegoż, z dymow czternastu, z młyna iednego korecznika zł. jeden,—summa zł. dwadziescia dwa.

Z miasteczka *Stanisławowa* j. mci p. Żaboklickiego, chorążego Braclawskiego, z dymow pięciudziesiąt, z młynow korecznikow kamieni dwoch po zł. jednym,—summa zł. siedmdziesiąt siedm.

Ze wsi *Ziałowa* tegoż j. mci p. chorążego Braclawskiego, z dymow dwudziestu,—summa zł. trzydziesci.

Z teyże wsi części xięcia j. mci Czetwertenskiego, z dymow trzech,—summa zł. cztery gr. piętnascie.

Ze wsi *Noskowiec*, z dymow j. mci p. chorąż. Braclaw. jedynastu,—summa zł. szesnascie, gr. piętnascie.

Ze wsi *Andrusiowki*, dzierżawy j. mci p. Bączyckiego y p. Koszczyca, z dymow piętnastu, z młyna wiesniaka gr. piętnascie,—summa zł. dwadziescia trzy.

Ze wsi xięcia j. mci Zasławskiego, wojewodzica Krakowskiego, *Bohdanowki*, od dymow dwudziestu,—summa zł. trzydziesci.

Ze wsi *Oszytkowa* tegoż xięcia j. mci, z dymow dwudziestu dwoch,—summa zł. trzydziesci trzy.

Ze wsi *Oczeretney*, części pana Wysoczyna, z dymow pięci,—zł. siedm, gr. piętnascie.

Z *Futorow Lipkowskich* ad rationem z dymów szesci,—summa zł. dziewięć.

Z *Kozanki* xięcia j. mci Zasławskiego, wojewodzica Krakowskiego, z dymów trzech,—salva revisione, summa zł. cztery, gr. piętnascie.

Z *Ustia Trostianca* j. mci p. Alexandra z Dobran Sokołowskiego, z dymów pięćdziesiąt trzech; od tegoż ze wsi *Koczaryzniec* z dymów dwudziestu jednego, z młynów kamieni trzech po zł. trzy, stępy jedne, foluszow dwa po groszy piętnascie,—summa zł. sto dwadziescia dwa.

Ze wsi w części *Jurkowcach* j. mci pana Mateysza Czaplickiego z dymów trzech, młyn wiesniak kamien jeden gr. piętnascie, summa zł. pięć.

Ze wsi wielkich *Buszyniec* tychże ich mci panów Żytkiewiczów, z dymów dziesięciu, młynek wiesniak kamien jeden gr. piętnascie,—summa zł. szesnascie, gr. piętnascie.

Z tej że wsi, części j. mci pana Boruchowskiego, z dymów trzech,—summa zł. cztery gr. piętnascie.

Z majątnosci j. mci p. Koniecpolskiego, wojewodzica Sędomirskiego, z miasteczka *Kusnice*, z dymów pięćdziesiąt, z młynów dwóch koreczników po zł. jednym,—summa zł. siedmdziesiąt osm.

Ze wsi *Jałonca* tegoż j. mci p. wojewodzica, z dymów dziesięci, z młyna wiesniaka kamienia jednego groszy piętnascie,—summa zł. piętnascie, gr. piętnascie.

Ze wsi pustey *Wyższej Kropiwney*, dzierżawy jey mci paniey Stanisławowey Tyminskiej, z młyna korecznika kamienia jednego zł. jeden,—summa zł. jeden.

Ze wsi *Woronowicy*, czwartej części ich mci panów Łasków, z dymów dziesięciu, z młyna wiesniaka kamienia jednego, gr. piętnascie,—summa zł. piętnascie, gr. piętnascie.

Ze wsi *Ostapkowiec* panów Żytkiewiczów, z dymów dwudziestu,—summa zł. trzydziesci.

Ze wsi *Szerszniow*, części p. Stefana Dobrociesielskiego, woy-skiego Winnickiego, z dymow dwoch; z teyże wsi części p. Czer-minskiego z dymu jednego,—summa zł. cztery, gr. piętnascie.

Ze wsi *Sutyski*, dzierzawy j. mci p. Rabaszewskiego, pisarza grodzkiego Latyczowskiego, z dymow dwudziestu,—summa zł. trzy-dziesci.

Tegoż ze wsi *Szerszniow*, z dymow pięci, młyn wiesniak groszy piętnascie,—summa zł. osm.

Tegoż ze wsi *Woroszyłowki Wyższey* z dymow trzech, a ze wsi *Majanowa* z dymow czterech, z teyże wsi pani Piotrowska z dymu jednego,—summa zł. dwanascie.

Z miasteczka *Juszkowiec*, dzierzawy j. mci p. Stanisława Su-chodolskiego, łowczego Czernihowskiego, rotmistrza j. kr. mci, z dy-mow trzydziestu, z młynow dwoch, kamieni dwoch wiesniakow gr. piętnascie, ze wsi *Hrycenek* z dymow czterech, ze wsi *Sachnowki* z dymow szesci, ze wsi *Bakajowki* z dymow trzech,—summa zł. szesc-dziesiąt pięć, gr. piętnascie.

Z miasteczka *Wyszkowiec*, majątnosci ich mci panow Kaszew-skich, starosticow Szczerożewskich, z dymow dziesięciu z młynow wiesniakow dwoch po gr. piętnascie, stępy jedne zł. jeden; z mia-steczka *Illaszowki* z dymow siedmi, z młyna wiesniaka kamienia jednego gr. piętnascie; z miasteczka *Bortnik*, części tychże ich mci panow starosticow Szczerożewskich, z dymow siedmi; z mia-steczka *Bortnik*, części jey mci pani Kalinowskiej, starosciny Brac-ławskiej, z dymow siedmi, z młynka wiesniaka kamienia jednego gr. piętnascie; ze wsi *Borskowa*, majątnosci p. starosty Rabaszewskiego, pisarza Latyczowskiego, z dymow trzech,—summa zł. cztery gr. piętnascie.

Ze wsi *Wstawy* części j. mci p. Stefana Dobrociesielskiego, woy-skiego Winnickiego, z dymow szesciu, summa zł. dziewięć; z teyże wsi *Wstawy*, części ich mci panow Żytynskich, z dymow pięciu, w *Majanowie* z dymu jednego w *Woroszynie* z dymu jednego,—summa zł. dziesięć gr. piętnascie.

Z wsi *Iwoniniec*, z dymow dwóch, panow Zytynskich,—summa zł. trzy.

Ze wsi *Czczelowki*, części ich mci p.p. Hrehorego, Mikołaja y Stefana Czczelow, z dymow osmiu, młyn wiesniak kamien jeden gr. piętnascie,—summa zł. dwanascie gr. piętnascie.

Z teyże wsi *Czczelowki*, alias *Kuszczyniec*, j. mci p. Hrehorego Czczela z dymow dwudziestu szesciu, z młynka wiesniaka gr. piętnascie,—summa zł. czteroziesci dziwięc, gr. piętnascie.

Ze wsi *Rachmanowki* p. Hrehorego Czczela y p. Stefana Zaleskiego, z dymow czterech, młyn wiesniak gr. piętnascie,—summa zł. szesc, gr. piętnascie.

Z miasteczka *Rayroda* ich mc. p.p. Jerzego y Marcina Baybuzow, z dymow szesnastu, młyn wiesniak kamien jeden gr. piętnascie,—summa zł. dwadziescia cztery, gr. piętnascie.

✓ Od tychże części *Woytowiec* z dymow trzech, młyn kołowałnik zł. trzy,—summa zł. siedm, gr. piętnascie.

Od tychże z *Niższej Kropiwney* z dymow pięciu młyn korecznik zł. jeden,—summa zł. jedynascie, gr. piętnascie.

Ze wsi części *Kopijowce y Todorowce* j. mc. p. Wacława Juszrowskiego, w Kopijowce z dymu iednego, w Todorowce z dymow dwóch, w *Sabarowie* z dymu jednego,—summa zł. szesc.

W części *Kopijowce* p. Karola Ostoyskiego, z dymow czterech,—summa zł. szesc.

✓ Z maiętnosci dzierżawy j. mc. p. Maximiliana Bułyhi, pułkownika woyska j. kr. mosci Zaporozkiego Umanskiego, z miasteczka *Kislaka* z dymow dwudziestu osmi, młyny na potężnych wodach kamieni szesc po zł. trzy, stępy dwoje po zł. jednym; z miasteczka *Aysyna* tegoż j. mc. pana pułkownika, z dymow dwudziestu czterech, młyn na potężney wodzie zł. trzy kamieni trzy, stępy dwie po zł. jednym; ze wsi *Metliniec* tegoż j. mc. z dymow piętnastu, młyn wiesniak kamieni dwa po gr. piętnascie; ze wsi *Karbowki*

tegoż p. pułkownika, z dymow szesciu,—summa zł. sto czterdzieści dwa, gr. piętnascie.

Z *Burzyniec*, majątnosci j. mc. p. Stanisława Rabaczewskiego, pisarza grodzkiego Latyczowskiego, z dymow czternastu,—summa zł. dwadzieścia jeden.

Ze wsi części *Michałowki*, majątnosci p. Samuela Juszковского, z dymow czterech zł. szesc.

Ze wsi *Strzelnikow* p. Wasila Strzelnickiego, z dymow czterech,—summa zł. cztery, gr. piętnascie.

Z majątnosci i. mc. p. Łozewskiego, starosty Szmelsztynskiego, z miasteczka *Hoptyliniec*, alias *Kopiowki*, z dymow dwudziestu pięciu, młyn na potężney wodzie kamieni cztery po zł. trzy, stęp dwie po zł. jednym,—summa zł. pięćdziesiąt cztery, salva revisione.

Ze wsi *Samhoroda*, majątnosci tegoż j. mc. p. starosty Szmelsztynskiego z dymow szesci, zł. dziwięc.

Z części wsi *Wuytowiec*, majątnosci j. mc. p. Staromieyskiego, z dymow trzech,—summa zł. cztery, gr. piętnascie.

Z części wsi *Trostianca*, majątnosci tegoż, z dymow szesci, młyn korecznik kamień ieden,—summa zł. dziesięc.

Ze wsi *Chwedorowki*, majątnosci jey mc. paniey Chołojewskiej, z dymow czterech, młyn na potężney wodzie kamieni dwa po zł. trzy, stępy iedne zł. jeden, folusze koło jedne gr. piętnascie,—summa zł. trzynascie, gr. piętnascie.

Ze wsi *Bundorow*, majątnosci p. Hrehorego Obodenskiego, z dymow dwudziestu szesci, młyn korecznik kamieni trzy po zł. jednym, summa zł. czterdzieści dwa, salva revisione.

Z miasteczka xięcia j. mc. Czetwertenskiego, podkomorzego Bracławskiego, z miasteczek *Wyższej* dymow piętnascie, a *Niższej Tymonowek* dymow dziesięci, z młynow dwoch kamieni wiesniakow po gr. piętnascie; tegoż xięcia j. mc. z *Komargroda*, z dymow osmnastu, młyn wiesniak kamieni dwa po gr. piętnascie; tegoż

xięcia j. mc. ze wsi *Korsnicy* z dymow dziesięci, młynek wiesniak gr. piętnascie; tegoż xięcia j. mc. ze wsi *Choroszkowki* z dymow osmi,—summa zł. dziewięćdziesiąt cztery gr. piętnascie.

Z połowice *Deszkowiec*, majątnosci ich mc. panow Włodzimirza y Michała Deszkowskich, dymow osmi, młyn wiesniak gr. piętnascie,—summa zł. dwanascie gr. piętnascie.

Z majątnosci i. mc. p. Krupki z *Radczyniec* z dymu jednego,—summa zł. jeden, gr. piętnascie.

Ze wsi *Hliniana*, majątnosci p. Miniewskiego, z dymow osmi,—summa zł. dwanascie.

Ze wsi *Oczereńney*, majątnosci paniey Baybuziney, z dymow dziesięci, młyn korecznik kamien jeden, zł jeden,—summa zł. szesnascie.

Ze wsi *Ciekanowki*, majątnosci pana Koniecpolskiego, wojewodzica Sędomirskiego, z dymow jedynastu,—summa zł. szesnascie, gr. piętnascie.

Ze wsi *Kobyłowki* p. Wawrzynca Krobonowskiego, z dymow siedmi, młyn na potężney wodzie kamien jeden zł. trzy, stępy iedne zł. jeden,—summa zł. czternascie, gr. piętnascie.

Ze wsi *Kaczkowki* p. Koniecpolskiego, wojewodzica Sędomirskiego, z dymow pięci, młyn wiesniak gr. piętnascie,—summa zł. osm, salva revisione.

Ze wsi *Jangulowa* p. Koniecpolskiego, wojewodzica Sędomirskiego, z dymow dziewięci, młyn na potężney wodzie, kamien ieden zł. trzy, stępy zł. jeden,—summa zł. siedmnascie, gr. piętnascie.

Ze wsi *Rachnowki* p. Stefana Wolinskiego, z dymow czternastu,—summa zł. dwadziescia jeden.

Z części wsi *Tynrowa*, majątnosci p. Stanisława Wkryńskiego, z dymow dziecięci, młyn kołowałnik kamien jeden zł. trzy, folusz koło jedne gr. piętnascie,—summa zł. osmnascie gr. piętnascie.

Z miasteczka *Orłowki*, dzierżawy p. Alex. Zozulinskiego, z dymow dwudziestu,—summa zł. trzydziesci, salva revisione.

Z miasteczka *Potuszy*, majątnosci p. Jakuba Potockiego, strażnika koronnego, z dymow dziesięci,—salva revisione, summa zł. piętnascie.

Ze wsi *Pilipowki*, majątnosci tegoż, z dymow trzech,—summa zł. cztery, gr. piętnascie. ✓

Ze wsi *Szanderowa* tegoż j. mci, z dymow dwunastu,—summa zł. osmnascie, salva revisione. ✓

Ze wsi części *Trostianca* tegoż p. strażnika koronnego z dymow pięci,—summa zł. siedm, gr. piętnascie. ✓

Ze wsi *Sieliszcz*, majątnosci p. Krzysztofa Szaszkiwicza, z dymow trzynastu,—summa zł. dziwiętnascie, gr. piętnascie.

Ze wsi *Tyszkowki*, majątnosci p. Franciszka Krzynskiego, z dymow dziesięciu,—summa zł. piętnascie.

Z majątnosci dzierżawy jas. wielm. j. mc. p. Stefana Czarneckiego, wojewody Ruskiego, miasta *Illiniec*, z dymow osmdziesiąt trzech, z młynow na potężney wodzie dwóch, kamieni cztery po zł. trzy, stępy dwoje po zł. jednym, folusz ieden gr. piętnascie, a zosobna młyny dwa wiesniaki po gr. piętnascie, korecznik ieden zł. ieden, stąp troje po zł. jednym,—summa zł. non specificetur.

Ze wsi *Sitkowec*, dzierżawy p. Ludwika Lisieckiego, z dymow dwudziestu siedmi, młyn kamieni dwa koreczniki po zł. jednym,—summa zł. czterdzieści dwa, gr. piętnascie, salva revisione.

Z miasteczka *Sobolowki*, dzierżawy tegoż, z dymow siedmiudziesiąt, młyn kamieni trzy koreczniki po zł. jednym,—salva revisione, summa zł. sto osm. ✓

Ze wsi *Szarapanowki*, majątnosci p. Koniecpolskiego, wojewodzica Sędomirskiego, z dymow dziwięci, młyn na potężney wodzie kamieni dwa po zł. trzy, stępy iedne po zł. jednym,—summa zł. dwadzieścia, gr. piętnascie.

Ze wsi *Korzeniowki*, majątnosci tegoż, z dymow pięci,—summa zł. siedm, gr. piętnascie, salva revisione.

Ze wsi połowice *Bochennikow*, majątnosci paniey Osieckiey, z dymow trzech,—summa zł. cztery, gr. piętnascie, salva revisione.

Ze wsi *Markowki*, majątnosci p. Konięcpolskiego, wojewodzica Sędomirskiego, z dymow szesci,—salva revisione, summa zł. dziewięć.

Z miasteczka *Kiernosowki*, majątnosci p. Stanisława Wyżycznego, z młynow (?) pięciudziesiąt, młynu korecznik kamien jeden,—summa zł. szesnascie ad rationem, salva revisione.

Successorowie p. Postołowskiego, burghrabiego Winnickiego, z części wsi *Szołudkach* od młyna wiesniaka—gr. piętnascie.

Ze wsi *Wstawy* p. Dobrocieskiego, woyskiego Winnickiego, z dymow pięci,—summa zł. siedm, gr. piętnascie.

Z części wsi *Woronowicy* panow Kleszczowskich y p. Radzi-
mińskiego, z dymow dziesięci,—summa zł. piętnascie.

Ze wsi *Szanderowa y Pilipowki* tychże ich mosciow, z dymow siedmiu, młyn korecznik kamien jeden,—summa zł. jedynascie, gr. piętnascie, salva revisione.

Z miasteczka *Czeczelnika* jas. wiel. j. mc. p. Konięcpolskiego, wojewodzica Sędomirskiego, z dymow dwudziestu, z młynow dwoch kamieni dwa po zł. trzy, stępy iedne zł. jeden,—summa zł. trzydziesci siedm.

Wies *Kunicze* tegoż p. wojewodzica Sędomirskiego, z dymow dziesięci, młyn korecznik kamien ieden zł. jeden,—summa zł. szesnascie ad rationem, salva revisione.

Wies *Alexandrowka* tegoż p. wojewodzica Sędomirskiego, z dymow dwudziestu, młyn kamien jeden korecznik zł. jeden,—summa zł. trzydziesci jeden, ad rationem, salva revisione.

Wies *Sokolowka* tegoż j. mc. p. wojewodzica Sędomirskiego, z dymow dziesięci, młyn kamien jeden korecznik zł. jeden,—summa zł. szesnascie, salva revisione.

Wies *Wierchowka* tegoż j. mc. p. wojewodzica Sędomirskiego, z dymow dziesięci, młyn kamieni dwa koreczniki po zł. jednym,—summa zł. siedmnascie, ad rationem salva revisione.

Wies *Kozince* tegoż p. wojewodzica Sędomirskiego, z dymow osmi, młyn na potężney wodzie kamien jeden zł. trzy,—summa zł. piętnascie, ad rationem salva revisione.

Wies *Wierzbka*, dzierżawa p. *Zacwilichowskiej*, z dymow pięciu,— ad rationem, salva revisione, summa zł. siedm, gr. piętnascie. ✓

Z majątnosci ich mc. panow *Piaseczynskich*, z miasta *Żozniszcza*, z dymow sta czterech, z młynow osmi, kamieni osm wiesniakow po gr. piętnascie,—summa zł. sto szeszedziesiąt cztery.

Ze wsi *Jakubowki* j. mc. p. *Jana Piaseczynskiego*, kasztelana *Chełmskiego* samego, z dymow dwudziestu, z młyna jednego, kamieni dwoch korecznikow po zł. jednym,—summa zł. trzydziesci dwa.

Z miasteczka *Komarowa*, majątnosci ich mc. p.p. *Piaseczynskich* obudwoch: *Jana*, kasztelana *Chełmskiego*, y *Stefana*, podstolego *Bracławskiego*, *Piaseczynskich*, z dymow osmdziesiąt osmi, młyny koreczniki kamieni szesc po zł. jednym,—summa zł. sto trzydziesci osm.

Z miasta *Tulczyna*, majątnosci panow *Kalinowskich*, alias *Nesterwaru*, z dymow siedmiudziesiąt, z młyna na potężney wodzie kamieni dwoch po zł. trzy, stępy iedne zł. ieden, młynow wiesniakow pięć po gr. piętnascie,—summa zł. sto czternascie, gr. piętnascie, salva revisione.

Ze wsi *Woytowki*, alias *Wasilowki*, majątnosci ich mc. p.p. ✓ *Kalinowskich*, z dymow osmi; ze wsi *Bilousowki* z dymow dwoch,—summa zł. piętnascie, ad rationem, salva revisione.

Ze wsi *Żurawlikow*, majątnosci tychże ich mc. p.p. *Kalinowskich*, z dymow pięci,—summa zł. siedm, gr. piętnascie, ad rationem, salva revisione.

Ze wsi, przeswisnem *Icki*, tychże jch mc. p.p. *Kalinowskich*, z dymow szesci,—summa zł. dziewięć, ad rationem, salva revisione.

Z majątnosci ich mc. p.p. *Jana Karola*, podczaszego *Podolskiego*, *Konstantego Floryana*, stolnika *Owruckiego*, *Potockich*, braciey rodzonych, jey mc. paniey *Katarzyny* z *Potoka Jakubowskiej*, z miasteczka *Cybulowa* y wsi *Starego Cybulowa*, z dymow pięciudziesiąt ✓ pięciu, młyn korecznik kamien jeden zł. jeden,—summa zł. osmdziesiąt cztery, gr. piętnascie; ta summa nie weszła do skarbu.

Z miasteczka *Cymermanowki* p.p. Kalinowskich, z dymow piętnastu,—summa zł. dwadzieścia dwa, gr. piętnastcie.

Z majątnosci ze wsi *Leszczynowki*, z dymow dwunastu,—summa zł. osmnastcie, ad rationem salva revisione.

Z miasteczka *Kaszowa*, dzierżawy p. Jerzego Bałabana, z dymow czterdziestu osmi, z młynow dwoch kamieni dwoch na potężney wodzie po zł. trzy, stąg dwoje po zł. jednym, folusz gr. piętnastcie,—salva revisione, summa zł. osmdziesiąt, gr. piętnastcie.

Z miasteczka *Kuny*, majątnosci j. mc. p. Macieja Rohozinskiego, z dymow osmiudziesiąt, młynow korecznikow dwoch kamieni dwoch po zł. jednym, trzeci młynek na potężney wodzie kamien ieden zł. trzy; stępy iedne zł. jeden,—summa zł. sto dwadzieścia szesc.

Ze wsi *Żerdenowki*, majątnosci tegoż, z dymow czterdziestu pięci. młyn wiesniak gr. piętnastcie,—summa zł. szescdziesiąt osm.

Ze wsi *Hubnika*, majątnosci tegoż, z dymow czterdziestu trzech, młyn wiesniak gr. piętnastcie,—summa zł. szescdziesiąt osm.

Z miasteczka *Demowki*, majątnosci j. mc. p. Koniecpolskiego, wojewodzica Sędomirskiego, z dymow pięci, z młyna korecznika kamienia iednego zł. jeden, stępy zł. ieden,—summa zł. dziewięć, gr. piętnastcie, ad rationem, salva revisione.

Ze wsi *Czerlenkowa*, dzierżawy paniey Głuszynskiej, podstoliny Nowogrodzkiej, z dymow osmnastu, z młyna wiesniaka kamienia iednego, gr. piętnastcie,—summa zł. dwadzieścia siedm, gr. piętnastcie.

Ze wsi *Komarowa*, dzierżawy teyże jey mosci, z dymow dziewiętnastu,—summa zł. dwadzieścia osm, gr. piętnastcie.

Ze wsi części *Deszkowiec* iey mc. p. Alexandrowey Deszkowskiej, z dymu jednego,—summa złot gr. piętnastcie.

Ze wsi części *Kuzminiec*, dzierżawy ich mc. p.p. Jankowskich, z dymow trzydziestu pięciu, z młynow na potężney wodzie dwoch kamieni dwoch po zł. trzy, stąg dwoje po zł. jednym, foluszow dwa po gr. piętnastcie,—summa zł. szescdziesiąt jeden, gr. piętnastcie; ad rationem zł. trzydziesti szesc, restant zł. piętnastcie.

Z miasta *Bundurówki*. majątności p. Konięcpolskiego, wojewodzica Sędomirskiego, z dymow dwudziestu dwóch, z młyna korecznika kamienia iednego zł. ieden,—summa zł. trzydziesci cztery, sine juramento ad rationem.

Ze wsi *Kazawczyzna*, majątności tegoż, z dymow trzech, z młyna wiesniaka gr. piętnascie,—summa zł. pięć.

Ze wsi *Huszczyniec*, dzierżawy p. Kazimierza Axaka, z dymow dziesięci, z młynow dwóch koreczników kamieni dwóch po zł. iednym,—summa zł. siedmnascie.

Z miasteczka *Stepanówki*, dzierżawy j. mc. p. Wierzbickiego, z dymow czterdziestu trzech, z młyna korecznika kamienia jednego zł. ieden, stępy zł. jeden,—summa zł. szescdziesiąt pięć.

Z majątności jas. osw. xiężney jey mosci Izabelly na Korcu Czartoryskiej, wojewodziny Wołyńskiej, z miasta *Starego* y *Nowego Kalnika*, z dymow sta, z młynow na Sobie rzece kamieni trzech po zł. trzy, z kozackiego spolnego młyna z kozackim zł. dwa, z stąp trzech po zł. jednym, z młynow wiesniakow kamieni dwóch po groszy piętnascie, z koreczników kamieni dwóch po zł. jednym,—summa zł. sto szescdziesiąt siedm.

Ze wsi *Tałałajówki*, majątności teyże xiężny jey mci, z dymow dwudziestu, z młynkow wiesniakow kamieni dwóch po gr. piętnascie,—summa zł. trzydziesci ieden.

Z miasteczka szęści *Czerniowiec*, majątności jas. wiel. j. mc. p. Zamoyskiego, wojewody Sędomirskiego, z dymow trzydziesci, z młynow pięci kamieni dwunastu na potężney wodzie po zł. trzy, stąp pięć po zł. jednym, foluszow dwoie po gr. piętnascie,—summa zł. osmdziesiąt ieden, salva revisione.

Z miasteczka *Jampola*, majątności tegoż p. wojewody, z dymow dziesięci, z młynow dwóch kamieni czterech po zł. jednym, stąp koł dwoje po zł. iednym, foluszow koł dwóch po gr. piętnascie,—summa zł. sto szescdziesiąt cztery, gr. piętnascie, salva revisione.

Ze wsi *Jakuszyniec* pani Rosciszewskiej, z dymow czterdziestu, z młynow dwóch kamieni dwóch po gr. piętnascie,—summa zł. szescdziesiąt ieden, salva revisione.

Z miasta *Raszkowa*, majątności j. mc. p. wojewody Sędomirskiego, z dymow dwóchset, z młynow dziesięci kamieni dziesięci korecznikow po zł. iednym,—summa zł. trzysta dziesięć, ad rationem.

Z miasta *Kosenowki*, majątnosci p.p. Kalinowskich, z dymow szesciudziesiąt, summa zł. dziewięcdziesiąt.

Z miasteczka nazwanego *Iwanki* p.p. Kalinowskich, z dymow trzydziestu, z młynow korecznikow kamieni dwóch po zł. jednemu, stęp dwoie po zł. iednemu,—summa zł. czterdziesci dziewięć; dali zł. trzydziesci, reliquum restat.

✓ Ze wsi *Krasnopola*, dzierzawy p. Jana Korytynskiego, z dymow dwunastu, z młynow dwóch korecznikow kamieni dwóch po zł. jednemu, stępy zł. jeden, folusz koło iedne gr. piętnascie,—summa zł. dwadziescia jeden, gr. piętnascie.

✓ Ze wsi części *Kopijowki* xięcia j. mc Fedora Czetwertenskigo, z dymow dziesięci,—ad rationem, summa zł. piętnascie.

✓ Ze wsi *Klembowki*, majątnosci p. wojewody Sędomirskiego, z dymow szesci,—summa zł. dziewięć, salva revisione.

Ze wsi *Zachnowki*, majątnosci p. wojewody Sędomirskiego, z dymow pięci,—summa zł. siedm, gr. piętnascie, salva revisione.

Z miasteczka *Dmitraszowki*, majątnosci p. Koniecpolskiego, wojewodzica Sędomirskiego, z dymow dwadziestu, z młyna wiesniaka kamienia iednego gr. piętnascie,—summa zł. trzydziesci, groszy piętnascie.

Z miasta *Krasnego*, majątnosci p. wojewody Sędomirskiego, z dymow sta pięciudziesiąt szesci, od młyna zamkowego kamienia iednego zł. ieden, a od młyna kamieni dwóch, ktorego kozak trzyma, niedano nic,—summa zł. dwiescie trzydziesci cztery.

Ze wsi *Czeremosznego*, majątnosci j. mc. p. wojewody Sędomirskiego, z dymow szesci,—summa zł. dziewięć, salva revisione.

Ze wsi *Iwanowcow*, majątnosci p. wojewody Sędomirskiego, z dymow siedmiu,—summa zł. dziesiąt, gr. piętnascie, salva revisione.

Ze wsi *Strojeniec*, majątnosci tegoż, z dymow szesci,—summa zł. dziewięć, salva revisione.

Ze wsi *Sledziow*, majątnosci tegoż, z dymow szesnastu,—summa zł. dwadziescia cztery, salva revisione.

Z połowice wsi *Krasnekiego*, majątnosci p.p. Piasoczynskich, z dymow dwudziestu czterech, młyn wiesniak kamien ieden gr. piętnascie,—summa zł. trzydziesci szesc, gr. piętnascie.

Z miasteczka *Rohozney* p. wojewody Sędomirskiego, z dymow dwudziestu czterech, młyn korecznik kamien ieden zł. jeden,—summa zł. trzydziesci siedm, salva revisione.

Ze wsi *Szpikowa* p. wojewody Sędomirskiego, z dymow trzydziestu, młynow dwoch wiesniakow kamieni dwa po gr. piętnascie,—summa zł. czterdziesci szesc.

Ze wsi *Chomenek*, dzierżawy j. mc. p. Kobeckiego, z dymow trzech,—summa zł. cztery, gr. piętnascie.

Ze wsi *Rusawa*, dzierżawy p. Dobrocieskiego, woyskiego Winnickiego, z dymow dwoch, summa zł. trzy.

Ze wsi *Rozniatowki*, dzierżawy j. mc. p. Rozniatowskiego, z dymow trzydziestu osmi, y drugiey dzierżawy *Dzikowki* z dymow dwunastu bez młynow,—summa zł. siedmdziesiąt pięć, salva revisione.

Ze wsi *Worobiowki* p. Stanisława Zamoyskiego, z dymow szesci,—summa zł. dziewięć.

Ze wsi *Lewkowiec*, majątnosci p. wojewody Sędomirskiego, z dymow osmi,—summa zł. dwanascie, salva revisione.

Ze wsi *Strzelnikow* j. mc. p. wojewody Sędomirskiego, dzierżawy p. Borkowskiego, z dymow czterech,—summa zł. szesc, salva revisione.

Ze wsi *Polney Wierzchniaczki* panow Kalinowskich, z dymow osmi,—summa zł. dwanascie, ad rationem.

Ze wsi *Zielonego Rogu* panow Kalinowskich, z dymow trzech,—summa zł. cztery, gr. piętnascie, ad rationem.

Z miasteczka *Koczubiowki*, alias *Horodeckiego*, dzierżawy j. mc. p. Kłohockiego, skarbnika ziemi Dobrynskiey, z dymow czterdziestu,

z młyna korecznika kamienia iednego zł. ieden, stępy zł. ieden, osobno z młynow wiesniakow koł trzech po gr. piętnascie,—summa zł. pięćdziesiąt szesc; restat gr. piętnascie.

Z majątnosci tegoż z części wsi *Todorowa* (tu na tym mieyscu poprawiono), z dymow dziewięci; w *Kopiowce* z dymu iednego, z młyna wiesniaka kamienia iednego gr. piętnascie,—summa zł. piętnascie, gr. piętnascie, salva revisione.

Z miasteczka *Buszy* p. wojewody Sędmirskiego, z dymow czterdziestu pięci, z młyna na potężney wodzie kamienia jednego zł. trzy,—summa zł. siedmdziesiąt pięć.

Z miasteczka *Tomaszpola*, majątnosci tegoż spustoszałej, z dymow dziesięci,—summa zł. piętnascie.

Z miasteczka *Klebania* p. Michała Zielenskiego, pułkownika woysk j. kr. mosci zaporoskich Braclawskiego, z dymow dwudziestu dwoch, młyny dwa,—kozacy młynarze, od ktorych nic nie dano,—summa zł. trzydziesci trzy, salva revisione.

Ze wsi *Chołodowki*, majątnosci tegoż, z dymow siedmi,—summa zł. dziesięć, gr. piętnascie, salva revisione.

Ze wsi *Zacharyaszowki*, majątnosci tegoż, z dymow trzech,—summa zł. cztery, gr. piętnascie, salva revisione.

Ze wsi *Kryszczyniec*, majątnosci tegoż, z dymow czterech,—summa zł. szesc.

Ze wsi *Merwiniec*, majątnosci tegoż, z dymow siedmi, młyn kamien jeden,—summa zł. trzynascie, gr. piętnascie.

Z części *Torkowa* j. mc. pan Krzysztof Szaszkiewicz na dzieci jego mosci wydzielone, z dymow trzech,—summa zł. cztery, gr. piętnascie.

Ze wsi *Sokola*, majątnosci p.p. Jankowskich, z dymow osmi, młynow dwoch na potężney wodzie kamieni trzy po zł. trzy, stępy jedne zł. ieden,—summa zł. dwadziescia dwa, salva revisione.

Z majątnosci p. wojewody Sędmirskiego, ze wsi *Pienkowki*, z dymow dziewięci, z młyna korecznika kamienia jednego zł. jeden,—summa zł. czternascie, gr. piętnascie, salva revisione

Z *Miastkowki*, słobody j. mc. p. Koniecpolskiego, wojewodzica Sędomirskiego, z dymow dwudziestu pięci, z młynow korecznikow kamieni dwoch po zł. jednemu,—summa zł. czterdziesci jeden, gr. piętnascie, ad rationem.

Z miasta *Romanowki* p.p. Kalinowskich, z dymow czterdziestu, z młynow dwoch kozackich nic nie dano,—summa zł. szescdziesiąt.

Na część w *Sabarowie* p. Wyżyckiego, z dymow dwynastu, z młyna kozackiego nie dano,—summa zł. osmuascie, salva revisione.

Z słobodki *Stroiniec* p. wojewody Sędomirskiego, z dymow pięci,—summa zł. siedm, gr. piętnascie, salva revisione.

Z *Nosowiec* dwoch części p. Stanisława Kruszelnickiego ad rationem, z dymow siedmiudziesiąt, z młynow kamieni dwoch wisniakow po gr. piętnascie, (z dymow solarium nie specyfikuje się).

Z *Jarmoliniec*, dzierżawy p. Pawła Oscisłowskiego, z dymow dwudziestu, z młyna kamienia jednego wiesniaka gr. piętnascie,—summa zł. trzydziesci, gr. piętnascie, salva revisione.

Z części wsi *Michałowki* zastawney paniey Katarzyny Gurskiej, z dymow dziesięci, y z drugiey części dziedziczoney teyże jey mosci p. Gurskiej, w ktorey iż kozacy, żadnego chłopa w posłuszenstwie niemasz, nic nie dała,—summa gr. piętnascie, salva revisione.

Ze wsi *Stoianowa*, majątnosci p. wojewody Sędomirskiego, z dymow szesci, z młyna korecznika kamienia jednego zł. jeden,—summa zł. dziesięć, salva revisione.

Z miasteczka *Kamienicy Dniestrowey*, dzierżawy Roxałany Dumny Chmielnickiey, z dymow sta, z młynow na potężney wodzie kamieni dwoch po zł. trzy, a trzy młyny kozackie, od ktorych nic nie dano,—summa zł. sto pięcdziesiąt szesc, ad rationem, salva revisione.

Z miasta *Bukow*, ich mc. p.p. Kalinowskich (a tu poprawiono: jey mc. paniey Kalinowskiey, obozney koronney), z dymow czterdziestu, z młynow na potężney wodzie kamieni dwoch po zł. trzy, ad rationem,—summa non specificetur.

Z miasteczka *Woronego* tychże ich mosciow (correctum: teyże jey mosci) Kalinowskich, z dymow czterech,—summa zł. szesc, ad rationem.

Z miasteczka *Ochmatowa* tych że panow Kalinowskich, z dymow pięciu, ad rationem,—summa zł. siedm, gr. piętnascie.

Z słobodki *Ułyhy*, majątnosci p. wojewody Sędomirskiego, z dymow czterech,—summa zł. szesc, salva revisione.

Z miasteczka *Szuskowki*, majątnosci p.p. Kalinowskich, z dymow czterdziestu trzech, z młyna kamienia iednego,—summa zł. szescdziesiąt pięc, gr. piętnascie, salva revisione.

Z miasteczka *Kryżenowki*, majątnosci tych że, z dymow szesnastu,—summa zł. dwadziescia cztery, salva revisione.

Z miasteczka *Kamionki Udyskiej*, majątnosci tychże, z dymow dziesięci,—summa zł. piętnascie, salva revisione.

Z miasteczka *Zacwilichowki*, majątnosci tychże, z dymow osmi, z młyna wiesniaka kamienia iednego gr. piętnascie,—summa zł. dwannascie, gr. piętnascie.

Ze wsi *Miziakowa*, dzierżawy jey mc. pani wojewodziney Bracławskiej, z dymow sta, młyn na potężney wodzie,—summa zł. sto pięcdziesiąt cztery, salva revisione.

Ze wsi *Płiskowa*, majątnosci p. Andrzeja Grocholskiego, z dymow dziewięciudziesiąt szesciu,—summa zł. sto czterdziesti trzy, gr. piętnasci; zł. szescdziesiąt wołoskiemi pieniędzmi (z pozwolenia ich mc. p.p. commissarzow, alio caractere et atramento diverso scripsit).

Z *Wierzchniaczki Lesney*, dzierżawy p. Sebestyanowicza, woyckiego Nowogrodzkiego, z dymow piętnastu,—summa zł. dwadziescia dwa, gr. piętnascie.

Z miasteczka *Kublicza*, z dymow czterdziestu, z młynow kocrecznikow kamieni dwoch po zł. jednemu, z młynow wiesniakow kamieni dwoch po gr. piętnascie,—summa zł. szescdziesiąt trzy.

Z miasteczka *Oratowa*, majątnosci j. mc. p. Piotra Dąbrowskiego, łowczego Bracławskiego, z dymow dwudziestu szesci, z młyna wiesniaka koła jednego gr. piętnascie,—summa zł. trzydziesci dziewięć, gr. piętnascie.

Z majątnosci tegoż, wsi *Oratowki*, z dymow osmnastu,—summa zł. dwadziescia siedm.

Sympla (sic) podymnego w wojewodztwie Bracławskim, facit zł. trzy tysiące dwiescie trzydziesci trzy, gr. piętnascie.

Co nie dali mere nic podymnego:

Z majątnosci xięcia j. mc. p. wojewody Bełzkiego: z miasta Niemirowa ze wsiami y włością, Woytowce, Pieczary, Biłousowka, Czetwertenowka, Gordiowka, Obodowka, Torkanowka, Bałanowka Berszadz, Lesnickiego Słoboda, Uscie Berszadzi, Ohieowka y Bereski, Gołgutow, Kamieniczka, Zawadowka, Sumowka, Poborka, Bubnowka ze wsiami, miasto y starostwo Bracławskie ze wsiami, miasto Cybulow y wies, miasto Bałabanowka z włością, Nowy Potok, Demidowce y inne, Siemakowce, Nowosielica (hic ob deterioritatem perlegi nequit).

Oycowie jezuiti z Gołowiowiec, Batoga, Bonczychy, y pan Koszczyz ze wsi Zraykow (hic, ut supra, perlegi nequit). . . .

Z miasteczka Bondurowki j. mc. pana wojewodzica Sędomirskiego.

Pan Wilga z dzierżaw swoich: Mielnicy, Winnicy, co kozakami, z miasta Umania, miasta Mankowki, Babanow, z Horowka, miasto Talne z Glinianca, Kordyszowka, ze wsi Krasnenkiego y Wasilowki z Jankowa, Czerlenkowszczyzna, remanenta Kuczkowskie, alias Horodeckie, z miasta Ładyżyna, z Nosowiec.

P. Kruszelnicki z miasta Sciany, z miasta Illiniec, ze wsi Kuzminiec (hic ob deterioritatem perlegi nequit).

Z miasta Demowki j. mc. p. Koniecpolskiego, tegoż Wirzbka.

Z miasta Koziniec, z Hiszczowki, z Sokołowki, z Alexandrowa, z miasta Czeczelnika, z Torkowa, części p. Zabokryckiego; sługa

mc., pan Skrobowski, miasteczek numero viginti quatuor pustych mianował, które specificie są na rejestrze od nich podanym, remanenta z włości Umanskiej, z miasta Bukow, z połowice Krasnenkiego y Wasilowki, wsi Glinianca y Kordyszowki.

Który to perceptarz za podaniem y oczewistą prozbą podawającego j. mosci, a oczewistym przyięciem urzędu ninieyszego, do xiąg ninieyszych grodzkich Winnickich iest wpisany.

Книга Киев. Центр. Архива № 4602, л. 70 на обор., № 60.

УКАЗАТЕЛЬ

ЛИЧНЫХЪ И ГЕОГРАФИЧЕСКИХЪ ИМЕНЪ,

встрѣчающихся въ настоящемъ т. II-мъ части УII-ой
Архива Юго-Западной Россіи.

І. Имена личныя.

А.

Августъ, см. Сигизмундъ.

Августъ II-й, король польскій, 364.

Аксакъ Казимиръ, зем. Брацл. воев., 557.

Аксакъ Янъ, судья земск. Кіевск., посолъ на сеймъ Варшавскій (1615 г.), 391.

Александровичъ Дмитрій, намѣст. Житом., 10.

— Юрахна, зем. Кременец. пов., 81.

Александръ Ягайловичъ, король польскій, 10, 20, 263.

Андрей Ивановичъ, корол. дьякъ, писарь В. К. Литовскаго (1563 г.), 35, 36.

Андрушскій Санко, зем. Кременец. пов., 24.

Б.

Бабинскій, зем. Кіевскаго воев., 16, 365.

Бадовскій, зем. Барскаго староства, 261.

Байбузы, зем. Брацл. воев., Константины, 405.

— Михаилъ, 409.

— Семень, корол. ротмистръ, 395.

— Стефанъ, 401.

— Юрій и Мартинъ, 550, 552.

Балабанъ Александръ, староста Винницкій (1616 г.), 389, 391.

Балабанъ, зем. Каменецк. стар., 504.

- Балабанъ** Юрій, зем. Брацл. воев., 556.
- Барановскіе:** Войцехъ, ксендзъ, корон. подканцлеръ, 41.
— , мечникъ Брацл., 544, 545.
- Бедерманъ** Янъ, корол. русск. писарь, (1639 г.), 497, 498.
- Белѣвскій** Петръ, ревизоръ подыми. подати въ Летич. повѣтъ 1668 г.,
524, 526, 527, 534.
- Бенѣвскій**, зем. Летич. повѣта, 536.
- Бережеціе** (или **Березеціе**), зем. Кременец. пов.
— Гораинъ. 99, 105, 124.
— Иванъ, 25.
- Берлинскіе**, Мурза и Василій, зем., Брацл. воев., 264.
- Бернашовскій**, зем. Каменецк. стар., 503, 506, 518, 533.
- Бильскій**, зем. Каменецк. стар., 508.
- Богуши**. зем. Каменецк. стар., 513, 515, 531.
- Богушова** Марьянна, зем. Каменецк. стар., 522.
- Болбасъ** Иванъ, зем. Кременецк. пов., 24.
- Болгаринъ** Александръ, зем. Брацл. воев., 401.
- Болховскій** Іосифъ, помощникъ Брацл. сборщика податей 1629 г., 394.
- Бона**, королева польская, 35, 36, 40, 199, 264, 266.
- Бончицкій**, зем. Брацл. воев., 547.
- Боруховскій** Даниль, коморникъ граничный Брацл. воев. въ 1629 г.,
396, 548.
- Борхъ** графъ Янъ, корон. подканцлеръ (1776 г.), 42.
- Боса**, зем. Брацл. воев., 541.
- Босновскій** Григорій, зем. Брацл. воев., 397.
- Босый** Дмитрій, зем. Брацл. воев., 399.
- Братковскій** Иванъ, зем. Брацл. воев., 400, 412.
- Бронѣвскій**, экономъ Барскаго староства, 220, 230.
- Бруслинская** Регина Байбузянка, зем. Брацл. воев., 409.
- Бубновскій** Янъ, зем. Брацл. воев., 395.
- Булаевскій** Матвѣй, зем. Брацл. воев., 397.
- Булыга** Максимъ, полковникъ запорож. Уманскій, 550.
- Буржинскій** Маркъ. держ. с. Марковецъ, Каменец. стар. 209.

Буцень Юрій, вицерегентъ городск. Летич., 524, 537.

Буцацкій Михайлъ, стар. Подольскій (1448 г.), 271.

Бушинскіе, зем. Брацл., Иванъ, 395.

— Оедоръ, 396.

— Иосифъ, державца с. Пашовки, 407.

— Матвій и Юрій, 410.

Быковскій Андрей, зем. Барскаго староства, 262.

Бѣлицкій Станиславъ, держ. с. Ралинець, Летич. пов., 208.

Бѣлокриницкій Станиславъ, зем. Брацл. воев., 24, 67, 99, 101, 123.

В.

Важинскій Григорій, корол. комиссаръ въ Брацлавѣ въ 1639 г., 497, 498.

Вакульчицкій Петръ, членъ магистрата гор. Кременца, 35.

Валицкая, дочь Попеля, зем. Брацл. воев., 408.

Варшавскій, зем. Каменецк. стар., 506.

Ватовскій, зем. Каменецк. стар., 507.

Вензловскій, (въ др. мѣстѣ **Вонзловскій**) Михайлъ, зем. Брацл. воев., 395, 412.

Венцковскій, зем. Каменец. стар., 503.

Вержбицкій, зем. Брацл. воев., 557.

Вержховскій, зем. Каменец. стар., 506.

Вильга Адамъ, зем. Брацл. воев., 397, 412, 563.

Вильковскій Касперъ, зем. Брацл. воев., 169, 177, 197.

Витвицкій Семенъ, зем. Каменец. стар., 513.

Витковскій Любанъ, подчашій Кіевс., 1629 г., 421.

Витовтъ—Александръ, вел. кн. Литовскій, 1, 2, 3, 211.

Вишневецкіе кн.: Дмитрій, кн. воевода Белзскій, 24, 25, 80, 88, 128, 161, 413, 532, 542.

— Константинъ, кн., зем. Брацл. воев., 532.

Виринскій Францишекъ, зем. Брацл. воев., 553.

Владиславъ IV, король польскій, 13, 497, 499.

Возняновскій, зем. Летич. повѣта, 535.

Войниловичъ, староста Литви., 539.

Войнич Теодоръ и Климентій, зем. Брацл. воев., 24.

Войславская, зем. Каменец. стар., 509.

Войтебскій Мартинъ, зем. Брацл. воев., 405.

Войцеховская Катерина, зем. Каменец. стар., 522.

Войцеховскій Матвѣй, корол. бояринъ, 93.

Волинскіе, зем. Брацл. воев.: Мартинъ, 402.

— Стефанъ, 540, 552.

Волковичъ Николай, Винниц. цеховой стар., 12.

Воловичъ Иванъ, зем. Кременец. повѣта, 36.

Володіевскій Христофоръ, зем. Каменец. стар., 504, 529.

Вольскій, зем. Подольск. воев., 191.

Воляновскіе, зем. Каменец. стар., 504, 518.

Воронич, зем. Брацл. воев., 160.

Вороничъ Александръ, зем. Каменец. стар. 517, 527.

Вскрынскій Валентій, зем. Луцк. пов., 380.

Выжицкій, зем. Каменец. стар., 509.

Выжицкій Станиславъ, зем. Брацл. воев., 554, 561.

Высочинъ, зем. Брацл. воев., 547.

Г.

Гаератынскій Григорій, зем. Брацл. воев., 410.

Галшцкій, зем. Летич. повѣта, 526.

Ганусъ, нѣмецъ пушкарь Кременец. замка, 28.

Гарлинскій, зем. Каменец. стар., 509.

Гербуртъ Мартинъ, Барскій стар., (1564 г.), 230, 259, 269.

Глазовская, зем. Летич. повѣта, 530.

Глибнова Остафія, зем. Брацл. воев., 405.

Глинецкій, зем. Каменец. стар., 510.

Гоголевскій Левъ, зем. Кременец. пов., 77, 79.

Головинскій Яцко, корол. бояринъ, 120.

Голодковскіе Василій, Нестеръ, Яцко, Илья, зем. Барс. стар., 264.

- Голозинскіе** Степанъ, Гринець, Иванъ, державцы с. Голозинець Барскаго стар., 268.
- Голынскій**, зем. Каменец. стар., 512, 514, 523.
- Горайнъ** Александръ, зем. Брацл. воев., 540.
- Горайскій** Янъ, посоль Сендомир. воеводства на сеймъ Варшавскій 1615 г., 391.
- Горбовскій** Николай, зем. Каменец. стар., 520.
- Горностай** Оникій, стар. Черкасскій (1546 г.), 366, 371, 375.
- Горскій** Андрей, подсудокъ Подольскій, посоль на сеймъ Варшавскій 1615 г., 391.
- Горчинскій** Ремигіанъ, зем. Брацл. воев., 398, 409.
- Гославскій** Петръ, зем. Любомльск. стар., 322.
- Гослицій** Францишекъ, стар. Барскій, 206, 218.
- Гостскіе**, зем. Кременец.: Григорій, 23.
— Иванъ Патрикеевичъ, 23.
— Ерофей, 95, 122.
- Грабскій** Мартинъ, зем. Брацл. воев., 408.
- Градовскій** Янъ, тивонъ Дервлянскій, Владим. повѣта (1570 г.), 377, 378.
- Граевскій**, подстар. Любомльскій (1564 г.), 351, 352.
- Грегоровскій** Иванъ, зем. Брацл. воев., 411.
- Гродецкій**, зем. Каменец. стар. 513, 514.
- Грохольскіе**, зем. Брацл. воев.; Андрей, 562.
— Янъ, 409.
- Грушецкій**, зем. Каменец. стар., 517.
- Гузельфи** Лукашъ, зем. Брацл. воев., 398.
- Гуляльницій** Дахно, возный Луцк. пов. (1570 г.), 380.
- Гумецкіе**: Адамъ, держ. с. Ястребинець, Брацл. воев., 395.
— Оома, ловчій Подольскій, 521.
- Гурская** Катерина, зем. Брацл. воев., 561.
- Гурскій** Андрей, кашт. Каменецкій (1622 г.), 413, 414.

Д.

Даниловичева, зем. Брацл. воев., 401.

Дашковичъ Евстафій, стар. Черкас., 11, 366—370:

Дембинскій Андрей, сынъ канцлера, подстар. Любомльскій, 323.

Демецкій, зем. Винниц. пов., 16.

Дениско Петръ, зем. Кременец. повѣта, 97, 101, 102, 124.

Денисковичъ Ивашко, зем. Кременец. пов., 23, 37, 38.

Дешковская Александрова, зем. Брацл. воев., 556.

Дешковскіе, зем. Брацл.: Константинъ, 399.

— Остафій, 406.

— Иванъ, 409.

— Михайлъ и Владиміръ, 410, 552.

— Самуилъ, 546.

Джуса Стефанъ Кирдановичъ, зем. Брацл. воев., 399.

Дзевановскій Францишекъ, зем. Каменец. стар., 518.

Дзики: Янъ, зем. Брацл. воев., 397.

— Александръ, сборщ. податей Брацл. воев. въ 1664 г., 538.

Дидковскій Константинъ, намѣстн. Житом. стар., 364.

Дитрихова, зем. Каменец. стар., 202.

Добекъ, зем. Подольскаго воев., 194, 195.

Доброцесельскій Янъ, (въ др. мѣстѣ **Доброевскій**), мечникъ Брацл. и сборщикъ податей 1629 г., 394, 395, 408.

Доброцесельскій Стефанъ, (въ др. мѣстѣ **Доброцескій**), войскій Винниц., 546, 547, 549, 554, 559.

Довлетъ, Крымскій ханъ, 20.

Доманевскіе: Войцехъ, зем. Брацл. воев., 388.

— хорунжій Черскій, 538, 539.

Домбровскіе: посессоръ с. Капустячъ, Каменец., стар. 502.

— Петръ, ловчій Брацл., 563.

Дубицкіе, зем. Винниц. пов.: Дмитрій, 13.

— Анастасія, 13.

— Александръ Дмитріевичъ, 14.

- Дудинскіе:** Криштофъ и Петръ, зем. Луцк. пов., 380.
Дульскій, зем. Летич. пов., 531.
Душинская Теодора, зем. Брацл. воев., 398.
Духовскій Янъ, посес. с. Мошковецъ въ Овруцк. пов., 419.
Дымскій Николай, зем. Брацл. воев., 410.
Дьяковскіе, зем. Брацл. воев. Янъ и Семень, 409.
— Стефанъ и Дмитрій, 540.

Е.

- Ежовскій** Іосифъ, зем. Каменец. стар, 522.
Езёрковскій Валентій, зем. Каменец. пов., 505
Еловицкій Гнѣвошъ, судья Кременец. (1552 г.), 23, 55.
Еловичъ Михайло, зем. Кременец. пов., 24, 101.
Ерданъ Станиславъ, подстар. Бѣлоцерков. (1603 г.), 386.
Ермолинскій Северинъ, зем. Кременец. пов, 24, 25.

Ж.

- Жабокрицкіе,** зем.; Яцко, 37.
— Ярошъ, 406.
— Екатерина, 411.
— Александръ, чашн. Брацл., 540.
— Николай, подсудокъ Брацл., 542, 563.
Жеромская, зем. Каменец. пов., 506.
Жиравскій Александръ, держ. с. Кунки, Винниц. стар., 403.
Житинскій Гордей, зем. Брацл. воев., 401, 546, 549, 550.
Житкевичъ Оедоаъ, зем. Брацл. воев., 399, 548.
Житовецкая, зем. Брацл. воев., 540.
Жолкевскій Янъ, зем. Винницк. пов., 391.
Жоравницкій Александръ, стар., ключн., городничій Луцкій (1578 г.), 383.
Жославскій кн., см. **Заславскій.**

Жукъ, зем. Каменец. пов., 514.

Жулинскій Янъ, держ. м. Борова, Брацл. воев., 412.

В.

Заблоцнй Станиславъ, Меджибожскій комендантъ, 529, 534, 536, 547.

Заболоцнй Владимиръ, зем. Кременец. пов., 126.

Заборовская, зем. Брацл. воев., 538.

Загорскій Адамъ, посес. с. Крикова, 501.

Загурскій, зем. Летич. повѣта, 526.

Закревскіе зем.: Станиславъ, Каменец. стар., 213.

— Матвѣй, Брацл. воев., 411.

Залѣсскіе, зем. Брацлав. воев.: Михаилъ, 398.

— Мартинъ, ксендзъ, ректоръ Винниц. коллег., 406.

— Гальшка, 411.

— Стефанъ, 543, 550.

Замеховская Христина изъ Потока, зем. Каменец. стар. 521, 523, 532.

Замойскіе: Томашъ, корон. подканцл. (1629 г.), 397.

— Мартинъ, зем. Летич. пов. 531.

— Станиславъ, зем. Брацл. воев., 559.

Заневскій, зем. Каменец. стар., 506.

Заславскіе князья: Доминикъ, 396, 400, 412.

— воеводичъ Краков., 24, 25, 547, 548.

Заторскій Андрей, ксендзъ, плебанъ Черневец., 406.

Зацвилюховская, посес. с. Ольховца, Брацл. воев., 504, 512, 555.

Зацвилюховскій Станиславъ, зем. Винниц. стар., 402.

Збаражскіе, князья: Николай Андреевичъ, стар. Кременецкій (1561 г.),

35, 36, 38, 78.

— Владиславъ Андреевичъ, зем. Луцк. пов., (1570 г.), 198,

380, 382.

Згерская, зем. Хмельниц. стар., 162.

Згерскій, зем. Хмельницк. стар., 162.

Зеленскій Михаилъ, полковникъ запорож. Брацл., (sic) 560.

- Зестелинскій** Николай, писарь земск. Брацл., 546.
Злочовскій, зем. Каменец. пов., 502, 509, 510, 520.
Зозулинскій Александръ, зем. Брацл. воев., 552.

И.

- Иваниціе**, зем.: Лавринъ Богусевичъ. 377.
— Лазарь сынъ его зем. Владим. пов., 378.
Ивановичъ, зем. Винниц. пов., 13.
Игнатовскій, зем. Каменец. пов., 506, 533.
Ильяшевичи Германъ и Степанъ, держ. с. Подарнавы, Барск. стар., 269.

К.

- Кавецкая** Софья, жена Каменец. подсудка, 397.
Кавецкіе, Иванъ, Андрей и Семень, зем. Каменец. пов., 501, 517, 521, 523.
Казимиръ Ягайловичъ, король польскій, 10, 210, 357, 419.
Казновскій Юрій, зем. Брацл. воев., 414, 538.
Калиновскіе: Валентій—Александръ, Каменец. староста, 390.
— Гальшка, жена его, 401.
— Янъ-Валентій, Подольскій генераль; 391.
— Маргинъ, Подольскій подкоморій, 406, 498, 500, 538.
— Адамъ, староста Брацлавскій, 400.
— жена его, 549.
Калусовскій Иванъ Петровичъ, судья земск. Владим. (1570 г), 377, 378, 380.
Каманацкій, зем. Каменец. стар. 510.
Каменецкій, зем. Брацл. воев., 94, 407.
Каменацкій Петръ, зем. Летич. пов., 533. 534.
Каменскій Вавржинець - Стефанъ, бургграфій Закрочимскій, намѣстн. Винниц. стар. (1616 г.), 388.

- Карапчѣвскій** Николай, зем. Барск. стар., 272.
Карачѣвскій Алексѣй, земск. Барск. стар., 265.
Карачовскій Романъ, зем. Барск. стар., 270, 530.
Карказановна Татьяна изъ Цуркова, зем. Брацл. воев., 397.
Карказанъ Николай, зем. Брацл. воев., 400.
Карповскій Константинъ, держ. с. Кутыщъ, Брацл. воев., 396.
Карсницкій Иванъ. Летичевскій войтъ, 523, 524, 536.
— зем. Брацл. воев., 539.
Кашевскіе, сыновья старосты Щержевского, зем. Брацл. воев., 549.
Кердановскій Савва, зем. Каменец. стар., 207.
Киверецкій Андрей, Луцкій подстар. (1578 г.), 383.
Кленовскій Никола, зем. Брацл. воев., 399.
Клещовскіе: Василій, корол. ротмистръ, 405.
— Илья, зем. Брацл. воев., 405.
— Северинъ, скарбникъ Новоградскій, 540.
— Юрій, зем. Винниц. пов., 539.
Клитинскій Михайль, скарбникъ Подольскій (1629 г.), 394.
Клоговскій, зем. Брацл. воев., 559.
Клопотовскій, зем. Каменец. стар., 521.
Кмитичъ Семенъ, зем. Винниц. пов., 14, 18.
Кобецкій, зем. Брацл. воев., 559.
Кожуховская Елена, урожден. Терлецкая, зем. Брацл. воев., 402.
Кожуховскіе, зем.: Иванъ, Брацл. воев., 401.
— Николай, Брацл. воев., 399.
Козинскій Алексѣй, зем. Кременец. пов., 97, 98, 125.
Козировскіе: Дмитрій и Юрій, зем. Барскаго стар., 266.
Козловскіе, Феодоръ и Ивашко, зем. Барск. стар., 271.
— Криштофъ, зем. Брацл. воев., 395, 396, 399.
— Иванъ, зем. Каменец. стар., 524.
Колачковскій Николай, бурграбій Кременец., 35,
Комарова, жена Василья, зем. Брацл. воев., 539, 541.
Комары, зем. Брацл. воев.: Никифоръ, 396.
— Феодоръ, Богданъ, 410, 441.

Комары, зем.: Василій, Иванъ, Александръ, 398, 400.

— Якубъ, 540.

Коморовичъ Гринко, зем. Кременец. пов., 66.

Коморовскіе: Петръ, стар. Освѣцимскій, посолъ на сеймъ Варш. (1615 г.), 391.

— Маркъ, зем. Брацл. воев., 402, 412.

Конецпольскій, воеводичъ Сендомирскій, 548, 552, 554, 556, 557, 561, 563.

Копыстинскій Александръ, зем. Каменец. стар., 506.

Копычинскій Николай, подсудокъ Галице, посолъ на сеймъ Варшав. (1615 г., 391.

Кордыши: зем. Винниц. пов., 16, 407.

— Василій и жена его, 410.

Кореціе, князья: Богущъ Оедоровичъ, стар. Луцк., Брацл. и Винницкій, 19.

— Самуиль, посолъ Кіевс. воев. на сеймъ Варш. (1615 г.), 391.

— Карлъ, кашт. Волинскій (1629 г.), 397, 398.

Корженевскій, зем. Каменец. стар., 503.

Кориціе, зем. Каменец. стар., 212.

Корниціе, Оедоръ, Кунашъ, Григорій, зем. Кременец. пов., 24.

Корчинскій Стефанъ, зем. Брацл. воев., 405.

Корытинскій Янъ, зем. Брацл. воев., 557.

Кохановскій Ольбрихтъ, судья земск. Брацл. (1639 г.), 497.

Коць Янъ, слуга кн. Заславскаго, 396.

Коцюба, зем. Винниц. стар., 16.

Кошка Юхно, зем. Винниц. стар., 18.

Кошчина, зем. Винниц. стар., 16.

Кошчиць, зем. Брацл. воев., 547, 563.

Красносельскіе, зем. Брацл. воев.: Николай, 408.

— Богданъ, 409.

— Маруша, 409.

— Василій, 409.

— Дмитрій 410.

- Красносельскій Филонъ Дмитріевичъ, 411.
Красовскій Павелъ, зем. Каменец. стар., 511.
Кржибаковскій Станиславъ, держ. с. Кожанки, Брацл. воев. 411.
Криницкій, зем. Летич. пов., 530, 536.
Кринскій, зем. Брацл. воев., 540.
Кробоновскій Вавржинець, зем. Брацл. воев., 552.
Кропивницкій Михаилъ, подсудокъ Брацл. (1639 г.), 497.
Крупка Касперъ, зем. Брацл. воев., 399, 545, 552.
Крушельницкій Александръ, зем. Брацл. воев., 403, 404, 561, 563.
Крушинская, зем. Летич. пов., 536.
Крушинскій, зем. Каменец. стар., 510.
Кудіовскіе: Степанъ, Оедоръ, Иванъ, зем. Барск. стар., 265.
Кудрянко, зем. Брацл. воев., 20.
Кунатовскій Семенъ, зем. Барск. стар., 271.
Куневскій Андрей, зем. Кременец. пов., 25.
Куницкіе: Богданъ, Василій, зем. Брацл. воев., 399, 403.
Кухарскій Янъ, зем. Брацл. воев., 398, 399.
Кухмистровичъ, зем. Кіевс. воеводства, 365.

Л.

- Лабенцная Ядвига, зем. Каменец. стар., 506, 508, 519, 521.
Лагевницкій, зем. Каменец. стар., 192.
Лазневскій Адамъ, зем. Брацл. воев., 398.
Ласки: Богданъ, скарбникъ Брацл., 400.
— Михаилъ, судья городск. Винниц. (1603 г.), 386.
— Оедоръ, зем. Брацлавскій, 406.
— зем. Брацл. воев., 548.
Ластовецкіе, зем. Каменец. стар., 509.
Лебедь Янъ, сборщ. податей Владим. пов. (1567 г.), 379.
Левошинскій, стольникъ Подольскій, 544, 545.
Ленковичъ Богунъ, зем. Луцк. пов., 384.
Ленскій Янъ, зем. Винниц. пов., 386.

Лидуховскіе: Михно, Богданъ, Гаско, Винко, Гнѣвошъ, зем. Кременец. пов., 23.

Линѣвскій, зем. Каменец. стар., 511.

Липленскіе: Богущъ, Иванъ Богушовичъ, зем. Луцк. пов., 383.

Липскіе: Янъ, Даніилъ, зем. Брацл. воев., 396.

Лисецкій Людвикъ, зем. Брацл. воев., 553.

Ловскій Юрій, зем. Каменец. стар., 512, 520.

Лозновскій, зем. Летич. пов., 526.

Лозовскій, стар. Шмельшт., зем. Каменец. стар., 512, 551.

Лопатецкій Флоріанъ, зем. Любомльскаго стар., 321, 322.

Лосятинскіе: Михно, зем. Кременец. пов., 24.

— Богданъ, зем. Кременец. пов., 93, 95.

Лудвинскіе: Пашукъ (Павель), зем. Кременец. пов., 24, 38, 40, 77, 80, 120, 126.

— Федръ, сынъ его, 36, 68

— Иванъ, также сынъ Павла, 36, 68.

Лыховскій, зем. Летич. пов., 532.

Лютомирскій Станиславъ, держ. с. Березани, 214.

Лянцкоронскій Станиславъ, стар. Каменецкій, 209, 211.

Лясковскій Станиславъ. чашн. Ломжин., корон. инстигаторъ (1639 г.), 497.

М.

Маковецкій Янъ, архидіаконъ Варш., кустошъ Вилен., посолъ Волын. воев. на сеймъ Варшав. (1615 г.), 391.

Малинскіе: Михайлъ, корол. маршалокъ, 102.

— Янъ, посолъ Волын. воев. на сеймъ Варш. (1615 г.), 391.

Малиновскій, зем. Каменец. стар., 510.

Мармузовскій Маркъ, держ. с. Немиричей, 192, 208.

Марциновскій Андрей, генеральный возный Кіевс., Вол. и Брацл. воев. (1639 г.), 497.

Масальская, кн. Анна Богдановна Путятинка, зем. Владим. пов., 382.

- Магальскій** кн. Андрей Петровичъ, зем. Владим. пов., 380, 381, 382.
- Махаржинская** Елена, посес. с. Рогинець Брацл, воев., 396.
- Мацеёвскій** Станиславъ, стар. Любомльскій, кашт. Сендомир., 351, 357, 360. 361.
- Машевская**, зем. Каменец. стар., 519.
- Мелешко**, корол. ротмистръ, зем. Брацл. воев.. 408.
- Мелешкова**. зем. Брацл. воев , 411.
- Микулинскіе**, зем. Винниц. стар.: Олехно, 14.
— Романъ, 400.
— Александръ, 409.
- Милецкій**, староста Гродецкій, 154.
- Миневскій**, зем. Брацл. воев., 552.
- Минковскіе**, зем. Кременец. пов., Сакъ, 24.
— Семенъ Занковичъ, 102.
— Семенъ Лавришовичъ, 102.
- Мирановскій** Андрей, зем. Брацл. воев , 407.
- Мисковскій** Станиславъ, воев. Краков., стар. Ратненскій (1565 г.), 312.
- Митковичъ** Мацей, зем. Барек. стар., 263.
- Михаловскій** Валерьянъ, зем. Брацл. воев., 397.
- Мицовскій**, зем. Каменец. стар., 192.
- Модзелевскій** Шимонъ, зем. Брацл. воев., 396.
- Модиковскій**, зем. Винниц. пов., 393.
- Молчанъ** Даніиль, зем. Каменец. стар., 520.
- Мончинскіе**, зем. Брацл. воев.: Кирикъ, 410.
— Александръ, 540.
- Мормилы**, также **Мормули**, Романъ и Тихонъ, зем. Брацл. воев., 408.
- Морнишъ**, зем. Брацл. воев., 399.
- Мошинскій** Станиславъ, посолъ Сѣрадзкаго воев., на сеймъ Варш. 1615 г., 391.
- Мощеницкій** Юрій, зем. Брацл. воев., 418.
- Мощинскій** Криштофъ, бурграфій Винниц. (1616 г.), 388.
- Мышковскій**, зем. Летич. повѣта, 529.

И.

- Нагуевскій Янъ**, держ. с. Петничанъ, Брац. воев., 407.
Надольская Анна, зем. Каменец. стар., 207.
Нападовскіе: Николай, Оедоръ, зем. Брацл. воев., 408, 409.
Недзялковскій Щенсный, зем. Брацлавс. воев., 399.
Незабитовскій, зем. Барск. стар., 259.
Немиры: Иванъ, держ. с. Немиринець Брац. воев., 396.
— Филонъ, войтъ Кальницкій, 398.
Немиричъ Стефанъ, подкоморій Кіевскій (1629 г.), 413.
Немировичъ, Андрей Якубовичъ, воевода Кіевс., 373.
Немѣра, поповичъ (слуга путный), 118.
Новоселецкій Оедоръ Грицковичъ, зем. Кременец. пов., 78, 81.

О.

- Обернеевичъ Юхно**, зем. Черкасск. стар., 11.
Ободенскіе, зем. Брац. воев., Николай, 397.
— Григорій, 551.
Ободинскіе (сл. пред.), зем. Брац. воев., Гавріилъ, Василій, Исифъ, 410.
— Леонъ-Константинъ, 539.
Одрживольскій Янъ, кашт. Черниг., стар. Винницкій, 407.
Ожга Петръ, стар. Трембовльскій, 391.
Олевинскій, зем. Летич. пов. 532.
Олексіева Регина, зем. Брац. воев., 397, 411.
Олекшиць Филищъ, зем. Брацл. воев., 541.
Оленцкій Петръ, подстароста Каменец, 522.
Оранскій Павелъ Григорьевичъ, подстар. Владим. (1570 г.), 377, 378.
Оратовскіе: Василій, Богданъ, Северинъ, зем. Брац. воев., 398.
Ордычова Анна, зем. Брацл. воев., 400.
Орликовъ, зем. Барск. стар. 272.
Осецкая, зем. Брацл. воев., 553.
Осецкій, зем. Подол. воев., 511.

- Осимборовскій**, зем. Подол. воев., 510.
Остафій, попь Никольскій въ с. Подлѣсахъ Кременец. волости, 104.
Остиславскій Павелъ, зем. Брац. воев., 561.
Остойскій Карлъ, зем. Брацл. воев., 550.
Островицкая, зем. Летич. повѣта, 530.
Островскіе: Станиславъ, войтъ Летич., 199, 209, 537.
— Н, зем. Каменец. стар., 505, 522.
Острожскіе, князья: Константинъ, 99.
— Янушъ, кашт. Краков., стар. Черкас. Канев. и Бѣлоцерк.
385, 386.
— Беата изъ Костельца, жена Ильи. 25, 119, 126.
Очесскій Іоаннъ, зем. Барск. стар., 270.

II.

- Павловичъ** Оедоръ, зем. Подол. воев., 516.
Павловскій, зем. Каменец. стар., 505, 513.
Падневскій, ксендзъ, подканцлеръ коронный, 269.
Пакославская, зем. Летич. пов., 535.
Пацовскій, зем. Каменец. стар., 511.
Пашкевичъ Павелъ, зем. Брацл. воев., 411.
Пеговскій Петръ, зем. Хмѣльниц. стар., 162.
Пелчина Маруша, зем. Брацл. воев., 403.
Пенко Янъ, Черкас. староста, 573, 374.
Песочинскіе (также **Пѣсочинскіе**, **Пясочинскіе**): Лавринъ, корол. писарь 1578, 1589 г., 41, 385.
— Н, зем. Каменецк. стар., 510.
— Н, староста Новоградскій, 541, 543.
— Яковъ, чашникъ Брац. 1629 г., 409.
— Стефанъ, подстолій Брац., 555, 559.
— Янъ, кашт. Холмскій, 555.
Пѣтровская, зем. Брацл. воев., 549.
Пилка Янъ, держ. слоб. Мушурова, Брацл. воев., 406.

- Писковскій Янъ, зем. Подол. воев., 191.
Погрошовскій, зем. Подол. воев., 510.
Попель Проконъ, зем. Брацл. воев., 408.
Попенко Яцко, войтъ Винницкій, 17.
Поповскій Василій, держ. с. Поповець Барск. стар., 269.
Постоловскій Александръ, бурграбій Винницкій, 411, 554.
Потей. зем. Кременец. повѣта, 25
Потоцкіе: Павелъ, кашт. Каменецкій, 407.
— Константинъ-Флоріанъ, стольн. Овруч. 408, 555.
— Янъ-Карлъ, мечникъ Подольскій, 524, 555.
— Яковъ, стражникъ коронный, 553.
Пражовскій Андрей, зем. Житомир. повѣта, 10.
Працкій Валентій, зем. Брацл. воев., 396.
Претфичъ Бернатъ, стар. Барскій, 202, 203, 206, 239, 259,
264, 266.
Пршедзинскій, зем. Летич. повѣта, 532.
Пржедлинская. зем. Каменецк. стар., 523.
Пржекладовскіе: Кирикъ, Матвѣй, зем. Брац. воев., 412.
Пржератовскій Матвѣй, зем. Брац. воев., 410.
Пржиборовскій Войцехъ, зем. Брац. воев., 398, 525
Пронскіе, князья: Семень, стар. Брац. и Винницкій, 14.
— Андрей Глѣбовичъ, стар. Черкасскій, 372—374
Проскура Тимохъ, зем. Черкас. стар., 11.
Прускіе: Павелъ и Матвѣй, зем. Каменец. стар., 508.
Прушковскій, зем. Подол. воев., 514.
Псарская, зем. Подол. воев., 196.
Пундуръ Оедоръ, зем. Брац. воев., 410.
Пясецкій Михаилъ, зем. Подол. воев., 210, 503.
Пясечинскій см. Песочинскіе.

Р.

- Рабашевскій, въ др. мѣстѣ Рабачевскій, писарь гродск. Летич.,
549, 551.

- Радзивилы**, князя: Карль-Станиславъ, канцлеръ В. К. Л., 364, 366.
— Владиславъ, посолъ на сеймъ Варш. 1615 г., 391.
— Криштофъ-Ольбрихтъ, такой-же посолъ, 391.
— Богуславъ, староста Барскій, 527.
- Радзиминскій** Мартинъ, зем. Винниц. пов., 539, 554.
- Радлинскій**, зем. Подол. воев., 506.
- Рапацкій**, зем. Подол. воев., 507.
- Ратовскій**, зем. Брацл. воев., 542.
- Рачинскій**, зем. Подол. воев., 509.
- Рашковскій** Ярошъ, зем. Брацл. воев., 402.
- Редецкій** Матвѣй, зем. Подол. воев., 192.
- Речотарскій** Янъ, зем. Брацл. воев., 397.
- Ржевускій** Казимиръ-Францишекъ, стольн. Луковскій, подстароста Каменец., 530, 531.
- Рогальскій** Антоній, корон. метрикантъ, секретарь короля, 42.
- Рогальскій** Станиславъ, мечникъ Подольскій, 522.
- Рогозинскіе**: Василій, Матвѣй, зем. Брац. воев., 410, 411, 556.
- Рожнятовскій**, зем. Подол. воев., 506, 511, 559.
- Ройкевичъ** Іосифъ, корон. секретарь 1715 г., 366.
- Роницкая** Маруша, зем. Брацл. воев., 411.
- Роницкій** Николай, зем. Брац. воев., 399.
- Романовичъ** Василій, зем. Винниц. стар., 17.
- Росовскій** Янъ, зем. Брацл. воев., 405.
- Росцишевская**, зем. Брац. воев., 559.
- Росцишевскій**, зем. Подол. воев., 514.
- Руссианъ** Стефанъ, корон. секретарь, войскій Брацл., 497.
- Руцкій**, зем. Брацл. воев., 413.
- Рушковская** Анна изъ Микулинецъ, зем. Брац. воев., 401.
- Рыльская**, зем. Каменец. стар., 522.

С.

- Сахновскіе**, зем. Летич. пов., 526.
- Свентославскій** Янъ, корон. референдарій, стар. Козеницкій, 390, 391.

- Сверщъ**, держ. м. Гусятина, Каменец. стар., 199, 201, 202, 218.
- Свидригайло** Ольгердовичъ, князь Литовскій, 271.
- Свиноградецкій** Богданъ, держ. с. Куриловець, Барск. стар., 267.
- Свирскіе**: Килианъ изъ Романова и Юліанъ, зем. Брац. воев., 395.
- Свитецкій**, зем. Летич. повѣта, 535.
- Свѣчицкій**. староста Ратновскій, 314, 317.
- Себестіановичъ**, войскій Новгородскій, 562.
- Секержинскій**, въ др. мѣстѣ **Сикержинскій**, сборщикъ податей Летич. пов. (1668 г.), 525, 531.
- Семашко** Петръ, староста Кременец., 23, 24.
— Н, жена его, 365.
- Семень** Олельковичъ, князь Кіевскій, 1, 2, 3.
- Сенюта** Григорій, зем. Кременец. пов., 24.
- Сенявскій**, зем. Летич. пов., 530, 547.
- Сигизмундъ I**, король польскій, 11, 13, 211, 366, 367, 372.
- Сигизмундъ-Августъ**, кор. польскій, 364, 366, 371, 372, 384, 390.
- Сигизмундъ III**, король польскій, 35, 36, 41.
- Скаржинскій**, зем. Летич. повѣта, 533.
- Сковротна** Юрій, зем. Брацл. воев., 396.
- Скоповскіе**, зем. Брацл. воев., 541, 546.
- Скора** Андрей, подчаш. и посоль Калишскій на сеймъ Варшав. (1615 г.), 391.
- Скорковскій** Станиславъ, зем. Брац. воев., 395.
- Скотницкій**, зем. Каменец. стар., 198.
- Скробоновскій**, зем. Брац. воев., 564.
- Скубедзина** Михайлова, зем. Кременец. пов., 43, 67, 109, 128.
- Слупица**, намѣстникъ стар. Брацлавскаго, 21.
- Смаржовскій**, зем. Летич. пов., 535.
- Смолинскій** Симонъ, управл. с. Кривче, Подол. воев., 517.
- Снитовская**, зем. Брац. воев., 521.
- Снитовскій** Николай, зем. Брацл. воев., 397.
- Соколовскіе**: Япъ, зем. Брацл. воев., 399, 404, 539.
— Александръ, тоже, 548.

- Сокольницкая**, зем. Подол. воев., 511.
- Сокольницкій**, зем. Подол. воев., 509, 512.
- Солтыки**, зем. Брацл. воев., 545.
- Сорочинскій**, зем. Каменец. стар., 177.
- Сосницкая Анастасія**, зем. Брац. воев., 412.
- Сошенская Маруша**, зем. Брац. воев., 400.
- Сошенскій Константинъ**, корол. ротмистръ, 545.
- Срочиціе**: Янъ, Леонардъ, Станиславъ, зем. Камен. стар., 190, 192, 193.
- Стадницкій**, зем. Подол. воев., 513.
- Станиславскій**, зем. Каменец. стар., 502.
- Станиславъ-Августъ**, король польскій. 35, 366, 371.
- Станишевскій**, зем. Каменец. стар., 508.
- Старжевскій**, держ. с. Іюлтушкова, Каменец. стар., 217, 264.
- Старомейскій**, зем. Брацл. воев., 551.
- Стебловскій Юрій**, зем. Брацл. воев., 391.
- Степанновскій Петръ**, зем. Подол. воев., 520.
- Степановичъ Лаврентій**, держ. с. Вёски, Брацл. воев., 400.
- Стефанъ Баторій**, король польскій, 383, 393.
- Стогмievъ Янъ**, зем. Каменец. стар., 211.
- Сторожинскіе**, зем. Кременец. пов., 94, 106.
- Страдоновскій Томашъ**, зем. Брацл. воев., 411.
- Стржалковскіе**: зем. Подол. воев., 506.
- Юрій, воевода Подольскій, 522, 523.
- Стржельниціе**: Юрій, подстароста Винниц., 12, 394.
- Григорій, зем. Брац. воев., 401.
- Василій, зем. Брацл. воев., 551.
- Струбшъ**, также **Струшъ** и **Струсъ**, стар. Хмвльницкій, 138, 149, 150, 211.
- Струсъ Юрій**, стар. Винниц. и Звенигород. (1603 г.), 385.
- Стрыжовскій Матвѣй Лехновичъ**, зем. Винниц. стар., 13, 16.
- Студзинскій Христофоръ**, зем. Каменец. стар., 523.
- Судовскій**, зем. Летич. пов., 533, 536.

Сулимирскіе, зем. Брацл. воев., 541.

Сулковская Анна, жена подчаш. Брацл., 409.

Суходольскій Станиславъ, ловчій Черниг., кор. ротмистръ. 549.

Сцинёвскій зем. Подол. воев., 509.

Сѣнёвскій, зем. Подол. воев., 508.

Т.

Талалай Иванъ, зем. Брацл. воев., 409.

Талаяфусъ Юрій, зем. Каменец. стар., 198. 515.

Тарнавскій Андрей, зем. Летич. пов., 524.

Тенчинскій Янъ, воев. Сендомирскій, 351.

Терликовская, зем. Каменец. и Барск. стар., 193, 271.

Тильковскій Яковъ, зем. Брацл. воев., 408.

Тимовскій Янко, войтъ Бѣлозерскій, 31.

Толмачова Григорьева, зем. Кременец. пов., 126.

Толмачовичъ Грицко, зем. Кременец. пов., 37, 39.

Толмачъ Григорій, зем. Кременец. пов., 24.

Томашенко Иванъ, войтъ г. Зинькова (1661 г.), 501.

Торокановскій Юхно, зем. Кременец. пов., 24, 119.

Тржецякъ, зем. Подол. воев., 506.

— жена его, 538.

Тулибовскій Андрей, посолъ на сеймъ Варш. (1615 г.), 391.

Туровицкій Григорій, зем. Брацл. воев., 499, 500.

Тыминская Станиславова, зем. Брац. воев., 548.

Тышкевичъ Василій, стар. Черкас., 366, 367.

Тышкевичъ Криштофъ, стар. Жито. и Нехворощскій, 400.

Тышкевичъ-Огій Янъ, зем. Брац. воев., 405, 410.

У.

Улеская, зем. Летич. пов., 536.

Улинскій Михаилъ. епископъ Каменец., 511. 512.

Ущатовскій Павелъ, зем. Кіевс. воев., 364.

Ф.

- Фалишевскій**, зем. Ратновскаго стар., 314.
Фалишовскій, зем. Любомльскаго стар., 361.
Фальчевскій Станиславъ, стар. Кременец. (1539 г.), 24, 35, 37, 38.
Фащевскій Станиславъ, зем. Брац. воев., 395.

Х.

- Харжевскіе**: Николай, зем. Подол. воев., 506.
— Иванъ, зем. Каменец. стар., 522.
Хилинскій, зем. Подол. воев., 508.
Хиневичъ-Васковскій Романъ, зем. Кіев. воев., 364.
Хмелецкій Степанъ, зем. Брацл. воев., 403, 406, 407.
Хмельницкая Роксолана Думна, жена Тимофея, зем. Брацл. воев., 561.
Ходаковскій Николай, зем. Кіев. воев., 364.
Ходецкій Станиславъ, марш. и стар. Подольскій, 263.
Ходыювскіе Михайль, Александръ, зем. Подол. воев., 502, 503.
Хойнацкая, зем. Подол. воев., 511.
Холоевская, зем. Брацл. воев., 551.
Хоментовскій Войцехъ, зем. Брацл. воев., 399.
Хоцимирскій, зем. Подол. воев., 505, 518, 520.
Хребтовичъ Іоакимъ, подканцл. В. К. Литовскаго, 371.
Хребтовичъ-Богуринскій Иванъ, подстар. Луцк. (1570 г.), 380.
Хржонстовская Софья, зем. Подол. воев., 502, 503, 514, 519.
Хржонстовскій, зем. Летич. пов., 533.

Ц.

- Цать**, зем. Кременецкаго повѣта, 25.
Цѣлковскій, держ. с. Мартинковецъ, Летич. пов., 209.
Цурковскій Юрій, зем. Брацл. воев., 397.

Ч.

- Чаплинскій, подвоевода Львовскій, 545.
- Чаплицкій Матвѣй, зем. Брацл. воев., 548.
- Чарнецкіе: Стефанъ, воевода Русскій, 397.
— Мартинъ, зем. Брацл. воев., 543.
- Чарноволокій Мартинъ, зем. Брацл. воев., 411.
- Чарнота Матвѣй, держ. м. Іосиповки, Брац. воев., 397.
- Чарнявскій Николай, зем. Брацл. воев., 409.
- Чарторійская Изабелла, кн., жена воев. Волынскаго, 557.
- Чекменскіе, три брата, держ. с. Багриновець, Летич. пов., 210.
- Чеплевскій Яковъ, держ. с. Крутнева, Летич. пов., 159, 209.
- Чеплинская Катерина, зем. Подол. воев., 520.
- Черкесь Стенанъ, слуга кн. Заславскаго, 396.
- Черленѣвскій Иванъ, зем. Подол. воев., 521.
- Черленковскіе: Янъ, зем. Брацл. воев., 401, 407, 409.
— Сильвестръ, писарь земск. Брацл. 1639 г., 497, 498.
- Черминскій, зем. Каменец. стар., 197, 527, 549.
- Черневскій, зем. Подол. воев., 514.
- Четвертинскіе-Святополки, князья:
— Василій, зем. Кременец. пов., 38.
— Матвѣй, зем. Кременец. пов., 24.
— Николай, зем. Подол. воев., 498.
— Стефанъ, подкоморій Брацл., 403, 544, 545.
— Ѳеодоръ, зем. Брацл. воев., 397, 401, 408, 545—547.
- Чечели: Григорій, подстар. Винниц. 1603 г., 386, 406, 409.
— Семень и Лавринъ, зем. Брацл. воев., 408.
— Василій и Андрей, зем. Брацл. воев., 539.
— Николай и Стефанъ, зем. Брацл. воев., 550.

Ш.

- Шамлицкій Андрей, зем. Брацл. воев., 411.
- Шандыровскій Филипъ, зем. Брацл. воев., 397.

Шашкевичи: Остафій, зем. Брацл. воев., 396.

— Катерина, 411.

— Криштофъ, 553, 560

— N, зем. Подол. воев., 533.

Шашковичи: Богданъ, зем. Винниц. стар., 16.

— Кузьма, 17.

Шелиская Варвара, зем. Подол. воев., 522.

Шишковскій Николай, судья земск. Велюнскій, посолъ на сеймъ Варшав. 1615 г., 391.

Шолгеня Петръ, зем. Брацл. воев., 408.

Шумбарскій Михаилъ Боговитиновичъ, зем. Кременец. пов., 75, 78, 125.

Шумовскій Янъ, секретарь . . . . , 408.

Щ.

Щецинскій, зем. Подол. воев., 522.

Щоговскій Петръ, комендантъ Барской крѣпости, 525.

Ю.

Юшковскіе, зем. Брацл. воеводства:

— Богданъ и Василій, 395, 410.

— Иванъ и Григорій, 398, 409.

— Степанъ и Юрій, 409.

— Вацлавъ и Самуиль, 550, 551.

Я.

Язловецкій, зем. Каменец. стар., 190, 201.

Якубовская Катерина, изъ Потока, зем. Брацл. воев., 555.

Яловицкій, корол. бояринъ, 120.

Яницкій, зем. Подол. воев., 533.

Янковскіе, зем. Брацл. воев., 545.

Янушъ, бискупъ, 24.

Янъ-Назимиръ, король польскій, 13.

Ярантовская, зем. Брацл. воев., 542.

Яролинскій, зем. Каменец. стар., 193, 518.

Яромирскій, зем. Подол. воев., 502.

Ярошинскій Дмитрій, зем. Брац. воев., 403.

Яцимирскій, зем. Каменец. стар., 177.

Яцковскіе, зем. Брацлав. воеводства:

— Иванъ, 407.

— Григорій, 408.

Имена географическія.

А.

- Адамгородъ**, иначе **Тростянецъ**, мѣст. Брац. воев., 404, 541.
Айсиаъ, иначе **Липовець**, м. Винницк. повѣта, 385, 387.
Александровъ, село Брацл. воеводства, 563.
Андрусѣвка, село Брацлавскаго воев., 409.
Антоновъ въ текстѣ **Онтоновъ**, с., Кременецкой волости, 3, 24.
Антоновцы, село Подол. воев., 522, 537.
Антоновщина, въ текстѣ **Онтоновщина**, земля въ Житомир. повѣтѣ, 7.
Арнадіевцы, с. Летичевск. повѣта, 533.

Б.

- Бабаны**, мѣст. Брацлавскаго воев., 406, 563.
Бабинцы, село Подол. воев., 505, 511, 524.
Бабинъ, мѣст. Брацлавскаго воев., 397.
Багаловка, с. Подол. воев., 519.
Багриновцы, с. Подол. воев., 514.
Бадовка, мѣст. Брацлавскаго воев., 400.
Базалѣвка, с. Летич. повѣта, 532.
Банаѣвка, село Брацл. воев., 549.
Бакота, село Каменецкаго староства, 213, 506, 519.
Балабановна, с. Подол. воев., 518.
Балабановна, мѣст. Брацлавскаго воев., 403.

Баланиръ, с. Подол. воев., 520.

Балабановка, мѣст. Брацлавскаго воев., 401, 563.

Балабановка, село Брацл. воев., 563.

Балванецъ, деревня, Каменецкаго старост., 198.

Балинь, городъ, Подол. воев., 521.

Барановка, село Подол. воев., 529.

Бараны, село Овруцкаго повѣта, 420.

Барашовъ, село Кіевскаго воев., Житом. повѣта, 365.

Барская волость, 232.

Баръ, городъ Подольскаго воев., 128, 134, 135, 170, 199, 218,
222, 230, 232, 250, 257, 271, 507, 527.

Батогъ, мѣст. Брацлавскаго воев., 405, 563.

Бахлинь, также **Бахчинъ** (Ук. Нов. Бахтинъ), село вблизи р. Днѣ-
стра, Каменецкаго староства, 213, 214.

Бахматовцы, село Подол. воев., 535.

Бахриновцы, село Каменецкаго староства, 210, 211.

Бахчинъ, см. **Бахлинь**.

Беднаровъ, село Подол. воев., 501.

Бедриховцы, село Подол. воев., 510, 520.

Безносковцы, село Подол. воев., 503, 506, 520.

Белевская земля, въ Житом. пов., 7.

Бендриховый Гродекъ, село Каменецк. стар., 169.

Береги, село Кременецкаго повѣта, 97, 124.

Бережцы, село Кременецкаго повѣта и волости, 99, 106, 123, 124.

Березани, село Каменецкаго стар., 214, 215.

Березки, село Брацл. воев., 563.

Березно, озеро въ Ратновск. стар., 313.

Березова, село Подол. воев., 512

Березовка, село Подол. воев., 513.

Березское, село Кременецкой волости, 23.

Березцы, село Любомльскаго стар., 325, 346, 347, 350.

Беремяны, село Подол. воев., 516.

Берладна, село, Подол. воев., 537.

- Берлинцы**, село Барскаго стар., 264.
Берлинцы, городъ Подол. воев., 524. (сл. пред.).
Бернашовка, село Брацлавскаго воев., 401.
Бершадь, мѣст. Брацлавск. воев., 399, 563.
Беховщина, село Брацлавск. воев., 418.
Била, см. **Бѣла**.
Биликовское озеро, **Ботвиновское** тожь, въ Барскомъ стар., 231.
Биликовцы, с. надъ р. Ровомъ, въ Барск. стар., 222, 224.
Биликовцы, село Подол. воев. (сл. пред.), 528.
Билиновка, село Подол. воев., 511.
Биле, озеро въ Любомльскомъ стар., 348.
Билецкое, село Подол. воев., 512
Билки, село подъ Дашевымъ, Брацл. воев., 399, 542.
Биловцы, село Подол. воев., 517.
Билче, село Подол. воев., 503.
Биринъ, волость Винницк. стар., 10.
Ближнее, озеро въ Ратновск. стар. 314.
Блищановцы, село Каменец. стар., 506, 523.
Бобчинъ, село Подол. воев., 517.
Богавица, село Подол. воев., 520.
Богдановка, село Кременецк. волости, 121.
Богдановка, село Брацлавск. воев., 402.
Богдановцы, село Подол. воев., 523, 530.
Богдановцы, деревня Кременецк. волости, 94, 95, 121.
Богушовъ, село Подол. воев., 522.
Бодачовъ, село Луцк. повѣта, 381.
Боніевка, село Подол. воев., 519.
Бондуровка, мѣст. Брацл. воев., 563.
Бончиха, село Брацл. воев., 563.
Бордвиновъ, село Житомирск. повѣта, 6.
Борзяковцы, село Подол. воев., 520.
Борисковцы, с. надъ Днѣстромъ, Подол. воев., 503, 514.

- Борисовна, село Брац. воев., 406.
Борковская земля, Кременецк. повѣта, 40.
Борковъ, село Брацлавск. воев., 400, 401, 539.
Борова, село Брацлавск. воев., 412.
Боровки, село Брацл. воев., 539.
Борсковъ, село Брацлавск. воев., 398, 407, 549.
Борсуковцы, село Подол. воев., 513.
Бортники, мѣст. Брацлавск. воев., 396, 549.
Борщовка, село Подол. воев., 504.
Борщовъ, городъ Подол. воев., 517.
Босовка, мѣст. Брацл. воев., 542.
Ботвиновское озеро, см. Билиновское.
Ботвины, село Подол. воев., 512, 529.
Ботинъ, село Луцк. повѣта, 381.
Бохеники, село Брацлавск. воев., 409.
Бошира, село Подол. воев., 519.
Брага, село Подол. воев., 511.
Брагинь, мѣст. Кіевск. воев., 365.
Браиловка, деревня Брацлавск. воев., 407.
Браиловъ, гор. Брацлавскаго воев., 407.
Брамановъ, село Подол. воев., 523.
Браславль, Брацлавъ, гор., 19, 365, 405, 407, 497, 498, 563.
Бржезанка, село Подол. воев., 502.
Бржезань, село Хмельницкаго стар., 163.
Бржостовець, рѣка въ Овруцк. повѣтѣ, 417.
Брестъ-Литовскій, городъ, 276, 375.
Бриндзовъ, село Каменецк. стар., 209.
Бронница, село Подол. воев., 517.
Бронно, озеро въ Ратновск. стар., 313.
Брусиловъ, мѣст. Кіевск. воев., 365.
Бруслиновъ, мѣст. Брацлавск. воев., 412.
Бруслинцы, село Брацлавск. воев., 411.
Брыслены, село Литинск. стар., 539, 540.

- Бубенки**, село Брацл. воев., 543.
- Бубновка**, село Брацлавск. воев., 402, 563.
- Бубновка**, село Подол. воев., 518, 519, 532.
- Бугъ Южный**, р., 16, 19, 135, 151, 181, 237, 239, 276, 347.
- Бузовка**, городъ Брацл. воев., 541.
- Бузулинцы**, село Подол. воев., 535.
- Буйноловцы**, село Подол. воев., 522.
- Буки**, мѣст. Винницк. повѣта, 385, 387, 404, 561, 564.
- Буковцы**, село Брацлавск. воев., 410.
- Булаевка**, деревня Брацлавск. воев., 400.
- Булаевъ**, село Брацл. воев., 543.
- Булыжинъ**, село Кременецк. повѣта, 25
- Бурковцы**, село Брацлавск. воев., 409.
- Бухновцы**, село Брацлавск. воев., 396.
- Бухны**, село Подол. воев., 149, 150, 518, 526.
- Буциновцы**, село Подол. воев., 512.
- Буцне**, село Подол. воев., 520.
- Бучакъ**, мѣст. Брацлавск. воев., 395.
- Бучаче**, село Барскаго стар., 271.
- Бучая**, село Подол. воев., 506.
- Буша**, городъ Брацлавск. воев., 406.
- Бушинцы**, село Брацлавск. воев., 396, 402, 406, 409, 410
- Быстрица**, рѣка въ Кременецк. пов., 11, 101.
- Бычайка**, село Подол. воев., 506.
- Бѣла** (также **Била**), деревня Каменецк. стар., 195, 196, 519.
- Бѣлая Криница**, село Кременецк. волости, 67, 99, 123.
- Бѣлая Церковь**, гор. Кіевск. воев., 365.
- Бѣлое**, озеро въ Ратновск. стар., 314.
- Бѣлобережье**, мѣстн. на прав. берегу Днѣпра, 11.
- Бѣлозорна**, село Кременецк. волости, 34, 119
- Бѣлокринское**, село Кременецк. пов., 24.
- Бѣлоусовка**, село Брацлавск. воев., 402, 563.
- Бѣлый Бобръ**, урочище въ Любомльскомъ стар., 323, 324.

В.

- Валахія**, въ текстѣ **Волохи**, земля, 138, 261, 271.
- Валева**, село Кременецк. волости, 24.
- Ванковцы**, село Подол. воев., 521.
- Варвучинцы**, село Подол. воев., 504.
- Вартиковцы**, село Подол. воев., 504.
- Варшава**, гер., 42, 208, 390, 393, 413.
- Варшавская долина**, въ Кременецк. пов., 37.
- Варшавское селище**, въ Кременецк. вол., 121, 126.
- Василёвка**, село Брацлавск. воев., 401, 408, 409, 410, 411, 541, 543, 563, 564.
- Василёвка**, село Подол. воев., 532.
- Василёвка Малая**, село Брацлавск. воев., 409.
- Василевщина**, земля въ Винницк. стар., 8.
- Василёвъ**, село Подол. воев., 542.
- Васильковцы**, село Каменец. стар., 523.
- Васковцы**, село Подол. воев., 537.
- Васютинцы**, село Подол. воев., 513.
- Вахновцы**, село Подол. воев., 506.
- Вашновцы**, село Подол. воев., 521.
- Везовка**, село Кременец. пов., 25.
- Велехово**, озеро въ Ратновск. стар., 314.
- Велія**, рѣвка въ Кременецк. пов., 76, 77, 125, 126.
- Велія Верхняя**, или **Высшая**, село Кременецк. пов., 31, 36, 78, 80, 81, 127.
- Велія Нижняя**, село Кременецк. волости, 40, 67, 75, 80, 120.
- Веля**, см. **Велія Верхняя**.
- Велюнча**, село въ Ратновск. стар., 291, 293, 313, 316, 317.
- Вепреевщина**, земля въ Винницк. стар., 8.
- Вербица**, село Кременецк. волости, 75, 81, 125.
- Вербичь**, см. **Грановь**.

- Вербка**, также **Вирбка**, село Подол. воев., 209, 521, 522.
Вербка, село Брацл. воев., 563.
Вербка, мѣст. Летичев. пов., 531.
Вербница, рѣка въ Барскомъ стар., 263.
Вербовецъ, рѣка въ Винницк. повѣтѣ, 16.
Вербовецъ, село, потомъ городъ Подол. воев., 509, 522.
Вербое, село Кременецк. повѣта, 23.
Верещатинцы, село Барск. стар., 232, 263.
Вержглядна, село Барск. стар., 266.
Веровка, село Брацлавск. воев., 419.
Версняковцы, село Подол. воев., 518.
Верхнячка Лѣсная, село Брацл. воев., 562.
Верховка, также **Виржховка** село Подол. воев., 519, 529.
Вёски, село Брацлавск. воев., 400.
Вѣтельская волость, Ратновск. староства, 301, 311.
Вѣтлы, село Ратновск. стар, 301, 305, 314, 316, 317.
Вильна, городъ, 374, 376, 377, 378.
Винниковцы, деревня Хмѣльницк. стар, 140, 151.
Винниковцы, село Подол. воев., 514, 522.
Винница, въ текстѣ **Веница**, гор. Брацлавск. воев., 4, 12, 13, 365, 388, 390, 391, 392, 406, 563.
Вирбка, см. **Вербка**, 209.
Виржховка, см. **Верховна.**, 519.
Висенка, село Винниц. стар., 389, 392.
Виснѣвъ, въ др. мѣстѣ **Вишнѣвъ**, село Любомльскаго стар., 345, 346.
Височка, село Подол. воев., 517.
Витвинцы, село Брацлавск. воев., 399.
Витковцы, село Каменец. стар., 508.
Вишенка, село Брацлавск. воев., 407. (см. **Висенка**).
Вишнѣвка, рѣка въ Каменецк. стар., 186.
Вишневецъ, мѣст. Кременецк. пов., 48, 59, 92, 109.
Вишочко, село Любомльск. стар., 360.
Водзинки, село Подол. воев., 519.

- Водотынъ**, село Кіевск. воев., 1.
Войтковцы, село Подол. воев., 504.
Войтовцы, село Подол. воев., 507.
Войтовцы, иначе **Криничица**, село Подол. воев., 517, 525.
Войтовцы, село, потомъ мѣст. Брацлавск. воев., 396, 397, 399, 405, 563.
Войтовцы также **Бридловъ**, село Летичев. пов., 525, 528, 532.
Волица, село Подол. воев., 522.
Волковинцы, село Подол. воев., 514.
Волковцы, село Овруцк. пов., 420.
Волковцы, мѣст. Подол. воев., 531.
Волковцы, село Подол. воев., 522.
Волкъ, рѣка въ Барск. стар., 230, 239.
Володіовцы, село Подол. воев., 521, 523.
Волосовцы, село Летич. пов., 536.
Волчковцы, село Кременецк. пов., 25.
Волча, село Подол. воев., 523.
Волчокъ, рѣка въ Каменецк. пов., 181, 258.
Волудринцы, село Каменец. стар., 519.
Волынская земля, 36, 153, 198
Воля Чаринская, село Любомльск. стар., 357.
Вонтоновцы, см. **Антоновцы**.
Вонялинцы, село Подол. воев., 508.
Вонячинъ, село Брацлавск. воев., Литинск. стар., 405, 540.
Воробьевичи, село митрополичье, Луцк. пов., 365.
Воробьевка, село Подол. воев., 519.
Воробьевцы, село Брацлавск. воев., 406.
Воробьевцы, село Подол. воев., 506.
Вороневцы, село Кременецк. волости, 117, 119.
Воронное, мѣст. Брацлавск. воев., 404, 562.
Вороновица, село Брацлавск. воев., 400, 405, 411, 542.
Вороновицкое, село Кременецк. пов., 34.
Ворошиловка, мѣст. Брацлавск. воев., 399.

- Вроблёвы**, село Подол. воев., 506.
Вручай, рѣчка въ Овруцк. пов., 11.
Встава, село Брацлавск. воев., 407.
Вчешашнее, селище Кіевск. воев., 3.
Высокое, село Кременецк. пов., 59, 63, 68, 83, 107.
Высочень, также **Берлинцы**, село Летич пов., 537.
Вышнова, село Брацлавск. воев., 410.
Выхватнѣвцы, село Подол. воев., 510.
Вышковцы, мѣст. Брацлавск. воев., 411.
Вызна, рѣка въ Любомльск. стар., 358.
Вязное, въ текстѣ **Węzne**, мѣст. Брацл. воев., 404.

Г.

- Гавриловцы**, село Подол. воев., 512.
Гавчинцы, пустын. мѣстн. надъ рч. Немшей въ Ратновск. стар., 269.
Гайсинъ, мѣст. Брацлавск. воев., 407.
Галичаны, село Луцк. пов., 366, 367, 373, 376.
Гальчинцы, село Подол. воев., 520.
Гапоновское болото въ Кременецк. пов., 128.
Гарбузовъ, село Подол. воев., 507.
Гацковцы Великіе, село Брацлавск. воев., 404.
Гданскъ (Данцигъ) городъ, 351.
Гилятка, село Подол. воев., 563.
Гинковцы, село Подол. воев., 503.
Гищовка, село Брацл. воев., 563.
Глазовщина, земля въ Житом. пов., 8.
Глевака, село Кіевск. воев., 1.
Глезневъ, село Подол. воев., 531.
Глинскъ, мѣст. Брацлавск. воев., 397.
Глинцы, гор. Брацлавск. воев., 410.

- Глинянець, село Брацлавск. воев., 407, 563, 564.
Глубочекъ, городъ Подол. воев., 522.
Глухи, село Ратновск. стар., 279, 280, 313.
Глѣбовъ, село Барск. стар., 232, 265.
Глѣбовъ, село Подол. воев., 502. (Сл. пред.).
Гнѣздичъ, островъ въ Ратновск. стар. 308.
Гобаровъ, село Подол. воев., 518.
Говоры, село Подол. воев., 521.
Голгутовъ, село Брацл. воев., 563.
Голенищевъ, деревня потомъ городъ Каменецк. стар., 184, 185,
522, 525.
Головно, село Любомльск. стар., 334, 336, 347, 348.
Головчинцы, село Барск. стар., 224, 225.
Головчинцы, село Летич. пов., 528, 534.
Головчинцы, деревня Каменецк. стар. 165, 503, 508.
Головчинъ, село Кіевск. воев., 2.
Головьевцы, село Брацл. воев., 563.
Голодковцы, село Барск. стар., 232, 264.
Голозубинцы, село Подол. воев., 519.
Голозинцы, село Барск. стар., 232, 268.
Голосковъ, село Подол. воев., 534.
Голосковъ, деревня Каменец. стар., 172, 173, 506.
Голотки, село Подол. воев., 512.
Голохвасты, село Брацл. воев., 543.
Голузинцы, село Подол. воев., 509, 512.
Голынчинцы, село Подол. воев., 517.
Гольшинъ, село Подол. воев., 531.
Голяки, село Брацл. воев., 397.
Гончариха, могила въ Кіев. воев., 365.
Горбасовъ, село Летич. пов., 525.
Горбачовъ, деревня Каменец. стар., 183, 184.
Горбовцы, деревня Хмельниц. стар., 157.

- Горбовцы, село Подол. воев., 520. (Сл. пред.).
- Гордіевка, мѣст. Брацл. воев., 401, 563.
- Горигляды, село Подол. воев., 508.
- Горинка, въ др. мѣстѣ **Хоринка**, село Кременец. повѣта, 34, 44, 109, 128.
- Горовокъ, село Брацл. воев., 563
- Городецкое, мѣст. Брацл. воев., 406.
- Городище, село Кременец. пов., 106.
- Городище, дер. надъ рч Студеницею, Каменец. стар., 191, 192.
- Городница, село Брацл. воев., 400, 540.
- Городня, городъ Києв. воев., 9.
- Гошово, село Овруцк. стар., 420, 421.
- Грабовцы, село Подол. воев., 506, 536.
- Грановъ также **Вербичъ**, гор. Брацл. воев., 412.
- Гребля, село Подол. воев., 521.
- Гредчинцы, село Летич. пов., 536.
- Грежаний дворъ, Житомир. повѣта, 7.
- Грезля, рѣка въ Овруцк. стар., 419.
- Гречаны, село Подол. воев., 516.
- Григоровна, село Подол. воев., 517.
- Григоровцы, село Подол. воев., 516.
- Григорчинцы, село Подол. воев., 516.
- Гриневцы, село Чудновской волости, 5.
- Гриневцы, село Летич. пов., 532.
- Гринець, рѣчка въ Барск. стар. 257.
- Гринково, село Подол. воев., 519.
- Гринчуки, село Подол. воев., 510.
- Грицковъ, дерев. близь мѣст. Смотрича, Каменец. стар., 180, 181, 187.
- Гродекъ Кулаковъ, городъ Подол. воев., 509, 520
- Гродекъ, мѣст. Брацл. воев., 399.
- Грошова, село Подол. воев., 505.
- Грубешовъ, гор., 291.
- Грудекъ Бендриховъ, городъ Подол. воев., 513.

- Грушна, село Подол. воев., 507.
Грушовецъ, село Подол. воев., 538.
Грушовица, село Подол. воев., 507.
Губинъ, мѣст. Брацл. воев., 399.
Гуглы, село Подол. воев., 514.
Гулевичовъ, село Подол. воев., 507.
Гулевка, село Кременец. пов., 25.
Гулѣвцы, мѣст. Брацл. воев., 401.
Гулье, село Подол. воев., 521, 522.
Гулялники, село Кіев. воев., 1.
Гуминцы, иначе **Ивашковцы**, дер. Хмѣльниц. стар., 161.
Гуминцы, село Подол. воев., 518.
Гунновцы, село Подол. воев., 516.
Гусаховцы, село Подол. воев., 502.
Гусятинъ, мѣст. надъ р. Збручемъ, Каменец. стар., 199, 218,
220, 511.
Гучинцы, село надъ рч. Нѣменью, Барск. стар., 264.
Гущинцы, село Подол. воев., 506.

Д.

- Давидковцы, село Подол. воев., 502.
Дамановъ, въ др. мѣстѣ **Домановъ**, село Каменец. стар., 210, 512.
Даниковцы, село Подол. воев., 520.
Данилковцы, село Подол. воев., 533.
Данювки, село Подол. воев., 532.
Датинъ, село Ратновск. стар., 280, 281, 315.
Дашковцы, село Летич. пов., 530, 535, 536.
Дашовъ, городъ Брацл. воев., 399, 402, 542.
Дворецъ, село Кременецк. пов., 31, 33, 86, 90, 121.
Демидовцы, село Винниц. пов., 18, 397, 400, 405, 563.
Демовна, городъ Брацл. воев., 563.

- Деражня, село Барск. стар., 230.
Деражня, городъ Подол. воев., 507.
Деражня Дворецкая, село Барск стар., 242, 244, 258.
Деражня Гатна, село Подол. воев., 507, 528.
Деражня Калинская, село Барск. стар., 244, 246, 257, 258, 508, 529.
Деражня Лука, село Барск. стар., 246, 248, 508.
Деревянь, село Подол. воев., 518.
Десна, рѣка, прит. Днѣпра, 365.
Демки, село Брацл. воев., 410, 542.
Демновичи, село Винницк., стар., 16.
Демновцы, село Брацл. воев., 399, 406, 409, 410.
Демновцы, село Подол. воев., 516.
Дзвониha, село Брацл. воев., 405, 541.
Дзюнновка, село Брацл. воев., 543.
Дзюнновъ, село Брацл. воев., 395, 411, 539.
Дзюрдзевка, село Подол. воев., 518.
Длезеневъ, село Винниц. пов., 4.
Длуге, озеро въ Любомльск. стар., 347.
Длужекъ, см. Долженъ.
Днѣпръ, рѣка, 365, 366, 372.
Днѣстръ, въ текстѣ **Niestr**, рѣка, 173, 269.
Добросковцы, пустырь надъ рч. Примощеницею въ Барск. стар., 272.
Долгій лѣсъ въ Барс. стар., 220.
Долговцы, село Подол. воев., 513.
Долженъ, также Длужекъ, деревня близъ Каменец. замка, 174, 176, 513.
Долиняны, село Подол. воев., 513.
Домановъ, см. Дамановъ.
Домашне, озеро въ Любомльскомъ стар., 348.
Домбровинцы, село Брацл. воев., 398.
Доминичевское, иначе Квинтарское озеро въ Барс. стар., 231.
Домонтово (ошиб. вм. Домонтово), село Черкас. стар., 368.
Дубечно, село Ратновс. стар., 289, 291, 313, 318.

- Дубечно, озеро въ Ратновс. стар., 313.
Дубова, деревня Хмѣльниц. стар., 142.
Дубровяны, село Подол. воев., 510.
Дулгое, озеро въ Ратновс. стар., 314.
Дулибы, село Подол. воев., 516.
Думинки, село Подол. воев., 526.
Дунаевъ, село Кременец. пов., 29, 33, 95, 121.
Дунайгородная слобода, Подол. воев., 504.
Дунайгородъ, городъ Подол. воев., 504.
Дуплице, село Подол. воев., 510.
Дурняки, городъ Подол. воев., 522.
Дурняковцы, село Подол. воев., 505
Дыминка, село Подол. воев., 521.
Дьяковцы, село Подол. воев., 521.
Дюржинцы, село Брацл. воев., 543.
Дюрсковъ, село Брацл. воев., 408.

Е.

- Евдадыевъ, село Кіевской земли, 3.
Елтухи, село Летич. пов., 529.
Елтушковъ, село, потомъ мѣст. Подол. воев., 133, 216, 217, 507,
520, 528.
Ельцы, село Кременец. пов., 101.
Ениковичи, село Барск. стар., 232.
Ерданъ, р. (У. Н. Ярданка) въ Черкас. стар., 11.

Ж.

- Жабинцы, село Подол. воев., 502, 515.
Жабонричь, село Брацл. воев., 541.
Жванецъ, рѣчка въ Каменецк. стар., 171.

- Жванецъ**, городъ Подол. воев., 510.
Жванецъ, село Подол. воев., 517. (См. **Жванчикъ** Ук. Н.).
Жванъ, село Подол. воев., 511, 516.
Женичовцы, село Подол. воев., 513.
Жерденевка, село Брацл. воев., 407 408. (См. **Жердиновна**. Ук. Н.).
Жерденевъ, селище Житом. волости, 6.
Жердзе, село Подол. воев., 523.
Жердь, рѣка прит. **Горыни**, въ Кременец. пов., 119.
Жеребиловъ, село Подол. воев., 523. (См. **Жеребиловна** Ук. Н.).
Жеревъ, рѣка въ Овруцк. староствѣ, 418.
Жеровлевщина, земля въ Житом. пов., 7.
Животовъ, городъ Брацл. воев., 403, 544. (См. **Животовна** Ук. Н.).
Жидовцы, село Брацл. воев., 543.
Жилинцы, с. Подол. воев., 522.
Жировка, рѣка въ Кременец. пов., 105.
Житомиръ, городъ, 5, 364, 365
Жолобъ, село Кременец. волости, 31, 34, 48, 60, 64, 106, 107.
(См. **Жолобы** Ук. Н.).
Жорнице, городъ Брацл. воев., 412.
Жубриха, мѣст. Брацл. воев., 542.
Жубровцы, село Подол. воев., 505, 521.
Жувы, село Подол. воев., 515.
Жулинецъ—Малый, село Каменец. стар., 205.
Жулинцы, село Каменец. стар., 205.
Журавлевка, село Брацл. воев., 404
Журавлино, село Подол. воев., 510.
Журавлинцы, село Подол. воев., 520, 535.
Жутово, озеро въ Ратнов. стар., 313.

З.

- Забожье**, или **Забужье**, мѣстн. за р. Бугомъ, Брацл. воев., 21.
Забродинъ, село Ратнов. стар., 277,

- Завадовка**, мѣст. Брацл. воев., 399, 563.
- Завалье**, село Любомльск. стар., 349.
- Завалье**, село Подол. воев., 506.
- Загуковна**, село Подол. воев., 502.
- Закличинъ**, село Винниц. пов., 386.
- Залезницій островъ** въ Овруцк. стар., 420.
- Залесцы**, село Кременец. пов., 94, 128.
- Залещики**, село Подол. воев., 508.
- Заливайщина**, село Брацл. воев., 402.
- Залучье**, село Подол. воев., 506, 519.
- Залѣсцы**, село Подол. воев., 505.
- Залѣсье**, село Ратновс. стар., 286, 288, 313, 316.
- Залѣсье**, село Подол. воев., 508, 513, 518.
- Замачинцы**, село Подол. воев., 521.
- Замохъ**, островъ въ Ратновс. стар., 293.
- Замшаны**, село Ратновс. стар., 281, 283, 313, 316.
- Замѣховъ**, село Подол. воев., 521.
- Занеевщина**, земля въ Житом. пов., 9.
- Занче**, село Подол. воев., 520.
- Западинцы**, село Летич. пов., 535.
- Запалье**, село Любомльск. стар., 323, 331, 332, 348.
- Зарубинцы**, село Брацл. воев. (Винницк. пов.), 542.
- Зарѣчье**, село Ратновск. стар., 286.
- Заславъ Новый**, м. Брацл. воев., 400.
- Заставье**, село Ратновс. стар., 284, 286, 313.
- Заставье**, см. **Швабы**.
- Захарьевцы**, село Подол. воев., 519.
- Захаровъ**, село Летич. пов., 532.
- Захарьяшовна**, село Брацл. воев., 404.
- Зацвилюховка**, слобода Брацл. воев., 402.
- Зацвилюховка**, мѣст. Брацл. воев., 562. (Сл. пред.).
- Зачарниче**, село Любомльск. стар., 358. (Сл. **Зачернич** Ук. Н.).
- Зашелово**, въ др. мѣстѣ **Заселово**, дерев. Хмѣльниц. стар., 162.

- Зашновъ**, мѣст. Брацл. воев., 542.
Збаражъ, мѣст. Брацл. воев., 401.
Збережна, деревня Хмѣльниц. стар., 159.
Збржезье, городъ Подол. воев., 502. (См. **Збрыжъ** Ук. Н.).
Збручъ, рѣка, въ Каменец. стар., 214.
Звенигородщина, земля Брацл. воев., 23.
Звиноговцы, деревня Хмѣльниц. стар., 150, 151.
Звиногородъ, городъ Подол. воев., 511.
Звинячее, село Кіевс. земли, 6.
Звинячъ, село Подол. воев., 510.
Звонецъ Ботаръ, уходъ Черкас стар. (порогъ Днѣпр.), 367.
Зенечковцы, въ др. мѣстѣ **Земечковцы**, село Летич. пов., 526, 530.
Зиньковцы, село Подол. воев., 514.
Зиньковъ, городъ Подол. воев., 501.
Злынь, рѣка въ Овруцк. пов., 420.
Зозовъ, мѣст. при р. Собѣ, Брацл. воев., 400.
Зозулинцы, село Брацл. воев., 543.
Зозулинцы, село Подол. воев., 503.
Зрайки, село Брацл. воев., 563.
Зяинцы, село Подол. воев., 519.
Зяловъ Старый, село Брацл. воев., 397.
Зяловъ, село Брацл. воев., 400.
Зятковцы, село Брацл. воев., 408, 540.

И.

- Ивани**, деревня Кременец. пов., 97, 98, 125.
Ивани, село Подол. воев., 505, 512.
Иваниковцы, село Подол. воев., 504, 537.
Иванинцы, село Брацл. воев., 405.
Иванки, село Брацл. воев., 403.
Иванково, село Житомир. пов., 6.
Иванковцы, село Подол. воев., 519, 531.

- Ивановцы**, село Барск. стар., 227, 229, 231.
Ивановцы, село Подол. воев., 507, 522, 528. (Сл. пред.).
Ивановцы, деревня Хмѣльниц. стар., 156.
Ивановцы, село Брацл. воев., 406.
Ивахновцы, село Подол. воев., 520.
Ивашковцы, село Подол. воев., 521.
Ивашковцы, см. Гуминцы.
Игнатовцы, село Подол. воев., 511, 533.
Издобки, урочище (?) Ратнов. стар., 318.
Иква, рѣка въ Кременец. пов., 70, 71, 91, 93, 101, 102, 105, 107, 121, 128.
Ильинцы, городъ Брацл. воев., (см. **Линцы** Ук. Н.), 563.
Ильковцы, деревня Кременец. волости, 34, 119.
Ильковцы, село Брацл. воев., 406, 540.
Ильяшовка, село Летич. пов., 527.
Ильяшовцы, село Летич. пов., 537.
Иляшковцы, село Подол. воев., 511.
Иноходковцы, село Кіевс. земли, 3.
Ирновы Мошны, село Черкас. стар., 368
Исайковичи, село Кіевс. воев., 365.
Ицки, село Брацл. воев.,

І.

- Іовче**, деревня Хмѣльницк. стар., 146, 148, 151.
Іонаминцы, село Подол. воев., 510.
Іосиповка, село Брацл. воев., 397, 404.

ІІ.

- Казавчинъ**, село Брацл. воев., 557.
Калиновка, село Подол. воев., 524.

- Калине**, село Подол воев., 506.
Каловка, село Подол. воев., 523.
Кальникъ Новый, мѣст. Брацл. воев., 398.
Кальникъ Старый, мѣст. Брацл. воев., 398
Калюсъ, городъ Подол. воев., 504, 518, 519.
Каменецъ Новый, мѣст. Брацл. воев., 404.
Каменецъ-Подольскій, городъ, 165, 169, 173, 176, 181, 190, 250.
Каменица, село Кременец. пов., 23.
Каменица, слобода Брацл воев. 407.
Каменица Днѣстровая, мѣст. Брацл. воев., 403, 561.
Каменичка, село Брацл. воев., 563.
Каменка, село Кременец. волости, 24.
Каменка, мѣст. Овруцк. стар., 418.
Каменка Удыская, Брацл. воев., 562.
Каменная Горна, слобода потомъ село Брацл. воев.. 408, 543, 545
Каменное, село Кіевс. воев., 365.
Камень, урочище Барск. стар., 220.
Каневъ, городъ Кіевск. воев., 365, 373, 374, 376.
Капустинцы, село Брацл. воев., 544.
Капустинцы, село Подол. воев., 509.
Капустяны, село Подол. воев., 502.
Капущаны, село Брацл. воев., 403.
Караецъ, рѣка, притокъ Днѣстра, 271.
Карапчѣвъ, село Подол. воев., 523.
Карачинцы Подлѣсные, село Барск. стар., 235, 237.
Карачинцы Римовые, село Барск. стар., 233, 235, 240, 257, 259.
Карачковцы, деревня, потомъ село Подол. воев., 196, 502.
Карашница, озеро въ Любомльск. стар., 347.
Карбовка, село Брацл. воев., 551.
Карповцы, село Летич. пов., 527.
Карычинцы, село Подол. воев., 508, 529.
Каспаровцы, гор. Подол. воев., 508.

- Касперовка**, село Брацл. воев., 412, 542.
Каташинъ, слобода Брацл. воев., 402.
Качковка, село Брацл. воев., 552.
Кашперовцы, (сл. **Каспаровцы**), городъ Подол. воев., 509.
Кердановцы, село Каменец. стар., 207.
Киплинцы, ошибочно вм. **Киптинцы**.
Киптинцы, село Подол. воев., 172, 173, 185, 519.
Кипче, село Подол. воев., 520.
Кирдановка, Летич. пов., 526.
Кирдоновка, село Каменец. стар., 521.
Кирносовка, село Брацл. воев., 402, 554.
Кирничаны, село Каменец. стар., 514.
Кислякъ, мѣст. Брацл. воев., 559.
Китайгородъ, мѣст. Брацл. воев., 403.
Китайгородъ, городъ Подол. воев., 510.
Кіевъ, городъ, 134, 364, 306, 367.
Клебанъ, мѣст. Брацл. воев., 560.
Клембовка, село Брацл. воев., 558.
Клещовъ, село Брацл. воев., 407, 542.
Климашовцы, село Летич. пов., 532.
Климковцы, село Подол. воев., 519, 532.
Кловачовка, село Летич. пов., 534.
Клопотовцы, село Подол. воев., 521.
Кнышинъ, нынѣ городъ Гродненской изб., 380.
Княгининъ, село Подол. воев., 509.
Княжа Криница, мѣст. Брацл. воев., 506.
Княтинъ, село Любомльск. стар., 354.
Кобачевцы, деревня Каменец. стар., 176, 277.
Кобылѣвка, село Брацл. воев., 552.
Кобылецкое, село Брацл. воев., 400.
Кобылья, село Брацл. воев., 412.
Кожанка, село Брацл. воев., 411, 548.
Коживала, село Подол. воев., 519.

- Кожуховка**, село Брацл. воев., 402.
Кожуховцы, село Подол. воев., 515.
Кожуховъ, иначе **Медвѣдевъ**, дерев. Хмѣльниц. стар., 152, 157, 165.
Кожухрибты, иначе **Козинцы**, село Брацл. воев., 405.
Козинцы, мѣст. Брацл. воев., 398, 554, 563.
Козинцы, см **Кожухрибты**
Козинъ, село Кременец. пов., 101, 104, 124.
Козировцы, иначе **Вержглядна**, село Барск. стар., 232, 266.
Козловка, слобода Брацл. воев., 399
Козловцы, село Брацл. воев., 396.
Козловъ, пустырь, потомъ село надъ Днѣстромъ, при впадении въ него р. Карайца, 271, 513.
Козловъ, село Подол. воев., 537.
Кокоровъ, село Кременец. пов. и волости, 29, 31, 90, 92, 121, 127.
Кокошаны, село Подол. воев., 523.
Колачковцы, село Подол. воев., 508.
Колендзяны, село Подол. воев., 503.
Колесцы, деревня Кременец. пов., 119.
Колибаевцы, село Подол. воев., 507.
Колибаевъ, село Подол. воев., 508.
Колибанъ, село Подол. воев., 523.
Колибанцы, деревня Брацл. воев., 401.
Коливышне, село Подол. воев., 514.
Колодежна, село Кіевского воев., 365.
Колодробка, село Подол. воев., 506.
Коломія, **Коломыя**, 134, 169, 243.
Колосовъ, село Кременец. пов., 31, 33, 86, 90.
Комаргородъ, слоб. потомъ село Брацл. воев., 403, 551.
Комаровцы, село Подол. воев., 508, 528.
Коморинъ, село Кременец. пов., 25.
Коморовъ, село Любомльскаго стар., 361.
Коморовъ, село, потомъ мѣст. Брацл. воев., 386, 407, 555.
Конатовцы, село Подол. воев., 514.

- Конела, мѣст. Брацл. воев., 543.
Конищаны, село Подол. воев., 512.
Копачовка, село Летич. пов., 535.
Копіевка, или Копіевцы, село Брацл. воев., 395, 399, 408, 550,
551, 558, 560.
Копылинцы, мѣст. Брацл. воев., 397.
Копытинцы, село Подол. воев., 507.
Копыстинъ, село Подол. воев., 516, 524.
Корделевка, деревня Брацл. воев., 412.
Кордышовка, село Брацл. воев., 410, 563, 564.
Коржовцы, село Летич. пов., 530.
Коркошна, село Овруцк. стар., 419.
Кормильче, село Подол. воев., 521.
Корначовка, село Подол. воев., 519.
Коровичи, село Ратнен. стар., 317.
Королевка, село Подол. воев., 517.
Коростовцы, село Летич. пов., 529.
Корсница, село Брацл. воев., 552.
Кортилесы, село Ратнен. стар., 296, 299, 314, 316.
Корчовка, село Овруцк. стар., 419.
Корытинцы, село Подол. воев., 506.
Косаковка, село Брацл. воев., 409.
Косеновка, село Брацл. воев., 558.
Косница, мѣст. Брацл. воев., 403.
Коснице, село Любомльскаго стар., 332, 334, 347, 348, 354.
Косовъ, деревня Брѣцл. воев., 406.
Костельники, село Подол. воев., 510.
Костешово, хуторъ близъ Житомира, 6.
Котельня, село Житомирс. пов., 6.
Коцмазовъ, село Подол. воев., 513, 523.
Кочановка, деревня Хмѣльниц. стар., 157.
Кочубіевна, село Брацл. воев., 559.
Кочубіевъ, село Подол. воев., 522.

- Кошаричи**, село Кременец. пов., 69.
- Кошера**, урочище Овруцк. староства, 419.
- Кошиловцы**, село Подол. воев., 516.
- Кошновцы**, село Подол. воев., 518.
- Кошовъ**, мѣст. Брацл. воев., 408.
- Кохангородъ**, село Брацл. воев., 418.
- Крайско**, островъ въ Ратнен. стар. стар., 277.
- Краковъ**, городъ, 313.
- Красненькое**, село Брацл. воев., 409, 559, 563, 564.
- Красногорна**, мѣст. Брацл. воев., 407.
- Красное**, село Брацл. воев., 409, 558.
- Красное Новое**, городъ Брацл. воев., 405.
- Красное Старое**, село Брацл. воев., 402.
- Краснополь**, слобода Брацл. воев., 410, 558.
- Красноставцы**, село Подол. воев., 522, 523.
- Красный Ставъ**, мѣст. Ратнен. стар., 291, 326.
- Красный Ставъ**, село Брацл. воев., 397.
- Кременецъ**, городъ, 9, 23, 35, 42, 72, 101, 107, 109, 123, 126.
- Кремно**, село, одна половина котораго принадлежитъ Ратненскому стар.,
а другая Любомльскому, 283, 284, 313, 314, 340, 348.
- Кремно**, озеро въ Любомльскомъ стар., 347.
- Кречки**, село Летич. пов., 532.
- Кривожаны**, село Подол. воев., 507.
- Кривокоринцы**, село Подол. воев., 522.
- Кривцы**, село Подол. воев., 523.
- Кривче**, село Подол. воев., 505, 517.
- Кривовцы**, село Брацл. воев., 409, 539.
- Кривовъ**, село Подол. воев., 501, 521.
- Криница**, рч. въ Каменец. стар., 196.
- Криничище**, деревня, надъ р. Смотричемъ, Каменец. стар., 197, 199
- Криштоповна**, село Брацл. воев., 399, 543.
- Крогулець**, село Каменец. стар., 190.
- Кропивна Вышняя**, село Брацл. воев., 405, 548.

- Кропивна Нижняя**, село Брацл. воев., 409, 550.
Крошня, деревня Житом. пов., 6.
Кругле, озеро въ Любомльск. стар., 347.
Круподеринцы, село Брацл. воев., 543.
Крутнёвъ, деревня Хмѣльницк. стар., 159.
Крутобережье, земля въ Винниц. пов., 16.
Крутобородинскій ключъ, надъ рр. Ушицей и Студенцемъ въ Каменецк. стар., 250.
Крутыбородинцы, село Подольск. воев., 250, 257, 258, 522, 529.
Крыженовна, мѣст. Брацл. воев., 562.
Крышинцы, село Брацл. воев., 404.
Кубличъ, мѣст. Брацл. воев., 404, 562.
Кудеринцы, село Летич. пов., 532.
Кудинка, деревня Летич., пов., 191.
Кудинка, рѣка въ Летич. пов., 191, 258.
Кудіовна, село Подол. воев., 518.
Кудіовцы, село, на рч. Морахвѣ, Барск. стар., 265.
Кудіовцы, село Подольск. воев. 509, 512, 520.
Кудринцы Верхніе, село Подол. воев., 509.
Кудринцы Нижніе, село Подол. воев., 509.
Кужелово, село Подол. воев., 519.
Кузминцы, село Подольск. воев., 512, 529.
Кузминцы, село Брац. воев., 399, 440, 411, 539, 556, 563.
Кукавица, село Подол. воев., 515.
Кулаковцы, село Подол. воев., 510.
Кулешовъ, село Брацл. воев., 543.
Куликовъ, село Кременец. пов., 33.
Куликовъ, село Хмѣльниц. стар., 144, 145.
Куликовъ, село Подол. воев., 521. (См. предыд.).
Кульчѣвцы, село Каменец. стар., 510.
Кумановцы, деревня Хмѣльниц. стар., 156.
Кумановъ, городъ Подол. воев., 522.
Куна, городъ Брацл. воев., 410, 540.

- Кунатовцы**, село надъ рч. Мораской, Барск. стар., 264, 271.
Куниче, мѣст. Брацл. воев., 403.
Кунка, село Брацл. воев., 403.
Купинцы, село Подол. воев., 520.
Курашовцы, село Подол. воев., 513.
Куриловцы, село надъ р. Бугомъ. Подол. воев., Хмѣльниц. стар., 160, 410, 521.
Куриловцы, иначе **Свиногородцы**, село Барск. стар., 232, 267, 268.
Куріанецъ, село Брацл. воев., 544.
Куровка, село Подол. воев., 504.
Куроставцы, село Подол. воев., 520.
Кутиловцы, село Подол. воев., 515.
Кутковичи, въ др. мѣстѣ **Кутковцы**, село Каменец. стар., 201, 202, 512.
Кутыщи, село Брацл. воев., 396.
Кухаевцы, село Подол. воев., 522.
Кущая Слобода, село Подол. воев., 521.
Куча, село Подол. воев., 511.
Кушлинъ, село Кременец. пов., 88.
Кушловъ, село Кременец. пов., 82.
Кушинцы, иначе **Чечеловка**, село Брацл. воев., 409, 550.

Л.

- Ладова**, село Подол. воев., 522.
Ладыжинъ, городъ Брацл. воев., 402, 563.
Лазоревщина, земля въ Житом. пов., 7.
Лапковцы, село Летич. пов., 532.
Ластовцы, село Подол. воев., 503, 505, 517.
Латанцы, село Брацл. воев., 541.
Левковцы, село Хмѣльниц. стар., 160.
Левковцы, село Подол. воев., 523, 537.
Левшовка, село Брацл. воев., 396.

- Левухи**, мѣст. Брацл. воев., 395, 547.
- Лемно**, село Барск стар., 365.
- Леонтовка**, село Подол. воев., 514.
- Лепесовна**, ошибочно **Пелесовка**, село Кременец. пов., 31' 33, 126.
- Лепоны**, село Брацл. воев., 499.
- Летинка**, деревня Хмѣльниц. стар., 154, 155.
- Летичевъ**, въ текстѣ **Лятычовъ**, мѣст. между рр. Бугомъ и Волчкомъ, Каменец. стар., 170, 181, 183, 187, 207, 208, 239, 526.
- Летово Дворище**, деревня Каменец. стар., 194, 195.
- Лехновцы**, село Подол. воев., 522.
- Лещиновка**, село Брацл. воев., 556.
- Лещинцы**, село Брацл. воев., 544.
- Лидава**, село Брацл. воев., 397.
- Линовець**, озеро въ Любомльск. стар., 347.
- Липатинъ**, деревня Хмѣльницк. стар., 165.
- Липляны**, село Кіевс. воев., 383.
- Липовець Старый**, городъ Брацл. воев., 399.
- Липовець Новый**, городъ Брацл. воев., 399.
- Липовица**, гора въ г. Кременцѣ, 30, 63.
- Лисановцы**, село Подольск. воев., 506, 536.
- Лисецъ**, деревня, вблизи р. Днѣстра, Каменец. стар., 198.
- Лисичники**, село Подол. воев., 508.
- Лисовцы**, село Подол. воев., 509.
- Лисовщина**, земля у притока р. Ирши, Житомир. пов., 8.
- Лисогорцы**, деревня Хмѣльниц. стар., 152, 160, 161.
- Литва**, государство, 138, 153, 169, 276.
- Литинъ**, старое село Брацл. воев., 405.
- Литинъ**, городъ Брацл. воев., 397, 540.
- Лобачовъ**, городъ Брацл. воев., 542.
- Лобашовъ**, мѣст. Брацл. воев., 412.
- Ловковъ**, село Житомир. пов., 5.
- Лодвица**, см. **Лудвица**.

- Лоёвцы**, село Подол. воев., 512, 513.
Лозковцы Напольные, деревня надъ рч. Студеницею, 193.
Лозны, село Подольск. воев., 526.
Лозовка, село Подол. воев., 532.
Лозовцы, село Подол. воев., 514.
Лопатинцы, село Брацл. воев., 402.
Лопатинцы, село Подольск. воев., 520, 529.
Лосятинъ, село Кременец. волости, 23, 96, 123.
Лояновцы, городъ Подол. воев., 522.
Лубны, городъ, имѣніе кн. Вишневецкаго, 413.
Лубянецъ, село Брацл. воев., 405, 542.
Лудвища, село Кременец пов., 24, 42, 77, 120, 126.
Лука, село Брацл. воев., 504, 406, 411, 545.
Лука, село Подол. воев., 513, 521, 526.
Лука Слободецкая, село надъ р. Ровцомъ, Барск. стар., 225, 227.
Лукашово, село Брацл. воев., 403.
Лукишъ, озеро въ Любомльск. стар., 348.
Луковище, озеро въ Любомльск. стар., 314.
Лукое, озеро въ Любомльск. стар., 313, 348.
Луцкъ, городъ. 102, 123, 368.
Лучя, урочище въ Любомльск. стар., 318.
Лысець, село Подол. воев., 509.
Лысковцы, село Подол. воев., 507.
Лысогорцы, село Подол. воев., 514, 521.
Лысогурка, село Подол. воев., 523.
Лычимиръ, озеро въ Любомльск. стар., 347.
Львовъ, городъ въ Галиціи, 169, 240, 383.
Любань, озеро въ Любомльск. стар., 313.
Любечь, городъ Кіевс. воев. 365.
Люблинъ, городъ, 291, 304, 310, 311, 326.
Любомль, городъ Волинс. воев., 291, 321, 324, 336, 359.
Любохине, село Любомльск. стар., 326, 347, 348.
Люзная, село Брацл. воев., 396.

- Люлинцы, село Брацл. воев., 396, 398.
Лядава, или **Лятава** иначе **Буцны**, село Подол. воев., 515, 520, 529.
Лядава, рѣка въ Барск. стар., 133.
Лясковица, или **Ляшковица**, дер. надъ р. Збручемъ, Каменец. стар.,
173, 174, 175, 502.
Лясковцы, село Подол. воев., 510, 521.
Лятычевъ, см. **Летичевъ**.
Лѣсницкая **Слобода**, село Брацл. воев., 563.

М.

- Макалевичи, село Кіевс. воев., 365.
Мансимовъ лѣсъ, въ Барск. стар., 220.
Малиничи, село Подол. воев., 522.
Маліовцы, село Подол. воев., 505, 529.
Маломолинцы, село Подол. воев. 510, 533.
Малые, село Брацл. воев., 544.
Манастырь (въ текстѣ **Manasterz**). урочище вблизи Любомля, 322,
324, 352.
Маниковцы, село, надъ р. Ровомъ, Барск. стар., 218, 222, 230.
Маньковка, мѣст. Брацл. воев., 397, 404, 563.
Маньковцы, село Подольск. воев., 508, 528.
Марковна, село Брацл. воев., 403, 554.
Марковцы, село Подол. воев., 209, 507, 525.
Маркушовцы, деревня Хмѣльниц. стар. 155.
Мармоловна, село Брацл. воев., 543.
Мартинковцы, село Каменец. стар., 209.
Мартыновка, село Подол. воев., 507, 532.
Марынки, село Брацл. воев., 403.
Марьяновка, село Летич. пов., 529.
Масіовцы, село Подол. воев., 516, 535.
Масловъ, урочище въ Любомл. стар., 362.

- Масютина** гора въ Кременец. пов., 106.
Матвеевцы, село Кременец. пов., 77.
Матвеевщина, земля въ Житомир. пов., 8.
Матійковъ, село Подол. воев., 512, 529.
Мацковцы, село Подол. воев., 531.
Мачеевъ, прежде **Чаринъ**, мѣст. Любомльск. стар., 357, 358.
Мачила, рѣчка въ Киевс. воев., 11.
Мачиха, село Брацл. воев., 403.
Маяновъ, село Брацл. воев., 398, 411, 549.
Медвѣдевъ, см. **Кожуховъ**.
Медвѣдна, село Брацл. воев.; 407.
Медвѣдова, деревня Хмѣльницк. стар., 162.
Меджибожь, мѣст. (потомъ гор.) Подол. воев., 170, 502, 524, 537.
Меджибожь Новый, мѣст. Брацл. воев., 406.
Медовна, село Брацл. воев., 398.
Межиричъ, мѣст. Брацл. воев., 418.
Межировцы, село между рр. Ровомъ и Ровцомъ, Барск. стар., 230.
Межировъ, село Летич. пов., 527.
Мелехи, иначе **Здомыское**, село Ратн. стар. 276.
Мелешовцы, село Подол. воев., 520, 532.
Мельниковцы, село Брацл. воев., 401, 405, 539.
Мельница, село Брацл. воев., 563.
Мервинцы, село Брацл. воев., 560.
Мерунцы, село Брацл. воев., 402.
Метлинцы, село Брацл. воев., 550.
Мигаловцы, село Летич. пов., 529.
Мизяковская слобода, Брацл. воев., 391.
Мизяковъ, село Брацл., воев., 389, 390, 391, 407, 562
Микитинцы, село Подол. воев., 522.
Миколаевна, село Подол. воев., 510.
Микулинцы, село Винниц. пов., 539, 541.
Микулинцы Новые, село Брацл. воев., 539.
Миловцы, село Подол. воев.; 510, 511.

- Минковичи**, деревня Кременец. пов., 24, 99.
Минскъ, городъ, 10.
Мирогоща, село Кременец. пов., 23.
Михайловъ, мѣст. Овруцк. стар., 417, 418.
Михалковна, село Брацл. воев., 403.
Михалковцы, село Брацл. воев., 403, 405.
Михалковцы, село Подол. воев., 522, 530.
Михалковъ, село Подол. воев., 522.
Михаловна, село Брацл. воев., 398, 408, 410, 551, 561.
Михаловцы, село Брацл. воев., 410.
Михаловцы, село Подол. воев., 512, 520.
Михалполь, мѣст. Летич. пов., 530.
Михоновщина, земля въ Житом. пов., 8.
Михунки Полевые, село Подольск. воев., 519, 537.
Михунки Лѣсные, село Подольск. воев., 537.
Мицовцы, или **Старое Городище** село Каменец. стар., 522.
Млыновцы, село Кременец. пов., 34.
Могилевъ, городъ Подол. воев., 517.
Мозырь, городъ (нынѣ Минской губ.), 365.
Молохичи, село Летич. пов., 528.
Молоховъ, село надъ р. Ровомъ, Барск. стар., 230, 508.
Молочковъ, село Кременец. пов., 31.
Молчаны, село Подол. воев., 520.
Монастырище, городъ Брацл. воев., 543.
Мончинцы, село Брацл. воев., 396.
Мораска, рѣка, притокъ Острицы въ Барск. стар., 264, 269, 271.
Морахва, рѣка въ Барск. стар., 220, 225.
Мординцы, село Подол., воев., 512.
Мординя, село Каменец. стар., 206, 207.
Морозовна, село Брацл. воев., 544.
Морозовцы, село Подол. воев., 508, 520, 529.
Мосно, иначе **Мошно**, озеро въ Любомльск. стар., 347.
Мотоловичи, приселокъ Грижанъ въ Житом. пов., 8.

- Мочулни**, мѣст. Брац. воев., 541.
Мошни, иначе **Мошновцы**, село Брацл. воев., 419.
Мошуръ, въ др. мѣстѣ **Моссуръ**, село Любомльск. стар., 362, 363.
Мукаровъ, село Барск. стар., 232, 253, 255, 260, 504.
Мукаровъ Малый, село Барск. стар., 265.
Мукша, село Подол. воев., 502.
Мурахва, городъ Подол. воев., 516.
Мухавецъ, рѣка въ Ратновск. стар., 317.
Мухоѣдовичи, село Кіевск. воев., 365.
Мушкаловцы, городъ Подол. воев., 522.
Мушкотинцы, село Подол. воев., 519.
Мушуровна, село Подол. воев., 519.
Мушуровъ, слобода Брацл. воев., 406.
Мшаны, озеро въ Ратновск. стар., 313.
Мыски, село Летич. пов., 529.
Мытки, село Подол. воев., 523.
Мытковцы, село Каменец. стар., Летич. пов., 504, 535.
Мытковъ, село Брацл. воев., 404.
Мышковъ, село Подол. воев., 503.
Мѣстечко, село Подол. воев., 521.
Мястковка, слобода Брацл. воев., 561.

Н.

- Нагоржаны**, село Подол. воев., 508, 511, 522.
Напатья, село Кіевс. воев., 5.
Недвѣдно, рѣка въ Ратновск. стар., 314.
Недвѣдна, село Брацл. воев., 389, 390.
Немеринцы, село Брацл. воев., 396.
Немеричи, село Летич. пов., 208.
Немировъ, городъ Брацл. воев., 402, 563
Немирче, село Подол. воев., 515.

- Немія, село Подол. воев., 517.
Неретва, рѣка въ Любомльск. стар., 361.
Нестерваръ, иначе Тульчинъ, гор. Брацл. воев., 404, 555.
Нетечинцы, село Подол. воев., 516, 530.
Нефедовцы, село Подол. воев., 503.
Нещуровичи, село Каменец. стар., 255, 257.
Ниверка, село Подол. воев., 519.
Нивра, село Подол. воев., 505.
Нигиня, село Подол. воев., 520.
Низброды, село Подол. воев., 516.
Нишовцы, село Подол. воев., 515.
Новоселецкій Выселокъ, село Каменец. стар., 249, 250.
Новоселица, село Брацл. воев., 400, 405, 407, 563.
Новоселица, село Каменец. стар., 175, 185, 187, 521.
Новосѣлна, село Подол. воев., 504—506, 510, 513, 515, 529.
Новоселки (въ текетѣ Nowosiołki) село Любомл. стар., 361.
Новосельцы, село Каменец. стар., 248—250.
Новосельцы, село Брацл. воев., 541.
Новый Константиновъ, городъ Подол. воев., 515, 526.
Новоставокъ, слободка Брацл. воев., 402.
Новый Потокъ, село Брацл. воев., 563.
Норынь, рѣка въ Овруч. пов., 11, 414, 415.
Носановцы, село Подол. воев., 523.
Носачовичи, село Луцк. пов., 381, 382.
Носковцы, село Брацл. воев., 404.
Носовица, село Кременец. пов., 23.
Носовна, село Брацл. воев., 543.
Носовцы, село Брацл. воев., 401, 403, 404, 561, 563.
Нудись, въ др. мѣстѣ Нудишь, село Любомл. стар., 329, 331, 348, 349.

- Облигорія, село Подол. воев., 522.
Ободное, село Брацл. воев., 410.

- Ободовна, село Брацл. воев., 563.
Обуховцы, село Подол. воев., 524.
Оврупецъ, въ др. мѣстѣ **Оврупичи**, село Овруч. пов., 421, 422.
Овручъ, городъ при р. Вручаѣ, притокѣ Норыпи, 11, 365, 414.
Овсіевка, мѣст. Брацл. воев., 400.
Овсянковичи, село Хмѣльниц. стар., 152.
Огіївка, село Брацл. воев., 399, 403, 563.
Одерієвцы, село Подол. воев., 521. (См. **Удрієвцы** Ук. Н.).
Озаринцы, село Подол. воев., 516.
Озераны, село Подол. воев., 508.
Окнинъ, село Каменец. стар., 192.
Олевско, мѣст. Кіевс. воев., 10. (См. **Олевскъ** Ук. Н.).
Олексинцы, село Подол. воев., 509, 517, 522.
Оленевъ, село Брацл. воев., 409.
Олеско, село Любомльск. стар., 361, 362.
Олишковичи, въ др. мѣстѣ **Олешковичи**, село Кіевс. пов., 381, 382.
Ольховець, село Подол. воев., 504, 509.
Ольховець **Напольный**, село Подол. воев., 511.
Ольховець **Старый**, село Подол. воев., 512.
Ольховица, рѣчка въ Каменец. стар., 177.
Ольховцы, село Подол. воев., 502.
Ольчидаевъ **Нижній** и **Верхній**, села Подол. воев., 515. (См. **Ольчадаевъ** Ук. Н.).
Ольшанка, земля въ Летич. пов., 188.
Ометинцы, село Брацл. воев., 411, 541.
Онопковцы, село Брацл. воев., 403.
Оноровцы, село Подол. воев., 520.
Онушки, село Подол. воев., 523.
Оратовка, село Брацл. воев., 563.
Оратовъ, мѣст. Брацл. воев., 398, 563.
Ордичовна, иначе **Деригородъ**, село Брацл. воев., 400.
Орель, рѣчка прит. Днѣпра, 372.
Оржеховичъ, озеро въ Ратновс. стар., 314.

- Оржехово**, озеро въ Ратновск. стар., 314, 319.
Оржехово, озеро въ Любомльск. стар., 347.
Орлинцы, село Летич. пов., 529.
Орловка, деревня Брацл. воев., 403.
Ормяны, село Подольск. воев., 507.
Орынинъ, село Подольск. воев., 516.
Ослоновъ, село Подольск. воев., 521.
Осники, село Кременец. пов., 34, 117.
Остапковцы, село Брацл. воев., 409.
Остапковцы, село Подол. воев., 520.
Осташки, село Подольск. воев., 507, 532.
Остеръ, городъ, 365.
Остолоповъ, село Брацл. воев., 540.
Острица, рѣка въ Барск. стар., 271.
Остовець, село Черкас. стар., 365.
Островчинцы, село Подол. воев., 504.
Островье, озеро въ Любомльск. стар., 347.
Островъ, село и фольваркъ Брацл. стар., 416.
Острогъ, городъ, 163.
Острожокъ Новый, мѣст. Брацл. воев., 401.
Охматовъ, мѣст. Брацл. воев., 562.
Охремовцы, село Кіевск. земли, 3.
Очеретна, село Брацл. воев., 408, 411.
Ошитковъ, село Брацл. воев., 408.
Ошовъ, село Овруцк. стар., 421.

II.

- Павловка**, село Брацл. воев., 544.
Панасовка, село Подол. воев., 519.
Паніовка, село Брацл. воев., 395.
Паніовцы Вышніе и Нижніе, села Подол. воев., 505.
Паніовцы Зеленеціе, село Подол. воев., 505, 509, 513, 515.

- Паньковка, село Кременец. пов., 25.
- Паньковцы, село Подол. воев., 506, 536.
- Парювка, село Брацл. воев., 402, 545.
- Пархомовцы, село Летич. пов., 534.
- Пашины, село Овруцк. стар., 420.
- Пашковка, слобода Брацл. воев., 411.
- Пашковцы, село Подол. воев., 510, 532.
- Пашовка, слобода Брацл. воев., 407.
- Педовцы, село Летич. пов., 526.
- Педосы, село Подол. воев., 519, 532.
- Пелчинка, деревня Хмільниц. стар., 159, 165.
- Пеньковцы, село Брацл. воев., 545.
- Переворотье, село Каменец. стар., надъ рч. Жванцемъ, 171, 172,
502, 516.
- Перегинька, село Каменец. стар., 204, 205.
- Перекоринцы, село Подол. воев. 517.
- Перпуровцы, село Брацл. воев., 539.
- Песець, село Подол. воев., 511.
- Петигоры, мѣст. Брацл. воев., 412, 542.
- Петничаны, село Брацл. воев., 16, 397, 399, 405—407, 409,
412, 545.
- Петране, село Летич. пов., 529.
- Петрашевичи, село Луцк. пов., 381, 382.
- Печарное, деревня Каменец. стар., 190, 191.
- Печары, село Брацл. воев., 563.
- Печища, село Летич. пов., 533.
- Пиковъ, мѣст. Брацл. воев., 396.
- Пилиповка, село Брацл. воев., 553.
- Пилиховка, село Брацл. воев., 399.
- Пилява, село Брацл. воев., 407.
- Пилявцы, село Подол. воев., 507, 516, 517, 527.
- Пироговцы, село Летич. пов., 535.
- Писаревка, село Брацл. воев., 401.

- Писковая**, село Кіевск. воев., 365.
- Пищечно**, озеро въ Любомльск. стар., 347.
- Пищатинцы**, село Подол. воев., 517.
- Плебановка**, село Подол. воев., 513.
- Плешовка**, въ др. мѣстѣ **Пляшовка**, село Кременец. пов., 34, 97, 124.
- Плисковъ**, село Брацл. воев., 398, 562.
- Плоскировцы**, село Подол. воев., 521.
- Плоскировъ**, городъ Подол. воев., 170, 531.
- Плотиче**, озеро въ Любомльск. стар., 314, 347.
- Побойна**, село Подол. воев., 502.
- Поборка**, село Брацл. воев., 563.
- Повитье**, село Ратновск. стар., 307, 309, 315, 316.
- Погребища**, мѣст. Брацл. воев., 405, 543.
- Подарнава**, село, надъ р. Лядавой, Барск. стар., 232, 269.
- Подгайцы**, село Кременец. пов., 80.
- Подгородье**, деревня Каменец. стар., 177, 515, 517.
- Подгоросна**, деревня Хмѣльницк. стар., 165.
- Подерновъ**, см. **Подарнава**.
- Подлиscy**, въ др. мѣстѣ **Подлещи**, **Подлѣscy**, село Кременец. пов., 29, 34, 103, 106.
- Подлѣсне**, село Подол. воев., 519, 533.
- Подѣлія**, земля, 193, 208, 501.
- Подфилипые**, село Подол. воев., 511.
- Повленки**, село Подол. воев., 504.
- Покутинцы**, село Барск. стар., 252, 253, 257, 521.
- Полапы**, село Любомльск. стар., 340, 342, 348, 350.
- Политани**, село Подол. воев., 513.
- Половцы**, село Подол. воев., 516.
- Поморцы**, село Подол. воев., 516.
- Поповцы**, село Барск. стар., 241, 257, 258, 269.
- Поповцы** село Кременец. пов., 94.
- Поповцы**, село Подол. воев., 507, 513, 516, 525, 529.
- Поповцы**, село Брацл. воев., 544.

- Попрушна, село Хмѣльниц. стар., 162.
Поступла, островъ въ Ратнов. стар., 277.
Потуши, мѣст. Брацл. воев., 553.
Почапинцы, село Брацл. воев., 409, 541.
Почапы, иначе **Воля Чаринская**, село, Любомльск. стар., 358, 359.
Почуйково, село Кіевск. земли, 2.
Преворка, село Брацл. воев., 545.
Предивничка, деревня Хмѣльниц. стар., 163.
Премультъ, озеро Любомльск. стар., 347.
Пржепѣрчинцы, село Подол. воев., 513.
Прилука, мѣст. Брацл. воев., 404.
Примощеница, рѣчка въ Барск. стар., 272.
Примощеница, село Подол. воев., 529.
Припеть, рѣчка въ Кіевск. воев., 314, 319, 365.
Присовка, село Подол. воев., 519.
Пробужне, село Подол. воев., 507.
Пудловцы, село Подол. воев., 515.
Пулза, долина въ Барск. стар., 220.
Пултовцы, село Брацл. воев., Литинск. стар., 406, 540.
Пустовойты, село Подол. воев., 520.
Пустоловна, село Подол. воев., 519.
Пуцовка, въ др. мѣстѣ **Пунцовка**, рѣч. впадающая въ Бугъ у
Брацлава, 19, 23.
Пясечна, село Подол. воев., 515.
Пясечно, оз. въ Любом. стар., 347.
Пясочинъ, село Брацл. воев., 406, 412.
Пятничаны, село надъ р. Збручемъ, Каменец. стар., 212, 213, 503

Р.

- Радавка, село Брацл. воев., 401.
Радиминцы, село Подол. воев., 510, 536.
Радіовцы, село Барск. стар., 264, 512.

- Радостовъ**, село Кіевск. земли, 3.
- Радостовъ**, село Ратн. стар., 309, 311, 314, 316.
- Радочоншъ**, озеро въ Ратн. стар., 313.
- Райгородъ**, мѣст. Брацл. воев., 395.
- Райковцы**, слобода Брацл. воев., 402.
- Раіовица**, село Любомльск. стар., 276, 327, 348.
- Раковцы**, село Подольск. воев., 519.
- Раколупинцы**, село Подольск. воев., 507.
- Ралинцы**, село Летич. пов., 208.
- Расковъ** лѣсъ въ Каменец. стар., 211.
- Ратно**, городъ и староство, 272, 276, 313, 315.
- Ратоновщина**, земля въ Житою. пов., 7.
- Рахновна**, село Брацл. воев., 400.
- Рахновцы Напольные**, село Брацл. воев., 404.
- Рахновъ**, въ др. мѣстѣ **Рахны**, мѣст. Брац. воев., 408, 544.
- Редаевщина**, земля въ Кіевск. пов., 383.
- Рековщина**, земля въ Кіевск. пов., 383.
- Ремѣнна**, село Барск. стар., 232.
- Речица**, городъ и волость, 365.
- Речинцы**, село Подольск. воев., 505.
- Ржадка**, село Подольск. воев., 519.
- Римачъ**, село Любомльск. стар., 336, 348.
- Ровець**, рѣчка въ Барск. стар., 225, 230, 262, 268.
- Ровець**, село Брацл. воев., 400.
- Ровъ**, рѣка въ Барск. стар., 16, 218, 220, 230, 257, 261, 262, 268.
- Рогинцы**, село Брацл. воев., 396.
- Рогозна**, мѣст. Брацл. воев., 402.
- Рогъ**, село Брацл. воев., 409, 539.
- Рожична**, село Летичевс. пов., 531.
- Рожны**, село Подольск. воев., 519, 526.
- Розметинцы**, село Подольск. воев., 504.
- Романки**, село Подольск. воев., 515.

- Романовна**, городъ Брацл. воев., 561.
Романово, село Житомир. пов., 5.
Ронкошово, село Подольск. воев., 507.
Росовка, село Брацл. воев., 403, 405.
Росохатець, село Подольск. воев., 512.
Росохачь, село Подольск. воев., 522.
Россохатое, озеро въ Барск. стар., 257, 258.
Рось, рѣка правый притокъ Днѣпра, 1, 543.
Ртищевъ, село въ Киевск. землѣ, 3.
Руда, село Подол. воев., 211, 212, 517.
Руда Кошерская, село Любомльск. стар., 359, 360.
Руда Паробоча, село Барск. стар., 232, 266.
Рудна, село Кременец. пов., 25, 31, 33, 86, 108.
Рудники, село Житомир. пов., 6.
Рудовцы, село Брацл. воев., 396, 411.
Руженица, село Летич. пов., 532.
Ружична Новая и Старая, сс Подольск. воев. 522.
Русава, село Подольск. воев., 516.
Русановцы, деревня Хмѣльницк. стар., 156.
Русановцы, село Подольск. воев., 504, 527, 537.
Русь, страна, 271.
Рутковцы, село Подол. воев., 518.
Рѣпинцы, село Подол. воев., 504, 516.

С.

- Сабаровка**, иначе **Юшновцы**, село Брацл. воев., 409.
Сабаровъ, село Брацл. воев., 401, 545, 550, 561.
Савинцы, село Подольск. воев., 521.
Савчичи, деревня Кременец. пов., 95, 122, 123.
Садки, село Подольск. воев., 516.
Садковцы, село Брацл. воев., 402.
Садраниковцы, село Хмѣльницк. стар., 152.

- Салаши**, село Брацл. воев., 389, 390, 407, 539.
- Самгородокъ**, мѣст. Брацл. воев., 405, 551.
- Самуелѣвъ**, село Брацл. воев., 545.
- Санники**, село Брацл. воев., 389, 390, 391, 403.
- Сапоговъ**, село Кіевск. земли, 4.
- Сапоговъ**, село Подольск. воев., 517.
- Сапоновка Малая**, село Кременец. пов., 33.
- Сапоново**, въ друг. мѣстѣ **Сапановъ**, село Кременец. пов., 29, 33, 99, 102, 107, 123.
- Саравка**, мѣст. Каменец. стар., 202, 204.
- Сарандинцы**, село Брацл. воев., 544.
- Сатановъ**, городъ Подольск. воев., 504.
- Сахны**, село Подольск. воев., 512, 526.
- Свеколчннъ Рогъ**, земля Брацл. воев., 22.
- Свенте**, озеро въ Ратн. стар., 314, 317.
- Свеще**, деревня Кременец. пов., 119.
- Свидовъ**, село Подольск. воев., 501, 511.
- Свисловка**, село Подольск. воев., 523.
- Свитазь**, въ др. мѣстѣ **Святашь**, село Любомльск. стар., 342, 347, 348.
- Свѣчна**, село Каменец. став., 208.
- Себестіановка**, село Брацл. воев., 547.
- Селище**, мѣст. Брацл. воев., 396, 553.
- Сельница**, земля Брацл. воев., 22.
- Семаки**, село Летичевс. пов., 536.
- Семаковцы**, село Брацл. воев., 563.
- Семеново**, село Кременец. пов., 25.
- Сенява**, село Хмѣльниц. стар., 163.
- Сенява Новая**, мѣст. Под. воев., 526.
- Сенява Старая**, мѣст. Под. воев., 527.
- Сенявка**, село Подольск. воев., 502, 523, 527.
- Сербиновцы**, село Под. воев., 529.
- Сербы**, село Подольск. воев., 514.

- Серватинцы**, село Подольск. воев., 520.
Сергіевка, село Подольск. воев., 519, 532.
Серновичи, селище Кіевс. воев., 365.
Сеферовка, село Подольск. воев., 519.
Сивовковцы, село Брацл. воев., 410, 412.
Сивороги, село Подольск. воев., 519.
Синеводы, рѣчка въ Хмѣльниц. стар., 163—165.
Синковъ, село Подольск. воев., 503.
Сипелевцы, село Кіевской земли, 4.
Сирковщина, село и фолваркъ Овруцк. стар., 416.
Ситковцы, село Брацл. воев., 401, 553.
Ситница, мѣст. Брацл. воев.,
Сичинцы, село Подольск. воев., 519.
Снажинцы, село Брацл. воев., 404.
Снажницы, село Подольск. воев., 509, 518.
Снала, село Брацл. воев., 544.
Снала, городъ Подольск. воев., 503.
Снаришовъ, село Подольск. воев., 513.
Снибинцы, мѣст. Брацл. воев., 408, 540, 542, 544.
Снибы, село Любомльск. стар., 324.
Сновятинцы, село Подольск. воев., 517.
Скотининець, село Подольск. воев., 522.
Скочищевъ, село Кіевс. земли, 2.
Снуржинцы, село Брацл. воев., 397, 545.
Славешня, село Кіевск. воев., 365.
Следзи, село Брацл. воев., 401, 559.
Следзи, село Подольск. воев., 522.
Слобода, село Кіевск. земли, 4.
Слобода Новосельская, село Подольск. воев., 508, 521.
Слободище, село Кіевск. воев., 365.
Слободка, селище надъ р. Ровомъ, Барск. стар., 220, 230.
Слободна, село Брацл. воев., 400.
Случъ, рѣка, 365.

- Слышковцы, село Подольск. воев., 517.
Смердинъ, село Луцк. повѣта, 381, 382.
Смотричъ, городъ Подольск. воев., 178, 180, 185, 523.
Смотричъ, рѣка въ Каменец. стар., 165, 171, 172, 176, 178, 196.
Снитковъ, село Подольск. воев., 523.
Снитовка, село Подольск. воев., 506, 521, 533.
Соболевка, мѣст. Брацл. воев., 398, 553.
Сокиринцы, село Подольск. воев., 519.
Соколецъ, село Брацл. воев., 22, 400.
Соколецъ, село Подольск. воев., 506.
Соколинцы, село Брацл. воев., 405.
Соколовка, село Брацл. воев., 403, 554, 563.
Соколче, село Кіевск. земли, 2.
Соколь, село Подольск. воев., 506, 508, 509.
Соколь, село Брацлав. воев., 560.
Соколье, село Подольск. воев., 516.
Сокольницы, село Брацл. воев., 542.
Сокольчикъ, село Подольск. воев., 521.
Соколя гора въ с. Подлесцахъ, Кременец. пов., 106.
Соловьевка, село Брацл. воев., 411.
Солодыревъ, земля въ Житом. пов., 8.
Сорочинъ, село Брацл. воев., 411.
Спиколосы, въ др. мѣстѣ Шпиколосы, село Кременец. пов., 31, 33,
64, 83, 86.
Спичинцы, мѣст. Брацл. воев., 544.
Спичинцы, село Летич. пов., 527, 534, 535.
Ставгородъ, мѣст. Брацл. воев., 405.
Ставница, предмѣстье Меджибожа, Летич. пов., 537.
Ставчина Слободна, село Подольск. воев., 523.
Ставы, село Брацл. воев., 408.
Станоръ, село Любомльск. стар., 360.
Станиславовъ, мѣст. Брацл. воев., 401, 547.
Старики, село Подольск. воев., 519.

- Старостинцы**, село Брацл. воев., 544.
Статковцы, село Подольск. воев., 522.
Степанки, село Летич. пов., 529.
Степанковцы, село Подольск. воев., 520.
Степановна, село и мѣст. Брацл. воев., 399, 400, 409, 544, 557.
Стсдольче, село Подольск. воев., 520.
Стожокъ, деревня Кременец. пов., 24.
Стойновъ, село Брацл. воев., 403, 561.
Стржалковцы, село Подольск. воев., 517.
Стрибошъ, озеро въ Ратнов. стар., 314.
Стрижавка, село Брацл. стар., 397.
Стрижовка Новая, слобода Брацл. воев., 402.
Строинцы, слобода Брацл. воев., 559, 561.
Струга Великая, село Подольск. воев., 504, 509.
Струга Малая, село Подольск. воев., 504.
Струсь-Городъ, см. Буки.
Стрѣльники, село Брац. воев., 401, 551, 559.
Стрѣльчинцы, село Брацл. воев., 396, 399, 410, 540.
Студенець, рѣчка въ Каменец. стар., 191, 192.
Студеница, село Подольск. воев., 511.
Стуликовъ, село Кременец. пов., 23.
Стулуповъ, село Брацл. воев., 22.
Ступинцы, село Подольск. воев., 514.
Стѣна, иначе **Янгородъ**, гор. Брац. воев., 397, 409, 546, 563.
Субочъ, село Подольск. воев., 508.
Сула, рѣка прит. Днѣпра, 367.
Сулимирна, село Подольск. воев., 514.
Сумовна, село Брацл. воев., 563.
Суповна, село Подольск. воев., 523.
Супрунковцы, село Подольск. воев., 507.
Супруновщина, земля въ Житомирс. нов., 7.
Супруновъ, село Брацл. воев., 545.
Суражъ, село Кременец. пов., 24.

- Суско, село Луцк. повѣта, 381.
Сусловцы, село Барск. стар., 239, 240, 257.
Сусуловка, село Подольск. воев., 520.
Сутискъ, село Брацл. воев., 398, 407, 547, 549.
Сутковцы, село Подольск. воев., 504.
Суходолы, село Подольск. воев., 512.
Сухой Волчокъ, рѣчка въ Барск. стар., 220.
Сыновье, озеро въ Ратн. стар., 313.
Сыновье, село Ратн. стар., 288, 289, 317.
Сѣняковцы, село Барск. стар., 270.

Т.

- Талалаевка, село Брацл. воев., 398, 557.
Тальное, городъ Брацл. воев., 563.
Тарасковцы, деревня Хмѣльниц. стар., 165.
Тарнава, городъ Подольск. воев., 521.
Тарчинцы, село Подольск. воев., 519.
Татарщице, деревня Подол. воев., 176, 185, 503.
Тележинцы, село Брацл. воев., 544.
Теребешъ, земля въ Ратнове. стар., 278.
Теребовище, озеро въ Ратнове. стар., 313.
Терешовцы, село Летич пов., 534.
Терлица, мѣст. Брацл. воев., 411, 543.
Терновъ, село Кременец пов., 25.
Терпсеевъ, село Кіевск. земли, 1.
Теся, село Подольск. воев., 521.
Тетеревъ, въ др. мѣстѣ Тетеревка, правый притокъ Днѣпра, 16,
18, 365.
Тетеровка, село Чудновской волости, 4.
Тетіевка, мѣст. Брацл. воев., 412.
Тетіевъ, или Тетѣевъ, мѣст. Брацл. воев., 386, 542.
Тимковъ, село Подольск. воев., 501, 511.

- Тимовщина**, земля въ Житом. пов., 8.
- Тимоновка**, мѣст. Брацл. воев., 403, 411, 551.
- Тиравинцы**, село Подольск. воев., 512, 533.
- Тиссоболь**, озеро Ратновс. стар., 313.
- Титильновцы**, село Кременец. пов., 33.
- Тишковцы**, село Подольск. воев., 507.
- Тищинское** урочище при с. Грижанахъ, Житом. пов., 7.
- Тлусте**, село Подольск. воев., 513, 514.
- Тодоровка**, село Брацл. воев., 395, 408, 546, 550.
- Томашполь**, мѣст. Брацл. воев., 404, 560.
- Торкановна**, село Брацл. воев., 563.
- Торковъ**, село Брацл. воев., 411, 560, 563.
- Тороповъ**, село Подольск. воев., 514.
- Торское**, село Подольск. воев., 503.
- Трибесовщина**, въ послѣдствіи, **Трибисовъ**, въ др. мѣстѣ **Трибисы**, село Житом. пов., 7, 10.
- Трибуховцы**, деревня Хмѣльниц. стар., 145, 146.
- Трибуховцы**, предмѣстье Меджибожа, Под. воев., 537.
- Триховцы**, село Каменец. стар., 170, 171, 187, 506.
- Триховцы Старые**, см. **Городище**.
- Тростянець**, село Брацл. воев., 397, 400, 401, 551, 553.
- Тростянець**, см. **Адамгородъ**.
- Трупчинъ**, дерев. надъ Днѣстромъ, Камен. стар., 197.
- Трутня**, село Ратновс. стар., 317.
- Тулинцы**, село Подольск. воев., 513.
- Тульчинъ**, см. **Нестерваръ**.
- Туречно**, озеро въ Ратновс. стар., 313.
- Турильче**, село Подольск. воев., 520.
- Туръ**, село Ратновс. стар., 293, 296, 314, 316.
- Туръ**, озеро въ Ратновс. стар., 314, 317.
- Турья**, село Кременец. пов., 102.
- Тучно**, озеро въ Ратновс. стар., 314.
- Тывровъ**, село Брацл. воев., 405, 539, 542, 552.

- Тылявка**, село Кременец. пов., 38.
Тынна, мѣст. Подольск. воев., 521.
Тышковка, село Брацл. воев., 553.
Тютковъ, село Брацл. воев., 397, 546.
Тясмень, р. прав. притокъ Днѣпра, 370, 372.

У.

- Уборть**, правый притокъ Припечи, 365.
Угленница, село Брацл. воев., 422.
Угловъ, село Хмѣльниц. стар., 158.
Угриновцы, село Подольск. воев., 509.
Уладовна, городъ Подольск. воев., 510
Улайковцы, село Подольск. воев., 512.
Улановцы, село Подольск. воев., 522.
Улановъ, мѣст. Хмѣльницк. стар. 163. (Слич. слѣд.).
Улатковцы, село Подольск. воев., 511.
Улига, село Брацл. воев., 404.
Улыга, слободка Брацл. воев., 562.
Улье, село Летич. пов., 526.
Уляновка, приселокъ Брац. воев., 410.
Умань, городъ Брацл. воев., 406, 563.
Ургоръ, село Кременец. пов., 24.
Усары, село Брацл. воев., 419.
Устье, село Подольск. воев., 505, 519, 522.
Устье Бершадское, мѣст. Брацл. воев., 400, 563.
Устье Тростянецкое, село Брацл. воев., 548.
Устьечко, мѣст. Подольск. воев., 514.
Утешковъ, волость Кіевс. воев., 9.
Уша, въ др. мѣстѣ **Ушица**, рѣка въ Барск. стар., 270.
Ушица, село Подольск. воев., 506.
Ушъ, рѣка въ Брацл. воев., 418.
Ущаны, село Брацл. воев., 420.

Ф.

- Филипковцы, село Подольск. воев., 512, 521.
Финовцы, село Подольск. воев., 521.
Фридровцы, село Подольск. воев., 509.
Фурмановцы, село Подольск. воев., 510.

Х.

- Хабное, село при р. Ушгъ, Кіевс. воев., 365.
Харитоновцы, село Подольск. воев., 508.
Харлановцы, село Подольск. воев., 503.
Хведновка, село Брацл. воев., 403.
Хведоровка, село Брацл. воев., 551.
Хижинцы, село Брацл. воев., 389, 390, 396, 407, 539.
Хлупинцы, приселокъ Житомир. пов., 7.
Хмѣльничъ, городъ надъ р. Бугомъ, староство, 135, 138, 139, 152,
153, 514.
Хмѣлевая, село Подольск. воев., 502.
Ходиновцы, село Подольск. воев., 510.
Ходиовцы, село Подольск. воев., 502, 503.
Ходковцы, село Летичевс. пов., 533.
Ходорково, село Житомир. пов., 2.
Ходоровцы, село Подольск. воев., 513.
Холодовка, село Брацл. воев., 406, 560.
Холмъ, городъ, 281, 291, 326.
Хоменки, село Брацл. воев., 399, 559.
Хоминцы, село Летичев. пов., 532.
Хомутинцы, село Брацл. воев., 396.
Хоренка, село Кременец. пов., 67.
Хорошковка, село Брацл. воев., 552.
Хотень, волость Кіевс. земли, 10.

Хотинъ (въ текстѣ **Chocim**), гор., 173, 211.

Храпковъ, урочище въ Барск. стар., 220.

Хребтіевъ, село Подольск. воев., 502.

Христиновка, село Брацл. воев., 395.

Хропотова село Подольск. воев., 520.

Худани, село Подольск. воев., 523, 529.

Худинка, село Под. воев., 526.

Ц.

Цаповцы, село Подольск. воев., 516.

Цвижинъ, слобода Винниц. стар., 390, 391.

Цвикловцы, село Подольск. воев., 505.

Цвитсва, село Подольск. воев., 508.

Цвѣтковъ, село Кіевск. воев., 1.

Цекановна, село Брацл. воев., 552.

Цѣлковцы, село Подольск. воев., 513.

Цесь, село Летич. пов., 526.

Цеценѣвцы, село Кременец. пов., 33, 36, 39, 75, 77, 120, 125, 127.

Цешинъ, село Брацл. воев., 407.

Цивковцы, село Подольск. воев., 521.

Цима, мѣст. Брацл. воев., 401.

Цимермановна, мѣст. Брацл. воев., 556.

Цыбулѣвцы, село Подольск. воев., 519.

Цыбулевъ, мѣст., потомъ городъ Брацл. воев., 398, 399, 555, 563.

Цыбулевъ Старый, село Брацл. воев., 555, 563.

Ч.

Чабановна, село Подольск. воев., 507.

Чабаны, село Подольск. воев., 532.

Чабаровна, село Подольск. воев., 511, 512, 523.

Чабутинцы, село Подольск. воев., 519.

- Чаговъ**, село Брацл. воев., 396, 411, 541.
Чагоръ, городъ Подольск. воев., 503.
Чариковъ, село Подольск. воев., 519.
Чаринъ, иначе **Мачеевъ**, село Любомл. стар., 357.
Чарне, озеро въ Любомльск. стар., 347.
Чарнокопцы, въ др. мѣстѣ **Чарнокозинцы**, село Подольск. воев., 502, 503, 505, 515.
Чарноостровъ, городъ Подольск. воев., 507, 519, 532.
Чартория, село Волын. воев., 365.
Чахновка, село Подольск. воев., 519.
Челеновцы, село Хмѣльниц. стар., 152.
Чемерисы, село Подол. воев., 529.
Чемериши, мѣст. Подольск. воев., 508.
Черемозна, село Брацл. воев., 543, 558.
Черепашинцы, село Брацл. воев., 402.
Череповъ, село Летичев. пов., 532.
Черешенки, село Подол. воев., 529.
Черешневна, село Каменец. стар., 206.
Черкасы, городъ Кіеве. воев., 11, 365—368, 370, 371.
Черленевцы, село Хмѣльниц. стар., 158, 159, 514.
Черленковъ, мѣст. Брацл. воев., 18, 400, 407, 409, 556.
Черленковщина, земля въ Брацл. воев., 563.
Чермна, деревня Камелец. стар., 188, 192.
Чернёвцы, мѣст. Подольск. воев., 514.
Черневъ, болото близь Винницы, 16.
Черніовцы, мѣст. Брацл. воев., 400, 557.
Чернявка, мѣст. Брацл. воев., 397, 543.
Черско, озеро въ Ратновс. стар., 313.
Черче, село Подольск. воев., 511.
Четвертиновка, село Брацл. воев., 563.
Четвертня Новая, мѣст. Брацл. воев., 403.
Чехи, село Летичев. пов., 537.
Чечелевна, село Брацл. воев., 406, 408, 409, 550.

- Чечельникъ, городъ Брацл. воев., 554, 563.
Чисте, озеро въ Ратновс. стар., 313.
Чолница, село Луцк. пов., 381, 382.
Чортковъ, село Брацл. воев., 406.
Чудиновцы, деревня Хмѣльниц. стар., 148, 149.
Чудновъ, городъ Кіевс. земли, 4.
Чукова Дуброва, село Каменец. стар., 196.

III.

- Шамаровичи, въ др. мѣстѣ Самаровичи, село Ратновс. стар., 278,
279, 313.
Шандыровцы, село Подольск. воев., 514.
Шандыровъ, село Брацл. воев., 397, 399, 401.
Шаравка, рѣка въ Каменец. стар., 205.
Шаравка, село Подол. воев., 531, 537.
Шарапансвна, село Брацл. воев., 553.
Шарки, село Подол. воев., 529.
Шарогродъ, городъ Подольск. воев., 513.
Шатковцы, село Подольск. воев., 513.
Шаулино, село Кіевс. воев., 365.
Шачко, село Любомльск. стар., 337, 340, 347.
Швабы, иначе Заставье, село Овруцк. стар., 420.
Шебутиицы, село Подольск. воев., 505.
Шейнцы, село Подольск. воев., 522, 529.
Шелеховъ, село Барск. стар., 232, 268.
Шепинковъ, село Подольск. воев., 523.
Шепіовка, село Брацл. воев., 398.
Шептеровна, деревня Летичевс. пов., 529.
Шермовка, село Брацл. воев., 544.
Шершеневцы, село Барск. стар., 261, 262.
Шершени, село Подол. воев., 529.
Шершинцы, село Подольск. воев., 520.

- Шершнёвъ**, село Брацл. воев., 398.
Шершни, село Брацл. воев., 400, 549.
Шестовцы, село Подольск. воев., 505.
Шестынь, рѣка въ Овруцк. стар., 418.
Шибенная, деревня Кременец. пов., 119.
Шидловцы, село Подольск. воев., 501.
Шильно, озеро въ Любомльск. стар., 347.
Шиновъ, см. **Сыновье**.
Шиповцы, село Подольск. воев., 509.
Шишковское селище въ Кременец. пов., 126.
Шишковцы, село Подольск. воев., 517, 520.
Шманковцы, село Подольск. воев., 519.
Шоломки, село Овруцк. пов., 421.
Шоломна, село Подольск. воев., 519.
Шпиновъ, село Брацл. воев., 403.
Шульжинцы, село Подольск. воев., 522.
Шумбаръ, городъ Кременец. пов., 75, 78, 125, 126.
Шуменець, озеро Любомльск. стар., 347.
Шумовка, мѣст. Брацл. воев., 412.
Шупайна, городъ Подольск. воев., 522.
Шуторминцы, село Подольск. воев., 516.
Шушковичи, приселокъ Житом. пов., 8.
Шушковка, мѣст. Брацл. воев., 562.

Щ.

- Щербовцы**, село Подольск. воев., 518.
Щербовъ, село Кіеве. воев., 3.
Щитовцы, село Подольск. воев., 508.
Щодрова, село надъ р. Бугожь, Барс. стар., 237, 239, 241, 257,
507, 525.
Щододрогаць, село Ратновс. стар., 305, 306, 314.
Щуровцы, село Брацл. воев., 400.

Ю.

- Ювки, село Подольск. воев., 519.
Юнаки, село Брацл. воев., 404.
Юначинцы, село Летичев. пов., 533.
Юрковцы, село Брацл. воев., 399, 401, 543, 546, 548.
Юрковцы, сего Подольск. воев., 514.
Юровка, урочище близъ г. Бара, 220.
Юрче, городъ Подольск. воев., 520.
Юсиповка, мѣст. Брацл. воев., 395.
Юшковцы, иначе **Сабаровна** село Брацл. воев., 405, 409, 410, 549.

Я.

- Яблонька, пустырь въ Барск. стар., 270. (Сл. слѣд.).
Яблонька, село Подол. воев., 529.
Яблонная Лозки, урочище Кременец. пов., 41.
Яворовцы, село Чудн. волости, Кіевс. земли, 5.
Ягельница, городъ Подольск. воев., 511, 520.
Ягодинъ, село Любомльск. стар., 326, 348.
Язловець, городъ Подольск. воев., 515, 516.
Яковле, село Барск. стар., 232, 262.
Якубовка, село Брацл. воев., 555.
Якушинцы, село Брацл. воев., 16, 411, 558.
Ялонець, село Брацл. воев., 548.
Ямполь, мѣст. Кременец. пов., 119, 126.
Ямполь, мѣст. Брацл. воев., 557.
Янгородъ, см. **Стѣна**.
Янгуловъ, село Брацл. воев., 552.
Янѣвка, село Брацл. воев., 545.
Янковцы, село Кременец. пов., 120.
Янковцы, село Подол. воев., 530.

- Янковцы, село Брацл. воев., 405.
Янковъ, село Брацл. воев., 546, 563.
Яновъ, мѣст. Брацл. воев., 399, 411, 545.
Яновъ Новый, мѣст. Брацл. воев., 412.
Ярмолинцы, городъ Подольск. воев., 503.
Ярмолинцы, село Брацл. воев., 561.
Яровата, долина въ Барск. стар., 220.
Яромирна, село Подольск. воев., 518.
Ярославецъ, мѣст. Овруцк. стар., 417.
Ярославка, село Подольск. воев., 520, 534.
Ярошинцы, село Брацл. воев., 403.
Ярошовка, село Брацл. воев., 411.
Ярошовъ, село Подольск. воев., 522.
Яръ, село Подольск. воев., 519.
Ясковцы, село Подол. воев., 529.
Ястребинцы, село Брацл. воев., 395.
Яхимовцы, село Летичевс. пов., 532.
Яцковцы, село Подольск. воев., 502.
Яцковцы, село Брацл. воев., 407, 410, 545.
Яцковцы Малые, село Брацл. воев., 408¹⁾.

---

¹⁾ Имена личныя и географическія, встрѣчающіяся въ таблицахъ дымовъ за 1648—1657 гг., которыя помѣщены на стр. 423—496 этого тома, не введены въ указатель, такъ какъ самыя таблицы представляютъ лишь сводъ именъ.

*Въ Археологической Коммисіи (Елизаветинская улица, домъ № 9)
имѣются для продажи слѣдующія ея изданія:*

	ц ѣ н ы :
1) Памятники Киевск. Коммисіи, т. IV, 1859 г.	2 р. — к.
2) Лѣтопись Сам. Величка, т. IV, 1864 г.	1 р. 25 "
3) Лѣтопись Самовидца по ново-открытымъ спискамъ. 1878 г.	2 " — "
4) Сборникъ Лѣтописей, относящихся къ исторіи южной и западной Россіи. 1888 г.	1 " 50 "
5) Сборникъ матеріаловъ для исторіи Кіева, 1874 г.	1 " 50 "

Архивъ Юго-зап. Россіи:

6) Части I томы II и III. Матеріалы для исторіи православія въ Западной Украинѣ въ XVIII ст. 1864 г. Оба тома составляютъ одно цѣлое и продаются вѣстѣ .	3 " — "
7) Части I-й т. V. Акты о подчиненіи Киевской митрополіи Московскому патриархату. 1872 г.	2 " — "
8) Части I-й т. VI. Акты о церковно-религіозныхъ отношеніяхъ въ Юго-зап. Руси (1322—1648 г.г.) 1883 г.	2 " — "
9) Части I-й т. VII. Памятники литературной полемики. 1887 г.	2 " — "
10) Части 2-й т. II. Акты для исторіи провинціальныхъ сеймиковъ Юго-западной Россіи. 1887 г.	2 " — "
11) Части 3-й т. II. Акты о козакахъ (1679—1716 г.г.), 1868 г.	2 " — "
12) Части 3-й т. III. Акты о гайдамачествѣ. 1876 г.	2 " — "
13) Части 4-й т. I. Акты о происхожденіи шляхетскихъ родовъ въ Юго-зап. Россіи. 1867 г.	2 " — "
14) Части 5-й т. II. Матеріалы для историч. статистики еврейскаго населенія въ XVIII ст. (въ 2-хъ выпускахъ).	4 " — "
15) Части 6-й т. I. Акты о крестьянахъ въ Юго-зап. Россіи въ XVI—XVIII вв. 1876 г. (въ двухъ книгахъ)	4 " — "
16) Части 7-й т. I. Акты о заселеніи Юго-зап. Россіи, 1886 г.	2 " — "

Указатели къ изданіямъ Коммисіи:

17) Томъ I. Имена личныя. 1878 г.	2 " 50 "
18) Томъ II. Имена географическія. 1883 г.	2 " 50 "

Тамъ-же продаются отдѣльными брошюрами слѣдующія историческія изслѣдованія:

1) Последнія времена козачества на правой сторонѣ Днѣпра. В. Антоновича.	1 р. — к.
2) Одревнихъ сельскихъ общинахъ въ Юго-зап. Рос. Н. Иванішева	— " 50 "
3) О началѣ христіанства въ Польшѣ, 1886 г.	— " 40 "

Примѣчаніе. Изданія Коммисіи, не помѣщенные въ этомъ спискѣ, разошлись въ продажѣ и не имѣются въ складѣ Коммисіи.

